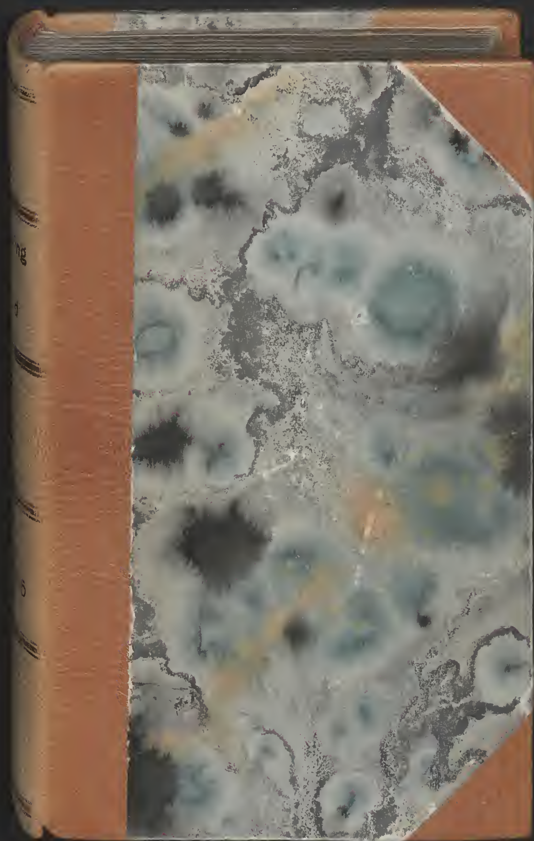

LOVSAMLING FOR ISLAND,

INDEHOLDENDE

UDVALG AF DE VIGTIGSTE ÆLDRE OG NYERE LOVE OG ANORDNINGER, RESOLUTIONER, INSTRUCTIONER OG REGLEMENTER, ALTHINGSDOMME OG VEDTÆGTER, COLLEGIAL-BREVE, FUNDATSER OG GAVEBREVE, SAMT ANDRE AKTSTYKKER,

TIL OPLYSNING OM

ISLANDS RETSFORHOLD OG ADMINISTRATION

I ÆLDRE OG NYERE TIDER.

Samlet og udgivet

af

Oddgeir Stephensen, og **Jón Sigurðsson,**
Etatsraad og Directeur for det islandske Departement. Archivar og Althingsmand.

SJETTE BIND.

1792—1805.

KJÖBENHAVN.
Forlagt af Universitets-Boghandler ANDR. FRED. HÖST.
Trykt hos S. Trier.
1856.

Forordning ang. Indförsel efter paaankede Domme. Christiansborg 13. Januar 1792. — 1792. 13. Januar.

Publiceret paa Althinget 1792 og Rubrum trykt i Althingsbogen for samme Aar Nr. 7. 7, S. 6; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. — Siell. Reg. 80, 12—13. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 3—5; Schou X, 285—286.

Forordning, som nöiere forklarer D. L. 1- 6—23 og N. L. 1—6—21, angaaende Indförsel efter Domme, som af Skyldnere ere blevne paaankede, ved Stævning til Höiesteret og Over-Hofretten.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da det allerund. er blevet Os forestillet, at, naar Domhavere, paa Grund af D. L. 1—6—23 og N. L. 1—6—21, begjære Indförsel hos deres Skyldnere, ifölge Domme, som af disse sidste ere paaankede til Höiesteret eller Over-Hofretten, befinde vedkommende Fogder og Rettens-Middel sig ofte i den vanskelige Stilling, at være udsatte for Tiltale og Ansvar, hvad enten de forrette, eller nægte at foretage den paastaaede Execution, efterdi de fornævnte Lovsteder, ved disse Udtrykke: „Hvis Nogen, som uvederhæftig befindes, i en rede og klar Sag, stævner til Kongens Over-Hofret eller Höiesteret nogen Overdommers Dom, ved hvilken han, efter rigtig Haandskrift, er tildömt Noget at betale, da bör han sætte Vissen eller nöiagtig Borgen" m. v. — aabne

1792. Vei til spidsfindige Indsigelser fra de Dömte, som deraf
18. Januar. tage Anledning til at paastaae, at Rettens-Middel, förend Indförsel kan finde Sted, skal bedömme deres Vederhæftighed, Sagens Klarhed og Haandskriftens Rigtighed; ligesom det og kunde synes tvivlsomt, om den foreskrevne Regel bör strække sig til enhver Dom, der hörer umiddelbar under Höiesterets og Over-Hofrettens Paakjendelse (saasom Commissariers, Rytter-Distrikternes Birkethings-Domme o. s. v.) eller blot til dem, der ere afsagte ved de egentligen saa kaldte Overretter; saa have Vi, paa det at al Tvivl kunde hæves og Rettens-Middel sættes i Stand til at handle med fuldkommen Sikkerhed i det ovenanförte Tilfælde, fundet for godt, herved at give de fornævnte Artikler i danske og norske Lov fölgende nöiere Bestemmelse: — Dersom Nogen, paa Grund af sin uimodsagte Forskrivelse, er tilpligtet at betale Noget, ved Overrets eller anden Rets Dom, der hörer umiddelbar under Höiesterets eller Over-Hofrettens Paakjendelse, da bör saadan Doms Indstævning fra Skyldnerens Side ikke være Domhaveren hinderlig i, ved Rettens-Middel, at erholde Execution hos sin Vederpart, med mindre denne kan stille nöiagtig Sikkerhed saavel for det Idömte, som de Bekostninger, Sagens videre Forfölgelse kunde medföre; men dersom der, under Sagförelsen, er bleven gjort Indsigelse imod Haandskriftens Gyldighed, eller Fordringens Rigtighed, da bör Domhaveren, til sin Sikkerhed, alene nyde Afsætning i den Dömtes Gods, paa den i D. L. 1—24—22 og N. L. 1—22—24 Art. foreskrevne Maade, og det Udlagte da ikke betroes i hans Værge, undtagen han kan stille tilstrækkelig Borgen derfor, i Tilfælde af at det Hele, eller noget af det Omtvistede, ved endelig Dom, maatte kunne blive ham frakjendt. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vor kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 13. Januarii 1792.

Forordning ang. Afgift til Revisionscomptoirerne. Christiansborg 13. Januar 1792[1]. — Publiceret paa Althinget 1792, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 7. 8, S. 6; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792; af Cancellie-Skrivelser 27. Juli og 1. Oktobr. 1805[2] seer man imidlertid, at den i det mindste en tidlang ikke er kommen til Anvendelse, og at man ikke har anseet den for gjældende, og efter Cancellie-Skrivelse 1. Oktbr. 1805, communiceret Landsoverretten i Island ved Islands Stifts- og Sönder-Amts-Skrivelse 6. Oktbr. 1806, der er trykt i de af bemeldte Landsoverret udgivne Publicanda Nr. 2, S. 8 bekjendtgjöres, „at den i For. 13. Januar 1792 befalede Afgift af Fallit- og Stervboer . . . ikke hidtil har skullet, eller fremdeles indtil videre skal svares". — Siell. Reg. 80, 13—14. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 6-8; Schou X, 287-288. 1792. 13. Januar.

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og begge Biskopper i Island, ang. Auctioner hos Geistlige. Christiansborg 13. Januar 1792. 13. Januar.

[1]) Plak. 17. Aug. 1792.

[2]) I Canc. Skriv. 27. Juli 1805 til Rentekammeret (Norske Justits-Departem. Brevb. 1805, Nr. 1499) forlanges Kammerets Betænkning i Anledning af en Forespörgsel fra Amtmand Trampe i Island, om, hvorvidt For. 13. Januar 1792 og Plak. 17. August s. A. skulde fölges for Eftertiden, eller endogsaa den deri paabudne Afgift affordres for allerede sluttede Boer; idet Cancelliet tillige yttrer, at Islænderne sandsynligviis ville erlægge Afgiften for at vinde den i Forordningen tilsigtede Sikkerhed for Umyndiges Midler. — Ved Skriv. 1. Oktbr. 1805 (Brevb. sst. Nr. 2048 – 2049) anmodes Stiftamtmanden i Island, og Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet Stephan Thorarensen, om deres Betænkning, med Hensyn til om ovennævnte For. 13. Januar 1792 og Plak. 17. Aug. s. A. skulde indföres i Island og i Skriv. s. D. (Brevb. sst. Nr. 2052—2053) anmodes Amtm. Trampe i Vester-Amtet om Betænkning i samme Anledning, med den ovenanförte Bemærkning om, at bemeldte For. og Plak. til den Tid og indtil videre ikke var gjeldende i Island.

1792. — Publiceret paa Althinget 1792, og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 9, S. 7—8; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. — Norske Tegn. 44 (XLIV), 9. P. Pèturss. Hist. Eccl. Island. S. 193; Fogtm. VI. 6, 344.

13. Januar.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da du, Os elskelig Hans Finsen, Biskop over Skalholt Stift, i en Skrivelse til Vort Danske Cancellie har forespurgt, hvad enten det tilkommer Provsterne eller Sysselmændene at forrette Auctioner efter Geistlige paa Vort Land Island: — saa ville Vi, i Anledning heraf, og i Overeensstemmelse med det, som for Vort Rige Norge er fastsat, hermed allern. have anordnet, at Auctioner hos Geistlige paa bemeldte Vort Land Island skal i Fremtiden forrettes af Sysselmændene. Derefter I eder allerund. have at rette, og herom det Fornödne at lade bekjendtgjöre. Befalende &c. Christiansborg den 13. Januarii 1792[1]. [ad mandatum].

20. Januar. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Hannes Finnsson, ang. Nedlæggelse af Klosterkirken paa Skriða i Mula Syssel. Christiansborg 20. Januar 1792.** — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. — Norske Tegn. 44 (XLIV), 11ᵇ—13. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 193—194. Fogtm. VI. 6, 354.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Eftersom Os af en fra Os elskelig Amtmand Stephan Thorarensen til Vort Rentekammer indkommen og derfra Vort Danske Cancellie tilstillet Forestilling allerund. er bleven foredraget, at den til Skrede Kloster henhörende Kirke eller Capel, der er en Annex-Kirke til Walthiofstad,

[1]) ligelydende Reskript er under s. D. udgaaet til Amtmændene: Meldal i Sönder-Amtet og Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet.

skal være aldeles unödvendig og Vores Kasse alene til 1792.
Byrde, eftersom denne Kirke intet Sogn har, men er i 20. Januar.
de catholske Tider alene indrettet og stiftet for Klosterets Munke og Ordens-Brödre, endskjöndt der fra Klostergaarden til Hovedkirken i Walthiofstad ikke skal være længere end lidet over 700 Favne; at bemeldte Skrede Kirke, som var aldeles forfalden, nu skal være nedreven, og altsaa, om den skulde vedblive, maatte af Nyt opbygges, hvilket vilde blive Vores Casse til en ny Byrde, siden den Aabod, som den forrige Klosterholder, hvilken det paalaae at vedligeholde Kirken, er tilkjendt at betale, ei dertil vilde blive tilstrækkelig, hvorimod Vores Casse ved Kirkens Nedlæggelse vilde vinde, deels ved det, at fornævnte Aabod 46 Rd. 12 Sk. kunde regnes samme til Indtægt, deels at den gamle Kirkes Materialier kunde i lige Öiemeed bortsælges, og endelig, at Kloster-Forpagtningen kunde i sin Tid ventes forhöiet, naar den Byrde paa Forpagteren, at vedligeholde Kirken, ophörte, hvorhos Amtmanden tillige haryttret den Formening, at Præsten til Walthiofstad ikke burde afgaae Noget ved Kirkens Nedlæggelse, men ligefuldt oppebære af Klosterforpagteren det hidtil sædvanlige Salarium af 6 Rd. 42 Sk.; — saa give Vi eder hermed tilkjende: at Vi, i Anledning af forne Amtmand Thorarensens derhos gjorte Forslag, samt eders derover afgivne Erklæring, allern. ville have bevilget og anordnet, at meerbemeldte Skrede Klosters Kirke eller Capel maa, som unödvendig, nedlægges, og sammes Materialier ved offentlig Auction bortsælges til Fordeel for Vores Casse, hvilken og skal tilfalde de 46 Rd. 12 Sk., som efter forrige og afgangne Klosterholder Wium er udlagt i Aabod til Kirken, hvorimod Sognepræsterne til Walthiofstad, hvorunder tidtbemeldte Skrede Kirke har henhört, fremdeles skulle beholde de 6 Rd. 42 Sk., som de hidtil af Klosterets Fond have nydt, samt at den saaledes nedlæggende Kirkes Sölv-Kalk og Patine maa skjænkes til Klipstad Kirke, og dens Klokker, samt

1792. 20. Januar. övrige Ornamenter og Instrumenter, der have tjent til den offentlige Gudstjenestes Brug, ligeledes af dig, Biskop Finsen, uddeles til de fattigste og dertil mest trængende Kirker i Mule Syssel. — Derefter I eder allerund. have at rette og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Christiansborg den 20. Januarii 1792.

7. Febr. **Rentekammer-Skrivelse** til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. **Forbud imod at dræbe Rensdyr.** Khavn 7. Februar 1792. — At Sysselmanden i Arnæs Syssel ikke kan godtgjöres 1 Rd. 64 Sk. for Transport af Skindene af tvende slagtede Rensdyr til Bessastad, da Betalingen herfor maatte fordres af Vedkommende, som uden Tilladelse have slagtet disse Dyr. Tillige anmodes Amtmanden om, at ville ved offentlig Bekjendtgjörelse indskjærpe Forbud paa at skyde eller slagte disse Dyr. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 709.

7. Febr. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. **Antagelse af Efterbud ved Auctioner.** Khavn 7. Februar 1792. — Isl. Copiebog Litr. Y, Nr. 713. — **Uddrag.**

[I Anledning af Bortsælgelse af tvende Jorder af Arnarstappens Ombud ved Auction]: — Ellers maae vi ved denne Leilighed have anmærket, at vi finde det iblandt Auctions-Conditionerne anförte Vilkaar, at intet Efterbud antages, overflödigt for Island, og formener, at det bliver af Auctions-Conditionerne at udelade. Rentekammeret den 7. Februarii 1792[1].

---

[1]) I Rentek. Skriv. s. D. til Amtmændene i Sönder- og Nord-Öster-Amtet (Isl. Copieb. sst. Nr. 720—721) anmodes de om paa samme Maade for Eftertiden at udelade af Auctions-Conditioner den Clausul: at intet Efterbud antages.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Meldal, ang. Forpagtning af Laxefiskeriet i Elliðaá. Khavn 7. Februar 1792. — At det ved Auction paa Forpagtningen af Laxefiskeriet i Helleraaen af Oeconomus Scheel gjorte höieste Bud 48 Rd. 58 Sk. aarlig Afgift i 6 Aar, fra 31. Oktbr. 1791 til samme Datum 1797, approberes [1]. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 725. 1792. 7. Febr.

Gavebrev af Sysselmand David Scheving i Bardastrands Syssel paa Jorden Lægri- eller Neðri-Vaðall til Fattige. Haga 15. Febr. 1792. — Efter en af constitueret Sysselmand i Bardastrands Syssel Gudmund Scheving den 12. August 1811 verificeret Copie efter Originalen, ledsaget af dansk Oversættelse, nu indheftet i Cancelliets Testament-Protokol 1812, Nr. 321. — Original-Brevet var paategnet at være thinglæst af Sysselmand O. H. Vidalin for Retten paa Haga 11. April 1792; ligeledes af begge Laugmændene og Landsthingsskriveren at være thinglæst for Laugthingsretten paa Althinget den 20. Julii 1792, hvor ogsaa Rubrum findes trykt i Althingsb. for s. A. S. 48; jevnf. Johnsens Jarðatal S. 180, Anm. 7. Under 4. Mai 1811 har Sysselmand Scheving udgivet et nyt Brev, hvorved Legatet deels er forøget, deels Forandringer föiede i sammes Bestyrelse og Anvendelse. 15. Febr.

Jörðina Lægri-Vaðal 20 hundr. að dýrleika, liggjandi á Barðaströnd innan Haga kirkju sóknar, með 2 kúgildum, nefnil. 1 kú og 6 ám, samt öllu því er nefndum 20 hundr. fylgt hefir og með rèttu fylgja ber, afhendi eg hèrmeð fátækum þurfamönnum á Barðaströnd til æfinlegra nota upp hèðan, með eptirfylgjandi skilmálum:

1) að núverandi hreppstjórar á Barðaströnd strax í næstkomandi fardögum antaki jörðina til allrar umsjónar án víðari afhendíngar eða uppbótar frá minni hendi. — 2) að þeir og eptirkomandi hreppstjórar, með sóknarprestsins ráði, láti þá fátæku í hreppnum njóta

[1] s. D. Communication til Landfogden, og Ordre at hæve Afgiften til hvert Aars 14. Mai (Copieb. sst. Nr. 726).

1792. jarðarinnar afgjalds, sem þeim virðist þess helzt við
15. Febr. þurfa. — 3) svo að jörðin því heldur byggist, og fátækir þess vissari not af henni hafi, álít eg bezt, að hver 10 hundr. af henni leigist ei hèr eptir meira en fyrir 1 rd. specie, ei heldur svarist eptir hvert kúgildi meir en 1 rd. specie, en þarímóti sèu landsetarnir uppá eigin kostnað skyldugir að halda jörðu og húsum í tilbærilegu standi, og i öllum tilfellum ábyrgjast kúgildin. — 4) tilskil eg fyrir mína persónu, meðan lifi, að vera frí fyrir venjulegu sveitartillagi hèr á Barðaströnd; og endilega: — 5) vil eg að þessi seðill liggi alltíð í sóknarprestsins geymslu. Ofanskrifuðu til staðfestu er mitt nafn og signet.

Haga þann 15. Februarii 1792.

David Skefing
(L. S.)

9. Marts. **Cancellie-Plakat ang. Modtagelse af Umyndiges Midler til Forrentning i den kongelige Kasse.** Khavn 9. Marts 1792. — Publiceret paa Althinget 1792 og Rubrum trykt i Althingsb. s. A. Nr. 7. 10, S. 6; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792; jevnf. M. Stephensen Island i det attende Aarhundrede. Khavn 1808. 8. S. 354. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 45—46; Schou X, 326—327.

Plakat, som bestemmer de Forholdsregler, der skulle iagttages, naar Nogen begjærer Umyndiges Midler indtagne i den kongelige Casse.

Da Hans kongelige Majt allern. har befalet, at alle Umyndiges Midler, som, ifölge Forordn. af 31. August 1774 og de, i Henseende til Revisionen over sammes Forvaltning, udgivne Reskripter, ere af den Beskaffenhed, at de kunne indtages i den kongelige Casse, skulle herefter ikkuns tvende Gange om Aaret (nemlig den 11. Junii og 11. December) sammesteds modtages; dog at Vedkommende, inden Februarii og August Maaneds Udgang, for hver Termin, skulle derom melde sig ved den kongelige Finants-Casse-Direction, og der fremlægge

Beviisligheder om at Midlerne forgjæves have været sögt udsatte, ved Opbydelse ikke alene til Thinge, i Overeensstemmelse med Loven og de udgangne Anordninger, men endog, for saavidt Landet angaaer, enten fra Prædikestolene, paa Kirkebakken eller ved Kirkestævne paa ethvert Sted, og forsaavidt Kjöbstæderne betræffer, i Stifternes Provincial-Blade, hvor disse haves, og, i Mangel deraf, fra Prædikestolene; hvilket bör være skeet 4 Uger forinden Pengene begjæres indsatte i den kongelige Casse; da der, naar saadant er efterkommet, indtil videre, kan ventes, at de Capitaler, om hvilke der saaledes betimeligen gjöres Indberetning til Finants-Casse-Directionen, skulle i den næstpaafölgende Termin vorde modtagne i Hans Majts Casse, imod 4 pro Cents aarlig Rente; -- saa bliver denne allerhöieste Befaling herved bekjendtgjort, til alle Vedkommendes Efterretning. Det kongelige Danske Cancellie den 9. Martii 1792. 1792. 9. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. Regler for Udstædelse af Borgerbreve til Handel. Khavn 10. Marts 1792[1]. 10. Marts.
— Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 745. Fogtm. VI. 6, 400.

Ligesom vi af Hr. Amtmandens Skrivelse af 18. Aug. a. p. erfare, at Bonden Thorolf Thorbjörnsen paa Engö har deklareret, at han vil nedlægge sin Handel og alene vedblive sin Bonde-Næring, saa finde vi og, at Sveinbjörn Thordersen paa Ytre-Holm paa Akranæs i Borgefjords Syssel maa nedlægge sin Handel, og begge tilbagelevere de dem meddeelte Borgerskabs-Breve til Cassation, hvortil Hr. Amtm. anmodes at föie fornöden Anstalt, saavel som til, at det kan blive paaseet, at de ingenslags Handel drive, da de, om de ved Inquisition træffes dermed, blive at tiltale som for utilladelig Landprang. I Henseende til Landfogdens Forespörgsel om

[1]) Plak. 1. Juni 1792.

1792. Borgerskabs-Breves Udstædelse til Kjöbmænds Fuld-
10. Marts. mægtige, da kan samme ikke meddeles Andre, end Fuldmægtiger for de saakaldede udenlands: i Danmark, Norge eller Hertugdömmerne bosatte Kjöbmænd, naar de tillige holde Dug og Disk i Kjöbstæden. Og hvad angaaer Hr. Amtm'. videre Forestilling om, at det er bleven gjængs, at Frihandlerne, under Navn af Spekulant-Handlere, flakke med deres Fartöier, og deels med store Baade, til enkelte Böndergaarde, hvor intet Udliggersted eller Handels-Anlæg er, da, som Kjöbstæd-Privilegiernes 16. § udtrykkelig viser, i hvilke Tilfælde det er tilladt Spekulant-Handlerne at drive Handel andensteds end i Kjöbstederne, og siger derhos, at de i saa Fald maae gaae til hvilken Havn de vil; det er derfor ikkuns en vrang Fortolkning af Forordningen, naar de troe sig berettigede til saaledes at omflakke, som Hr. Amtm. melder, og en saadan Handel saa aldeles utilladelig, at den efter den 8. § i Handels-Forordningen er at ansee med Varenes Confiscation, og mod hvis Fortsættelse Hr. Amtm. anmodes at föie den virksomste Foranstaltning. Rentekammeret den 10. Marts 1792[1].

[1]) I Rentek. Skriv. s. D. til Amtmand Meldal (Copieb. sst. Nr. 743) meddeles, at Rentekammeret ikke kan gaae ind paa de Grunde, som 3 Bönder, paa Thorlakshavn og Selvog, der af Sysselmanden i Arnæs Syssel havde erholdt Borgerbreve til Handel, havde anfört for at dette Privilegium maatte tilstaaes dem, hvorimod befales, at de skulle levere deres Borgerbreve tilbage til Cassation, og Sysselmand Steindor Finnsson, som havde sögt at godtgjöre, at han efter selve Handels-Forordningen havde troet sig berettiget til at meddele de nævnte Borgerbreve, meddeles „en alvorlig Irettesættelse, med Advarsel at vise herefter bedre Eftertanke i sine Forretninger, hvis han vilde vente at beholde Embedet" (Copieb. sst. Nr. 744).

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Udredelse af Thinglæsnings-Gebyr for Skjödebreve for en Kjöbstads Grund. Khavn 10. Marts 1792. — At Præsten til Setberg bör betale Mageskiftebrevets Thinglæsning paa Gaardene Vatnabúðir og Skáldabúðir, og at Thinglæsningen af Mageskifte-Brevet for Grönnefjords (Grundarf.) Kjöbstads Grund „bliver at udrede af de Penge, som oplægges i Kjöbstaden for Gaarden Grund's Benyttelse af dem, som den og Grunden er uddeelt til". Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 746. 1792. 10. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Biskop Hannes Finnsson og Amtmand Meldal, ang. Bjarnanes Kirkes Vedligeholdelse. Khavn 10. Marts 1792. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 775. 10. Marts.

Da vi af Deres Höiærv.s og Hr. Amtm.s Skrivelse under 28. Junii a. p. ere underrettede om, at Sognepræsten til Björnanæss, Magnus Olafsen, oppebærer Kirkens Drivtömmer, saa ville vi ikke paatvivle at Præsten jo bliver betydet, at det paaligger ham at holde Kirken i god Stand; hvilket vi, i Relation til vores Skrivelse af 19. Martii a. p.[1] ikke skulle undlade at formelde til tjenstlig Gjensvar og behagelig Underretning. Rentekammeret den 10. Marts 1792.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Jordbrug til Skolens Rector i 7. April.

[1]) I Rentek. Skriv. 19. Marts 1791 til Biskop Finsen og Amtmand Thorarensen (Copieb. Litr. Y, Nr. 197) forlanger Rentekammeret Oplysning om, hvorledes den Bjarnanes Kirke tilhörende Reke eller Drivtömmer anvendes, samt af hvem og paa hvad Vilkaar det oppebæres, da Collegiet havde bemærket i den af Biskoppen indsendte Underretning om Kirkernes Tilstand, at Bjarnanes Kirke var bröstfældig, og havde kun 9 Rd. 29 Sk. Beholdning.

1792. 7. April. **Reykjavik.** Khavn 7. April 1792. — At der ikke haves Noget imod, at Stiftamtmanden havde hjulpet Rector Thorlacius til at kunne bruge en Part af de tvende Hjaleier Melhus og Melkot, saavidt dette kunde bestaae med Skomager Höiers derpaa havende Bygselbrev, eller denne kunde enes med Rectoren; men hvorvidt de nævnte to Hjaleier, samt Hjaleien Holakot, som var bygslet til Assistent Angels Enke, skulde tilhöre Skole-Indretningen, hvortil de 1785 vare udlagte ved en Forretning, mentes at ville komme an paa, hvorvidt de efter Omstændighederne vare fornödne for Skolen. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 806.

7. April. **Rentekammer-Skrivelse til Jess Pedersen og Medrhedere, ang. Oplysninger til Erhvervelse af Fiske-Præmier.** Khavn den 7. April 1792. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 819.

Til fornöden Efterretning tjener, at, foruden at de ved Plak. af 30. April a. p. befalede edelige Udtoge af Skibs-Journalen, til Beviis om Skibets Udredning til Fiskerie og Reisens Fuldförelse, for at kunne oppebære Fiske-Præmien, skal indsendes, skal tillige for Fremtiden den Orden iagttages, at dette Udtog, efter at det i Overværelse af vedkommende Övrigheds-Person paa Island er oplæst for Skipper, Styrmand og Kokken, eller en anden Person af Skibets faste Mandskab, af dem strax paa Stedet under deres Eed underskrives, og derpaa af samme Övrigheds-Person under Haand og Segl paa samme Document bevidnes, at det af dem i hans Nærværelse er underskrevet; da i Mangel heraf intet Beviis for Skibets Udredning under Island bliver antaget, eller nogen Præmie udbetalt. Rentekammeret den 7. April 1792.

14. April. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen paa Holum Sigurd Stephensen, ang. Udsættelse af Kirkernes Be-**

holdninger paa Rente. Khavn 14. April 1792. — Canc. Brevb. for 1792, Nr. 1462, S. 1068—1069. 1792. 14. April.

P. M. Da Cancelliet af den fra D. Höiærv. under 28. Septbr. f. A. hertil indsendte Fortegnelse over Kirkernes Beholdninger i Holum Stift, har fornummet, at endeel af disse Beholdninger synes at belöbe til mere end det, som kan udfordres til Kirkernes aarlige Vedligeholdelse, saa skulde man herved tjenstligst anmode Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv. behageligen at foranstalte, at saadanne Overskudde udsættes paa Rente og gjöres frugtbringende. Det kongelige Danske Cancellie den 14. April 1792.

Cancellie-Skrivelse til Biskop Hannes Finnsson, ang. Anvendelsen af Canc. Circ. 13. Oktbr. 1787 i Island. Khavn den 14. April 1792. — 14. April.
Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1792. Anledningen til Oversendelsen af Canc. Circul. var, at Kongen under 3. Oktbr. 1790 havde forlangt Stiftamtmandens og Biskoppens Erklæring i en Sag, og Cancelliet tilföiet, at de havde „hermed at forholde sig efter Cancelliets Skrivelse af 13. Oktbr. 1787". I Skrivelse 16. August 1790 bemærker Biskoppen, at denne Canc. Skriv. var ikke indkommen til Skalholts Stift, og önsker den derfor meddeelt. — Canc. Skriv. 13. Decbr. 1800 har imidlertid erklæret bemeldte Circul. 13. Oktbr. 1787 for ikke gjældende i Island. — Canc. Brevb. for 1792, Nr. 1473, S. 1080—1081.

P. M. Ifölge D. Höiærv. Begjæring udi Skrivelse af 16. August f. A. skulde man herved tjenstlig tilstille Dem en Gjenpart af dette Collegii Circulair-Skrivelse under 13. Oktbr. 1787, hvorhos man til behagelig Efterretning maa melde, at samme dog blot bliver at anvende paa Island hvor locale Omstændigheder ikke ere hinderlige i sammes Efterlevelse. Det kongelige Danske Cancellie den 14. April 1792.

1792.
28. April. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Meldal i Sönder-Amtet, ang. Gufunes Hospitals Forpagtning.** Khavn. 28. April 1792[1]. — At den af Amtmanden 6. Septbr. f. A. indsendte Licitations-Forretning over Gufunes Hospitals Forpagtning approberes, saaledes, at Forstanderskabet bliver paa 3 Aar, fra Fardag 1792 til Fardag 1795, overladt Paul Jonsson med 40 Rd. aarlig Lön, og iövrigt paa de i Forretningen anförte Vilkaar. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 846[2].

28. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Benyttelsen af Kaldadarnes**

---

[1]) kgl. Resol 18. Septbr. 1793.

[2]) Rentek. Skriv. s. D. til Landfogden Skuli Magnusson underretter ham herom, og giver Ordre til at udbetale Forpagterens aarlige Lön (Copieb. sst. Nr. 847). — Under s. D. skrives Stiftamtmanden, i Anledning af hans Forslag 25. August f. A. om at nedlægge Gufunes Hospital, og bevilge Penge-Portioner isteden til de til Optagelse i Hospitalet qualificerede Personer: at Rentekammeret har den Tanke, at deslige Personer kunde aldeles overlades til Fattigvæsenet, og Kongens Kasse saaledes aldeles befries for Bekostning af den Art, og i alt Fald mentes, at 8 Rd. for en Mandsperson og 4 Rd. for en Qvindes-Person kunde være tilstrækkelig Hjelp. Stiftamtmanden bedes derfor at tage Sagen i nærmere Overveielse (Isl. Copieb. sst. Nr. 848) i Forbindelse med Amtmand Meldals Forslag om Oprettelse af et Sygehuus (Copieb. sst. Nr. 849); og i Skriv. 19. Mai lægges hertil, at formentlig vilde de ved Rentek. Skriv. 2. August 1785 [*see* Reskr. 11. Juni 1784, hvis Indhold er communiceret Landfogden ved straxnævnte Rentek. Skriv. — Isl. Copieb. Litr. V, Nr. 645] Præsten til Mosfell og Gufunes tilstaaede Degnepenge fra Gufunes Hospital strax kunne ophöre; hvorhos det blev at iagttage, at de under ovenanförte Forpagtningstid ledigblivende Pladser ikke ville være at besætte (Copieb. Litr. Y, Nr. 901).

Hospital fra de forskjellige Sysseler. Khavn 28. April 1792. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 850. 1792. 28. April.

Fra trende Repstyrere i Guldbringe Syssel blev klaget over, at Kaldadernæss Hospital ikke var Indbyggerne sammesteds til nogen Nytte, skjöndt de contribuerte anseeligt dertil. — I den Anledning blev Biskoppen herfra tilskrevet[1], at man ikke tvivlede paa, at han jo vilde være af lige Tanker med Kammeret, at Indbyggerne i Guldbringe Syssel fortjente et Fortrin til at faae deres Syge indlagte paa Hospitalet, og forventede derfor, at han dertil vilde föie fornöden Anstalt. — Hvad han har svaret dertil vilde Hr. Stiftamtmand behagelig erfare af hosfölgende hans Skrivelse; og da vi derved ere blevne af den Mening, at til at befordre Lighed for de 6 Sysseler, hvis Syge have Adgang til dette Hospital, maatte optages et Mandtal over samtlige deres til Hospitalslemmer qualificerede Syge, og at derefter maatte bestemmes, hvad Fortrin det ene Syssel burde have for det andet i Forhold til deres Syges större eller mindre Antal, saa maae vi tjenstl. have Hr. Stiftamtm. anmodet om, at ville föie den derover fornödne Anstalt, samt iövrigt om Udfaldet meddele dette Kammer Underretning. Rentekammeret den 28. April 1792.

Cancellie-Skrivelse til Rentekammeret, ang. den islandske Lovgivnings Udgivelse paa Islandsk. Khavn 26. Mai 1792. — Canc. Brevb. for 1792, Nr. 2041, S. 1549. 26. Mai.

P. M. Da Faae af Almuen udi Island forstaae det danske Sprog, har Cancelliet taget den Beslutning, at alle Lovgivninger, der fordre almindelig Kundskab og Efterlevelse, herefter blive trykte baade paa Dansk og

[1]) Rentek. Skriv. 21. Mai 1791.

1792. Islandsk. — Dette har man imidlertid ikke villet und-
26. Mai. lade tjenstligst at tilkjendegive det kgl. Rentekammer, overladende til velbem** Collegium, om samme Foranstaltning, i Hensigt til de Anordninger som udgives derfra, maaskee kunde ansees nyttig. Det kgl. Danske Cancellie den 26. Maji 1792.

26. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Sjællands Stift, Dr. Balle, ang. Opbevaringen af et Fond saakaldede islandske Penge. Khavn 26. Mai 1792**[1]. — Canc. Brevb. for 1792, Nr. 2104, S. 1592.

P. M. Betræffende de 1104 Rd. 1 Sk. saakaldede „islandske Penge", som D. Höiærv. har modtaget i afg. Biskop Harboes Stervboe, og hvilke, ved af Dem at være udsatte paa Rente, ere oplöbne til omtrent 1400 Rd., har man idag tilskrevet Stiftamtmanden, saavel som begge Biskopper udi Island, at meddele Cancelliet deres Tanker, hvorledes, ifald en saadan Sum til Bedste for Island lod sig udfinde, den da bedst kunde anvendes. Ved tjenstligst at tilkjendegive D. Höiærv. dette, skulde man tillige anmode Dem imidlertid behageligen at besörge Renterne modtagne og tillagte Capitalen. Det kgl. Danske Cancellie den 26. Maji 1792.

30. Mai. **Amtmandens Reglement ang. Rævefangst og Rævetold, Lammedrift og Fjeldgang m. v. i Borgarfjords Syssel. Innraholm 30. Mai 1792.** — Dette Reglement har i længere Tid gjældet som Regel i de paagjældende Herreder, og som Grundlag for de almindelige Bestemmelser i Instruxen for Repstyrerne 24. Novbr. 1809. — Efter en Afskrift i det islandske literaire Selskabs Samlinger, af Engilbert Jonsson, Præst til Saurbæ 1815—1820.

Reglugjörð fyrir Borgarfjarðar sýslu um grenja-

[1] Canc. Skriv. 16. Septbr. 1797.

leitir og dýraveiðar, geldfjár-rekstur og afrètt, fjármörk og fjallgaungur á haustin. 1792. 30. Mai.

I. Kapítuli. *Um grenjaleit og dýraveiðar.* — 1) Á hverju vori skulu hreppstjórar kalla sveitarmenn saman til grenjaleitar, bæði í búfjárhögum og afrètt, þá vorgott er í 7. viku sumars, en í bágum vorum þó ei seinna en í uppbyrjun þeirrar 8. og 9. sumarviku, og skal sèrhver búandi maður í sveitinni, eins embættis- og almúgamenn, láta einn gagnlegan leitarmann til, sem mæta skal um sólar uppruna á þeim stöðum og dögum, sem hreppstjórar álíta hentugasta. Á' þessum stöðum skal einn hreppstjóri til staðar vera, sem niður skipi hverir helzt gánga skulu sèrhver pláz landsins og afrèttarins, eptir því sem jafnast og hentugast þykir. — 2) Svo skulu hreppstjórar haga þessum leitum, að tveir og tveir gángi ætíð sèrhver pláz saman, sem þeim sè fyrir sett að leita, með hinni mestu gaumgæfni. — 3) Finnist nokkurt gren, eður heyrist til yrmlínga, skulu leitarmenn miða það niður vel, svo hægt sè aptur að finna, án þess að grannskoða eða rannsaka það um of; haldi svo áfram leitinni, unz pláziö, sem þeim var fyrir sett, er fullleitað; þá skal annar leitarmaðurinn við það fundna gren bíða til vöktunar, á meðan hinn fer og hittir leitarhreppstjórann, og segir honum hvað fundið sè, og heimtar einn mann til vöktunar á hvert þvílíkt gren, unz unnið verði. — 4) Ekki er það nóg, þó hver búandi maður hafi einusinni látið einn mann til frá heimili sínu til grenjaleitar, því þurfi gren að vakta, gengur það eptir tiltölu og sannsýni jafnt yfir alla sveit, eptir hreppstjóra niðurskipan. Þó skulu þeir einir frá grenjaleitan og vöktun fríir vera, sem ekki hafa í ábyrgð eður eign sinni svo margar framgengnar sauðakindur, sem eptir rèttri tíundarreglu metast kunna við 1 hundrað, eða 6 ær fullgildar. — 5) Það er hreppstjóranna, að hlutast til að fólk skiptist hentuglega til að vakta grenin unz unnin eru, og eins að útvega í tíma góða skyttu til að

1792. 30. Mai.

vinna þau, fyrir sannsýnan betalíng á hvert gren, og láta henni strax vísa á grenin, þegar þau finnast. — 6) Svo að sem minnst þýngsli orsakist af vöktun grenjanna, meðan öll verða ei bráðlega unnin af einni skyttu í hverri sveit, skal, eptir bæjafjölda og öðru ásigkomulagi, byrja leitina einúngis frá 6, 8 eða 10 bæjum, sem saman liggja, eða næstir eru hver öðrum, fyrsta daginn, sem leita skulu sitt ákvarðaða pláz. Finnist þá ekkert í þeirri leit, má leitin fram fara af öðrum næstliggjandi viðlíka mörgum bæjum, sem hefja þar leitina er hinir hættu, næsta dag eptir; og þannig skal þá leitinni daglega fram halda, unz löndin öll eru af öllum viðkomandi grandgæfilega leituð og skoðuð. En finnist gren í einhverri leit, skal ei leitinni fyr fram halda þar eptir, en þau unnin eru, eða skyttan hafi að minnsta kosti við þau legið tvo eða þrjá daga. — 7) Öllum, sem að dýraleitum og veiðum á vor þjóna, sè alvarlega bannað að láta hund nokkurn með sèr renna, undir 2 marka sekt í sèrhvert sinn. — 8) Skyttan fái í kost og kaup á hvert heilt gren hún vinnur 1 rd. specie; en takist henni annaðhvort ekkert eður einúngis hálft gren að vinna, fær hún fyrir kost og verkfall 24 sk. á dag í 3 eða 4 daga, sem hún liggja kann við hvert gren. Maðurinn, sem skyttan þurfa kann til aðstoðar við grenin, fái um eins lángan tíma 16 sk. á dag. Honum og innansveitar-skyttu betalast ekkert hestlán eða ferð, heldur utansveitar-mönnum, eptir sannsýni og vegalengd. — 9) Kostnaðinn standi allir sameiginlega sveitarmenn, sem fè eiga, eður í ábyrgð hafa, er tíundast 1 hundrað eða meir, og skal dýratollurinn, sem hreppstjórar útreikna, greiðuglega gjaldast á hvers árs hreppaskilum. — 10) Árlega, úr því byrjuð er 7. sumarvika, skal hver og einn hlutaðeigandi viðbúinn vera í grenjaleit að fara, eða láta til mann; en nær og hvar hún af sèrhverjum bæ skal hefjast, það skulu hreppstjórar kveldinu áður með skilmerkilegum boðum öllum viðkomendum til kynna gefa; skulu líka allir vita að gegna tilhlýðilega þeirra

skipan, og mæta á tilteknum stað og tíma tafarlaust. 1792.
Sè nokkur, að liðinni einni eykt frá sólaruppruna, enn 30. Mai.
ókominn á kveðin mannamót, skal hann bæta eins og hann hefði aldrei til leitar komið, og hana með öllu forsómað, 1 rd. courant í sèrhvert sinn; hin sama sekt liggi og við, ef nokkur þverskallast við hreppstjóra niðurskipan í leitunum, eða sjálfur sannast að hafa sviksamlega leitað, eða grenin vaktað, og skulu allar þessar bætur, sem hreppstjórar af þeim seku út taka mega án dóms og rèttarhalds, gánga til þess að borga með kaup og kostnað skyttunnar.

II. Kapítuli. *Um geldfjár rekstur á afrètt á vor.* — 1) þareð mörgum búandi mönnum árlega orsakast stór skaði á engjum, beitilandi og jafnvel á töðum, einkum í sveitum, hvar þraungbýlt er og landlítið, af yfirgángi geldpeníngs nábúanna í heimalöndum, þá skal hver einn, eptir Jónsbókar landsl. b. 46. kap., og ítrekaðri kónglegri skipan af 20. Febr. 1754, reka geldfè sitt allt fullorðið og lömb á rèttan afrètt, eins búlaust fólk og búandi, hvort sem það á margt eða fátt; þó eru þau lömb undan skilin, sem á rèttum fráfærum eru svo rýr, að ei þykja á afrètt rekandi, og skal ei færa þeim snemma frá, en sveitúngar leggja saman með seinni fráfærur þesskonar lamba. — 2) Allt fullorðið geldfè skal á afrètt komið vera í 8. viku sumars, og skulu hreppstjórar til hægðar einyrkjum hlutast til, að geldfè sè á afrètt rekið undireins og menn fara í dýraleitir, ellegar, ef hentugra þykir, að margir fyrir áður sagðan tíma leggi saman með fjárupprekstur á miðjan afrètt. — 3) Allir sveitúngar, sem færa ætla lömbum frá um Jónsmessu eða fyrstu fráfæru, skulu við kirkju næsta sunnudag áður gefa það hreppstjórum til kynna, svo menn geti mælt sèr mót með lambarekstra frá fleiri bæjum saman, og lömbin því betur og hægar af mörgum saman rekin verði vöktuð og setin á fjallinu, sem ei má skemur vera en í 6 dægur, hvartil úngmenni úr sveitunum, eptir hreppstjóra fyrirsögn, hentuglega skipzt geta. Sömu reglu skal fylgja

1792. við seinni fráfærur lamba, á þíngmaríumessu og seinna.
30. Mai. — 4) Nú eru þær jarðir margar, sem enga afrètt eða fjallland eiga, en eru þó landkreppu-jarðir, og mega þær ekki að heldur með geldfè sínu skaða og yfirgáng veita annara slægjum og beitilandi, og eru þeirra ábúendur skyldir, þar almenníngar liggja ei til sveita, að leigja afrètt og upprekstur hjá þeim, sem afrètt eiga og ei fylla sjálfir ítölu sína, fyrir sanngjarnt verð, eptir ásigkomulagi. Sá er leyfislaust rekur geldfè sitt í annars afrètt og land, tvígjaldi þeim fyrir grasverð, er afrètt á; sömu viðlögur eru og, ef nokkur í nágranna forboði heldur heima geldfè sínu og lömbum, hvort sem hann á afrètt eður ei; því ólíðandi er, að menn bótalaust láti peníng sinn upp naga annara lönd og slægjur, ellegar skori sig undan löglegum fjallskilum á haustin, í því skyni, að ekkert hafi þeir upp rekið er eiga fjallið. — 5) Fjallfè, sem á sumrum ofan slángrar í kvífè manna, skal á hverri viku úr skilja, og nágrannar leggja saman til að vísa því aptur á afrètt. Hver sem ei vill öðrum nágrönnum samtaka verða, í því að hreinsa kvífè sitt og lönd frá annarlegu fjallfè, sem nú var sagt, sekist um 2 mk. í hvert sinn til fátækra, hvað hreppstjórar út taki sem vitafè, og heiti þar að auk óskilamaður.

III. Kapítuli. *Um sauðfjár mörk.* — 1) Hver maður skal hafa eitt mark á öllu sínu fè, undir þær sektir er Jónsb. landsl. b. í 47. kap. til tekur; en taki menn upp annað mark, eða fái til sauðkindur með annara marki, skal hann færa sem næst marki sínu hann má. — 2) það er af landsl. bálki 47. kap. auðsèð, að lögin tilætla að mörk búfastra manna í sveitum sèu öll skrásett og uppteiknuð, er þar segir: „Ef maður færir búnað sinn hreppa í milli, þá skal hann segja til einkunnar sinnar í þeim hrepp, er hann hefir bú sitt í fært, og láta skrá með einkunnum þeirra manna, er þar búa áður fyrir". En dæmin sýna, að þessu lögmáli hlýðnast fáir, enda er nú sá ruglíngur orðinn á fè manna, einkum á sumrum og haustum, að búið er við að eigandinu

seint eður aldrei uppspyri þær sauðakindur sínar, er annaðhvort sleppa út af landamerkjum hans eður afrètt, en hrekjast þó sífelt manna í milli, unz þær hirðíngarlítið finnast, eður horfalla, ellegar virðast á vetrum horaðar og lógast í öllu óleyfi. Að uppspyrja eiganda þess marks, er finnst á útigángs-kindum og uppskiptíngum úr sauðarèttum, gjöra fáir sèr svo annt um, sem að geta eignast þær fyrir minna en hálfvirði, skorið og etið. Því má nauðsyn þykja, að setja slíkri óreglu nokkur takmörk; og skal það þessvegna vera hreppstjórum alvarlega uppálagt: árlega fyrir Jónsmessu að hafa skýrlega uppteiknuð öll þau fjármörk, er finnast í hverri sveit, bæði búandi og búlausra, úngra og gamallra, í rèttum röðum, svo að í einni röð eða dálki standi bæjanöfnin, í annari röð eða dálki markeigendanna nöfn á hverjum bæ, og í þriðju röð, útundan mannsnafninu, mark hans. Vona menn svo góðs af prestunum, að þeir, sameiginlegra gagnsmuna vegna, styrki sína sóknarhreppstjóra til þess, að fá þetta sem reglulegast gjört. — 3) Hver sem ei fúslega gefur hreppstjórum sauðfjármark sitt til kynna, má kenna sjálfum sèr, þó honum ei verði afhentar kindur úr sauðfjárrèttum með öðru marki en hans nafni í markatöflunum tilheyrir, þar enginn má eiga tvenn mörk á fè, nè heldur leyna marki sínu. — 4) Markatöflurnar skulu hreppstjórar sýslumanni sent hafa árlega fyrir Jónsmessu, en sýslumaður gjörir eina töflu úr þeim öllum fyrir sína sýslu, og sendir hana síðan í alla hreppa, um hverja hún einúngis rèttarbænda á milli skal berast, eptir þeirri röð, sem sýslumaður utan á töfluna ritar, og vera mætti þessi: að markataflan sè frá sýslumanni í seinasta lagi komin innan 8. Julii að Kalmanstúngu, vegna upprekstu rs, sem þessarar sýslu bændur leigt hafa, og máske enn leigi, í Kalmanstúngu land. Þar skal ábúandinn hana uppskrifað hafa og frá sèr sent að Húsafelli innan þess 15. Julii; þar skal hún aptur uppskrifast og taflan sendast fyrir þann 22. Julii að Brennistöðum í Flókadal, hvar

1792. 30. Mai.

1792. hún uppskrifast og sendist fyrir þann 29. Julii að Stálpa-
30. Mai. stöðum [Skálpast.] í Skorradal; þar uppskrifuð fer hún að Horni fyrir þann 5. Augusti, og síðan þaðan uppskrifuð að Brekku á Hvalfjarðarströnd innan þess 12. Augusti; frá Brekku uppskrifuð að Hlíðarfæti í Svínadal fyrir þann 19. Augusti; þar uppskrifuð sendist hún að Leirá fyrir þann 26. Augusti; þaðan að Höfn fyrir þann 2. Septembr.; frá Höfn uppskrifuð að Reynir á Akranesi fyrir þann 9. Septembr., hvaðan hún í rèttum sendist sýslumanninum tilbaka aptur. -- 5) Hver rèttarbóndi, sem þessi tafla send verður, skal á hana skrifa eða skrifa láta nafn sitt, og nær hann hana meðtekið hefir og aptur frá sèr sent; en sá má vænta bótum að svara, sem henni hjá sèr heldur, og leiðbeinir ei tafarlaust aldeilis til síns meðtökumanns, eptir sýslumannsius ályktan. — 6) þessi tafla skal vera til hvers manns eptirsjónar þar sem rèttir á haustum haldast, og mörk á úrgángsfè úr síðustu skilarètt við hana nákvæmlega samanberast, eptir því sem IV. kap. § 7. 8. 14. framar fyrir segir.

IV. Kapítuli. *Um fjallgaungur á haustum.* — 1) Allteins og hver og einn eptir II. kap. § 1. 4. er skyldur að reka allt sitt geldfè og lömb á afrètt, svo skal og sèrhver búandi, embættis- eður almúgamaður, á haustum gjöra góð fjallskil, og til fjallgángna láta gagnlegan mann til, hvort sem hann á nokkra sauðkind á fjalli eður ei, undir 1 rd. sekt í hvert sinn hann þverskallast við þessa fyrirskipan. — 2) Sömuleiðis skal hver maður úr kvífè sínu og landareign safna öllu ókunnugu fè, og reka til rètta, allt undir sömu sektir, en kvífè skal rèttar- og gángnadaginn geymast vandlega nærri bæjum, svo ei gjöri ruglíng í fjallfènu. — 3) Sýslumaður skal á vorþíngum nefna tvo dugandi menn í hverri sveit, sem vera skulu fjallkóngar, eða gángna-formenn. Að hausti komandi skulu þeir einir öllum gaungum ráða, og hver þeirra vera til staðar á hentugum stöðum afrèttarins, hvar gaungur hefjast eiga. Helmíngur gángnamanna úr

sveitinni skal á tiltekinn stað kominn vera, til hvers 1792.
þeirra ei seinna, en þá sauðljóst er orðið gángnadaginn; 30. Mai.
skal hann þá aðgæta, hvort einhvern gángnamann vantar frá nokkrum sveitarbúanda, og þegar fullbjart er raða fólkinu niður til gángna, þann veg, að enginn afkimi afrèttarins verði óleitaður. Hver gángnamaður sjái til annars þar sem verður, en lýsa þeim sekt á hendur, upp yfir alla, som ókominn er og ei sèst til þá gaungurnar hefjast; skal hann og gjalda alla sekt fortakslaust þó hann síðar komi. — 4) Sèrhver gángnamaður skal vandlega leita það tiltekna pláz, samt mögls og mótmælalaust auðsýna fjallkóngi sínum alla þægð og auðsveipni, ellegar gjaldi hálfa sekt eða 3 mk. í hvert sinn hans brestur þar í finnst. — 5) Aldrei mega fjallgaungur hefjast í þoku eða dimmviðri; þegar ei er fjallabjart til efstu tinda að morni, skulu gaungur, eptir fjallkónga fyrirsögn, bíða fyrsta tækifæris, eptir þeirra ákvarðan, og því skulu allir gángnamenn á tilteknum stað, sem áður er sagt, hjá fjallkóngunum safnast, og vænta þeirra atkvæða um gaungurnar. — 6) Jónsbók segir, í landsl. b. 49. kap. að þar skulu rèttir vera sem að fornu verið hafa, og svo lángt og víða til reka. Nú vita menn, að tilforna hafa Ása sveitar, Reykholtsdals og Bæjar sveitar menn leigt afrètt fyrir geldfè sitt, sumir í Kalmanstúngu landi; voru þar á haustum haldnar rèttir, sem kölluðust Túngu rèttir, aðrir í Geitlandi, sem liggur undir Reykholts kirkju, var þar haldin Geitlands-rètt; og nokkrir fengu upprekstur í Húsafells skóg, hvar Húsafells rètt var haldin. þessar þrjár rèttir kölluðust framrèttir. þá var Valhnúka rètt, fyrir framan Brennistaði í Flókadal. Fyrir frambúa í Lundareykjadal og Skorradal: Stálpastaða [Skálpast.] rètt. Annars er: fyrir Andakíl og Skorradal: Horns rètt; fyrir Hvalfjarðarströnd er Brekku rètt, fyrir Svínadal Hlíðarfótar rètt, fyrir Leirársveit Leirár og Hafnar rèttir, og fyrir Skilmannahrepp og Akranes er síðust allra Reynis rètt. Allar þessar sömu rèttir

1792. skulu hèr eptir við haldast, og afrèttarlöndin af þar til
30. Mai. liggjandi búendum nákvæmlega gengin verða, eptir þeirri reglu sem hèr að framan lögð er og hèr eptir verður. — 7) Túngu-rètt skal árlega haldast miðvikudaginn í 22. viku sumars, og úrgángurinn, sem nálægir menn ei leiða sig að, rekast að forlagi fjallkónganna um kveldið að Húsafelli, hvar hann vaktist til þess morguninn eptir, þá Húsafells-rètt skal haldast, 22 vikur af sumri, á fimtudags morguninn snemma, og úrgángurinn komast tafarlaust að fjallkónga forlagi í Geitlands rètt, sem um miðjan dag sama fimtudag má haldast. Hvenær áður gaungur til þessara framrètta hefjast skulu, og til hverra takmarka, skulu fjallkóngar, svosem löndunum kunnugastir, ráða, en úrgánginn úr Geitlands rètt skulu þeir án dvalar senda í Valhnúka rètt árla á föstudaginn í 23. sumarviku, þá hún um miðjan dag, eptir það úrgángurinn kominn er, haldast á. Þeir eð gánga eptir geldfè til Valhnúka rèttar, skulu leita fjallið einlægt fram undir Ok og Hælsheiði, og fjallkóngar því ætla þeim fyrirfram nægilegan gángnatíma. Úrgánginum úr Valhnúka rètt skal upp skipta á nálæga bæi til varðveizlu, mörkin nákvæmlega uppskrifa og bera þau saman við markatöfluruar, lýsa þeim við kirkju hvern helgan dag til veturnótta og á hreppaskilum, líka senda þau uppskrifuð sveit úr sveit til rèttarbændanna. — 8) Frambúar úr Lundarreykja- og Skorra-dölum skulu nógu tímanlega leita fjöllin, sem liggja fram af þessum dölum, allt í Sæluhús og austur undir Hrauu, er liggur norður af Skjaldbreið, svo til rèttar verði rekið að Stálpastöðum [Skálpast.] þriðjudaginn í 22. viku sumars; úrgánginn sendi fjallkóngur um kvöldið að Horni, sem vaktist þar, ásamt þeirra safni, um nóttina. Á mánadaginn í 22. viku sumars gángi öll Hvalfjarðarströndin sín fjöll, og austur fyrir Súlur á Botnsheiði, reki safnið hvergi að, nè dragi neitt frá, fyr en á Brekku, hvar safnið vaktist um nóttina og rekist til rèttar á þriðjudaginn, en úrgánginn sendi fjallkóngar um kveldið að Hlíðarfæti, hvar

hann vaktist um nóttina með Svíndælínga safni. Á þriðjudaginn í 22. viku sumars gángi Svíndælíngar, Skorrdælíngar og allur Andakíll þær leitir, er Andakíl og þessum dölum ber, allt að Miðfitjum á Skarðsheiði suður eptir, og það svo lángt, að Svíndælíngar og Skorrdælíngar mætist á gángna-móti. Svíndælíngar reki sitt safn ofan að Hlíðarfæti, en hinir að Horni, og vakti það hvorutveggju um nóttina, ásamt úrgángi úr Brekku og Stálpastaða [Skálpast.] rèttum; en rètti miðvikudaginn í 22. viku sumars; skulu þá vera 3 menn úr Leirársveit til staðar á Horni, og taka úrgánginn með sèr út yfir fjallið; líka skulu nokkrir úr Melasveit á þriðjudags kveldið innyfir ríða, og byrja þær gaungur sem þeim eru af fjallkóngum fyrir settar að innan, strax með birtu á miðvikudaginn. Úrgángurinn úr Hlíðarfótar rètt skal af fjallkóngum sendast á miðvikudags kveldið að Leirá. Ei seinna en um fullbirtu á miðvikudags morguninn í 22. viku sumars sèu allir gángnamenn úr Leirár og Mela sveit hjá fjallkóngum sínum til staðar á tilteknum stað, hvar þeir skulu gaungu hefja, nema þeir sem til vissra ákvarðaðra leita innyfir ríða úr Melasveit á þriðjudags kveldið. Leirársveitúngar reki ofan safn sitt, ásamt Horns rèttar úrgángi, að Leirá, hvar það ásamt Hlíðarfótar rèttar úrgángi vaktast um nóttina, en hinir reki ofan að Höfn, og vakti þar safn sitt til morguns. Á fimtudags morguninn skal Leirár rètt haldin, svo snemma, að úrgángur úr henni sè kominn að Höfn milli hádegis og miðmunda, og er þá Hafnar rètt haldin, en það, sem þá gengur úr, sè eins með farið og segir § 7 um úrgánginn í Valhnúka rètt. Snemma á föstudags morguninn í 23. sumarviku skal allur Skilmannahreppur og Akranes gánga Akrafjall, og rètta um kveldið á Reyni, en eins með úrgánginn fara og sagt var um Valhnúka og Hafnar rèttir. — 9) Hver sem dregur sitt geldfè frá safninu annarstaðar en í rèttri rètt, eða sækir það á haustum úr fjallfè heimuglega fyrir gaungur rèttar, bæti tvöfalda sekt, eða 2 rdli, og heiti óskilamaður. Ei er

1792. bannað í nauðsyn að farga einstöku sauðkind, er gengið
30. Mai. hefir í afrètt, fyrir venjulegar rèttir, þá hún verður þaðan tekin af tveimur skilríkum mönnum, er hana til eigandans heim færa til bygða. — 10) Leyfast skal og hverjum sem vill að rannsaka kvikfè manna nær sem þóknast; finnist þar í um rèttar og gángna daga annarlegt fè, sem sannast að hafa þar fulla viku staðnæmzt, en er ei til rèttar rekið nè lýst, sekist ábúandi þeirrar jarðar eptir II. kap. § 5. — 11) Fjallkóngar skulu, eptir fólks- og fjár-afla, kveða upp menn til að vakta safnið forsvaranlega um nóttina, þar sem þess eptir § 7 og 8 við þarf, nema hentugt og gott húsrúm à vissum stöðum verði fyrir það hæglega feugið. — 12) Rèttarbóndi skal rèttarkóngur vera og fyrir rèttinni ráða, skipa og skikka í rèttum; enginn má þar án hans orlofs fè draga, og ei fleiri í einu en hann segir; skal hann til sjá, að öll góð regla sè þar í frammi höfð, og skulu honum allir hlýða, undir sömu sektir og sagt var um fjallkónga við gaungurnar í þessa kap. § 4. — 13) Rèttarkóngur skal við halda sauðarèttinni, og hafi þar fyrir alla ómerkínga, gamla og únga, sem til hans rèttar koma og markaðar mæður ei helga sèr, eptir Jónsbókar landsl. b. 49. kap. — 14) Rèttar- og fjalla-kóngar í Valbuúka, Hafnar og Reynis rèttum, sem skilarèttir vera eiga, skulu eptir § 7 fyrirmælum höndla með úrgánginn, og finnist ei eigandinn að vera innan sýslu, eptir grannskoðan markatöflu sýslunnar, skal þessara uppskiptínga mark senda í tvær næstliggjandi sýslur, nefnil. prestinum á Þíngvöllum og sýslumanninum í Kjósar sýslu; komi samt enginn eigandi fram innan næstu fardaga, og mörkunum sè þó í tíma lýst á þessum stöðum, og eins innan sýslu, þá skulu hreppstjórar virða hverja þá kind eptir gömlu lagi, fyrir hvert verð að sá má kindina eiga, sem annazt hefir vetrarlángt, og kortist í því verði nokkuð fyrir hans umhirðíng, eptir sannsýni, en hitt eignist fátækir þeirrar sveitar. — Að framanskrifaðri reglugjörð, er hefir almennings gagn til augnamiðs, verði af öllum viðkom-

endum tilhlýðilega eptir lifað, þar um byrjar sýslumanninum í Borgarfjarðar sýslu að hafa röksamlega umsjón. 1792. 30. Mai.

Innrahólmi þann 30. Maji 1792.

Ó. Stephánsson.

Rentekammer-Plakat ang. Handelen paa Island. 1. Juni. Khavn 1. Juni 1792[1]. — Publiceret paa Althinget 20. Juli 1792 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 23. 1, S. 19—22. Udkastet til Plakaten er bifaldt ved kgl. Resol. 30. Mai 1792, Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 73, Nr. 39 B. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 84—86; Schou X, 380—382.

Plakat, hvorved nogle Poster angaaende Handelen paa Island nærmere bestemmes.

Hans kgl. Maj** til Danmark og Norge &c. Præsident, Deputerede og Tilforordnede i Rentekammer-Collegio gjöre hermed vitterligt: at, da det er befundet, at de Handlende paa Island for endeel have mistydet nogle Steder saavel i Forordningen, angaaende den islandske Handel og Skibsfart, af 13. Junii 1787, som i andre hertil henhörende Anordninger, tvertimod disse Forordningers Hensigt, saa har Hans Maj* ved Resolution af 30. f. M. allern. anseet det fornödent at give disse Steder en mere bestemt Fortolkning, som vedkommende Amts-Övrighed i mödende Tilfælde kunde rette sig efter, til at forebygge Misbrug og Underslæb fra Handelens Side. — Disse Steder ere Plakaten, angaaende den islandske Handels Frigivelse, af 18. Aug. 1786, dens 13. §, Anordningen, angaaende de Friheder, som forundes de paa Island oprettende Kjöbstæder, af 17. Novbr. 1786, dens 15. §, og förstnævnte Forordn. af 13. Junii 1787, dens 2. Cap. 2. og 11. §§, da adskillige Handlende have deraf taget Anledning til at udstrække deres Handel langt over de Grændser, som de om Frihandelen udgangne Anordninger og sammes egentlige Hensigt og Mening udmærke og medföre.

[1]) Rentek. Plak. 23. April 1793; Plak. 28. Decbr. 1836.

1792. For da at forekomme denne Misbrug, der i Tiden kunde
1. Juni. have de skadeligste Fölger for Handelens Drift i det Hele, har Hans kgl. Majt allern. fundet for godt at bestemme: at de Friheder, som ere tilstaaede Kjöbstæderne, ved Anordningen af 17. Novbr. 1786, dens 4., 6. og 7. §§, sammenholdte med Plak. af 18. August næstforhen, dens 12. §, hvorpaa de foranförte Steder, nemlig Plakatens 13. §, Anordningen om Kjöbstædernes Friheder, dens 15. §, og Forordningen af 13. Junii 1787, dens 2. Cap. 2. og 11. §§, grunde sig, ikke kunne gjælde uden for dem, der holde Dug og Disk i Kjöbstæderne, og före en stadig Handel sammesteds, samt at Udliggerne, ifölge Forordningen af 13. Junii 1787, dens 2. Cap. 12. og 13. §§, ligeledes skulle være pligtige til at före Handel saavel Vinter som Sommer; hvoraf tillige flyder: a) at hvad Plakatens 13. §, Anordningen om Kjöbstædernes Friheder, dens 15. §, og Forordningens 2. Cap. 2. og 11. §§ melde om saadanne Borgere, ikke forstaaes anderledes, end om dem, der have bosat sig i Kjöbstæderne, og der handle saavel Vinter som Sommer, enten selv, eller ved deres declarerede Factorer; men hvad desuden meldes i de sidst anförte 4 Steder, at de nemlig kunne handle med eller til hvilket Udliggersted de ville, kan ikke, naar det skulde være udenfor Districtet, være anderledes at forstaae, end alene om Speculant-Handel af Skibene, ved at ligge i 4 Uger, uden at oprette mindste Handel paa Landet, enten ved at opkaste noget Skuur, eller ved der at opsætte nogen Bygning; ligesom de og alene i de ordentlige Kjöbstæder, eller ved Handelens Frigivelse antagne eller herefter ved Vort Rentekammers Approbation oprettende Udligger-Havne, maae ligge og drive saadan Handel. — b) at Ingen, som har etableret sig i een Kjöbstæd, eller dens District, maa enten selv eller ved Factor tage Borgerskab, eller anlægge nogen Handel i en anden Kjöbstæd eller dens District, under Navn af, at han selv, eller hans Factor, der tager Borgerskab,

eller under Paaskud, at Sidstbenævnte, der förer Handel for sin egen Regning, hvorfor han og, naar Övrigheden finder saadant Foregivende om egen Handel mistænkeligt, skal med corporlig Eed for Retten godtgjöre, at Alt, hvad han agter at handle med, saavel Indförsels- som Retour-Vare, ere ham alene, og ingen Anden i et andet District, tilhörende. — c) at de, som fra Danmark, Norge eller Fyrstendömmene ville drive Handel i Landet, bör og i Kjöbstæderne være etablerede, opföre Bygninger, og der, i det mindste ved deres Factor, som i saa Fald bör tage Borgerskab, holde Dug og Disk, samt före Handel Vinter og Sommer, uden hvilket han ikke maa handle paa noget Udliggersted, uden som Speculant-Handler i 4 Uger; fölgelig maa han ikke antage nogen anden Factor i sit Sted, og gjöre en Saadan til Borger, mindre antage nogen Bonde til at drive Handel for sig om Vinteren. Hvorefter alle Vedkommende kunne vide at rette sig. Rentekammeret den 1. Junii 1792. 1792. 1. Juni.

Reskript til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. Confirmation i Sygdoms-Tilfælde. Christiansborg 22. Junii 1792[1]. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793. Siell. Tegn. LXXXXIV, 375b—376; Rubr. i Norske Tegn. 44 (XLIV), 84; Fogtm. (dog uden at omtale Island) VI. 6, 472. 22. Juni.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Da det er bragt i Erfaring, at der adskillige Steder i Vore Riger og Lande befindes unge Mennesker, som, uagtet de besidde de fornödne Kundskaber, dog formedelst Svaghed ere satte ud af Stand til offentligen at kunne fremstille sig til Confirmation i Kirkerne: — saa ville Vi, i Anledning deraf, herved allern. have dig bemyndiget til, for saavidt det dig anbetroede (N. N.) Stift angaaer, at

[1] General-Kirke-Inspect.-Coll. Skriv. 1. Mai 1764.

1792. 22. Juni. bevilge Confirmation hjemme i Huset i Vidners Nærværelse for saadanne svage Mennesker. Dermed skeer Vor Villie. Befalende &c. Christiansborg den 22. Junii 1792. [ad mandatum].

30. Juni. **Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd i Danmark, Norge og Island, ang. Exspectancer og Vice-Embedsmænd. Khavn 30. Juni 1792.** — Publiceret paa Althinget 1795 og Uddrag trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xxiv. 1, S. 14. Canc. Brevb. for 1792, Nr. 2612, S. 1870—1871. Fogtm. VI. 6, 477—478.

P. M. Ved Cabinets-Ordre, som her igjennem ved Circulair-Skrivelse af 22. Decembr. 1770 [1] blev bekjendtgjort samtlige Stiftamtmænd og Biskopper i Danmark, samt Statholderen i Norge, med Anmodning at tilkjendegive övrige Vedkommende samme, behagede det Hans Kgl. Maj' iblandt Andet at befale, at naar noget Embede, hvorpaa kongelig Exspectance til Nogen er udstædt, maatte blive ledigt, der vel fornemmelig skal reflecteres paa dem, som derom allerede have faaet Forhaabning, men at samme Persons Duelighed og Opförsel tillige paa den Tid skal nöie undersöges, og at den, som enten ikke maatte være vel skikket, eller ved slet Opförsel kunde have gjort sig uværdig dertil, skal aldeles miste den ham i saa Maade forlente kongelige Naade. Ifölge heraf er det ved bemeldte Skrivelse bleven foranstaltet, at naar noget under Cancelliet henhörende Embede, hvorpaa Exspectance har været udgivet, er bleven ledigt, saadant da strax udi Cancelliet skulde anmeldes, tillige med den anbefalede Forklaring om den Persons Forhold og Duelighed, som maatte have Löfte derpaa, samt at denne ikke har tiltraadt eller befattet sig med Embedet för end efter nærmere Resolution. — Da allerhöistbemeldte H. Maj' nu under 15. d. M. allern. har behaget at resolvere: at det, som

[1]) *see* III. B., S. 690—692.

ved ovenanförte allerh. Resolution er fastsat, angaaende 1792.
dem, der benaades med Exspectance, ogsaa skal extenderes til dem, der forundes Vice-Embeder: — saa skulle man herved tjenstligst anmode (Tit.) at ville behageligen have dette i Erindring for Fremtiden, i Henseende til dem, som benaades med Vice-Embeder, naar noget virkeligt Embede, hvortil de, ifölge deres Bestallinger, skulde ascendere, bliver ledigt, saa at Ingen af disse nyder Lön eller Indkomst för end Indberetning er skeet og Resolution derpaa er falden; og ville De derom iövrigt underrette de Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 30. Junii 1792. 30. Juni.

Convention mellem Danmark og Markgrevskabet Baden, ang. Afdragsrettens Ophævelse. Frederiksberg 7. Juli 1792. 7. Juli. — Denne Convention, hvis fuldstændige Titel er: „Convention zwischen Seiner Majestät dem Könige zu Dänemark, Norwegen &c. und Seiner Durchlaucht dem Marggrafen zu Baden, wegen wechselzeitiger Aufhebung des Abzugs-Recht" — er publiceret paa Althinget 1793 og Rubrum (paa Tydsk) trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 24. 2, S. 25; den er ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793. — Canc. Circ. 24. Novbr. 1792, hvorved Exemplarer af Conventionen tilstilles alle Stiftamtmænd og Amtmænd, m. fl. i Canc. Brevb. 1792, Nr. 4517, S. 1258—1259; Fogtm. VI. 6, 583; bekjendtgjort ved Raadstue-Plakat 5. December 1792. Qvart-Forr. for 1792, S. 317—318; Schou X, 444.

Cancellie-Plakat ang. Regnskabs-Aflæggelse for Afgiften af Boer til Revisions-Comptoirerne. Khavn 17. August 1792. 17. August. — Publiceret paa Althinget 1793 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 16 a, S. 13; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 171-172; Schou X, 404. — Med Hensyn til denne Plakats Anvendelse og Gyldighed i Island see de ved For. 13. Januar 1792 anförte Bemærkninger.

1792. **Forordning ang. Stævningers Forkyndelse m. v.**
24. August. **i Danmark og Norge. Frederiksberg 24. August 1792.** — Publiceret paa Althinget 1793 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 16 b, S. 13; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793. — Siell. Reg. 80, 347. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 172—173; Schou X, 405—406.

Forordning, som fastsætter, hvorledes der i beneficeerte og befalede Sager bör forholdes med Stævningers Forkyndelse i Kjöbstæderne, samt med Udnævnelser til Syns- og Taxations-Forretninger i deslige Sager, saavel i Byerne som paa Landet, i Danmark og Norge.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi ved Forordningen af 24. Juli 1789 [1] have foreskrevet, hvad der skal iagttages ved Stævningers Forkyndelse og Prokuratorers frie Befordring i beneficerede Sager, der behandles ved Retterne paa Landet, i Vort Rige Danmark; saa have Vi, i Overeensstemmelse med de i bemeldte Lovgivning forudskikkede Grundsætninger, fundet for godt, herved endvidere at bestemme de Regler, som bör fölges i Henseende til deslige Varslers Forkyndelse i Kjöbstæderne, samt hvorledes der allevegne bör forholdes med Udnævnelser til Syns- og Taxations-Forretninger, naar disse udfordres i befalede Sager. Thi byde Vi hermed allern.:

1) At, i de Kjöbstæder, hvor der ere bestandige Stævningsmænd, skulle disse være pligtige til, uden Betaling, at forkynde de fornödne Varsler, saavel i alle offentlige som de Fattiges Sager; men, hvor saadanne

---

[1] For. 24. Juli 1789, „om Procuratorers Befordring og Stævningers Forkyndelse i beneficerede Sager i Danmark", er ikke sendt til Island eller der publiceret; dens § 3 bestemmer: „Stævningers og Varslers Forkyndelse bör forrettes uden Betaling, og denne Byrde fordeles iblandt Bönderne i Sognet ved Omgang"; jevnf. For. 3. Juni 1796 § 22.

Stævne-Vidner ikke ere beskikkede, bör denne Byrde fordeles paa samtlige Byens Borgere og Indvaanere. — 2) Naar Syns-, Gransknings- og Taxations-Forretninger i deslige Sager finde Sted, bör samme (hvad enten det er i Byen eller paa Landet) ligeledes uden Betaling forrettes af erfarne Haandværkere, eller andre kyndige Mænd af Jurisdictionens Beboere. Og paa det at Ingen skal bebyrdes mere, end der, efter rigtig Omgang, falder i hans Lod, bör der i enhver Jurisdiction holdes en ordentlig Fortegnelse over alle dem, som dertil udnævnes. — 3) Dersom Nödvendigheden i overordentlige Tilfælde kræver, at Granskningsmænd maae söges i en fremmed Jurisdiction, paa den i Forordningen af 12. Februarii 1790 [1] foreskrevne Maade, da bör disse dog nyde billig Betaling for deres hafte Bekostninger og Möie ved Forretningen. — Hvorefter de Vedkommende

1792. 24. August.

[1] For. 12. Febr. 1790 om: „hvorledes der skal forholdes med Synsmænds Udnævnelse, naar der ikke i den Jurisdiction, hvor Tingen eller Eiendommen er beliggende og Hoved-Sagen föres, findes det fornödne Antal af kyndige Mænd, til at bedömme det, som er Gjenstand for Granskningen", — der iövrigt ikke er sendt til Island eller der publiceret, — befaler: „at, naar der til Tvistigheders Afgjörelse udfordres Granskningsforretninger, og der under den Jurisdiction, hvor Tingen er beliggende eller Sagen behandles, ikke maatte findes det fornödne Antal af saadanne kyndige Mænd, som udkræves til at bedömme det, der ved Forretningen paasigtes, da skal Amtmanden, dersom de gives i Amtet, bemyndige en anden Ret, som er deres Værnething, til at udnævne dem og imodtage deres edelige Forklaring om den af dem holdte Besigtelse; men, dersom et saa overordentligt Tilfælde skulde indtræffe, at der til Forretningen maatte behöves særdeles kunsterfarne Mænd, og disse ikke heller i Amtet kunde findes, da skal Amtmanden hos Övrigheden paa et andet Sted, hvor der ere saadanne Personer, begjære dem derfra udmeldte, paa den Parts Bekostning, som anholder derom".

1792. sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 24. August 1792.
24. August.

25. August. **Rentekammer-Skrivelse til Oeconomie- og Commercecollegium, ang. et Project om Potaske-Tilvirkning i Island. Khavn 25. August 1792.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 982.

Ved Promem. af 3. passati har det kongelige General-Landoeconomie- og Commerce-Collegium behaget at tilstille dette Kammer en Ansögning fra Handelshuset Blacks Enke & Comp. om Monopolium paa at brænde Potaske i Island til Udförsel til fremmede Steder, samt deraf at nyde Exportations-Præmie. Efter at have taget Sagen under Overveielse, skulde vi ikke undlade at formelde til tjenstligst Gjensvar og videre Bekjendtgjörelse for Supplikanten, at, foruden at man ikke kan indlade sig i den ansögte Præmie, finde vi og betænkeligt at bevilge noget Monopolium, ligesom vi og troe, at et saadant her vilde være overflödigt for Supplikanten, da det næppe er at formode, at flere Handelshuse vilde ved Potaske-Kogeries Anlæg i det Store concurrere med ham. Vi have derhos bemærket tvende Omstændigheder eller Vanskeligheder ved det intenderte Anlæg, der vil möde Supplikanten, som vi have Aarsag at formode han ikke har taget under Overveielse, nemlig den ene: at Indbyggerne paa den Tid, da Tangen eller Söplanterne skal samles, ere beskjæftigede med Fiskeriet og deres Handel, saa at han ikke kan gjöre sig synderlig Regning paa deres Arbeide derved; og den anden: at Tangen er en Herlighed ved Jorderne, hvis Eiere og Leilændinger benytte den til Brændsel, og at Supplikanten altsaa ikke kan blive raadig derover uden for Betalning, saaledes som han derom kan affinde sig med dem. Rentekammeret den 25. August 1792.

Rentekammer-Circulaire til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island, ang. **Afskaffelse af Præmier for Baadebyggerie.** Khavn 28. August 1792. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 990—992. 1792. 28. August.

Vel har man ved en og anden Leilighed tilstaaet Præmier for udviiste Vindskibelighed ved Baadebyggerie; men da disse Præmie-Æskninger tiltage, og vi ikke finde at Præmier herfor kan finde Sted, da Arbeidet lönner sig selv, saa ville vi forvente, at (Tit.) ikke modtager flere Attester til Præmiers Erholdelse for dette Arbeide. Rentekammeret den 28. August 1792.

Testament, hvorved af Sysselmand i Norder-Mula Syssel, Petur Thorsteinsson, oprettes et **Legat til Fordeel for Fattige i Vallanes Rep.** Ketilstad 30. August 1792[1]. — Original-Gjenpart i det forrige Cancellies Archiv „Islandske &c. Indlægge" til 19. April 1793, under hvilket Datum den kongelige Confirmation er meddeelt. Testamentet findes og indfört i Norske Reg. 64, 656—657. Udgiverne have ogsaa dermed sammenlignet en dem af Amtmand Havstein i Nord- og Öster-Amtet velvilligen meddeelt Afskrift 30. August.

Da jeg Undertegnede Peter Thorsteinsen allerede haver opnaaet af Guds Naade en höi Alder, og haver nu daglig at vente at Livets og Dödens Herre mig fra dette timelige Liv til sig vil henkalde, saa giver jeg min sidste Villie hermed tilkjende og paa Hans kgl. Majts forventende allern. Approbation gjör en testamentarisk Disposition paa min ringe Efterladenskab saaledes, nemlig: 1) at min nuværende kjære Ægtehustru Sigrider Olafsdatter, saasom vi efter mange Aars Ægteskab ei have Forhaabning om Livsarvinger, skal efter min dödelige Afgang, om hun mig længere lever, opbære, foruden hvis hun i Boen indförte, og hvorpaa en nöiagtig Spe-

[1] kgl. Confirmat. 19. April 1793.

1792. cification blev forfattet paa vores Bryllupsdag den 8.
30. August. Oktbr. 1774, samt Morgengaven: den Jord Glumstaðir, beliggende inden Nordere-Muhle Syssel, i Dyrhed XIV Hundrede, item fem og tyve Hundrede paa Landsviis, eller 100 Rd. til Species i Penge og andre hende tjenlige Lösöre, hvilket tilsammen da bliver at ansee for den hende i vores efter den islandske Lov indrettede Ægteskabscontract af mig udlovede Tilgave; ligesom hun og derforuden efter min Dag skal beholde, saalænge hun bliver i Enkestand, Afgiften af Jorden Tunghage [= Túnguhagi] med Hjaleien Arnkelsgerde, beliggende inden Söndre-Muhle Syssel, i Dyrhed tilsammen XX Hundrede og de dertil hörende tre og et halvt Inventarii-Qvilder til sin Underholdning, men efter hendes dödelige Afgang, eller dersom hun Ægteskab indgaaer, skal sidstbemeldte Jord Tunghage med Hjaleien og Qvilderne igjen henfalde til mine rette Arvinger. — 2) Angaaende de to mine Sönner, som nu ere i Live efter min afgangne forrige Hustru Thorun Gudmundsdatter, nemlig Gudmund, som er Sysselmand i Norder-Muhle Syssel, og Sivert, som er Sysselmand i Kjose og Herredsdommer i Guldbringe Sysseler, samt tvende gifte Döttre, Björg og Holmfrid, da, som paa bemeldte mine tvende Sönners Oplæring og Studia, besynderlig i de mange Aar de sig opholdte ved Kjöbenhavns Universitet, ere medgaaede, ei eneste alle deres Arvemidler efter deres Moder og Modermoder, men og en Deel af deres ventende Fædernearv: saa haver jeg fundet for billigt, det saaledes at anordne, at bemeldte mine to Sönner efter min Dag ikke skal beregnes til Arveskifte hvis paa deres Studia er tilkostet og af mig udgivet, men at de derimod i al Arv, saa af faste som löse Gods, ikke opbærer mere end hver af deres bemeldte Söstre Björg og Holmfrider, nemlig hver af dem en Fjerde-Part, iberegnet hvis jeg hver af dem til Udstyr og Bosættelse kan have udgivet, alt efter de sidste Optegnelser, som herpaa vil befindes at være af mig forfattede. —

3) At Jomfru Anne Christine, dersom hun mig overlever og min Dödsdag hos mig opbier, skal, i Betragtning af hendes lange og tro Tjeneste hos mig, nyde og bekomme efter min Dag Jorden Utnyrdingsstad inden Sönder-Muhle Syssel, i Dyrhed VIII Hundrede med et Inventarii-Qvilde, og dertil i Penge 50 Rd. til Croner, dog at bemeldte Jord og Qvildet, samt Pengene eller deres Værdie, efter hendes Afgang, dersom hun da samme til Ingen haver overdraget, og ikke heller haver Livsarvinger, ingenlunde skal tilfalde hendes, men mine Arvinger. — 4) At den mig under Nr. 3375 udi den nye oprettede danske og norske Speciesbanque tilhörende halve Actie paa 200 Rd. Species efter min Dag skal tilhöre to af de Almisse- og Repslemmer i Vallenes Kirkesogn inden Sönder-Muhle Syssel, helst bosiddende, der have mange umyndige Börn, som af vedkommende Sysselmand maatte agtes dertil de værdigste, saaledes, at bemeldte Fattige aarlig opbærer det Udbytte og Renter, som af bemeldte to Hundrede Rigsdaler, som en i alle Tilfælde uryggelig og fast Capital, kan falde, hvilken som en Donation in pios usus iövrigt overlades til vedkommende Amtmænds og Sysselmænds Forvaltning og Bestyrelse til de Fattiges Bedste.

1792. 30. August.

Til Bekræftelse ere alle tre heraf forfattede ligelydende Gjenparter af mig og to som Vidner tilnævnte gode Mænd underskrevne og forseglede.

Ketelstæd den 30. Augusti 1792.

P. Thorsteinssen.

(L. S.)

Som Vidner undertegne:

A. Thorsteenssen mppria. Sigfus Gudmundsen mppria.

(L. S.) (L. S.)

Cancellie - Skrivelse til Rentekammeret, ang. Indförelse af Afgift af Arv. Khavn 1. Septbr.

1. Septbr.

1792. **1792.** — Cancell. Brevbog 1792, Nr. 3389, S. 553—554.
1. Septbr. Fogtm. VI. 6, 517.

P. M. Det har behaget det kongelige Rentekammer under 18. f. M. at forlange dette Collegii Betænkning om: hvorvidt de Bornholm meddeelte Privilegier maatte kunne hindre, at den ved allern. Resolution af 22. Junii sidstl. paabudne Afgift til den kongelige Casse af Arvemidler, som tilfalde Andre end dem, som ere Arveladeren nærmest paarörende, ogsaa der finder Sted eller ikke, samt hvorvidt Skifteforvaltningens Indretning udi Island, Finmarken og Færöerne, kan ansees at ville lægge nogen Vanskelighed i Veien for Regnskabsvæsenet, Oppebörselen og Controllen ved denne Afgift, eller ikke, og iövrigt: om Noget videre i denne Anledning maatte haves at erindre. — Til Opfyldelse heraf skulde man, ved Bilagets Tilbagesendelse, samt ved at lade fölge Gjenparter af tvende Friderici tertii Breve, dat. 29. Decembr. 1658 og 3. Maji 1659, og af Reskr. under 21. Septbr. 1770, tjenstligst melde, at Cancelliet ikke finder, at Bornholms Indbyggere paa Grund deraf have Adgang til Befrielse for den omhandlede Afgift. — Hvad den anden Post betræffer, da er Skifteforvaltningens Indretning paa Island, Færöerne og Finmarken, den samme som i Norge, blot med den Forskjel, at paa Island holdes de civile Skifter af Sysselmændene, og efter de kongelige Embedsmænd af Amtmændene, istedenfor at de paa Færöerne og i Finmarken forrettes af Sorenskriverne. Det sees altsaa ikke, at der fra denne Side kan ventes nogen Vanskelighed i Henseende til Udförelsen af de i den foreslagne Anordning bestemte Forholdsregler. Cancelliet den 1. Septbr. 1792.

12. Septbr. **Forordning ang. Afgift af Arv. Frederiksberg 12. Septbr. 1792**[1]. — Publiceret paa Althinget

[1]) Kgl. Resol. 19. Septbr. 1792; Justitsminist. Skriv. 17. Novembr. 1849; Cultusminist. Skriv. 23. Febr. 1850.

1793 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 16. c, S. 14; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793. Originalen er indheftet med Resol. 19. Septbr. (nedenf.) i Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. for 1792, Litr. B, Nr. 192; Rentek. Danske Exped. Prot. 38, Nr. 499, S. 281—285. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 176—182; Schou X, 406—412.

1792. 12. Septbr.

FORORDNING ang. en Afgift af Arv, som tilfalder Andre end Ægtefælle, Livs-Arvinger, Fader, Moder og dem, som med hende arve, i Kongerigerne Danmark og Norge med underliggende Lande.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi ere betænkte paa efterhaanden at ophæve adskillige fra gammel Tid af paalagte Afgifter, som ikke indbringe saa meget, at Fordelen, som derved vindes for Vore Financer, kan veie op imod de Besværligheder, de foraarsage Vore Undersaatter, og Vi allerede dermed ved en anden Vores Forordning af Dags Dato, som ophæver de hidtil i Vore Riger Danmark og Norge paabudne Vielsepenge, have ladet gjöre Begyndelse, saa kræver derimod og paa den anden Side Nödvendighed, at Midler maae anvendes til at vedligeholde Ligevægt imellem Vore Indtægter og Udgifter. Vi have derfor taget under Overveielse, hvorledes dette maatte kunne opnaaes ved Paabud, som for de Ydende ere mindst trykkende. En Afgift af Arv, som falder til Arveladernes Beslægtede i Sidelinier eller og andre uden Slægtskab med hine, er i Hensigt hertil, ligesom den allerede i andre Lande forlængst er indfört, forekommet Os at være et af de tjenligste og bedste, da den af Enhver, hvilken nogen saadan, Afgiften undergiven, Arv tilfalder, kun erlægges eengang, og ydes kun af en virkelig og ny Formue, som tilfældigviis bliver Arvingen til Deel, og hvilken han ofte kan ansee som uventet. I Betragtning heraf have Vi besluttet at paabyde en saadan Afgift, men dog med Undtagelser og Indskrænkninger i de Tilfælde, i hvilke Billigheds-Grunde synes at tale

1792. for Arvetageren til Befrielse. Vi byde og befale saa-
12. Septbr. ledes allern. Fölgende:

1) Af al Arv, som enten efter Loven, Testamente eller Forening tilfalder Andre end Arveladerens Ægtefælle, Börn eller Livs-Arvinger, Fader og Moder, Södskende, naar de, eller deres Börn i deres Sted, arve tilligemed Moder, saavel som af Legater eller Gaver, som ved Dödsfald tilfalde andre end nysnævnte Personer, skal til Vores Kasse erlægges 4 pCt., eller fire Rigsdaler af hvert Hundrede Rigsdaler Kapital eller Værdie, som Arven udgjör. — 2) Herfra undtages alene: a) de Boer, hvis hele beholdne Formue er under 100 Rd.; — b) Midler og Formue, der gives til offentlig Brug i Vore Riger og Lande; — c) Pensioner, som Nogen til sin Underholdning eller til andet Brug paa en vis bestemt Tid, ikke længere end een Persons Livstid, legeres; — d) de Arvemidler, af hvilke Sjette-Penge erlægges; i hvilke Tilfælde foranförte Afgift ikke til Vores Kasse erlægges. — 3) Afgiften forfalder ved Arveladerens Död, men betales kun af den beholdne Arv, og erlægges ved Skiftets Slutning, hvor Skifte foretages. Tiltræder myndig og nærværende Arving selv Arven, da erlægges Afgiften inden Aar og Dag efter Dödsfaldet, eller, hvis Proclama udstædes, da i det seneste 3 Maaneder efter at samme er udlöbet. Udföres Arven af Landet og Tiende-Penge blive at beregne, da afdrages först de her paabudne 4 pCt., för Tiende-Penge beregnes til Afdrag. — 4) Værdien af faste Eiendomme og Lösöre, med videre, som ikke bestaaer i rede Penge, bliver at bestemme efter de lovlige Vurderings- eller Auctions-Forretninger, som lægges til Grund ved Skifte og Deling, hvor samme under ordentlige eller overordentlige Skifteforvaltere foretages. Men dele myndige og tilstedeværende Arvinger sig selv imellem, eller Nogen tiltræder Arv uden Skifte, da angive Arvetagerne Arvens fulde Værdie paa Tro og Love og efter bedste Skjönnende, saaledes som de driste sig

til deres Angivelses Rigtighed med Lovens Eed at bekræfte, naar forlanges. — 5) Naar ved Skiftets Slutning, hvor Skifte skeer, findes uvisse Fordringer, da anslaaes samme efter bedste Skjönnende til den Sum, som Vedkommende i al Fald vilde afstaae dem for, af hvilken Sum Afgiften erlægges under Eet med den, som for Boets rede og visse Formue er at udrede. Hvor derimod Arvingerne selv dele sig imellem, eller enkelt Arving uden Skiftebehandling tiltræder Boet, bör dets hele Formues Værdie, de uvisse Fordringer deri beregnede, efter bedste Skjönnende anslaaes under Eet, paa den i § 4 foreskrevne Maade. — 6) Skulde det indtræffe, at nogen Arving, hvis Arvelod er Afgiften undergiven, ved Döden afgaaer, förend Afgiften, ifölge denne Anordning, bör være betalt, og bemeldte hans Arvelod ved hans Död tilfalder andre ham ikke nærmere Beslægtede, end at Afgift til Vores Kasse paany kunde forfalde, da skal Afgiften af denne Arvelod dog ikkun eengang erlægges, paa den Tid nemlig, naar den fra det förste Bo, hvor Arven faldt, udbetales. — 7) Til de Midler og Eiendomme, af hvilke Afgiften svares ifölge foranförte § 1, og i de Tilfælde, som der nævnes, henhöre ogsaa Lehne, Stamgodser og andre Fideicommisser. Men da disse ere i Henseende til Arvetageren eller Lehnsfölgeren forskjellige fra andre Arvemidler, især deri: at han ikke derover har den frie Raadighed, som over andre Eiendomme og Capitaler, og han ofte ved Tiltrædelsen er i Nödvendighed til at anvende Bekostninger derpaa, som ikke altid erstattes ham eller hans Arvinger, naar disse fra Eiendommene udelukkes, hvortil endnu kommer, at ofte med deslige Eiendomme betydelige Byrder ere forbundne, saa skal dermed forholdes saaledes: a) Værdien af Godset og af Alt, hvad dermed fölger, være sig löse eller faste Eiendomme, for saavidt nemlig de ikke bestaae i rede Penge, eller ved Erectionen er ansat til en vis Sum, angiver Tiltræderen efter bedste Skjönnende til den Sum, som det

1792.
12. Septbr.

1792. kan agtes at være værd efter de Fordele og Byrder,
12. Septbr. som derpaa hæfte for bestandig eller for en Tid, eller, hvilket er det samme, til den Sum, som han, i den Forfatning det er med Fordele og Byrder, vilde sælge det for, hvis det stod ham frit for at sælge det. Er Tiltræderen umyndig, da skeer Angivelsen over Værdien efter samme Regel af hans Formynder; er han mindreaarig, da af ham og Værge. Men hvad enten Angivelsen saaledes skeer af Tiltræderen selv, eller af Andre med ham eller paa hans Vegne, da maa den afgives saaledes, at den eller de Angivende med Eed kunne bekræfte Angivelsens Rigtighed, naar forlanges; — b) Naar Værdien er angiven, bestemmes derefter Afgiftens Sum, og ansees som forfalden til Betaling; men Betalingen selv tillades at skee i 5 paa hinanden fölgende Aar, med 1/5 hvert Aar. Döer Tiltræderen inden bemeldte 5 Aars Forlöb, da betales det endnu Resterende af hans Eftermand, hvis denne er den Afdöde saa nær beslægtet, at han, ifölge § 1, er selv fri for Afgiften; men er han den Afdöde kun i de Grader beslægtet, at Afgiften paany er at erlægge, da ophörer den Afdödes Afgift ved hans Död, og da begynder den efterfölgende Tiltræders fulde Afgift, saaledes som i det Foregaaende er meldt. Saa længe og for saavidt Afgiften ikke er betält, hæfter den paa Indkomsterne af Godset; — c) Af Allodial-Gods og Midler, som ikke under Lehn-, Stamgodser og andre Fideicommisser henhöre, tilsvares Afgiften efter de Regler, som for Arvegods og Midler i Almindelighed ere bestemte; — d) I Henseende til rede Fideicommis-Capitaler, da forholdes dermed paa samme Maade og efter samme Regler, som for Fideicommis-Godser ere foreskrevne, kun med den Forskjel, at her ikke behöves Angivelse under Eeds Forpligtelse. — 8) Det er ved Lovens 5. Bogs 2. Cap. 1. Art., samt ved Forordn. af 10. August 1697, befalet, at naar Nogen ved Döden afgaaer og efterlader sig enten umyndige, eller fraværende, eller

ingen Arvinger, da skulle den Afdödes efterladte tilstedeværende Arvinger, eller hvo som i Huset er, hvor den Afdödes Gods og Midler findes, under 100 Rd. Straf, strax angive Dödsfaldet for Stedets Skifteret eller Skifteforvalter. Denne Anordning igjentages herved, og udstrækkes endvidere ogsaa til saadanne Dödsfald, hvor myndige Arvinger selv ere tilstede, saa at herefter skulle alle Dödsfald, under foranförte Straf, strax anmeldes for ethvert Steds ordentlige Skifteforvalter, som antegner alle deslige Anmeldelser i sin Skifteprotocol. Dernæst foretager han paa lovlig Maade de Skifter, hvilke han er berettiget til at behandle, og bliver ansvarlig til, at Afgiften, naar og for saavidt den svares bör, vorder erlagt för end Skiftet sluttes. Men hvor der er overordentlige Skifteforvaltere, saasom Commissarier, testamentariske Executorer, Samfrænder og deslige, der have disse at paasee det saaledes Fornödne i Henseende til Afgiften. Dele Arvinger sig selv imellem, eller Nogen tiltræder Arv uden Skifte, da besörge disse selv Afgiftens rigtige Erlæggelse, og hæfte imidlertid, Een for Alle og Alle for Een, for samme. — 9) Ligesom alle Dödsfald skulle, efter næstforegaaende §, strax naar de indtræffe, anmeldes for Stedets ordentlige Skifteforvalter, saa skulle og til ham af de overordentlige Skifteforvaltere, hvor disse ere, og af Arvingerne selv, hvor disse dele sig selv imellem, eller tiltræde Arv uden Skifte, til de Tider, naar Afgiften ved Skiftets Slutning, eller af Arvingen selv uden Skifte er at erlægge, indberettes, om Noget, og da hvad, tilkommer Vores Kasse, samt naar og hvor Afgiften er erlagt, hvilket den almindelige Skifteforvalter da, i Overeensstemmelse med den til ham givne Indberetning, antegner summarisk i sin Skifteprotocol. Henstaae Skifter under overordentlige Skifteforvaltere længere end Aar og Dag efter Dödsfaldet uafsluttede, da skulle bemeldte overordentlige Skifteforvaltere til Stedets ordentlige Skifteforvaltere indberette, hvorpaa Slutningen beroer, hvilket siden aarligen igjentages

1792. saa længe, indtil Skiftebehandlingen er tilendebragt —
12. Septbr. 10) Befindes det nogensinde, at Dölgsmaal er bleven lagt paa Arv eller en Deel deraf, da skal Afgiften af det Fordulgte betales tredobbelt. Udeblives med Afgiftens Betaling, da erlægges den dobbelt. — 11) Afgiften indbetales i Vores Residentsstad Kjöbenhavn til Vores Zahlkasse, i de övrige Kjöbstæder og paa Landet i Vort Rige Danmark til vedkommende Amtskasser, i Vort Rige Norge til Fogderne, og i Island og Færöerne til Landfogderne, til hvert Aars 14. Januar og 14. Julii. Ved Afleveringen affattes, under den eller de Afleverendes Haand, trende ligelydende Designationer over Afgifts-Summen, som betales, og Boet, for hvilket den betales, m. v. Den ene af disse, med Oppebörsels-Betjentens Prima-Qvittering, indsendes strax til Vort Rentekammer; den anden med paategnet Secunda-Qvittering beholder den eller de Afleverende; og den tredie forbliver ved Oppebörsels-Regnskabet. — 12) De ordentlige Skifteforvaltere bör i de Designationer, som de efter foregaaende § 11 forfatte over de af dem oppebaarne og til Vores Kasse betalende Afgifter, tillige anföre, hvad for dem af overordentlige Skifteforvaltere eller af Arvingerne selv, hvor disse dele sig selv imellem, i Overeensstemmelse med denne Forordnings § 9 er bleven anmeldt. Saa bör og de ordentlige Skifteforvalteres Designationer sluttes med Forklaring om, at ingen flere end de af dem anförte og omforklarede Afgifter i det forlöbne Halv-Aar have været at beregne Vores Kasse til Indtægt for deres Districter. — Naar det Tilfælde paa noget Sted indtræffer, at ingen Afgift er at erlægge til Vores Kasse, da skal den ordentlige Skifteforvalter derom til de i § 11 bestemte Tider gjöre Forklaring til Vort Rentekammer, saavel som og til Oppebörsels-Betjenten, som lader Forklaringen fölge ved sit Regnskab. — Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 12. Septembr. 1792.

Forordning ang. Execution efter Domme om Sigtelses- eller Benægtelses-Eed. Frederiksberg 14. Septbr. 1792. — Publiceret paa Althinget 1793 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 16. d, S. 14; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. — Siell. Reg. 80, 363. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 182—183; Schou X, 413. 1792. 14. Septbr.

Forordning, som bestemmer de Forholdsregler, der bör iagttages ved Execution af Domme, hvorefter Sigtelses- eller Benægtelses-Eed er paalagt.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da Vi have erfaret, at Forordningen af 5. Novbr. 1723 (der forbyder, at Sigtelses- eller Benægtelses-Eed, efter Domme, som staae under Paaanke til höiere Ret, maae imodtages, saa længe den paagjældende Contrapart derimod protesterer) misbruges af trættekjære Parter og Sagförere, til derpaa at bygge idelige Indsigelser imod Fuldbyrdelsen af deslige Domme; — saa have Vi fundet fornödent, i denne Henseende at bestemme saadanne Forholdsregler, at hverken den ene Part, formedelst Sagens overilende Afgjörelse ved Eed, skal sættes ud af Stand til at paaklage den afsagte Dom, eller den anden Part skal kunne formaae, ved Udflugter, at spilde hiins Ret og forvolde ham unyttige Bekostninger. I Overeensstemmelse med disse Grundsætninger befale Vi herved allern., at, naar Benægtelses- eller Sigtelses-Eed finder Sted, i Fölge nogen Dom, der kan være underkastet en höiere Rets Paakjendelse, da skal ingen Indsigelse imod sammes Fyldestgjörelse ansees gyldig, efter 3 Maaneders Forlöb fra den Tid, Dommen er bleven den Paagjældende lovligen forkyndet, med mindre Stævning til Overretten fremlægges, da der, i saa Tilfælde, forholdes efter Danske Lovs 1—24—54 og Norske Lovs 1—22—56; dog undtages de Sager, fra Nordlandene og Finmarken, som ved Ober-Hofretten ere

1792. blevne paadömte; i Henseende til hvilke det fore-
14. Septbr. skrevne Tidsrum, i Betragtning af disse Amters Fraliggenhed, bör forlænges til 6 Maaneder, paa det at Vedkommende kunne have Leilighed til at besörge de fornödne Höiesterets-Stævninger udtagne. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 14. Septbr. 1792.

15. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand **Olaf** Stephensen, ang. **Control med Landfogdens Bestyrelse af den islandske Jordebogskasse.** Khavn 15. Septbr. 1792. — I Anledning af en befrygtet Kasse-Mangel hos Landfoged Skuli Magnusson overlader Kammeret til Stiftamtmandens Forgodtbefindende „eftersom Kassa-Mangelen maatte forefindes stor eller liden, og efter den Sikkerhed De derefter maatte finde man kan have til den kongelige Kasses Sikkerhed, enten for det förste at lade det beroe ved Sequestrationen og Suspensionen paa nærmere derom gjörende Indberetning og forventende Resolution, eller at tage alle fornödne Messürer, i Overeensstemmelse med Kammerrettes-Ordningen". Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1020.

15. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse** til Amtmand **Stephan Thorarensen**, ang. **Kongens Forkjöbsret til Hvid-Björne-Skind.** Khavn den 15. Septbr. 1792. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1018.

Paa Hr. Amtmandens Forespörgsel ved Promem. 19. Decbr. a. p. angaaende den Hans Majt tilkommende Forkjöbsret til Skindet af en i Skagefjords Syssel skudt hvid Björn, skulde vi ikke undlade at formelde til tjenstlig Gjensvar og behagelig Underretning: at, da man her ved Kammeret ikke veed noget særdeles Brug, som man kunde gjöre sig deraf, saa kan Skindet være overladt til vedkommende Bönders Raadighed. Rentekammeret den 15. Septbr. 1792.

Kongelig Resolution ang. Afgift af Arv i Island. Frederiksberg 19. Septembr. 1792. — 1792. 19. Septbr.

I Rentekammerets Forestilling 11. Septbr. motiveres nogle Momenter i For. 12. Septbr. ang. Indförelse af Afgift af Arv. Med Hensyn til Island bemærkes, at Afgiften af dette Land ikke kunde ansees at erstatte Vidtlöftigheden ved dens Oppebörsel, ligesom det hidtil, paa Grund af dets forarmede Tilstand, havde været forskaanet for extraordinaire Skatter, uagtet det ikke erkjendtes at have noget Privilegium paa at blive fritaget for slige Skatter. — Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. for 1792, Litr. B, Nr. 192; Resolutionen selv i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 73, Nr. 58.

Vi have ladet Os foredrage denne Forestilling om den Afgift, som Vi efter Vores Resolution af 22. Junii sidstl. paabyde af Arv, der tilfalder Andre end Ægtefælle, Livsarvinger, Fader, Moder, og dem, som med hende arve; og ville Vi, at denne Afgift strax skal indföres med 4 Procent i Island, Finmarken, Færöerne og paa Bornholm, ligesom i andre Vore Lande[1] . . . . . . Friderichsberg Slot den 19. Septbr. 1792.

Kongelig Resolution ang. Understöttelse af den islandske Collect. Frederiksberg 19. Septbr. 1792[2]. — 19. Septbr. Under 21. Juli 1792 havde Stiftamtmand Olaf Stephensen indberettet til Rentekammeret om Islands Tilstand i det forrige Aar og Vinteren 1791—1792; det fremgik deraf, at en slet Höst i Efteraaret 1791 og en stræng derpaa fölgende Vinter havde haft meget ödelæggende Virkninger, saa at alene i Rangarvalla Syssel vare deels bortdöde, deels nedslagtede, 10,480 Faar, 304 Köer og Stude og 286 Heste og Hopper, og i de andre Sysseler i samme Forhold; Fiskeriet var ogsaa i flere Distrikter mislykket. Som Fölge heraf vare nogle Mennesker döde af Hunger, og i Stranda og Hunavatns Sysseler havde Nogle maattet forlade deres Gaarde for at redde Livet. En Sygdom, som man troede Mæslinger, havde bortrevet 300

[1]) det Udeladte er Island uvedkommende.

[2]) kgl. Resol. 9. Septbr. 1795.

1792. 19. Septbr. Mennesker i Vester-Amtet, og omtrent 50 Söfolk vare druknede. Stiftamtmanden foreslaaer derfor, at 3 à 4000 Rd. af Collecten anvendes til at lette Nöden, idet han tillige indstiller, at Bonden Sveinbjörn Þórðarson, som havde bortskjænket og udlaant Födevarer i den Tid da Intet var at erholde hos de Handlende, maatte belönnes for hans Goddædighed. — Amtmand Stephan Thorarensen havde og foreslaaet 600 Rd. af Collecten anvendte til at lindre Nöden i Nord- og Öster-Amtet. — Rentekammeret anförer, at Collecten til ult. Decbr. 1791 belöb til 31,831 Rd. 52 Sk., som vare deponerede i Kongens Kasse, og 2,871 Rd. 54 Sk. Renter, altsaa ialt 34,703 Rd. 10 Sk., men yttrer Betænkelighed ved at gaae ind paa Forslaget, da „man anseer det fornödent, at före en god Husholdning med dette Fond, for i Tiden at kunne anvende samme til almeennyttigt Brug for Landet, naar Omstændighederne skulde udfordre det"; men man frygtede at Bevilgelsen af den foreslaaede Understöttelse af Collecten vilde före flere slige Andragender efter sig; paa den anden Side vilde det ogsaa stride imod den tilsigtede Plan med den frie Handel, som skulde vænne Islænderne til at sörge selv for deres Fornödenheder og sætte Tæring efter Næring. Det foreslaaer derfor, at der kun for denne Gang tilstaaes af Collecten 1500 Rd. til Sönder- og og Vester-Amtet og 500 Rd. til Nord- og Öster-Amtet (Forestilling 11. Septembr.). — Rentek. Relat. og Resol. Prot. 73, Nr. 59.

Vi tillade allern. at til at afhjelpe den befrygtende Mangel og Hungersnöd i indbemeldte Sysseler i Sönder- og Vester-Amtet, og samtlige Sysseler i Nord- og Öster-Amtet i Vort Land Island, maa for denne Gang og uden Fölge for Fremtiden af Collectpengene udbetales, paa den af Vort Rentekammer foreslagne Maade, for Sönder- og Vester-Amtet 1500 Rd. og for Norder- og Öster-Amtet 500 Rd., og bemyndige Vi i den Anledning Vort Rentekammer til at föie de fornödne Anstalter, i Overeensstemmelse med dets herom yttrede Formening, til den mest hensigtsmæssige Anvendelse af denne Understöttelse. Og ville Vi, i Betragtning af den Hjælp og Understöttelse Svend [= Sveinbjörn] Thordersen har viist en Deel af Almuen i Island, allern. skjænke ham en Sölv-

Medaille paa 10 til 20 Rdlrs Værdie. Friderichsberg Slot den 19. Septbr. 1792[1]. 1792. 19. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Embedsmænds Fritagelse for Indskud i Enkekassen. Khavn 20. Septbr. 1792. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1023. 20. Septbr.

Under 5. d. M. har det allern. behaget Hans kgl. Majt at resolvere[2]: at de Supplikantere, som ved deres Ansögninger om Fritagelse fra at gjöre Indskud i den almindelige Enkekasse ved paalidelige Attester godtgjöre, at deres Hustruer efter Sandsynlighed, i Betragtning af deres Helbreds Forfatning, ei kan overleve Mændene, som og, naar en Kone er betydelig ældre end Manden og allerede gammel, maae dispenseres fra Forpligtelsen til, for en saadan syg eller gammel Kone at gjöre det befalede Indskud i den almindelige Enkekasse; dog maae disse Beviisligheder, hvis de skal gjelde, indkomme inden sex Maaneder fra denne Reso-

[1] Rentek. Skriv. 15. Septbr. 1792 (Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1015) anviser hos Finantskasse-Directionen 1000 Rd. af Collecten, som Forskud til Kjöbmand Sünckenberg, der skulde besörge Kornvarer sendte med Postskibet til Island, mod at Forskudet „erstattes ved Varenes Udsalg eller Udlevering efter Stiftamtmandens Anviisning". Ved Skriv. s. D. til Stiftamtmanden (Copieb. sst. Nr. 1021) sendes contant 500 Rd., og tillige udvikles de Grunde, hvorfor Kammeret ikke er gaaet ind paa hans Forslag, samt gives Forholdsregler med Hensyn til Uddelingen, navnlig at kun Husfædre, men ingenlunde Fattiglemmer, maatte deelagtiggjöres i Understöttelsen. — Skriv. til Amtm. Thorarensen s. D. (Copieb. sst. Nr. 1022) er af samme Indhold som den strax anförte Skrivelse til Stiftamtmanden.

[2] den kongelige Resolution er foranlediget af Post-Kasse-Pensions-Directionen, og communiceret Rentekammeret derfra ved Skriv. 8. Septbr. (Isl. Journal 8, Nr. 2404).

1792. lutions Dato at regne; — hvilket vi ikke skulle undlade
20. Septbr. herved tjenstligst at communicere Hr. Stiftamtmanden til behagelig Underretning og Bekjendtgjörelse for vedkommende Embedsmænd. Rentekammeret den 20. Septbr. 1792[1].

22. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse** til **Stiftamtmand Levetzow** i **Christianssand**, ang. **Ordningen af Postskibets Toure til Island.** Khavn 22. Septembr. 1792. — At „vel er det saa, at Frihandels-Forordningen bestemmer, at det islandske Postskib skal afgaae fra Christianssand ethvert Aars 14. Septbr., men da man fandt, at den ene Tour, som dette Skib iflölge Forordningen skulde gjöre til Island, var overflödig, siden man kunde benytte det paa samme Tid herfra (Kjöbenhavn) afgaaende Falkeskib, og at fölgelig den dermed forbundne Udgift kunde spares, saa har allerede fra Aaret 1790 intet Postskib anlöbet Christianssand, men er afgaaet directe". — Kammeret har derfor denne Gang ikke seet sig istand til at lade Postskibet anlöbe Christianssand, men vil tage denne Sag under nærmere Overveielse i Fremtiden. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1028.

28. Septbr. **Convention** mellem **Kongen af Danmark** og **Hertugen af Sachsen-Weimar-Eisenach** ang. **Afdragsrettens Ophævelse.** Frederiksberg 28. Septbr. 1792. — Denne Convention, hvis fuldstændige Titel er: „Convention zwischen Seiner Majestät dem Könige zu Dännemark, Norwegen &c. und Seiner Durchlaucht dem Herzoge zu Sachsen-Weimar und Eisenach, wegen wechselseitiger Aufhebung des Abzugs-Rechts" — er publiceret paa Althinget 1793, og Rubrum (paa Tydsk) trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 24. 2, S. 25; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793. Original-Aftryk hos Schultz; jevnf. Raadstue-Plak. 24. April 1793 (Qvart-Forr. for s. A. S. 231; Schou XI, 54).

---

[1]) s. D. Skriv. til Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet om samme Gjenstand, Isl. Copieb. sst. Nr. 1024.

Forordning ang. Pröve i Catechisation for theologiske Candidater. Frederiksberg 5. Oktbr. 1792. — Denne Forordning, hvis fuldstændige Titel er: „Forordning, som befaler, at Candidati Theologiæ herefter skulle aflægge Pröve paa deres Duelighed i Catechisationen, forinden de maae befordres til Præste-Embeder", er publiceret paa Althinget 1793 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 16. e, S. 14, ligeledes er den bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793, men er dog aldrig traadt i Anvendelse i Island, hvor man i den Henseende er vedbleven at fölge de ældre Regler. — Siell. Reg. 80, 387ᵇ — 389. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 207 — 209; Schou X, 426 — 428. Canc. Skriv. til Biskoppen over Sjællands Stift, ang. Indretningen af den i Forordn. bestemte Catechisations-Pröve, 27. Novbr. 1792, Fogtm. VI, 6, 586—587. 1792. 5. Oktbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Indsendelse til Cancelliet af de trykte Laugthingsböger og Overrets-Acta. Khavn 13. Oktbr. 1792. — Canc. Brevb. for 1792, Nr. 4008, S. 895. 13. Oktbr.

P. M. Ved Hr. Stiftbefalingsmands under 10. Aug. sidstl. afgivne Erklæring, i Henseende til nu afdöde Amtmand Meldals Forslag, at en Udskrift af Alt hvad der passerer ved Oberretten maatte hver Aar indsendes til dette Collegium, har De ligeledes foreslaaet, at bemeldte Rets-Akter skulle, ligesom Laugthingets, udgives ved Trykken, og tilligemed Laugthingsbogen aarligen indsendes til Cancelliet. I Anledning heraf skulde man herved tjenstligst anmode Dem, at ville for Eftertiden hvert Aar hertil indsende 5 Exemplarer, saavel af de trykte Laugthings- som Oberrets-Akter. Cancelliet den 13. Oktbr. 1792.

Plakat ang. Creditorers Indkaldelse ved Skifter. Christiansborg 26. Oktbr. 1792. — Publiceret paa 26. Oktbr.

1792. Althinget 1793 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 16. f, S. 14; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for
26. Oktbr. Skalholts Stift 1793. — Siell. Reg 80, 410. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 209—210; Schou X, 428—429.

Plakat, angaaende Creditorers Indkaldelse ved Skifter i uformuende Stervboer, m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at Vi, til at befordre Skifteforvaltningernes hurtige Gang, og forskaane fattige Stervboer for unödvendige Udgifter, have fundet for godt herved allern. at befale: at, naar Stervboer (hvad enten de behandles i Kjöbstæderne eller paa Landet) befindes at være saa uformuende, at sammes beholdne Midler ikke belöbe sig til mere end 100 Rd., efter at Begravelses-Omkostninger og prioriterede Fordringer ere fradragne, da skulle Proclamata ikke udstædes paa anden Maade, end at Creditorerne indkaldes 3die Gange med 12 Ugers Varsel i de Kjöbenhavnske Berlingske Aviser, og Stiftets offentlige Tidender (hvor saadanne udgives); men, i Tilfælde af, at den Afdöde har haft Handel udenfor Riget, da tillige i den Altonaiske Mercur med den i Loven foreskrevne Varsels-Tid. Ved Skifter efter Bönder og andre af Almuen paa Landet, som ei kunne formodes at have staaet i nogen ualmindelig Forbindelse, formedelst Handel eller deslige, kan al Indkaldelse (uden Hensigt til den Afdödes efterladte Formue) forbigaaes, naar Arvingerne, eller de, til hvilke Boen overdrages, erklære, at ville paatage dem dets retsmæssige Gjæld, om nogen Fordring siden skulde opstaae. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 26. Oktbr. 1792.

13. Novbr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. de Handlendes Pligt at holde**

Dug og Disk i Kjöbstæderne. Khavn 13. Novbr. 1792. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1040. 1792. 13. Novbr.

Skipper Hans Peter Manöe har her ved Kammeret besværet sig over, at Hr. Stiftamtm. har tilkjendegivet ham, at han ved Factor maatte holde Dug og Disk i Reykevig, saafremt han vilde vedblive sin Handel som Udligger paa Havnefjorden. I den Anledning er ham svaret: at det vil have sit Forblivende ved Plakaten af 1. Junii a. c., og at han, naar han ikke vil at hvad derved er befalet skal exsequeres imod ham, maa, i det seneste med det i Aaret 1794 til Island udgaaende Skib, gjöre Anstalt til at opföre de ved Forordningen og Plakaten i Kjöbstæderne befalede Bygninger, og der oprette den foreskrevne Handel; hvilket vi ikke skulde undlade at communicere Hr. Stiftamtm. til behagelig Underretning. Rentekammeret den 13. Novbr. 1792 [1].

Kongelig Resolution ang. **Nedlæggelsen af Saltværket paa Reykjanes.** Christiansborg 21. Novbr. 1792. — Finants-Collegiet forelægger ved Forestilling 13. Novbr. en (vedheftet) motiveret Indstilling af 31. Mai fra den islandske og finmarkske Handels-Realisations-Commission, ang. Fremgangen med Handels-Effecternes Realisation og Frihandelens Tilstand m. v. Deri berettes, at Svovelværket i Húsavík var drevet med ikke megen Styrke, men uden Tab, dets Production havde været aarlig 2 à 300 Centner, udbragt til 3 à 3½ Rd. pr. Centner, og meget höiere i Krigstider; Udgifter aarlig 6 à 800 Rd. — Saltværket paa Reykjanes havde ikke kunnet afhændes, og det der virkede Salt fandt vanskelig Afsætning, da det ikke kunde bruges til Fiskvirkning, paa Grund af at det trak til sig Bly af Kogepanderne, og ved at anvendes til Saltning gav Fisken sortlig Farve. Da Værkets Drift under disse Omstændigheder medförte Tab, uden 21. Novbr.

---

[1]) Rentekammerets Resolution til Skipper Manöe i Altona, som Deeltager i Kjöbmand Dultzes Handel, af det anförte Indhold, Copieb. sst. Nr. 1039.

1792. 21. Novbr. at nogen Nödvendighed var til dets Vedligeholdelse, indstiller Finants-Collegium dets Nedlæggelse. — Finance-Collegii Forestillinger med derpaa faldne kongelige Resolutioner fra 1. Julii til 31. Decbr. 1792, Nr. 231.

Vi approbere allern. de Foranstaltninger, som den islandske og finmarkske Handels Realisations-Commission, ifölge sammes Os forelagte allerund. Forestilling af 31. Maji d. A., har foretaget i Henseende til Realisationen af bemeldte Handlers Effecter, samt de Udgifter og Forskudde, som Commissionen i bemeldte Forestilling til Vores Bifald har indstillet. — Iövrigt ville Vi, at Saltværket paa Reykenæs, da sammes Drift er forbunden med Tab og dets Afhændelse forgjæves er forsögt, skal nedlægges, men hvad de paa Realisationsfonden hvilende Pensioner angaaer, da skulle samme fremdeles derpaa blive staaende, og ikke af Pensionsfonden overtages, ligesom det og er Vores allern. Villie, at Justitsraad Pontoppidan fremdeles af Realisationsfonden skal nyde det Deputat af 20 Favne Brænde og 14 Lpd. Lys, ham som Administrator ved den islandske og finmarkske Handel foruden Gagen har været tillagt. Christiansborg Slot i det geheime Statsraad den 21. Novbr. 1792.

24. Novbr. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Sjællands Stift, Dr. Balle, ang. Understöttelse for en islandsk Discipel i en dansk Skole. Khavn 24. Novbr. 1792.** — Canc. Brevb. for 1792, Nr. 4549, S. 1286—1287.

P. M. Af Deres Höiærv. til Cancelliet indkomne Skrivelse, dat. 3. dennes, har man erfaret, at Biskop Stephansen skal i afvigte Efteraar, paa Grund af Reskr. under 4. Maji 1759, have nedsendt en Discipel, ved Navn Poul Arngrimsen, der, efter adskillig Brevvexling, er bleven indsat i Slagelse Skole, hvorfra han formodes

at kunne blive sendt til Academiet om 5 Aar; men deraf sees tillige, at bemeldte Discipel ingen Tilstöd kan vente fra Forældre eller Venner, saa at han maa nyde al sin Underholdning af Skolen, hvoraf fölger, at han ikke kan udkomme med de 30 Rd., der efter Reskriptet maae udbetales til islandske Discipler uden nogen Prövetid. — Da nu D. Höiærv. paa Grund deraf, samt i Anledning af hvad Rector, Professor Wöldike i sin Beretning til Dem melder, har indstillet: 1792. 24. Novbr.

1) om ikke forno islandske Discipel Poul Arngrimsen fra den Tid, da han blev antaget i Slagelse Skole, maa af Skolens Penge nyde 7 Mk. 8 Sk. om Ugen til Logie, Kost, Varme, Lys og Tvæt, indtil den i Reskriptet fastsatte Prövetid er tilendebragt, da det siden maa nærmere bestemmes, efter den Fremgang han imidlertid har gjort, om han skal vedblive i Skolen og fremdeles nyde det Foranförte af Skolens Penge, eller tilbagesendes paa deres Ansvar og Bekostning, der recommenderede ham; og — 2) om ikke 30 Rd. maae ligeledes tillægges ham, til derfor at forsyne sig med de nödvendigste Klæder for dette Aar, samt i næste Aar 20 Rd., tillige med frie Böger efter Skoleforordningen. — Hvorimod De endvidere har foreslaaet, om ikke hans Oplag (i Betragtning af, at han erholder langt mere af Skolen end de islandske Disciple sædvanlig nyde), som ellers i 5 Aar kunde belöbe sig til 153 Rd., i nogenlunde Forhold til det Oppebaarne bör formindskes saaledes, at han ved sin Dimission til Academiet kan have i Behold 50 Rd. eller 60 Rd. — Saa skulle man herved tjenstligst tilmelde Deres Höiærv., at det saaledes Foreslagne kan, i Betragtning af de oplyste Omstændigheder, bevilges. Det kongelige Danske Cancellie den 24. Novbr. 1792.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. hvorvidt mindre Tyvsstraffe 15. Decbr.

1792. 15. Decbr. **medföre Tab af Æren. Khavn 15. Decbr. 1792.** Canc. Brevb. for 1792, Nr. 4882[b], S. 1539.

P. M. Udi Skrivelse af 16. Augusti f. A. har Hr. Stiftbefalingsm. blandt andet forespurgt: om de Forbrydere, som dömmes for ringe Tyverie til at arbeide fra 2 Maaneder til 2 Aar i det islandske Tugthus, skal ansees for ærlige eller uærlige. — Til Svar derpaa skulde man herved tjenstligst melde: at det er en Fölge af Tingens Natur, at de, som ei ere dömte til uærlig Straf, ikke heller bör ansees som uærlige. Det kgl. Danske Cancellie den 15. Decbr. 1792.

22. Decbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmanden og begge Amtmændene i Island, ang. Straf for Leiermaal mellem gifte og ugifte Personer. Khavn 22. Decbr. 1792[1].** — Publiceret paa Althinget 1793 og trykt i Althingsb. s. A. Nr 22, S. 23—24. — Canc. Brevb. for 1792, Nr. 4979, S. 1600. Fogtm. VI. 6, 615.

P. M. Foranlediget af hertil indkomne Ansögninger om Strafs Formildelse for begaaet Leiermaal imellem Personer, hvoraf den ene er gift og den anden ugift, skulde man hervèd tjenstl. have (Tit.) tilmeldet: at naar en ugift Person begaaer Leiermaal med en anden, som er gift, da bör, i Overeensstemmelse med Norske Lov, den förste blot straffes med simpel Leiermaals-Straf, og den sidste alene ansees med Lovens Straf for Hoer; hvilket De ville behage at bekjendtgjöre til almindelig Efterretning[2]. Det kongelige Danske Cancellie den 22. Decbr. 1792.

---

[1]) Canc. Skriv. 31. Decbr. 1799.

[2]) I Skrivelsen til Amtmand Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet befales at bekjendtgjöre den til Jón Þorkelsson af Þúfnavöllum i Öefjords Syssel, hvis Sag havde givet Anledning til, at Amtmanden foredrog den af Sysselmændene hidtil fulgte Fortolkning af Store-Dommens Ord: „eigin-

Forordning ang. Skibsfolks Rettigheder i Concurs-Boer. Christiansborg 28. Decbr. 1792[1]. — 1792. 28. Decbr.
Publiceret paa Althinget 1793 og Rubrum trykt i Althingsb. s. A. Nr. 16. h, S. 14; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. — Siell. Reg. 80, 469b—471. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 235—238; Schou X, 451—455.

Forordning, som fastsætter Skibsfolks Fortrinsret for tilgodehavende Hyre, samt den Orden, i hvilken en Skipper tilkommer Udlæg i Rhederens Concurs-Bo, for udlagte Penge eller trukne Vexler, til Skibets nödvendige Udgifter paa Reisen.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da Handelen og Söfarten, formedelst sammes umiddelbare Indflydelse paa National-Vindskibelighedens Fremgang og den almindelige Nærings Udbredelse, fortjene at regnes iblandt de fornemste Kilder til Landets Velstand: saa ansee Vi det höist magtpaaliggende, at de Love, som angaae disse vigtige Gjenstande, ere forfattede med den muligste Nöiagtighed og fuldkomneste Tydelighed. Disse Betragtninger have bevæget Os til, nærmere at forklare og udtrykkeligere at foreskrive de Forholdsregler, der bör iagttages i efterskrevne Tilfælde. som skal have givet Anledning til Tvistigheder i Rhederes Concurs-Boer, om den Fortrinsret, som en Skipper bör nyde for udlagte Penge, eller udstædte Vexler, til Skibets Nödvendighed, og Mandskabet i Almindelighed tilkommer, for dets tilgodehavende Hyre; hvilke Spörgsmaale baade Handelskyndige og Retterne selv skal have fundet tvivlsomme. — Paa det at al Uvished i denne Henseende kunde hæves og bekostelige Rettergangs-

giptar persónur . . . . . . gjaldi kóngi sex merkur hvort um sig" (see Stedet i I. B. S. 87), at hver af de paagjældende Personer, hvad enten begge eller kun den ene var gift, skulde betale lige höie Böder.

1) For. 19. Decbr. 1794.

1792. Trætter desangaaende afværges, have Vi herved villet
28. Decbr. anordne og fastsætte fölgende:

1) *Betræffende Skibsmandskabets Fortrinsret, for tilgodehavende Hyre, i en Rheders Bo.* — Der have været ulige Meninger om den Orden, i hvilken der burde gives Udlæg for dette Slags Krav. Nogle have holdt for, at samme burde sættes i Klasse med Tjenestefolks Lön, i Overeensstemmelse med Danske Lovs 5—14—37 og Norske Lovs 5—13—35. Andre derimod have meent, at hine burde nyde forlods Udlæg i Fragten, samt Skibet med Tilbehör, og saa meget af Ladningen, som tilhörer Rhederen, endog fremfor Bodmerie- og Pante-Creditorer. Efter at have nöie grandsket og veiet de Grunde, paa hvilke enhver af disse Slutninger ere byggede, finde Vi, at, ligesom Reglerne for Skibsfolks Hyre ere forskjellige fra dem, der gjælde for Tjenestefolks Antagelse, saa ere og begges Fordringer af forskjellig Natur. Efter Vore Loves Forskrift beroer Skibsfolks Adgang til deres Lön eller Hyre aldeles paa Skibs og Godses Frelse. Ved saaledes at forene deres Fordeel med Rhedernes, har Loven givet Mandskabet den kraftigste Bevæggrund til at arbeide for Skib og Gods, som om det var deres eget. En Fölge deraf er, at Skibs og Godses Forliis, efter Danske og Norske Lovs 4—4—8 Art., ogsaa medfører Tab for Skibsfolkene af deres Hyre, og at disse derimod, endog i Skibbruds-Tilfælde, have Ret til at holde sig til hvad der bjerges, og deri at gjöre sig betalte, fremfor Bodmerie- eller andre Panthavere. Lovgiveren kan ikke, efter Billigheds-Regler, have villet tillægge Skibsfolkene denne fortrinlige Ret blot i Ulykkes-Tilfælde, hvor Panthaverne selv lide Tab, og af denne Aarsag da kunde fortjene mest Skaansel. En saadan Indskrænkning vilde desforuden have været ufordeelagtig, endog for Panthaverne selv; thi det kunde ikke bestaae med disses Vel, at Skibsfolkene, ved at lade Skibet strande, kunde vinde bedre Ret og större Sikkerhed i Henseende til deres Hyre,

end naar det, ved deres redelige Nidkjærhed og möisommelige Arbeide, blev bragt uskadt i Havn. Ogsaa maatte denne Betragtning ikke have undgaaet Lovgiverens Opmærksomhed: at, dersom Skibsfolket (som Loven altid forudsætter at antages af Skipperen) ingen anden Betryggelse skulde have for deres Hyre, end den dem ofte ubekjendte Rheders personlige Vederhæftighed, maatte det blive vanskeligt, og paa langt fraliggende Steder næsten umueligt, at kunne faae et Skib forsynet med Mandskab. Vi tage derfor ikke i Betænkning, herved at fastsætte, som rigtig Fortolkning af Vor Lovs Mening: at Skibsmandskabet bör være berettiget til, for tilgodehavende Hyre og Föring, at nyde forlods Betaling og Udlæg i Rhederens Bo, först i Fragten, dernæst i Skibet med Tilbehör, og endelig i det indladede Gods, for saavidt samme er Rhederens Eiendom, Alt fremfor Bodmerie- eller andre Pante-Creditorer. Hvortil Vi endvidere ville föie disse nærmere Bestemmelser: a) Naar Skibsfolk have været hyrede for en vis Reise (hvor lang den end maatte være), bör de nyde denne Fortrinsret for al den Hyre, de have tilgode, saavel for Ud- som Hjemreisen; — b) ere de antagne for Maaneds-Hyre, uden at Reisen er nöie bestemt (f. Ex. om Skibet skal gaae paa Fragt i Middelhavet, eller paa andre Steder), tilkommer dem denne Forlods-Betaling for de sidste tolv Maaneder; — c) lige Ret bör og Skipperen, Styrmanden og alle Andre, som tjene paa Skibet, nyde for deres tilgodehavende Lönninger, hvorunder ogsaa deres Föring, men ikke de (saa kaldte) Douceurer skal være indbegrebne; — d) dog skulle saadanne Fordringer gjöres anhængige ved Retten, inden 6 Uger efter at Skibet har udlosset, naar det er hjemkommet med Ladning; men, har det været baglastet, da ingen 3 Uger efter Ankomsten. Tager Nogen heri Forsömmelse, ansees han at have crediteret Rhederen sin Fordring, hvilken da kommer i Classe med Krav efter Haandskrifter.

1792. 28. Decbr.

1792. 28. Decbr. 2) *Angaaende en Skippers Ret til Erstatning for udlagte Penge, eller trukne Vexler, til Skibets Fornödenhed.* — Naar Skipperen (som er bemyndiget til at optage Penge paa Bodmerie) har, paa en mindre bekostelig Maade, tilveiebragt det, der udkræves til Skibets nödvendige Udgifter og Reisens Fortsættelse, ved enten selv at forstrække samme, eller derfor at trække Vexel paa Rhederen, vilde det ikke alene være i höieste Grad ubilligt, om han skulde lide det Tab, for hvilket han kunde blive udsat, dersom han, i Tilfælde af Rhederens Uvederhæftighed, blot skulde concurrere med de uprioriterede Creditorer i dennes Boe, for de til dette Brug udlagte Penge eller trukne Vexlers Belöb; men hertil kommer endnu denne vigtige Grund, at da Danske og Norske Lovs 4 5—1 ikke tillader Skipperen at optage Penge paa Bodmerie, uden i Nöds-Tilfælde, og naar han ingen Vexel kan trække paa sine Rhedere: saa tilsiger Retfærdighed, at han bör beskyttes for Tab, naar han, ved at handle efter Lovens Forskrift, har gavnet sin Rheder eller dennes Bo; og det kan ei formodes, at Lovgiveren har villet paabyrde ham, derved at sætte sin egen Formue i Vove og sin personlige Frihed i Fare. I Betragtning af disse Grunde have Vi fundet for godt, herved at fastsætte: at en Skippers Fordringer for udlagte Penge, til nödvendige Udgifter paa den sidste Reise, samt for Vexler, som han, til saadant Brug, har trukket paa sin Rheder, men med Protest er gaaet tilbage paa ham, som Udstæder, bör i Rhederens Concurs-Bo nyde forlods Betaling og Udlæg i Fragten, samt Skibet med Tilbehör og det indladte Gods, saavidt samme er Rhederens Eiendom, lige med Bodmerie-Breve; dog bör de Indsigelser, som af andre Creditorer maatte gjöres enten imod Regningernes Rigtighed, eller Omkostningernes Nödvendighed, af den vedkommende Skifteret paakjendes og bedömmes. — Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa

Vort Slot Christiansborg udi Vores kgl. Residents-Stad Kjöbenhavn den 28. December 1792. 1792. 28. Decbr.

Forordning ang. Ansögningers og Klagers Forfattelse, Vinkelskriverie m. v. Christiansborg 28. Decembr. 1792[1]. — Publiceret paa Althinget 1793 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 16. g, S. 14; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. Siell. Reg. 80, 467b - 469. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1792, S. 239—241; Schou X, 455—458. 28. Decbr.

Forordning, som foreskriver og indskjærper de Regler, som bör iagttages i Henseende til Ansögningers og Klagers Forfattelse, og som tillige bestemmer Straffe for Vinkelskrivere, og dem, der forlede Almuen eller andre eenfoldige Folk til falske Klager og lögnagtige Angivelser m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi paa den ene Side med landsfaderlig Naade ville imodtage enhver grundet Besværing, som Nogen af Vore kjære og troe Undersaatter kunde have Anledning til at fremföre, og Vi ansee det for en Os behagelig Pligt, at forsikkre alle deslige billige Klager tryg og fri Adgang baade umiddelbar til Os selv, naar Sagens Natur det medförer, og ellers til Vore Collegier, for saavidt disse kunne forhjelpe Vedkommende til deres Ret: saa finde Vi paa den anden Side nödvendigt, at sætte Grændser for Vinkelskriveres skadelige Indflydelse hos Almuen, hvorved fredsommelige Borgeres Ro forstyrres, ubeföiet Mistro til Embedsmændene opvækkes, og de Eenfoldige, som have ladet sig forlede til urigtige Klager og ödelæggende Trætter, selv tilsidst blive Offere for deres egennyttige Forföreres Rænker. — Til at afværge dette Onde have Vi fundet for godt, ved denne Anordning ikke alene alvorligen at indskjærpe Undersaatterne, og

[1]) For. 15. Decbr. 1820.

1792. fornemmeligen Land-Almuen, i Vore Riger, den Omgangs-
28. Decbr. maade og de Pligter, som ved Ansögningers og Klagemaales Indgivelse, enten til Os selv eller til Vore Collegier, bör iagttages og efterleves; men endog herved at igjentage og nöiere bestemme de Straflove, som af Os og Vore Forfædre tilforn ere udgivne imod Vinkelskrivere og dem, som ophidse Almuen til Trætter og ubeföiede Klager. Paa Grund heraf befale Vi allern.:

1) At, naar Nogen, som ei selv kan skrive, vil indgive Klage over Embedsmænd eller Andre, bör han lade samme forfatte enten ved en ordentlig beskikket Procurator, eller ogsaa, i Norge, ved Sorenskriveren; hvilke Sidste, saaledes som ved Forordn. af 3. April 1771 er anordnet, bör tegne deres Navne og Opholdssteder paa Ansögningen. Iövrigt ville Vi, at Amtmændene i Norge, i det Tilfælde, at et Fogderie maatte være af vidtlöftig Strækning, og der findes Mangel paa Procuratorer, skulle udnævne een eller to bosiddende redelige og kyndige Mænd, som kunne komme Folk af Almuen til Hjælp med at forfatte deres skriftlige Andragende i Pennen, saaledes som ved Forordningen af 19. Aug. 1735 § 16 er foreskrevet. — 2) Naar en Ansögning ikke er forsynet med den befalede Paaskrift af Forfatteren, bör samme ikke af vedkommende Övrighed imodtages til Erklæring, ei heller fra Vore Collegier enten besvares eller Os forestilles. — 3) Dersom Nogen urigtigen anförer Forfatterens Navne paa Ansögningen, bör han böde 20 Rd. til Stedets eller Sognets Fattige, og siden dobbelt, saa ofte Forseelsen igjentages. — 4) Hvo som befindes at ophidse og forlede Almuen og andre eenfoldige Medborgere til aabenbare falske Klagemaale og lögnagtige Angivelser, straffes med at hensættes til Arbeide i Forbedringshuset, fra 3 Maaneder til 2 Aar, efter Sagens Beskaffenhed. Över han samme Forbrydelse oftere, da dömmes han anden Gang til samme Straf i 5 Aar, og tredie Gang til Tugthusarbeide for

sin Livstid. Skulde nogen Procurator eller Embedsmand begaae en saa skammelig Handling, bör han strax dömmes til at have sin Bestilling eller Embede forbrudt, og for igjentagen lige Overtrædelse straffes som ovenmeldt. — 5) Overbevises Nogen at have skrevet falske Navne under en Klage eller Angivelse, bör han förste Gang straffes med Fæstnings-Arbeide i Jern i 6 Aar, og anden Gang sin Livstid. — 6) Da Vi ved denne Anordning egentligen have til Hensigt, at udrydde alt Vinkelskriverie, og afværge, at Almuen ikke skal forföres til ubeföiede og urigtige Klagemaale; saa ville Vi ikke, at det skal være Nogen formeent, ved enhver skrivkyndig Mand, som Vedkommende dertil kunne formaae, at lade forfatte saadanne Ansögninger eller Forespörgseler enten til Os selv eller Vore Collegier, i hvilke der ikke föres Klage eller Anke imod Nogen, men hvorved der blot anholdes enten om almindelige Bevillinger, saasom: Dispensationer til Ægteskaber, Vielse-Breve og deslige, eller om Oplysninger og Bestemmelser i et eller andet Tilfælde, som ikke kan være Nogen til Fornærmelse; dog have Vedkommende ligeledes i dette Tilfælde at holde sig efterrettelig, hvad der i Henseende til Forfatterens eller den Befuldmægtigedes Navns og Bopæls Paategning paa Memorialen er befalet, saafremt de ville vente, at samme til Forestilling skal vorde antagen, eller Svar derpaa kunne erholdes. — 7) Iövrigt befale Vi, at de i denne Materie udstædte ældre Lovgivninger, i Særdeleshed Forordningerne af 23. Januarii 1750, 3. April 1771 og 30. Septbr. 1785, skulle staae ved Magt og nöie efterleves, for saavidt de ikke ved denne Anordning ere blevne forandrede og nöiere bestemte. — 8) Endeligen ville Vi, at et tilstrækkeligt Antal Exemplarer af denne Forordning skal uddeles iblandt Almuerne i begge Vore Riger, paa det at Enhver kan have den fornödne Kundskab om de Bud, som deri forkyndes. Hvorefter de Vedkommende sig

1792. 28. Decbr.

1792. allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongel. Residents-Stad Kjöbenhavn den 28. December 1792.
28. Decbr.

29. Decbr. **Cancellie-Skrivelse** til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Hannes Finnsson, ang. **Reykjavik Domkirkes Qvilder.** Khavn 29. Decembr. 1792. — Cancell. Brevbog for 1792, Nr. 5066, S. 1652—1654.

P. M. Cancelliet har modtaget Hr. Stiftamtm' og D. Höiærv' Erklæring over det Spörgsmaal, som af det kgl. Rentekammer er opkastet i Henseende til Reykevigs Kirke-Qvilder, om ikke disse, af hvilke Præsten til Reykevig hidindtil har oppebaaren Smörleie, for Eftertiden kunde henfalde, efterdi Reykevig Gaard er overdraget til Kjöbstæds Oprettelse, og noget af dens underliggende Marker til Skole-Indretningen, m. m. — Af bemeldte Deres Erklæring har man erfaret, at Reykevigs Præstekalds Indkomster, i Hensigt til den sammesteds værende dyre Levemaade, ikke er mindre end overflödige, og at Sognepræsten altsaa ei kan taale at miste Noget af det hans Formænd i Embedet have oppebaaret, fölgelig ikke heller de omhandlede Qvildeleier, mod hvilke Extra-Indkomsterne af Kjöbstæden Reykevig ei for nærværende Tid skal kunne opveie. Da altsaa disse Reykevigs Kirkes 10 Qvilder fra de förste Tider af ere henlagte til en mild Stiftelse, eller Præstens Underholdning, og dertil givne af private Folk, samt med Gaarden overdragne til Hans Maj', for stedse sammesteds at vedligeholdes, saa bör de, som have været ydede in natura og have udgjort en vigtig Deel af Præstens Salarium, ikke bortfalde, med mindre de erstattes ved en anden i Forhold dermed staaende Indkomst. — Siden det imidlertid ikke er overeensstemmende med en Kjöbstæd-Indretnings Natur, at der af den skal svares Smörleier,

hvilket ligeledes gjælder om Skolen og andre deslige Stiftelser, men det er passeligere, at Præsten af Kirkens Midler godtgjöres denne Afgang, saa skulde man, i Overeensstemmelse med Hr. Stiftamtmands og D. Höiærv' Forslag, herved tjenstl. tilmelde Dem, at Domkirkepræsten til Reykevig kan herefter af de tvende Kirke-Qvilder, som fölge Kirkejorden Sel, oppebære aarlig de hele Leier 40 Pd. Smör in natura, saaledes som det hidindtil har været betalt, og Kirken derhos, ligesom forhen, vedligeholde bemeldte Qvilder; men istedetfor de övrige manglende 60 Pd. Smör, hvoraf dog i de sidste Tider ikkuns 50 Pd. skal være tilsvarede, kan der til Præsten betales aarlig 4 Rd. af Kirkens Penge. Det kgl. Danske Cancellie den 29. Decembr. 1792. 1792. 29. Decbr.

Forordning ang. Skatternes Oppebörsel og Regnskabsvæsenet m. v. i Danmark. Christiansborg 30. Januar 1793. — Ikke publiceret i Island, men dens Grundsætninger og Forskrifter ere dog i Praxis anvendte med Hensyn til Regnskabs- og Oppebörselsvæsenet i Island, ogsaa efter at For. 8. Juli 1840 (der heller ikke er publiceret i Island og ikke dertil udvidet, jevnf. Tíðindi frá nefndarfundum íslenzkra embættismanna. 1841. Kh. 1842. 12. S. 57—63) er udkommen. Navnlig findes denne Forordnings § 38 paaberaabt i Rentek. Skriv. 10. Juni 1837 (Isl. Copieb. 12, Nr. 856-859), hvorved kgl. Resol. 6. Mai s. A. communiceres Stiftamtmanden, ang. Lön for en under Vacance som Landfoged constitueret Embedsmand; og i Rentek. Skriv. 6. Febr. 1841 til Stiftamtmanden (Copieb. 14, Nr. 136), ligeledes angaaende Lön for en Cand. juris og en Embedsmand, som under Vacance vare constituerede i to af Sönder-Amtets Sysseler. Rentek. Danske Exped. Prot. 38, Nr. 606, S. 363-431. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 10—32; Schou XI, 6—30. 1793. 30. Januar.

Forordning, angaaende de kongelige Skatters Oppebörsel, Inddrivelse og Aflevering, samt de Böger, som derover bör holdes, og de Regnskaber, som skulle af-

1793. 30. Januar. lægges ved de under Rentekammeret staaende Oppebörselsbetjente i Kongeriget Danmark.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da nogle blandt de i ældre Anordninger indeholdte Befalinger, angaaende Vore Skatters Oppebörsel, Inddrivelse og Aflevering i Vort Rige Danmark, saavel som om den Maade, paa hvilken for samme bör holdes Rigtighed, og Regnskab aflægges ved de under Vort Rentekammer staaende Oppebörselsbetjente, deels ere befundne ikke mere fuldkommen passende, deels ei heller i alle Henseender bestemte nok, og Vi tillige have taget under Overveielse, hvorledes berörte, til Statens almindelige Udgifters Bestridelse nödvendige, Oppebörseler, ei alene uden ny, men endog, saavidt mueligt, med mindre Besværing for Vore kjære og troe Undersaatter, end hidtil, kunne indfordres, og derefter fra Oppebörselsbetjentene uden Forhaling i Vores Zahlkasse afleveres: saa have Vi allern. fundet for godt, hermed at anordne og befale, til ufravigelig Efterlevelse for samtlige Vore Betjente, hvilke for de dem betroede Oppebörseler aflægge Regnskab til Vort Rentekammer, saavel som for alle andre Vedkommende, fölgende Bestemmelser for Fremtiden:

I. Cap. *Angaaende Oppebörselernes Indkrævelse.* — 1) Enhver af Vore Amtsforvaltere, Regimentsskrivere, Magistrater og Byfogder, eller Andre, som Vi nogen Oppebörsel under Vort Rentekammer have betroet, bör til den Tid, naar samme til Betaling er forfalden, indfordre den, og, dersom Betalingen udebliver, söge den inddreven i den Orden og ved de Tvangsmidler, som ved denne Anordning fastsættes. — 2) Förend Forfaldstiden maa ingen Oppebörselsbetjent lade sig nogen, Os tilkommende, Oppebörsel betale; men Enhver, som saaledes til ham erlægger en Skat eller Afgift, der endnu ikke til Betaling er forfalden, tager Skade for Hjemgjeld, da slig Betaling, i Tilfælde af befunden Mislighed hos Betjenten, ansees som ikke skeet til Vores

Kasse. — 3) Naar Nogen, som har paadraget sig Restancer til Vores Kasse, döer, eller opgiver sit Bo til Rettens Behandling, skal Oppebörselsbetjenten til Skifteretten anmelde og beviisliggjöre Restancen, dog med Forbeholdning af den Vores Kasse tilkommende Ret til fortrinligt Udlæg i den Skyldiges Eiendele, saavel som, i Tilfælde at Restancerne over anordnet Tid maatte være uindfordrede, og altsaa for Betjentens Regning forældede, til Fordring hos Oppebörselsbetjenten selv. Og dersom Restancens Belöb, fordi den Skyldiges Qvitteringsbog ikke skaffes tilstede, ei paa anden Maade lovligen kan bevises, da skal Oppebörselsbetjentens Forsikkring om Restancens Rigtighed og Overeensstemmelse med hans Hovedbog gjælde som tilstrækkeligt Beviis. — 4) Enhver af Vore Undersaatter, som svarer staaende aarlige Skatter og Afgifter til Vores Kasse, skal have sin Qvitteringsbog, som i det mindste bör indeholde 4 Ark Papir i Octav-Format, og være igjennemdragen og forseglet med vedkommende Stiftamtmands eller Amtmands Segl, og forsynet med et Ark stemplet Papir Nr. 8 til 2 Rd. for complette Jordegodsers Eiere; Nr. 6 til 1 Rd. for ucomplette Godsers Eiere; Nr. 4 til 24 Sk. for Præster og enkelte Böndergaardes, saavel som Möllers og udstykkede Jordlodders Eiere; og Nr. 2 til 6 Sk. for Husmænd, saavel som Gaard- og Huseiere i Kjöbstæderne. I denne Qvitteringsbog, som enhver Yder betaler, skal Oppebörselsbetjenten antegne paa förste Side den Skatydendes Navn, Bopæl eller Jordeiendom, og sammes Hartkorn af alle Slags, dersom den er matriculeret, og derefter paa de fölgende ligeoverfor hinanden staaende to Sider indföre Debet og Credit saaledes, at paa den förste bör findes Alt, hvad Skatyderen tilkommer at erlægge i ordinaire og extraordinaire, reelle og personelle Skatter og andre Afgifter, og til hvilke Terminer; men paa den anden Side, ved Dag og Datum, hvad derpaa afbetales, og ved hvert Qvartals Forlöb tillige inden Linien, hvad

1793. 30. Januar.

1793. 30. Januar. som bliver til Rest til det næstfölgende Qvartal; ligesom Betjenten ved Aarets Slutning under sin Haand i Qvitteringsbogen bör endelig opgjöre og afslutte den Skatydendes Regning for det hele Aar, og saaledes fra Aar til andet fortfare, alt paa den Maade, som i vedheftede Formular Nr. 1 omstændeligere findes foreskrevet. — Disse Qvitteringsböger, der i Henseende til Anförselen saavel af de Dage, paa hvilke Betalingen er skeet, som af den Sum, der hver Gang er erlagt, stedse bör stemme nöie overeens med Betjentens Hovedbog, skulle altid blive i vedkommende Skatydendes Værge, hvilket Vore Stiftamtmænd og Amtmænd, saavel som Vore Oppebörselsbetjente, ved alle Leiligheder alvorligen bör paasee. — Udstæder nogen Betjent, tvertimod denne Anordning, Qvitteringer for betalte Skatter, eller staaende aarlige Afgifter, paa löse Sedler, da böde han til Vort Rentekammers Fattigbösse förste Gang 10 Rd., og for igjentagen Forseelse dobbelt. Dog skal det, dersom en Skatydende forglemmer, naar han betaler sin Skat, at medbringe sin Qvitteringsbog, eller andre Aarsager, uden Oppebörselsbetjentens Skyld, forvolde, at Qvitteringen ikke strax i Qvitteringsbogen kan indföres, ikke være Betjenten formeent i et saadant enkelt Tilfælde at udgive paa en lös Seddel sin Interims-Qvittering, hvori Aarsagen til dens Udstædelse i saadan Form tillige bör forklares; men denne Interims-Qvittering bör da inden 3 Ugers Forlöb indföres i den ordentlige Qvitteringsbog, saafremt Betjenten ikke, hver Gang en saadan Interims-Qvittering befindes ældre, vil underkastes forberörte Mulkt. Saa bör og den Betjent, hvis Hovedbog ikke nöie stemmer overeens med de Skatydendes Qvitteringsböger, være forfalden i 50 Rdlrs Mulkt til fornævnte Vort Rentekammers Fattigbösse. — 5) De til Skatternes Inddrivelse hos forsömmelige Betalere nödvendige Tvangsmidler have Oppebörselsbetjentene hos vedkommende Stiftamtmænd og Amtmænd at requirere. Til den Ende skal enhver Betjent, som nogen

Oppebörsel er betroet, 3 Uger efter den til enhver Skats 1793.
Betaling ved Anordningerne fastsatte Termin, kunne, og i det 30. Januar.
allerseneste inden det næst paafölgende Qvartals Udlöb være forpligtet til, at indgive til fornævnte Övrighed en rigtig Fortegnelse over Belöbet af de Skatter og Afgifter for det forlöbne Qvartal, med hvis Betaling enhver Skatyder staaer tilbage, og at forlange saavel i Kjöbstæderne, som hos Bönder paa Landet, Udpantnings-Foranstaltning, men hos Jordegodseiere og Andre udenfor Bondestanden Execution. — For Restance-Listens Rigtighed bör Oppebörselsbetjenten i alle Maader staae til Ansvar, under den i Kammerrets-Ordningens 1. Cap. 8. Art. fastsatte Straf. — 6) I Kjöbstæderne skal herefter alle Skatters og Afgifters Inddrivelse, hvad enten de tilflyde Vores egen eller Kjöbstædernes offentlige Kasser, skee ved Udpantning. Denne foretages, efter forberörte af Magistraten eller Byfogden forfattede og af Stiftamtmanden approberede Restance-Liste, ved Byfogden og tvende tiltagne Mænd, hvilke Sidste tillige vurdere det Gods, som udpantes, hvoriblandt dog intet Haandværks-Redskab eller Andet, som er Skyldneren til hans Nærings Drift uomgængeligen nödvendigt, maa udlægges, saalænge andre undværligere Effecter forefindes. — Det udpantede Gods tages strax under Byfogdens Forvaring, og foranstaltes af ham, naar det i 14 Dage har staaet til Lösning, efter foregaaende Bekjendtgjörelse, ved offentlig Auction, til Restancens Betaling, bortsolgt. Udpantningen foretages paa een Dag hos saa mange Skyldnere, som efter Omstændighederne muelige; og af Enhver, hos hvilken skeer fuldt Udlæg for Restancen, tilkommer Byfogden 16 Sk. Udpantnings-Gebyr, og hver af hans Mænd 4 Sk., men derimod Intet af dem, hos hvilke til Restancernes Betaling ikke kan skee tilstrækkeligt Udlæg; ligesom Udpantnings-Forretningen, naar den behöves beskreven, altid udstædes uden Betaling. — 7) Paa Landet hos Jordegodseiere og Andre udenfor Bondestanden skulle Vore Skatter og Afgifter, i Mangel

1793. af mindelig Betaling, inddrives ved Execution af Her-
30. Januar. reds- eller Birkefogden med tiltagne tvende Mænd, som, forsynede med Oppebörselsbetjentens, af Amtmanden til Inddrivelse authoriserede, Restance-Liste, indfinde sig hos Skyldneren, for at anmelde Executionen, dog uden at gjöre Udlæg og Indförsel for Restancen, aftræde derpaa samme Dag, men komme igjen den ottende Dag derefter, for at indfordre deres Gebyr, enten for de forlöbne fulde 8 Dage, dersom Restancen ei imidlertid er afdragen, eller til den Dag, paa hvilken den resterende Skat eller Afgift af Oppebörselsbetjentens Qvittering, som dem skal forevises, erfares at være betalt. Skeer ingen Betaling 14 Dage efter at den förste Executions-Termin saaledes er forlöben, da foröges Executionen, efter Amtmandens nærmere Autorisation, ved et dobbelt Antal Mænd i Herreds- eller Birkefogdens Fölge, der paa samme Maade, som foran om den enkelte er fastsat, anmelde den dobbelte Execution, og 14 Dage derefter komme igjen, for at indfordre Gebyret for de fulde 14 Dage, eller for saa mange Dage, som inden Restancens beviiste Betaling ere forlöbne. Naar altsaa Restancen, medens Executionstiden varer, betales til Oppebörselsbetjenten, skal Skyldneren være pligtig til strax at forevise Herreds- eller Birkefogden den for Restancens Betaling erholdte Qvittering, hvilken fornævnte Executor paategner at være sig foreviist, da Gebyret beregnes indtil den Datum, saadan Foreviisning af Qvitteringen er skeet. Udebliver derimod Betalingen efter saaledes foranstaltet enkelt og dobbelt Execution, samt naar fuld Betaling ei maatte erholdes ved den derefter foretagende Udpantning i Lösöre, da forholdes med Jordegodset paa den Maade, som ved Forordningen af 11. Decbr. 1688 er foreskreven. Det forommeldte Executions-Gebyr ville Vi hermed have bestemt for Herredsfogderne og Birkefogderne til 64 Sk., og for enhver af de medfölgende 2 og 4 Mænd til 24 Sk. daglig, saalænge Executionen hviler over Skyldneren;

hvorimod de skulle være pligtige at befordre sig selv til og fra Forretningen. Men i Tilfælde, at den forommeldte Udpantning skulde finde Sted, da betales herfor, som for en Executions-Forretning efter Dom. — 8) Hos Bönder skeer Udpantning (efter at de Skattepligtige 8 Dage forud derom ere paa Kirkestævne blevne advarede) ved Sognefogden i Overværelse af tvende Vidner, der udnævnes paa den i Vores Forordning af 11. Novbr. 1791 § 4 g foreskrevne Maade, da Sognefogden nyder for hver Udpantning det ham ved bemeldte Forordning § 5. d. i lige Tilfælde tilstaaede Salarium af 12 Sk. Og skal han besörge det Lösöre, som saaledes udpantes, paa det nærmeste beqvemme Sted i Byen eller Sognet hensat under sikker Forvaring, hvor det skal staae til Indlösning i 8 Dage, efter hvis Forlöb Auction derover requireres og berammes med 14 Dages Varsel, i hvilken Mellemtid enhver Eier af det Udpantede endnu fremdeles skal kunne indlöse sit Lösöre, dog imod at betale sin Deel af de paa Auctionens Berammelse medgangne Omkostninger; men skulde fuld Betaling ei udkomme af dette Lösöre, der, som til den Tid uindlöst, ved Auction bortsælges, da forholdes med Selveierstedernes Seqvestration og videre Behandling, for saavidt Panthaverne ei, efter Anmeldelse, ville afbetale Restancen, saaledes som ved Forordningerne af 9. Juni 1683 og 10. Februar 1731 er fastsat. — Iövrigt bliver i Henseende til den i denne og foregaaende Paragraph foreskrevne Udpantning at iagttage: at derfra undtages hvad til Gaardens Brug og Drift, samt Beboernes Nærings Fortsættelse uomgængeligen behöves. — 9) Ingen Herreds- eller Birkefoged, ei heller Sognefoged, eller nogen af de Mænd, som af dem udnævnes til at medfölge, maa, under noget Paaskud, vægre sig for disse Forretningers nöiagtige Udförelse, naar de med den til Foreviisning paa ethvert Sted fornödne Executions- eller Udpantnings-Ordre (som i de i 7. § benævnte Tilfælde ikke bör indeholde andre Skyldnere,

1793.
30. Januar.

1793. end de, der boe i een Herreds- eller Birkefogeds Em-
30. Januar. beds- eller Embeders District, og i de Tilfælde, der omhandles i 8. §, ikke flere, end de, der boe i eet Sogn), vorde forsynede, saafremt ikke de förste ville tilsvare Restancen, og sidstnævnte medfölgende Mænd böde for hver Udeblivelse 1 Rd. til Sognets Fattige. Forresten skulle saavel Executanterne og Udpantningsmændene paa Landet, som Udpantningsmændene i Kjöbstæderne, under disse deres Forretninger i alle Henseender nyde samme Agtelse og Beskyttelse, som militaire Executanter, og Forseelser imod dem, ved at afvise eller i andre Maader utilbörligen begegne dem, straffes efter Anordningerne. Men, i Tilfælde af voldsom Modsættelse, Undsigelse, Trudsel med noget Gevær, eller virkeligt Overfald med Hug og Slag under Executions- eller Udpantnings-Forretningen, afstraffes Forbrydelsen paa den Maade, som i Danske Lovs 6. Bogs 4. Cap. 17. og 18. Art. er anordnet for Overfald imod Rettens Betjente i deres lovlige Forretninger, nemlig med 40 Lod Sölvs Böder til de Fornærmede, Boeslods Fortabelse til Os, eller, efter Omstændighederne, Æres og Livs Forbrydelse. — 10) Rettens Betjente saavel som Sognefogderne skulle være berettigede til, for de forommeldte Gebyrer ved Udpantnings-Forretninger i Kjöbstæderne, samt Executions- og Udpantnings-Forretningerne paa Landet, i Mangel af deres mindelige Betaling, at gjöre Udpantning hos Skyldnerne: dog at Haandværks- og Avlings-Redskaber, Bondens Gaards Besætning, og i Almindelighed hvad som uomgængeligen behöves til hver enkelt Skyldners egentlige Næringsdrift, ikke udtages, saalænge Andet forefindes. — 11) Executanterne paa Landet maae ikke af nogen Skyldner modtage den resterende Skattesum, for samme paa hans Vegne til Oppebörselsbetjenten at levere; men enhver Skyldner bör selv til denne Sidste erlægge sin Restance, og derefter, som meldt, forevise Executanterne hans derfor

udstædte Qvittering. I de Tilfælde derimod, hvor Udpantning skal foretages, blive Udpantningsmændene pligtige at modtage af Skyldneren hans resterende Skattesum, naar han, for at undgaae Udpantningen, kan betale den, for videre at erlægge samme til vedkommende Oppebörselsbetjent. — 12) Jordegodseiere, der indestaae for Skatternes Erlæggelse til Vores Kasse af Böndergods, tilstaaes Ret til Udpantning hos Bönderne for resterende Skatter og andre offentlige Afgifter, som ikke ere ældre end eet Aar tilbage, saaledes, at naar de Skattepligtige ikke erlægge Betalingen inden 8 Dage efter at de af Husbonden eller hans Fuldmægtig paa Kirkestævne derom ere advarede, maa det være denne tilladt at requirere Udpantning hos de Skyldige uden videre Varsel, efter en af Amtmanden approberet Restance-Liste, hvori ingen resterende Landgilde eller anden Jordebogs-Indtægt maa anföres, ved hvilken Forretning iövrigt forholdes efter den i § 8 indeholdte Forskrift. — 13) Eengang hvert Aar, nemlig naar Oktober-Qvartals Skatter til Betaling og Inddrivelse ere forfaldne, skulle paa Landet alle Skatte-Restancer ved Amtmændene undersöges, og deres befundne Rigtighed attesteres. Til den Ende bör enhver Oppebörselsbetjent midt i November Maaned indlevere over alle til den Tid forfaldne og ubetalte Skatter og Afgifter en nöiagtig Fortegnelse til Amtmanden, der undersöger dens Rigtighed, ved at sammenholde den med samtlige Skyldneres originale Qvitteringsböger, og derefter ved hver enkelt Restance-Post i Fortegnelsen vedtegner sin Attest. Og da denne Undersögelse inden 14 Dages, eller, efter Amternes forskjellige Störrelse og Beskaffenhed, i det seneste inden 4 Ugers Forlöb, efter at Restance-Listen til Amtmanden er indleveret, bör være fuldfört, saa tilholdes alle vedkommende Skyldnere alvorligen at indfinde sig med, eller ved Sognefogderne fremsende berörte deres Qvitteringsböger til Amtmanden nöiagtigen

1793. 30. Januar.

1793. til den Dag og Tid, hvilken han ved en almindelig Ind-
30. Januar. varsling, som fra Prædikestolene bekjendtgjöres, for Enhver af dem forud bestemmer, under uudeblivelig Mulkt til Sognets Fattige af 2 Mk. for Husmænd, 4 Mk. for Gaardmænd, 4 Rd. for Jordegodseiere, for hver Qvitteringsbog, som ikke til bestemte Tid forevises. — Amtmanden indberetter derpaa til Rentekammeret, naar Undersögningen er fuldfört, og tilbageleverer til Oppebörselsbetjenten den med hans Attester og Vedtegninger forsynede Restance-Liste, som med Oktober Qvartals Extract bör indsendes til Rentekammeret. Iövrigt forholdes med Restancernes Inddrivelse ved Execution eller Udpantning for dette, ligesom for de övrige trende Qvartaler, paa den Maade, som i 7. og 8. §§ er foreskreven. — 14) Paa lige Maade, som i næstforegaaende 13. § er anordnet, ville Vi og, at alle Skatte-Restancer i Kjöbstæderne ved Stiftamtmændene eller en anden paalidelig Mand, som de i enhver Kjöbstæd i deres Sted dertil beskikke, skulle undersöges, og sammes befundne Rigtighed attesteres eengang aarligen, nemlig ved Oktober Maaneds Udgang, efter de nöiagtige Fortegnelser, som Magistraterne og Byfogderne derover til dem inden berörte Tid bör indlevere. Denne Undersögelse bör i ethvert Stifts samtlige Kjöbstæder i det seneste inden 4 Ugers Forlöb være fuldfört. Enhver Huseier, hvis Qvitteringsbog ikke til den ved Indvarsling bestemte Tid forevises, böder ueftergiveligen fra 2 Mk. til 1 Rd. til Byens Fattige. Undersögningens Fuldendelse indberetter Stiftamtmanden strax til Vort Rentekammer, og de saaledes attesterede og vedtegnede Restance-Lister, som vedkommende Magistrater og Byfogder tilbageleveres, fremkomme sammesteds med Oktober-Qvartals Extracter. Forresten forholdes med Restancernes Inddrivelse ved Udpantning til denne, ligesom til Aarets övrige Tider, saaledes som i forestaaende 6. § er anordnet. — 15) Endskjöndt det ikke skal paaligge Vore Amtmænd og Stiftamtmænd at foretage flere aarlige Undersögninger

af Restancerne, end denne herved anordnede, saa bliver det dem dog ikke alene altid tilladt, men Vi ville endog have dem det som Embedspligt anbefalet: at de, naar grundet Formodning haves om nogen Forsömmelse eller Uorden hos en eller anden Oppebörselsbetjent i det dem betroede Embeds-District, strax desangaaende gjöre Anmeldelse til Vort Rentekammer, paa det at samme derefter kan föie de videre fornödne Anstalter. — 16) Foruden Vore egne Skatter og Afgifter, have Vore Oppebörselsbetjente paa Landet ogsaa at oppebære, udbetale og inden Linien i Regnskaberne at anföre de forefaldende Delinquent- og Bropenge, Brandkasse-Contingenter, hvis Belöb for enhver Contribuent tillige under en særskilt Rubrique postviis bör indföres i Qvitteringsbögerne. Og forholdes iövrigt i Henseende til deslige Penges Aflevering og de Beviser, som derfor ved Regnskaberne bör fremlægges, efter hvad derom hidtil er, eller herefter nærmere maatte vorde anordnet. — 17) De Penge, som Vore Oppebörselsbetjente saaledes i Skatter til Vores Kasse eller i andre offentlige Afgifter oppebære, maae de paa ingen Maade sammenblande med deres egne Penge, og endnu mindre dermed gjöre nogen Handel eller Omsætning; men det skal tvertimod være dem alvorligen paalagt, at have samme, saalænge de i deres Værge forblive, i saadan sikker og særskilt Forvaring, at de til alle Tider, naar det æskes, strax kunne forevise samme. Befindes nogen Oppebörselsbetjent, ved uformodet Eftersyn af hans Kasse, naar saadan Anstalt af Vort Rentekammer föies, eller paa anden Maade, at have handlet herimod, da bör Forseelsen med passende Straf, endog, efter Sagens Beskaffenhed, med Embeds Forbrydelse ansees.

1793. 30. Januar.

II. Cap. *Angaaende Oppebörselernes Aflevering.* — 18) Magistraterne og Byfogderne i Kjöbstæderne skulle, uden nogen Undtagelse, ved hver Maaneds Slutning afsende de af dem for Vores Kasses Regning oppebaarne Skatter og Indtægter til Amtstuen, og til Beviis derom

1793. fremlægge dennes Secunda-Qvittering ved de Maaneds-
30. Januar. Extracter, som de ere pligtige at indgive til Vort Rentekammer. — 19) Amtsforvalterne, Regimentsskriverne og andre Vore Oppebörselsbetjente paa Landet bör ligeledes, uden dertil at oppebie nærmere Ordre og uden noget Paaskud, ved ethvert Qvartals Udgang til Zahlkammeret i Kjöbenhavn indsende de af dem modtagne Oppebörseler, efter Afdrag af hvad paa samme, förend Qvartalets Slutning, til Udbetaling er anviist. Og til Beviis for Afsendelsen ere de pligtige at fremsende med deres Qvartals-Extracter til Vort Rentekammer Zahlkassererens Secunda-Qvittering, eller, dersom denne ved en eller anden fraliggende Amtstue ikke saa betids, som Qvartals-Extracten bör afgaae, maatte være indlöben, da i dens Sted Postcomptoirets Tilstaaelse om Pengenes Afsendelse med den agende Post. Dog bör i sidste Fald Zahlkassererens Secunda-Qvittering for samme Sum derefter ved den næste Maaneds-Extract fremlægges. — Contant Kassebeholdning hos Oppebörselsbetjentene ved Qvartalets Udgang maa saaledes ikke, under nogen Slags Forevending, finde Sted, undtagen alene i det Tilfælde, naar Vores Finance-Kasse-Direction maatte have tillagt en eller anden Oppebörselsbetjent Udgifts-Ordres, til hvis Fyldestgjörelse en bestemt Sum behövede at tilbageholdes i hans Kasse. Men Finance-Kasse-Directionens Ordre skal da ved Datum og Summa udtrykkeligen anföres i Qvartals-Extracten. — 20) Dersom nogen Vores Oppebörselsbetjent eller Regnskabsförer, som Penges eller andre offentlige Indtægters Oppebörsel er betroet, ikke paa den foran fastsatte Maade afleverer de oppebaarne Penge eller andre ham betroede Indtægter, eller ikke anvender og udgiver samme til det Brug, hvortil de ere bestemte og anordnede, men tvertimod skulde befindes at bruge dem enten til sin egen Nytte, eller til anden egenmægtig Anvendelse, saaledes at han ikke tilbörligen kunde beregne det Oppebaarne til Indtægt og strax aflevere

samme, da skal Vort Rentekammer ufortövet foranstalte en saadan Betjent fra sit Embede suspenderet, og derefter foredrage Os Sagen til hans Strafs nærmere Bestemmelse, eller, efter Omstændighederne, Actions Foranstaltning. Men den Betjent, der i et saadant Tilfælde ikke formaaer enten at erstatte det Manglende, eller i det mindste at forskaffe tilstrækkelig Sikkerhed for sammes Erstatning og de anordnede dobbelte Renters Erlæggelse, skal, uden nogen Vores nærmere Resolution, aldeles have sit Embede forbrudt, og derforuden ved Vores Kammer-Advocat tiltales til videre Straf efter Anordningerne. — 21) Naar Kassemangel först efter en Oppebörselsbetjents Död opdages, og fölgelig Straffen for den begangne Utroskab eller forsömmelige Omgang med Vore Oppebörseler ikke mere kan finde Sted, da skal Vort Rentekammer alene drage Omsorg for, at Tabet, med dets Renter, vorder Vores Kasse paa anordnet Maade erstattet. Dog ville Vi i saa Fald, til Fordeel for Stervboet, eftergive de dobbelte og alene lade de enkelte Renters Erlæggelse paastaae.

1793.
30. Januar.

III. Cap. *Angaaende Regnskabernes Förelse og Aflæggelse, og de Böger og Lister, som Oppebörsels-Betjentene bör holde.* — 22) Enhver Oppebörselsbetjent skal over den ham betroede Oppebörsel holde tvende Böger, nemlig en Hovedbog eller speciel Oppebörselsbog, og en Journal eller Kassebog. Og de Betjente, som tillige have Kornvare, Fourage eller andre Leverancer under Regnskab, bör derforuden holde over disse en særskilt Bog, som i alle Dele skal indrettes efter samme Form, som Hovedbogen. — 23) Forberörte Hovedbog, eller specielle Oppebörselsbog, som holdes af Amtsforvaltere, Regimentsskrivere og andre Oppebörselsbetjente paa Landet, skal tydeligen indeholde alle Jord- Gaard- og Huseiere og Indvaanere i Districtet, der anföres i den Orden, som de samlede Jordegodser, Sognene, Byerne og Numerne af hele og halve Gaarde, Bolsteder og Husmandspladser fölge paa hinanden; og i Kjöbstæ-

1793. derne skulle Magistraternes og Byfogdernes Hoved-
30. Januar eller Oppebörselsböger paa lige Maade nöiagtigen indeholde alle Gaard- og Huseiere i den Orden, som enhver Kjöbstæds Gaarde og Huse fölge paa hinanden. Paa den ene Side i denne Bog, saavel paa Landet som i Kjöbstæderne, skal postviis indföres hvad enhver Skatyder maanedlig, qvartaliter eller til andre Terminer i Aaret har at erlægge, og paa den anden Side hvad han deraf har betalt, Alt efter Oppebörselernes forskjellige Rubriquer, og saaledes som i vedheftede Formularer Nr. 2 og 3 er foreskrevet. – I samme Hovedbog skal ved Regnskabs-Aarets Slutning enhver Skatyders Regning, efter Debet og Credit, rigtig opgjöres og ved endelig Balance afsluttes, og siden, strax efter ethvert Nyaars Begyndelse, en ligedannet ny Hovedbog indrettes. — 24) Journalen eller Kassebogen bör indrettes saaledes, som Formularerne Nr. 4 og 5 foreskrive. Oppebörselsbetjenten indförer i samme fra Dag til Dag, under bestandig Henviisning til Folium i Hovedbogen, Alt hvad han har oppebaaret, og ved enhver Maaneds Udgang sammenlægges Indtægtens Belöb for den hele Maaned, hvis Summa derunder anföres. Derefter gjöres paa de sidste 5 eller 6 Blade af denne Kassebog en Kasse-Regning, paa hvis ene Side den i hver Maaned oppebaarne Summa anföres som Debet, og paa den anden Side hvad som er udbetalt, liqvideret med, eller afleveret til Zahlkassen, saavidt Oppebörselerne paa Landet angaaer, men afsendt til Amtstuen saavidt Oppebörselerne i Kjöbstæderne betræffer, som Credit, hvilket saaledes hele Aaret igjennem fortsættes paa den Maade, der foreskrives i Formularerne Nr. 4 og 5. Den Oppebörselsbetjent, hos hvilken, ved en af Vort Rentekammer foranstaltet Undersögning, disse Böger enten aldeles ikke forefindes, eller og ikke findes i tilbörlig Orden, skal förste Gang böde til Vort Rentekammers Fattigbösse i förstnævnte Tilfælde 100 Rd., og i det sidstnævnte en efter Omstændighederne af Vort Rente-

kammer bestemmende Mulkt af 10 til 50 Rd., uden nogen Eftergivelse. — Skulde, imod Formodning, den samme Betjent anden Gang lade sig finde i lige Forsömmelse, da forestiller Vort Rentekammer Sagen til Vores nærmere Beslutning. — 25) Med den anden, eller i det seneste med den tredie Post, som afgaaer efter Maanedens Udlöb, skulle de maanedlige Extracter afsendes til Vort Rentekammer, hvormed bör fölge Zahlkassererens Secunda-Qvitteringer for de Indbetalinger til, eller Liqvidationer med Zahlkassen, som i Maanedens Löb ere skeede. Paa lige Maade bör ved Magistraternes og Byfogdernes Maaneds-Extracter, der til samme Tid skulle indsendes til Vort Rentekammer, fremlægges Amtstuernes Secunda-Qvitteringer for de Summer, som til disse ere afleverede. — Enhver Oppebörselsbetjent paa Landet og i Kjöbstæderne, hvis Maaneds-Extract, der altid bör dateres fra den Dag, da den afsendes, ikke i det allerseneste inden 3 Uger efter Maanedens Forlöb er indkommen, skal, med mindre Vort Rentekammer forud, formedelst særdeles Omstændigheder, udtrykkeligen maatte have bevilget ham længere Tid, derfor erlægge, uden nogen Eftergivelse og uden Hensigt til hans övrige ordentlige Regnskabsföring, 2 Rd. Mulkt til Vort Rentekammers Fattigbösse, hvilken Mulkt, for vedvarende Forsömmelse, hver 14. Dag fordobbles i det Forhold, som ved efterstaaende 27. § er fastsat. — 26) Paa lige Maade skulle samtlige Vore Oppebörselsbetjente med den anden, eller i det seneste med den tredie, efter ethvert Qvartals Forlöb afgaaende Post, i Stedet for maanedlig Extract for den sidst udlöbne Maaned, indsende deres Qvartals-Extracter til Vort Rentekammer, og dermed tillige Zahlkassens, eller, saavidt Kjöbstædernes Oppebörseler angaaer, Amtstuernes Secunda-Qvitteringer for de betalte eller liqviderede Summer. Den Oppebörselsbetjent paa Landet eller i Kjöbstæderne, hvis Qvartals-Extract, der dateres fra Afsendelsesdagen, ikke i det allerseneste 3 Uger efter Qvartalets Forlöb

1793. 30. Januar.

1793. 30. Januar. er indkommen, og som ingen Udsættelse forud af Vort Rentekammer udtrykkeligen er bevilget, böder, uden Eftergivelse og uden nogen Undtagelse, 4 Rd., og for vedvarende Forsömmelse de samme forögede Mulkter og til samme Anvendelse, som i efterstaaende 27. § ere bestemte for Regnskabernes og General-Extractens Udeblivelse over anordnet Tid; ligesom Vort Rentekammer forresten, saanart det formedelst saadan Extractens Udeblivelse finder Anledning til at befrygte nogen Uorden eller Usikkerhed for de en Betjent betroede Oppebörseler, foranstalter hans Kasses Undersögelse og, efter Omstændighederne, hans Suspension. — Iövrigt bör Maaneds- og Qvartals-Extracterne indrettes overeensstemmende med vedheftede Schema Nr. 6 for Oppebörselsbetjentene paa Landet, og Nr. 7 for Magistraternes og Byfogdernes, saa og de deri opgivne Bilage ved samme fremlægges. — 27) Enhver Oppebörselsbetjents aarlige General-Extract bör til Vort Rentekammer og Vor Finantskasse-Direction förend Januar Maaneds Udgang indsendes, og hans Regnskab ved Martii Maaneds Udgang. Og skal i denne Mellemtid dobbelte Maaneds-Extracter for Januar, Februar og Marts indsendes, een over de Oppebörseler og Udgifter, som endnu vedkomme det foregaaende Aar, indrettet efter Formularet Nr. 8, og en anden over de for det löbende Aar forefaldne, saaledes, at Udgift og Indtægt for hvert Aar for sig, uden nogen Sammenblanding, ligesaa særskilt i disse dobbelte Extracter som i Betjentenes Böger, beregnes og anföres. Den Betjent, hvis General-Extract eller Regnskab ikke nöiagtigen til foranförte Terminer indkommer, böder for

1. Maaneds længere Udeblivelse	4 Rd.
2. —	8 —
3. —	12 —
4. —	16 —
5. —	20 —
6. —	40 —
fölgelig for 6 Maaneders Forsömmelse tilsammen	100 Rd.

Disse Mulkter skulle, efterhaanden som de ved hver Maaneds Udgang forfalde, ufortövet og ueftergiveligen inddrives hos de Skyldige, og deraf hver Gang den halve Deel afleveres til Vores Kasse, og den anden halve Deel til Vort Rentekammers Fattigbösse. — Udebliver nogen Oppebörselsbetjents Regnskab, General-Extract eller Qvartals-Extract længere, end 6 Maaneder over den fastsatte Tid, da skal han, foruden foranförte Pengestraf, tillige have sit Embede forbrudt, og Vort Rentekammer strax ved Forestilling til Os, eller, saavidt Magistraterne og Byfogderne angaaer, ved Skrivelse til Vort Danske Cancellie, foranledige hans Remotion. Dog forstaaes det af sig selv, at den Oppebörselsbetjent, der med Stedets Postmesters Attest kan bevise, at han til rette Tid paa Posthuset har leveret sin Extract eller sit Regnskab til Afsendelse, og at fölgelig Posternes Ophold, eller anden særdeles Aarsag, uden Betjentens Skyld, har forvoldt en indlöben Forhaling, bör være angerlös og fri for al Straf i den Henseende. — Af denne Aarsag bör herefter alle de Pakker og Omslage, i hvilke Regnskaber eller Extracter til Vort Rentekammer indsendes, udvendig paategnes, at et Regnskab eller en Extract deri er indsluttet, og fra hvem. — Iövrigt ville Vi herved have anordnet: a) at med Indsendelsen af General-Extracten og af Oktober Qvartals Extract under ingen Slags Forevending maa ventes eller bevilges Udsættelse over den bestemte Tid; — b) at begge nysnævnte Extracter skulle sluttes til 31. December, og fölgelig Alt, hvad til den Dag ei er indkommen og afleveret, deri anföres, deels som Restance, deels som Beholdning; — c) at Regnskabet, der saaledes ikke i Henseende til virkelig Indtægt og Udgift kan stemme overeens med General-Extracten, bör derimod stemme nöie overeens saavel med alle i det afvigte Aars Löb indkomne Extracter, som og med Continuations-Extracterne for samme Aar, og sluttes den Dag, da den sidste Continuations-Extract indsendes. —

1793. 30. Januar.

1793. 30. Januar. 28) Regnskaberne, i hvilke ingen Restancer af Vore staaende Skatter og Afgifter, der alle inden dets Afslutning bör være inddrevne, maae anföres eller finde Sted, indrettes og aflægges fremdeles i samme Form, som hidtil ved Anordningerne og Vort Rentekammers Foranstaltninger har været bestemt, saaledes, at i Almindelighed alle Indtægter og Udgifter deri tydeligen og nöiagtigen skulle være indförte; og alle til Beviis om begge Deles Rigtighed anordnede og nödvendige Bilage, saavel som de dertil hörende Mandtals-Lister, Attester, Qvitteringer, med videre, bör stedse til samme Tid, som Regnskabet selv, indsendes, efter en vedföiet Fortegnelse in duplo, af hvilke den ene forbliver i Rentekammeret ved Regnskabet, og den anden tilbagesendes Oppebörselsbetjenten med vedkommende Revisors paategnede Attest om Afleveringens Rigtighed. — Skulde noget Regnskab ikke findes indrettet i Overeensstemmelse med de anordnede Regler, og forsynet med alle anordnede Hoved-Bilage, som ved Revisionen ere uomgængeligen fornödne, da ansees det som uindkommet, og Betjenten underkastes lige Straf, som i 27. § for Regnskabets Udeblivelse er bestemt. Og for anden Uorden og Skjödeslöshed i Regnskabsföring anseer Vort Rentekammer Vedkommende med passende Mulkter af 2 til 4 Rd., eller, efter Omstændighederne, og naar Forseelserne igjentages, med höiere Straf. — 29) Ingen andre Udgifter maae i Regnskaberne anföres, end alene de, som med Zahlkammerets Prima-Qvitteringer, eller, saavidt Magistraternes og Byfogdernes Regnskaber angaaer, med Amtstuernes Prima-Qvitteringer ere belagte, eller og, som grunde sig paa Vores Finantskasse-Directions eller Vort Rentekammers udtrykkelige Foranstaltninger. — Ingen Oppebörselsbetjent maa derfor betale nogen Fordring, som enten han selv eller Andre maatte have paa Vores Kasse, uden efter en saadan udtrykkelig Anviisning. Den, som handler herimod, skal ved Regnskabets Revision beregnes dob-

belte Renter af Udgifts-Summen til Ansvar. — Naar Vort 1793.
Rentekammer eller Vor Finantskasse-Direction i enkelte 30. Januar.
Tilfælde tillægger Oppebörselsbetjentene Forskuds-Ordre til nogen Udgift, da skulle disse, saasnart saadan Befaling er fyldestgjort, ufortövet til bemeldte Kammer eller Direction indsende derover formelig Regning, belagt med Vedkommendes Qvitteringer og andre dertil hörende attesterede Bilage; og naar Summen derefter paa Zahlkassen til formelig Udgift er bleven anviist, bör det Betjenten meddeelte originale Creditiv ligeledes ufortövet tilbagesendes til det Departement, af hvilket det er udstædt. Dette Slags Udgifter maae, saalænge de endnu ikke formeligen ere anviiste paa Zahlkassen, ei komme til virkelig Udgift i Regnskaberne, men bör i samme anföres inden Linien, som en Beholdning, indtil de, som meldt, formeligen ere blevne anviiste til Udgift. Og paa samme Maade bör deslige, hidtil saakaldte uapproberede, Udgifter i Maaneds- og Qvartals-Extracterne anföres saalænge, indtil de formeligen til Udgift ere anviiste. — 30) Paa det at Vore Oppebörselsbetjente ikke skulle savne de nödvendige Midler til at forsyne i rette Tid deres Regnskaber med de Attester og andre Bilage, som udfordres til Beviis om sammes behörige Rigtighed og Fuldstændighed, ville Vi herved, ligesom forhen er befalet, allern. have anordnet: at Vore Stiftamtmænds, Amtmænds og Andres Attester, som paa Regnskabernes Bilage, eller til Beviis om disses Rigtighed, behöves, skulle förend ethvert Aars Januar Maaneds Udgang meddeles Oppebörselsbetjentene, og at saaledes ingen blandt Vore civile, militaire eller geistlige Embedsmænd, af hvilke saadanne Attester udkræves, under nogen Forevending maa vægre sig ved at udstæde samme til den anordnede Tid. Men Enhver bör tvertimod være pligtig til, uvægerligen og saasnart som mueligt at meddele Regnskabsförerne, paa deres Forlangende, alle efter Omstændighederne nödvendige Attester, Qvitteringer, Approbationer og

1793. 30. Januar. Tilstaaelser, saafremt de ikke ville tilsvare Os al af deres Forhaling flydende Skade, og Regnskabsföreren de ham, formedelst den derved foraarsagede Forsömmelse, paadragne Bekostninger, samt tillige erlægge de for Regnskabsförerne, naar Forsömmelsen er paa disses Side, bestemte Mulkter, i hvilken Henseende saavel Vort Rentekammer, som og Vore Stiftamtmænd, Amtmænd, Biskopper og andre Övrighedspersoner bör være Regnskabsförerne, naar de i rette Tid anmelde Forhalingen, ved de virksomste Foranstaltninger og efter Omstændighederne ved Mulkternes Inddrivelse hos de Forsömmelige, behjælpelige. — 31) Dersom en Oppebörselsbetjent udelader Noget af Indtægten i een af sine Qvartals-Extracter, og heller ikke i Extracten for det næstfölgende Qvartal har fört samme til Indtægt, endskjöndt siden tilstrækkeligen bevises, at en saadan Indtægts-Post virkeligen af ham er oppebaaren, da bör derfor erlægges dobbelte Renter og desuden 10 pCt. til Rentekammerets Fattigbösse, undtagen i det Tilfælde, at Betjenten imidlertid maatte være död, da hans efterladte Bo for Mulkt maa være forskaanet, og udreder alene den uberegnede Indtægts-Sum, tilligemed enkelte Renter. — 32) Den Betjent, som ved Udgiften i sit Regnskab eller i sine Extracter fremlægger falske Qvitteringer eller Beviser, bör have sit Embede forbrudt, og være pligtig, ei alene at böde til Qvæsthuset i Kjöbenhavn dobbelt saa meget som Udgifts-Summen, for hvilken det falske Beviis er fremlagt, belöber, men og at erstatte Udgiften i Regnskabet eller i Extracten med fuld Betaling. Formaaer han ikke at udrede Betalingen, da dömmes han til Fæstningsarbeide. — 33) Dersom nogen Oppebörselsbetjent forhaler de i hans Regnskab udsatte Antegnelsers Besvaring og de til sammes Belægning æskede og fornödne Documenters Tilveiebringelse længere, end ham ved Antegnelsernes Tilsendelse af Vort Rentekammer er foreskrevet, da bör han, uden nogen Eftergivelse, erlægge samme Penge-Straf, som i

foregaaende 27. § er anordnet. — Og paa det at de fornödne Hjælpemidler til saadan betimelig Indsendelse ikke skulle mangle Oppebörselsbetjentene, befale Vi hermed alle Vore Embedsmænd og andre Vore Betjente og Undersaatter, fra hvilke hine, til de udsatte Antegnelsers Besvaring, behöve Oplysninger, Attester, Qvitteringer eller Tilstaaelser, at de, paa Forlangende, uvægerligen og uden Ophold skulle meddele samme, under lige Ansvar, som i 30. § er dem paalagt, ligesom og Oppebörselsbetjentene, naar de i saadanne Tilfælde betimeligen henvende sig til Vort Rentekammer, eller til vedkommende Övrighed, bör forundes lige Understöttelse, som i samme 30. § er dem tilsagt, imod de Forsömmelige. — 34) Ingen Oppebörselsbetjent maa, uden udtrykkelig dertil erhvervet Tilladelse af Vort Rentekammer, boe udenfor det ham anviiste Embeds-District. Og enhver saadan Betjent skal strax ved sit Embeds Tiltrædelse lade den ham meddeelte Bestalling læse ved den Ret, under hvis Jurisdiction han boer, hvorom Rettens Paategning paa Bestallingen bör gives uden Betaling. — 35) En Oppebörselsbetjent kan vel, naar han i Vores Tjeneste, eller med Vort Rentekammers dertil erhvervede særdeles Tilladelse, er fraværende, lade Oppebörselen forrette og Skatyderne qvittere ved sin Fuldmægtig. Men han skal dog selv i alle Dele indestaae for sin Fuldmægtigs Handlinger i hans Embedssager, hvorimod det staaer ham frit for, at lade sig af denne stille tilstrækkelig Caution for hvad ham saaledes betroes, ligesom og, om han finder det fornödent, af ham meddele egenhændig underskreven edelig Troskabs-Forpligtelse. — Forresten bör enhver saadan Fuldmægtigs Navn af Oppebörselsbetjenten indberettes til Vort Rentekammer, paa det at samme kan paasee, at de fremkommende Qvitteringer af den rette vedkommende Person ere udstædte. — 36) Formynderskaber og Værgemaal kan ingen Amtsforvalter, Regimentsskriver eller Forvalter, imod deres Villie, paalægges,

1793. 30. Januar.

1793. undtagen for deres egne Börn, saafremt Rettens Betjente
30. Januar. ville betroe dem Værgemaalet for disse. Men skulde Nogen være sindet frivilligen at paatage sig andre Værgemaale, da maae de dog ikke, uden Vort Rentekammers foregaaende Samtykke, dertil kunne beskikkes. — 37) Naar en Oppebörselsbetjent döer, skal den ordentlige Skifteforvalter strax forsegle Kassen og samtlige Oppebörselen vedkommende Sager og Documenter, og derefter, uden mindste Ophold, underrette vedkommende Stiftamtmand eller Amtmand derom, som med den förste afgaaende Post strax indberetter Saadant til Vort Rentekammer til nærmere Foranstaltning, og tillige opgiver: om en tilforladelig Fuldmægtig forefindes, eller til hvem ellers Oppebörselen, imedens Embedet er ledigt, kunde være at overdrage. — 38) Fuldmægtigen bör i saadanne Tilfælde blive tilstede, for at gjöre nöiagtig Regnskab og Rigtighed for alle de Böger og Oppebörseler, som han selv haver haft under Hænder. Dersom Vort Rentekammer imidlertid betroer ham Oppebörselen, imod tilstrækkelig Caution, da nyder han, saalænge Constitutionen vedvarer, den til Embedet henlagte Gage. Naar ingen Fuldmægtig forefindes, som kan aflægge den afdöde Betjents efterstaaende Regnskab, og Arvingerne tillige ere umyndige, da skal Skifteforvalteren, med Vort Rentekammers dertil indhentede Samtykke, paa Stervboets Bekostning antage en duelig Mand til Regnskabets Aflæggelse. — 39) Vore Stiftamtmænd og Amtmænd, Over- og Underretter og Magistraterne i Kjöbstæderne skulle, naar en under deres Embeds-District eller Jurisdiction staaende Oppebörselsbetjent döer, drage Omsorg for, at hans efterladte Gods og Formue ikke forrykkes eller bortvendes, ei heller, forinden fra Vort Rentekammer er indhentet Efterretning: om hans Regnskaber staae tilbage, eller om han paa samme bliver Noget skyldig, kommer til endelig Skifte og Deling. Og dersom endog Nogen, för eller efter Betjentens Död, skulde have erhvervet

Dom over ham til Betaling, da skal desuagtet intet Udlæg i hans efterladte Bo kunne finde Sted, förend Vores Fordring er fyldestgjort. — 40) Ligesom Vores Kasse tilkommer Fortrinsret og stiltiende Underpant i Vore Oppebörselsbetjentes Eiendele, fremfor alle de Fordringer, som ikke allerede ved hans Embeds Tiltrædelse have været thinglæste og protocollerede, saa anordne Vi og herved: at ingen Vores Amtsforvalter, Regimentsskriver eller Forvalter, fra den Tid, da han til Embedet er beskikket, maa afhænde Noget af sit urörlige Gods, ei heller udstæde nogen Panteforskrivning, til hvem det end maatte være, eller noget saadant Skjöde eller Panteforskrivning til Thinglæsning ved nogen Ret antages, uden med Vores igjennem Vort Rentekammer dertil forud erhvervede udtrykkelige Tilladelse. Sagsöges nogen Oppebörselsbetjent for Gjeld, da skal den Over- eller Underret, for hvilken han er indstævnet, betids derom underrette Vort Rentekammer, paa det at samme kan föie den fornödne Anstalt saavel til at forebygge Andres Fordringers Betaling af Vore Indtægter, som og i fornödent Fald til strax at paadrive rigtigt Regnskabs Aflæggelse af Betjenten. Tager nogen Ret heri, til Vores Skade, Forsömmelse, da skal den indestaae Os for det derved forvoldte Tab. Dog bör de, som have erhvervet lovlige Domme, ingenlunde herved hindres fra at söge deres Betaling ved Dommenes Execution, naar först for Vore Fordringer er tilveiebragt fornöden Sikkerhed. — Iövrigt ville Vi allern., at de i Kammerrets-Ordningen af 18. Marts 1720, og Forordningerne af 9. Junii 1683, 11. December 1688, 31. December 1742 og flere Anordninger indeholdte Bestemmelser, der vedkomme Vore Skatters Oppebörsel i Danmark og Rigtigheden og Sikkerheden for samme, med videre, skulle, for saavidt de ikke ved nærværende Anordning ere forandrede og nöiere fastsatte, fremdeles staae ved Magt og tilbörligen efterleves. — Endelig befale Vi, at et tilstrækkeligt Antal Exemplarer af denne Forord-

1793. 30. Januar

1793. ning skal uddeles iblandt Almuen i Vort Rige Danmark,
30. Januar. paa det at ei alene Sognefogderne, men og enhver Vedkommende, kan have den fornödne Kundskab om de i samme indeholdte Befalinger. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg i Vores kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 30. Januarii 1793[1].

9. Febr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Ophævelse af et Handels-Anlæg paa Önundarfjord.** Khavn 9. Febr. 1793. — At Kammeret, i Anledning af en Ansögning fra Assistent Arnorsen, om at vedblive sit Handels-Anlæg paa Önunderfjorden, ikke finder Adgang til at fravige hvad ved Plak. 1. Juni 1792 er foreskrevet, saa meget mindre som man ikke veed med hvad Tilladelse han har anlagt dette Handelssted. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1109[2].

9. Febr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. at pharmaceutisk Examen kan tages i Island.** Khavn 9. Februar 1793. — Canc. Brevb. for 1793, Nr. 554, S. 328.

P. M. Studiosus Magnus Ormsen, som er Svend ved Næs Apothek i Island, har i en hertil indkommen

---

[1]) De Forordningen vedföiede Schemata Nr. 1—8 (med A-N som Under-Bilags Schemata til Nr. 2) ere her udeladte, da disse Schemata aldrig ere komne til Anvendelse i Island.

[2]) Under s. D. er en Rentek. Skriv. udgaaet til Skipper Hans Thielsen, at med Hensyn til hans Handels-Anlæg paa Havnefjorden vil det have sit Forblivende ved Plak. 1. Juni 1792, saa at han i det seneste med hans i Aaret 1794 til Island udgaaende Skib maa gjöre Anstalt til at bygge i Kjöbstaden (Reykjavík), og der oprette den foreskrevne Handel, da han i saa Fald kan som Udligger vedblive Handelen paa Havnefjorden. Copieb. sst. Nr. 1106.

Ansögning anholdt om Tilladelse til at blive examineret i sin Videnskab i Island, uden at reise til Kjöbenhavn, samt at saadan Bevilling maatte ham gratis forundes. — I Anledning heraf, og i Betragtning af hvad Landphysicus og Hr. Stiftbefalingsmand i Deres derover afgivne Erklæringer have bevidnet og oplyst, nemlig at Supplikantens Fraværelse fra Apothequet ville være til Skade for det Almindelige, da Apothequets Bestyrelse er ham overdraget formedelst Apotheker Johnsens vedvarende Svaghed og Sinds-Sygdom: — skulde man, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tjenstligst have Dem tilmeldet, at det tillades herved fornævnte Magnus Ormsen at aflægge examen pharmaceuticum for Physico i Island, dog bör han hertil indsende behörig Attestatum om Udfaldet. Det kongelige Danske Cancellie den 9. Febr. 1793. 1793. 9. Febr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Udsættelse af Sömærke paa Helgasker i Havnefjorden. Khavn 9. Februar 1793. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1118. 9. Febr.

Hvad Hr. Stiftamtmanden har forestilt ved Prom. af 19. April a. p. om trende Varders Oprettelse for Helge-Skæret, finder vi i alle Maader vel grundet[1]; men i Henseende til Deres Forslag om, at lægge en Boie paa Skæret, da maa vi anmærke, at en saadan Boie, forudsat at den var nödvendig, ikke vilde være til nogen varig Nytte; men i dets Sted hellere en Lægte, som med en Jernkjæde og Ring kunde gjöres fast i Klippen, hvorfor vi, naar Hr. Stiftamtm. ellers maatte finde at et Mærke var fornödent, vil være betænkte paa at faae en saadan Indretning foranstaltet. Rentekammeret den 9. Febr. 1793.

[1]) I Skriv. til Rentek. 19. April 1792 (Isl. Journ. 9, Nr. 18) yttrer Stiftamtmanden, at afg. Amtmand Meldals Forslag

1793. 9. Febr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Lön for Vægteren i Reykjavik. Khavn 9. Februar 1793.** — At Kammeret approberer den af Stiftamtmanden ifölge hans Skrivelse 4. April 1792 föiede Foranstaltning til Vægterens Lön paa Reykevig[1]. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1115.

9. Marts. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Brugen af nogle af Reykjavik's Hjaleier. Khavn 9. Marts 1793.** — At Kammeret bifalder Stiftamtmandens Bestemmelse om Brugen af Hjaleierne Melshús, Melkot og Hólakot ved Reykjavík, af Rektor Thorlacius, Madame Angel og Skomager Höier; og hvad iövrigt angaaer hans Forespörgsel: „om disse tre Pladser skal tilhöre den latinske Skole, efter den derom i Aaret 1785 holdte Forretning, eller igjen fratages samme, da vil det i sin Tid ankomme paa, om de behöves til Skolens Brug, da det forommeldte trende Personer tilbygslede eller tilstaaede Brug vil i saa Fald efter Rentek^s. Skrivelser af 26. Februarii og 13. Septbr. 1791 ophöre". Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1135.

13. Marts. **Kongelig Resolution ang. Ophævelse af Tugthus-Contributionen af det geistlige Gods. Christiansborg 13. Marts 1793[2].** — I en Ansögning af 20. Juli 1791 sögte samtlige islandske „Betjente og især Sysselmændene" om, at den ved Resol. 20. Marts 1759 til Tugthusets Oprettelse paalagte Afgift af Jordegodset maatte ophöre ifölge

til 3 Varders Oprettelse for Helgasker har beregnet Omkostningerne derved overdrevent höit, da han selv anslaaer dem kun til 12 à 18 Rd., og yttrer, at det endogsaa vil være nok der at udlægge en Boie.

[1]) Stiftamtmanden havde meldet, at have foranstaltet, at enhver Grundeier paa Reykevig contribuerer 12 Skill. pr. Alen til Vægterens Lön og Underholdning. Isl. Journ. 9, Nr. 17.

[2]) kgl. Resol. 9. Novbr. 1796.

allerhöieste Tilsagn, da Tugthuskassen tillige havde en god Beholdning og Lemmernes Arbeide idetmindste maatte vedligeholde Stiftelsens Fonds. Denne Ansögnings Bönhörelse haabe de saa meget mere, „som Landets Jordegods er i nærværende Tid höiligen ruineret, og behöver, langt mere end Tugthuset, kraftig Understöttelse"; derved vilde og Kongens eget Jordegods, „der maaskee belöber til ⅓ af hele Landet", blive befriet for en stor Byrde. — Stiftamtmanden anförte, at Tugthusets Indtægt kunde anslaaes til ca. 430 Rd. i Renter samt i Sagefald og Kjendelse; dog mener han det er for tidligt at ophæve Contributionen, förend Tugthuset havde en fast aarlig Indkomst af 500 Rd. Men om Kongen vilde befrie det geistlige Gods for Contributionen, var Præstestanden dertil trængende, og han mente at saavel Kongens som det civile Gods vilde kunne befries for Afgiften om 5 Aar, eller til 1796 Aars Udgang. Kammeret indstiller derfor, at det geistlige Gods befries for Tugthus-Contributionen, men at den forövrigt vedbliver (Forestilling 19. Februar). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 74, Nr. 14. — Resolutionen er publiceret paa Althinget ved Stiftamtmand Olaf Stephensens Bekjendtgjörelse 20. Juli 1793, trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 24. 4, S. 25—26; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1793. — Fogtm. Reskript-Saml., Rettelser og Tillæg 1660—1800, S. 547.

1793. 13. Marts.

Det geistlige Gods i Island, Holum Bispestols Gods derunder indbegrebet, ville Vi, fra indeværende Aars Begyndelse og fremdeles, allern. fritage for at udrede den Samme ved en allerhöieste Resolution af 20. Marts 1759 paalagte aarlige Contingent til Tugthuset i Island, hvorimod det i Henseende til denne Contribution af det övrige Jordegods i Landet forbliver, som hidtil, indtil i Tiden nærmere Indberetning erholdes om, at Tugthusets Kasse er kommen i den Stand, at den kan bære sine Udgifter. Christiansborg Slot den 13. Marts 1793[1].

[1] communiceret Stiftamtmand Olaf Stephensen, Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet Stephan Thorarensen, Biskopperne og Landfogden, ved Rentek. Skrivelser 2. April 1793 (Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1224—1228).

1793. 19. Marts.

General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegii Circulaire til samtlige Stiftbefalingsmænd i Danmark og Norge, ang. Regler for Udstædelsen af latinske Söpasser. Khavn 19. Marts 1793. — Indenrigsmin. Archiv: Pas-Expeditions-Protocol for 1793, 308, Nr. 59, S. 74—75. Fogtm. VI. 7, 85—87.

Til at lette de kongelige Undersaatter deres Skibes befalede Forsyning med latinske Söpasse, har det behaget Hans Maj' under 13. d. M. allern. at resolvere:

1) at de til nogen Havn i Kongerigerne Danmark og Norge ankommende eller der sig befindende Skippere, der höre hjemme noget andet Steds i de kongelige Stater, naar de medbringe de behörige Adkomster for, at de Skibe, de före, ere dem selv tilhörende, og at de iövrigt legitimere sig at være berettigede til for disse Skibe at erholde de foreskrevne Certificater og Passe, maae, paa det at de i deres Reise og Bestemmelse ei skulde lide det Ophold, det vilde forvolde, om de stedse fra deres Hjem skulde forskaffe sig de behövende Certificater, mod ommeldte deres Adkomsters Foreviisning og den sædvanlige edelige Declaration, paa deres Forlangende, hos Magistraten i den Stad, hvor de ankomme eller befinde sig, erholde de til deres Reise og til Passes Erhvervelse fornödne Certificater. — 2) at de Skibsrhedere, hvis Skibe alt ere i Farten og have de Documenter og Adkomster, hvorefter Certificater og siden Passe skulde erhverves, med sig om Borde, maae for saadanne Skibe (hvilke efter § 1 i Reskr. af 22. i f. M. og i Overeensstemmelse med dette Collegii Skrivelse af 2. d. M. med de latinske Söpasse og Certificater skulle forsynes) alligevel erholde de fornödne Certificater, mod deres edelige Declaration, at Skibene ere dem selv tilhörende, hvorpaa Passene, naar deslige Certificater til dette Collegium ind-

komme, blive herfra at udstæde, og den kongelige Consul paa det Sted, hvor Skibet befinder sig, at tilsende, for af ham vedkommende Skippere at overleveres, dog ei uden efter at Consulen har af dem ladet sig af hver vedkommende Skipper hans medhavende Documenter forevise og af ham modtaget den edelige Forsikkring, at det ham overleverede Pas og Certificat ei skal vorde misbrugt. — 3) at de Skippere, som före Skibe for Handels-Expeditioner paa Island, men efter de denne Handel forundte Friheder ei ere Borgere eller have taget Borgerskab, ligefuldt maae erholde Certificater og Söpasse, mod at legitimere sig med behörig Attest for at de ere kongelige Undersaatter, og af Skibenes legitimerede Eiere betroede at före de Skibe, for hvilke Certificater og Passe forlanges. — 4) at det der betales for de her omhandlede kongelige latinske Söpasse til Reiser paa Island, til hvilke Reiser ethvert didgaaende Skib, saa længe den udenlandske Sökrig varer, med disse Passe skal være forsynet, maae, naar Reisen ei udvides til fremmede Havne, men Skibene löbe tilbage til nogen Havn her hjemme i Kongens Riger og Lande, efter saaledes fuldendt Reise vorde Vedkommende tilbage betalt. — Disse Hans Maj^ts Resolutioner skal man ei undlade herved tjenstligst at have (Tit.) communiceret, paa det at fornödne Ordres ifölge deraf kunde gives til vedkommende Magistrater og Övrigheder i Deres Stift, til Efterretning ved forekommende Requisitioner om Certificater, og til behörig Kundgjörelse for de vedkommende Söhandlende. General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium den 19. Martii 1793.

1793. 19. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Nægtelse af Anlæggelse af et Handels-Etablissement paa Straumfjord. Khavn 2. April 1793. — At Borger i Reykjavík Paul Björns-

2. April.

1793. sons Ansögning om Tilladelse til at handle paa Strömfjorden som Udligger ikke kan bevilges, da Stedet ligger under en
2. April. anden Kjöbstæds (Grundarfjords) Distrikt. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1215[1].

5. April. **Forordning om Fængslernes bedre Indretning m. v. Christiansborg 5. April 1793.** — Publiceret paa Althinget 1794 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 1, S. 4. — Siell. Reg. 80, 633b-634. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 49—51; Schou XI, 48—50.

Forordning, om Fængslernes bedre Indretning og de Fangnes Underholdning m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da det strider imod Retfærdigheds Grundsætninger, at Nogen skulle ansees skyldig til Straf, förend han dertil paa lovlig Maade er bleven dömt, saa flyder deraf, at de, som formedelst Misgjerninger ere tiltalte og hæftede, ikke bör, imedens Sögsmaal imod dem ved Retterne forfölges, udsættes for större Lidelser, end de, der ere nödvendige Fölger af deres Friheds Indskrænkelse og deres Personers Bevogtning, indtil deres Skjæbne ved endelig Dom er bleven afgjort. I Betragtning heraf have Vi fundet for godt, ved denne Anordning at bestemme saadanne Forholdsregler, at den Sikkerhed, der bör haves imod deslige Fangers Undvigelse, kan forenes med en saa mild Behandling, som Mulighed tillader, og Menneskelighed fordrer. Vi befale derfor herved allern.:

---

[1]) I Rentek. Skriv. s. D. til „Frihandler Paul Björnsen, Borger i Reykevig", meddeles ham dette samme Svar (Copieb. sst. Nr. 1214). — I en anden Rentek. Skriv. s. D. til „Frihandler" Bergmann (Communication til Stiftamtmanden) nægtes bemeldte Bergmann (d. e. Þorkell Bergmann af Reykjavík) Tilladelse til at handle som Udligger paa Akranæs (Copieb. sst. Nr. 1216—1217).

1) At de, som ere fængslede formedelst Overtrædelser imod Lovene, skulle herefter, i den Tid de ere anholdte, nyde dagligen 6 Sk. i Underholdnings-Penge. — 2) At alle Fangehuse, saavel i Kjöbstæderne som paa Landet, bör være saaledes indrettede, at de, som der bevogtes, ikke udsættes for at tabe deres Helbred. Fornemmelig bör det paasees, at Arrest-Kammerne ere törre og luftige. Til den Ende befale Vi herved Vore Stiftbefalingsmænd og Amtmænd, at de paa det nöieste skulle undersöge alle Fængslers Tilstand, og, hvor det findes fornödent, uopholdeligen besörge samme forbedrede og istandsatte, hvorefter de til Vort Danske Cancellie indsende Beretninger om Udförelsen heraf, der tillige bör indeholde en fuldstændig Beskrivelse over ethvert Fængsels Indretning, og derved lægges Beregning over de, til Istandsættelsen, medgaaede Udgifter, hvilke, iblandt de övrige Delinquent-Omkostninger, bör lignes paa de Distrikter, til hvis Jurisdiktioner bemeldte Fængsler höre. — 3) I Forhold til Arrestanternes Mængde bör der paa ethvert Sted forskaffes det nödvendige Antal af Brixer eller Sengesteder, forsynede med grove uldne Dækkener og Madrasser, hvilke sidste, naar de ere i Brug, bör være stoppede med reen Halm eller Straae, som hver fjerde Uge bör udtages og reen Fylding igjen indlægges. Dækkener og Madrasser bekostes af Sigt- og Sagefalds-Kassen, men Udgiften til Fyldingen anföres paa Delinquent-Omkostnings-Regningen. — 4) Paa Landet i Norge, hvor Arrestanterne i Almindelighed bevogtes i Lensmandens Huus, skulle Rettens Betjente, saa ofte der holdes enten almindelige eller overordentlige Thinge, nöie undersöge, hvorledes de Fængslede behandles, og, naar Noget findes at paaklage, enten i denne Henseende, eller i Hensigt til Bevogtningens Sikkerhed, da uopholdeligen andrage det for Amtmanden, hvis Pligt det og skal være, ved sine Reiser i Amtet, selv at have Opsyn med og vaage over disse Gjenstande. — 5) Endeligen ville Vi, at samtlige

1793. 5. April.

1793. vedkommende Övrigheder og Rettens-Betjente skulle
5. April. allevegne i begge Vore Riger jevnligen have Tilsyn med, baade at Arrestanterne ikke mishandles eller forurettes af Fangefogderne, og tillige at Bevogtningen er fuldkommen sikker. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vor kongelige Residentz-Stad Kjöbenhavn den 5. April 1793.

5. April. **Forordning om Delinquent-Omkostningers Ligning, og Revision af de dertilhörende Regnskaber m. v. Christiansborg 5. April 1793. —** Ikke publiceret i Island og udentvivl i længere Tid ikke anseet der gjældende (Jevnf. Thorsteins. om de offentlige Afgifter m. v. S. 101). Först den 22. Oktbr. 1816 (3. Depart. Brevb. Nr. 2909) beordrer Cancelliet Amtmanden i Vester-Amtet til at refundere Delinquent-Omkostninger „efter For. 5. April 1793", men da dette Collegium i Skrivelse 3. Juni 1817 (3. Depart. Brevb. Nr. 1625) anmoder Stiftamtmanden om, „at oplyse, om For. 5. April 1793 om Delinquent-Omkostninger maatte være publiceret i Island, eller ikke", viser dette, at der maa være fremkomne Indsigelser imod dens Gyldighed der i Landet. — Imidlertid er den senere anvendt af Rentekammeret og er det navnligen ved Rentek. Skriv. til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet 27. Septbr. 1845 (Isl. Copieb. 15, Nr. 1935) paalagt denne „i Henhold til For. 5. April 1793" at decidere et Delinquent-Regnskab og lade det Fornödne forskyde Vester-Amtet, samt derefter tilstille Amtmanden i dette Amt det samme Regnskab. — Siell. Reg. 80, 627—633. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 40-49; Schou XI, 39-48.

Forordning, som foreskriver de Regler, hvilke herefter skulle iagttages og fölges, i Henseende til Delinquent-Omkostningers og Bro-Penges Ligning og Inddrivelse, samt Revisionen af de derfor aflæggende Regnskaber.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da de Omkostninger, som aarligen udkræves til Broers Vedligeholdelse og til fængslede Forbryderes Underholdning

og Bevogtning, udgjöre en vigtig Deel af de Udgifter, som umiddelbar udredes af Vore kjære og troe Undersaatter: saa have Vi anseet det gavnligt for det Almindelige, at disse Penges Ligning og Oppebörsels-Maade indrettes og bestemmes paa den ordentligste, sparsommeligste og, for menige Mand, saavel som for Övrigheden (hvilken Opsigten derved er paalagt) mindst vidtlöftige og besværlige Maade. Til den Ende have Vi, for saavidt Vort Rige Danmark betræffer (Bornholm undtagen, hvor det skal have sit Forblivende ved de forhen herom ergangne Anordninger) fundet for godt, til almindelig Efterlevelse, at fastsætte fölgende Regler, i Henseende til Delinquent-Omkostningernes og Bro-Pengenes Ligning og Inddrivelse, samt de derover aflæggende Regnskabers Revision. 1793. 5. April.

I. Cap. *Om Delinquent-Omkostningernes Ligning og Oppebörsel.* — 1) Vi ville hermed allern. have fornyet den förste Post i Forordningen af 13. Januarii 1747, der befaler, at de Omkostninger, som skulle lignes paa Almuen, ikke bör strække sig til andre Justits-Sager, end dem, der angaae Tyverie, Röverie, Drab og Mordbrand. Som en Fölge heraf, skal det af Os, for Sjellands Stifts Kjöbstæder og Roeskilde Amt, under 4. April 1766 udgivne Reskript herved være tilbagekaldet og sat ud af Kraft, saa at for Eftertiden de Omkostninger, som medgaae, formedelst andre Forbrydelser, end de fire fornævnte, skulle allevegne, for saavidt de ikke af nogen privat Sagsöger, eller af de til Sigt og Sagefald berettigede Husbonder paatales, udredes af Vor Sigt- og Sagefalds-Kasse. — 2) Naar Bekostningerne paa en Sag, af det Slags, som, ifölge forestaaende Bestemmelse, bör lignes paa Almuen, skulle oplöbe til mere end 200 Rd., blive disse ikke at ligne paa Amtet alene, men paa det hele Stift. — 3) Ellers maae et Amts Delinquent-Omkostninger ikke sammenblandes med dem, som vedkomme et andet; men, for saavidt Repartition paa Amtet

1793. 5. April. finder Sted, bör de paa ethvert Amts Almue lignes, og særskilt beregnes. — 4) Ligningen over de aarlige Delinquent-Penge skal forfattes af Amtsforvalterne, og bekræftes af vedkommende Amtmænd, samt derefter, ved de af Amtsforvalterne aarligen aflæggende Regnskaber, med tilhörende Bilage, indsendes til Vort Rentekammers Revision. — 5) Eierne af samlede Godser maa det være tilladt, selv at indkræve og paa Amtstuen under Eet at aflevere de Delinquent-Omkostninger, som fra deres Godser skulle udredes. Iövrigt skal det med disse Omkostningers Indfordring overalt forholdes paa samme Maade, som ved Vore Skatters, Physicorum Lönningers og andre deslige, af Hartkornet gaaende, Afgifters Inddrivelse. — 6) De Omkostninger, som medgaae, enten til Vedligeholdelse eller bedre Indretning af Arresthusene paa Landet, bör lignes paa det eller de Herreders Hartkorn, til hvis Jurisdictioner samme henhöre; men Udgifter til nödtörftige Klæder for Arrestanter, samt til deres Helbredelse, naar de ere syge, bör, i Hensigt til dem, der ere anklagede for de i § 1. benævnte 4 Slags Forbrydelser, lignes paa det hele Amt, og, i andet Fald, maae de udredes af Sigt- og Sagefalds-Kassen. Saa bör og de hæftede Forbryderes Börn underholdes paa Herredets Fattigkasses Bekostning; men, hvor denne er uformuende, lignes bemeldte Udgift paa samme Maade som Delinquent-Omkostninger, indtil en nærmere Bestemmelse i denne Henseende maatte skee.

II. Cap. *Angaaende Delinquent-Omkostnings-Regnskabernes Revision.* — 1) Revisionen af Regnskaberne over Delinquent-Omkostninger skal herefter skee i Vores Rentekammer. — 2) Da det paaligger Amtsforvalterne, ifölge Capitel I, § 1 og 4, at forfatte Ligningen over de aarlige Delinquent-Penge, særskilt for hvert Amt, saa bör Amtmændene tilkjendegive dem ethvert Amts Delinquent-Omkostningers hele Belöb, efter de af Amtmændene reviderede og deciderede Regninger. Der-

efter bör Amtsforvalterne beregne, og fordele samme paa hver Tönde Hartkorn i det ganske Amt, og, ifölge deraf, ved Repartition bestemme, hvad der, for ethvert samlet Gods, saavel som for Strögodset, samt Præstegaardes og Degneboligers Hartkorn, med videre, skal udredes; og bliver det ved Beregningen nöie at iagttage, at, dersom den Sum, som paa Amtet skal lignes, ikke skulde udgjöre fuldkommen en halv eller en heel Skilling pr. Tönde Hartkorn, maa der dog i förste Tilfælde ikke lignes mindre, end en halv, og i sidste Fald ei mindre end en heel Skilling pr. Tönde Hartkorn, da det, som desformedelst maatte blive Overskud, efter at Udgiften er bestridet, forbliver i Amtstuen, som et Depositum, og bör komme til Afdrag i den Sum, som for næste Aar bliver at ligne. Naar Ligningen saaledes er bleven forfattet, sendes den Amtmanden til Ratification, hvorefter Amtsforvalteren paa den i I. Cap. 5. § foreskrevne Maade, indfordrer Belöbet, og deraf igjen udbetaler Enhver sit Tilkommende, ifölge de Regninger, som Amtmanden med sin Paategning og Approbation har tilstillet ham. — 3) Naar forbemeldte Ligning saaledes af Amtsforvalteren rigtigen efter Hartkornet er forfattet, skal han i en særskilt Beregning anföre sammes Belöb til Indtægt, og derved fremlægge saavel Ligningen selv, som Amtmandens Ordrer, og de samtlige Regninger, paa hvilke Ligningernes Belöb grunde sig; hvorimod tillige i denne Beregning föres til Udgift det, som til Vedkommende er udbetalt, imod behörige Qvitteringer, hvilke ligeledes bör vedlægges; og, dersom disse Qvitteringer ere anförte paa de under Indtægten, som Bilage ved Ligningen, fremlagte Regninger, da paaberaabes samme under Udgiften. — Iövrigt skal Beregningernes ganske Belöb anföres i Amtsforvalternes Contributions-Regnskaber, inden Linien, paa det at samme ikke med de kongelige Intrader skulle blive sammenblandede. Endelig maa ogsaa fornævnte Be-

1793. 5. April.

1793. regning, med Bilage, ved disse Regnskaber fremlægges.
5. April. — 4) Amtsforvalterne gjöres ikke andre Udsættelser, end dem, der vedkomme de af dem forfattede Ligninger, i Henseende til den rigtige Udregning paa Hartkornet, samt at intet derfra er undtaget eller udeladt, og hvad der ellers kunde befindes at mangle, i Henseende til Udgiftens behörige Legitimation. De övrige Udsættelser, som alene flyde af Revisionen over de Regninger, som Amtmændene have approberet til Udbetaling, skulle fra Rentekammeret sendes Amtmændene selv til Besvarelse. — 5) De til Amtmændene indkomne Udgifts-Regninger skulle af dem revideres og sammenholdes, saavel med de om Delinquent-Sagers Bekostninger udgivne Forordninger, Reskripter og Befalinger, som med de i Sagerne passerede Acter, Domme, Executions- og Auctions-Forretninger, med videre, hvilke Vedkommende bör være pligtige til, uden Ophold, at sende Amtmændene, som derefter postviis skulle igjennemgaae Regningerue, og bedömme, hvorvidt enhver deri anfört Udgift findes overeensstemmende med Anordningerne. Til den Ende ville Vi, at Amtmændene, foruden hvad de ellers, efter forekommende Omstændigheder, maatte finde at anmærke, i Særdeleshed skulle iagttage og paasee fölgende Puncter: — *a*) Om de af Actor og Defensor i deslige Sager beregnede Diæt-Penge ere retteligen anförte; til hvilken Ende Rettens Betjente skulle attestere, i Overeensstemmelse med Acterne, hvor mange hele eller halve Dage der i enhver Sag ere blevne anvendte, hvilken Attest uvægerlig skal meddeles, og ved hver saadan Regning stedse fölge som Bilag. — *b*) Om enten Actor, Defensor eller Dommeren ved höiere Retters Domme kunde være blevne tilpligtede, formedelst Forsömmelse eller anden Feil i Sagen, at tage Deel i dens Omkostninger, i hvilket Fald samme ikke bör falde det Almindelige til Last; og, da de i Sagerne passerede Acter og Domme ikke, uden megen Besværlighed og Vidtlöftighed, kunne indsendes til Rentekammeret, for at

eftersees ved Revisionen, saa skal enhver Overret, saavel som Höiesterets Justits-Comptoir, være pligtige til, ved hvert Aars Udgang at tilstille alle Amtmænd Attester, om enten nogen Actor, Defensor eller Dommer er bleven tildömt at tage Deel i deslige Sagers Omkostninger, eller ikke, hvilke Attester Amtmanden skal paaberaabe i sin Paategning om Revisionen og Decisionen af Udgifts-Regningerne, og tillige vedlægge samme. — *c*) At, naar Actor eller Defensor ikke selv möde ved Retten, men alene sende skriftlige Indlægge, da ingen Diæt-Penge dem derfor bör godtgjöres; Rettens Betjente skulle altsaa i den Attest, de efter Punkt *a* meddele, tillige anföre, naar Actor og Defensor personligen have mödt, og naar de alene have fremsendt Indlæg. — *d*) At, naar den Forurettede selv, eller dennes Arvinger (saavidt det vedkommer disse) have anlagt Sögsmaalet, saavel som, naar Husbonder, eller deres Fuldmægtige, ere Actores eller Defensores, dem da ei heller tilstaaes Diæt-Penge, hvilke alene finde Sted, naar Prokuratorer eller Andre, i deres Sted, af Övrigheden ere blevne beskikkede til Delinquent-Sagers Förelse, og naar disse i saadanne Sager gjöre Reiser. Til den Ende skulle Rettens Betjente i fornævnte deres Attester tillige forklare, om saadan Actor eller Defensor har været dertil befalet, eller ikke. — *e*) At med Actors og Defensors Regninger bör fölge vedkommende Rettens-Betjentes Attest for, at intet iblandt de af dem anförte Möder har været ufornödent, hvilken Attest (som Rettens Betjente uden Betaling bör meddele) tillige skal indeholde Beviis om, at Actor eller Defensor ikke paa samme Tid, de anförte Möder ere skete, har haft enten civile eller andre befalede Sager for Retten at före, da dem i förste Fald ingen Diæt-Penge kunde tilkomme, og i sidste Fald ikkun for een Sag. — *f*) At ingen Udgift for Stævningers eller Forelæggelsers Forkyndelse godtgjöres, med mindre Forkyndelsen skeer udenfor Jurisdictionen, da de ved hver Ret beskikkede Stævningsmænd ellers

1793.
5. April.

1793. skulle forrette saadant, i Delinquent-Sager, for Intet.
5. April. Naar derfor Betaling til Stævningsmænd anföres, skal med Regningen fölge Rettens-Betjentes Attest om, at de deri omnævnte Stævninger eller Forelæggelser virkelig ere forkyndte udenfor Jurisdictionen, og at den derfor paastaaede Betaling eragtes billig. — *g*) At ingen höiere Varetægts-Penge for Delinquenter beregnes, end paa ethvert Sted hidindtil haver været sædvanlige. Vedkommende Magistrat, Byfoged eller Dommer skulle til den Ende være pligtige herom at tegne behörig Attest paa deslige Regninger. — *h*) At ikke heller mere tilstaaes for Arrestanters Underholdning, end det, som nu er eller herefter maatte blive anordnet. — *i*) At, naar Vagthold finder Sted, enten formedelst Delinquenters Mængde, eller af anden Aarsag, da ei mere derfor passerer til Udgift, end de hidtil for Tæring tilstaaede 8 Skilling, Nat og Dag, for hver Person der holder Vagt, ligesom og, at Vagtholdet ei bliver större, end Fornödenheden uomgjængelig udfordrer. — *k*) At der, for Fangefogdens Fölge med Delinquenter til og fra Retten, ikke anföres mere end det, som allerede er eller herefter bliver fastsat. — *l*) At det, ved at sammenholde de i Delinquenters Boer skeete Udlægs- eller Executions-Forretninger med Regningerne, paaagtes, om den Skyldiges Formue er kommen til Afdrag i Bekostningerne. Forbemeldte Udlægs-Forretninger skulle ogsaa vedfölge Regningerne i enhver Sag, og saaledes dermed til Rentekammeret indsendes, dog uden at de övrige Acter vedlægges. — *m*) At Bekostningerne ved Executioner paa Delinquenters Personer anföres, i Overeensstemmelse med Skarpretter-Taxten, og at iövrigt i denne Henseende ingen ufornödne Udgifter finde Sted. — *n*) At Actors og Defensors, saavel som Delinquenternes Befordring skeer in natura, saaledes som For. af 13. Januarii 1747 § 5 fastsætter, indtil anderledes maatte anordnes, og at altsaa ingen Udgift for Befordring Regningerne anföres. — *o*) Endeligen have Amt-

mændene ligeledes at paasee, at det, som i denne Forordnings I. Cap. 1., 2. og 3. § er foreskrevet, nöie efterleves. — 6) Naar Summen af een Delinquent-Sags Bekostninger overstiger 200 Rd, og fölgeligen, efter Cap. I § 2, paa hele Stiftets Hartkorn skal lignes, saa ville Vi hermed have anordnet, at vedkommende Amtmænd herover til Rentekammeret skulle indsende en Beregning, med alle dertil hörende Regninger og Acter, til behörig Revision og Approbation, hvorefter Summen i bemeldte Kammer skal reparteres paa samtlige Amters Hartkorn i Stiftet, og denne almindelige Repartition fra dette Collegio tilkjendegives enhver vedkommende Amtmand, forsaavidt det eller de ham betroede Amter vedkommer, for derefter at besörge Belöbets Indkrævelse ved Amtsforvalterne, paa den Maade, som forhen er meldt; og haver Vort Rentekammer, saasnart Repartionen der er bleven forfattet, at foranstalte Vedkommende deres Tilgodehavende udbetalt af nærmeste Amtstue-Kasse, hvorimod de af Amtsforvalterne i dette Tilfælde indkrævede Delinquent-Penge blive af dem i deres Contributions-Regnskaber at före til Indtægt. — 7) I Henseende til de Delinquent-Omkostninger, som, efter Forordn. af 13. Januarii 1747, blive at ligne paa Kjöbstædernes Indvaanere, saavelsom de, der ikke af Almuen, men af Vor Sigt- og Sagefalds-Kasse skulle udredes, ville Vi for Eftertiden have fastsat: — *a*) At Stiftamtmændene, hver for sit Stift, herefter aarlig skulle indsende til Rentekammerets Revision og Decision, en Beregning over Omkostningerne paa de Delinquent-Sager, som lignes paa Kjöbstædernes Indvaanere, bilagt med General-Repartitionen og de foretagne Udlægs- eller Executions-Forretninger, samt Vedkommendes qvitterede Regninger. — *b*) At Amtmændene, hver for det eller de dem betroede Amter, ligeledes, i samme Öiemærke, aarligen skulle indsende en Beregning over Omkostningerne paa de Delinquent-Sagers Forfölgning, som af Vor Sigt- og Sagefalds-Kasse udredes; hvilken Bereg-

1793. 5. April.

1793. ning skal være bilagt behörige Beviser om, at den eller
5. April. de Tiltalte ikke selv have kunnet udrede Bekostningerne paa Sagen, saa og Vedkommendes Regninger, som af Amtmanden ere approberede; og dersom ingen saadanne Sager i et heelt Aar skulde være forefaldne, da bör Amtmanden derom til Kammeret gjöre Indberetning. — *c*) At Byfogdernes Regnskaber over de Vor Kasse tilfaldende uvisse Indkomster af Kjöbstæderne (hvor de Delinquent-Omkostninger, som udredes af Sigt- og Sagefalds-Kassen, herefter som hidtil anföres til Udgift) bör for Eftertiden af enhver vedkommende Stiftamtmand, förend de til Vort Rentekammer indsendes, være attesterede.

III. Cap. *Om Bro-Omkostningernes Ligning og de derover aflæggende Regnskabers Revision.* — 1) Da Repartitionen over Broernes Omkostninger, for saavidt de af Amternes Beboere skulle udredes, forfattes og inddrages under Delinquent-Pengenes Ligning, saa bliver det i alle Henseender med hine ligesom med disse at forholde, og altsaa Indtægten, saavel som Udgiften, at anföre inden Linien i Amtsforvalternes Contributions-Regnskaber. — 2) Ved Broligningens Revision maa, foruden hvad ellers derved kunde falde at erindre, iagttages fölgende: — *a*) At ikke flere end de, der ere almindelige Landeveies Broer, inddrages under Ligningen. — *b*) At disse Broers Opförelse eller Istandsættelse, naar Bekostningen paa en saadan Bro, efter derover forfattet Overslag, belöber til 10 Rd. eller mere, skal være sat til offentlig Licitation: men, naar Summen er ringere, kan det skee efter Overslaget; dog at samme af de vedkommende Gods- og Jord-Eiere i Amtet enten forud maa være vedtaget, eller siden bifaldet. Iövrigt ville Vi, at vore Amtmænd skulle drage Omsorg for, at der aarligen, under Eet og paa een Gang, kunde forfattes Overslag over Bekostningen paa alle deslige Reparationer i Amtet, hvorefter (for saavidt Istandsættelsen

maatte taale saadant Ophold) alle store og smaae Summer kunde slaaes tilsammen, og under Eet liciteres; for hvilke Licitationers Holdelse Rettens Betjente ei bör nyde nogen Betaling. Endeligen paasees: — c) At der over Broernes Istandsættelse, naar Arbeidet er færdigt, tages formelige Syns- og Besigtelses-Forretninger, til Beviis om, at Arbeidet forsvarligen er fuldfört. — Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 5. April 1793. 1793. 5. April.

Forordning ang. Underholdnings-Penge for Gjelds-Arrestanter. Christiansborg 12. April 1793[1]. 12. April.

— Publiceret paa Althinget 1794, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 2, S. 4; men synes dog ikke at have været anseet gjældende for Island; jevnf. Klausturpóst 1826, S. 102. — Siell. Reg. 80, 653b—654 (med feilagtigt Datum: 5. April 1793). Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 52—53; Schou X, 50—51.

Forordning, som bestemmer, hvor meget for Eftertiden skal erlægges i Underholdnings-Penge for Gjelds-Arrestanter, samt fastsætter, at disse Underholdnings-Penge, og det, der gives til Fangevogteren, ei igjen af den Skyldige skal erstattes.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da Skyldneres Uformuenhed, til at fyldestgjöre deres Creditorers Fordringer, ofte kan have sin Grund i tilstödte Uheld og tilfældige Aarsager, som det ikke har staaet i deres Magt at afværge: saa fölger deraf, at de, som holdes i Fængsel for simpel Gjeld, uden at være dömte for Svig eller Bedragerie, ikke bör sættes i Lighed med Forbrydere, der, ved Misgjerninger og modtvillige Overtrædelser, selv have paadraget dem Lovenes Straf. —

[1]) Canc. Plak. 7. Januar 1819.

1793. Retfærdighed tilsiger altsaa, at, uagtet den offentlige Credits
12. April. Vedligeboldelse har gjort det nödvendigt, at indrömme Creditorer Ret til at hæfte deres Skyldnere, disses Kaar dog bör være saa taalelige, at de ikke, imedens de ere betagne deres Frihed, skulle mangle det Fornödne, til Livets Ophold. — I Overeensstemmelse med disse Grundsætninger, og med Hensyn paa de höiere Priser, i hvilke Levnetsmidler og andre Nödvendigheds-Varer nu ere, i Forbold til de ældre Tider, have Vi fundet for godt, herved allern. at befale: at enhver Gjelds-Arrestant herefter skal nyde ugentligen, til sin Underholdning, 72 Skilling, i Steden for et Lod Sölv eller 48 Sk., som hidindtil, ifölge D. L. 1—24—44 og N. L. 1—22—46, har været ham tillagt. — Og da Vi tillige have taget i Betragtning, at det vilde være höist ubilligt, om det skulde staae i en Domhavers Magt, at foröge en saadan Skyldners Gjeld, ved dertil at lægge de Varetægts- og Underholdnings-Penge, som medgaae, naar hiin, efter at have faaet Udlæg i Alt hvad denne eier, vil holde ham fængslet, og derved sætte ham aldeles ud af Stand til at fortjene Noget til Gjeldens Afbetaling, saa befale Vi endvidere, at, uagtet det ikke skal være en Domhaver formeent, at benytte sig af den ham, i de foranförte Lovens Artikler, hjemlede Ret: paa egen Bekostning, at sætte den Skyldige i et ærligt Fængsel, indtil han retter for sig, bör dog det, som, ifölge bemeldte Artikler, af ham skal gives Fangevogteren, for sin Umage, og den Fængslede, til sin Underholdning, ikke af denne erstattes; men Skyldneren ei være pligtig at udrede mere, end Dommens paalydende Sum, tilligemed Processens og Executions-Forretningens Omkostninger. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 12. April 1793.

Kongelig Resolution ang. at **Gaardene Bessastad og Vidö bestemmes som Bopæle for Stiftamtmanden og Amtmanden i Vester-Amtet. Christiansborg 17. April 1793.** — Efter at Amtmanden i Sönder-Amtet Meldal var död, den 19. Novbr. 1791, havde Stiftamtmand Stephensen forestilt Nödvendigheden af at Sönder-Amtet forenedes med Stiftamtmands-Embedet, da der forefaldt de vigtigste Sager, Opsyn med forskjellige Stiftelser, Laugthinget &c., og alle Hövidsmænd havde boet der stedse under deres Ophold i Landet; at Sönder-Amtets Papirer vare uadskillelige fra Stiftets; Reisernes Besværligheder fra Indreholm og dertil for Andre; Adskillelsen af Sönder-Amtet og Stiftet havde endog givet Anledning til nogen Uenighed om begges Embedsgrændser mellem Meldal og ham. Han foreslaaer derfor at Stiftamtmandskabet og Sönder-Amtet forenes, og at han erholder 500 Rd. Tillæg, eller ialt 1500 Rd., som den sædvanlige Stiftamtmands-Gage, men han mener at den beskikkende Amtmand i Vester-Amtet kunde faae 500 Rd., saa at Udgiften blev 2000 Rd som hidtil. Han tilböd ogsaa at overtage begge Amterne, for at spare en ny Bygning for Amtmanden i Vester-Amtet. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 74, Nr. 22. 1793. 17. April.

Vores Stiftamtmand Ole Stephensen ville Vi, i Stedet for det ham hidtil betroede Vester-Amt, allern. overdrage Amtmands-Tjenesten over Sönder-Amtet med det derunder henlagte Skaptefjelds Syssel paa Vort Land Island, og forunde ham et aarligt Tillæg til hans Gage af 200 Rd. Til Amtmand over det saaledes ledigblevne Vester-Amt sammesteds beskikke Vi herved allern. Capitaine og Töihuuslieutenant Joachim Christian Vibe med en aarlig Gage af 800 Rd. Til Boliger for begge fornævnte Amtmænd bestemme Vi tillige herved Bessested og Vidöe, saaledes, at det overlades Stiftamtmand Stephensen at vælge hvilket af disse Steder han vil til sin Bopæl, da det andet Sted bliver for Amtmand Vibe; og skal Vidöe til den Ende af nærværende Beboer fraflyttes til næste Faredag. Landfogden paa bemeldte Vort Land Island, Skule Magnussen, ville Vi, i Betragt-

1793. 17. April. ning af hans Alderdom og Svaghed, i Naade herved forlöve fra det ham hidtil betroede Landfoged-Embede; og maa det være Vort Rentekammer tilladt, nærmere at gjöre Os allerund. Forestilling om, hvad aarlig Pension ham kan være at forunde, ligesom og om, hvad der maatte være at iagttage ved dette Embedes Besættelse. De udfærdigede tvende Amtmænds Bestallinger, af hvilke den til Stiftamtmand Stephensen aldeles gratis udleveres, fölge, med Vores Underskrift forsynede, herhos tilbage. Christiansborg Slot den 17. April 1793[1].

19. April. **Kongelig Confirmation paa Sysselmand Petur Thorsteinssons Testamente. Christiansborg 19. April 1793.** — Norske Reg. 54, 655b—656.

Vi Christian den Syvende &c G. A. V., at eftersom hos Os allerund. er bleven ansögt og begjært Vores allern. Confirmation paa det af Peter Thorsteinsen, forhen Sysselmand i Nordre-Muhle Syssel, af Ketelstad i Söndre-Muhle Syssel paa Vort Land Island under 30. August f. A. oprettede og herhos in originali vedheftede Testamente, hvoraf i Vort Danske Cancellie er indleveret en ligelydende Gjenpart: da ville Vi fornævnte Testamente udi alle dets Ord, Clausuler og Punkter, saaledes som samme her findes, allernaad. have confirmeret og stadfæstet, saa og hermed confirmere og stadfæste, dog Sjette- og Tiende-Penge, samt al anden Os tilkommende Arvefalds-Rettighed i alle Maader uforkrænket, saa og at med Odelsretten efter Landsloven forholdes; desligeste at intet ældre Testamente, som herom kunde være gjort og ved den Testamenterendes Död har vundet Opfyldelses-Kraft, her-

[1]) Resolutionen er communiceret Capitain Wibe og Stiftamtmand Olaf Stephensen ved Rentek. Skrivelser 15. Juni 1793. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1359—1360. — Ved kgl. Resol. 29. Mai bestemmes, at Landfogden skal vedblive Embedet indtil 31. Juli 1794, jevnf. Copieb. sst. Nr. 1361.

ved paa nogen Maade svækkes, men samme at forblive i sin fulde Kraft og Gyldighed, saaledes som det gjort og stadfæstet er. Forbydende &c. Christiansborg den 19. April 1793. [ad mandatum]. 1793. 19. April.

Rentekammer-Plakat ang. nærmere Bestemmelser om nogle Punkter vedkommende den islandske Handel. Khavn 23. April 1793[1]. — Publiceret paa Althinget 1793, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 24. 1, S. 25. — Rentek. Norske Exped. Prot. 17, Nr. 414, S. 245—247. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 54—56; Schou XI, 51—53. 23. April.

Plakat, hvorved adskillige Poster i Plakaten af 1. Junii 1792 nöiere bestemmes, til at forebygge utilladelige Handels-Anlæg i Island, samt flere ved Handelen sammesteds forefaldne Misbrug.

Hans kongelige Majestæts til Danmark og Norge &c. Præsident, Deputerede og Tilforordnede i Rentekammer-Collegio, gjöre hermed vitterligt: At, ligesom Hans kgl. Majestæt ved Resolution af 30. Mai forrige Aar, som af Rentekammeret er ved en Plakat af 1. Junii næstefter bekjendtgjort, allern. har fundet for godt at give nogle, af de Handlende paa Island for endeel mistydede, Steder, saavel i Forordningen angaaende den islandske Handel og Skibsfart, af 13. Junii 1787, som i andre hertil henhörende Anordninger, en mere bestemt Fortolkning, til at forebygge Misbrug og Underslæb fra Handelens Side, saa har Hans Majestæt, paa det at Hensigten med benævnte allerhöieste Resolution destobedre maa kunne opnaaes, allern. fundet for godt under 17. i denne Maaned endvidere at bestemme fölgende Poster til Iagttagelse og Efterlevelse af Vedkommende:

1) Foruden hvad ved forbemeldte Plakat under

[1]) Plak. 28. Decbr. 1836; Lov 15. April 1854 § 3.

1793. 23. April. Litr. a er anordnet om Speculant-Handel, skal det paa det strængeste være forbudet at opsætte Vare til Forhandling hos Bönder eller Andre, hvem det og maatte være, samt at udsende Nogen med Vare til Forhandling i Landet; ligesom og de, der befindes at handle herimod, eller imod hvad ved forommeldte Plakat er anordnet, skulle straffes med en Mulkt af 1/4 Part af de Vares Værdie, hvormed Handelen er dreven, saavel af de i Land bragte Cargaison-Vare, som de indhandlede islandske Vare, og hvad enten det er Skipper eller Styrmand, der har paataget sig at drive en saadan Handel, skulle de derforuden böde 20 Rd., og de Islændere, eller andre i Landet bosatte, der lade sig bruge til saadan Handel, skulle ligeledes böde fra 5 til 10 Rd. efter Omstændighederne. — 2) Den samme Straf skulle og de i Island etablerede Handlende være underkastede, som handle imod hvad ved Plakaten under Litr. b er anordnet. De Handlende fra Danmark, Norge og Hertugdömmene, som ved deres Handel paa Island ikke holde sig Plakatens Bydende under Litr. c efterretlig, straffes paa lige Maade. — 3) Naar derimod de Handlende fra Danmark, Norge eller Hertugdömmene, efter hvad ved Plakaten under Litr. c er anordnet, oprette en stadig Handel i Kjöbstæder, og der holde Dug og Disk, i det mindste ved deres Factor, have de Ret til at handle paa de i samme Kjöbstæders District authoriserede Udliggersteder, og bör en saadan Factor ifölge Plakaten tage Borgerskab; derimod kunne Factorer og Betjente, som de Kjöbmænd, der have antaget de forrige kongelige Handelshuse, Effecter og Inventarier, og selv taget Borgerskab, bruge til deres Handel, fritages fra at tage Borgerskab. — 4) Det skal være aldeles forbudet at udstæde Borgerskabs-Breve til Bönder, og skulle de Borgerskabs-Breve, som til saadanne allerede maatte være udstædte, afskaffes og tilbagekaldes, med mindre de ville nedsætte sig i Kjöbstæden, for der alene at bruge borgerlig Næring ifölge Privile-

gierne, men ingenlunde at drive Handel paa deres Gaarde, under Straf af forommeldte Böder. — 5) Befindes nogen Fri- eller Speculant-Handler at ligge og handle over de ved Anordningerne bestemte 4 Uger ved Kjöbstæderne, eller de authoriserede Udliggersteder, og der drive Handel, da skulle de, som saadan Handel forestaae, være sig Skipper, Styrmand eller Matros, böde 4 Rd. for hver Dag, de beviisligen ligge over denne Tid. — 6) Ligeledes skal den Speculant-Handler, der ligger paa Udhavne, hvor intet ordentligt eller authoriseret Handelssted har været, eller i Fjorder og Bugter, for at handle, være forfalden i de ved 1. § anordnede Böder. — 7) Af foranförte Böder tilfalder Angiveren ¼ Deel, Justits-Kassen ¼ Deel, Tugthus-Kassen ¼ Deel og den övrige ¼ Deel, om Böderne ere under 10 Rd., Sognets Fattige; men ere de 10 Rd. og derover, da hele Districtets Fattige, og maa den Kjöbmand, i hvis District saadan ulovlig Handel drives, ikke alene have Ret til at angive samme, men og til i Övrighedens Fraværelse med tiltagne Mænd at lade Varene seqvestrere, imod strax at reqvirere Övrigheden til at afholde lovmæssig Forretning, og derefter at foretage Sagen til videre Behandling efter Anordningerne paa den Skyldiges Bekostning. — Hvorefter alle Vedkommende kunne vide at rette sig. Rentekammeret den 23. April 1793. 1793. 23. April.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Tugthus-Contributionens Udredelse af de til Medicinalvæsenet henlagte Degnepenge. Khavn 27. April 1793. — I Anledning af Landfogdens Forespörgsel om, „hvorledes Tugthus-Contributionen skal erlægges af de til Chirurgernes Lönninger af Thykkebæ, Kirkebæ, Reynestads, Munkethveraa og Skrede Klostere svarende Degnepenge", önskes Stiftamtmandens Betænkning, idet Rentekammeret yttrer den Mening: „at, da Contributionen skal svares af Godset, saa vil det formeentlig blive Klosterholderne som bör udrede Contingenten, og ikke enten de, som 27. April.

1793. skal hæve disse Penge af denne, eller den kongelige Cassa i disses Sted".[1] Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1269.
27. April.

27. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Sysselmændenes Eftersyn af Varebeholdninger. Khavn 27. April 1793.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1276.

Vi maa herved tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet om, at ville indskjærpe samtlige Sysselmænd i Söndre- og Vestre-Amtet nöiagtig at holde sig efterrettelig hvad ved For. 13. Junii 1787 Cap. II. § 13 er anordnet om, at de aarlig eengang skal eftersee, hvorvidt de Handlende ere forsynede med et til Districtets Fornödenhed nogenledes passende Forraad af Vare, samt her til Kammeret indsende de Handlendes derved befalede Optegnelser paa Fornödenheds-Vare. — Rentekammeret den 27. April 1793[2].

27. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Reykjavík Kjöbstads Grund og Jord. Khavn 27. April 1793.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1279.

Ved Hr. Stiftamtmandens Skrivelser af 7. Junii og 27. Augusti a. p. have vi modtaget tvende Forretninger over Reykevigs Kjöbstæds Grund og Jord. Vi finde derved alene det at anmærke til Hr. Stiftamtm.'s nærmere Overveiende, hvorvidt det, i Betragtning af Fabrikens nuværende Tilstand, kan ansees ret proportio-

---

[1]) i Rentek. Skriv. 22. Febr. 1794 (Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1590) yttres, at efter de af Stiftamtmanden modtagne Oplysninger i hans Skriv. 5. Septbr. 1793, findes der ikke videre ved Sagen at erindre, og anmodes Stiftamtmanden om at give Landfogden det fornödne Svar.

[2]) s. D. ligelydende Skrivelse mut. mut. til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet. Copieb. sst. Nr. 1277.

neret, at Jorden er deelt i tvende lige Dele imellem bemeldte Fabrik og Kjöbstæden. Iövrigt bliver bemeldte Forretninger herved approberede. Rentekammeret den 27. April 1793[1]. 1793. 27. April.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Forbedring af Apothekerens Lön. Khavn 27. April 1793. — At Kammeret ikke kan gaae ind paa Stiftamtmandens Forslag, at bevirke Apothekeren et Tillæg af 30 Rd. aarlig af den kongelige Kasse, men finder, at ham kunde tillægges 25 Rd. af Medicamentpengene, istedenfor de af Stiftamtmanden foreslaaede 20 Rd. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1257. 27. April.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Delingen af Kjöbstaden Grundarfjords Grund i Island. Khavn 27. April 1793. — At Kammeret approberer den ved Stiftamtmandens Skrivelse 5. Septbr. 1792 indsendte Delings-Forretning over Kjöbstaden Grönnefjords [= Grundarfj.] Grund[2]. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1245. 27. April.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Tilladelse til et Fiskevirknings- og Handels-Anlæg paa Seydisfjord. Khavn 27. April 1793. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1283. 27. April.

1 Betragtning af, at Sysselmand Svendsen har fore-

---

[1]) Ved Rentek. Skriv. s. D. til Landfogden beordres denne til at udbetale Observator Lievog 10 Rd. Douceur og 72 Sk. i Omkostninger for tvende Forretninger over Reykjavík Kjöbstads Grund og Jord. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1281 (Communication til Lievog sst. Nr. 1280).

[2]) Ved den nævnte Delings-Forretning var Kjöbstadens Grund udstykket i 10 Dele, og hver anslaaet til en vis Afgift (Isl. Journ. 9, 161, jevnf. sst. Nr. 212, 524).

1793. stilt, at det vilde være nyttigt for Almuen, er Interes-
27. April. sentskabet i Wapnefjords Handel, saaledes som hosfölgende Gjenpart udviser, tilladt at anlægge en Fiskevirknings-Plads paa Seiderfjorden i Söndre-Mule Syssel, og der at före Handel, under det Vilkaar: at Interessentskabet ifölge Plakaten af 1. Junii 1792 bygger i Eskefjords Kjöbstæd[1] og der ved en Factor holder Dug og Disk, samt driver stadig Handel. — Dette skulde vi ikke undlade at formelde Hr. Amtmanden til behagelig Underretning, med tjenstlig Anmodning om, at De vilde paasee at Plakatens Bydende opfyldes. Rentekammeret den 27. April 1793[2].

27. April. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Kjöb af Öefjords Kjöbstads Grund. Khavn 27. April 1793.** — At Kammeret har bifaldt Amtmandens Forslag (6. August 1792) om at kjöbe af Sysselmand Jon Jakobsson hans Andeel af den til Öefjords Kjöbstad udviste Grund, for 70 Rd., hvorfor Amtmanden anmodes om at paasee, at Sysselmanden paa denne Jord udstæder sit Skjöde til Hans Majt, og efter at det er thinglyst indsender samme til Kammeret. — Om hans Forslag, at tilmageskifte Jorden Eyrarland for Skogar og Merkureign i Rangarvalla Syssel, vilde Kammeret yderligere correspondere med Stiftamtmanden. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1284[3].

---

[1]) saaledes staaer i Kammerets Skriv. til den paagjældende Kjöbmand, hvorved Tilladelse til det nævnte Anlæg meddeles; i Skrivelsen til Amtmanden staaer (efter Copiebogen) feilagtig: „bygger i Reykevig".

[2]) Rentek. Skrivelse til Kjöbmanden Dines Jespersen og Medinteressenter, hvorved Tilladelse til ovennævnte Handels- og Fiskevirknings-Anlæg meddeles, i Copiebogen sst. Nr. 1282.

[3]) Udbetalings-Ordre til Landfogden paa de nævnte 70 Rd. i Rentek. Skriv. til denne s. D., Copieb. sst. Nr. 1285. — „Afsalsbrèf sýslumanns Jóns Jakobssonar á Eyjafjarðar kaupstaðar grund (plázi), tilheyrandi hans eigindómsjörð Naustum, til Hans kóngl. Majest. fyrir 70 Rd. Courant,

Cancellie-Skrivelse til Rentekammeret, ang. Udkast til en Forordning om Gaardes Besigtelser og Udtægter i Island m. v. Khavn 4. Mai 1793.

1793. 4. Mai.

Canc. Brevb. for 1793, Nr. 1728, S. 1018-1019 og 1298-1300.

P. M. Ved at tilbagesende Amtmand Thorarensens Udkast til en Forordning om Gaardes Besigtelser og Udtægter i Island, tillige med Stiftamtmand Stephensens derover meddelte Anmærkninger, undlader man ikke, ifölge det kgl. Rentekammers Forlangende i behagelig Skrivelse af 30. Junii f. A., herved tjenstligst at melde, at Udkastet, saavidt man har kunnet erfare, i det Væsentlige er overeensstemmende med den Maade, som bruges ved Kongens Jorders Udtagelse i Guldbringe Syssel, hvilke forvaltes paa Regning; derimod skal det derudi være forskjellig fra forrige Brug, at Forpagterne för have selv afgjort Udtægterne og Aaboden i Mindelighed med Bönderne, ligesom og den tiltrædende Forpagter med den Afdödes Arvinger for det hele Gods, de senere Tider undtagen; men dette skal ogsaa have foraarsaget, at Husene paa Godserne Tid efter anden alt mere og mere ere forfaldne. — Hvad nu Stiftamtmandens Anmærkninger over Forslaget betræffer, da formener man: a) hvor Stiftamtmanden siger, at naar Jorden, som skulde besigtes, ikke var over 2 Mile fra Sysselmanden beliggende, burde Besigtelsen af ham forrettes for Intet, der maatte disse Ord: „for Intet" udgaae, thi ellers vil Sysselmanden let finde Forfald

dat. 9. August 1793", er anfört som thinglæst paa Althinget 1794 i Althingsbogen s. A. S. 62; Originalen findes i det forrige Rentekammers Archiv blandt islandske Journal-Sager, under Journ. 9, Nr. 1211. — Ved Rentek Skriv. 31. Mai 1794 tilmeldes Amtmanden, at Mageskifte af Gaarden Eyrarland kan ikke realiseres, da hverken denne Jords Eier eller Forpagteren af Ombudet Skogar og Merkureign vilde gaae ind derpaa (Isl. Copiebog Litr. Y, Nr. 1728).

1793. og stedse overdrage Repstyreren det. Desuden lader For-
4. Mai. slaget Omkostningerne ikke gaae paa Kongens Regning; men da der dog bör være nogen Forskjel paa Sysselmanden og Repstyreren, naar denne gjör Forretningen, saa kunde vel den sidste i saa Tilfælde tillægges 20 Skilling, og de medhavende Mænd hver 10 Skilling. — b) Den anden af Stiftamtmandens Anmærkninger, at de Huse, hvilke en fratrædende Leilænding til sin egen Fornödenhed har opbygget paa Jorden, og som tilhöre ham, ikke bör ham fratages, har fuldkommen Medhold i den islandske Lov; vel findes det ikke med udtrykkelige Ord nævnt i Forslaget, men er sluttelig formodet, at Amtmanden i 2. § Litr. b vilde have det forstaaet under disse Ord: at alle Gaardens Huse skulde beskrives, og ikke alene de, som den fratrædende Leilænding selv angiver at tilhöre Gaarden, sigtende maaskee til Forordn. af 29. Novbr. 1622, hvori til Slutning findes fölgende Ord[1]: „Saa ville Vi og strængeligen forbudet have, at ikke noget Huus og Bygning, som derpaa allerede er eller herefter bygt vorder, maa eller skal afbrydes, uden saa er, at de nogen særdeles Benaading derpaa kunde have". Men det synes ubilligt, at ville fortolke disse Ord saaledes, at det Huus, en Leilænding havde opsat for sin egen Beqvemmelighed, skulde ham eller Arvinger fratages, og tillægges Gaarden, samt Vedligeholdelsen blive en mindre formuende Efterkommer til Byrde, med mindre den förste ved Tiltrædelsen har, efter Accord med Forpagteren, forbunden sig til at opbygge et nödvendigt Huus, da det i saa Fald ikke bör tages bort, hverken af ham selv eller Arvinger. — At man imidlertid ofte i Island har antaget den strængeste Fortolkning af berörte Forordning, og at den i Særdeleshed er bleven saaledes forstaaet af Geistligheden, saa at, naar en formuende Præst paa en beneficeret Gaard har opsat nogen Bygning til

[1]) see I. B. S. 211.

sin egen Beqvemmelighed, Eftermanden da har villet forbyde sammes Borttagelse, og har deri funden Understöttelse af den geistlige Skifteret, det viser den kgl. Anordning af 22. Martii 1748[1], som bestemmer, at naar en fratrædende Præst har bygget flere Huse paa Præstegaarden, end han modtog ved Tiltrædelsen, og den Tiltrædende enten ikke vil eller ikke kan betale dem efter billig Vurdering, maa den Fratrædende eller hans Arvinger bortflytte dem. — Formedelst Aarsagens Lighed saavel ved Bonde- som Præstegaarde, og at ikke Anordningerne skulle være hinanden modstridende, anseer man det altsaa godt, om fornævnte Litr. b i den 2. § af Forslaget blev udfört saaledes: „Alle de paa enhver Gaard befindende Huse, og Bygningerne, som Leilændingen ved Tiltrædelsen har modtaget og tilhöre Gaarden" o. s. v., altsaa maatte Fölgende udgaae: „og ikke som ellers almindelig skal skee, alene de, som den fratrædende Leilænding selv angiver at tilhöre og fölge med Gaarden"; thi baade bör Forpagteren vide, ligesom og Naboerne vistnok ere underrettede om, Antallet af de Bygninger, hvilke Leilændingen har modtaget og tilhöre Jorden. — Og c) Hvad den tredie af Stiftamtmandens Bemærkninger angaaer, da er man med ham ganske enig i, at det ikke lader sig gjöre at slutte Aabod paa Eng, Udmark og Herligheder til Lands eller Vands; dog ansees det nyttigt, at disse i Beskrivelsen blive indförte, til hvilken Ende det, som under Litr. f anföres om Aaboden, kunde opflyttes under Litr. e, og hvad derunder staaer igjen nedflyttes under Litr. f, saaledes: „Endelig beskrives og i Forretningen de til Gaarden liggende Enge og Udmarker, samt alle övrige Herligheder, af hvad Navn de kunde være, enten til Lands eller Vands". Paa denne Maade undgaaer de Aaboden. — Hvilket dog forresten overlades til det kongelige Rentekammers nærmere behagelige Over-

1793.
4. Mai.

[1]) see II. B. S. 726.

1793. veiende. Det kongelige Danske Cancellie den 4. Maji
4. Mai. 1793[1].

6. Mai. **Rentekammer-Skrivelse** til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. **Tilförsel af Contanter til Island.** Khavn 6. Mai 1793. — At Kjöbmændene paa Nordlandet ere, efter Amtmandens Skrivelse 25. Septbr. 1792, fra Kammeret advarede om, at forsyne deres Handels-Steder ligesaa vel med contante Penge som andre Fornödenheds-Vare, saa at ingen Klage derover med Föie kunde föres. „Man har ogsaa til den Ende paalagt dem, forinden deres Afreise hertil at indberette, hvormange Contanter de bragte med sig ud til Landet, og til Efterhösten med Övrighedens Attest at godtgjöre, at de angivne Summer ogsaa der vare indförte". — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1298[2].

28. Mai. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. **Ophævelse af Handels-Anlægget paa Lángeyri** ved Havnefjorden. Khavn 28. Mai 1793. — At Kammeret efter Omstændighederne har tilladt Kjöbmand Jochum Brinck Lund af Fahrsund endnu for i Sommer at fortsætte den af ham paa Langöre ved Havnefjord förte Handel, men derhos tilkjendegivet ham, at han til dette Aars Efterhöst aldeles maa rykke op derfra uden nogen Indvending. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1324.

[1]) Ved Rentekammerets islandske Journ. 9, Nr. 374 er antegnet, at denne Sag, som Rentekammeret havde paatænkt at faae ordnet ved et kongeligt Reskript, er afgivet til Kammer-Cancelliet, men igjen leveret derfra, som udsat; Original-Udkastet, forfattet af Amtmand Stephan Thorarensen, findes blandt de islandske Journal-Sager i det forrige Rentekammers Archiv under bemeldte Nummer.

[2]) Amtmand Thorarensen foreslaaer i Skriv. 27. August 1793, at Kjöbmændene endvidere maatte tilholdes at angive, hvad Contanter de förte med sig tilbage fra Landet, men Rentek. svarer i Skriv. 5. April 1794 (Copieb. sst. Nr. 1618), at det finder ikke „at saadanne Angivelser ere passende eller nödvendige".

Rentekammer-Skrivelse til Kjöbmand Kyhn, ang. Ophævelse af nogle Handels-Anlæg. Khavn 8. Juni 1793. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1345. 1793. 8. Juni.

Efter at have taget Deres Erklæring af 26. Martii a. c. under Overveielse, samt efter derom at have fornummet den allern. anordnede islandske Realisations-Commissions Tanker, maae vi have Herr Kjöbmanden formeldet til Gjensvar: at foruden at De ikke har haft nogen særdeles Tilladelse til at gjöre Handels-Anlæg enten paa Vadsnes [= Vatnsnes], Langöre eller Siglefjorden, befindes ikke heller de af Dem paaberaabte Steder udi Forordningen af 13. Junii 1787, dens II. Cap., som De har villet anbringe til Styrke for Deres Foretagende, derpaa anvendelige, eller at kunne komme Dem tilgode; ikke heller den paaberaabte 8. §, da De hverken har befordret Communicationen i Landet, eller opdaget nogen ny Havn paa bekvemme Steder til noget nyt Handels-Anlæg, hvor Leilighed gaves til Produkternes bedre Anvendelse, hvilket alt i bemeldte 8. § udtrykkelig udfordres, ligesom og at derom til Rentekammeret bör indgives Forslag. Derimod har De anlagt et nyt Handelssted paa Vadsnes, i Nærheden af Kieblevig, et gammel-beseilet Handelssted, — og paa Langöre en Fiskevirkningsplads ved Havnefjorden, strax udenfor dens Handelssted, hvilke tvende Steder altid, og Siglefjorden ligeledes, var tilforn beseilet ved Realisations-Commissionens Forsorg og Kammerets Tilladelse. Ikke heller kan bemeldte Capitels II. § give Dem noget Medhold; thi naar her siges: at „De, efter at have vundet Borgerskab i nogen af de islandske Kjöbstæder, maatte nedsætte sig hvor De helst ville og kunne", saa kan dette aldrig være at forstaae uden om een og samme Person paa et Sted, og ikke om mange Steder rundt om Landet, siden det strax i Sammenhæng hedder: at saadanne Anlæg skal gjöres i Medhold af Plakaten af 18. Aug. 1786, 13. Post, som udtrykkelig fastsætter:

1793.
8. Juni.

„at det maa være i det til hver Kjöbstæd hörende District, naar de have vundet Borgerskab paa Handelen i samme Kjöbstæd"; altsaa kunde De have haft Frihed at gjöre deslige nye Anlæg, naar Stedet havde de udfordrende Egenskaber, i Eskefjords District, hvor De har antaget forrige Handels Huse og Effecter, og fölgelig der maa have vundet Borgerskab, men ikke i andre forskjellige Kjöbstæders Districter. Det bliver da klart, at den dermed brugte Omgang er stridende mod de kongelige Anordninger og in specie mod de Steder deraf, som De har villet anvende til Deres Forsvar; saaledes har Plakaten af 1. Junii 1792 Intet forandret i Forordningen af 13. Junii 1787, som i Erklæringen foregives. Ved det Laan, De melder at have gjort hos Commissionen, til at oprette et Handels-Anlæg paa Sönderlandet, har Samme erindret, at være Dem tilstaaet uden Hensigt til hvad Brug De vilde gjöre dermed, da den ikke kunde formode, at De vilde gjöre nogen Expedition paa Sönderlandet anderledes end det var tilladt efter Anordningerne, og mindst til at anlægge et nyt Handelssted paa Vadsnes, saasom dette Sted ikke var noget Udliggersted, og Commissionen havde givet Afslag til samme Person, som De strax efter Afslaget sendte derhen, saa at det, som Commissionen ikke saae sig, i Hensigt til Anordningerne, bemyndiget til at kunne tillade, har De paa egen Myndighed tiltaget Dem. Vel melder De, at De i Anledning af Plakaten af 1. Juli (*rett.* Juni) 1792 har maattet indskrænke Deres Handel paa disse Steder saaledes, at Vedkommende, der förer den, ikke længere er Deres Factor, men Medinteressent, anseende Interessentskab for lovligt. Det Sidste nægtes ikke heller, saavidt Handelen iövrigt kan bestaae med Anordningerne; men ligesom det letteligen skjönnes, at denne Deres Handelsbetjentes pludselige Forvandling til Medinteressenter, saasnart Deres ulovlige Handel paatales, ikkuns er et Paafund til at eludere de konge-

lige Anordninger, kunne disse Handelsbetjente paa ingen Maade juridice ansees som Deres Medinteressenter, da De ikke har offentlig bekjendtgjort at have antaget Interessentere, og heller ikke bruger et Firma, hvori Deres Handels-Compagnie enten ved Navn eller i Almindelighed udtrykkes. Det er altsaa aabenbar, at De, der selv som Borger i Eskefjord har uden Tilladelse, og uden at kunne vinde Borgerskab i tvende andre Kjöbstæders Districter, iværksat ved Deres Betjente disse uordentlige Anlæg, nu, da det betydes Dem, at saavel Forordningen af 13. Juni 1787 som Plakaten af 18. Aug. 1786 er overtraadt, har ladet disse Betjentere bagefter tage Borgerskab, og nu udgiver dem for Deres Medinteressentere og Egenhandlere. Om De den Tid endog havde været Borger i Kjöbenhavn, gjör dette ikke Noget til Sagen, da det var som Kjöbmand paa Rödefjord, og altsaa i Overeensstemmelse med Anordningerne som Borger i Eskefjorden, at den kongelige Handel sammesteds blev Dem med Huse og Inventarium, samt Vare, overdraget. — Paa de ovenanförte Grunde maa vi derfore herved tilholde Dem at nedlægge forommeldte Deres lovstridige Handels-Anlæg paa Vadsnes, Langöre og Siglefjorden, da Stiftamtmanden og vedkommende Amtmand er til den Ende tilskrevet det Fornödne; hvorimod det bliver Dem uformeent, i Overeensstemmelse med Anordningerne, at drive Speculanthandel. Rentekammeret den 8. Junii 1793[1].

1793. 8. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. den islandske Lovbogs Revision.

15. Juni.

[1]) s. D. Rentek. Skrivelser til Stiftamtmanden og Amtmand Thorarensen, hvorved Gjenparter heraf oversendes med Ordre: „i andet Fald derpaa (at) gjöre lovlig Forbud, samt föie hvad videre Anstalter" der maatte blive fornödne. Copieb. sst. Nr. 1346 og 1347.

1793. 15. Juni. **Khavn 15. Juni 1793.** — Cancell. Brevb. for 1793, Nr. 2512, S. 1494—1495 og 1593.

P. M. Det er Hr. Stiftamtm. bekjendt, at der allerede siden Aaret 1760 har været arbeidet paa en ny Lovbog for Island. Adskillige Embedsmænd have Tid efter anden været beskjæftigede med denne Sag, og endelig tilsidst Vice-Laugmand John Olavsen, efter hvis Död Udkastet til bemeldte nye Lovbog först er bleven færdigt, og et Exemplar deraf indsendt til Cancelliet, men et andet Exemplar bleven tilbage der i Landet. — Endskjöndt man ikke tvivler om, at der ved dette Lovarbeide er brugt al mulig Nöiagtighed, og man paa Grund deraf ikke anseer sig beföiet at understötte nogen af de forskjellige Ansögninger, som ere indkomne deels fra Laugmand Marcus [*rett.* Magnus] Stephensen, og deels fra Vice-Laugmændene Stephen Stephensen og Bendix Gröndal om en aarlig Gage i visse Aar, for paa ny at gjennemgaae og omarbeide det omhandlede Udkast til den nye Lovbog: saa er det dog vist, at der i de Aar, denne nu har henlagt, er udkommet adskillige Anordninger, som forandre enkelte Punkter derudi, og at den nye Lov fölgelig vilde blive ufuldkommen, naar disse Forandringer ikke bleve indlemmede i samme. — Man skulde derfor tjenstligst anmode Hr. Stiftbefalingsm. at beordre Laugmændene og et Par Sysselmænd, som De finder at være bedst skikkede til dette Arbeide, at igjennemgaae, hver for sig, en af tidtbenævnte islandske Lovs Böger efter det der i Landet værende Exemplar, og derved at overveie og antegne, om det maatte ansees fornödent at udtage, forandre eller tillægge Noget. Disse Annotationer maatte da skrives særskilt paa halv Side af Papiret, og ved enhver Artikel udtrykkelig nævnes, hvad Forandring derudi formenes at burde finde Sted, med tilföiet Grund for samme. Annotationerne maatte derefter tilstilles Hr. Stiftamtm., som igjen med Deres Betænkning indsender dem hertil, saaledes som de paa Islandsk ere forfattede, men derhos lader fölge

en Oversættelse paa den anden halve Side af dem, De ansee at være de fortrinligste. — Iövrigt overlader man til Dem, om De finder at det kan bidrage til Revisionens Bedste, og saadant ikke medtager for lang Tid, da at tilstille Amtmand Thorarensen paa Nordlandet een eller tvende af Lovens Böger, naar de indkomme fra Laugmændene og Sysselmændene, for at gjennemgaae samme paa lige Maade, som forhen i Henseende til Dem selv er meldt; men forresten maatte Laugmændene og Sysselmændene tilkjendegives, at de ikke gjöre Handelen til nogen Gjenstand for deres Arbeide med Loven. — Endelig undtages der fra de Lovens Böger, som Laugmændene og Sysselmændene gjennemgaae, den anden Bog, hvilken Hr. Stiftamtm. i det Sted ville behage at tilstille Biskop Finsen, som angaaende sammes Revision under Dags Dato herfra er bleven tilskreven. Det kongelige Danske Cancellie den 15. Junii 1793 [1].

1793. 15. Juni.

[1]) i en Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen af s. D. underretter Cancelliet ham om denne Skrivelses Indhold, og anmoder ham om, ifald Stiftamtmanden skulde sende ham nogen af Lovens Böger til Revision, da at meddele sin Betænkning over de Bemærkninger, som Laugmændene og Sysselmændene have gjort, og især deleshed lade fölge en dansk Oversættelse paa den ledige halve Side af de Annotationer, som ansees at være de fortrinligste; som det og paa den anden Side bemærkes, at Handelen ikke gjöres til Gjenstand for Arbeidet med Loven (Canc. Brevb. Nr. 2513, S. 1495). — Ligeledes er under s. D. afgaaet en Cancellie-Skrivelse til Biskop Hannes Finnsson, hvori han ligeledes underrettes om Indholdet af Skrivelsen til Stiftamtmanden, og anmodes om, „naar det der i Landet værende Udkast til Lovens 2. Bog .... bliver Dem tilstillet fra Stiftamtmand Stephensen .... at gjennemgaae samme, og ved Gjennemlæsningen nöie overveie og antegne, om det maatte ansees nödvendigt at udtage, forandre eller tillægge Noget, da Annotationerne i al Fald maatte skrives særskilt paa halv Side, og ved enhver Artikel udtrykkelig nævnes, hvad Forandring deri formenes at burde

1793. 19. Juni.

Kongelig Resolution ang. Mulkt for urigtige Angivelser til de oeconomiske Tabeller. Frederiksberg 19. Juni 1793. — I Rentekammerets Forestilling 11. Juni berettes, at Amtmand Stephan Thorarensen havde under 29. Aug. 1789 indberettet, at „ikke faa af Indbyggerne eller Bönderne ved de oeconomiske Tabellers Optagelse af Repstyrerne angive deres eiende Creaturers Antal for en Deel mindre end det i sig selv virkelig er, og saaledes forstikke eller dölge meget af samme for Repstyrerne, som efter Böndernes Angivelse maae anföre deres Creaturers Antal i Tabellerne". Da nu en saadan Opförsel involverer en Art Svig, og tildeels gjör Tabellerne upaalidelige og fölgelig unyttige, anseer Amtm. det nödvendigt, at det forebygges, og mener, at det visseste Middel er ved en kgl. Resolution at fastsætte, „at Enhver, som beviisligen maatte blive befunden med Forsæt at have angivet deres Creaturers Antal urigtigen, eller mindre end virkelig var, naar de derom til Anförsel i de oeconomiske Tabeller blive efterspurgte af Repstyrerne, skulde have de Creaturers Værd, som de ved deres Angivelse havde forstukket eller svigagtig angivet, forbrudt, og de to Fjerdedele deraf tilfalde Deres Majts Fisco, en Fjerdedeel til Angiveren og en Fjerdedeel til Reppens Fattigkasse". — Under Sagens Ventilation blev det dog fundet rigtigere, at bestemme for slige urigtige Angivelser en Mulkt af 1—5 Rd. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 74, Nr. 33. Fogtm. VI. 7, 161—162.

Vi ville allern., at Enhver, som i en eller anden Post beviisligen befindes med Flid at have gjort aabenbare urigtige Angivelser til de islandske oeconomiske Tabeller, skal for förste Gang ansættes til en Penge-Mulkt af 1 Rd. i det Höieste, og siden hver Gang dobbelt, dog blive Listerne over disse Mulkter, der tilfalde vedkommende Reps Fattige, at indsende til Vort Rentekammers Ratification, forinden de inddrives; og skal det desuden

finde Sted, med tilföiet Grund for samme". — Disse Antegnelser og Bemærkninger, samt Biskoppens Formening om de gjörende Forandringer, anmodes han om at indsende enten til Stiftamtmanden eller directe til Cancelliet. (Canc. Brevb. sst. Nr. 2514, S. 1495—1496).

paaligge Sysselmændene at have et vaaget Öie over disse Angivelser, samt, saasnart de maatte komme i Erfaring om en begaaet Urigtighed ved samme, strax at angive det for vedkommende Amtmand, som da efter Omstændighederne ansætter de Skyldige til Mulkt. Frederichsberg Slot den 19. Junii 1793 [1]. 1793. 19. Juni.

Forordning ang. Grændserne imellem de civile Auctions- og Skifte-Forvalteres Jurisdictioner, m. v. Frederiksberg den 21. Juni 1793. — 21. Juni.

Publiceret paa Althinget 1794 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 3, S. 4; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. — Siell. Reg. 80, 757—758. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 78—80; Schou XI, 74—76.

Forordning, som nöiere bestemmer Grændserne imellem de civile Auctions- og Skifte-Forvalteres Jurisdictioner indbyrdes, m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, til at udrydde de Tvistigheder, som ikke sjelden forefalde imellem Vore civile Embedsmænd indbyrdes, angaaende deres Berettigelse til Auctions- og Skifteforvaltning, have fundet for godt, at foreskrive saa nöiagtige og faste Regler, i Henseende til Jurisdictionernes Grændser i fornævnte Tilfælde, at al Tvivl derom kunde hæves. Disse Bestemmelser (der ere byggede paa Grundsætninger, udledede fra Sagens Natur og de ældre Lovgivningers Aand, med Hensyn paa den Hastighed i Rettens Pleie, som Vi ville have fremmet i Vore Stater) befale Vi, at skulle herefter uforanderligen fölges og iagttages. Vore Bud desangaaende ere:

[1]) Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Olaf Stephensen og Amtmand Stephan Thorarensen ved Rentek. Skrivelser 14. Septbr. 1793 (Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1413 —1414).

1793. 21. Juni. 1) Skifter, saavel i Döds- som Opbuds eller Fallits Tilfælde, bör holdes af Skifteretten paa det Sted, hvor den, efter hvilken der skiftes, havde sit personlige Værnething paa den Tid, Skiftet tager sin Begyndelse. — 2) De Borgere, som boe udenfor Jurisdictionen af de Kjöbstæder, hvori de have Borgerskab (hvilket ikke er usædvanligt i Norge) skulle herefter höre under den almindelige Skifteret der, hvor de have deres Bopæl, og bemeldte Steds Skifteforvalter fölgeligen behandle Skifterne efter dem, samt beskikke Værger og iagttage Overformynderiets Pligter. Dog bör de Magistrater, som hidindtil have været og endnu ere i Besiddelse af at öve saadan Skifteret i udenbyes Borgeres Boer, nyde for deres Betjeningstid den halve Deel af de i deslige Boer faldende Skiftesalarier og en Trediedeel af Skriverlönnen; men samme skal ved enhver af Magistratspersonernes Död, eller Afgang fra Embedet, bortfalde, saa at det, som denne har nydt deraf, da strax tilflyder den rette Skifteforvalter. — 3) Ingen Skifteforvalter skal for Fremtiden have Ret til at holde Auction udenfor sin Jurisdiction; men, naar fast Gods sælges [1], tilkommer Auctionen den Embedsmand, som har Auctionsretten paa det Sted, hvor Godset ligger. Lösöre eller rörlige Ting derimod staaer det enhver Sælgende frit for, at lade henföre til Salg hvor han vil, og hvor han venter at finde fordeelagtigst Afsætning, da Auctioneringen heraf tilkommer Auctionsforvalteren paa det Sted, hvor Tingen sælges. — 4) Paa Jordegodserne i Danmark tilfalder det Husbonden eller Jorddrotten at forrette Skifter efter de paa deres Grund boende Fæstebönder og Husmænd, saavelsom efter bemeldte Fæsteres og deres egne Tjenere, under hvilke sidste Forvaltere ogsaa bör ansees indbegrebne, saafremt disse ikke tillige forestaae noget offentligt Embede; derimod tilkommer det Amtmanden at holde Skifte efter Forpagtere og alle andre Ci-

[1]) Plak. 28. Septbr. 1821.

vile, som boe og opholde sig paa Godset, uden at have fæstet Huus eller Gaard sammesteds. — 5) Naar en Godseier har Birkerettighed, tilkommer det Birkedommeren at forrette Auctionerne over det, som sælges, af de Boer, hvis Skifter forvaltes af Jorddrotten; men, hvor Amtmanden forestaaer Skiftet, tilfalder det Herredsfogden at holde Auctionen; dog i begge Tilfælde ikkun for saavidt, som det faste Gods ligger under deres Jurisdictioner, og Lösöret sælges paa Stedet, da der i det modsatte Fald forholdes efter 3. §'s Forskrift. — Endelig bör og de Auctioner, som forefalde i Birkerne, over faste Eiendomme og Lösöre, der ere Birkepatronerne selv tilhörende, forrettes af Birkedommerne. — Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerund. haver at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 21. Junii 1793.

1793. 21. Juni.

22. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Hannes Finnsson, ang. Hraungerdi Kirkes Inventarium. Khavn 22. Juni 1793. — Canc. Brevb. for 1793, Nr. 2607, S. 1535.

P. M. I en til Cancelliet indkommen Ansögning har Sognepræsten til Röingerdi, Provst Hr. Svend Haldorsen, foredraget, at han med stor Möie og Bekostning har anskaffet og vedligeholdt det nödvendige Inventarium til bemeldte Præstekald, men at der, foruden 17 Inventarii-Qvilder, bör fölge Kirken Beder til Værdie 8 Rd. Croner, eller 8 Rd. Courant 48 Sk., som han ikke selv har modtaget in natura, og dog, naar de skulde vedblive, ei kan undgaae at blive hans Efterkommere i Embedet ansvarlig for; ligesom at der ogsaa med bemeldte Kirke bör fölge Heste til 14 Rd. Croner eller 14 Rd. Courant 84 Sk. Værdie, af hvilke der dog skal være unödvendigt til Værdie 2 Rd. 12 Sk. — Da han nu har begjært, at Bederne maatte leveres af ham eller Arvinger med ligesaa mange Penge som han har mod-

1793. taget dem, og at det unödvendige Inventarium af Heste
22. Juni. ligeledes maatte betales med Penge: saa skulde man, efter den fra Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. derover meddelte Erklæring, og i Betragtning af de oplyste Omstændigheder, herved tjenstligst tilmelde Dem, at Supplikanten kan befries for at betale dette unödvendige Inventarium til höiere Priis end den, til hvilken det er bleven ham leveret. Det kgl. Danske Cancellie den 22. Junii 1793.

22. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholt, Hannes Finnsson, ang. Indberetning om Kirkernes Visitation.** Khavn 22. Juni 1793. — Canc. Brevb. for 1793, Nr. 2608, S. 1535.

P. M. Ved at tilkjendegive D. Höiærv. Cancelliets Bifald med Deres hertil indkomne Beretning over Visitationen for Aaret 1792 i Strande og Dale Syssel inden Schalholt Stift, skulle man tillige tjenstlig anmode Dem, at ville i Fremtiden særskilt nævne, hvorledes Kirkerne paa ethvert Sted befindes at være holdte vedlige. — Det kgl. Danske Cancellie den 22. Junii 1793.

3. Juli. **Plakat ang. nærmere Bestemmelser om de algierske Söpasser.** Frederiksberg 3. Juli 1793. — Emaneret igjennem det kongelige Landoeconomie- og Commerce-Collegium. Ikke publiceret i Island. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 89—90 (Tydsk S. 91—93); Schou XI, 76—78.

Plakat, indeholdende en nærmere Forklaring og Bestemmelse af de for de algierske Söpassers Varighed givne Forskrifter.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at da det er befundet, at den Bestemmelse, Vi ved Plakat af 26. Febr. 1781 allern. have anordnet, af adskillige Vore söhandlende Undersaatter er misforstaaet, saaledes at de have formeent, at et med algiersk Söpas forsynet

Skib kunde seile fra Havn til anden i tvende Aar, naar det ei lossede eller ladede i nogen Havn i Vore Riger og Lande, uden at de behövede i den Tid at erhverve nyt Pas for Skibet til dets forskjellige Reiser, imod at de ikkun, hver Gang de kom i en indenrigsk Havn, maatte aflevere Passet, og ikkun, naar Skibet derfra udgik til ny Reise, erhverve nyt Pas: — saa have Vi, til alle Vedkommendes Efterretning og Efterlevelse, herved allern. villet kundgjöre fölgende Forklaring og nærmere Bestemmelse af de for de algierske Söpasses Varighed gjældende Forskrifter: 1793. 3. Juli.

Et saakaldet algiersk Söpas skal ikkun gjælde for een Reise, hvilken skal ansees at være endt for det med saadant Pas forsynede Skib, naar det kommer tilbage fra noget fremmed Sted til nogen Havn i Vore Riger eller Hertugdömmer, som ogsaa naar det, forsynet med et saadant Pas, fra en fremmed Havn gaaer til en anden fremmed Havn, men, for at naae samme, maa passere enten Kattegattet, den slesvig-holsteenske Kanal, eller Indlöbet af Elben. De Skippere, som saaledes have fuldendt en Reise fra fremmede Steder med algiersk Pas, have efter Forordningen af 1. Maji 1747 § 4 at aflevere samme, naar de komme i en dansk Havn, inden 8 Dage efter Ankomsten, til Magistraten paa det Sted, hvor Skibet er indlöbet; men naar de gaae til fremmede Havne, have de at aflevere dem til Övrigheden i den til Afleveringen beqvemmest liggende danske Havn, være sig Helsingör, Nyborg, Glückstadt, Altona, eller hvilken anden, der efter deres Reise og Omstændighederne maatte være dem beleiligst; eller og, naar Afleveringen til Magistraten paa noget dansk Sösted maatte foraarsage Ophold eller Vanskelighed, da til Vor Consul paa det fremmede Sted, hvorhen de komme. Iövrigt ville Vi, at de for disse Söpasses Erhvervelse, Brug og Betaling givne allern. Befalinger uforandrede paa det nöieste fölges og efterleves, ligesom og disse Passe, herefter

1793. som hidindtil, ei fordres uden til Reiser paa hin Side
3. Juli. Höiden af Cap Finis-Terræ; for de Skibe, som, forsynede med algierske Söpasse, ei passere denne Höide, kunne derfor og Vedkommende fremdeles erholde det, der for dem efter Skibenes Læstdrægtighed er erlagt, tilbagebetalt, naar det ved Skipperens og tvende af hans paa Reisen medhafte Söfolks edelige Vidnesbyrd for Magistraten, hvor Skibet hjemmehörer, eller hvor det er indlöbet, behörigen vorder beviist, at Skibet med det Pas, for hvilket Godtgjörelse forlanges, ei haver passeret ommeldte Höide. — Hvorefter sig Alle og Enhver, som det maatte vedkomme, allerunderd. have at rette og forholde. Givet paa Vort Slot Frederiksberg den 3. Julii 1793.

5. Juli. **Forordning ang. Dommeres Underskrift under Retsprotokoller. Frederiksberg 5. Juli 1793. —** Publiceret paa Althinget 1794 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 6, S. 5; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. Siell. Reg. 80, 782. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 88; Schou XI, 83.

Forordning, som befaler, at enhver Dommer herefter skal, naar Retten hæves, underskrive i Protokollen det, som deri er bleven forhandlet og indfört.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, paa det at de Protokoller, der holdes over det, som forhandles ved Retterne, kunne have den fuldkomneste Tillid, have fundet for godt, herved allern. at befale, at enhver Dommer bör, naar Retten hæves, og han forlader sit Dommersæde, underskrive i Protokollen det, som deri er blevet indfört. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 5. Julii 1793.

Forordning ang. Underretsdommes Execution.

1793. 5. Juli.

Frederiksberg 5. Juli 1793. — Publiceret paa Althinget 1794 óg Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 5, S. 5; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. Siell. Reg. 80, 782—783. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 93—94; Schou XI, 83—84.

Forordning, som forbyder i private Sager at exequere nogen underordnet Rets Dom, hvorved den Dömte er bleven funden skyldig til offentligt Arbeide, forinden denne har erklæret, om han forlanger Sagen indstævnet til höiere Ret.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Borgersikkerheden kræver og Retfærdighed tilsiger, at, naar Nogen af en underordnet Ret er bleven dömt til at arbeide i Forbedringshus, Tugthus eller Slaverie, bör det, hvad enten Sagen har været anlagt af det Offentlige eller af privat Mand, ikke kunne nægtes ham at faae undersögt og paaskjönnet ved Over-Domstolen, om ham er vederfaret Ret: saa have Vi, i Betragtning heraf, og i Anledning af Exempler paa, at Domhavere i private Sager have ladet saadanne Straffe exequere, uden Hensigt til den Dömtes Erklæring om Appel, fundet fornödent, herved allern. at befale: at, naar Nogen ved en underordnet Ret er bleven kjendt skyldig til en saa stor Grad af legemlig Straf, som den ovenanförte, da maa Dommen, uagtet Sögsmaalet har været anlagt af privat Mand, dog ikke fuldbyrdes, forinden den Dömte har erklæret, om han derved vil lade det forblive, eller han forlanger den indstævnt til höiere Ret; i hvilket sidste Tilfælde Domhaveren skal melde det for den vedkommende Övrighed, som da uopholdeligen bör beskikke den Dömte et Forsvar, til at indstævne Sagen for Overretten, eller gjöre Indberetning derom til Vort Danske Cancellie, dersom Dommen hörer umid-

1793. delbar under Höiesteret. Hvorefter de Vedkommende
5. Juli. sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 5. Julii 1793.

5. Juli. **Forordning ang. overordentlige Sessioner i Höiesteret. Frederiksberg 5. Juli 1793.** — Publiceret paa Althinget 1794 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 4, S. 5; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. — Siell. Reg. 80, 781ᵇ—782. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 95; Schou XI, 84—85.

Forordning, hvorved fastsættes, at der i Höiesteret herefter skal holdes overordentlige Sessioner i de sidste Dage af Julii og Augusti Maaneder, for at afgjöre de, dertil indstævnte Delinquent- og Politie-Sager.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, med Hensigt til at befordre den Hurtighed i Rettens Pleie, som fornemmeligen bör finde Sted i de Sager, der paa Justitiens Vegne forfölges (i Særdeleshed naar den Anklagede er fængslet) have fundet for godt, herved allern. at befale: at, uagtet Höiesteret i Almindelighed ophörer fra Junii Maaneds Udgang til Oktober Maaneds Begyndelse, skal der dog herefter, til de indstævnte Delinquent- og Politie-Sagers Afgjörelse, i de sidste Dage af Julii og Augusti Maaneder holdes tvende overordentlige Sessioner, hvilke hvergang bör vedvare saalænge, som der udkræves for at tilendebringe de af fornævnte Slags Sager, der ere modne til at kunne foretages. Iövrigt skal det være Justitiarii Pligt, nöie at paasee, at intet unödvendigt Ophold dermed skeer. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 5. Julii 1793.

6. Juli. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Storanup Kirkes Inventarium.**

Khavn 6. Juli 1793. — Cancell. Brevbog for 1793, Nr. 2842, S. 80—81. 1793. 6. Juli.

P. M. Af Hr. Stiftbefalingsm' og D. Höiærv'. Skrivelse til Cancelliet under 20. Decembr. f. A. har man erfaret, at De (ifölge Reskr. af 10. Julii 1789, som bestemmer Gaarden Nups Henlæggelse til Præsten for Steinsholts og Nups Menigheder, samt Steinsholts Kirkes Nedlæggelse, med videre) have ladet Provsten i Herredet med tiltagne kyndige Dannemænd undersöge, hvormeget Inventarium, uden altfor stor Byrde for Præsten, efter nu befundne locale Omstændigheder det maatte ansees passende at tillægge Nups Kald. Tillige er man derved bleven underrettet om, at Provsten har foreslaaet Nups Kirke for Eftertiden tillagt det, som i bemeldte Deres Skrivelse er anfört, med Formening, at Alt dette maatte henbringes fra den afskaffede Steinsholts til Nups Kirke. — Da nu Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. finder Provstens Forslag grundet og vel overlagt, dog at Qvilderne ved Nups Kirke herefter blive 9 i Tallet (de 2 indbegrebne, som nu fölge Hjaleien Minnenup, hvilke Provsten ikke har medregnet), samt at Præsten Hr. Sverresen og Eftermænd i Embedet staae til Ansvar for Alt dette, hvorhos De tillige have yttret, at en bruden Klokke og det til andre Kirker ubrugelige af Steinsholts Kirkes overblevne Ornamenter og Instrumenter vel kunde anvendes som Hjelp til Nups Kirke og Inventarii Anskaffelse, men det övrige til Gudstjenesten brugelige efter Biskoppens Sigende tillægges de fattigste Kirker i Herredet: — saa skulde man herved tjenstligst tilmelde Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv., at forberörte Deres Forestilling i Et og Alt bifaldes. Det kgl. Danske Cancellie den 6. Julii 1793.

Forordning ang. Prokuratorers Vidnesbyrd. 19. Juli. Frederiksberg 19. Juli 1793. — Publiceret paa Althinget 1794 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 7,

1793. 19. Juli. S. 5; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. Siell. Reg. 80, 805—806. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 96—97; Schou XI, 86—88.

Forordning, angaaende hvorvidt en Prokurator bör være enten pligtig eller berettiget til at aflægge Vidnesbyrd i de Sager, hvor enten hans Raadförsel eller Sagförelse har været brugt.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Loven ikke udtrykkelig fastsætter, hvorvidt en Prokurator kan, i civile Sager, affordres Vidnesbyrd om det, som hans Part har aabenbaret og betroet ham, i Egenskab af Sagförer, og Vi have lagt Mærke til, at Retternes Meninger desangaaende have været forskjellige, naar Trætter derom ere blevne förte ved Domstolene: — saa have Vi, i Betragtning heraf, besluttet at foreskrive en saa bestemt Regel i det omhandlede Tilfælde, at al Tvivl kunde hæves, og de af samme flydende bekostelige Processer afværges. — Uagtet Loven i dens 1—13—7 byder, at, naar Nogen kræves til Vidne, skal han vidne Alt, hvad ham om Sagen er vitterligt, kan dog denne almindelige Regel ikke ubetinget anvendes paa Advokater og Prokuratorer; thi, da disse ere de Raadförere og Talsmænd, Loven har anviist Medborgere, der mangle Evne til selv at kunne paatale eller forsvare deres Ret, saa fölger deraf, at Enhver bör med fuldkommen Tillid kunne betroe dem sin Velfærd, sin Tarv og sine Hemmeligheder. Og da Sagförere, endog efter deres Embeds-Eed, ere forbundne til at tjene deres Parter med Troskab og Oprigtighed, ligesom og Höiesterets-Patent erklærer den Advokat strafskyldig, som, efter at have imodtaget en Parts Dokumenter, udförer Modpartens Sag: saa kan Lovgiveren saa meget mindre have villet bifalde, at en Sagförer skulde optræde som Vidne imod den, der havde benyttet sig af hans Raadförsel, i Henseende til det, som igjennem denne Fortrolighed kunde være blevet ham aabenbaret. —

Ifölge disse Grundsætninger, der ere byggede paa Moralitet 1793.
og overeensstemmende med de ældre Lovgivningers 19. Juli.
Aand, befale Vi herved allern , at naar en Prokurator indstævnes til Vidne i nogen civil Sag, som enten har været ham overdraget til Udförelse, eller hans Raadförsel deri været brugt, bör han ei alene være fritagen for, men det bör endog være ham aldeles forbudet, at aflægge Vidnesbyrd deri, forsaavidt som de Spörgsmaale, der til ham fremsættes, ikke kunde besvares, uden ved at aabenbare hvad ham af hans Part, eller den, der har raadfört sig med ham, maatte være betroet; derimod bör han være pligtig til, under sin Eed, lige med andre Vidner, at gjöre Forklaring om det, som han veed til Sagens Oplysning, uden at samme, formedelst Partens Fortrolighed, er kommet til hans Kundskab.
Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette.
Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 19. Julii 1793.

Kongelig Resolution ang. **Bopæl og Jordbrug for Landfogden i Island. Frederiksberg 7. August 1793.** — I Forestilling 30. Juli bemærker Kammeret, at det ikke havde betænkt at indstille Landfoged-Embedet i Island til Besættelse i dette Aar; men der var blandt andre Ansögninger indkommen en fra Lidemark, der stod paa 150 Rd. Pension, som afskediget Kjöbmand og Regnskabsförer i Finmarken, hvor han i 7 Aar havde forestaaet den kgl. Handel ved Kielvig, og var af Realisations-Commissionen anbefalet „for fortrinlig Duelighed og Orden", samt havde efter Reglem. 2. Juli 1781 Adgang til Befordring. Kammeret meente derfor, at han, „især da ingen af Sysselmændene have indgivet eller til denne Tid kunnet indgive Ansögning herom", kan fortjene at komme i fortrinlig Betragtning til at erholde Embedet, hvis reglementerede Gage var 425 Rd. Courant, eller, efter Afkortning af 8 pCt. Embedsskat og de sædvanlige $2^1/_3$ pCt., 381 Rd. 8 Sk. — Vidö, som forhen havde væretLandfogdens Bopæl, var nu ved Resol. 17. April 1793 bestemt til Amtmands-Bolig; men da det ansees nödvendigt, at den nye Landfoged erholder fri Bopæl og boer i Reykjavík, saa troer Rentekam- 7. August.

1793. meret, at en ny Bygning maa opföres der paa Stedet, og at Landfogden tillige, til Underholdning for de Heste, han be-
7. August. höver til sine Embedsreiser, maa tillægges Jorden Rauðará. Bygningen vilde, efter Tegning og Overslag, koste 1273 Rd. 32 Sk. foruden dens Opreisning i Island, og da Rauðará var öde, maatte der ogsaa opföres Huse til Bondebrug, hvortil ansloges c. 150 Rd. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 74, Nr. 42.

Vi udnævne allern. herved, saavel som ved hosfölgende, af Os underskrevne, Bestalling, Georg Christopher Lidemark til Landfoged paa Vort Land Island, med en reglementeret aarlig Gage (der först angaaer fra den Tid den forrige Landfoged fratræder Embedet, nemlig næstkommende Aars 1. August) af 381 Rd. 8 Sk., uden al Afkortning, og skal han derforuden nyde fri Bopæl i Reykevigs Kjöbstæd, samt den i Nærheden beliggende öde Jord, Rauderaae, til hvilken Ende Vi og allern. ville, at saavel en ny Bygning skal, til Bolig for Landfogden, opföres i Reykevigs Kjöbstæd, som og de til Bondebrug fornödne Huse paa bemeldte Jord Rauderaae indrettes, og kunne de dertil fornödne Bekostninger, nemlig til Landfogdens Bolig 1273 Rd. 32 Sk., foruden hvad Bygningens Opreisning der i Landet kan koste, og til Bondehusene omtrent 150 Rd., af Vores Kasse udredes. Friderichsberg Slot den 7. August 1793.

23. August. **Forordning ang. Samfrændeskifter. Frederiksberg 23. August 1793.** — Publiceret paa Althinget 1794 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 9, S. 5; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. Siell. Reg. 80, 859—860. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1793, S. 104—105; Schou XI, 92—93.

Forordning, som befaler, at, naar Skifter forrettes ved Samfrænder, eller andre overordentlige Skifteforvaltere, skulle disse, saasnart Boet tages under Behandling, anmelde Saadant for den almindelige Skifteret, i Tilfælde af, at der ere umyndige Arvinger, m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at Vi, i Anledning af indkomne Besværinger over Fornærmelser og Tab, som tilföies Myndlinger ved Samfrændeskifter, formedelst Mangel af behörigt Tilsyn baade med Behandlingerne selv og de udlagte Arvemidlers Sikkerhed, have fundet for godt, til Betryggelse for Umyndige, ikke alene herved at igjentage de Bud, og indskjærpe de Pligter, som Forordningen af 31. Martii 1719 paalægger deslige overordentlige Skifteforvaltere, men endog dertil at föie disse nærmere Bestemmelser: 1793. 23. August.

1) Ligesom det ved ethvert Skifte, hvor der ere umyndige Arvinger, bör iagttages, at enten den födte, eller en af Övrigheden udnævnt Værge, saasnart Boet tages under Behandling, tilsiges at möde, for at paasee Myndlingernes Tarv, saa skal dette især nöie efterleves, i Hensigt til de Skifter, der forrettes af overordentlige Skifteforvaltere. Til den Ende befale Vi, at disse, hvad enten de ere Commissarier, Executores Testamenti, eller Samfrænder, skulle strax, naar Skiftet tager sin Begyndelse, anmelde Saadant for Stedets almindelige Skifteret eller Övrighed, som uopholdeligen besörger Værger udnævnte, efter Lovens Forskrift. — 2) Naar Skiftet er bleven tilendebragt, skulle de ligeledes, i Overeensstemmelse med Forordningen af 31. Martii 1719, dens 1. §, meddele den almindelige Skifte-Jurisdiction fuldstændig Underretning om de Umyndiges Arv, paa det at Övrigheden og Over-Formynderne kunne have det fornödne Tilsyn med Værgemaalet, og drage Omsorg for Midlernes Sikkerhed. — 3) Dersom enten overordentlige Skifteforvaltere efterlade at gjöre den befalede Anmeldelse, eller den vedkommende Övrighed forsömmer at sætte de umyndige Værger, da bör de ikke alene staae Myndlingerne til Ansvar for alt Tab, men endog böde 100 Rd. til Fattigkassen paa det Sted, hvor Skiftet holdes. — 4) Naar nogen Enke eller Enkemand, der har skiftet med Umyndige, ved Commissarier eller Samfrænder, vil indtræde i nyt Ægteskab, skal

1793. 23. August. det, under lige Straf, være Præsterne forbudet, at forrette Vielsen, forinden det bevises, med Attest fra Stedets almindelige Skifteret, at denne Forordnings Bydende er bleven efterkommet. — 5) Paa det at Ingen skal kunne undskylde sig med Uvidenhed om denne Anordning, befale Vi, at den allevegne skal oplæses fra Prædikestolene, og et tilstrækkeligt Antal af Exemplarer uddeles iblandt Almuen. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 23. August 1793.

24. August. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Holum Stift Sigurd Stephensen, ang. den saakaldte Erichsenske Collect til Geistligheden i Holum Stift.** Khavn 24. August 1793. — Canc. Brevb. for 1793, Nr. 3627, S. 526—527.

P. M. Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. vil af indsluttede Promemoria behagelig erfare, hvad Forslag[1] Amtmand Thorarensen har gjort i Henseende til Benyttelsen af den Capital, som endnu er tilovers af Collecten, der ifölge afgangne Conferentsraad Erichsens Forestilling blev bevilget, og som fornemmelig var bestemt til at anskaffe og etablere igjen de paa Præsternes Gaarde og Mensalgods i Holum Stift, formedelst den sidste Vulkans og haarde Aars Virkninger, uddöde Qvilder. — Ved at udbede sig Hr. Stiftamtm'. og D. Höiærv'. Tanker over dette Forslag, som Cancelliet finder at for-

[1]) Dette Forslag, fremsat af Amtmand Stephan Thorarensen i Skrivelse til Cancelliet 11. Decbr. 1792, gaaer ud paa, ikke at anvende Capitalen til at retablere Besætningen paa Præsternes Gaarde og Mensalgodser, som oprindelig var Collectens Hensigt (Reskr. 7. April 1784), men at lade Capitalen staae urört, og fordele Renten til Præsterne paa de fattigste Kalde i Holum Stift, 4—6 Rd. aarlig til hver.

tjene Betragtning, skulde man tillige tjenstligst anmode Dem at meddele dette Collegium en Repartition over hvad ethvert af de ringeste Kald kunde tillægges, i Forhold til Embedernes Besværlighed og deres Indkomsters Ringhed, samt den i Behold værende Sum, der efter Kasserer Fuglsangs Beregning udgjör Capital — 1793. 24. August.

	1017 Rd. 80 Sk.
og tilbagestaaende Renter . . .	190 — 2 —
ialt . . .	1207 Rd. 82 Sk.

foruden de Renter, som siden sidste 11. Junii ere paaløbne. Med Svaret forventer man sig iövrigt Amtmandens Forestilling tilbage. Det kgl. Danske Cancellie den 24. August 1793.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Skiftevæsenet og Bestyrelsen af Umyndiges Midler. Khavn 31. August 1793. — Cancelliets Skifte-Revisions-Comptoirs Copiebog fra 1786 til 20. Septbr. 1805, Nr. 200, S. 181–182. — **Uddrag.** — 31. August.

P. M. — — — I Anledning heraf skulle man tjenstligst melde, at endskjöndt Mödrene ansees vederhæftige, bör dog Værger beskikkes for de Umyndige, saafremt ingen födte Værger ere. — — — I Anledning af Deres Forespörgsel om Skifte-Extracternes Indsendelse, meldes, at disse herefter maa indsendes til Cancelliet af Amtmændene, enhver for sit Amt. Det kgl. Danske Cancellie den 31. August 1793[1].

[1]) Under s. D. ere Canc. Skrivelser ang. Skifterne afgaaede til Amtmanden over Sönder-Amtet, og Amtmanden over Norder og Öster-Amtet, navnlig angaaende Indsendelse af manglende Skifte-Designationer (Canc. Skifte-Revisions-Comptoirs Copieb. sst. Nr. 201—202, S. 182—183).

1793. **Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd,**
14. Septbr. **Amtmænd m. fl. i Danmark, Norge og Island, ang. Paategning af Akter i Delinquent-Sager. Khavn 14. Septembr. 1793.** — Publiceret paa Althinget 1794 og Uddrag deraf trykt i Althingsb. s. A. Nr. 19, S. 24. Original-Aftryk paa et Halv-Ark. Canc. Brevbog for 1793, Nr. 3926, S. 730 (uden at nævne Island; i Concepten derimod anföres Stiftamtmanden og Amtmændene i Island). Fogtm. VI. 7, 232 (uden at nævne Island).

P. M. Da det ikke sjeldent indtræffer, at Delinquent-Akter, som indsendes til Cancelliet, i den Hensigt, at Dommene skulle indankes for Höiesteret, mangle den ved Forordningen af 7de Junii 1760 befalede Indvarsling for Delinquenten og andre Vedkommende, hvoraf da flyder, at den Arresterede, til Byrde for det Almindelige, maa hensidde længere end skee burde, forinden Sagen ved Höiesteret bliver paakjendt; — saa skulle man tjenstligst anmode (Tit.), at ville, i Overeensstemmelse med Forordning af 7. Junii 1760, nöie paasee, at Akten i Delinquent-Sager forsynes med behörig Paategning og Forkyndelse for Vedkommende, förend Documenterne tilstilles dette Collegium. Det kgl. Danske Cancellie den 14. Septbr. 1793.

14. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. en islandsk Oversættelse af Lærebogen i den evangelisk-christelige Religion. Khavn 14. Septbr. 1793.** — Canc. Brevb. for 1792, Nr. 3981, S. 774.

P. M. Biskoppen over Sjællands Stift, Doctor Balle, har til Cancelliet indsendt hosfölgende af Candidat Gudmundsen [1] forfattede islandske Oversættelse af Lære-

[1]) d. e. Einar Guðmundsson fra Vestmannöerne, dimitteret fra Skalholts Skole, siden Decanus ved Communitetet og Dr. Philosophiæ, beskikket til Sognepræst for Holme Præstegjeld i Norge den 30. Mai 1794.

bogen i den evangelisk-christelige Religion, hvilken Oversættelse Biskop Balle formener at være, saavidt han kan dömme derom, vel gjort. — Man skulde imidlertid tjenstlig tilstille D. Höiærv. samme, for nærmere af Dem at pröves og forbedres, forinden den bliver trykt. Det kgl. Danske Cancellie den 14. Septbr. 1793. 1793. 14. Septbr.

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Regler for Garnfiskeriet i Distrikterne Leira, Keflavík, Njarðvík og ved Vogastapi. Frederiksberg 18. Septbr. 1793. — Rentekammerets Udkast til dette Reskript, grundet paa Stiftamtmandens Forslag, er forelagt Kongen ved Rentekammerets Forestilling 17. Septbr. 1793 og stadfæstet ved kongelig Resol. 18. s. M., Rentek. Norske Relat og Resol. Prot. 74, Nr. 55. Her trykt efter Concept i Rentekammer-Archivet, sammenholdt med en Afskrift fra Island. 18. Septbr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da Os allerund. er bleven foredraget: at i Guldbringe Syssel under Sönder-Amtet foregaaer Uorden med Torske-Garns Sætning mod Fiskens Gang ved Landet i Martii Maaned, da de, som boe yderst paa Sydernæssene, sætte samme altfor tidlig mod Fisken, hvorved den aldeles skal blive hindret i at komme længere ind i Bugten til de betydeligste Garn-Fiskepladser, hvor Fisken gyder eller pleier at sætte sin Ravn, og en stor Deel af Landets Indbyggere, sem der söge Fiskerie, derved lide Tab og Afbræk i deres Næring, ligesom og, at Söfolk fra Alftenæs skulle fornærme Strandens Indbyggere, ved at indslutte deres bedste Fiskeplads, Stappen kaldet, med sine Garn, hvor de ikke tilforn skal have været satte, hvorved disse miste al Krog-Fiskerie; især skulle Leirens Indvaanere, uagtet de derimod gjorte Forbudde, uden mindste Orden efter eget Tykke bruge Garnfiskerie og derved fornærme den der indenfor fiskende Almue med deres utilladelige Garnsætning, med videre, saa, ligesom Vi i alt bifalde

1793. de af dig i den Henseende og i Overeensstemmelse
18. Septbr. med Vores til Stiftamtmand Lauritz Thodal under 8. April 1782 ergangne allern. Reskript föiede Foranstaltninger, ville Vi, til Afskaffelse af forberörte med flere sig indsnegne Misbruge, og for at erholde fastsat og indfört en bedre Orden ved Garnfiskeriet i Leiren, Kjeblevig og Njardvig, saavel som under Vogastappen, allern. hermed anordne og befale:

1) Skal Garnsætningen aldeles være afskaffet og forbudt i Leiren og Garden, som ligger sönden for Leiren og endnu nærmere Fiskens förste Gang langs Landet. Dog maa du, i Tilfælde at det maatte findes, at saadant kunde skee uden Fornærmelse for andre Vore Undersaatter i Landet, være bemyndiget til efter Omstændighederne at tillade de trende Gaarde, hvoraf Leiren bestaaer, nemlig Gufuskale, Store-Holm og Hrudurnes, hver at udruste een Baad med 6 Garn, hvert Garn paa 30 Favne, og at sætte samme i Leiren. Skulde de derimod ville benytte sig af flere Torskegarn, maae de have fri Adgang til at fiske med samme paa Kjeblevig og Njardvigerne, som ligge tæt ved Leiren, inden de for Kjeblevig og Njardvig herefter bestemte Mærker. — 2) For Kjeblevig og Njardvig ville Vi allern. have tilladt, at Garnsætningen der kunde endnu vedblive i nogle Aar, for nærmere at erfare, hvorvidt samme kunde tilföie Indbyggerne Skade, eller ikke; dog med den Bestemmelse, at Garnene ikke maae sættes længere ud i Söen, end mod Holmsberg, og ikke længer ind efter, end til det paa Stappen værende Mærke, Indre-Skoren kaldet, i lige Linie. — 3) I Henseende til Garnenes Antal paa sidstnævnte Steder, da ville Vi, at samme for hver Baad skal bestemmes efter forommeldte Vores Reskript af 8. April 1782, dets 6. §, saaledes, at paa et To-Mandefar ikkun bruges 3 Garn, som tilsammen ikke maa være mere end 90 Favne, eller hvert Garn 30 Favne langt, paa et Fire-Mandefar ikkun 6 Garn og paa et Fem-Mandefar 7 Garn; og maa Garnsætningen ingen Tid tage

sin Begyndelse för end den 14. Martii, eller 7 Dage tidligere end i Havnefjorden. — 4) Under og omkring Vogastappen, som det bedste Krog-Fiskersted, ville Vi have al Garnsætning strængeligen forbuden. — 5) Ligesom Vi iövrigt allern. ville, at forommeldte Vores Reskript af 8. April 1782, forsaavidt samme efter Omstændighederne er anvendeligt, fremdeles skal gjælde for foranförte Steder; saa ville Vi og, at de, som mod denne Vores allern. Befaling maatte forsee sig, skulle være underkastede de samme Böder, som i bemeldte Reskript ere fastsatte. — Thi haver Du Vores allern. Villie og Befaling ei alene selv at overholde og nöie at paasee dens allerund. Efterlevelse, men og samme i det islandske Sprog paa Thinge til Almuens og alle Vedkommendes allerund. Efterlevelse at lade læse og offentligen bekjendtgjöre. Hermed skeer Vores Villie. Befalende &c. Skrevet paa Vort Slot Friderichsberg den 18. Septbr. 1793. 1793. 18. Septbr.

Kongelig Resolution ang. **Nedlæggelsen** af **Gufunes Hospital.** Frederiksberg 18. Septembr. 1793. — I Rentekammerets Forestilling 17. Septbr. 1793 bemærkes, at Stiftamtmand Stephensen havde under 25. Aug. 1791 foreslaaet at ophæve Hospitalet paa Gufunes (der efter hans Angivelse var stiftet af Christian den Anden omtrent 1518 paa Viðö, og flyttet derfra 1752), samt at bortleie Gaarden og den til samme henlagte Jord Eiði, med begges Qvilder, for den fastsatte Jordebogs-Afgift, imod at tilstaae 6 af de dertil mest værdige, forældede og fattige Leilændinge paa det kongelige Gods i Guldbringe Syssel og Mosfells-Sveit hver 10 Rd. i aarlig Pension og ligesaa mange Enker fra samme Syssel og Sveit, hver 6 Rd. for deres Livstid. — Anledningen til Forslaget anförte han at være, at Udgifterne oversteg Indtægterne efter Landfogdens Beregning, saaledes, at 12 Lemmers Underholdning og Hospitalsholderens Lön androg aarlig til Udgift for Kongens Kasse 181 Rd. 10½ Sk., iberegnet Afgiften af Gufunes og Eiði (18 Rd. 70 Sk.) og Betalingen for Dagslaatter, som nu forrettes til Hospitalet in natura (à 45 Sk. = 18. Septbr.

1793. 18 Rd. 4½ Sk. — Leier af Hospitalets Qvilder beregnedes til 19 Rd. 72 Sk.); hvorimod forHen, da Hospitalet var paa
18. Septbr. Vidöe, kun medgik til Medlemmernes Underholdning 24 Rd., samt Vidöes Afgift, som eftergaves Hospitalsholderen, hvilken Afgift ikke overgik 12 Rd. Species. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 74, Nr. 57.

Vi approbere allern. indbemeldte af Stiftamtmand Stephensen gjorte Forslag om at nedlægge det saakaldte Gufunes Hospital paa Island, imod at 6 af de dertil mest værdige gamle og fattige Leilændinge paa Vort Gods i Guldbringe Syssel og Mosfells-Sveit tilstaaes hver en aarlig Pension af 10 Rd., og ligesaa mange Enker af bemeldte Syssel og Sveit hver 6 Rd., deres Levetid; dog ville Vi, at fornævnte Hospital ikke ophæves, förend til Fardag 1795; og maae de Præsten i Mosfell og Gufunes Kald, for hans Tjeneste ved Hospitalet tillagte 4 Rd. 36 Sk. aarlig, saavel som den Degnen ved Gufunes tilstaaede, og nu Præsten til bemeldte Kald efter Vort Reskript af 11. Junii 1784 tillagte, aarlige Lön, 25 Rd. 93 Sk., fremdeles udbetales den nuværende Præst, men derimod skulle samme ved dennes Afgang fra dette Kald aldeles ophöre for Eftermændene i Kaldet. Friderichsberg Slot den 18. Septbr. 1793[1].

21. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Afbenyttelse af to af Reykjaviks Hjaleier til Skolens Brug. Khavn 21. Septbr. 1793.** — At, saafremt afgangne Skomager Höier ikke har efterladt sig Enke, og denne ikke attraaer at vedblive hendes Mands Bygsel paa Hjaleierne Melshus og Holakot, finder Rentekammeret Intet at erindre imod, at disse tvende Hjaleier overlades Rektor til Brug og Benyttelse, saalænge de ikke

[1]) communiceret Stiftamtmand Olaf Stephensen ved Rentek. Skriv. 21. Septembr. 1793, med Anmodning, at tillægge Landfogden Ordre at foranstalte det Fornödne. Isl. Copiebog Litr. Y, Nr. 1479.

maatte behöves enten ved Skole-Indretningen eller til Biskoppens Tjeneste. Med Hensyn til Stiftamtmandens Forespörgsel: hvem der skal tilhöre Afgiften af disse Hjaleier siden 1785, svares, at, saavidt den allerede maatte være betalt til Fabrikken, kunde det have sit Forblivende derved, men iövrigt blev den at erlægge til Jordebogskassen; hvorom Stiftamtmanden anmodes at tillægge Landfogden fornöden Ordre. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1446. 1793. 21. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang Vægter-Pengenes Repartition i Reykjavík. Khavn den 21. Septbr. 1793. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1442. 21. Septbr.

Ved at tage under Overveielse, efter hvad Regler Vægterpengene i Reykevigs Kjöbstæd vare at repartere og hæve, i Anledning af Hr. Stiftamtmandens Skrivelse under 2. Januar a. c., finde vi, at Bygningernes Værdie ikke vel kan lægges til Grund, saavel i Hensigt til Vanskeligheden i at bestemme samme, som at denne efter sin Natur ofte maa variere; men at Ligningen rettest skeer paa Grunden, og fornemmelig i det Forhold, at först bestemmes hvor meget der behöves til Vægterens, eller (om flere end een behöves) til Vægternes Lönninger, og derefter reparteres dette Belöb paa Grundene uden Hensigt til Husenes Værdie, dog at de Huse, som hverken beboes eller benyttes til noget Brug, saalænge de staae saaledes öde, undtages fra Repartitionen; hvilket vi maa have overladt til Hr. Stiftamtm. at foranstalte. Rentekammeret den 21. Septembr. 1793.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Kjöbstæd-Borgeres Rettigheder i Island. Khavn den 21. Septembr. 1793. — At, da de islandske Kjöbstæds-Privilegiers 10. § [1] giver enhver 21. Septbr.

[1] Anordn. 17. Novbr. 1786, § 10.

1793. — 21. Septbr. Borger Rettighed til at drive al Slags Kjöbstæd-Næring, saa sees ikke at Assistent Angels Enke kan formenes at bage Grovbröd, uagtet at Oeconomus Scheel og Zoega alt have begyndt denne Næring; men med Hensyn til Scheels Begjæring om at oprette et Gjæstgiverie, da maatte det, i Analogie med bemeldte Anordnings Bydende, komme an paa, om Stiftamtmanden maatte finde fornödent dertil at forunde ham Tilladelse. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1449.

21. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Handels-Prisernes Forhöielse om Vinteren i Island. Khavn 21. Septbr. 1793.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1460.

Ved Promem. af 26. Febr. a. c. har det behaget Hr. Stiftamtm. at indstille, hvorledes det kunde være at forebygge, at de Handlende om Vinteren holder en Tönde Rug eller Meel i 5 à 6 Rdlrs Priis, som om Sommeren gjelder 4 à 5 Rd., og en Pot Brændeviin i 40 à 48 Sk., som om Sommeren gjelder 20 à 24 Sk. — Men til tjenstligst Gjensvar maa vi have formeldet, at ligesaa lidet som Taxt kan eller bör sættes paa de Vare, som udföres fra Island, der dog ere stegne til saa höie Priser, især Fisken, ligesaa lidet findes det passende at bestemme nogen Priis for de Vare, som sendes til Island; dog önske vi at blive underrettede om, hvilke Handlende det er, der have drevet saadan Handel. Rentekammeret den 21. Septbr. 1793.

21. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Pantevæsenet i Island. Khavn 21. Septbr. 1793.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1465.

Paa Hr. Amtmandens Skrivelse af 13. Febr. a. c., ang. at en Præst havde bortsolgt en loco cautionis pantsat Gaard, og at Forordn. af 7. Febr. 1738 om Pantebögers Indretning maatte extenderes til Island, formeldes til tjenstlig Gjensvar: at vi finde, at Præsten

bliver at tiltale til at lide Dom efter Norske Lov, hvortil 1793.
Hr. Amtm. anmodes at föie fornöden Anstalt; og i Henseende til Forslaget om Forordningens Extension, da bliver denne Sag tagen under nærmere Betragtning. Rentekammeret den 21. Septbr. 1793[1]. 21. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Forslag om en Brændeviins-Afgift i Island. Khavn 21. Septbr. 1793. — 21. Septbr.
At Rentekammeret ikke kan indlade sig paa Amtmandens Forslag om Paalæggelsen af en Afgift paa det til Island udförende Brændeviin; hvorhos det meldes ham, at ifölge kgl. Resol. 4 Juni 1791 godtgjöres ⅓ Sk. pr. Grad Potten indtil 6 Grader, af det Korn-Brændeviin som fra Kjöbenhavn udföres til Island, ligesom til fremmede Steder, „og naar samme skulde ophæves i Henseende til det Brændeviin, som sendes fra Kjöbenhavn til Island, vilde Udförselen af samme i denne Post være saa meget mere besværet end Udförselen af holsteensk Brændeviin, som dette sidstnævnte Brændeviin ikke bærer nogen Formalings-Afgift". Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1473.

---

[1]) s. D. Rentek. Skriv. til Cancelliet, hvorved Indholdet heraf meddeles, og det overlades til Cancelliet, om det vil correspondere med vedkommende Embedsmænd i Landet, „hvorvidt den og övrige til Skjöders og Pantebreves Thinglysning henhörende Anordninger kunne anvendes paa Island, samt med hvilke Modificationer og nærmere Bestemmelser saadant kan skee". Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1466. — Ved Skrivelse 26. Oktbr. 1793 (Brevb. Nr. 4649, S. 1138) forlanger Cancelliet Stiftamtmand Olaf Stephensens Betænkning om Sagen, og i Anledning af hans Svar resolveres i Cancelliets Skrivelse til ham og Amtmændene 10. Januar 1795 (see nedenfor under dette Datum), at med Hensyn til Pantevæsenet skal det i Island forblive som hidtil. — De senere Skridt med Hensyn til Udvidelse af For. 7. Febr. 1738 til Island, omtales i den til denne Forordn. föiede Bemærkning her i Samlingen.

1793.

21. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Forslag til et Korn-Magazins Oprettelse i Island. Khavn 21. Septbr. 1793.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1474.

Hr. Amtm. har ved adskillige Skrivelser, især ved Skrivelse af 31. Januar a. c., i Anledning af de til Undsætning bestemte men besparede 500 Rd. af Collect-Pengene, andraget paa et Korn-Magazins Oprettelse. Men Rentekammeret kan, efter den frie Handels Grundsætninger, ikke indlade sig i, ved nogen offentlig Foranstaltning at give Anledning til slige Magaziners Anlæg, som, for saavidt de maatte hindre al Handels-Speculation, ville, istedenfor at gavne, meget skade Landet, foruden at et saadant Magazin, som Hr. Amtm. har bragt i Forslag, ikke befindes at være til nogen almindelig Nytte, da langtfra liggende Egne ikke derfra kunne blive forsynede. Skulde derimod Indbyggerne for egen Regning og af sig selv kunne komme overeens om Magaziners Anlæg i det smaae paa et eller andet for dem beleiligt Sted, kan fra dette Kammers Side Intet derimod haves at erindre. De besparede 500 Rd. ville Hr. Amtm. indtil videre beholde under Bevaring, paa dette Kammers nærmere Disposition. Dette skulle vi ikke undlade at formelde til tjenstligst Gjensvar og behagelig Underretning. Rentekammeret den 21. Septembr. 1793.

28. Septbr. **Cancellie-Circulaire ang. Fritagelse for Sjette- og Tiende-Penge af Arv, som föres til og fra Ostindien. Khavn den 28. Septembr. 1793.** — Synes ikke at være sendt til Island (de islandske Amtmænds Navne ere udströgne paa Concepten i Cancelliets Archiv), men er her optaget paa Grund af dets almindelige Indhold. Canc. Brevb. for 1793, Nr. 4140, S. 882—883; Fogtm. VI. 7, 246. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. — Bekjendtgjort i Kjöbenhavn ved Raadstue-Plakat 3. Oktbr. 1793 (Original-Aftryk

paa et Qvartblad; Qvart-Forr. for 1793, S. 236–237; Schou XI, 95). 1793.

28. Septbr.

P. M. Da Hans kgl. Maj^t, efter det kongelige General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegii Meldende hertil, har, i Henseende til Sjette- og Tiende-Penges almindelige Eftergivelse for Arv, som udgaaer til eller indkommer fra Ostindien, under 6. Julii 1791 allern. resolveret saaledes: — Vi ville allern. for Fremtiden aldeles eftergive og ophæve Vores Kasses Ret til Sjette- og Tiende-Penge af Midler, som fra Vore Riger og Lande i Europa udföres til Vore paa de Danske Etablissementer i Ostindien sig opholdende Undersaatter i Almindelighed, og maae deslige Midler saaledes herefter frie for al saadan Afkortning til Vores Kasse og uden nogen foregaaende Ansögning didhen udföres, ligesom ingen saadan Afkortning erlægges af de Midler, som fra bemeldte Etablissementer til Vores Europæiske Stater hjemföres. — Saa skulle man herved tjenstligst tilmelde (Tit.) denne allerhöieste Resolution til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 28. Septbr. 1793.

Rentekammer-Skrivelse til Finance-Collegium, ang. Befragtning af et Postskib til Island. Khavn 12. Oktobr. 1793[1]. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1490. — Uddrag. 12. Oktbr.

[Kammeret andrager paa, at Finance-Collegium vil foranstalte udredet af Finants-Kassen Bekostningerne ved Befragtningen af det aarlige Postskib til Island, der var befalet ved Plak. 18. August 1786 og Forordn. 13. Juni 1787, Cap. I, § 21, og hvis Belöb for Aarene indtil 1790 incl. androg 7958 Rd. 83 Sk., samt for Aarene 1791 og 1792: 1260 Rd. 53 Sk.] — I Henseende til denne aarlig forefaldende Udgift skulle vi iövrigt ikke undlade at melde, at istedetfor at ved Anordningerne er befalet, at et Postskib skulde

[1]) kgl. Resol. 31. Januar. 1794.

1793. 12. Oktbr. gjöre tvende Tourer til Island, har man, i Betragtning med den dermed forbundne större Omkostning, gjort den Indretning, at Postskibet befragtes for om Efteraaret at gaae til Island, og at retournere her til Staden om Foraaret, hvorefter man, istedetfor den da gjörende anden Tour her fra Staden, betjener sig af det ved den Tid herfra afgaaende Falkeskib, hvorved altsaa en Tour for Postskibet spares, og dettes Fragt altid maa ansees at blive saa meget ringere. Vel kan det iblandt skee, at man kan vinde Noget i Fragt af Gods, som en eller anden Kjöbmand finder Speculation at oversende, men derpaa kan ingen Regning gjöres, da det, som i de forlöbne Aar er faldet, har været overmaade ringe, og for indeværende Aar kan Fragten af det i Postskibet saaledes indtagne Gods ikke anslaaes til 50 Rd. — Ellers betjener Kammeret sig tillige af dette Skib til at oversende hvad der behöves for kongelig Regning, saasom Bygningsmaterialier, eller og, som forrige Aar var Tilfældet, Kornvare, hvilke man mod Fragtfrihed formaaede en Kjöbmand til at oversende, for at forebygge Mangel, som befrygtedes. Rentekammeret den 12. Oktobr. 1793.

26. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Udgivelse af Overrettens Akter. Khavn 26. Oktobr. 1793.** — Canc. Brevb. for 1793, Nr. 4647, S. 1137—1138.

P. M. I Anledning af dette Collegii Skrivelse under 13. Oktbr. f. A. om, at der for Eftertiden hvert Aar skulle indsendes til Cancelliet 5 Exemplarer, saavel af de trykte Laugthings- som Oberrets-Acter, har Hr. Stiftbefalingsm. udi Skrivelse af 7. f. M. forespurgt: om Oberrettens Acter bör udgives i Trykken fra de förste Tider af, bemeldte Ret er bleven holden i Island, 5 Aargange aarlig, indtil nærværende Tider, og af bemeldte Aargange 5 Exemplarer derefter indsendes til

Cancelliet, hvilket De formener meget ville interessere Publicum, og give Oplysning om Landets vigtigste Sagers Udfald. — Da man nu Intet derimod finder at erindre, saa skulde man tjenstligst anmode Dem, at ville behageligen i den Henseende foranstalte det Fornödne [1]. Det kgl. Danske Cancellie den 26. Oktobr. 1793 [2]. 1793. 26. Oktbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Tilsyn med Justitssagernes Drift i Island. Khavn 9. Novbr. 1793. — Canc. Brevb. for 1793, Nr. 4848, S. 1273—1274. 9. Novbr.

P. M. I Anledning af islandsk Kjöbmand Dines Jespersens Ansögning om, at Bonden John Johnsen paa Gaarden Lille-Steensvad i Nordre-Mule Syssel, tillige med det af ham og forhen af hans Broder besvangrede Fruentimmer Christine Rusticusdatter, maatte befries fra den dem i Aaret 1790 tildömte Livsstraf, saavel som Hr. Stiftamtm. derover afgivne Erklæring: skulde man tjenstligst anmode Dem om at indsende Laugthingsdommen, saasnart den er falden. — Iövrigt kan Cancelliet ikke Andet end yttre sin billige Fortrydelse over det Beviis, som denne Sags Behandling giver paa Justits-Sagernes uforsvarlige Ophold i Island. Man maa derfor anmode Hr. Stiftamtm. herefter at have nöie Indseende med, at de offentlige Sager forfölges med den Hurtighed, som Hans Maj^ts Love og Anordninger fordre. — Med Deres Betænkning om den omhandlede Sag venter man fuldstændig Oplysning om, hvo eller hvilke Embedsmænd der have været Skyld i dens lang-

[1]) de udgivne Overrets-Akter begynde dog först med Aaret 1756; formodentlig have de ældre Protokoller allerede dengang været tabte.

[2]) i Anledning af denne Cancellie-Skrivelse ere efterhaanden af Overrettens Vice-Notarius (senere Justits-Sekretair ved Landsoverretten) B. Stephensen udgivne 7 Hefter af „Acta Yfirréttarins á Íslandi", indbefattende Aarene 1756—1796, trykte paa Leirárgörðum i Aarene 1797—1803. 8vo.

1793. 9. Novbr. varige Henstand, da de formedelst deres Forsömmelse medgaaende Underholdnings- og Varetægts-Omkostninger af dem bör udredes. Det kgl. Danske Cancellie den 9. Novembr. 1793.

9. Novbr. **Cancellie-Circulaire til Stiftamtmanden og Amtmændene paa Island, ang. aarlige schematiske Indberetninger om criminelle Fanger m. v. Khavn 9. Novbr. 1793**[1]. — Cancell. Brevb. for 1793, Nr. 4847, S. 1273. — Det tilsvarende Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd m. fl. i Danmark og Norge er af 2. Novbr. 1793 (til Khavns Hof- og Stadsret 25. Januar 1794). Udtog af Circulairet med Schema findes hos Fogtm. VI. 7, 279. — Disse Indberetninger og Schemata ere senere bortfaldne iflölge Canc. Circul. 12. Februar 1825.

P. M. Paa det at Cancelliet stedse nöie kan være underrettet om, hvorvidt Rettens Betjente opfylde de dem i Henseende til Delinquentsagers hastige Förelse paaliggende Pligter, skulde man tjenstligst anmode (Tit.) at ville ved hvert Aars Udgang indsende hertil en nöie og udförlig Fortegnelse over alle under Forfölgning værende Criminal-Fanger, deres Navne og begangne Forbrydelser, samt den Tid, udi hvilken de have været under Inquisition eller Tiltale, og paa det at disse Efterretninger kunne blive desto nöiagtigere og mere overeensstemmende med Hensigten deraf, skulde man hermed tjenstligst lade fölge vedlagte Schema, med Anmodning, at de Lister, som for Eftertiden indsendes, maatte blive indrettede derefter. Det kgl. Danske Cancellie den 9. Novembr. 1793.

1794. 24 Januar. **Bevilling paa at maatte tage Apotheker-Examen i Island. Christiansborg 24. Januar 1794.** — Norske Reg. 55, 41—42.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at Vi, efter

[1] Canc. Circ. 14. Juni 1806 og 21. Oktbr. 1815.

Studiosus Magnus Ormsen, Svend ved Næs Apotheque i Vort Land Island, hans herom allerund. gjorte Ansögning og Begjæring, samt den af Collegio medico derover afgivne Erklæring, allern. have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han, der, i Betragtning af hans Fattigdom og Uundværlighed fra Apotheket formedelst Apothekerens Svaghed, efter given Tilladelse er af Physico i bemeldte Island examineret udi den Apothekerne befalede examen pharmaceuticum, og derudi har beviist at besidde den fornödne Indsigt og Duelighed, maa i Tiden, uden videre Examen, nedsætte sig som Apotheker paa Island, med de Rettigheder, som til et Apotheks Eiendom allern. ere henlagte, naar han selv maatte blive Eier af et Officin. Forbydende &c. Christiansborg den 24. Januar 1794. [ad mandatum]. 1794. 24. Januar.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. et Forslag om Landkræmmeres Ansættelse i Island. Khavn 25. Januar 1794. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1559. 25. Januar.

Efter at have taget Amtmand Thorarensens Forslag om at etablere Landkræmmere i Island, tillige med Stiftamtmandens Betænkning i Skriv. af 26. Febr. a. p. desangaaende under nöieste Overveielse, kunne vi ikke overbevise os anderledes, end at jo Landkræmmeres Ansættelse i Island vilde paa den ene Side være til Hinder for de islandske Kjöbstæders Opkomst, der dog uafladelig maa söges, dersom ellers for Handel med Landets Produkter og de til dets Forsyning nödvendige Vare skal kunne ventes nogen stadig og for Indbyggernes Vel tjenlig Drift, og paa den anden Side ei alene maaskee for Indbyggerne forhöie Priserne paa Indförselsvare i Almindelighed, men og give Anledning til Misbrug i Handel med adskillige Indbyggerne utjenlige Vare, som allermindst under Landkræmmer-Handel vilde kunne controlleres. — Som Hovedgrund for For-

1794. slaget er ellers anfört, at Indbyggerne vilde forskaanes
25. Januar. for gemeenlige Reiser til Handelsstederne, som ansees fordærvelige for Almuen, og at altfor yppig Brug af Brændeviin, Tobak og andre unödvendige Vare vilde forekommes. Til at bevise det Byrdefulde ved Reiserne, anföres, at de maae reise 3 à 4 Gange om Aaret 10 til 12 Mile, og iblandt gjöre denne Reise for at skaffe sig enkelte manglende Nödvendigheder; men, foruden at en saa lang Frastand fra Handelsstederne ikkun kan finde Sted i Henseende til et eller andet enkelt Sted, indsee vi ikke, at saa mange Reiser kunne være fornödne, da det staaer til Indbyggerne, ligesom hidtil skal have været i Brug, at forene sig om at afsende een eller tvende Mænd, for paa Samtliges Vegne at gjöre den fornödne Handel, hvoraf synes at fölge, at Reiserne ei kunne være saa fordærvelige eller ödelæggende, som det har behaget Hr. Amtmanden at forestille dem, eller nu mere end tilforn. — At Brugen af Brændeviin, Tobak og flere unödvendige Vare skulde ved Landkræmmeres Etablissement blive indskrænket, kunne vi ei heller antage, da tilstrækkelig Control i denne Henseende efter Vores foran yttrede Formening vel neppe vilde være mulig at indföre, men Leilighed til overflödigere Brug af deslige Vare tvertimod ved Landkræmmer-Handel meget vilde tiltage. — At der ere Landkræmmere i Norge, kan ei heller tale for, at de skulde etableres i Island, thi foruden at det har en langt anden Beskaffenhed med Landkræmmere i Norge, da disse först erholde Bevilling, end med Landkræmmerne i Island, som efter Forslaget skulde indföres just nu, da man tænker paa at faae oprettet det fornödne Antal Kjöbstæder i dette Land, hvor ingen för have været, saa er man og af Erfarenhed overbeviist om, at Landkræmmer-Handelen i Norge i Almindelighed ikke svarer til Hensigten, og derfor betænkt paa at indskrænke samme. — Til hvad foran er anfört om den skadelige Indflydelse Landkræmmeriet befrygtes at

ville have paa Kjöbstæderne, maa vi endnu föie, at samme efter vores Formening aldeles vilde ödelægge Speculant-Handel, da ikke alene Landets Produkter, som Kjöbmændene skulle tilforhandle sig, vilde blive i Landkræmmernes Handel, men disse og blive de, som Kjöbmændene fornemmelig kom til at handle med, fölgelig vilde det staae i deres Magt, at foreskrive hine trykkende Priser, [som] de til deres Fordeel maatte finde for godt. Paa disse Grunde vil Hr. Stiftamtm. befinde, at vi ikke kunne indlade os i Forslaget. — Iövrigt maa vi, i Anledning af hvad Hr. Stiftamtm. yttrer i Henseende til Muligheden af, at kongelige Betjentere dreve eller kunne drive Handel, anmærke: at Tanken om denne Mulighed ikke er ny, da allerede ved kgl. Reskr. af 14. Marts 1758 er sat Straf for Betjente, geistlige og verdslige, som betrædes i Handel imod Anordningerne. Rentekammeret den 25. Januarii 1794[1].

1794. 25. Januar.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Etablissementet paa Seydisfjord. 25. Januar.

Khavn 25. Januar 1794. — At, skjöndt Kjöbmand Jespersen og Interessenter have solgt deres Etablissement i Vopnafjorden, kan deres Eftermænd tillades at etablere sig paa samme Sted og under samme Vilkaar i Seydisfjorden, som hine, naar de melde sig derom. — „Men da man tillige har bragt i Erfaring, at Kjöbmand Kyhns Factor paa Rödefjorden skal, uden nogen dertil erholdt Tilladelse, have opfört en Bygning, og drive Handel omtrent en Miil ovenfor det Fiskevirknings-Sted, hvor Dines Jespersen og Med-Interessentere var tilladt at etablere sig, saa maa vi have Hr. Amtm. anmodet om, at De i saa Tilfælde tilholder Vedkommende igjen at nedtage denne Bygning, saafremt han ikke vil underkaste sig Tiltale for saadan hans imod Anordningerne stridende Adfærd". Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1566.

[1]) s. D. Rentek. Skriv. af samme Indhold til Amtmand Stephan Thorarensen. Copieb. sst. Nr. 1560.

1794. 25. Januar. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. en suspenderet Sysselmands Andeel i Embedets Indkomster. Khavn 25. Januar 1794.** — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1568.

Af Hr. Stiftamtm• Skrivelse under 10. Augusti a. p. i Anledning af den suspenderede Sysselmand Haldor Jacobsens Klage over, at den constituerede Sysselmand ikke aflagde ham fornöielig Regning for Sysselets Indkomster, see vi, at Hr. Stiftamtm. staaer i den Formening, at den Suspenderede ikke skulde nyde Deel i de tilfældige eller pro persona faldende Sportler, saasom Skifte-Salarium, Auctions-Gebyr, Lön som Assessor i Oberretten med videre, men at vi ikke finde Adgang at betage den suspenderede Sysselmand Part af de uvisse Indkomster, ligesom af Indtægten efter Mandtalsbogen, det skulle vi ikke undlade at formelde til tjenstligst Gjensvar, med Anmodning, at Hr. Stiftamtmand i Overeensstemmelse dermed ville tillægge den constituerede Sysselmand fornöden Ordre om nærmere Rigtigheds Aflæggelse. Rentekammeret den 25. Januarii 1794.

31. Januar. **Kongelig Resolution ang. et Postskibs Befragtning til Island. Christiansborg 31. Januar 1794.** — I Finants-Collegiets Forestilling 21. Januar bemærkes, at den islandske Handels-Realisations-Commission havde indsendt til Rentekammeret en Regning, stor 7958 Rd. 83 Sk., som var udbetalt til det islandske Postskibs aarlige Befragtning fra 1786 til 1790 inclus., og som Commissionen vilde have refunderet. Men da denne Udgift ikke vedkom Rentekammerets Fonds, henstillede Kammeret til Finants-Collegium at faae den erstattet paa en anden Maade. Med Hensyn til Arrangementet af Postskibets Toure, havde man, for at spare, kun befragtet et Postskib eengang om Aaret (istedenfor at Plak. 18. August 1786 havde anordnet to Gange om Aaret) og benyttet Falkeskibet til den ene Tour. — Finance-Collegii

Forestillinger med derpaa faldne kongelige Resolutioner fra 1. Januarii til 30. Junii 1794, Nr. 25. 1794. 31. Januar.

Efter de allerund. foredragne Omstændigheder bevilge Vi hermed allern., at den islandske Handels Realisations-Fond af Vores Kasse maa godtgjöres 7958 Rd. 83 Sk. for hafte Udgifter ved de i Aarene 1786, 1787, 1788, 1789 og 1790 til Island afsendte Postskibe, samt 450 Rd. for det i Aaret 1791 udsendte Postskib; at de Agent Bodenhoff efter Vores Rentekammers Requisition udbetalte 810 Rd. 53 Sk. for Fragt af det i Aaret 1792 afsendte Postskib formelig maae beordres Vores Kasse til Udgift, og endelig, at Fragten af det i Aaret 1793 til Island udsendte Postskib med 1400 Rd. af Vores Kasse maa godtgjöres. — Iövrigt autorisere Vi hermed allern. Vores Finants-Collegium, efter Rentekammerets derover hvert Aar indgivende Regninger, at foranstalte Fragten for det herefter til Island aarlig udsendende Postskib betalt af Vores Kasse. Christiansborg Slot i det geheime Statsraad den 31. Januarii 1794.

Forordning for Danmark og Norge, ang. Hudens Aftagelse af döde Kreaturer. Christiansborg 31. Januar 1794. — Publiceret paa Althinget 1794 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 14, S. 7; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. — Siell. Reg. 81, 32b—34. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1794, S. 3—6; Schou XI, 149—152. 31. Januar.

Forordning, som sigter til at udrydde den iblandt Land-Almuen paa nogle Steder i Danmark og Norge indförte daarlige Tanke, at ansee det som en vanærende Gjerning, at trække Huderne af Heste og andre Kreature, som enten dræbes, eller döe af tilfældige Aarsager, hvilken skadelig Fordom Kongen vil have afskaffet.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi med Mishag have fornummet, at en Deel af Land-Almuen

1794. paa nogle Steder skal være indtagen af den daarlige
31. Januar. Fordom, at betragte det som et vanærende Arbeide, at tage Huderne af Heste og Qvæg, som döe af Sygdom eller andre tilfældige Aarsager; hvoraf Fölgen er denne: at deslige Kreature, ved at henligge forraadnede paa Marken, foraarsage giftig og usund Luft, samt at Eierne tabe den Fordeel, som de kunde gjöre sig af Huderne, ved enten at sælge dem til Garvere og Feldtberedere, eller og at bringe sig dem til Nytte paa anden Maade. Vel formode Vi ikke, at der nu findes Mange saa ufornuftige og uoplyste, at de virkeligen troe, at en god og nyttig Handling medförer Vanære, og at det kunde være en mere beskjæmmende Gjerning at tage Huderne af et Slags Kreature end af et andet, eller at det i denne Henseende gjör nogen Forskjel, om et saadant Kreatur er slagtet, eller det paa andre Maader har mistet Livet. Imidlertid, da det dog i visse Egne er bleven til en Vane, at denne vrange Fordom fölges af de Fleste, deels fordi deres Tjenestefolk vægre sig ved at lægge Haand paa Arbeidet, deels fordi de befrygte at blive udsatte for Bebreidelser og Forhaanelser af Andre, som enten af Ondskab, Misundelse eller Taabelighed kunne ville lægge dem til Last, at de ikke rette sig efter den igjennem Vankundighed og Overtroe indförte gamle Skik: — saa have Vi fundet for godt, at rydde disse Hindringer af Veien, og sætte Enhver i Stand til at gjöre sig lovlig Fordeel af sin Eiendom. Til den Ende befale Vi herved allernaad.: at

1) Naar noget af en Bondes eller Landboers Kreature, være sig Qvæg eller Heste, enten formedelst Tilfælde döer, eller det bliver dræbt, da skal Eieren inden 24 Timers Forlöb lade Huden aftage det döde Kreatur, og derefter Kroppen nedgrave 2 Alen dybt paa sin Mark, med mindre Kjödet er af det Slags, og saa godt, at det kan tjene til sund Spise, eller og Eieren vil anvende det til andet nyttigt Brug, saasom: til at lægge

det ud, for derpaa at skyde vilde Dyr (i Tilfælde af, 1794. at han har Jagtrettighed), föde Hunde dermed om Vinteren, eller deslige; i hvilket Tilfælde han dog först bör lade Huden aftrække. Befindes Nogen at overtræde dette Vort Bud (hvis Gavn for Vedkommende selv og det Almindelige er saa indlysende), da skal den Skyldige ved Politieretten dömmes til at böde 4 Rd. til Sognets Fattige, og desforuden tilpligtes at nedgrave Kreaturet paa ovenanförte Maade, under Straf af, at böde 2 Mk. til Fattigkassen for hver Dag han er Dommen overhörig. — 2) Dersom noget Tjenestetyende nægter at være Husbonden behjelpelig i at trække Huden af det döde Kreatur og derefter begrave det, da skal Husbonden strax kalde tvende af sine Naboer til sig, og i disses Nærværelse selv lægge Haand paa Kreaturet, samt advare den modvillige Tjener om den Straf, han ved sin Overhörighed paadrager sig. Skulde denne desuagtet vægre sig ved at efterkomme det, som ham befales, da skal han for sin Ulydighed förste Gang dömmes til Fængsel paa Vand og Bröd i 4 Dage, og anden Gang til een Maaneds Arbeide i Forbedringshuset, hvilken Straf fordobbles, saa ofte han siden befindes skyldig i lige Forbrydelse. Undslaaer nogen Nabo sig for at fölge den, som begjærer det, i ovenanförte Tilfælde, da bör han böde 1 Rd. til Sognets Fattigkasse. — 3) Ifald Nogen skulde være saa dristig og ondskabsfuld, at forhaane, laste eller ilde omtale enten Husbond eller Tjener, fordi disse, som fornuftige Mennesker og gode Undersaatter, have efterkommet de Pligter, som Vi ved denne Anordning have foreskrevet, til deres eget og det Almindeliges Bedste, da skal han böde 4 Rd. til Sognets Fattige, og gjöre den Fornærmede offentlig Afbigt for Retten, og dersom han vægrer sig ved at bede den Forurettede om Forladelse, skal han i det Sted sættes en Time i Gabestokken eller Halsjernet, paa en Söndag, naar der er Gudstjeneste i Kirken. — 4) Sognefogderne i Danmark og Lehnsmændene i Norge

31. Januar.

1794. skulle med alvorlig Nidkjærhed og Aarvaagenhed paa-
31. Januar. see, at denne Forordning nöiagtigen overholdes. Findes de heri forsömmelige, og de ikke, naar Nogen af Sognets Beboere forseer sig derimod, strax andrage det for den vedkommende Rettens Betjent, som förer Politiemester-Embedet der paa Stedet, da skal Sognefogden eller Lehnsmanden böde til Fattigkassen förste Gang 5 Rd., anden Gang 10 Rd., og tredie Gang, foruden at betale den sidstbenævnte Mulkt, afsættes fra sin Tjeneste. Under Straf af lige Böder skal Opsyns- eller Oldermanden i hver By vaage over disse Vore Buds Efterlevelse, og være pligtige til, naar Nogen overtræder samme, at anmelde det for Sognefogden. — 5) I Tilfælde af, at Qvægsygen skulde yttre sig, da bör der paa de Steder, hvor samme befindes, forholdes med Qvægets Ihjelslagning og Nedgravelse efter de Regler, som ved Forordningen af 30. November 1778 ere bestemte. — 6) Heste, som döe af Snibe, eller dræbes formedelst Befængelse af denne smitsomme Sygdom, bör ligeledes uopholdeligen nedgraves med Huden 2 Alen dybt under Jorden. — 7) Vi have den Tillid til Vore Embedsmænd og Betjente, som boe paa Landet, at de ikke alene ville foregaae Almuen med et godt Exempel i at efterleve de samtlige Landboere ved denne Lovgivning paalagte Pligter, men at de endog (i Særdeleshed Præsterne) ville gjöre sig Umage for at give de mindre Oplyste iblandt deres Medborgere det rette Begreb om disse Vore Bud og sammes velgjörende Öiemærke. Iövrigt befale Vi, at denne Forordning ikke alene strax skal bekjendtgjöres fra Prædikestolene og ved Retterne, men endog at deraf allevegne skal uddeles et tilstrækkeligt Antal Exemplarer iblandt Almuen, paa det at den desto vissere kan komme til hver Mands Kundskab. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kgl. Residentz-Stad Kjöbenhavn den 31. Januarii 1794.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Postgangen mellem Nord- og Österlandet. Khavn 22. Februar 1794[1]. — At Postbudet, „som gjör Touren fra Östre-Fjerdingen til Nordlandet, tilstaaes 12 Rd. for hver Tour, istedenfor de tilforn tilstaaede 8 Rd." — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1579. — Communication herom til den constituerede Landfoged, Laugmand Magnus Stephensen, og Stiftamtmand Olaf Stephensen, i Rentek. Skrivelser s. D., Copieb. sst. Nr. 1580—1581. 1794. 22. Febr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Anviisninger fra Landfogden. Khavn 22. Febr. 1794. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1591. 22. Febr.

At Hr. Stiftamtm. foranstalter, at hverken den nu constituerede Landfoged (Laugmand Magnus Stephensen) eller hans Eftermand udstæder Anviisninger uden paa de i det löbende Aar faldende Intrader, finder dette Kammers Bifald, det skulle vi ikke undlade at formelde til behagelig Underretning og tjenstligst Gjensvar paa Hr. Stiftamtm[s] Skrivelse af 5. Septbr. a. p. — Rentekammeret den 22. Februarii 1794.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Hoverie-Ydelse til Hospitalet paa Gufunes. Khavn 22. Februar 1794. — At Kammeret finder det ugrundet, at Kjöberen af Lágafell, Jón Sveinsson, vil unddrage sig fra at svare de tvende Dages Höslaat til Gufunes Hospital, som have hæftet paa bemeldte Jord, hvorfor Stiftamtmanden anmodes om at betyde ham, at af denne Jord maa, ligesom af de flere, der ere bortsolgte, fremdeles svares de derpaa til Hospitalet hæftende Dagslaatte. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1596. 22. Febr.

[1]) Rentek. Skriv. 15. Juni 1786.

1794.
22. Febr.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Udsættelse af Præmier. Khavn 22. Februar 1794. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1599.

Ved Hr. Amtm• Skrivelse af 29. Juli a. p. have vi modtaget Herr Amtm• Forslag om, hvad Præmier De har anseet gavnlige at udsætte for adskillige Grene af Landvæsenet og Næringsveiene. Hvad vi derved finder at erindre, er, at vi ikke ansee at det fortjener at opmuntres ved Præmie til at bruge Uldbrække til Uldkardning, men iövrigt bifalde vi Hr. Amtm• Forslag og overlade til Dem at foranstalte Præmiernes Udsættelse offentlig bekjendtgjort, hvorimod vi alene i sin Tid udbede os Underretning om, hvorledes de ere vundne; hvilket vi ikke skulle undlade at formelde til behagelig Underretning og Gjensvar. Rentekammeret den 22. Februar 1794[1].

---

[1]) i Anledning af denne Skrivelse er fölgende Bekjendtgjörelse publiceret fra Amtmand Stephan Thorarensen paa Althinget 16. Juli 1794, og trykt i Althingsb. s. A. Nr. 14, S. 15-18, dat. Möðruvalla klaustri 10. Junii 1794 (dansk Oversættelse i forrige Rentekammers Archiv, isl. Journ. 9, Nr. 1201): „Eptir fyrirmælum þess kgl. Rentuk• í brèfi til mín af 22. Febr. þ. á. gjörist almenníngi í Norður- og austuramtinu hèrmeð opinberlega kunnugt, að háttnefnt Collegium hefir, við áminnzt brèf, fyrir heitið eptirskrifuðum verðlaunum fyrir þá af hreppstjórunum og bændastandinu í greindu amti, sem þar til, eptir innsendandi trúverðugum skilríkjum eður attestum, kunna að álítast verðugastir, nefnilega:

1) þeim hreppstjóra, sem bevísar að hann fremur öðrum hafi útmerkt sig með hinni sèrlegustu kostgæfni, árvekni og dugnaði í hans embættis-sýslunum . . 5 rd.
þeim sem kemur þessum næst . . . . 3 —
þeim þar næst . . . . 2 —
þau hèrum, fyrir æskendur þessara launa, af viðkomandi sýslumanni og presti útgefandi attest, verða ei einúngis yfirhöfuð að vitna um verðlauna-æskjarans kostgæfni og dugnað í hans hreppstjórnar-embættis framkvæmd, heldur

Forordning ang. en Andagts- og Bededag i Anledning af Slotsbranden. Khavn 5. Marts 1794.

1794. 5. Marts.

og einnig sèrílagi að upptelja þau sèrlegustu eða markverðustu bevís, sem verðlauna-æskjarinn mætti þar uppá hafa í ljósi látið. — 2) Fyrir þann, sem með viðkomandi sýslumanns, prests og hreppstjóra greinilegu attesti bevísar, að hafa brúkað hina stærstu mergð af landsins eigin villujurtum (hvar undir hèr þó ekki skiljast þau í mörgum sveitum almennt tíðkuðu fjallagrös), til styrks og matardrýgindu í hans búskap . . . . 6 rd.
þeim sem hèr í gengur þessum næst . . . . . 3 —
þeim þar næst . . . . 2 —
þau hèrum berandi attest eiga sèrílagi að fráskýra, hverjar þær jurtir eru, sem verðlauna-æskjarinn hefir sèr í nyt fært, samt uppá hvern máta hann hefir það gjört, og endilega, hversu stórri mergð af villujurtum, annaðhvort eptir vigt eður mælir, hann hefir safnað og varið til matardrýginda. — 3) þeim sem með samslags attestum gottgjörir, að hafa sýnt þann mesta dugnað og ástundunarsemi í að gjöra þær beztu innrèttíngar til að veita vatni á tún sitt, hvar slíkt er mögulegt til grasvaxtarins forbetrunar 4 rd.
þeim sem þar í kemur þessum næst . . . . . 3 —
þar tèðar vatnsveitíngar eru á ymsum bæjum í þessu amti enn nú tíðkanlegar, og mót þeirra gömlu vatnsstokka svo mikil til ofurs, að þau enn nú þèna til vatnsveitínga á tún, svo ná þessi verðlaun ekki til ábuenda á þeim jörðum, hvar greindar vatnsveitíngar eru enn í brúki, heldur einúngis til þeirra, er að nýju kunna að gjöra innrèttíngar þar til á þeim jörðum, hvar menn annaðhvort til vissu að þær áður ekki hefðu verið brúkaðar, eður og í hið minnsta fyrir 20 árum síðan væru aldeilis niður lagðar; þau hèrum af sýslumönnum og hreppstjórum útgefandi attest verða því ei alleina að innihalda greinilegt vitni um það erfiði og ómak, sem verðlauna-æskjarinn mætti í þessu tilfelli hafa varið, ásamt ljósri skýrslu um, yfir hve stórt tún eður túnspart vatnið, við vatnsveitíngarnar, hefir leidt verið, samt hvort til þessara hafi verið tilbúnir eður hlaðnir nýir vatnsstokkar ofan á grasrótinni, eður og einúngis gjörðir smáskurðir til vatnsleiðslunnar, heldur og þarhjá vafalaust að sanna, að vatnsveitíngar hefðu á þeirri jörðu, hvar einn

1794. — Ikke publiceret i Island. Siell. Reg. 81, 78b—79. Original-
5. Marts. Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1794, S. 7—8; Schou XI, 152—153.

Forordning om en Andagts- og Bededag, som skal holdes i Kongens Riger og Lande til Taksigelse for Guds naadige Bistand i at afværge det större Uheld og ubodelige Tab, som truede Fædrenelandet og Hovedstaden Kjöbenhavn den 26. Februarii sidstleden, da den kongelige Bolig Christiansborg blev ödelagt ved Ildebrand.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi altid med dyb Fölelse af Taknemmelighed erkjende

ábúandi mætti kunna að æskja verðlauna fyrir þeirra upptöku, annaðhvort alldri, það menn til vissu, verið tíðkaðar, eður þó að minnsta kosti og fyrir víst ekki um næst undanfarinn 20 ára tíma. — 4) Þeim bónda, eður og bóndamanns konu, sem með síns sóknarprests samt viðkomandi hreppstjóra skýrum vitnisburði, sem sannast mætti af hèraðsins prófasti, getur bevísað að eiga þau flestu vel uppalin börn . . . . 3 rd. » sk.
þeim sem þeim fyrsta gengur næst . . . 2 — 48 —
þeim þar næsta . . . . 2 — « —
þeim þá næsta . . . . 1 — 48 —
þeim sem enn er þessum næstur . . . . 1 - » —

Þau hèr uppá hljóðandi og innsendandi attest mættu einkum og sèrílagi upplýsa: a) verðlauna-æskjarans barnatölu; b) þeirra aldurs hæð, hvers fyrir sig; c) þeirra siðferði, kostgæfni, ástundan og aðrar svoddan dygðir; d) hvað búið er að kenna þeim, svovel í tilliti til þeirra bóknáms, sem vinnulags og fjölhæfis þar í, og hvað miklu þau, eptir þeirra aldri, afkasti á dag af almennri vinnu, svosem t. d. af tóskap, slætti o. s. frv.. — Þessi verðlaun fyrir gott barna-uppeldi verða ekki gefin fyrir ýngri börn en 9 til 10, og ekki eldri en 18 til 19 ára gömul. — Öll hèr að framan umgetin verðlauna-heimtunar attest eiga að innsendast híngað til amtsins innan Augusti mánaðar útgaungu 1796, þá þau fyrirheitnu laun verða þar eptir tildæmd þeim verðugustu og síðan útbetöluð viðkomendum hèr við amtið.

de mange og store Velgjerninger, som Forsynets Godhed uafladeligen har tildeelt Os og Vort elskte Folk; saa kunne Vi ikke heller forglemme at opsende Vort Hjertes inderlige Tak til Gud for den naadige Beskjærmelse, med hvilken hans almægtige Haand afværgede en större Udbredelse af den uheldige Ildebrand, som næstafvigte 26. Februarii overgik Vor kongelige Bolig Christiansborg Slot, og hvis fortærende Luer ei alene truede de til Slottet grændsende vigtige og kostbare offentlige Bygninger, men endog den hele Stad med Ödelæggelse. — Forvissede om, at Vore kjære og troe Undersaatter tage oprigtig Deel med Os i Fædrenelandets Skjæbne, hvis muelige Held er Hovedgjenstanden for Vore Önsker og Bestræbelser, tvivles ikke paa, at jo enhver god Borger forener sin Bön med Vores. Vi have derfor besluttet, ligesom Vi herved befale, at der i Vore Riger og Lande skal, den næste Söndag efter denne Anordnings Bekjendtgjörelse, paa ethvert Sted holdes en almindelig Andagtsdag, paa hvilken Vi og samtlige kristelige Menigheder i Vore Stater ville fælles oplöfte Vore Hjerter til den Allerhöieste og takke den algode Gud for sin Bistand i at afvende den större Ulykke og det ubodelige Tab, som ved denne Leilighed kunde have rammet Landet, samt anbefale Vort kjære Folk, tillige med Os og Vort kongelige Huus, til hans naadige Beskyttelse og Varetægt. — Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 5. Martii 1794.

1794. 5. Marts.

Plakat ang. Söpasser og Skibs-Documenter i Krigstider. Khavn 28. Marts 1794. — Denne Plakat, hvis fuldstændige Titel er som fölger: „P l a k a t, hvorved de formedelst Reskripter til de kongelige Stiftsbefalingsmænd &c. &c. af 22. og 25. Februar 1793[1] givne Forholds-

28. Marts.

[1]) disse her nævnte Reskripter (eller rettere Reskript, da kun Datum er forskjelligt) til samtlige Stiftbefalingsmænd

1794. regler, hvorefter H. kgl. Majts söhandlende Undersaatter sig
under nærværende Sökrig, i Henseende til deres Skibes For-
28. Marts. syning med kongelig Söpasse og Skibsdocumenter, have at forholde; nöiere indskjærpes og i enkelte Dele nærmere bestemmes" — er ikke publiceret i Island, men her bemærket i Henhold til For. 30. Juli 1756, *see* iövrigt For. 4. Mai 1803. Emaneret igjennem Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1794, S. 17-19; Schou XI, 158—160.

4. April. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Nedlæggelse af Kirken paa Laugarnes.** Khavn 4. April 1794. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. Norske Tegn. 44 (XLIV), 338b—340. P. Pètursson Hist. Eccl. Island., S. 194—195; Fogtm. VI. 7, 397—399.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da vi ved Resolution igjennem Vort Rentekammer af 28. Martii 1787 i Henseende til den nye Domkirkes Opförelse paa Reykevig i Guldbringe Syssel iblandt Andet have bestemt, at, naar Vi maatte finde for godt at befale Laugernæs Annexkirkes Forening med Reykevigs, skulde saavel hvad Fonds bemeldte Kirke maatte have, som og hvad af dens Materialier der kan anvendes til Nytte, komme til Afgang i den Sum, som af Vores Kasse anvendes til Reykevig Kirkes Opförelse, og du, Stiftamtmand Stephensen, i Anledning heraf haver i en til Vort Danske Cancellie indkommen og Os allerund. forestillet Skrivelse berettet, at da Reykevigs nye Domkirke bliver ganske færdig til dette Foraar, og derunder ligge 3 andre Kirker, nemlig Næs, Laugernæs og Vidöe, i hvilke tvende först benævnte Gudstjenesten, ligesom i Reykevig Domkirke, forrettes hver tredie, men i Vidöe Kirke

---

i Danmark og Norge (hos Fogtm. VI. 7, 58—60) ere ikke, saavidt vides, sendte til Island.

eller Capel ikkun hver tiende Helligdag, saa er det nu den bekvemme Tid at nedlægge den faldefærdige Laugernæs Kirke, og forene samme med Domkirken, da Sognefolket med meget större Glæde söger denne end hiin, og derved tillige opnaaes den Fordeel, at Gudstjenesten kan forrettes meget oftere i Domkirken, til almindelig Nytte saavel for begge Kirkers Menigheder som Disciplerne ved Reykevigs latinske Skole, hvorhos du haver meldet, at Vidöes Beboere, som haver sögt Laugernæs Kirke, naar Gudstjenesten ikke er holden der paa Öen, ere de eneste, som lide ved Laugernæs Kirkes Nedlæggelse, endskjöndt det, især om Vinteren og i ondt Veir, har været vanskeligt at komme over Söen til det faste Land, ligesom du og endvidere haver forestillet, at Næs Kirke ligger næppe to Kanonskud fra Domkirken, og skal være ligesaa overflödig som Laugernæs Kirke, — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning heraf, samt efter din, Stiftamtmand Stephensens, derhos gjorte Indstilling, hvormed du, Biskop Finsen, haver erklæret dig enig, allern. ville have bevilget, at Laugernæs Kirke maa til næstkommende 6. Juni ganske nedlægges, og forenes med Reykevigs Kirke, hvorefter med förstnævnte Kirkes Qvilder og Inventarium, med mere, skal forholdes saaledes, at Halvparten af Qvilderne falde til Domkirken, og sættes enten paa dens nuværende eller tilkommende Eiendoms-Gods, da Dompræsten deraf trækker fulde Smörleier, og skal Messe-Klæder, Ornamenter samt Instrumenter skjænkes til nærmeste fattige Præst og Kirke, efter din, Biskop Finsens, Sigende, men Klokkerne skulle sælges paa Auction, for deraf at samle en liden Capital til Hjelp for de fattigste Kald i Stiftet; og hvad angaaer den anden halve Deel af Qvilderne med al anden Eiendom, da skal samme tilfalde vedkommende Eiermand, dog at hvad Fonds Laugernæs Kirke maatte have, som og hvad af dens Materialier maatte udkomme, anvendes til Reykevigs Domkirkes Bedste; hvorhos Vi ville have

1794. 4. April.

1794. 4. April. bevilget, at Gudstjenesten i Vidöe Kirke, istedetfor, som hidtil, at forrettes hver tiende Helligdag, maa, naar Laugernæs Kirke bliver nedlagt, forrettes sammesteds hver fjerde Helligdag. Og ville Vi tillige have eder bemyndigede til, at indkomme med nærmere Forslag i Henseende til Næs Kirkes Nedlæggelse og Forening med Domkirken[1]. — Derefter I eder allerund. have at rette og Vedkommende saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Givet i Vor kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 4. April 1794[2].

5. April. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Tugthus-Contributionen af Proprietair-Kirkegodset.** Khavn 5. April 1794. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1613.

I Anledning af den kongelige allern. Resol. af 13. Marts 1793, hvorved det geistlige Gods blev fritaget for at svare Tugthus-Contribution fra det Aars Begyndelse, har Hr. Amtm. forespurgt sig om, hvorvidt Proprietair-Kirkers Jorder med underliggende Eiendoms-Gaarde ere at forstaae under det geistlige Gods, samt hvorvidt Contributionen burde af det nu fritagne geistlige Gods være svaret til Fardag 1793. Til tjenstlig Gjensvar skulle vi ikke undlade at formelde: at Proprietairkirke-Jorderne med deres underliggende Eiendoms-Gaarde ikke ere at henregne til det geistlige Gods, som ved allerhöistbemeldte Resolution er fritaget for at svare Contributionen, og da denne Contribution er svaret fra Fardag til Fardag, saa flyder

[1]) Reskr. 26. Mai 1797.

[2]) i Rentek. Skriv. 31. Mai 1794 (Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1709) anmodes Stiftamtmand Olaf Stephensen om, at foranstalte Laugarnes Kirkes Beholdning indbetalt til Jordebogs-Kassen og Materialierne solgte, samt deres Belöb ligeledes indbetalt i samme Kasse.

deraf, at den rettelig skal ydes til Fardag 1793, og at Fritagelsen da först fra den Tid tager sin Begyndelse. Rentekammeret den 5. April 1794. 1794. 5. April.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Grændseskjel og Grundleie for Öefjord Kjöbstads Grund. Khavn 5. April 1794. 5. April. — At Amtmandens Forslag af 3. Septbr. f. A. bifaldes, og at han anmodes om at föie Anstalter til „at sætte Mærker til Grændseskjel mellem den af Sysselmand Jacobsen kjöbte Part af Jorden Naust til Öefjords Kjöbstæds Grund og Sysselmandens Eiendom", men i Henseende til Bekostningen derved, da holder Kammeret for: „at den bör udredes i lige Dele af Sysselmanden paa den ene og de i Öefjords Kjöbstæd paa den anden Side etablerede Kjöbmænd". Den resterende Leie for Aarene 1788 til 1793, begge incl., i det hele 24 Rd. Specie, anvises Eierne (Sysselmand Jon Jacobsson, hvis Andeel var ham afkjöbt, og Sysselmand Jon Jonssons Enke af Rangarvalla Syssel) af Jordebogskassen. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1619[1].

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Handels-Berettigelse, Benyttelsen af Fortöinings-Redskaber o. s. v. Khavn 5. April 1794. 5. April. At da Kjöbmand Hemmert har aflagt Eed paa, at den af ham förende Handel er for hans egen Regning, saa faaer det derved have sit Forblivende; „men hvad angaaer Hr. Amtmandens Formening, at det efter Handels-Forordningen stod de dertil formuende Kjöbmænd frit for, i flere Kjöbstæder og Kjöbstæds-Distrikter, den Ene i den Andens Kjöbstæd og Kjöbstæds-Distrikt, at söge med deres Ladninger hvorhen de ville eller til enhver Fjord og Bugt, da maa vi have erindret, at Plakaten af 18. August 1786 13. § tydelig viser, at Handel paa Udliggersteder ikkun var og er tilladt Kjöbstædsborgerne i den Kjöbstæds Distrikt, hvor de ere Borgere". Med Hensyn

[1]) s. D. Ordre til den constituerede Landfoged, Laugmand Magnus Stephensen, paa Udbetalingen af ovenanförte 24 Rd. Specie. (Copieb. sst. Nr. 1620).

1794. 5. April. til en Betaling, som Kjöbmand Hansteen havde fordret for at fortöie ved Ringene paa Húsavík, da, uagtet Kammeret fandt samme overdreven og ubillig, fandt det sig dog ikke istand til at föie nogen virksom Foranstaltning desangaaende, eller „beföiet til at tilholde ham at betale tilbage hvad han har hævet formeget, eller at lade ham tiltale derfor". Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1644.

5. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Forslag om at gjöre Thorlakshöfn til Udliggersted, og om Udvidelse af Reykjavík Kjöbstæds Handels-Distrikt.** Khavn 5. April 1794. — At Kammeret ikke kan gaae ind paa Stiftamtmandens Forslag, at gjöre Thorlakshavn til et privilegeret Udliggersted, og henlægge Arnæs Syssel til Reykjavíks Distrikt, da: 1) Thorlakshavn ikke har været Handelssted for sig selv, men kun et Virkested under Örebaks Handel, hvor en Handelsbetjent har lagt i Værtiden for at modtage og tilvirke Indbyggernes Fiskavl; 2) Thorlakshavn ligger kun en Miil fra Örebak, hvor altsaa Beboerne let kunne handle, men Handelen paa dette Sted, hvori der „stikker saa betydelig Capital af Realisations-Fondet", vilde lide Afbræk, hvis Handel etableredes paa hiint Sted; 3) Indbyggerne i Arnæs Syssel ere ikke bundne til at handle paa Vestmannöe, uagtet Sysselet hörer til dette Distrikt, men kunne handle hvor de ville; 4) Fra Thorlakshavn til Reykjavík er 40 – 43 Mils Vei til Söes, til Vestmannöe kun 12 Mile; 5) at Arnæs Syssel henföres til Vestmannöe Distrikt er ikke til nogen Fornærmelse, og Kammeret indseer ikke, til hvad Nytte det kan være at det faaer Navn af at ligge i Reykjavíks Distrikt, da det dog ikke kan virke Noget til Reykjavíks Opkomst. Isl. Copiebog Litr. Y, Nr. 1653.

5. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Lodsvæsenet paa Eyrarbakki.** Khavn 5. April 1794. — I Anledning af Klager fra Handelsföreren paa Örebak (= Eyrarbakki) anmodes Stiftamtmanden om efter bedste Skjönnende at ville ad interim föie de fornödne Foranstaltninger til, at de Skibe, som anlöbe Örebak, kunne betimelig blive forsynede med Lods, naar de

nærme sig der til Havnen, samt at give Betænkning, om det ikke var bedst at Lodsen opholdt sig paa Thorlakshavn, i det mindste i den Tid af Aaret som Seiladsen vedvarede, og hvorledes denne Indretning kunde iværksættes. Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1645.

1794. 5. April.

15. April.

Cancellie-Plakat ang. Fremgangsmaaden ved Udstædelse af Höiesterets-Akter efter Slotsbranden.

Khavn 15. April 1794. — Publiceret paa Althinget 1794 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. 6. 15, S. 7; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. — Den kgl. Resolution af 4. April 1794 findes i Canc. Forestillinger 1794, 2. Qvartal, Nr. 10, S. 1589-1604. — Plakatens Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1794, S. 43—44; Schou XI, 171—172.

Plakat, som foreskriver, hvorledes der skal forholdes med Udstædelsen af saadanne Höiesterets Doms-Akter, som, formedelst Documenters Tab ved Christiansborg Slots Ildebrand, ikke i sædvanlig fuldstændig Form kunne gives beskrevne m. v.

Da Höiesterets Archiv, ved den det kongelige Slot Christiansborg overgangne Ildsvaade, er opbrændt, saa at de der beroende Stævninger, foregaaende Domme og andre Documenter, som ellers sædvanligen indföres i de udstædende Höiesterets-Akter, nu, formedelst denne uheldige Tildragelse, ere forkomne, har Hans kongelige Majt, ved Resolution af 4. dennes, allern. befalet:

1) At, naar saadanne Höiesterets-Doms-Akter maatte forlanges, som, formedelst Savnet af de, ved bemeldte Ildebrand, forkomne Documenter, ikke i fuldstændig Form kunne meddeles beskrevne, da skulle de forfattes saaledes, at Stævningerne deri indföres efter de i Cancelliet bevarede Concepter, og Parternes Paastande samt Höiesterets-Domme efter Voterings-Protokollerne, da disse Akter, saaledes udstædte, under det kongelige Segl og Justitiarii Underskrift, skulle i alle Henseender have samme Kraft, som andre i sædvanlig Form beskrevne Höiesterets-Domme. — Iövrigt maae Parterne,

1794. 15. April. i Tilfælde af at Dommene skulle referere sig til foregaaende Domme, eller andre Dokumenter, henvende sig til vedkommende Justits-Betjente ved de underordnede Retter, for der at erholde de fornödne Udskrifter. — 2) At der til Höiesterets Justits-Comptoir skal, for deslige Akters Beskrivelse, betales det ringeste Gebyr, som er bestemt for en Höiesterets-Doms-Akt, in forma beskreven. Og — 3) at, naar Höiesterets Domme referere sig til eller beraabe sig paa foregaaende Domme, eller andre Dokumenter, som da udfordres for at forstaae hine, og gjöre sig det rette Begreb om sammes Bestemmelser, skulle vedkommende Justits-Betjente og Skrivere meddele deslige Afskrifter paa slet Papiir, for 8 Sk. Arket; hvilket Beneficium dog ei skal strække sig til dem, der have ladet deres Dokumenter ligge uafhentede i længere Tid end eet Aar. — Dette bekjendtgjöres herved, til alle Vedkommendes Efterretning og allerund. Efterlevelse. Det kongelige Danske Cancellie den 15. April 1794.

10. Mai. **Rentekammer-Skrivelse** til **Stiftamtmand Olaf Stephensen**, ang. **Postskibstourenes Indretning, samt Falkefangsten i Island** m. v. Khavn 10. Mai 1794. — At, da ingen islandske Falke indeværende Aar behöves enten til det kgl. Falkonerie eller til Præsenter til udenlandske Hoffer, saa bliver ikke i dette Aar noget Falkeskib befragtet, men de Breve, samt Postkasse, som skulde sendes med Falkeskibet, skulde sendes ved Leilighed og siden drages Omsorg for, at Postskibet, som var bestemt til at overvintre i Island, kunde tidligere end sædvanlig gaae fra Kjöbenhavn. — Med Hensyn til de indfangede Falke skulde Stiftamtmanden föie den Anstalt, at de ved Falkefængernes Ankomst bleve behörig besigtede, „for at bedömme, hvilke der ere at ansee for antagelige, og for disse, som blive at ihjelslaae, lade Falkefængerne udbetale den sædvanlige Priis af Jordebogskassen, da Belöbet skal passere til Udgift i Regnskabet, imod at Hr. Stiftamtm. Ordre til Landfogden, den holdte Synsforretning og Falkefængernes Qvitteringer derved fremlægges."

— Med Hensyn til Falkenes Indfangelse for Fremtiden, da der hverken behövedes Falke aarlig, eller saa mange som hidtil, „er man betænkt paa at træffe denne Bestemmelse, at man Aaret forud kan blive underrettet om, naar Falke, og i hvor stort Antal behöves, hvilket da skal blive berettet til Hr. Stiftamtm. med Postskibet"; i Overeensstemmelse hermed skulde Stiftamtmanden indskrænke Falkefængernes Tal, og „instruere de tilbageblivende: ikke at fange Falke för end de faae nærmere Ordre fra Hr. Stiftamtm." — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1688 [1]. 1794. 10. Mai.

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Hannes Finnsson, ang. Formindskelse af Inventarium til Hofs Kirke i Alptafjord. Khavn 23. Mai 1794. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1794. — Norske Tegn. 44 (XLIV), 358b—359. 23. Mai.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Da Ingegerd Sivertsdatter, forrige Præst til Hof i Altefjorden under Mule Syssel paa Vort Land Island Hr. Eiolver Teitsens Hustrue, for Os allerund. haver andraget, at bemeldte hendes nu syge og sengeliggende Mand, ved at tiltræde dette Kald har, iblandt Andet, af hans Formands efterladte Stervboe modtaget 28 Rd. Croner for endeel uddöde Qvilder, Hofs Kirke tilhörende, hvilke Penge hun i hendes indtrufne höist trængende Omstændigheder, formedelst den hendes Mand paafaldne Sygdom, er, til deres usle Livs Ophold, bleven nödsaget at anvende

[1]) Communication herom til Kherre og Overfalkoneermester Calmette i Rentek. Skriv. s. D. (Copieb. sst. Nr. 1689.) — Ved kgl. Resol. 21. Septbr. 1798 (Rentek Norske Relat. og Resol. Prot 79, Nr. 75), communiceret Stiftamtmanden i Island ved Rentek. Skriv. 25. Septbr. 1798 (Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 874), er det bestemt, at „i Henseende til Falkes Indfangning for Fremtiden skal det have sit Forblivende ved den af Vort Rentekammer i Skrivelse til Stiftamtmanden af 10. Mai 1794 föiede Foranstaltning".

1794. til Indkjöb af nogle Bjærings-Creature[1], som kort der-
23. Mai. efter, i de derpaa indfaldne haarde Aaringer, kreperede; men at hun nu, i denne hendes meget elendige Forfatning, som I have bevidnet, ikke er istand til, uden hendes og Mands aldeles Ruin og Ödelæggelse, at udrede saavel denne af Nödvendighed paadragne Gjæld af 28 Rd. Croner, som 2 Hundrede 35 Alen, eller 9 Rd. 71 Sk., der ligeledes er hos hende resterende for samme Kirke tilhörende gammelt Inventarium: saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, efter hendes derhos allerund. gjorte Ansögning, samt den af eder derover meddeelte Erklæring, allern. ville have bevilget, at saavel de hos fornævnte Ingegerd Sivertsdatter, for Hofs Kirkes uddöde Qvilder indestaaende 28 Rd. Croner, som de 2 Hundr. 35 Alen, hvilket hun ligeledes skylder til samme Kirke for dens tilhörende Inventarium, maa hende eftergives. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 23. Maji 1794. [ad mandatum].

30. Mai. **Forordning ang. uægte Börns Opfostring.** Frederiksberg 30. Mai 1794. — Publiceret paa Althinget 1795 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. VIII. 2, S. 4; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 164. — Siell. Reg. 81, 200b—201. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1794, S. 61—62; Schou XI, 174.

Forordning, som fastsætter, at uægte Börns Mödre skulle være berettigede til at beholde og opfostre deslige Börn, og at de dertil skulle nyde Bidragi Penge af Fædrene, m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Vi ere

[1]) Dette Udtryk skal rimeligviis svare til det islandske „bjargræðis skepnur", eller „skepnur til bjargar", d. e. Kreaturer til Livsophold (Bjærgning, jevnf. det danske Udtryk „Næring og Bjæring").

blevne underrettede om, at uægte Börns Fædre ikke 1794.
sjelden söge, ved Udflugter, at unddrage sig fra den 30. Mai.
Pligt, som Forordningen af 14. Oktober 1763 paalægger dem, i Hensigt til deres Börns Underholdning, og at de især benytte sig af det Paaskud, at de selv, uagtet de ere Tjeneste-Tyende og ei have Husholdning, ville imodtage Börnene og drage Omsorg for disses Pleie; ved hvilket forstilte Tilbud de tænke at kunne snige sig fra at efterkomme fornævnte Vor Lovs retfærdige Bud, naar de blot ere föleslöse nok til at stoppe Öret for Naturens Röst; — saa befale Vi herved, at der ei skal agtes paa deslige Udflugter, men at Moderen maa være berettiget til at beholde og opfostre Barnet, og at Övrigheden, i Overeensstemmelse med ovenanförte Vor Anordning, skal forhjelpe hende til at erholde af Faderens Formue, Lön, eller anden Indkomst, det Bidrag, han er pligtig at udrede. — Som en Fölge heraf bör disse Opfostrings-Penge, naar Barnefaderen er Landsoldat eller Landrekrut i Vort Rige Danmark, indeholdes af den Belönning, som, ved Forordningen under 20. Junii 1788 § 37, er tillagt dem af Landlægdernes Mandskab, der ere udskrevne til Krigstjenesten, forsaavidt bemeldte Lön dertil kan strække. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 30. Maji 1794.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Salg af den kongelige Landskyldsfisk ved Auction. Khavn 31. Mai 1794. 31. Mai.

— Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1714.

Da Kjöbmand Sünkenberg har for dette Aars Landskyldsfisk af Grindevigs, Bosands, Kjeblevigs og Havnefjords Districter ikkun budet 10 Rd. pr. Skpd., saa har man her ved Kammeret anseet fordeelagtigt at gjöre Forsög paa at faae denne Fisk bortsolgt ved offentlig

1794. Auction der i Landet; vi maa derfor tjenstligst have Hr.
31. Mai. Stiftamtm. anmodet om, at ville föie den dertil fornödne Anstalt, da vi overlade til Hr. Stiftamtm.' bedste Skjönnende at træffe de Foranstaltninger, som kan tjene til Sagens Fremme, saavel som at bestemme, hvorvidt Betalingen skal efter Omstændighederne erlægges til Jordebogskassen i Island, eller her i Staden hos Vedkommende indfordres. Auctions-Forretningen ville vi i sin Tid forvente os tilstillet, tillige med vedkommende Kjöberes Assignationer paa Belöbet, saavidt Belöbet skal her indfordres, men Landfogdens Qvittering, saavidt det skulde erlægges til Jordebogskassen. Rentekammeret den 31. Maji 1794.

31. Mai. **Rentekammer-Skrivelse ang. Reykjavik Kirkes Regnskabsförelse m. v. Khavn 31. Mai 1794.** Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1715.

At Hr. Stiftamtm. har besluttet at foranstalte det usolgte Skalholts Bispestols Gods bortsolgt indeværende Aar, kan efter Omstændighederne ikke Andet end finde dette Kammers Bifald; derimod finde (vi) ikke, at man kan indlade sig i Forslaget om, at Reykevigs Kirke skulle tilhandle sig noget af dette Gods, men da Kirken opbygges og i sin Tid bliver at vedligeholde for kongelig Regning, saa bliver Kirkens beholdne Penge at erlægge til den kongelige Kasse, til hvilken Ende det maatte behage Hr. Stiftamtm. at indsende vedkommende Kjöbmænds Reverser hertil, for at man derefter kan, saavidt Pengene ere erlagte til den forrige kongelige Handel, affordre Realisations-Commissionen Belöbet, men i Henseende til Beholdningen af Kirkens Portion for den fölgende Tid underrette os om dette Belöb, og hvor det er beroende, samt hvem fremdeles derfor aflægger Regning. Rentekammeret den 31. Maji 1794.

7. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Holum Stift Sig-**

urd Stephansson, ang. **Anvendelsen af Collecten til Holum Stifts Geistlighed.** Khavn 7. Juni 1794. 1794. 7. Juni.
Canc. Brevb. for 1794, Nr. 2625, S. 1542.

P. M. Cancelliet har modtaget Hr. Stiftbefalingsm.* og D. Höiærv.* Erklæring af 8. Febr. sidstl. over Amtmand Thorarensens Forslag ang. Renternes Anvendelse af den Capital, som endnu er tilovers af Collecten, der ifölge afg. Conferentsraad Erichsens Forestilling blev bevilget, og som fornemmelig var bestemt til at anskaffe og igjen at etablere de paa Præsternes Gaarde og Mensal-Gods i Holum Stift formedelst den sidste Vulkans og haarde Aars Virkninger uddöde Qvilder. — Af denne erfarer man, at De anseer det at være til Geistlighedens Bedste, om Renterne kunde voxe til 100 Rdlr., eller at de i det mindste i 8 à 10 Aar bleve lagte til Capitalen, dog saaledes, at ifald noget sær Tilfælde i den Tid skulde indtræffe, som forværrede Præsteskabets Kaar i Holum Stift, fölgende Præstekalde da maatte gives Adgang til Renternes Hævelse og Deling, efter Repartition, nemlig: Svalbard, Thaunglabakke, Grimsöe, Störreaarskog, Uppser, Knappstader, Riip, Vesturhopshole, Tjörn og Hjaltebakke. — Da Cancelliet nu bifalder dette Deres Forslag, saa undlader man ikke herved tjenstligst at tilmelde Dem dette til behagelig Efterretning. Det kongelige Danske Cancellie den 7. Junii 1794.

Kongelig Resolution ang. **Tilladelse til Rensdyr-Jagt.** Frederiksberg 18. Juni 1794[1]. — 18. Juni.
Ifölge Rentekammerets Forestilling 10. Juni havde Amtmand Thorarensen indberettet, at Rensdyrene vare saaledes tiltagne i Mængde paa Fjeldene imellem Norder-Mule og Norder Syssel, at de ofte saaes i store Flokke. Indbyggerne klagede

[1]) kgl. Resol. 7. Novbr. 1798.

1794. over, at de opædte Fjeldgræs-Arterne, og endog optraadte og fordærvede Græsnings-Markerne om Vinteren, hvorfor der
18. Juni. önskedes Tilladelse til at fange og skyde dem. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 75, Nr. 46. — Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Olaf Stephensen og Amtmand Stephan Thorarensen ved Rentek. Skriv. 26. Juli 1794 (Isl. Copiebog Litr. Y, Nr. 1797), og publiceret paa Althinget ved Amtmand Thorarensens Bekjendtgjörelse, trykt i Althingsbogen for 1795, Nr. XXIII. 1, S. 11–12.

Vi tillade allern. at i de trende Sysseler, nemlig Norder Syssel samt begge Mule Sysseler i Island, maa skydes eller fanges Rensdyr i 3 Aar fra næstkommende 1. Julii at regne, hvortil Indvaanerne paa Ansögning desangaaende kunne meddeles Tilladelse af Amtmanden, dog under fölgende Betingelser og Indskrænkninger, nemlig: at Simler eller Hun-Rener, saavel som Kalve under eet Aar, fredes, og alene Oxer eller Han-Rener fældes; og at Enhver, der handler herimod ved at skyde eller fange Dyr, enten uden Tilladelse eller under den foreskrevne Alder, eller af det Kjön, som ei er tilladt, paalægges for hvert voxent Dyr, som ulovligen fældes, en Mulkt af 20 Rd., og for hver Kalv en Mulkt af 10 Rd., Alt til lige Deling mellem Angiveren og Vores Casse. Friderichsberg Slot den 18. Junii 1794.

20. Juni. **Reskript til de Tilforordnede i Kjöbenhavns Hof- og Stadsret, ang. Auctions-Salarium ved Salg af islandske Varer. Frederiksberg 20. Juni 1794.** — Siell. Tegn. LXLV, 135b–136. Fogtm. VI. 7, 471.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Da Grossererne i Vores kgl. Residentsstad Kjöbenhavn i en til Vores General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium ndkommen og derfra Vort Danske Cancellie tilstillet Ansögning, som Os allerund. er bleven foredraget, have anholdt om, at Auctions-Salarium maatte blive nedsat paa alle islandske Retour-Varer, lige med de vestindiske

Colonie-Varer, anförende til Grund for denne Begjæring, at det höie Auctions-Salarium og andre Omkostninger, som nu betales af alle saadanne Varer, naar de blive solgte ved Auction i Kjöbenhavn, tildeels er Aarsag i, at betydelige Ladninger deraf ei til bemeldte Kjöbenhavn, men directe til udenlandske Steder, blive afsendte fra Island, og at tilforn, da den islandske Handel endog var under particulaire Kjöbmænds Direction, er intet Salarium deraf bleven erlagt; samt at det ogsaa formeentligen vilde være fordeelagtigere for Vore Intrader, naar alle islandske Retour-Varer först bleve bragte til Danmark, da den udgaaende Recognition af et större Partie vilde indbringe mere end Auctions-Salarium af et mindre, som nu sælges offentlig; hvortil kommer den Fordeel, som ellers tilflyder Landet ved Handelens videre Udbredelse, og at Island synes at trænge til og i det mindste fortjene samme Hjelp og Understöttelse som Vestindien: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, efter saadan Ansögning samt eders derover afgivne Erklæring, som tillige med vedkommende Collegiers meddeelte Betænkninger ligeledes er bleven Os forestillet, allern. ville have bevilget, at Auctions-Salarium af alle islandske Retour-Varer, samt de fra Finmarken hjembringende Varer, maa forhaanden og indtil videre nedsættes saaledes, at det bliver lige med det, som svares af vestindiske Colonie-Varer, dog at det paalægges de med disse Varer Handlende til Auctions-Directeurerne i Kjöbenhavn at afgive deres Attest (saaledes som de, naar det forlanges, kunne beedige samme) om, hvor mange Varer der ere bortsolgte, og at de virkeligen ere hjemkomne med islandske eller finmarkske Retour-Skibe. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Friderichsberg den 20. Junii 1794.

1794. 20. Juni.

1794. 21. Juni. **Cancellie-Skrivelse** til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. **at Oplæsning af de forbudne Grader herefter bortfalder.** Khavn 21. Juni 1794. — Canc. Brevb. for 1794, Nr. 2865, S. 1691. Fogtm. VI. 7, 477—478.

P. M. Af Deres Höiærv., hertil indkomne Skrivelse under 11. Januar d. A. har man erfaret, at der ifölge Reskr. af 18. Januar 1737 endnu bliver af Prædikestolene i Island aarlig oplæste de efter Store-Dommen forbudne Grader, i hvilke Blodskam kan begaaes og for hvilke der, uden Haab om Benaadning, er fastsat Livsstraf; da det imidlertid senere, ved Forordn. af 14. Decbr. 1775, er tilkjendegivet, at der i adskillige af disse Slægtskabs-Grader kan ventes allern. Dispensation, og den ved Reskr. af 1737 befalede Bekjendtgjörelse fölgelig ikke længer synes passende: — saa skulde man, i Anledning af D. Höiærv.s herom gjorte Forespörgsel, herved tjenstlig melde, at den aarlige Publication af Prædikestolene herefter kan ophöre. Det kongelige Danske Cancellie den 21. Junii 1794[1].

21. Juni. **Cancellie-Skrivelse** til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. **Kirkjubæ Kirkes Inventarium i Mula Syssel.** Khavn 21. Juni 1794. — Cancell. Brevbog for 1794, Nr. 2864, S. 1689—1691.

P. M. Til Cancelliet er indkommen en med Hr. Stiftamtm., og Deres Höiærv., Erklæring forsynet Ansögning fra Gudny Gunlaugsdatter, forrige Sognepræst for Hallormstad i Mule Syssel paa Island, afgangne Hr. Thorder Högnesens Enke, om Fritagelse for at svare de Studer af 3 Hundreders eller 12 Rdlrs Værdie, som hendes afg. Mand skylder af Kirkebæ Kirkes Inventarium,

[1] s. D. Canc. Skriv. til Biskoppen i Holum Stift af samme Indhold, Brevb. sst. Nr. 2866, S. 1691—1692.

men som han aldrig skal have modtaget in natura. 1794.
— Af Erklæringen sees, at de 3 Hundrede i Studer, 21. Juni.
Kirkebæ Kirkes Inventarium, som Supplikantinden söger sig befriet for, skal være et unyttigt og besværligt Inventarium, som, ifölge Reskr. af 24. Febr. 1747, burde være bleven anvendt i Penge til Kirkens og Beneficiarii Bedste, men ikke har kunnet iværksættes, fordi samme Studer i mere end et halvhundrede Aar ikke have været til in natura, eller ere blevne leverede. — Efter disse Omstændigheder skulle man, i Overeensstemmelse med Hr. Stiftamtm.s og Deres Höiærv.s Indstilling, herved tjenstligst melde: at det kan tillades Supplikantinden, saavel som nærværende og tilkommende Præster i Kirkebæ Præstekald, at de, i Stedet for 3 Hundrede Inventarium i Studer, aflevere Penge 13 Rd. 48 Sk. Cour., hvilket behageligen maatte tilkjendegives Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 21. Junii 1794.

Cancellie-Plakat ang. Bekjendtgjörelse af bjerget Vrag. Khavn 11. Juli 1794[1]. — Publiceret paa Althinget 1795, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. VIII. 4, S. 4; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 164; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1795. — Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1794, S. 75—76; Schou XI, 184. 11. Juli.

Plakat, som befaler, at den mindre bekostelige Bekjendtgjörelsesmaade, til at indvarsle Eiere af bjerget Vrag, som ved Forordningen af 12. Martii 1790 er foreskrevet, i Tilfælde af, at det strandede Gods ikke belöber til mere end 50 Rd., herefter skal anvendes, naar dette ikke overstiger 100 Rdlrs Værdie.

Da det er befundet, at de Omkostninger, som medgaae, til at indkalde Eiere af indstrandet og bjerget Vrag, ved Bekjendtgjörelse i de udenlandske offentlige

[1]) Plak. 4. Mai 1811.

1794. 11. Juli. Tidender, oplöbe til saa meget, at Udgiften næsten aldeles opsluger det Bjergedes hele Værdie, naar denne ikke overstiger 50 Rd.; hvoraf følger, at Indvarslingen, i dette Tilfælde, ikke bliver til nogen Nytte for Eieren; saa har Hans Maj[t]., i Betragtning heraf, allern. befalet, at den mindre bekostelige Publicationsmaade, som ved Forordningen af 12. Martii 1790 er foreskreven, i Henseende til Vrag af 50 Rdlrs Værd, herefter skal anvendes og ansees gyldig, naar saadant bjerget Gods ikke belöber sig til höiere end 100 Rd. Hvilket herved, til alle Vedkommendes Efterretning, bekjendtgjöres. Det kongelige Danske Cancellie den 11. Juli 1794.

23. Juli. **Kongelig Bekjendtgjörelse ang. Indsamling til Slottets Bygning og Flaadens Rustning. Frederiksberg 23. Juli 1794.** — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1795; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 164. Siell. Reg. 81, 266[b]—267. Original-Aftryk paa et Heel-Ark i Folio. Qvart-Forr. for 1794, S. 81—82; Schou XI, 187—188. I Magnus Stephensens Skrift: „Island i det attende Aarhundrede". Khavn 1808. 8vo. S. 355—356, anföres Belöbet af Indsamlingen i Island til 4870 Rd. 83 Sk.

I at erkjende, med dyb Fölelse af Taknemmelighed, den Naade, med hvilken Forsynet hidindtil har velsignet Vore uafladelige og ivrige Bestræbelser, til at fremme Statens Held, ved at haandthæve Borgersikkerheden i Landet og Freden i Norden, kunne Vi ikke forbigaae, herved offentligen at bevidne Vore kjære og troe Undersaatter, at Vort landsfaderlige Hjerte er inderligen rört, ved at erfare den varme Deeltagelse og nidkjære Understöttelse, med hvilken saa mange ædle Borgere have udmærket deres trofaste Hengivenhed for Os og Fædrenelandet, ved frivilligen at tilbyde anseelige Summer, som Bidrag til Vor afbrændte Boligs Opbyggelse og Orlogs-Flaadens Rustning, paa hvilken sidste, som den vigtigste Gjenstand, Vi allerede have lagt virksom Haand, da Nödvendigheden kræver, at Vi

bevæbne Os, for at betrygge Vort Flags Ære, Statens Selvstændighed, Vor Regjerings Uafhængighed og Skibsfartens Sikkerhed, i Overeensstemmelse med Folkeretten og de Regler, som udtrykkeligen ere fastsatte i Vore Forbund med fremmede Magter. — Disse utvungne Gaver (hvoraf en stor Deel allerede er indkommen, og hvortil Vi vide at der endnu dagligen indkomme Subskriptioner) imodtage Vi med Taknemmelighed, til Fædrenelandets Bedste, og Vi erklære, at de skulle blive troligen anvendte til at hegne om dets Fred og værne om dets Hæder. Iövrigt ville Vi, at Subskriptionernes specielle Belöb, naar de allevegne ere blevne tilendebragte, skulle bekjendtgjöres ved Trykken, paa det at Aarbögerne kunne bære Vidnesbyrd derom, til Erindring og Exempel for Efterslægten. Skrevet paa Vort Slot Friderichsberg den 23. Julii 1794. 1794. 23. Juli.

Forordning ang. en extraordinair Afgift paa Skibe og Varer. Frederiksberg 23. Juli 1794[1]. 23. Juli.

— Emaneret igjennem det Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, men ikke publiceret i Island. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1794, S. 82—87 (Tydsk sst S. 87—92); Schou XI, 188. — **Uddrag.**

Forordning angaaende en extraordinair Afgift paa Skibe og Vare for Kongerigerne Danmark og Norge, samt Hertugdommene Slesvig og Holsteen, Herskabet Pinneberg, Grevskabet Rantzau og Staden Altona.

Vi Christian den Syvende &c. G. V.:

——— 1) Af alle Skibe, som hjemmehöre i begge Vore Kongeriger Danmark og Norge, samt i Vore Hertugd. Slesvig og Holsteen, Herskabet Pinneberg, Grevskabet Rantzau og Staden Altona, skal, foruden de Skibs-Afgifter, som hidtil ere paabudne, endvidere, som en extraordinair Afgift, eengang for alle betales: 1) Naar de i indeværende Aar

[1]) Toldk. Circul. 29. Juli 1794.

1794. 23. Juli. have gaaet eller gaae paa saadanne Reiser, hvor de med Vore latinske Söpasse forsynes, af hver Commercelæst, Skibet er drægtigt, 2 Rd. Courant. — 2) Naar de i bemeldte Tid have gaaet eller gaae i indenrigs eller mellemrigs Fart, eller alene saadan udenlands Fart, hvor Vores latinske Söpas ikke behöves, af hver Læst 64 Sk. Courant. — Denne Afgift, som Skibenes Rhedere eller Eiere tilsvare, erlægges i 2 Terminer saaledes: A) At af ethvert Skib, i hvor dets Fart i indeværende Aar har været eller er, indenlands eller udenlands, med eller uden Söpas, betales inden 1. Oktober næstkommende de anordnede 64 Sk. af Læsten. — B) De övrige $^2/_3$ Dele af Afgiften, eller 1 Rd. 32 Sk. af Læsten, som bliver tilbage for de Skibe, der i indeværende Aar fare med latinske Passe, erlægges inden 1. Januarii 1795. — Fra foranförte Afgift have dog fölgende Undtagelser Sted: — — — c) De Skibe, som udföre Trælast fra Norge, og de, som fare paa Fiskefangst i aaben Sö, eller paa Fiskefangst og Handel til de nordlige Lande: Island, Finmarken, Færöerne og Grönland, skulle, de förste, naar Rhederne eller Eierne godtgjöre, at Skibene i indeværende Aar alene have bragt Trælast ud, og ere gangne directe tilbage, og de sidste, naar ligeledes godtgjöres, at de alene have gaaet paa Fiskefangst i aaben Söe, eller paa Fiskefangst og Handel imellem bemeldte nordlige Lande og Vore Riger og Hertugdommene med dertil hörende Lande og Stæder, betale de bestemte 64 Sk. à Læst; men have de med deres latinske Söpasse endvidere gaaet paa anden Handel og Fart, betale de endnu de foranförte 1 Rd. 32 Sk. à Læst, lige med andre Skibe, som med latinske Söpasse forsynes. I Mangel af Beviser ved Afgiftens Forfaldstid tilsvares den, men godtgjöres Vedkommende, naar Beviserne siden inden $^1/_2$ Aars Forlöb afgives. — — — Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 23. Julii 1794.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Falkefangst i Island. Khavn 26. Juli 1794. — At det er befundet nödvendigt, at der til næste Aar anskaffes 30 Stykker Falke fra Island, hvorfor Stiftamtmanden anmodes om at föie de dertil fornödne Foranstaltninger, og tilholde Falkefængerne at see til, at der blandt dette Antal befindes saa mange hvide Falke som mueligt. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1783. — Brevets Indhold er publiceret paa Althinget 1795 og anfört i Althingsbogen s. A., S. 14. 1794. 26. Juli.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Executioner af Handels-Restancer. Khavn 26. Juli 1794. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1829. Fogtm. VI. 7, 499—501. — **Uddrag.** 26. Juli.

Ved Skrivelse af 26. Febr. a. c. har det behaget Hr. Stiftamtm. at begjære Underretning om, hvad De skulle svare Sysselmændene paa deres Forespörgsel: om der ved Execution skulde udlægges hos de yderlig fattige Præster og Bönder deres faae uundværlige Creaturer og Bohave til deres Handels-Restancers Afbetaling, uanseet de med Familie derved ville sættes ud af al Næringsvei. Efter derom at have corresponderet med den allern. anordnede Realisations-Commission, skulle vi ikke undlade at formelde Hr. Stiftamtm. til tjenstligst Gjensvar: at det ingenlunde kan være Meningen af Anordningerne om Handels-Restancens Indfordring, at Debitorerne, ved den Maade, hvorpaa samme iværksættes, skulle sættes ud af al Næringsvei, eller bringes til Bettelstaven. — Ved Ordet „Uvillige", hos hvem Execution er anordnet at skulle skee, maa man, efter dets naturlige Bemærkelse, forstaae dem, som i nogen Maade af deres Formue, eller ved större Flid og Sparsommelighed, kunde efterhaanden afbetale Noget, og dog undlade det; disse kan det hverken stride mod Retfærdighed eller Billighed ved lovlige Tvangsmidler at tilholde at efterkomme deres Pligt.

1794. Men hvilke disse Uvillige ere, maa Anordningerne overlade til Övrighedens Retsindighed og Embeds-Klogskab, efter deres Kundskab om Debitorernes individuelle Forfatning i ethvert enkelt Tilfælde [undtagen, de som have[1] noget Brug eller nogen Næring, maae kunne opspare Noget aarlig til Afdrag paa Gjelden, og Commissionen har overhovedet ikke Noget imod, at Alle, som ikke ere kongelige Embedsmænd, forundes, naar de dertil maatte ansees trængende, den Lettelse, et afbetale deres Gjeld i 4 Aar, men Eftergivelse af det Halve, naar de afbetale det andet Halve, kan ikke mere for Nogen finde Sted. Hvad Embedsmænd angaaer, da, som deres Indkomst ikke hænger saa meget af det Uvisse, som Almuesmandens, der haver sin Næring blot af Sö- eller Landbrug, og som ved en feilslaaen Fangst eller Bjergning ikke alene for eet Aar men for flere kan blive sat tilbage i sine Omstændigheder, saa troer Commissionen, at det med Inddrivelsen af Restancerne hos Embedsmændene maa have sit Forblivende ved hvad engang er anordnet, uden i de Tilfælde, hvor Amts-Övrigheden maatte finde særdeles Grunde til at foreslaae deri nogen Forandring eller Moderation[2] ....

26. Juli.

I Overeensstemmelse hermed maae vi tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet om, at ville instruere vedkommende Sysselmænd, og, for saavidt Guldbringe Syssel angaaer, den constituerede Landfoged, Laugmand Magnus

[1]) fra [saaledes lyder dette Sted i Copiebogen og hos Fogtman (Concepten kunde ikke findes), men maa dog udentvivl være feilskrevet; i den islandske Handels-Realisations-Commissions Skriv. 30. Juni 1794 (i Original ved isl. Journ. 9, 1033) lyder det som fölger, og dette synes at være den rigtige Læsemaade: — „at bestemme. Man troer her imidlertid at kunne antage, at, meget enkelte Tilfælde undtagne, de som have" &c.

[2]) det Udeladte angaaer nogle Embedsmænd, hvis Restancer maatte blive staaende paa Grund af deres totale Uformuenhed.

Stephensen, som da derved vil finde sin Skrivelse af 25. Februar a. c. besvaret, Indholdet af den anden Post for saavidt undtagen, som han deri har opkastet Tvivlsmaal, hvilke skulle være at ansee som benhörende til Bondestanden; i hvilken Henseende Hr. Stiftamtm. anmodes om endvidere at give ham tilkjende, at dertil maae naturligviis alle de henregnes, som for Tiden ene og alene ernære sig af Sö- eller Landbrug, og altsaa ikke tillige ere Embedsmænd, Proprietairer, eller drive nogen anden Haandtering, som Handel eller Haandværk, uden Hensigt til hvad de forhen have været, og hvad enten de i Restance-Registerne ere betitlede med Hr., Sr., Mad., Mr., eller ikke. Rentekammeret den 26. Julii 1794. 1794. 26. Juli.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Adgang til Benyttelsen af Kaldaðarnes Hospital. Khavn 26. Juli 1794. — 26. Juli.
Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1786.

Efter de ved Hr. Stiftamtm^s Skrivelse af 1. Febr. a. c. oplyste Omstændigheder finder det i alle Maader dette Kammers Bifald, at de 5 Sysseler: Rangevalle, Arnæs, Guldbringe, Kjose og Borgerfjords, have lige Adgang til at indlægge Syge i Kaldadarnæs Hospital, saaledes, at saavidt som der ikke kan modtages mere end 5 Hospitalslemmer, det da bliver een af hver Syssel. Men det er derhos faldet under Betragtning, om det ikke var mueligt at træffe saadan Anstalt, at der kunne modtages flere Lemmer i Hospitalet, hvilket vi maa tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet om at ville nærmere overlægge med Biskoppen, og derefter underrette os om Udfaldet. Rentekammeret den 26. Julii 1794.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Skatter af Conrectors Embeds- 26. Juli.

1794. jord. Khavn 26. Juli 1794. — Isl. Copieb. Litr. Y,
26. Juli. Nr. 1804.

Paa Herredsdommer og Sysselmand Sivert Petersens Ansögning om, at nyde Godtgjörelse for den Afgang, han lider i Indkomsterne af Kjose Syssel, ved at Conrector Paul Jakobsen har udvalgt Jorden Esjuberg til Avlsgaard, hvorved han taber Skatter og Rettigheder af tvende Bönder, og hvorover Hr. Stiftamtm. har meddeelt os sin Erklæring under 6. Marts a. c., skulle vi ikke undlade at formelde: at dersom Conrectoren lader Jorden drive ved Leilænding, bör denne svare Skat og Tiende, men i andet Fald kan Afgangen godtgjöres Sysselmanden med 2 Rd. aarlig fra 1790 Aars Begyndelse at regne, hvorom vi i saa Fald maa have Hr. Stiftamtm. anmodet at tillægge Landfogden Ordre, da Belöbet skal passere til Udgift i Jordebogs-Regnskabet, imod at Hr. Stiftamtm' Ordre og Sysselm' Qvittering derved fremlægges. Dog gjelder denne Godtgjörelse ikkuns for nuværende Sysselmands Embedstid, men bortfalder for Eftermændene. Rentekammeret den 26. Julii 1794.

26. Juli. **Rentekammer-Skrivelse** til den constituerede Landfoged, Laugmand Magnus Stephensen, ang. **Klosterholderes og Kjöbmænds Skattepligt.** Khavn 26. Juli 1794. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1793.

At Forpagtere eller Klosterholdere ikke kan tage Deel i den geistlige og verdslige Embedsmænd ved allern. Resolution af 7. Marts 1774 forundte Befrielse for at svare Skat, Tiende og övrige Bonde-Afgifter, og at de Kjöbmænd, som bruge Bondejord, bör, lige med Bönderne, svare kongelige Skatter og Rettigheder, formeldes Hr. Laugmanden til Underretning og Gjensvar paa Deres Forespörgsel ved Promem. af 25. Febr. a. c. Rentekammeret den 26. Julii 1794.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Forandring af Thingsteder i Hunavatns Syssel. Khavn 26. Juli 1794. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1795. 1794. 26. Juli.

Paa Hr. Amtm^s Forestilling af 25. Febr. a. c., angaaende en Forandring med nogle Thingsteder i Hunevands Syssel, formeldes til tjenstligst Gjensvar: at man overlader til Hr. Amtm. at gjöre hvad Forandring dermed, som De maatte befinde mest passende, alene at det maatte behage Dem at underrette os om, hvad i den Anledning foranstaltes. Rentekammeret den 26. Julii 1794.

Toldkammer-Circulaire til Told-Inspecteurerne, ang. Udförsels-Afgift af islandske Varer, m. v. Khavn 29. Juli 1794. — Toldk. Copieb. for 1794, 1632. Nr. 920. — **Uddrag.** 29. Juli.

I Anledning af den de Hrr. Told-Inspecteurer tilstillede Forordning af 23. dennes, ang. en extraordinair Afgift paa Skibe og Vare, hvilken Afgift strax ved Forordningens Modtagelse finder Sted, meldes endvidere herhos Fölgende[1]: .... H) da Afgiften erlægges af alle toldfrie Varer, maa den ogsaa svares af de islandske, finmarkske, grönlandske og færöeske Varer, dog ikkun ved deres Udförsel til fremmede Steder .... Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer den 29. Julii 1794[2].

Bekjendtgjörelse ang. Fattig-Medicin og Læge-Distrikternes Fordeling i Island. Nes ved Seltjörn 30. Juli.

[1]) det Udeladte er Island uvedkommende.

[2]) under 2. August 1794 er Toldkammer-Circulaire af samme Indhold afgaaet til Toldbetjenterne paa Bornholm. Copieb. sst. Nr. 946, jevnf. Fogtm. VI. 7, 503—505.

1794. 30. Juli. den 30. Juli 1794[1]. — Udgivet af Landphysikus Jon Sveinsson og trykt som Bilag til Althingsbogen 1794, S. 74-75.

Hèrmeð gefst Publico til vitundar, að sèrhverjum handlæknir hèr á landi er árlega úthlutaðir 34 rd. í þeim af kónginum allranáð. gefins veittu meðölum til fátækra; samt: að chirurgus Bachmann hefir fyrir sig Snæfellsness, Dala, Hnappadals og Mýra sýslur, allt að Hvítá; chirurgus Jón Einarsson Stranda, Barðastraudar og Ísafjarðar sýslur; chirurgus Jón Pètursson þíngeyjar, Vaðla, Hegraness og Húnavatns sýslur; chirurgus Brynjólfur Pètursson Múla, og svovítt mögulegt af Skaptafells sýslu inntil víðara. Nesi dag 30. Julii 1794.

5. Septbr. **Forordning ang. Straf for Qvaksalvere m. v.** Khavn 5. Septembr. 1794[2]. — Publiceret paa Althinget 1795 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. VIII. 6, S. 5; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1795; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 165. — Siell. Reg. 81, 328b —330. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1794, S. 105—107; Schou XI, 192—194.

Forordning, angaaende Straf for Qvaksalvere, hvilke under Navn af kloge Mænd eller Qvinder paatage sig at helbrede Sygdomme iblandt Almuen, uagtet de ere aldeles ukyndige i Lægekunsten, og de ved uretteligen anvendte Medicamenter ödelægge de ulykkelige Menneskers Sundhed og Förlighed, der ere saa eenfoldige at söge Hjelp hos dem, og underkaste sig deres Kuur, med videre Forholdsregler, til at afværge, standse og læge smitsomme og andre Sygdomme.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da Vi ere blevne underrettede om, at der paa endeel Steder i Vort Rige Danmark findes mange Qvaksalvere, hvilke, uagtet de ere aldeles ukyndige i Lægekunsten, paatage sig at helbrede Sygdomme iblandt Almuen; hvoraf Föl-

[1]) Reskr. 4. Oktbr. 1799.

[2]) Canc. Plak. 8. Marts 1807.

gen er denne: at de, der ere saa eenfoldige, at söge 1794.
Hjelp hos disse vankundige Personer, ikke sjelden blive 5. Septbr.
ulykkelige Offere for deres Godtroenhed, ved aldeles at tabe deres Sundhed og Förlighed for deres Livstid: — saa have Vi ikke alene herved villet advare og formane Almueu, at vogte sig for at betroe deres Helbred til deslige uvidende Menneskers skadelige Behandling i Sygdomstilfælde, og derimod benytte sig af de Foranstaltninger, som Vor landsfaderlige Omhu har föiet og anviist til Hjelp og Redning; men Vi have endog fundet fornödent, ved alvorlige Straffe at afskrække saadanne Qvaksalvere (der give sig Navn af kloge Mænd eller kloge Qvinder) fra at misbruge deres ulykkelige Medborgeres Tillid til at ödelægge deres Helbred. I dette Öiemærke befale Vi herved:

1) At Vore Embedsmænd, især Præsterne, skulle idelig en og ved enhver given Leilighed advare Almuen om den Uheld, de paadrage sig, der overlade sig til saadanne uvidende Qvaksalvere, samt oplyse dem om den skadelige Indflydelse, indklemt Luft i deres Boliger, Ureenlighed i deres Klæder og altformegen salt Spise har paa deres Sundhed, især i skorbutiske og veneriske Sygdomme. — 2) Ville Vi hermed have indskjærpet Forordningen af 17. April 1782, af hvilken der skal uddeles et tilstrækkeligt Antal Exemplarer iblandt Land-Almuen, paa det at Enhver i Sygdomstilfælde kan vide, hvor han skal söge Hjelp. — 3) Vore Amtmænd skulle paa det kraftigste vaage over bemeldte Vor Anordnings alvorlige Overholdelse, og nöie paasee, at Enhver, fornemmeligen Landphysici og Districts-Chirurgerne, efterkomme deres Pligter. — 4) Præsterne, de lönnede Læger og Godseierne skulle (efter de Oplysninger, som det har været mueligt for dem at erholde) ved hvert Aars Udgang tilstille Amtmændene fuldstændige Indberetninger: om der i Districtet, Sognet eller paa Godset har yttret sig veneriske, skorbutiske eller andre farlige, især smitsomme Sygdomme, samt hvilke Anstalter der-

1794. 5. Septbr. imod ere blevne föiede, og hvad Virkning samme have gjort. Disse Indberetninger skulle Amtmændene derefter indsende til Vort Danske Cancellie, tillige med deres egne Oplysninger og Anmærkninger desangaaende; hvilket Alt skal forelægges Os selv til Eftersyn. Ligesom Vi og ville være underrettede, om Nogen, enten af Vore Embedsmænd, eller Andre, maatte have udmærket sig ved Ædelmodighed og fortrinlig Omhu for denne Menneskelighedens Sag. — 5) Dersom nogen Qvaksalver befindes at tage Syge under Kuur, og saaledes at udsætte disse for Fare, da skal han straffes, förste Gang med 20 Rdlrs Böder til Sognets Fattigkasse, eller, i Mangel af Formue, hensættes i Fængsel paa Vand og Bröd i 8 Dage. Forseer han sig herimod anden Gang, da straffes han med at hensættes til 6 Maaneders Arbeide i Forbedringshuset, hvilken Straf fordobles, saa ofte han antræffes i samme Forbrydelse. — 6) Skulde Nogen, som ikke er egentlig Læge, have erhvervet sig udmærket Kundskab og fortrinlig Duelighed i een eller anden enkelt Deel af Lægekunsten, eller i at helbrede een eller anden Sygdom, da kan han, naar han med Amtmandens og Physici Vidnesbyrd godtgjör, at besidde fornævnte Egenskab, vente, igjennem Vort Danske Cancellie, at erholde Tilladelse at praktisere, dog blot i det District, han boer, og at hans Ret til at foreskrive Lægemidler indskrænkes til de Dele, han har beviist sig at være kyndig udi. — 7) Paa det at denne Anordning kan komme til hver Mands Kundskab, skal den strax læses fra Prædikestolene, og Exemplarer deraf nedlægges hos Sognefogderne, til Almuens Belærelse og Efterretning. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Frideriehsberg den 5. Septembr. 1794.

13. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Amtmand Stephan Thorarensen,**

ang. Hrappsö Bogtrykkeries Rettigheder til at trykke Böger. Khavn 13. Septembr. 1794. — 1794. 13. Septbr.
Canc. Brevb. for 1794, Nr. 4230, S. 795; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 168.

P. M. Udi en med Hr. Stiftbefalingsm^s og Hr. Amtm^s Erklæring forsynet Ansögning har Björn Gottskalksen af Rappsöe anholdt om: 1) at det Rappsöeske Bogtrykkerie maatte tillades at trykke alle de Böger, baade nye og gamle, som i Island behöves og Bogtrykkeriet paa Holum ikke kan forlægge. — 2) at begge Bogtrykkerier herefter maatte være aldeles uafhængige af hinanden, saaledes, at ethvert har lige Ret til at forlægge og trykke Böger i alle Sprog og Videnskaber, dog ethvert Forlags-Rettighed til de fra samme udgivne eller udgivende Böger uforkrænket, saalænge det selv formaaer at besörge disses nye Oplag. — 3) at det Rappsöeske Bogtrykkerie maatte tillades at forlægge og trykke den for Island anordnede nye Religions-Bog. — I Anledning heraf, og paa Grund af den afgivne Erklæring, skulle man, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tjenstligst have Dem tilmeldet: at det Ansögte kan tillades. Det kgl. Danske Cancellie den 13. Septembr. 1794.

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Anvendelse af en Kirkes Overskud til Understöttelse for en anden. Khavn 21. Novembr. 1794. — Norske Tegn. 44 (XLIV), 433^b—434. 21. Novbr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. T. Eftersom Sognepræsten til Watnfjord udi Isefjord Syssel, Provst Hr. Gudlog Svendson, for Os allerund. haver foredraget, at han ved sin Ankomst til dette Kald har fra Grunden af opbygt hele Præstegaarden, tillige med en ny Töm-

1794. 21. Novbr. mer-Kirke, hvilket har kostet ham en betydelig Summa, saa at han for nærværende Tid har 160 Rd. 60 Sk. tilgode hos bemeldte Kirke, som dog, for at blive i fuldkommen Stand, endnu mangler Adskilligt, især tvende ubrugelige Klokkers Omstöbning og en Sölvkalkes og Diskes Forbedring, samt at han for 28 Aar siden ligeledes har opbygget en anden ham tilhörende Kirke paa Kirkebol, som endnu er i god Stand, og har i Beholdning 88 Rd. 16 Sk. -- da ville Vi, efter forne Hr. Provst Svendsens derhos allerunderd. gjorte Ansögning, samt eders derover afgivne Erklæring, allern. have bevilget: at ham af bemeldte Kirkebol Kirkes i Behold værende 88 Rd. 16 Sk. maa udbetales 50 Rd., for at kunne bestride ommeldte Klokkers Omstöbning og Kalkers Reparation ved Watnfjord Kirke. Derefter I eder allerund. have at rette og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalendes &c. Kjöbenhavn den 21. Novembr. 1794. [ad mandatum].

3. Decbr. **Plakat ang. Species-Myntens Modtagelse i Courant-Betalinger. Frederiksberg 3. Decembr. 1794.** — Ikke publiceret i Island, men optaget i Henhold til Plak. 19. Marts 1788. Emaneret igjennem Finance-Collegium. Original-Aftryk hos J. F. Schultz. Qvart-Forr. for 1794, S. 159—160; Schou XI, 239—240.

Plakat, angaaende Species-Myntens Modtagelse i Courant-Betalinger i Kongerigerne.

Vi Christian den Syvende &c. G. V.: Da det er bleven Os allerund. foredraget, hvorledes, ifölge den af Os befalede Realisation af Courant-Banken i Kjöbenhavn, fra 1. Julii 1791 af og indtil 30. Junii 1794 er uddraget af Omlöbet og tilintetgjort for 2,250,000 Rd. Courant-Sedler, og at derved, og da de af den Danske og Norske Species-Bank i Omlöb satte Species-Sedler skal staae i et aldeles ubetydeligt Forhold til ovenmeldte

Summa, en fölelig Mangel paa Numeraire er foraarsaget, til Hinder for Penge-Omsætningerne og Realisationen af de ihændehavende, paa Dansk Courant lydende Penge-Effecter, hvilken Mangel end ikke har kunnet hæves ved Vores under 11. Julii sidstleden givne Tilladelse, at Species i samtlige Vore Kasser i Danmark og Norge skal modtages for Courant-Oppebörseler efter det Forhold af 100 Rd. Species for 125 Rd. Dansk Courant, eller 1 Rd. Species for 1 Rd. 24 Sk. Dansk Courant: saa have Vi, for at befordre Penge-Omlöbet i Vore Kongeriger Danmark og Norge, og indtil Vi i sin Tid efter Omstændighederne maatte finde det tjenligt og nyttigt for benævnte Vore Kongeriger, imellem Species- og Courant-Mynt gjensidig at indföre det i Hertugdommene ved Vores Forordning af 29. Febr. 1788 allerede bestemte Forhold, allern. villet befale og anordne, ligesom Vi og hermed befale og anordne: at i alle Courant-Betalinger, Species-Mynt, naar den tilbydes i det Forhold af 100 Rd. Species for 125 Rd. Dansk Courant, eller af 1 Rd. Species for 1 Rd. 24 Sk. Dansk Courant, af Alle og Enhver uvægerligen skal modtages og ansees for fuldkommen Betaling, men at iövrigt, og uden for dette Tilfælde, det skal have sit Forblivende ved Vores udi Plakat af 19. Martii 1788 givne allern. Befaling, hvorefter i Handel med Species-Mynt og Species-Sedler samme skal i Vore Kongeriger Danmark og Norge kunne modtages og udgives, ligesom Vedkommende med hinanden kunne overeenskomme, enten efter deres Cours som Species, eller paa anden Maade. Hvorefter Alle og Enhver sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 3. Decembr. 1794. 1794. 3. Decbr.

Forordning ang. **Respondentia-Breve.** Khavn 19. Decembr. 1794. — Publiceret paa Althinget 1795 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. VIII. 7, S. 5—6; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 165; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1795. Siell. Reg. 81, 19. Decbr.

1794. 457ᵇ—459. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for
19. Decbr. 1794, S. 166—168; Schou XI, 244—246.

Forordning, som bestemmer Forholdsmaaden og Fortrinsretten, i Hensigt til de saakaldte Respondentia-Breve, eller Gjelds-Forskrivninger, der af de Handlende eller Söfarende sædvanligen udstædes for Laan, enten til et Handels-Foretagende, eller til Udredning paa Reisen, imod at Eierne af Skib, Ladning, Föring eller Fragt give Udlaaneren Sikkerhed i disse Ting, for de dem forstrakte Penge og betingede Præmier.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at ligesom Vi i Vor Forordning af 28. December 1792 have fastsat den Fortrinsret, som tilkommer Skibsfolk for tilgodehavende Hyre, samt den Orden, i hvilken en Skipper bör gives Udlæg i Rhederens Concurs-Bo, for udlagte Penge eller trukne Vexler, til Skibets nödvendige Udgifter paa Reisen: saa have Vi endvidere henvendt Vor Opmærksomhed til den Deel af Lovgivningen, som bestemmer Forholdsmaaden i, og Sikkerheden for de Laan, der gjöres, enten til en Söfarendes Udredning, eller til et Handels-Foretagende, hvilke iblandt de Handlende gives Navn af Respondentia. Og da Vi have fundet, at Plakaten af 28. Julii 1752 og Forordn. af 18. April 1787, ved at indskrænke dette Slags Contracter til den ostindiske Handel, og til Laan paa Ladning og Föring, ikke have givet dem den Udvidelse, som Handelens Fremme (der meget beroer paa Letheden i at kunne erholde Pengelaan) udkræver, samt, at bemeldte Anordninger, ved at tillægge disse Contracter Benævnelsen af Bodmerie-Breve (fra hvilke de dog, saavel i Henseende til deres Oprindelse og juridiske Virkning, som i flere væsentlige Omstændigheder, ere forskjellige), ikke med den fornödne Tydelighed og Nöiagtighed have bestemt deres Natur og indbyrdes Forhold, saavel som den Grad af Sikkerhed, dem, ifölge heraf, bör tillægges: saa have Vi fundet for godt, deels at udvide de i for-

benævnte Lovgivning fastsatte Bestemmelser, deels udtrykkeligere at foreskrive de Forholdsregler, som, i Hensyn til Respondentia, bör iagttages. Til den Ende anordne og fastsætte Vi Fölgende: 1794. 19. Decbr.

1) Respondentia-Breve, udstædte paa Skib, Fragt, Ladning eller Föring, af disses Eiere eller deres Fuldmægtige, bör give Indhaveren Ret til, næst efter Bodmerie-Breve og lovgyldige Pante-Forskrivelser, at nyde Forlods-Betaling af det Forsikkrede, saalænge samme er i Skyldnerens Værge. — 2) Ere flere saadanne Respondentia-Breve udgivne paa forskjellige Tider og Steder, kan det ene ei gjælde fremfor det andet — 3) Men, dersom Nogen, der har forstrakt Penge til det indladte Gods, derfor erholder et Respondentia-Brev, med Specification paa de indladte Varer, og tillige Connossement paa Varene, da skal saadan Creditor være berettiget til forlods Betaling i dette Gods, fremfor dem, der ikkun have almindelige Respondentia-Breve paa Ladningen, hvad enten samme er ældre eller yngre. — 4) Dersom flere Respondentia-Breve ere udstædte paa Skib eller Fragt, eller enkelte Dele deraf, da nyder enhver Creditor Betaling i Forhold til Værdien af det Gods eller Eiendom, i hvilket ham ved Respondentia-Brevet er givet Sikkerhed. — 5) I Tilfælde af, at det ved Respondentia-Brev forsikkrede Skib eller Gods enten ved Salg eller paa andre Maader kommer i Trediemands Værge, beholder Creditor sin personlige Tiltale til Skyldneren. — 6) Dersom det, der er pantsat ved et Respondentia-Brev, aldeles forgaaer, formedelst ulykkelig Hændelse, da bör Creditor have tabt sin hele Fordring; men i Tilfælde af Haverie og Söskade bör han nyde Betaling i det, som efter Omkostningernes Fradragelse bliver tilovers af Pantet, uden at have videre Tiltale til Debitors Person. — Ligeledes bör de paa det Pantsatte under Reisen anvendte fornödne Omkostninger först afdrages, forinden Creditor, efter Respondentia-Brevet, kan være berettiget til deri at söge sin Betaling. —

1794. 19. Decbr. 7) I Henseende til de övrige Bestemmelser, den ostindiske Handel vedkommende, da bör det have sit Forblivende ved Forordningen af 18. April 1787; ligesom det og, i Henseende til de egentlige Bodmerie-Breve, der af Skippere udstædes, bör forholdes i Overeensstemmelse med Lovens 4. Bogs 5. Cap. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 19. Decembr. 1794.

20. Decbr. **Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Finne, ang. Blanquetter for Pensioner af Postkassen. Khavn 20. Decembr. 1794.** — At hvad ved Blanquet-Quitteringerne for Pensioner af Postkassen befales, om, at Pensioner skal udbetales quartaliter og være afhentede inden 3 Uger fra Forfalds-Terminen, ikke kan iværksættes i Island, hvorfor det, i Anledning af constitueret Landfoged, Laugmand Magnus Stephensens Forestilling ved Promem. 6. Septbr. f. A., er blevet resolveret af Postkasse-Directionen under 18. Novembr. d. A., at bemeldte i Blanquetterne gjorte Anmærkning ikke angaaer Pensionisterne i Island. — Isl. Copieb. Litr. Y, Nr. 1916.

27. Decbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. det islandske Landoplysnings-Selskab. Khavn 27. Decembr. 1794.** — Canc. Brevb. for 1794, Nr. 5879, S. 1782—1783; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 168.

P. M. Som udnævnt Præses for det i Island i dette Aar oprettede Landoplysnings-Selskab har Hr. Stiftbefalingsm. under 30. August sidstl. deels begjært at maatte henvende Dem i forefaldende Begivenheder til dette Collegium, deels understöttet den af Björn Gottskalksen indgivne Ansögning: om Tilladelse at maatte i det hrappsöiske Bogtrykkerie oplægge og aftrykke paa Islandsk den af Biskop Balle og Dr. Bastholm udgivne Religionsbog. — Til Svar derpaa skulle man tjenstligst

melde: at derimod Intet kan være at erindre, da Cancelliet med Fornöielse vil understötte et Selskab, der har en saa nyttig Sag, som den af Dem anförte, til Gjenstand for dets Virksomhed. Det kgl. Danske Cancellie den 27. Decembr. 1794. 1794. 27. Decbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmanden og Amtmændene i Island, ang. Pantebögers Indretning. Khavn 10. Januar 1795. — Canc. Brevb. for 1795, Nr. 163, S 86. — Med Hensyn til Sagen om Skjöde og Pantevæsenet i Island jevnf. den ved For. 7. Februar 1738 gjorte Bemærkning. 1795. 10. Januar.

P.-M. Det kongelige Rentekammer har tilsendt dette Collegium en dertil indkommen Forestilling[1] om, at Forordningen af 7. Februar 1738, angaaende Pantebögers Indretning, maatte, for saavidt sammes Indhold og Bydende i det Væsentlige var passende og anvendeligt paa Islands Forfatning og Omstændigheder, dertil

[1] denne Forestilling til Rentekammeret fra Amtmand Stephan Thorarensen 13. Febr. 1793 andrager, at en Præst har solgt en Jord, som han ved et thinglæst Document havde pantsat til Kongens Kasse, som Caution for en Forpagtning af kongeligt Jordegods, og i Anledning deraf foreslaaer Amtmanden, at For. 7. Febr. 1738 maatteblive udvidet til Island. I Erklæring 23. August 1794 bemærker Stiftamtmanden, deels at den nævnte Forordning ikke i Alt kan være anvendelig paa Island, deels at den heller ikke kan ansees fornöden, „da enhver Sysselmand i Landet er, ifölge den ham tillagte Instructions 17. Post [see Instrux 12. Juni 1789], forbunden til at holde en Protokol over alle Skjöder, Mageskifter, Forpligtelser, Pante- og Gavebreve, ligesom deslige Breve oplæses aarlig for Laugthingsretten, og indföres af Laugthingsskriveren i en til den Ende ved Embedet bestandig beroende Protokol"; og med særegent Hensyn til det af Amtmanden paatalte Tilfælde, da bemærker Stiftamtmanden, at den omtalte Caution var thinglyst for Laugthingsretten den 22. Juli 1785.

1795. 10. Januar. extenderes. — Foranlediget heraf skulde man tjenstligst have (Tit.) tilmeldet: at det, i Henseende til Pantebögerne i Island, indtil videre kan forblive ved den nærværende Indretning. Det kongelige Danske Cancellie den 10. Januarii 1795.

28. Febr. **Rentekammer-Skrivelse** til **Stiftamtmand Olaf Stephensen**, ang. **Rettigheden til Laxefangst i Ellidaá.** Khavn 28. Februar 1795. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 13.

Vel see vi af den os ved Stiftamtm.s Skrivelse af 26. August a. p. tilstillede Extract af Biskop Wilchins Maaldage, at Vidöe Kloster har i Aaret 1395 eiet det halve Laxefiskerie i Ellideaaerne, eller nu kaldet Halleraaen, men da paa den ene Side dette Kloster er ved Reformationen seculariseret, og paa den anden, at dette Gods ei heller kan ansees lige med Kirkegods, da för end Hospitalets Forflyttelse fra Vidöe sammesteds ikkuns var en Hytte til Gudstjeneste for Hospitalslemmerne, og siden den Tid ikkuns et af Landfogden til hans Huses Tjeneste opfört Capel, saa finde vi ikke at der paa dette Capels Vegne kan gjöres Paastand paa de halve Indkomster af dette Fiskerie, og forsaavidt disse skulde tjene til Capellets Istandsættelse, da finde vi ei heller at dette i nogen Maade bör komme den kongelige Kasse til Byrde, da det ansees for overflödigt, men bliver for Hr. Stiftamtm.s Regning i Tilfælde at De skulde önske det vedligeholdt. Derimod bliver Henrik Scheels indgivne Ansögning, om at tillades at vedblive denne Forpagtning paa Livstid mod 48 Rd. 58 Sk., herved indvilget, paa lige Vilkaar som han hidtil har været i Besiddelse af denne Forpagtning, hvilket Hr. Stiftamtm. tjenstligst anmodes at give ham tilkjende, da Landfogden er tillagt fornöden Ordre om at indfordre Afgiften. Rentekammeret den 28. Februar 1795[1].

---

[1]) den paaberaabte Ordre til Landfoged Finne s. D., Copieb.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Spörgsmaal om en Ydelse til Stiftamtmands- eller Amtmands-Embedet i Sönder-Amtet. Khavn 28. Februar 1795. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 36. 1795. 28. Febr.

I Anledning af hvad det har behaget Hr. Stiftamtmanden at forestille ved Prom. af 18. Aug. a. p. om de 2 Tönder Smör, som tilforn ere svarede af Gufunæs til Bessested, kunne vi ikke undlade at formelde: at fra Begyndelsen var det bestemt, at dette Smör skulde ydes af Vidöe til Bessested, formedelst dennes Maverhed. At denne Ydelse derefter, ved Hospitalets Forflyttelse, er gaaet fra Vidöe til Gufunæs, finder man ikke at være bifaldet ved nogen særdeles Afhandling eller Resolution her fra Kammeret, og da nu Hr. Stiftamtm. er i Besiddelse af Vidöe, som denne Byrde egentlig paalaae, og ikke af Bessested, hvortil den var henlagt, saa ansee vi ikke at denne Ydelse til Stiftamtmands- eller Amtmands-Embedet i Sönder-Amtet under disse Omstændigheder fremdeles kan finde Sted. Rentekammeret den 28. Februar 1795.

Forordning ang. Namsdommes Execution. Khavn 20. Marts 1795. — Publiceret paa Althinget 20. Marts.

---

sst. Nr. 14. — I Skriv. 15. Septbr. 1795 har Stiftamtm. yderligere sögt at begrunde den gamle Klosterkirkes Ret til Laxefiskeriet, men under 24. Mai 1796 (Copieb. Litr. Z, Nr. 369) gjentager Kammeret, at det ikke vil erkjende Vidöe Kirke for andet end Capel, hvortil ingen Menighed skulde have hört, uden „maaskee de af Kannikerne indtagne Hospitalslemmer" (!). Laxefiskeriet menes derfor ikke at være henlagt til Kirken, men til Kannikernes Bord, og hvad Capellet selv angaaer, da vil Rentekammeret, hvis Stiftamtm. ikke skulde attraae dets Vedligeholdelse for egen Regning til egen Bekvemmelighed, andrage paa dets Nedlæggelse.

1795. 1795 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. VIII. 8, S.
20. Marts. 6; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 165; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1795. — Siell. Reg. 81, 596—597. Original-Aftryk hos Höpffner; Qvart-Forr. for 1795, S. 10—11; Schou XI, 251—252.

Forordning, der indeholder nærmere Forklaring og yderligere Bestemmelser, i Hensigt til de Forholdsregler, som, ifölge Forordningen af 17. Maji 1690, bör iagttages ved Namsdommes Execution.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Vi have fornummet, at der skal være forskjellige Meninger om den rette Forstaaelse af Forordningen under 17. Maji 1690, forsaavidt denne befaler, at Namsdomme, som ved Hjemthinget eller Overretterne erhverves, skulle exeqveres inden Aar og Dag, og, naar de længere Tid henhvile, ikkun ansees som Obligationer eller Beviser paa Gjelden: — saa have Vi, for at afværge Rettergangs-Trætter angaaende de Spörgsmaale, som i denne Anledning ere anseete tvivlsomme, nemlig: — a) om en saadan Dom kan holdes i Kraft, efter fornævnte Tids Forlöb, naar Udlægs-Forretningen betimeligen er begyndt, saa at Domhaveren, ifald hans Fordring ei derved er bleven fyldestgjort, siden kan vedblive at gjöre Indförsel hos Skyldneren, ifölge samme Dom, uden at denne fornyes? og — b) om bemeldte Forordnings Regel ogsaa bör anvendes paa de Domme, der afsiges ved Höiesteret? — fundet for godt, i Overeensstemmelse med de Grundsætninger, paa hvilke denne Lovgivning er bygget, herved at fortolke den, samt dertil at föie disse nöiere Bestemmelser:

1) Indförseler efter Namsdomme (d. e.: saadanne Domme, hvorved Nogen er kjendt pligtig til at betale Penge), bör være fuldbragte og sluttede inden Aar og Dag, fra deres Afsigelse at regne; dog med den Undtagelse, at dersom Executions-Forretningen er begyndt i de sidste Dage af den fornævnte Tidspunkt, og samme

ikke, formedelst dens Vidtlöftighed, kunde tilendebringes forinden Terminens Forlöb, bör Dommen beholde sin Kraft, saalænge Udlægs-Forretningen uafbrudt vedbliver; men, lader Domhaveren den henhvile i et större Tidsrum end 8 Dage, maa ingen videre Execution skee efter bemeldte Dom, förend den ved Fornyelse er bleven sat igjen i Kraft. — 2) Denne Regel bör ogsaa gjælde i Hensigt til Namsdomme, der ere afsagte ved Höiesteret. — Derefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 20. Martii 1795. 1795. 20. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. opdrevet Gods af nogle i Havet opbrændte Skibe. Khavn 21. Marts 1795. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 72. 21. Marts.

I Anledning af hosfölgende Forespörgsel fra den constituerede Landfoged Laugmand Magnus Stephensen, om, hvorledes blev at forholde med noget Gods, som er drevet i Land ved den Leilighed at nogle Skibe ere af franske Capere opbrændte i Söen, maae vi tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet at beordre Landfogden at behandle dette Gods som andet Vrag, i Overeensstemmelse med Anordningerne. Rentekammeret den 21. Marts 1795.

Forordning ang. Appel i Skiftesager. Khavn 10. April 1795. — Publiceret paa Althinget 20. Juli 1796 og Rubrum trykt i Althingsbogen 1796, Nr. XVIII. 1, S. 13; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 165; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1796. — Siell. Reg. 81, 632. Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1795, S. 20; Schou XI, 259. 10. April.

Forordning, som bestemmer, hvorledes Samfrænde-Skifter bör paaankes.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at Vi, i

1795. Betragtning af, at Vore Love ikke udtrykkeligen foreskrive, hvorledes de Skifte-Forretninger, som, ifölge kongelige Bevillinger, holdes af Samfrænder, skulle paaankes, i Tilfælde af, at Nogen anseer sig derved fornærmet, have fundet fornödent at afhjelpe denne Uvished i Lovgivningen, der baner Vei til Formalitets-Trætter, angaaende dette Spörgsmaals Afgjörelse ved Domstolene, hvor Udfaldet endog er usikkert, efterdi de Lovkyndiges Meninger desangaaende ere deelte. Til den Ende fastsætte Vi herved som Regel, at saadanne Samfrænde-Skifter bör indstævnes for den Overret, under hvis Paakjendelse den almindelige Skifterets Behandlinger höre, paa det Sted, hvor Samfrænde-Skiftet er holdt. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 10. April 1795.

10. April.

10. April. **Cancellie-Plakat** angaaende **offentlige Stiftelsers Midler.** Khavn 10. April 1795. — Publiceret paa Althinget 20. Juli 1796, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XVIII. 2, S. 13, jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 165; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1796. — Original-Aftryk hos Höpffner. Qvart-Forr. for 1795, S. 21—23; Schou XI, 259—261.

Plakat, som indeholder Regler og Bestemmelser, der bör iagttages i Hensigt til Sikkerhed for de offentlige Stiftelsers Midler.

Paa det at der kan haves den fuldkomneste Betryggelse for de offentlige Stiftelsers Midler, har Hans kongelige Majt allern. befalet, at fölgende Regler paa det nöieste skulle iagttages og fölges:

1) Skifteforvaltere i Stervboer eller andre Boer, hvor det kan vides eller formodes at de offentlige Stiftelser have noget Krav, skulle ufortövet indberette til vedkommende Stiftamtmand og Biskop, naar et saadant Bo tages under Behandling, paa det at disse un-

der Skiftet kunde paasee den vedkommende Stiftelses Bedste, tale dens Ret, annamme hvad den tilkommer, og sörge for, at Pengene igjen strax udsættes paa Rente, mod sikkert Pant, saaledes som fölgende § 2 fastsætter. — Iövrigt bör deslige Obligationer til Stiftelser udtrykkeligen nævne, hvilken af de offentlige Stiftelser den laante Sum tilhörer; ligesom og Stiftamtmanden og Biskoppen derpaa skulle tegne, at samme ei kunne overdrages eller afhændes, uden deres Samtykke; hvorefter bemeldte Obligationer, saavel som andre Pantebreve, der ellers paa Skiftet kunde være blevne en offentlig Stiftelse udlagte, med lige Paategning forsynede, overleveres den vedkommende Forstander eller Værge, imod hans Beviis, for derefter at kunne indfordre Renterne og iagttage det videre fornödne; hvormed Stiftamtmanden og Biskoppen skulle have det nöieste Tilsyn. — 2) Der maa ikke, paa nogen Eiendom, udlaanes mere end ²/₃ Dele af den Værdie, som derpaa sættes ved lovlig Taxation, hvilken Skyldneren selv bekoster; saa bör ei heller enten Naadsens Aar, eller Eiendomme, der ere behæftede med ældre Prioritet, antages til Sikkerhed for de offentlige Stiftelser. — Iövrigt bör Stiftamtmanden og Biskoppen paasee, at Stiftelsernes Panter ikke forringes, samt at deres Bygninger altid forsikkres i Brandkassen; i hvilken Henseende vedkommende Regnskabsförere skulle, paa Listerne over de udestaaende Kapitaler, i en særskilt Rubrikke anmærke, om Hypothekerne behörigen ere forsikkrede, og for hvilke Summer. — 3) Skulde en offentlig Stiftelse blive tillodnet Deel i Jordegods, Huse, eller deslige, da skal et saadant Udlæg strax paategnes, saaledes som 1. § fastsætter, og derefter til næste Thing, under den Ret Eiendommen hörer, paa Stiftelsens Bekostning, publiceres. — I Skyldneres Boer maa det ei være tilladt, at udlægge Stiftelserne enten usikkre Pante-Forskrivelser, eller Vexel-Obligationer og andre

1795. 10. April.

1795. löse Gjælds-Beviser, saa længe der haves rede Penge
10. April. og betryggende Pante-Obligationer. — Naar dette ei iagttages, skulle Vedkommende derfor staae Stiftelsen til Ansvar. — 4) Dersom Nogen nu skulde, imod Formodning, sidde inde med offentlige Stiftelsers Midler, uden derfor at have stillet Sikkerhed, bör de uopholdeligen udstæde saadanne Pante-Obligationer, hvormed Stiftelsen kan være betrygget, eller og til Stiftamtmanden og Biskoppen, under Lovens Tvang, udbetale Pengene, med hvilke da omgaaes saaledes, som 2. § foreskriver. — 5) Samtlige Regnskabsförere ved de offentlige Stiftelser bör, ved hvert Aars Udgang, slutte deres Regnskaber, og, i det seneste inden Februarii Maaneds Udgang, indlevere dem til Stiftamtmanden og Biskoppen; det, som da overskyder fra Indtægter og Renter, tillægges Capitalen, og besörges udsat paa den anordnede Maade. — 6) Endeligen skulle Stiftamtmændene og Biskopperne, saasnart denne Plakat er kommen dem tilhænde, forfatte og lade thinglyse en rigtig Fortegnelse over dem, som ere Forstandere og Oppebörsels-Betjente ved de offentlige Stiftelser; hvilken Thinglysning (der forrettes uden Betaling) ogsaa i Fremtiden bör foranstaltes, saa ofte der skeer nogen Forandring, i Henseende til bemeldte Tjenesters Besættelse med nye Embedsmænd, paa det at Enhver derom kan være underrettet; efterdi Stiftelserne derefter hos dem skulle have Fortrinsret til Betaling, fremfor alle senere gjörende Indförseler og udstædende Pante-Forskrivninger. — Hvilke foranförte Bestemmelser herved, til enhver Vedkommendes allerund. Efterretning og Efterlevelse, bekjendtgjöres. Det kongelige Danske Cancellie den 10. April 1795.

11. April. **Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Laugmænds Reise-Omkostninger til Extra-Laugthing i Delinquent-Sager.** Khavn

den 11. April 1795. — Canc. Brevb. for 1795, Nr. 1591, S. 890. 1795. 11. April.

P. M. I Anledning af den hertil indkomne og med Hr. Amtmands Erklæring forsynede Ansögning, hvori Sysselmand Svendsen i Söndre-Mule Syssel anholder om Eftergivelse af det Halve af den ham til Udredelse paalagte Andeel af Vice-Laugmand Gröndals Reise-Omkostninger der til Sysselet, for at holde et Extra-Laugthing i en Delinquent-Sag, og at dette maatte godtgjöres af Justits-Kassen: — skulde man, efter at have derom fört Brevvexling med det kongelige Rentekammer, herved tjenstlig melde: at deslige Omkostninger ikke, efter Anordn. af 16. Novbr. 1764 om den islandske Justits-Kasse, deraf kan være at udrede. Hvilket behageligen maatte tilkjendegives Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 11. April 1795.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Klipfiskvirkningen i Island. Khavn 9. Mai 1795. — I Anledning af, at den danske Consul i Barcellona, de Lerrard, havde indberettet, at den islandske Klipfisk, som for Tiden förtes til Spanien, var ikke saa god som i den kgl. Handels Tid, men at den derimod for en stor Deel var gul og död af Farve, enten fordi at den saltedes for ujævnt, eller og med altfor skarpt Salt, eller og at den laae for længe för end den saltedes: — anmodes Stiftamtmanden om, at foranstalte publiceret paa Thinge, at de Fiskende for Fremtiden burde vise större Flid og Omsorg for at virke deres Produkter til gode Handelsvare. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 110. 9. Mai.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Reisepenge for lösladte Tugthusfanger. Khavn 6. Juni 1795. — Canc. Brevb. for 1795, Nr. 2540*, S. 1421; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 165, hvor den dog urigtigen anföres som kongelig Resolution af 6. Juni 1795. 6. Juni.

P. M. For at forebygge, at Ingen, som indsættes

1795. 6. Juni. i Tugt- eller Forbedringshusene, skal, ved Lösladelsen deraf, formedelst Mangel af det Nödvendige til Befordringen til sit Hjem, gives Anledning til at gjöre sig skyldig i ny Forbrydelse, har det behaget Hans kongelige Maj[t] ved Resolution af 29. f. M. at befale: at en af Tugt- eller Forbedringshusene lösladt Delinquent maa til sin Hjemreise forundes en Tærepenge af 4 Skill. for Milen. Man skulde altsaa herved tjenstligst tilmelde Hr. Stiftamtm. denne kongelige Resolution til behagelig Efterretning og videre föiende Foranstaltning. Det kgl. Danske Cancellie den 6. Junii 1795 [1].

1. Juli. **Kongelig Bekjendtgjörelse ang. frivillige Gaver i Anledning af Kjöbenhavns Ildebrand. Frederiksberg 1. Juli 1795.** — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1796; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 165. — Siell. Reg. 81, 755[b]—756. Original-Aftryk paa et Heel-Ark; Qvart-Forr. for 1795, S. 194-195; Schou XI, 302. — I M. Stephensens Skrift: „Island i det attende Aarhundrede", S. 356 angives de fra Island i denne Anledning indsamlede Gaver til 1740 Rd. 92½ Sk.

Kongelig Indbydelse til frivillige Gaver, for at understötte de fattige Brandlidte i Kjöbenhavn.

I det forlöbne Aar saae Vi Vor kongelige Bolig at blive et Rov for Ilden. Vor Bekymring over dette Tab blev lettet, ved Vort trofaste Folks ömme Deeltagelse. De udmærkede Pröver, Vi da imodtoge paa Vore elskte Undersaatters urokkelige Troskab og Hengivenhed, udslettede Vor Sorg, og gav Rum for behagelige Fölelser i Vort Hjerte. — Men, med fordobblet Smerte föle Vi det Uheld, som i disse Dage atter har rammet Fædrenelandet, ved den betydelige Ildsvaade, som er overgaaet Staden Kjöbenhavn, af hvis Indvaanere et stort Antal er blevet sat i den beklageligste Forfatning. Gjennem-

[1]) ligelydende Canc. Skriv. er s. D. afgaaet til alle Tugthus-Directioner i Danmark og Norge. Fogtm. VI. 8, 162.

trængt af Medlidenhed over disses ulykkelige Skjæbne, anstrænge Vi alle Vore Evner, og udtænke alle muelige Hjelpemidler, til at formilde deres tunge Kaar. Iblandt disse Midler regne Vi ogsaa Virkningen af den Ædelmodighed og Velvillighed, til at understötte nödlidende Medborgere, der er Vor Nation saa egen, at den udgjör et Hovedtræk i dens Charakteer. — I Tillid hertil indbyde Vi Enhver, efter sin Evne, at ville utvungen række broderligen sin Haand, til at lindre de fattige Brandlidtes Nöd. — Forvissede om, at denne Vor landsfaderlige Indbydelse ikke vil blive forgjæves, befale Vi herved, at den strax skal oplæses fra alle Prædikestole i Danmark og Norge, samt at frivillige Gaver til fornævnte Brandlidte derefter skulle indsamles, ved at lade Collect-Böger ombære og Bækkener udsætte for Kirkedörrene, paa en dertil forud bestemt og bekjendtgjort vis Tid. — Naar denne Foranstaltning af vedkommende Övrigheder er bleven iværksat, skulle de uopholdeligen aflægge Regnskab til Vort Danske Cancellie, for de Summer, som fra ethvert Sted ere indkomne. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 1. Julii 1795.

1795. 1. Juli.

Forordning ang. Forligelses-Commissioners Stiftelse i Danmark, samt i Kjöbstederne i Norge. Frederiksberg 10. Juli 1795[1]. — Publiceret paa Althinget 20. Juli 1796, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xviii. 3, S. 13; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 165. — Siell. Reg. 81, 769—776. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1795, S. 76—91; Schou XI, 310—323. 10. Juli.

Forordning om Forligelses-Commissioners Stiftelse overalt i Danmark, samt i Kjöbstæderne i Norge.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, ligesom

[1]) For. 20. Januar 1797; Canc. Skriv. 19. Septbr. 1795 og 25. August 1798.

1795. 10. Juli. det er en af de behageligste Gjenstande for Vore Önsker, at kunne, ved mindelige Foreninger, see unödvendige og bekostelige Rettergangs-Trætter imellem Vore kjære og troe Undersaattere forebyggede, saa have Vi, til at opnaae dette Vort landsfaderlige Öiemærke, fundet for godt, herved at stifte en Forligelses-Indretning, hvilken strax skal indföres allevegne i Danmark, samt i Kjöbstæderne i Norge. — Vi ville derefter, ved nærmere Anordning, ogsaa udstrække den til Norges Landbeboere, med saadanne Forandringer, som, efter dette sidsthenævnte Riges locale Omstændigheder, findes passende. — De Forholdsregler, som i denne Henseende bör iagttages, ere fölgende:

I. Cap. *Angaaende Forligelsesvæsenets Indretning i Kjöbenhavn.* — 1) I Kjöbenhavn skal en Forligelses-Commission strax oprettes, og være sat i Virksomhed inden 4 Uger fra denne Vor Anordnings Bekjendtgjörelse. — 2) Denne Commission skal bestaae af een Assessor i Hof- og Stadsretten, tillige med een af Magistraten og een af Stadens 32 Mænd. — 3) Hof- og Stadsrettens Lemmer vælge selv den iblandt dem, som skal tage Sæde i Commissionen. — 4) Den saaledes udnævnte Assessor bör vedblive at forestaae dette Embede i 4 Aar, og fritages imidlertid for andre Forretninger. Derefter skeer et nyt Valg, fra hvilket han dog ei skal være udelukket, med mindre han selv undslaaer sig derfor. — 5) I Henseende til Magistraten og de 32 Mænd fordeles derimod Arbeidet saaledes, at disses Lemmer efter Omgang skiftes til imellem sig, enten maanedsviis eller ugeviis, at tage Sæde i Commissionen; og hvad de 32 Mænd angaaer, da maa det ogsaa være dem tilladt at omskifte dagviis, naar de finde dette beqvemmere. Iövrigt maa Overpræsidenten være fritaget for at sidde i Forligelses-Commissionen, med mindre hans andre Embeds-Forretninger tillade ham at tage Deel i disse, da saadant ikke skal være ham formeent. — 6) Til Skriver i Commissionen (hvis Protokol

authoriseres af Cancelliet) udnævner Hof- og Stadsretten een af dens dueligste Copiister, som da befries fra andet Arbeide i Retten. — 7) Dette Forligelses-Institut skal ikke være hinderligt i, at jo Magistraten, naar enten Klager umiddelbar til den indkomme, eller samme blive den tilstillede fra Os og Vore Collegier, bör söge at forene de tvistende Parter. — 8) Saa skal og Dommeren ved Hof- og Stadsrettens andet Vidnekammer, ligesom hidindtil er skeet, pröve Forlig imellem Parterne i de Sager, som der foretages og behandles, efter Klager. — 9) Ligeledes bör Söretten, saavel som Dommeren i Gjelds-Commissionen, og i Gjæsteretten, forsöge at bringe de Sager, som höre under deres Paakjendelse, til mindelig Afgjörelse, förend de antages til Rettergang. — 10) Endelig skal Politieretten vedblive at fölge de Regler, som Vi ved Forordningen af 5. Julii 1793 have foreskrevet, i Hensigt til Forlig, ved bemeldte Ret, og hvoraf Vi allerede have med særdeles Velbehag seet den önskeligste Virkning. — 11) Heraf fölger da, at de Sager, som, efter deres Natur, höre under de i 8., 9. og 10. §§ benævnte Retter (til hvis Omsorg det er bleven overdraget, selv at bevirke Foreninger), ei blive Gjenstande for den almindelige Forligelses-Commission.

1795. 10. Juli.

II. Cap. *Angaaende Indretningen i de övrige Kjöbstæder i Danmark og Norge.* — 12) I enhver af de övrige Kjöbstæder skal Magistraten foreslaae 4 eller 6 af de meest oplyste og retskafne Mænd iblandt Byens Indvaanere, af hvilke det hele Borgerskab, efter fleste Stemmer, vælger 2 til at være Forligelses-Commissarier. Disse bör (saafremt de ikke have lovligt Forfald, eller gyldig Aarsag til Undskyldning) hvad enten de ere Borgere eller ikke, paatage sig dette Embede, og forestaae samme i 3 Aar; dog maae de ikke begge afgaae paa eengang, men der skal forholdes ved Omskiftning paa samme Maade, som det i D. L. 3—18—3 og N. L. 3—20—3 Art. er befalet, i Henseende til Overformyn-

1795. 10. Juli. dere. Dersom der i nogen af de smaae Kjöbstæder ikke skulde findes saa mange kyndige Mænd at bringe i Forslag til Mæglere, som ovenanfört, maa Antallet efter Leiligheden indskrænkes, endog indtil een, naar ei flere kan haves. — Iövrigt bör Prokuratorer være undtagne fra at vælges til Forligelses-Commissarier, efterdi de tvistende Parter forud kunde have benyttet sig af deres Raadförsel. — 13) Disse Fredsmæglere bör, saa længe de ere i dette Embede, være befriede for alle andre personlige Onera, saa længe der findes Nogen iblandt det övrige Borgerskab, som dertil er beqvem og duelig. — 14) Forligelses-Commissionens Protokol föres af Byskriveren, og authoriseres af Stiftamtmanden, eller af Amtmanden, hvor denne er Övrighed paa Stedet. — 15) Den förste Gang de udnævnte Mænd tage Sæde i Commissionen, skulle de i Protokollen indföre og underskrive deres Embeds-Eed saaledes: — „Jeg N. N., som af Borgerskabet i N. N. By er valgt til Mægler i Forligelses-Commissionen, lover og sværger, at jeg med yderste Kræfter skal söge at befordre mindelig Forening imellem Parterne, i alle de Sager, som indkomme for bemeldte Commission, og at jeg dertil skal bidrage med al muelig Nidkjerhed og Redelighed, efter mine Evner, samt efter min bedste Overbeviisning og Samvittighed. Saa sandt hjelpe mig Gud og hans hellige Ord!" — 16) I de Kjöbstæder, hvor Stiftamtmændene boe, ville Vi, at de, saa ofte andre Embeds-Forretninger tillade det, skulle selv være tilstæde i Forligelses-Commissionen, for, ved deres umiddelbare Mellemkomst og Indflydelse, at befordre Enighed imellem de tvistende Parter; og, naar de besöge andre Byer i deres Stifter, ville Vi paa lige Maade have Forligelsesvæsenet der anbefalet til deres Omhu og Medvirkning. Denne Regel bör ligeledes iagttages af Amtmændene, i Hensigt til de Kjöbstæder, som ere eller herefter blive henlagte under deres Amter.

III. Cap. *Angaaende Indretningen paa Landet i Danmark* — 17) Paa Landet skulle Amtmændene selv forestaae Forligelsesvæsenet og söge at tilveiebringe Forening imellem Parterne, förend disse maa tillades at skride til Rettergang. Men, hvor Amternes Vidtlöftighed udfordrer det, skal Amtmanden, paa de fraliggende Steder, beskikke de dueligste og redeligste Herredsfogder, eller andre bekjendte retskafne og kyndige Mænd, som ville paatage sig denne hæderlige Forretning, til Forligelses-Commissarier, paa sine Vegne, og tydeligen bestemme, samt offentligen bekjendtgjöre Grændserne for det Distrikt, som i denne Henseende betroes enhver af disse; og bör samme, efter Muelighed, inddeles saaledes, at ingen af Distriktets Beboere faaer længer end 4 Miles Vei til Commissionen. — 18) Protokollerne authoriseres af Amtmanden, og föres af Forligelses-Commissario selv, eller dennes Fuldmægtig. 1795. 10. Juli.

IV. Cap. *Angaaende hvilke Sager der ere Gjenstande for Forligelses-Commissionernes Mellemhandling og Mægling.* — 19) Alle civile Sager i Almindelighed, hvad enten de angaae Eiendomme, Rettigheder, Gjælds-Fordringer, eller andet, skulle være Gjenstande for Forligelsesvæsenet; hvorfra dog undtages: — a) Sögsmaale efter Vexler, eller Vexel-Obligationer. — b) Fordringer i Stervboer og Fallit- eller Opbuds-Boer, efterdi Processes-Omkostninger ikke finde Sted i disse Tilfælde ved förste Instance. — 20) Det bör iagttages, at, naar noget Sögsmaal begynder med Forbud eller Arrest, Sagsögeren da, efter at saadan Forretning er skeet, indkalder sin Vederpart til Forligelses-Commissionen. Men, dersom Forening ei der kan bevirkes, forfölges Arresten eller Forbuddet ved Stævning til den förste Rettesdag, som holdes, efter at Sagen er bleven henviist fra Commissionen til Domstolen. — 21) I Henseende til det Slags Sager, som ei kan paaskjönnes, uden foregaaende Granskning paa Aastædet, da bör Vedkommende, för end de henvende sig til Mæglerne, lade holde de for-

1795. 10. Juli. nödne Besigtelses-Forretninger, til Sagens Oplysning, efter L. 1. B. 17. C. — 22) Fornærmelser ved Ord eller Gjærninger, naar samme paatales af den forurettede Part selv, bör ligeledes andrages for Forligelses-Commissionen, förend der desangaaende skrides til Rettergang; og Lovens 1. B. 24. C. 8. Art. skal ikke være til Hinder i deslige Sagers mindelige Afgjörelse, omendskjöndt deraf kunde flyde Slagsmaals-, Volds- eller 3-Marks-Böder. — 23) Men de Sager, som af Justitsvæsenet paatales eller anlægges, efter vedkommende Collegiers eller Övrigheders Foranstaltninger, indstævnes strax for Retten. — 24) Endeligen bör Lovens 1. B. 5. C. 2. Art., og dens 3. B. 4. C. 4. Art., der handle om ærerörende Sigtelser imod Övrigheds-Personer og Rettens Betjente, blive i Kraft. — 25) I Ægteskabssager, naar begge Parter ere tilstæde, skal Forligelses-Commissionen forsöge at bringe de tvistende Parter til Enighed, og til at vedblive at leve tilsammen; men, kan Forening ikke paa denne Maade træffes, da maa Commissionen ikke bevilge enten Skilsmisse til Ægteskabets Ophævelse, eller Adskillelse fra Bord og Seng, hvilket alene skal höre til vedkommende Retters og Övrigheders Afgjörelse; dog maa det være tilladt, i det sidstbenævnte Tilfælde, at imodtage begge Ægtefællers Forening om de Vilkaar, med hvilke de samtykke i at leve adskilte, paa det at samme kan blive til Regel, i Fald Separation siden bevilges. — 26) I de Sager, som indklages for Politiretten, skal denne Ret selv, naar Sagen angaaer private Fornærmelser, forsöge at bevirke mindeligt Forlig imellem Parterne, uden Hensigt til Lovens 1. B. 24. C. 8. Art., paa den samme Maade, som ved Forordningen af 5. Julii 1793 § 8 er befalet, angaaende Politiretten i Kjöbenhavn. — 27) Ligeledes bör forholdes i Gjæsterets-Sager, da disse formodes ei at taale Ophold. — 28) De i sidstanförte to §§ benævnte Sager höre altsaa ikke til de almindelige Forligelses-Commissioner. — 29) Skulde Tvistigheder opkomme

imellem Borgere, eller andre Civile, paa den ene, og nogen af de i Kjöbstæderne indqvarterede Militaire paa den anden Side, da bör disse ogsaa söges mindeligen forenede ved Forligelses-Commissionen; dog skal Regiments-Chefen, eller den höistbefalende Militaire paa Stedet, först derom gives Underretning, paa det at han kan beordre den Vedkommende at indfinde sig ved Mæglingen; ligesom han og, ifald han anseer det fornödent, kan lade Auditeuren, eller en Officeer være overværende, hvilken da tager Sæde i Commissionen, for at medvirke til at bilægge Sagen. 1795. 10. Juli.

V. Cap. *Om Forligelses-Commissionernes Pligter og deres Fremgangsmaade ved Sagernes Behandling, samt Foreningernes Virkning, og de flere Bestemmelser, der vedkomme Forligelsesvæsenet i Almindelighed.* — 30) Forligelses-Commissionen paa ethvert Sted skal holdes een Gang om Ugen, og dertil fastsættes en vis Dag, som ansees beqvemmest; men, naar ingen Klage er anmeldt, bliver Commissionens Möde ufornödent. — 31) I Kjöbenhavn, hvor Sagernes Mængde udkræver flere Dages Beskjæftigelse, samles Commissionen saa ofte det behöves. Denne Regel fölges ogsaa, i lige Tilfælde, paa andre Steder. — 32) De, der have nogen Besværing eller Anke at före, som, efter de foranförte Bestemmelser, er Gjenstand for Mægling, til mindelig Afgjörelse, skulle i Forveien enten skriftligen eller mundtligen andrage samme for Commissionen. — 33) I Kjöbenhavn melder Klageren sig hos den Assessor af Hof- og Stadsretten, som vorder udnævnt til Medlem i bemeldte Commission, efterdi denne vedbliver Forretningen, uden Omvexling. — 34) Paa det at Enhver kan være underrettet om, hvor han har at henvende sig i dette Tilfælde, bör Commissionerne offentligen bekjendtgjöre de Tider og Steder, som bestemmes til at modtage Klager. — 35) Saasnart nogen Besværing eller Anmeldelse om Klage er indkommen, foranstalter den Commissarius, der har modtaget samme, strax begge Parter tilsagte ved en

1795. 10. Juli. skriftlig Seddel, udstædt in duplo, at möde til en vis Tid; og, dersom Sagsögeren eller Klageren ikke boer eller opholder sig i Jurisdictionen, indkaldes hans Fuldmægtig, eller den, som paa hans Vegne har fremfört Besværingen. — 36) I Kjöbenhavn skeer denne Indvarsling ved 2 Hof- og Stadsrets-Bud, i de andre Kjöbstæder ved 2 Raadstue-Tjenere, og, hvor disse ikke haves, ved de sædvanlige Stævningsmænd, hvilke levere Enhver, som indkaldes, den i sidste § benævnte skriftlige Tilsigelse, samt derefter afhjemle samme for Commissionen. — For Indkaldelsen betales til hver af Stævnevidnerne 6 Sk., hvilke udlægges af Klageren. — 37) Paa Landet udnævnes i hver Bondeby 2 Mænd, til at indkalde deres Medbrödre i samme By til Möde ved Forligelser. Disse Varselsmænd vedblive i et Aar, da 2 andre, efter Omgang, dertil beskikkes. Og da denne ringe Byrde saaledes fordeles og bliver fælles for dem alle, nyde de derfor ingen Betaling. — 38) Alle Möder ved Forligelses-Commissionerne bör skee personligen af de Parter, som ere tilstede; dog maa det være tilladt, naar Nogen har lovligt Forfald, at sende en god Mand i sit Sted, hvilken da maa være forsynet med tilstrækkelig Fuldmagt til at forlige Sagen paa Mandantens Vegne; men det skal aldeles være forbudet, enten at medtage eller i sit Sted at sende Prokuratorer, til at handle ved Forligelses-Commissionen. — 39) Dersom Nogen, som er bleven tilsagt for at anhöre Forslage til Forening, undslaaer sig for at möde, eller han udebliver, uden beviisligt og lovligt Forfald, da skal han (i Overeensstemmelse og Lighed med det, der er foreskrevet i D. og N. Lovs 1. Bogs 5. Cap. 7. Art.), som den, der forkaster Forlig, og endelig vil have Trætte ved Rettergang, dömmes til at betale sin Modpart Processens Omkostninger, naar Sagen ved Dom afgjöres. — 40) Forligelses-Commissionerne bör holdes inden lukte Döre. — 41) Paa det at Vedkommende kunde have den fuldkomneste Tillid til Forligelses-Commissio-

nens Mægling, og de med Frimodighed og Aabenhjertighed kunne indlade sig i Mellemhandling, til deres Tvistigheds mindelige Afgjörelse, skal det være aldeles forbudet, enten at udstæde Attester, eller at före Vidner om det, der af Parterne tilstaaes eller foreslaaes ved Forligelses-Commissionen, undtagen forsaavidt det af begge Parter bliver vedtaget, og udgjör virkelige Punkter i Foreningen selv. Heraf fölger da, at, naar ikke mindeligt Forlig kan bevirkes, gives aldeles Intet beskrevet af det, der er bleven forhandlet; men samme ansees som uefterretteligt og ugyldigt. I dette Tilfælde leveres da blot Besværingen den Klagende tilbage, med den Paategning, at mindelig Forening ei ved Forligelses-Commissionen blev opnaaet, og at Sagen altsaa henvises til Afgjörelse ved Rettergang. Dersom Klagen har været mundtlig, meddeles Sagsögeren ligeledes en Attest om, at Sagen har været foretaget til Mægling, og at denne har været forgjæves. — 42) Naar Nogen modvilligen udebliver, udstæder Commissionen en Attest herom til den Mödende, paa det at han kan betjene sig deraf ved Sagförelsen for Domstolene. — 43) Kommer Sagen til Forlig, bör Foreningen, tillige med de Vilkaar, under hvilke den er indgaaet, nöiagtigen indföres i Protokollen, samt af Parterne underskrives, dersom de kunne skrive; og skal da en saadan indgaaet Forening have samme Kraft og Virkning, som en usvækkelig og upaaankelig Dom; fölgeligen fuldbyrdes paa lige Maade, under Tvang af Execution, uden at videre Lovmaal finder Sted. — 44)[1] Dersom Sagen angaaer Gjeld, eller afgjöres ved Forpligtelse til Penges Betaling, da skal en vis Tidspunkt dertil bestemmes, efter Parternes Overeenskommelse. Er derimod Forligets Gjenstand en vis Handling eller Gjerning, som skal iværksættes (t. Ex. naar Nogen forbindes til at aflede Vand, sætte Hegn, udlægge Vei, eller deslige), da bör der ved For-

1795. 10. Juli.

[1]) Canc. Circ. 11. August 1798.

1795. eningen altid bestemmes et passende og tilstrækkeligt
10. Juli. Tvangsmiddel af Böder, som skal udredes, saafremt det saaledes Foreskrevne ikke efterkommes, paa det at Sagens Afgjörelse kan være fuldstændig og endelig. — 45) De Sager, som indkomme for Forligelses-Commissionen, skulle være sluttede og afgjorte: i Kjöbstæderne inden 8 Dage, og paa Landet inden 14 Dage fra den Tid, de der ere blevne foretagne. I længere Tid maae de ei henstaae, uden med begge Parters Samtykke. — 46) Til at lette og befordre Foreninger imellem Vore kjære og troe Undersaatter, ville Vi tillade, at Alt det, som indgives til, eller forhandles ved og udstædes fra Forligelses-Commissionerne, maae skrives paa ustemplet Papir. — 47) Dersom en Forligelses-Commissarius selv er Part i den Sag, der skal omhandles, eller han er nogen af Parterne saa nær beslægtet eller besvogret, som i andet Led, da skal han i det förste Tilfælde strax træde ud af Commissionen; men i det sidstbenævnte skal han först spörge den anden Part, om denne er tilfreds med, at han, uagtet sit Slægtskabs- eller Svogerskabs-Baand, befatter sig med Mæglingen og Foreningen. Har da denne Intet derimod at erindre, maa han vedblive sit Sæde; efterdi det kunde være muligt, at han, som retskaffen og god Mand, kunde endog virke med Held paa sin Frænde, til at opnaae Forlig. Men, önsker Modparten ikke, at han skal beholde Sædet, da bör han vige samme. — 48) Naar nogen Commissarius, af de i sidste § anförte Aarsager, eller formedelst andet lovligt Forfald, ikke kan sidde i Forligelses-Commissionen, skal den tilbageblevne Mægler, enten alene, eller med en af ham dertil valgt og tiltagen god Mand, afhandle saadan enkelt Sag. — 49) Ingen Sag maa (undtagen i de Tilfælde, som i denne Anordning udtrykkeligen ere nævnte) antages til Behandling og Paakjendelse ved Domstolene, med mindre Sagsögeren, ved Attest fra Forligelses-Commissionen, beviser, at mindelig Forening har været forsögt og ikke opnaaet; dog skal det ikke

være Nogen formeent, at oplyse sin Sag ved Thingsvidner, förend den kommer ind for Mæglerne. — 50) Stiftamtmændene og Amtmændene skulle, naar de reise om i deres Districter, lade sig forevise og flittigen eftersee Forligelses-Protokollerne, samt tegne deri, at de ere dem foreviste. — 51) Ved hvert Aars Udgang skal Forligelses-Commissionerne tilstille den vedkommende Stiftamtmand eller Amtmand en Fortegnelse over de Sager, som ved Commissionen i det forlöbne Aar ere blevne foretagne og afgjorte, samt derved melde, hvilke der ere blevne forligte. Disse Indberetninger skulle derefter, inden næste Aars Januarii Maaneds Udgang, indsendes til Vort Danske Cancellie, hvis Pligt det skal være, at forelægge Os samme, paa det at Vi selv kunde bedömme Virkningen af denne Vor velgjörende Lovgivning, og tillige paaskjönne, om Nogen i denne Henseende har bidraget fortrinligen med Nidkjærhed og Flid til denne gode Sags Fremme. — 52) Fra Forligelses-Commissionen i Kjöbenhavn sendes den forbenævnte Fortegnelse umiddelbar til Cancelliet. — 53) I de Sager, hvor Nogen anholder om beneficium paupertatis eller processus gratuiti, skal Övrigheden altid indhente Efterretning fra Forligelses-Commissionen, om den Ansögende har viist sig villig til at forlige Sagen i Mindelighed, paa billige Vilkaar, eller ikke. Denne Efterretning skal fölge Övrighedens Erklæring over Ansögningen, for at komme i Betragtning ved sammes Afgjörelse; thi Vi ville ikke, at trættekjære Mennesker skulle forundes saadanne beneficia. — 54) Naar Nogen med uafbrudt Virksomhed og Retskaffenhed har vedblevet at arbeide som Forligelses-Commissarius i 8 Aar, ville Vi udmærke ham, som en fortjent Mand, med en passende Rang. — 55) Iövrigt skal Forligelses-Commissarierne og Skriveren, der förer Protokollen, nyde, til Belönning for deres Umage, det Samme i Salario, som ved Forordningen af 13. Maji 1769, § 4, har været bestemt for Amtmændene i Danmark, i lige Til-

1795. 10. Juli.

1795. 10. Juli. fælde, nemlig 2 Mk. 8 Sk. af den Klagende, og 1 Mk. 8 Sk. af den Anklagede, tilsammen 64 Sk., hvilken Betaling dog ikkun skal finde Sted, naar Sagen ved Forlig bliver afgjort; men i modsat Fald betales Intet. — Den ene Trediepart heraf tilfalder Protokollisten. — Skulde nogen af Parterne være saa fattig, at denne Udgift ikke af ham kunde tilveiebringes, da bör Forligelsen desformedelst ei standses. — Iövrigt fölger det af sig selv, at det ogsaa under Foreningen kan bestemmes, som et Vilkaar, om een af Parterne paatager sig at udrede den foranförte Bekostning. — 56) Dersom Forligelses-Commissarierne paa Landet skulde nödsages til at gjöre nogen Reise til det Sted, hvor Commissionen holdes, da bör Udgiften til deres Befordring reparteres paa Amtet, iblandt de övrige Omkostninger, som udredes af det Offentlige. — 57) I Kjöbenhavn betales intet Salarium til Forligelses-Commissarierne, efterdi de 2 af disse ere Vore lönnede Embedsmænd, og de 32 Mænds Deeltagelse i dette Arbeide ikke kan forvolde Enhver af dem især nogen betydelig Uleilighed, naar de efter Omgang tage Sæde i Commissionen; ligesom Vi og forvisse Os om, at bemeldte Stadens Repræsentanter med Velvillighed tiltræde en saa behagelig og nyttig Forretning. Skriveren tilkommer ei heller Noget, da han er fritaget for andet Arbeide i Hof- og Stadsretten. Udgiften ved Forligelses-Indretningen i Kjöbenhavn bliver altsaa ikkun 12 Sk. til Hof- og Stadsrettens Bud, for Tilsigelsen; thi, hvad Skriv-Materialier angaaer, da ville Vi tillade, at disse, efter Paafordring af den Tilforordnede i Hof- og Stadsretten, som har Sæde i Commissionen, leveres uden Betaling fra bemeldte Rets Justits-Comptoir. — 58) Af denne Anordning skal der uddeles et tilstrækkeligt Antal Exemplarer, saavel i Kjöbstæderne, som iblandt Land-Almuen, paa det at Alle og Enhver derom kan have fornöden Kundskab. — 59) Endeligen befale Vi, at samtlige vedkommende Stiftamtmænd og Amtmænd skulle uopholdeligen sætte denne Vor Lovgivning i Udförelse,

og derefter, naar Indretningen paa ethvert Sted er bleven ordnet og bragt i Gang, allerunderd. indberette Os samme. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 10. Julii 1795. 1795. 10. Juli.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. de saakaldte Exercitiarii, samt deres Pligter og Rettigheder. Khavn 15. August 1795. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1796. Canc. Brevb. for 1795, Nr. 3756, S. 451-452. Fogtm. VI. 8, 206; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 167—168. 15. August.

P. M. Cancelliet har modtaget D. Höiærv• Skrivelse af 16. Junii sidstl., og deraf erfaret, hvad De, i Henseende til de i den Biskopperne i Island meddelte Instruction af 1. Julii 1746, dens 39. §, omtalte saa kaldede Exercitiarii, hvilke af Sognepræsterne i de deri benævnte Præstekalde skulle underholdes, har meldet at paastaaes, saavel fra Studenternes som fra Præsternes Side, angaaende de de förste tilkommende Rettigheder og paaliggende Pligter. — Da De nu derhos har berettet, at De paa de idelige Forespörgseler fra en og anden af Parterne bar svaret, at slig en Student ikke maatte eller skulde behandles som Arbeidskarl, men ligesom Præster og andre skikkelige Folk der i Landet almindelig behandle deres egne Börn, saaledes, at Exercitiarius, uden at kræve fuld Betaling for enhver Villighed stykkeviis, skulde informere Börn, afskrive Noget og forrette en eller anden anstændig reenlig Gjerning, men ikke fremdrage Livet i Örkeslöshed, dog saa, at han stedse haver Tid nok til sine Studeringer; hvorimod Præsterne, saasom intet Menneske kan undvære Klæder, og der ingen Lov er, som forpligter Præsten til at give Exercitiarius dem, skulle, i Hensyn til hans Flid og bevisende Tjenester, skaffe ham behövende

1795. 15. August. Klæder uden Betaling, samt en eller anden god Bog og andre deslige Nödvendigheder; hvilken D. Höiærv. Formening og Foranstaltning Cancelliet aldeles bifalder: — saa skulde man herved tjenstlig tilmelde Dem Saadant til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 15. August 1795.

22. August. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Arresthold i Reykjavík. Khavn 22. August 1795.** — Canc. Brevb. for 1795, Nr. 3866, S. 511—512.

P. M. Efter at have modtaget Laugmand Stephensens Forslag, angaaende et Arresthuses Indretning for Reikevigs Kjöbstæd i det islandske Tugthus, tillige med Hr. Stiftbefalingsmands derover afgivne Betænkning, dat. 10. Junii d. A., skulde man, til videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende, herved tjenstligst melde: at da Kongens Landfoged har forpagtet Sagefaldet af Guldbringe Syssel, saa tilkommer det ham, som andre Sysselmænd i Landet, at besörge alle Forbryderes inden bemeldte Syssel vedbörlige Arresthold, ligesom hidindtil skeet er, uden at samme bör kastes paa en uvedkommende Stiftelse, som derfra bör være fritaget. Det kgl. Danske Cancellie den 22. August 1795.

25. August. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Fragtfrihed for det islandske Landoplysnings-Selskab. Khavn 25. August 1795[1].** — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 151; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 168—169.

Efter Hr. Stiftamtm' Skrivelse af 20. Junii a. c. tilstaaes det islandske Landoplysnings-Selskab Fragtfrihed med Falke- og Postskibet. Derimod finde Vi

[1]) Rentek. Skriv. 28. Septbr. 1819.

betænkeligt at tilstaae det Portofrihed i Island, i Betragtning af, at Postintraderne ikke ere istand til at afholde de paa denne Indretning medgaaende Omkostninger; hvilket vi ikke skulle undlade at formelde til tjenstligst Gjensvar og behagelig Underretning. Rentekammeret den 25. August 1795. 1795. 25. August.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Postgangen i Vesteramtet. Khavn 25. August 1795. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 164. 25. August.

Af Hosfölgende ville Hr. Stiftamtm. behagelig erfare, hvorledes vedkommende Kjöbmænd ansöger at Posttouren maa, som tilforn, blive over Patreksfjords, Bildals, Dyrefjords og Isefjords Handelssteder. Men da man ikke her ved Kammeret er vidende om, at Posttouren er bleven forandret, saa maa vi tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet om, at undersöge denne Sag, og, saafremt der ikke ellers skulde være Noget derimod, foranstalte, at Posten igjen gaaer den anordnede Tour. Rentekammeret den 25. August 1795.

Kongelig Resolution ang. Understöttelse af den islandske Collect. Khavn 9. Septbr. 1795. — Ved Resol. 19. Septbr. 1792 var bevilget, at 500 Rd. af den islandske Collect maatte anvendes til Understöttelse for Nord- og Öster-Amtet i Anledning af det haarde Aar 1791. Denne Understöttelse blev dog ikke dengang benyttet, men i Skrivelse 4. Juni 1795 havde Amtmanden yttret Frygt for Hungersnöd og forlangt mere Tilförsel. Da imidlertid Rentekammeret havde faaet Underretning om, at Tilförselen var foröget efter at Amtmandens Andragende var skrevet, fandt det kun nödvendigt, ifald de Fattige skulde blive nægtet Credit, at bemyndige Amtmanden til nu at benytte de 500 Rd., som ikke bleve brugte ved den fornævnte Leilighed (Forest. 1. Septbr.). — Rentek. Norske Relat. og Resol Prot. 76, Nr. 72. 9. Septbr.

Vi bifalde allern., at Vort Rentekammer har, til at

1795. understötte de af Indbyggerne i de samtlige Sysseler i
9. Septbr. Nordre- og Öster-Amtet i Island, som formedelst Virkningen af det haarde Foraar skulle, efter Amtmand Thorarensens Formening, være aldeles uformuende til at kunne betale deres behövende Födevare, og befrygtelig skulle nægtes Credit hos Kjöbmændene, til Amtmandens frie Disposition, i Overeensstemmelse med indbemeldte dets Skrivelse til ham af 15. Septbr. 1792, overladt de 500 Rd. af Collectpengene, som i samme Aar bleve oversendte til Landet formedelst den da befrygtede Nöd, men dengang ikke bleve brugte. Kjöbenhavn den 9. Septembr. 1795.

19. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island, ang. Indförelse af Forligelsesvæsenet. Khavn den 19. Septembr. 1795**[1]. — Canc. Brevb. for 1795, Nr. 4356, S. 734—735.

P. M. Under 10. Julii sidstl. er herigjennem emaneret en kgl. Forordning om Forligelses-Commissioners Stiftelse overalt i Danmark, samt i Kjöbstæderne i Norge. I Indledningen til denne Lovgivning har Hans Maj[t] bestemt, at ville ved nærmere Anordning ogsaa udstrække denne Indretning til Norges Landbeboere, med saadanne Forandringer, som efter dette Riges locale Omstændigheder findes passende. — I at tilsende (Tit.) vedfölgende Antal Exemplarer af bemeldte Forordning, skulde Cancelliet tjenstl. anmode Dem, at ville, i Overeensstemmelse med Sammes Indledning, uopholdeligen indsende Deres Betænkning om, hvilke Forandringer der, efter Islands og det Dem anbetroede Amts locale Beskaffenhed kunde udfordres, for at gjöre Anordningen anvendelig der paa Landet. Det kgl. Danske Cancellie den 19. Septembr. 1795.

[1]) Canc. Skriv. 25. August 1798.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og begge Biskopperne i Island, ang. Udgivelsen af den islandske Börne-Lærebog. Khavn 3. Oktbr. 1795[1]. 1795. 3. Oktbr.
— Canc. Brevb. for 1795, Nr. 4610, S. 883-884; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 166.

P. M. Ved Resolution af 25. f. M. har det behaget Hans kgl. Majt at befale: „at den af Mag. Gudmundsen forfattede Oversættelse af den nye evangelisk-kristelige Lærebog, efter de af Hr Biskop Finsen indsendte Rettelser og Forbedringer, forsaavidt nödigt eragtes, skal paa det islandske Landoplysnings-Selskabs Forlag trykkes, hvilken Trykning Vedkommende have at foranstalte, saa meget mueligt, i Overeensstemmelse med den danske Original, i Henseende til Format, Tryk, med videre; samt at denne Lærebog derefter skal indföres til almindelig Brug saavel i Skolerne som ved Confirmationen i Kirkerne paa Island; dog at det i de förste 4 Aar maa være Enhver, som vil, tilladt, at vedblive den gamle Forklaring, ligesom og at Luthers liden Catechismus ei bör afskaffes, men bruges fremdeles som hidindtil". — Cancelliet skulde altsaa herved tjenstl. tilmelde Hr. Stiftamtmand og Deres Höiærværdigheder denne kongelige Resolution til behagelig Efterretning og videre föiende Foranstaltning; hvorhos saavel Mag. Gudmundsens Oversættelse, som Hr. Biskop Finsens Rettelser, herved fölge til Afbetjening. Det kgl. Danske Cancellie den 3. Oktobr. 1795.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. en ny revideret Udgave af den islandske Psalmebog. Khavn 24. Oktobr. 1795. 24. Oktbr.
— Canc. Brevb. for 1795, Nr. 4954, S. 1055; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 169.

P. M. Hr. Stiftbefalingsm. har, paa det islandske

[1]) Canc. Skriv. 25. August 1798.

1795. 24. Oktbr. Landoplysnings-Selskabs Vegne, under 10. August d. A. anholdt om Tilladelse til, ved nogle af Selskabet udnævnte Medlemmer, at foretage en Omarbeidelse i de Psalmer, som i den for Island anordnede Psalmebog kan ansees upassende med nærværende Tiders Oplysning. I Anledning heraf skulde man tjenstligst have Dem tilmeldet: at der Intet imod det gjorte Forslag findes at erindre. Det kongelige Danske Cancellie den 24. Oktobr. 1795.

1796. 9. Marts. **Plakat ang. Foranstaltninger og Udgifter ved Druknedes Redning.** Khavn 9. Marts 1796. — Denne Plakat, som er udgivet af Politiekammeret i Kjöbenhavn og kun bestemt for denne Stad, er ikke publiceret i Island, men er for en Deel ved kongelig Resolution 29. August 1798 (Cancellie-Plakat 14. Septembr. s. A.) udvidet til at gjelde for Kongens Riger og Lande. Original-Aftryk paa et Heel-Ark. Qvart-Forr. for 1796, S. 205—207; Schou XI, 407—409.

11. Marts. **Reskript til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Provsternes præstelige Forretninger inden deres Provstier.** Khavn den 11. Marts 1796. — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1796, jevnf. Uddrag (paa Islandsk) trykt i Minnisverð Tíðindi I, S. 166—167. Norske Tegn. 44 (xliv), 601—602; P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 196. Fogtm. VI. 8, 375—376.

Christian den Syvende &c. V. G. T. Eftersom du for Vores Danske Cancellie allerund. haver andraget, at det, i Henseende til Provsternes præstelige Forretninger hos Geistlige inden deres Provstier, ikke i Island er anden Lov end Ritualet, og at det, i det dig anbetroede Stift, har været Brug, at Provsten har forrettet alle Brudevielser hvor Brudgommen var Præst, og Ligprædikener efter Præsterne og deres Ægte-Hustruer, undertiden ogsaa efter Præste-Enker, men sjelden Brude-

vielser naar Brudgommen var af verdslig Stand, endskjöndt Bruden var en Sognepræstes Datter, som var i Faderens eget Huus, ikke heller Börnedaab, den Faderen selv har forrettet, men at nogle Provster have paastaaet at holde Ligprædikener over alle de Geistlige, som dem tilkommer at holde Skifte efter, samt at forrette Copulationer hos Studentere m. v., og du i den Anledning allerund. haver foreslaaet, at en vis Regel for Fremtiden i denne Henseende maatte fastsættes, saa meget mere, som de locale Omstændigheder ikke taale de samme Forskrifter, som i Danmark og Norge: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi paa Grund heraf allern. ville have Fölgende som en Regel for Fremtiden fastsat: 1796. 11. Marts.

1) At det skal tilkomme Provsterne at forrette alle Brudevielser hos Sognepræsterne, være sig dem selv eller Nærpaarörende, hvilket skal være at forstaae om Sognepræsterne selv, naar de gifte dem med Nogen i deres eget Huus eller Sogn, og de Fruentimre, der ere dem i förste lige eller ulige Grad beslægtede eller besvogrede, som ere i deres Huse. — 2) Alle Ligprædikener over Sognepræster og de dem paa foranförte Maade nærpaarörende Personer af begge Kjön, som ere over 18 Aar gamle og ere i Sognepræsternes Huse, samt over Pastores emeriti og Sognepræsters Enker. — 3) Naar locale Omstændigheder forhindre at skikke Bud til Provsten i disse her anförte Tilfælde, kan vedkommende Præst lade Forretningen skee ved en Nabo-Præst, men hvor Herreds-Provsten ikke kaldes, og det lettelig kunde lade sig gjöre, skal han have 2 Rd. — 4) Det maa staae til Vedkommendes eget Behag, enten forbemeldte Forretninger hos Personel-Capellaner, deres Nærpaarörende og Enker, begjæres forrettede af Herredsprovsten eller Sognepræsten, naar denne ikke, paa forbemeldte Maade, er Nærpaarörende. — Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt til

1796. Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 11. Marts 1796. [ad mandatum].
11. Marts.

12. Marts. **Rentekammer-Skrivelse** til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. **Indfordringen af Contributionen til Broen over Jökulsaaen.** Khavn 12. Marts 1796. — At Kammeret er enigt med Amtmanden i, at det paaligger Sysselmand Gudmund Petersen som Embedspligt uden Betaling at indfordre den Contribution, som svares til Broen over Jökelsaaen; hvorom Amtmanden skulde tillægge ham fornöden Ordre. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 264.

18. Marts. **Forordning** ang. **forældede Namsdommes Indklagelse** m. v. Khavn den 18. Marts 1796. — Sendt til Island men ikke der publiceret, jevnf. Minnisverð Tíðindi I, S. 167. Her optaget som henhörende til Processen. Siell. Reg. 1796 (82ᵃ), 89. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1796, S. 33—34; Schou XI, 417—418.

Forordning angaaende forældede Namsdommes Indklagelse ved Forligelses-Commissionerne, og sammes Forfölgelse ved Retterne, naar de skulle sættes i Executionskraft.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, i Anledning af indkomne Forespörgseler: a) om en Sagsöger, naar han indstævner en forældet Namsdom til Fornyelse, er pligtig at kalde sin Modpart til Forligelses-Commissionen? og — b) om en saadan Dom, naar den er afsagt i Höieste-Ret, skal umiddelbar indstævnes til bemeldte Ret, eller om den kan sættes i Executionskraft ved Underretten? — have, til at hæve alt Tvivlsmaal, som kunde give Anledning til Formalitéts-Tvistighed desangaaende, fundet for godt, herved at foreskrive fölgende Regler:

1) Da Namsdomme, som i Aar og Dag have henhvilet ufuldbyrdede, ere, ifölge Forordningerne af 17. Maji 1690 og 20. Marts 1795, satte ud af Executionskraft:

saa flyder deraf, at Skyldneren bör i dette Tilfælde, ligesom i andre liquide Gjeldssager, indkaldes til Forligelses-Commissionen, forinden Sögsmaalet ved Retten forfölges. — 2) En saadan forældet Höiesterets-Dom kan sættes i Executionskraft enten ved at indstævnes umiddelbar for bemeldte Ret til Fornyelse, eller og, som et Gjeldsbeviis, paatales ved Skyldnerens Værnething. – Saa kan og Creditor, naar Dommen er afsagt ved en underordnet Ret, indstævne samme til Stadfæstelse for den vedkommende Overret, i Overeensstemmelse med Danske Lovs 1. B. 6. Cap. 16. Art. og N. L. 1. B. 6. Cap. 14. Art.; og Sagsögeren skal være berettiget til at vælge iblandt disse Midler det, som han, efter Omstændighederne, anseer bekvemmest og mindst bekosteligt. Hvorefter Alle og Enhver sig allerunderd. haver at rette. Givet i Vor kongel. Residents-Stad Kjöbenhavn den 18. Martii 1796. 1796. 18. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Finne, ang. Lönnen for Postbudet i Vester-Amtet. Khavn 26. Marts 1796. — At Rentekammeret efter Amtmand Wibes Forestilling har bifaldet, at et af ham antaget Postbud paa Vesterlandet maa nyde 16 Rd. for hver Tour, hvilket udbetales af Jordebogskassen. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 278. — s. D. er Skrivelse af samme Indhold afgaaet til Amtmand Wibe (Copieb. sst. Nr. 277). 26. Marts.

Forordning ang. Salg og Handel med Gift. Khavn 1. April 1796[1]. — Denne Forordning, hvis fuldstændige Titel er: „Forordning, som fastsætter de Forsigtigheds-Regler, der bör iagttages og fölges ved Salg og Handel med Gift", er sendt til Island, men ikke der publiceret, jevnf Minnisverð Tíðindi I, S. 167. Siell. Reg. 1796 (82ª), 113-114. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1796, S. 37–39; Schou XI, 420–422. — Plak. 19. April 1843, om 1. April.

[1]) jevnf. For. 1. Decbr. 1672 § 22.

1796. Handel med Gift, er forelagt Althinget 1845, men Thinget har
1. April. fraraadet dets Udvidelse som unödvendig (Tiðindi frá Alþíngi 1845, S. 396).

2. April. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Indbetalingsmaaden af de kongelige Intrader.** Khavn den 2. April 1796. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 292.

Ved Skrivelse af 2. Septembr. a. p. har det blandt Andet behaget Hr. Amtmanden at foresporge sig, hvorledes Sysselmænd og Ombudsholdere, som skal betale Afgift til Jordebogskassen, skal forholde sig i Tilfælde at de ikke kan faae rede Penge for deres Vare hos Kjöbmanden, og om de da ikke kunne nedlægge Vare i Handelen for Kongens Regning imod Kjöbmændenes Reverser: enten at betale Værdien i den kongelige Zahlkasse her i Staden, eller at levere den in natura. Til Gjensvar skulle vi ikke undlade at formelde: at vi aldeles ikke kan indlade os i, at Vare skulle nedlægges for kongelig Regning, derimod staaer det til Vedkommende selv, for den Priis for deres Vare, som de forenes om med Kjöbmanden, at lade sig dennes Anviisning eller Revers meddele, paa at betale Belöbet paa deres Vegne til den kgl. Casse her i Staden, alene derved iagttages, at de i saa Fald lade sig meddele Revers in duplo, hvoraf den ene bliver directe at indsende her til Kammeret, men den anden at tilstille Landfogden til hans Efterretning om hvad Belöb de paa den Maade foranstalte betalt, og for at de imidlertid, indtil han herfra underrettes om at Betaling er præsteret, kan lade dem være ukrævet. Rentekammeret den 2. April 1796.

14. Mai. **Cancellie-Circulaire til Stiftbefalingsmanden og Amtmændene i Island, ang. Forligspröve mellem separerede Ægtefolk.** Khavn 14. Mai 1796. —

Publiceret paa Althinget 1796 og Udtog deraf (paa Islandsk) optaget i Althingsbogen s. A. Nr. XVIII, S. 13—14; jevnf. Minnisv. Tið. I, S. 276. Canc. Brevb. 1796, Nr. 2185, S. 1320. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Rubr. hos Fogtm. VI. 8, 464, jevnf Uddrag af Canc. Prom. 7. Mai til Kjöbenhavns Magistrat, sammest. S. 452—453. 1796. 14. Mai.

P. M. Ved at tillade nogle Ægteskabers Ophævelse, har det under 22. Januarii d. A. allern. behaget Hans Maj' tillige at resolvere saaledes: „For Fremtiden foredrages Os intet Ægteskab, hvor separatio a thoro et mensa over 3 Aar haver haft Sted, til aldeles Ophævelse, med mindre Ægtefællene, saafremt de opholde sig under een Övrighed, have været fremkaldte for samme og formaaede til paa ny at forlige sig og leve tilsammen, og leve de under adskillige Jurisdictioner, bör dette særskilt af enhver Övrighed foranstaltes; ligesom og den Ægtefælle, der igjen vil gifte sig, ved paalidelige Attester skal godtgjöre at have fört et ustraffeligt Liv og Levnet". — Hvilken allern. Resolution man herved tjenstl. skulde meddele Tit. til fornöden behagelig Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 14. Maji 1796.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Erlæggelsesmaaden af Qvildeleier. 24. Mai. **Khavn 24. Mai 1796.** — I Anledning af Stiftamtmandens Forslag, at Smörleierne af Kongens Jorder i Mosfellssveit og Seltjarnarnes Sogn maatte overlades ham, mod at betale 1 Rd. 9 Sk. for hver Smörleie til Landfogden, svares: at da Leilændingerne ifölge Resol. 13. Juni 1787 have Ret til at betale med Penge, saa finder Kammeret ikke at denne Forpligtelse kan være at paalægge Indbyggerne. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 318[1].

[1]) samme Svar gives under s. D. Amtmand Wibe, som forlangte at Bönderne paa Alptanes maatte tilholdes at levere deres Smörleier paa Bessestad, imod 90 Sk. pr. Væt (Isl. Copieb. sst. Nr. 319).

1796. 3. Juni.

Forordning ang. Rettens vedbörlige og hurtige Pleie. Frederiksberg den 3. Juni 1796[1]. — Publiceret paa Althinget 1797 og anmærket i Althingsbogen s. A. Nr. XI, S. 15; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1797. Siell. Reg. 1796 (82^a) 223-234. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1796, S. 69—88; Schou XI, 436—455. — Islandsk: Uddrag i Minnisverð Tiðindi I, S. 276—289.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at, da Vi have erfaret, at de Klager, som föres over Rettergangens Langsomhed, ikke ere mindre beföiede, end de ere almindelige: saa opfordrer Retfærdighed Os til at raade Bod paa dette Onde, og at anvende de sikkerste og virksomste Midler til at afskaffe de Misbruge, som krydse i Lovens Vei og standse Rettens vedbörlige og hurtige Pleie. Til den Ende have Vi besluttet, efter foregaaende nöie Overveielse, herved at foreskrive saa bestemte Regler, i Hensigt til den Fremgangsmaade, som bör iagttages baade ved de offentlige og private Sagers Förelse og Behandling, at Dommerne, stöttende sig til disse Regler og de dertil föiede Tvangsmidler, kunne med Tryghed haandhæve Orden i Rettergangen, og med Kraft sætte Skranker for Lovtrækkeriets Krumveie. — I dette samme Öiemærke have Vi tillige sat de underordnede Rettens-Betjente saaledes under Opsigt af Overdomstolene, at de ikke skulle undgaae Straf, dersom de vove at ynde Kroglove, og tillade, at Medborgeres Ret forhindres eller spildes. Vore Bud desangaaende ere fölgende:

1. Cap. *Om Lavdags Afskaffelse.* -- I at söge de Hjelpemidler, som kunne bidrage til Processernes Forkortelse, uden dog at betage de tvistende Parter den fornödne Tid til deres Sagers Oplysning og Forsvar, finde Vi, at den i Loven bestemte Forelæggelse eller Lavdag ikke kan regnes iblandt det Slags Formaliteter, som udkræves for at vedligeholde Orden; men at samme

[1]) Canc. Skriv. 23. Febr. 1799.

derimod giver trættekjære Parter og modvillige Vidner Adgang til at forvolde Sagsögeren unyttige Bekostninger og standse ham i sin Sags Fremme, uden at bemeldte Lavdag medförer nogen væsentlig Nytte for dem, der forelægges; thi naar disse ei have nogen gyldig Undskyldning, maa det være dem ligesaa beleiligt at möde efter et Stævnemaal, som ifölge igjentagen Indvarsling. — Anstændighed tilsiger ogsaa, at Enhver, som kaldes til at möde eller svare for Retten, bör adlyde, saafremt han ei kan bevise at have lovligt Forfald. — Iövrigt, da Lavdag ikke finder Sted enten ved Höieste-Ret eller ved Over-Hofretten, hvor Sagernes Afgjörelse ikke er mindre vigtig for de Paagjældende, end ved de foregaaende Instancer: saa tage Vi saa meget mindre i Betænkning, ogsaa at ophæve denne Forelæggelse ved de underordnede Domstole. Vi befale derfor allern.:

1796.
3. Juni.

1) At den i Danske Lovs 1. Bogs 4. Cap. 30. Art. og Norske Lovs 1. Bogs 4. Cap. 32. Art. bestemte Lavdag skal, saavel ved Over- som ved Underretterne, være aldeles afskaffet, og de indstævnte Parter eller Vidner herefter være pligtige, naar de med lovlig Varsel ere blevne indkaldte for Retten, da at möde, uden videre Forelæggelse, saafremt de ikke have noget lovligt Forfald; hvilket de i saadant Tilfælde bör bevise paa den Maade, som er foreskrevet i begge fornævnte Loves 1. B. 10. Cap. 1. Art. — 2) Dersom den indvarslede Part ikke möder, eller svarer i Sagen, enten selv eller ved Fuldmægtig, skal Dommeren paakjende den, efter de Beviser, som Sagföreren fremlægger, og den Indstævnte maa da tilskrive sig selv det Tab, som kunde flyde af hans Forsömmelse i at gjöre sine Indsigelser imod de fra Sagsögerens Side irettelagde Breve og Beviisligheder. — 3) Udeblive Vidner, uden lovlig Undskyldning, dömmes de i Falsmaals-Böder, i Overeensstemmelse med Forordningen af 3. Martii 1741. — 4) Paa det at Ingen skal kunne paaskyde Uvidenhed om de foranförte Buds Forskrifter, bör Enhver, som

1796. indkalder Nogen til Retten, enten som paagjældende
3. Juni. Part, eller til at aflægge Vidnesbyrd, være forbunden til, udtrykkeligen at indföre i Stævningen, at de Vedkommende, ifölge denne Anordning, ikke kunne vente nogen Forelæggelse eller Lavdag.

II. Cap. *Angaaende Saggivelse og Opsættelser.* — 5) Naar Nogen har indkaldet en Anden for Retten til at lide Dom, skal han være pligtig til at fremkomme med sin Irettesættelse og endelige Paastand i Sagen, den förste Rettens Dag samme, efter Stævningen, bliver foretaget. — I Mangel deraf bör Stævningen, som ikke lovligen forfulgt, afvises, og Sagsögeren dömmes til at betale den Indstævnte, ifald han eller hans Fuldmægtig möder, billig Kost og Tæring. — 6) Som en Fölge heraf maa Sagsögeren ei bevilges Opsættelse, förend den Indstævnte har fremsat sine Indsigelser i Sagen, og derved givet Anledning til nærmere Forklaring eller Tilsvar fra Citantens Side; dog undtages det Tilfælde, at Sagsögeren beviser, at han förer Vidner angaaende det, som er Gjenstand for den omhandlede Tvistighed, da ham i saa Fald dertil maa gives den fornödne Tid. — 7) Enhver, som begjærer Udsættelse, skal være forbunden til, nöiagtigen at anföre Aarsagen dertil, og bestemt opgive, hvad Brug han vil gjöre af den forlangte Opsættelsestid, til Sagens Tarv og Oplysning. Saaledes (til Exempel) bör han, naar han paaberaaber sig at ville fremlægge et Dokument, eller före Vidner, nævne Dokumentet, og udtrykkeligen opgive, hvad han med dette eller med Vidnerne agter at bevise, paa det at Dommeren deraf kan skjönne, om Udsættelsen er fornöden, og om Paastanden desangaaende fortjener Bifald, Indskrænkelse eller aldeles Afslag. — Kan den Vedkommende ikke angive nogen Grund for Udsættelsen, da skal Dommeren ei tilstaae ham samme, om endog den anden Sagförer ikke gjör nogen Indsigelse derimod, med mindre denne beviser, at hans Part selv dertil har givet sit Samtykke. — Paa lige Maade bör forholdes,

dersom det tydeligen kan skjönnes, at de foregivne Aarsager til Udsættelsen blot ere Udflugter, der sigte til Sagens unyttige Forhaling. — 8) Naar en Sagförer har mödt i Retten for en Part og begjært Opsættelse, maa det ei være ham tilladt at frasige sig Sagen, ved at erklære dette i Justits-Protokollen; men, i Tilfælde af, at han ei vil udföre den, skal han derom saa betimeligen underrette sin Mandant, at denne kan have fornöden Tid at antage en anden Procurator til at möde og svare for sig, paa det at Sagens Gang ei derved skal standses. — 9) Enhver, der söger om Beneficium paupertatis. bör overlevere sin Ansögning desangaaende til den vedkommende Övrighed, paa det at han med dennes Attest kan bevise saadant, i Tilfælde af, at han skulde anföre samme til Grund for at begjære Opsættelse i sin Sag ved Retten. — Dette Slags Attester maae udstædes paa ustemplet Papir, og de skulle uvægerligen meddeles uden Betaling, saavel af vedkommende Övrighedsmænd, som af Sekretairerne i det Danske Cancellie, naar det forlanges. — 10) Da der gives saadanne Tilfælde, at Dommeren ikke, förend Hovedsagen kommer under Paakjendelse, kan see, at de Grunde, paa hvilke Opsættelser ere blevne tilstaaede, have været opdigtede og alene brugte i det Öiemærke, at spilde Tiden og hindre Sagens Fremgang: saa skal han, naar deslige Misbruge befindes at være övede, ikke alene ved den endelige Dom tilpligte den Part eller Sagförer, som deri har gjort sig skyldig, at erstatte de fornærmede Modparter de dem derved forvoldte Bekostninger og Tab, men endog ueftergiveligen dömme de Paagjældende i Strafböder, fra 10 Rd. til 100 Rd. til Stedets Fattige, i Forhold af den længere eller kortere Tid, Sagen desformedelst er bleven opholdt. — 11) Da Retskaffenhed er den fornemste af de Egenskaber, der udfordres hos dem, der betroes at vaage for Medborgeres Ret, og tale deres Sag for Domstolene, saa bör den Prokurator, som fornedrer sit Kald ved at opfinde og anvende

1796. 3. Juni.

1796. Rænker og Udflugter, for ved Hjælp af disse ulovlige
3. Juni. Midler at forhale de ham overdragne Sagers Tilendebringelse, dömmes strax og uden videre Sögsmaal til at have sin Bevilling som Prokurator forbrudt, naar han tredie Gang befindes at gjöre sig skyldig i denne Overtrædelse.

III. Cap. *Angaaende Vidners Förelse.* — 12) Enhver, som vil före Vidner, skal, naar hans Sags Tarv beopagtes ved en Prokurator, være pligtig til, i Overeensstemmelse med Forordningen af 1. Maji 1782, at lade ved sin Sagförer fremlægge skriftligen de Spörgsmaale, over hvilke han begjærer Vidnernes Forklaringer; dog maa det være ham tilladt, for saavidt deres Udsigende maatte give Anledning til yderligere Spörgsmaale, med Hensyn til Sagens fuldkomnere Oplysning, mundtligen at lade tilföre Protokollen disse, for af Retten at blive Vidnerne forelagte til nærmere Besvarelse, for saavidt de findes at have Hjemmel i Stævningen og Sagens Natur. — Paa lige Maade skal det være den Part, der er indkaldet til at anhöre Vidnesbyrd, uformeent, at fremsætte mundtligen sine Contra-Quæstioner; men disse yderligere Spörgsmaale fra begge Sider bör forfattes med mueligste Korthed og Klarhed. Iövrigt skal Dommeren vaage over, at Forordningen under 3. Martii 1741, især dens 11. §, paa det nöieste iagttages og efterleves. — 13) Da det undertiden hænder, at en Part selv möder ved Retten, for at före sine Vidner, enten fordi han ikke har Formue til at betale en Sagförer, eller fordi der ingen Prokurator boer i den Egn, hvor Sagen behandles (hvilket især kunde være Tilfældet paa endeel Steder i Norge): saa ville Vi, i Betragtning af, at en saadan Part mueligen kunde mangle Evner til at forfatte sine Spörgsmaale til Vidnerne skriftligen, allern. tillade, at de Parter, der selv möde for Retten ved deres Thingsvidners Förelse, maae være fritagne for at fremlægge skriftlige Quæstioner, og at det da maa være tilladt, at Vidnerne afhöres efter mundtlige Spörgsmaale,

eller ved at fortælle selv det, som de vide om Sagen, samt at Dommeren, naar den mödende Part er en eenfoldig Almuesmand, bör hjælpe ham til Rette og redeligen bidrage til Sagens Oplysning. — 14) Dersom den, der har indkaldet Vidner, ikke möder, enten selv eller ved Fuldmægtig, til den bestemte Tid, for at lade dem afhöre, da skal hans Vidne-Stævning kjendes uefterrettelig, og han strax tilpligtes at betale saavel den indvarslede Part, som Vidnerne, Enhver for sig, billig Kost og Tæring, naar disse forgjæves have mödt ifölge Stævnemaalet. — Det fölger ellers af sig selv, at den, der saaledes har efterladt at före sit Thingsvidne, ikke desformedelst bör gives Opsættelse i Hovedsagen. 1796. 3. Juni.

IV. Cap. *Angaaende de Tilfælde, i hvilke mundtlig Procedure maa finde Sted ved Underretterne og tilföres Justits-Protokollen.* — 15) Da Vi have erfaret, at det paa endeel Steder skal være Brug ved Underretterne, at Prokuratorer mundtligen (og ofte meget vidtlöftigen) tilföre Justits-Protokollen deres hele Procedure og Paastand, hvorved Tiden spildes og andre Sagers Foretagelse standses: saa befale Vi, at denne urigtige Fremgangsmaade herefter skal være aldeles afskaffet, og at enhver Prokurator skal ved Stævningens Incamination tillige være pligtig at fremlægge sit skriftlige Indlæg i Sagen. Ligeledes bör han, dersom han har faaet Udsættelse for at give sit Tilsvar, indlevere dette skriftligt til Retten; men, naar en Sagförer, for at befordre Sagens hastige Tilendebringelse, strax paa Stedet vil fremsætte sine Indsigelser imod Sögsmaalet, da maa det være ham tilladt: mundtligen at tilföre Protokollen samme, dog at det skeer med muligste Korthed, saa at Retten ei derved opholdes længer, end en Fjerdedeel Times Tid i det höieste. — I Tilfælde af, at en Mand selv förer sin Sag, maa han være befriet for at indlevere skriftligt Indlæg, og det maa da være ham tilladt, mundtligen at fremföre sin Paastand, tilligemed sine formeentlige Grunde for eller imod Sögsmaalet; hvilket

1796. Alt Dommeren besörger antegnet i Protokollen, i den
3. Juni. vedbörlige Form og Orden.

V. Cap. *Bestemmelse af Varselstid for dem, der boe udenfor Grændserne af det Rige, hvor Sagen behandles eller föres.* — 16) Den Varsel af et Aar, der er foreskreven i Danske og Norske Lovs 1. B. 4. Cap. 12. Art. for dem, som ere uden Riget, skal herefter ikke forstaaes at tilkomme Andre, end dem, der boe eller opholde sig i fremmede Lande, eller paa Vore Colonier udenfor Europa. samt paa Island, Færöerne og Grönland. — Derimod skal den deri bestemte lange Varselstid, i Hensigt til begge Vore Riger, saaledes forkortes, at naar Nogen, som boer i Norge, stævnes til en Domstol i Danmark (Höiesteret undtagen, i hvilken Henseende Norske Lovs 1. B. 4. Cap. 30. Art. bliver til Regel), da skal ham, hvad enten han indkaldes til at höre Vidner, eller til at lide Dom, gives Varsel med 8 Uger Söndenfjelds i Norge og 10 Uger Nordenfjelds; men, dersom den Paagjældende boer i Finmarkens eller i Nordlandenes Amter, gives ham 3 Maaneders Tid. — Disse Bestemmelser bör ligeledes gjensidigen fölges, naar Nogen, der opholder sig og har sit Værnething i Danmark, stævnes til at möde eller svare for Domstolene i Norge, saa at Varselstiden ogsaa da bliver 8, 10 eller 12 Uger, i Forhold af Fraliggenheden af det Sted, hvor Sagen behandles eller föres. — Dersom den, der stævnes, boer i et af Vore Hertugdomme, Slesvig eller Holsteen, da skal ham gives 8 Ugers Varsel til Domstolene i Danmark, og til Retterne i Norge: 10 Uger Söndenfjelds, 12 Uger Nordenfjelds, og 4 Maaneder i Nordlandene eller Finmarken.

VI. Cap. *Om Stævninger og disses Afhjemling, samt om Stævnevidner.* — 17) I Almindelighed bör alle Stævninger, saavel til Over- som Underretterne, være skriftlige, og mundtlige Varseler ikke gjælde; dog undtages fra denne Regel de Egne i Norge, som ligge til Fjelds, og hvor Folk af Almuen selv före deres Sager person-

ligen. — I saadanne Tilfælde maa det være tilladt at antage mundtligt Kald og Varsel til Hjemthinget. — 18) Der skal i ethvert Sogn af Dommeren udnævnes 2 forstandige og bekjendte redelige Mænd til at være Stævnevidner i Sognet. — Den Ene af disse bör altid være Lehnsmanden i Norge og Sognefogden i Danmark, naar de dertil ere villige. Saa udnævnes ogsaa, foruden disse tvende, endnu en god Mand til Medhjelper i Fornödenheds Tilfælde, dersom En af de Andre, formedelst Sygdom eller andet lovligt Forfald, ikke kunde forrette Ombudet. — Paa lige Maade forholdes med Varsels-Vidners Beskikkelse i Kjöbstæderne. — 19) De saaledes valgte Stævningsmænd skulle offentligen paa Thinget indsættes i dette Ombud, og der med Eed bekræfte, at de med Troskab og Redelighed ville forrette og udföre det. — Dommeren skal derefter meddele Enhver af dem et Exemplar af denne Anordning, til deres Efterretning, samt tillige underrette dem om deres Pligter, og især betyde dem Lovens Bydende i 1. B. 4. Cap. 6. Art. Endeligen skal han indföre deres Navne i Justits-Protokollen som eedsvorne Kalds-Vidner. — 20) Efter at fornævnte Eed er af dem bleven aflagt, bör den hidindtil brugelige og i Lovens 1. B. 4. Cap. 3. Art. foreskrevne Afhjemlingsmaade, at sværge med oprakte Fingre i enhver Sag, ikke mere finde Sted; men Stævningsmændene skulle alene skriftligen paategne Stævningen, at den ved dem er bleven forkyndt, og derhos udtrykkeligen melde, hvilken Dag, paa hvad Sted og for hvilke Personer Varselen er bekjendtgjort, samt bevidne dette under deres Hænder og Signeter, i Kraft af deres aflagte Eed, som beskikkede Varselsmænd. — 21) I de Tilfælde, hvor mundtlig Kald og Varsel bruges, skulle Stævnevidnerne dog skriftligen bekræfte Forkyndelsen, og da tillige i deres Attest om Varselen nævne Sagen, formedelst hvilken de Vedkommende ere blevne indstævnede, enten som Parter eller Vidner. Saa bör og deri bevidnes, at de ere blevne

1796.
3. Juni.

1796. 3. Juni. advarede, at de ikke kunne vente nogen Forelæggelse eller Lavdag. Denne Attest maa udstædes til Citanten paa ustemplet Papiir, for af ham at kunne fremlægges i Retten, til Beviis om Stævningens lovlige Forkyndelse.

22) Naar Varselsmænd paa ovenanförte Maade ere blevne beskikkede i hver Kjöbstæd og i hvert Sogn, skulle disse ene og alene være bemyndigede til at forkynde Stævninger til Retterne, og, som en Fölge deraf, berettigede til derfor at nyde den sædvanlige og lovlige Betaling; dog bör de i Sager, som ere beneficerede eller anlagte paa Justitiens Vegne, være forbundne til at indvarsle de Paagjældende uden nogen Belönning.

VII. Cap. *At Lovens 1. B. 5. Cap. 8. Art. ogsaa bör være til Regel for de Retter, der bestaae af flere Lemmer.* — 23) Ligesom Vi paa det alvorligste vil have alle Dommere indskjærpet begge Rigers Loves Bud, i 1. B. 5. Cap. 8. Art., saa befales det tillige, at sammes Forskrift skal tjene til Regel ogsaa for de Domstole, der bestaae af flere Personer eller Lemmer, saasom: Hof- og Stads-Retten, Landsthingene, Commissioner, og saa videre. — Dog, ifald det maatte hænde, at nogen Sag (imod Formodning), skulde være saa overordentlig vidtlöftig, at det blev umueligt for det sidstbenævnte Slags Retter at votere og dömme deri, inden de i Loven foreskrevne 6 Uger; da maa der, i et saadant enkelt Tilfælde, tilstaaes Dommerne en Tid af 8, 10, og i det höieste 12 Uger, i Forhold af Sagens Beskaffenhed; men, naar en saadan længere Tid end 6 Uger bruges, skal der, ved Doms-Actens Udstædelse, udtrykkeligen tegnes derpaa, hvor lang Tid Sagens Documenter, ved at gaae om imellem Rettens Lemmer til Gjennemlæsning og Votering, har været beroende hos enhver af dem, paa det at Höiesteret, eller den vedkommende Over-Domstol, derefter kan skjönne, om ufornödent Ophold har fundet Sted, og da vedbörligen ansee den, eller dem, som befindes skyldige i Forsömmelsen; hvilke

da navnligen bör dömmes, hver for sig, at böde 200 Lod Sölv til nærmeste Hospital. 1796. 8. Juni.

VIII. Cap. *At Laugrettes- og Stokkemænds Antal nedsættes til 4, isteden for 8.* — 24) I Betragtning af den store Byrde det medförer baade for Borgere og Bönder at forskaffe det i Lovens 1. B. 7. Cap. foreskrevne Antal af Thinghörere og Laugrettesmænd; og da Öiemærket ligesaa fuldkommeligen kan opnaaes ved 4 Bisiddere, som ved 8, ville Vi allern. have deres Antal nedsat til det halve, saa at der ved de almindelige Underretter i Danmark og Norge herefter ikkun skulle sidde 4 Stokkemænd eller Laugrettesmænd, hvilke, tilligemed Dommeren, bör kjende i de Sager, som D. L. 1. B. 5. Cap. 19. Art., samt N. L. 1. B. 5. Cap. 20. Art. og 1. B. 7. Cap. 1. Art. omtaler, og ellers altid være tilstede i Retten, som Vidner, til Vitterlighed om hvad der forhandles.

IX. Cap. *Regler, i Hensigt til den Fremgangsmaade, som bör iagttages ved Forfölgelsen af de Sager, der angaae Misgjerninger eller Forbrydelser.* — Retfærdighed og Straflovenes Öiemærke fordre, at de criminelle Sagers Behandling bör være saa ukunstlet, og Rettens Pleie saa hurtig, som mueligt, dog at samme kan bestaae med den fuldkomneste Sikkerhed om Sagernes tilstrækkelige Oplysning, paa det at Forbryderne ikke skulle undgaae den fortjente Straf, og Uskyldighed tillige være betrygget imod Fare for at miskjendes. — De Regler, som Vi i Hensigt til denne Gjenstand ville foreskrive, ere disse: — 25) Naar Nogen, paa Grund af begaaet Misgjerning eller Forbrydelse, er bleven paagreben og fængslet, da skal den vedkommende Rettens-Betjent, inden 24 Timers Forlöb, holde Forhör over den Anklagede eller angivne Skyldige, og derunder tillige imodtage Forklaringer af alle dem, som ere tilstede, og kunne give Oplysning om Sagen. — 26) Dersom det skulde være umueligt for Dommeren, at begynde For-

1796. 3. Juni. höret inden denne foreskrevne Tid, da skal han uopholdeligen iværksætte dette, saasnart skee kan, og omstændeligen melde de Aarsager, der have gjort det nödvendigt at udsætte samme (være sig vigtige Forretninger andensteds, Veiens Længde o. s. v.), hvilket lovlige Forfald han skal bevidne i Protocollen, og indföre i Acten, paa det at Overdommeren kan paaskjönne Undskyldningens Værd. — Befindes nogen Rettens-Betjent i denne Henseende at have attesteret et urigtigt og opdigtet Foregivende, til Skjul for sin Forsömmelse, da bör han straffes med 100 Rdlrs Böder til Stedets Fattigkasse; men skeer det oftere, da dömmes han til at have sit Embede forbrudt. — 27) Fornævnte Undersögelses-Forretning bör uafbrudt vedblive, indtil alle de ere blevne afhörte, som kunne formodes at vide noget til Oplysning om den Misgjerning, formedelst hvilken den Paagjældende er bleven hæftet. — 28) Saasnart Forhöret er sluttet, sendes det uopholdeligen beskrevet til den vedkommende Övrighed, som da strax udnævner Actor og Defensor i Sagen, til dens lovlige Forfölgelse, og den Anklagedes Forsvar, samt tilstiller den förste af disse Forhöret og de dertil hörende Documenter; hvorefter Actor, uden mindste Forhaling, förer Vidnerne, og besörger de övrige Beviisligheder og Attester, som udkræves og kunne erholdes, tilveiebragte, samt derefter forfölger Sagen til Dom. — 29) Alle Delinquent-Sager skulle behandles og udföres ved Extra-Ret. — Som en Fölge heraf bör Dommeren, ved Paategning paa den af Actor udtagne Stævning, beramme en vis Dag til Sagens Foretagelse, da Vidnerne skulle være pligtige, efter Aftens Varsel, og uden videre Forelæggelse, at möde, saafremt de ikke boe eller opholde dem længer end to Mile fra det Sted, hvor Extra-Retten holdes; men, dersom de ere mere end 2 Mile derfra, da gives dem 24 Timers Varsel for hver 2 Mile, deres Bopæle ere fraliggende. — Denne Regel for Indvarslings-Tid gjælder ogsaa i Hensigt til den Anklagede

og hans Forsvar, samt alle andre Paagjældende eller Vedkommende, som til Extra-Retten indkaldes. — 30) Naar Actor har nedlagt Paastand i Sagen, skal Dommeren, efterat have imodtaget Erklæring fra Defensor, om han maatte ansee fornödent at indhente nærmere Oplysninger, enten ved Documenter eller Vidner, som kunne tjene til Forsvar for den Anklagede, dertil bevilge ham en til Öiemærket passende Opsættelse, saafremt samme udfordres. Men, dersom ingen yderligere Beviisligheder finde Sted, forelægger Retten Defensor en vis Tid til at indkomme med sit Indlæg; hvilken Forelæggelses-Termin bestemmes i Forhold af Sagens Vidtlöftighed, saa at ham, paa den ene Side, forundes saa lang Tid, som han behöver, til at udarbeide sit Forsvars-Skrift for den Tiltalte, og, paa den anden Side, Sagen ikke unyttigen opholdes. — 31) Skulde uforudseete Omstændigheder indtræffe, som gjöre det umueligt for Defensor at indkomme med sit Tilsvar i Sagen til den foreskrevne Tid, da skal han betimeligen underrette baade Dommeren og Actor derom, paa det at disse ikke skulle möde forgjæves. — I saadant Tilfælde berammer Dommeren en anden Tid til Sagens Foretagelse, og vedlægger Protocollen Defensors Begjæring om Udsættelsen, samt anförer det, som desangaaende videre maatte være foregaaet; da det derefter, ved den endelige Dom, bliver at paaskjönne, hvorvidt noget i denne Henseende kan regnes Defensor til Forsömmelse og Ansvar. — 32) Under Sagens Behandling skal Dommeren ikke alene paasee, at den gaaer frem med vedbörlig Hurtighed; men han bör tillige især vaage for, at Intet forsömmes, i Hensigt til dens fuldkomne Oplysning; og, dersom Noget i denne Henseende, enten fra Actors eller Defensors Side, befindes at være efterladt, da bör Dommeren paalægge den Vedkommende at tilveiebringe det Manglende, forinden Sagen paadömmes. — 33) Saasnart Sagen fra begge Sider er bleven lovligen udfört, skal Dommen, uden mindste Ophold, afsiges, beskrives, og

1796. 3. Juni.

1796. 3. Juni. af Dommeren besörges forkyndt for den Anklagede, ved de beskikkede almindelige Stævne-Vidner, hvilke skulle imodtage hans Erklæring, om han dermed er tilfreds, eller han forlanger den paakjendt ved Overretten, og tegne Forkyndelsen, saavelsom hans i den Anledning givne Svar, paa Doms-Acten; hvorefter Dommeren strax sender denne, tillige med alle de flere dertil hörende Documenter, til den vedkommende Övrighed, som da, i Overeensstemmelse med Loven og Anordningerne, foranstalter det videre fornödne til Dommens Fuldbyrdelse, eller til Sagens Indstævning for höiere Ret, naar dens Natur det medförer, eller den Paagjældende det har forlangt. — 34) Ved Overretterne skulle Justitiens Sager ligeledes gaae frem med den muligste Hurtighed, og intet ufornödent Ophold taales, enten fra Actors og Defensors Side, i Henseende til Indstævningen og Forfölgelsen, eller fra Skriverens Side, i Henseende til Actens Udfærdigelse; over hvilket Alt Retten omhyggeligen skal vaage, og paa det alvorligste tilholde Vedkommende at efterkomme deres Pligter; saa bör og Retten selv, i Hensigt til Dommens Afsigelse, ikke lade Sagen lide mindste Forhaling. — Iövrigt skal alle Retter, som bestaae af flere end een Dommer, tegne paa Acten i enhver Justitssag, hvorlænge denne hos hver af Rettens Lemmer har været beroende, ved at gaae om imellem dem, til Votering. — 35) Paa det at der kan haves en paalidelig og betryggende Opsigt med Rettergangen i de Sager, som, efter Vor umiddelbare Befaling, eller efter de vedkommende Collegiers og Övrighedens Foranstaltninger, blive anlagte ved Domstolene, formedelst Misgjerninger eller Overtrædelser imod Lovene, skal enhver underordnet Dommer eller Ret, hvis Behandling staaer under nogen höiere Domstols Paakjendelse, være pligtig til (under Straf af 20 Rdlrs Böder til Fattigkassen paa det Sted, hvor Sagen er fört) at melde udtrykkeligen i Dommen, om der, ved den Ret selv, eller nogen af de foregaaende Instanser, er

viist nogen Forsömmelse i Sagförelsen og Behandlingen, eller om samme har været lovmæssig og forsvarlig. — I det förste Tilfælde bör de, der befindes skyldige i saadan Efterladenhed, ikke alene dömmes til at erstatte det derved forvoldte Tab eller Bekostning, af Varetægts- og Underholdnings-Penge, med videre; men endog tilpligtes at böde til de Fattige fra 10 til 100 Rd., Forhold af Sagens Beskaffenhed og Forseelsens Grad — Iövrigt tjener det til Efterretning for alle Dommere og Sagförere, at deres Forhold i fornævnte Henseende bliver paakjendt, tillige med Hovedsagen, uden foregaaende Stævnemaal eller Proces, paa det at de Vedkommende kunne sörge for i Acterne at anföre og oplyse det, som de ansee nödvendigt, til deres Undskyldning eller Forsvar, naar der maatte gives Anledning til Tvivl, om nogen Forhaling i Sagens Fremme kunde regnes dem til Bröde. — Höiesteret anbefales især at paaagte, om de foranförte Bud ere blevne efterlevede ved de samme underordnede Domstole, og ueftergiveligen at straffe Enhver, der findes at have gjort sig skyldig i Overtrædelse derimod. Til den Ende skulle Advocaterne, naar de mundtligen före det her omhandlede Slags Sager for Höiesteret, altid documentere Proceduren, som er bleven brugt ved de foregaaende Retter; og det skal være Actors Pligt at gjöre Höiesteret opmærksom paa det, som med Grund synes at fortjene Paatale og Irettesættelse; hvorimod Defensor paa den anden Side skal oplyse, hvad der kan tjene til Forsvar for de Paagjældende. Men, dersom Defensor er den, der har Anledning, paa den Anklagedes Vegne, til at före Anke over Behandlingsmaaden og Sagens Ophold, da skal Actor anföre det, som findes til Undskyldning for de Vedkommende. — Paa lige Maade bör Advocaterne i Höiesteret oplyse, om noget ulovligt Ophold maatte være blevet forvoldet fra de vedkommende Övrigheds-Personers Side, enten i Henseende til de fornödne Foranstaltninger til Sagens Forfölgelse,

1796. 3. Juni.

1796. eller i andre Maader; da Höiesteret, naar den finder,
3. Juni. at der med Grund kan være Noget paa Övrighedens Forhold at udsætte, derom skal gjöre Indberetning til Os igjennem Vort Danske Cancellie. — 36) Ligesom det ved Forordningen 1. Maji 1782 for Danmark er bleven fastsat, at ikke flere end 2 Stokkemænd skulle sidde, som Vitterligheds-Vidner, i Extra-Retterne, naar Thingsvidner föres i Delinquent-Sager; saa anordnes herved: at der i lige Tilfælde i Norge ikkun skal bruges 2 Laugrettesmænd. — Fornævnte Bestemmelse skal ogsaa gjælde ved Hovedsagernes Behandling, naar Thingmændene blot sidde i Retten som Vitterligheds-Vidner; men i Livs- og Æres-Sager, hvor de, ifölge D. L. 1—5—19 og N. L. 1—5—20, tillige ere Meddomsmænd, bör der forholdes efter det, som er foreskrevet i denne Vor Anordnings 24. §. — 37) Da Vi ere blevne underrettede om, at adskillige Underdommere staae i den Formening, at enhver Tyvssag er Æressag, uden Hensigt til de Formildelser i Straffene for simple Tyverier, som ere fastsatte ved Forordningen af 20. Februar 1789; og at der, af denne Aarsag, paa nogle Steder tilkaldes Meddomsmænd i alle deslige Sager, men paa andre Steder ikke; saa have Vi fundet for godt at hæve den Forskjellighed af Meninger, som i dette Tilfælde har fundet Sted. — Til den Ende befales, at, ligesom bemeldte Forordnings 4. og 5. §§ bestemme de Tilfælde, i hvilke Straffene for den omhandlede Forbrydelse medföre, at den Skyldige bliver ærelös; saa bör og Thinghörerne, ifölge D. L. 1. B. 5. Cap. 19. Art. og N. L. 1. B. 5. Cap. 20. Art., alene tiltræde Retten som Meddomsmænd, naar Misgjerningen er af det der benævnte grovere Slags; men, hvor Forseelsen er af de ringere Slags, for hvilke de övrige §§ i Forordningen fastsætte forholdsmæssigen mildere Straffe, bör Underdommeren paakjende Sagen, uden at tilkalde Meddomsmænd. — 38) Ved at gjennemtænke de Midler, ved hvilke unyttig Forhaling i de offentlige Sagers Gang kunde afværges, i Forening med

den fuldkomneste Sikkerhed om, at Intet forbigaaes, som kan bidrage til at forskaffe den fornödne Oplysning om alt det, der enten kunde tjene til Forsvar for den Paagjældende eller lægges ham til Bröde, have Vi taget under Overveielse, at der ikke sjelden medgaaer meget lang Tid til at forskaffe de, ved Forordningen af 21. Maji 1751 befalede, Attester af Kirkebögerne[1], om den Anklagedes Alder, især naar denne er Udlænding, eller er föd paa et langt fraliggende Sted i Vore Riger og Lande; hvoraf fölger, at den Vedkommende, naar han er personligen hæftet, ofte formedelst saadan Udsættelse lider mere, ved at holdes imidlertid i et langvarigt Fængsel, end ved den Straf, som Loven fastsætter for den af ham begangne Forbrydelse. — I Betragtning heraf befale Vi allern., at, i Tilfælde af at der maatte udfordres lang Tid for at tilveiebringe saadan Attest om den Anklagedes Alder, da maa hans Tilstaaelse om at være kommen til Lavalder antages som Beviis i denne Henseende, dersom hans Forbrydelse ikke er saa stor, at han tiltales paa sit Liv, eller til at hensættes i Fængsel for sin Livstid. — Dog bör Dommeren og Laugrettes- eller Stokkemændene tillige i Protocollen attestere, om det klarligen kan skjönnes af hans Udseende, at der ingen Tvivl kan være om, at han jo er ældre end 15 Aar. — I Sager, hvor det gjælder om den Tiltaltes Liv eller hans Friheds Tab for bestandig, bör det have sit Forblivende ved Forordningen af 21. Maji 1751. — Iövrigt skulle Præsterne, under Straf af 50 Rdlrs Böder til de Fattige, uden mindste Ophold meddele de Attester, som udfordres og af Vedkommende forlanges, til Oplysning i Delinquent- og Justits-Sagerne; og det skal paaligge Dommerne, i Tilfælde af Forsömmelse fra Præsternes Side, at andrage saadant for Cancelliet, som bör foranstalte den Paagjældende tiltalt og dömt til at udrede de foranförte Böder.

1796. 3. Juni.

[1]) Plak. 5. Mai 1797.

1796. X. Cap. *Angaaende Tilsyn og Opsigt med, at de*
3. Juni. *beneficerede Sager forsvarligen og lovligen föres.* — 39) Da Billighed tilsiger, at Justitsvæsenet bör sörge for, at de Fattige, som forundes beneficia paupertatis, blive lovligen forsvarte, efterdi de ikke kunne selv vælge deres Sagförere, men maae lade sig nöie med dem, som af Övrigheden beskikkes, til at vaage for deres Ret; saa skal det være Dommernes Pligt, i alle Sager, hvor Nogen har haft beneficium paupertatis og frit Forsvar, nöie at paasee, om den vedkommende Fattiges Sag er bleven hurtigen fremmet og lovligen fört; og paa det at derom kan haves vedbörlig Sikkerhed, skulle samtlige Domstole, i deslige Sager, holde sig de samme Regler efterrettelig, som i 35. § er foreskrevet. i Henseende til Retternes Opsigt med de offentlige Sagers Gang.

XI. Cap. *Angaaende hvilke Egenskaber der fordres hos dem, der beskikkes til Procuratorer, samt Löfte om fortrinlig Befordring, naar de udmærke dem ved Retskaffenhed. og Duelighed.* — Det er höist magtpaaliggende, at Sagförerne ere Mænd af Kundskaber og Retskaffenhed; Vi ville derfor, at der skal bruges megen Varsomhed, i Henseende til Valget af dem, der beskikkes til Procuratorer, og at det nöie skal paasees, at de, som dertil antages, besidde saadanne Egenskaber, at man med Grund kan vente de ville hædre deres Kald ved Handlinger, som svare til dets Bestemmelse. Til at opnaae dette Öiemærke ville Vi ogsaa, at Procuratorer skulle gives sikkert Haab om videre Forfremmelse, naar de i nogle Aar have udmærket sig ved Duelighed, Flid og Redelighed i Sagförelsen. — Paa Grund heraf befale Vi allern.: — 40) At Ingen maae antages til Procuratorer, enten ved Over- eller ved Underretterne, med mindre han har aflagt Pröve paa sin Duelighed i Lovkyndigheden, ved Examen af det juridiske Facultet, og beviser med sammes Attest, at ham er bleven tilkjendt

Characteer af Beqvem, ifald han har taget Dansk Examen, og, i det ringeste Haud illaudabilis, dersom han har taget den paa Latin, samt tillige kan fremlægge paalidelige Vidnesbyrd om, at han er bekjendt for at være en god og sædelig Mand. — Naar han saaledes har godtgjort at besidde disse Egenskaber, maa ham först gives Tilladelse til at före Sager for Retterne i et vist District, hvor der behöves Procurator, i 2 Aar, og derefter, naar han i denne Prövetid har lagt for Dagen ved sit Forhold, at han er en duelig og retskaffen Mand, bör ham meddeles Bevilling til at være virkelig Procurator ved Over- og Underretterne i et heelt Stift. — Dog fölger det af sig selv, at han i de 2 Pröve-Aar bör tage Deel med de andre Procuratorer i at udföre befalede og beneficerede Sager. — 41) Procuratorer, som udmærke sig ved Duelighed, Flid og Retskaffenhed, skulle, efter nogle Aars Tjeneste, fortrinligen befordres til Dommer-Embeder og andre Justits-Betjeninger. — 42) I Overeensstemmelse med D. og N. Lovs 1. B. 9. Cap. 12. Art., samt efter Analogien af Instruxerne for General-Fiskalen og Kammer-Advocaten, bör Procuratorer, som, ifölge beneficia paupertatis eller processus gratuiti, ere befalede at före Sager for offentlige Stiftelser og Fattige, tildömmes et billigt Salarium, naar Sagen vindes paa disses Side; hvilket Salarium bestemmes af Dommeren, og bör udredes af den tabende Modpart. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 3. Junii 1796.

1796. 3. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Skriverpenge for Overrets-Akter. Khavn 4. Juni 1796. — Canc. Brevb. 1796, Nr. 2640, S. 1610; jevnf. Bekjendtgjörelse (Auglýsing) fra Overrettens Notarius B. Stephensen, dateret Hvítárvöllum 1. Mai 1797, 4. Juni.

1796. foran „Acta yfirréttarins á Íslandi fyrir árin 1792–1796", Leirárg. 1797. 8; samt Minnisverð Tíðindi I, S. 451. Fogtm. VI. 8, 482.
4. Juni.

P. M. Cancelliet har modtaget Hr. Stiftbefalingsmandens Skrivelse af 1. Marts d. A., hvori De indberetter at have, i Anledning af Laugmand Magnus Olafsens Vægring ved at betale Notarius Stephensen tvende af ham selv forlangte Oberrets-Dommes Afskrivning, anderledes end Laugthings-Domme, resolveret: at Skriverpenge for Processers og Dommes Extradering m. m. bör hæves efter Norske Lovs Forskrift, og at de ved Oberretten i Island afsagte Domme bör betales, naar de begjæres beskrevne, efter Praxi lige med Ober-Hofrettens i Norge. — Man skulde i den Anledning til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende herved tjenstligst tilkjendegive Dem: at Cancelliet aldeles bifalder Deres Formening denne Sag angaaende. Det kgl. Danske Cancellie den 4. Junii 1796.

4. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Skalholts Stift Hannes Finnsson, ang. Forseelse ved Altergang. Khavn 4. Juni 1796.** — Canc. Brevb. 1796, Nr. 2641, S. 1611.

P. M. Til Svar paa Deres Höiærv. Skrivelse af 28. Januar d. A., hvori De indberetter, at Bondekarlen Hannes Kolbeinson, der ikke i rette Tid indfandt sig ved Alteret, for at modtage Sacramentet med de övrige Communicantere, blev af Præsten Hr. Asgrim Paulsen tilbageviist, eftersom denne Deel af Gudstjenesten allerede var tilendebragt, og tillige forespörger: hvorledes Præsten for dette hans Forhold bör ansees? — skulde man tjenstlig melde, at Cancelliet ikke finder, at Præsten i denne Henseende fortjener nogen Irettesættelse. Det kongelige Danske Cancellie den 4. Junii 1796.

Reskript til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Godtgjörelse for Qvilders Indsættelse paa Holum Bispestols Gods. Khavn 8. Juli 1796. 1796. 8. Juli.

— Norske Tegn. 44 (XLIV), 649.

Christian den Syvende &c. V. B. Vi give dig hermed tilkjende, at Vi, efter Enke-Bispinde Margrethe Finnsdatter Teitsen, af Nedre-Aas i Hjaltedal udi Vort Land Island, hendes herom allerund. gjorte Ansögning, samt din derpaa givne Erklæring, allern. have bevilget, at hun, til Erstatning for de Bekostninger hun haver anvendt paa Istandsættelsen af de til Bispe-Enkernes Underholdning i Holum Stift henlagde Lensjorde-Ombud, maa af Bispestolens Midler nyde udbetalt 4 Rd. Specie for hvert af de af hende oprettede $5^1{}_6$ Qvilder, der ialt vil udgjöre 23 Rd. 24 Sk. Courant. Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 8. Julii 1796. [ad mandatum].

Kongelig Resolution ang. Underviisning i Lægevidenskaben hos Landphysikus. Frederiksberg 8. Juli 1796. 8. Juli.

— Landphysikus Jón Sveinsson havde anholdt om at tilstaaes „2 Lærlingers Lön eller 60 Rd. aarlig, mod at han vedbörlig til Kost, Forpflegning og Information, holder en studeret Person, da han forpligter sig til at besörge de forefaldende vacante 4 Fjerdings-Chirurgikater forsynede med duelige Subjekter". — Stiftamtmanden og Rentekammeret vare enige i, at der kun behövedes 1 Lærling, og i de sidste 12 Aar, fra 1784, havde Landphysikus ikke heller erholdt Betaling for flere, men ansaae de tilstaaede 10 Rd. til Klæder og 20 Rd. til Kost og Underholdning for en Elev at være for ringe i Forhold til de stegne Priser (Forestill. 30. Juni). Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 77, Nr. 49.

De Udgifter, som ved Vores Resolution af 12. Maji 1783 ere tilladte at maatte tilstaaes Landphysikus Svendsen i Island, og for det förste at udredes af Jordebogs-Cassen, for at klæde og underholde tvende studeerte

1796. 8. Juli. Personer fra een af Skolerne, samt undervise disse i Anatomie og Chirurgie, og som ere bestemte til 30 Rd. aarlig for hver, ville Vi, saavidt de for den forlöbne Tid allerede ere udredede af bemeldte Casse, allern. godtgjöre denne af Vores Casse. — Iövrigt ville Vi: at der for Eftertiden ikkun skal antages een saadan Lærling, for hvilken Landphysikus Svendsen maa nyde et aarligt Tillæg af 10 Rd., saa at han ialt kan nyde 40 Rd. aarlig, der ligeledes extraordinaire af Vores Casse bliver at afholde. Friderichsberg Slot den 8. Julii 1796 [1].

15. Juli. **Reskript til Stiftbefalingsmanden i Sjællands Stift Geheimeraad Grev Knuth og Biskop Balle, ang. Understöttelse af de saakaldte islandske Penge.** Khavn den 15. Juli 1796. — Siell. Tegn. LXLV, 664b (Nr. 676).

Christian den Syvende &c. V. S. G. Eftersom Vi af eders til Vores Danske Cancellie under 24. Martii sidstl. gjorte Forestilling er bleven underrettet om den trængende Forfatning, hvori den forhenværende Vicarius hos den nu resignerede Chordegn Hersom udi Vor Kjöbstad Nestved, Candidatus Theologiæ Nicolai Butzou befinder sig, samt at han formedelst en tiltagende Tunghörighed ikke længer kan nytte Staten som Skoleholder: da ville Vi i Betragtning heraf, samt i Overeensstemmelse med den af eder senere under 1. Junii d. A. gjorte Forestilling allern have bevilget, at bemeldte Nicolai Butzou maa af de saakaldte islandske Penges Renter aarlig nyde 20 Rd., indtil han paa en eller anden Maade, efter eders nærmere derom gjorte Forslag, kan forhjælpes til nödtörftig Underholdning i hans tiltagende

[1]) Resolutionens Indhold er communiceret Stiftamtmand Olaf Stephensen og Landfoged Finne ved Rentek. Skrivelser 10. Septbr. 1796 (Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 391—392).

Alderdom. Derefter I eder allerund. have at rette og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Kjöbenhavn den 15. Julii 1796. [ad mandatum]. 1796. 15. Juli.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. den islandske Psalme- og Alterbog. Khavn 16. Juli 1796. — Canc. Brevb. 1796, Nr. 3320, S. 158. 16. Juli.

P. M. Da Deres Höiærv. i Skrivelse til Cancelliet af 30. Januar d. A. har forespurgt:

1) om De skal ansee den til Deres Formand i Embedet Dr. Jonsen givne Ordre af 24. April 1784, angaaende Forslag til en ny islandsk Psalme- og Altarbog, for endnu vedvarende, og Dem som Eftermand i Embedet vedkommende. — 2) Siden Bogtrykkeriets Uformuenhed at trykke ikke længer staaer i Veien, om dette Arbeide da nu skal fortsættes. — 3) Efter hvilken Form den nye Indretning i saa Fald skal gjöres; — og 4) ifald nogen ny Form i den danske Kirkes Liturgie skulde inden kort Tid blive paabuden, om den derom udgivende Bestemmelse da maatte blive oversendt der til Landet, for i Overeensstemmelse dermed at indrette den offentlige Gudstjeneste sammesteds: — Saa skulde man i den Anledning herved tjenstligst tilmelde Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv., at siden der arbeides saavel paa en ny Psalmebog, som en ny Kirke-Ritual, for Danmark og Norge, holder man det for bedst, at denne Sag paa Island udsættes, indtil den danske Kirkes Liturgie er bleven forbedret, og Hans Majts Befaling i den Henseende udkommen. Det kongelige Danske Cancellie den 16. Julii 1796.

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Hannes Finnsson, ang. Trykningen 22. Juli.

1796. af den islandske Psalmebog. Khavn 22. Juli
22. Juli. 1796. — Norske Tegn. 44 (XLIV), 651ᵇ–652. P. Péturss. Hist. Eccl. Island., S. 197; Uddrag paa Islandsk i Minnisverð Tíðindi I, S. 289. Fogtm. VI. 8, 534—535.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Vi give eder hermed tilkjende: at Vi, efter det fra eder til Vort Danske Cancellie indkommen Promemoria af 15. Martii sidstleden, med Bilag, angaaende den af det islandske Landoplysnings-Selskab forehavende Foranstaltning af en ny Kirke-, Psalme- og Alterbog til almindelig Opbyggelse i Landet istedenfor den over 200 Aar gamle, der skal indeholde endeel anstödelige Psalmer, Vers og Udtrykke med videre, allern. ville have bevilget: at bemeldte Oplysnings-Selskab ikke alene maa fuldföre denne nye Psalmebog og forsyne den med endeel efter udnævnte Revisorers Skjönnende valgte, samt af dig Biskop Finsen bedömte, og for passende ansete, Psalmer, hvilken Psalmebog derefter maa authoriseres til Brug udi Kirkerne paa Vort Land Island, men og at Selskabets Forlægger, Björn Gottschalcksen & Compagnie, ene maa oplægge samme Kirke- og Psalmebog, uden at Nogen maa understaae sig heel eller stykkeviis at eftertrykke, under Straf af Exemplarernes Confiscation, i det mindste saa længe de 2 förste Oplage ikke ere udsolgte eller maatte være hos ham eller Compagnie at bekomme. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 22. Julii 1796. [ad mandatum].

10. Septbr. Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Vidöe Kirkes Qvilder. Khavn 10. Septembr. 1796. — At Stiftamtmanden vil foranstalte Vidöe Kirkes Qvilder, hvis Smörleier ikke vare henlagte til Nogen, bortsolgte ved offentlig Auction, og Belöbet erlagt til Jordebogskassen. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 397.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. en Væverstol til Thorchilii Legats Börneskole. Khavn 10. Septembr. 1796. 1796. 10. Septbr. — At Rentekammeret, i Anledning af et Andragende fra Skoleholderen ved Thorchilii Legats Börneskole, Thorvald Bödvarsson, om at erholde skjænket en Væverstol med Tilbehör, opsender med Postskibet en saadan Væverstol, som Kammeret dog finder rettere at skjænke til Skolen end til Skoleholderen, overladende til Stiftamtmanden at föie hvad Anstalt han i den Henseende maatte finde fornöden. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 404.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Mandtalsfiskens Ydelse i Guldbringe Syssel. Khavn 10. Septembr. 1796. 10. Septbr. — At Kammeret er enigt med Stiftamtmanden i, at Indbyggerne i Mosfells-Sveit, som Kongens Leilændinger, ere frie for at svare den Mandtalsfisk, som ydes af fremmede Fiskere i Guldbringe Syssel, og at Landfogden paalægges at tilbagebetale hvad der saaledes er oppebaaret. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 395.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Post-Routen paa Vesterlandet. Khavn 10. Septembr. 1796. 10. Septbr. — At, uagtet der i de kongelige Reskripter om Postvæsenets Indretning i Island kun tales om, at Posten skal gaae fra Sysselmand til Sysselmand, Stiftamtmanden dog vil drage Omsorg for, at Posten kan lægge Veien over Isafjord, der, som designeret til Kjöbstad, syntes fortrinlig at burde have Adgang til denne Bekvemmelighed. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 396.

Kongelig Resolution ang. Opbevaringen af den islandske Jordebogskasse. Frederiksberg 16. Septembr. 1796. 16. Septbr. — I Forestilling 8. Septbr. foreslaaer Rentekammeret, at den i Instructionen for den norske Zahlkasserer 17. Febr. 1784 § 5 fastsatte Regel, at Kassereren ikke maatte have en större Beholdning under Hænder end som svarede til den af ham stillede Cautions Belöb, ogsaa

1796. maatte anvendes med Hensyn til Landfogden i Island, der stillede en Caution paa 1000 Rd. — Rentek. Norske Relat. og
16. Septbr. Resol. Prot. 77, Nr. 71. — Resolutionen hos Fogtm. VI. 8, 581—582.

Vi ville allern. at Landfogden i Island skal for Eftertiden ikke have större Beholdning af Vores ham betroede Oppebörseler, end den af ham stillede Caution 1000 Rd. belöber, og at derimod det Overskydende skal bevares hos Stiftamtmanden i en jernbeslagen Kiste, som hertil skal anskaffes, med tvende forskjellige Laase, hvortil den ene Nögle bliver i Stiftamtmandens og den anden i Landfogdens Gjemme, da Landfogden skal, i Anledning heraf, være pligtig at afgive maanedlig Extract in duplo over Indtægt og Udgift, samt den in Cassa havende Beholdning, hvad enten denne er over eller under 1000 Rd., til Stiftamtmanden, som, naar Beholdningen ikke er over 1000 Rd., blot attesterer ved Dag og Datum, at Extracten er ham foreviist, men, i Tilfælde at Beholdningen er over 1000 Rd., attesterer: at det Overskydende er henlagt i benævnte Kiste til Bevaring. Friderichsberg Slot den 16. Septbr. 1796[1].

22. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Indsendelsen af de oeconomiske Tabeller.. Khavn 22. Septbr. 1796.** — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 451.

For her ved Kammeret at kunne gjöre Brug af de oeconomiske Tabeller er det fornödent, at de, saavidt muligt, med det hvert Foraar fra Island retournerende Postskib indsendes her til Kammeret for det næst forlöbne Aar, saaledes, at Tabellerne for indeværende Aar afsendes med Postskibet, som gaaer fra Island

[1]) communiceret Stiftamtmand O. Stephensen og Landfoged Finne ved Rentek. Skrivelser 22. Septbr. 1796 (Isl Copiebog Litr. Z, Nr. 449—450).

næstkommende Martii Maaned, og saa fremdeles aarlig. Vi maae derfor tjenstligst bave Hr. Stiftamtm. anmodet om, at ville lade sig denne Sag være angelegen, og derom tillægge Sysselmændene i Sönder-Amtet den fornödne Ordre. Rentekammeret den 22. Septbr. 1796[1]. 1796. 22. Septbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden, Biskopperne og Amtmændene i Island, ang. Anvendelsen af de saakaldte islandske Penge. Khavn 24. Septembr. 1796. — Canc. Brevbog 1796, Nr. 4576, S. 827. 24. Septbr.

P. M. Efter kongelig Bevilling af 18. Marts 1757 bleve overalt i Kjöbstæderne udi Danmark og Norge ombaarne Collectböger, for at indsamle godvillige Gaver til Holum Bispestols og Skoles, samt derved værende Indretninger paa Island, deres Istandsættelse. Som en Restance af denne Collekt har Biskop Balle indberettet at have modtaget af sin Formand 912 Rd. 3 Mk. 1 Sk., der ved hans Ankomst til Bispestolen var ved Udsættelse paa Rente steget til 1104 Rd. 1 Sk., og nu, ved at gjöre Renterne af Capitalen frugtbringende, er formeret til den Summa 1639 Rd. 5 Mk. 12 Sk., hvoraf de 1600 Rd. staae i Obligationer, og Resten er i Forvaring hos Biskoppen. — I Anledning heraf skulde man tjenstl. anmode Hr. Stiftamtmand og Deres Höiærværdd., samt DHrr. Amtmænd, at ville conjunctim meddele Cancelliet Deres Tanker, hvorledes Renten af denne Capital, 20 Rd. undtagen, som ere tilstaaede en gammel Candidat, navnlig Nicolai Bytzow, i aarlig Understöttelse, kunde anvendes til störst Nytte paa Island. Det kgl. Danske Cancellie den 24. Septbr. 1796[2].

[1]) ligelydende Skrivelse s. D. til Amtmand Wibe for Vester-Amtets og Stephan Thorarensen for Nord- og Öster-Amtets Vedkommende, Copieb. sst. Nr. 452 og 453.

[2]) I Betænkning 8. Marts 1797 fra Stiftamtmand Olaf Ste-

1796. 7. Oktbr. **Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Tillæg til Landsthingsskriverens Lön af Justitskassen. Khavn den 7. Oktobr. 1796.** — Norske Tegn. 44 (XLIV), 674b.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Vi give dig hermed tilkjende, at Vi, efter Landsthingsskriver Thorlev Nicolaisen af Hlidarendekot paa Vort Land Island, hans herom allerund gjorte Ansögning og Begjæring, samt din derover meddelte Erklæring og Vort Rentekammers Betænkning, allern. have bevilget, at han, til Forbedring i hans Lön, maa af den islandske Justitskasse tillægges aarlig 10 Rd. — Derefter du dig allerunderd. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 7. Oktobr. 1796. [ad mandatum].

---

phensen, Amtmand Wibe og Stiftsprovst Magnusen foreslaaes, at Renten af Capitalen opsamles til den bliver 100 Rd., og iövrigt befries fra alle Island uvedkommende Pensioner, da de saa forbeholde dem i sin Tid at indgaae med Forslag til Anvendelsen. Men skulde dette ikke vinde Cancelliets Bifald, tiltræde de Amtmand Thorarensens Forslag, at Renten anvendes til aarlige Præmier, som skulde bestaae i nyttige Böger, for de flittigste og dueligste Disciple af begge Skoler, nemlig 10 af Reykjavíks og 6 af Holum Skole. Tillige yttre de, at have Anledning til at troe, at en Capital af 2500 Rd. skulde være given, og modtagen af Biskop Balle, med Bestemmelse om at Renterne deraf skulde anvendes til Islands Bedste, hvorfor de önske en Gjenpart af Fundationen for denne Capital oversendt til Island, for at opbevares ved Stifts-Archivet. — I Biskop Balles i Anledning heraf indhentede Erklæring af 24. Mai 1797 siges, at han ikke kjender det mindste til at en slig Capital skulde være given i den ommeldte Hensigt, endnu mindre at han har modtaget samme Capital eller nogen Fundation desangaaende.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Hannes Finnsson, ang. Forandring i Kirkebönnen. Khavn den 15. Oktobr. 1796. — Canc. Brevb. 1796, Nr. 4938, S. 1037—1038. 1796. 15. Oktbr.

P. M. Da det haver behaget Forsynet den 10. dennes at bortkalde Hendes Majt. Enkedronning Juliane Marie, saa skulle man, ved at underrette D. Höiærv. herom, tjenstligst anmode Dem, at ville for samtlig Præsteskabet i det Dem anbetroede Stift foranstalte, at den höisalige Dronning herefter af Bönnen i Kirken efter Prædiken bliver udeladt, og at i dets Sted, naar der er bedet for H. Majt. Kongen, der da bedes for H. kgl. Höihed Kronprindsen med Gemalinde, og dernæst for de övrige kongelige Personer, ligesom forhen. — Det kgl. Danske Cancellie den 15. Oktobr. 1796.

Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Skalholts Stift, ang. Refstad Præstekalds Nedlæggelse og Kirkens Forflyttelse m. v. Khavn 4. Novembr. 1796. — Norske Tegn. 44 (XLIV), 680—681. 4. Novbr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da du, Stiftamtmand Stephensen, og nu afdöde Biskop Dr. Finsen, udi en til Vort Danske Cancellie indkommen Forestilling have yttret, at der ere mange Uleiligheder forbundne med, at Refstad og Hof Præstekalde der i Stiftet ere særskilte, da de, efter deres Beliggenhed og förstnævnte Kalds Ringhed, ikkun synes at burde udgjöre eet Præstekald af en Hovedkirke og et Annex: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, efter den derhos gjorte Indstilling, allern. ville have anordnet, at Refstads Kirke skal forflyttes til Gaarden Krossavik, som ligger inden samme Sogn, og at denne nye Kirke paa Krossavik herefter skal blive Annexkirke til Hof i Vopnefjorden. — Og ville Vi i denne Henseende have fastsat fölgende Bestemmelser:

1796. 1) at den til Gaarden Krossavik fra Refstad for-
4. Novbr. flyttende Kirke skal beholde al sin forrige Eiendom, nemlig Gaarden Refstader, Raudsholar og Saurbæ, samt al Strandrettighed og andre Eiendomme, Itak eller Servituter, som tilhöre Refstad Kirke, hvorover en ny Kirkestol ved Krossavik Kirkes Oprettelse i sin Tid skal forfattes. — 2) at paa Kirkens forbemeldte trende Gaarde: Refstad, Raudsholar og Saurbæ, skulle, istedet for Refstad Kirkes hidindtil værende Qvilder, ansættes et passeligt Qvilde-Antal, af hvilke Sognepræsten skal oppebære de halve Smörleier, men den anden halve Deel tilfalde Proprietairen til Krossavik, imod Qvildernes Vedligeholdelse i alle Tilfælde. — 3) at Eieren af Gaarden Krossavik skal, saaledes som andre Kirke-Eiere i Island, uden Regnskab oppebære Revenüerne af Kirkens Eiendomme, imod at være ansvarlig til deres og Kirkens Vedligeholdelse, samt Kirkens övrige Udgifter, men Portions-Regningen föres overeensstemmende med Reskripterne af 6. Maji 1740 og 19. Maji 1747, samt andre derhen hörende kongelige Anordninger. — 4) skal det ved denne Kirkes Forflyttelse være Indbyggerne i hele Vapnefjords-Böygden tilladt, under vedkommende Övrigheds Opsigt, efter forefindende locale Omstændigheder, at udvælge hvilken af begge Kirkerne, som for enhver Gaard ligger beleiligst, hvorefter Sognenes Grændser for den tilkommende Tid maae bestemmes, og derover forfattes et Instrument, som af Vedkommende skal underskrives, samt af eder authoriseres, ligesom og decideres de tvistige Meninger, som desangaaende kunne opstaae, hvilket siden indföres i Hofs og Krosseviks Kirkeböger. — 5) skulle Materialierne af den gamle bröstfældige Refstads Kirke, og den forhaandenværende Portions-Beholdning anvendes til Opbyggelsen af den paa Krossevik opförende nye Kirke, men det, som da kan mangle, indtil 3/4 af Bygnings-Bekostningen, tilveiebringes enten ved et frivilligt Sammenskud af, eller en Ligning paa dem, som nu faae en kortere eller bekvemmere Kirke-

Vei. — 6) skal i bemeldte Krosseviks Kirke, saaledes som brugeligt er der i Landet, holdes offentlig Gudstjeneste hver anden Söndag fra 1. Maji til 1. Novembr., men hver tredie Söndag fra 1. Novembr. til 1. Maji. — Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 4. Novembr. 1796. 1796. 4. Novbr.

Kongelig Resolution ang. **Ophævelse af Contribution til Tugthuset i Island.** Khavn 9. Novembr. 1796. — I Rentekammerets Forestilling 1. Novbr. bemærkes, at Stiftamtmanden i Island allerede under 5. Septbr. 1793 havde indberettet, at Tugthuset nu kunde bestaae, da dets aarlige Indtægt var 487 Rd. 60 Sk., hvortil kunde lægges, at Oeconomus og Tugtmesteren var afkortet i Lön 50 Rd., og den Förste tillagt 14 Rd. mindre til Brændsel end för, foruden at Tugtmesteren, som tillige er Fabriqueur, skulde oprette 1 à 2 Vævstole i Tugthuset. Stiftamtmanden foreslog derfor ganske at ophæve Contributionen til Tugthuset fra Fardag 6. Juni 1794. — Ved en nöiere Angivelse bleve Tugthusets Indtægter opgivne at bestaae i fölgende foruden Sagefaldet og Contributionen af Jordegodset: 9. Novbr.

a) Renten af 4500 Rd. i Kongens Kasse	180 Rd.	»	Sk.
b) — 1556 Rd. 37 Sk. i s. Kasse	56 —	59⁴/₅	—
c) — 1600 Rd. hos Kjöbm. Sünckenberg	64 —	»	—
d) — 500 Rd., som ventes satte paa Rente næste Aar	20 —	»	—
e) Kjendelsen for Leiermaal (Reskr. 4. April 1772) omtrent	50 —	»	—
Tilsammen	370 Rd.	59⁴/₅	Sk.

Hvilket Stiftamtm. ansaae tilstrækkeligt, og foreslog derfor at det kongelige og Privatgodset kunde befries for Contribution fra indeværende Aars Udgang, samt at Sagefaldet 147 Rd. 36 Sk. og Contributionen af Kongens Gods, c. 51 Rd. aarlig, ialt 198 Rd. 36 Sk., inddrages i Jordebogs-Kassen, hvilket Forslag Kammeret Intet har at indvende imod. — Rentek Norske Relat. og Resol. Prot. 77, Nr. 87. — Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Olaf Stephensen og Landfoged Finne ved Rentekammer-Skrivelser 28. Marts 1797 (Isl. Copieb. Litr. Z,

1796. 9. Novbr. Nr. 563—564) og publiceret paa Althinget 1797 ved Stiftamtmandens Bekjendtgjörelse 19. Juli s. A., trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xv. 2, S. 32, jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 290; Fogtm. VI. 8, 621.

Den Contribution, som efter Resolution af 20. Marts 1759 hidtil har været erlagt af Jordegodset i Island til Tugthuset sammesteds, kan, ifölge Vores under 13. Marts 1793 givne Tilsagn, nu, da denne Stiftelses Casse, efter Vor Stiftamtmand Stephensens Opgivende, er kommen i den Stand, at den kan bære sine Udgifter, ophöre, saavidt Vores Gods og andet Proprietair- samt Selveiergods angaaer, fra indeværende Aars Udgang og saalænge Stiftelsen kan undvære denne Indtægt, dog at den Indkomst, som bemeldte Stiftelse hidtil har haft af Sagefaldet, fragaaer for bestandig, hvorimod den forbeholdes de ved Vores Reskript af 4. April 1772 dertil skjænkede Leiermaalsböder. — Kjöbenhavn den 9. November. 1796.

1797. 20. Januar. **Forordning om Forligelses-Indretninger paa Landet i Norge.** Khavn 20. Januar 1797[1]. — Publiceret paa Althinget 1798, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. iv. 2, S. 6; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 451. — Norske Reg. 57, 11b—20. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1797, S. 3—15; Schou XII, 3—14. — Islandsk: „Tilskipan um sættastiptanir á landinu i Norvegi" i den af Landsoverretten i Island ifölge Canc. Skriv. 2. August 1800 udgivne Samling af Forordninger, S. 17—42; en omarbeidet Oversættelse med Anmærkninger og Udviklinger af M. Stephensen i hans Haandbog om Forligelsesvæsenet: „Athugavert við sættastiptanir og forlíkunar-málefni á Íslandi". Viðeyjar klaustri 1819. 8. — Om Forligelsesvæsenet i Island see Assessor Jonassens Skrift „Um sættamál á Íslandi", Reykjavík 1847. 8.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Vi med særdeles Tilfredshed have seet den heldigste

[1]) Canc. Skriv 25. August 1798, og 15. Juni 1799.

Virkning af Vor Anordning under 10. Julii 1795 (hvorved Forligelses-Indretninger ere blevne stiftede allevegne i Danmark, men i Norge ikkun for det förste i Kjöbstæderne), og Vi nu ved Hjelp af Erfaring ere blevne veiledede i at söge og udtænke de bekvemmeste Midler til at anordne og iværksætte denne velgjörende Foranstaltning paa Landet i Norge, hvor Udförelsen, formedelst endeel Egnes Naturbeskaffenhed, fandtes at være forbunden med flere Vanskeligheder: — saa fyldestgjöre Vi paa engang baade Vort Hjertes Önske og Vort kongelige Löfte i den fornævnte Lovgivning, naar Vi herved udstrække samme til Landet i Norge, med saadanne Forandringer og nærmere Bestemmelser, som dette Riges locale Omstændigheder fordre. Iövrigt paatvivle Vi ikke, at jo disse Vore landsfaderlige Bud ville blive imodtagne af de Os kjære og troe Norske Landbeboere med lige Taknemmelighed, og udförte med samme velvillige Nidkjærhed, som paa de andre Steder i Vore Riger, hvor Forligelsesvæsenets Fremgang har svaret til Vort Öiemærke og Vort Haab. — De Regler, som Vi i denne Henseende foreskrive, ere fölgende: 1797. 20. Januar.

I. Cap. *Angaaende Forligelsesvæsenets Indretning paa Landet i Norge.* — 1) Til at afværge unödvendige og bekostelige Rettergangs-Trætter imellem Vore kjære og troe Undersaatter, som boe paa Landet i Vort Rige Norge, skal der allevegne beskikkes Forligelses-Commissarier, hvilke skulle söge at mægle Forening imellem tvistende Parter, förend disse tillades at sagsöge hinanden ved Retten. Heraf fölger da, at ingen Sag maa (undtagen i de Tilfælde, som i denne Anordning udtrykkeligen ere nævnte) antages til Behandling og Paakjendelse ved Domstolene, med mindre Sagsögeren, ved Attest fra Forligelses-Commissionen, beviser, at mindelig Forening har været forsögt og ikke opnaaet. — 2) Forligelsesvæsenet skal forestaaes umiddelbar af Amtmanden selv, i den Deel af Amtet, som er nærmest ved hans Bopæl; men i de fraliggende Egne udnævner han

1797. 20. Januar. andre retskafne og kyndige Mænd, paa sine Vegne, til Forligelses-Commissarier eller Fredsmæglere. — 3) Ethvert Amt inddeles, efter dets Vidtlöftighed og övrige locale Beskaffenhed, i visse Districter, hvis Grændser bestemmes saaledes, at ingen af dets Beboere faaer længere Vei, end 2 à 3, eller i det höieste 4 Mile, til det Sted, hvor Forligelses-Commissionen holdes. — 4) Naar Districterne saaledes af Amtmanden ere blevne inddeelte, besörger han, at Bekjendtgjörelse desangaaende skeer fra Prædikestolene, til almindelig Efterretning. — 5) Da Forligelsesvæsenets Indretning er til fælles Gavn, saa maa Ingen, der boer i Districtet, vægre sig ved at paatage sig dette hæderlige Kald, naar han dertil ansees bekvem; dog skal han ei være forbunden til at vedblive samme i længere Tid, end 3 Aar. Prokuratorer skulle alene være undtagne fra at kunne udnævnes til denne Forretning. — 6) Forligelses-Commissionen skal bestaae af 2 Lemmer, nemlig en civil Embedsmand, Præst eller anden duelig Mand udenfor Bondestanden, og en agtværdig Bonde. Den förste af disse skal före Protokollen (som af Amtmanden authoriseres) men begge underskrive det, som deri er forhandlet. — 7) I de Ladepladse i Norge, hvor der boer flere end 20 Familier, skal Amtmanden foreslaae 4 Personer, af hvilke Indvaanerne maae vælge 2, til at være Forligelses-Mæglere der paa Stedet; hvilke 2 udvalgte Mænd derefter beskikkes af Amtmanden. Iövrigt bör det, som, angaaende Forligelsesvæsenets Indretning i Kjöbstæderne, er foreskrevet ved Forordningen af 10. Julii 1795, Cap. 2, § 12 og 13, tjene til Regel i de Ladepladse, hvor Valget skeer paa den ovenanförte Maade. — 8) Den förste Gang de udnævnte Mænd tage Sæde i Forligelses-Commissionen, skulle de i Protokollen indföre og underskrive deres Embeds-Eed saaledes:

„Jeg N. N., som er bleven valgt og udnævnt til Forligelses-Commissarius i N. N. District, lover og sværger, at jeg med yderste Kræfter skal söge at befordre

mindelig Forening imellem Parterne i alle de Sager, 1797.
som indkomme for bemeldte Commission, og at jeg 20. Januar.
dertil skal bidrage med al muelig Nidkjærhed og Redelighed, efter mine Evner, samt efter min bedste Overbeviisning og Samvittighed. Saa sandt hjelpe mig Gud og hans hellige Ord!"

9) Commissionen skal i Almindelighed holdes een Gang i Begyndelsen af hver Maaned, og tillyses fra Prædikestolene 8 Dage forud, paa det at Enhver, som har Noget at andrage, kan være vidende om den dertil bestemte Tid. Men i Nordlandenes og Finmarkens Amter, samt i de Sö- eller Fjeld-Districter, paa andre Steder, hvor Veienes Længde og Besværlighed ikke tillade, at denne Regel aldeles nöie fölges til alle Aarets Tider (især i Vintermaanederne), der ville Vi overdrage Amtmændene, efter ethvert Steds locale Beskaffenhed, at fastsætte saadanne Tider, som findes dertil at være de bekvemmeste; dog skulle de indsende Beretninger til Vort Danske Cancellie om saadanne Afvigelser fra den almindelige Regel, med tilföiede Oplysninger om de Aarsager, der have gjort samme nödvendige.

II. Cap. *Angaaende hvilke Slags Sager der höre til Mægling ved Forligelsesvæsenet.* — 10) Alle civile Sager i Almindelighed, hvad enten de angaae Odel og Eiendomme, Rettigheder, Gjeldsfordringer, eller Andet, skulle være Gjenstande for Forligelsesvæsenet; hvorfra alene undtages: a) Sögsmaale efter Vexler; — b) Fordringer i Stervboer og Fallit- eller Opbudsboer, efterdi Processes Omkostninger ikke finde Sted i disse Sager ved förste Instance; dog skulle Skifteforvalterne selv, i Tilfælde af Tvistighed, söge at forene Parterne. — c) Naar Sager behöve at oplyses ved Vidner, og disse enten ligge paa deres Sygeseng, eller paa Reise, saa at deres Vidnesbyrd formedelst Ophold kunde tabes, maa det være tilladt at före saadanne Vidner, förend Sagen ved Forligelses-Commissionen er bleven foretaget, men ellers ikke. Derimod skal Forligelses-Commissionen, i Tilfælde

1797. af, at Parterne ikke kunne blive enige om den rette
20. Januar. Sammenhæng af Sagen, saa at Vidner desangaaende maatte afhöres, udsætte den i saa lang Tid som der udfordres til at före Vidner, og derefter igjen foretage den til endelig Afgjörelse. — 11) Det bör iagttages, at naar noget Sögsmaal begynder med Forbud eller Arrest, Sagsögeren da, efter at saadan Forretning er skeet, indkalder sin Vederpart til næste Forligelses-Commission. Men, dersom Forening ei der kan bevirkes, forfölges Arresten eller Forbudet ved Stævning til den förste Rettes Dag, som efter Stævningens lovlige Forkyndelse kan holdes, efter at Sagen er bleven henviist fra Commissionen til Domstolen. — 12) I Henseende til det Slags Sager, som ei kan paaskjönnes uden foregaaende Grandskning paa Aastedet, da bör Vedkommende, förend de henvende sig til Mæglerne, lade holde de fornödne Besigtelses-Forretninger til Sagens Oplysning, efter Lovens 1. Bogs 16. Cap., med mindre Mæglerne kunne formaaes til at undersöge Sagen paa Aastedet. — 13) Fornærmelser ved Ord eller Gjerninger, naar samme paatales af den forurettede Part selv, bör ligeledes andrages for Forligelses-Commissionen, förend der desangaaende skrides til Rettergang; og Lovens 1. B. 22. Cap. 8. Art. skal ikke være til Hinder i deslige Sagers mindelige Afgjörelse, omendskjöndt deraf kunde flyde Slagsmaals, Volds eller 3 Marks Böder. — 14) Men de Sager, som af Justitsvæsenet paatales eller anlægges efter vedkommende Collegiers eller Övrighedens Foranstaltninger, indstævnes strax for Retten; dog ville Vi ikke, at Slagsmaals- eller Volds-Sager skulle være Gjenstande for Justitiens Forfölgelse, med mindre den offentlige Rolighed derved er bleven forstyrret. Heraf fölger altsaa, at naar Nogen har Klage at före over tilföiet Fornærmelse paa Person eller Eiendom, hvorefter Voldseller Slagsmaals-Böder kunde paastaaes, da bör samme af den Fornærmede selv, saafremt mindelig Rettelse og Forlig ei kan bevirkes, paatales ved Domstolen som

privat Sag, og den Forurettede understöttes med Beneficium paupertatis og fri Prokurator, dersom han ikke selv formaaer at udföre samme ved Retten. — 15) Endeligen bör Lovens 1. B. 5. Cap. 2. Art. og dens 3. B. 1. Cap. 4. Art., der handle om ærerörende Sigtelser imod Övrighedspersoner og Rettens Betjente, blive i Kraft. — 16) I Ægteskabs-Sager, naar begge Parter ere tilstede, skal Forligelses-Commissionen forsöge at bringe de tvistende Parter til Enighed, og til at vedblive at leve tilsammen; men, kan Forening ikke paa denne Maade træffes, da maa Commissionen ikke bevilge enten Skilsmisse til Ægteskabets Ophævelse, eller Adskillelse fra Bord og Seng, hvilket alene skal höre til vedkommende Retters og Övrigheders Afgjörelse; dog maa det være tilladt, i det sidstbenævnte Tilfælde, at imodtage begge Ægtefællers Forening om de Vilkaar, med hvilke de samtykke i at leve adskilte, paa det at samme kan blive til Regel, ifald Separation siden bevilges. — 17) I de Sager, som indklages for Politie-Retten, skal denne Ret selv, naar Sagen angaaer private Fornærmelser, forsöge, forinden den tages under Rettens Behandling, at bevirke mindeligt Forlig imellem Parterne, uden Hensigt til Lovens 1. Bogs 22. Cap. 8. Art. — 18) Ligeledes bör forholdes i Gjæsterets-Sager, da disse formodes ei at taale Ophold. — 19) De i sidst anförte to §§ benævnte Sager höre altsaa ikke til den almindelige Forligelses-Commission; men de indgaaede Foreninger bör dog have samme Virkning og Kraft, som de, der ved bemeldte Commission opnaaes og bevirkes.

1797.
20. Januar.

III. Cap. *Om Forligelses-Commissionernes Pligter og deres Fremgangsmaade ved Sagernes Behandling, samt Foreningernes Virkning, og de flere Bestemmelser, der vedkomme Forligelsesvæsenet i Almindelighed.* — 20) De, der have nogen Besværing eller Anke at före, som, efter de foranförte Bestemmelser, er Gjenstand for Mægling, til mindelig Afgjörelse, skulle i Forveien enten skriftligen

1797. eller mundtligen andrage samme for Commissionen, og
20. Januar. dermed henvende sig til den af Commissionens Lemmer, som ikke er af Bondestanden. — 21) Paa det at Enhver kan være underrettet om, hvor han haver at melde sig i dette Tilfælde, bör Commissionen offentligen lade bekjendtgjöre de Tider og Steder, som bestemmes til at modtage Klager; hvilken Bekjendtgjörelse skeer paa den Maade, som er foreskreven i 1. Capitels 9. §. — 22) Saasnart nogen Besværing eller Anmeldelse om Klage er indkommen, udstæder den Commissarius, der har modtaget samme, strax en skriftlig Seddel, hvorved begge Parter indvarsles at möde til en vis Tid. Dersom Klageren ikke boer eller opholder sig i Districtet, indkaldes hans Fuldmægtig, eller den, som paa hans Vegne har fremfört Besværingen. Denne Varsels-Seddel leveres Klageren, som besörger den forkyndt for den anden Part, og derefter fremlægger den selv for Commissionen. — 23) Forkyndelsen skeer ved de i ethvert Sogn beskikkede Stævnevidner, hvilke, paa den i Forordningen af 3. Junii 1796 foreskrevne Maade, bekræfte skriftligen, at samme af dem er forrettet. Iövrigt tilkommer den, som indkaldes, 4 Dages Varsel. — 24) For Indvarslingen betales til hver af Stævnevidnerne 12 Sk.; men, dersom Klageren er fattig, nyde de ingen Belönning. — 25) Alle Möder ved Forligelses-Commissionerne bör skee personligen af de Parter, som boe i Districtet; dog maa det være tilladt, naar Nogen har lovligt Forfald, at sende en god Mand i sit Sted, hvilken da maa være forsynet med tilstrækkelig Fuldmagt til at forlige Sagen paa Mandantens Vegne; men det skal aldeles være forbudet, enten at medtage eller i sit Sted at sende Prokuratorer til at handle ved Forligelses-Commissionen. — 26) Dersom Nogen, som er bleven tilsagt, for at anhöre Forslage til Forening, undslaaer sig for at möde, eller han udebliver uden beviisligt og lovligt Forfald, da skal han (i Overeensstemmelse og Lighed med det, der er foreskrevet i Norske Lovs 1. Bogs

5. Cap. 7. Art.) som den, der forkaster Forlig, og endelig vil have Trætte ved Rettergang, dömmes til at betale sin Modpart Processens Omkostninger, naar Sagen ved Dom afgjöres. — 27) Forligelses-Commissionerne bör holdes inden lukte Döre. — 28) Paa det at Vedkommende kunde have den fuldkomneste Tillid til Forligelses-Commissionens Mægling, og de med Frimodighed og Aabenhjertighed kunne indlade sig i Mellemhandling, til deres Tvistigheds mindelige Afgjörelse, skal det være aldeles forbudet, enten at udstæde Attester eller at före Vidner om det, der af Parterne tilstaaes eller foreslaaes ved Forligelses-Commissionen, undtagen for saavidt det af begge Parter bliver vedtaget og udgjör virkelige Punkter i Foreningen selv. — Heraf fölger, at naar ikke mindeligt Forlig kan bevirkes, gives aldeles Intet beskrevet af det, der er bleven forhandlet; men samme ansees som uefterretteligt og ugyldigt. — I dette Tilfælde leveres da blot Besværingen den Klagende tilbage, med den Paategning, at mindelig Forening ei ved Forligelses-Commissionen blev opnaaet, og at Sagen altsaa henvises til Afgjörelse ved Rettergang. — Dersom Klagen har været mundtlig, meddeles Sagsögeren ligeledes en Attest om, at Sagen har været foretaget til Mægling, og at denne har været forgjæves. — 29) Naar Nogen modvilligen udebliver, udstæder Commissionen en Attest herom til den Mödende, paa det at han kan betjene sig deraf ved Sagförelsen for Domstolene. — 30) Kommer Sagen til Forlig, bör Foreningen, tilligemed de Vilkaar, under hvilke den er indgaaet, nöiagtigen indföres i Protokollen, samt af Parterne underskrives, dersom de kunne skrive; og skal da en saadan indgaaet Forening have samme Kraft og Virkning, som en usvækkelig og upaaankelig Dom; fölgelig fuldbyrdes paa lige Maade, under Tvang af Execution, uden at videre Lovmaal finder Sted. — 31) Dersom Sagen angaaer Gjeld, eller afgjöres ved Forpligtelse til Penges Betaling, da skal en vis Tidspunkt dertil bestemmes,

1797. 20. Januar.

1797. 20. Januar. efter Parternes Overeenskommelse. Er derimod Forligets Gjenstand en vis Handling eller Gjerning, som skal iværksættes (t. Ex. naar Nogen forbindes til at aflede Vand, sætte Hegn, udlægge Vei, eller deslige), da bör der ved Foreningen altid bestemmes et passende og tilstrækkeligt Tvangsmiddel af Böder, som skulle udredes, saafremt det saaledes Foreskrevne ikke efterkommes, paa det at Sagens Afgjörelse kan være fuldstændig og endelig. — 32) De Sager, som indkomme for Forligelses-Commissionen, skulle være sluttede og afgjorte inden 4 Uger fra den Tid, de der ere blevne foretagne. I længere Tid maae de ei henstaae, uden med begge Parters Samtykke, eller og at Beviser ved Vidner söges, da 2. Cap. 10. § c tjener til Regel. — 33) Til at lette og befordre Foreninger imellem Vore kjære og troe Undersaatter, ville Vi tillade, at Alt det, som indgives til, eller forhandles ved og udstædes fra Forligelses-Commissionerne, maa skrives paa ustemplet Papir. — 34) Dersom en Forligelses-Commissarius selv er Part i den Sag, der skal omhandles, eller han er nogen af Parterne saa nær beslægtet eller besvogret, som i andet Led, da skal han i det förste Tilfælde strax træde ud af Commissionen; men i det sidstbenævnte skal han först spörge den anden Part, om denne er tilfreds med, at han, uagtet sit Slægtskabs- eller Svogerskabs-Baand, befatter sig med Mæglingen og Foreningen. Har da denne Intet derimod at erindre, maa han vedblive sit Sæde, efterdi det kunde være mueligt, at han, som retskaffen og gód Mand, kunde endog virke med Held paa sin Frænde, til at opnaae Fórlig. Men, önsker Modparten ikke at han skal beholde Sædet, da bör han vige samme. — 35) Naar nogen Commissarius, af de i sidste § anförte Aarsager, eller formedelst andet lovligt Forfald, ikke kan sidde i Forligelses-Commissionen, skal den tilbageblevne Mægler, enten alene, eller med en af ham dertil valgt og tiltagen god Mand, afhandle saadan enkelt Sag. — 36) Amtmændene skulle, naar de

reise om i deres Districter, lade sig forevise og flittigen eftersee Forligelses-Protokollerne, samt tegne deri, at de ere dem foreviste. — 37) Ved hvert Aars Udgang skal Forligelses-Commissionerne tilstille Amtmanden en Fortegnelse over de Sager, som ved Commissionen i det forlöbne Aar ere blevne foretagne og afgjorte, samt derved melde, hvilke der ere blevne forligte, og hvilke ere henviste til Rettergang, eller ere udsatte ved Commissionen. Disse Indberetninger skulle derefter, inden næste Aars Januarii Maaneds Udgang, indsendes til Vort Danske Cancellie, hvis Pligt det skal være at forelægge Os samme, paa det at Vi selv kunne bedömme Virkningen af denne Vor velgjörende Lovgivning, og tillige paaskjönne, om Nogen i denne Henseende har bidraget fortrinligen med Nidkjærhed og Flid til denne gode Sags Fremme. — 38) I de Sager, hvor Nogen anholder om beneficium paupertatis eller processus gratuiti, skal Övrigheden altid indhente Efterretning fra Forligelses-Commissionen, om den Ansögende har viist sig villig til at forlige Sagen i Mindelighed, paa billige Vilkaar, eller ikke. Denne Efterretning skal fölge Övrighedens Erklæring over Ansögningen, for at komme i Betragtning ved sammes Afgjörelse; thi Vi ville ikke, at trættekjære Mennesker skulle forundes saadanne beneficia. — 39) Naar Nogen med uafbrudt Virksomhed og Retskaffenhed har vedblevet at arbeide som Forligelses-Commissarius i 8 Aar, ville Vi udmærke ham, som en fortjent Mand, med en passende Rang, eller et andet Agtelses-Tegn. — 40) Iövrigt skulle Forligelses-Commissarierne og Skriveren, der förer Protokollen, nyde, til Belönning for deres Umage, 40 Sk. af den Klagende, og 24 Sk. af den Anklagede, hvilken Betaling dog ikkun skal finde Sted, naar Sagen ved Forlig bliver afgjort; men i modsat Fald betales Intet. — Den ene Trediepart heraf tilfalder Protokollisten, eller den af Mæglerne, som paatager sig Skriveriet. Skulde nogen af Parterne være saa fattig, at denne Udgift ikke af ham kunde tilveie-

1797. 20. Januar.

1797. 20. Januar. bringes, da bör Forligelsen desformedelst ei standses. — Iövrigt fölger det af sig selv, at det ogsaa under Foreningen kan bestemmes som et Vilkaar, om een af Parterne paatager sig at udrede den foranförte Bekostning. — 41) Dersom Forligelses-Commissarierne skulde nödsages til at gjöre nogen Reise til det Sted, hvor Commissionen holdes, da bör Udgiften til deres Befordring reparteres paa Amtet, iblandt de övrige Omkostninger, som udredes af det Offentlige. Paa lige Maade fordeles ogsaa det, som medgaaer til Protokollernes Indretning. — 42) Af denne Anordning skal der uddeles et tilstrækkeligt Antal Exemplarer iblandt Land-Almuen, paa det at Alle og Enhver derom kan have fornöden Kundskab. — 43) Endeligen befale Vi, at samtlige Amtmænd skulle uopholdeligen sætte denne Vor Lovgivning i Udförelse, og derefter, naar Indretningen paa ethvert Sted er bleven ordnet og bragt i Gang, allerunderd. indberette Os samme. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 20. Januarii 1797.

20. Januar. **Forordning ang. Vidners Förelse m. v. Khavn 20. Januar 1797.** — Publiceret paa Althinget 1798, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 1, S. 5—6; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 451, Samling af Forordninger m. v. udgivne af Landsoverretten i Island, S. 22, Anmærkn. — Siell. Reg. 82ᵇ, 616ᵇ—618. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1797, S. 23—24; Schou XII, 14—16.

Forordning, som befaler, at Vidner ei maae föres forinden Hovedsagen er bleven indklaget for Forligelses-Commissionen, samt at Sögsmaale, efter Vexel-Obligationer, ikke herefter skulle være undtagne fra at indkomme for bemeldte Commission, förend desangaaende skrides til Rettergang.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At, da Vi bestandigen, fra den Tid Forligelsesvæsenet er bleven

stiftet, have med et aarvaagent Öie fulgt og givet Agt paa denne Indretnings Gang og Virkning, med Hensyn til at befordre og lette sammes Udförelse, ved at bortrydde enhver Vanskelighed, som maatte forekomme eller lægges den i Veien; og Vi nu have erfaret, at det Bud, som indeholdes i Vor Forordning under 10. Julii 1795 § 49, nemlig: at det ei skulde være Nogen formeent, at oplyse sin Sag ved Thingsvidne, förend den indklages for Mæglerne, har af egennyttige Sagförere paa nogle Steder været misbrugt, til at forlede enfoldige Mennesker til at lade före bekostelige Thingsvidner, uden Fornödenhed, hvorved de Vedkommende ikke alene ere forvoldte unyttige Udgifter, men den mindelige Afgjörelse endog desformedelst er bleven gjort vanskeligere; efterdi den ene Part har paastaaet Godtgjörelse for de paa Thingsvidnet anvendte Omkostninger, og den anden Part har modsat sig at fyldestgjöre dette Forlangende, paa Grund af, at han ei vilde have nægtet det, som er bleven beviist med Vidner, dersom han strax var bleven indkaldt til Forligelses-Commissionen; saa have Vi besluttet, i Overeensstemmelse med det, som Vi, ved Forordning af Dags Dato, angaaende Forligelsesvæsenet paa Landet i Norge, have foreskrevet, herved allern. at fastsætte fölgende Regel: Naar Sager behöve at oplyses ved Vidner, og disse enten ligge paa deres Sygeseng eller paa Reise, saa at deres Forklaring, formedelst Ophold, kunde tabes, da maa det være tilladt at före saadanne Vidner, forinden Sagen bliver foretaget ved Forligelses-Commissionen; men ellers maa intet Thingsvidne, der sigter til Beviis i Rettergangstrætter, tilstedes, förend Hovedsagen er indkommen for Fredsmæglerne; skulde derimod Parterne ikke ved Forligelses-Commissionen kunne blive enige om Sagens sande Sammenhæng, saa at Vidner desangaaende maatte afhöres, da hör Commissionen derom meddele Vedkommende sin

1797. 20. Januar.

1797. Attest, samt udsætte Sagen i saa lang Tid, som der
20. Januar. udfordres til at forskaffe de fornödne Beviser; hvorefter Sagen igjen foretages til mindelig Afgjörelse. — Da Vi endvidere have fornummet, at der, i Sager, som angaae liquide Gjældsfordringer, med Held træffes mindelige Foreninger, især ved Bestemmelse af taalelige Betalingsterminer, om hvilke Parterne komme overeens; saa befale Vi, at Sögsmaale, efter Vexel-Obligationer, skulle herefter ikke være undtagne fra at indklages for Forligelses-Commissionen, förend desangaaende skrides til Rettergang. -- Derimod bör det, i Henseende til Vexler, have sit Forblivende ved det som er foreskrevet i Forordningen af 10. Juli 1795 § 19. Det fölger ellers af sig selv, at Vexel-Obligationer holdes i deres Kraft, naar Klagen over Mangel af Betaling indgives til Forligelses-Commissionen forinden Vexel-Obligationen er forfalden. Den Vedkommende af Forligelses-Commissionen, som udstæder Kalds-Sedler, skal derfor være pligtig til at paategne Obligationen, at den, inden Forfaldstiden, er bleven paaklaget, eller og meddele Klageren Attest derom. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet udi Vor kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 20. Januarii 1797.

28. Januar. **Cancellie-Skrivelse til Biskopperne i Island, ang. Fortegnelse over Præstekaldene og Præsterne i Island, m. v. Khavn 28. Januar 1797.** — Canc. Brevb. for 1797, Nr. 369, S. 247—248.

P. M. Da der i den trykte Fortegnelse over Præstekaldene paa Island findes adskillige, som ere vakante, men de færreste af disse igjennem Cancelliet besættes med Embedsmænd, hvorfor der ei heller om dem her findes nogen Efterretning: — saa skulle man tjenstlig anmode Deres Höiærv., at ville hertil strax indsende en saadan Fortegnelse over alle i det Dem anbetroede Stift værende Præstekald, tillige med enhver Præstes

hosföiede Navn, samt under hvilket Herred, Syssel og Amt de ere beliggende; men de Forandringer, som herefter maatte indtræffe, ville De behage at indberette hertil forinden hvert Aars Nyaar. Det kongelige Danske Cancellie den 28. Januarii 1797. 1797. 28. Januar.

Forordning om Tolden og Kjöbstæd-Consumtionen i Danmark og Norge. Kjöbenhavn den 1. Februar 1797[1]. — Emaneret igjennem General-Toldkammeret, men ikke sendt til Island eller der publiceret. — Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1797, S. 122—296; Schou XII, 16—213. — Denne Forordn. er udgivet, med Tillæg af de indtil 1. Decbr. 1845 dertil givne Anordninger og Befalinger m. v., af M. W. Jörgensen. Khavn 1845. 4to med Register. — **Uddrag.** 1. Febr.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. . . . . . Denne Vor Forordning træder i Kraft i Danmark og Norge fra 1. April indeværende Aar. Fra den Dag af ophæves ikke alene Toldforordningen for begge Rigerne af 26. Novembr. 1768, og Consumtions-Forordningerne: for Danmark af 15. Oktbr. 1778 og for Norge af 24. Januarii 1682, men ogsaa alle andre forhen givne Anordninger ved Toldvæsenet og Kjöbstæd-Consumtionsvæsenet, naar og forsaavidt de ikke i denne Forordning udtrykkeligen ere nævnte som gjeldende . . . . .

I. Afdeling. *Om Told- og Consumtionsvæsenet i Almindelighed* (§§ 1—136) . . . . . 7) Som indenlandsk og mellemrigsk Handel ansees ogsaa Handelen paa Vore Öer og Grundstrækninger i Ost- og Vestindien, samt Guinea, ligesom og den paa Vore nordlige Lande: Island, Finmarken, Færöe og Grönland. I Henseende til hvilke Handeler Told- og Consumtionsvæsenet retter sig efter de særdeles Anordninger, som derom ere givne eller herefter gives. . . . . . 20) Ligesom Afgifterne af

[1]) For. 1. Mai 1838.

1797. 1. Febr. Varer, saa skulle og Afgifterne af Skibe herefter være sammendragne til enkelte, saaledes: at istedenfor de hidtilværende ordinaire Lastepenge, Accise-Lastepenge, Stempletpapirpenge, Skriverpenge, skal herefter for Skibe i Almindelighed til Told- og Consumtionskassen kun svares een Afgift, under Navn af Lastepenge, og for de Skibe, som fare med algierske Passe, desuden Extra-Laste- og Rançonpenge: Alt saaledes som denne Forordnings V. Afd. 370—376. § foreskriver. . . . . . 23) Paa Skibe og Varer hefte, foruden Afgifterne til Vor Kasse, endnu visse andre Afgifter, som ere henlagte til Kjöbstæderne selv, og til offentlige Indretninger, for hvilke de oppebæres, saasom Fyrpenge[1], Ringepenge, visse Havne- og Bropenge, til hvilke ogsaa hörer endeel af den hidtilværende Accise i Kjöbenhavn o. a. fl. Disse Afgifter, som ikke henhöre under denne Forordning, skulle erlægges efter de forskjellige og særskilte Anordninger, som for hvert Sted og for hvert Slags Afgifter der paa Stedet ere givne, eller herefter gives. — . . . . . 55) Almindeligen bör Indförsels-Afgifterne af Varer erlægges ved deres Indförsel, ligesom Udförsels-Afgifterne ved deres Udförsel; men for at fremme Handelen med fremmede Varer til fremmede Steder, og for at de Handlende kunne undgaae at staae i Forskud med Afgifter af Varer, som de endnu ikke have afsat, bevilges det, at i alle Kjöbstæder, hvor Toldsteder ere, maa for fremmede Varer være tvende Slags Oplage: Transitoplag nemlig, og Creditoplag. — . . . . . 62) Det beroer paa Eieren eller Commissionairen, hvor længe Varer paa Transitoplaget skulle henligge. I de förste 14 Dage efter Oplæggelsen betales derfor Intet, men efter disse 14 Dages Forlöb skal, foruden den Transittold, eller Indförselstold, som hæfter paa Varerne, endvidere betales for

[1]) For. 1. Mai 1838 § 71; Plak. 13. Marts 1844 Tarif Litr. D.

Oplæggelsen og Bevaringen en billig Afgift, efter denne For.s V. Afd. 365. §, hvilken Oplagsafgift fordobbles naar Varerne have henlagt i Toldbodpakhuus over 3 Maaneder efter de 14 Fridage.[1] — . . . . . 65) Det er Creditoplag, naar fremmede toldbare Varer med Credit paa de Afgifter, som ellers ved Indförselen skulde svares, strax betroes Eieren i eget Værge og til egen Raadighed, mod at Indförsels-Afgifterne siden erlægges, forsaavidt Varerne forblive i Landet, men at derimod de Varer, som udföres til fremmede og frie Stæder, afskrives i Oplaget. — . . . . . 73)[2] Naar og saa ofte Varer indföres paa Creditoplag, enten directe fra fremmed Sted eller fra Transitoplag, eller fra et andet Creditoplag, eller Varer udföres fra Creditoplag til fremmede Steder, eller til Fristeder, saasom Island, Finmarken, Færöe o. s. v., eller til andet Creditoplag: da skal saadant for Oplags-Regnskabsföreren skriftligen og behörigen anmeldes; men hvad Oplagshaveren udtager af sit Oplag til Afsætning, Fortæring og Forbrug i Landet, dette anmelder han kun ved hvert Fjerdingaars Udgang, da fra Toldvæsenets Side gjöres Afregning med ham om de Afgifter, han for det forlöbne Qvartal af sit Oplag haver at erlægge; ligesom og hans Beholdning da eftersees, og det som til fremmede eller frie Steder, eller andre Creditoplage er udfört, afskrives, m. v. . . . . .

1797. 1. Febr.

II. Afdeling. *Om indkommende Varer og Skibe, og den Orden som dermed bör holdes* (§§ 137—229).

III. Afdeling. *Om udgaaende Varer og Skibe, og den Orden som derved skal iagttages* (§§ 230—303). . . . . . D) *Losnings-Attester eller de saakaldte Rückattester:*[3] —

[1]) For. 1. Mai 1838 § 21; Toldk. Circ. 31. Decbr. 1838 § 22.

[2]) For. 1. Mai 1838 § 33.

[3]) Forskrifter og Formularer for Rückattester i Toldk. Circ. 15. Juli 1820.

1797. 1. Febr. 298) Naar fremmede ufortoldede Varer under Toldforsegling, eller efter Tal, Vægt og Maal, gaae fra et Toldsted i Landet til et andet, eller ud af Landet, skal til det Toldsted, hvorfra de ere udgangne, fra det Toldsted, hvortil de sidst ere ankomne, tilveiebringes Attest for, at de til sidste Toldsted med ubrudt Segl, eller ved det opgivne Tal, Vægt og Maal, ere ankomne. — 299) Ligeledes naar indenlandske Varer, af hvilke udgaaende Told til fremmede Steder eller til Hertugdommene er bestemt, angives til et indenlandsk Sted, og altsaa ere frie for fremmed udgaaende Told, skal den indenlandske Losning med Losningsattest godtgjöres. — 300) Losnings- eller Rückattester har det hidindtil været paalagt Afsenderne eller Udskiberne at forskaffe, og derfor ved Afsendelsen at stille Borgen. Denne med Tvang forbundne Forpligtelse ophæve Vi for alle indenrigs bosatte Afsendere og Udskibere, ligesom og for de agende Postförere, og ville derimod at Toldstederne indbyrdes skulle maanedlig tilstille hinanden samme for alle de i Maanedens Löb indgangne Varer, for hvilke Losningsattester fordres. — 301) Naar og saasnart det da befindes, at Varer, for hvilke Losningsattest skal tilveiebringes, ikke inden 3 Maaneders Forlöb ere komne til det angivne Sted, kræves Afsenderen eller Udskiberen til Ansvar. Kan han ikke, inden andre 3 Maaneders Forlöb, selv ved tilveiebragt Losningsattest bevise, at og hvorledes Varerne ere forkomne, betaler han Afgiften, og af sammes Belöb ½ Procent maanedlig fra Varernes Udförselsdag at regne. For contrebande Varer, hvis Slags og Mængde kan vides, forfalder Værdiens Belöb til Confiscation. For Pakker, Kasser og deslige af ubekjendt Indhold bödes efter General-Toldkamrets Kjendelse. — 302) Fra den i foranstaaende 300. og 301. §§ bestemte Regel undtages Losningsattester for Creditoplagsvarer fra Oplag til Oplag i forskjellige Byer, hvilke Attester Oplagshaveren paa Afsendingsstedet selv haver at besörge tilveiebragte, for at kunne faae Afskrivning

i sit Oplag. — 303) Det samme gjelder om Losningsattester for Varer, som udgaae til Vore Öer og Grundstrækninger udenfor Europa, samt til Island, Finmarken og Færöerne, forsaavidt Losningsattester derfra skulle forskaffes. Men til saadanne Losningsattesters Tilveiebringelse gives Tid, for dem fra Island og övrige nordlige Lande i 1 Aar, og for dem fra Stederne udenfor Europa i 1½ Aar. 1797. 1. Febr.

IV. Afdeling. *Om Maleværket og Brændeviinsbrændingen m. v. i Kjöbstæder og consumtionspligtige Byer, o. s. v.* (§§ 304—360).

V. Afdeling. *Tariffer,* m v. (§§ 361—369). *Lastepenge af Skibe og Ranconpenge*[1] (§§ 370—375)..... *Ranconpenge*[2] (§ 376)..... *Reglement for Sportlerne ved Told- og Consumtionsvæsenet*[3] (§§ 387—395)...... Givet i Vor kongelige Residensstad Kjöbenhavn den 1. Februarii 1797.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Godtgjörelse for Fragt for de af Apothekeren i Island forskrevne Medikamenter. Khavn 28. Marts 1797. — Islandske Copieb. Litr. Z, Nr. 559. 28. Marts.

I Anledning af hosfölgende Skrivelse fra Apotheker Jonsen om Fornödenheden af, at de til Landet aarlig afsendende Medikamenter ankomme tidlig dertil om Foraaret, maae vi tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet at give ham tilkjende, at vi, for at opnaae Öiemedet, ikke haver noget imod, at han ved sin Commissionair

[1] de senere Bestemmelser herom see Plak. 13. Marts 1844 Tarif Litr. C.

[2] ophævet ved Plak. 8. Juni 1827.

[3] For. 1. Mai 1838 § 79; Toldk. Circ. 13. Mai 1845. Sportlerne bestemmes i den Plak. 13. Marts 1844 vedföiede Tarif Litr. E.

1797. foranstalter dem afsendte med de herfra afgaaende
28. Marts. Handels-Skibe imod billig Fragt, som, naar Skipperen ved sin Hjemkomst melder sig her ved Kammeret med en af Apothekeren og Hr. Stiftamtm. attesteret Regning, skal her blive betalt. Rentekammeret den 28. Marts 1797.

28. April. **Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskopperne paa Island, ang. de islandske Bogtrykkeriers indbyrdes Forhold.** Khavn 28. April 1797. — Publiceret paa Althinget 1797 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xv. l. S. 30—31. Norske Tegn. 45 (XLV), 52; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, S. 451—452.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Eftersom du, Os elskelig Biskop Stephensen, hos Os allerund. haver anholdt om, at Holums Bogtrykkerie maa beholde dets gamle Rettigheder, og Vi af din, Os elskelig Stiftbefalingsmand Ole Stephensens og den constituerede Stiftsprovst Hr. Marcus Magnussens i den Anledning afgivne Erklæring, allern. have erfaret, at det Hrappsöiske Bogtrykkerie nu, ved det nylig oprettede Landoplysnings-Selskabs kraftige Understöttelse er sat paa den Fod, at det kan udgive og allerede har begyndt at udgive for Landet saa uundværlige som opbyggelige Böger i theologiske og flere Videnskaber, som det i lang Tid, til det Almindeliges störste Skade, har savnet fra det eneste i Landet nu for Tiden hvilende Holums Bogtrykkerie: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi allern. ville have fastsat, at bemeldte Bogtrykkerier (det syderlandske fra Hrappsöe og Holums Bogtrykkerie) herefter skal være aldeles uafhængige af hinanden, saaledes, at ethvert har lige Ret til at forlægge og trykke Böger i alle Sprog og Videnskaber, dog ethverts Forlagsrettighed til de fra samme udgivne eller herefter udgivende Böger uforkrænket, saa længe et af disse formaaer at besörge nye Oplage. Derefter I eder

allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 28. April 1797. [ad mandatum]. 1797. 28. April.

Plakat ang. Attester af Kirkeböger i Delinquent-Sager. Khavn 5. Mai 1797. — Publiceret paa Althinget 1798 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 4, S. 6; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 452—453, samt den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. fl. S. 80–81, Anmærkn. — Siell. Reg. 82ᵇ, 840ᵇ–841. Original-Aftryk hos Schultz. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 197—198. Qvart-Forr. for 1797, S. 58—59; Schou XII, 223—224. 5. Mai.

Plakat, angaaende en nærmere Bestemmelse i Henseende til Attester af Kirkebögerne i Delinquent-Sager.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, ligesom Vi i den 38. § af Vor Forordning under 3. Junii 1796, angaaende Rettens vedbörlige og hurtige Pleie, have befalet, at, „naar der maatte udfordres lang Tid for at tilveiebringe Attest af Kirkebogen om en Delinquents Alder, da maa hans Tilstaaelse om, at være kommen til Lavalder, antages som Beviis i denne Henseende, dersom hans Forbrydelse ikke er saa stor, at han tiltales paa sit Liv, eller til Hensættelse i Fængsel for sin Livstid; dog at Dommeren og Laugrettes-, eller Stokkemændene tillige i Protokollen attestere, at det klarligen kan skjönnes af hans Udseende, at der ingen Tvivl kan være om, at han jo er ældre end 15 Aar." — Saa have Vi endvidere, paa Grund af Höiesterets Betænkning, fundet for godt, at udstrække den fornævnte Regel til saadanne Sager, hvori det gjælder den Tiltaltes Liv eller Frihed, dog under fölgende Bestemmelser, nemlig: Dersom den Anklagede har været saa længe bekjendt i Egnen, at der ved Vidner kan haves Oplysning om, at han er 15 Aar gammel, eller

1797. han selv aflægger en saa omstændelig Forklaring om 5. Mai. sit Levnetslöb, at det af Epokerne deri kan med Vished sluttes, at han er ældre, eller og, om han har levet i Ægteskab, staaet i borgerlige Forbindelser, eller nydt borgerlige Rettigheder, som myndig Mand, med mere, der kan skjönnes at medföre samme Grad af Vished, maa saadant, endog i Sager, der angaae den Tiltaltes Liv eller Friheds Tab for bestandig, ansees som Beviis om hans Lavalder, uden at Attest af Kirkebogen derom behöves, naar denne ikke, uden lang Ophold, kan være at tilveiebringe, om hvilket sidste Rettens Betænkning dog skal vedlægges eller tilföres Protocollen og Akten. Iövrigt bör det Rettens Skjön, om den Tiltaltes Alder, grundet paa hans Udseende, som Forordningen af 3. Junii f. A. befaler, ingenlunde forsömmes. Hvorefter enhver Vedkommende sig allerund. haver at rette. Givet i Vor kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 5. Maji 1797.

6. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Afkortning af Skolens Bibliothekspenge.** Khavn 6. Mai 1797. — Canc. Brevbog for 1797, Nr. 1957, S. 1075.

P. M. Hr. Stiftamtm. har vel i Skrivelse af 20. Septbr. f. A., paa adskillige af Dem anförte Grunde, indstilt, om ikke de ved Reglem. af 15. April 1785 til et Bibliothek ved Reykevig Skole bestemte 50 Rd. aarlig maatte fuldt udbetales fra 1. Maji 1785, uden at deri blev decourteret de 19 Rd. 12 Sk., som det kgl. Rentekammer efter Cancelliets Skrivelse til Dem og Biskoppen af 13. Septbr. 1788 har seet sig nödt til at tage deraf, fordi ingen anden Udvei var til at bringe disse Penge tilveie til Medicinal-Anstalten, efter at de vare forglemte at inddrage i Reglementet. — Men da baade Cancelliet og det kongelige Rentekammer, med hvilket man i den Henseende har fört Brevvexling,

holder for, at 30 Rd. 84 Sk. aarlig maa være tilstrækkelig til derfor at anskaffe de fornödne Böger til et Bibliothek ved Skolen, som, efter det Begreb begge Collegier gjöre sig om samme, blot behöver at bestaae af Lære- og Læseböger til Fordeel for Ungdommen, saa skulde man herved tjenstligst tilmelde Hr. Stiftbefalingsm., at det i Henseende til de 19 Rd. 12 Sk. til Medicinalvæsenet vil forblive ved Cancelliets forberörte Skrivelse af 13. Septembr. 1788. Det kongelige Danske Cancellie den 6. Maji 1797. 1797. 6. Mai.

Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Leiermaals-Straf. Khavn 20. Mai 1797. — Canc. Brevb. for 1797, Nr. 2180, S. 1233—1234. 20. Mai.

P. M. Ved Skriv. af 1. Febr. d. A. har Hr. Amtm. indberettet til dette Collegium, at Bonden Olaver Erichsen [af Sönder-Mule Syssel], der har besvangret sin afdöde Kones Sösterdatter, Gudrun Einarsdatter, ikke seer sig istand til at gjöre Brug af den ham og bemeldte hans Kones Sösterdatter gratis meddeelte Ægteskabs-Bevilling, da hun ikke skal være at formaae til at indlade sig i Ægteskab med ham, hvorhos De forespörger, hvorledes med denne Sag skal forholdes. — I Anledning heraf skulle man, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tjenstlig have Dem tilmeldet: at Straffen blot bliver at anvende paa den, som er uvillig i Ægteskabet, dog kan den formildes til 4 Dages Fængsel paa Vand og Bröd. Det kgl. Danske Cancellie den 20. Maji 1797.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Salg af den kongelige Landskyldsfisk ved Auktion. Khavn 20. Mai 1797. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 614. 20. Mai.

Efter de Vanskeligheder, der möder med at faae

1797. Hans Maj^ts Landskyldsfisk af Guldbringe Syssel fört her
20. Mai. til Staden, maa vi tjenstligst have Hr. Stiftamtm. anmodet om, at ville, efter foregaaende Bekjendtgjörelse, foranstalte den, saavel den gamle som indeværende Aars Landskyldsfisk, bortsolgt ved offentlig Auction, dog saaledes, at den ikke opraabes under eet, men i mindre Partier, 5 Skpd. ad Gangen, og at af Fisken for indeværende Aar holdes 60 à 80 Skpd. tilbage, som med Postskibet tilkommende Aar kan hertil blive afsendt, i det Tilfælde at derfor ikke skulde være at erholde i det mindste 7½ Rd. pr. Skippund. Rentekammeret den 20. Maji 1797.

26. Mai. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Skalholts Stift Geir Jonsson Vidalin, ang. Nes Kirkes Nedlæggelse m. v. Frederiksberg den 26. Mai 1797.** — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, S. 453—454. Norske Tegn. 45 (XLV), 63—64. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 198—199. Fogtm. VI. 9, 107—108.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Vi ved Reskr. af 4. April 1794 har bemyndiget dig, Stiftamtmand Stephensen, saavel som nu afgangne Biskop Finsen, til at indkomme med nærmere Forslag angaaende Næs Kirkes Nedlæggelse og Forening med Reykevig Domkirke, og Vi nu have ladet Os foredrage den ifölge deraf til Vort Danske Cancellie indsendte Forestilling, hvori anföres, at Næs Kirke er ligesaa overflödig paa Seltjarnarnæs, som den efter forbemeldte Reskript nedlagte Laugarnæs Kirke, da den ligger næppe to Kanonskud fra Domkirken, og Veien imellem begge Kirker er god hele Aaret igjennem: — Saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning heraf, saavel som de Os iövrigt foredragne Omstændigheder, samt efter

Vort Rentekammers i denne Sag afgivne Betænkning, allern. ville have bestemt: 1797. 26. Mai.

1) At Næs Kirke i Skalholt Stift skal nedlægges og ved offentlig Auction bortsælges, samt at Kirkens Gjæld maa afbetales af Belöbet, men Overskuddet henlægges til Reykevig Domkirke. — 2) at Næs Kirkes Ornamenter og Instrumenter maae skjænkes til nærmeste fattige Kirker, efter din, Biskop Vidalins Bestemmelse, men Klokkerne sælges paa Auction, for deraf at samle en Capital til Hjælp for de fattigste Kald i Stiftet. — 3) At bemeldte Domkirke maa, som fuldkommen Eiendom, beholde de Næs Kirke forhen tilhörende Jorder, Biggard og Bakka, samt den deraf svarende Afgift erlægges til Domkirken, for, tillige med andre Ydelser af Næs Sogn, aarlig at inddrages i Vor Jordebogskasse; — og 4) at de trende Laugarnæs Kirke forhen tilhörende Qvilder, som ved fornævnte Vort Reskript af 4. April ere henlagte til Domkirken, maae sættes paa Kirkejorderne Biggard og Bakka, som Domkirken tilhörende, til Bedste for Dompræsten, saaledes at disse Jorder, hver især, bortböxles med eet Qvilde, og Domkirkepræsten af disse tvende Qvilder oppebærer fuld Smörleie in natura, men at Leien af den tredie Qvilde udbetales Præsten af Domkirkens aarlige Indkomster med 1 Rd. 40 Sk. — Derefter 1 eder allerund. have at rette og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende eder Gud. Skrevet &c. Friderichsberg den 26. Maji 1797.

Reskript til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Formildelse af Horstraf. Frederiksberg den 26. Mai 1797. — Norske Tegn. 45 (XLV), 62b—63. 26. Mai.

Christian den Syvende &c. V. N. Da Vi ved Reskr. af 8. Maji 1795 til Stiftamtmand Stephensen have benaadet Arne Gellirsen for tredie Gang begaaet Hoer, paa Livet, imod at hensættes til Tugthus-Arbeide i 6

1797. 26. Mai. Maaneder, og du nu, efter at denne Vores Resolution er bleven dig bekjendtgjort, haver indberettet til Vort Danske Cancellie, at forne Arne Gellirsen, formedelst Sygdom, efter den af vedkommende Chirurgo derom fremlagte Attest, hverken er i Stand til at udstaae den lange og besværlige Transport af omtrent 70 til 80 Mile over Land, til Tugthuset, eller at udholde noget Arbeide sammesteds, samt at Transporten vilde, efter Chirurgi Formodning, bidrage til den Skyldiges Död, tvertimod bemte Vor Befalings Hensigt: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning af de saaledes oplyste Omstændigheder, allern. ville tillade, at forne Arne Gellirsen maa, istedetfor det ham ved Vores Resol. af 8. Maji 1795 paalagte 6 Maaneders Arbeide i Tugthuset, hensættes i 3 Uger paa Vand og Bröd, hvilken Tid maa deles i trende særskilte Gange. Derefter du dig allerund. haver at rette, og den fornödne Anstalt i Overeensstemmelse hermed at lade föie. Befalende &c. Friderichsberg den 26. Maji 1797.

24. Juni. **Cancellie-Plakat ang. Forrentelsen af Umyndiges Midler.** Khavn den 24. Juni 1797. — Publiceret paa Althinget 1798 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 5, S. 6; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, S. 454. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1797, S. 84; Schou XII, 240.

Plakat, angaaende Nedsættelse i Renten af Umyndiges Midler, som herefter indtages i den kgl. Kasse.

Da Hans kongelige Majestæt allern. har ophævet den indtil videre givne, og ved Plakaten af 9. Martii 1792 bekjendtgjorte, Authorisation til at indtage Umyndiges Midler i den kongelige Kasse til 4 Procent aarlig Rente, og at bestemme [r. og bestemt] Renten for de Umyndiges Midler, som herefter, i Overeensstemmelse med de derom foreskrevne Forholdsregler, i den kongelige Kasse blive

imodtagne, til $3^3/_4$ pro Cento aarlig: — Saa bliver denne allerhöieste Befaling herved bekjendtgjort til alle Vedkommendes Efterretning. Det kongelige Danske Cancellie den 24. Junii 1797. 1797. 24. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand **Olaf** Stephensen, ang. **Naadens-Aarets Beregning for Bispe-Enkerne i Island.** Khavn 15. Juli 1797. — Canc. Brevb. for 1797, Nr. 3170, S. 190—191. 15. Juli.

P. M. Ved Skrivelse af 18. August f. A. har Hr. Stiftbefalingsm., i Anledning af Biskop Finsens Dödsfald, forespurgt Dem hos det kongelige Rentekammer, om der med det Enke-Bispinde Finsen nu tilkommende Naadens-Aar skal forholdes paa samme Maade, som för i lige Tilfælde er skeet, i Overeensstemmelse med de kongelige Anordninger af 29. Maji 1767, 1. Maji 1789 og 9. Septbr. 1791. — Velbemeldte Collegium har derpaa tilstillet Cancelliet Sagen, som herunder henhörende. Efter nu at have indhentet Biskop Balles Betænkning, undlader man ei til behagelig Efterretning herved tjenstligst at tilkjendegive Dem: at Naadens-Aaret maa beregnes for den nu levende Enke-Bispinde Finsen paa samme Maade som for alle de fremfarne Bispe-Enker i Island, i Overeensstemmelse med de foranförte Anordninger. Det kongelige Danske Cancellie den 15. Julii 1797.

Cancellie-Skrivelse til **Biskoppen over Sjællands Stift**, ang. **Opsamlingen af de saakaldte islandske Penge.** Khavn den 16. Septbr. 1797. — Canc. Brevb. for 1797, Nr. 4170, S. 902. 16. Septbr.

P. M. Man skulde herved tjenstl. tilmelde Deres Höiærv., at det med videre Anvendelse af de i Deres Promem. af 27. August f. A. ommeldte, ved Collect for Island indsamlede Penge, kan beroe, indtil Capitalen

1797. bliver saa stor, at Renterne kunde belöbe til 100 Rd. aarlig. Det kongelige Danske Cancellie den 16. Septbr. 1797.
16. Septbr.

16. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Udsalg af Medikamenter. Khavn 16. Septbr. 1797.** — Publiceret paa Althinget 1798 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV, S. 7—8; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 454. Canc. Brevb. for 1797, 4200, S. 926—927. Uddrag i Collegial-Tidenden 1798, S. 21; Fogtm. VI. 9, 227.

P. M. Efter at have corresponderet med det kgl. Collegio medico, i Anledning af Hr. Stiftbefalingsm.' Skrivelse, dat. 13. Mai sidstl., angaaende den Medikament-Handel, som Landphysikus Svendsen, paa Chirurgus Aresens Angivelse, har paaklaget at skal skee i Kjöbstæderne paa Nordrelandet i Island af de Handlende, og in specie af Faktor Lynge i Öefjords Kjöbstæd, skulde man tjenstligst melde: at denne Handel strider saa ganske og aldeles mod god Orden, da ved adskillige af Sorterne Indbyggernes Liv og Helbred kan sættes i Vove, og ved andre den privilegerede Apotheker beröves den Fordeel, hvoraf han skal deels leve, deels erstatte Tabet paa andre Sorter, at Cancelliet finder, at al Medikamenthandel i hele Island, uden af dertil privilegerede Apothekere, bör til Misbrugs Forekommelse udtrykkelig forbydes, under Straf af Varenes Confiscation, og en passelig Mulkt, ligesom her i Danmark ved adskillige Reskripter, og for Norge ved Reskr. af 17. Januar 1783, er befalet; — hvilket behageligen maatte bekjendtgjöres Vedkommende til Efterretning. Det kongelige Danske Cancellie den 16. Septembr. 1797.

26. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Lönnen for Postbudet til Nordlandet. Khavn 26. Septbr. 1797.** — At Kammeret finder det billigt, at Nordlandets Postbud tillægges fra

1798 Aars Begyndelse 2 Rd. aarlig, „for hans paa Reiserne havende Udgifter paa Fölgemænd og Færgetolde", hvorimod ingen Godtgjörelse tilstaaes ham for den forbigangne Tid. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 642. — Communication til Landfoged Finne s D., Copieb. sst. Nr. 643. 1797. 26. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Lön for Medhjælperne og Klokkeren ved Domkirken i Reykjavik. Khavn 26. Septbr. 1797. — At Kammeret bifalder Stiftamtmandens Forslag af 13. Febr. s. A., at Medhjælperne ved Reykjavík's Domkirke tilstaaes aarlig 2 Rd. og Klokkeren 1 Rd. 48 Sk., hvilket aarlig passerer til Udgift i Domkirkens Regnskab. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 662. 26. Septbr.

Rentekammer-Plakat ang. Vægt af Fisk og Meel, samt Oplag af Varer i Island m. v. Khavn 29. Septbr. 1797. — Ikke særskilt publiceret, men kun som et Afsnit i den fölgende kongelige Resolution om Handelen i Island (jevnf. de denne forudskikkede Bemærkninger). Originalen indheftet ved den straxnævnte Resolution i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 78, Nr. 57b; Rentek. Norske Exped. Prot. 18, Nr. 462, S. 217—218. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1797, S. 105—106; Schou XII, 256—257. 29. Septbr.

Plakat ang. Vægt af Fisk og Meel i Island, samt Tilsigelse af et rentefrit Laan for de Handlende, som ville indrette og vedligeholde Oplag af Nödvendigheds-Vare paa visse Steder i den nordlige Deel af Landet.

Hans kongelige Majts til Danmark og Norge &c. &c. Præsident, Deputerede og Tilforordnede i Rentekammer-Collegio bekjendtgjöre herved, ifölge Hans kongelige Majts allerhöieste Befaling, til de paa Island Handlendes Efterretning: at da Hans Majt har ladet Sig allerund. foredrage Islændernes Besværing over, at de Handlende ikke ville paa een Gang veie store Qvantiteter af de

1797. Fiskevare, som de tilforhandle sig, samt at de vægre
29. Septbr. dem ved at veie Foustager med Meel, har Allerhöistsamme herpaa allern. resolveret, at de Handlende i Island skulle være pligtige til ved Imodtagelsen at veie paa en Gang indtil 10 Lpds. Vægt af Fisk, og iligemaade, paa Forlangende, at veie Meel-Foustager. — Da den nordlige Deel af Island formedelst den grönlandske Driviis ofte er langt ud paa Sommeren utilgjængelig for Handels-Skibene, og dette District fölgeligen kunde udsættes for Mangel paa Nödvendighedsvare, vil Hans kongelige Majt, at de Handlende, som paa fölgende Kjöbstæd og Udliggersteder i samme District, nemlig: Öefjords Kjöbstæd og Udliggerstederne Husevig, Hofsaas og Skagestrand i Nordre Amtet, samt Rechefjord Udliggersted i Vester-Amtet, maatte blive til Sinds at indrette og bestandig at vedligeholde et Oplag af Nödvendighedsvare, saasom: alle Slags Kornvare og Meel, Tömmer og Trælast, Jern, Salt og Lodliner, kunde vente allern. at forundes et rentefrit Laan, i Forhold til Oplagets Störrelse, og imod Hypotheque med förste Prioritetsret i Oplaget selv. — De Vedkommende ville herom melde sig i Rentekammeret, hvor Enhver paa sit Andragende skal meddeles nærmere speciel Resolution. Rentekammeret den 29. Septbr. 1797.

29. Septbr. **Kongelig Resolution ang. Islands almindelige Ansögning om Handelsfrihed m. v. Khavn 29. Septbr. 1797.** — I Forestilling 26. Septembr. udvikler Rentekammeret denne Sag, hovedsagelig efter de af den islandske Handels-Realisations-Commission fremsatte Oplysninger og Bemærkninger. De indkomne Andragender og Forslag vare fölgende: *a)* den saakaldte „Islands almindelige Ansögning", dat. „Islands Althing den 24. Julii 1795", og indsendt i tre ligelydende Gjenparter, een fra hvert Amt, samt udgivet i Trykken; dens 3 Indstillingspunkter ere kortelig anförte i Resolutionen; *b)* 20 forskjellige Andragender og Klager fra Sönder-Amtets forskjellige Sysseler og Communer, samt fra Mule-

Sysselerne, hvis Anker Stiftamtmanden havde henfört under 7 i Resolutionen fremsatte Hoved-Punkter; dertil havde Stiftamtmanden knyttet sine Forslag, der bestode i: 1) at Collectpengene og Meelbödernes Renter maatte blive anvendte til at danne et Grundfond, for derved at oprette et almindeligt Interessentskab i Island selv, som Udgangspunkt for en virkelig activ Handel fra Island, men for det af Collectens Midler gjörende Oplag skulde aarlig aflægges Regnskab til Rentekammeret; 2) at Kjöbstæderne maatte forsynes med Forsvars-Anstalter, til at betrygge Vedkommendes Sikkerhed og Formue. c) Andragende fra nogle Embedsmænd i Vester-Amtet, som gik ud paa: 1) at et eller flere Skibe maatte for kongelig Regning beseile ethvert District; 2) at Enhver maatte gjöre Handels-Anlæg, og 3) at der maatte trykkes Lister over samtlige Cargaison- og Retourvarer i Frihandelens Tid. — Med Hensyn til de almindelige Klager over Handelens Gang, navnlig siden 1793, havde Realisations-Commissionen (der stedse gaaer ud fra, at Handelen paa Island siden 1787 er fri) sögt at vise, paa den ene Side, at forsaavidt Priisforholdene virkelig vare mindre favorable for Islænderne, var dette ingenlunde en Fölge af Plakaterne 1. Juni 1792 og 23. April 1793, men begrundet i Conjunkturerne, navnlig den stærke Dalen i Fiskepriserne, som i de nævnte Aar vare gaaede op til over 30 Rd. pr. Skpd., men siden i Aaret 1792 faldne ned i 16 à 17 Rd. pr. Skpd.; paa den anden Side ved at eftervise, at Beseilingens Gjennemsnit ikke er mindre end i den octroyerede Handels Tid, at Ind- og Udförselen er tiltaget, og at Landets Folkemængde er i Fremvæxt. Med Hensyn til Beseilingen anföres, at efter Söpassernes Angivelse er Island beseilet

1797. 29. Septbr.

Aar	Skibe	til Drægt. C.Læst.	deraf fra Altona	C.Læst.
1788	af 53	1901	2	95
1789	- 63	2493½	6	282½
1790	- 66	2410	3	133
1791	- 59	2277½	4	187½
1792	- 53	2121	4	187½
1793	- 49	1989	3	140
1794	- 38	1453	1	48
1795	- 41	1662½	1	47
1796	- 57	2352½	»	»

Altsaa Middeltal omtrent 53 Skibe paa 2073 Commerce-Læster,

1797. som ansaaes at svare omtrent til Beseilingen i Octroyhande-
29. Septbr. lens Tid.

Af indförte Varer anföres exempelviis (Tilförsel fra Altona ubekjendt):

	i Octroyens Tid aarlig	under Frihand. aarlig	under Frihand. mere	under Frihand. mindre
Rugmeel	9790 Tdr.	7343 Tdr.	»	2447
Rug	2944 —	4659 —	1715	«
Byg	2426 —	1249 —	»	1177
Bygmeel	1293 —	417 —	»	876
Gryn	383½—	275 —	»	108½
Erter	109 —	565½—	456	»
Caffebönner	3343 Pd.	3543 Pd.	200	»
Brændeviin	792 Tdr.	735 Tdr.	»	57

Med Hensyn til, at Tilförselen af de fleste Sorter Nödvendighedsvarer saaledes var mindre end i den octroyerede Handels Tid, og den fra Island förte Klage over Mangel paa Tilförsel syntes at bestyrkes, bemærkes, at dette er „ikke fuldkommen Beviis for, at der ikke har manglet det Nödvendige, men vel at Almuen indskrænker disse Artiklers Brug". — Med Hensyn til Udförselen bemærkes, at af Fisk antages at være udfört mere aarlig end i Octroyens Tid, skjöndt man ikke kunde angive det nöiagtig, da Udförselen til Altona ikke var bekjendt.

	i Octr. Tid aarlig	under Frihand. aarlig	under Frihand. mere	under Frihand. mindre
Tran	929¼ Td.	1202½ Td.	c. 273	»
Kjöd	1628½ —	1849½ —	221	»

I de tre sidste Aar havde Udförselen af Tran og Kjöd endog været respective 518 og 684 Tder mere end i Octroyens Tid. — Folkemængden, som i de 18 Aar för 1785 var aftaget med 5664, var i Aarene 1785 til 1796 tiltaget med 3913 Personer, saaledes at den nu var omtrent 44,500 (1785: 40,623). Med Hensyn til Fordelingen af Handelen, da vare i Reykjavík 9 og i hele Sönder-Amtet 15 Handlende, i Vester-Amtet 11, i Norder-Amtet 6 og i Öster-Amtet 3 Handlende. Det mentes saaledes, at Mangel paa Concurrence i nogle af Landets Egne virkelig fandt Sted, og en anden virkelig Mangel befandtes i, at Tilförsel af Jern, Tömmer og Fiskeliner var meget mindre end under den octroyerede Handel, nemlig: af Jern kun 135 Skpd. 15 Lpd. 11½ Pd. (för 255 Skpd. 4 Lpd. 13 Pd.); af Tömmer alle Slags 866½ Tylt (för for 6217 Rd.

37 Sk. Værdie), af Reebslager-Arbeide 49 Skpd. 11 Lpd. 8 Pd., samt for 218 Rd. 10 Sk. og 436 Stkr. Liner (för for 4314 Rd.). Fremdeles indrömmes Klagerne nogen Ret med Hensyn til Vægt og Maal, især i Henseende til nogle Punkter, hvorom Intet var foreskrevet i For. 18. Juni 1784. Med Hensyn til de övrige Klagepunkter og Forslag udvikles de i Resolutionen udtalte Resultater. — Med Hensyn til det forlangte Regnskab for Meelbödernes Renter og Collectpengene foreslaaes, at communicere Stiftamtmanden og Amtmændene: „at de ere deponerede i Deres Majts Kasse, som deraf svarer aarlig 4 pro Cent Renter, samt hvad der er i Behold deraf. Ved 1796 Aars Udgang var af Meelbödernes Renter hele Capitalen, 4400 Rd., og oplagte Renter 839 Rd. 73 Sk., tilsammen 5,239 Rd. 73 Sk. 1797. 29. Septbr.

og af de tvende Collecter i Anledning af Jordbranden, Capital . . 37,957 Rd. 83 Sk.
og oplagte Renter . . . 8,346 — 37 —
—46,304 — 24 —

Tilsammen . . . 51,544 Rd. 1 Sk.[1]

Iövrigt finde vi, at det paaligger dette Kammer at gjöre denne Capital med sine besparede Renter end mere frugtbringende, og ere saaledes betænkte paa at tage denne Sag under nærmere Overveielse". — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 78, Nr. 57b. — Resolutionen er tilsendt Stiftamtmanden „til Efterlevelse og behagelig Underretning" ved Rentek. Skriv. 30. Septbr. 1797 (Isl Copieb. Litr. Z, Nr. 666), ligesom og Gjenpart af det særskilte Reskript til Amtmand S. Thorarensen tilstilles ham ved samme Skrivelse „til egen Underretning som höieste Övrigheds-Person". — Duplicat af samme Resolution og Reskript ere tilstillede Stiftamtmanden og Amtmand Thorarensen ved Rentek. Skrivelser 21. April 1798 (Copieb. sst. Nr. 813—814). Resolutionen i Form af aabent Brev med Titel: „Kongelig Resolution, til Bekjendtgjörelse for Islands Indbyggere", i Rentek. Norske Exped. Prot. 18, Nr. 464, S. 220—227, trykt i Althingsbogen 1798, Nr. IV, S. 12—39, ledsaget af en af Stiftamtmanden verificeret islandsk Oversættelse, og hans egen temmelig udförlige Fremstilling (paa Dansk) af hans Stilling til denne Sag, dat. „Vidöe 4. Juli 1798" og adresseret „til Laugthingsretten" (Althingsb. sst. S. 40—46),

[1]) Rentek. Skriv. 17. April 1798.

1797. 29. Septbr. jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 454 - 455. Efter Althingsbogen er Resolutionen trykt i Coll. Tid. 1799, S. 241—253 og derefter igjen hos Fogtm. VI. 9, 234-241. Særskilt Aftryk af den islandske Oversættelse: „Kónglegur úrskurður uppá þá so kölluðu almennilegu íslenzku Ansögníng til kóngsins um útvíkkuð höndlunarfríheit m. m. yfirvöldum hærri og lægri stèttar á Íslandi til minningar". Khöfn 1799. 16 Sider. 8vo [1].

---

[1]) Jevnf. „Islands almindelige Ansögning" og de derved fremkaldte Skrifter, nemlig:

1) Islands almindelige Ansögning til Kongen om udvidede Handels-Friheder m. v., tilligemed Amtmand Thorarensens og Amtmand Vibes allerund. Erklæringer over denne Ansögning. Khavn 1797. Gyldendals Forlag. 79 Sider. 8vo. Anmeldt i Tidsskr. „Iris og Hebe" 1797. Förste Qvart. S. 234.
2) Anmærkninger til Islændernes almindelige Ansögning til Kongen om udvidede Handels-Friheder &c. af Henrich Henkel (paa et andet — casseret — Titelblad hedder Skriftet: „Aftvunget Svar paa Islænd. alm. Ans." o. s. v.). Khavn 1797. 30 Sider. 8vo. Anmeldt i „Iris og Hebe". Andet Qvart. 1797. S. 359.
3) Nödværge imod den i Island regjerendé Övrighed, eller betimelig og fornöden Dom, veiledende til en nöiagtig Undersögelse og rigtig Bedömmelse af en saakaldet Islands almindelige Ansögning til Kongen. (tilegnet Rentekammeret) ved G. A. Kyhn. Khavn 1797. 344 Sider. 8vo. Anmeldt (tillige med Nr. 2 og 5) i „Iris og Hebe". Fjerde Qvart. 1797. S. 249.
4) En Fremmets Tanker om den islandske Handel i Anledning af den trykte Ansögning om udvidede Handels-Friheder for Island og det derpaa udkomne Svar, kaldet Nödværge. Khavn 1797. 16 Sider. 8vo.
5) Nogle Oplysninger og Anmærkninger over den ved Trykken publicerede Islands Ansögning til Kongen om udvidede Handels-Friheder m. v. (ved islandsk Kjöbmand Busch?). Khavn 1797. 38 Sider. 8vo.
6) Forsvar for Islands fornærmede Övrighed, samt for dets almindelige Ansögning om udvidede Handels-Friheder, ved Magnus Stephensen, Laugmand i Nord- og Vester-Laugdömmet i Island. Khavn 1798. IV og 300 Sider. 8vo.

Ligesom Vi[1], ikke mindre end Vore höilovlige Forfædre, Konger i Danmark og Norge, have til alle Tider baaret landsfaderlig Omhu for Vore kjære og troe Undersaatter paa Vort Land Island, og ved de kraftigste Midler, endog med betydelige Bekostninger og Opoffrelse af Statens Indtægter, sögt at fremme deres Vel, saa have Vi og til den Ende altid med Opmærksomhed anhört disse Vore Undersaatters Besværinger, og for saavidt samme ere befundne grundede, raadet Bod paa de indklagede Mangler. I samme Hensigt have Vi ladet Os udförligen foredrage de fra for- 1797. 29. Septbr.

7) Tanker ved Gjennemlæsningen af de hos Directeur J. F. Schultz i Kjöbenhavn 1797 trykte saa kaldte Oplysninger og Anmærkninger over den ved Trykken publicerede Islands almindelige Ansögning til Kongen om udvidede Handels-Friheder m. v., fremsatte af S. Thorarensen, Amtmand i Island. Khavn 1798 (Gyldendals Forlag). 79 Sider. 8vo.

8) Kort Underretning om den islandske Handels Förelse fra Aar 874 til 1788, med tilföiede Tanker om, hvorledes den nuværende frie Handel maatte være at iværksætte til Fordeel for Island, affattet ved Olav Stephensen, Stiftamtmand over Island. Khavn 1798. 71 Sider. 8vo.

9) Nödvendig Replik paa endeel af Indholdet i Skriftet, kaldet Forsvar for Islands fornærmede Övrighed m. v. af Henrik Henkel. Khavn 1799. 103 Sider. 8vo.

10) Historien om min Handel paa Island, mine Söreiser og Hændelser, i Anledning af Islands almindelige Ansögning til Kongen om udvidede Handelsfriheder m. v. ved Jacob Severin Plum, etableret Kjöbmand paa Olufsvig o. s. v. Khavn 1799. XXIV og 295 S. 8vo.

11) Synaalen og Eenskillingen. Et Par Ord til Laugmand Magnus Stephensen og hans Södskendebarn i Island (af Christian Gynther Schram, Factor ved Berefjords Handel i Island). Khavn 1799. 40 Sider. 8vo.

[1]) Den officielle i Althingsbogen (og derefter i Collegial-Tidenden) indrykkede Gjenpart begynder: „Vi Christian den Syvende &c. Gjöre vitterligt: at ligesom Vi" o. s. v.

1797. nævnte Vort Land Island sidst indkomne Klager, nemlig
29. Septbr. fra Östre- og Nordre-Amtet under 29. April f. A., fra Vester-Amtet under 30. Aug. og fra Sönder-Amtet under 6. Decbr. s. A., alle Ord til andet eenslydende, derforuden er fra Vester-Amtet endnu paa samme Tid indsendt en anden af ældre Dato, og noget forskjellig Indhold. Samtlige Klager med de paa samme grundede Ansögninger ere ledsagede med vedkommende Amtmænds Erklæringer og Anbefalinger, undtagen den fra det Söndre-Amt, som Vor Stiftamtmand Stephensen har fundet betænkeligt at anbefale, men derimod henholdt sig til en af ham under 15. Septbr. 1795 og 29. Febr. f. A. til Vort Rentekammer indsendt Beretning over adskillige fra Embedsmænd og Andre til ham indkomne Besværinger. — Alle disse Klager indeholde ene og alene Besværinger over den nærværende Handel i Island, som Vi i Aaret 1787 af octroyeret og monopolisk, som den för var, have gjort saa fri, at alle Vore Undersaatter, saavel i Vort Land Island, som i Vore övrige Lande og Stater, deri kunne tage Deel, Alt i den Hensigt: at de Næringskilder, som Islands naturlige Beskaffenhed frembyder, kunde med mere Virksomhed, end hidindtil, benyttes til at udbrede Velstand iblandt Indbyggerne, i Forbindelse med Vore Staters Gavn i det Hele. — De forberörte, fra Stiftamtmanden til Vort Rentekammer indsendte, Besværinger bestaae i fölgende Poster:

1) at de Handlende sætte utaalelig ringe Priser paa Landets Vare, hvor upaaklagelige samme end ere, og derimod umaadelig höie, fremfor nogensinde tilforn, paa deres egne, hvor slette de end ere. — 2) at en stor Deel af de indförte Vare have været bedærvede eller uduelige. — 3) at der er störste Mangel paa Nödvendigheds-Vare: Meel, Jern, Tömmer og Lodliner. — 4) at Penge enten aldeles ikke have været at bekomme hos de Handlende for Landets Producter, eller og ikkun imod höi Lage; — hvorimod 5) Indbyggerne for deres gode Vare paanödes Brændeviin, Tobak og

andre Overdaadigheds-Vare. — 6) at den islandske 1797.
Fisk vrages af de Handlende, naar den ikke er saa 29. Septbr.
vægtig, som disse foreskrive. — 7) at Indbyggerne fornærmes med Maal og Vægt. — I de ovenbenævnte fra alle 3 Amter indsendte eenslydende Klager charakteriseres den nærværende Handel som ufri, afmægtig, udtærende og uudstaaelig. Under disse almindelige Benævnelser er et vidtlöftigt Klageskrift sammensat, hvis væsentlige Indhold kan i Alt henföres til de nysnævnte Ankeposter. Iövrigt ere de Beskyldninger, som der gjöres imod de Handlende, fremsatte med lidenskabelig Heftighed og Bitterhed. Tilmed have Klagerne haft den Dristighed at lade deres Skrift trykke, af den yttrede Bevæggrund: at de alene ved dette Middel kunde forvisse sig om, at deres Anliggende maatte komme til Vor fuldstændige Kundskab. — Vor billige Fölelse af Misnöie over denne Fremgangsmaade forögedes ved at see samtlige Klager underskrevne af Vore civile og geistlige Embedsmænd, nemlig Sysselmænd og Provster, hvis Pligt det var at tilrettevise den enfoldige Almue, og, om den fandtes at have grundede Besværinger, da at veilede den til at andrage samme med Sömmelighed. Da derimod dette Skrift, som er forfattet i Öster- og Nordre-Amtet i ligelydende Afskrifter, derfra udstyret og i de övrige Amter efterskrevet, bærer i denne Ensformighed kjendelig Præg af en overlagt Plan, hvis Udfald man troede at forsikkre sig ved de Deeltagendes Mængde. — Uagtet alt det Uregelmæssige og Anstödelige i Klagernes Form, har Gjenstanden dog været Os saa vigtig, at Vi paa det Omhyggeligste have undersögt enhver Ankepost, samt nöie overveiet hvad der er ansögt, eller foreslaaet som Midler til at raade Bod paa de angivne Mangler, og som bestaae i fölgende:

1) at en uindskrænket fri Handel med alle fremmede Nationer maatte bevilges Islands Indbyggere, samt Understöttelse til selv at före activ Handel. —

1797. 2) En Commissions Nedsættelse enten i Island eller
29. Septbr. Kjöbenhavn, der skulde bestaae af Embedsmænd, som Landet selv valgte til at overveie dets Anliggender. — 3) En offentlig Underretning om Islands egne offentlige Kassers Beskaffenhed. — Saavel over Klagerne, som de ansögte Bevillinger og Foranstaltninger, meddele Vi herved Vor allern. Resolution saaledes:

Hvad angaaer den förste Klagepost, nemlig: at de Handlende sætte for ringe Priser paa islandske Vare og for höie paa dem, der indföres, da er det, som her andrages, deels som Gjernings-Sag ei aldeles rigtigt, deels er det imod en fri Handels Natur, at Varenes Priser kunne ved Tvang enten forhöies eller nedsættes. — I de til Os fra Island indkomne officielle Indberetninger er det oplyst og erkjendt, at fra Frihandelens Begyndelse og til 1793 Aars Udgang har Handelen været bedre for Landet, end nogensinde forhen. Her haves da det fuldeste Beviis paa Klagernes Ugrund lige indtil den Tidspunkt. Den ogsaa i de siden forlöbne Aar betydeligen forögede Folkemængde er Os den vissestе Borgen for, at Handelen, endskjöndt den i disse sidste Tider, formedelst indtrufne Omstændigheder, kan have været trykkende for Landets Indbyggere, dog ikke kan have været saa ödelæggende som i Klagerne er foregivet. De uhörte Priser, de islandske Varer bleve indtil 1793 ved en stor Concurrence af Handlende opdrevne til i Island, nemlig nogle og tyve, ja henved tredive Rigsdaler for et Skpd. Fisk, have siden havt ufordeelagtige Fölger for Landet, da de Handlende, formedelst de islandske Producters pludselige Fald i Priserne paa alle Handelspladser, lede föleligt Tab paa de Vare, de dyre havde indkjöbt, hvorved Adskillige af dem fandt sig foranledigede til for det förste at indstille, eller dog at indskrænke, deres Handel paa Island. — Iövrigt ville Vi, i Henseende til Klagernes saavel förste Post over Priserne, som anden Post over Indförsels-Varenes slette Beskaffenhed, have de Klagende henviist

til hvad Vi i Vor Forordning om Frihandelen af 13. Junii 1787 Cap. 2 § 14 have tilkjendegivet, nemlig: „at efter en Frihandels Natur ingen almindelig Klage over slette Vare eller höie Priser kan finde Sted". — Dette maa og gjælde om den 6. Post, hvor der klages over at islandske Vare vrages. Endog for Landets eget Vel er det magtpaaliggende, at ingen andre end gode Kjöbmandsvare udföres; thi derved alene kan Producternes Værd og Sögning paa fremmede Handelspladser opretholdes. — Ligesaa ugrundet finde Vi Klagen i 5. Post over, at Indbyggerne paanödes Brændeviin, Tobak og anden Overdaadigheds-Kram, da Ingen kan nödes til at imodtage hvad han ikke skjötter om. Overalt vilde det være forgjæves ved Love at fastsætte Regler eller Grændser for hvad i disse Poster paaklages. — I Henseende til den i 4. Post paaklagede Mangel paa Penge hos Kjöbmændene, kunne Vi heller intet videre foranstalte, end advare de Handlende, at Enhver, for sin egen Fordeels Skyld, forsyner sig med en til hans Handel passende Pengesum; thi heri at foreskrive Regler, og tillade Inqvisitioner om sammes Efterlevelse, vilde ikkun foranledige Vexationer, eller dog Klage derover, og blive et skadeligt Tvangsbaand paa Handelen. — Ellers maa anmærkes, forsaavidt denne Klage er almindelig, at saafremt den som Gjernings-Sag er rigtig, er den et uomstödeligt Beviis paa at Handelen er til Islands Fordeel, da Landets Indbyggere, dersom de tabte i Handelen, ikke kunde faae Penge tilgode hos Kjöbmændene, men disse maatte, uden at medbringe rede Penge, kunne betale hvad de til en eller anden af Indbyggerne bleve skyldige med hvad de hos andre fik tilgode, og endda kunne före Overskud af Penge med sig fra Island, i Steden det nu fordres af dem som Pligt, at de bör bringe Penge til Landet. — At Kjöbmændene ei ville tilstaae Islænderne for deres Vare saa höie Priser i rede Penge, som naar disse modtage Indförsels-Vare i Betaling, er og en Sag, som ei kan blive Gjenstand

1797. 29. Septbr.

1797. for Tvangslove, da Handelen er fri, hvoraf fölger, at
29. Septbr. Prisen paa Vare, saavel imod Vare som imod Penge, alene kan bestemmes ved Forening imellem Parterne. — Agiotage, være sig imellem Banco-Sedler, forsaavidt de i Island ere authoriserede, og klingende Mynt, eller imellem forskjellige Mynt-Sorter, er utilladelig, da ingen af Vore Undersaatter maa vrage Vor Mynt, eller udgive eller imodtage den til anden Værd end Vi derpaa have sat. Men naar herimod skulde handles, maa Sagen i ethvert Tilfælde for vedkommende Ret orddeles. — De i 7. Post ommeldte Klager over Forurettelser med Maal og Vægt, maae, om de ere grundede, falde tilbage paa Sysselmændenes eget Ansvar, hvilke Vi i Vor Forordning af 18. Junii 1784 have paalagt, som Embeds-Pligt, at have Indseende med Maal og Vægt, og uden Forhaling at forhjelpe Enhver, som dermed fornærmes, til at nyde sin Ret. — Dog have Vi, i Anledning af hvad Os i Klagen er foredraget, ladet de Handlende tilholde, herefter at imodtage indtil 10 Lpd. at veies paa een Gang, ligesaa og uvægerligen at lade veie, naar forlanges, Meel i Foustager. — At der kan have været Mangel paa Tömmer og Jern, eller at dog disse Vare ikke have været at erholde uden til meget höie Priser, hvorover der i 3. Post klages, har en naturlig Grund, deels i de höie Fragter, deels, hvad Jernet angaaer, i de uhörte Priser, hvortil samme allevegne er steget. Og Vi ere underrettede om, at ikke ubetydelige Qvantiteter af begge Slags skal i dette Aar være oversendte. — Priserne paa Meel og Kornvare, som paaklages, kunne, hvor höie de end have været i Island, ikke siges at have været der forholdsviis höiere end alle andre Steder, saavel i Vore Riger som i fremmede Lande. — Under de siden forandrede Omstændigheder holde Vi Os forvissede om, at al Anledning til Klage herover maa allerede i Aar være forsvunden. — Til at afhjelpe Mangel paa Lodliner, hvorover der og klages, ansee Vi ingen videre Foranstaltning nöd-

vendig, end derom at lade de Handlende advare, da det og maa være dem magtpaaliggende, at Islands Indbyggere forsynes med en for Fiskeriet saa uundværlig Artikel. — Den uindskrænkede Handel med alle fremmede Nationer, som er ansögt, finde Vi ligesaa lidet nu, som i Aaret 1787, da Handelen blev frigivet, at kunne bevilges, da de samme Grunde, som den Tid fraraadede Sagen, endnu have Sted, ligesom det heller ikke kunde skee, uden at fornærme de Handlende af Vore egne Undersaatter, som Vi have tilsagt Adgang til denne Handel i 20 Aar med Fremmedes Udelukkelse, og som i Tillid til dette Vort kongelige Ord have indrettet deres Handels-Anlæg. — Heller ikke kunne Vi herefter mere end hidindtil tillade en direct Handel fra Island paa fremmede Steder, uden med den i Handelsforordningens Cap. 2 § 1 indeholdte Betingelse: at den islandske Aflader er associeret med et bekjendt Handelshuus i en af Vore Kjöbstæder udenfor Island. Men for at opmuntre Landets Börn til at tage Deel i activ Handel, have Vi forundt saa mange indfödte Islændere, som derom have meldt sig, Understöttelse af Realisations-Fondet til Handels-Anlæg. — Vel er Os foreslaaet, som det virksomste Middel til at forskaffe Island en activ Handel, at tage et Fond af Collect-Pengene til et Handels-Selskabs Indretning, som skulde deles i Actier og hvori enhver Islænder (Stiftamtmanden og Amtmændene undtagne) kunde interessere. — Men dette Forslag kunne Vi ei give Bifald, da Erfaring har lært, at saadanne Handels-Selskaber aldrig har kunnet bestaae, endog naar de have været understöttede med monopoliske Privilegier. Hertil kommer den Betragtning, at denne Compagnie-Handel, som skulde drives ved Siden af de Privates, i det Öiemed: at opretholde Prisen paa islandske Vare og nedtvinge den paa fremmede, naar samme syntes at stige formeget, maatte befrygtes snart at ville fordrive endeel af disse Handlende fra Landet, hvoraf Fölgerne ikke

1797.
29. Septbr.

1797. 29. Septbr. kunne beregnes. — Men for efter Mulighed at betrygge den nordre Deel af Landet for Mangel, som den snarest er udsat for, da den grönlandske Driviis ofte langt ud paa Sommeren gjör den Kyst utilgjængelig, ville Vi forunde et rentefrit Laan til de Handlende, som paa Handelsstederne: Öefjords Kjöbstæd, og Udliggerstederne Husevig, Hofsaas og Skagestrand i Nordre-Amtet, samt Reckefjord Udliggersted i Vestre-Amtet, ville holde bestandigt Oplag af Nödvendigheds-Vare, i Forhold til Oplagets Störrelse og imod Hypotheque i samme. — Den ansögte Commission kan, som unödvendig, ikke bevilges. Islands Tarv trænger ikke til Talsmænd hos Os. — Den Underretning, som er begjært om Islands saakaldte offentlige Kassers Tilstand, som ere Meelbödernes og Collect-Pengenes Belöb med de oplagte Renter, have Vi befalet at meddeles [Vore Stift- og Amtmænd [1] i Island. — De Sysselmænd og Provster paa Vort Land Island, som have underskrevet de i Landets Navn til Os indgivne Klage-Skrifter, og ikke siden frafaldet samme, befale Vi herved at tilkjendegives Vor Mishag med deres Forhold, og advares: ikke oftere at lade sig finde i samme Bröde, med mindre de ville paadrage sig fortjent Undgjældelse. — Iövrigt ville Vi have Vore Sysselmænd indskjærpet: med mere Nöiagtighed, end hidindtil er skeet, at efterkomme Handelsforordningens 1 Cap. § 12 og 2. Cap. § 13, i Henseende til Cargaisonlisters og Beholdnings-Forretningers Optagelse og betimelige Indsendelse, hvorhos Vi og herved befale, at de herefter tillige indsende Priis-Couranter over saavel Cargaison- som Retourvarene. — Amtmanden over Nordre- og Östre-Amtet, Thorarensen, som Vi befinde at have haft störste Deel og Skyld i denne ubehagelige Sag, have Vi umiddelbar tilkjendegivet Vor störste Mishag med hans utilbörlige Forhold. — Amtmanden over Vester-Amtet, Wibe, kunne Vi, i

---

[1]) fra [Vor Stiftamtmand og Vore Amtmænd, *Althingsb.*

Betragtning af, at han, som nyligen ankommen til Landet, ikke endnu kan have samlet de fornödne locale Kundskaber, vel undskylde i at have givet den fra dette Amt indsendte Klage sit Medhold, men ikke deri, at han har anbefalet et i den Skikkelse og saadanne Udtrykke forfattet Skrift. — Derimod have Vi med Tilfredshed erfaret, at Vor Stiftamtmand Stephensen, langt fra at bifalde det ham til Befordring tilsendte Klageskrift, har nægtet samme sin Anbefaling, fraraadet dets Afsendelse og Bekjendtgjörelse ved Trykken, og formaaet Embedsmændene i det ham betroede Sönder-Amt at frafalde Klagen og tilbagekalde deres Underskrifter. Retteligen har han indseet og anmærket: at de imod de Handlende brugte alt for bittre Udtrykke ikkun vilde tjene til at opirre Gemytterne og foraarsage uendelige Stridigheder. Han har og erkjendt, at Handel med Fremmede ikke for Tiden kunde være Landet til Gavn, eller, uden at fornærme de Handlende af Vore Undersaatter, imod Handelsforordningen bevilges, og at den foreslagne nye Commission vilde være upasselig og unyttig. Med hvilket Vor Stiftamtmands pligtmæssige Embeds-Forhold i denne Sag Vi herved ville have ham Vort Velbehag allern. tilkjendegivet. — Endelig ville Vi bringe Amternes Övrigheder og alle andre Vore Embedsmænd i Island Handelsforordningens Cap. 2 § 22 i Erindring, og herved indskjærpe dem de dem i samme paalagte Pligter, efter Muelighed at være de Handlende behjælpelige, samt ved fornuftige og billige Forestillinger at söge at tilbagebringe og underholde Enighed og god Forstaaelse imellem disse og Landets Indbyggere, hvorpaa deres alles Fordeel og Vel saameget beroer. — Denne Vor allern. Resolution befale Vi at oversættes i det islandske Sprog og Oversættelsen at trykkes; derefter skal samme paa næste Althing offentlig læses og indföres i Althingsbogen, saavel i det danske som islandske Sprog, ligesom og bekjendt-

1797. 29. Septbr.

1797. gjöres paa Mandtalsthingene, og trykte Exemplarer ud-
29. Septbr. deles til Repstjorerne. Saa bör og et Exemplar af den islandske Oversættelse indsendes til Vort Rentekammer, tillige med Beretning om, at den befalede Bekjendtgjörelse er fuldbyrdet[1]. Denne Vor allern. Resolution have Vi særskilt underskrevet, til Bekjendtgjörelse for Islands Indbyggere, og fölger samme, tillige med det til Vor Amtmand Thorarensen opsatte Reskript, med Vores Underskrift forsynede, herhos tilbage. Angaaende det, som Vi i fornævnte Vor Resolution have befalet om Vægt af Fisk og Meel i Island, samt Tilsigelse af et rentefrit Laan for de Handlende, som ville indrette og vedligeholde Oplag af Nödvendigheds-Vare paa visse Steder i den nordlige Deel af Landet, kan det Fornödne ved en Kammer-Plakat bekjendtgjöres. Khavn den 29. Septembr. 1797.

29. Septbr. **Kongelig Resolution ang. Gageforhöielse for Landfogden i Island.** Khavn 29. Septbr. 1797. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 78, Nr. 57*.

Landfogden i Island, Paul Michael Finne, ville Vi, i Betragtning af indbemeldte Omstændigheder, til hans nu havende Gage, 381 Rd. 8 Sk., allern. forunde et aarligt Tillæg af 218 Rd. 88 Sk. af Vores Kasse, saa at han kan have ialt 600 Rd. aarlig uden al Afkortning, og kan bemeldte aldeles afkortningsfrie Tillæg godtgjöres ham for den forlöbne Tid, fra 1. August 1795 at regne, da han tiltraadte Landfoged-Embedet. Kjöbenhavn den 29. Septembr. 1797[2].

---

[1]) „Givet i Vores kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 29. Septbr. 1797", tilf. her Althingsb. (og Collegial-Tidenden) og udelader den fölgende Passus.

[2]) Resolutionen er communiceret Olaf Stephensen, Landfoged Finne samt Finantskasse-Directionen ved Rentek. Skrivelser 30. Septembr. 1797. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 670—672.

Gavebrev og Fundats, hvorved Stiftamtmand Olafur Stephansson skjænker nogle Jorder til Fattige i Vindhælis Rep inden Hunavatns Syssel Videy 30. Septembr. 1797. 1797. 30. Septbr. — Efter en af Sysselmanden i Hunavatns Syssel den 16. Novembr. 1850 bekræftet Afskrift af den Original, som formentlig gjemmes ved Vindhælis Rep, sammenholdt med en fra Provsten i Hunavatns Syssel i sin Tid indsendt Afskrift i Bispe-Archivet i Island Nr. 340: „Donationes in usus pios et publicos"; begge Afskrifters Original har fölgende af to Mænd, som det synes samtidig med Originalen, udfærdiget og underskreven Stadfæstelse: „Conforme með Herra stiptamtmannsins eiginhandar gjafabrèfi til Vindhælis hrepps af 30. Septembr. 1797, er lætur þetta einshljóðandi brèf liggja við hreppinn sem original, vitna undirskrifaðir. V. Eyólfsson (L. S.). Th. Loptsson (L. S.)". Ligeledes have begge Afskrifter Paategning af Sysselmand Sigurd Snorrason om Thinglæsning for Mandtalsthingsretten paa Vindhæli 7. Mai 1809.

Þar[1] mèr hefir fyrir nokkrum árum hugkvæmzt að

---

[1]) Da Stiftamtmandens Promemoria af 30. Septbr. 1797, til Provsten og Sysselmanden i Hunavatns Syssel, i flere Henseender oplyser og nærmere bestemmer ovenstaaende Fundats, tilföies den her, efter en af Sysselmanden i Hunavatns Syssel, Kammerraad Arnesen, velvilligen meddelt verificeret Afskrift:

„Pro Memoria. Þar eg fyrir nokkrum árum hafði ásett mèr, að tilleggja fátækum ekkjum í Vindhælishrepp innan Húnavatns sýslu, er 3 eða fleirum börnum bundnar væru, nokkurn styrk, er í þeirra einstæðíngsskap kunni að lètta undir það þeim til guðs ótta og góðra siða áliggjandi barna-uppeldi m. m., því hefi eg, til að binda hèr á einhvern enda, áður mínir dagar og hèrverutímar á enda kljást, með einu opnu brèfi af þessa dags dato, gefið frá mèr og mínum erfíngjum minni fæðíngarsveit Vindhælishrepp, til æfinlegrar eignar upp hèðan, eptirskrifaðar eigindómsjarðir mínar, liggjandi í Vatnsdal innan fyrrnefndrar sýslu, nefnilega: Márstaði 60 hundruð (fyrrum 80 hundr.), Hof 60 hundr., Marðarnúp 70 hundr. og Gilá 20 hundr. að dýrleika, með þessu gózi nú fylgjandi kúgildum, með þvíliku skilyrði: að þess landskuld og leigur tilleggist árlega

1797. leggja þremur guðhræddum fátækustu ekkjum í Vind-
30. Septbr. hælishrepp, innan Húnavatns sýslu, þremur eða fleiri

---

þremur fátækum guðhræddum ekkjum í hreppnum, er hèraðsins prófastur og sýslumaður álíta þartil mest þurfandi, og undireins verðugastar, en eiga að forsorga 3 eður fleiri föðurlaus börn, þeim og þeirra fjölskyldu til lítillrar aðstoðar; en sèu ei svo margar ekkjur, áskildri barnatölu bundnar, til í Vindhælishrepp, mega fátækir barnamenn, guðhræddir, siðprúðir og líklegir til duglegs barna-uppeldis (einkanlegast ekkjumenn), njóta þessa styrks í ekknanna stað, svo aldrei gángi þessi gjöf eður hennar not til annara sveita, nè heldur liggi nokkurt ár í dái eður Vindhælishrepp arðlaus að öllu. Eptir innihaldi gjafabrèfsins yfirdregst hèraðsins prófasti og sýslumanni að skipta gjöfinni árlega svo haganlega á milli þriggja sveitarinnar mest þurfandi siðprýðis-ekkna, eður, í þeirra stað, dugandi fátækra ekkjumanna, eður bænda, að sú, eður sá þeirra, er mesta aðstoð þarf, njóti hennar, og meira en hin minna meðþurfandi persóna, allt eptir sannsýnasta áliti þessara embættismanna; en verði þeir hèrum ei á eitt sáttir, úrskurðar stiptisins biskup, hverjar þrjár persónur, er aldrei megu í senn fleiri vera, skuli gjafarinnar njóta. Ekkjurnar, eður þeir ekkjumenn, er gjöfin verður tillögð, halda henni svo lengi þau lifa í ekkju- eður ekklíngs-standi, þremur ómyndugum börnum bundin, og hana ei af sèr brjóta með einhverri ósiðsemi. — Prófastur og sýslumaður hèraðsins ráða fyrir heimabyggíngu fyrrnefndra jarða, og hafa alla tilhlýðilega umsjón með þeirra viðhaldi, fyrir hvert starf þeim tilleggist árlega hálfar kúgilda-leigur gózins, er því nú fylgja eður hèr eptir fylgja kunna, hverjum fjölga ætti árlega um 1, heldur ásauðar- en kýr-kúgildi, unz viðsæmilegt kúgildatal er á það komið, hèrum 20 í stað 40 tilforna. Til þessara kúgilda innkaups gángi af landskulda-gjaldi 1 kúgildis verð árlega, svo lengi þörf gjörist, þeim fátæku, er gjöfin tilheyrir, til frekari hjálpar. — Að yðar velæruverðugheit og herra sýslumaðurinn vildu, vegna þeirra fátæku viðkomenda í Vindhælishrepp, hafa með framanskrifuðu góða tilsjón, þángað til ein skýrari og enn framar afgjörandi orða verður gjör á þessu instituto: þarfyrir vildi eg leggja mína innilega bón, samt að innkalla vilduð leigurnar af fyrrnefndum Vatnsdals jörðum

börnum bundnum, lítinn styrk í þeirra einstæðíngsskap, 1797.
er lètta kynni undir byrði þeirra í uppfóstri nefndra 30. Septbr.
barna í guðs ótta og góðum siðum m. m., þá hefi eg, til að fullnægja þánka mínum og vilja hèrum, áður en minn hèrvistartími væri á enda kljáður, gefið, og með þessu opnu brèfi gef, frá mèr og mínum erfíngjum, fyrrnefndri fæðíngarsveit minni, Vindhælishrepp, til æfinlegrar eignar upphèðan, eptirfylgjandi eignar- og aflagózjarðir mínar, liggjandi í Vatnsdal innan fyrrnefndrar sýslu, nefnilega: Márstaði, 60 hundruð (fyrrum 80 hundr.), Hof 60 hundr., Marðarnúp 70 hundr. (áður 80 hundr.), Gilá 20 hundruð að dýrleika, með gózinu nú fylgjandi kúgildum, áskiljandi, að þess landskuldir og hálft leignagjald tilleggist árlega fyrrnefndum fátækustu ekkjum, er fyrir þremur eða fleirum föðurlausum börnum sínum hafa að sorga, hvers afgjalds ekkjurnar njóta á meðan þau eru í ómegð og það ýngsta þeirra hefir ei fyllt sitt 18. aldurs ár, þá gjöfin að því fylldu flyzt til annara guðhræddra ekkna, þremur börnum bundinna, á ómaga aldri, en sèu þær ei til í sveitinni, þá má, í stað þeirrar vantandi ekkju, fátækur, guðhræddur, búandi maður, þremur eiginbörnum í ómegð bundinn (helzt ekkjumaður), njóta þess styrks, er einni ekkju tilkom, fjölskyldu sinni til uppheldis, svo aldrei gángi fyrrnefnd jarðagóz-afgift til annara, en þurfandi ekkna eður ekklínga í sveitinni. Með þessu, en einkum og allra helzt vali verðugra persóna, er þessarar litlu hjálpar eiga að njóta, vildu viðkomandi prófastur og sýslumaður, sem helztu tilsjónarmenn með fátækra efnum innan hèraðs, bera hina nákvæmustu umsorgun, samt fyrir byggíngu og viðhaldi

næstliðið haust, sem til mín eru ógoldnar, landskuldir að vori komanda, og svo hvorutveggja stöðugt framvegis, þá þeir fátæku í hreppnum eiga að njóta heila jarðanna afgjalds frá fardögum 1797, og til æfinlegrar tíðar upp þaðan, að áður tilteknum umboðslaunum einasta fráskildum.

Viðey, þann 30. Septembr. 1797.

O. Stephánsson."

1797. nefndra jarða, fyrir hvert starf þeim tilleggjast árlega
30. Septbr. hálfar kúgildaleigur af gózinu, er því nú fylgja, eður hèr eptir fylgja kunna, hverjum fjölga ætti um eitt kúgildi árlega, heldur ásauðar- en kýrkúgildi, unz viðsæmandi kúgildatala er á fyrrnefndar jarðir komin, hèrum 20 í stað 40 kúgilda til forna. Til kúgildanna innkaups gángi þessvegna af landskuldagjaldinu eins kúgildis verð árlega, svo lengi og allt þartil þau eru fullsett, þeim fátæku, er gjöfin tilheyrir, til frekari hjálpar. Fyrirfalli nokkuð sèrdeilis athugavert við aðministration jarðagózins, er prófastur og sýslumaður uppá eigin hönd vilja ei gjöra ályktun um, leitist viðkomandi biskups aðkvæða, á hvern þènanlegasta máta sökina mætti vera að afgjöra, hverjum þá ber að fylgja.

Viðey, þann 30. Septembr. 1797.

O. Stephánsson.

(L. S.)

13. Oktbr. **Plakat for Norge, ang. Tilladelse for Fiskere at udsætte deres Garn om Aftenen för Helligdage. Khavn 13. Oktobr. 1797.** — Publiceret paa Althinget 1798 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 6, S. 6; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, S. 129; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798. Norske Reg. 57, 470. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1797, S. 106—107; Schou XII, 258—259. — Paa Islandsk i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 95—96, under Titel: „Kóngsbrèf, sem leyfir fiskimönnum í Norvegi að leggja þorskanet i sjó, bæði á sunnudagskvöldum og líka kvöldinu fyrir sunnu- og helgidaga".

Plakat, som tillader alle Fiskende i Norge at udsætte deres Garn baade Söndags Aften og de Aftener, der foregaae Sön- og Helligdagene.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at ligesom Vi med Hensyn til Fiskeriernes Udvidelse og til Gavn for dem, som drive denne Næring, have, ved Forordning af 21. December 1792, angaaende Sild- og Torske-

fiskeriet i Fosens Fogderie udi Tronhjems Stift, tilladt de Fiskende der i Fogderiet, baade at udsætte deres Garn Söndags Aften og de Aftener, der gaae for Sön- eller Helligdage: — saa ville Vi, i Overeensstemmelse med den, de Fiskende i Fosens Fogderie ved forbemeldte Forordnings 1. Afdelings 10. § og 2. Afdelings 2. § givne Tilladelse, herved allern. have anordnet og befalet: at det skal være alle Fiskende i Vort Rige Norge uformeent, at udsætte deres Garn baade om Söndags Aften og Aftenerne för Helligdage indfalde, naar den fiskende Almue skjönner, at der ved Garnenes Udsættelse paa den Tid kunde bevirkes en fordeelagtig Fangst. Dog ville Vi, at de, om Veiret tillader det, bestræbe sig for at optage deres Garn saa betids om Morgenen, at deres Kirkegang og Gudstjeneste ingen Forsömmelse derved lider. — Hvorefter Alle og Enhver sig allerund. have at rette. Givet i Vor kgl. Residents-Stad Kjöbenhavn den 13. Oktobr. 1797. 1797. 13. Oktbr.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Holum Stift, Sigurd Stephansson, ang. Degne og Eleemosynarii. Khavn den 18. Novembr. 1797. — 18. Novbr.
Canc. Brevb. for 1797, Nr. 5333, S. 1827—1828.

P. M. Deres Höiærv. har ved Promem. af 3. Septbr. f. A. forlangt Cancelliets Bestemmelse: om Degne og Eleemosynarii ikke maae tjene Andre end deres Husbonder, enten ved Höslet eller andet reenligt Arbeide, eller naar de kan faae mere Lön af Andre end deres Principaler, uden at disse derfor skal indeholde deres Kostpenge for den Tid, de ere fraværende, naar de kuns ei forsömme deres Pligt i Henseende til Præstens Paapasning eller Ungdommens Catechisation i Kirkerne. — I Gjensvar herpaa skulde man herved tjenstlig melde: at med Eleemosynarios eller Exercitiarios paa Præstekaldene bör det forblive ved den af Cancelliet under 15. Augusti 1795 approberede Bestemmelse,

1797. men med Kloster-Degnene vil forboldes lige efter Reskriptet af 29. Maji 1744. Det kgl. Danske Cancellie den 18. Novembr. 1797.
18. Novbr.

25. Novbr. **Cancellie-Skrivelse til samtlige Biskopper i Island, ang. Præsternes Deeltagelse i Forfattelsen af de oeconomiske Tabeller.** Khavn 25. Novembr. 1797. — Cancell. Brevb. for 1797, Nr. 5451, S. 1911—1912.

P. M. For at blive underrettet om Islands oeconomiske Tilstand, er det igjennem Rentekammeret foranstaltet, at Amtmændene dertil skulle indsende oeconomiske Tabeller, som vise Folke- og Qvæg-Antallet, samt hvad Fremgang der skeer med Gjærdesætning, Myrers Udtapning, m. v., og for at disse Tabeller kan blive paalidelige, er der ved en kgl. Resol. af 19. Juli 1793 bestemt Mulkt for deres Uefterrettelighed. — Fra bemeldte Kammer har man nu modtaget en Skrivelse, hvori det forestilles som absolut nödvendigt, at Præsterne der i Landet paalægges at gaae Repstyrerne tilhaande med at forfatte og reenskrive disse Tabeller; man skulde altsaa, efter Rentekammerets Forlangende, tjenstlig anmode D. H. at ville, i Overeensstemmelse med det Foranförte, tillægge Præsterne i det Dem anbetroede Stift den fornödne Ordre. Det kgl. Danske Cancellie den 25. Novembr. 1797[1].

1. Decbr. **Forordning for Danmark og Norge, ang. Behandlingen af Ægteskabssager.** Khavn 1. Decbr. 1797[2]. — Publiceret paa Althinget 1799 og Rubrum trykt

[1]) Communication til Rentekammeret ved Canc. Skriv. s. D. (Brevb. Nr. 5451, S. 1852-1853). Underretning til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Amtmand Stephan Thorarensen i Rentek. Skrivelser 14. April 1798 (Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 753—754).

[2]) Canc. Skriv. 15. Juni 1799.

i Althingsbogen s. A. Nr. xiii, S. 14, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 129; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1799. — Siell. Reg. 82ᵇ, 1255ᵇ-1257. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1797, S. 115—116; Schou XII, 263—264. 1797. 1. Decbr.

Forordning om Tamperretternes Afskaffelse i Danmark og Norge, samt at de Norske Consistorii-Retters og Landemoders Behandlinger og Domme i geistlige Sager skulle herefter indstævnes umiddelbar for Höieste-Ret, m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Vi have taget i Overveielse, at den Fremgangsmaade, som er anviist og bestemt i D. L. 1. B. 2. C. 17. Art. og N. L. 1. B. 2. C. 14. Art., i Henseende til Indstævning og Forfölgelse af de Sager, der angaae Skilsmisser eller Ægteskabers Forbrydelse, medförer baade Vidtlöftighed og Besværlighed, deels fordi Tamperretten ikkun holdes faae Gange om Aaret, deels ogsaa fordi de Paagjældende drages fra deres (ofte langt fraliggende) Værnething til denne Ret: saa have Vi, i Betragtning heraf, besluttet, ligesom Vi og hermed befale, at dette Slags Sager herefter skulle föres, ligesom andre civile Sager, ved den Anklagedes eller Tiltaltes Værnething, og derfra, i Tilfælde af videre Paaanke, forfölges igjennem de vedkommende almindelige Overretter. Denne Regel skal ogsaa gjælde for Sjellands Stift, hvor Tamperrets-Sagerne i Aaret 1771 have været henlagte under Hof- og Stadsretten. Imidlertid ville Vi, at de Sager, som nu ere indstævnede for Tamperretterne, skulle der paakjendes, og at de Domme, som nu ere eller herefter blive afsagte ved bemeldte Retter, skulle, i Norge ligesom i Danmark, indstævnes for Höiesteret. Iövrigt skulle Consistorii-Retterne og Landemoderne, forsaavidt som de ere Domstole i geistlige Sager, fremdeles vedblive, og beholde deres Jurisdictioner ligesom hidindtil. Endelig befale Vi, at ligesom disse Retter i Danmark staae umiddelbar under Höiesteret, skulle ogsaa deres Behandlinger

1797. og Domme i Vort Rige Norge indankes lige for bemeldte
1. Decbr. Ret, naar Sagen angaaer saa meget som 50 Rd.; men, dersom den har mindre Værd, bör Consistorii eller Landemodets Dom ansees som afgjörende til Fuldbyrdelse, uden videre Indstævning for nogen höiere Domstol. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet udi Vores kgl. Residents-Stad Kjöbenhavn den 1. December 1797.

2. Decbr. **Cancellie-Skrivelse** til **Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen** og **Biskoppen over Holum Stift**, ang. **Combination af Munkathveraa med Hrafnagils Præstekald.** Khavn den 2. Decembr. 1797[1]. — Canc. Brevb. for 1797, Nr. 5585, S. 2010—2011; jevnf. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 306, Anm. 18.

P. M. Det har været taget under Overveielse ved Rentekammeret[2], om ikke Munkethveraae Kirke kunde ved Vacance aldeles nedlægges, og Sognet henlægges under Rafnegil Kirke og Annexkirken paa Kaupager (= Kaupángr). — Man skulde af den Aarsag, efter Rentekammerets Forlangende, herved tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv., at ville behageligen indberette hertil naar Rafnegil Præstekald bliver ledigt, og derhos iagttage, at der til dette Kald ikke vorder udnævnt nogen Præst, förend det nærmere er bestemt, om Munkethveraae Klosters Sogn kan ved samme Vacance henlægges til Rafnegil og Annexkirken paa Kaupager. Det kgl. Danske Cancellie den 2. Decembr. 1797.

15. Decbr. **Forordning ang. Forbud mod Arrest eller Indförsel i Haandværks-Redskaber.** Khavn 15. Decbr. 1797. — Publiceret paa Althinget 1799 og Rubrum trykt i Althingsbogen

[1]) Reskr. 14. Marts 1838.

[2]) Rentek. Skrivelse til Cancelliet angaaende denne Sag 28. Oktbr. 1797, Isl Copieb. Litr. Z, Nr. 677.

s. A. Nr. xiii. 2, S. 14; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 130; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1799. Siell. Reg. 82b, 1292—1293. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1797, S. 120—121; Schou XII, 268—269. — Islandsk: Kort Udtog i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 68 Anm. 1797. 15. Decbr.

Forordning, som forbyder at gjöre Arrest eller Indförsel i Haandværks-Redskaber, eller andre saadanne Ting, der ere nödvendige til Skyldneres Næringsdrift, saalænge der findes andre Ting i Debitors Bo, som ere tilstrækkelige til Sikkerhed eller Fyldestgjörelse for Creditors lovlige Fordring.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, ligesom Vi ville, at Creditorer skulle ved Lovene hjemles fuldkommen Adgang til at söge Betryggelse eller Betaling hos deres Skyldnere: saa ville Vi paa den anden Side ikke tillade, at det skulde staae i deres Magt, at forspilde disses Velfærd, uden Fornödenhed. — Dette Sidste kunde dog skee, naar der blev gjort Arrest eller Execution i saadanne Ting, som Debitor nödvendigen behövede til sin Haandterings eller Nærings Drift, uagtet der i hans Bo fandtes andre Effecter, som vare tilstrækkelige til Gjeldens Betaling. I Betragtning heraf have Vi besluttet, efter Analogie af Danske Lovs 1. Bogs 24. Cap. 23. Art. og Norske Lovs 1. Bogs 22. Cap. 25. Art., herved at foreskrive den Fremgangsmaade, som bör iagttages ved Arrester eller Indförseler hos Haandværkere eller Andre af Næringsstanden, med Hensyn til at beskjærme disse imod ubillig Behandling i de fornævnte Tilfælde. Vor Befaling desangaaende er fölgende:

Naar der hos Haandværkere og Andre, som öve nogen Slags Næring, skeer Arrest eller Indförsel (være sig for Gjeld, Böder eller Andet, da maa samme ikke strax gjöres i de Ting, som böre til Skyldnerens Næringsdrift, saasom: Haandværks-Redskaber, Materialier og deslige; men der bör först gjöres Udlæg i andre Ting,

1797. som Debitor kan paavise. Befindes det da, at disse
15. Decbr. ikke ere tilstrækkelige til Sikkerhed eller Fyldestgjörelse for Creditors lovlige Krav, da maa Rettens Middel ogsaa bevilge Hæftelse i de fornævnte Fornödenhedsting; dog bör deraf fortrinligen udlægges de, som den Paagjældende erklærer at være ham mindst nödvendige til sin Haandterings Fortsættelse. Hvorefter de Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet i Vor kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 15. December 1797.

22. Decbr. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Leilændingers Forkjöbsret. Khavn den 22. Decembr. 1797.** — Publiceret paa Althinget 1798 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. II, S. 8—9; jevnf. Minnisverð Tíðindi I, 455. Norske Tegn. 45 (XLV), 187-188. Fogtm. VI. 9, 346.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Amtmanden over Nordre- og Östre-Delen af Vort Land Island, Os elskelig Stephen Thorarensen, udi Skrivelse til Vores Danske Cancellie haver andraget, at ligesom der ikke haves nogen for Island udgiven, eller der publiceret Lov for, saa er det i dette Land ikke heller Brug, at Eiere af de Jorde eller Gaarde, som de bortsælge, först tilbyde dem til de paa samme boende Leilændinger, hvilket dog baade synes billigt, og i Henseende til at foröge Eiendoms-Böndernes Antal, nyttigt, da Leilændingerne undertiden kunde have baade Lyst og Evne til at betale deres paaboende Jorder med samme Priis, som de af Eierne tilbydes Andre for: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af bemeldte Amtmand Thorarensens derhos gjorte Forslag, samt efter den af Vores Rentekammer derover afgivne Betænkning, allern. ville have fastsat, at Forordningen af 18. Juni 1723 for Vort Rige Norge, angaaende Leilændingernes Forkjöbsret, naar Eieren bliver tilsinds at

afhænde Jorden, skal være extenderet til Island. Derefter du dig allerund. haver at rette og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 22. Decembr. 1797. [ad mandatum]. 1797. 22. Decbr.

Kongelig Acceptations-Act med Hensyn til Afdragsrettens Ophævelse med Anspach og Baireuth. Khavn 5. Januar 1798. — Denne Act, hvis fuldstændige Titel er: „Acceptation der Königlich-Preussischen Declaration, wodurch die unterm 17. Decembr. 1790 wegen wechselzeitiger Aufhebung des Abschosses geschlossene Convention, auf die beiden Fränkischen Fürstenthümer Anspach und Baireuth erweitert wird" — er publiceret paa Althinget 1798, og Rubrum (paa Dansk) trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 7, S. 6—7, ifölge Canc. Skriv. til Stiftbefalingsmanden, Amtmændene, Biskopperne og Laugmændene 10. Febr. s. A. (Canc. Brevb. 1798, Nr. 611, S. 334). — Saavel denne Act som Canc. Skrivelsen ere og bekjendtgjorte i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798. Original-Aftryk af Acceptations-Acten hos Schultz, 2 Bl. i 4to. Rubr. i Collegial-Tidenden for 1798, S. 53—54. — Cancellie-Skrivelsen 10. Febr. hos Fogtm. VI. 9, 392 - 393 (nævner kun til Laugmændene i Island). Raadstue-Plak. 16. Febr., hvorved Acceptations-Acten ifölge ovennævnte Cancellie-Skrivelse bekjendtgjöres, i Qvart-Forr. for 1798, S. 211; Schou XII, 331. 1798. 5. Januar.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Opreisning paa en Underrets-Dom. Khavn 6. Januar 1798. — Cancell. Brevb. for 1798, Nr. 104, S. 50-51. 6. Januar.

P. M. Ved herhos at tilstille Hr. Stiftbefalingsm. en i Anledning af Deres Skrivelse under 7. Septbr. sidstl. under Gaars Dato herigjennem udfærdiget Opreisning for Sysselmand Vigfus Thorarensen som Aktor paa Bonden Jon Jonsens Vegne, imod Handels-Faktor Arne Johnsen, paa en af Vice-Laugmand Gröndahl i Sagen afsagt Dom, skulde man, i Anledning af at

1798. 6. Januar. Sysselmanden i sit herved tilbagefölgende Promem. til Dem yttrer den Formening, at han skulde behöve Opreisning paa Underrettens Dom, tillige herved tjenstligst melde, at da samme allerede for lang Tid siden er indstævnt for Laugthinget, kan der ikkuns tænkes et eneste Tilfælde muligt, hvori bemeldte Underretsdom paany umiddelbar kunde paaankes til höiere Ret, det nemlig: hvis en Höiesteretsdom confirmerede den af Laugmand Olufsen afsagde Laugthingsdom, og altsaa afviiste Sagen fra Laugthinget; men i dette Tilfælde er det ifölge Forordn. af 19. August 1735 § 10 (der som en gjældende Lov for Island maa ansees) klart, at der for Jon Jonsen ingen Opreisning behöves til paany at indstævne samme for Laugthinget, naar ikkun Indstævningen skeer inden den i bemeldte § befalede Tid. — Hvilket De behageligen ville tilkjendegive Sysselmanden, ved at overlevere ham den hoslagte Opreisning. Det kgl. Danske Cancellie den 6. Januar 1798.

20. Januar. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Naadens-Aar for Bispe-Enkerne i Skalholts Stift.** Khavn 20. Januar 1798. — Cancell. Brevb. for 1798, Nr. 337, S. 165—167.

P. M. Over vedlagde Skrivelse fra Biskop Vidalin, om at erholde sin hele Gage udbetalt, fra hans Bestallings Dato, uden nogen Afkortning, skulde man tjenstl. udbede sig Hr. Stiftbefalingm.s behagelige Betænkning ved Tilbagesendelsen; og maa man, i Henseende til denne Ansögning, erindre: 1) at dersom alle de Embedsmænd i Island, der nyde staaende Gage af den kongelige Kasse, hæve samme fra Bestallingens Dato, og Biskoppen i Skalholt paa samme Grund skulde hæve sin Gage fra bemeldte Dato, vilde uden Tvivl deraf fölge, at Naadens Aar bortfalder for hans Enke, som da slet Intet nyder fra hans Dödsdag; i saa Fald, da Biskop Finsens Enke ei kan betages sin Ret til at nyde

Vederlag for det hendes Mand i sin Tid har afgivet, vilde ei blive anden Udvei, end at den kongelige Kasse for denne Gang maa paatage sig en extraordinair Udgift, som dog maaskee kan være blevet godtgjort ved det bortsolgte Jordegods, men herved resigneres paa al Naadens-Aar i Eftertiden for alle Bispe-Enker. — 2) Det formodes, at de forrige Biskopper have, strax fra deres Bestallings Dato, maattet antage sig Embedets Forretninger, skjöndt de ikke vare ordinerede, og ved deres Ophold her i Staden til Ordination have de ventelígen besörget hvad her kunde dem tilskikkes fra de kongelige Collegier, medens Stiftsprovsten forrettede de löbende Forretninger i Landet; imidlertid traadte dog den nye Biskop, som Hr. Vidalin siger, ikke til Indkomsterne för omtrent efter to Aar, da Naadens-Aaret var udlöbet; heraf fölger, at man tilforn har forvaltet Embedet en Tidlang, uden at nyde Gage. — 3) At Enke i Fremtiden, da Lönnen er reglementeret i Penge, nyder det Halve deraf som Naadens-Aar, og Successor beholder det Halve, kan være billigt og stemmer overeens med Beskaffenheden af Naadens-Aar i Danmark. Men naar dette nu skulde fastsættes, kan Biskop Vidalin ikkuns faae halv Gage af den kongelige Kasse i nærværende Naadsens-Aar, ligesom hans Enke efter ham nyder det Halve i sit Naadsens-Aar, thi det hörer til Naturen af saadant Naadens-Aar, at der gives Vederlag for det Manden tilforn har mistet; den hele Gage kan hans Enke ikke faae, men ikkun det Halve; han bör da ogsaa ikkun miste det Halve; nuværende Enke bör derimod i sit Naadens-Aar nyde den hele Gage, fordi hendes Mand i sit Naadens-Aar mistede et heelt Aars Indtægter efter Norske Lov; og altsaa maa den kongelige Kasse gjöre et Extra-Tilskud af 500 Rd. til nuværende Successor, at han kan leve i Naadens-Aaret, men for Eftertiden bliver sligt Tilskud, naar ovenmeldte Forslag antages, ikke mere fornödent. Det kgl. Danske Cancellie den 20. Januar 1798.

1798. 20. Januar.

1798. 27. Januar. **Cancellie-Circulaire ang. nogle Punkter vedkommende Forligelsesvæsenet. Khavn 27. Januar 1798.** — Den til Stiftbefalingsmanden over Island, Olaf Stephensen, sendte Gjenpart er publiceret paa Althinget 1798 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. III, S. 10—11; ligeledes er den til Biskoppen i Skalholts Stift sendte Gjenpart bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798. Cancell. Brevb. for 1798, Nr. 418, S. 211-212 (til Biskopperne) og Nr. 498, S. 264—265 (til samtlige Stiftamtmænd, Grever og Baroner). Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Collegial-Tidenden 1798, S. 59—61. Fogtm. VI. 9, 377—378. I Khavn er dette Circulaire bekjendtgjort ved Raadstue-Plakat 1. Febr. 1798 (Qvart-Forr. 1798, S. 209-210; Schou XII, 326-327). — Islandsk: Uddrag i Minnisverð Tíðindi I, 455-456, og fuldstændigt i den af den islandske Landsoverret udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 24—25, som Anmærkn. til Forordn. 20. Januar 1797, § 10.

P. M. For Cancelliet er andraget trende ved Forligelsesvæsenet indtrufne Tilfælde, hvorpaa er begjært dette Collegii Resolution, nemlig: 1) Om Lovens Bydende i 1. B. 2. Cap. 15., Norske Lovs 12. Art., naar den siger, at Sager imellem geistlige Personer, som for Provsten strax i Mindelighed kan bilægges, ei bör for nogen verdslig Dommer at indkomme, endnu kan ansees gjældende, efterat den almindelige Forligelses-Commission er indrettet? — 2) Om en Klage fra en Civil over en Præst, som har nægtet at antage ham til Skriftemaal og Communion, skal indankes ved den almindelige Forligelses-Commission? — 3) Naar af tvende Trolovede den ene Part paastaaer Trolovelsen ophævet, men den anden ikke, om denne Sag da henhörer under forommeldte Commission og hiin altsaa til samme bör henvende sig med sin Klage? — Foranlediget heraf skulle man til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende tjenstl. melde, at hvad den 1. Post betræffer, da, som det nævnte Lovsted ikke er saa bestemt, som denne Sag siden i Almindelighed er bleven ved Forordningerne af 10. Julii 1795 § 19 og 20. Januarii

1797 § 10, der vise, at alle civile Sager i Almindelighed, hvad enten de angaae Eiendomme, Rettigheder eller Gjeldsfordringer, skal behandles ved det nye Forligelses-Institut, saa bör og alle Sager, der vedkomme geistlige Personer, naar de kun angaae civile eller verdslige Ting, foretages ved den almindelige Forligelses-Commission. — Hvad det andet Tilfælde betræffer, da, som det ommeldte Klagemaal qvalificerer sig til Afgjörelse ved Övrigheden, som i dette Tilfælde er den geistlige, saa bör og samme, efter sin Natur, henvises til Herredsprovsten. — Hvad endelig det tredie Tilfælde angaaer, da, som der allerede gives en speciel Lov, som handler om denne Sag, nemlig Forordningen af 19. Februarii 1783, der foreskriver Fremgangsmaaden heri, saa vedkommer ikke heller dette Slags Sager den almindelige Forligelses-Commission eller kan ved samme antages til Behandling, men bör henvises til saadan Omgang, som bemeldte Forordning foreskriver. Det kgl. Danske Cancellie den 27. Januarii 1798.

1798. 27. Januar.

Cancellie-Circulaire til alle Stiftbefalingsmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, m. Fl., ang. at Sags Anlæggelse for Leiermaal bortfalder ved Ægteskab. Khavn 3. Februar 1798. 3. Febr.

— Canc. Brevb. for 1789, Nr. 499, S. 265-266. Coll. Tid. 1798, S. 71 og Fogtm. Vl. 9, 387 (begge uden at nævne Island).

P. M. Da Hans kgl. Majt under 24. Januar sidstl. allernaad. har resolveret, at, naar nogen Mands- eller Qvindes-Person, der har begaaet Leiermaal, siden efter gifter sig, maa al Action imod den Skyldige, i Betragtning af det indgangne Ægteskab, bortfalde; — saa har man ikke skullet efterlade herved tjenstligst at tilmelde (Tit.) denne allerh. Resolution til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende. Det kgl. Danske Cancellie den 3. Februar 1798.

1798.
9. Febr.

Forordning ang. Afskrivning paa Gjeldsbreve.

Khavn 9. Februar 1798. — Publiceret paa Althinget 1798 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 8, S. 7; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 130; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1798. Siell. Reg. 83ᵃ 144ᵇ–149. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1798, S. 8—11; Schou XII, 328—331. Colleg. Tid. 1798, S. 105.

FORORDNING, som forklarer D. L. 5. B. 14. Cap. 56. Art. og N. L. 5. B. 13. Cap. 54. Art., samt nærmere bestemmer, hvorvidt löse Qvitteringer skulle ansees gyldige for Afbetalinger paa Gjeldsbreve, naar samme ei paa Brevene selv findes at være afskrevne.

Vi Christian den Syvende &c G. V., at, da der iblandt de Lovkyndige skal være forskjellige Meninger om den rette Forstaaelse af D. L. 5. B. 14. Cap. 56. Art. og N. L. 5. B. 13. Cap. 54. Art.; i hvilken Henseende Nogle have antaget, at Udstederen af et Gjeldsbrev kunde, ved löse Qvitteringer fra den deri benævnte Creditor, værge sig imod en tredie Mand, som havde faaet Gjeldsbrevet overdraget til Eiendom eller Pant, uagtet de i Qvitteringerne anförte Summer ikke vare afskrevne paa den overdragne Gjeldsforskrivelse; men at derimod Andre forklare de ovenbenævnte Lovsteder saaledes, at deslige löse Qvitteringer bör alene gjælde imod dem, der have udstædt samme, og ei komme i Betragtning imod tredie Mand, der er i lovlig Besiddelse af Gjeldsbrevet, undtagen forsaavidt som Afbetalingerne findes at være antegnede eller afskrevne paa selve Obligationen eller Forskrivningen: — saa have Vi, med Hensyn til at betrygge Eiendomsretten og den offentlige Credit, anseet det gavnligt og fornödent, at foreskrive en fast og bestemt Regel i dette Tilfælde, til sikker Efterretning for alle Vedkommende, og til ufravigelig Fölge ved Domstolene. — Efterat Vi til den Ende have paa det nöieste overveiet og prövet de Grunde, som ere fremförte for begge disse modsatte Meninger, finde

Vi, at den sidste Slutning, nemlig: at löse Qvitteringer, 1798.
der ere udgivne af Andre, end det pantsatte eller over- 9. Febr.
dragne Gjeldsbrevs retmæssige Ihændehaver, ikke kunne gjælde imod ham, til hans Eiendoms eller Pants Forringelse, fortjener Bifald, efterdi denne Lovforklaring baade synes rigtigst, efter de foranförte Artiklers Bogstav, og den tillige stemmer fuldkommen overeens med begge Vore Rigers Loves Bud i D. L. 1. B. 24. Cap. 34. Art. og N. L. 1. B. 22. Cap. 38. [r. 36.] Art., hvor det befales (endog i det Tilfælde, at Creditor gives Udlæg, ved Indförsel af Rettens Middel, i Skyldnerens Bo), at de Domme eller Breve, efter hvilke Indförsel gjöres, skulle nöiagtigen paaskrives og siden tilstilles den, af hvis Bo Udlæg er gjort, samt endvidere, i Tilfælde af, at Creditor ikke ved Udlægget har kunnet faae sin fulde Betaling, og han altsaa maa beholde Brevene, at da derpaa skal afskrives hvad han derpaa bekommet haver, og hvad han videre med Rette haver at fordre. — Ved at anstille Betragtning over Lovgiverens Öiemærke, udledet fra sand Statsklogskab, i Forening med Retfærdigheds og Billigheds Grundsætninger, finde Vi ogsaa, at Fölgen af denne Fortolkning bliver velgjörende, hvad enten man seer hen til det almindelige Bedste, eller til de vedkommende individuelle Personer i Særdeleshed; thi naar det, der afbetales paa et Gjeldsbrev, afskrives paa Brevet selv, betrygges Skyldneren, som har udstædt Haandskriften, imod Krav, om endog den ham givne löse Qvittering maatte tabes eller forkomme, og den tredie Mand, der imodtager et saadant Gjeldsbeviis til Pant, eller lader sig det transportere til Eiendom, vinder derved fuldkommen Sikkerhed for, at det virkelig har sin sande Værd og gjælder for dets paalydende Sum. Heraf fölger igjen, at den, som trænger til at gjöre Laan derpaa, kan saa meget lettere erholde samme. Endeligen vinder Staten i det Hele, formedelst den offentlige Credits Opretholdelse, der fornemmeligen

1798. befordres ved Lettelse i Penge-Omlöbet og Betryggelse
9. Febr. i Pante-Rettigheden. — Omendskjöndt Vi nu af foranförte Aarsager bifalde den bogstavelige Fortolkning af D. L. 5. B. 14. Cap. 56. Art. og N. L. 5. B. 13. Cap. 54. Art., der udtrykker sig saaledes: „Naar Noget betales paa en Haandskrift eller Contract, enten af Hovedstolen eller Renten, eller og den ganske afbetales eller efterkommes, da skal Creditor og den, der samme Haandskrift med Rette ihændehaver, det paa Brevene selv afskrive eller nöiagtig Qvitantz derpaa give"; ansee Vi det dog tjenligt, at gjöre en Undtagelse fra Reglen, forsaavidt Renter betræffer, og at tillade, at löse Qvitteringer for samme skulle have Gyldighed og Kraft, ikke alene imod Udstæderen, men endog imod Panthavere og andre lovlige Besiddere af et Gjeldsbeviis; efterdi det ofte kunde være vanskeligt for den Creditor, der selv havde gjort Laan paa en Obligation og leveret denne til Sikkerhed som haandfaaet Pant, at skaffe den tilstede hver Termin, for derpaa at afskrive de betalte Renter; ligesom ei heller Panthaverens Betryggelse formindskes derved, at Pantsætteren imodtager Renterne af sin Skyldner, naar han igjen betaler Renter til sin Creditor af den Sum, denne har betroet ham til Laans paa den pantsatte Haandskrift. — I Overeensstemmelse med disse forudskikkede Grundsætninger fastsætte Vi herved som Lov:

1) Ligesom det er Creditors Pligt, at levere Debitor sin Haandskrift qvitteret tilbage, naar den hele Capital udbetales, saa bör og det originale Gjeldsbrev haves tilstede, naar Noget afbetales i Afdrag paa Capitalen, og Creditor være forbunden til, i Skyldnerens eller hans Fuldmægtigs Overværelse, baade at afskrive paa selve Brevet det, der afbetales, og tillige at meddele særskilt Qvittering derfor. — Vægrer Creditor sig ved at efterkomme dette, da bör Skyldneren (som vidnesfast anbyder den Sum, der skulde afdrages) være berettiget til at holde samme tilbage, indtil Creditor opfylde fornævnte sin Pligt; og Skyldneren fritages

imidlertid for at svare Renter af den til Betaling forfaldne og tilbudne Deel af Capitalen. — 2) Löse Qvitteringer for Afbetalinger paa et Gjeldsbrevs paalydende Capital skulle, naar det i Afdrag Betalte ei tillige findes afskrevet paa Brevet selv, alene gjælde imod den, der har udstedt samme, men ei ansees gyldige imod Andre, som ved Pantsættelse, Transport eller anden lovlig Adkomst maatte være blevne retmæssige Ihændehavere af en saadan Forskrivelse. — 3) Dog maa Renters Betaling undtages fra disse Regler, og særskilte Qvitteringer derfor beholde fuldkommen Kraft, ikke alene imod Udstæderen, men endog imod enhver Anden, der siden maatte have faaet Haandskriften overdragen til Pant eller Eiendom. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet udi Vores kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 9. Februarii 1798. 1798. 9. Febr.

Plakat ang. Præmier for Fiskefangst under Island. Khavn 28. Februar 1798[1]. 28. Febr.

— Publiceret paa Althinget 1798 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. IV. 9, S. 7; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 130. Emaneret gjennem General-Landoeconomie- og Commerce-Collegium. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1798, S. 18-19; Schou XII, 332—333. Colleg. Tid. 1798, S. 151—152.

Plakat, angaaende Vedblivelsen af den i Plakaten af 6. Junii 1787 allern. bevilgede Præmie til Opmuntring og Understöttelse for Skibes Udrustning til Fiskefangst under Island endnu for det förste i fem paa hinanden fölgende Aar.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V., at da den ved Plakaten af 6. Junii 1787 bestemte Tid for Vedvarelsen af den for Skibes Udredning til Fiskefangst under Island udsatte Præmie med afvigte Aar var udlöben, saa have Vi endnu fremdeles, saavel til Opmun-

[1]) Plak. 7. Marts 1798 og 23. Marts 1803; Rentek. Plak. 28. Septbr. 1836.

1798. tring for Vore kjære og troe Undersaattere til Islands
28. Febr. Beseiling, som og for at befordre Fiskeriet, denne vigtige Næringsvei for Staten, allern. bevilget og tilladt, ligesom Vi hermed bevilge og tillade, at den ved bemeldte Plakat tilstaaede Præmie af 10 Rd. pr. Commerce-Læst af Skibes Drægtighed fra 15 til 30 Commerce-Læster endnu for det förste i 5 paa hinanden fölgende Aar maae vedvare, og godtgjöres aarlig indtil for 600 Commerce-Læster af de Skibe, som udredes til bemeldte Fiskerie, og det under samme Bestemmelser og Forpligtelser, som Plakaten af 6. Junii 1787 og den fra Vort General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegio af 30. April 1791 udfærdigede Plakat indeholde, hvilke Plakaters Indhold herved fornyes og atter indsættes i deres fulde Kraft, dog med fölgende nærmere Bestemmelser:

1) Udrustnings-Præmien, som efter § 2 i Plakaten af 1787 kunde ventes at vorde vedkommende Rhedere foreskudt, bliver for Fremtiden ei udbetalt förend Udrederne, saaledes som i Plakaten af 6. Junii 1787 Art. 4 er foreskrevet, have beviist, at de virkeligen have fuldfört Reisen. — 2) Paategningen af vedkommende Övrighedspersoner i Island paa Skibsjournals-Udtogene, som til Beviislighed for Fiskeriets Fuldförelse skal indleveres, maa indeholde, at den befalede edelige Forsikkring af Skipperen, Styrmanden og endnu Een af Mandskabet, om Journal-Udtogets Rigtighed, er underskreven i Övrighedspersonens Overværelse. Hvorefter Vedkommende sig allerund. have at rette og forholde. Thi byde og befale Vi hermed alle Vedkommende, som denne Vores Plakát under Vores General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegii Segl tilskikket vorder, at de samme paa behörige Steder offentlig til Alles Efterretning strax lade læse og forkynde. Givet i Vores Residence-Stad Kjöbenhavn den 28. Februarii 1798.

Forordning ang. **Forlovs-Penge af Arv.** Khavn 2. Marts 1798. — Denne Forordning, hvis fuldstændige Titel er fölgende: „Forordning, som befaler, at enhver Skifteforvalter skal indeholde de Forlovs-Penge af Arv, som iflge D. L. 5-2-75 og N. L. 5-2-76 tilfalde den kongelige Kasse, og derfor aarligen aflægge Regnskab til den vedkommende Oppebörsels-Betjent", er ikke publiceret i Island og ikke gjældende der i Landet ifölge kgl. Resol. 19. Septbr. (Canc. Circ. 6. Oktbr.) 1832. Siell. Reg. 83a, 237. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1798, S. 20-21; Schou XII, 335. Colleg. Tid. 1798, S. 131. 1798. 2. Marts.

Cancellie-Circulaire til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. Indberetninger om dödfödte Börn. Khavn 3. Marts 1798[1]. — Canc. Brevb. 1798, Nr. 980, S. 583. 3. Marts.

P. M. Hidindtil er det ingensteds befalet, at der enten ved Indförelsen i Kirkebögerne eller ved de aarlige Indberetninger til Cancelliet skal tages Hensyn paa dödfödte Börn. Imidlertid vilde det være önskeligt, og i Henseende til visse statistiske Beregninger gavnligt, om der kunde haves en aarlig Efterretning angaaende hvad Fostere der komme döde til Verden og ere födte efter den syvende Maaned af Svangerskabet, ligesom deraf og maaskee kunde gjöres Brug ved Undersögelsen af de Midler, hvorved de efter Anseende dödfödte Börn kunde bringes til Live. — Man skulde altsaa tjenstligst anmode (Tit.), at ville behageligen meddele Cancelliet Deres Tanker angaaende de Foranstaltninger, der maatte være at föie, for med nogenlunde Sikkerhed at kunne vente paalidelig Efterretning om alle dödfödte Börn i ethvert Sogn. — Det kongelige Danske Cancellie den 3. Martii 1798.

---

[1]) Canc. Circ. 14. Juni 1800.

1798. 7. Marts. **Plakat (for Hertugdömmene) ang. Præmier for Fiskefangst under Island. Khavn 7. Marts 1798.** — Emaneret igjennem General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium; jevnf. ovenfor Plak. 28. Februar 1798. Original-Aftryk hos Schultz, men ikke optaget i Samlingen af Qvart-Forr. eller hos Schou.

Plakat, wegen der Fortdauer der im Plakate vom 8ten Augusti 1787 zur Aufmunterung und Unterstützung der Schiffart zum Fischfang unter Island allergnädigst zugestandenen Prämie annoch fürs erste in Fünf auf einander folgenden Jahren.

Wir Christian der Siebente &c. Thun kund hiemit: Dass, da die in dem Plakate von 8. Augusti 1787 zur Fortdauer der für die Schiffart unter Island ausgesetzten Prämie bestimmte Zeit mit dem vorigen Jahre verflossen ist, so haben Wir, um Unsere lieben und getreuen Unterthanen sowol zur Schiffart nach Island zu ermuntern, als auch um die Fischerei, diesen wichtigen Erwerbszweig des Staats, zu befördern, allergnäd. zugestanden und bewilligt, gleich wie Wir auch hiedurch zugestehen und bewilligen, dass die im erwähnten Plakate auf die Zeit von zehn Jahren bestimmte Prämie von 10 Rthlr. D. C. pr. Commerz-Last von der Trägtigkeit der Schiffe von 15 bis 30 Commerzlasten, annoch fürs erste in 5 auf einander folgenden Jahren fortdauern, und jährlich bis auf den Belauf von 600 Commerzlasten für die zur Fischerei nach Island ausgerüsteten Schiffe, ausgezahlt werden möge, und zwar unter denjenigen Verpflichtungen und Bestimmungen, die in dem Plakate von 8. Augusti 1787 enthalten sind, welches Plakat, seinem Inhalte nach, hiedurch erneuert, und unter folgenden nähern Bestimmungen wiederum in völlige Kraft gesetzt wird:

1) Die Ausrüstungs-Prämie, welche nach dem 2. § des Plakates vom 8. Aug. 1787 den Rhedern ganz vorgeschossen werden konnte, wird ferner nicht ausgezahlt,

ehe und bevor der Rheder die im 4. Art. des Plakates vom 8. Aug. 1787 vorgeschriebenen Beweise der würcklichen Vollendung der Reise eingeliefert haben wird. — 2) Die Bescheinigung der beikommenden Obrigkeits-Personen in Island auf den Auszügen des Schiffs-Journals, welche zum Beweis des vollbrachten Fischfanges eingeliefert werden sollen, muss darthun, dass die befohlene eidliche Versicherung über die Richtigkeit des Journal-Auszuges von dem Schiffer, Steuermann und noch einem der Mannschaft in Gegenwart der Obrigkeits-Personen unterzeichnet sey. — Ferner ist Unser allergnäd. Wille, dass die, in dem von Unserm General-Landes-Oeconomie- und Commerz-Collegio, in dänischer Sprache ausgefertigten Plakate vom 30. April 1791 angeführten näheren Bestimmungen über die Form der einzusendenden Beweise nunmehro auch für Unsere Herzogthümer Schleswig und Holstein gelten sollen, welchem zufolge der anbefohlene vom Schiffer, dem Steuermann und noch einem der Mannschaft eidlich zu bestätigende vollständige Auszug des Schiffs-Journals enthalten muss, dass das Schiff, für welches die Prämie reclamirt wird, nicht allein von dem Orte der Ausrüstung innerhalb der im Plakate vom 8. Aug. 1787 vestgesetzten Zeit ausgesegelt, sondern auch dass das Schiff 8 Wochen auf den Fischfang gewesen sey, und wenigstens 42 Tage, diejenigen Tage abgerechnet, in welchen es in Hafen gelegen, um den Fang abzuladen, gefischet habe. Es soll auch in diesem Auszuge das Datum der Ankunft in Island angeführt, und überhaupt genau aufgezeichnet seyn, was an jeden Tage bei der Fischerei vorgenommen, und wie viele Fische gefangen worden, so wie auch ob etwa Sturm, Schnee oder Ungewitter die Fischerei verhindert haben sollte, damit aus einer solchen Aufzeichnung ersehen werden könne, dass die bestimmte Zeit zur Fischerei angewandt worden sey. Zum Beweise der Last-Trägtigkeit des Schiffes, in so fern solche von einem Jahre zum

1798. 7. Marts.

1798. 7. Marts. andern, wegen einer neuen Einrichtung, verändert seyn mögte, haben diejenigen, welche es angeht, zugleich eine Abschrift des Messbriefes einzusenden, welche Abschrift von dem Notario oder einem andern königl. Beamten bescheiniget seyn muss. — Wonach alle und jede, denen es angeht, sich zu achten haben. Solchem nach gebieten und befehlen Wir allen Unsern Beamten, denen dieses Unser Plakat unter dem Siegel Unsers General-Landes-Oeconomie- und Commerz-Collegii zugesändt wird, dass sie selbiges zu jedermanns Nachricht an allen gehörigen Orten bekannt machen lassen. — Urkundlich unter Unserm königl. Handzeichen und Insiegel. Gegeben in Unserer Residenz-Stadt Copenhagen, den 7. Märtz 1798.

14. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Reykjavik Skolefonds Bidrag til Postindretningen.** Khavn 14. April 1798. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 758.

Da af Reykevigs Skoles reglementerede Fond er bestemt 14 Rd. 28 Sk. til Postindretningen, uden nogen Bestemmelse i Reglementet i Hensigt til enten der falder faae eller mange Breve til Skolen, som derimod skal passere portofrie, saa finde vi rettest, at disse Penge, efter sædvanlig Afdrag af de befalede 6 pro Cento, saavidt skee bör efter den allern. Resolution af 14. Januarii 1791, anvises til Postindretningen saavel for den forbigangne Tid som fremdeles aarlig; hvilket vi ikke skulle undlade at formelde til tjenstligst Gjensvar paa Hr. Stiftamtm.' Skrivelse af 16. Septbr. a. p. Rentekammeret den 14. April 1798.

17. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Befordring af Handelen og Communicationen i Island.** Khavn 17. April 1798. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 784.

Ved at have overveiet den saakaldede Islands al-

mindelige Ansögning have vi fundet, at Mangel paa Concurrence er det, som ved Handelen kan siges at være beklageligt, og som især var at önske afhjulpen. En saadan Mangel har sin Aarsag enten i, at flere Kjöbmænd skulde beseile Landet, eller at Indbyggerne ikke kan drive deres Handel paa flere Handelssteder, om ikke med lige Beqvemmelighed, saa dog med den mindste Besværlighed muheligt. Ved det förste vil Hr. Stiftamtm. selv indsee, at vi ikke kan udrette Noget, men det maa komme an paa, hvorvidt flere Handlende efter Conjuncturerne kan finde Speculation paa at beseile Island. I Henseende til det sidste vil det derimod komme an paa, hvorvidt der, efter det Locale, kan være Noget at foranstalte til at befordre Communication i Landet, saasom til Lands ved Veienes Forbedring og til Vands ved at sætte Anker-Ringe i Udhavne og Bugter til Betryggelse for de langveis Farende, som formedelst Vind og Veir paa deres Reiser kunne blive nödsagede til at söge ind paa saadanne Steder, forsaavidt enten det Locale eller Baadenes Drægtighed ikke tillod dem at landtrækkes. Vi maa derfor tjenstligst til Hr. Stiftamtm. nærmere Overveiende og efter Overlæg med Amtmændene samt andre kyndige Mænd i Landet have overladt, om Noget i den Henseende maatte ansees nödvendigt og nyttigt at foranstalte, hvorom vi da forvente det nærmere Forslag, hvorved först maatte haves for Öie de Steder, som mest trænge dertil, saasom i Hensigt til Communication til Vands: begge Skaptefjelds, Rangevalle, Borgerfjords samt Myre og Hnappedals Sysseler, saavel som Vestre-Amtet, og til Lands: Nordre- samt Östre-Amtet. Rentekammeret den 17. April 1798[1].

1798. 17. April.

[1]) under s. D. ere mut. mut. ligelydende Skrivelser fra Rentekammeret afgaaede til Amtmand Wibe for Vester-Amtet og Amtmand Stephan Thorarensen for Nord- og Öster-Amtet. Copieb. sst. Nr. 785 og 786.

1798. 17. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Regnskab for Collectpengene og Meelböderne.** Khavn 17. April 1798. — Det medfölgende Regnskab er publiceret paa Althinget 1798 og trykt tilligemed Resol. 29. Septbr. 1797 i Althingsb. 1798 Nr. IV. vi, S. 40. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 794.

Ifölge Hans Majts allern. Resol. af 29. Septbr. a. p. tilstilles Hr. Stiftamtm. herved en af vedkommende Renteskriver forfattet Beregning over Meelbödernes Renter og Collectpengene til ult. Decbr. 1797. Rentekammeret den 17. April 1798[1].

Beregning

over Belöbet af de i den kongelige Casse deponerede Collectpenge og Meelbödernes Renter til ult. Decbr. 1797.

	Capitalen.		Beholdning af Renter.		Beholdning af Renter og Capital.	
	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
1. Meelbödernes Rentes Capital	4400.	»	»	»	»	»
Renterne fra 14de Mai 1773	»	»	994.	73[2]	5394.	73
2. Collectpengene, egentlig for Skaptafjelds Syssel . . . 9704. 25½ men da deraf blev strax udbetalt . . 3577. 90½ bliver igjen Capital	6126.	31	2635.	55[3]	8761.	86
3. De flere Collectpenge for Island i Almindelighed	31831.	52	7229.	12[4]	39060.	65
Summa	42357.	83	10859.	44	53217.	33

Rentekammeret den 17. April 1798.

H. Jensen.

---

[1]) Ligelydende Skrivelser s. D. til Amtmændene Thorarensen og Wibe (Copieb. sst. Nr. 795—796).

[2]) Renterne fra 14. Mai 1773 til ult. Decbr. 1797 beregnes til 4182 Rd. 64 Sk. — deraf i mellemværende Tid udbetalt 3187 Rd. 87 Sk.

[3]) Renter til ult. Decbr. 1797: 3769 Rd. 62 Sk.; deraf i mellemværende Tid udbetalt 1134 Rd. 7½ Sk.

[4]) Renter til ult. Decbr. 1797: 14801 Rd. 84 Sk.; deraf i mellemværende Tid udbetalt 7572 Rd. 72 Sk.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Udstædelsen af Losnings-Attester. Khavn 21. April 1798. — Rentek. Isl. Copiebog Litr. Z, Nr. 821. 1798. 21. April.

Vi bifalde med Hr. Stiftamtm., efter Deres Skrivelse af 19. August a. p., at der, i det Tilfælde at Sysselmændene formedelst Forfald i andre Embedsforretninger ikke skulde være tilstede ved Skibenes Udlosning, beskikkes tvende paalidelige Mænd til at bivaane samme, for efter Sammes Opgivende at kunne blive istand til at meddele paalidelige Losnings-Attester, hvorom Hr. Stiftamtm. tjenstl. anmodes at tillægge dem fornöden Ordre. Men i Hensigt til Betalingen for disse tvende Mænd, da finde vi ikke at Noget derfor kan være at paalægge Kjöbmændene, da det er at ansee for Sysselmændenes Embedspligt, at bivaane Losningerne, for at kunne give forommeldte Losnings-Attester; dog ere vi ikke utilböielige til i et enkelt Tilfælde at godtgjöre Sysselmændene deres Omkostninger efter derpaa indgivende Regning, naar tillige med Hr. Stiftamtmandens Paategning bevises, at Sysselmanden har haft lovlig Forfald, som forhindrede ham fra selv at være tilstede ved Udlosningen. Iövrigt er at mærke, at Hensigten hermed er alene at faae Vished om at Varene ere lossede i Island, og at dermed ingenlunde haves nogen Besigtelse over Varene til Formaal. Rentekammeret den 21. April 1798[1].

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Tilladelse til Handel paa Straumfjord. Khavn 21. April 1798. — Hvorved Stiftamtm. tilstilles Gjenpart af Rentek. Skriv. s. D. til Kjöbmand Tofte, ved hvilken denne som Borger i Reykevig tillades at etablere Udliggersted paa Strömfjorden „i Overeensstemmelse med de 21. April.

---

[1]) Ligelydende Skrivelser til Amtmændene Wibe og Stephan Thorarensen, Copieb. sst. Nr. 822—823.

1798. 21. April. islandske Handels-Anordninger, samt under den Betingelse, at de Handlende, som have Borgerskab paa Grönnefjorden, forbeholdes Ret til at handle paa dette Udliggersted". Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 815 (Skriv. til Tofte sst. Nr. 814).

21. April. **Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Finne, ang. Rentebetaling af Holum Bispestols Midler i Jordebogskassen.** Khavn 21. April 1798[1]. — Hvorved Landfogden beordres til at udbetale Holum Bispestol de denne Stiftelse ifölge Anordn. 9. Septbr. 1791 tilkommende Renter 4 pro Cento af de i Jordebogskassen efter Landfogdens Qvittering 21. Juli 1795 betalte 141 Rd. 95 Sk., fra Indleveringens Datum, mod Biskoppens eller Amtmandens Qvittering. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 804. — Communication s. D. til Cancelliet og til Amtmand Thorarensen, Copieb. sst. Nr. 805—806.

28. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Falkefangst.** Khavn 28. April 1798. — Hvorved Stiftamtmanden anmodes om, at föie fornöden Anstalt til Indfangelsen af 30 Stykker Falke, og om muligt deriblandt nogle hvide, som behövedes til det kongelige Falkonerie. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 824. — Bekjendtgjörelse herom d. 14. Juli 1798 er trykt i Althingsbogen 1798, Nr. XI. 1, S. 68—69, hvorved de Sysselmænd, i hvis Sysseler de privilegerede Falkefængere opholde sig, paalægges at betyde disse, at dem paaligger at besörge ermeldte Antal Falke til næstkommende Vinter indfanget og derefter til Falkehuset i Reykevigs Kjöbstæd indleveret, mod sædvanlig Betaling.

12. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Bevogtningen af en Afsindig.** Khavn 12. Mai 1798. — Indholdet publiceeret paa Althinget 1799, samt den af Amtmand Wibe i den Anledning

---

[1]) Rentek. Skriv. 13. Juni 1801 og 27. Marts samt 7. August 1802.

föiede Foranstaltning bekjendtgjort i Althingsbogen s. A. Nr. XXXVI, S. 52. Canc. Brevb. for 1798, Nr. 2274, S. 137—138. 1798. 12. Mai.

P. M. Hr. Stiftamtm. er underrettet om, at Sysselmand Kettilsen har til Cancelliet indgivet en Forestilling, angaaende forrige Capellan Gislesens Opförsel, samt at han derhos har forespurgt, om det kan paaligge ham at lade denne Gislesen bevogte inden Dale Syssel, saaledes, at Ingen sig Noget af ham kan have at befrygte. — Efter at have modtaget Hr. Stiftamtm.s derover meddeelte Erklæring, samt om denne Sag fört Brevvexling med det kgl. Rentekammer, skulde man herved tjenstl. melde: at det ikke skjönnes, at bemeldte Capellans Bevogtelse kan paalægges Sysselmand Magnus Kettilsen, men naar denne Capellan er i saadan Sindsforfatning, at han ikke bör gaae paa fri Fod, saa vil det blive Amts-Övrighedens Sag, at föie fornöden Anstalt til hans Bevogtelse. Det kongelige Danske Cancellie den 12. Maji 1798.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Indlevering af fuldskrevne Syssel-Protokoller. Khavn 12. Mai 1798. — Canc. Brevbog for 1798, Nr. 2275, S. 138–139. Coll. Tid. 1798, S. 302—303; Fogtm. VI. 9, 500—501. 12. Mai.

P. M. I Anledning af den fra Sysselmand Jacobsen i Öefjords Syssel til det kongel. Rentekammer indkomne og derfra til Cancelliet remitterede Forestilling, om Fritagelse for at indlevere til Amtet de af ham fuldskrevne Thingböger, samt Skifte- og Auctions-Protocoller m. fl., skulde man, efter at have modtaget de saavel fra Amtet som Stiftet derover meddelte Oplysninger og Forklaringer, herved tjenstligst melde: at berörte Protocoller, naar de ere fuldskrevne, vel kunne blive henliggende ved Sysselmands-Embedet i 10 Aar, til fornöden Underretning for bemeldte Embedsmænd og flere Vedkommende, men efter denne Tids Forlöb bör de uden Mod-

1798. sigelse indleveres til Amtet. Hvilket behageligen maatte
12. Mai. bekjendtgjöres de Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 12. Maji 1798[1].

26. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. forargelige eller fornærmelige Skrifter m. v. Khavn den 26. Mai 1798.** — Publiceret paa Althinget 1799 og trykt i Althingsb. s. A. Nr. XXXVI, S. 50—52; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 130. Canc. Brevb. for 1798, Nr. 2475, S. 263—265. Coll. Tid. 1798, S. 331-332; Fogtm. VI. 9, 510, jevnf. S. 506—507 (Canc. Skriv. til Khavns Magistrat og Stiftbefalingsmanden i Sjælland 24. Mai).

P. M. Hans kongelige Majt har under 23. dennes allern. behaget at resolvere saaledes:

„Da Vi have erfaret, at der i de offentlige Tidender, under Navn af Skrifters Bekjendtgjörelse til Salg, ofte indföres uærbödige eller forargelige Ord imod Bibelen og den kristelige Religion, samt ærenærgaaende Udtrykke imod Medborgere, hvilke Udtrykke Forfatterne eller Udgiverne af deslige Skrifter eller Blade med Overlæg lade indflyde i Titelen deraf, i den strafværdige og onde Hensigt, desto mere derved at udbrede Forargelse, og desto lettere at krænke den Person, hvis Rygte de söge at sværte og beskjæmme, efterdi de Fleste af dem, der læse de offentlige Tidender, ikke have Leilighed til at læse tillige det til Salg kundgjorte Blad eller Skrift, og at veie sammes Grunde; — saa befale Vi, at, naar saadanne forargelige eller fornærmende Udtrykke findes i Titelbladet af et Skrift, maa samme ikke indrykkes i Aviserne, men alene det övrige af Titelen, som kan vise det Væsentlige af Skriftets Ind-

[1]) s. D. er ligelydende Canc. Skriv. afgaaet til Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet, Brevb. sst.; ligeledes er en Canc. Skriv. af samme Indhold under s. D. afgaaet til Amtmand Wibe i Vester-Amtet, Brevb. sst. Nr. 2276, S. 139.

hold, for hvilket Forfatteren bör staae til Ansvar i det Hele. — Hvilket Cancelliet haver at foranstalte tilkjendegivet Enhver, som har Ret til at udgive offentlige Tidender eller Aviser, til Efterretning og allerund. Efterlevelse". — Cancelliet undlader altsaa ikke herved tjenstligst at meddele [Tit.] denne allerh. Resolution, for at bekjendtgjöres Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 26. Maji 1798[1]. 1798. 26. Mai.

Cancellie-Plakat ang. Forbud mod Salg af visse Medikamenter uden Recept. Khavn 31. Mai 1798. 31. Mai.

— Publiceret paa Althinget 1799 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xiii. 3, S. 14; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, S. 131; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1798, S. 88—89; Schou XII, 358. Coll. Tid. 1798, S. 340—341 (urigt. som kgl. Plakat).

Plakat, som forbyder Apothekere at sælge Brækmidler, de saakaldte blodrensende Draaber, og andre drastiske eller stærktvirkende Purgeermidler, med mindre den, der begjærer disse Slags Medikamenter, foreviser Recept dertil af en legitimeret Læge, m. v.

Da det er bleven indberettet, at mange, fornemmeligen iblandt Almuen, gjöre, i Sygdoms-Tilfælde, hyppigen Brug af stærktvirkende Purgeermidler, især de (saa kaldte) blodrensende Draaber, saavelsom af Brækmidler, og at disse Medikamenter, formedelst upassende Anvendelse af Ukyndige, ofte have skadelige og farlige Fölger for dem, som uforsigtigen betjene sig deraf; — saa har Hans kongelige Majt, med Hensyn til at afværge de Uheld, som ved Misbrug af disse Slags Lægemidler

[1]) Dette Circulaire er tillige afgaaet til de Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark og Norge, i hvis Stifter fandtes Bogtrykkerier, samt Khavns Magistrat og den vestindiske Regjering.

1798. kunne forvoldes, fundet for godt, ved allern. Resolution
31. Mai. af 15. Maji sidstl., at befale:

„At ingen Apotheker maa sælge enten Brækmidler, de saakaldte blodrensende Draaber, eller andre drastiske og stærktvirkende Purgeermidler, uden at dertil fölger Recept, skreven af en legitimeret Læge, som deri skal anföre baade Datum og den Syges Navn, paa det at deraf kan sees, at det forlangte Lægemiddel virkeligen er anordnet for den Person, til hvem det hentes, og for dennes Sygdoms-Tilfælde, paa den Tid, Recepten skrives. — Dersom nogen Apotheker herimod forseer sig, skal han, förste Gang, straffes med at böde 20 Rd. til Stedets Fattige; hvilken Mulkt fordobbles saa ofte Overtrædelsen igjentages". — Denne allerh. Befaling bliver herved, til alle Vedkommendes Efterretning og allerund. Efterlevelse, bekjendtgjort. Det kongelige Danske Cancellie den 31. Maji 1798.

6. Juli. **Reskript til Biskoppen over Skalholts Stift, Geir Vidalin, ang. Henlæggelse af to Gaarde til Leiraa-Sogn.** Khavn 6. Juli 1798. — Norske Tegn. 45 (XLV), 331b—332 (1798, Nr. 226). Indholdet i Minnisverð Tíðindi II, 131 (hvor Reskriptet dog urigtig anföres som Cancellie-Skrivelse); Coll. Tid. 1798, S. 437, og derefter i Fogtm. VI. 9, 518—519, samt P. Pèturss. Hist. Eccl. Island. S. 106; i alle tre med urigtigt Datum: 6. *Juni.*

Christian den Syvende &c. V. G. Vi give dig hermed tilkjende, at Vi, efter Bönderne paa Store og Lille Lambhage, samt Galtarholt, beliggende i Skilmannahrepp inden Borgefjords Syssel, deres herom allerund. gjorte Ansögning, samt din derover afgivne Erklæring, allern. have bevilget, at de, som hidtil have været pligtige at söge tvende Sognekirker, nemlig eet Aar til Leiraae og et andet til Garde paa Akelnæs [= Akranes], maae, i Betragtning af den Vanskelighed dette medförer, herefter fritages for denne Byrde, og de

alene söge Leiraae Kirke, hvilken skal ansees som deres rette Sognekirke. Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 6. Julii 1798. [ad mandatum]. 1798. 6. Juli.

Forordning ang. Tvangsmidler mod separerede Ægtemænd. Frederiksberg den 10. Aug. 1798. 10. August.

— Ikke publiceret i Island [1], men her optaget i Sammenhæng med For. 14. Oktbr. 1763 og 10. Decbr. 1790. — Siell. Reg. 83[b], 843—844. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1798, S. 101—102; Schou XII, 374—375. Coll. Tid. 1798, S. 531—532.

Forordning, som foreskriver Tvangsmidler imod Mænd, som ere separerede fra deres Hustruer, og nægte, eller forsömme, at betale disse de Underholdningspenge, til dem og deres Börn, som de enten selv have forpligtet sig til, eller ved Separations-Bevillingen ere blevne bestemte.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At da der ikke sjelden föres Klager over, at Mænd, der leve adskilte fra deres Hustruer, unddrage sig fra at betale de, ved Forening eller Separations-Bevilling fastsatte, Underholdningspenge, til deres Koner og Börn, hvorved disse udsættes for at lide Mangel; saa have Vi, i Overeensstemmelse med de Grundsætninger, som forkyndes i Forordningerne af 14. October 1763 og 10. Decbr. 1790, angaaende Fædres Pligt, at bidrage til deres

[1]) Reskript til samtlige Stiftbefalingsmænd, Amtmænd, Grever og Baroner i Danmark og Norge 11. Mai 1798 (Fogtm. VI. 9, 496—497), som befaler, at Reskr. 1. Juli 1796 til Kjöbenhavns Magistrat (Fogtm. VI. 8, 501—502), der paalægger Ægtemænd, der forlade deres Hustruer, den Pligt at forsörge dem, skal være „almindeligt", er ikke sendt til Island eller der publiceret.

1798. uægte Börns Opfostring, anseet det retfærdigt og billigt,
10. August. at de samme Tvangsmidler, som i bemeldte Lovgivninger ere foreskrevne, ogsaa anvendes imod de Mænd og Fædre, som nægte eller forsömme at opfylde fornævnte Pligter imod deres ægte Börn og deres Hustruer. — Til den Ende befale Vi herved, at de Forholdsregler, som ere bestemte ved ovenanförte Anordninger, skulle paa lige Maade iagttages og fölges, i Tilfælde af Ægtefællers Separation, og at den vedkommende Övrighed skal, i Kraft deraf, uopholdeligen forhjelpe saadanne Qvinder og Börn til den af Manden betingede, eller ham paalagte, Understöttelse. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Frederichsberg, den 10. August 1798.

11. August. **Cancellie-Circulaire til alle Stiftbefalingsmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, ang. Termin for Execution efter Forlig.** Khavn 11. August 1798. — Publiceret paa Althinget 1799 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XLII. VI, S. 89—90; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 131. I Kjöbenhavn er dette Circulaire bekjendtgjort ved Raadstue-Plakat 13. August 1798 (Qvart-Forr. for 1798, S. 220—221; Schou XII, 376—377). Canc. Brevb. for 1798, Nr. 3674, S. 999-1000. Coll. Tid. 1798, 525—527; Rubr. hos Fogtm. VI. 9, 568 (begge uden at nævne Island). — Islandsk: i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v. S. 36 Anmærkn. (til For. 20. Januar 1797, § 31).

P. M. For Cancelliet er fremsat det Spörgsmaal, om et Forlig, indgaaet ved Forligelses-Commissionen, i hvilket Debitor har forpligtet sig til at betale den Gjæld, som har været Forligets Gjenstand, i visse Terminer, kan exequeres, indtil alle dets Vilkaar ere opfyldte, om disse endog henlöbe over 1 Aar og 6 Uger. — I den Anledning skulle man herved, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tjenstligst melde: at da den 44. § i Forordningen om For-

ligelses-Væsenet af 10. Julii 1795 aldeles overlader til de forligende Parters eget Godtbefindende, at bestemme den Tidspunkt, inden hvilken det indgangne Forlig skal opfyldes, saa kan der, i Tilfælde at Creditor og Debitor ere blevne enige om, at den sidste skal have længere Dilation med Gjældens Betaling end 1 Aar og 6 Uger, ingen Tvivl være om, at Creditor, naar den bestemte Tid er forlöben, jo er berettiget til uden videre at faae Forliget fuldbyrdet. Men giver den 44. § saaledes de forligende Parter Hjemmel til at forene sig om, at Forligets Gjenstand ikke skal præsteres af Debitor förend efter Aar og Dag, saa maa det endnu mere staae Parterne frit for at bestemme, at Fordringen skal betales i visse Terminer, endog da, naar disse Terminer sammenlagte udgjöre mere end Aar og Dag, og Creditor maa, i Fölge heraf, ligesaavel i dette sidste som i förste Tilfælde være berettiget til at faae det indgangne Forlig uden nogen Fornyelse fuldbyrdet; dog at Creditor ikke udsætter Executionen for hver Termin, som er forfalden, over Aar og Dag; thi i saa Fald maa Fornyelses-Dom erhverves paa det desformedelst forældede Krav. Det kongelige Danske Cancellie den 11. August 1798. 1798. 11. August.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmanden og Amtmændene i Island, ang. Forligelsesvæsenets Indretning. Khavn 25. August 1798[1]. — 25. August.
Canc. Brevb. 1798, Nr. 3923, S. 1191. Colleg. Tid. 1798, S. 542—543; Fogtm. VI. 9, 575—576. P. Péturss. Hist. Eccl. Island., S. 351. — Islandsk: Rubr. i Minnisverð Tíð. II, 131.

P. M. Efter at have paa det nöieste overveiet de hertil indkomne Forestillinger og Forslage[2], angaaende Forligelsesvæsenets Indretning paa Island, skulde man

---

[1]) Canc. Skriv. 6. Oktbr. 1807.
[2]) see ovenfor Canc. Skriv. 19. Septbr. 1795.

1798. herved tjenstligst melde, at ligesom der Intet kan være
25. August. imod, at Sysselmændene udnævnes til Forligelses-Commissarier der i Landet paa de Steder, hvor ingen andre findes: saa paatvivles det ikke heller, at der jo maae være adskillige Præster der paa Landet, som have de Egenskaber, der udkræves til at være Fredsmæglere. Iövrigt bör altid en af de forstandigste og mest agtede Mænd af Bondestanden tillige have Sæde i Commissionen. — Endelig venter Cancelliet, at (Tit.) i det Dem anbetroede District vil, i Overeensstemmelse med Forordningen[1] angaaende Forligelsesvæsenet: dens Aand, Öiemærke og Forskrift, organisere Forligelsesvæsenet paa den mest fuldkomne Maade, som Landets locale Omstændigheder tillade. Det kongelige Danske Cancellie den 25. August 1798.

25. August. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Skalholts Stift, Geir Vidalin, ang. Terminen for den nye Börne-Lærebogs Indförelse.** Khavn 25. Aug. 1798. — Canc. Brevb. for 1798, Nr. 3924, S. 1191—1192. Fogtm. VI. 9, 576.

P. M. Udi Skrivelse af 14. Maji d. A. har Deres Höiærv. forespurgt, hvorfra de 4 Aar, inden hvilke den af Mag. Gudmundsen forfattede Oversættelse af den nye evangeliske Lærebog overalt skulde være indfört paa Island, skal regnes. I den Anledning undlader man ikke herved tjenstligst at melde, at disse 4 Aar bör regnes fra Begyndelsen af Aaret 1797, da Bogen först blev færdig fra Trykken, efterdi Vedkommende ikke för kunde gjöre sig den bekjendt. Det kongelige Danske Cancellie den 25. August 1798.

---

[1] d. e. For. 10. Juli 1795.

Cancellie-Plakat ang. Præmier for Druknedes Redning. Khavn den 14. Septembr. 1798[1]. — 1798. 14. Septbr.

Publiceret paa Althinget 1799, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XLII. II, S. 82—83, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 131—132; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1798, S. 116—117; Schou XII, 390—391. Coll. Tid. 1798, S. 581—582. — Anviisning til Druknedes Gjenoplivelse, af Mangor, oversat paa Islandsk ved Markus Eyolfsson til Söndum og trykt i Minnisverð Tíðindi III, 270—275.

Plakat, som befaler, at den 5. § i Forordningen af 22. April 1772 for Hertugdommene, og Plakaten af 9. Martii 1796 for Kjöbenhavn, skal udvides til samtlige Hans Maj[ts] Riger og Lande.

Ved Forordningen af 22. April 1772 for Hertugdommene, dens 5. §, er det bestemt, at naar Nogen med Övrighedens Vidnesbyrd godtgjör, at have viist sig virksom ved et tilsyneladende druknet Menneskes Redning, og at have ved sin Hjelp reddet hans Liv, maa ham af den kongelige Kasse tilstaaes en Præmie af fem danske Dukater, eller, om han hellere önsker det, en Medaille af lige Værdie, til Belönning, ligesom og Politie-Plakaten for Kjöbenhavn af 9. Martii 1796 fastsætter, at de Udgifter, som maatte medgaae til Medicamenter, til den Druknedes Transport til Hospitalet, eller i andre Maader, skal for det förste udredes af Politiekassen, og Tildragelsen indberettes til Cancelliet. — Da nu H. Maj[t]. ved Resolution af 29. f. M. har behaget at udvide ovenmeldte Bestemmelser til alle Hans Maj[ts] Riger og Lande: saa bliver denne allerh. Resolution herved, til Alles Efterretning og allerunderd. Efterlevelse, bekjendtgjort. Det kgl. Danske Cancellie den 14. September 1798.

---

[1]) Canc. Skriv. 24. Mai 1806; Canc. Plak. 1. Juli 1813 og 4. Oktbr. 1823.

1798. **Bevilling** ang. en **Stævnings Forkyndelse i**
14. Septbr. **Island.** Khavn den 14. Septembr. 1798. — Publiceret paa Althinget 1799 og Rubr. (paa Islandsk) trykt i Althingsb. s. A., S. 96. — Siell. Reg. 83ᵇ, 951ᵇ-952.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Vi under 22. Julii 1796 have forundt Os elskel. Sekretairer Wexelsen og Möller, som Skifte-Commissarier i afg. Capitain Augustinus Meldals Efterleverske, Anne Dorothea Thunes Stervbo, Bevilling til at indkalde ved Stævning til Khavns Hof- og Stadsret, som skal indföres i Aviserne og læses ved Retterne i Vort Land Island, tvende Gjëldsbeviser, nemlig en Pante-Obligation paa 1000 Rd., udstædt af Os elskel. Hofagent Kaasböl i Christiansund, og en Revers paa en lige Sum, udstædt af Alexander Friedlieb & Comp. i Throndhjem; og Höiesterets-Prokurator Klingberg nu, paa bemeldte Commissariers Vegne, allerund. haver andraget, at bemeldte til Hof- og Stadsretten udtagne Stævning vel er læst ved Islands almindelige Laugthing ved Öxeraae, og ved alle de ordentlige Herredsthinge inden Guldbringe Syssel i Island, under hvis Jurisdiction afgangne Anne Dorothea Thune levede, men at det befrygtes, at der kunde være forskjellige Meninger om Forstaaelsen af det i foranförte Bevilling brugte Udtryk, „Retterne i Island": — saa ville Vi, efter forⁿᵉ Prokurator Klingbergs derhos gjorte Ansögning, samt den af Hof- og Stadsrettens Tilforordnede derover afgivne Erklæring, allern. have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade: at det maa være nok, at bemeldte Stævning er læst ved de anförte Retter; dog at denne Bevilling, tillige med Continuations-Stævningen, bliver læst paa Laugthinget ved Öxeraa med 12 Ugers Varsel. Givet &c. Kjöbenhavn den 14. Septembr. 1798. [ad mandatum].

19. Septbr. **Kongelig Resolution** ang. **Salg af den halve Gaard Hrafnagil til den derværende Kirke.** Frede-

riksberg den 19. Septbr. 1798. — I Rentek. Forestilling 11. Septbr. bemærkes, at under Forpagtningen af de saakaldte Öefjords Jorder hörte en Andeel i Beneficii-Gaarden Hrafnagil, hvilken Andeel i den saakaldede kongelige Jordebog 1759 findes ansat til 60 Al. Landskyld. Denne Jordpart blev sat til Auction, men da derpaa kun blev budt 10 Rd., overlod Amtmanden den til Beneficiarius, Provst Erlend Jonsson, for det af denne gjorte höieste Bud 32 Sk. i Leie om Aaret. Siden havde bemeldte Provst tilkjendegivet, efter erholdt Samtykke fra Biskoppen, at ville paa Hrafnagil Kirkes Vegne kjöbe bemeldte Part af Gaarden, der anföres som dens Halvdeel, for 40 Rigsdaler, hvilket Bud Amtmanden finder antageligt og Rentekammeret indstiller. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 79, Nr. 70. 1798. 19. Septbr.

Vi bifalde allern. det af Provst Erlend Jóhnsen paa Ravnegils Kirkes Vegne gjorte Bud af 40 Rd. for den Os tilhörende halve Part i Ravnegils Beneficii Hjemmegaard i Öefjords Syssel paa Island, og kan Skjödet til Vores Underskrift udfærdiges; iövrigt bliver bemeldte Kjöbesum at afgive til det synkende Fonds. Friderichsberg Slot den 19. Septembr. 1798[1].

Cancellie-Plakat ang. Udgivelse af Specie-Sedler. 9. Oktbr.
Khavn 9. Oktbr. 1798. — Denne Plakat, hvis fuldstændige Titel er: „Plakat, hvorved bekjendtgjöres, at der fra den danske og norske Species-Bank sættes i Omlöb Sedler paa 5 Rd. Species", er publiceret paa Althinget 15. Juli 1800 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xvii. 1, S. 21, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 453; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1798, S. 117—118; Schou XII, 391—392. Coll. Tid. 1798, S. 642—644.

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Möder ved Forligelses-Commissionerne. Khavn 19. Oktbr. 1798[2]. — Publiceret paa 19. Oktbr.

[1]) Resolutionen er communiceret Amtmand Stephan Thorarensen ved Rentek. Skriv. 25. Septembr. 1798 (Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 878).

[2]) Canc. Circ. 15. Decbr. 1798.

1798. Althinget 1799 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xlii. III,
19. Oktbr. S. 83—87. Reskriptet er emaneret i trykte Exemplarer til alle Stiftbefalingsmænd, Amtmænd, Grever og Baroner i Danmark, Norge og Island, samt Vestindien; Gjenparter ere og sendte til begge Laugmændene i Island, Magnus Stephensen over Norder- og Vester-Delen og Magnus Olafsson over Sönder- og Öster-Delen, samt Vice-Laugmand Stephan Stephensen (men ikke Benedikt Gröndal), ligesom til Retterne m. fl. i Danmark og Norge ved Canc. Skriv. 20. Oktbr. 1798 (Canc. Brevb. 1798, Nr. 4821, S. 578-579). — I Danmark bekjendtgjort ved Hof- og Stadsrets-Plakat 30. Oktbr. 1798 (hos Schou XII, 398—400). — Siell. Missiver (Tegnelser) 1797-1798, (LXLVI), 783—785. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Coll. Tid. 1798, S. 664—667 (under urigtigt Datum: „9. Oktbr."). Rubr. hos Fogtm. VI. 9, 619. — Islandsk: Uddrag i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 31 Anm. og S. 32 Anm., samt i Minnisverð Tíðindi II, 132.

Christian den Syvende &c. V. S. B. I Anledning af disse indkomne Forespörgseler: 1) Om Prokuratorer, der have tilbageleveret deres Bevillinger, samt om Embedsmænds Fuldmægtiger kunne antages ved Forligelses-Commissionerne som Mandatarier for Andre? og 2) om ikke de paagjældende Parter, naar det er dem muelig, bör altid selv personlig möde ved bemeldte Commissioner? — have Vi fundet for godt herved at fastsætte fölgende Regler, til Efterretning for alle Vedkommende:

1) Da Forordningerne om Forligelsesvæsenet ikkun forbyde Sagförere at möde som Mandatarier, og ei Andre, saa taaler denne Undtagelse fra Reglen ingen Udvidelse i dens Fortolkning. Heraf fölger, at de fornævnte Personer ei bör afvises, naar de ere forsynede med Fuldmagt fra en Part, som, formedelst lovligt Forfald, ikke selv kan indfinde sig ved Forligelses-Commissionen. — 2) I Henseende til det andet Spörgsmaal, da er Vor Villie denne: a) At Alle, som boe indenfor enhver Forligelses-Commissions Grændser, skulle være pligtige til, uden Undtagelse, at möde personligen ved Commissionen, naar de dertil indvarsles, med mindre Nogen, formedelst beviisligt og lovligt Forfald, derfra er forhindret; i hvilket Tilfælde han bestemt skal op-

give den Aarsag, som nöder ham til at sende en Anden paa sine Vegne. — b) Dersom den ene Part indfinder sig personligen, og den anden lader möde ved Fuldmægtig, da bör den, som personlig har fremstillet sig, have Ret til, under Processen (i Tilfælde af, at mindelig Forening ei har fundet Sted) at opfordre sin Vederpart til at bevise, at det enten formedelst Sygdom ikke har været ham mueligt at möde, eller og at han har befunden sig i saadanne Omstændigheder, som Forretningsmand, Haandteringsmand eller Husfader, at han ikke, uden at udsætte sig for öiensynligt og betydeligt Tab, ved Forsömmelse af vigtige og uopsættelige Pligter, har selv kunnet indfinde sig ved Forligelses-Commissionen; hvilken Undskyldnings Gyldighed da af Retten bliver at paaskjönne og bedömme efter Lov, Billighed og Tingens Natur. Men dersom den Udeblivende efter Opfordring ikke kan eller vil fremföre saadant Beviis om sit Paaskuds lovlige Forfald, da bör han ved endelig Dom tilpligtes at betale sin Modpart Processens Omkostninger, saaledes som den 39. § i Forordningen af 10. Julii 1795, og den 26. § i Forordn. af 20. Januar 1797 fastsætter. — c) Dersom ingen af Parterne har mödt personligen i Commissionen, og den ene af dem siden under Processen godtgjör, at han, formedelst saadanne Omstændigheder, som foran er meldt, har været forhindret fra at möde, da tilkommer ham i saa Fald samme Ret, som om han virkeligen selv havde mödt, nemlig: at han kan opfordre Vederparten til at bevise det samme paa sin Side, eller i Mangel deraf paastaae ham dömt til at betale Processens Omkostninger. Skulde det iövrigt indtræffe, at nogen Part fandt sig beföiet til at före Anke over, at Forligelses-Commissionen havde, uden lovlig Aarsag, nægtet at antage hans Mandatarius, da skal Övrigheden, förend Sag desangaaende anlægges, först söge i Mindelighed at afgjöre deslige Tvistigheder; men dersom Sagens Afgjörelse paa denne Maade ei kan bevirkes, og Proces desaarsag skulde finde Sted,

1798.
19. Oktbr.

1798. bör Sagen umiddelbar indstævnes for Höiesteret; dog
19. Oktbr. kunne Forligelses-Commissarierne i saa Fald vente at blive understöttede med Beneficium processus gratuiti og fri Prokurator, paa det at de ei skulle udsættes for Udgifter og Tab, naar de nödsages til at forsvare deres Embedshandlinger. — Derefter du dig allerund. haver at rette og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende dig Gud. Skrevet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 19. Oktober 1798. [ad mandatum].

20. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Skalholts Stift, Geir Vidalin, ang. Betaling for Revision af Kirke-Regnskaber.** Khavn den 20. Oktobr. 1798. — Bekjendtgjört i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800. Canc. Brevb. for 1798, Nr. 4838, S. 588-589. Coll. Tid. 1798, S. 683—684; Fogtm. VI. 9, 620—621.

P. M. Da afg. Biskop Finsen i Aaret 1795 har begjært Cancelliets Resolution, hvorledes Anordningen om Kirkernes Indkomster og Rettigheder i Island af 17. Julii 1782 § 16, hvorved Præsterne tillægges Betaling for Kirkernes Regnskabers Revision, samt N. L. 2—21—47, der tillægger Præsten een Mark for hvert Regnskab at skrive, — skal være at forstaae, og om denne Betaling ogsaa kan tilkomme Præsten, naar han selv er Beneficiarius: — saa skulle man i den Anledning herved tjenstlig melde: at efter Cancelliets Tanker kan den omhandlede 47. Art. af 2. Bogs 21. ikke anvendes paa Beneficiarius i Island, efterdi han, som Curator for sin Kirke, uden Betaling bör aflægge og skrive sit Regnskab. Derimod kunne de til Proprietair-Kirker beskikkede Præster vedblive af Kirken at nyde de ifölge Reglementet bestemte 16 Sk., for at revidere Proprietairens aflæggende Regnskab. [Det kgl. Danske Cancellie den 20. Oktobr. 1798.

Reskript til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. **Formildelse af Horstraf.** Frederiksberg den 26. Oktobr. 1798. — Norske Tegn. 45 (XLV), 373-374. 1798. 26. Oktbr.

Christian den Syvende &c. V. N. Os er allerund. bleven foredraget en fra Stiftamtmanden over Vort Land Island, Os elskelig Ole Steffensen, til Vort Danske Cancellie indsendt Skrivelse med Bilage, hvori han melder, at der imod Sivert Svendsen af Thingöe Syssel er paa Justitiens Vegne bleven anlagt Sag for tredie Gang begaaet Hoer, og at han derfor er ved Underretten idömt et Aars Tugthus-Arbeide, men at Sysselmand Thord Björnsen har, efter at denne Sag var af Stiftamtmanden beordret indstævnt for Laugthinget, indberettet, at den Paagjældende, som er 69 Aar gammel, er tillige saa svag og sygelig, at han ikke synes at være istand til at udholde Reisen fra sit Hjem til Laugthinget. — I den Anledning give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning af de oplyste Omstændigheder, allern. ville have fritaget fornævnte Sivert Svendsen fra den Straf, han for tredie Gang begaaet Hoer har paadraget sig, imod at han hensættes 20 Dage paa Vand og Bröd, dog at de deles i tvende Gange. Derefter du dig allerund. haver at rette, og den fornödne Foranstaltning i Overeensstemmelse hermed at lade föie. Befalende &c. Friderichsberg den 26. Oktobr. 1798[1].

Forordning ang. **Execution af Domme over Umyndige.** Frederiksberg 2. Novbr. 1798[2]. — Publiceret paa Althinget 1799 og Rubrum trykt i Althingsb. s. A. Nr. XLII. I, S. 82; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 132; 2. Novbr.

---

[1]) Dette Reskript er sendt til Stiftamtmand Olaf Stephensen med Canc. Skriv. 27. Oktbr. 1798. Cancell. Brevb. Nr. 4950, S. 645.

[2]) Canc. Circ. 9. Mai 1809 og 1. (5.?) Decbr. 1812; Plak. 3. Juli 1822.

1798. ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift
2. Novbr. 1800. — Siell. Reg. 83b, 1087-1088. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1798, S. 125—126; Schou XII, 402—403. Coll. Tid. 1798, S. 707—708.

Forordning, som fastsætter, at Domme, der afsiges over Umyndige, ikke maae fuldbyrdes, naar de Paagjældende derved ere fundne skyldige til legemlig Straf, forinden Sagen er indberettet til det Danske Cancellie m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da det ansees tvivlsomt, i Tilfælde af, at Börn eller Umyndige dömmes til at lide legemlig Straf, om deres Forældres eller Formynderes Erklæring skal ansees gyldig, naar disse paa deres Vegne erkjende, at være tilfreds med den afsagte Dom, og derfor ei begjære den indstævnet til höiere Ret: saa have Vi anseet det nyttigt, at foreskrive en vis Regel i denne Henseende, efterdi samme ikke udtrykkeligen i Loven findes bestemt. I at overveie denne Gjenstand have Vi taget i Betragtning, at saadanne Börn ofte hverken have Forældre i Live, eller Formyndere, der af Övrigheden ere dem beskikkede, og at det tillige var mueligt, at disse, enten af Ligegyldighed eller Mangel paa fornöden Indsigt og Kyndighed, kunde efterlade at vaage for Myndlingernes Tarv. Vi have derfor besluttet, ligesom Vi og hermed befale, at, naar Nogen, som ikke har fyldt det attende Aar, dömmes ved en underordnet Ret til legemlig Straf af den Natur, at Appel kan finde Sted, skal den vedkommende Övrighed, forinden en saadan Dom maa fuldbyrdes, indsende den til Vort Danske Cancellie, tilligemed sin Betænkning derover, og bemeldte Collegium derefter paaskjönne, om der findes nogen grundet Anledning eller Aarsag til at indstævne Sagen for höiere Ret, eller ikke; dog skal Appel ikke nægtes, naar de Paagjældende eller deres Formyndere forlange Behandlingen eller Dommen paaanket til Overdomstolene.

Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 2. November 1798. 1798. 2. Novbr.

Kongelig Resolution ang. Rensdyrjagten i Island. Frederiksberg den 7. Novembr. 1798. — 7. Novbr.

I Anledning af Rentekammerets Relation om Islands oeconomiske Forfatning i Aaret 1797. I Henseende til Handelen bemærker Rentek., at de samme Anker og Forslag ere fra Stiftamtmanden og Amtmændenes Side indkomne, som i de foregaaende Aar, men, da den Sag maatte ansees afgjort ved kgl. Resol. 29. Septbr. 1797, kunde derpaa nu ikke reflecteres (Forest. 30. Oktbr.). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 79, Nr. 90. — Resolutionen er communiceret Stiftamtmanden og Amtmændene i Island ved Rentek. Skriv. 7. Mai 1799 (Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 744—746) og denne er publiceret paa Althinget 1800, samt trykt i Althingsb. s. A. Nr. xvii. ii, S. 23—24; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 453—454.

Vi have ladet Os foredrage denne Vort Rentekammers Relation om Islands oeconomiske Tilstand i afvigte Aar 1797. Og ligesom Vi under 18. Junii 1794 allern. tillod, at i de tre Sysseler, nemlig: Norder Syssel, samt begge Mule Sysseler, maatte skydes eller fanges Rensdyr i 3 Aar, fra 1. Julii s. A. at regne, saa tillade Vi nu allern., i Betragtning af, at bemeldte Dyr, efter de Os foredragne Beretninger, meget skulle have formeret sig: at Rensdyrene maae, indtil videre, skydes eller fanges overalt i Island, hvortil Indvaanerne paa Ansögning desangaaende kunne, som forhen bestemt, meddeles Tilladelse af vedkommende Amtmand, dog under de ved fornævnte Vores Resolution fastsatte Betingelser og Indskrænkninger, nemlig: at Simler eller Hun-Rener, saavel som Kalve under eet Aar, fredes, og alene Oxer eller Han-Rener fældes, og at Enhver, der handler herimod, ved at skyde eller fange Dyr enten uden Tilladelse, eller under den foreskrevne Alder, eller af det Kjön, som ei er tilladt, paalægges for

1798. hvert fuldvoxent Dyr, som ulovligen fældes, en Mulkt
7. Novbr. af 20 Rd., og for hver Kalv en Mulkt af 10 Rd., Alt til lige Deling imellem Angiveren og Vores Kasse. Friderichsberg Slot den 7. Novembr. 1798.

10. Novbr. **Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, ang. Akters Paategning i Delinquent-Sager. Khavn 10. Novembr. 1798.** — Publiceret paa Althinget 1799 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XLII. VIII, S. 92, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 132. Canc. Brevb. for 1798, Nr. 5105, S. 755. Coll. Tid. 1798, S. 705 (uden at nævne Island); Fogtm. VI. 9, 643—644.

P. M. Da det undertiden er indtruffet, at Overretternes Domme i Delinquent-Sager have henhvilet i lang Tid, efter at de ere afsagte, forinden de ere blevne forkyndte for Vedkommende: saa skulle man, for i Fremtiden desto lettere at kunne opdage, hvem der gjör sig skyldig i saadant utilbörligt Ophold, herved tjenstl. tilmelde (Tit.), til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende: at alle de Embedsmænd, igjennem hvis Hænder Acterne i Delinquent-Sager maae passere, indtil de indkomme til dette Collegium, bör ved Paategninger at anmærke, naar de have modtaget og naar de have afsendt dem. — Det kgl. Danske Cancellie den 10. November 1798 [1].

15. Decbr. **Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, ang. Möder ved Forligelses-Commissionerne. Khavn 15. Decembr. 1798.** — Publiceret paa Althinget 1799

[1]) s. D. er lignende Circulaire afgaaet til begge Laugmænd i Island, ligesom til Höiesteret, Landsdommerne i Danmark og Overretterne i Norge m. fl. Cancell. Brevb. sst. Nr. 5148, S. 783.

og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xlvii. vii, S. 91; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 132. Canc. Brevb. for 1798, Nr. 5677, S. 1179-1180. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Coll. Tid. 1798, S. 809; Fogtm. VI. 9, 697. — Islandsk: Uddrag i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 31 Anm. 1798. 15. Decbr.

P. M. Da der, i Anledning af de Udtrykke i Reskriptet af 19. Oktober sidstleden: „At Forbudet mod Sagföreres Möde ved Forligelses-Commissionerne, som Mandatarier, ikke taaler nogen Udvidelse i dets Fortolkning", — er for dette Collegium opkastet det Spörgsmaal, om Prokuratorernes Fuldmægtige og Contoir-Betjente ere berettigede til at möde i Forligelses-Commissionen, som Mandatarier for Parter: — saa skulle man, for at hæve al Tvivl i denne Henseende, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende herved tjenstl. melde: at Forordningerne af 10. Juli 1795, Cap. 5, § 38, 20. Januarii 1797, § 25, samt Reskriptet af 19. Oktbr. 1798, skal forstaaes saaledes: at Prokuratorers Fuldmægtige og Contoir-Betjente ikke bör antages til Möde i Forligelses-Commissionen, som Mandatarier for Parter, der opholde sig inden Grændserne af den Jurisdiction, for hvilken Forligelses-Commissionen er ansat. Det kgl. Danske Cancellie den 15. December 1798.

Cancellie-Circulaire til alle Stiftamtmænd og Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. **Indberetninger om Anstalter til Afsindiges Bevogtning.** Khavn 22. Decembr. 1798. — Canc. Brevb. for 1798, Nr. 5782, S. 1259—1260. Coll. Tid. 1799, S. 12 (uden at nævne Island). 22. Decbr.

P. M. Man skulde herved tjenstligst anmode (Tit.) at ville behageligen meddele dette Collegium nöiagtige og specielle Underretninger, angaaende hvilke Anstalter der i det Dem anbetroede Stift ere gjorte, og hvilke der burde og kunde gjöres, til afsindige Menneskers

1798. 22. Decbr. Bevogtning og Pleie. Det kgl. Danske Cancellie den 22. Decembr. 1798[1].

1799. 4. Januar. **Forordning ang. Afskaffelse af Trolovelser.** Khavn 4. Januar 1799. — Publiceret paa Althinget 1800 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xvii. 2, S. 21, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 133; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800. — Siell. Reg. 84, fol. 1. Original-Aftryk hos Schultz. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 199. Qvart-Forr. for 1799, S. 3—4; Schou XII, 455—457. Colleg. Tid. 1799, S. 20—21, jevnf. 342—344.

Forordning, hvorved Trolovelser afskaffes, og det tillades Enhver at indgaae Ægteskab uden denne foregaaende Ceremonie.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At da Vi have taget i Betragtning, at Trolovelse (som Loven befaler at skulle holdes af Alle, der ikke ere af Adel eller have Rang, forinden Ægteskaber imellem dem indgaaes) baade er i sig selv en unödvendig Ceremonie, og at den ikke sjelden er til Byrde for den arbeidende og nærende Klasse af Vore kjære og troe Undersaatter, formedelst den Tidsspilde og de unödvendige Bekostninger, som derved forvoldes; — saa have Vi besluttet, ligesom og hermed befale: — At Trolovelser skulle herefter være aldeles afskaffede, og at Enhver, som vil indgaae Ægteskab, maa lade sig vie i Kirken, uden foregaaende Trolovelse. Derimod skal den

[1]) I Anledning af dette Circulaire, som var foranlediget ved en af Amtmanden over Christians-Amt i Norge i Aaret 1798 til Cancelliet indsendt Anke over, at han ikke kunde faae nogle Afsindige der fra Amtet indsatte i „Dollhuset" i Opslo, — indberettes med Hensyn til Island: „Der gives sjelden Afsindige i Island, og naar Tilfældet indtræffer, underholdes disse af deres formuende Slægtninge, eller, naar de ei have saadanne, af den Vanföres Opfostrings-Rep".

befalede Lysning fra Prædikestolen fremdeles vedblive; ligesom og de Vedkommende skulle, ifølge Lovens Forskrift, stille vederhæftige Forlovere, til Betryggelse for, at Intet er til Hinder imod Ægteskabets lovlige Fuldbyrdelse. — Denne Forordning skal strax bekjendtgjöres fra Prædikestolene, til Enhvers allerund. Efterretning og Efterlevelse. Givet i Vor kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 4. Januarii 1799. 1799. 4. Januar.

Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island m. fl., ang. Attester om Böder til Fattigkasserne ved Forlig. Khavn 19. Januar 1799. — Publiceret paa Althinget 1800 og trykt i Althingsbogen s A. Nr. XVII. I, S. 22–23; findes og bekjendtgjort som Circulaire til Biskoppen i Skalholts Stift i Synodalforsamlingen for dette Stift 1800. — Canc. Brevb. for 1799, Nr. 273, S. 190-191. Coll. Tid. 1799, S. 43—44; Fogtm. VI. 10, 16 (begge Steder uden at nævne Island). — Islandsk: Uddrag i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 39—40 Anmærkn. (til For. 20. Januar 1797 § 37). 19. Januar.

P. M. Da det ofte kan indtræffe, at Parter ved Forligelses-Commissionerne blive forenede om at betale frivillige Böder til Fattigkasserne, men det og lettelig kunde skee, at deslige Böder bleve forglemte, baade at inddrives og at beregnes Fattigkasserne til Indtægt: saa skulde man, paa det at der kan haves Vished om, at Fattigkasserne virkelig erholde hvad dem i saa Fald tilkommer, herved tjenstl. anmode (Tit.), at De behageligen ville paalægge samtlige Forligelses-Commissioner under den Dem anbetroede Jurisdiction: ved Aarets Udgang at tilstille vedkommende Sognepræster Attest om, hvad Böder Fattigkassen ved Commissionen er tilfalden, hvilken Attest da af Sognepræsterne bör fremlægges ved de aarlig aflæggende Fattigkasse-Regnskaber. Det kongelige Danske Cancellie den 19. Januarii 1799.

1799. 19. Januar. **Cancellie-Circulaire ang. Bistand for Dommere ved Optagelse af Præliminair- eller Extra-Forhör.** Khavn 19. Januar 1799. — Dette Circulaire er egentlig bestemt til Amtmændene i Norge, men findes dog ogsaa at være sendt til Island, og er saaledes af Stiftamtmanden publiceret paa Althinget 1799 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xlii. v, S. 88—89. — Canc. Brevb. for 1799, Nr. 323, S. 227. Coll. Tid. 1799, S. 43; Fogtm. VI. 10, 36.

Da Forordn. af 3. Junii 1796 befaler, at alle Forhörer paa Landet i Norge skulle optages ved Sorenskriverne, som Dommere, og det vilde være til Forhaling i Sagernes Gang, om Sorenskriverne, der ofte boe langt fra Fogderne, skulde, i Tilfælde at præliminaire eller Extra-Forhörer bör holdes, först hos Fogderne requirere Skyds, Vagthold, Transporteringer, Arresteringer, samt de Hæftedes Forpflegning, m. v., — saa skulde man, i Anledning af en angaaende denne Gjenstand hertil indkommen Forespörgsel, herved, efter at Höiesterets Tilforordnedes Betænkning i Forveien har været indhentet, tjenstligst melde: at naar præliminaire eller Extra-Forhörer af Sorenskriverne skulle foretages, maa disse Embedsmænd være berettigede til paa egen Haand, uden Fogdens Medvirkning, at fordre hos Vedkommende al den Bistand, som til Forhörets hastige Fremme kan behöves. Hvilket De ville behage offentligen at bekjendtgjöre til Efterretning for Enhver, som det maatte kunne angaae. Det kongelige Danske Cancellie den 19. Januarii 1799.

1. Febr. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. dobbelte Leiermaalsböder i Horsager.** Khavn 1. Februar 1799. — Publiceret paa Althinget 1800 og Rubrum trykt i Althingsb. s. A. Nr. xxiii. i, S. 40; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 454. Iövrigt er det emaneret i originale Aftryk paa et Ark, som „Circulaire" til samtlige Stiftbefalingsmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island,

m. fl., men dets Gyldighed for Island maa ansees tilbagekaldt ved Canc. Skriv. 31. Decbr. 1799 (nedenfor). — Siell. Tegn. LXLVII, 32—33 (1799, Nr. 82). Coll. Tid. 1799, S. 71-72; Fogtm. VI. 10, 39—40.

1799.

1. Febr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da der i en til Vort Danske Cancellie indkommen Skrivelse er forespurgt: om dobbelte Leiermaals-Böder bör tillægges den i Lovens 6—13—24 for Hoer bestemte Straf af yderste Formue, samt i Tilfælde at dette skal skee, om da for disse dobbelte, ligesom for enkelte, Leiermaals-Böder, Aftingning kan finde Sted, naar de Skyldige ere uformuende: — Saa ville Vi, efterat Vor Höiesterets Tilforordnedes Betænkning herom har været indhentet, for at forekomme alle ulige Meninger i Henseende til disse Spörgsmaales Besvarelse, herved allern. bestemme, i Henseende til den förste Punkt: at dobbelte Leiermaals-Böder bör, i Horsager, paa Grund af Forordningen dat. 6. Decbr. 1743 § 22, tillægges den i Lovens 6—13—24, N. L. 6—13—25, for denne Forbrydelse bestemte Straf. Og hvad den anden Punkt betræffer: da kan Aftingning i dette Tilfælde saa meget mindre finde Sted, som Lovens Straf for Hoer ikke bör kunne anvendes, uden efter foregaaende Dom, hvilken i Overeensstemmelse med Forordningen af 6. Decbr. 1743 § 7, bör, naar derved acqviesceres eller den ei kan paaankes, uden Forandring exequeres, med mindre den af Os selv formildes. — Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende dig Gud. Skrevet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn, den 1. Februarii 1799. [ad mandatum].

Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Skalholts Stift, Geir Vidalin, ang. Nedlæggelse af Annex-Kirken Stora-Hof. Khavn 8. Februar 1799. — Bekjendtgjort i Synodal- 8. Febr.

1799. forsamlingen for Skalholts Stift 1800; jevnf. Minnisverð Tíðindi
8. Febr. II, 454; Norske Tegn. 45 (XLV), 428b–430. Fogtm. vi. 10, 47.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Sognepræsten for Reppholar og Store-Hof Menigheder under Skalholt Stift, Hr. Björn Jonsen, for Os allerund. haver andraget, at begge disse Sogne langtfra ei ere af den Vidtlöftighed, som mange andre Præstekald der paa Landet, til hvilke dog ikkuns er een Kirke, samt at til Annexet Store-Hof ikkuns höre 5 Gaarde, der have kortere Vei til Hoved-Kirken end nogle af Hoved-Sognets paa hiin Side beliggende Gaarde, og at Annex-Kirken er beliggende paa den yderste Ende af Sognet, saa at Præsten maa reise hele Sognet igjennem, naar han hver tredie Söndag skal forrette Gudstjeneste i Annex-Kirken, paa hvilken Vei der tillige falder en Elv, over hvilken, naar den ei om Vinteren er belagt med Iis, det ofte er umueligt at komme, hvorved det ikke sjelden indtræffer, at der ikkuns kan forrettes Gudstjeneste i Annex-Kirken 2 à 3 Gange hele Vinteren; hvorhos han tillige, paa Grund heraf, har anholdt om, at den unödvendige Kirke paa Store-Hof maa afskaffes, og dens Sogn henlægges til Hoved-Kirken Reppholar: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning heraf, samt paa Grund af eders herover afgivne Erklæring, saavel som de övrige Os i denne Sag foredragne Omstændigheder, allern. ville tillade:

1) at Store-Hofs Kirke maa nedlægges og dens Sogn henlægges til Hoved-Kirken Reppholar, samt at förstnævnte Kirke maa ved offentlig Auction bortsælges, og af den indkommende Kjöbesum betales Kirkens Gjæld, men det Overskydende henlægges til en anden fattig Kirke der i Stiftet. — 2) at Store-Hofs Kirkes Instrumenter og Ornamenter maae skjænkes til nærmeste fattige Kirke, men Klokkerne sælges til Hjelp for de fattigste Kald i Stiftet; og: — 3) at af de 4 Kirkens Qvilder maa de 2 henfalde til Eieren af Gaarden Store-Hof, imod at han forpligtes til at staae til Ansvar for

de tvende övrige, saaledes, at deres Aabod ingensinde kommer Præsten til Last, samt at betale fuld Leie, 40 Pund Smör aarlig, til Beneficiarius paa Reppholar, dog at det, i Tilfælde af at forbenævnte Eier skulde formene sig at have lovlig Aarsag til Besværing herover, bliver en Sag, som alene vil være at afgjöre imellem ham og Præsten. — Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 8. Febr. 1799.

1799. 8. Febr.

Cancellie-Circulaire til Stiftamtmanden[1], Biskopperne og Laugmændene i Island, ang. Skifteretternes Virksomhed. Khavn 23. Febr. 1799. — Publiceret paa Althinget 1799 og trykt i Althingsb. s. A. Nr. XLII. IV, S. 87—88; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800. — Canc. Brevbog for 1799, Nr. 779, S. 565. Coll. Tid. 1799, S. 126—127; Fogtm. VI. 10, 61—62 (uden at nævne Island).

23. Febr.

P. M. Da Cancelliet har fornummet, at Skifteretterne paa nogle Steder ere af den Mening, at For. af 3. Junii 1796, dens II. Cap. 7. § ikkun skulde være gjældende for de Domstole, hvor Rettergangs-Tvistigheder behandles efter Stævning, og at Skifteretterne ikke havde den samme Myndighed og den samme Pligt, som de övrige Domstole, i Henseende til at indskrænke og afværge Sagers Forhaling ved unödvendige Udsættelser: — saa skulle man herved tjenstl. tilkjendegive (Tit.) til Bekjendtgjörelse og Efterretning for alle Vedkommende, at den omhandlede § ikke mindre angaaer Skifteretter og Skifteforvaltere, end enhver anden Dom-

[1]) Dette Circulaire anföres at være sendt blandt Andre til „samtlige Amtmænd", dog findes blandt de 106 Exemplarer, som angives at være udsendte, ingen anförte til de to Amtmænd i Island, men kun til Stiftamtmanden.

1799. mer. Det kongelige Danske Cancellie den 23. Februarii
23. Febr. 1799.

8. Marts. **Forordning ang. Underdommeres Pligter i Politie- og Inquisitions-Sager.** Khavn 8. Marts 1799. — Denne Forordning synes ikke at være sendt til Island, og er ikke der publiceret, men er her optagen i Henhold til For. 20. Oktbr. 1819 ang. Procesformen i Injurie-Sager, § 4; jevnf. Klausturpóst 1820, S. 92. — Siell. Reg. 84, 163—164. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1799, S. 8—9; Schou XII, 457—459. Coll. Tid. 1799, S. 145—147. — Islandsk: Uddrag i den af den islandske Landsoverret ifölge Canc. Skriv. 2. August 1800 udgivne Samling af Forordninger m. v. S. 141-142 Anm., samt i Klausturpóst. 1820, S. 92—93, Anmærkn.

Forordning, hvorved Underdommerne indskjærpes den Pligt, at de, i Politie- og Inquisitions-Sager, hvor Procuratorer ei tilstedes at möde, bör selv söge al den Oplysning, som kan tilveiebringes, om enhver saadan Sags rette Sammenhæng, baade med Hensyn til at bevise de Paagjældendes Skyld eller Uret, og ligeledes deres Uskyldighed eller Ret.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At da Vi have fornummet, at endeel iblandt Underdommerne gjöre dem et urigtigt Begreb om de Pligter, som paaligge dem, i Henseende til Sagers Behandling ved Politiretterne, eller Undersögelses-Forhörer, hvor summarisk Proces finder Sted, og hvor det ei er tilladt Procuratorer at möde, efterdi nogle af disse Dommere mene, at de i saadanne Tilfælde bör, ligesom i almindelige Rettergangs-Sager, alene overlade til de vedkommende Klagere eller Anklagede selv, at fremföre Alt det, som de ansee fornödent til deres Sags Tarv og deres Forsvar, og at Dommeren alene bör indskrænke sig til at dömme efter de Beviser, som de Paagjældende opgive og forskaffe, uden at han fra sin Side bidrager umiddelbar til Sagens Oplysning; ved

hvilken Fremgangsmaade Sandhed ofte kunde blive forvandsket og Uskyldighed udsat for Fare, især naar den ene af de vedkommende Parter var et enfoldigt Menneske, der ikke forstod at frembringe hvad der kunde tjene til hans Forsvar, men den anden derimod havde Forstand og Klogskab til at benytte sig af alle de Fordele, som Omstændighederne kunde tilbyde; — saa have Vi, i Betragtning heraf, fundet fornödent, herved at indskjærpe de vedkommende Embedsmænd denne ufravigelige Forholdsregel: at, naar nogen Sag behandles inquisitorisk, eller föres ved Politi-Retten, hvor det er forbudet, at Procuratorer maa möde for de Paagjældende, da skal Dommeren selv examinere baade Parter og Vidner, samt ellers ombyggeligen söge al muelig Oplysning om Sagens sande Sammenhæng, efter den Anledning, som dertil gives, og de Omstændigheder, der forekomme under Sagens Behandling, paa det at Retterne derved kunne sættes i Stand til at bedömme med Vished, hvo der har Ret eller Uret, og hvo der er skyldig eller ikke. — Dersom nogen Dommer eller Rettens-Betjent efterlader denne, for Justitiens Pleie og for Borgersikkerheden magtpaaliggende, Embedspligt, da bör Sagen hjemvises fra Overretten til ny og lovligere Behandling, paa hans Bekostning, og han desforuden, efter Forseelsens Beskaffenhed og Forsömmelsens Grad, tilbörligen ansees. — Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 8. Martii 1799. 1799. 8. Marts.

Forordning ang. Authorisation af Pharmacopoea pauperum. Khavn 20. Marts 1799[1]. — 20. Marts.

[1] Den vedheftede „Pharmacopoea pauperum Danica, regia auctoritate a collegio medico Havniensi conscripta. Havniæ 1799", optager 29 trykte Sider i 8vo. Ved kgl. Resol. 26. April 1826 bemyndiges Sundheds-Collegium til at udgive en ny Pharmacopoea, istedenfor denne, hvilken og er udkommen 1828. Gyldigheden af Pharmacopoea pauperum er ophævet ved kgl. Resol. 15. Marts 1843.

1799. Publiceret paa Althinget 1800 og Rubrum trykt i Althingsbogen
20. Marts. s. A. Nr. XVII. 3, S. 21, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 454; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800. — Forordn. tillige med Pharmacopoeen Siell. Reg. 84, 228-236. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1799, S. 19-20; Schou XII, 463-464. Coll. Tid. 1799, S. 177-178.

Forordning, der befaler, at en af Collegio medico forfattet Pharmacopoea pauperum, som er vedheftet denne Forordning, skal tjene til Regel for alle Medici og Chirurgi, saa at disse, i at foreskrive Lægemidler, som betales af milde Stiftelser, eller bekostes af det Offentlige, skulle være pligtige at indskrænke deres Valg af Medicamenter til de Slags, der findes anförte i bemeldte Pharmacopoea.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Vi, ved at anstille Undersögelser over Fattigvæsenets Tilstand, med Hensyn til at raade Bod paa dets Mangler, have erfaret, at de Lægemidler, der forbruges til Syges Helbredelse, belöbe til saa betydelige Udgifter for de vedkommende Stiftelser, eller det Offentlige, hvorfra disse Omkostninger udredes, at samme medtage en alt for stor og uforholdsmæssig Deel af de Penge, der ere bestemte og udfordres til de Nödlidendes Pleie og Fattig-Anstalternes Opretholdelse; — og da Vi tillige ere blevne underrettede om, at denne Udgift kunde for en stor Deel indskrænkes og formindskes ved fornuftig og god Husholdning, i Henseende til Forskrifterne af Lægemidler, hvortil ofte vælges de mere kostbare Slags, uagtet der gives ringere, som ere ligesaa kraftige og virksomme; — saa have Vi, i Betragtning heraf, fundet det gavnligt, herved at kundgjöre en af Vort Collegio medico (efter Overlæg med Pleie-Lægerne) udarbeidet og af Os approberet Pharmacopoea pauperum, der skal indeholde en fuldkommen og tilstrækkelig Opgave af alle fornödne Simplicia og Composita, og deriblandt de fleste af saadanne Slags, som kunne haves for billige Priser. — Denne Pharmacopoea befale Vi at skulle

herefter tjene til Regel saavel for Pleie-Lægerne, som for alle andre Medici og Chirurgi; saa at de, i at foreskrive Lægemidler, hvis Bekostning udredes enten af milde Stiftelser eller af det Offentlige, skulle være pligtige til at indskrænke deres Valg af Medicamenter til den Forraad, der findes anfört i bemeldte Pharmacopoea. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 20. Martii 1799. 1799. 20. Marts.

Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Revisionen af Holum Bispestols Regnskaber. Khavn 30. Marts 1799. — Canc. Brevb. for 1799, Nr. 1369, S. 1052—1054. 30. Marts.

P. M. I Anledning af Hr. Amtm.* Skrivelser under 9. Decbr. 1795, 26. August 1797 og 28. Februar f. A., betræffende Revisionen af Holums Skole-Stiftelses aarlige Administrations-Regnskab, skulde man tjenstlig melde, at Cancelliet finder betænkeligt, at give Anledning til nogen anden Revisions-Maade af Holum Skoles Administrations-Regnskab end den, som hidtil har været befalet, og at man for vel kjender Deres Redelighed, Nidkjærhed i de Dem betroede Forretninger, Kjærlighed for Skolen og Kundskab om Skolegodset, til, at man kan bidrage til at De skulde forlade at deeltage i Directionen over samme, hvorfor det i begge Henseender maa forblive herefter som hidindtil. Derimod finder man det aldeles rigtigt, at der med denne Revision forholdes saaledes, at naar det ene Aar Biskoppen reviderer Forvalterens Regnskab med Ombuds-Regningerne samt andre Bilager, og har gjort tilbörlige Udsættelser, sender han det underskrevet tillige med Bilagerne til Amtmandens Underskrift, som, ifald han derved maatte finde Noget at anmærke, paategner, eller paa et særskilt Blad vedhefter sine Erindringer, og saa underskrevet sender Biskoppen det tilbage, som det Aar

1799. tilkommer at lade det afgaae med förste faldende Skibs-
30. Marts. leilighed til Cancelliet. Paa samme Maade og med samme Iagttagelser, ved at sende det til Biskoppens Underskrift tillige, og gjörende Erindringer efter Befindende, reviderer Amtmanden det andet Aar, og efter at have tilskikket og faaet Forvalterens bemeldte Regnskab fra Biskoppen igjen, besörger det afsendt til Cancelliet. Det kongelige Danske Cancellie den 30. Martii 1799.

5. April. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Mageskifte af en til Præstekaldet Klyppstad henlagt Jord.** Khavn 5. April 1799. — Norske Tegn. 45 (XLV), 448 (1799 Nr. 100).

Christian den Syvende &c. V. S. B. Vi give eder hermed tilkjende, at Vi, efter Bonden Finner Gudmundsen af Gaarden Skeggestad paa Jökuldal i Nordre-Mule Syssel paa Vort Land Island, hans herom allerunderd. gjorte Ansögning, samt eders derover afgivne Erklæring, allern. have bevilget, at han maa mageskifte sin paaboende Gaard Skeggestad[1], der er tillagt Præsten til Klipstad til Underholdning, med hans Eiendomsjord Store-Bredvig i Borgerfjord, siden dette Mageskifte skal være til Fordeel for Præsterne til Klipstad, og begge Jorder ere af lige Dyrhed i Henseende til Hundredetallet; dog skal Supplikanten være forpligtet at lade fölge med forbenævnte Gaard Store-Bredvig 2½ Jord-Qvilder, saa og efter sit Tilbud at give til den fattige Klipstad Kirke 1 Hundrede[2] paa Landsviis, eller 4 Rd. Species. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 5. April 1799. [ad mandatum].

---

[1]) denne Jord var en af de saakaldte Stifts-Jorder (see I. B. S. 352—354, jevnf. Johnsens Jarðatal á Íslandi S. 356).

[2]) i Canc. Registrant staaer „100de".

Cancellie-Skrivelse til Amtmanden over Nord- og Öster-Amtet og Biskoppen over Holum Stift, ang. Administrationen af Holum Skoles Gods m. v. Khavn 13. April 1799. — Canc. Brevbog for 1799, Nr. 1669, S. 1291—1294. 1799. 13. April.

P. M. Da Hr. Amtm. ved Skrivelse til dette Collegium af 1. Marts f. A. har, til fornöden og bedre Ordens Erholdelse ved Rector Hjalmarsens aflæggende Skole-Administrations Regnskaber, forlangt Cancelliets Approbation paa efterfölgende i Skrivelse til Biskop Stephensen i Forslag bragte Ordres og Foranstaltninger, nemlig:

1) at bemeldte Rector Hjalmarsen herefter aarlig maatte forfatte og indsende sit aflæggende Administrations-Regnskab paa Dansk, tillige med en dansk Oversættelse af de med samme fremlæggende Bilage, og tillige afgive sine Skrivelser til Directeurerne i det danske Sprog. — 2) at han uopholdeligen indsender til Directeurernes Authorisation en indbunden, pagineret og gjennemdragen Bog med reent Papir, i hvilken han med Dag og Datum indförer Alt, hvad der saavel i Penge som Varer ydes og betales til ham for Skolens Indkomster, være sig saavel af de Ombudde, som han selv administrerer, som af de, der forvaltes af Ombudsholdere. Hvorefter han aarlig havde at fremlægge denne Bog som Bilag med hans Administrations-Regnskab. — 3) at Rector Hjalmarsen maatte indskjærpes og beordres, at aflægge og indkomme aarlig til Directeurerne med hans Administrations-Regnskab, inden hvert Aars Junii Maaneds Udgang, under den ved Forordn. af 23. Februar 1748[1] foreskrevne Mulkt, og dersom bemeldte Rector, formedelst Mangel paa indkomne Regninger, ikke er istand til at indkomme med sit Regnskab til foreskreven

[1]) denne For., ang. Hospitalers, Skolers og Fattiges Regnskabers Aflæggelse, er ikke publiceret i Island.

1799. 13. April. Tid, han da ufortövet burde andrage Saadant for Directeurerne, til videre Foranstaltning mod vedkommende Ombudsholdere. — 4) at Rectoren maatte tilholdes at indkomme uopholdelig med en rigtig og documenteret Regning over hans Anvendelse af alle Skolens Qvilde-Leier eller Smör-Indkomster pro 1796; — og endelig 5) at Rectoren maatte beordres at tilholde Ombudsholderne i Slettehlids- og især Skage-Ombud, at aflægge til Skolen vedbörlig Rigtighed in natura for Qvildeleierne af berörte Ombudde, m. v. — saa skulde man til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende herved tjenstl. melde:

ad 1mum: at det af Rector Hjalmarsen til Directeurerne aflæggende Regnskab bör forfattes paa Dansk, og de til dette Regnskab hörende Bilage oversættes i samme Sprog; ligesom han og bör skrive sine Breve til Directeurerne paa Dansk. — ad 2dum: at en Journal bör af ham holdes og af Stiftelsen bekostes, hvorudi ordentlig indföres hvad og naar noget til Skole-Oeconomiens Forvalter ydes og betales i Varer eller Penge. — ad 3tium: Skole-Oeconomiens Forvalter bör indsende til Directeurerne sit Administrations-Regnskab inden hvert Aars Junii-Maaneds Udgang, under Mulkt ifölge Forordn. af 23. Februar 1748, hvoraf Rector meddeles en verificeret Afskrift, ifald denne Forordning ei er publiceret i Island. Skulde Rector iövrigt, formedelst Mangel paa indkomne Regninger, ikke være istand til at indkomme med sit Regnskab til foreskreven Tid, andrages saadant ufortövet for Directeurerne. — ad 4tum: Rector Hjalmarsen bör tilholdes at indgive en rigtig og documenteret Regning over hans Anvendelse af alle Skolens Smör-Indkomster, siden 1794 til denne Tid, og fremdeles. — ad 5tum: Ligeledes bör oftbemte Rector beordres, som Skole-Oeconomiens Forvalter, at tilholde Ombudsholderne i Ombuddene at aflægge til Skolen vedbörlig Rigtighed for Qvildeleierne in natura, og gjöre dem Antegnelser, især hvor grundet Formodning gives, at Ombudshol-

derne selv beholde Smörleierne in natura af Ombudet, og ikkun svarer Skolen den ringere og nu blevne upasselige Smörpriis af 45 Skill. i Penge pr. Föring. Det kgl. Danske Cancellie den 13. April 1799. 1799. 13. April.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Tilladelse til at handle paa Sigriðarstaða-ós i Hunavatns Syssel. Khavn 16. April 1799. — Hvorved Amtmanden tilstilles Gjenpart af en Skrivelse til Kjöbmand Thord Helgesen, hvorved denne tillades efter Omstændighederne, for indeværende Aar, at opseile Sigristade-Osen (= Sigríðarstaða-ós) i Hunavatns Syssel som Speculanthandler, og der at handle med Hunavatns Syssels Indbyggere. Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 928 (Skrivelse til Kjöbmanden sst. Nr. 927). 16. April.

Bevilling for en Kleinsmedmester i Reykjavik. Khavn 16. Mai 1799. — Publiceret paa Althinget 1800, og Rubrum trykt i Althingsb. s. A. S. 55—56. Norske Reg. 59, 231 (1799 Nr. 412). 16. Mai.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At Vi, efter Kleinsmedsvend Bjarne Gudmundsen Lundberg af Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn, hans herom allerund. gjorte Ansögning og Begjæring, allern. have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han, som agter at bosætte sig i Kjöbstaden Reykjavig paa Vort Land Island, maa sammesteds nedsætte sig som virkelig Mester i Kleinsmedlauget og der oplære Drenge, som efter deres udstaaede Læreaar maa af ham gjöres til Svende og arbeide i denne Qvalitet saavel i Kjöbstederne paa bemeldte Island som og hvorsomhelst de kunde blive til Sinds at arbeide i Vore Riger og Lande udenfor Island. Forbydende &c. Kjöbenhavn den 16. Maji 1799. [ad mandatum].

1799. 17. Mai.

Reskript til Amtmanden over Nord- og Öster-Amtet og den constituerede Biskop over Holum Stift, ang. Mageskifte af en af Holum Bispestols Jorder. Khavn 17. Mai 1799. — Norske Tegn. 45 (XLV), 457 (1799, Nr. 143).

Christian den Syvende &c. V. B. Os er allerund. bleven foredraget en fra Bonden Asmund Jonsen af Silfrestad i Skagefjords Syssel til Vort Danske Cancellie indkommen Ansögning, hvori han melder, at der til Holum Bispestol er iblandt Andet beneficeret en Gaard, Eyvinderstader kaldet, i Hunevands Syssel, der er vurderet til 40 Rd [*rett.* Hundreder], og hvoraf aarlig svares 9 Rd. Landskyld samt 20 Pd. Smör efter Jordebogen, hvilken Gaard han önsker at komme i Besiddelse af, for derved at kunne befries for den Forlegenhed, som han nu er sat i, derved, at ingen af de Böndergaarde, han selv eier, ere eller saa snart kan ventes at blive böxelledige, og det Sted, han paaboer, attraaes af Eierens Sön, hvorover han mangler bekvem Bopæl. — Da han derfor nu har anholdt om, at denne Gaard, hvis Opsidder er villig at fravige den, maa tillades mageskiftet med den Supplikanten tilhörende Gaard Thorlevstad i Skagefjords Syssel, som med tvende underliggende Hjaleier, Mosagrund og Vaglagerde, er af 60 Rdlrs [*rett.* Hundreders] Værdie og hvoraf der i aarlig Afgift ydes 10 Rd. 12 Sk., samt 100 Pd. Smör: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning heraf, samt paa Grund af eders herover afgivne Erklæringer, allern. ville tillade, at foranförte Holum Bispestol tilhörende Gaard Eyvinderstader, med Tilliggende, maa mageskiftes med den af Supplikanten eiende Gaard Thorlevstader, samt derunder liggende Hjaleier Mosagrund og Vaglagerde, dog saaledes, at Supplikanten ingen Godtgjörelse nyder for de overskydende Qvilder paa Thorlevstader og sammes Hjaleier, samt at han selv i Fremtiden svarer Tiender af den fra

Bispestolen til ham mageskiftende Gaard. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 17. Maji 1799[1]. 1799. 17. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Kongens Ret som Jorddrot til Lod i opdreven Fisk. Khavn 25. Mai 1799. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 972. 25. Mai.

Vi bifalde vel med Hr. Stiftamtm., efter Skrivelse af 12. April a. p., at H. K. Majt. som Jorddrot burde have Lod i den paa Jordene Dilknæss og Hafnarnæss under Bjarnenæss Ombud i Aaret 1797 indlöbne Torsk, men efter Omstændighederne kan det for denne Gang have sit Forblivende, imod at Sysselmanden paa vores Vegne tillægges fra Hr. Stiftamtm. en Irettesættelse for, at han har tilsidesat sin Pligt i ikke at paasee Hans Majts Rettighed. Rentekammeret den 25. Maji 1799.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Ophævelse af et Handels-Anlæg eller Salterie paa Gerdum. Khavn 25. Mai 1799. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 968. 25. Mai.

Da den af Kjöbmand Jacobæus oprettede Handel eller Fiske-Salterie paa Gerdum er stridende mod Anordningerne, saa ville Hr. Stiftamtm., saafremt det ikke allerede skulde være nedlagt, tilholde ham strax at nedlægge samme, og i Modtvilligheds Tilfælde tvinge ham dertil ved lovlig Sögsmaal, ligesom han iövrigt er pligtig til at erstatte hvad Skade Jorden maatte ved en lovlig Besigtelses- og Taxations-Forretning befindes at være tilföiet. Rentekammeret den 25. Maji 1799.

---

[1]) Ved Canc. Skriv. 18. Mai (Canc. Brevb. 1799, Nr. 2333, S. 275—276) er Stiftamtmand Olaf Stephensen underrettet om det bevilgede Mageskifte.

1799.
25. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Udbetaling af Renten af Fraværendes Arv**[1]. Khavn den 25. Mai 1799[2]. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 992.

Efter Magnus Thorarensen, Nicolai Busch og Björn Haldorsens allerund. Ansögning og de ved Hr. Amtm. Erklæring af 24. August a. p. oplyste Omstændigheder kan, i Overeensstemmelse med de om arvelöse Capitaler ergangne kgl. allern. Resolutioner, Renterne af den, den fraværende Arving, Supplikanternes Broder, Christian Scheel, tilfaldne Arv, 652 Rd. 57 Sk., udbetales Supplikanterne, naar de stille saadan Sikkerhed for Renternes Tilbagebetaling, i Tilfælde at Arvingen skulde inden 15 Aars Forlöb indfinde sig, som Skifteforvalterne maatte see sig betrygget ved. Iövrigt ville Hr. Amtm. föie Anstalt til, at Arven bliver deponeret i den islandske Jordebogskasse. Rentekammeret den 25. Maji 1799.

25. Mai. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Handelen paa Raufarhöfn.** Khavn 25. Mai 1799. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 995.

Af hosfölgende ville Hr. Amtm. behagelig erfare, hvorledes Kjöbmand Hansteen besværer sig over, at Grosserer Kyhn og Kjöbmændene Örum & Wulf have beseilet og handlet paa Röverhavn. Denne Handel er vel stridende imod Plakaterne af 1792 og 1793, men da vedkommende Sysselmand i en Beretning her til Kammeret har anseet denne Handel at have været meget nyttig for Sysselet, i Hensigt til at det var kuns slet bleven provideret ved Hansteens Handel, saa troe

[1]) *see* kgl. Resol. 7. Febr. 1780.
[2]) Rentek. Skriv. 19. Juni 1813.

vi, at der for denne Gang kunde være Aarsag at oversee denne Forseelse, hvorom Hr. Amtm. anmodes at ville, efter nærmere Undersögning og befindende Omstændigheder, meddele os sine Tanker; men i Henseende til Fremtiden, da have vi ladet bemeldte Kjöbmænd advare om, at entholde sig fra denne Handel, saafremt de ikke vil være underkastede hvad Uleilighed deraf maatte flyde. Rentekammeret den 25. Maji 1799[1]. 1799. 25. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Sysselmanden paa Vestmannöerne, ang. Jordbrug for denne Embedsmand. Khavn 25. Mai 1799. — At det tillades ham at beboe Jorden Stakkagerdi paa samme Vilkaar som hans Formand i Embedet. - Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1010. 25. Mai.

Forordning ang. Aflæggelsen af Tilhjemlings-Eed i Tyvs-Sager. Khavn 31. Mai 1799[2]. — Publiceret paa Althinget 1800 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XVII. 4, S. 21—22, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 454—455; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800. — Siell. Reg. 84, 394ᵇ-395. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1799, S. 41—42; Schou XII, 469. Coll. Tid. 1799, S. 366—367. 31. Mai.

Forordning, som befaler, at i Tyvs-Sager, som forfölges paa Justitiens Vegne, skulle de stjaalne Kosters Eiere indstævnes, under Faldsmaals Straf, til at aflægge deres edelige Forklaring, om Kosterne ere dem frakomne imod deres Vidende og Villie, eller ikke.

¹) Rentek. Skriv. til Realisations-Commissionen s. D., at advare de nævnte Kjöbmænd: for Fremtiden at „entholde sig fra at drive denne utilbörlige Handel". Copieb. sst. Nr. 994.

²) Plak. 28. Marts 1800.

1799. 31. Mai. Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, i Betragtning af, at der ved Domstolene ere forskjellige Meninger, angaaende Besvarelsen af det Spörgsmaal: om Retterne have i Tyvs-Sager Magt til at tvinge den Bestjaalne til at gjöre sin edelig Forklaring, om de stjaalne Koster ere ham frakomne imod hans Vidende og Villie, — have fundet fornödent, i dette Tilfælde, at bestemme fölgende Regel:

Ligesom begge Vore Rigers Love, i 6. B. 17. Cap. 8. 9. og 10. Art., fordre saadan edelig Bekræftelse af Eiermanden (hvilket Bud udtrykkeligen er igjentaget ved Forordningen af 21. Maji 1751 § 5), saa er det og en naturlig Fölgeslutning, at han ikke maa kunne standse en Sag, som af Justitien er bleven anlagt, eller have Magt til ved sin Vægring at hindre dens Oplysning og Beviisliggjörelse, paa den Maade, som Lovene have foreskrevet, uagtet det vel staaer i hans Magt, at eftergive den Erstatning, ham kunde tilkomme af den Skyldige; i hvilket Fald hans Udsigende saa meget mindre kan ansees som partisk. – I Overeensstemmelse med disse Grundsætninger befale Vi herved, at naar Tyvs-Sager forfölges paa Justitiens Vegne, og de stjaalne Kosters Eier kaldes for Retten, til at erklære under sin Eed, om Kosterne ere ham frakomne imod hans Vidende og Villie, eller ikke, skal han dertil indstævnes, under Tvang af Faldsmaals Straf, og iövrigt dermed forholdes ligesom med Vidners Indvarsling. Hvorefter alle og enhver Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 31. Maji 1799.

1. Juni. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Laugthingets Forflyttelse til Reykjavík.** Khavn 1. Juni 1799. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr 1020. — Ved den i Minnisverð Tíðindi II, 133 anförte Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden 1. Juli 1799: „að lögþingið hèr eptir skuli haldast í Reykjavíkur kaupstað", skal udentvivl forstaaes denne Skrivelse, da ingen Canc. Skriv.

under det anförte Datum er expederet; jevnf. Cancell. Skriv. 12. April 1800. 1799. 1. Juni.

Det kgl. Danske Cancellie har begjært dette Kammers Tanker om Hr. Stiftamtm* Forslag af 12. Septbr. a. p., ang. at opbygge et nyt Althingshuus paa Reykevig. At Althinget for Fremtiden holdes paa Reykevig, istedenfor paa Öxeraaen, kan ikke andet end finde Bifald, men i Betragtning af den Vanskelighed og Bekostning, det medförer, at opföre Bygninger i Island, samt da der muligens i Tiden vil behöves flere offentlige Bygninger i Reykevig, saasom en Raadstue og deslige, saa ere vi faldne paa de Tanker, at deslige Indretninger kunne forenes i een Bygning, og at det maaskee i den Henseende var tjenligt, at tilhandle sig paa Reykevig Kjöbmand Sünckenbergs store Huus, som vi troe kunde dertil være bekvem, saaledes at Kjöbesummen blev at udrede af Justitskassen og Collectpengenes Renter, i det Forhold, at Justitskassen udreder pro rata efter hvad af det Hele behöves til at holde Oberret og Laugthing. Hr. Stiftamtm. anmodes tjenstl. om at ville tage denne Sag under nærmere Overveielse, og derom meddele os sine Tanker. Rentekammeret den 1. Junii 1799.

Kongelig Resolution ang. **Understöttelse af den almindelige islandske Collect.** Khavn 5. Juni 1799. — I Forestilling 28. Mai bemærker Rentekammeret, at Stiftamtmanden i Island havde indberettet om en betydelig Stormflod, Natten mellem 8. og 9. Januar, som havde anrettet store Ödelæggelser i Egnene omkring Faxebugten. Kirkerne paa Nes og Hvalsnes bleve kastede omkuld af Stormen, ligeledes et Pakhus paa Keflavík; Handelshusene paa Bosand (Básendar) bleve ganske ödelagte af Storm og Sögang, med alle der gjemte Varer, den derværende Kjöbmand Hansen husvild med Kone og Börn, og eet Menneske mistede Livet. Over 90 Baade bleve bortskyllede af Söen alene i Guldbringe Syssel, og andre Steder henved 200 Baade, og meget af det 5. Juni.

1799. kongelige Jordegods led betydelig Skade ved Oversvömmelse.
5. Juni. Ogsaa ved Örebak (Eyrarbakki) anrettedes Ödelæggelser, og Stiftamtmanden anslog Skaden paa hans eget private Jordegods til 5000 Rd. — Amtmand Vibe havde og indberettet den i Vester-Amtet anrettede Skade, navnlig paa Sydsiden af Snæfells-Jökul, hvor Söen var gaaet fra 60 til 1500 Favne op paa Landet; paa Stappen (Arnarstapi) vare to Handelshuse nedstyrtede, og paa Budenstad (Búðum) var Ödelæggelsen af Betydenhed. Paa Nord- og Österlandet var Skaden mindre. — Kammeret anseer det især af Vigtighed, at afhjelpe det Tab, som var skeet paa Fiskebaadene, og da islandsk Kjöbmand P. Hölter havde tilbudt, hvis han erholdt Forskud til Skib og Ladning, at ville sende til de mest trængende Egne og der sælge Ladningen, indstilles, at dette bliver paa visse Betingelser tilstaaet. Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 80, Nr. 45. — Resolutionen er communiceret Stiftamtmanden og Amtmændene i Island, samt Finantskasse-Directionen, Handels-Realisations-Commissionen og Kjöbmand Hölter, ved Rentek. Skrivelser 11. Juni 1799 (Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1025—1027, 1028, 1031 og 1032); ligeledes er under s. D. Stiftamtmanden og Landfogden givet Ordre til at lade en nöie Besigtelse foretage over de skadelidte kongelige Jorder (Copieb. sst. Nr. 1029—1030). — Uddrag af Beretning om Stormfloden see Coll. Tid. 1799, S. 344—346, og den her anförte Resolution sst. S. 379-381. Et kortfattet Rubrum af Resolutionen i Algr. Ussings Hoved-Register til Fogtm. Reskriptsaml. s. u. „Island". Resolutionens Indhold (paa Islandsk) trykt i Minnisverð Tíðindi II, 455.

Vi bifalde allern. indbemeldte Vort Rentekammers Forslag om, at Kjöbmand Peter Hölter maa ved Laan paa 6000 Rd. af Collectpengene, og anden af ham ansögt Lettelse, understöttes til at oversende for sin Regning en Ladning af Tömmer, og andre til Baadebyggerie fornödne Materialier, til Udliggerstederne i de mest trængende Districter i Vesteramtet i Island, forsaavidt muligt at afhjælpe den ved en Natten imellem den 8. og 9. Januar d. A. opkommen stærk Storm og Söbrud foraarsagede Skade. Dog skal Amtmanden, til Lettelse for de Skadelidte, have Indseende med, at Priserne bestemmes saa billige som muligt Og tillade Vi der-

hos allern., at af Collectpengene maa endvidere udlaanes indtil 2000 Rd., for af Stiftamtmanden og Amtmanden, om saameget behöves, at uddeles til de Beboere, saavel i forbemeldte Amt som i Sönder-Amtet, hvilke efter nöiagtig Undersögelse maatte befindes at mangle Udveie til at anskaffe sig Tömmer til strax at böde paa den deres Baade eller Huse tilföiede Skade, imod at de igjen tilbagebetale bemeldte Laan i taalelige Terminer, efter Stiftamtmandens nærmere Forslag. Uddelingen af fornævnte 2000 Rd. bör skee efter rigtigt Forhold til hver af bemeldte Amter, og i Tilfælde at Öster-Amtet skulde, efter Stift- og Amtmandens nærmere Undersögelse, ogsaa befindes trængende til Understöttelse, hvilket af de indlöbne ufuldkomne Efterretninger ikke her paa Stedet aldeles kan bedömmes, maa dette Amt nyde forholdsmæssig en Part af bemeldte 2000 Rd., og hvorefter da Repartitionen i det Hele indrettes. Over Uddelingen skal Stiftamtmanden siden til Vort Rentekammer indsende Specification, hvori kortelig maatte benævnes hvor enhver af de Skadelidte er bosat, hvad Skade Enhver af dem har lidt, hvorledes hans Tilstand er, og hvilken Hjelp ham er bevilget, og skulle især de fattige Selveiere ved dette Laan understöttes. Hvad angaaer de skadelidte Jorder paa Vort Gods i Guldbringe Syssel, da haver Stiftamtmanden derover at lade afholde yderligere Besigtelses-Forretninger, og at indsende disse med sit Forslag til Vort Rentekammer, til videre Foranstaltning efter Omstændighederne. — Iövrigt ville Vi allern. bemyndige Stiftamtmanden til, i Tilfælde at nogle af de skadelidte Leilændinger paa dette Vort Gods skulde befindes særdeles trængende til hastig Understöttelse, da hos Landfogden at requirere indtil 1000 Rd., for at uddeles som et Laan blandt disse, da Vi ikke ville at Vore Leilændinger skulle tage nogen Hjelp af Collectpengene. Kjöbenhavn den 5. Junii 1799.

1799. 5. Juni.

1799.
14. Juni.

Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Holum Stift, ang. Forening af de to Bogtrykkerier i Island. Khavn 14. Juni 1799. — Publiceret paa Althinget 1800 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XVII. III, S. 25—29; Uddrag paa Islandsk i Minnisverð Tíðindi II, 133—134. — Norske Tegn. 45 (XLV), 469—470 (1799, Nr. 184). P. Pètursson Hist. Eccles. Island. S. 199—201. Fogtm. VI. 10, 169—170.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Os er allerunderd. bleven foredraget en fra dig, Stiftamtmand Steffensen, til Vort Danske Cancellie indkommen Forestilling, hvoraf Vi have erfaret, at det Holum Bispestol tilhörende Bogtrykkerie er, saavel i Henseende til Bygninger som Typi og övrige til dets Drift hörende Redskaber, i en meget forfalden Tilstand, ligesom ei heller nogen oplært eller duelig Bogtrykker haves ved Værket, hvilket Alt tildeels skal være en Fölge af, at Sammes Vedligeholdelse er af flere Aarsager altfor byrdefuldt for Biskoppen. der som Embedsmand desuden ikke kan bestyre et saadant Værk med de Bekostniuger, som en privat Entrepreneur; hvorhos du tillige haver meldet, at du, i Anledning af den forrige Biskops indtrufne Dödsfald, har anseet det for din Pligt, at faae dette Bogtrykkeries Tilstand nærmere undersögt, for at bringe i Erfaring, om det kunde bestaae, og da paa hvilken for Publikum mest tjenlig Maade maatte være at holde i behörig Drift: til hvilken Ende du herover har indhentet Amtmand Thorarensens og Stiftprovst Olavsens Betænkning, som oplyser, at det ikke kan være gavnligt at lade dette forfaldne Bogtrykkerie bekoste videre istandsat, eftersom Saadant ikke vilde lönne Umagen, hvorimod de foreslaae, som det eneste Middel de vide til en fordeelagtig Benyttelse af dette Bogtrykkerie, at faae det forenet med det af Landoplysnings-Selskabet i Island oprettede Bogtrykkerie paa Sönderlandet, imod et vist fastsættende aarligt Deputat, eller et forholds-

mæssigt Udbytte af Selskabets aarlige Beholdning eller Gevinst ved dets trykkende og sælgende Böger, saaledes at Holums Bispestol blev Participant i dens med det Sönderlandske forenede Bogtrykkerie, for 1/6 eller i det mindste 1/8 Deel af det Hele. — I Anledning af hvilket Forslag du tillige melder, at have indladt dig i Brevvexling med bemeldte Landoplysningsselskab, som derpaa har tilkjendegivet, at være villig til at indlemme Holums Bogtrykkeries Levninger i sit nys oprettede videnskabelige Institut [1], samt deraf at tilstaae helst Holum Stift, eller og, om saaledes blev befalet, Holums Stiftelse, 1/4 Deel i Böger af den Fordeel, som hele Institutet efter Foreningen maatte faae til Beholdning, saa-

1799. 14. Juni.

[1]) For at vise Oprindelsen til denne Benævnelse, som langt senere (1826) blev et af Hovedpunkterne i en skarp Feide, maa det bemærkes, at i Minnisverð Tíðindi II, 135—136 findes trykt et „Promemoria". til Stiftamtmand Olaf Stephansson, som daværende Præses for det islandske Landoplysnings-Selskab, dateret i Septembr. 1798 (i dansk Oversættelse indsendt til Cancelliet), hvorved de der underskrevne Selskabets Stiftere: S. Þórarinsson (Amtmand over Nord- og Öster-Amtet), M. Stephensen, St. Stephensen og M. Magnusson (Stiftprovst), paa bemeldte Selskabs Vegne („vegna þess íslenzka landsuppfræðíngar fèlags") erklære, at de af Selskabets Midler have besluttet at danne et offentligt videnskabeligt Institut for Island (opinbera vísinda og upplýsíngar stiptan fyrir Ísland), saaledes, at ikke alene Selskabets Indtægter fra næstkommende 1. Oktbr. (1798), dets Penge-Beholdning, trykte Sager og Trykke-Materialier af alle Slags, af 1000 Rdlrs Værdie, men og hele Trykkeriet paa Leirárgarðar med tilhörende Huus, er af Selskabet fra bemeldte Dag af henlagt og bestemt til det nævnte offentlige videnskabelige Institut, om hvis nærmere Plan og Bestemmelse det forbeholdes Selskabet at raadslaae og beslutte paa dets næste almindelige Möde; dog knyttes den Betingelse til Overdragelsen, at det nævnte Institut eller Stiftelse skal efterhaanden indlöse Trykkeriet og dets Bygninger fra deres nuværende Eier Björn Gottskalksson, overeensstemmende med den med ham af Selskabet sluttede Contract.

1799. 14. Juni. fremt Amtmandens og Stiftsprovstens Forslag maatte approberes, til Bedste for Holum Stift eller Stiftelse, samt til almindelig Oplysning i Landet, Alt under fölgende Vilkaar:

1) At det saaledes forenede offentlige Institut forbliver stedse under Landoplysnings-Selskabets Enebestyrelse. — 2) At det holumske Trykkeries Levninger forblive indtil Afleveringen under forsynlig og sikker Bevaring, og at det af Bogtrykkeriets Hytter eller andre Materialier paa Holum, som Institutet ikke kan bruge, bliver realiseret ved Auction til det forenede Instituts Fordeel. — 3) At den Andeel af Fordelen, som saaledes i Böger tilfalder Holum Stift eller Stiftelse, besörges, efter Selskabets Anviisning, ved Institutet afhentet og anvendt hensigtsmæssigen ved Bispestolens Directeurer, uden at Nogen fra Holum Stift kan vente mindste Deeltagelse i de övrige $^3/_4$ Dele, som Institutet ene maa bestemme til videnskabelige Opmuntringer og Understöttelser for Skalholts Stift. — 4) At Directeurerne fölge Selskabets vedtagende almindelige Grundregler, ogsaa for Holum Stift, dersom Udbyttet heller blev forundt hele Stiftet, end indskrænket alene til Holum Stiftelse. — Da Vi nu, efter disse og övrige Os foredragne Omstændigheder, Intet have imod, at det Holumske Bogtrykkerie. siden det hverken i mange Aar har været det Almindelige eller Biskoppen til nogen Nytte, ei heller formedelst locale Forhindringer kan bringes til nogen varig Fuldkommenhed, bliver henlagt til og forenet med det Sönderlandske Bogtrykkerie, — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi allern. ville tillade, at meerbemeldte Holumske Bogtrykkerie maa nedlægges, og dets Bygninger med Inventarium og Trykke-Materialier overdrages det i Island oprettede Landoplysnings-Selskab, for at forenes med det under Sammes Bestyrelse værende Sönderlandske Bogtrykkerie, under de af Selskabet tilbudne Vilkaar, dog at du, Stiftamtmand Steffansen, bestræber dig for, at Selskabet imod-

lager det Holumske Bogtrykkerie for en tredie Part imod Værdien af det Sönderlandske; og ville Vi derhos endvidere tillade, at den fjerde Deel, som maatte udkomme af Fordelen, der ved begge disse Bogtrykkeriers forenede Drift udbringes, maa i det Hele aarligen anvendes til at udbrede sand Oplysning i Holum Stift. — Derefter I eder allerunderd. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Skrevet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 14. Junii 1799. 1799. 14. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskoppen i Skalholts Stift, Geir Vidalin, ang. Lön for Stiftprovstens Function under Vacance. Khavn den 15. Juni 1799. — Canc. Brevb. 1799, Nr. 2839, S. 795—796. 15. Juni.

P. M. I Anledning af den fra Stiftsprovst Magnussen hertil indkomne Forestilling, angaaende hans Lön og övrige Omkostninger for den Tid, han som constitueret Biskop forrettede Bispe-Embedet udi Schalholts Stift i Vacancen 1797[1]: — skulle man, efter at have derom modtaget Hr. Stiftamtmands og D. Höiærv. Erklæring, samt derom fört Brevvexling med det kongel. Rentekammer, herved tjenstligst melde, at da Bispe-Enken har under Titel af Naadsens-Aaret, hævet fuld Gage i Vacancen, bör hun ogsaa godtgjöre Provsten ikke alene hans Omkostninger efter Billighed, men og Lön, i Analogie med hvad Provsterne under forrige Indretning i dette Tilfælde nöd, nemlig 100 Rd. Specie, beregnet i Forhold til hvad Bispestolens Indkomster da kunde anslaaes til, nemlig 700 Rd. Croner, imod den nu bestemte Lön, 1000 Rd. Courant, altsaa med 160 Rd. — Det kgl. Danske Cancellie den 15. Junii 1799.

[1]) fra 4. August 1796 til 9. August 1797 efter Stiftprovstens egen Angivelse.

1799. 15. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Forligelsesvæsenets Indretning.** Khavn 15. Juni 1799. — Cancell. Brevb. for 1799, Nr. 2841, S. 797.

P. M. I Anledning af Hr. Amtmands Skrivelse, dat. 16. Febr. sidstl., hvorved De har indberettet Inddelingen af Forligelses-Commissionerne i Öefjords Syssel m. v.[1], skulle man herved tjenstl. melde, at Cancelliet

---

[1]) Ifölge Amtmandens Indberetning havde han inddeelt Öefjords Syssel i 4 Forligelses-Districter, og i hvert af disse beskikket to Forligelses-Commissairer, samt forsynet hver Commission med en af ham selv gjennemdragen, forseglet og authoriseret Protokol. I de andre Sysseler havde han truffet Foranstaltninger til en lignende Indretning. De i Öefjords Syssel indrettede Commissioner erholdt hver for sig af Amtmanden fölgende Instrux:

„Authorisation, hvorved Præsten Hr. N. N. paa N. og N. N. paa N. beskikkes til Forligelses-Commissarier i N. N. Forligelses-District, som indbefatter N. N. Repper.

Da det kgl. Danske Cancellie har, ved Skrivelse af 25. Augusti f. A., bemyndiget og overdraget Amtmændene i Island, at see Forligelsesvæsenet sat i Drift og Udförelse i de dem allern. anfortroede Amter, samt, i Overeensstemmelse med de om samme udkomne Forordninger, at organisere og indrette Forligelsesvæsenet paa den Maade, som bedst kunde eragtes at passe sig og komme overeens med dette Lands særegne Omstændigheder og lokale Forfatning: — saa, ifölge heraf, authoriseres og beskikkes herved Præst Hr. N. N. paa N. N. og N. N. paa N. N. til, som Fredsmæglere, at söge at bevirke Forlig i alle for dem indankende civile Sager, hvad enten de maatte angaae Odel, Eiendomme, Rettigheder, Gjeldsfordringer, eller Andet, som, ifölge Lovgivningen om Forligelsesvæsenet, kan blive Gjenstand for Forlig. Men da de om Forligelsesvæsenet for Dannemark og Norge udgivne Anordninger ikke, uden behörige Indskrænkninger og Modificationer, kan tjene til Regel og Rettesnor ved det her indförende Forligelsesvæsen: — saa ansees fornödent, herved

bifalder denne Deres Foranstaltning, ligesom del og, 1799.
efter Deres derhos gjorle Indstilling, kan overdrages 15. Juni.

nærmere at bestemme og fastsætte især dette Efterfölgende, til nöiagtig og ubrödelig Efterretning og Iagttagelse:

1) Commissionen holdes eengang hver Fjerding-Aar, nemlig i Begyndelsen af Januarii, April, Julii og Oktober Maaned, hvorefter den saaledes kommer til at blive holdt 4 Gange om Aaret. — 2) Det District, som bestemmes til ovenmeldte Commissariers Virkekreds, som Fredsmæglere, strækker sig over eller indbefatter N. N. Repper, og förer Navn af N. N. Forligelses-District. — 3) Det Sted i Districtet, som Commissarierne selv helst maatte ville udkaare til Commissionens Holdelse, bör af dem, til Alles Efterretning i det dem anfortroede Forligelses-District, kundgjöres ved en Bekjendtgjörelse, som oplæses paa Kirkebakkerne, samt tillige indberettes til Amtet. — 4) Den Dag, som i Begyndelsen i hver af de ovenskrevne Maaneder bestemmes til Commissionens Holdelse, bör hver Gang 8 Dage i Forveien tillyses fra Prædikestolene i Districtet, paa det at Enhver, som maatte have Noget at andrage, kunde blive vidende om den til Commissionens Holdelse bestemte Tid. — 5) Alt det ved Commissionen forefaldende Skriverie, saavelsom Protokollen, forrettes og föres af den förste Forligelses-Commissarius, men begge underskrive hvad i Protokollen forhandles. — 6) Naar den herhos til Brug for Commissionens Handlinger fölgende authoriserede Protokol er fuldskreven, bliver samme her til Amtet at indlevere, da Commissionen besörges derfra igjen forsynet med en ny authoriseret Protokol. — 7) Ved hvert Aars Udgang haver Commissionen at indsende til Amtet en skriftlig Fortegnelse over de Sager, som ved Commissionen i det forlöbne Aar maatte være blevne foretagne og afgjorte, samt derved melde, hvilke der ere blevne forligte, og hvilke henviste til ordentlig Rettergang, eller udsatte ved Commissionen. — 8) Iövrigt har Commissionen at rette sig efter den om Forligelsesvæsenet paa Landet i Norge udgivne Forordning af 20. Januarii 1797, i alle de Tilfælde, som denne Forordning kan være anvendelig her i Landet, saavel som og efter de om Forligelsesvæsenet herefter muligen udgivende Befalinger, enten disse saa

1799. 15. Juni. Laugmand Steffensen at besörge udgivet i Trykken et i det islandske Sprog oversat Udtog af Forordningen af 20. Januarii 1797, af hvilken, efter Deres Forlangende, herved fremsendes 30 Exemplarer. — Det kgl. Danske Cancellie den 15.[1] Junii 1799.

15. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen i Skalholts Stift, Geir Vidalin, ang. Jurisdictionen i Ægteskabssager. Khavn 15. Juni 1799.** — Bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 456. Canc. Brevb. for 1799, Nr. 2842, S. 797—798. Coll. Tid. 1799, S. 475; Fogtm. VI. 10, 176.

P. M. I Anledning af Deres Höiærv.' Prom., dat. 11. Marts sidstl., hvori De forespörger, om de Sager, der angaae Skilsmisser eller Ægteskabs-Forbrydelser, bör herefter samtlig behandles af Sysselmanden og Provsten i Herredet, lige efter Reskriptet af 15. Februar

---

maatte vorde udstædede af Hans Majestæt Kongen, det kgl. Danske Cancellie, eller vedkommende Amts-Övrighed. Mödrevalle-Kloster den 19. Januarii 1799.

S. Thorarensen."

I Aaret 1800 har Amtmanden indberettet til Cancelliet, at have overalt ordnet og indrettet Forligelsesvæsenet i det ham anbetroede Amt, og var saaledes Norder-Syssel bleven inddeelt i 9 Forligelses-Districter; Hunavatns, Skagafjords og Norder-Mule Syssel, hver i 6 Districter, og Sönder-Mule i 4 Districter. I de to sidstnævnte Sysseler var dog ikke Forligelsesvæsenet kommet i Gang förend i Aaret 1800, paa Grund af deres lange Afstand fra Amtet. Enhver Commission var bleven forsynet med en af Amtet authoriseret, gjennemdraget og forseglet Protokol til Brug ved Forhandlingerne. Cancell. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Extract-Protokol for 1800, Litr. A, Nr. 2093.

[1]) paa Cancelliets originale Concept staaer „17. Junii", men Skrivelsens Plads og Nummer blandt Collegiets Expeditioner tyder paa Datum 15. Juni, hvilket Datum Brevbogen ogsaa har, dog som Rettelse fra „17. Junii".

1788, eller af den verdslige Dommer alene, ifölge For. af 1. Decbr. 1797. — skulde man herved tjenstl. melde, at For. af 1. Decbr. 1797 bör tjene til Regel. Det kgl. Danske Cancellie den 15. Junii 1799. 1799. 15. Juni.

Kongelig Resolution ang. Laan af den islandske Collect til Landets Forsyning. Frederiksberg 21. Juni 1799. — Den islandske Handels-Realisations-Commission havde, ifölge indhentede Underretninger fra de islandske Kjöbmænd, antaget, at det Kjöbmand Hölter ved kongelig Resol. 5. Juni tilstaaede Laan af Collecten vilde især komme Vesterlandets Forsyning tilgode, og foreslog derfor at Kjöbmand Sünckenberg ligeledes maatte tilstaaes 6000 Rd. Laan, navnlig i den Hensigt at forsyne Sönderlandet, og især Eyrarbakke Handelssted med Baadetömmer, hvilket Forslag Rentekammeret tiltræder (Forestill. 11. Juni). — Rentekamm. Norske Relat. og Resol. Prot. 80, Nr. 54. 21. Juni.

Vi tillade allern. at Kjöbmand Sünckenberg maa ved et Laan af Collectpengene paa 6 til 8000 Rd., efter Vort Rentekammers nærmere Overlæg med Handels-Commissionen, sættes istand til endnu i Aar at oversende en Ladning Tömmer og övrige Baadebygnings-Materialier til Forhandling paa Reykevig og Örebacks Havne under Sönder-Amtet paa Vort Land Island, under samme Vilkaar paa hvilke Vi den 5. d. M. have allern. bevilget Kjöbmand Peter Hölter Understöttelse i lige Henseende. Friderichsberg Slot den 21. Junii 1799[1].

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden over Island, ang. Laugthingets Forflyttelse til Reykja- 1. Juli.

[1]) Denne Resolution er communiceret den islandske Handels-Realisations-Commission og Finants-Kasse-Directionen ved Rentek. Skrivelser 25. Juni (Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1039) og 17. August (Copieb. sst. Nr. 1045).

1799. vik. Khavn den 1. Juli 1799. — *see* Rentek. Skriv.
1. Juli. 1. Juni 1799.

12. Juli. **Forordning for Norge, ang. Formildelse af Legemsstraffe.** Frederiksberg den 12. Juli 1799. — Denne Forordning, hvis fuldstændige Titel er: „Forordning for Riget Norge, hvorved den legemlige Straf, som de ældre Lovgivninger bestemme i Hensigt til dem, der ei formaae at udrede idömte Böder, forandres og formildes", er publiceret paa Althinget 1800, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XVII. 5, S. 22; jevnf. Minnisverð Tíðindi III, 456; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1800, men saavidt vides er den aldrig bleven anvendt i Island. Norske Reg. 59, 320—322. Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1799, S. 497-500. Qvart-Forr. for 1799, S 140—143; Schou XII, 565—567.

20. Juli. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskoppen over Skalholts Stift, Geir Vidalin, ang. Bopæl for Biskoppen.** Khavn 20. Juli 1799. — Canc. Brevb. for 1799, Nr. 3437, S. 1214—1215.

P. M. Efter at have i Anledning af Hr. Stiftbefalingsm.' Forestilling i Skrivelse hertil af 18. August 1796 om Opbyggelsen af et anstændigt Vaaningshuus i Reykevigs Kjöbstæd for Biskoppen over Skalholts Stift, som ifölge Reskr. af 29. April 1785 § 1 og 3 der skal være bosiddende, indhentet saavel det kongelige Rentekammers som Finants-Collegii Tanker, skulle man, i Overeensstemmelse hermed, herved tjenstl. tilmelde Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv. til behagelig Efterretning: at det for det förste og indtil videre kan tillades Biskoppen at boe paa Ellidavatn, og tilstaaes i Husleie Renterne af de 1200 Rdlr., som ved fornævnte Reskript ere bestemte til en Bispebolig paa Reykevig. Det kgl. Danske Cancellie den 20. Julii 1799.

Cancellie-Circulaire til samtlige **Stiftbefalingsmænd** og **Amtmænd** i **Danmark**, **Norge** og **Island** m. fl., ang. **Prokuratorers Möde ved Forligelses-Commissionerne.** Khavn 27. Juli 1799. 1799. 27. Juli.

— Ikke publiceret i Island. Cancell. Brevbog for 1799, Nr. 3500ᵃ, S. 1263—1264. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Coll. Tid. 1799, S. 477 (men uden at nævne Island); Fogtm. VI. 10, 225—226.

P. M. Da der til Cancelliet er indkommen Forespörgsel, om Procuratorer kan tillades at möde ved Forligelses-Commissionen, deels som Laugværger for Enker, og deels som Curatores bonorum i Stervboer; — saa skulde man i den Anledning tjenstligst melde: At som Laugværger for Enker bör Procuratorer ei antages til Möde ved Forligelses-Commissionen, efterdi de da pro forma kunde laane Navn af Laugværge dertil. Men derimod kan en Procurator vel möde ved Forligelses-Commissionen som Curator bonorum for et Bo, naar han dertil af vedkommende Skifteret, Creditorer eller Arvinger bemyndiges ved et udtrykkeligt Mandatum, efterdi ingen Anden kan, saa fuldkommeligen som han, have nöie Kundskab om Boets Forfatning. Det kongelige Danske Cancellie den 27. Julii 1799.

Cancellie-Circulaire til samtlige **Stiftbefalingsmænd** og **Amtmænd** i **Danmark**, **Norge** og **Island** m. fl., ang. **Udbetalingen af Præmier for Druknedes Redning.** Khavn 10. August 1799. 10. August.

— Ikke publiceret i Island. Canc. Brevb. for 1799, Nr. 3703, S. 1421-1422. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Coll. Tid. 1799, S. 511; Fogtm. VI. 10, 244—245.

P. M. Da det kongelige Finance-Collegium under 27. f. M. har tilmeldet Cancelliet, at det har anmodet det kongelige Rentekammer og den kgl. Finance-Casse-Direction om at tillægge samtlige kgl. Casserere og Oppe-

1799. 10. August. börselsbetjente i Danmark og Norge Ordres om, at udbetale den ved Placaten af 14. Septbr. f. A. for tilsyneladende druknede Menneskers Redning udlovede Præmie, naar det med Stiftamtmændenes Attest i Kjöbstæderne, Amtmændenes paa Landet og i de under dem hörende Kjöbstæder, samt Magistratens her i Staden, i ethvert Tilfælde, godtgjöres, at den, der fordrer Præmien, i Overeensstemmelse med Plakaten er berettiget til at nyde den, saa skulle man herved tjenstligst tilmelde (Tit.) saadant til fornöden Efterretning, forsaavidt den Dem anbetroede Jurisdiction vedkommer; dog maa der i ethvert saadant Tilfælde först gjöres Indberetning derom her til Cancelliet, til nærmere Approbation, forinden Præmien udbetales. Det kgl. Danske Cancellie den 10. August 1799.

16. August. **Bevilling for Magnus Ormsson, som Apotheker i Island. Frederiksberg den 16. August 1799.** — Norske Reg. 59, 374ᵇ—375.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At eftersom Magnus Ormsen, Provisor ved Næs Apothek udi Vort Land Island, hos Os allerund. haver anholdt om, at han, som i 30 Aar har tjent ved samme Apothek, og efter at være examineret af Landphysico der paa Stedet, under 24. Januar 1794 er forundt Vor allern. Bevilling, at maa uden videre Examen nedsætte sig som Apotheker i Island, maa ansættes som Apotheker ved bemeldte Næs Apothek i afgangne Björn Johnsens Sted; — da ville Vi, efter saadan hans gjorte Ansögning og Begjæring, samt den af Collegio medico derover meddelte Betænkning, allern. have bevilget og tilladt, ligesom Vi og hermed bevilge og tillade: at fornævnte Magnus Ormsen maa være Apotheker ved meerbemeldte Næs Apothek i Island, i den forrige Apotheker afdöde Björn Johnsens Sted, paa fölgende Vilkaar:

1799.
16. August.

1) At han af Collegio medico forsynes med Instruction om de behövende Medicamenter, samt siden forestaaer Apotheket under vedkommende Amtmands Opsigt og Landphysici Tilsyn, hvilken sidste ogsaa aarlig visiterer Apotheket paa den ellers i Rigerne anordnede og brugelige Maade. — 2) At de 200 Rd. af Vor Kasse, som ere ved allern. Resol. af 18. Marts 1760 skjænkede til frie Medicamenter for de Fattige i Landet, samt de 200 Rd., som ifölge Octroyen af 15. August 1763, dens 38. Post, udbetales af Handelen til Medikamenters Indkjöb m. v., tilsammen 400 Rd., maa overlades Apothekeren til Administration, imod at han bliver ansvarlig til Medikamenternes Forskaffelse, samt at han for samme aarlig aflægger vedbörlig Regning, som af Landphysico revideres, og siden af ham og vedkommende Amtmand attesteres, dog at Apothekeren allern. tillades heraf at nyde 50 Rd. aarlig til Lön for sig, uden derfor at aflægge Regnskab. Men herved udelukkes alligevel ikke Andre fra i Fremtiden at indrette flere Apotheker i Island, naar engang Omstændighederne hertil kunne give Anledning. — Thi skal han være Os, som sin absolute og souveraine Arve-Konge og Herre, huld og tro, Vort og Vort kongelige Arvehuses Gavn og Bedste söge, vide og ramme, Skade og Fordærv af yderste Magt, Evne og Formue hindre, forekomme og afværge. I Særdeleshed skal han tilforpligtet være, altid at holde et forsvarligt Apothek der paa Næs i Island, og at rette sig efter den om Apothekerne allern. udgangne Forordning, samt den befalede Taxt i alle Maader, item ikke for Nogen at aabenbare hvad samme hans Apotheker-Embedes Forretninger vedkommer og bör at holdes hemmelig, men sig som det en ærlig, tro og oprigtig Apotheker egner og vel anstaaer, tilbörligen skikker og forholder, efter den Eed han Os derpaa gjort og aflagt haver, saafremt han ei derfor vil stande til rette som vedbör. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. ha-

1799. ver at rette. Forbydende &c. Friderichsberg den 16.
16. August. August 1799.

27. Septbr. **Forordning om Trykkefrihedens Grændser. Frederiksberg 27. Septbr. 1799**[1]. — Publiceret paa Althinget 1800, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xxiii. ii, S. 41, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 456; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1801. Siell. Reg. 84, 670ᵇ-678. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1799, S. 307—318; Schou XII, 673—688. Colleg. Tid. 1799, S. 625—636.

Forordning, som nærmere forklarer og bestemmer Trykkefrihedens Grændser.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At, ligesom det i Almindelighed er Vort Önske og Vor Villie, at enhver af Vore kjære og troe Undersaatter skal nyde al den Frihed, som kan bestaae med Orden i Staten; saa ynde Vi og især Trykkefriheden, fordi Vi ansee denne som det virksomste Middel til at udbrede Oplysning og almeennyttige Kundskaber iblandt alle Borger-Klasser. Med Hensyn til at fremme en for Menneskeheden saa velgjörende Sag, have Vi, kort efter Vor Regjerings Tiltrædelse, ophævet Censuren, og derved aabnet Vei for enhver oplyst og retskaffen Mand, til at kunne meddele offentligen Resultaterne af sine Grandskninger, og ubehindret yttre sine Tanker og Meninger, om hvad der kunde bidrage til det almindelige Bedste. Men, ved ubegrændset Frihed maatte Pressen blive allehaande uædle Lidenskabers Værktöi, til skadelige Fölger for den offentlige Rolighed og den private Sikkerhed. Trykkefriheden maa altsaa, ved Lovens Forskrift, ledes til Almeenvel, som er dens Öiemærke, og den maa, som endeel af den offentlige Underviisning,

---

[1]) Canc. Skriv. 12. Oktbr. (kgl. Resol. 4. Oktbr.) 1799; Privileg. 8. Novbr. 1799. — For. 9. Mai 1855.

være Regjeringens Tilsyn undergiven. Det paaligger Os derfor, som Konge og Lovgiver, at sætte Skranker for dens Misbruge, saaledes at den ei skal udarte til töilelös Frækhed, og blive et Middel for Ondskab, til at kunne, ustraffet, undergrave Statens Grundstötter, og forstyrre den borgerlige Sikkerhed, der staaer i uadskillelig Forbindelse med sand Borgerfrihed. Imod saadanne Misbruge have Vi igjentagne Gange advaret, især ved Reskriptet af 3. December 1790. — Men Vi erfare med yderste Mishag, at Vore Lovgivninger desangaaende endnu uden Ophör overtrædes, og at nogle ildesindede Personer med strafværdig Frækhed dagligen antaste og forhaane Alt, hvad der, i ethvert Borgersamfund, er helligt og agtbart, samt jevnligen udbrede falske Forestillinger, og söge at forplante vrange Meninger om de for Mennesket og Borgeren vigtigste Gjenstande, hvorved den mindre oplyste Deel af Almuen, især den uerfarne Ungdom, letteligen kan misledes og fordærves. — Vel forebyggges saadan Udaad allersikkerst ved Skrifters Censur, förend de til Trykken maae befordres; men, da dette Middel medförer en ubehagelig Tvang for enhver god og oplyst Mand, der har Lyst til at gavne med sine Indsigter, ville Vi ikke gjöre Brug deraf. Derimod ville Vi forsöge, saa bestemt og nöie, som muelig, nærmere ved Lov at fastsætte Trykkefrihedens Grændser, og at tilföie passende Straffe for dem, som vove at overtræde Vore landsfaderlige og velmeente Buds Forskrifter. -- Iövrigt have Vi besluttet, at formilde de Straffe, der ere fastsatte i D. L. 2. B. 21. Cap. 4. Art., N. L. 2. B. 20. Cap. 4. Art., samt D. og N. L. 6. B. 1. Cap. 7. Art., saavelsom D. og N. L. 6. B. 4. Cap. 1., 2. og 9. Art., for saavidt disse kunne taale Formildelse, uden at forfeile deres Hensigt; hvorimod Vi, med Hensyn til at værne kraftigen om den borgerlige Agtelse, som er en af de helligste Rettigheder i Borgerselskabet, have anseet det fornödent, at anvende legemlige Straffe imod grove Æreskjændere.

1799. 27. Septbr.

1799. 27. Septbr. Og, som det har viist sig, at lumsk og nedrig Ondskab i Almindelighed söger Skjul under Anonymitet; men Retfærdighed fordrer, at Enhver bör vedstaae ligesaavel det, han lader offentligen trykke, som hvad han skriftligen eller mundtligen yttrer, og at han altsaa ikke mindre bör være sit Navn bekjendt i hiint, end i disse sidste Tilfælde; saa ansee Vi det tjenligst, at forbyde al Anonymitet, og at paalægge Enhver, der udgiver noget trykt Skrift, den Pligt, at nævne sig. — I Overeensstemmelse med foranförte Grundsætninger, befale Vi, som fölger:

1) Hvo, som befindes, i noget ved Trykken udgivet Skrift, at tilskynde eller raade enten til Forandring i den, ved Fædrenelandets Grundlov bestemte Regjeringsform, eller til Opstand imod Kongen, eller til at imodsætte sig Kongens Befalinger, bör have sit Liv forbrudt. — 2) Dersom Nogen, i et trykt Skrift, laster, forhaaner, eller söger at udbrede Had og Misnöie imod disse Rigers Constitution, eller imod Kongens Regjering, enten i Almindelighed, eller i enkelte Handlinger, da straffes han med Landsforviisning; og dersom han, efter at være fört udenfor Grændserne, igjen indfinder sig i Kongens Riger og Lande, uden dertil at have erholdt Tilladelse, bör han arbeide i Jern sin Livstid. — 3) Dersom Nogen, paa lige Maade, laster eller forhaaner monarkisk Regjeringsform i Almindelighed, skal han dömmes til Landsforviisning, fra 3 til 10 Aar, i Forhold af Forseelsens större eller mindre Grad. — 4) Omendskjöndt Vi, for Vor egen Deel, foragte personlige Fornærmelser imod Os selv, og Vi vide, at de kongelige Prindser og Prindsesser tænke i denne Henseende ligesom Vi, saa kunne Vi dog, som Lovgiver, ikke forbigaae, at fastsætte Straf for saadan Forbrydelse; Vi befale derfor, at dersom Nogen ved Trykken söger at udbrede beskjæmmende eller fornærmende Rygter imod Kongens, eller Dronningens, eller de kongelige Prindsers og Prindsessers Personer, da skal den

Skyldige dömmes til Landsforviisning, enten for bestandig, eller fra 3 til 10 Aar, i Forhold af Forbrydelsens Grad. — 5) Hvo, som udgiver noget Skrift, der sigter til at nedbryde Læren om Guds Tilværelse og den menneskelige Sjæls Udödelighed, saa og de, der i trykte Skriftor laste eller forhaane den christelige Religions Lære, som, ifölge Vore Rigers Constitution og Landets Love, skal fortrinligen beskyttes og haandthæves, bör straffes med Landsforviisning fra 3 til 10 Aar. — Og da Vi ville, at ethvert andet Religions-Samfund, som taales i Vore Riger, ogsaa skal nyde Beskjærmelse i deres Gudsdyrkelse; saa befale Vi, at dersom Nogen söger at forarge saadanne Menigheder, ved at drive Spot med deres Troesbekjendelse eller Religion, skal den Skyldige, naar det paaklages, straffes med Fængsel paa Vand og Bröd fra 4 til 14 Dage. — 6) Dersom Nogen, i trykte Skrifter, udbreder lögnagtige Beretninger om nogen vigtig Deel af Statens Tilstand, eller om Regjeringens Beslutninger og Foranstaltninger, skal han dömmes til at arbeide i Forbedringshuset fra 2 Maaneder til 2 Aar, i Forhold af den Skade eller Uleilighed, som den udspredte lögnagtige Efterretning kunde have tilsigtet, eller, efter dens Beskaffenhed, have forvoldet. — 7) Da Vi aldeles ikke ville, at redelige og oplyste Mænd skulle hindres fra, med Frimodighed og Anstændighed offentligen at tilkjendegive deres Tanker, om hvad der, efter deres Indsigt, kunde bidrage til at fremme det almindelige Bedste; saa skal det ei heller være Nogen forbudet, at yttre sin Mening, angaaende hvad han troer der kunde være at forbedre eller rette i Landets Love, Anordninger og offentlige Indretninger; dog fölger det af sig selv, at Forfatteren bör udtrykke sig med Beskedenhed, og ei tilsidesætte den Ærbödighed, han, som Borger og Undersaat, er Regjeringen og Lovgiveren skyldig. Skulde Nogen forsee sig herimod, ved at skumle med Bitterhed over Regjeringen, eller ved at indklæde sine Anmærkninger

1799.
27. Septbr.

1799. over dens Foranstaltninger i utilbörlige og usömmelige
27. Septbr. Udtrykke, men dog ikke i den Grad, at han kunde ansees efter 2. §, da bör han dömmes til at sættes i Fængsel paa Vand og Bröd, fra 4 til 14 Dage. — 8) Dersom, i Vore Riger, noget Skrift vorder trykt, der fornærmer fremmede, i Venskab med Os værende, Magter, enten ved at laste og forhaane de regjerende Personer, eller, uden at nævne sin Hjemmel, at tillægge saadanne Regjeringer uretfærdige og skammelige Handlinger, da straffes den Skyldige med at arbeide i Forbedringshuset fra 3 Maaneder til 3 Aar, efter Fornærmelsens Grad. — 9) Udgives noget trykt Skrift, hvorved Sædelighed og Blufærdighed krænkes, straffes Forfatteren med Fængsel paa Vand og Bröd, fra 4 til 14 Dage. — 10) Fremföres der, i trykte Skrifter, Beskyldninger imod Vore Collegier, Retter, eller andre Embedsmænd, deres Embedsforvaltning angaaende, da ville Vi, at Sagen, saafremt den er af Vigtighed, skal Os forestilles, til Overveielse og Beslutning, om den bör nærmere undersöges, paa det at Enhver, som findes skyldig, kan blive draget til Ansvar og fortjent Straf. — Iövrigt skal enhver Embedsmand være pligtig til, naar han beskyldes for Uretskaffenhed i hans Embedsförelse, at fralægge sig samme ved Dom (hvortil ham skal gives beneficium processus gratuiti), da Vi forbeholde Os, efter Omstændighederne, at afgjöre, om han, indtil Sagen er paakjendt, maa vedblive at forrette sit Embede, eller han, i Overeensstemmelse med D. og N. L. 3. B. 4. Cap. 4. Art.. skal afholde sig derfra imidlertid. Men, dersom Beskyldningen er i höi Grad fornærmelig, og det derhos er aabenbart, eller sandsynligt, at den er falsk, da ville Vi, især naar den angaaer Vore Collegier, Retter, eller vigtigste Embedsmænd, lade Skriftets Forfatter tiltale ved General-Fiskalen, eller en anden dertil beskikket Actor. — Det fölger ellers af sig selv, at den Tiltalte, saavel i dette Tilfælde, som i enhver anden privat Injurie-Sag, bör, naar den af ham gjorte

Beskyldning er bestemt, være berettiget til at bevise 1799.
dens Rigtighed. — Dersom Injurianten derimod intet 27. Septbr.
vist eller individuelt Factum har opgivet, men ikkun gjort ubestemte Beskyldninger imod Embedsmanden, eller en anden Medborger, kan det ei tilstædes ham, under Paaskud af at ville före Beviser, at anstille Inquisition over den, hvis Rygte han har angrebet. — 11) Fornærmelser, som tilföies private Personer, ved Trykkefrihedens Misbrug, overlades til de Vedkommende selv at paatale ved Lovmaal. Men, da det er magtpaaliggende for Os og det Almindelige, at Vore Embedsmænds Rygter ere ubesmittede, skulle de være pligtige til, naar der endog blot gjöres ærerörige Beskyldninger imod deres private Characteer og Handlinger, at fralægge dem samme ved Dom. — 12) Ligesom Æreskjænderie og uforskyldte Angreb paa Medborgeres gode Navn og Rygte ere, med Hensyn til Virkningen, mere krænkende for de Vedkommende, naar samme kundgjöres offentligen ved Trykken, end naar de blot mundtligen fremföres: saa er og Forbrydelsen, fra Moralitetens Side betragtet, större i det förste end i det sidste Tilfælde, efterdi Handlingen da udföres med Overlæg; Straffen (hvis Öiemærke er: at værne om den borgerlige Agtelse) bör altsaa fastsættes i Forhold dertil. — Vi befale derfor, at Hvo, som i et trykt Skrift tillægger nogen uskyldig Mand saadanne ærerörige Beskyldninger, som Lovens 6. B. 21. Cap. 2., 3. og 7. Art. omhandle, skal, naar Beskyldningen er i höieste Grad ærekrænkende, og dertil ei er givet mindste Anledning fra den Fornærmedes Side, foruden den Straf, der foreskrives i bemeldte Artikler, dömmes til Tugthus-Arbeide, fra 2 Maaneder til 2 Aar, efter Sagens Beskaffenhed; og, dersom Forseelsen er af det Slags, der findes anført i bemeldte Capitels 4. Artikel, da straffes den Skyldige med tilstrækkelige Pengeböder, fra 50 Rd. til 1000 Rd. til Stedets Fattige, i Forhold af Fornærmelsens Grad. — 13) Dersom det Strafværdige eller

1799. Fornærmende i et Skrift er indklædet i Allegorie eller
27. Septbr. Ironie, hvoraf dog Meningen og den onde Hensigt er umiskjendelig, da skal Forfatteren dömmes skyldig til samme Straf, som om han havde udtrykket sig ligefrem og uden Forstillelse. Men, dersom det kan ansees tvivlsomt, om Meningen deraf er strafværdig eller fornærmelig, skal Dommeren, i at frikjende Forfatteren for Straf, foreholde ham hans Uforsigtighed, i Doms-Slutningen, og advare ham, at bruge herefter bedre Overlæg i hvad han maatte skrive. — 14) De Bestemmelser, der indeholdes i 9. og 13. §, gjælde ogsaa om usædelige og allegoriske Kobber- og Træsnit-Stykker, eller andre Billeder, som falholdes eller udgives. — Paa disse skal ogsaa Kobberstikkeren sætte sit Navn, under Straf af 200 Rdlrs. Böder til Stedets Fattige. — 15) Ingen maa udöve Bogtrykker-Konsten, uden dertil at have erholdet Vort eget Privilegium, som udfærdiges igjennem Vort Danske Cancellie; og de nu værende Bogtrykkere, der ei allerede ere privilegerede, kunne, paa Ansögning, vente samme gratis meddeelte. — 16) Enhver, som lader trykke noget Skrift (lidet eller stort), skal paa Titelbladet nævne sig som Forfatter, ved sit fulde Navn, Embeds- eller anden Charakteer, eller Haandtering, samt om han selv, eller hvilken anden er Forlægger; saa skal og Stedet, hvor Skriftet er trykket, tillige med Bogtrykkeren nævnes. Iövrigt maa Intet trykkes uden hos de privilegerede Bogtrykkere. — Dersom Nogen handler herimod, skal Skriftet confisqueres, og saavel Forlæggeren som Bogtrykkeren dömmes til at böde 200 Rd. til Stedets Fattigvæsen, samt desforuden til lige Straf med Forfatteren, ifald Indholden af det udgivne Skrift befindes at være strafværdig. — 17) Forlæggeren og Trykkeren af et Skrift skulle ogsaa begge indestaae for, at den derpaa navngivne Forfatter er den sande, samt at han, dersom Skriftet paatales, er og forbliver tilstede, saa at han ved Lovmaal og Dom kan drages til Ansvar og Undgjældelse for dets

Indhold. — Brister saadan Hjemmel dem, da skulle 1799.
de staae i Forfatterens Sted, og dömmes til at lide den 27. Septbr.
Straf, som vilde have rammet ham, ifald han havde været tilstede. — 18) Dersom Nogen er sat under Justitiens Tiltale, formedelst Misbrug af Trykkefriheden, maa ingen Bogtrykker antage et Skrift fra ham til Trykning, saa længe han staaer under offentlig Anklage, med mindre en bosiddende Borger giver sin skriftlige Erklæring, at ville indestaae for Skriftets Indhold. I Mangel af saadan Borgen skal Bogtrykkeren staae til Ansvar, og dömmes, ligesom om han selv var Forfatter, af Skriftet. — Naar Justits-Action anlægges imod Nogen, for Misbrug af Trykken, skal samme derfor strax bekjendtgjöres til Vedkommendes Efterretning, i alle indenrigske Aviser, fra den Övrighed som befaler Actionen. — 19) I alle Journaler og periodiske Blade skulle ikke alene Forlæggeren og Bogtrykkeren, men tillige Forfatteren af hver Artikel, saavel som Redacteuren, nævnes; hvilken sidste skal staae til Ansvar lige med Forfatteren, for hvad der indföres i Journalen eller Bladet. — I Aviser eller offentlige Tidender skal Redacteuren paa lige Maade nævnes, og være ansvarlig for Indholden, tilligemed Udgiveren. — De, som forsee sig herimod, straffes efter denne Forordnings 16. §. — 20) Ingen maa, efter at han ved Dom er bleven kjendt skyldig i Overtrædelse af denne Vor Auordning, lade noget Skrift trykke, forinden Manuskriptet er blevet foreviist Stedets Politiemester, og af ham paategnet, at det maa trykkes; hvilken Paategning skal aftrykkes paa det förste Blad. — Dersom en Bogtrykker handler herimod, og trykker noget Skrift for en Forfatter, der saaledes er bleven dömt, uden at Manuskriptet findes paategnet af Politiemesteren, da skal han have sit Privilegium forbrudt, og desuden, ifald Indholden er strafværdig, dömmes til lige Straf med Forfatteren. — Og paa det at ingen Bogtrykker skal kunne undskylde sig med Uvidenhed i dette Tilfælde, befale Vi, at enhver Ret, som dömmer

1799. Nogen enten til Straf eller Advarsel, for Misbrug af
27. Septbr. Trykken, skal, paa den Skyldiges Bekostning, uopholdeligen lade Doms-Slutningen bekjendtgjöre i alle indenlandske Aviser. — Iövrigt skal den Forfatter, paa hvilken foranförte Regel er anvendelig, være forbunden til at levere Politiemesteren 2 Exemplarer af Manuskriptet. hvoraf denne beholder det ene (der bör være umakuleret, og forsynet med Forfatterens Navn) til sin Sikkerhed, for at afværge, at ikke det af ham paategnede Exemplar skal kunne forfalskes ved Forandringer eller Tilsætninger. — 21) Naar et Skrift, formedelst dets strafværdige Indhold, paatales af Justitien, skal det være Pligt for Enhver, der har samme til Forhandling eller Uddeling, efter offentlig bekjendtgjort Advarsel, ufortövet at aflevere til Stedets Politiemester alle de Exemplarer deraf, som han har i sin Værge. Disse skulle forblive under Politiemesterens Bevaring saalænge, indtil Sagen ved endelig Dom er afgjort; og dersom da Forfatteren vorder aldeles frikjendt, tilstilles de igjen Vedkommende; men i det modsatte Tilfælde foranstalter Politiemesteren dem opbrændte. — Skulde Nogen, efter at den offentlige Opfordring til at aflevere et saadant Skrift er skeet, desuagtet vedblive at uddele eller falholde det, eller at have tilbageholdt Exemplarer deraf, da skal han derfor böde 500 Rd. til Stedets Fattigvæsen. — Skeer det oftere, da böder han dobbelt saa meget, og skal tillige, ifald han er Borger eller privilegeret Boghandler, have sit Borgerskab eller Privilegium forbrudt. — 22) Hvo, som forlægger, trykker, falholder eller uddeler noget Skrift, der ved Dom er kjendt strafværdigt, skal ansees efter denne Anordnings 17. §. — 23) Dersom nogen Vor Undersaat lader udenlands trykke noget Skrift, hvis Indhold er strafværdig, ifölge denne Vor Anordning, da skal baade Forfatteren og den, der falholder eller uddeler et saadant Skrift i Vore Riger og Lande, ansees med den samme Straf, som om det her i Landet var udgivet. —

24) Ingen maa i det Danske Sprog oversætte noget Skrift, der indeholder Forbrydelser imod denne Forordnings 1., 2., 3., 4., 5. og 9. §. Hvo som handler herimod, skal straffes, som om han selv havde været Forfatter. — Iövrigt skulle Oversætteres Navne, ligesom Forfatteres, anföres paa Skriftets Titelblad. — 25) Dersom Nogen falholder, eller paa andre Maader uddeler Haandskrifter, hvis Indhold, ifald de vare trykte, maatte ansees strafværdig, da skal saadant Paafund, til at undgaae Virkningen af denne Vor Anordning, ikke fritage enten Forfatteren eller dem, der sælge og uddele deslige Haandskrifter, fra Straf; men de Paagjældende skulle ansees paa samme Maade, som om de havde kundgjort dem ved Trykken. — Hvo, der opslaaer Skandskrifter, dömmes efter Lovens 6. B. 21. Cap. 8. Art.; hvilken dog formildes saaledes, at den i Slutningen af bemeldte Artikel fastsatte Livs-Straf bortfalder. — 26) Ligesom Vi, ved Reskript af 3. Decbr. 1790, have befalet Politiemesteren i Vor Residentse-Stad Kjöbenhavn, at indsende til Vort Danske Cancellie alle saadanne Skrifter, der kunde vorde Gjenstand for Justitsvæsenets Opmærksomhed, saa igjentage Vi herved dette Bud paa det alvorligste. Endvidere befale Vi, at der af alle Aviser, Journaler og periodiske Blade, saavelsom af ethvert Skrift, som ei udgjör mere end 24 Ark, skal fra Bogtrykkerne tilstilles Politiemesteren et Exemplar, förend saadanne uddeles eller udsælges til Andre. — Denne Regel skal gjælde, hvad enten Skriftet udgives som heelt eller som en Deel af et större; i hvilket sidste Tilfælde de Dele, der stykkeviis udkomme, skulle sendes Politiemesteren, naar hver for sig ikke indeholder over fornævnte 24 Ark. — Efterlader nogen Bogtrykker denne Pligt, skal han derfor böde 100 Rd. til de Fattige, hvilken Mulkt fordobbles saa ofte Forseelsen igjentages. — Dersom Politiemesteren finder noget Strafværdigt eller Utilbörligt i et saadant Skrift, skal han strax forbyde Udsalget, og tage alle trykte

1799.
27. Septbr.

1799. Exemplarer under Forsegling, samt indsende Skriftet,
27. Septbr. med sin Betænkning, til Cancelliet, hvilket Collegium uopholdeligen skal overveie og beslutte, om Salgets Standsning skal ophöre, eller, i modsat Fald, foranstalte det videre Fornödne. — Iövrigt ville Vi beskikke Politiemesteren en Medhjælp, til at gjennemgaae de udkommende Skrifter, paa det at Tilsynet dermed kan desto bedre overholdes, og med Hurtighed udföres. — 27) De samme Regler, som i den sidstanförte 26. § ere bestemte, i Henseende til Skrifter, som vorder trykte i Kjöbenhavn, skulle ogsaa efterleves paa ethvert andet Sted, ikkun med den Forskjel, at Politiemesterne skulle, naar de ansee noget Skrift at være lovstridigt, desangaaende henvende dem til den vedkommende Stiftamtmand eller Amtmand, som igjen indberetter Sagen til Vort Cancellie. — 28) Skulde Cancelliet finde nogen Politiemester eller Befalingsmand efterladen i det Tilsyn, som denne Vor Anordning gjör dem til Pligt, da skal bemeldte Collegium drage den forsömmelige Embedsmand til Ansvar. — Iövrigt skal Cancelliet selv med Nidkjærhed og Kraft haandhæve og overholde disse Vore Bud, saaledes, som det derfor vil staae Os til Regnskab.

Efter at Vi, ved denne Anordning, have bestemt Trykkefrihedens Grændser, og derved omhyggeligen sögt at hæmme dens Misbrug, uden at lægge Hindringer i Veien for gode, oplyste og retskafne Mænds frimodige Tanke-Yttring, ville Vi, med Hensyn til at afværge al Mistydning og urigtig Fortolkning af det Ord: at laste (som Vi i adskillige af denne Lovgivnings Paragrapher have anvendt, fordi det er generisk, og Vore ældre Loves Sprog), endnu tilföie den Anmærkning: at bemeldte Udtryk betyder, at tillægge den Person eller Ting, om hvilken der handles, en saadan Ufuldkommenhed, som ei kan bestaae med dens Hensigt. — Saaledes (til Exempel) lastes Statens Regjeringsform, og den ved Landets Love beskyttede Religion, naar disse til-

lægges saadanne Mangler, at Borgersamfundets Formaal (borgerlig Frihed, Sikkerhed og Almeenvel) ikke derved kunne opnaaes eller bestaae. — Derefter Enhver sig allerund. haver at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 27. Septbr. 1799. 1799. 27. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Fattigbidrag af Landphysikus og Apothekeren. Khavn 28. Septbr. 1799. — 28. Septbr.

At Kammeret er enigt i, at Landphysikus og Apothekeren, efter den derom gjorte Ansögning, bör være frie for at holde Sveitens Umager (= sveitarómaga) paa Gaarden Næs, men at de derimod ere pligtige til, ifölge Tiende-Statuten, at svare de sædvanlige Rettigheder, i Overeensstemmelse med Anordningen af 17. Julii 1782. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1077.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Meddelelser af Priis-Couranter over de i Island ved Handelen gangbare Priser. Khavn 28. Septbr. 1799. — Rentek. Isl. Copiebog Litr. Z, Nr. 1062. 28. Septbr.

Hensigten med de ved Resolutionen af 29. Septbr. 1797 allern. befalede Priiscouranter er alene, at dette Kammer kan være underrettet om de i Landet gangbare almindelige Priser paa Nödvendighedsvare af Cargaisoner og Retour-Varene, og ikke den nöiagtige Priis paa enhver Ting, som til og af ethvert Individuum sælges eller kjöbes. En saadan ongefærlig Kundskab kan vi ikke forestille os Andet end at enhver sig paa Stedet befindende Embedsmand jo maa have, og ansee saaledes ikke nödvendigt, men holde det meget mere for upassende og stridigt imod en Frihandels Natur, at paalægge de Handlende at opgive saadanne Priser. Hvilket formeldes til tjenstligst Gjensvar paa Hr. Stiftamtm.' Skrivelse af 11. Januarii d. A. Rentekammeret den 28. Septbr. 1799.

1799. 28. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Drivtömmeret paa Vestmannöerne.** Khavn 28. Septbr. 1799. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1067.

Efter Hr. Stiftamtm.s Erklæring ved Skriv. af 31. Decbr. f. A. kan Sysselmand Gudmundsens Forslag om, at for Jordebogskassens Regning skulde anskaffes Tömmer til Husebygninger paa Kongens Gods paa Vestmannöe, ikke komme i Betragtning; derimod bifalde vi at Drivtömmer dertil anvendes, med den af ham foreslagne Bestemmelse for dets Bjergelön[1], dog Kirkens Rettighed til hvad paa dens Grund falder uforkrænket, som, uagtet den er bygget af Steen, bör tilfalde Værdien, og beregnes samme til Indtægt. I Overeensstemmelse hermed anmodes Hr. Stiftamtm. om at tillægge Sysselmanden fornöden Ordre, samt ellers derhos betyde ham om, at han, naar han taler om Længden af de Stumper, som efter gammel Skik, grundet paa Jonsbogen, tilhörer Finderen, urettelig evaluerer en islandsk Alen til 5 Qvarteer dansk Maal. Rentekammeret den 28. Septbr. 1799.

28. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til den islandske Handels-Realisations-Commission, ang. Hjaleierne ved Reykjavik.** Khavn 28. Septbr. 1799. — At Kammeret ikke har Noget imod, at Hjaleierne Gjötehuus (= Götuhús), Landakot og halv Hola Vödlor (= Hólavöllr) fremdeles, som hidtil, fölge Reykjavík-Fabrik. Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, N. 1079.

4. Oktbr. **Cancellie-Plakat ang. de af Handels-Institutets Comité udgivne Sedler.** Khavn 4. Oktbr. 1799. — Denne Plakat, hvis fuldstændige Titel er: „Plakat, som

[1] nemlig: „1/3 af det Bjergedes Værdie, naar samme var under 3 Mk. og til 1 Mk. for hvert Træ, der er over 3 Mk. værd". (Isl. Journ. 10,822).

tillader, at der fra Institutet til Handelens Tarv her i Staden, 1799.
ved den dertil udnævnte Committé, maa udstedes rentebærende
Sedler, og at Institutet for dets Udlaan maa have samme Be- 4. Oktbr.
tryggelse og Rettigheder som de, der ere forundte Species-Banken m. v.", er publiceret paa Althinget 1800 og Rubrum trykt i Althingsb. s. A. Nr. XXIII. III, S. 41; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 456; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1801. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1799, S. 319—320; Schou XII, 688—689. Coll. Tid. 1799, S. 636—637.

Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Oprettelse af et nyt Chirurgikat i Sönder-Amtet. Khavn 4. Oktobr. 1799. — Norske Tegn. 45 (XLV), 505 og 543. Rubrum anfört i Minnisverð Tíð. II, 456. 4. Oktbr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Os er allerunderd. bleven foredraget en fra Landphysikus paa Vort Land Island, Jon Svendsen, til Vort Collegium medicum indsendt, og derfra Vort Danske Cancellie tilstillet Ansögning, hvori han anholder om Approbation paa et af ham forfattet Forslag til et nyt Chirurgikats Oprettelse i den vestre Deel af Skaftefjelds Syssel, samt Rangervalle og Arnæs Sysseler, tillige med Vestmannöerne, for hvilket Forslag han har anfört som Aarsager: a) at den Landstrækning, hvori dette nye Chirurgikat önskes oprettet, er indhegnet af vanskelige Fjelde og ofte ubefarlige Elve, saa at den udgjör som et Böigdelav for sig selv. — b) at Skaptefjelds Syssels vestre Deel vel hidindtil har været henlagt til Chirurgus i Mule Syssel, og Rangervalle samt Arnæs Syssel til Sönderamtet; men at denne Deling bestandig har forvoldet nogen Misfornöielse, fordi Veien fra Chirurg Petersens Bopæl til Vesterdelen af Skaptefjelds Syssel er, især om Vinteren, næsten aldeles ufremkommelig, og det Landphysikus Svendsen selv anbetroede Distrikt, nemlig Sönderamtet, er meget vidtlöftigt og tillige det folkerigste, samt indeholder trende Handelssteder, der meget besöges af fremmede Skibe; desaarsag han nödes

1799. til at gjöre Reiser til de Syge, som kalde ham, og fölgelig
4. Oktbr. som oftest forgjæves söges i sit Hjem. — c) at det bedste Middel til at udrydde det skadelige Qvaksalverie vil blive, at ansætte en kyndig Chirurg til de Trængendes Hjelp. — d) at den bekjendte Jordbrand i Skaptefjelds Syssel har haft en betydelig Indflydelse paa Indbyggernes Helbredstilstand, der siden den Tid har gjort en særegen og nöiagtig medicinsk Behandling fornöden, hvortil kommer, at epidemiske Sygdomme ei nogensteds ville blive mere anstikkende, ondartede, vedholdende og ödelæggende, end i dette Syssel. — e) at det for Vestmannöernes Beboere især falder yderst vanskeligt, formedelst det brusende Hav, samt de ubefarlige Elver og Fjeldveie, at kunne i paakommende Tilfælde erholde Læge og Medicamenter, ligesom de og ofte ere udsatte for udenlandske Sygdomme, som tilbringes med de dertil fölgende Handelsskibe; hvorfor og disse Öer, der ligge for Midten af Rangarvalla Syssel, som bliver Middelpunkten af Skaftefjelds Syssels vestre Deel og Arnæs Syssel, synes bekvemmeligst at burde henlægges til det nye Chirurgikat, eftersom Overfarten fra Öerne dertil falder mindre vanskelig. — Da Vi nu, i Betragtning af disse og övrige Os foredragne Omstændigheder, samt de fra vedkommende Embedsmænd og Collegier indhentede Erklæringer og Betænkninger, ansee det gavnligt, at et nyt Chirurgikat oprettes i Island i det foreslagne Distrikt, som mest trængende til denne Foranstaltning, og da samtlige Vedkommende iövrigt ere enige i Landphysikus Svendsens derom gjorte Forslage: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi i den Henseende allern. ville have anordnet Fölgende:

1) At et nyt Chirurgikat skal oprettes i Island, og til samme henlægges den vestre Deel af Skaptefjelds Syssel, samt Rangevalle og Arnæs Sysseler, tilligemed Vestmannöerne. — 2) At der til den antagende Chirurgi Lön skal henlægges begge Eleemosynerne eller saakaldte Degnepenge fra Odde og Breidabolstad Præstegaarde,

der tilsammen udgjöre 50 Rd. 48 Sk., samt 16 Rd. af Apotheket. — 3) Ville Vi tilstaae denne Chirurgus en fri Bolig, hvortil saavidt muligt udvælges en Gaard, der i Henseende til Reiser ligger beleiligst for hele Distriktet, samt gratis Uddeling iblandt fattige Syge af Medikamenter fra Apotheket for 14 Rd. aarlig, hvortil lægges for 10 Rd. af de 34 Rd., som den österlandske Chirurg ere tilstaaede, saa at de hver oppebære i Medicamenter for 24 Rd. aarlig. — 4) Skal der fra Kjöbenhavn anskaffes og til den beskikkende Chirurg oversendes Instrumenter for 50 Rd., hvilke Vi af Vores Kasse vil lade udrede, og skal disse Instrumenter derefter forblive som Inventarium ved bemeldte Embede. — 5) Skal Chirurgus være pligtig til i paakommende Epidemier at söge Veiledning hos Landphysikus til Sygdommens Helbredelse og Standsning, i Tilfælde at meer end almindelig Hjelp udfordres, saa og ellers ved hvert Aars Udgang at indberette, hvilke Sygdomme og i hvad Mængde de Syge i det forbigangne Aar ere ham forekomne, samt til hvilke Personer Medicamenter af ham gratis ere uddeelte. Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Iövrigt have Vi, under foranförte Vilkaar, i Dag beskikket Svend Paulsen til Chirurgus[1] for dette saaledes oprettede nye Chirurgikat. Befalende &c. Frederiksberg den 4. Oktobr. 1799.

1799. 4. Oktbr.

Forordning ang. Bestemmelsen af Leie for Bevaring af strandet Gods. Frederiksberg den 4. Oktbr. 1799. — Ikke publiceret i Island, men her optaget i Henhold til For. 21. Marts 1705. — Siell. Reg. 84,

4. Oktbr.

[1] Bestallingen for Svein Pálsson som Distrikts-Chirurg i det oprettede Chirurgikat; dat. 4. Oktbr. 1799, er publiceret paa Althinget 1800, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. VII, S. 11.

1799. 4. Oktbr. 689b-690.: Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1799, S. 320—321; Schou XII, 689—690. Coll. Tid. 1799, S. 643—644.

Forordning, som befaler, at, naar de Vedkommende ei kunne træffe mindelige Foreninger om Leie for strandet Godses Bevaring, skal samme bestemmes af Amtmanden.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Vi have taget i Overveielse, at den Huseleie, som i Forordn. af 21. Martii 1705, dens 17. §, er fastsat at skulle betales af indstrandet og bjerget Gods, ikke er forholdsmæssigen bestemt, efterdi saadan Leie derved ansættes for de förste 3 Maaneder til 12 Sk. af hvert 100 Rd., som de strandede Varer have kostet, uden Hensyn til det större eller mindre Rum, Varerne kunne indtage, eller til disses övrige Beskaffenhed af Tyngde, Fugtighed og andre Omstændigheder, som efter Billighed burde komme i Betragtning, ved at bestemme Betalingen for deres Bevaring; ligesom det og af de Lovkyndige ansees tvivlsomt, om det er Forordningens Mening, at de fornævnte 12 Sk. af 100 Rd. skulle betales for alle 3 Maaneder tilsammentagne, eller for hver Maaned: — saa have Vi besluttet at afhjelpe disse Mangler i hiin ældre Lovgivning. Og da Vi iövrigt finde det retfærdigt og billigt, at Huseleie af bjergede Varer bör rette sig efter det större eller mindre Rum, som disse indtage, og den större eller mindre Uleilighed, som Husleieren derved forvoldes: saa befale Vi herved allern., at, naar de Vedkommende ikke i Mindelighed kunne træffe Forening om Leien for strandet Godses Bevaring, da skal Amtmanden, i Analogie af D. og N. L. 4. B. 4. Cap. 2. Art., bestemme samme efter Billighed og hvert Steds Leilighed og locale Beskaffenhed. Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 4. Oktobr. 1799.

Forordning ang. Underskrifter ved Laugretterne i Norge. Frederiksberg 4. Oktbr. 1799. 1799. 4. Oktbr.
— Ikke publiceret i Island. Imidlertid har Cancelliet i Skriv. til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island af 13. April 1822 yttret, at denne Forordn. maatte ansees gjældende for Island ifölge Reskr. 2. Mai 1732. — Norske Reg. 59, 439–440. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1799, S. 322–323; Schou XII, 690—691. Coll. Tid. 1799, S. 641—643.

Forordning, som befaler, at Laugretterne i Norge skulle herefter ved ethvert Rettergangsmöde underskrive Thing-Protokollen, tilligemed Dommeren; og at derimod deres Forsegling paa Doms-Akter og Thingsvidner skal være afskaffet.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da det er blevet Os forestillet, at Dommes og Thingsvidners Forsegling af Laugrettet, som er befalet i N. L. 1—5—20 og 1—7—5, baade er forbunden med endeel Vanskeligheder, formedelst Akternes Omsendelse, og at derved tillige foraarsages Ophold i disses Udfærdigelse, fornemmeligen i de Egne, hvor Underdommernes Distrikter ere vidtlöftige, saa at Laugrettesmændene boe langt fra hinanden, og endnu længer fra den vedkommende Sorenskrivers Bopæl; ligesom det og undertiden kan hænde, at disse Mænd, naar Akter sendes dem til Forsegling, ikke findes hjemme, fordi deres Næringsveie eller andre Sysler have kaldet dem til at gjöre Reiser andensteds: saa ansee Vi det gavnligt, at bortrydde den Hindring, som derved forvoldes i Rettens hurtige Pleie, dog paa saadan Maade, at Lovens Öiemærke, nemlig Betryggelse for de udstædende Akters Rigtighed, ikke sættes ud af Sigte. Og da Vi finde, at denne Betryggelse ikke alene kan opnaaes med fuldkommen Vished, naar Laugrettesmændene ved enhver Sessions Slutning underskrive Thing-Protokollen tilligemed Dommeren; men at saadan Bekræftelse om Sandheden og Rigtigheden af det, som deri er anfört, endog da kan

1799. af dem gives med större Sikkerhed, end naar de, efter
4. Oktbr. nogen Tids Forlöb, forsegle Akterne; efterdi det er mueligt, at de paa den Tid ikke kunde nöiagtigen erindre Alt, hvad der i enhver Sag ved Retten har været foregaaet: — saa have Vi besluttet, ligesom Vi og herved allern. befale, at Laugretternes Forsegling paa Doms-Akter og Thingsvidner skal herefter være afskaffet. Derimod skulle Laugrettesmændene, hvad enten de have Sæde i Retten som Meddomsmænd eller som Vidner, underskrive Protokollen tilligemed Dommeren ved ethvert Rettergangsmödes Slutning; og dersom Nogen af dem ei kan skrive, skal han i dets Sted tegne sit Bomærke i Protokollen, til Bekræftelse om Sandheden af det, som deri findes anfört. Ved Akternes Udstædelse skal Dommeren derefter paategne, at samme ere overeensstemmende med Protokollen, og at Laugrettesmændene virkeligen deri have underskrevet det, som i Akten, under deres Navne, findes anfört; hvilken Paategning skal have Troværdighed, og give den saaledes udfærdigede Akt fuldkommen Gyldighed i dens Form. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 4. Oktbr. 1799.

12. Oktbr. **Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd i Danmark, Norge og Island, m. fl., ang. adskillige Punkter med Hensyn til Trykkefriheden. Khavn 12. Oktobr. 1799**[1]. — Publiceret paa Althinget 1800 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XXIII. IV, S. 41, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 456. Cancell. Brevb. 1799, Nr. 4731, S. 246, og som Skrivelse til Politiemesteren i Kjöbenhavn 5. Oktbr., Nr. 4673, S. 221-225. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. — Coll. Tid. 1799, S. 647—653; Fogtm. VI. 10, 344 (Rubr., og fuldstændigt som Skrivelse til Politiemesteren i Kjöbenhavn sst. S. 335—339); som Anmærkn. til

[1]) Kgl. Privileg. for Landoplysn.-Selsk. 8. Novbr. 1799.

Trykkefriheds-Forordningen 27. Septbr. 1799 hos Schou XII, 673—677. 1799. 12. Oktbr.

P. M. Under 29. September sidstl. er fra Politiemesteren i Kjöbenhavn indkommen fölgende Forespörgseler: 1) Om det Tilsyn, som paalægges Politiemesteren i Kjöbenhavn i Henseende til her udkommende Skrifter, alene skal strække sig til dem, som udgives i det Danske og Tydske, der begge kunne ansees som Landets Sprog? eller om dette Tilsyn maaskee tillige skal omfatte hvad der i andre, det være sig döde eller levende Sprog, maatte udkomme? — 2) Om Forordningens Bestemmelser ogsaa maatte være at anvende paa nye og uforandrede Oplag af Skrifter, hvilke för sammes Bekjendtgjörelse ere udkomne, og i Særdeleshed paa de deriblandt, som i förste Udgave bare Forfatternes Navne, og altsaa tilforn, ifölge Reskriptet af 3. Decbr. 1790, ikke skulde af Bogtrykkeren indleveres til Politiemesteren? — 3) Om Udladelser i Indlægge til Retterne, naar saadanne Indlægge enten for sig, eller i Forbindelse med de Sager, de vedkomme, bekjendtgjöres ved Trykken, kunne betragtes som Gjenstande for Politiemesterens Opsyn, saafremt det med verificerede Udskrifter fra Retterne bevises, at de aftrykkes saaledes, som de ere fremlagte? eller: om saadanne Skrifters Bedömmelse og de i Henseende til dem gjörende Foranstaltninger alene bör ansees at vedkomme den eller de Retter, hvorunder Sagens Paakjendelse henhörer? — 4) Om Ansögninger til Hans Majestæt, Hans Collegier eller andre Embedsmænd, hvad enten Originalen dertil foregives at være indleveret paa behörige Steder, eller ikke, maae, naar de indeholde Besværinger, tilstedes udgivne ved Trykken, forinden Manuskriptet til vedkommende Departement har været indsendt, eller om disse skulle behandles lige med andre trykte Skrifter? — 5) Om Politiemesteren, naar Forfatter eller Oversætter i det Tilfælde, som Forordningens 8. § omtaler, nævner

1799. sin Hjemmel til det af ham Fremförte, er beföiet til at
12. Oktbr. afæske ham Beviis for dette Opgivendes Rigtighed, og indtil denne Hjemmel beviisliggjöres, eller nærmere Forholds-Ordre er erhvervet, at standse Skriftets Udsalg? — 6) Om det, naar Beskyldninger af saadan Beskaffenhed, som § 10 ommelder, fremföres mod kongelige Embedsmænd, er Pligt for Politiemesteren, eller maaskee for Embedsmændenes Foresatte, at indberette det Passerede til vedkommende Collegium, og om Skriftets Udsalg i förste Fald skal standses indtil nærmere Resolution er falden? — 7) Om det ikke, siden Ingen herefter, ifölge Forordningens 15. §, maa udöve Bogtrykkerkunsten uden dertil at være privilegeret, og siden Bogtrykkere intet Laug have, hvorfra Efterretning kunde indhentes, maatte være nödvendigt, at det i de udfærdigende Privilegier udtrykkelig paalagtes Vedkommende at melde sig hos det Steds Politiemester, hvor de agtede at nedsætte sig, og at forevise de dem meddelte Privilegier, forinden dem tilstædes at benytte sig af samme? — 8) Om den Befaling, som indeholdes i Forordningens 20. §, skal ansees at gjælde ethvert Manuskript fra de Forfattere, hvilke, i Overeensstemmelse med bemeldte Forordning, ere kjendte skyldige i Misbrug af Trykkefriheden, endog om det maatte overstige den i 26. § omtalte Störrelse, eller om den ikkun er at anvende paa Afhandlinger, der ei udgjöre mere end 24 Ark? — 9) Om den, ifölge 21. §, offentlig bekjendtgjörende Advarsel om at aflevere Exemplarer af paatalte Skrifter, ikke i Almindelighed paaligger den Ret, hvor Sagen paatales? — 10) Om Politiemesteren i Kjöbenhavn, paa Grund af Forordningens 23. §, kan ansees forpligtet til Opsyn med de uden Landet trykte og hertil indbringende Böger? og om dette, efter Analogien af den 24. §, skal strække sig til Böger i det danske Sprog alene, eller maaskee til flere? — 11) Om det, da Skrifter af nogen Vidtlöftighed, skjöndt de endog kunde udgjöre en sammenhængende Deel, undertiden

trykkes i forskjellige Officiner, i Analogie af Forord- 1799.
ningens 26. §, paaligger enhver Bogtrykker, som maatte 12. Oktbr.
have dermed at bestille, paa lige Maade, som i Henseende til andre Skrifter befales, at indlevere det Pensum, der hos ham er bleven fuldfört, naar samme ikke overstiger den fastsatte Störrelse af 24 Ark? eller om i saa Fald denne Pligt ikkun vedkommer Forlæggeren af det Hele, saafremt dette tilsammentaget ikke overgaaer den bestemte Störrelse? — Endelig 12) Da ikkun nogle Foranstaltninger i de Sager, som reise sig af Trykkefrihedens Misbrug, efter Forordn. af 27. Septbr. 1799 vedkomme Politiet, men Sagens egentlige Behandling, som hidindtil, efter Reskriptet af 3. Decbr. 1790, henhörer til det ordinaire Forum, saa spörges: om, i det muelige Tilfælde, at en Bogtrykker eller Forlægger (som efter Forordningens 17. § kunde ansees pligtig at indestaae for Forfatterens Tilstedeblivelse) maatte, til sin Sikkerhed, finde det fornödent, at benytte sig af det Beneficium, som Lovens 1—23—7 forunder den, der er sat til Borgen, ikke den hos Övrigheden requirerede Assistence, ifald den endog begjærtes för Sags Anlæg, bör gives af Kongens Foged, og ei af Politiemesteren? — Derpaa har Hans Majestæt den 4. i denne Maaned allern. afgivet fölgende Resolution:

1) At, da Forordningens 26. § gjör det til Pligt for Politiemesteren, at indsende til Cancelliet alle saadanne Skrifter, som kunne vorde Gjenstand for Justitsvæsenets Opmærksomhed, og paalægger Bogtrykkerne at tilstille denne Embedsmand et Exemplar af ethvert Skrift, som ei udgjör mere end 24 Ark: saa er det en Fölge af disse bestemte og klare Ord, at Politiemesterens Tilsyn ikke er indskrænket til det, der trykkes i det danske eller tydske Sprog alene. — 2) Da et Skrift, hvis Indhold er strafværdigt, ikke forandrer sin Natur, fordi det, af Mangel paa fornöden Opsigt, hidindtil har undgaaet Justitiens Paatale; og, da det er Bogtrykkeren paalagt, at sende Politiemesteren et Exemplar af Alt, hvad der

1799. herefter vorder trykt, uden at Lovgivningen gjör nogen
12. Oktbr. Undtagelse, i Hensigt til nye Oplage: saa fölger deraf, at Forordningens Bestemmelser ogsaa ere anvendelige paa disse. — 3) Ligesom Forordningen ikke indrömmer nogen Undtagelse i dette Tilfælde, saa vilde det ogsaa aabne Vei til at eludere dens Bestemmelse og dens Öiemærke, dersom det skulde være tilladt, under Navn eller Form af Indlægge til Retterne, at öve Forbrydelse imod hiin Lovs Forskrifter. Især kunde da en Forfatter, som var tiltalt for Misbrug af Trykkefriheden, have Adgang til at lade trykke i sine Indlægge de strafværdigste Perioder af det Skrift, for hvilket han var sat under Tiltale, uagtet Skriftet selv var bleven taget under Politiemesterens Bevaring, ifölge Forordningens 21. §, paa det at Udbredelsen og Kundgjörelsen af dets Indhold kunde afværges, saafremt samme ved Dom blev kjendt strafværdig. Heraf flyder altsaa, at Indlægge til Retterne höre under Politiemesterens Opsigt, naar de ved Trykken udgives, og at Forordningens Bestemmelser ogsaa ere anvendelige paa dette Slags trykte Skrifter. — 4) I Henseende til dette Spörgsmaal gjælder den samme Regel, som indeholdes under Nr. 3. — 5) Det fölger af sig selv, at Politiemesteren er berettiget til at handle saaledes, som omspurgt. — 6) I dette Tilfælde bör Politiemesteren strax indsende Skriftet til Cancelliet, men ikke standse Udsalget inden han dertil faaer nærmere Ordre. — 7) Dette vil blive iagttaget ved saadanne Privilegiers Udfærdigelse. — 8) Forordningens 20. § giver ikke mindste Anledning til at indskrænke Regelen. Det er en Fölge baade af Lovgivningens Aand og dens Bogstav, at §.' Bestemmelse bör efterleves, hvad enten Skriftet er lidet eller stort. — 9) Denne Pligt paaligger Politiemesteren. — 10) Politiemesterens specielle Tilsyn strækker sig i dette Tilfælde ikke til Skrifter, der ere trykkede udenlands i fremmede Sprog. — Iövrigt skulle Boghandlerne være pligtige til, dersom der til Forhandling eller Uddelelse fra

deres Boglader skulde komme danske Skrifter, der ere trykkede udenlands, strax at sende Politiemesteren det förste Exemplar, som af dem udgives, under den i Forordningens 26. § foreskrevne Straf. — 11) Bogtrykkerne bör bogstaveligen efterkomme Forordningens 26. §, og sende Politiemesteren Alt, hvad der hos dem trykkes, naar samme ikke udgjör mere end 24 Ark, uden Hensyn til, at der hos Andre kunde trykkes Noget, som stod i Sammenhæng dermed. — 12) Dette vedkommer efter Sagens Natur Kongens Fogeds Embede. — Hvilken allerh. Resolution herved meddeles (Tit.) til Efterretning og Bekjendtgjörelse. Det kongel. Danske Cancellie den 12. Oktobr. 1799. 1799. 12. Oktbr.

Cancellie-Circulaire til samtlige **Stiftamtmænd** og **Amtmænd i Danmark, Norge og Island, m. fl.,** ang. **Indberetninger om Leiermaal i visse Tilfælde.** Khavn den 19. **Oktobr.** 1799. — 19. Oktbr.

Anföres vel ikke udtrykkelig i Cancelliets Brevbog som sendt til Island, men maa dog være dertil opsendt, da det er publiceret paa Althinget 1800 og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XXIII. IV, S. 41; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 456—457. Canc. Brevb. 1799, Nr. 4828, S. 282. Colleg. Tid. 1799, S. 684—685; Fogtm. VI. 10, 350 (begge uden at nævne Island).

P. M. I Anledning af en til Cancelliet indkommen Forespörgsel, om Qvindespersoner, som for tredie Gang begaaet Leiermaal ere blevne actionerede, kunde, til Lettelse for Almuen og Rettens Betjente, forblive paa fri Fod, indtil saadanne Sager ved endelig Dom ere afgjorte, skulde man herved tjenstl. have (Tit.). til videre behagelig Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tilmeldet, at det ikke er fornödent at hæfte saadanne Overtrædere. Iövrigt, da Hans Majt. i Almindelighed fritager dem, som have gjort sig skyldige i den omtalte Forseelse, for Lovens Straf, mod at de hensættes en vis Tid paa

1799. Vand og Bröd, saa bör der herefter gjöres Indberetning
19. Oktbr. om deslige Sager til Cancelliet, forinden Action desangaaende paa Justitiens Vegne anlægges. Det kgl. Danske Cancellie den 19. Oktobr. 1799.

8 Novbr. **Privilegium for Bogtrykker Schagfjord, at drive det ham paa Island overdragne Bogtrykkerie, m. v. Khavn den 8. Novbr. 1799[1].**
Norske Reg. 59, 492b–493. — Indholdet i Minnisverð Tíðindi II, 457.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, da Vi ved Forordn. af 27. Septbr. d. A., som nærmere bestemmer Trykkefrihedens Grændser, have bestemt: at de, som herefter skulle kunne udöve Bogtrykkerkunsten, bör dertil være forsynede med Vores allern. Privilegium, og Laugmanden over den nordre og vestre Deel af Vort Land Island, Magnus Stephensen, som Directeur for det islandske Landoplysnings-Selskab, ifölge deraf, ved Skrivelse til Vores Danske Cancellie haver anholdt om: at den ved Bogtrykkeriet paa Leiraagarde i bemeldte Island for 5 Aar siden ansatte Bogtrykker Gudmund Johnsen Schagfjord, maatte meddeles et saadant Privilegium gratis, samt derhos forespurgt: hvorledes der skal forholdes i Island, naar denne saaledes privilegerte Bogtrykker ved Döden, eller paa anden Maade, afgaaer fra fornævnte Selskabs Tjeneste, indtil en ny af Selskabet antagen kan ansöge og erholde Vores Privilegium: — saa ville Vi i Anledning heraf allernaad. have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at fornævnte Gudmund Johnsen Schagfjord maa paa bemeldte Leiraagarde fortsætte Bogtrykkerie; til hvilken Ende han skal tilforpligtet være, et godt og forsvarligt Bogtrykkerie sammesteds at vedligeholde; dog at han sig derudi efter Loven og de om Bogtryk-

[1]) kgl. Confirm. 24. August 1808.

kerier allern. udgangne eller herefter udgivende Forordninger tilbörligen retter og forholder; og ville Vi derhos, i Betragtning af Islands Frastand og den sjeldne Leilighed, som gives fra og til dette Vort Land, herved forunde ovenmeldte Selskab for den islandske Land-Oplysning et almindeligt Privilegium for alle dets herefter antagende Bogtrykkere. — Endvidere, saasom det udi 26. og 27. §§ i ovennævnte Forordn. af 27. Septbr. sidstl. er befalet Bogtrykkere, under 100 Rdlrs Mulkt, at indsende til Politiemesteren 1 Exemplar af Alt hvad der trykkes, förend Exemplarer uddeles eller sælges til Andre, men mange Sysselmænd i Island, hvilke i dette Tilfælde maatte ansees som Politiemestere, ere ustuderte Personer, og Intet ved bemeldte Bogtrykkerie paa Leiraagarde kan blive trykt, uden efter Selskabets Directeurs Ordre, samt under hans Opsyn, og bemeldte Selskab har foreskrevet sig som Lov: til dets Directeur ikkun at udnævne en af dets paalideligste lærde Medlemmer, der tillige som Correcteur og Bestyrer altid skal boe ved Bogtrykkeriet: — saa ville Vi, i Anledning af fornævnte Laugmand Stephensens derhos gjorte Indstilling, allern. have bevilget, at den Mand, til hvilken Bogtrykkerne i Island, ifölge Forordn. af 27. Septbr. d. A., dens 26. og 27. §§, bör indsende det först udgaaende Exemplar af Alt hvad der trykkes, maa være den af Landoplysnings-Selskabet til dets lærde Sagers og Bogtrykkeriets Bestyrelse valgte Directeur, for hvilken de og, ifölge Vores Resolution af 4. Oktbr d. A., bör fremvise deres Privilegium, forinden de af samme gjöre Brug. Forbydende &c. Kjöbenhavn den 8. Novembr. 1799. 1799. 8. Novbr.

Kongelig Resolution ang. det Danske Cancellies Organisation. Khavn 20. Novbr. 1799. 20. Novbr.
— Denne Resolution er först meddeelt Cancelliet gjennem dets Præsident, Kherre Moltke, og siden, paa Collegiets Forestilling af 1. Novbr., corroboreret og bestemt til at træde i Kraft fra

1799. 20. Novbr. 1. Januar 1800, ved kgl. Resolution 20. Novbr. 1799. Det kgl. Danske Canc. Forestillinger fjerde Qvartal 1799, Nr. 385[b]. Coll. Tid. 1799, S. 769—774; Fogtm. VI. 10, 394—398. — **Uddrag.**

Da det er Os magtpaaliggende, at de under Vort Danske Cancellie henhörende Sager blive fremmede i den med sammes Natur overeensstemmende Orden, og expederede med den Hastighed, som Vore troe Undersaatteres Bedste kræver: saa ville Vi, i Betragtning af de under bemeldte Collegio henlagte Sagers tiltagende Mængde, og Forretningernes Vidtlöftighed, i Forhold deraf foröge Collegii-Lemmernes Antal, og tildele hvert Departement visse Sager, som af sammes Deputerede forestaaes. — Cancelliet skal bestaae af fölgende fire Departements: Til det förste Departement skal henhöre alle Sager, som angaae Universitetet, de lærde Skoler[1], de kongelige Seminarier eller Lære-Instituter, det almindelige Skolevæsen, Geistlighedens og Religionslærernes Embeder; alt det, som kan henföres til den offentlige Underviisnings Anstalter, og til de med Hensyn til samme beskikkede Embedsmænds eller Betjentes Pligter og Rettigheder. — Til andet og tredie Departement skal henhöre Justits- og Politievæsenet i sammes hele Omfang, Skifte- og Overformyndervæsenet i begge Riger, samt i Vestindien, Island og paa Færöerne; Testamenters Confirmatiòner samt Bevillinger til Ægteskaber, Skilsmisser og Separationer; alt det, som angaaer Qvarantaine-Indretningerne[2], Distrikts-Chirurgikaterne, Provincial-Physikaterne, Foranstaltningerne til at afværge og hæmme smitsomme Sygdommes Udbredelse; det almindelige Fattigvæsen; Veivæsenet, forsaavidt samme ei er henlagt under General-Vei-Commissionen i Dannemark. — Til fjerde Departement skal henhöre Over-Tilsynet med de offentlige Stiftelser og disses Midlers Administra-

[1]) Plak. 19. Juli 1805.

[2]) Reskr. 19. Oktbr. 1804.

tion[1], Lehns-Comptoiret, samt hvad der angaaer de Fideicommisser, der höre under Cancelliets Opsigt, saa og hvad som angaaer Forsvarsvæsenet, forsaavidt samme er henhörende til Cancelliets Virkekreds. — I Henseende til Personalet ville Vi, at Cancelliet skal bestaae af en Præsident og fem Deputerede, af hvilke den ene er General-Procureur . . . [2] — . . . . Ved at corroborere denne Resolution ville Vi endvidere allern. bestemme: 1) at den skal med næste Aars Begyndelse sættes i Kraft[3] . . . . . Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 20. Novembr. 1799[4]. 1799. 20. Novbr.

Reskript til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Hjelp af den Erichsenske Collect til en Kirkes Bygning. Khavn 22. Novbr. 1799. — Norske Tegn. 45 (XLV), 522b. 22. Novbr.

Christian den Syvende &c. V. N. Vi give dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af Sognepræsten for Fells og Höfde Menighed under Holum Stift, Hr. Arne Snorresens herom allerund. gjorte Ansögning, samt efter din derover afgivne Erklæring, allern. have bevilget, at ham til den meget forfaldne Fell Kirkes Bygning maae tilstaaes 40 Rd. af Renterne af den ved afgangne Con-

---

1) kgl. Resol. 22. Mai 1801 om Oprettelse af Departement for Revision af Regnskaber for Umyndiges Midler og offentlige Stiftelser. Coll. Tid. 1801, S. 345—346; Fogtm. VI. 11, 152—153.

2) det Udeladte angaaer Forretningsgangen og Personalet, see Coll. Tid. og Fogtm.

3) det Udeladte angaaer Personalet, og er anfört i Coll. Tid. og hos Fogtm.

4) Ved kongel. Resol. 23. Mai 1800 er nærmere bestemt om Ansættelsen af Personalet under hvert af Cancelliets Departementer m. v. Coll. Tid. 1800, S. 346—348; Fogtm. VI. 10, 583—584.

1799. ferentsraad Erichsen til Holum Stifts Geistligheds Bedste
22. Novbr. indsamlede Collect. Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende &c. Kjöbenhavn den 22. Novembr. 1799 [1]. [ad mandatum].

12. Decbr. **Commissorium** til Justitsraad og Geheime-Archivarius Thorkelin m. fl.[2], ang. **det islandske Skolevæsen og Justitsvæsen.** Khavn 12. Decbr. 1799. — Norske Tegn. 45 (XLV), 544 (1799, Nr. 359a). Coll. Tid. 1799, S. 795—796 (urigtigen anført som udfærdiget den 13. Decbr.) Indholdet i Minnisverð Tíðindi II, 457—458.

Christian den Syvende &c. V. B. Da det er Vores varmeste Önske at udbrede Held og sand Oplysning iblandt alle Vore kjære og troe Undersaatter, for hvis Vel Vores Omhu ikke kjender andre Grændser end Statens: saa have Vi (med Hensyn til efter Mulighed at virke frem til dette samme Maal for Vore kjære Undersaatter paa Vort Land Island) besluttet, at I, Os elskelige Amtmand Stephan Thorarensen og Joachim Christian Wibe, samt Laugmand Magnus Stephensen, skulle, imedens I endnu opholde eder i Vores kgl. Residentsstad Kjöbenhavn, sammentræde i en Commission, tilligemed dig, Os elskelig Justitsraad Grim Johnson Thorkelin, for samtligen at gjöre Os en omstændelig og paalidelig Beretning om det islandske Skolevæsens Tilstand, og tillige indkomme med Forslage om de Hjelpemidler, ved hvilke samme kunde bringes til saamegen Fuldkommenhed, som bemeldte Lands Leilighed og locale Beskaffenhed tillader. — Endvidere er det Vores allern. Villie, at I skulle underrette Os om Justitsvæsenets Forfatning og Rettens Pleie, samt foreslaae de Midler, som I ansee beqvemme og virksomme til at raade Bod paa

[1]) Ved Canc. Skriv. 23. Novbr. 1799 (Canc. Brevb. 1799, Nr. 5418, S. 665-666) er Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen meddeelt Underretning om ovenstaaende Reskripts Indhold.

[2]) nemlig de i Commissoriet nævnte tre Embedsmænd.

de Mangler, der endnu, i Henseende til denne Gjenstand, maatte befindes, især med Hensyn til Overretterne. — Vi vente af eders Duelighed, eders locale Kundskab og eders Nidkjærhed for Vores Tjeneste, et Arbeide i denne Sag, som kan svare til Vores landsfaderlige Öiemærke. — Derefter I eder allerund. have at rette. Befalende eder Gud. Kjöbenhavn den 12. Decbr. 1799. [ad mandatum.] 1799. 12. Decbr.

Cancellie-Circulaire til samtlige **Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, m. fl.**, ang. **Executioner efter Forlig.** Khavn den **17. Decembr. 1799.** — Publiceret paa Althinget 1800, og Rubrum trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XXIII. VI, S. 42; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 458. Canc. Brevb. 1799, Nr. 5817, S. 946. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Coll. Tid. 1799, S. 810—811 (uden at nævne Island); Fogtm. VI. 10, 446—447. — Indholdet (paa Islandsk) i den af den islandske Landsoverret udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 36-37 Anm. (til For. 20. Januar 1797 § 31). 17. Decbr.

P. M. I Anledning af en til Cancelliet indkommen Forespörgsel skulle man herved tjenstligst tilmelde (Tit.) til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at ligesom en Forligelses-Commissions Forhandling, hvorved den Skyldige har forbundet sig til at betale eller udrede Noget til en vis Tid, er ved [Forordningen af 10. Julii 1795 [1] sat i lige Kraft og Gyldighed med en usvækket Rets-Dom, til Execution, saa vil der og ved de bemeldte Forligs-Forhandlinger, i Henseende til deres Forret og Orden ved Executionen, forholdes, ligesom i Loven om Domme er befalet. Dog bör en saadan Forligs-Forhandling til förste Thing læses ved den Skyldiges Værnething, saavel til Efterretning

---

[1]) fra [til Amtmændene i Norge: „For. af 20. Januar 1797"; med Hensyn til Island er ingen Afændring bemærket. I Coll. Tid. citeres begge Forordninger.

1799. for vedkommende Rettens Betjente, som for Andre, paa
17. Decbr. det de sig ikke med Uvidenhed skulde undskylde. — Det kongelige Danske Cancellie den 17. Decbr. 1799.

20. Decbr. **Reskript til samtlige Stiftbefalingsmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, samt Laugmændene i Island, ang. Underretninger om Forbrydere. Khavn den 20. Decbr. 1799.** — Ikke publiceret i Island. — Siell. Tegn. LXLVII, 275—276 (1799, Nr. 1224). Original-Aftryk som „Circulaire" paa et Ark i Folio. Coll. Tid. for 1799, S. 808—809 (uden at nævne Island); Fogtm. VI. 10, 448—449.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Ved For. af 20. Febr. 1789 er det vel befalet, at der, naar Nogen tiltales for Forbrydelser, skal under den Sag, som anlægges mod Forbryderen, söges Oplysning om dennes Opdragelse, iværende Forfatning og foregaaende Levnet m. v. — Men, da det ofte kan indtræffe, at disse Oplysninger, i Tilfælde af at Forbryderen er födt i et andet Rige, eller har i meget lang Tid opholdt sig sammesteds, vanskeligen kunde erholdes, og, naar de end kunde forskaffes, det dog medtager lang Tid at bringe dem tilveie, hvoraf maa fölge, at den Tiltalte, om han er hæftet, lider dobbelt ved den lange Arrest, som disse Undersögelser foranledige, ligesom det Almindelige ogsaa besværes med Bekostninger paa en saadan Arrestants Ophold og Varetægt i den Tid, han holdes i Bevaring. — Saa ville Vi, i Betragtning af Foranförte, samt i Analogie af Forordn., dat. 3. Junii 1796 og Plak. [*rett.* Forordn.] af 20. Januarii 1797, herved allern. bestemme, at i de Sager, hvor Nogen tiltales for begangne Forbrydelser, behöver Justitien ikke at söge Underretning fra udenrigs Steder, om Forbryderens Opdragelse og foregaaende Levnet, men disse Oplysninger skulle ikkuns tilveiebringes, forsaavidt de kunne erholdes i Vore egne Riger og Lande. Derefter

du dig allerund. haver at rette og Vedkommende Saadant til Efterretning at tibjendegive. Befalende &c. Skrevet i Vor kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 20. Decbr. 1799. [ad mandatum]. 1799. 20. Decbr.

Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, m. fl., ang. Sager i Anledning af Injurier mod Embedsmænd. Khavn den 24. Decembr. 1799. — Publiceret paa Althinget 1800, og Rubr. trykt i Althingsbogen s. A. Nr. xxiii. vii, S. 42; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 458. Canc. Brevb. for 1799, Nr. 5952, S. 1029-1032. Coll. Tid. 1799, S. 827—829 (uden at nævne Island). Fogtm. VI. 10, 454-455; jevnf. Hof- og Stadsrets-Plak. 4. Januar 1800 (hos Schou). Indholdet (paa Islandsk) i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v. S. 24—26 Anm. (til For. 20. Januar 1797 § 10). 24. Decbr.

P. M. Forordningen af 10. Julii 1795 befaler udtrykkeligen i dens 4. Cap. § 24, at Lovens 1-5-2 og 3-4-4 skal blive i Kraft, og disse Lovsteder paalægge enhver Embedsmand at fralægge sig ærerörige Beskyldninger ved Dom. Forordningen har altsaa, i at bestemme hvilke Sager der ere Gjenstande for Forligelses-Commissionens Mægling (hvoriblandt ogsaa private Injurie-Sager nævnes), derfra undtaget saadanne Beskyldninger, naar de ere graverende for Embedsmænd, efterdi det er vigtigt for Staten, at disses Rygter ere ubesmittede, og det altid er et muligt Tilfælde, at den skyldige Embedsmand kunde ved Forligelses-Commissionen faae en Æres-Erklæring fra Injurianten, efter at han underhaanden havde kjöbt sig fri fra at see Beskyldningen beviist. — Denne samme Bestemmelse indeholdes ogsaa i Forordningen af 27. Septbr. sidstleden ang. Trykkefrihedens Grændser, § 10 og 11, hvor det gjöres Embedsmanden til Pligt, at fralægge sig ved Dom ikke alene Beskyldninger for Uretskaffenhed som Embedsmand, men endog dem, der gjöres imod hans private Charak-

1799. teer og Handlinger. — Da man imidlertid, paa Grund
24. Decbr. af en i den Anledning til dette Collegium indkommen Forespörgsel, maa formode, at der om denne Sag kunde være forskjellige Meninger: saa skulle man, paa det at de Vedkommende, som ere i det Tilfælde at de bör anlægge Sager af det omhandlede Slags, ikke skulle spilde Tid ved at indklage disse Sager til Forligelses-Commissionen, för end de skride til Rettergang, anseet det fornödent herved at fastsætte som Regel, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for alle Vedkommende:

1) at Sager, hvilke Kongens Embedsmænd, i Overeensstemmelse med Forordningen af 27. Septbr. 1799 § 10 og 11, ere pligtige at anlægge i Anledning af Beskyldninger som fremföres imod dem i Henseende til deres Embedsförelse, eller i Anledning af ærerörige Beskyldninger, som gjöres imod dem forsaavidt angaaer deres private Charakteer og Handlinger, skulle være undtagne fra at behandles ved Forligelses-Commissionen, og altsaa strax indstævnes umiddelbar for den vedkommende Ret; og — 2) at denne Regel ligeledes skal gjælde i Henseende til de Sager, hvilke anlægges af Personer, der af Övrigheden ere constituerede som Embedsmænd for en vis Tid eller til en vis bestemt Forretning, og at altsaa disse constituerede Embedsmænd, naar de, i Anledning af Beskyldninger, som fremföres imod deres Forhold i det Embede, hvortil de ere constituerede, eller i Anledning af ærerörige Beskyldninger, som, medens de ere constituerede, fremföres imod deres private Charakteer og Handlinger, nödsages til at fralægge sig saadanne Beskyldninger ved Dom, skulle Sagerne strax, uden Foretagelse ved Forligelses-Commissionen eller Henviisning derfra, forfölges ved Retterne. Det kgl. Danske Cancellie den 24. Decembr. 1799[1].

[1]) Notification om dette Circulaire er fra Cancelliet meddeelt

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Opbyggelse af Kirken paa Gilsbakki. Khavn 24. Decembr. 1799. — Norske Tegn. 45 (XLV), 534b—535. 1799. 24. Decbr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. I en til Vort Danske Cancellie indkommen og eder bekjendt Ansögning har Hr. Eggert Gudmundsen, Præst i Gilsbakke under Myre Syssel paa Vort Land Island, andraget, at i den orkanmæssige Storm, der indtraf Natten imellem den 8. og 9. Januar sidstl., fik den derværende Kirke paa Gilsbakke saa stor og betydelig Skade, at det er uomgjængelig nödvendigt at opbygge samme. Men da denne Kirkes aarlige Indtægt ikkun tilstrækker at betale dens allernödvendigste Udgifter, saa har fornævnte Hr. Eggert Gudmundsen anholdt om, at de 32 Croner, som er Værdien af Præstekaldets i Aaret 1795 bortsolgte 8 Qvilder, og som hos ham ere under Forvaring, maatte anvendes til bemeldte Kirkes Opbyggelse. Da I nu, udi eders herover afgivne Erklæringer, have bevidnet, at Alt, hvad Supplikanten i fornævnte hans Ansögning har fremfört, er sandfærdigt, saavel i Henseende til hvad der angaaer den store Skade, Kirken paa Gilsbakke har lidt sidstafvigte Vinter, som Kirke-Portionens Utilstrækkelighed til Kirkens Opbyggelse af ny, hvilket dog, efter eders Meldende, uforbigjængelig strax maa foretages af Supplikanten, der er iblandt fattigste geistlige Embedsmænd i Landet, samt tjener i et meget ringe Kald: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning af foranförte Omstændigheder, allern. ville have bevilget, at bemeldte Hr. Eggert Gudmundsen maa anvende de 32 Croner, som for Præstekaldets bortsolgte 8 Qvilder hos ham ere under Forvaring, til Gilsbakke Kirkes Opbyggelse. — Derefter I

Höiesteret, Landsdommerne i Danmark samt Laugmændene i Island.

1799. eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant
24. Decbr. til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 24. Decembr. 1799. [ad mandatum].

31. Decbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Bestemmelse om Leiermaals-Böder i Island. Khavn 31. Decembr. 1799.** — Publiceret paa Althinget 1800 og trykt i Althingsbogen s. A. Nr. XXIII. VIII, S. 42—43; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 454. Canc. Brevb. 1799, Nr. 6115, S. 1168—1169; Fogtm. VI. 10, 465—466.

P. M. Af det Hr. Stiftbefalingsm. under 1. Febr. d. A. tilsendte Reskript, betræffende, at den i 6—13—24 benævnte Straf bör tilföies dobbelte Leiermaalsböder m. v., har De taget Anledning til at forespörge: om de Bestemmelser, samme Reskript indeholder, ogsaa skulle gjælde for Island, hvor der hidindtil i deslige Sager er dömt efter Storedommen, hvis Straffe formentligen ere mildere. — Cancelliet undlader derfor ikke herved tjenstl. at underrette Dem om: at Hensigten af dette Reskript ei har været at skjærpe Lovene, men, som Præmisserne vise, blot ved authentisk Forklaring at bestemme Danmarks og Norges Lovs sande Mening i det omhandlede Tilfælde, paa de Steder, hvor disse gjælde. Det kgl. Danske Cancellie den 31. Decembr. 1799[1].

1800.
10. Januar. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Præstekaldet Stadastads Fritagelse for en aarlig Ydelse til den astronomiske Observator. Khavn 10. Januar 1800.** — Cancell. 1. Departem. Registrant, 1, 7 (1800, Nr. 19).

Christian den Syvende &c. V. S. B. Eftersom

[1]) Ligelydende Breve mut. mut. ere under samme Dato afgaaede til begge Amtmændene i Island fra Cancelliet.

Sognepræsten for Stadestad Præstekald i Vort Land Island, Provst Hr. Gudmund Jonsen, for Os allerund. haver andraget, at af bemeldte Kald, som forhen havde været paalagt at holde en Eleemosynarium, er hidtil aarligen bleven udbetalt Eleemosynarii Kostpenge 25 Rd. 48 Sk., först til den forrige astronomiske Observator Hr. Eyolfer Jonsen og siden til den nuværende Observator Rasmus Lievog, men at Kaldet, formedelst den store Skade, som ved den i forrige Vinter indtrufne stærke Sögang er bleven tilföiet sammes Mensalgods, Huse og Jorder, nu ei længere er i Stand til at udrede disse Kostpenge til den astronomiske Indretning; og det af eders herover afgivne Erklæring, som tilligemed Ansögningen er bleven Os allerund. forelagt, erfares, at fornævnte Hr. Eyolfer Jonsen, paa Grund af det ham under 21. Maji 1772 allern. forundte Kaldsbrev, som succederende Sognepræst for Stadestad Præstekald, har oppebaaret denne Eleemosyna til Underholdning for et bekvemt Subject, der kunde gaae ham tilhaande ved astronomiske Iagttagelser, men at den nuværende Observator Lievog, til hvem disse Kostpenge siden ere blevne udbetalte, ingensinde har opfyldt foranförte i Kaldsbrevet fastsatte Vilkaar: – saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning af forberörte Omstændigheder, samt i Anledning af Provst Gudmund Jonsens derhos allerund. gjorte Begjæring, allern. have bevilget, at han, saalænge han lever og forbliver i sit nuhavende Embede, maa være fritagen for at udbetale den derpaa hæftende Eleemosyne, 25 Rd. 48 Sk. aarlig, til den astronomiske Observator udi Island. Hvorefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Dermed skeer Vor Villie. Befalende &c. Kjöbenhavn den 10. Januarii 1800.

1800. 10. Januar.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. at Com- 22. Febr.

1800. **bination af et Lectorat ved Latinskolen med**
22. Febr. **Domkirkepræstens Embede** ikke kan bevilges. Khavn den 22. Februar 1800. — Cancell. 1. Departem. Brevb. 1800, Nr. 189.

P. M. Cancelliet har modtaget Hr. Stiftamtm.' og D. Höiærv. Erklæring over den hertil fra Arne Sivertsen indgivne Ansögning, hvori han, efter Anmodning fra hans Broder, Domkirkepræsten i Reykevig, Hr. Brynjolf Sivertsen, har anholdt om, at det ved Reykevig latinske Skole ledigværende Lectorat maatte combineres med dennes Embede, imod at afgive 100 Rd. til en i Kaldet ansættende residerende Capellan. — Da Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. i bemeldte Erklæring have anfört, at det Embede, Hr. Brynjolf Sivertsen nu betjener, udkræver hans hele Tid, og at begge Embeders Combination, naar en residerende Capellan med 100 Rdlrs Lön og nogle Accidentser skulde ansættes ved Domkirken, snarere vilde udfalde til Dompræstens Skade end Fordeel, at det vilde blive utaaleligt for Hr. Sivertsen, som er af en svag Constitution og desuden boer et godt Stykke Vei fra Skolen, om han, endog i ondt Veir om Vinteren, skulde daglig tvende Gange gjöre en Reise til bemeldte Skole, og endelig, at det ikke kan være Sognet ligegyldigt at miste en duelig Sjælesörger, og i dennes Sted at lade sig nöie med en lidet studeret og uerfaren Capellan: — saa skulde man herved tjenstl. tilmelde Dem til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at det Ansögte efter Omstændighederne ei kan bevilges. Det kgl. Danske Cancellie den 22. Februar 1800.

28. Febr. **Reskript** til Justitiarius og Tilforordnede i Höiesteret, ang. **Paakjendelse af Mulkter for Underdommere eller Sagförere i Delinquent-Sager.** Khavn den 28. Februar 1800. — Dette ad man-

datum udgivne Reskript er bekjendtgjort ved Cancellie-Circulaire 8. Marts 1800 (Canc. 3. Departem. — Norske Justits-Departem. — Brevb. 1800, Nr. 232), hvilket dog ikke findes at være sendt til Island (jevnf. Fogtm. VI. 10, 513). — Canc. 3. Departem. Registrant 1, 79b — 80 (1800 Nr. 249). Coll. Tid. 1800, S. 137—139. Fogtm. VI. 10, 503—504. 1800. 28. Febr.

Cancellie-Plakat ang. Diætpenge i Delinquent- og Justits-Sager i Danmark og Norge. Khavn den 21. Marts 1800[1]. — Denne Plakat findes hverken at være sendt til Island eller der publiceret, men er dog som det synes af vedkommende Autoriteter bleven anseet som den gjeldende Norm, især for Sönder-Amtets Vedkommende (Stiftamtmandens Skrivelse til Cancelliet 29. Juni 1837 og Canc. Skriv. 9. Juni 1838). — Cancell. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Registrant I, 113-114 (1800, Nr. 325). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1800, 187—189. Qvart-Forr. for 1800, S. 29—30; Schou XIII, 17—18. 21. Marts.

Plakat, som bestemmer Diæt- eller Underholdnings-Penge for Rettens Betjente, Fogder og Prokuratorer i Danmark og Norge, naar de gjöre Reiser for at udföre Delinquent- og Justits-Sager.

Med Hensyn til at bestemme de med nærværende Tider passende Diæt- eller Underholdnings-Penge, som Rettens Betjente, Fogder og Prokuratorer i Danmark og Norge billigen bör nyde, naar de gjöre Reiser, for at udföre Justits- og Delinquent-Sager, har Cancelliet foredraget denne Sag for Hans Majt, som derpaa under 7. d. M. allern. har behaget at resolvere:

At Prokuratorer i begge Riger, naar de gjöre Reiser som befalede Sagförere i Delinquent- og Justits-Sager, maa tilstaaes 1 Rdlr. dagligen i Diætpenge, til Erstatning for deres Udgifter, og at samme maa, efter Sagernes Natur, udredes enten af Sigt- og Sagefalds-Kassen,

---

[1]) Canc. Skriv. 9. Juni 1838; jevnf. Sportelregl. 10. Septbr. 1830 § 16.

1800. eller reparteres paa Amterne; dog bör den Prokurator,
21. Marts. der vil fordre Diætpenge, indgive sin Regning derover til Retten i enhver Justits-Sag, og Dommeren udtrykkeligen fastsætte i Dommen, hvormeget ham med Rette tilkommer, i Forhold af de Dage, han har haft fornöden at anvende til sine Reiser og sit Ophold ved Retten, hvorved tillige bör iagttages, at, i Tilfælde af, at en Prokurator har paa samme Tid og Sted haft flere end een Justits-Sag at före, bör de fornævnte Diætpenge forholdsmæssigen fordeles paa de flere Sager, saa at Sagföreren desuagtet ikkun nyder 1 Rdlr. i Diætpenge dagligen, uden Hensyn til Sagernes Antal; og paa det at der kan være nöie Control hermed, bör Dommeren og Skriveren tegne deres Attest paa Doms-Acten, om der har ved Rettens Möder været fört flere offentlige Sager af den befalede Prokurator, end den, der omhandles i Acten. — At samme Regel ogsaa maa gjælde i Hensigt til Fogderne i Norge, naar de som Actores udföre Delinquent- og Justits-Sager; men naar de möde i Sager, der angaae de kongelige Almindinger, eller beneficerede Godser og disses Rettigheder, tilkommer dem ei Diætpenge; hvorimod dem i deslige Sager forbeholdes Ret til, i Overeensstemmelse med Forordningen af 3. Junii 1796 § 42, at paastaae Processens Omkostning godtgjort af Modparten, ifald denne taber Sagen. Skulde den tabende Part ei formaae at udrede de idömte Omkostninger, da bör det Manglende erstattes Fogden af Sigt- og Sagefalds-Kassen. — At samtlige Dommere og Skrivere ved Underretterne i begge Riger ligeledes maae nyde 1 Rd. dagligen i Diætpenge, naar de holde Extra-Ret til Delinquent- og Justits-Sagers Behandling, og Afstanden imellem Stedet, hvor Extra-Retten foretages, og deres Bopæl, ikke er kortere end end een Miil. — Denne kgl. Resolution bekjendtgjöres herved til alle Vedkommendes Efterretning og allerund. Efterlevelse. Det kgl. Danske Cancellie den 21. Marts 1800.

Plakat ang. Regler for Tilhjemlings-Eed i Tyvs-Sager. Khavn den 28. Marts 1800. — 1800. 28. Marts.

Publiceret ved Landsoverretten i Island den 10. August 1801; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 458. Rubr. i Canc. 2. Departem. Registr. I, 209 (1800, Nr. 491). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1800, 219—220; Qvart-Forr. for 1800, S. 55—56; Schou XIII, 41-42. — Islandsk: Uddrag (§§ 1—2) i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 84 Anm. (til For. 21. Mai 1751 § 5).

Plakat, der foreskriver bestemte Forholdsregler, til Efterretning for Domstolene, i Anledning af nogle Dommeres yttrede Tvivl om de Tilfælde, i hvilke det er fornödent, at stjaalne Kosters Eiere i Tyvs-Sager edeligen bekræfte, at Kosterne ere dem frakomne imod deres Vidende og Villie, samt paa lige Maade stadfæste den Taxt, som af dem sættes paa deslige Koster, naar disse ikke ere komne tilstede.

Vi Christian den Syvende &c. G. V.: Da Os er berettet, at det ved nogle Domstole ansees tvivlsomt, om det i Tyvs-Sager er fornödent, at de stjaalne Kosters Eier skal bekræfte med sin Eed, at Kosterne imod hans Vidende og Villie ere ham frakomne, omendskjöndt den Anklagede har for Retten tilstaaet, at Tyveriet er af ham begaaet? samt at der ogsaa skal være forskjellige Meninger, om det er nödvendigt, i Tilfælde af, at de stjaalne Ting ei ere komne tilstede, at Eieren skal beedige den Priis, han sætter derpaa, uagtet Tyven erkjender, at han Intet har at erindre imod den af Eiermanden opgivne Taxt? — saa have Vi, med Hensyn til at afværge al Uvished og muelig Tvivl hos Dommerne, naar de omhandlede Tilfælde maatte forekomme, anseet det gavnligt, herved allern. at bestemme fölgende Regler:

1) Naar der haves den Anklagedes egen Bekjendelse om, at have begaaet det Tyverie, for hvilket han tiltales, og der hos Eieren, eller paa hans Vegne en Anden, vedkjender sig Kosterne, bör Tyvs-Straffen være anvendelig, uden at Eierens Tilhjemlings-Eed behöves. —

1800. 28. Marts. 2) Hvad den anden Punkt betræffer, da fölger det af sig selv, at naar den Skyldige erklærer sig tilfreds med den Taxt, som Eieren sætter paa de stjaalne Koster, der ei ere komne tilstede, bliver dennes edelige Bekræftelse ufornöden; men, naar den Paagjældende ikke erkjender Billigheden af den Priis, som Eieren bestemmer, bör denne med Eed stadfæste, at den af ham opgivne Værdie er fastsat efter hans Samvittighed og bedste Skjönnende. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 28. Martii 1800.

12. April. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Bygning af et Laugthingshuus i Reykjavik.** Khavn den 12. April 1800. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 400.

P. M. Efter at have corresponderet med det kgl. Rentekammer i Anledning af Hr. Stiftbefalingsmands Forslag under 12. Septbr. 1798 om et nyt Laugthingshuses Opbyggelse, istedetfor det forfaldne paa Öxeraa, skulle man herved tjenstl. melde: at saavel Rentekammeret som Cancelliet ere enige med Dem i, at Laugthingshuset rettest bygges i Reykevigs Kjöbstæd, men iövrigt ville De behageligen indkomme med nærmere Forslag om det Fornödne i denne Sag, saasom i Henseende til Husets Indretning og Overslag paa Omkostningerne m. v., hvorimod Kammeret, paa nærmere Anfordring, vil föie Anstalt til Pengenes Udbetaling af Tugthusets i den kgl. Kasse indestaaende Midler. — Det kgl. Danske Cancellie den 12. April 1800.

26. April. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Apothekerens Lön m. v.** Khavn

26. April 1800. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 470. 1800. 26. April.

P. M. I en hertil indkommen Forestilling fra Landphysikus Svendsen, hvorover Hr. Stiftbefalingsm. under 22. August f. A. har afgivet Deres Erklæring, forespörger han: 1) om den ved Apotheker Björn Jonsens dödelige Afgang ved Apotheket i Island forefindende Beholdning af Medikamenter skal ansees for hans efterladte Stervboes Eiendom, eller den maatte tilhöre hele Landet, eller og H. Majt. — 2) om den nye Apotheker maatte, ligesom hans Formand, være at tilstaae aarlig til Lön 75 Rd. af de 400 Rd., som ere bestemte til Medikamenters Indkjöb for Fattige i Island. — Man skulle i den Anledning tjenstl. tilmelde Dem, til videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at den förste Post maa afgjöres ved Skifterettens Kjendelse i Apotheker Jonsens Bo [1]; samt at Cancelliet i Henseende til anden Post er enig med Dem i, at den nye Apotheker ikke bör tillægges mere i Lön af Medikamentpengene end 50 Rd. aarlig. Det kgl. Danske Cancellie den 26. April 1800.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Handel paa Raufarhöfn og Þórshöfn. Khavn den 26. April 1800. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1194. 26. April.

Af Hr. Amtmandens Skrivelse under 29. Novbr. f. A., angaaende den af Grosserer Kyhns Faktor og Kjöbmændene Örum & Wulf paa Röderhavn (= Raufarhöfn)

[1] saavel Stiftamtmanden som Rentekammeret vare af den Mening, at den nævnte Beholdning af Medikamenter maatte ansees for Boets Eiendom, hvorimod Landphysikus var af den modsatte Mening, da han ansaae Apothekeren kun som Administrator af de til Fattigmedicin henlagte 400 Rd. aarlig, hvilke paa den Tid synes at have været Apothekerens hele Driftskapital.

1800. 26. April. og Thorshavn i Aaret 1798 drevne Handel, see vi, at Hr. Amtm. anseer denne Handel som Speculanthandel for lovlig og tilladelig, efter 5. Post i Plak. af 18. August 1786, Handels-Forordningernes I. Cap. 13. Art., samt Plak. af 1. Junii 1792, Litr. a. — Men naar Hr. Amtm. nærmere overveier, at sidstbemeldte Plakat, som giver de i de foregaaende Anordninger herom gjorte Bestemmelser en nærmere bestemt Fortolkning, i den allegerede Paragraph tillige bestemmer, at den derved givne Frihed til Speculanthandel ikkun gjælder for de ved Handelens Frigivelse antagne, eller herefter ved Kammerets Approbation oprettede Udliggerhavne, og at hverken Röderhavn eller Thorshavn er et saadant autoriseret Udliggersted, saa ville vi vente at Amtm. vil befinde, at denne Handel har været aldeles utilladelig, saavel for Kyhns, hvad enten man betragter ham som Kjöbmand i Öefjord, eller Grosserer i Kjöbenhavn, som for Kjöbmændene Örum & Wulf, der endog ere Borgere i en Kjöbstæd, udenfor hvis Distrikt Röderhavn sikkert, om ikke Thorshavn, er beliggende. Iövrigt communiceres Hr. Amtm. ved indsluttede Gjenpart, til behagelig Underretning, hvorledes Kjöbmændene Örum & Wulff er herfra tilkjendegivet, at en af dem indgiven Ansögning om Tilladelse til at etablere Handel paa disse Steder ikke kan være at bevilge, og paatvivle ikke, at Hr. Amtm. jo vil vaage for og föie hvad kraftige Anstalter De maatte finde fornödne til Handels-Anordningernes Overholdelse. — Rentekammeret den 26. April 1800 [1].

[1]) den paaberaabte Rentek. Skriv. til Handelshuset Örum & Wulf s. D. (Copieb. sst. Nr. 1196) afslaaer den ansögte Tilladelse at etablere Handel paa „Röverhavn" (Raufarhöfn), da den ligger udenfor Eskefjords Distrikt, hvor Ö. & W. havde taget Borgerskab og etableret Handel. — Under s. D. svares paa Kyhns Forespörgsel: om det er tilladt at drive Handel paa „Röderhavn", at dette ikke

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Skattefrihed for en forhenværende constitueret Sysselmand. Khavn 26. April 1800. 1800. 26. April.

— At Rentekammeret bifalder, efter de af Stiftamtmanden oplyste Omstændigheder [1], at den forrige constituerede Sysselmand Pètur Pètursson i Hnappadals Syssel bliver „fremdeles fri for at svare Skat, Tiende eller Gjaftold". — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1205.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Afgift for Benyttelsen af Reykjaviks Græsmarker. Khavn 26. April 1800. — 26. April.

At det bör have sit Forblivende ved den Afgift, Stiftamtmanden havde sat paa Græsningen paa Reykjaviks Marker, og den af

tillades, da Stedet ikke var authoriseret til Udliggersted (Copieb. sst. Nr. 1212). — Med Hensyn til et andet Andragende fra Ö. & W., om Tilladelse at etablere Handel paa Seyderfjorden (= Seyðisfjord) svares Amtmand Thorarensen i Rentek. Skriv. af s. D. (Copieb. sst. Nr. 1211), at dette heller ikke kan tillades, men at Amtm. endogsaa skal föie de kraftigste Anstalter til at standse den Handel paa dette Sted, som Grosserer Kyhn eller hans Factor havde begyndt at drive der paa Stedet paany i Sommeren 1799. I en Skrivelse til Amtm. Wibe i Vesteramtet s. D. (Copieb. sst. Nr. 1198) indskjærpes Overholdelsen af Plak. 1. Juni 1792 Litr. a, ang. Speculanthandelen, i Anledning af at Jörgen Mindelberg (bosat paa Isafjord) havde sögt om Tilladelse at etablere paa Budenstad (i andet Kjöbstæddistrikt) og anfört, at han der havde drevet Handel i 3 Aar, hvilken Tilladelse Kammeret ogsaa nægter ham (Copieb. sst. Nr. 1197).

[1]) i Skrivelse til Rentek. 17. August 1799 havde Stiftamtm. Olaf Stephensen oplyst, at af dem, som i nogle Aar havde været om end kun constituerede Sysselmænd, havde aldrig været fordret Skat, Tiende eller Gjaftold, og at den nævnte P. Pètursson havde i 37 Aar været ukrævet for disse Ydelser af 4 Sysselmænd, som efter hverandre havde været i Snæfellsnes Syssel (Isl. Journ. 10, Nr. 956).

1800. de Handlende ansögte Nedsættelse i bemeldte Afgift ikke bevilges [1]. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1216.

26. April.

26. April. **Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, angaaende ubenyttede Byggepladser i Reykjavík.** Khavn den 26. April 1800. — Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1203.

Paa Hr. Stiftamtmandens Forespörgsel ved Promem. af 17. August f. A., ang. Benyttelsen af den Plads i

[1]) i et Andragende af 14. Aug. 1798 havde sex Handelsborgere i Reykjavík, hvoraf dog tre (Knudsen, Svane og Brynning) intet Jordbrug havde, forespurgt hos Rentek.: „om ikke de Jorder med tilhörende Græsmarker, som nu tilhöre Byen, og for Nuværende bruges og benyttes af dens Borgere til Græsning, bör være aldeles afgiftsfrie", og, hvis Afgift svaredes, om den da ikke skulde betales med 90 Sk. pr. Væt, efter den ældre Taxt, men ikke med 2 Rd. 48 Sk. pr. Væt, som Stiftamtmanden fordrede, hvilket endog overgik hvad de kongelige Leilændinger betalte, nemlig 1 Rd. 57 Sk. pr. Væt. — I Stiftamtmandens Erklæring 17. August 1799 bemærkes, at efter Rentekammerets Befaling til Sönderamtet af 13. Septbr. 1791 er den halve Jord Reykjavík ved Forretninger 22. og 23. Mai 1792, samt 1. Juni s. A., bleven udlagt til Kjöbstædgrund og deelt i visse Lodder, samt af bemeldte Grund og Græsning bestemt vis aarlig Afgift og Grundleie til Bedste for Kjöbstaden: af Græsningen saa mange Vætter Fisk, som fra Arildstid har været brugeligt og overeensstemmende med Jordebögerne, især den af 1760, og af Grunden en passende Afgift efter de opförte Huses Störrelse til en Vægter-Indretnings Oprettelse og Vedligeholdelse. Afgiften af Græsningen var for de Borgere (Bergmann, Faber og Árni Jónsson), som brugte samme, bestemt efter Accord med Stiftamtmanden efter de gjældende Fiskepriser, og han bemærker, at det syntes ubilligt, at disse Borgere vilde unddrage dem en saa ringe Ydelse til Byens Bedste, da dog de Fattigste af Indbyggerne omkring Reykjavík vilde med Glæde erlægge en höiere Afgift for bemeldte Græsning (Rentek. Isl. Journ. 10, Nr. 959).

Reykevigs Kjöbstæd, hvorpaa Kjöbmand Kyhns Handelshuse have staaet, og som denne skal ved Bygningernes Nedrivelse have solgt til et Handelshuus i Sönderborg, formeldes til tjenstl. Gjensvar: at nuværende Eiere maatte af Hr. Stiftamtm. forelægges en passelig Tid til at bebygge Pladsen, da den i andet Fald skal henfalde til Kjöbstaden og overlades Andre til Bebyggelse. — Rentekammeret den 26. April 1800. 1800. 26. April.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. **Speculanthandelen paa Sigridarstada-ós.** Khavn den 26. April 1800. — 26. April.
At Kjöbmand Thord Helgason ikke kan tilstaaes den omsögte Tilladelse at etablere Handel paa Sigristadeosen (Sigríðarstaðaós), men at det staaer ham, som Borger i Öefjords Kjöbstad, frit for at drive Handel paa Udliggerstedet Skagastrand. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1228.

Cancellie-Circulaire til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. **Ansögningers Indsendelse samt Erklæringer derpaa.** Khavn den 3. Mai 1800. — Findes ikke at være publiceret i Island. Canc. 1. Depart. Brevb. 1800, Nr. 481; jevnf. Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. Nr. 483. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Coll. Tid. 1800, S. 273-275 (uden at nævne Island). Fogtm. VI. 10, 555—557 (paa förste Side under feilagtigt Datum: „2. Mai"). I Kjöbenhavn er dette Circulaire bekjendtgjort ved Raadstue-Plakat 6. Mai 1800 (Qvart-Forr. for 1800, S. 344-345; Schou XIII, 52-54). 3. Mai.

P. M. Ved Forordn. af 3. April 1771 § 2 har H. Majt. befalet, at alle Ansögninger, som indgives enten til H. Majt. selv eller de kgl. Collegier, skulle först leveres til den vedkommende Övrighed, paa det at dennes Erklæring kunde tegnes paa Memorialen, m. v. Men, uagtet bemeldte Lovgivning forkynder i dens Indledning det velgjörende Öiemærke, hvortil der tilsigtes ved denne Befaling, nemlig: at de, som have grundede og beföiede

1800 Anliggender at foredrage, kunne desto hastigere faae
3. Mai. Resolution, erfarer man dog dagligen, at foranförte Fremgangsmaade i Almindelighed ikke fölges, og at de Ansögninger, som indkomme til Cancelliet, sjelden ere paategnede af Övrighederne, saa at de desformedelst maae skikkes tilbage til Embedsmændene, for derfra at erholde de fornödne Oplysninger om Sagernes rette Sammenhæng, hvorved megen Tid spildes unyttigen, og Afgjörelserne ikke kunne fremmes med vedbörlig Hurtighed. Dette Collegium finder sig altsaa pligtig til at bringe fornævnte Hans Maj[ts] Befaling i Erindring og Kraft, til allerund. Efterlevelse, samt paa det nöieste at vaage over dens alvorlige Overholdelse. Til den Ende har man besluttet, at opfordre samtlige Övrigheds og Embedsmænds nidkjære Medvirkning, til at indskjærpe den ombandlede Forordnings Bud, saavel i Almindelighed, som især hos Almuen, og at oplyse dem om dets Gavnlighed og Nytte for dem selv, samt derhos bekjendtgjöre, at de, der ei holde dem sammes Forskrift efterrettelig, maae tilskrive deres egen Forsömmelse, at deres Ansögninger blive henlagte uden Svar eller Resolution. I Overeensstemmelse hermed anmodes (Tit.) at kundgjöre denne Collegiets Advarsel og Beslutning, paa saadan Maade, at ingen Vedkommende skal kunne undskylde sig med Uvidenhed. Ligesom man ogsaa, med Hensyn til betryggende Controller imod ufornödent Ophold, tillige maa anmode samtlige Övrigheds- og Embedsmænd, at ville i deres Erklæringer udtrykkeligen nævne, under hvilket Datum Ansögningen er dem tilhændekommen, samt naar den er afsendt til nogen Anden, for at indhente Oplysninger, og endeligen hvad Tid den er kommen derfra tilbage. — Det kgl. Danske Cancellie den 3. Maji 1800[1].

---

[1]) I Cancelliets 3. Departem. (Norske Justits-Departements) Brevbog 1800, Nr. 483 anföres dette Circulaire som kun sendt til Stiftamtmænd og Amtmænd i Norge, men ikke i

Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, ang. Tvangsmidler mod Vidner, m. v. Khavn den 3. Mai 1800. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 10. August 1801; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 458. Canc. 2. Departem. Brevb. Nr. 716 og 5. Departem. Brevb. Nr. 459. Sendt til Stiftsoverretterne i Norge ved Canc. Skriv. 3. Mai, Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 496. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Coll. Tid. 1800, S. 282—283. Fogtm. VI. 10, 557—558 (uden at nævne Island). 1800. 3. Mai.

P. M. Til Cancelliet er indkommen en Forespörgsel: om det kan være en Dommer tilladt, at indkalde Vedkommende til Examinations- og Undersögelses-Forhörer, under Falsmaals Straf, paa Grund af, at Hensigten med disse Forhörer, nemlig: at udfinde Sandheden, aldeles vilde forfeiles, dersom det ei skulde være tilladt, at tvinge dem, der indkaldes, til at möde, samt at det först efter det afgivne Vidnesbyrd kan bestemmes, hvilke der blive at ansee som Parter, og hvilke som Vidner? — I den Anledning har dette Collegium fundet fornödent, til almindelig Efterretning for Retterne, at tilkjendegive, at, da det af D. og N. L. 1—13—7 samt Forordningerne af 3. Marts 1741 og 3. Junii 1796 Cap. 1, § 3 er klart, at Falsmaals-Böder alene have Sted som Tvangsmiddel imod dem, der, efterat være indstævnte som Vidner til en Ret, derfra udeblive, saa kan samme ikke heller i criminelle Sager bruges imod Andre, end dem, som udtrykkeligen, under Benævnelse af Vidner, ere indkaldte. Hvad derimod angaaer dem,

Island, hvorfor det heller ikke anföres i Minnisverð Tíðindi blandt de til Island sendte kongelige og collegiale Expeditioner. Det er ligeledes expederet igjennem Cancelliets 2. Departem. (Danske Justits-Departem., see dette Departem. Brevb. 1800, Nr. 714), samt 5. Departem. (Brevb. Nr. 460), som det hedder: „til samtlige civile og geistlige Övrigheder i begge Riger", men altsaa ikke til den verdslige Övrighed i Island.

1800. som under et Inquisitions-Forhör i en criminel Sag, uden Benævnelse af Vidner, indkaldes til at forhöres, eller personlig at möde, da bör Dommeren være bemyndiget til, at lade de uden lovligt Forfald Udeblivende, ved dertil af ham beordrede Mænd, afhente, og, i Tilfælde af Modsættelse, at bruge Magt imod dem; hvilket fölger ei alene af D. L. 1—19—1 og N. L. 1—17—1, saavelsom D. L. 1—24—47 og N. L. 1—22—49, samt Analogien af adskillige særdeles Anordninger, der hjemle vedkommende Dommere saadan Myndighed, men fornemmelig af Forordn. dat. 3. Junii 1796 Cap. 9, der, i at befale: at et saadant Forhör uafbrudt bör vedblive, ustridig forudsætter, at Dommeren maa have Magt til at bruge de fornödne Tvangsmidler imod de Indkaldte og modvillig Udeblivende, efterdi det ellers stod til disse, ved deres Overhörighed at forvolde Forhörets Afbrydelse og Undersögningens Forsinkelse; hvilket behageligen maatte bekjendtgjöres Vedkommende. Det kgl. Danske Cancellie den 3. Maji 1800.

3. Mai.

Forordning ang. Udfærdigelsen af Bevillinger og Dispensationer. Khavn den 23. Mai 1800[1].

23. Mai.

— Publiceret ved Landsoverretten, i Island den 10. August 1801 samt i Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1801; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 459. Om dens Gyldighed i Island see endvidere Canc. Skriv. 2. August 1828. — Canc. 2. Departem. Registr. I, 354-356 (1800, Nr. 877). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1800, S. 354-360. Qvart-Forr. for 1800, S. 77-81; Schou XIII, 56—60. P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 201-204. — Islandsk: „Tilskipan áhrærandi veitínga og leyfisbréf" i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v. S. 43—50.

Forordning, som bestemmer, at visse Slags af de Bevillinger, der hidindtil have været udfærdigede fra Cancelliet, skulle afskaffes og ansees unödvendige; samt at endeel af deslige Dispensationer skulle herefter söges

[1]) Canc. Circ. 14. Juni 1800.

hos Övrighederne, som bemyndiges til at meddele de Vedkommende samme. 1800. 23. Mai.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, ligesom det uafladeligen er Vort Önske og Vor Villie, at lette enhver Byrde for Vore kjære og troe Undersaatter, saavidt som Muelighed og Omstændigheder det tillade: saa have Vi og, med Hensyn til dette Öiemærke, taget i Betragtning, at Bevillinger, som udfærdiges igjennem Vort Danske Cancellie, ofte forvolde de Sögende (især naar disses Opholdssteder ere fraliggende) baade Tidsspilde og ikke ubetydelige Omkostninger, formedelst Postpenge, stemplet Papir, Salarier til Suplikskrivere og Commissionairer m. v.; hvilke Udgifter endog maae udredes af Uformuende, som af Os eftergives Gebyret til Vor Kasse, paa Grund af deres ringe Vilkaar. — I at henvende Vor Opmærksomhed paa denne Gjenstand, og overveie de Midler, ved hvilke fornævnte Vor landsfaderlige Hensigt kunde bevirkes, have Vi ikke taget i Betænkning, uagtet Vor Kasses Tab: 1) at afskaffe visse Bevillinger, som Vi ansee meest trykkende for Vore fattige Undersaatter; 2) at bemyndige Övrighederne til at udstæde visse Slags, og 3) at betroe disse Embedsmænd nogle af de Bevillinger, som udstædes under Vort Segl, for af dem at meddeles de Sögende, i Overeensstemmnlse med de Regler, som Vi i denne Henseende have foreskrevet Vedkommende. Vor Beslutning og Befaling desangaaende er fölgende:

I. Afdeling. *De Tilfælde, i hvilke Bevillinger bortfalde, som unödne, ere:* — 1) Ægteskaber imellem Beslægtede og Besvogrede, i de Grader, som Forordningen af 14. Decbr. 1775 § 2 erklærer at være tilladelige, maae herefter indgaaes, uden at de Vedkommende dertil behöve at söge Bevillinger. — Derimod skulle Ægteskaber være aldeles forbudne i enhver Grad af Slægtskab eller Svogerskab i op- og nedstigende lige Linie, saavelsom den förste Grad i Sidelinie; efterdi Sammenleie imellem saadanne Personer er Blodskam, og en

1800. Forbrydelse, som drager Livs-Straf efter sig. Til Advarsel for Enhver, og paa det at Ingen skulde af Vankundighed begaae en saadan Misgjerning, igjentages derfor hermed paa det alvorligste Lovens Forbud imod Ægteskab og Sammenleie imellem Forældre og deres Afkom, Stif-Forældre og Stifbörn, Svigerforældre og Svigerbörn, samt alle disses Afkom i nedstigende Linie, uden Undtagelse, saa og imellem Södskende. — I Henseende til Ægteskaber med Broders eller med Farbroders og Morbroders Enke, da maa saadanne ei heller tilstædes, med mindre Vi selv dertil give Vor særdeles Bevilling. — 2) Da det efter Loven paaligger Værger, at betrygge deres Myndlingers Formue: saa skal Övrigheden, naar en Værge begjærer sin Myndlings Arv forflyttet fra en anden Jurisdiction til den, hvor han boer, være pligtig til, ved Requisition til Övrigheden paa det Sted, hvor Arven er falden, at besörge den indtaget under Overformynderiet paa det Sted, hvor Værgen opholder sig. Heraf fölger altsaa, at Bevillinger til Arvs Forflyttelser i det fornævnte Tilfælde ikke behöves. — 3) Vi ville herefter forskaane dem, der have begaaet Leiermaals-Forseelser, for at löse de ved Forordn. af 8. Junii 1767 paabudne Fritagelses-Bevillinger for at sættes paa Vand og Bröd, istedenfor det ved bemeldte For. afskaffede aabenbare Skriftemaal. — 4) Bevillinger for Enkemænd og Enker til at indgaae nyt Ægteskab, inden den i Forordn. af 14. April 1752 fastsatte Tid[1] efter den afgangne Ægtefælles Död, skulle ogsaa ansees unödvendige; men da det er stridende imod Sædelighed, at en Qvinde, imedens hun er frugtsommelig ved sin afdöde Mand, skulde gifte sig med en Anden, saa skal det ikke tilstædes nogen Enke, som er i den Alder, at hun kunde være i dette Tilfælde, at indgaae nyt Ægteskab, forinden 9 Maaneder efter hendes Mands Död, med mindre en erfaren Physikus eller Gjordemoder

23. Mai.

[1]) *nemlig*: 1 Aar for Enke og 6 Maaneder for Enkemand.

bekræfter, at hun ikke befindes at være frugtsommelig paa den Tid, hun gifter sig. 1800. 23. Mai.

II. AFDELING. *Hvilke Bevillinger herefter maae udstædes af Magistraten i Kjöbenhavn, og paa andre Steder af de vedkommende Stiftamtmænd og Amtmænd.* — Disse ere: 5) Tilladelse for Ægtefolk, at være adskilte fra Bord og Seng, naar de ei ved Mægling kunne bringes til Forlig, og til at leve i Enighed med hinanden. — 6) Bevilling til at udbetale af Umyndiges Arve-Capitaler saameget, som behöves til deres Opdragelse, eller i andre Maader til deres Gavn; dog med det Vilkaar, at baade Værgerne og Overformynderne ere enige i, at det, der saaledes bevilges udbetalt, er til virkelig Fordeel og Nytte for den vedkommende Myndling; men, dersom disse skulde være af ulige Meninger desangaaende, bör Sagen med dens Omstændigheder forestilles Cancelliet til Afgjörelse. — 7) Bevillinger for Qvinder, til at sye Klæder for Personer af deres eget Kjön; hvilken Næringsvei bör især forundes Enker, som ere trængende og före et sædeligt Levnet. — 8) Bevillinger til at handle med chinesiske og ostindiske Varer i Kjöbstæderne, efter de Bestemmelser, der indeholdes i de Bevillinger desangaaende, som hidindtil fra Cancelliet ere blevne udstædte. — 9) Bevillinger til at arbeide med egne Hænder, som Frimestere, i Haandværker. Disse meddeles duelige og skikkelige Svende, især dem, der ere gifte og have Börn; dog ei forinden de have tjent i det mindste 4 Aar som Svende. — 10) Bevillinger til at bage og sælge Rugbröd, imod at have stedse i Forraad, til Byens Forsyning, et vist passende Qvantum Rug, som af Övrigheden bestemmes. — For samtlige i denne Klasse nævnte Bevillinger fritages de Vedkommende at erlægge Noget i Gebyr, undtagen de i § 8 anförte, hvilke betales, som sædvanligt, med 11 Rd. 93 Sk., der beregnes den kongelige Kasse til Indtægt.

III. AFDELING. *De kongelige Bevillinger og Expedi-*

1800. *tioner, der ere betroede Kjöbenhavns Magistrat, saavelsom*
23. Mai. *Stiftamtmændene og Amtmændene, for herefter af disse Övrigheder at overleveres Vedkommende, ere fölgende:* — 11) Begravelses-Breve. — 12) Opreisninger paa underordnede Retters Domme og Behandlinger, naar samme ansöges inden 3 Aar fra den Dag, Dommen eller Kjendelsen er afsagt. — 13) Bevillinger til Proclamata, for at indkalde Creditorer i Stervboer, samt Opbuds- og Fallitboer. — 14) Bevillinger for Enkemænd og Enker, til at sidde i uskiftet Bo med fælles sammenavlede umyndige Börn. — 15) Vielse-Breve, eller Tilladelse at vies hjemme i Huset. — 16) Bevilling til at vies af uvedkommende Præst. — 17) Testamenters Confirmationer, naar de, der oprette Testamenter, ikke have Börn eller Livsarvinger. — Iövrigt have Vi meddeelt fornævnte Vore Embedsmænd (til hvilke Vedkommende herefter have at henvende sig med Ansögninger om de i denne Afdeling anförte Bevillinger) nöiagtige og bestemte Forholdsregler, i Henseende til de Tilfælde, hvor Vi, i Betragtning af de Sögendes Uformuenhed, ville forunde dem enten Nedsættelse i Gebyret, eller sammes aldeles Eftergivelse; ligesom Vi og have befalet, at Belöbet af det Gebyr, som tilkommer Vor Kasse for disse Bevillinger eller Dispensationer, skal være tegnet derpaa, baade med Tal og Bogstaver, under Cancellie-Cassererens Haand, paa det at Enhver kan være forvisset om, at han ikke har betalt mere, end han bör. Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 23. Maji 1800.

23. Mai. **Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Gufudal Kirkes Inventariipenge. Khavn den 23. Maji 1800.** — Canc. 1. Departem. Registr. 1, 89 (1800, Nr. 214).

Christian den Syvende &c. V. S. B. Eftersom

Hr. Erland Hannesen, Præst til Gufudal udi Vort Land Island, for Os allerund. haver andraget, at han i Aaret 1793 har opbygget den faldefærdige Kirke sammesteds, hvorved denne er kommen i 101 Rdlrs 46 Sk. Gjeld til ham, hvilken den, i Betragtning af sin ringe Indtægt, aldrig vil være istand til at betale, eftersom dens aarlige Overskud fra dens nödvendige Udgifter ikkuns belöber sig til 2 à 3 Rd. aarlig; men at noget af det Inventariiqvæg, som hörte til Præstegaarden, er, formedelst at Gaarden ved overhaandtagende Fjeldskred ikke kunde underholde den forrige Besætning, efter Biskoppens Resolution bleven bortsolgt, hvis Værdie belöber sig til 24 Rd., hvorhos han allerund. haver ansögt om: at bemeldte 24 Rd. maatte komme til Afdrag paa Kirkens Gjeld til ham: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning heraf, samt efter den af eder derover afgivne Erklæring, allern. ville have bevilget, at bemeldte 24 Rd. maae komme til Afdrag paa Kirkens Gjeld til forne Hr. Hannesen. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 23. Maji 1800. [ad mandatum]. 1800. 23. Mai.

Kongelig Resolution ang. **Opmaaling af Islands Kyster og Havne.** Khavn 28. **Mai 1800**[1]. — I Forestilling 27. Mai bemærker Rentek., at det bedste Kort, som man da havde over Island, nemlig det af Erichsen og Olavius med dennes Reisebeskrivelse i 1780 udgivne, ansaaes i Almindelighed for feilagtigt og ikke grundet paa behörige Observationer. Af Sökort eller Havneopmaaling havdes kun hvad der efter de i Aarene 1776 og 1777 föiede Foranstaltninger var udkommet, især efter Skipper Minors Observationer og Opmaalinger, nemlig: 28. Mai.

1) Et retvisende plat Sökort fra Reykenæs og Fugleskjærene forbi Skagen indtil Langholmstangen, eller den sydlige Huk af Borgerfjorden. — 2) Et misvisende Kort over alle i

[1]) Instruction 7. Juni 1803.

1800. den Strækning forekommende Havne og Ankerpladse. — 3) Et
28. Mai. retvisende Paskort over hele Faxefjorden fra Reykenæs til Sneefjeldsnæs, samt Sneefjeldsnæssets vestlige Straudkant. Endelig var — 4) ved daværende Captain Vleugel paa Krydstog med Orlogsskibe i Aaret 1776 optaget adskillige Fjorde paa den östre Kant af Landet, og derefter udgivet et Kort over Breiddals-Bugten, samt over Faskrudsfjorden, Lodmundarfjord og Seydisfjord. Men ved Lövenörn havde Kammeret erfaret, at ikke alene disse sidste ikke kunne ansees for fuldkomne af Mangel paa astronomiske Observationer, men at det endog er uvist, hvorvidt de förste paa Sönderlandet kunne ansees derfor, da man ikke veed, om der er taget noget fast Standpunkt, og om det er bekræftet med saa rigtige trigonometriske og astronomiske Observationer, som behöves. — Ikke alene i den Henseende, at Landet kunde blive rigtig geographisk aflagt, var det derfor höist nyttigt, at der foretoges en Opmaaling af dets Kyster, men det var og en Sag af störste Indflydelse paa Islands Vel, og til derefter at kunne faae den Kundskab, der behöves til ved passende Anordninger eller Bestemmelser at styre Handelen til Landets og Folkets Bedste, saasom da förschst med fuld Vished kan bedömmes, hvorvidt de til Kjöbstæder udseete Steder ere bekvemme, og hvilke af dem der især kan tænkes paa at kunne blive det; om den almindelig paaklagede Mangel af Concurrence og Uleilighed af lange Reiser er grundet, og hvorvidt samme i saa Fald kunde være at afhjælpe. — Ved Sagens nærmere Overveielse fandtes det bedst at iværksætte en saadan Opmaaling ved at oversende tvende i Mathematik kyndige Officierer til Landet, som, efterat have ved Examen aflagt Pröve paa deres Duelighed, skulde opmaale samme efter den Orden, som bliver at foreskrive ved en dem nærmere tillæggende Instrux, hvortil Professor Bugge vilde levere Udkast. Til Nytte for Söfarten i Almindelighed kunde iövrigt i Tiden Landfortoningerne optages ved kyndige Söofficierer. — Til at paatage sig denne Opmaaling havde 6 i Norge ansatte Officierer meldt sig, af hvilke Rentek. foreslaaer Lieutenanterne v. Aanum og v. Ohlsen; Repetent ved det norske militaire Institut. — Udgifterne foreslaaes at skulle bestrides af Beholdningerne af de i Anledning af Jordbranden i Island indsamlede Colleetpenge, som med sine Renter, der for det meste ligeledes ere gjorte frugtbringende, ialt belöbe til ultim. Decembr. 1799: 50,094 Rd. 85 Sk.

De ved Operationen faldende Udgifter, saavidt de lade sig calculere, antages at ville omtrent blive: 1800. 28. Mai.

a) Eengang for alle:

1) Til Instrumenter efter Opgave af Justitsraad Bugge:

Et Transit-Instrument . . .	100 Rd.	
To geographiske Instrumenter (hvoraf maaskee dog eet kan uden Udgift tilveiebringes) .	300[1] —	
To Sæt Landmaalings-Instrumenter	120 —	
To astronomiske Uhre . . .	84 —	
En artificiel Magnet	10 —	
To gode Kikkerter	140 —	
To Bousoler	20 —	
		774 Rd.
2) Telte til Officiererne[2]		100 —
3) Et Telt til deres medhavende Karle, samt et mindre til at sætte over Instrumenterne		50 —
4) Vil behöves omtrent 20 Heste, hvis Anskaffelse efter Priserne i Island anslaaes til		400 —
5) Til Udredning maatte Enhver af dem forundes en Gratification af 200 Rd. .		400 —
6) Til Justitsraad Bugge et Honorarium for at instruere Officiererne		120 —

tilsammen . . . 1844 Rd.

b) De aarlige Udgifter anslaaes til:

1) Tillæg til Officierernes Gage, ligesom det har været forundt de Officierer, som have været paa Opmaaling i Norge, 25 Rd. maanedlig, er for hver 300 Rd., altsaa . . . . 600 Rd.

---

[1]) Ved kgl. Resol. 29. Juli 1801 bevilges 200 Rd. til Indkjöb af det tredie af de geographiske saakaldte Ekströmske Instrumenter, samt 175 Rd. 52 Sk. for Böger til Opmaalerne Aanum og Olsen, begge Dele af de islandske Collectpenges Renter. Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 82, Nr. 92.

[2]) Ved kgl. Resol. 26. August 1801 bevilges 479 Rd. 85 Sk. af Collectpengene for 6 Telte til Officererne ved den islandske Opmaaling. Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 82, Nr. 100.

1800. Transport 600 Rd.

28. Mai.

2) Diætpenge 1 ½ Rd. daglig for hver Dag, de reise paa denne Forretning, som, da Tiden er anslaaet til 5 Maaneder, vil belöbe . . . . 450 —

3) For 2 Karle, som de nödvendig maa forsyne sig med fra Khavn for at gaae dem tilhaande . . . . 200 —

4) Af leiede Folk i Landet vil de behöve paa Forretningen hver 2 Karle eller Fölgemænd, som ikke kan ventes at faaes for ringere end 32 Sk. hver daglig, som for 5 Maaneder vil belöbe . 300 —

5) Tilfældige Udgifter, saasom ved Varders Oprettelse m. v., som ikke kan forud bestemmes, men som maa godtgjöres dem efter Regning, anslaaes omtrent 200 —

tilsammen aarlig . . . 1750 Rd.

Lieutenant Aanum maatte endvidere tillægges saameget i Lön, som en Second-Lieutenant nyder i Gage ved den norske Armee, nemlig 114 eller 120 Rd., hvilket altsaa vilde forhöie Udgiften til 1870 Rd., som endda vilde kunne bestrides af Renterne af de paa Renter udestaaende Collectpenge, der ialt belöbe 1916 Rd. 76 Sk. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 81, Nr. 55.

Vi have ladet Os foredrage indbemeldte Forslag og bifalde allern.: at Vort Rentekammer i Overeensstemmelse hermed foranstalter det Fornödne til de islandske Kysters og Havnes Opmaaling, hvis Bekostning, efter den derover gjorte Beregning, bliver at udrede af Renterne af Beholdningen af de i Anledning af Jordbranden indsamlede Collectpenge, men forsaavidt Noget heri mangler, maa dette forskydes af Vor Kasse, indtil Belöbet igjen af bemeldte Renter kan erstattes. Til at foretage Opmaalingen udnævne Vi allern. afskediget Lieutenant Aanum og Lieutenant Ohlsen af Vort Tellemarkske Infanterie-Regiment, og bemyndige Vort Rentekammer til at correspondere med Vort Generalitets- og Commissariats-Collegium, om at Lieutenant Aanum derfra forestilles Os til at ansættes à la suite ved et

af Vore Norske Regimenter og Lieutenant Ohlsen til at blive, som udcommanderet, staaende med Gage i sit Nummer ved Regimentet. Angaaende Fremgangen med Arbeidet skulle de aarligen gjöre Indberetning til Vort Rentekammer, hvis tvende Committerede, Vore Justitsraader Wadum og Arctander, i Forening med Professor Astronomiæ, Justitsraad Bugge, gjennemgaae og bedömme de Charter, Beregninger og astronomiske Observationer, som de saaledes Tid efter anden indsende. Kjöbenhavn den 28. Maji 1800[1]. 1800. 28. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Directionen for Fondet ad usus publicos, ang. Udgivelsen af et islandsk-dansk-latinsk Lexicon. Khavn den 29. Mai 1800. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1255. 29. Mai.

Laugmand Stephensen fra Island har til Kammeret gjort Forslag om Udarbeidelse af et islandsk, dansk og latinsk Lexicon, og at til dette Arbeide maatte bevilges 200 Rd. aarlig, i det mindste i 5 à 6 Aar. Et nöiagtigt Lexicon over det islandske Sprog anseer man at være af Vigtighed, ikke alene for den danske Literaturs Skyld, da det danske Sprog haver fælles Oprindelse med det islandske, og mange nu brugelige Ords Betydning deraf kunne forklares, ligesom flere nye kunne hentes til det förstnævnte Sprogs Berigelse, men endog forsaavidt det

[1]) Communication til Generalitets- og Commissariats-Collegium i Rentek. Skriv. 29. Mai 1800 (Isl. Copieb. Litr. Z, Nr. 1254), samt til Lieutenanterne Aanum og Ohlsen i Rentek. Skriv. 31. Mai (Copieb. sst. Nr. 1256—1257). Rentek. Skriv. til Justitsr., Professor Bugge, hvorved ham meddeles Uddrag af Resolutionen, og han anmodes om at gaae tilhaande ved Anskaffelse af de fornödne Instrumenter, oplære de udnævnte Landmaalere i det Theoretiske, og öve dem i det Praktiske, samt for dem at udarbeide en nærmere og omstændeligere Instruction (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 10). Efter denne sidstnævnte Skrivelse er Resol. optaget hos Fogtm. VI. 10, 614—615.

1800. 29. Mai. i Tiden vilde være et Hjælpemiddel til at erholde en islandsk Grammatik, hvorved da Adgangen for indfödte Danske og Norske til at lære dette Sprog meget kunde lettes, og en Hindring for disse til at attraae Befordring som Embedsmænd i Island ryddes af Veien. Vi ville ikke paatvivle, at Directionen for Fondet ad usus publicos jo med os vil befinde Sagen af lige Vigtighed, og at Omkostningerne efter Sagens Natur qualificere sig til at udredes af bemeldte Fond, og maae saaledes overlade velbemeldte Direction at overveie denne Sag, og efter Befindende derom at gjöre H. Majt. nærmere allerund. Forestilling. Rentekammeret den 29. Maji 1800.

31. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Udarbeidelse af en ny Instrux for Landphysikus og Chirurgerne i Island. Khavn den 31. Mai 1800.** — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevbog 1800, Nr. 624.

P. M. Da Medicinalvæsenet i Island, efter de derom til Cancelliet gjorte Indberetninger, höiligen skal trænge til Forbedring, især da i hele Island ikke findes en eneste Fjerdings-Chirurg, som har studeret sin Videnskab og absolveret sine Examina, saa har det kgl. chirurgiske Academie, med hvilket man herom har correspondieret, i den herbos i Gjenpart fölgende Betænkning yttret, at denne Mangel ikke paa anden Maade kan forekommes, end naar der af den aarligen til Universitetet dimitterede Ungdom nogle duelige Subjecter udvalgtes, som havde Lyst til at applicere dem til Lægevidenskaben, og siden at etablere dem som Fjerdingschirurger i deres Fædreneland; disse maatte i 3 til 4 Aar underholdes paa kgl. eller offentlig Bekostning her i Staden, aarligen fremvise Attester om deres Fremgang i Chirurgie, Medicin og Arte obstetricia med vid., samt om deres moralske Forhold, og være pligtige til om 3 til 4 Aar at absolvere Examen, og derefter at retournere til Island som

Fjerdings-Chirurger, under saadanne Betingelser, der kunde befrie dem for Næringssorger. — Man skulde derfor tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm., at ville behageligen forfatte et nyt Udkast, saavel til Landphysici Instrux, som til en for Fjerdings-Chirurgerne, i Overeensstemmelse med det chirurgiske Academies ovenanförte Betænkning, og indsende samme til nærmere Overveielse og Approbation. Iövrigt lader man herhos fölge, til fornöden Afbetjening, nogle af Amtmand Thorarensen i denne Anledning gjorte Anmærkninger. — Det kgl. Danske Cancellie den 31. Maji 1800. 1800. 31. Mai.

Cancellie-Skrivelse til Justitiarius i den islandske Landsoverret, Magnus Stephensen, ang. Landsoverrettens Oprettelse, Udarbeidelse af en ny Landslov o. s. v. Khavn 7. Juni 1800. — 7. Juni.
Publiceret ved Landsoverretten i Island den 10. August 1801; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 459 (og 448). Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 674. I Colleg. Tid. 1800, S. 476, og derefter hos Fogtm. VI. 10, 596—597, anföres kun Uddrag, som kongelig Resolution 6. Juni 1800, indeholdende den ene Punkt: ang. den islandske Lovs Revision og Udarbeidelse af Udkast til en ny Landslov ved Assessor Stephan Stephensen.

P. M. Cancelliet har gjort H. Maj. allerund. Forestilling om en Landsoverrets Oprettelse i Island i Overrettens og Laugthingenes Sted. I den Anledning har det behaget Allerhöistsamme under 6. d. M. at resolvere saaledes:

„Vi bifalde Cancelliets Forslag og ville allern., at en almindelig Landsoverret skal i Island træde i Overrettens og Laugthingenes Sted, hvilken Indretning skal, saavidt mueligt, være overeensstemmende med de for Norge oprettede Stiftsoverretter. General-Procureuren har derfor at forfatte et Udkast til Forordningen om disse Retters Ophævelse og den nye Overrets Organi-

1800. sation, som Cancelliet forelægger Os til allerh. Appro-
7. Juni. bation. Vi ville, at denne Overret skal bestaae af: en Justitiarius, hvis Gage Vi bestemme til 900 Rd., en Assessor med 700 Rd., en Assessor med 500 Rd., og en Secretair med 150 Rd., uden Afkortning. Secretairen nyder ligeledes Skriverpengene saaledes, som de ved Laugthinget have været betalte, hvorimod han selv anskaffer og bekoster de fornödne Skrivmaterialier. Disse Embedsmænd forunde Vi samme Rang med dem i Stiftsoverretterne i Norge. Til Justitiarius udnævne Vi Laugmand Magnus Stephensen; til förste Assessor uden Gage Vicelaugmand Stephen Stephensen; dog ansees han ikkuns som surnumerair saalænge Broderen er Justitiarius, han möder ikke i Retten uden i dennes Forfald, men da tager han Sæde over de to virkelige Assessorer. Bestallingen forunde Vi ham gratis. Til virkelige Assessores udnævne Vi Vicelaugmand Gröndahl med 700 Rd., og Sysselmand Islev Einersen med 500 Rd. — Vi forunde den gamle utjenstdygtige Laugthingsskriver Nicolaisen i Pension 80 Rd, og til Notarius Otto Stephensen 50 Rd., Alt uden Afkortning. Til Secretair ved Retten beskikke Vi Vicenotarius Björn Stephensen. — Da det er Os magtpaaliggende, at see Island forsynet med en for samme passende Lov, saa ville Vi, at Assessor Stephen Stephensen nöie igjennemgaaer de nu gjældende islandske Love, og indsender Forslag til en almindelig ny. Vi tilstaae ham for dette Arbeide 300 Rd. aarlig i 3 Aar, og kan han, efter at have fuldfört samme, vente en til hans udviiste Flid passende Gratification, og Befordring til et convenabelt Embede. Til Husets Opbygning, hvori Overretten kan holdes, ville Vi allern. tilskyde 1491 Rd., hvilke, tillagte de 1600 Rd., som den islandske Justitskasse udreder, udgjöre de 3091 Rd., som til dette Brug vil medgaae". — Hvilken allerh. Resolution man ikke skulle undlade herved tjenstl. at tilmelde Hr. Justitiarius til fornöden

Efterretning. — Det kongelige Danske Cancellie den 7. Junii 1800[1]. 1800. 7. Juni.

Cancellie-Circulaire til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. Forandring i de schematiske Indberetninger om Ægteviede, Födte og Döde. Khavn den 14. Juni 1800[2]. — 14. Juni.
Canc. 1. Departem. Brevbog 1800, Nr. 668. Fogtm. VI. 10, 605–606.

P. M. Saavel ved Undersögelsen af de Midler, hvorved de efter Anseende dödfödte Börn kunde bringes tillive, som ogsaa i Henseende til visse statistiske Beregninger, vilde det være önskeligt og gavnligt, at der aarligen kunde erholdes paalidelige Efterretninger om alle de Fostere, der komme döde til Verden, efter den syvende Maaned af Svangerskabet. — Paa det nu, at slige Efterretninger om Antallet af alle dödfödte Börn i ethvert Sogn med nogenlunde Sikkerhed kunde erholdes, skulde man tjenstligst tilkjendegive D. Höiærv., til behagelig Foranstaltning og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at de fra enhver Herreds-Provst, ifölge det kgl. General-Landoeconomie og Commerce-Collegii Skrivelse af 8 April 1775, aarlig afgivende Efterretninger om Copulerede, Födte og Döde, herefter skal forsynes med tvende nye Rubriker, under Titel: „Dödfödte", een for Mand- og een for Qvindekjönnet, udi hvilke ethvert Sogns dödfödte Börn, der ere over 7 Maaneder gamle, skal anföres af samtlige Herreds-Præster, dog at der tillige i Overskriften saavel over de tvende til Dödfödte som i den til Antallet paa de

[1]) Ligelydende Cancellie-Skrivelse af s. D. er mut. mut. afgaaet til Stiftbefalingsmanden over Island, Olaf Stephensen, samt til Rentekammeret.

[2]) Canc. Circ. 24. Decbr. 1802.

1800." 14. Juni. udenfor Ægteskab födte Börn indrettede Rubrikker bestemt angives, at Antallet af disse dödfödte og uægte Börn ei indbefattes i det i den almindelige Rubrik for de Födte anförte Tal. — Til Afbetjening for Herreds-Provsterne i det Dem anbetroede Stift lader man iövrigt herhos fölge N. N.[1] trykte Exemplarer af et Schema, hvorefter samtlige disse Fortegnelser over Copulerede, Födte og Döde, önskes indrettede paa een og samme Maade, for siden desto lettere at kunne oversees, og med desto större Bekvemmelighed afbenyttes til derefter at gjöre de fornödne Beregninger og Iagttagelser. Det kgl. Danske Cancellie den 14. Junii 1800[2].

---

[1]) til Skalholts Stift 20 og til Holum Stift 10 Exemplarer.

[2]) Det fremsendte Schema er trykt paa et Heelark i Patent-Format og findes aftrykt hos Fogtm. VI. 10, 607. Dets Overskrift er: „Fortegnelse over Kopulerede, Födte og Döde, i Aaret 18 . . udi . . . Herred, . . . Stift". Rubrikkerne ere: 1) „Sogn"; — 2) „Kopulerede Par"; — 3) „Födte", med Under-Rubrikker: a) „Ægte Börn", som igjen har Under-Rubrikker: α) „Mandkjön"; β) „Qvindekjön" og γ) „Summa af begge Kjön"; b) „Uægte af begge Kjön" (uden Under-Rubrik om Kjöns-Angivelse); c) „Dödfödte", igjen med Under-Rubrikkerne: α) „Mandkjön" og β) „Qvindekjön"; — 4) „Döde", med Under-Rubrikker: a) „Mandkjön", efter Decennier udsat i 11 mindre Rubrikker, nemlig: „fra Aar 0 til 10", „10 til 20", o. s. fremd. indtil „fra 100 og derover", hvortil slutter sig een Rubrik: „Summa"; b) „Qvindekjön" med samme mindre Rubrikker som a; til begge slutter sig c) Rubrik: „Summa af begge Kjön"; — 5) „Mærkværdigheder ved de Födte og Döde". Den eneste Forandring fra Schemaet fra 1775 er saaledes, at Rubrikken om Dödfödte er indsat i dette Schema. Det maa iövrigt bemærkes, at i Island var allerede denne Rubrik indfört i de aarlige schematiske Tabeller over Copulerede, Födte og Döde, ifölge Biskop Hannes Finnssons Circulaire om Ministerialbögernes bedre Indretning i Skalholts Stift af 2. Januar 1784 og Canc. Skriv. 11. Septembr. s. A.

Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island, ang. Regler for Meddelelse af Bevillinger m. v. Khavn den 14. Juni 1800. — Canc. 2. Departem. Brevbog 1800, Nr. 1025 og 5. Depart. Brevb. Nr. 699; jevnf. 3. Depart. Brevb. 1800, Nr. 646 (hvorved For. 23. Mai sendes med Canc. Skriv. 7. Mai). Original-Aftryk paa et Heelark i Folio. Coll. Tid. 1800, S. 360—364 (uden at nævne Island); Fogtm. VI. 10, 601—605 (ligeledes uden at nævne Island). 1800. 14. Juni.

P. M. Herved tilstilles (Tit.) et Antal af de Slags kongelige Expeditioner og Bevillinger, som ved Forordningen af 23. Maji sidstl. ere betroede Övrighederne, til at meddele de Vedkommende i Deres Districter; saa fölger og herved en Specification derover in duplo, hvoraf det ene Exemplar behageligen maatte sendes qvitteret tilbage. — Iövrigt skulde man, ifölge H. Majts allern. Befaling, herved underrette (Tit.) om de Forholdsregler, der bör iagttages, i Henseende til disse Expeditioners Anvendelse, saavelsom Gebyrenes Oppebörsel, nemlig:

1) For Begravelses-Breve, Bevillinger til Proclamata, samt til at vies hjemme i Huset, og af uvedkommende Præst, erlægges altid fuldt Gebyr. — 2) Opreisninger i civile Sager bevilges gratis for dem, der have beneficia paupertatis eller processus gratuiti, men ellers ikke. — 3) Bevillinger til at sidde i uskiftet Bo, med fælles sammenavlede umyndige Börn, gives ikke gratis, efterdi Husmænd og Dagleiere ere, ifölge Forordn. af 21. Junii 1799[1], fritagne for at söge deslige Bevillinger. Ellers iagttages derved, at, naar en Enke begjærer at sidde i uskiftet Bo, bör hun godtgjöre med Attest fra Præsten, eller andre paalidelige Mænd, at hun er en skikkelig og huslig Qvinde, saa at der ei med Grund kan formodes, at hun skulde foröde Boets Formue. — Skulde

[1] For. 21. Juni 1799 om Skifteforvaltning i Stervboer efter Husmænd o. s. v. i Danmark og Norge, er ikke sendt til Island eller der publiceret, jevnf. Canc. Skr. 30. Juli 1808.

1800. 14. Juni. nogen af Börnene være myndige eller mindreaarige, da udfordres disses Samtykke, forinden det bevilges den længstlevende af Forældrene at sidde i uskiftet Bo. Paa lige Maade maae Svigersönnerne give deres Minde dertil, ifald der ere gifte Döttre. — I Mangel af saadan udtrykkelig Erklæring fra Svigersönnerne, eller de myndige og mindreaarige Börn, kan Bevillingen udstædes med dette Vilkaar: „saafremt disse dermed ere tilfreds". — 4) I Henseende til Testamenters Confirmationer tjene fölgende Regler til Efterretning: a) Det paasees, qvoad realia, at de, der have oprettet Testamentet, ikke have Börn eller Livsarvinger; saa og, at Testamenter, der gjöres af længstlevende Ægtefæller, ikke ere stridende imod de Bestemmelser, der maatte indeholdes i Ægtepagter, eller gjensidige Dispositioner, som kunne være indgaaede imellem den afdöde og efterlevende Ægtefælle. — b) Qvoad formam iagttages, at det Testament, der confirmeres, er underskrevet af Vitterligheds-Vidner, og udstædt paa stemplet Papir til 1 Rd. — c) Hvad Expeditionsmaaden angaaer, da udfyldes Blanketten med de Vedkommendes Navne, og derefter vedhæftes den det originale Testament med en Traad, som forsegles af den Övrighedsmand, der udleverer Confirmationen; dog saaledes, at hans Signet sættes bagpaa, eller paa en anden Side end den, hvor det kgl. Segl er trykt. — d) De Gjenparter af Testamenterne, som de Vedkommende ifölge Plakaten af 23. Januarii 1789 ere pligtige at lade fölge med deres Ansögninger om Confirmationer, skulle verificeres af Övrighederne, og sendes Cancelliet til Bevaring, tilligemed Regnskaberne over Gebyrerne, hvilke aflægges quartaliter for alle de Expeditioner og Bevillinger, som ere udstædte i bemeldte Tidsrum. — e) Eftergivelse eller Nedsættelse i Gebyret for Testamenters Confirmation maa forundes de Sögende, som dertil befindes at være trængende; dog foreskrives i denne Henseende fölgende Regler til Veiledning og Iagttagelse: 1) Hus-

mænd, Inderster, Tjenestefolk, Dagleiere, Haandværks- 1800.
svende, Matroser og deslige, om hvis ringe Kaar der 14. Juni.
er grundet Formodning, bevilges Confirmationer aldeles gratis, naar de med Præsternes Attester bevise, at de ere fattige. — 2) Gaardbrugende Bönder (hvad enten de ere Eiere, Fæstere eller Bygselmænd), samt Borgere i Kjöbstæderne, hvis Næringsveie ikke ere betydelige, maae forundes Confirmationer paa 4 Rdlrs Papir, eller for modereret Gebyr, naar de fremlægge paalidelige Attester om Uformuenhed[1]. — 3) I de Tilfælde, hvor Testamenterne selv benævne de Summer, over hvilke der disponeres, maae Confirmationerne bevilges gratis, naar det, der skjænkes, belöber til mindre end 100 Rd. Dersom den eller de Summer, der gives ved Testamentet, udgjöre mere end 100 Rd., men ei overstiger 500 Rd., meddeles Confirmationen paa 4 Rdlrs Papir; men er Summen höiere, da betales fuldt Gebyr. — 4) Iövrigt bör alle Ansögninger om Bevillinger og Confirmationer, saavelsom Attesterne om Uformuenhed eller Fattigdom, vedlægges Regnskaberne over Gebyrerne, som Bilage. — 5) Endeligen anmærkes, at alle Blanket-Bevillinger og Expeditioner, som ikke ere blevne brugte, men findes at være tilovers ved Aarets Udgang, bör sendes tilbage til Cancelliet med det sidste Qvartals-Regnskab, for at vorde casserede; saa anmodes (Tit.) ogsaa, at ville behageligen give dette Collegio betimelig Underretning, naar De maatte behöve Blanketter til Uddelelse, paa det at ingen Sögende skulde med Grund kunne klage over Ophold. — Til Slutning maa man yttre det Önske, at (Tit.) med Hensyn til at afværge al Adgang til ulovlig Sportulering af Comptoir-Betjente, eller Andre, ville, hvor det er mueligt, selv personligen overlevere de Vedkommende de her omhandlede kgl. Expeditioner og Bevillinger, og naar de Sögende ere fraværende, da enten sende dem samme umiddelbar,

[1]) Canc. Skriv. 30. Oktbr. 1802.

1800. 14. Juni. eller paa hvilken anden Maade De maatte finde mest betryggende. — Det kongelige Danske Cancellie den 14. Junii 1800.

18. Juni. **Skifteforretning efter Enken Ingibjörg Jonsdatter[1], hvorved et Legat oprettes for Fattige i Vopnafjords Rep. Hof i Vopnafjord 18. Juni 1800.** — Efter en af Provst Guttorm Thorsteinsson verificeret Extract af Norder-Mule Provsties Skifteprotokol, der ifölge constitueret Sysselmand Jon Vidalins Paategning er oplæst for Mandtals-Retten paa Heydalir 18. Juni 1813. — Ifölge Beretning fra daværende Sysselmand P. Melsted til Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet 31. Decbr. 1817, var Jorden uden Qvilder og Indtægten af den dengang 40 Fiske aarlig, og udövede Præsten og Repstyreren i Vopnafjorden Bygselret. — Efter Amtmandens Indberetning til Cancelliet 26. Januar 1830 var Afgiften ifölge Sysselmandens Angivelse 60 Alen aarlig, jevnf. Johnsens Jarðatal S. 378. — **Uddrag.**

.... Enn víðara fyrirfèll við þessi skipti að minnast þar á, að sú af þeirri sálugu gefna jörð 10 hundr. í Dísastöðum til fátækra, vilja erfíngjar (jafnvel þó þeir gjafabrèfið ekki sèð hafi, og það eptir sögn meinist ólögmætt) samt sem áður haldist, þó með því skilyrði, að þeir sjálfir ráði fyrir hver hreppur þessa ínytja verða skuli, sem þeim virðist náttúrlegast að sè Vopnafjörður, sem einhver sú fátækasta sveit hèr í sýslunni.

Árni Thorsteinsson. G. Pálsson.
Rusticus Björnsson. Sigurður Hallsson.

18. Juni. **Kongelig Resolution ang. Udnævnelse af en Commission til at forfatte en ny Matrikel over**

---

[1]) Enke efter Pál Guðmundsson, Provst i Norder-Mule Syssel og Sognepræst til Vallanes († 1782). Den legerede Jord Dísastaðir, beliggende i Sönder-Mule Syssel, Breiddals Rep, anföres i Jordebögerne som i det Hele 20 Hdr., Landsk. 1 Hdr., Qvilder ingen.

Jordegodset i Island. Frederiksberg den 18. Juni 1800[1]. — I Rentek. Forestilling 10. Juni 1800 udvikles, at ligesom Selveiendom er det vigtigste Middel til ethvert Lands Opkomst, saa havde og Rentek. ved Overveielse befundet, at til Islands Opkomst vilde Intet være tjenligere, end at forannævnte Leilændingerne Tid efter anden forvandledes til Eiere af deres paaboende Jorder, og dette mentes fordeelagtigst at ville skee ved at foranstalte det kgl. Gods og endeel af det beneficerede bortsolgt, dog for saadanne Priser, som ikke alene holdt Kongen og Beneficiarius skadeslöse for de af Godset hidtil hafte Indkomster, men som saameget muligt nærme sig Gaardenes eller Jordenes sande Værdie — Denne Operations Omfang skjönnedes deraf: at det fulde Antal af Jorder i Island var for Tiden omtrent **4256.** Deraf eiede Kongen i Guldbringe Syssel og Mosfells-Sveit . . . . 121 1800. 18. Juni.

Ombudsjorder under Forpagtning eller Administration .		632
tilsammen Kongens Jorder		753.
foruden nogle enkelte endnu usolgte Jorder af Skalholts Bispestols Gods. Det beneficerede Kirke- og Præstebols-Gods bestod af	707	
og Holum Bispestols Gods	330	
		1037
altsaa tils. Kongens og benef. Jorder . .		1790.

Det er circa ³/₅ Dele af alle Landets Jorder, som saaledes beboes af Leilændinger. — At Tiden var beleilig til denne Operation, sluttede Rentek. saavel af Landets siden Handelens Frigivelse tiltagne Velstand, som Folkeformerelsen, der siden Vulkanudbruddet 1783, fra Aaret 1786 til 1798 incl., var tiltagen med 4965 Personer, saa at det hele Mandtal til samme Tid lader sig calculere til 45,588, eller paa 633 nær ligesaa stærkt som ved Optællingen i Aaret 1769, da det belöb 46,221. — Men ved at overveie, efter hvad Regler man kunde bedömme, hvorvidt de gjörende Bud vare forholdsmæssige med Jordenes sande Værdie, savnedes det Væsentligste, nemlig en god og sikker Matrikel. Den nærværende Matrikel var forfattet for flere Aarhundreder siden, og gav efter saa lang Tids Forlöb en utilstrækkelig Maalestok for Jordenes Værdie, ligesom den og i sig selv var meget uskikket til efter samme at

[1]) Instruction 2. August 1800. — Denne Commission blev ophævet ved kgl. Resol. 4. Juli 1806.

1800. indfordre Afgifter, enten til Kongens Kasse eller til offentlig
18. Juni. Brug i Landet. Ved Kammeret havdes nogle saakaldede gamle Jordeböger, der, saavel som en saakaldet harmonisk Jordebog af 1768, som dog skal være den bedste, ere ikke at ansee for andet end löse Beskrivelser uden Autoritet, eller, saavidt de ere nyere, ikkun Compilationer af hine. — Uden at gaae ind paa Landets höist uordentlige og indviklede Skattevæsen, anföres til en bevisende Pröve, at foruden Landskylden og Qvildeleien, som svares til Jorddrotten, kan der egentlig ikke siges at svares Noget af Jorderne, da de alene under Eet med Eiernes övrige Formue anslaaes til Værdie, og da efter et Tiende-Statut af 1098 (1096) og Reglement af 17. Juli 1782, samt Jonsbogen og en Vedtægt af 1380 (= 1489?) angives til at svare Tiende til Kongen, Kirken, Præsten og de Fattige, samt Skat og Gjaftold til Kongen, hvilke sidste dog aldrig overstige 90 Skill., i hvor stor Eierens Formue end er. Og endelig svares alle Ydelser snart i Natural-Produkter efter Egnenes Beskaffenhed, og snart i Penge efter varierende og ubestemte Priser. — For at faae tilveiebragt en brugelig og ordentlig Matrikel, som saa nöie som muligt, efter den Kundskab, som kan erhverves paa Stederne, svarer til Jordernes Beskaffenhed, og som kan afgive en Maalestok, efter hvilken Godsets Bortsælgelse, saavel til Fordeel for Kongens Kasse, som til at befordre Landets Opkomst, kan skee (hvilke tvende Öiemed bör forbindes), maatte alt Jordegodset i hele Landet taxeres, efter dets sande Bonitet, ved dertil anordnede Commissarier. Den fornödne Kundskab om Jordernes Bonitet formenes Commissarierne at kunne erhverve paa den Maade: at der, efter foregaaende Publicationer, maatte i ethvert Böigdelaug berammes Extra-Thingdage, hvor de maatte træde sammen med de 4 Tiendetagere: Sysselmanden, Præsten, Kirkeeieren og Repstyrer, som de, der fölgelig kunde have den bedst fornödne Kundskab, og der, ved at conferere med de tilstedeværende Böigdemænd, beskrive Jordernes Beskaffenhed, saasom först og fornemmelig hvormange Köer eller Faar derpaa kan födes, og hvad Herligheder der fölge Jorden, saasom Fiskerie, Sælhunde- og Havkalvefangst, Ederduunsvarp, Laxe- og Forellefangst, Drivtömmer m. v., og til hvad Fordeel samme kan anslaaes. I Tilfælde af ulige Meninger maatte de, eller i det ringeste Een af dem, begive sig til Jorden for at besigtige den, ligesom de ellers maatte lade sig være angelegent paa deres Reiser, saavidt muligt, selv at besee een eller flere Jorder i en Böigd. Disse Taxa-

tions-Beskrivelser blive derefter aarlig at indsende til Kammeret til nærmere Bedömmelse og en Matrikels Forfærdigelse. Hvad övrige Bestemmelser i denne Sag maatte behöves, derom maatte Kammeret tillægges kongelig Autorisation til nærmere at instruere Commissarierne ved tilstillende Instructioner, saavel som nærmere at reglere paa hvad Steder Operationen Tid efter anden skulde foretages, ligesom Kammeret iövrigt forbeholdes i sin Tid at forelægge Kongen Udfaldet, og i mödende Tilfælde at indhente nærmere kgl. Resolutioner. — Formedelst Arbeidets Vidtlöftighed og for at befordre Værket, mentes Commissariernes Antal ikke at kunne ansættes til mindre end fire, som vel det förste Aar maatte handle samlede, for at de kunde blive istand til efter Overeenskomst at handle efter eens Grundregler, men siden indrette sig saaledes, at to og to kunde om Sommeren handle paa forskjellige Steder, men om Vinteren, saavidt det lod sig gjöre, samles med hverandre for at conferere med hverandre over hvad de have foretaget, samt overlægge hvad der kunde tjene til Sagens Fremme og hvorledes de Hindringer, der kunne möde, bedst vare at rydde af Veien, for at begge Commissioner kunde vedblive at handle efter een Grundregel, efter de meddelte Instructioner. Af disse Commissarier formentes, at de tvende bleve at udnævne og afsende fra Khavn, og de tvende Andre at vælges af de i Landet værende Embedsmænd. — Udgifterne anslaaes til aarlig 2050 Rd., eller i 6 Aar, som denne Operation menes at ville medtage, ialt . . . . 12,300 Rd.
Dertil komme Udgifter eengang for alle . . . 1,000 —
altsaa i det Hele: 13,300 Rd.

1800. 18. Juni.

Foruden Nödvendigheden af at have en ordentlig Matrikel i et Land, hvor den gamle var aldeles uefterrettelig, og om Nytten, som af den nye Matrikel vilde flyde for det Almindelige, og i Tiden endogsaa ved samme maa kunne vindes for den kgl. Kasse, formentes, at disse Udgifter rigeligen vilde indvindes ved det i hele Landet adspredte kgl. og beneficerede Godses fordeelagtigere Salg, naar en nöiagtig Kundskab erhvervedes om sammes Beskaffenhed. — Til Styrke for denne Formening anföres, at Skalholts Bispestols Gods, der bestod af 310 Jorder, og solgtes paa en Tid, da Landet kort tilforn havde været underkastet Ödelæggelse af Jordbrand, blev solgt ikke under men over den Priis, som det var evalueret til, nemlig saa stor Capital, at Renterne deraf svarede til den deraf til Reykevigs Biskop og Skole udsættende Fond, 2500 Rd., eller Capital 62,500 Rd. Det kongelige Gods, hvorom nu

1800. 18. Juni. handledes, foruden det beneficerede, bestod derimod af omtrent 750 Jorder, og den hele hidtidige Indtægt deraf kunde ikke calculeres höiere end 2800 Rd. — Da Tiden forsaavidt var forlöben, at Intet i dette Aar kunde foretages, ansaaes det fornödent, for at Commissionen i Tide næste Aar kunde begynde paa dette Arbeide, at de tvende Commissarier fra Khavn maatte afgaae ved förste Leilighed, da Commissionens Formand, Fuldmægtig Erichsen, derved kunde faae Tid til at blive Sproget mere mægtig, for at kunne tale med Indbyggerne, og begge Commissarier have Anledning til at erhverve sig tydeligere Begreber om deres forehavende Forretninger og hvad dermed er forbundet. Lönningerne for disse to Medlemmer maatte derfor ansættes fra næste 1ste Juli; for de tvende Andre derimod fra Oktober Maaneds Begyndelse.

Naar Matrikuleringen er fuldfört, skrides först til at stille det kongelige Jordegods til Auction. Derved var dog at anmærke: at vel var endeel af dette Gods fæsteledigt, men endeel administreredes paa Regning med Ombudslön, og endeel var bortforpagtet paa Livstid, hvilket sidste især syntes at kunne i sin Tid hindre Godsets Bortsælgelse, men imod en passelig Godtgjörelse i Forhold til den Fordeel, de have haft af Ombudet, mentes Forpagterne at ville være ikke uvillige til at fratræde Fæstet, og at man til den Ende kunde beordre Commissarierne i Forening med Stift- og Amtmændene, enhver for sit Amt, at handle med dem derom paa forventende Approbation, og at Commissarierne desuden til Veiledning heri skulde lade sig være angelegent, at erhverve sig den nöiagtigste Kundskab muеligt, om hvad virkelig Fordeel de havde haft af Ombudene, hvorom de da skulde gjöre Indberetning, naar de indsendte Taxations-Protokollen. — Conditionerne til de kongelige Godsers Bortsælgelse maatte blive omtrent de samme som for Skalholts Bispestols Godses Salg. De vigtigste og fravigende maatte blive:

1) skeer Opraabet til det höieste gjörende Bud, og dette beroer paa forventende nærmere Approbation, som efter Omstændighederne kan ventes det næstfölgende Foraar. Inden samme erholdes sættes Kjöberen ikke i Besiddelse af Jorden. — 2) Bebygte Pladser eller Hjaleier, som ere udlagte fra en Jord, blive, naar de have særskilte Marker, opraabte for sig selv. — 3) Af Kjöbesummerne maae, uden Hensigt til hvem der bliver höistbydende, de 2/3 Dele blive staaende, imod deraf at svare 4 pCt. aarlig Rente, men er Leilændingen höistbydende og bliver Eier, forundes ham saadan Dilation med den af andre

Kjöbere strax betalende ⅓ Deel, at han först efter 3 Aars Forlöb betaler det Halve eller ⅙ Deel, og atter efter 3 Aars Forlöb den anden ⅙ Deel. Iövrigt staaer det alle Kjöbere frit for, efter Forgodtbefindende at afbetale mere, eller hele Kjöbesummen. — 4) Qvilderne opraabes for sig selv og betales strax af den Höistbydende, med mindre Leilændingen er höistbydende, da Belöbet kan inddrages under Kjöbesummen for Jorderne, og med sammes Betaling gives Dilation i Overeensstemmelse dermed. — 5) Leilændingen, som bliver Eier af sin Jord, bliver i 6 Aar fri for at svare den Skat, som Eierne ere pligtige at udrede. — 6) I 3 Aar godtgjöres den Leilænding, som bliver Eier af sin Jord, saa meget i Renterne af Kjöbesummen, som samme belöbe mere end den hidtil af ham svarte Landskyld og Leie har belöbet, men betale de Noget af Kjöbesummen forinden, godtgjöres dem desuden Renterne deraf. — 7) Dersom en Leilænding selv eier anden Jord, er han at ansee for fremmed Kjöber, men afhænder han sin Eiendomsjord til en Anden, nyder han de en kjöbende Leilænding tilstaaede Fortrin. — Efter Conditionerne for Skalholts Bispestols Godses Salg, maatte Kjöberne ikke, ved at bortleie samme, have Ret til at indsætte Leieqvilder. Men foruden at dette ikke alene vilde være til sand Hinder for at erholde de höieste Bud muligt, var der endnu en anden Omstændighed, som talte imod et saadant Forbud, den nemlig, at en fattig Mand, af Mangel paa at kunne forskaffe sig de fornödne Creature, betoges Adgang til at kunne blive en Leilænding, istedetfor at han ved Husbondens Qvilder ikke alene kan sættes i Stand dertil, men og ved disse faae Leilighed til Tid efter anden selv at lægge sig Creaturer til. Det formenes derfor, at denne Punkt af Conditionerne bör bortfalde. En anden Sag blev det, om heri kunde træffes en vis Maalestok for, hvor stort Antal det maatte være paa den ene Side Husbonden tilladt at indsætte, og paa den anden Leilændingen tilladt at fordre af Husbonden, saafremt denne vil have fuld Landskyld af sin Jord, i Forhold til det Antal Creature ved Taxationen befindes at derpaa kan födes; hvilken Sag i sin Tid ved Matrikuleringen maatte blive at tage under nærmere Overveielse. At bestemme de övrige detaillerede Conditioner eller Forholdsregler, maatte være overladt til Rentekammerets nærmere Overveiende efter Omstændighederne. — Ved denne Sags Overveielse havde Rentek. tillige fundet tjenligt, at der ved denne Leilighed kunde sörges for, at passende og bekvemt liggende Jorder udsöges, og altsaa undtages fra Salget, til

1800. 18. Juni. Boliger for Sysselmændene, som iblandt have været og formeentlig i Fremtiden vil endnu blive mere forlegne for Bopæle, een Jord i hvert Syssel, saaledes, at dertil udsaaes saadanne Jorder, som laae i Nærheden af Handelssteder, hvor saadanne fandtes i Sysselet, eller i andet Fald beleilig for den til Sysselmanden sögende Almue. Ligeledes kunde, dog imod forhöiet Afgift efter Jordernes ved Taxationen befindende sande Værdie, Jorder udsees til Boliger for andre Embedsmænd, saasom Oberrettens Betjente, Skolebetjentere, saavel som om der skulde gives nogle Steder, hvor Præster manglede Boliger, eller, saavidt de eller andre Embedsmænd vare bosiddende i Kjöbstæderne, da en Avlsgaard i Nærheden deraf, da man hos disse Mænd maatte vente en större Kundskab i Landbruget, og fölgelig at de kunde foregaae Bonden med gode Exempler. At gjöre Forslag om saadanne Jorder til nærmere Overveielse, derom skulde Commissarierne blive instruerede. — Formedelst Udgifternes Forhöielse af Jordebogskassen til Biskoppen og Skolen med dens Lærere ved Reykevig, og da Jordebogskassen efter Handelens Frigivelse er betagen Leilighed til at kunne ved Handelen blive forsynet med de fornödne Penge, var det ved Resol. 15. August 1787 tilladt: at til Jordebogskassen aarlig maatte oversendes 3000 Rd., eller saameget som Stiftamtmanden maatte opgive der behövedes. Ifölge heraf var hidtil jevnlig aarlig udsendt 3000 Rd., men da dette Tilskud ved de nu endmere der i Landet til Commissariernes Lönninger, og de til Sökysternes og Havnenes Opmaaling medgaaende Udgifter ikke kunde blive tilstrækkeligt, indstilles, at saalænge disse Operationer vare, maatte aarlig udsendes 6000 Rd. eller mere, om det skulde behöves. -- Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 81, Nr. 64. — 1 Coll. Tid. 1800, S. 392 anföres Resolutionens Indhold ufuldstændig, saaledes, at de udnævnte Commissarier kun skulde være „befalede at taxere det kongelige Gods i Island".

Vi bifalde allern. dette Vort Rentekammers Forslag angaaende en ny Matrikuls Forfattelse for Vort Land Island, samt Vort eget forbeholdne Godses og det beneficerede Godses Salg sammesteds, m. v., og paa det at Matrikulen saa nöie som mueligt, efter den Kundskab, som erhverves paa Stederne, kan svare til Jordernes Beskaffenhed, og at en Maalestok tillige kan erholdes, efter hvilken Godsets Bortsælgelse saavel paa en fordeel-

agtig Maade, som til at befordre Landets Opkomst, kan skee, hvilke tvende Öiemed stedse bör forbindes, ville Vi, at alt Jordegodset i hele Landet skal taxeres efter dets sande Bonitet ved en Commission. Til Medlemmer af denne udnævne Vi allern. Fuldmægtigen i Vort Rentekammers Danske og Norske Cancellie, Ludvig Erichsen, som Vi tillige have beskikket til Kammerraad; Assessoren i Islands almindelige Overret, Stephen Stephensen, Under-Cancellisten i Vort Danske Cancellie, Arne Sivertsen, og den Sysselmanden i Öefjords Syssel adjungerede Gunlöger Gudbrandsen Briem. Saalænge denne Commission varer, ville Vi allernaad. forunde Kammerraad Erichsen til sin Fuldmægtig-Gage et aarligt Tillæg af 300 Rd., fra næstkommende 1. Julii at regne, Under-Cancellist Sivertsen ialt 400 Rd. fra samme Tid, og Assessor Stephensen samt Adjunctus Briem hver 300 Rd. fra næstkommende 1. Oktbr. . Derforuden kan Enhver af samtlige 4 Commissarier udbetales 1 Rd. 48 Sk. daglige Diætpenge for den Tid, de reise i Forretningerne. Til Udredning med Telt og övrige Fornödenheder tilstaae Vi allern. Kammerraad Erichsen og Under-Cancellist Sivertsen, hver engang for alle 300 Rd., og til 5 Hestes Indkjöb enhver af de 4 Commissarier 100 Rd.[1] — Iövrigt bemyndige Vi Vort Rentekammer til at meddele Commissionen den fornödne Instruction, som den ved Forretningerne haver at fölge. Og maa den derhos paalægges, paa nærmere Approbation, i Forening med Stiftamtmanden og Amtmændene, enhver for sit Amt, at handle med Forpagterne eller Ombuds- 1800. 18. Juni.

[1]) Ved kgl. Resol. 19. Martii 1802 tillades Commissionen at antage to Skrivere, der hver erholde af Kongens Kasse engang for alle 60 Rd. til Udredning, og saalænge deres Tjeneste behöves, aarlig 150 Rd. i Lön og 64 Sk. daglig i Diætpenge for den Tid, de reise med Commissionen. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 27; jevnf. Rentek. Skriv. 20. Marts 1802 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 340—341).

1800. 18. Juni. holderne om Ombudenes Fratrædelse imod passende Godtgjörelse, samt at bringe i Forslag: om nogle og hvilke Jorder af Vores Gods kunne udlægges til Boliger eller Brugs-Jorder for Landets Betjente og for en eller anden Præst, som ikke allerede maatte være forsynet med fri Jord. Saalænge Commissionens Forretninger og Sökysternes og Havnenes Opmaaling ikke ere tilendebragte, kunne til Udgifternes Bestridelse aarligen, istedetfor 3000 Rd., oversendes til Jordebogs-Kassen 6000 Rd. eller noget Mere, om det behöves, hvorfor, paa lige Maade som hidtil, aarlig aflægges Regnskab til Kammeret. Det for Commissionen udfærdigede Commissorium, og den for Kammerraad Erichsen opsatte Bestalling, som kan ham aldeles gratis udleveres, fölge herhos, med Vores Underskrift forsynede, tilbage. — Friderichsberg Slot den 18. Junii 1800[1].

18. Juni. **Commissorium for den islandske Matrikulerings-Commission[2]. Frederiksberg den 18. Juni 1800.** — Rentek. Norske Exped. Prot. 18, Nr. 1024, S. 467.

Christian den Syvende &c. V. N. T. Vi give eder hermed allern. tilkjende, at, da Vi have besluttet, at en ny Matrikul skal forfattes for Vort Land Island, samt at vort eget forbeholdne Gods og det beneficerede Gods sammesteds skal, saavidt mueligt, afhændes, og det til den Ende, samt paa det at Matrikulen saa nöie som skee kan, efter den Kundskab, som erhverves paa

---

[1]) Resolutionen er communiceret Landfoged Finne, Stiftamtmanden og Amtmændene i Island, de udnævnte Matrikulerings-Commissarier, samt Cancelliet og Finantskasse-Directionen, ved Rentek. Skrivelser 24. Juni 1800 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 12—21). Som Rentek. Skriv. til Amtmændene i Island og Commissarierne er Resolutionen optaget hos Fogtm. VI. 10, 647.

[2]) Navnene paa Commissionens Medlemmer ere anförte i den næst foran anförte kongelige Resolution.

Stederne, maatte svare til Jordernes Beskaffenhed, og at en Maalestok tillige kan erholdes, efter hvilken fornævnte Godses Bortsælgelse saavel paa en fordeelagtig Maade, som til at befordre Landets Opkomst, kan skee, hvilke tvende Öiemed stedse bör forbindes, er fornödent, at alt Jordegodset i hele Landet taxeres efter dets sande Bonitet: — saa have I at sammentræde i en Commission for at foretage denne Taxation, og derved aldeles at rette eder efter den Instruction, som eder desangaaende af Vort Rentekammer bliver meddeelt. Og skulle I derhos paa nærmere Approbation, i Forening med Stiftamtmanden, forsaavidt Sönder-Amtet angaaer, og Amtmændene Thorarensen og Vibe, enhver for sit Amt, handle med Forpagterne eller Ombudsholderne om Ombudenes Fratrædelse imod passende Godtgjörelse, samt bringe i Forslag, om nogle og hvilke Jorder af Vores Gods kunne udlægges til Boliger eller Brugsjorder for Landets Betjente og for en eller anden Præst, som ikke allerede maatte være forsynet med fri Jord. Hermed skeer Vor Villie. Befalendes &c. Skrevet paa Vort Slot Friderichsberg den 18. Junii 1800.

1800. 18. Juni.

Bevilling for det islandske Landoplysnings-Selskab, at före Prædikat af kongeligt m. v. Frederiksberg den 27. Juni 1800[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 10. August 1801. — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Registr. I, 265 (1800, Nr. 805). Fogtm. VI. 10, 649. — Islandsk: i Minnisverð Tíðindi II, 459—460. — Expeditionen er bevilget ved kgl. Resolution 20. Juni, og en Meddelelse derom, ledsaget af en Beretning om Selskabets Oprindelse, Fremgang og udgivne Skrifter, er optaget i Collegial-Tidenden 1800, 425—430.

27. Juni.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, efter Os elskel. Justitsraad Magnus Stephensen, Justitiarius i Overretten paa Vort Land Island, hans herom allerund.

[1]) jevnf. Reskr. 14. Juni 1799.

1800. gjorte Ansögning, hvilken fra Vores Danske Cancellie
27. Juni. allerund. er bleven Os forelagt, allern. ville, i Betragtning af den Nytte, som det i Aaret 1794 under Navn af „Det islandske Landoplysnings-Selskab" oprettede Selskab, til almeen Oplysning, allerede har stiftet og fremdeles vil kunne stifte i bemeldte Island, tage fornævnte Selskab under Vor allern. Beskyttelse, ligesom Vi ogsaa hermed allern. bevilge og tillade: at det herefter maa före Navn af „det kongelige islandske Landoplysnings-Selskab", og bruge et Segl efter den Os tillige under denne Sag forelagte Tegning. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 27. Junii 1800[1].

4. Juli. **Kongelig Resolution ang. Cancelliets Udfærdigelser ad mandatum m. v. Khavn 4. Juli 1800.** — Som nærmere Bestemmelse af Forordn. og Plak. 22. Febr. 1717, samt Reskripter 16. Septbr. 1746, 14. Febr. og 22. August 1766 og 26. Febr. 1768. — Canc. 1—5 Depart. Indlægge 1800 (ved For. 23. Mai 1800), men ikke indfört i Forestillings-Protokollerne. — Coll. Tid. 1800, S. 449—452. Fogtm. VI. 10, 660—663.

Da Vort Danske Cancellie har allerund. anholdt om en nöiere Bestemmelse i Henseende til de Sager, som kunne, uden at forelægges Os, ad mandatum afgjöres, saa ville Vi, efter at have taget denne Sag under Overveielse, allern. fastsætte, at de Expeditioner, som Cancelliet i dets Forestilling anförer[2], kan for Fremtiden

[1]) Denne Bevilling skal være sendt til Stiftamtmanden i Island med Canc. Skriv. 5. Juli 1800, men denne Skrivelse er ikke bemærket i Cancelliets Brevbog.

[2]) Disse Expeditioner vare fölgende: „1) alle Expeditioner og Ordres, som angaae Justitiens og Politievæsenets Pleie, saavelsom alle Bevillinger, der finde Sted i Rettergangs-Sager, f. Ex. a) om Sagers Indstævning imod Delinquenter; b) Befalinger til Actores og Defensores for Höiesteret; c) om Anticipationer og Udsættelser for samme Ret;

af Samme ad mandatum udfærdiges; dog, hvad Bevillinger angaaer at overdrage beneficerede Gaarde til 1800. 4. Juli.

d) om nye Documenters Fremlæggelse og nye Vidners Förelse; e) Opreisninger paa Domme, som ikke ere 3 Aar gamle; f) beneficia paupertatis og processus gratuiti; g) Opreisninger paa Vexel-Obligationer imod Debitor, men ei mod Cautionist, med videre. — 2) Expeditioner og Bevillinger, der angaae Skifte og Formyndervæsenet, f. Ex.: a) Testamenters saavel som Ægtepagters Confirmationer, og Facultates testandi; b) Tutoria; c) Protectoria; d) Myndigheds Bevillinger; e) Bevillinger at sidde i uskiftet Bo; f) Udnævnelse af Executores Testamenti; g) Bevilling, at Börn maae gaae lige i Arv. — 3) Bevillinger og Dispensationer i Sager, der angaae Liturgie og Kirkevæsenet, i visse Tilfælde, nemlig: a) Bevilling til at vies af uvedkommende Præst; b) Bevilling til Börnedaab paa anden Tid eller Sted, end befalet er; c) Bevilling til at söge Altergang hos fremmed Præst; d) Bevilling til at communicere hos luthersk Præst, uagtet den Vedkommende er af en anden christelig Religion; e) Bevilling at prædike over andre end de sædvanlige Texter; f) om at afskaffe Prædikener paa visse Dage, hvor saadant maatte findes passende og fornödent. — 4) Bevillinger til Collecter i enkelte Stifter, i Tilfælde af Tab og Skade ved Uheld, formedelst Ildsvaade, Fjeldskred, Vandflom og deslige. — 5) Bevillinger til at drive Næringer og öve Haandteringer, forsaavidt som dette ei er overdraget til Övrighederne ved den anden Afdeling i For. af 23. Mai sidstl., saavelsom ved For. om Haandværkslaugene i Khavn, f. Ex.: a) Landkræmmer-Bevillinger; b) Bevillinger at handle med Galanterie-Kram, Nürnberger-Varer &c. — 6) Bevillinger til visse Slags smaae Embeder og Forretninger, saasom: a) Prokurator-Bevillinger; b) Bevillinger som Translateur; c) Bevillinger som Strandings-Commissionair og deslige. — 7) Bevillinger til, med de sædvanlige Vilkaar at overdrage til Eiendom enkelte Gaarde, der ere beneficerede offentlige Stiftelser eller Embeder; dog at der, ved ethvert Aars Udgang, gjöres Indberetning derom til D. Majt. — 8) Confirmationer paa Tiendeforeninger. — 9) Bevillinger til at tage Bly af Kirker med de sædvanlige Vilkaar, samt til at nedtage Kirke-Spire, naar disse ikke ere Lods- og Sömærker. —

1800. 4. Juli. Eiendom, da ville Vi, at derom skal i hvert enkelt Tilfælde gjöres allerund. Forestilling. — Det er ogsaa Vores allerh. Villie, at Cancelliet ved hvert Aars Udgang forelægger Os fuldstændige Indberetninger:

1) om de offentlige Stiftelser i Almindelighed, og de vigtigste i Særdeleshed. — 2) om Skifte- og Formyndervæsenets Tilstand. — 3) om Forligelses-Indretningers Fremskridt. — 4) om Tiende-Foreningers Fremgang. — 5) om Salg af Gods, der enten tilhörer offentlige Stiftelser og Embeder, eller Lehn og Fideicommisser. — 6) en Oversigt af Lovgivningerne og disses Virkninger i det forlöbne Aar. — Skulde Nogen af de Embedsmænd, der staae under Cancelliet, have ved saadanne Embedshandlinger udmærket sig, som vidner om særdeles Nidkjærhed og Duelighed, eller og ved Pligternes kjendelige Efterladenhed, da paaligger det Cancelliet derom at gjöre Os allerund. Indberetning. — Geheime-Statsraadet den 4. Juli 1800.

11. Juli. **Forordning ang. Landsoverretten i Island. Frederiksberg den 11. Juli 1800.** — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 10. August 1801 [1]; jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 460; ligeledes er den bekjendtgjort ved Synodalforsamlingen for Skalholts Stift 1801. — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Registr. I, 279-283 (1800, Nr. 854). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1800, S. 465—473, 486—489; jevnf. S. 479. Qvart-Forr. for 1800, S. 94—102; Schou XIII, 67—75. — Islandsk: „Tilskipan, með hverri á Íslandi stiptast landsyfirrèttur" i den af Landsoverretten ifölge Canc. Skriv. 2. August 1800 udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 1-14,

---

10) Bevillinger, at Hospitalsforstandere maae gifte sig og at deres Efterladenskab ei tilfalder Hospitalet. — 11) Bevillinger til at fattige og skröbelige Mennesker maae indtages som Lemmer i Hospitaler, uagtet de ei have opnaaet den i Fundatsen fastsatte Alder.

1) Justitiarii Tale ved Rettens förste Möde er trykt i Minnisverð Tíðindi II, Bil. Nr. II, S. VIII-XXII.

ledsaget af en Bekjendtgjörelse fra Justitiarius Magnus Stephensen 29. Juli 1801, vedkommende Formaliteter ved Udstædelsen af Landsoverrettens Stævninger, Rets-Sessionernes Begyndelse m. v.[1] 1800. 11. Juli.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, i at anstille Undersögelser over alle de Gjenstande, som

[1]) Denne Bekjendtgjörelse lyder som fölger (Landsoverrettens Samling S. 15—16):

„Auglýsíng. Justitíarius í þeim konúnglega landsyfirrètti á Íslandi, justizráð Magnús Stephensen, gjörir kunnugt:

1) í tilliti til hèr að framan prentaðrar konúnglegrar tilskipunar um landsyfirrèttinn, að hver sem hèr eptir beiðist stefnu til landsyfirrèttarins á, ásamt undangengnum hèraðsprócessum og dómum í því máli, sem appellerast, að innsenda til Justitiarii fullkomið stefnu-uppkast, stílað í Justitiarii og tilskipaðra assessóra nafni, og með ánægjanlegum lagafresti, að öllu svo samið og hreinskrifað, að stefna þessi einúngis þurfi við rèttinn að undirskrifast, hans innsigli að áþrykkjast, og þíngdagurinn í þartil ætlað autt rúm fyrir hann að innskrifast; hvers vegna hlutaðeigendur framvegis kenni sjálfum sèr, ef eitthvað er áfátt í þeirra innsendu stefnu-uppköstum, samhljóða hverjum að öllu stefnurnar útgefnar verða. — 2) að sèrhver hlutaðeigandi skal á tilteknum dögum, þá rètturinn heldst, vera þar til staðar strax, þegar hríngt er í þriðja sinni og hann upphrópaður er; hver sem þá lætur sig vanta, og ekki mætir áður en sessionin er enduð, verður álitinn eptir tilskipuninni af 3. Juni 1796, 1. og 2. kap. — En þareð rèttarins sessionir að forfallalaussu byrja áður en, eður um það leitið, að klukkan er 9 að morni dags, þá viti hlutaðeigendur sèr þar eptir að hegða. — 3) Hver sem þarf talsmanns við, til að tala máli sínu fyrir landsyfirrèttinum, hafi útvegað hann hjá stiptamtmanninum svo tímanlega, að sá, sem honum verður settur fyrir talsmann, geti mætt í tækan tíma fyrir þessum rètti, og þurfi ei tímans naumleika fyrir sig að bera í forfalla stað, sem að engu haldi kemur þeim, er vanrækir skyldu sína í þessu. — 4) Þareð tilskipanin af 11. Juli 1800, 1. kap. § 5,

1800. vedkomme Rettergangen, med Hensyn til dennes mue-
11. Juli. lige Forkortelse og Lettelse, have befundet, at de nuværende Overdomstoles Indretning i Vort Land Island ikke förer til dette Maal, deels fordi disse Retter bestaae af to Instantser, og deels fordi de ikkun holdes een Gang om Aaret; hvoraf fölger, at Sagförelsen, formedelst den dermed forbundne Vidtlöftighed, bliver baade langvarig og bekostelig for dem, der nödes til at indtale eller forsvare deres Rettigheder ved Domstolene. Til at bortrydde disse Hindringer og lette disse Byrder for Vore kjære og troe islandske Undersaatter, have Vi, i Overeensstemmelse med de Grundsætninger, der ere forkyndte i Vor Lovgivning af 3. Junii 1796, angaaende Rettens vedbörlige og hurtige Pleie, besluttet, at afskaffe saavel Overretten som Laugthingene, og i deres Sted at beskikke en almindelig Landsoverret, samt at ordne denne nye Domstol saaledes,

skipar rèttarins sekretera að taka á móti lögmannstollum af sýslunum, árlega fyrir þá að standa reikníng því konúnglega rentukammeri, og justitiario að vitna um þann reikníng, hefi eg í embættisbrèfi til sekreterans áskilið, að viðkomandi sýslumenn árlega fyrir honum legitimeri lögmannstollsins upphæð, með greinilegum tíundareikníngum búendra og búlausra í hverjum hrepp, útdregnum af sveitabókunum og sönnuðum með hlutaðeigandi prests og tveggja hreppstjóra undirskriptum, án hvers engin fullkomin kvittering fyrir lögmannstollana verður af sekreteranum útgefin, nè heldur Justitiarii attestation uppá hans reikníng, hvað hèrmeð öllum til aðgæzlu auglýsist. — 5) Með cancellí-brèfi af 2. Aug. 1800 er landsyfirrèttinum á hendur falið: á íslenzka túngu að útgefa allar hèreptir útkomandi tilskipanir fyrir Ísland, tilskipunina af 11. Júlí 1800, og þær eldri, sem almenníngi eru markverðastar. Byrjanin er hèrmeð gjörð, hvers vegna þeir, er þetta meðtaka, gjöra vel í að geyma það safn vandlega framvegis, uns mátulegt virðist komið í hvert bindi sèr, til hvers þá vænta má titilblaðs og registurs.

Leirá þann 29. Juli 1801.

M. Stephensen."

at fornævnte Vort landsfaderlige Öiemed saa fuldkommeligen som muligt derved kan opnaaes. Vore Bud og Forskrifter desangaaende ere fölgende: 1800. 11. Juli.

I. Cap. *Angaaende en Landsoverrets Stiftelse paa Island, i Overrettens og Laugthingenes Sted.* — 1) Overretten og Laugthingene for Island skulle være ophævede. I disses Sted skal der beskikkes en almindelig Overret for det hele Land, hvilken skal före Navn af Landsoverret, og denne skal uopholdeligen ordnes og sættes i Virksomhed. Saa skal og det ved Öxeraae holdte Althing være afskaffet. — 2) Landsoverretten skal holdes i Reikevigs Kjöbstad, hvor Vi have foranstaltet, at den dertil fornödne Bygning vorder opfört; og, indtil denne kan blive færdig, maa Retten holdes enten i den latinske Skoles eller Tugthusets Bygninger. — 3) Landsoverretten skal holdes een Gang hver Uge, fra Maji Maaneds Begyndelse til Oktober Maaneds Udgang; men i de övrige Maaneder af Aaret skal den holdes een Gang hver fjortende Dag, med mindre der i det sidstnævnte Tidsrum skulde forefalde Justits- eller Politie-Sager, i hvilket Tilfælde den ogsaa da skal samles een Dag ugentligen, saalænge nogen saadan offentlig Sag staaer usluttet. Til den Ende skulle de Tilforordnede boe i Reikevig, hvor Retten holdes; og Ingen af Rettens Lemmer maae udeblive fra at möde, uden gyldig Aarsag, hvilken skal anföres i Protokollen. Saa skal der og aarligen fra Præsidenten indsendes Beretning til Vort Cancellie, om hvormange Sager der i det forlöbne Aar ere blevne paadömte, samt hvor ofte Nogen, i de Tilforordnedes Sted, har været constitueret til at beklæde Retten. — 4) Ligesom Norske Lov, i dens 1. B. 6. Cap. [*rett.* 5. Cap.] 21. Art., byder, „at Kongens Befalingsmænd skulle selv, i egen Person, besöge Laugthingene og tilsee, at Retten holdes med tilbörlig Respect": saa ville Vi og, i Analogie med dette Lovens Bud, herved udnævne Stiftamtmanden til at være Præsident i Landsoverretten. Ifölge heraf skal det være

1800. 11. Juli. hans Pligt, saa ofte hans övrige Embedsforretninger det tillade, at tage Sæde i Retten, for at paasee, at den holdes med Værdighed, og at Rettergangs-Politiet föres med Orden og Nöiagtighed. Skulde Stiftamtmanden i denne Henseende finde noget Misbrug at indsnige sig, da bör han paaminde Retten, og især Justitiarius, at samme afskaffes og rettes; men, dersom saadan Erindring skulde skee forgjæves, da skal han desangaaende gjöre Indberetning til Os selv igjennem Vort Danske Cancellie. — Iövrigt skal Stiftamtmanden ikke tage nogen Deel i Sagernes Behandling eller Paakjendelse; men samme skal höre til Justitiarii og de övrige Tilforordnedes Afgjörelse, og disse derfor alene staae til Ansvar for Höiesteret. — 5) De tilforordnede Dommere i Landsoverretten skulle være: Justitiarius og 2 Assessorer; saa skal der og i bemeldte Ret være en Justits-Sekretair, som förer Protokollen, samt udfærdiger Stævningerne og Acterne[1]. Disse Embedsmænd lönnes af Os; hvorimod Laugmandstolden og Rettens Gebyr (hvilke erlægges paa samme Maade, som de hidindtil have været betalte til Laugmændene) tilfalde Vor Kasse, og imodtages af Sekretairen, som derover aflægger aarligen Regnskab til Vort Rentekammer; hvilket Regnskab attesteres af Justitiario. Iövrigt skal Sekretairen tegne paa ethvert Document, baade med Tal og Bogstaver, hvormeget derfor er blevet ham betalt. — 6) Retten maa ei sættes med et mindre Antal af Assessorer, end det i foranförte § bestemte. — Dersom En af disse, formedelst Sygdom eller andet lovligt Forfald, ikke skulde kunne indfinde sig, da melder Justitiarius det for Stiftamtmanden, som herved bemyndiges til, i saadant Tilfælde at constituere en lovkyndig Embedsmand i den manglende Assessors Sted; hvilken da tager samme Plads i Retten, som den Assessor, hvis Sted han beklæder. — Paa lige Maade forholdes der, naar Nogen

[1]) Canc. Skriv. 6. Marts 1838.

af Rettens Lemmer, formedelst saa nær Slægtskab eller Svogerskab med Parterne, som i andet Led, eller af anden lovlig Aarsag, er beföiet til at vige sit Dommer-Sæde[1]. — 7) Justitiarius skal (uden Hensigt til Rang, formedelst Charakteer eller Titel) have det överste Sæde i Retten, næst efter Stiftamtmanden. Ellers skal Justitiarii Embeds-Rang være lige med Assessorernes i Höiesteret, og de övrige Tilforordnedes lige med den, som Assessorerne af Over-Hofretten i Norge tilforn have haft. — 8) Det skal være Justitiarii Embedspligt, at foranstalte alt det Extrajudicielle, som vedkommer Retten. Han skal besörge, at Sagerne opslaaes og foretages i den Orden, Stævningerne ere udtagne. Han skal vaage for, at de ikke unödvendigen opholdes hos Assessorerne, naar de gaae om iblandt dem til Votering. Han skal forfatte Dommene efter de fleste Stemmer, og oplæse dem offentligen for Retten, samt udstæde dem under sin Haand og Rettens Segl. Han skal paasee, at Protokollerne rigtig föres, og at Acterne udfærdiges med vedbörlig Hurtighed. Med eet Ord: han skal bestyre og udföre Alt det, som hörer til Domstolens indvortes Politie, og besörge Alt det, som udkræves til at vedligeholde Orden i Hensigt til Rettens Pleie. Iövrigt skal han tage lige Deel med de andre Tilforordnede i Sagernes Behandling og Afgjörelse. — I Justitiarii Fraværelse forestaaes hans Embede af den överste Assessor i Retten. — 9) Landsoverrettens Segl skal være Islands Vaaben med Omskrift: „Den kongelige Landsoverrets Segl". — Iövrigt skulle de Breve, som fra Retten sendes til de kongelige Collegier, eller til Embedsmænd, i Sager, som angaae Vor Tjeneste, og ere forsynede med dette Segl, nyde Portofrihed, imod Justitiarii meddelende Attester, i Overeensstemmelse med de for Postvæsenet i Island allerede givne, eller herefter nærmere givende Forskrifter.

1800. 11. Juli.

---

[1]) Canc. Skriv. 2. Mai 1829.

1800. II. Cap. *Angaaende Landsoverrettens Virkekreds, og*
11. Juli. *hvilke de Sager ere, der skulle höre under denne Domstols Afgjörelse.* — 10) Alle de Sager, som tilforn, ifölge Loven og Anordningerne, have været indstævnede til Laugthingene og Overretten, skulle herefter, i Tilfælde af Paaklage, appelleres til Landsoverretten, naar Sagen angaaer mere end 2 Rd. eller sammes Værdie. Og det skal herefter være forbudet Övrighederne, ved Resolutioner eller Dommes Approbationer, at afgjöre private Tvistigheder; men disse skulle altid paakjendes af Retterne, naar Forening imellem Parterne ikke har kunnet være at bevirke ved Forligelses-Commissionerne; dog maae Stiftamtmanden og Amtmændene, i Politie-Sager, der angaae smaae Forseelser, paalægge de Skyldige Böder, indtil 2 Rdlrs Belöb; men dersom Sagen er a större Vigtighed, henvises den til Politieretten, og derfra indankes for Landsoverretten, hvor den, ligesom ved förste Instance, behandles summarisk. — 11) Commissariers Domme skulle ligeledes indstævnes til Landsoverretten, naar den Sum, om hvilken der tvistes, ikke belöber sig til 200 Lod Sölv., eller sammes Værd; men er Sagen saa betydelig, at den, ifölge N. L. 1. B. 6. Cap. 16. Art., kan indkomme for Höiesteret, da skal den dertil umiddelbar indstævnes. Saa maae og Klager over Rettens Fornægtelse eller voldsomme Tvang indankes lige for Höiesteret, paa det at Hovedsagen ei skal lide ufornödent Ophold. Dog har den klagende Part Valget, om han heller vil indstævne disse Slags Sager for Landsoverretten. — 12) Foruden den dömmende Myndighed til Rettergangs-Trætters Afgjörelse, som ifölge dette Capitels 10. og 11. §§ er overdraget til Landsoverretten, skal denne ogsaa udföre alle andre Forretninger, som hidindtil have været henlagte til Laugmændenes Embeder, saasom: Skjöders og Pantebreves Thinglysning, Commissariers Udnævnelse til Indförsels-Forretninger, med videre, af hvad Navn det end maatte være. — 13) De Sager, som ere indstævnte for Over-

retten eller Laugthingene, og ei der blevne paakjendte, naar Landsoverretten tager sin Begyndelse, skulle (efter de ved de förstnævnte Domstole udtagne Stævninger) udföres og paakjendes ved Landsoverretten; og de Laugthingsdomme, der ere afsagte, forinden Landsoverretten er bleven sat i Virksomhed, skulle, i Tilfælde af Paaanke, indstævnes for denne sidstbenævnte Ret, naar Sagen angaaer mindre end 200 Lod Sölvs Værd; men dersom den er större, hörer Sagen under Höiesterets umiddelbare Paakjendelse. Det fölger ellers af sig selv, at naar en Assessor af Landsoverretten har, som Laugmand, dömt i nogen Sag, der indklages for bemeldte Ret, bör han udtræde, og hans Plads beklædes af en Anden, som dertil constitueres, paa den Maade, der er foreskreven i denne Forordnings 1. Cap. 6. §. Iövrigt befale Vi, at Stiftamtmanden skal, saasnart denne Vor Forordning er kommen ham til Hænde, drage Omsorg for, at den bliver sat i Udförelse inden en Maaned, samt at det bliver kundgjort for alle Vore Undersaatter paa Island, hvilken Dag den af Os stiftede almindelige Landsoverret tager sin Begyndelse.

1800.
11. Juli.

III. Cap. *Angaaende Kald og Varsel til Landsoverretten, samt Rettergangsmaaden ved bemeldte Domstol.* — 14) Stævningerne, saavelsom Acterne, udfærdiges i Justitiarii og de Tilforordnedes Navn, under Rettens Segl, og de förste udstædes med Sekretairens Underskrift, men de sidste under Justitiarii Haand. — 15) Den Indstævnte gives 14 Dages Varsel, dersom han boer i Guldbringe, Kjose, Borgerfjords, Myre eller Arness Sysler; 4 Ugers i begge Skaptefells, Rangervalle, Nappedals, Snæfjeldsnæss, Dale, Bardestrands, Strande, Hunevands og Skagefjords Sysler; men i Isefjords, Öefjords, Thingöe, begge Mule Sysler og Vestmannöe 6 Ugers Varsel. Er den Paagjældende udenfor Landet, bliver Loven og Forordningen af 3. Junii 1796, 5. Cap. 16. § til Fölge. — 16) Sagsförelsen ved Landsoverretten skal skee skriftligen, og forfattes i det islandske Sprog,

1800. 11. Juli. med mindre begge Parter ere Danske eller Norske, da det er dem tilladt at före deres Sager i det danske Sprog. Iövrigt skulle de Regler paa det nöieste efterleves og overholdes, som i Henseende til Proceduren ere fastsatte ved Forordn. af 3. Junii 1796, angaaende Rettens vedbörlige og hurtige Pleie. — 17) Assessorernes Vota skulle være skriftlige, og Dommene forfattes af Justitiario, efter de fleste Stemmer, samt af ham oplæses for Retten[1], og derefter udstædes, under Landsoverrettens Segl og Justitiarii Haand, saaledes som i denne Anordnings 1. Cap. 8. Art. er foreskrevet. Det fölger af sig selv, at baade Vota og Dommene bör indföres i Voterings- og Dom-Protokollerne. — 18) Naar Landsoverrettens Domme indankes for Höiesteret, skulle de Vedkommende forelægge Rettens Medlemmer en dansk Oversættelse af Acterne, for at bekræfte sammes Rigtighed, inden Höiesterets-Stævning bevilges. — 19) Da det i Misgjernings-Sager ikke er nödvendigt, at den Anklagede fremstilles til nyt Forhör for Overretten, naar Sagen er ved Hjemthinget bleven vedbörligen undersögt og oplyst; og da det ofte kunde medtage baade lang Tid og store Omkostninger at före den Paagjeldende under Vagt fra sin Arrest til Overretten: saa befale Vi herved, at naar Landsoverretten skulde finde, at yderligere Forklaring af den Tiltalte maatte behöves, da skal bemeldte Ret sende Underdommeren de Spörgsmaale, som i denne Henseende ansees fornödne, og befale ham, ved et Forhör, at imodtage den Anklagedes nærmere Svar derpaa; men, ifald den arresterede Person er paa det Sted, hvor Landsoverretten holdes, eller i Nærheden af samme, da stilles han personligen for benævnte Ret. Endeligen, dersom Sagen findes at være tilstrækkeligen oplyst ved Hjemthinget, paadömmes den af Landsoverretten, uden videre Examination over den Anklagede. — 20) I de Sager, som angaae Skovskifter, Markeskjel eller deslige,

[1]) Canc. Skriv. 25. April og 28. Novbr. 1829.

til hvis Afgjörelse der, ifölge N. L. 1. B. 16. Cap., udfordres Granskning paa Aastedet, skal der altid optages Situations-Karter, i Overeensstemmelse med Forordningen af 31. Martii 1719, paa det at Landsoverretten derefter kan være istand til at bedömme bemeldte Slags Sager, uden selv at möde paa det Sted, der er Gjenstand for Tvistigheden. Skulde det imidlertid indtræffe, at Underdommerens Markegangs- eller Besigtelses-Forretning paaklages, som falsk eller urigtig, da skal Amtmanden, naar Nogen af Parterne det begjærer, udnævne 2 kyndige Mænd, som Commissarier, til at befare Aastedet og undersöge Klagen, og skal da denne Oversyns- og Gransknings-Forretning fremlægges, tilligemed Situations-Kartet, ved Landsoverretten, som, i at paakjende Sagen, bör tillige dömme den Skyldige, hvad enten det er Dommeren eller Klageren, til at betale de til denne Forretning medgaaede Omkostninger. — 21) Landsoverretsdomme skulle paaankes inden Aar og Dag efter at de ere afsagte. — 22)[1] I Delinquent- og Justits-Sager beskikker Stiftamtmanden, enten af de nærboende Sysselmænd eller andre lovkyndige Mænd, de fornödne Sagförere[2]. Paa lige Maade forholdes der i civile Sager, naar de Vedkommende ere forundte beneficium paupertatis. Dersom ellers nogen Part ikke kan möde, eller selv procedere sin Sag, constitueres ham ogsaa, imod billig Betaling, en lovkyndig Mand til at före Sagen. Iövrigt ville Vi tillade, at de, der beskikkes til Actores og Defensores i Justits-Sager, eller til Forsvar for Fattige, maae tilstaaes en liden Erstatning for deres Omkostning og Möie af Justitskassen, naar dem ikke bliver tilkjendt Salarium hos de Skyldige, eller hos den tabende Modpart. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 11. Julii 1800.

1800.
11. Juli.

[1]) Canc. Skriv. 17. Decbr. 1805 og 17. Oktbr. 1837.
[2]) Canc. Skriv. 17. Mai 1823.

1800. 18. Juli. **Commissorium til den islandske Landsoverrets Medlemmer[1], ang. Udarbeidelse af Sportel-Reglement for Rettens Betjente i Island.** Khavn den 18. Juli 1800. — Canc. 3. Depart. Registr. I, 288b-289 (1800, Nr. 895); Rubr. i Minnisverð Tíðindi II, 460-461.

Christian den Syvende &c. V. B. Da Vi allern. have funden for godt, at et Sportel-Reglement skal indföres for Rettens Betjente i Vort Land Island, saa er hermed Vores allern. Villie og Befaling, at I rette eders Leilighed efter at sammentræde for at forfatte et Udkast til et Sportel-Reglement for Rettens Betjente i bemeldte Island, hvilket Udkast I derefter til Vort Danske Cancellie have at indsende. Derefter I eder allerund. have at rette. Befalende &c. Khavn den 18. Julii 1800. [ad mandatum].

19. Juli. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Hospitalernes og Tugthusets Bestyrelse.** Khavn den 19. Juli 1800[2]. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 877.

P. M. Justitiarius i den for Island anordnede Landsoverret, Justitsraad Stephensen, har ved dette Collegium forespurgt:

1) om han, da det ved en Anordning for Island af 1650, samt Forordningen om Hospitalerne af 27. Maji 1746 og Biskoppernes Instrux af 1. Julii 1746, er paalagt vedkommende Biskop og Laugmand at have Direction over de fire Hospitaler i Island, saaledes, at de een for begge og begge for een tilpligtes at være ansvarlige for Hospitalernes beholdne Midler og Bestyrelsen af samme, nu, da Laugmænds-Embederne ere

[1] *nemlig:* Justitsraad og Justitiarius Magnus Stephensen og Assessorerne Stephen Stephensen, Benedikt Jonsen Gröndal og Islev Einersen.

[2] Reskr. 22. August 1806.

ophævede, maa ansee sig befriet fra alt Ansvar og Direction over Hospitalerne i Landet, eller og fremdeles bör deeltage i samme tilligemed Biskoppen; og i sidste Tilfælde: om han, efter de forskjellige Jurisdictioners Forening til een, bör bestyre samtlige 4 Hospitaler, saavelsom Biskoppen, efter den foreslagne Bispedömmernes Combination, hvis dette Forslag skulde bifaldes. — 2) om det vedkommer ham, eller Nogen af Landsoverrettens Medlemmer, fremdeles at deeltage i Direction over det islandske Tugthus, eller om den maa være dem uvedkommende. — Man skulle i den Anledning tjenstligst udbede sig Hr. Stiftbefalingsm.' og D. Höiærv.' behagelige Betænkning herover, hvorhos man ikke undlader at melde, at bemeldte Justitsraad Stephensen under D. D. herfra er tilskrevet: at han indtil videre har at vedblive sine Forretninger som Directeur ved Hospitalerne og Tugthuset. Det kongel. Danske Cancellie den 19. Julii 1800[1]. 1800. 19. Juli.

Rentekammerets Instruction for den islandske Matrikulerings-Commission. Khavn 2. August 1800[2]. — Efter Concept i forrige Rentekammers Archiv, sammenholdt med en lös Afskrift; Uddrag i B. Thorsteinssons Skrift: om kongelige og andre offentlige Afgifter m. v. Khavn 1819. 8. S. 9—12. 2. August.

Instruction for de til at taxere alt Jordegodset i Island ved kgl. Resolution af 18. Junii 1800 allern. udnævnte Commissarier.

1) Efter at Commissarierne ere blevne samlede i

[1] Canc. Skriv. s. D. til Justitiarius Stephensen, hvorved ham tilmeldes, at Canc. har forlangt Stiftamtmandens og Biskop Vidalins Betænkning i Anledning af hans Forespörgsel, med Tilföiende: „at De indtil videre har at vedblive Deres Forretninger, som Directeur ved Hospitalerne og Tugthuset". Brevb. sst. Nr. 878.

[2] Rentek. Skriv. 27. Septbr. 1800 og 18. Marts 1802.

1800. 2. August. Reykevig, begynde de Arbeidet strax i Foraaret 1801, saasnart Veirliget tillader at foretage den dertil fornödne Reise. For dette Aar handle alle fire Commissarier samlede, paa det at alle Commissarier kunne vænnes til samme Handlingsmaade og hele Arbeidet derved vinde Ensformighed. Begyndelsen skeer med Guldbringe og Kjose Sysseler, og derefter med flere Sysseler i Sönder-Amtet, saavidt Tiden til Efteraaret kan tilstrække; men for at fremme Arbeidet, skilles de ad de fölgende Aaringer, saaledes, at ikkun tvende ere ved hver Forretning, efter Rentekammerets nærmere Bestemmelse. Paa hvilke Steder i Landet Taxationen skal skee det paafölgende Aar, derom have de hvert Aars Efteraar med det förste fra Landet hjemgaaende Skib at gjöre Forslag til nærmere forventende Ordre med det herfra om Efteraaret afgaaende Postskib. — 2) Ved foregaaende offentlig Bekjendtgjörelse skal i ethvert Böigdelaug berammes Extra-Thingdage, hvorved alle 4 Tiendetagere: Sysselmanden, Præsterne, Kirkeeiere og Repstyrer have at indfinde sig og hvortil samtlige Jordbrugere indkaldes[1]. Med Tiendetagerne, saavel som Jordbrugerne, conferere Commissarierne, og derefter bestemme enhver Jords Bonitet, efter den bedste Kundskab de have formaaet at erhverve sig. — 3) Ved at bestemme Jordernes Bonitet haves for Öie fornemmelig hvilke og hvormange Kreaturer derpaa kan holdes af Köer og Faar, og dernæst hvad Herligheder der fölge med Jorden, som Fiskerie, Sælhunde- og Havkalvs-Fangst, Æderfugls-Varp, Laxe- og Forellefangst, Drivtömmer, hvad Leilighed der haves til at holde Heste, m. v. — 4) Herlighederne, som fölge Jorderne, blive at anslaae til den Fordeel, de give af sig i Vare, saasom hvad Quantitet Fisk, Sælhunde- og Havkalve-Tran, Æderdun, m. v., dog ikke efter Penge beregnet, da Priserne ere foranderlige, men efter den Quantitet, de kan ansees,

[1]) Rentek. Plak. 24. Marts (kgl. Resol. 19. Marts) 1802.

eet Aar mod det andet beregnet, at give af sig. — I Hensigt til Fiskeriet i Særdeleshed, bliver Fordelen, efter at man har antaget et vist Quantum, som hver Baad, et Aar mod det andet, kan kaste af sig, at bestemme efter Jordens Antal Baade, i Forhold til det hele Antal af Baade, som holdes i samme Distrikt, og som have lige locale Omstændigheder, samt i Forhold til Baadenes Störrelse. Hvad Speciale der iövrigt maatte möde ved Ansættelsen af Herlighederne, overlades til Commissariernes Skjönnende og nærmere Forslag til videre paafölgende Bestemmelser. — 5) Efterat Jorderne ere saaledes beskrevne, forelæses Udfaldet for Tiendetagerne og den tilstedeværende Almue, og i Tilfælde af Indsigelser, eller at Tiendetagerne skulde være af ulige Meninger, paalægges det Commissarierne, at Een af dem reiser til den omtvistede Jord, for ved eget Öiesyn at blive overbeviist om dens sande Beskaffenhed. En saadan Besigtelse ansees især nödvendig over de Jorder, hvor Drivtömmer falder. Ligesom iövrigt Commissarierne paa deres Reiser maae lade sig være angelegent i hver Rep eller Böigd, naar Omstændighederne tillade det, at tage een eller flere Jorder, saamange som mueligt, personlig i Öiesyn, for derved saameget mere at forvisse sig om deres Taxerings Rigtighed. — 6) Naar Taxeringen saaledes i et Böigdelaug er fuldendt, aftræde Tiendetagerne og Almuen, hvorefter Commissarierne efter Befindende ansætte enhver Jord til hvad Jordhundrede de formene den bör anslaaes for. Hovedreglerne ved denne Ansætning blive:

1800. 2. August.

1) For enhver Ko, der kan underholdes, ansættes 1 Hdr.
2) Ligeledes for hver 6 Malkefaar . . . . 1 —
3) For 6 Vætter Fisk . . . . 1 —
4) 6 Pd. reen, eller 12 Pds. Indavl. af Æderdun 1 —
5) 2 Tönder Sæltran . . . . 1 —
6) 1 Tönde Havkalvstran . . . . 1 —
7) alle andre Herligheder i det Forhold, som Fordelen af samme gjælder mod 1 Ko. Dog bör tillige, ved at

1800. 2. August. anslaae Herlighederne til Hundreder, haves Hensyn til Egnenes locale Omstændigheder, saasom mere eller mindre beleilig Afsætning, större eller mindre Bekvemmelighed ved sammes Drift, og hvorvidt Indtægtskilden er mere eller mindre udsat for Forringelse eller giver Formodning om Forbedring. I disse Henseender gjöre Commissarierne den fornödne Forskjel paa Jorderne og deres Herligheder, og kunne endog, efter Befindende, foreslaae de Sidstes Nedsættelse til 1/3 eller 2/3 Deel mod Koens Værdie. — 7) Den Mandtalsfisk, som svares af Kongens Eiendomsjorder i Guldbringe og Sneefjeldsnæs Sysseler, bliver efter samme Regler at evaluere til Hundreder; men saavidt den svares af allerede bortsolgte kongelige eller beneficerede Jorder, kan den ventes overladt Eierne for en passende Betaling, hvorom Commissarierne have at handle med Vedkommende og derefter gjöre Forslag til nærmere paafölgende Resolution. — 8) Alle forberörte Forhandlinger indföres i en dertil efter hoslagte Schema indrettet, gjennemdraget og af Commissarierne authoriseret Protokol. — 9) I denne Protokol bliver endvidere, efter Schematets Udvisende, at tilföre: a) Hvormange Hundreder den efter Dyrheden svarede Landskyld udgjör, beregnet efter Landsviis med 1/20 af Dyrheden. — b) Med hvad Species Landskylden skal svares, saasom i Guldbringe og Sneefjeldsnæs Sysseler, samt ellers ved Söen, saavidt Brugen har indfört det, med Fisk, 6 Vætter mod 1 Hundrede, og ellers med Fride-Landskyld, efter de Species, som paa ethvert Sted er i Brug; og disse evaluerede til Hundreder, saasom Uld, Vadmel, Faar, Lam &c., saaledes som samme i Overeensstemmelse med Jonsbogens Kjöbebalkes VI. Cap. gjælde mod Koen, der gaaer lige med 1 Hundrede; dog maa der antages en almindelig Species, om muligt for hver Fjerding eller i al Fald for hvert Syssel, med mindre saadanne Omstændigheder möde, som skulde gjöre det aldeles nödvendigt at antage flere Species for et og andet Syssel, hvilket over-

lades til Commissariernes nærmere Overveielse og Bestemmelse. — c) Ved saaledes at taxere de Jorder, Kongen endnu eier i Guldbringe og Sneefjeldsnæs Sysseler samt Mosfeld-Sveiten, bliver at agte, at til Rentens Belöb af Jordernes egen Værdie tillige lægges Værdien af de derpaa hæftende Qvader, af Mandslaan, Dagslaatter, Riisheste &c. — 10) Ligesom Commissarierne, medens de i det förste Aar ere samlede, conferere med hinanden om alle mödende Tilfælde, saa have de og siden, naar de ere adskilte, flittig i forbemeldte Tilfælde at correspondere med hinanden, for at fölge eens Grundregler, ligesom de og, naar Forretningerne for eet Aar ere tilendebragte, samles paa et bestemt Sted, for der at forklare for hinanden, hvad Tilfælde der maatte have mödt dem, og at forenes om, hvad der i saa Fald ansees rettest at fölge og foreslaae. Hvert Efteraar have de med de hjemgaaende Skibe at indsende deres Beretninger, tillige med de for det Aar holdte Taxations-Protokoller, i hvis Sted de for det næste Aar have at authorisere nye Protokoller. — 11) Vel er det anseet gavnligt i Almindelighed, at de saakaldte Jern-, eller faste Qvilder, som Leilændingerne hidtil have været pligtige til at modtage, for Fremtiden aldeles afskaffes; men derimod holdes det tillige for gavnligt, at Leie-Qvilder, imod den ved Kjöbebalkens 15. Cap. bestemte Afgift, enten in natura med 2 Föringer Smör, eller med Penge til gangbare Priser vedblive, paa det at en Leilænding uden Formue kan ved disse blive sat istand til at antage sig en Jord, og efterhaanden lægge sig selv Kreaturer til, men det ansees fornödent, at heri træffes en fast Regel, saaledes, at der bestemmes for enhver Jord, efter dens Dyrhed, et vist Antal Qvilder, som Leilændingen skulde have Ret til at fordre hos Jorddrotten, om denne vilde have fuld Landskyld, saasom paa enhver Jord, der pr. Exempel stod for 10 Hundr. Dyrhed, 3 til 4 à 5 Qvilder. Denne Sag vilde Commissarierne tage under Overveielse, og derefter

1800. gjöre Forslag om hvad Forhold heri rettest burde finde
2. August. Sted, efter den forskjellige locale Beskaffenhed i Landets forskjellige Egne. — 12) For Fremtiden er anseet gavnligt, at Repperne, saavidt det ikke allerede finder Sted, inddeles saaledes: at enhver Repstyr skal kuns have med een Præst at bestille, og at der kuns bör være een Repstyr i hvert Sogn, saafremt det er ham overkommeligt; men dersom det skulde være af störrc Vidtlöftighed, da 2 Repstyrer i et saadant Sogn, saaledes at hver har sin bestemte Part af Sognet. Denne Indretning vilde Commissarierne have for Öine, og gjöre bestemte Forslage til de Forandringer, som i den Henseende maatte være nödvendige, og ifölge heraf ved Taxationsbogens Indsendelse tillige lade fölge en Fortegnelse over de Forandringer, som formedelst denne nye Bestemmelse maae skee i Jordenes fortlöbende Matrikuls-Nummere fra sammes Anförsel i Taxations-Bogen efter nuværende Indretning. — 13) Da det, ifölge H. Maj^ts allern. Resolution af 18. Junii d. A., og det udfærdigede Commissorium, paaligger Commissarierne, i Forening med Stiftamtmanden og Amtmændene, Enhver for sit Amt, at handle med Forpagterne og Ombudsholderne om Ombudenes Fratrædelse imod en passende Godtgjörelse, saa vilde de lade sig denne Sag være angelegen til den kongelige Interesses Befordring, og derom, i Forening med fornævnte Embedsmænd, gjöre deres Indberetninger og meddele deres Betænkninger og Forslag om Vilkaarene, med videre. — 14) Og da de ligeledes have, ifölge allerhöistbemeldte Resolution og Commissorium, at gjöre Forslag, om nogle og hvilke af H. Maj^ts eller de beneficerede Jorder kunde udlægges til Boliger eller Brugsjorder for Landets Betjente, saavel som for en eller anden Præst, som ikke allerede maatte være forsynet med fri Jord, saa vilde de ved de derhen sigtende Forslag have for Öine, at dertil vælges de bekvemmeste Jorder saavel i Hensigt til Embedsmændenes Forretninger, som til Almuens Lettelse, der skal söge

disse. Saaledes maa pr. Ex., saavidt Sysselmændene angaaer, haves Hensigt til, at i de Sysseler, hvor der ere Handelssteder, udsees en Jord, som ligger nærmest ved et iblandt disse, og i andet Fald den Jord, som ligger omtrent midt i Sysselet, saavidt Præsterne angaaer, den Jord, som ligger nærmest ved Hovedkirken; og at til andre Embedsmænd, saavidt de boe i Kjöbstæderne, udsöges en saadan Brugsjord, som ligger Kjöbstæderne nærmest, og for Andre til Bolig en saadan Jord, som, efter Embedets Medför ligger beleiligst muligt for den til ham i Forretninger sögende Almue. — 15) Iövrigt have Commissarierne at rette sig efter de Ordres, dem nærmere fra dette Kammer tilstilles, og at forholde sig saaledes som de agte at tilsvare og bekjendte at være. Rentekammeret den 2. August 1800. 1800. 2. August.

Matrikel-Schema.

Jordernes Navne, med Forklaring om de ere Kongeas, beneficerede eller Selveier-Jorder, samt Jordens Dyrhed efter den gamle Jordebog.	Af hvem beboes: Selveier, Beneficiarius eller Lejlænding, og Beboernes Navne.	Hvor mange Køer og Faar derpaa holdes.	Herlighederne beskrives og anslaaes til Stor-Hundrede, med Grundene for Evaluationen.	Ansættelse til Jord-Stor-Hundrede nominatim efter enhver Slags.	Summa Jord-Stor-Hundrede for hver Jord.	Landskyldens Stor-Hundrede.	De Species, hvormed Landskyld skal svares, eller hvorefter beregnes, reducerte til Stor-Hundrede efter Jonsbogen.	Anmærkninger.

Cancellie-Skrivelse til de Tilforordnede i Landsoverretten i Island, ang. Oversættelse og Udgivelse paa Islandsk af de for Island bestemte Love m. v. — Khavn den 2. August 1800. — 2. August.

Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 954. Colleg. Tid. 1800, S. 494. Fogtm. VI. 10, 688. — Indholdet er meddeelt i Minnisverð Tíðindi II, 461.

P. M. Da det maa være magtpaaliggende for en-

1800. hver Mand i Island, at have fuldkommen Kundskab om
2. August. Lovene, saa veed Cancelliet intet bedre Middel til at opnaae dette, end herved at overdrage til de Tilforordnede i Landsoverretten udi Island at oversætte i det islandske Sprog saavel Forordningen af 11. Julii sidstl., og enhver Anordning, der herefter udgives for Island, som og de vigtigste af dem, der hidindtil ere givne, især dem, der ere meget nödvendige for Almuen at kjende. Disse Oversættelser ville De besörge trykte, da Hr. Stiftbefalingsmanden samt de vedkommende Amtmænd derefter have at foranstalte dem omdeelte og bekjendtgjorte til almindelig Efterretning. Over Trykkings-Omkostningerne bliver igjennem Stiftamtmanden at indsende Regning til Cancelliet, hvorfra samme skal blive godtgjort, ligesom og Retten behageligen ville tilstille dette Collegium nogle Exemplarer af enhver saadan Oversættelse. Det kongelige Danske Cancellie den 2. Augusti 1800.

2. August. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Bekjendtgjörelse af en islandsk Oversættelse af Love og Anordninger. Khavn den 2. August 1800.** — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 953.

P. M. Da Cancelliet, paa det enhver Mand i Island kan have fuldkommen Kundskab om Lovene, under D. D. har overdraget til de Tilforordnede i Landsoverretten at oversætte i det islandske Sprog saavel Forordningen af 11. Julii sidstl. og enhver Anordning, der herefter udgives for Island, som og de vigtigste af dem, der hidindtil ere givne, især dem, der ere mest nödvendige for Almuen at kjende, hvilke derefter af Retten foranstaltes trykte, saa skulde man herved tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsmand, at ville foranstalte disse Oversættelser omdelte og bekjendtgjorte til almindelig

Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 2. August 1800[1]. 1800. 2. August.

Kongelig Resolution ang. Sagernes Fordeling mellem Cancelliet og Rentekammeret. Khavn den 12. Septbr. 1800. — *see* Canc. Circul. 11. Juli 1801. 12. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmanden over Vester-Amtet, Vibe, ang. Forflyttelse af Handelshusene paa Budum. Khavn 27. Septbr. 1800. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 59. 27. Septbr.

Den allern. anordnede islandske Realisations-Commission har hertil indsendt en Ansögning fra Kjöbmand Hjaltelin, blandt Andet om Tilladelse at flytte Handelshusene over paa den vestre Side af Budersosen (= Búða-ós). I den Anledning anmodes Hr. Amtm. om at give ham tilkjende, at der ikke haves Noget mod den ansögte Forflyttelse. Rentekammeret den 27. Septembr. 1800.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Forberedelse til Skovplantning i Island. Khavn den 27. Septembr. 1800. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 87. 27. Septbr.

Ved at tage den for Island höist vigtige Sag under Overveielse, at forsöge paa at opelske Skov, er man bleven af de Tanker, at Aarsagen, hvorfor de hidtil anstillede Forsög have mislykkedes, mulig har lagt deri, at Forsögene ere anstillede i det Smaae, og at, om det

[1]) I Brevbogen anföres intet Brev som afgaaet til de andre Amtmænd af dette Indhold, hvilket man dog efter Skrivelsen til Landsoverretten maatte vente.

1800. skulde lykkes, maatte Anlægget skee i det Större, saa-
27. Septbr. ledes, at det maatte forsöges i en betydelig Omkreds, samt at dertil maatte udsees et for Anlægget bekvemt Sted, beleiligt for Transport, og saaledes situeret, at det kunde fredes for Creature. Et saadant Sted har Justiceraad Stephensen ved sin Nærværelse her i Staden bragt i Forslag, ved at nævne en Öe i Thingvallevatn, af 5 Miles Omkreds, der tilhörer Præstegaarden[1], og er vel begroet med Græs, men ikke nyttes til Creature. I den Anledning maae vi tjenstligst anmode Hr. Stiftamtm. at ville indhente nöiagtig Underretning om denne Öe, og derefter meddele os en Beskrivelse om dens Beliggende, Jordsmon, hvorvidt den ligger i Læ for Vindene, samt Situationen i Hensigt til Transport, m. v., samt dernæst handle med Beneficiarius og Biskoppen om, hvad Afgift, i Tilfælde at Forsöget anstilles, for Öens Afstaaelse aarlig maatte tillægges Kaldet. Rentekammeret den 27. Septembr. 1800.

27. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse** til den islandske Matrikulerings-Commission, ang. **Udvidelse af Commissionens Hverv.** Khavn 27. Septbr. 1800[2]. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 88.

Foruden hvad den de Hrr. Commissarier meddelte Instruction indeholder, ville De tillige ved Jordenes Taxation lade sig være angelegent at erhverve nöiagtig Kundskab over alle Beneficia, saavel Kirkers og Præsters som pia corpora og offentlige Stiftelser, hvad til

[1]) ved de af Stiftamtmanden indhentede Oplysninger befandtes det, at den foreslaaede Öe ikke tilhörte Thingvalla Præstegaard, men Jorden Ölfusvatn, som var Sysselmand Steindor Finsens private Eiendom. Iövrigt ansaae Stiftamtmanden denne Öe for uskikket til der at gjöre Forsög med Skovplantning.

[2]) *see* Instruction 2. August 1800.

ethvert især er henlagt, det være sig Jorder, Itök eller paa andre Maader, og derom Tid efter anden indsende udförlige Beskrivelser her til Kammeret, saaledes indrettede, at man deraf kan see, hvad til ethvert især henhörer. Rentekammeret den 27. Septembr. 1800. 1800. 27. Septbr.

Cancellie-Circulaire til samtlige **Biskopper** i **Danmark, Norge** og **Island**, ang. **aarlige Indberetninger om Geistligheden.** Khavn 25. Oktbr. 1800. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1800, Nr. 1187; jevnf. Fogtm. VI. 10, 781. 25. Oktbr.

P. M. Da der nu er föiet Anstalt til en nöiagtigere og fuldstændigere Udgave af den geistlige Statskalender, saa skulde man tjenstl. anmode D. Höiærv., behageligen at ville, det snareste muligt, hertil indberette de Forandringer, som siden Novembr. Maaned forr. Aar ere foregaaede med Provsterne i det Dem anbetroede Stift, samt tillige meddele Cancelliet hvilke andre Rettelser og Berigtigelser De maatte finde at være nödvendige, for derefter at kunne bringe denne Calender i saadan Orden, at den kan blive paalidelig og brugbar. Disse indsendende Berigtigelser kunde maaskee bekvemmest henföres til det Sidetal i Præstekalenderen, hvor de nærmest henhöre. — Iövrigt maa man ved denne Leilighed tillige have D. Höiærv. anmodet, ligeledes herefter aarligen inden Oktobr. Maaneds Udgang at meddele Cancelliet ligedanne Efterretninger og Berigtigelser, paa det at denne nyttige Fortegnelse ved mueligste Nöiagtighed stedse kunde svare til sin Hensigt. Det kgl. Danske Cancellie den 25. Oktobr. 1800.

Cancellie-Plakat ang. **Afskaffelsen af den saakaldte Kongens Sægt efter Norske Lov.** Khavn den 31. Oktbr. 1800. — Publiceret ved den islandske Landsoverret den 14. Septbr. 1801; jevnf. Minnisverð Tíðindi 31. Oktbr.

1800. II, 461. Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Registrant I, 323b. Coll. Tid. 1800, S. 690. Original-Aftryk hos Schultz.
31. Oktbr. Qvart-Forr. for 1800, S. 176; Schou XIII, 86. — Islandsk: „Opið bréf, áhrærandi að sú í Norsku laga 1—22—19 tiltekna kóngsins sekt megi framvegis burtfalla", i den af Landsoverretten i Island udgivne Samling af Forordninger m. v., S. 87.

Plakat angaaende at den i N. L. 1—22—19. Art. fastsatte Kongens Sægt[1] maa for Eftertiden bortfalde.

Under 24. Oktbr. sidstleden har det behaget Hans kgl. Majt., efter Cancelliets allerund. gjorte Forestilling, allern. at resolvere saaledes:

„Vi ville, at den saakaldte Kongens Sægt, der bestemmes i Norske Lovs 1. B. 22. Cap. 19. Art., skal for Eftertiden bortfalde". — Hvilken allerh. Resolution herved bekjendtgjöres til alle Vedkommendes Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 31. Oktobr. 1800.

1. Novbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Portofrihed for det islandske Landoplysnings-Selskab. Khavn 1. Novbr. 1800.** — Publiceret ved Landsoverretten i Island 14. Septbr. 1801, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 461—462. Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 1318.

P. M. Efter at have gjort Hans Majt. allerunderd. Forestilling i Henseende til den for det kgl. islandske Landoplysnings-Selskab ansögte frie Befordring af Selskabets Breve, har Allerhöistsamme ved Resolution af 24. Oktobr. sidstl. tilstaaet bemeldte Selskab fri Befordring af de Breve, som med Posten i Island sendes fra og til Selskabet, imod at Afsenderen maa godtgjöre for vedkommende Postaabner, at Brevene ikke indeholde Andet, end hvad der vedkommer Selskabets Formaal, saaledes, at denne kan derom meddele sin Attest. Hvilket man herved tjenstligst skulle tilmelde Hr. Stiftbefalingsm. til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse

[1]) d. e. Sekt = Mulkt.

for de Vedkommende. Det kgl. Danske Cancellie den 1. Novembr. 1800[1]. 1800. 1. Novbr.

Reskript til Justitiarius i Höiesteret, Conferentsraad Colbjörnsen, ang. Livgardens Gratiale for Opvartning ved Höiesteret. Frederiksberg 7. Novembr. 1800[2]. — Canc. 2. Departem. Registr. I, 638 (1800, Nr. 1729). Original-Aftryk som „Gjenpart", paa et Ark i Folio. Colleg. Tid. 1800, S. 730—731. Fogtm. VI. 10, 790—791. 7. Novbr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Commandeuren ved Vor Livgarde tilfods allerund. haver andraget, at Underofficererne ved bemeldte Vor Garde undertiden have Vanskeligheder i at erholde udbetalt det dem ifölge Reskr. af 7. Martii 1755 tilkommende Gratiale for deres Opvartning i Vor Höiesteret under Sagernes Procedure, siden flere Sager nu end tilforn behandles skriftlig, og vedkommende Part, af hvem dette Gratiale skulde erlægges, ikke altid lader möde: saa have Vi med Hensyn dertil funden en nærmere Bestemmelse i forbemeldte Reskript af 7. Martii 1755 nödvendig, ligesom Vi og have fundet det billigere og mere passende, at dette Gratiale herefter betales af den tabende og ikke som hidindtil af den vindende Part. Vi give dig derfor herved tilkjende, at Vi paa Grund heraf, samt efter hvad i din herover afgivne Erklæring er fremfört, allern. ville have anordnet og fastsat: at det ved Reskr. af 7. Martii 1755 Höiesterets Vagt tilstaaede Gratiale herefter i alle private Sager,

[1] Canc. Skriv. s. D. af samme Indhold, med Udeladelse af Slutningen, er afgaaet til Justitsraad og Justitiarius Magnus Stephensen, og til Rentekammeret. Af dette sidstnævnte Collegium er den kgl. Resolution communiceret Landfoged Finne ved Skriv. 13. Juni 1801 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 180).

[2] Reskr. 2. Novbr. 1804.

1800. 7. Novbr. som ved bemeldte Ret paakjendes, og hvori ikke blot afsiges Udeblivelses-Dom, skal udredes af den eller de tabende Parter og tilsvares af vedkommende for dem mödende Advokat, saafremt denne ikke var befalet i Sagen; og naar den Tabende ikke har ladet möde, eller, naar denne haver været forundt Beneficium og fri Prokurator, skal det erlæggende Gratiale, paa Gardens og Justitiarii Forlangende, efter Cancelliets Foranstaltning, af vedkommende Övrigheder besörges indfordret, eller ved Udpantning inddrevet. Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende dig Gud. Skrevet paa Vort kgl. Slot Frederiksberg den 7. Novembr. 1800.

12. Novbr. **Kongelig Resolution ang. almindelig Folketælling i Kongens Riger og Lande. Frederiksberg den 12. Novembr. 1800**[1]. — Ligesom der i Aaret 1769 blev efter kongelig Befaling 15. Juni s. A. en almindelig Folketælling foretaget i Kongens Riger og Lande, foreslog Rentekammeret, at en ny almindelig Folketælling nu ved Aarhundredets Begyndelse maatte blive foretaget, og forelægger i den Henseende en Plan, væsentlig bygget paa Cancellieraad v. Eggers' og Chefen for Tabel-Comptoiret Mandix' Bemærkninger. De foreslaaede Momenter ere især: 1) at Tællingen begynder paa en vis Dag, hvortil foreslaaes 1. Februar 1801, men paa Island, hvortil Efterretningerne ikke kunde sendes i dette Aar, „maatte Tællingen foretages efter nærmere Foranstaltning af Stiftamtmanden paa een og samme Dag i næste Aar, saasnart de desangaaende fornödne Befalinger kunne blive communicerede alle Vedkommende"; 2) at Alle og Enhver inddrages under Tællingen; 3) at Tællingen paa Landet foretages ved Præsterne; 4) at i Tællingen beregnes det löbende Aar; 5) at Schemata sendes overalt omkring; 6) at Listerne sendes til Provsterne, derfra til Amtmændene og derfra til Stiftamtmanden og Biskoppen; 7) at Rentekammeret besörger Cancelliet tilstillede de fornödne Schemata, men at Cancelliet udfærdiger trykte Reskripter til de vedkommende Embedsmænd,

[1]) Reskr. 28. Novbr. og Canc. Circ. 29. Novbr. 1800.

som skulde iværksætte Tællingen (Forest. 4. Novbr. 1800). — Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. 1800 Litr. B, Nr. 347; sammes Norske Relat. og Resol. Prot. 81, Nr. 106. 1800. 12. Novbr.

Vi ville allern., at en almindelig Folketælling i Vore Riger Danmark og Norge, samt Island og Færöerne, skal foretages paa den herudi foreslagne Maade, og at den skal tage sin Begyndelse overalt i Danmark og Norge næstkommende 1. Februarii, og i Island og Færöerne saasnart skee kan i næste Aar. Iövrigt skal om denne Tælling gjennem Vort Danske Cancellie udfærdiges fornödne trykte Reskripter til alle Vedkommende, til hvilken Ende Vort Rentekammer tilstiller Cancelliet en Gjenpart af denne Forestilling, ligesom det og forsyner samme, saasnart muligt, med de til Tællingen fornödne Materialier. Friderichsberg Slot den 12. Novembr. 1800.

Forordning ang. Qvarantaine-Indretninger. Khavn den 14. Novembr. 1800[1]. — Denne Forordning, hvis fuldstændige Titel er: „Forordning angaaende Qvarantaine-Indretningerne, samt de Forholdsregler, som de Söfarende, der anlöbe Havne eller Kyster i Kongens Riger og Lande, bör iagttage, saavel som de Pligter, der paaligge de vedkommende Embedsmænd og övrige Undersaatter i denne Henseende", — er ikke publiceret i Island. Canc. 2. Depart. Registr. I, 644 (1800, Nr. 1780). Coll. Tid. 1800, S. 721-729, 743—746. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1800, S. 181—189; Schou XIII, 90—98. 14. Novbr.

Reskript til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. en almindelig Folketælling. Khavn den 28. Novembr. 1800. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 14. Septbr. 1801; jevnf. Minnisv. Tið. II, 462; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsaml. 1802. Canc. 2. Depart. Registr. I, 656b-658 (1800, Nr. 1845). Uddragi Coll. Tid. 1800, 754-758. Original-Aftryk som „Circulaire" 28. Novbr.

[1] ophævet ved For. 8. Febr. 1805.

1800. 28. Novbr. paa et Ark i Folio. Fogtm. VI. 10, 804—816, ledsaget af Schemaer. Raadstue-Plakat 8. Decembr. 1800 i Qvart-Forr. for s. A. S. 360—362; Schou XIII, 102. — Resultaterne af denne Folketælling i Island (1. Febr. 1801) findes i Tabeller sogne-, syssel- og amtsviis i Statistisk Tabelværk (ældre Række) 6. Hefte S. 158—179; provstie- og amtsviis i Coll. Tid. 1804, S. 638, og i M. Stephensens „Eptirmæli átjándu aldar". Leirárg. 1806. 16°. S. 219—221, jevnf. hans „Island i det attende Aarhundrede". Khavn 1808. 8°, S. 270; sysselviis i B. Thorsteinsons „Om Islands Folkemængde og oeconomiske Tilstand siden Aarene 1801 og 1821 til Udgangen af Aaret 1833". Khavn 1834. 8°; samt præstekalds-, syssel- og amtsviis i Johnsens „Jarðatal á Íslandi". Khavn 1847, 8°. 397—403.

Christian den Syvende &c. V. G. Overbeviist om den Nytte, som nöiagtig Kundskab om Folketallet i Vore Riger og Lande efter Alder, Kjön og Næringsvei medförer, have Vi allern. besluttet, at en saadan Folketælling skal foretages overalt, saavel i Kjöbstæderne som paa Landet i Danmark, Norge, samt Island og Færöerne, og samme tage sin Begyndelse i Danmark og Norge næstkommende 1. Februar, der er en Söndag, og, forsaavidt samme ikke paa den Dag kan fuldendes, fortsættes de efterfölgende Söndage, samt i Island og Færöerne, saasnart skee kan i næste Aar og efter nærmere Foranstaltning af Vores Stiftbefalingsmand paa Island og af Landfogden paa Færöerne, dog at Tællingen ansees som begyndt den 1. Februar. — Ved denne Tælling iagttages den Regel, at de Börn, som födes efter den 1. Februar, men förend Tællingen endnu er fuldendt, ansees som ufödte og tælles ikke; hvorimod de Personer, som maatte döe i det Tidsrum fra Tællingens Begyndelse indtil den er fuldendt, tælles som levende, paa det at af den hele Optælling kan erfares Folkemængdens virkelige Tilstand paa den bestemte Dag. — Under Tællingen inddrages Alle og Enhver, af hvad Stand de være maatte, saavel Indfödte som Fremmede, der paa den bestemte Dag opholde sig her i Rigerne, samt de Indfödte, der vel

kunne være fraværende paa Reiser, men om hvilke vides, at de enten her have deres sædvanlige Opholdssted, eller at de igjen agte sig tilbage for her at etablere sig. — Ligesom Vi ved Reskript til samtlige Vore Stiftbefalingsmænd og de af Vore Amtmænd i Danmark, der have Kjöbstæder under sig, saavel som Vor Overberghauptmand paa Vor Bergstad Kongsberg, have befalet, at Optællingen i Kjöbstæderne skal besörges, under Magistraternes Bestyrelse, af Rodemesterne, saaledes ville Vi, at denne Optælling paa Landet skal skee af Sognepræsterne, og at Degnen samt Skoleholderne i ethvert Sogn og Annex skulle gaae dem tilhaande derved. — For at lette Arbeidet ved Optællingen, maa det være Præsterne tilladt, hver i sit Sogn, fra Prædikestolen at indkalde, til at möde for sig paa fornævnte 1. Februar, Huusfædrene fra saamange Byer og Gaarde eller Huse, hvis Indvaanere de formener at kunne paa den Dag faae optalte, for at angive de Personer, som ophold sig i deres Gaarde eller Huse, samt tillige for hver Person især at meddele de övrige Efterretninger, som herefter ommeldes. — Og have Præsterne saaledes, efter foregaaende Bekjendtgjörelse fra Prædikestolen, paa hver af de efterfölgende Söndage at fortsætte Tællingen, indtil samtlige Sognets Indvaanere ere optalte og der over dem ere blevne forfattede Lister. — I de Sogne, hvor Hovedgaarde ere beliggende, bör Hovedgaards-Eierne, eller de Personer, som paa deres Vegne möde, være pligtige tillige at medbringe udförlig skriftlig Underretning om alle dem, som opholde sig paa Hovedgaardene. — Under Tællingen regnes Enhver til det Huus, hvori han sover. Naar en Person, som sædvanligen sover i et Huus, er fraværende, enten alene i Forretninger i Landet eller og udenlands, med det Forsæt at komme tilbage, f. Ex. til Söes, da regnes han til den Familie, fra hvilken han er bortreist og til hvilken han agter sig tilbage. — Ligesom Tællingen overalt bör skée gaard- og huusviis,

1800. 28. Novbr.

1800. saaledes at for hver Gaard eller Huus anföres alle deri
28. Novbr. værende Personer, saa bör ogsaa i Listerne hver Persons fulde Navn anföres tilligemed dens Alder, hvorved, i Henseende til Navnet, iagttages: at naar usædvanlige Navne forekomme, der kunne foranledige Uvished om Personernes Kjön, maa dette tillige i Listerne benævnes, og i Henseende til Alderen, at det löbende men ikke det opfyldte Alders-Aar anföres, f. Ex. ved nyfödte Börn skrives 1, og ved den, som er i sit 26. Aar: 26 og ei 25. — For hver Person anföres hvad den er i Huset, saasom Mand, Hustru, Barn, Slægtning og da hvor nær, Tjenestetyende, samt Svend og Dreng, til Leie boende, Logerende, Indqvarteret o. s. v. — For hver Person maa gjöres Forklaring om den er gift förste, anden eller hvilken Gang, eller ugift eller i Enkestand förste, anden eller hvilken Gang. — Ligeledes maa Personernes Titel, Embede, Forretning, Haandværk og Næringsvei, eller hvad de leve af, anföres, samt saavidt de maatte være vanföre eller leve af Almisse. I Særdeleshed anmærkes ved Huusmænd paa Landet, om de have Jordbrug eller anden Næringsvei. — Iövrigt, naar flere Familier boe i et Huus eller Gaard, da bör hver Familie særskilt anföres tilligemed de til samme hörende Personer. — Paa det at Tællings-Listerne kunne naae den muneligste Grad af Tydelighed, hvortil især udfordres, at de alle, saavidt passende, indrettes paa lige Maade og efter lige Regler, maae Vedkommende meddeles de hosfölgende trykte udfyldte Schemata, der vise, hvorledes de Personer, der tælles, bör anföres, og i hvilke Rubriker de om dem forlangte Efterretninger bör anmærkes. Ligeledes maae Vedkommende til Lettelse i Arbeidet meddeles det til Listernes Forfattelse tilstrækkelige Antal Ark Papir, hvorpaa Rubrikerne med deres Titler ere aftrykte. — Naar Listerne efter Schema ere forfattede og fuldförte af Præsterne for deres Sogne og Annexer, skulle samme tilstilles Provsterne, for af disse nöie at eftersees: om ved en eller

anden Person nogen af de Efterretninger, som ere anbefalede, maatte være forglemte, i hvilket Fald Listerne igjen bör tilstilles vedkommende Forfatter, for at udfylde det Manglende. — Derefter maae disse Lister fra Provsterne tilsendes vedkommende Amtmænd, enhver for sit Amt, der ligeledes have at igjennemsee, og, efter Omstændigheder, at lade Listerne, ifald det behöves, af deres Forfatter omgjöres, förend de fra dem blive indsendte til Stiftamtmanden og dig, der, naar Intet ved Listerne findes at erindre, have at indsende samme til Vort Rentekammer. — Iövrigt maae Vedkommende opmuntres til, uden Fordomme at anvende paa Optællingen al muelig Flid, samt derhos advares om, at drage Omsorg for, at denne Forretning skeer med mueligste Nöiagtighed, da de i modsat Fald, om Listerne nemlig ikke findes indrettede saaledes, som befalet er, maae vente at erholde samme fra Rentekammeret tilbagesendte til Rettelse og Manglernes Udfyldelse. — Derefter du dig allerund. haver at rette, og den fornödne Foranstaltning i Overeensstemmelse hermed at lade föie. Befalende dig Gud. Skrevet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 28. November 1800. [ad mandatum].[1]

1800. 28. Novbr.

1) Det medfölgende Schema, som blev sendt til Island, var som fölger:

„Optegnelse paa Folketallet i N. N. Sogn under N. N. Amt, saaledes som det befandtes at være den 1. Febr. 1801, tilligemed Forklaring om enhver Persons Stand, Embede og Næringsvei, m. v.

Byernes og Stedernes Navne, samt Familiernes Antal.	Personernes fulde Navne i enhver Familie.	Hvad enhver Person er i Familien.	Personernes Alder, det løbende Alders-Aar ibe-regnet.	Ugift eller gift, og hvor ofte de have været i Ægte- eller Enkestand.	Personernes Titel, Embede, Forretning, Haandværk, Næringsvei, eller hvad de leve af.	Summa paa Folketallet i hver By og Sogn m. v."

1800.
29. Novbr. **Cancellie-Circulaire til Stiftamtmanden i Island, ang. en almindelig Folketælling. Khavn den 29. Novembr. 1800.** — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1800, Nr. 1408b. Fogtm. VI. 10, 820.

P. M. Da H. kgl. Majt., ved allern. at resolvere, at en almindelig Folketælling skal foretages i Danmark og Norge, samt paa Island og Færöerne, tillige har befalet, at naar Folketællingen paa Landet er fuldendt, og Listerne derover af Præsterne ere blevne forfattede, skal samme fra Provsterne tilstilles Amtmændene, der bör igjennemsee og efter Omstændighederne, ifald det behöves, lade Listerne omgjöre af deres Forfattere, förend de af dem indsendes til Stiftamtmanden eller Biskoppen: — saa har man ikke villet efterlade herved tjenstl. at tilmelde (Tit.) dette til fornöden Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 29. Novembr. 1800[1].

29. Novbr. **Cancellie-Circulaire til samtlige Amtmænd i Norge og Island, ang. en almindelig Folketælling. Khavn den 29. Novembr. 1800.** — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 1408c. Fogtm. VI. 10, 820.

P. M. Da H. kgl. Majt., ved allern. at resolvere, at en almindelig Folketælling skal foretages i Danmark og Norge, samt Island og Færöerne, tillige har befalet: at, naar Folketællingen paa Landet er fuldendt, og Listerne derover af Præsterne ere blevne forfattede, skal samme fra Provsterne tilstilles Amtmændene, der bör igjennemsee og efter Omstændighederne, ifald det behöves, lade Listerne omgjöre af deres Forfattere, förend de af dem indsendes til Stiftamtmanden og Biskoppen: saa har man ikke villet efterlade herved tjenstl. at med-

[1]) Ligelydende Canc. Circ. er s. D. afgaaet til samtlige Stiftamtmænd i Norge.

dele (Tit.) denne allerh. Resolution til fornöden Efterretning[1]. Det kgl. Danske Cancellie den 29. Novembr. 1800. 1800. 29. Novbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. en epidemisk Börnesygdom paa Vestmannöerne. Khavn den 13. Decembr. 1800[2]. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1800, Nr. 1499. 13. Decbr.

P. M. Det kgl. Collegium Medicum, — hvis Tanker man har forlangt i Anledning af en hertil af D. Höiærv. gjort Indberetning, dat. Lambestad den 14. Julii d. A., betræffende en især paa Vestmannöe grasserende epidemisk Börnesygdom, der af Indbyggerne kaldes Ginklofe, og som er meget ödelæggende[3], — har tilskrevet Cancelliet: at, da den givne Efterretning er saa ufuldstændig og endog peger paa saa forskjellige Sygdomme, som den engelske Syge, Mundspærre (formodentlig

[1]) Gjenpart af de udfærdigede Reskripter er ikke bleven oversendt med Brevene til Amtmændene i Island, da Stiftamtmanden der i Landet skulde foranstalte det Fornödne i saa Henseende.

[2]) Canc. Skriv. 16. Juli 1803.

[3]) Ifölge en af Biskoppen indsendt Oversigt over de paa Vestmannöerne födte Börn i Aarene 1790—1799, samt de, der i samme Tidsrum anförtes som döde af Ginklofi, vare:

Aar 1790 ...	födte Börn ... 10.	döde af Ginklofi ... 7
— 1791 ...	— — ... 15.	— — ... 10
— 1792 ...	— — ... 16.	— — ... 10
— 1793 ...	— — ... 13.	— — ... 6
— 1794 ...	— — ... 12.	— — ... 11
— 1795 ...	— — ... 8.	— — ... 4
— 1796 ...	— — ... 11.	— — ... 8
— 1797 ...	— — ... 6.	— — ... 7
— 1798 ...	— — ... 12.	— — ... 10
— 1799 ...	— — ... 10.	— — ... 6
	Summa ... 113.	.... 79.

1800. Trismus) og Börnefang[1], saa kan bemeldte Collegium
13. Decbr. Medicum ei derpaa bygge noget Raad, men önsker sig, for at kunne efterkomme denne Pligt, fuldstændigere Forklaring, helst fra Physico, eller, om han ei kommer paa den Kant, da af nærmeste Læge. Samme önsker at vide: om det er nogen hidsig, eller langvarig — chronisk — Sygdom; i förste Tilfælde, om den er med Udslag (Exanthemata), eller Inflammation indvendig eller udvendig, eller med convulsiviske Tilfælde; hvis den er chronisk, om den er forbunden med Hævelse overalt eller paa visse Dele, eller med Tæring, eller Saarknuder eller deslige; om den alene angriber diende Börn, eller ogsaa ældre, eller og Voxne; om den er smitsom og under hvilke Omstændigheder; om den har nogle faste Tilfælde, og hvilke, samt hvorledes Sygdommens Gang er fra Begyndelsen til Enden, og med alle Varieteter, om den har nogle; om den formodes at komme af Forældrenes Levemaade, eller Börnenes Behandling; om den forekommer paa alle Aarets Tider, eller hvilke, eller kuns stödeviis i Epidemier; om den altid har været bekjendt i Island, og da, om den findes ogsaa i de andre Fjerdinger, eller om den er opkommen i de sidste Aaringer, eller er kuns i den söndre Fjerding, og om der er prövet Curer i den, og hvilke da ere fundne tjenligst. — Disse Oplysninger maa man herved tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm. og D. Höiærv. at tilveiebringe og hertil indsende til videre Besörgelse. Det kgl. Danske Cancellie den 13. Decembr. 1800.

[1]) I Biskoppens Indberetning til Cancelliet var bemærket, at Sygdommens islandske Navn, ginklofi, var i de til Collegierne indsendte aarlige Tabeller oversat ved de tre anförte Benævnelser, samt at Sygdommen syntes at være tiltaget i det sidste Decennium, og at den nu var begyndt at yttre sig ogsaa paa det faste Land, nærmest ved Vestmannöerne.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Indsendelsen af Embedsmænds Erklæringer. Khavn den 13. Decbr. 1800. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1800, Nr. 1406. 1800. 13. Decbr.

P. M. I Anledning af Hr. Stiftamtmands Forespörgsel om Cancelliets Skrivelse af 13. Oktbr. 1787, skulde man herved tjenstligst tilmelde Dem, at bemeldte Circulair-Skrivelse, som fastsætter en vis Tid, inden hvilken Vedkommende have at indsende de dem affordrede Erklæringer, ikke er gjældende for Island, men er ved en Feiltagelse bleven paaberaabt i den Dem tillagte Ordre at afgive Erklæring over Hr. Biskop Vidalins Skrivelse af 9. Martii f. A., betræffende Kirken paa Hlidarenda, hvilken Erklæring man beder sig iövrigt snarest muligt tilsendt. Det kgl. Danske Cancellie den 13. Decembr. 1800.

Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Stiftprovsten for Holum Stift, Thorkell Olafsson, ang. Nedlæggelse af Annexkirken paa Viðimýri. Khavn den 2. Januar 1801. — Cancell. 1. Departem. Registrant 1, 215b–216 (1801, Nr. 1). Fogtm. VI. 11, 1–2. Rubr. i Minnisverð Tíðindi II, 462. — Dette Reskript synes kun at være traadt i Kraft med Hensyn til Proprietairens Erlæggelse af Mensale til Præsten, men ikke med Hensyn til Kirkens Nedlæggelse, da denne staaer endnu. 1801. 2. Januar.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Eftersom Student Bendix Haldorsen Vidalin af Reynestad Kloster udi Vort Land Island paa egne og Medeieres Vegne af Gaarden Vidimyri allerund. har anholdt om, at den paa bemeldte Gaard værende Annexkirke maatte, som unödvendig, nedlægges, og Sognet henlægges til Hovedkirken paa Glaumbæ, hvorved Sognepræsten vilde befries for adskillige Reiser, Menigheden nyde Gudstjeneste hver Helligdag, istedetfor tilforn kun hver tredie Söndag,

1801. og Ungdommens Underviisning bedre fremmes; hvorhos
2. Januar. han tillige, paa det at Præsten ingen Afgang skal lide i hans Indkomster, har forpligtet sig til at betale ham herefter, som hidtil, 60 Pund Smör, som Leie af de Vidimyri tilhörende Qvilder, men ogsaa ansögt om, at trende af disse maatte henfalde til samtlige Eiere af Vidimyri, imod at betale fuld Leie af de övrige trende, samt holde Qvilderne ved Hævd uden Aabod for Præsten; og I udi afgiven Erklæring, som tilligemed Ansögningen er bleven Os forelagt, have bevidnet, at Kirken paa Vidimyri i Skagefjords Syssel under Holum Stift er ikke saa særdeles nödvendig, at den jo kunde nedlægges, da Sognet, som er et Annex til Glaumbæ, bestaaer ikkun af 17 Gaarde, hvorudi næppe findes 150 Personer af Unge og Gamle, og som alle ligge meget beleilig til Hovedkirken, samt at denne Annexkirke, som har tilgode henimod 70 Rd. Courant, og hvis Ornamenter ere gamle, men dog brugelige, er saa forfalden, at deri ingen Gudstjeneste kan holdes i Regn eller Sneeveir, hvorhos I tillige have yttret, at, dersom Qvildernes Antal skulde formindskes fra 6 til 3, maatte det befrygtes, at Præsten derved kunde miste sit Tilkommende af disse i Fremtiden: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning af foranförte Os foredragne Omstændigheder, allern. ville have bevilget, at den ommeldte Annexkirke paa Gaarden Vidimyri maa nedlægges, og dens Menighed for Fremtiden henlægges til Hovedkirken Glaumbæ, dog at Præsten derved Intet afgaaer i hans bidtil hafte Indkomster, samt at meerbemeldte Annexkirke maa ved offentlig Auction bortsælges, og den derved indkommende Capital, tilligemed Kirkens Tilgodehavende, henlægges til en anden fattig Kirke i Stiftet. — Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 2. Januarii 1801.

Bevilling for Gudbrand Vigfusson som Apotheker ved Nes Apothek i Island. Khavn den 27. Januar 1801. — Cancell. 3. Departem. Registrant I, 354b—355 (1801, Nr. 1306). 1801. 27. Januar.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at eftersom Cand. pharm. Gudbrand Wigfusen hos Os allerunderd. haver anholdt om, at han, som af facultate medica i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn er examineret, og til et Apothek at forestaae dygtig befunden, maa ansættes som Apotheker ved Næs Apothek udi Vort Land Island, i forrige Apotheker Magnus Ormsens Sted, som fra denne Post er entlediget, da ville Vi, efter saadan hans gjorte Ansögning og Begjæring, samt den af Collegio medico derover meddelte Betænkning, allernaad. have bevilget og tilladt, ligesom Vi og hermed bevilge og tillade, at forne Gudbrand Wigfusen maa være Apotheker ved bemeldte Næs Apothek i Island, imod at give den forrige Apotheker Magnus Ormsen 20 Rd. aarlig Pension, samt tillige opfylder fölgende Vilkaar: — 1) at han af Collegio medico forsynes med Instruction om de behövende Medicamenter, samt siden forestaaer Apotheket under vedkommende Amtmands Opsigt og Landphysici Tilsyn, hvilken Sidste ogsaa aarlig visiterer Apotheket paa den ellers i Rigerne anordnede og brugelige Maade; — 2) at de 200 Rd. af Vor Kasse, som ere ved allerh. Resolution af 18. Marts 1760 skjænkede til frie Medicamenter for de Fattige der i Landet, samt de 200 Rd., som ifölge Octroyen af 15. August 1763, dens 38. Post, udbetales af Handelen til Medicamenters Indkjöb m. v., tilsammen 400 Rd., maae overlades Apothekeren til Administration, imod at han bliver ansvarlig til Medicamenternes Forskaffelse, samt at han for samme aarlig aflægger vedhörlig Regning, som af Landphysico revideres, og siden af ham og vedkommende Amtmand attesteres; dog at Apothekeren allern.

1801. tillades heraf at nyde 50 Rd. aarlig til Lön for sig,
27. Januar. uden derfor at aflægge Regnskab. Men herved udelukkes alligevel ikke Andre fra i Fremtiden at indrette flere Apotheker i Island, naar engang Omstændighederne hertil kunne give Anledning. Thi skal han være Os, som sin absolute og souveraine Arvekonge og Herre, huld og tro, Vores og Vores kgl. Arvehuses Gavn og Bedste söge, vide og ramme, Skade og Fordærv af yderste Magt, Evne og Formue hindre, forekomme og afværge. I Særdeleshed skal han tilforpligtet være, altid at holde et forsvarligt Apothek paa Næs i Island, og at rette sig efter den om Apothekerne allern. udgangne Forordning, samt den befalede Taxt i alle Maader, item ikke for Nogen at aabenbare hvad samme hans Apotheker-Embedes Forretninger vedkommer og hemmeligt bör at holdes, men sig som en ærlig, tro og oprigtig Apotheker egner og vel anstaaer tilbörligen skikker og forholder, efter den Eed, han Os derpaa gjort og aflagt haver, saafremt han ei derfor vil stande tilrette som vedbör. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. haver at rette. Forbydende &c. Khavn den 27. Januarii 1801. [ad mandatum].[1]

28. Januar. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Apotheker Magnus Ormssons Entledigelse.** Khavn den 28. Januar 1801. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1801, Nr. 130*.

P. M. Apotheker Magnus Ormsen af Næss i Island har i en hertil indkommen Ansögning anholdt om at

[1] Ved et under s. D. til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen ad mandatum udfærdiget Reskript tilkjendegives ham, at Apotheker Magnus Ormsson, ifölge indgiven Ansögning, maa være entlediget som Apotheker paa Næs, imod at nyde 20 Rd. i Pension af hans Eftermand. (Cancell. 3. Departem. Registr. sst. Nr. 1305).

entlediges som Apotheker sammesteds formedelst tiltagende Svaghed, samt at faae 120 Rd. i aarlig Pension, hvorover Hr. Stiftbefalingsm. under 8. Oktobr. sidstl. har afgivet Deres Erklæring. Ligeledes har Cancelliet modtaget en Ansögning fra Cand. pharm. Gulbrand Wigfusen her af Staden om at forundes denne Post. Ligesom der nu under Gaars Dato er udfærdiget en Ordre til Dem, angaaende fornævnte Ormsens Entledigelse som Apotheker, saaledes skulle man tillige tjenstligst tilkjendegive Dem, at bemeldte Wigfusen under Gaars Dato er forundt Bevilling at nedsætte sig som Apotheker paa Næss i Ormsens Sted, imod at give denne 20 Rd. aarlig i Pension, da man, i Anledning af at Wigfusen ikke erholder mere end 50 Rd. af Medikamentpengene, og at hans Fortjeneste som Apotheker ei kan skjönnes at være af Betydenhed, finder det betænkeligt, at paalægge ham at give Ormsen höiere Pension. Iövrigt finder Cancelliet sig ikke beföiet til at forestille meerbemeldte Ormsen til Pension af H. Majts Casse, da han ikke har været kongelig Embedsmand. Det kgl. Danske Cancellie den 28. Januarii 1801.

1801. 28. Januar.

Plakat ang. Oprettelsen af bestandige transportable Statsfonds. Khavn 18. Februar 1801[1]. — Ikke publiceret i Island. — Emaneret igjennem Finants-Collegium. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1801, S. 20—25; Schou XIII, 207—213. Coll. Tid. 1801, S. 115-117, 133—136.

18. Febr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. nogle Punkter vedkommende Medicinalvæsenet i Island. Khavn 14. Marts 1801. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevbog 1801, Nr. 351.

14. Marts.

P. M. Efter at have modtaget Hr. Stiftbefalingsmd.

[1]) Plak. 13. Juni 1806.

1801. 14. Marts. Betænkning af 12. Septembr. f. A. over den fra Landphysikus Svendsen til Cancelliet indkomne Forestilling, dat. 5. Marts 1799, angaaende: 1) at den paa samme Tid constituerede, siden virkelig beskikkede og nu entledigede Apotheker Ormsen skal have nægtet at give de Fattige frie Medikamenter, imod hans Pligt; — 2) at der i Anledning af den af afg. Apotheker Johnsen med Apotheker Grönlund förte Medikament-Handel skal mangle 17 Rd. 34 Sk. aarlig i 11 Aar i de af Kongen til Medikamenter i Island skjænkede 398 Rd. aarlig; — 3) at der aarlig maatte gjöres Indkjöb til Medikamenter for 800 Rd., Halvdelen af Kongen og den anden Halvdeel af Apothekeren, som Entrepreneur, hvilken sidste kunde nedsætte sig i Reykevig, og handle med Vare, Urtekramvare &c.; — 4) at et ordentligt Hospital maatte indrettes paa Næss, og at Apothekerens Bolig maatte blive i Kjöbstæden og ei længere paa Næss, samt at den, han nu haver paa sidstmeldte Sted, maatte bruges til en Sygestue: — skulde man herved tjenstligst anmode Dem, at ville, i Henseende til den 1., 2. og 4. Post, give Landphysikus Svendsen Besked efter ovenmeldte Deres Erklæring, og, betræffende den 3. Post, tilkjendegive ham: at det indtil videre maa have sit Forblivende ved de i denne Henseende gjorte Foranstaltninger. — Iövrigt skulle man, i Anledning af Collegii medici i sammes Betænkning over fornævnte Landphysikus Svendsens Forestilling gjorte Forslag, om, at Regnskaberne for Medikamentpengene burde, forsynede med Factura over de foreskrevne Medikamenter, med Lægens originale Recepter og hans Dagbog over de Syges Sygdomme &c., aarlig indsendes til bemeldte Collegii Revision, ligesom alle andre Medikament-Regninger, lige tjenstl. udbede sig Deres Tanker om, hvorvidt dette Forslag kan udföres. — Det kgl. Danske Cancellie den 14. Martii 1801.

Cancellie-Skrivelse til Biskop Geir Vidalin, ang. Præstekaldet Garðar paa Akranæs. Khavn 23. Marts 1801[1]. — Canc. 1. Departem. Brevb. 1801, Nr. 394. 1801. 23. Marts.

P. M. Sognepræsten til Garde, Hr. Hallgrim Johnsen, har, som D. Höiærv. er bekjendt, ansögt om Godtgjörelse for det Tab af 2 Rd. aarlig, som han foregiver at have lidt i sine Indkomster derved, at Bönderne paa Store og Lille Lambhage, samt Galterholt, ved Reskr. af 6. Julii 1798 er tilladt for Eftertiden alene at söge Leiraa Kirke. Han anförer tillige, at hans Embeds-Indkomster kuns belöbe sig til 35 Rd. 78 Sk., hvoraf han maa svare Pension til en Enke i Kaldet; i hvilken Anledning D. Höiærv. udi herover afgivne Erklæring melder, at De bar tilskrevet bam at holde inde med at betale denne Pension, paa Grund af at Reskr. af 5. Juni 1750 byder, at Pensioner ikkun bör ydes af de Kald, hvis Indkomster ere fra 50 til 60 Rd. — Men da det af vedlagte fra Hr. Stiftamtm. Stephensen indsendte Copie af en Qvittering fra den forrige Præstes Enke, Christin Eyriksdatter, hvori hun tilstaaer at have imodtaget 35 Rd., „som er Garde Præstekalds balve Indtægt fra Fardag til Fardag", erfares, at Kaldets Indkomster ere saa store, at den paalagte 1/10 Enkepension, ifölge ovenmeldte Reskript af 5. Juni 1750 § 1, deraf bör svares, saa vilde D. Höiærv. behage at tilkjendegive saavel Enken som Præsten Saadant til Efterretning. Hvad derimod den ansögte Godtgjörelse angaaer, da vil samme efter de oplyste Omstændigheder aldeles bortfalde, saameget mere, som Præsten ved den skeete Forandring tillige er befriet for den Besværlighed og Fare, der var forbunden med paa Embeds Vegne at besöge de Gaarde, der nu ere fratagne Kaldet. — Iövrigt skulde man

---

[1] Canc. Skriv. 28. Mai 1803.

1801. tjenstlig have D. Höiærv. anmodet om, at give Supplikanten en Irettesættelse for hans urigtige Beretning om
23. Marts. Kaldets Indkomster, da man ikke paatvivler, at D. Höiærv., ved de forlangte Oplysningers Indsendelse, for Fremtiden vil paasee, at disse blive saa nöiagtige, at de kunne tjene til sikker Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 23. Marts 1801.

28. Marts. **General-Postamts-Plakat ang. Brevpost-Taxt i Danmark, samt Slesvig og Holsteen. Khavn 28. Marts 1801**[1]. — Qvart-Forr. for 1801, S. 58-111; Rubr. hos Schou XIII, 218—264. — **Uddrag.**

Plakat, hvorved en ny Brevposttaxt for Kongeriget Danmark og Hertugdömmene Slesvig og Holsteen bekjendtgjöres.

Efterat General-Postamtet, ifölge H. kgl. Maj^ts Befaling, har gjort allerund. Forestilling, betræffende en rigtigere Bestemmelse af Brevtaxten for Kongeriget Danmark og Hertugdömmene Slesvig og Holsteen, og tillige har forelagt Allerhöists. en udarbeidet ny Brevtaxt, har allerhöistbem^te H. kgl. Maj^t. under 16. Decembr. f. A. behaget allern. at resolvere saaledes:

— — Denne nu saaledes foreskrevne Taxt skal tjene til Regel og sættes i Udförelse ved alle Post-Contoirer i Vort Rige Danmark og begge Vore Hertugdömmer fra den 1. Maji næstkommende Aar. — — — Forommeldte Taxt lyder saaledes:

— — § 3) .... — 4) De til Bornholm, Færöerne, Island og de danske vestindiske Öer bestemte Breve skal, saavidt de forsendes med Posterne i Kongerigerne Danmark og Norge og Hertugdömmene Slesvig og Holsteen, aldeles betales . . . . . General-Postamtet den 28. Martii 1801.

[1]) Ophævet ved Brevposttaxt 15. Juli 1818.

General-Postamts-Plakat ang. **Brevpost-Taxten i Norge.** Khavn den 28. Marts 1801. — Qvart-Forr. for 1801, S. 45—57. Rubr. hos Schou XIII, 264-274. — **Uddrag.** 1801. 28. Marts.

PLAKAT, angaaende hvorledes der, i Overeensstemmelse med de Bestemmelser, som indeholdes i den ved Plakat af Dags Dato bekjendtgjorte nye Brevpost-Taxt for Kongeriget Danmark og Hertugdömmene Slesvig og Holsteen, skal forholdes i Kongeriget Norge.

Ved Resolution af 12. Decembr. f. A., hvorved H. Majt. har approberet den ved Plakat af Dags Dato bekjendtgjorte nye Brev-Posttaxt for Kongeriget Danmark og Hertugdömmene Slesvig og Holsteen, har det behaget Allerhöistsamme tillige allern. at befale, at de Bestemmelser, som indeholdes i bemeldte Taxt, forsaavidt de vedkomme Kongeriget Norge, ... skulde, ved en særskilt Plakat, fastsættes og bekjendtgjöres til Efterretning og Iagttagelse i sidstbenævnte Rige fra den 1. Maji næstkommende ....

— — — § 3) — — — 4) De fra Norge til Bornholm, Færöerne, Island og de danske vestindiske Öer bestemte Breve skal, forsaavidt de forsendes med Posterne i Kongerigerne Danmark og Norge, og Hertugdömmene Slesvig og Holsteen, af Afsenderen aldeles betales. — — — General-Postamtet den 28. Martii 1801.

Kongelig Resolution ang. **Sagernes Fordeling mellem Cancelliet og Rentekammeret.** Khavn den 10. Juni 1801. — *see* Canc. Circ. 11. Juli 1801. 10. Juni.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Wibe i Vester-Amtet, ang. **Handels-Tilladelse paa Búðum.** Khavn den 13. Juni 1801. — At det kan være Capitain Mindelberg tilladt at fortsætte sin Handel i 5 Aar 13. Juni.

1801. 13. Juni. paa Budenstad (Búðum), uden at bosætte sig og opföre Bygning i Kjöbstaden Grönnefjord (Grundarfjord). — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 220. Communication til Mindelberg Copieb. sst. Nr. 219.

13. Juni. **Rentekammer-Skrivelse** til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. **Hoveriefrihed for Gaarden Svidholt.** Khavn den 13. Juni 1801. — At Eieren af Jorden Sviðholt, Bjarni Haldorsson, kan, efter hans Ansögning og de af Stiftamtmanden oplyste Omstændigheder, være fri for at svare de Jorden paahvilende tvende Dagslaatter og to Riisheste til Bessastad, hvorimod Amtmand Wibe bliver at godtgjöre af Jordebogskassen aarlig i hans Embedstid 1 Rd. 39 Sk. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 186. — Communication og Ordre til Landfogden s. D. Copieb. sst. Nr. 187.

13. Juni. **Rentekammer-Skrivelse** til Landfoged Finne, ang. **Holum Bispestols Oplagspenge.** Khavn den 13. Juni 1801[1]. — At Amtmand Thorarensen har indberettet, at have endvidere indbetalt til Jordebogskassen 134 Rd. 22 Sk. af Holum Skoles Midler, hvorfor Landfogden beordres til, i Overeensstemmelse med Rentekammerets Ordre 21. April 1798, at udbetale til Stiftelsen 4 pCt. Renter af dette Belöb fra Indbetalingernes Dato at regne. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 193[2].

11. Juli. **Cancellie-Circulaire** til samtlige Övrigheder i Danmark, Norge og Island, ang. **Sagernes Fordeling mellem Cancelliet og Rentekammeret.** Khavn den 11. Juli 1801. — Bekjendtgjort ved Landsoverretten i Island 14. Septbr. 1801, og i Synodalforsamlingen 1802, jevnf. Minnisverð Tíðindi II, 462, hvor et kort Udtog paa Islandsk meddeles. Canc. 1. Depart. Brevb.

---

[1]) Rentek. Skriv. 27. Marts 1802.

[2]) Meddelelse herom er under s. D. afgaaet til Cancelliet og til Amtmand Stephan Thorarensen. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 194—195.

1801, Nr. 739. Coll. Tid. 1801, S. 399—402; Fogtm. VI. 11, 207—210. 1801. 11. Juli.

P. M. Under 12. Septbr. f. A. behagede det H. Maj. allern. at resolvere saaledes:

„Da Vi finde, at endeel Sager, som nu ere henhörende under det Danske Cancellies Afgjörelse, burde henlægges under Rentekammeret, hvorimod andre sortere under dette Collegio, som efter sammes Natur burde af Cancelliet expederes, saa ville Vi, at disse Sagers Fordeling bestemmes efter andre Regler og i en med samme mere overeensstemmende Orden. — Til hine regnes Expeditionerne, som vedkomme de Vore geistlige og verdslige Embedsmænd beneficerede eller offentlige Stiftelser tilhörende Jordegodsers Afhændelse og Overdragelse til Eiendom, naar saavel Statens som Enkeltmands kjendelige Fordeel fremkalder saadan Forandring; thi ligesom det paaligger Vort Cancellie at haandhæve bemeldte Embedsmænd i de dem tilkommende Rettigheder, saa vente Vi derimod, naar Spörgsmaalet er om Landoeconomien, Jorders Cultur, Bestyrelse og Afhændelse, af Vort Rentekammer, igjennem hvilket Vore Anordninger disse Gjenstande betræffende emanere, den Sagkyndighed, som kan være Os Borgen for rigtige Grundsætningers hensigtsmæssige Anvendelse, ved Fæstejorders Overdragelse til Eiendom, til mueligste Fordeel for Vedkommende. — Da det derimod henhörer til Justits-Collegii væsentligste Pligter, at vaage over de Umyndige og publique Stiftelsers Tarv, saa fölger ogsaa deraf, at sammes Regnskaber og disses Revision, som for en stor Deel nu ere henlagte under Rentekammeret, henhöre til Cancelliet, og bör af samme besörges til Betryggelse for Stiftelserne og de Umyndige; — men inden Vi herudi tage nogen nærmere Beslutning, ville Vi, at Vort Danske Cancellie og Rentekammer efter indbyrdes Correspondence forelægge Os en Plan, efter hvilken benævnte Sager kunne rigtigst, og i Overeensstemmelse med denne Vores tilkjende-

1801. givne allern. Villie, fordeles og anvises det Collegium,
11. Juli. hvortil de retteligen höre". — Efterat Cancelliet ifölge heraf har correspondereт med det kgl. Rentekammer, og sidstnævnte Collegium om denne Sag har gjort Forestilling til H. Majt., har det behaget Allerhöistsamme under 10. Juni sidstl. paany at resolvere som fölger[1]:

„Det er Vores allern. Villie, at alle Sager, som angaae Bestyrelsen af de geistlige og verdslige Embedsmænd beneficerede eller offentlige Stiftelser tilhörende Jordegodser, og disses Afhændelse og Overdragelse til Eiendom, skulle, forsaavidt deres Ventilation ikke allerede er begyndt, henlægges nu strax fra Vort Danske Cancellie under Vort Rentekammer, hvis nærmere Forestilling Vi forvente, angaaende hvorledes disse Sager ved samme ville blive at besörge. Derimod skulle alle de Sager af dette Slags, som ere begyndte at ventileres, afgjöres ved Cancelliet, dog efter foregaaende Overeenskommende med Rentekammeret i ethvert enkelt Tilfælde. — De trende under Vort Rentekammer hidtil værende Comptoirer for Revisionen af Regnskaberne for Umyndiges Midler og de tvende Comptoirer for Revisionen af Regnskaberne for de danske og norske Kjöbstæders Indtægter og Udgifter, med alle derhen hörende Sager, saavel som den under det ene af bemeldte trende Comptoirer henlagte Revision af Regnskaberne for Gisselfeldts adelige Jomfrukloster, og for Opfostrings-Stiftelsen for nyfödte og forladte Börn, samt af de fra Amtstuerne indkommende Beregninger over de af Vores Kasse skeete Forskudde for bemeldte Stiftelse henlægges fra næstkommende 1. Julii aldeles under Vort Danske Cancellie. — Endeligen ville Vi, at Revisionen af Regnskaberne for Kjöbenhavns Tugt- og Forbedringshuus, Rasphuset, Möens Tugthuus, Vartou Hospital, det almindelige Hospital, Abel Cathrines Hospital,

[1]) Resolutionen med Rentekammerets Forestilling i Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. 1801 Litr. A, Nr. 194.

Sanct Hans Hospital, og Claudi Rosets Stiftelse, Opfostringshuset, Kjöbenhavns Fattigvæsens Indtægter og Udgifter, Herlufsholms Skoles Gods, Harboes Enkefrue-Kloster, Hilleröd Hospital og Stövringgaards adelige Jomfrukloster skulle, som hidtil, besörges i Rentekammerets Kjöbenhavnske, Sjellandske og Jydske Renteskriver-Comptoirer, saalænge nærværende Renteskrivere ere betroede disse Comptoirer. Men disse samme Regnskabers Decision og de dertil henhörende Sagers Referat, skulle fra bemeldte 1. Julii overtages af Cancelliet". — Man skulde altsaa til behagelig Efterretning tjenstl. meddele (Tit.) disse allerh. Resolutioner, bvorefter Vedkommendes Forestillinger, Ansögninger og Breve, som angaae de ovennævnte Sager, ville blive at indsende til det Collegium, under hvilket disse Sager ifölge foranförte Bestemmelser for Fremtiden skulle henhöre. Det kgl. Danske Cancellie den 11. Julii 1801. 1801. 11. Juli.

Kongelig Resolution ang. **Laan af Collecten til Fiskeriets Fremme.** Frederiksberg 15. Juli 1801. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 82, Nr. 76. 15. Juli.

Bonden Gudmunder Ingemundsen, af Bredholt i Guldbringe Syssel i Island, ville Vi, til i Forening med Kjöbmand Thorkild Bergmand af Reykevig at kjöbe et Skib i Kjöbenhavn til Brug ved Fiskerie under Island, allern. tilstaae et Laan af 1000 Rd. af Collectpengene, imod at han deraf svarer aarlige Renter, 4 pCt., og efter de 2 förste Aars Forlöb afdrager aarligen paa Capitalen 150 Rd., samt iövrigt for Laanet giver Underpant i faste Eiendomme og Skibet, hvorfor han til Stiftamtmanden skal indlevere behörig Obligation med Kjöbmand Bergmands Paategning som Cautionist og Selvskyldner, da Pengene, naar en Gjenpart af denne Obligation til Vort Rentekammer fra Stiftamtmanden indsendes, kunne udbetales i Kjöbenhavn, dog at Skibet, forinden det afgaaer fra Kjöbenhavn, assureres, og

1801. 15. Juli. Assurance-Policen til Vort Rentekammer indleveres. — Friderichsberg Slot den 15. Julii 1801[1].

21. Juli. **Rentekammer-Skrivelse til Cancelliet, ang. Planen for det islandske Skolevæsens Indretning. Khavn den 21. Juli 1801.** — Rentek Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 241.

Efter at have igjennemgaaet og overveiet de angaaende den af Skolevæsenet i Island allern. befalede Commission gjorte Forslage, som ere dette Kammer tilstillede ved det kgl. Danske Cancellies Skrivelse af 25. Novbr. f. A., lade vi samme med dertil hörende Documenter fölge tilbage, med tjenstligst Formeld.: at vi, hvad Sagen i Almindelighed angaaer, ikke kan andet end tiltræde velbemeldte Cancellies Formening, at Justiceraad Stephensens og Amtmand Vibes Forslage, saavel i Henseende til den saa kaldede lærde Skole, som Almuens Underviisning, ere at foretrække for Justiceraad Thorkelins og Amtmand Thorarensens Forslag, hvilket vi dog maae overlade til det kgl. D. Cancellies nærmere Bedömmelse, som en Sag dertil henhörende; men det, som egentlig vedkommer dette Kammer, er, at undersöge de Kilder, hvorfra Indtægter skal tages til at bestride Udgifterne. Endog fra den Side betragtet er Forslaget fra bemeldte Stephensen og Vibe at foretrække for hines Forslag, da der, som fölgende vore Anmærkninger udvise, knap gives Udveie til sammes Iværksættelse, end sige til tvende lærde Skolers og ordentlige Almueskolers Oprettelse paa Landet, og af den Aarsag indskrænke vi og vores Bedömmelse alene dertil.

Angaaende den saakaldede lærde Skole paa Reykevig for hele Landet. — Til at bestride Udgifterne behöves,

---

[1]) Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Olaf Stephensen ved Rentek. Skrivelse 22. August 1801. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 265.

efter Forslaget, en aarlig Indtægt af 3926 Rd. 46 Sk.; 1801.
for at bringe denne Summa tilveie, gjöres Beregning 21. Juli.
paa Fölgende:

	Rd. Sk.	Rd. Sk.
1) Reykevigs Skoles nu havende Fond, efter det allern. Reglement af 5. (25.) April 1785, aarlig . . .	1500. »	
men da, ifölge kgl. allern. Resol. af 14. Januar 1791, af denne Fond aarlig skal svares 6 pCt., saa mangler heri		90. »
2) Gjöres Beregning paa, at den ved allerhöistbemeldte Reglement bestemte Lön for en Lector er hidtil bespart, og at af denne Besparelse, som anslaaes til 2614 Rd. 36 Sk., maatte deu nye Indretning komme aarlig tilgode i Renter	104. 56.	
men foruden at denne Besparelse er anslaaet 214 Rd. 36 Sk. for höit, og at derfra endvidere for 1 Aar, ifölge allerhöistbemeldte Resolution af 14. Jan. 1791, fragaaer for 6 pCt., 90 Rd., hvoraf entstaaer en Deficit i de beregnede aarlige Indkomster af		12. 14.
bliver det Spörgsmaal, hvorvidt det kgl. Finance-Collegium vil give sit Bifald til denne Besparelses Anvendelse paa den foreslagne Maade, eller om Belöbet ikke bör falde den kgl. Kasse tilgode, da i saa Fald Deficit i den aarlige Indtægt forhöies med 92 Rd. 42 Sk.		
3) Ligeledes er der gjort Beregning paa, at de i allerhöistbemeldte Reglement bestemte 14 Rd. 28 Sk.		
Lateris . .	1604. 56.	102. 14.

		Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
1801. 21. Juli.	Transp. . .	1604.	56.	102.	14.
	aarlig til Postindretningen for Lectors Breve maae være besparede, fordi der ingen Lector har været, og saaledes give Renter	7.	14.		
	Men skjöndt denne Udgift er benævnt under Titel af Lectors Breve, kan det dog ikke være at forstaae, uden saavidt disse Breve, Skolen vedkommende, nyde Portofrihed, hvorfor de og ere aarlig udbetalte til Postindretningen, til at bestride dens Indtægten overballancerende Udgifter, og vil fremdeles saaledes blive at anvende, saa at denne calculeret Indtægt vil bortfalde . .			7.	14.
	4) Af Collectpenge foreslaaes engang for alle et Tilskud af 207 Rd. 4 Sk., der giver aarlig Renter . .	8.	27.		
	Men da for nærværende Tid er anderledes disponeret over disse Penge og deres Renter, nemlig ifölge kgl. allern. Resol. af 28. Mai f. A. til at foranstalte Sökysterne og Havnene opmaalte, saa kan derpaa ikke gjöres nogen Regning, i det mindste ikke paa nogle Aar, men disse Renter udgaae			8.	27.
	5) Renter af nogle saakaldte Skolepenge 1700 Rd., som skal staae hos Biskoppen[1]	68.	»		
	Lateris . .	1688.	1.	117.	55.

[1]) Herved menes udentvivl de saakaldte „islandske Penge", som stode under Sjællands Biskops Bestyrelse og ifölge dennes Beretning („Pligtankeret" II. B. 5. H., „Coll. Tid. 1799" S. 522) udgjorde 1700 Rd. Capital i Aaret 1798, jevnf. Canc. Skriv. 16. Septbr. 1797.

	Rd. Sk.	Rd. Sk.	1801.
Transp. . .	1688. 1.	117. 55.	21. Juli.
Herved kan fra dette Kammers Side ikke være Noget at erindre, som Samme uvedkommende, da det maa overlades til det kongel. Danske Cancellie saavel at undersöge Rigtigheden heraf, som nærmere at bedömme, hvorvidt disse Penge efter deres Natur rettest kan anvendes hertil eller til Bedste for Almue-Skoler.			
6) For aarlige Eleemosynarii og Degnepenge, som svares af Klosterne og de store Præstekalde, er beregnet	298. 88.		
Hvorpaa ikke kan gjöres nogen Beregning, da disse Penge ere, som Forslaget selv for endeel bemærker, bestemte til andet Brug, nemlig til Fjerdings-Chirurger, Apotheket m.v., altsaa udgaaer		298. 88.	
7) Ved Holums Bispestols Nedlæggelse og dets Godses samt Skolens Godses Bortsælgelse beregnes Renterne af de Capitaler, som det formodes at kunne udbringes til, nemlig Skolens Gods efter dets nu givende Indkomster . . 1189 Rd. at regne til . . . . 30,000 — Bispestolens ligesaa . . 10,000 — Bispens nye Huus . . . 1,000 — og Bispegaarden . . . . 1,000 — er . . 42,000 Rd. hvoraf de aarlige Renter belöbe . .	1680 »		
Lateris . .	3666. 89.	416. 47.	

1801. 21. Juli.

	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
Transp. . .	3666.	89.	416.	57.
At denne Regning er usikker, og at i Forslaget er antaget saa höi Summa, som man har troet mueligt at erholde, derom vidner dets Yttrende, naar der siges, at det er imod Rimelighed, at Alt det, som saaledes skal sælges, kan udbringes til 1850 Rd. mere end det er anslaaet til. — I Uvisheden lader man det dog her passere, og forbeholde os nærmere at anmærke, hvad vi troe fornödent til at befordre dette Salg.				
8) Der gjöres Regning paa, at Skole-Oeconomien har i Kongens Kasse staaende paa Rente 500 Rd., hvis Renter bringes i Anslag med	20.	»		
Men Alt hvad vides at indestaae af disse Penge, er, at der staaer for nærværende Tid i Jordebogs-Kassen paa Rente 276 Rd. 21 Sk., ibegreben de efter det kgl. Danske Cancellies Begjæring af 10. Decbr. f. A. modtagne 134 Rd. 22 Sk., altsaa 223 Rd. 75 Sk. mindre, hvoraf Renterne mangle			8.	89.[1]
Lateris . .	3686.	89.	425.	40.

[1]) det maa dog bemærkes, at de af Stephensen og Wibe paaregnede 500 Rd. virkelig vare tilstede, foruden de her anförte 276 Rd. 21 Sk., i en Obligation fra 1786, hvilken og er kommen frem ved den senere Opgjörelse af Skolens Status; derimod er ved denne kun 109 Rd. 42 Sk. fremkomne af de her af Rentekammeret anförte 276 Rd 21 Sk. og de övrige Oplagspenge for Holum Bispestol, der ifölge Amtmand Thorarensens Opgjörelse 24. Septbr. 1804 ud-

	Rd.	Sk.	Rd	Sk.	1801.
Transp. . .	3686.	89.	425.	40.	21. Juli.
9) For Aabods-Penge for Biskoppens Mensal anföres at indestaae . . . . 500 Rd. Hertil lægges 10 Aars Renter af denne Capital . . . 200 — tilsammen . . 700 Rd. hvoraf beregnes Renter	28.	»			
Men hvad der egentlig menes med disse Penge, vides ikke her ved Kammeret. Thi vel blev ved afg Biskop Stephensens Udnævnelse til Biskop paa Holum allern. bevilget nogle Penge aarlig til Bispestolens Godses Istandsættelse, men de ere ophörte fra 1791 Aars Begyndelse, ifölge kgl. allern. Resol. af 14. Januar 1791, og Intet haves deraf tilgode; fölgelig udgaaer dette Belöb . . .			28.	»	
10) Bispetienden i Öe- og Skagefjords Sysseler anslaaes aarlig, eftersom de nu svares, til	96.	»			
hvorved ei vides Noget at erindre, da det er usædvanligt, at Forpagtnings-Afgifter i Island declinere.					
11) Som tilforn har været Mere bevilget til Underviisning for chirurgiske Lærlinger, end nu, tilstaaes	20.	»			
Der har nemlig tilforn været bevilget til tvende Lærlingers Underviisning 20 Rd. til hver; men siden					
Lateris . .	3830.	89.	453.	40.	

gjorde ialt 4537 Rd. 15²⁹/₃₀ Sk. (de nævnte 500 Rd. iberegnede), jevnf. Rentek. Skriv. 27. Marts og 7. August 1802, 31. Marts og 13. Oktbr. 1804.

1801.
21. Juli.

	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.
Transp. . .	3830.	89.	453.	40.
er det forandret derhen, at der ifölge kgl. Resol. af 8. Julii 1796 ikkuns tilstaaes 30 Rd. til en Lærling; der er altsaa ingen Grund for at beregne disse 20 Rd. Stiftelsen tilgode, men maa udgaae . .			20.	»
12) Endelig er Bispe-Enkernes Lehnsgods efter dets Revenüer anslaaet til saa stor Capital, som giver i Renter	100.	»		
Herom refereres til hvad om Godsets Værdie i Almindelighed er anmærket under 7. §.				
Summa . .	3930.	89.	473.	40.

Altsaa vil herefter, endog uden Hensigt til Uvisheden om, hvorvidt Godset kan udbringes til den anslaaede Værdie, mangle til at bestride de visse aarlige Udgifter efter Forslaget 473 Rd. 40 Sk. aarlig, det er en frugtbringende Capital 11,833 Rd., eller, i Tilfælde at der efter foranstaaende 2. § ikke kan gjöres Regning paa den besparede Lectors Gage, 14,148 Rd. — Foruden forommeldte Udgifter er der endvidere bragt i Forslag, at der maatte lönnes en Gartner af Meelbödernes Renter, for at oplære Disciplerne i Haugedyrkningen, med videre. Der er ikke bestemt med hvor stor Lön en saadan Gartner skulde aflægges, men det lader sig let indsee, at ingen dansk Mand kunde eller vilde gaae derover for mindre end maaskee hele Belöbet af Meelbödernes Renter, der belöber aarlig circa 160 Rd; men foruden at der er allern. anderledes disponeret over disse Renter, nemlig til Præmier for Jordforbedringer, saa at disse ikke dertil kan blive at anvende, synes det ikke at lönne sig, at anvende saa

Meget paa at bibringe Disciplerne Kundskab i den Deel 1801.
af Haugedyrkningen, som er anvendelig i Island, nemlig 21. Juli.
Kaal, Kartofler og Rödder, som voxe under Jorden, med videre, der snart er lært, og til hvilket at erhverve der gives lettere Udveie, da vi vide, at der paa Reykevig opholder sig en Mand, som skal have drevet Haugedyrkningen der saavidt som det kan lade sig gjöre, og som vel kunde være at formaae til heri at gaae tilhaande for en langt ringere Betaling, end det vilde koste at sende en Gartner over til Landet. — Videre skulde der, efter Forslaget, opföres en Bygning for en saakaldet Oeconomus ved Skolen, som for Betaling skulde forsyne Disciplerne med Spiisning og Pleie i Sygdomstilfælde; men efter vores Tanker vilde det vel blive en saadan Mands Sag selv at anskaffe sig fornödent Huus, naar han vilde derved söge sin Næring; hertil kommer, at man ikke kan indsee, at det skulde være fornödent under den forandrede Indretning mere at sörge derfor, end nu skeer ved Reykevigs Skole, da Disciplerne selv, eller disses Forældre og Venner, drage Omsorg derfor. Iövrigt er tillige den til saadan Huses Opförelse formerte Beregning heel mislig, thi foruden at man, efter den Kundskab man her ved Kammeret har om, hvor kostbart det er at lade bygge i Island, ikke kan antage, at en saadan Bygning, der, som det lader til, skulde have 2 Etager, kunde opföres for 1500 Rd., mangler endog meget i Calculen til at kunne bringe denne Capital tilveie. Udgiften skulde nemlig bestrides af hvad der i de förste Aar kunde spares af 200 Rd., som ere bestemte til Stipendier, og af 50 Rd. til Dimittendos aarlig. Naar man antager, at Ingen nöd Stipendier eller bleve dimitterte i de förste 6 Aar, udgjör det vel de 1500 Rd., men det er at mærke, at i Beregningen over Udgifterne ere de 50 Rd. ikke förte til Udgift, men alene noterte, som först faldende i Tiden, naar Indtægten blev forögbecet ved at bespare Holums

1801. Præstelön, altsaa er her Intet at spare til Bygningshjælp;
21. Juli. og hvad angaaer de andre 200 Rd., da viser Forslaget, at deraf maa anvendes 100 Rd. aarlig til andre Udgifter, indtil Enkernes Lehnsgods kan blive solgt, fölgelig er her ikkuns at spare i 6 Aar 100 Rd. aarlig, eller i det Hele 600 Rd. istedetfor 1500 Rd. — Det er saaledes ikke alene vist, at der efter Forslaget ikke haves de fornödne Indtægter til at bestride Udgifterne med, men der kan ikke engang gjöres nogen sikker Beregning over, hvad Bidrag der behöves til at fuldföre denne saa vigtige og nödvendige Sag, förend man har erfaret, hvad Holums Bispestols og Skolens Gods ved Bortsælgelse kan være at udbringe til. Som det förste Skridt i Sagen vilde vi derfor tilraade, at der, naar ellers det kgl. D. Caneellie heri bliver af lige Tanker, blev erhvervet kgl. allern. Approbation paa, at Holums Bispestol og Skole skulde nedlægges og Godset bortsælges, saavelsom Enkernes Lehnsjorder, naar disse ved Döden afgik, da de nuværende Discipler maatte begive sig til Reykevigs Skole og der for det förste nyde lige Almisse med sammes Discipler, som bliver at udrede af Godsets Indkomster, saalænge det ikke var solgt, og efter den Tid af Renterne af den udkommende Capital. At der med Godsets Bortsælgelse strax tilkommende Aar skulde gjöres Begyndelse, og Omgangsmaaden dermed formene vi maatte blive denne: — Under 18. Junii f. A. har det allern. behaget H. Majt. at anordne en Commission til at taxere alt Jordegods i Island; af de udnævnte Commissarier maatte tvende beordres strax næste Foraar at begive sig til Nordlandet, og der, naar de först havde taxeret dette Gods, strax sogneviis opraabe det ved Auction til Bortsælgelse paa nærmere Approbation, til hvilken Ende de til Efteraaret maatte indsende saavel Taxerings- som Auctionsforretningen, med deres Betænkning om de gjorte Buds Antagelighed. Ved at gaae frem paa den Maade blev vundet: at man blev vis paa

at faae Godset betalt efter dets sande Værdie, istedetfor at det, efter det Mörke, som nu hviler over den Deel af det islandske Skattevæsen, vilde være höist usikkert at bedömme. — En Omstændighed, der tillige taler for, at der Intet tabes ved i nogen Tid at lade det beroe med Planens Udförelse efter Udfaldet af Godsets Bortsælgelse, finde vi endnu at maa gjöre det kgl. Danske Cancellie opmærksom paa, den nemlig, herfra at udfinde de Skolelærere, som under den nye Indretning vil behöves. At man ikke kan gjöre sig stort Regning paa, at de nu ved Skolerne værende Lærere ere skikkede dertil, derom troe vi det kongel. Danske Cancellie ikke vil tvivle. At faae dertil duelige danske eller norske Mænd, vil formeentlig blive vanskeligt, under de i Forslaget anförte ringe Vilkaar, hvortil kommer, at man i al Fald formedelst Sproget ikke kan gjöre Regning paa den Nytte af dem, som af indfödte Islændere, men disse maatte vel först daunes til Skolelærere ved det lærde Skoleseminarium, og at man kan haabe at finde saadanne Subjecter om nogen Tid, ville vi formode, da vi vide, at allerede tvende Personer fra Island deri ere placerede. — Angaaende Almueskolevæsenet, da er hvad vi finde at erindre ved Justitsraad Stephensens og Amtmand Vibes derom gjorte Forslage alene dette: at der er gjort Forslag paa, at dertil maatte aarlig anvendes 800 à 1000 Rd. af Collectpengenes Renter, men at derpaa, efter hvad foran er meldt ved Anmærkningerne over den lærde Skoles Indtægter under 4. §, ikke kan gjöres Regning endnu i nogle Aar; samt at vi finde betænkeligt, at Præsterne i Island skulde ved deres Kalds Forbedring, fremfor Præsteskabet i Danmark og Norge, fritages for at svare den allernaadigste Procento-Embeds-Skat, og at det i alt Fald vil være nödvendigt derom at fornemme det kongel. Finance-Collegii Tanker. Rentekammeret den 21. Julii 1801.

1801. 21. Juli.

1801.
28. Juli. **Rentekammer-Skrivelse til de ved Opmaalingen i Island ansatte Officerer, ang. Planen til Islands Opmaaling. Khavn den 28. Juli 1801.** — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 242.

Indtil De kan blive forsynet med en fuldstændig Instruction, vilde De imidlertid lade Dem være angelegent strax ved Ankomsten at udsee Stationer, opreise Signaler, begynde med at observere Vinkler i Triangler, at slaae en Meridian ved Solens Azimuther, og endelig at maale den förste og Hoved-Grundlinien tvende Gange med Stænger, hvilken Grundlinie maa være af 1 à 2 Miles Længde, og naar den ikke kan findes paa Landjorden, tages ved Sökysterne og i Vinter maales paa Isen. Tillige önsker dette Kammer, at De ved Deres Ophold paa Reykevig ville opmaale Kjöbstædens Grund, og derover forfatte en udförlig Grundtegning, samt topographisk Beskrivelse. Rentekammeret den 28. Julii 1801.

31. Juli. **Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Nedlæggelse af Kirken paa Snæfokstaðir, m. v. Frederiksberg 31. Juli 1801.** — Canc. 1. Departem. Registr. 1, 343ᵇ—344 (1801, Nr. 284). P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 204-205. Coll. Tid. 1801, S. 486—487. Fogtm. VI. 11, 218—219. Rubr. i Minnisverð Tíðindi II, 462.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Præsten til Snæfogstad og annecterede Menigheder under Arnæs Syssel udi Vort Land Island, Herr Eggert Bjarnesen, allerund. har anholdt om, at maatte befries for at opbygge den aldeles faldefærdige Hovedkirke Snæfogstad, men at samme for Eftertiden ganske maatte nedlægges og Klosterhole Kirke i dens Sted blive Hovedkirke, samt at den Os tilhörende Jord Klosterhole maatte

skjænkes til Præstekaldet, eller tillades mageskiftet med Snæfogstad, uden Hensigt til Jordernes forskjellige Afgift; og det af eders herover afgivne Erklæring, som tilligemed Ansögningen er bleven Os forelagt, erfares: at Snæfogstad Kirke ei alene er unödvendig, da Menigheden ikkun bestaaer af 19 til 20 Personer, der have erklæret sig villige at söge Annexkirkerne, men ogsaa faldefærdig, og eier Intet, hvoraf den igjen kan opbygges, samt at Enken i Kaldet vel ved den af Herredsprovsten afholdte Udtægts-Forretning er paalagt at svare nogen Aabod paa Kirken, omtrent 12 Rd., men at denne Sum deels er aldeles utilstrækkelig til dens Opbyggelse, deels vilde være næsten umulig at erholde hos denne yderst fattige Enke, der mangler det Nödvendige til egen og tvende Börns Underholdning; ligesom I ogsaa, paa Grund af Ansögerens ringe Kaar, have anbefalet det attraaede Magelæg af Gaarden Klosterhole med Snæfogstade: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning af foranförte Omstændigheder samt efter Vort Rentekammers i Henseende til Mageskiftet afgivne Betænkning, allernaad. ville have bevilget:

1801.
31. Juli.

1) at Snæfogstad Kirke maa nedlægges, og ved offentlig Auction bortsælges, samt Kjöbesummen med Kirkens Instrumenter og Ornamenter, ved din, Biskop Vidalins, Foranstaltning, skjænkes til den nærmeste fattige Kirke. — 2) at Hovedkirken for Fremtiden maa være paa Klosterhole, og Gudstjenesten der forrettes tvende hellige Dage, men hver tredie Helligdag paa Annexet Burfell. — 3) at Snæfogstad Sogn maa fordeles saaledes, at Gaarden Snæfogstade söger Kirken paa Klosterhole, men den anden Bondegaard Öndverdarnes, tilligemed de tvende Husmænds-Pladser, henlægges til Annexkirken paa Burfell. — 4) at Præste-Enken i Kaldet maa, i Betragtning af hendes kummerfulde Forfatning, eftergives de 12 Rd., hun er tilfunden at udrede

1801. 31. Juli. som Aabod paa Snæfogstad Kirke; — samt 5) at den Os tilhörende Jord Klosterhole maa mageskiftes med den beneficerede Jord Snæfogstad, for at anvendes til Bolig for Præsten i Fremtiden. — Derefter I eder allerunderd have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Friderichsberg den 31. Julii 1801.

31. Juli. **Reskript til Biskoppen over Sjællands Stift, Dr. Balle, ang. Understöttelse til en Geistlig af de saakaldte islandske Penges Renter. Khavn den 31. Juli 1801.** — Canc. 1. Departem. Registrant 1, 345b—346 (1801, Nr. 289).

Christian den Syvende &c. V. S. B. Eftersom Gamaliel Thorleifsen, forhen Capellan til Lövaas udi Nordre Syssel i Vort Land Island, allerund. har anholdt om, at maatte forundes nogen Pension eller Understöttelse til Livs Ophold, paa Grund af hans paakomne Sygdom og trange Omstændighed, som Stiftamtmanden og den constituerede Biskop over Holums Stift udi paategnet Erklæring have bevidnet: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning deraf, samt efter dit i denne Anledning allerund. gjorte Forslag, allernville have bevilget, at fornævnte Gamáliel Thorleifsen maa, til nogen Understöttelse i hans trængende Omstændigheder, anvises aarligen 20 Rd. af de saakaldte islandske Penges overskydende Renter, der staae under din Bestyrelse. Derefter du dig allerund. haver at rette og herom den fornödne Anstalt at lade föie. Befalende &c. Kjöbenhavn den 31. Julii 1801[1]. [ad mandatum].

---

[1]) Communication af dette Reskripts Indhold til Stiftamtmanden og Stiftprovsten i Holum Stift i Canc. Skriv. 1. August 1801 (1. Departem. Brevb. 1801, Nr. 835).

Plakat ang. Grundes Afstaaelse til offentlig Nytte. Frederiksberg den 31. Juli 1801. — 1801. 31. Juli.
Ikke publiceret ved Landsoverretten i Island, men derimod bekjendtgjort ved Synodalforsamlingen 1802; den anföres og som sendt til Island og Rubr. meddeles i Minnisverð Tíðindi III, 133. Canc. 2. Depart. Registr. II, 153 (1801, Nr. 778). Original-Aftryk hos Schultz. Colleg. Tid. 1801, S. 501—502. Qvart-Forr. for 1801, S. 276—277; Schou XIII, 291—292.

Plakat, hvorved de Bestemmelser, som ere fastsatte i Hensigt til Grundes Afstaaelser for Veivæsenet, Lendser og Lodsmærker, erklæres at skulle være gjældende i ethvert liguende Tilfælde.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at ligesom Vi ved Vore Anordninger om Veivæsenet i Vort Rige Danmark, dateret 13de Decbr. 1793, om Lendsers Indretning i Norge, dateret 1794, og om Lodsmærkers Anlæg for begge Riger, dateret 22. Novembr. 1799, have bestemt de vedkommende Grundeieres Rettigheder og Pligter, i Tilfælde af, at Jordlodders eller Eiendommes Afstaaelse maatte udfordres til disse Indretningers Iværksættelse; hvilke Bestemmelser ere byggede paa den Grundsætning: at Eiendomsretten ikke bör lide Indskrænkelse, med mindre det almindelige Bedste fordrer det, og at Eieren da tilkommer billig og fuldkommen Erstatning: — saa have Vi, med Hensyn til at afværge Tvistigheder og modvillige Nægtelser i lignende Tilfælde, saasom ved Skandsers Anlæg eller Udvidelse, Telegraphers Oprettelse og deslige, fundet fornödent, herved at kundgjöre til almindelig Efterretning, at de i fornævnte Lovgivninger foreskrevne Regler skulle være gjældende og til Fölge i enhver Begivenhed, hvor der, til Landets Forsvar eller offentlige Foranstaltningers Fremme, behöves Afstaaelse af Nogens Grund eller Eiendom. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 31. Julii 1801.

1801. 1. August. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Frihed for Jordskat af Studenters, Capellaners og Sysselmænds Bopæle.** Khavn den 1. August 1801. — Canc. 1. Departem. Brevb. 1801, Nr. 834; kort Udtog i Minnisverð Tíðindi III, 133.

P. M. Sysselmændene i Hunevands og Skagefjords Syssel, Assessor Islev Einersen og J. Scheving, have, paa Grund af den forskjellige Praxis, som hidtil har fundet Sted i Island, anholdt om dette Collegii Resolution ang. Skattefriheden for de Böndergaarde, som beboes af Studentere og Capellaner, samt lige Skattefrihed for Sysselmændenes Boliger. — Efter at have herover indhentet det kgl. Rentekammers Betænkning, undlader man ikke, i Overeensstemmelse med Hr. Stiftamtm.s og D. Höiærv.s derom yttrede Formening, tjenstligst at melde til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende:

1) at da de Gaarde, som beboes af Studenter, der fra Skolerne ere dimitterede, og ifölge For. af 3. Maji 1743 aarlig gjöre Rede for deres Fremgang i Theologien, samt öve sig paa Prædikestolen og i Catechisation, hidtil have været befriede for at svare den saa kaldede Skatmen derimod stedse have svaret Tiende saavel af Lösöre som af Jordegods, samt alle andre Ydelser til Præst, Kirke og Fattige, saa haves Intet imod, at disse bosiddende Studentere, hvis Antal ikkun er saare lidet[1], fremdeles nyde saadan deres fra umindelige Tider hafte Skattefrihed. — 2) I Henseende til de Gaarde, som beboes af Capellaner, da ere disse, naar de tilhöre Kirkerne, i Overeensstemmelse med Reglementet af 17. Julii 1782, fritagne for Tienders Ydelse, undtagen til

[1] det var af Stiftamtmanden og Biskoppen oplyst, at af 45 Studenter i Skalholt Stift vare kun 6 bosiddende, og deraf igjen ikke flere end 3, som kunde ansættes til Skat.

Fattige; og naar Capellanerne paa de Steder, hvor ingen bekvemme Præstekaldene tilhörende Gaarde findes, nödsages at tilbygsle sig andre, bör de ogsaa, som geistlige Embedsmænd, ansees fritagne for at svare Tiende til Andre end de Fattige. — 3) Hvad endelig angaaer de af Sysselmændene paaboende Gaarde, da ere disse vel ved kgl. Resolution af 7. Marts 1774 fritagne for at erlægge Tiende til Kongen, men denne Befrielse kan ikke udstrækkes til de 3/4 af Tienden, der skal ydes til Præst, Kirke og Fattige, saameget mindre som Sysselmændene stedse uden Vægring have erlagt samme. Det kgl. Danske Cancellie den 1. August 1801. 1801: 1. August.

Declaration og Extensions-Akt ang. Afdragsrettens Ophævelse imellem Danmark og Meklenborg-Schwerin. Frederiksberg den 28. August 1801. — Denne Akt er ikke bekjendtgjort i Island. Original-Aftryk hos Schultz paa et Halvark i 4to, hvis fuldstændige Titel er: „Declaration und Extensions-Acte der, zwischen Seiner Majestät dem Könige zu Dänemark, Norwegen &c. und Seiner Durchlaucht dem verstorbenen Herzoge zu Mecklenburg-Schwerin, wegen wechselzeitiger Aufhebung des Abschoss-Rechts unterm 30. Oktobr. 1772 geschlossenen Convention". — Coll. Tid. 1801, 595—597. Bekjendtgjort i Danmark og Norge ved Canc. Circ. 26. Septbr. (Fogtm. VI. 11, 279—280). 28. August.

Bevilling for Sysselmand Jon Jakobsson i Eyafjords Syssel, ang. Legitimation af hans uægte Sön. Khavn den 18. Septbr. 1801. — Canc. 3. Departem. Registr. I, 429 (1801, Nr. 1809). Rubr. i Minnisverð Tíðindi II, 134 (anfört under Datum 19. Septbr. under Eet med fölgende Canc. Skrivelse). 18. Septbr.

Vi Christian den Syvende &c. G V. At eftersom Sysselmand Jon Jacobsen af Espehole udi Vort Land Island for Vort Danske Cancellie haver andraget, at han udenfor Ægteskab haver avlet en Sön, navnlig Gisle Jonsen, der for nærværende Tid er Capellan i Vort Rige

1801. Norge, og hvilken Sön han önsker at legitimere: da
18. Septbr. ville Vi, i Anledning heraf, allern. have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at bemeldte Hr. Gisle Jonsen maa ansees som ægte Barn og nyde ægte Barns Rettigheder. Forbydende &c. Kjöbenhavn den 18. Septembr. 1801. [ad mandatum].

19. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden over Island, ang. Jonsbogens Gyldighed om Gave og Bebrevelse.** Khavn den 19. Septbr. 1801. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1801, Nr. 1174. Rubrum i Minnisverð Tíðindi III, 134, sammenstillet med den næst foran anförte Bevilling, saaledes, at man maatte ansee den for en kongelig Resolution.

P. M. Efter at have modtaget Hr. Stiftbefalingsm.' Betænkning i Skrivelse af 16. Septembr. f. A. over Sysselmand Jacobsens [1] hertil indkomne Forespörgsel om, hvilken Lov der i Henseende til Gave og Bebrevelse skal ansees gjældende i Island, skulle man tjenstl. melde til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for de Vedkommende, at da Norske Lovs 5—4. Cap. ikke ved nogen Lov er indfört i Island, saa bör Kong Magni

---

[1]) Sysselmand Jon Jakobssons Forespörgsel var foranlediget ved, at hans ægte Börn havde imod, at han og Hustru skjænkede hans Slegfredsön Gisli Jonsson, Capellan i Norge, 1/4 af deres udeelte Bo. Stiftamtmanden erklærede, at Jonsb. Arvebalk Cap. 28 var stedse bleven fulgt i Island, hvorved Alle og Enhver tillades at bortgive til deres ægte Börn eller Andre 1/4 af deres erhvervede Gods. Men da den Paagjældende var en Slegfredsön, og Loven kun taler om ægte Börn, mener Stiftamtm. det rettest, at Jakobs. lyser denne sin Sön i Kuld og Kjön efter N. L. 5—2—71, og da han ikke kan före Sönnen til Thinge, eftersom de opholde sig i forskjellige Lande, menes det rigtigst, at Lysningen foregaaer saavel for den Förstes som den Sidstes Værnething. Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Extract-Protokol 1800. A, Nr. 2062.

Lagabæters Jonsbog i denne Materie blive at fölge. 1801.
Iövrigt ville De behageligen tilstille bemeldte Sysselmand 19. Septbr.
Jacobsen herhos fölgende Legitimations-Bevilling for hans udenfor Ægteskab avlede Sön, Capellan Gisle Jonsen. Det kongel. Danske Cancellie den 19. Septembr. 1801.

Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Betaling til Forligelses-Commissarier. Khavn den 19. Septembr. 1801. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb 1801, Nr. 1176. 19. Septbr.

Til Svar paa Hr. Amtm.s Forespörgsel i Skrivelse af 20. August f. A., angaaende: hvorvidt Fredsmæglerne kunde tilkomme Godtgjörelse af vedkommende Parter, naar disse, efter at have erholdet Attest om, at mindelig Forening ikke er at opnaae, siden frafalde Sagen, skulde man tjenstl. tilmelde Dem, at det i denne Henseende bör have sit Forblivende ved Forordn. af 20. Januarii[1] 1797 § 40, dens tydelige og bestemte Ord, og vil De angaaende Deres Forslag i ovenmeldte Skrivelse om Forligelses-Commissariernes Reiseomkostningers Repartition i sin Tid erholde dette Collegii nærmere Resolution. Det kgl. Danske Cancellie den 19. Septembr. 1801.

Reskript til Biskop Geir Vidalin og Justitsraad Magnus Stephensen, ang. Forhöielse af de for Lemmerne i Hallbjarnareyri Hospital bestemte Underholdningspenge. Frederiksberg 25. Septbr. 1801. — Canc. 4. Depart. Registr. 1800—1808, 47b—48 (1801, Nr. 108). Colleg. Tid. 1801, S. 627—629; Fogtm. VI. 11, 278—279; Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 134. 25. Septbr.

Christian den Syvende &c. V. G. Da Forstanderen

[1] I Brevbogen staaer ved en Skrivfeil: „11. August".

1801. 25. Septbr. ved Halbjarnaröres Hospital udi Vort Land Island, Gudmund Sivertsen, for Os allerund. haver andraget, at formedelst de siden Aaret 1786, da Plakaten af 18. August s. A. ophævede den forrige Handels-Indretning der paa Landet, forhöiede Priser paa Alt hvad som henhörer til Folkelön og det daglige Livsophold, kunne Lemmerne i bemeldte Hospital, især naar Betalingen skeer i Penge, ikke pleies tilbörlig for den til deres Underholdning fastsatte Betaling, som, i Overeensstemmelse med Anordningen om Hospitalerne paa Island af 27. Maji 1746, dens 5. Artikel, er 5 Hundreder[1] paa Landsviis i gode og tjenlige Öre (der var paa den Tid 20 Rd. Croner) for en Mandsperson, og 4 Hundreder[2] paa Landsviis (eller 16 Rd. Croner) for en Qvindesperson: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af Supplikantens derhos allerund. gjorte Ansögning, samt eders derover afgivne Erklæring, og Vort Rentekammers meddeelte Betænkning, allern. ville have bevilget, at Underholdnings-Betalingen for de Spedalske i benævnte Halbjarnerören Hospital maa indtil videre erlægges i Overeensstemmelse med det, som Anordningen af 27. Maji 1746 i dens 5. Art. fastsætter, saaledes at samme skeer i gode og tjenlige Öre, især Födevare, beregnede til den Priis, som Landsviis gjældte i bemeldte Aar, og, saavidt Hospitalsfisken i Snæfjeldsnæs Syssel ikke tilstrækker, tillige i Penge, eller og, at for hver Mandsperson maa betales ialt 30 Rd., og for hvert Fruentimmer 24 Rd. i Penge alene, ifald Hospitalsforstanderen hellere önsker denne Betalingsmaade, i hvilket sidste Fald I have at foranstalte Hospitalsfisken sat til offentlig Auction paa eders nærmere Approbation, og dersom Hospitalets Udgifter derved skulde overstige

---

[1]) i Concepten og Registranten samt Coll. Tid. og hos Fogtm. staaer 500de.

[2]) i Concepten, Registranten, Colleg. Tid. og hos Fogtman staaer 400de.

Indtægterne, da have I at melde Saadant til vedkommende Amtmand, som skal see Hospitalets Kasse det Manglende refunderet, ved Repartition paa Amtet, hvorimod Hospitalsforstanderen efter hans Ansögning Intet kan tilstaaes for de Syges Opvartning, saalænge disse ere saa faae. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive, samt Os at indberette, at I denne Vor Befaling have bekommet. Befalende &c. Friderichsberg Slot den 25. Septembr. 1801.

1801. 25. Septbr.

Kongelig Resolution ang. **Nedlæggelse af Holum Bispestol og Skole.** Khavn den 25. Septbr. 1801. — Cancell. 1. Departem. „Forestillinger" (Resol. Protokol) 1801, Nr. 113. — *see* Reskr. 2. Oktbr. 1801 og Canc. Skriv. 13. Oktbr. 1801. 25. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til **Finantskasse-Directionen**, ang. **de islandske Collectpenge.** Khavn den 26. Septbr. 1801. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 283. 26. Septbr.

Den kgl. Finantskasse-Direction har behaget ved Skrivelse af 22. d. M. at tilkjendegive dette Kammer, at Renterne af de islandske Collectpenge vare allerede medgaaede til at bestride de derpaa assignerede Opmaalings-Omkostninger, og derhos formeent, at saavel de til Mechanikus Bidstrup assignerede 69 Rd., som hvad flere Udgifter der maatte forefalde, blive at bestride af Capitalen. Men til tjenstligst Gjensvar formeldes: at ved den kgl. allern. Resolution af 28. Maji d. A., angaaende disse Udgifters Udredelse af Collectpengenes Renter, tillige udtrykkelig er bestemt, at forsaavidt Noget heri maatte mangle, maatte det forskydes af den kgl. Kasse, indtil Belöbet igjen af bemeldte Renter kan erstattes. — Iövrigt finder dette Kammer overflödigt, at der længere föres særskilte Conto over

1801. disse Collectpenge, da der over Renterne saavel af
26. Septbr. Capitalen af 1783, som den af 1785, er under Eet allern. disponeret til at bestride Opmaalings-Omkostningerne. Rentekammeret den 26. Septembr. 1801.

2. Oktbr. **Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Nedlæggelse af Holum Bispestol og Skole. Frederiksberg den 2. Oktobr. 1801.** — Canc. 1. Departem. Registrant 1, 366b—367 (1801, Nr. 340a). P. Pètursson Hist. Eccl. Island. S. 205—206. Colleg Tid. 1801, S. 624—626; Fogtm. VI. 11, 289—290; L. Engelstoft Universitets og Skole-Annaler 1813, S. 197. Kortfattet Udtog i Minnisverð Tíðindi III, 134.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Os er allerunderd. bleven foredraget, at da Holum Stift paa Vort Land Island ikkun indbefatter omtrent ¼ Part af Landets Overflade, og ⅓ Deel[1] af dets Indbyggere, synes en Biskops Nærværelse paa Holum, især naar Latinskolen sammesteds maatte forenes med Reikevig Skole, ikke at være nödvendig, saameget mindre som der i Island ikke gives betydelige offentlige Indretninger, Skoler eller Stiftelser, hvis Bestyrelse og Opsyn er Biskoppen overdraget; hvortil endnu kommer, at der ved Holum Bispestols Ophævelse kunde tilflyde Skolevæsenet betydelige Indtægter, til at bevirke en forbedret Indretning af samme, hvorpaa Vi, med Hensyn til at udbrede Held og sand Oplysning blandt Vore kjære og troe Undersaatter paa Island, ville være alvorligen betænkte. — Ligeledes have Vi allern. ladet Os foredrage: at der til Opretholdelsen af tvende særskilte lærde Skole-Instituter paa Island, naar samme hensigtsmæssigen skulde indrettes, vilde udfordres en meget betydelig Capital, uden at derved vilde vindes mere, end at

[1]) Læsemaaden er tvivlsom, da Concepten til Forestillingen og Registranten (samt Coll. Tid. og P. Pèturss.) læse „⅕ Deel", Reskriptets Concept (og Fogtm.) derimod „⅓ Deel", som i sig selv og er rigtigere.

et ikke betydeligt Antal af Disciple fra Islands nordlige Dele kunde nyde Underviisning i en egen Skole; hvorimod een eneste Læreanstalt for Island baade synes at være tilstrækkelig med Hensyn til Landets Folkemængde, og at kunne, med de forenede Indtægtskilder, ved Holum Bispestols og Skoles Nedlæggelse og de samme tillagte Jordegodsers Afhændelse, gives en hensigtspassende Grad af Fuldkommenhed, som ingenlunde kunde ventes af tvende lærde Skoler, uden at enten Vores Kasse skulde bebyrdes med en overordentlig Udgift, eller Landet med paalæggende Skatter. — Efter at have taget denne Sag under nöieste Overveielse, ville Vi, paa de anförte Grunde, samt efter de Os iövrigt foredragne Omstændigheder, herved allern. have anordnet og fastsat: 1801. 2. Oktbr.

1) at Holum Bispestol for Fremtiden skal være ophævet, og Biskoppen over Skalholt Stift være Biskop over hele Island, imod at nyde, foruden hans hidtil hafte Indkomster, et aarligt Tillæg paa 200 Rd. af Holum nedlagte Bispestols Indkomster; og 2) at Holum Latinskole ligeledes for Fremtiden skal være afskaffet, med den Bestemmelse: at de nuværende Disciple ved samme Skole maae begive sig til Reikevig Skole, hvor de strax skulle modtages og der nyde lige Understöttelse eller saakaldet Almisse med denne Skoles Disciple, hvilken for det förste udredes af den nedlagte Holum Latinskoles Indtægter. — Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant at tilkjendegive. Befalende &c. Friderichsberg den 2. Oktobr. 1801 [1].

[1]) Reskr. af s. D. til Biskop Geir Vidalin, hvorved han, som under 10. Mai 1797 var beskikket til Biskop over Skalholts Stift, beskikkes til at være tillige Biskop over Holum Stift. Canc. 1. Departem. Registr. 1, 367 (1801, Nr. 340b). — Ved Canc. Skriv. 13. Oktbr. til Amtmand Stephan Thorarensen i Nord- og Öster-Amtet (Cancell. 1. Departem. Brevbog 1801, Nr. 1065) meddeles ham de to Slutningspunkter i Reskriptet til Efterretning.

1801. 13. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. det islandske Skolevæsen. Khavn den 13. Oktobr. 1801.** — Canc. 1. Depart. Brevb. 1801, Nr. 1064. — Paa Brevets Concept er Datum forandret fra 10. til 13. Oktbr., og saaledes har Brevbogen.

P. M. Under 12. Decbr. 1799 bleve Justitsraad og Geheime-Archivarius Thorkelin, Amtmændene Thorarensen og Wibe, samt Laugmand Stephensen befalede at sammentræde i en Commission, for samtligen at afgive en omstændelig og paalidelig Beretning om det islandske Skolevæsens Tilstand, og tillige at indkomme med Forslage om de Hjelpemidler, ved hvilke samme kunde bringes til saa megen Fuldkommenhed, som dette Lands Leilighed og locale Beskaffenhed tillader. Denne Commissions Medlemmer have været enige i at dele Gjenstanden i to Hoveddele, nemlig: a) det saakaldte lærde Skolevæsen eller Latinskolerne, og b) Almuens Underviisning eller Almueskolerne; men de have været af modsatte Meninger i deres Forslage desangaaende. Justitsraad Thorkelin og Amtmand Thorarensen have foreslaaet tvende lærde Skoler: een for Sönder- og Vester-Amtet i Reykevig og een for Nord- og Öster-Amtet paa Öefjord, hvorhen den paa Holum værende Latinskole, saavel som Biskoppen over Holum Stift, eller Stiftsprovsten, i Tilfælde at ingen Biskop der bliver ansat, maatte henflyttes. De have tillige gjort det Forslag, at Bispestolens og Skolens Jordegods maatte bortsælges, og derfor opbygges de fornödne Bygninger til Skolen og Biskoppen, saavelsom en Domkirke, paa Öefjord. — I Hensyn til Almueskolerne have de foreslaaet, at en Skole maatte oprettes i ethvert af Landets Sysseler til fri Underviisning og Underholdning af 5 Drenge og 5 Piger m. v. — Amtmand Wibes og Laugmand Stephensens Plan gaaer derimod ud paa, at begge Stifter maatte forenes under een Biskop; — at Holum Bispestols og Latinskoles Jordegods maatte bortsælges,

og begge Latinskoler forenes til een Skole paa Reykevig. 1801.
De foreslaae ingen faste Almueskoler, undtagen i Byerne, 13. Oktbr.
og nu for Tiden kun i Reykevig, hvorhen afgangne Rektor Therkelsens Institut kunde flyttes; men de formene derimod, at Landet burde forskaffes bedre Præster, ved at forbedre Præsteskabets Kaar, og at Ungdommen kunde nyde den fornödne Underviisning af Præsterne, og endelig at der, til at undervise Landsbybörn i Regning og Skrivning, kunde antages omgaaende Skoleholdere, m. v. — Dette Collegium har med det kongelige Rentekammer været enig i, at Wibes og Stephensens Plan i flere Henseender vilde være at foretrække for Thorkelins og Thorarensens, saameget mere, som der til Iværksættelsen af disses Forslag vilde udfordres en meget betydelig Capital, hvortil ei vides Udveie. — Men ogsaa de Förstnævntes Forslag fordrer, om det skulde iværksættes, ei ubetydelige Indtægtskilder. — At tilveiebringe disse har dette Collegium troet at burde være det förste Skridt, som i denne vigtige Sag maatte foretages, paa det at de föiende Foranstaltninger ei skulde standses i deres Fremskridt. I dette Öiemed har Cancelliet nedlagt allerund. Forestilling for H. Majt. om Holum Bispestols og Latinskoles Ophævelse, og om de samme tillagte Jordegodsers samt Enkernes Lehnsgodsers Afhændelse. — Hvad H. Majt. i Henseende til Holum Bispestol og Latinskole allern. har behaget at fastsætte vil Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. erfare af det til Dem under 2. Oktbr. d. A. udfærdigede kgl. Reskript. — I Henseende til de nævnte beneficerede Godsers Afhændelse har H. Majt. allern. bevilget: „at tvende af de Commissarier, som under 15. Junii [*rett.* 18. Junii] f. A. ere befalede at taxere alt Jordegodset i Island, maatte beordres til, strax i næste Foraar at begive sig til Nordlandet, og der, naar de först havde taxeret dette Gods, strax sogneviis at opraabe det ved Auction til Bortsælgelse paa nærmere allern. Approbation, til hvilken Ende de til Efteraaret maatte indsende saavel Auctions- som

1801. 13. Oktbr. Taxations-Forretningen, med deres Betænkning om de gjorte Buds Antagelighed"[1]. — Ved at tilmelde Hr. Stiftamtm. og D: Höiærv. denne Hans Majts allerb. Resolution til behagelig Efterretning, skulde man tillige tjenstligst udbede sig Deres Betænkning, saavel i Almindelighed over medfölgende Amtmand Wibes og Laugmand Stephensens Forslag, som i Særdeleshed over fölgende Gjenstande:

1) i Hensyn til de foreslagne Ferier for Disciplene. — 2) om ikke Præstekald i Island for Fremtiden burde besættes af Stiftamtmanden og Biskoppen conjunctim, da dog denne Sidste bedst maa kjende og bedst kunne pröve Candidatens Duelighed. — 3) om ikke en duelig Landphysikus, der tillige er Chirurg[2], saasnart muligt burde ansættes; — og 4) om ikke et Positiv strax, efter Laugmand Stephensens Forslag, burde anskaffes i Reykevig. — Det kgl. Danske Cancellie den 13. Oktbr. 1801.

16. Oktbr. **Reskript til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Formildelse af Tugthusstraf til Vand og Bröd.** Frederiksberg den 16. Oktbr. 1801. — Canc. 3. Departem. Registrant Nr. 1, 434b—435 (1801, Nr. 1873); Udtog i Minnisverð Tíðindi III, 134.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Vi give dig hermed tilkjende, at Vi, efter din til Vort Danske Cancellie herom gjorte Indberetning, allern. ville, i Betragtning af de oplyste Omstændigheder, have den Malmfrid Jonsdatter for tredie Gang begaaet Leiermaal idömte Straf, at arbeide 6 Aar i det islandske Tugthus, didhen formildet, at hun hensættes i Fængsel paa Vand og

[1]) Ved Canc. Skriv. 13. Oktbr. (Canc. 1. Departem. Brevb. 1801, Nr. 1051) til Rentekammeret meddeles dette Afsnit af kgl. Resol. 25. Septbr., samt Gjenpart af Reskr. 2. Oktbr. 1801 til Stiftsövrigheden i Island, med Anmodning om at foranstalte det Fornödne med Hensyn til Afhændelsen af Godserne.

[2]) den daværende Landphysikus var nemlig kun Mediciner.

Bröd i otte Dage. Derefter du dig allerund haver at rette. Befalende &c. Friderichsberg den 16. Oktbr. 1801. 1801. 16. Oktbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Meddelelse af Vielsebreve til Fattige. Khavn den 21. Novembr. 1801. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1801, Nr. 1441. 21. Novbr.

P. M. Under 30. Septbr. d. A. har Hr. Stiftamtm. forespurgt, om det maatte være tilladt fremdeles som sædvanlig at meddele de Personer Vielsebreve fra Stiftet, som ere saa aldeles fattige, at de ikke formaae at indlöse samme. — Til Svar herpaa skulde man tjenstligst have Dem tilmeldet, at det i denne Henseende kan forholdes som hidtil. Det kgl. Danske Cancellie den 21. Novembr. 1801.

Plakat ang. Forbud imod at Uberettigede bære Uniformer eller Distinctionstegn. Khavn den 27. Novembr. 1801. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 21. Juni 1802, samt i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1802. Cancell. 2. Departem. Registr. II, 252 (1801, Nr. 1276). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1801, S. 373—374; Schou XIII, 334-335. Coll. Tid. 1801, S. 771-772. — Islandsk: kort Udtog i Minnisverð Tiðindi III, 134—135. 27. Novbr.

Plakat, hvorved Uberettigede forbydes at bære saadanne Klædedragter, som af Kongen ere authoriserede til Uniformer for civile eller militaire Embedsmænd, samt at bruge Epauletter eller Skulderbaand af noget Slags.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at endskjöndt det er en Selvfölge, at de Klædedragter, eller andre Udmærkelsestegn, som af Os ere foreskrevne og authoriserede for Vore civile eller militaire Embedsmænd,

1801. 27. Novbr. ikke maae bæres af Uberettigede: saa finde Vi dog passende, offentligen at kundgjöre Vor Villie i denne Henseende, paa det at Ingen skal kunne undskylde sig med Uvidenhed. Vi befale derfor herved:

1) At ingen Uberettiget maa bære saadanne Uniformer, som Vi have bestemt, eller herefter finde for godt at foreskrive, enten for de Militaire af Vor Sö- og Land-Etat, eller for Andre Vore Embedsmænd. I Tilfælde af Overtrædelse straffes den Skyldige med 100 Rdlrs Böder til Fattigvæsenet; hvilke Böder fordobles, saa ofte Forseelsen igjentages. — 2) Saa skal det og være forbudet Enhver, som ei af Os har Befaling eller Tilladelse til at bære Epauletter, at bruge enten saadanne eller andre Slags Skulderbaand, være sig af Guld, Sölv, Silke, Uldent, arbeidet Metal, af hvad Navn nævnes kan. Endnu mindre maa Nogen give sine Domestiquer Epauletter eller Skulderbaand paa deres Livreer. Hvo som handler herimod, straffes med det Halve af de i 1. § bestemte Böder. Og dersom nogen Domestique skulde understaae sig, uden sit Herskabs Vidende og Villie, at bruge ovenmeldte forbudne Klædedragter, da straffes han förste Gang med Fængsel paa Vand og Bröd i 4 Dage, anden Gang dobbelt, og tredie Gang med 3 Maaneders Arbeide i Forbedringshuset. — 3) Vi befale, at Politiemesterne paa ethvert Sted skulle vaage over disse Vore Buds Efterlevelse, samt at de, der gjöre sig skyldige i Overtrædelser derimod, skulle tiltales og dömmes ved Politieretten. Iövrigt ville Vi, at Politiemesterne skulle foranstalte denne Plakat indrykket i Adresse-Avisen eller de offentlige Tidender, hvor saadanne haves, til almindelig Efterretning og Efterlevelse. *Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 27. Novembr. 1801.*

27. Novbr. **Kongelig Resolution ang. Uniformer for Stiftamtmænd og Amtmænd. Khavn den 27. Novbr.**

1801. — Colleg. Tid. 1801, S. 760—761, jevnf. S. 814. Cancellie-Circulaire til Stiftamtmændene og Amtmændene i Danmark under 24. og 28. Novbr. 1801, hos Fogtm. VI. 11, 371—372, samt en anden af 1. Decbr. 1801, Fogtm. sst. S. 374. — *see* Canc. Skriv. 23. Marts 1802. 1801. 27. Novbr.

Kongelig Resolution ang. Rang for Amtmændene. Khavn den 4. Decembr. 1801[1]. — Som Corroboration paa Kongens mundtlige Resolution til Statsminister og Præsident i Rentekammeret, Grev Reventlow (Forest. 24. Novbr.). — Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. 1801, Nr. 399 (foran 398); Sammes Norske Relat. og Resol. Prot. 1801, 82, Nr. 136. Colleg. Tid. 1801, S. 795. Fogtm. VI. 11, 375. — Udtog i Minnisverð Tíðindi III, 136, hvor Resolutionen urigtig dateres 4. Decbr. 1800, og anföres som communiceret ved Cancellie-Skrivelse 27. Marts 1802, istedenfor ved Rentekammer-Skrivelse af dette Datum. 4. Decbr.

Vi have, som indbemeldt, allern. bestemt, at Amtmændene i Vore Kongeriger Danmark og Norge, samt i Vort Land Island, saavel de nuværende, som de, der i Fremtiden beskikkes, skulle, forsaavidt dem ingen höiere personlig Rang er eller bliver forundt, herefter have Rang efter Rangforordningens 3. Classes Nr. 9, istedetfor, som hidtil, efter dens 5. Classes Nr. 2. — Kjöbenhavn den 4. Decembr. 1801[2].

Kongelig Confirmation og Fundats for et Fond, kaldet Fattig-Börse, eller Understöttelses-Institut for fattige Enker og faderlöse Börn inden Öefjords Syssel og Kjöbstæd. Khavn 4. Decbr. 1801. — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Registr. 1, 454—455 (1801, Nr. 2026; findes og i Afskrifter af Registr. under det urigtige 4. Decbr.

[1]) kgl. Bekjendtgjörelse 12. August 1808.

[2]) Communication af denne Resolution til Amtmændene, Stiftamtmanden og, i Henseende til den svarende Rangskat, Landfogden i Island, er givet i Rentek. Skrivelser 27. Marts 1802. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 350—353.

1801. 4. Decbr. Datum 14. Decbr.). Coll. Tid. 1802, S. 6-8; Fogtm. VI. 11, 378-381. Rubr. i Minnisv. Tíð. III, 135 (under urigtigt Datum 12. Decbr., som skal være Datum af den Cancellie-Skrivelse, hvormed Confirmationen er oversendt til Island, skjöndt denne Skrivelse ikke findes i Cancelliets Brevbog). — Her er til Sammenligning benyttet en af Sysselmand i Öefjords Syssel Eggert Briem verificeret Afskrift af Originalen, som er Udgiverne velvilligen meddeelt af Amtmand Havstein. — Ifölge Amtmandens Beretning 20. Oktbr. 1853 var Fondet voxet op til 953 Rd. 27Sk. (i Slutningen af Aaret 1854: 1018 Rd. 62 Sk., jfr. „Norðri" 1855, S. 41, 45).

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at eftersom hos Os allerund. er bleven ansögt og begjært Vor allern. Confirmation paa den af Sysselmand Jon Jacobsen og Kjöbmand Friderich Lynge af Öefjords Syssel i Vort Land Island den 23. Septbr. 1787 oprettede og herhos in originali vedhæftede Fundation for en saakaldet Fattig-Börse for nödlidende Enkèr og faderlöse Börn inden Öefjords Syssel og Kjöbstæd, af hvilken Fundation i Vort Danske Cancellie findes en ligelydende Gjenpart: da ville Vi denne Fundation udi alle dens Ord, Clausuler og Punkter, saaledes som den her findes, allern. have confirmeret og stadfæstet, saa og hermed confirmere og stadfæste samme, forbydende Alle og Enhver herimod, eftersom foreskrevet staaer, at hindre eller i nogen Maade Forfang at gjöre. Givet udi Vores kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 4. Decembr. 1801. [ad mandatum].

Fundation for en til videre saakaldet Fattig-Börse for nödlidende Enker og faderlöse Börn inden Öefjords Syssel og Kjöbstæd, oprettet af John Jacobsen, Sysselmand, og Friderich Lynge, Kjöbmand, Aar 1787.

Motto.

Versagte ich den Armen
Wornach er sich sehnete,
Und marterte ich die Augen
Der Wittwen; ass ich meinen
Bissen allein; und ass der Waise
Der Waise nicht davon!

Von meiner Kindheit — 1801.
Durftige ein mitleidiges Herz — 4. Decbr.
An wuchs er bey mir auf
Als wenn ich sein Vater wäre,
Und von Mutterleibe an
War ich der Trost der Wittwe.
Hjob Cap. 31, v. 16.

Ikke for at brillere paa Oldtidens, mindre Medtidiges Bekostning, ved vor Forsynlighed, eller muelig Opfindelse af noget Nyttigt og Godt, som paa Nordlandet (i Island) ikke forhen har existeret; — heller ikke for at söge Medborgeres fortrinlige Agtelse og Ære, ved ædelmodige Handlinger — kort, i intet andet Öiemed, end efter vort Hjertes Bydende at gavne Efterslægten, især de Trængende, saavidt vor Evne tillader, er det, vi Undertegnede ere blevne enige om at oprette et lidet Fond for fattige Enker og faderlöse Börn i Öefjords Kjöbstæd og Syssel, ved nemlig modo Contractus at forbinde os indbyrdes til, aarligen at yde og lægge til Side i forbemeldte Henseende, saalænge Forsynet under os Liv og Evne, en liden Summa Penge hver for sig, og betjene vi os for det förste af en forseglet Blik-Börse, som vi endog ville henstille offentlig i en Handels-Boutique her i Öefjords Kjöbstæd til ogsaa Andres frivillige Bidrag. — Denne Börse ville vi engang om Aaret aabne og eftersee, og over samme holde en liden Conto eller Cassa-Bog, hvori Börsens Indhold hvergang ordentlig indföres. Men naar dens Capital er voxen til 200 Rd. og derover, ville vi formaae Stedets Provst, eller en anden brav Mand af den geistlige Stand, at tiltræde som Meddirecteur, og om den Ene af os forinden skulde ved Döden afgaae eller i andre Maader forhindres fra at vedblive som Directeur, udvælger den Efterlevende eller Vedblivende en Anden i hans Sted, af samme Stand, til Meddirecteur, hvilket vi fremdeles ville stedse skulde iagttages saaledes, at Directionen, endog efter vores dödelige Afgang, altid

1801. 1. Decbr.

bestaaer af en civil og en geistlig Embedsmand, samt en Borger og Handelsmand her i Öefjords Kjöbstæd, hos hvilken sidste ogsaa Börsen bör staae og bevares. — Naar Börsens Capital er voxen til 250 Rd., bekoster Indretningen selv en forsvarlig og durable Börse, helst af Kobber, med trende Hængelaase for samme, hvortil de trende Directeurer bekomme enhver sin Nögle. — Fra den Tid af (og endog för) skulde Börsens Penge, om mueligt, gjöres frugtbringende, dog med mueligste Præcaution i Henseende til skadeslös Betaling, om Pengene udsættes paa Renter eller deslige. — Imidlertid er det dog vores Intention, at der af denne Börse ingen betydelig Hjælp ydes förend sammes Capital er voxen til 500 Rd., med mindre höi Nödvendighed det udkræver, som indtræffende Uaar, Hunger eller Dyrtid, da dog af Directionen i Forveien gjöres Bestemmelse over det nödvendig behövende Udlæg og Assistence, grundet paa Sognepræsts og Repstyrers Attester, i de ventilerende Poster, med Omstændigheder. — Naar nu det Halve, eller 250 Rd., er voxen og indsamlet, skulle vi, eller Eftermænd, allerund. ansöge Hans kgl. Majt. om denne Fundatses allern. Confirmation, samt at det især maatte H. kgl. Majt. allern. behage at forunde og fastsætte:

1) At det maatte være Indretningens Directeurer tilladt, offentligen at udsætte Börsen til Enhvers frivillige Bidrag og Gaver, som maatte have Lyst til at fremme de Fattiges og Trængendes Tarv og Nytte med os, og at denne Tilladelse allern. maatte fremdeles, ja in perpetuum, forundes, paa det vores Öiemed med Institutet kunde i Fremtiden (vil Gud) erholde den mueligste Tilvæxt og Yndest. — 2) At naar de 500 Rd. ere blevne Börsens Eiendom, maae samme derefter ikke röres, men disses Renter skulle da, saavidt Behov gjöres, anvendes til Understöttelse for fattige Enker og faderlöse Börn inden Öefjords Syssel og Kjöbstæd. — 3) At Institutet maatte allern. forundes den samme Prioritet og

andre Rettigheder, som Fattiges Penge i Almindelighed nyde efter Loven. — 4) At denne Indretning maa indbefattes under Amtets Inspection, som andre Ting Fattigvæsenet betræffende, efter Amtmandens Instruction, samt Lovene. — 5) At det maa være Directionen uformeent at gjöre andre eller flere Bestemmelser efter Tidernes Leilighed, end her ere berörte, forudsat at de ere med Institutets Velfærd og vort havte Öiemed og Princip overeensstemmende. — Naar nu dette, efter allerund. Forhaabning, er blevet erholdt, forventes at Fattig-Börsens Direction, uden at vi videre behöve at foreskrive nogen sære Regler, vil efter bedste Skjönnende, i og efter vor Levetid, overeensstemmende med vore forberörte Bestemmelser, anvende denne Börses Midler til at lindre fattige Enkers og faderlöse Börns ved paalidelige Attester bevisende haarde Kaar inden Sysselet og Kjöbstædet, om sammes Indbyggere skulde i Tiden saaledes tiltage, at der iblandt fandtes ogsaa saadanne Fattige, som her ere omtalte. — Navnet betræffende ville vi bestemme, at indtil Börsens Penge ere blevne fulde 500 Rd. beholder dette Institut saavel som Börsen selv Navn af: „Nödlidende Enkers og faderlöse Börns inden Öefjords Syssel og Kjöbstæd Fattig-Börse"; men efter den Tid önskede vi det benævnt med: „Understöttelses-Institut for fattige Enker og faderlöse Börn inden Öefjords Syssel og Kjöbstæd". — Imidlertid beroer det paa vort eget Godtbefindende, hvorvidt vi saadanne vore Bestemmelser, især dette Haandskrift, for Fremmede ville bekjendtgjöre, inden foranmeldte Tidspunkt, at den kgl. Confirmation söges, og Institutet er, som sagt, voxet til i det mindste 250 Rd. — Dette til Bekræftelse have vi hossat vore brugelige Signeter og egenhændig underskrevet vore Navne. 1801. 4. Decbr.

Öefjords Kjöbstæd den 23. Septbr. 1787.

J. Jacobsen. F. Lynge.
(L. S.) (L. S.)

1801. 5. Decbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Tilladelse for Landphysikus og Apothekeren at flytte fra Næs til Reykjavik. Khavn den 5. Decembr. 1801.** — Cancell. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1801, Nr. 1500.

P. M. Foranlediget af Hr. Stiftbefalingsm.' Skrivelse under 30. Septembr. sidstl., med derhos fulgte Promem. fra Apotheker Wigfusen, hvori han önsker at maatte, til Fordeel saavel for sig selv som Andre, nedsætte sig i Reykevigs Kjöbstæd, hvilket Landphysikus Svendsen for sin Person ogsaa attraaer, skulde man herved tjenstligst have Dem tilmeldet, at det saaledes Omsögte paa Grund af de andragne Omstændigheder[1] bevilges for dem begge. Det kgl. Danske Cancellie den 5. Decembr. 1801.

5. Decbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Testamentering af Gods. Khavn den 5. Decembr. 1801.** — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1801, Nr. 1501.

P. M. Thorlakur Bessason af Krosshjaleigu inden Söndre-Mule Syssel har i en til Cancelliet indkommen Ansögning anholdt om, at Ingibjörg Antoniusdatter maatte indsættes som eneste Arving efter hans Död, ifald han ingen Börn efterlader sig, men i modsat Fald at hun maatte erholde $^1/_4$ Part af hans hele Efterladenskab, over hvilken Ansögning Hr. Stiftbefalingsm. under 23. Septbr. sidstl. har afgivet Deres Erklæring. — I Anledning heraf skulle man tjenstligst have Dem til-

[1]) I Stiftamtmandens omtalte Skrivelse bemærkes, at Landphysikus allerede under 24. Januar 1792 havde foreslaaet at flytte til Byen Reykjavík, og da Byen nu havde 10 Gange större Befolkning end den Tid, og Forflyttelsen ansaaes at være saavel til Byens som Publikums Bekvemmelighed, anbefalede Stiftamtmanden nu Forslaget.

meldet, til videre Bekjendtgjörelse for Supplikanten, at naar han ved et lovformeligt Testamente indsætter fornævnte Ingibjörg Antoniusdatter til sin Arving, kan ham herpaa meddeles Confirmation af Dem, dog med den sædvanlige Clausul, at han ingen Livsarvinger efterlader sig, hvorimod den övrige Deel af Ansögningen, nemlig at blive berettiget til at testamentere hende ¼ Part af sine Midler, hvis han maatte efterlade Livsarvinger, ikke kan bevilges. Det kgl. Danske Cancellie den 5. Decembr. 1801.

1801. 5. Decbr.

Forordning ang. nogle Personer, som ikke maae före Sager. Khavn den 8. Januar 1802. — Findes ikke at være publiceret i Island, men er dog her optaget som et til Processen henhörende almindeligt Lovbud, jevnf. Canc. Skriv. 27. Febr. 1838. Canc. 2. Depart. Registr. III, 9ᵇ (1802, Nr. 21). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1802, S. 20—22. Qvart-Forr. for 1802, S. 4—5; Schou XIII, 374—375.

1802. 8. Januar.

Forordning, som forbyder dem, der staae i visse Slags Forbindelser med Rettens-Betjente, at före Sager ved den Domstol, som af disse beklædes, m. v.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at ligesom Retskaffenhed, i Forening med tilstrækkelig Kundskab om Lovene, ere de væsentlige Egenskaber, Vi fordre hos dem, som Vi betroe Dommer-Embederne, saa ville Vi og, at de, der före Sager for Andre, ei maae staae i saadan Forbindelse med de vedkommende Rettens-Betjente, at derfra kunde gives Anledning til Tvivl om disses Upartiskhed, og saaledes den Tillid svækkes, med hvilken Enhver bör kunne henvende sig til Domstolene med sin Anke eller sit Forsvar. I Overeensstemmelse med denne Grundsætning befale Vi herved Fölgende:

1) Det skal være forbudet Enhver, som er Fuldmægtig hos en Dommer, eller paa anden Maade gaaer ham tilhaande i Embedsforretninger, at befatte sig enten skriftlig eller mundtlig med Sagförelse for nogen Part,

1802. ved den Ret, som beklædes af den Dommer, hos hvilken
8. Januar. han tjener. — 2) Paa lige Maade forbydes det alle Skrivere, saavelsom disses Fuldmægtiger eller Betjente, at före Sager enten for den Ret, i hvilken de ere beskikkede som Skrivere, eller for nogen anden Ret, som er underordnet den Overret, i hvilken Skriver-Embedet af dem forrettes. — 3) Denne Regel skal ikke indskrænkes til de egentlige Thing-Sager alene, men ogsaa være gjældende i Henseende til Skifter og enhver anden Forretning, hvor Tvistigheder imellem Parter kunne finde Sted, og Rettens Dom eller Kjendelse æskes. — 4) Dersom nogen Prokurator er Fuldmægtig hos Dommeren, Skriveren eller Skifteforvalteren, eller han gaaer Nogen af disse tilhaande i deres Embedsforretninger, da skal han, ligesaavel som deres andre Betjente, rette sig efter denne Anordning. — 5) Dommerne skulle nöie vaage over, at foranförte Vore Bud adlydes. I Tilfælde af Overtrædelse skal den vedkommende Dommer eller Rettens-Betjent straffes, förste Gang med 50 Rdlrs Böder til Stedets Fattige, anden Gang med dobbelte Böder, og tredie Gang have sit Embede forbrudt. De övrige benævnte Personer straffes med 20 Rdlrs Böder til Fattigkassen, hvilke fordobles saa ofte Forseelsen igjentages. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kgl. Residents-Stad Kjöbenhavn den 8. Januarii 1802.

3. Febr. **Kongelig Resolution** ang. **Forklaringerne vedkommende Arveafgiften.** Khavn den 3. Februar 1802. — I Forestilling 26. Januar foreslaaer Rentekammeret, at de befalede Fortegnelser og Forklaringer, som skulde afgives om den ved For. 12. Septbr. 1792 paabudne Afgift af Arv, maatte, til Lettelse for Amtmændene, indsendes kun eengang om Aaret. — Rentek. Danske Relat. og Resol. Protok. 1802 A, Nr. 31; sammes Norske Relat. og Resol. Protok. 83, Nr. 7.

Efter de Os foredragne Omstændigheder bifalde

Vi allern., at, i Henseende til de attesterede Fortegnelser eller Forklaringer, som indsendes til Vort Rentekammer hvert Aars 14. Januarii og 14. Julii, om den ved For. af 12. Septembr. 1792 paabudne Afgift af Arv, som tilfalder Andre end Ægtefælle, Livsarvinger, Fader, Moder og dem, som med hende arve, træffes for Vore Riger Danmark og Norge med underliggende Lande for Fremtiden den Forandring: at bemeldte Fortegnelser eller Forklaringer ikkun indsendes een Gang aarlig, nemlig ved hvert Aars Udgang. Men iövrigt skulle vedkommende Övrigheder ved Skifteprotokollernes aarlige Revision nöie paasee, at bemeldte Afgifts Aflevering stedse skeer til de forhen anordnede Terminer. Og haver Vort Rentekammer ved Circulairer til Övrighederne at bekjendtgjöre denne Vores Resolution. Kjöbenhavn den 3. Februarii 1802. 1802. 3. Febr.

Reskript til Stiftamtmand Stephensen og Biskop Vidalin, ang. Eftergivelse af en fratrædende Præsts Gjeld til Mosfell Kirke. Khavn 5. Febr. 1802. — Canc. 1. Depart. Registr. II, 8 (1802, Nr. 28). Islandsk: Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 135. 5. Febr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Eftersom Pastor Emeritus John Hansen[1], forhen Sognepræst til Mosfeldt i Island, hos Os allerund. haver anholdt om, at maatte eftergives den Gjeld af 67 Rd. 88 Sk., som han ved Fratrædelse fra sit Embede er bleven skyldig til bemeldte Kirke; — og I udi eders derover afgivne Erklæring, som Os ligeledes allerund. er bleven foredraget, have oplyst, at Supplikanten i sin Betjeningstid har opbygt og ved sin Afgang fra Embedet afleveret Mosfeldt Kirke i antagelig Stand; at denne har tilstrækkelig Formue til dens Reparation, og, inden den behöver

[1] d. e. Jón Hannesson.

1802. 5. Febr. at ombygges, rimeligviis vil have samlet den dertil fornödne Summa; samt at Supplikanten, som savner det allernödtörftigste til Livets Ophold, umuligen kan betale sin Gjeld til Kirken: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, efter foranförte Omstændigheder, allern. ville have Pastor Emeritus John Hansen fritaget for at betale de 67 Rd. 88 Sk., som han ved Fratrædelse fra sit Embede er bleven skyldig til Mosfeldt Kirke i Island. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 5. Februarii 1802.

13. Febr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. den forhenværende Skál Kirkes Forstrandsret. Khavn den 13. Februar 1802.** — Canc. 1. Departem. Brevb. 1802, Nr. 168.

P. M. Det er Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. bekjendt, at Eierne af den ved Vulkanen i Aaret 1784 afbrændte Gaard Skaul med den derpaa værende Kirke inden Skaptefjelds Syssel have formeent sig berettiget til det Vrag af Eeg, Gran eller Fyr m. m., som maatte opdrive saavel paa det af bemeldte Gaard tilbageblevne lidet Stykke Lands Forstrand[1], som paa den Kirken forhen tilhörende Gaard Hólmar, der med fuld Eiendomsret er

---

[1]) I Rentekammer-Skrivelse 13. Juni 1789 til Stiftamtmand Levetzow (Isl. Copiebog Litr. X, Nr. 1812) hedder det: at der ikke kan haves Noget imod, at Skál Kirkes forrige Eiere, Jón Vigfússon og Bjarni Bjarnason, maa overlades den frá Jordbranden overblevne Skál Kirkes Jord Hólmar, men derimod have de ingen Adgang til Betaling for Ornamenterne og Instrumenterne; dog i Betragtning af deres udviste Flid ved at redde disse, kan de vente at blive godtgjort af Langholts Kirkes Indkomster hvad de beviislig maatte have tilgode hos den afbrændte Skál Kirke; hvorhos bemærkes, at denne Kirke skulde have haft en Beholdning af omtrent 33 Rd.

dem tilstaaet; hvorimod Sysselmanden troer sig beföiet 1802.
til at ansee forbemeldte Strandrettighed som det övrige 13. Febr.
Proprietairgods i Landet m. v. — I denne Anledning skulde man, til behagelig Bekjendtgjörelse for Vedkommende, herved tjenstligst melde: at dette Collegium holder for, at den ovennævnte Rettighed til det paa den afbrændte Skauls Kirkes Grund opdrivende Vrag af Eeg, Gran eller Fyr m. v. tilkommer Sysselmanden, da denne Ret ikke kan ansees ved Forordn. af 3. Maji 1650 og Plak. af 4. Maji 1778 at være tilstaaet Kirkerne paa Island uden til deres Vedligeholdelse, hvilket nu ikke mere her kan være Tilfældet, efter at Kirken er nedlagt. Men iövrigt vil dette Spörgsmaal, i Tilfælde at Gaarden Skauls Eiere troe sig foranledigede til Sögsmaal desangaaende, blive at afgjöre ved Landslov og Ret, da denne Resolution ikke deri skal være til Hinder. Det kgl. Danske Cancellie den 13. Februarii 1802.

Rentekammerets Conditioner for Salget af Holum Bispestols og Skoles Godser. Khavn den 13. Marts 1802. — Den islandske Text er ikke indfört i Rentekammerets Copieböger, men trykt og publiceret i Original-Aftryk paa et Ark i Folio og sendt til Island ved Rentekammer-Skrivelser 18. og 23. Marts 1802 (see nedenfor S. 550 Anm. 1, jevnf. Minnisverð Tíðindi III, 136, hvor det, udentvivl ved en Feiltagelse, hedder, at Conditionerne ere sendte til Island ved Canc. Skriv. 23. Marts). — Den danske Text findes i Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 330; ligeledes vedheftet kgl. Resolution 2. Mai 1804 i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 85, Nr. 66, men er ingensteds för trykt. 13. Marts.

Skilmálar, eptir hverjum Hóla biskupsstóls jarðagóz skal seljast.

Hans konúnglegrar Majestatis til Danmerkur og Noregs &c. &c. Depúteraðir og Committeraðir í Rentukammer-Collegio, gjörum vitanlegt: að eptir konúnglegri allran. skipan skal allt það jarðagóz, sem híngaðtil hefir tilheyrt Hóla biskupsstóli og skóla, samt biskupsekkj-

1802. unum, af þeim Commissarier, sem allran. eru skikkaðir
13. Marts. til að verðleggja (taxere) allt jarðagóz á Íslandi, uppbjóðast til sölu enum hæstbjóðandi, með eptirfylgjandi skilmálum:

1) Strax eptir að Commissarierne hafa fengið allt það að vita, sem þènað getur þeim til upplýsíngar við jarða verðleggíng (Taxation), skal uppboðið ske á þíngstöðunum, án tillits til jarðanna nú haldins dýrleika. — 2) Þau hæstu boð koma undir hans konúngl. hátignar allran. samþykki, þareð kaupandinn eða enn hæstbjóðandi ei fá fyrri eignarrètt þartil, en hún er inn komin. Hans konúnglegrar majestatis allranáð. úrlausnar hèruppá má væntast næsta ár eptir. — 3) Þau búsettu pláz eða hjáleigur, sem bygðar eru úr heimajörðunni, verða, ef þær hafa afmarkað land, uppboðnar hver fyrir sig. — 4) Af kaupverðinu mega, hver sem helzt er hæstbjóðandi, ²/₃ partar standa í jörðunni, með því móti, að þar af svarist 4 pro Cento árleg renta, en ef leiguliðinn er hæstbjóðandi, og verður eignarmaður jarðarinnar, gefst honum sá frestur, að hann af þeim ¹/₃ parti verðsins, sem aðrir kaupendur strax skulu betala, þarf fyrst eptir 3 ár liðin að betala helmíng þaraf, eða ¹/₆ part af öllu verðinu, og síðan, að öðrum 3 árum liðnum, hinn annann ¹/₆ part af öllu kaupverðinu. Þó stendur það kaupandanum í sjálfs valdi að betala meira, eða allt kaupverðið, ef honum svo þóknast. — 5) Leiguliðar, sem fá til eignar þeirra ábýlisjarðir, eru í 6 ár fríir að betala skatt af þeim. — 6) Í þau fyrstu 3 ár, eptir að leiguliðinn er orðinn eignarmaður sinnar ábýlisjarðar, verður honum eptirgefið svo mikið af kaupasummunnar rentum, sem þær eru hærri en sú landskuld, sem hann áður mátti svara; sömuleiðis, ef hann innan þessara þriggja ára betalar kaupverðið, eða nokkuð af því, verða honum gottgjörðar rentur af því, sem hann svoleiðis betalað hefir. — 7) Ef leiguliðinn, sem verður hæstbjóðandi að sinni ábýlisjörðu, á sjálfur aðra jörð til, álízt hann sem framandi kaupandi, nema svo sè, að hann afsali öðrum

þessa eignarjörð sína, og að þeim eina kosti verður 1802.
hann aðnjótandi þeirra góðkjöra, sem kaupandi leigu- 13. Marts.
liðum eru heitin. — 8) Sömuleiðis missa leiguliðar þeirra gæða, sem lofuð eru í §§ 4, 5, 6 og 7, ef þeir aptur selja þá jörð þeir keyptu, fyr en sá tími er umliðinn, á hverjum kaupandi leiguliðum er þessi lèttir eptir látinn. — 9) Öll þau kúgildi, sem á gózinu eru, biskupsstólnum eða skólanum tilheyrandi, uppbjóðast útaf fyrir sig, og þá samþykki uppá söluna er innkomið, skal betalíngurinn strax greiðast, nema svo sè, að sá á jörðunni búandi leiguliði hafi verið hæstbjóðandi þeirra kúgilda, sem á nefndri jörð eru, þá má (kúgilda-) verðið leggjast til jarðarinnar kaupasummu, og með þess útsvörun gefast frestur að líku skapi. — 10) Föst kúgildi skulu á þessu gózi aldeilis vera afsköffuð, utan kirkjukúgildi, sem framvegis eins og híngaðtil skulu við haldast á þeim jörðum, sem þau eru, þángað til þar á verður gjörð önnur ráðstöfun. — 11) Þegar leigukúgildi innsetjast á þetta góz, skal þar í haga sèr fyrst um sinn, og þángaðtil öðruvísi verður þarum boðið, eptir því sem skipað er í lögunum; og hvað kúgildatöluna áhrærir, eptir því sem landsdrottinn og leiguliðinn koma sèr saman um. þessi samníngur skal þessvegna með berum orðum standa í því byggíngarbrèfi, sem leiguliðinn móttekur, sömuleiðis skal byggíngarbrèfið endast með því atkvæði, að þetta skuli svoleiðis gilda, þángaðtil öðruvísi verður þarum boðið. — 12) Renturnar af kaupasummunum skulu reiknast frá þess árs fardögum, sem samþykkið uppá boðið inn kemur, og fylgir þaraf, að framandi kaupendum aptur á móti tilfellur landskuldin frá sömu tíð. — 13) Konúnglegt afsalsbrèf fyrir jörðunum verður strax næsta ár eptir útgefið þeim leiguliðum, sem urðu hæstbjóðandi, þá þess er óskað, og öðrum kaupendum þegar $^1/_3$ partur kaupverðsins er betalaður, og landfógetans kvitteríng þarfyrir er innsend til rentukammersins. — 14) Allir þeir sem girnast að verða eigendur einhverra þessara jarða mega vera til staðar við auctionirnar, því eptirboð verða

1802. aldeilis ekki antekin. Rentukammeret þann 13. Martii
13. Marts. 1802[1].

Conditioner for Holums Bispestols og Jordegodses Bortsælgelse.

Hans kongelige Majestæts til Danmark og Norge p. p. Præsident, Deputerede og Committerede i Rentekammer-Collegio gjöre vitterligt: at efter kgl. allern. Befaling

---

[1]) Ved Rentek. Skriv. 18. Marts (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 397) tilstilles Commissarierne 1500 Exemplarer af de trykte Conditioner, med Anmodning om efter Overlæg med Amtmanden at foranstalte dem almindelig bekjendtgjorte, samt „ved Paategning paa samme bestemme, saavel hvilke Jorder blive at bortsælge, som paa hvad Tid paa ethvert Thingsted". Ligeledes skulde de anskaffe Auctions-Protokoller, indrettede i Henhold til Conditionernes 6. og 7. §, og indsende disse Protokoller til Kammeret samme Aars Efteraar, ledsaget af deres Betænkning om Budenes Antagelighed. — Ved en Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen s. D. (Isl. Copieb. sst. Nr. 398) underrettes han om den föiede Foranstaltning, samt overlades at lade optage en Forretning over alt hvad Inventarium eller Lösöre der maatte findes ved Bispestolen eller Skolen, og derefter foranstalte det ved Sysselmanden bortsolgt ved offentlig Auction, og Betalingen derfor erlagt til Landfogden. Med Hensyn til Indbetaling af Kjöbesummer og Renter for Jordegodset, anmodes Amtmanden om at indsende Forslag til de derhen hörende Foranstaltninger, og med Hensyn til Indtægterne af Godset formentes, at de indtil Fardag 1802 henhörte under Aarets Regnskab, men fra Fardag skulde hvert Ombud sættes særskilt under Administration indtil Salg skeer, og Administrations-Regninger, attesterede af Amtmanden, indsendes til Kammeret med verificerede Afskrifter af Bispestolens Jordebog for hvert Ombud, samt Landfogdens Qvitteringer for Betalingerne. — Ifölge et andet Sted i Rentek. Copiebog skulde 300 Exemplarer af Auctionsconditionerne være sendte til hver af Amtmændene og 900 Exempl. til Matrikel-Commissionen ved Rentek. Skrivelser 23. Marts (Copieb. sst. Nr. 345—348).

skal alt det Jordegods, som hidtil haver lagt til Holums Bispestol og Skole, samt Bispe-Enkerne, ved de til at taxere alt Jordegods i Island allern. befalede Commissarier opraabes ved Auction til Bortsælgelse til den Höistbydende, paa fölgende Vilkaar: 1802. 13. Marts.

1) Opraabet skeer paa Thingstederne, strax efter at Commissarierne have indhentet de til Jordernes Taxation fornödne Underretninger, uden Hensigt til hvad Dyrhed Jorderne for nærværende Tid ansees at staae for. — 2) Det höieste Bud beroer paa H. Majts allern. Approbation, da Kjöberne eller de Höistbydende ikke, forinden samme indlöber, sættes i Besiddelse deraf, og kan H. Majts allern. Resolution forventes det næstpaafölgende Aar. — 3) Bebygte Pladser eller Hjaleier, som ere udlagte fra en Jord, blive, naar de have særskilte Mærker, opraabte for sig selv. — 4) Af Kjöbesummerne maae, uden Hensigt til hvem der bliver Höistbydende, de ⅔ Dele blive staaende i Jorden, imod at deraf svares 4 pro Cento aarlig Rente; men er Leilændingen höistbydende og bliver Eier, forundes ham saadan Dilation imod den övrige ⅓ Deel (som af andre Kjöbere strax betales), at han först efter 3 Aars Forlöb betaler det Halve deraf, eller ⅙ Deel af det Hele, og atter efter 3 Aars Forlöb den anden ⅙ Deel af hele Kjöbesummen. Dog staaer det alle Kjöbere frit for, efter Forgodtbefindende, at afbetale mere, eller hele Kjöbesummen. — 5) Leilændinger, som blive Eiere af deres leiede Jorder, blive i 6 Aar frie for deraf at betale Skatter. — 6) I de 3 förste Aar, efter at en Leilænding er bleven Eier af sin leiede Jord, godtgjöres ham saameget i Renter af Kjöbesummen, som samme overstiger den hidtil af ham svarede Landskyld, ligesom ham og, naar han inden disse 3 Aars Forlöb betaler Kjöbesummen, eller Noget deraf, godtgjöres Renterne af det saaledes Betalte. — 7) Men dersom en Leilænding, som bliver höistbydende paa den af ham leiede Jord, eier selv en anden Jord, bliver han at ansee som en fremmed Kjöber, med mindre

1802. han afhænder denne sin Eiendoms-Jord til en Anden,
13. Marts. da han i saa Fald alene nyder Godt af de de kjöbende Leilændinger tilstaaede Fordele. — 8) Ligeledes bortfalde de Leilændingerne i foranstaaende 4., 5., 6. og 7. § tilsagte Fordele, dersom de igjen afhænde de af dem kjöbte Jorder inden den Tid, i hvilken disse Lettelser ere dem tilsagte, er udlöben. — 9) Samtlige paa Godset værende, Bispestolen eller Skolen tilhörende, Qvilder opraabes for sig selv, og naar Approbation paa Salget er indlöben, bliver Belöbet strax at erlægge, med mindre den paa Jorden boende Leilænding er bleven Höistbydende paa de paa samme værende Qvilder, da Belöbet kan inddrages under Eet med Jordens Kjöbesumma, og med sammes Betaling gives Dilation i Overeensstemmelse dermed. — 10) Faste Qvilder skal paa dette Gods være aldeles afskaffede, undtagen om paa en eller anden Jord skulde være Kirkeqvilder, hvormed det da vil have sit Forblivende som hidindtil indtil videre, eller indtil derom skulde være anderledes anordnet. — 11) Naar Leieqvilder indsættes paa dette Gods, vil det derimod for det förste og indtil anderledes derom maatte vorde anordnet, rette sig efter hvad ved Loven er bestemt, og saaledes som en tiltrædende Leilænding i Henseende til Antallet derom kan forene sig med Jorddrotten. Denne Forening skal desaarsag være udtrykkelig indfört i det Leilændingen meddelende Bygselbrev, ligesom og dette udtrykkelig maa være saaledes clausuleret, at det skal saaledes gjælde, indtil derom anderledes maatte vorde anordnet. — 12) Renten af Kjöbesummerne bliver at regne fra det Aars Fardag, i hvilket Approbation paa Budene indlöbe, ligesom og, som en Fölge deraf, fremmede Kjöbere fra den Tid tilfalder Landskylden. — 13) Kongeligt Skjöde paa Jorderne kan forventes det næst paafölgende Aar strax udfærdigede for de Leilændinger, som ere blevne Höistbydende, naar derom gjöres Begjæring, og for andre Kjöbere, naar ⅓ Part af Kjöbesummen er betalt og

Landfogdens Qvittering derfor til Rentekammeret indsendt. — 14) Enhver, som maatte attraae at blive Eier af nogen af disse Jorder, maa indfinde sig ved Auctionerne med deres Bud, da Efterbudde aldeles ikke blive at antage. Rentekammeret den 13. Marts 1802. 1802 13. Marts.

Jarðabók yfir Hóla biskupsstóls jarðagóz.

Jarðanna nöfn	dýrleiki	Afgjald jarðanna					
		1741			1802		
		Landsk.			Landsk.		
	Hundr.	Hdr.	al.	Kúg.	Hdr.	al.	Kúg.
Lánganes-umboð.							
1. Heiðarbót	12	»	60	3½	»	60	2
2. Hríngver	10	»	60	2½	»	60	1⅓
3. Ketilstaðir	10	»	40	3	»	40	1
4. Mánáreyjar í eyði	»	»	»	»	»	»	»
5. Bángastaðir	»	»	40	3	»	40	1½
6. Fjöll [með Flötum og Auðbjargarstöðum]	30	1	80	5	1	80	1
7. Lón	12	»	100	4	»	100	1
8. Krossdalur [í eyði 1784-1806]	»	»	60	2½	»	60	»
9. Keldunes [með Eyvindarstöðum, Kelduneskoti og Nýjabæ]	30	1	60	6	1	60	1½
10. Hóll	12	»	80	3	»	80	2
11. Hæríngstaðir [í eyði]	»	»	40	1½	»	60	»
12. Meiðavellir [1]	12	»	40	3	»	40	1
13. Krossavík	»	»	40	1	»	40	»
14. Skinnalónshólmi hálfur	»	»	»	»	»	60	»
15. Undirveggur [í eyði]	»	»	40	1	»	40	»
16. Ferjubakki [2]	»	»	»	2	»	»	1
17. Garður	12	»	70	2	»	70	»
18. Áland	12	»	80	2½	»	80	1
19. Dalur (Laxárdalur)	12	»	60	2½	»	60	1
20. Hvammur	»	»	60	2	»	60	½

¹) Ved Salget regnes dertil Hæríngstaðir og Undirveggur.

²) Afgiften af denne Jord havde bestaaet i, at Opsidderen skulde uden Betaling færge alle Reisende over Floden Jökulsaa; *see* Gavebrev og Fundats 24. Mai 1814. — Vaðkot eller Vatnskot, som i ældre Tider skal have været særskilt Gaard, tilhörende Holum Bispestol, og efter Arne Magnussons Jordebog 8 Hundreder i Dyrhed, med Afgift 1571: Landsk. 20 Al. Qvilder 3, nævnes ikke her, og hörer senere under Ferjubakki.

1802.
13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýrleiki	Afgjald jarðanna 1741			Afgjald jarðanna 1802		
	Hundr.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.
21. Fremra-Lón (Syðra-Lón)	12	»	80	2	»	80	1
22. Hlíð	»	»	50	1½	»	50	1
23. Heiði	»	»	100	3	»	100	1
24. Læknistaðir	»	»	40	1	»	40	»
25. Hrollaugstaðir	»	»	50	2	»	»	1
26. Eyði [með Eyðisseli]	»	1	»	2	»	»	»
27. Bakki	20	1	20	3	1	20	½
Fnjóskadals-umboð.							
28. Arnarvatn	15	1	20	4	1	20	3
29. Árbót	20	»	80	2½	»	80	1
30. Garður [með Hellum]	30	1	»	3	1	»	3
31. Tjörn	20	»	80	2	»	80	2
32. Hraunkot	10	»	50	2	»	50	2
33. Bær	10	»	70	2	»	70	2
34. Fljótsbakki	20	»	90	2	»	90	2
35. Gnípá	5	»	30	1½	»	30	1
36. Guðmundarstaðir	20	»	60	3	»	60	»
37. Barnafell	5	»	40	2	»	40	1
38. Finnstaðir	12	»	80	3	»	80	2½
39. Fornastaðir	20	1	20	4	1	20	3
40. Lundur	20	1	20	4	1	20	3
41. Steinkirkja	12	»	80	4	»	80	1
42. Hof	8	»	50	2	»	50	½
43. Brettíngstaðir á Flateyjardal, hálfir	5	»	30	2	»	40	1
44. Jökulsá [í eyði]	5	»	50	½	»	50	»
45. Flatey, ¼ partur [Niðribæ]	15	»	80	2	»	80	2
46. Botn	10	»	40	2½	»	40	1
47. Höll í Fjörðum	10	»	60	2	»	60	1
48. Halland[1]	10	»	60	2½	»	60	1
49. Svínárnes hálft	15	»	90	3	»	90	2
50. Höll í Höfðahverfi[2]	15	»	»	2½	»	»	2
51. Miðhús	10	»	60	2	»	60	1
52. Grímsnes	10	»	40	2	»	40	1½
53. Brettíngstaðir í Laxárdal	10	»	40	1	»	40	1
54. Yztafell [með Fellsseli]	20	1	»	2½	1	»	2
55. Höfði í Höfðahverfi (ískylda)	»	»	»	»	»	»	»

[1]) Kaldes og i Jordebögerne „Fallandi".

[2]) I Jordebogen 1571 anföres ikke denne Jord som Bispestolens Eiendom. Ifölge Arne Magnussons Jordebog var Dyrheden 12 Hdr., Landsk. 40 Al., Qvilder 1½ og erlagdes Landskylden til Möðrufells Hospital, men Qvildeleierne til Holum Bispestol.

1802.
13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýrleiki	Afgjald jarðanna 1741			Afgjald jarðanna 1802		
	Hundr.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.
Hörgárdals umboð.							
56. Árgerði	10	»	60	3	»	60	1 1/6
57. Garðshorn	13 1/3	»	100	3	»	80	1
58. Hjálmstaðir	20	»	60	3	»	60	1
59. Hleiðargarður	30	1	»	6	1	»	1
60. Hlíðarhagi	20	»	100	4	»	100	1 1/2
61. Hvassafell, 2/5	20	»	80	2	»	80	1 1/2
62. Klúkur	8	»	40	2	»	40	1
63. Sólborgarhóll	10	»	60	3	»	60	1
64. Mikligarður 7/10 með tveim hjáleigum	70	3	»	12	1	30	3
65. Samkomugerði með Miðgerði	»				1	90	3 2/3
66. Ás á Þelamörk	20	»	»	»	1	»	2
Svarfaðardals umboð.							
67. Atlastaðir	10	»	60	4 1/2	»	60	2
68. Þorsteinstaðir	10	»	»	»	»	40	1
69. Sandá	20	1	»	4 1/2	»	80	1
70. Klaufabrekkur (með koti)	40	1	20	6 1/2	1	20	3
71. Auðnir	20	»	100	4	»	100	1 1/2
72. Þverá	40	1	»	5	1	»	1 1/2
73. Brimnes	10	»	40	2	»	40	1
74. Jarðbrú	20	»	60	3	»	60	1 1/2
75. Höll	40	1	»	5	1	»	2 1/6
76. Sauðanes, með Sauðárkoti	20	1	»	5	1	30	3
77. Brattavellir	24	»	100	4	»	100	2
78. Litli-Árskógur	30	»	80	4	»	80	1
79. Hof	40	1	60	5	1	»	2
80. Sæla	10	»	40	3	»	40	1 1/2
81. Blængshóll	20	»	80	4 1/2	»	80	2
82. Dæli	40	1	40	5	1	40	1
83. Hæríngstaðir	30	1	»	4	1	»	2
84. Búrfell	20	»	90	4	»	90	2
85. Hella	30	1	»	3	1	»	2
Fljóta-umboð.							
86. Haganes efra	30	1	»	4	1	»	2
87. Haganes neðra	20	»	100	3	»	20	»
88. Illugastaðir	30	1	»	4	1	»	1
89. Laugaland	20	»	80	4	»	80	1 1/2
90. Reykjarhóll á Bökkum	30	»	80	4	»	80	2
91. Lambanes-Reykir	20	1	»	4	1	»	2
92. Lambanes	40	1	»	4	1	»	2
93. Brúnastaðir	30	1	60	5	1	»	2 1/2
94. Reykjarhóll (með Reykjarhólskoti)	30	1	»	5	1	»	2

1802.
13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýrleiki Hundr.	Afgjald jarðanna 1741 Landsk. Hdr.	al.	Kúg.	Afgjald jarðanna 1802 Landsk. Hdr.	al.	Kúg.
95. Höfn	»	»	60	4			
96. Hvammur (með 3 hjáleigum)	60	1	»	4	»	100	1½
97. Mjölbrigðastaðir hálfir	15	»	80	3	»	60	1
98. Nefstaðir	30	»	100	4	1	10	1
99. Nefstaðakot		»	60	2			1
100. Lundur	20	1	»	4	1	»	2
101. Þrasastaðir (með Hvammsreit)	16	»	100	4	»	100	2
102. Móafell	10	»	60	3	»	40	1
103. Skeið, með Fossi	30	1	»	4½	1	»	3
104. Stóra- og Minni-Brekka	30	1	60	6	1	60	3½
105. Slètta	30	1	»	5	»	90	1½
106. Hamar	12	»	60	3	»	60	1
107. Reykir í Ólafsfirði	20	1	»	4	»	80	1
108. Kárstaðir	20	»	100	4	»	70	1½
109. Hóll	24	1	»	4	»	100	2
110. Kálfsá	20	1	»	3½	1	»	2
111. Lón	8	»	40	2	»	30	1
112. Bustabrekka	20	1	»	4	»	100	1
113. Hornbrekka	20	1	»	4	»	60	1
114. Brimnes	10	»	60	2	»	60	1
115. Syðri-Á	10	»	60	2	»	60	»
116. Ósbrekka	20	1	»	4	1	»	1
117. Skeggjabrekka	30	1	»	3	1	»	1⅚
118. Vemundarstaðir	20	»	80	3	»	80	1
119. Hreppisá	12	»	60	2	»	60	1
120. Höfn í Siglufirði	20	»	100	4	»	100	1
121. Skarðsdalur (með kotinu)	16	»	100	4	»	100	2½
122. Hóll	10	»	60	3	»	60	1
123. Saurbær	10	»	60	3	»	60	⅔
124. Ráeyri	16	»	60	3½	»	60	1
125. Staðarhóll	10	»	60	3½	»	60	1½
126. Siglunes (m. Reyðará)	40	1	30	3	1	30	2
127. Máná	10	»	60	2½	»	40	½
128. Hrólfsvellir (m. Þúfnavöllum)	»	»	»	»	»	»	»
129. Dalabær	20	»	80	4	»	80	1
130. Engidalur	10	»	50	2⅓	»	50	1
131. Hvanndalir, í eyði [1]	»	»	»	»	»	»	»

[1] i Jordeb. 1760 kaldet „Hvannadalir eða Fanndalir", i Jordeb. 1802 "Hvanndalur". – Ifölge Arne Magn. Jordebog havde den dengang (1712) været öde i over 30 Aar, og sidst været leiet for 30 Al. Landsk.; dens gamle Dyrhed skal have været 10 Hdr.

1802. 13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýrleiki Hundr.	Afgjald jarðanna 1741 Landsk. Hdr.	al.	Kúg.	1802 Landsk. Hdr.	al.	Kúg.
132. Vík i Hèðinsfirði	20	1	»	3	»	60	1
133. Vatnsendi	20	»	»	»	»	40	»
134. Möðruvellir	20	»	»	»	»	20	»
135. Ámá	10	»	»	»	»	40	»
Slèttahlíðar-umboð.							
136. Fjall	10	»	40	2	»	40	½
137. Keldur	20	»	80	3	»	60	1
138. Heiði	30	»	80	4	»	80	2
139. Ytzi-Hóll (m. Mýrum)	30	1	»	2½	1	»	1
140. Miðhóll (með Miðhólsgerði)	30	»	70	3½	»	50	5/6
141. Hraun hálft	10	»	40	1½	»	30	½
142. Syðsti-Hóll	10	»	80	3	»	40	1
143. Árnastaðir	13	1	60	3	1	»	1
144. Klón	40	»	40	2	»	40	1
145. Þverá	20	»	80	2	»	60	»
146. Geirmundarhóll	20	»	60	2	»	110	1
147. Krákustaðir [í eyði]	10	»	60	2½	»	20	»
148. Bræðrá (með Snorragerði)	40	1	»	4	1	»	1
149. Róðuhóll	20	»	100	3	»	60	1
150. Tjarnir	40 (150–151)	1	20	4	» (150–151)	10 (150–151)	3 (150–151)
151. Lónkot		»	60	1½			
152. Málmey	30	»	80	4	»	80	1
153. Höfði	60	2	60	6	1	60	⅔
154. Vatn	20	1	»	4	1	»	1
155. Þaunglaskáli	10	»	60	2	»	60	1
156. Á	30	1	»	5	1	»	2
157. Ljótstaðir	30	1	60	3	1	60	1
158. Grundarland	10	»	60	3	»	40	1
159. Spáná	6	»	40	2½	»	40	»
160. Hólkot	16	»	100	4	»	40	1
161. Enni	40	1	60	4½	1	60	1
162. Bjarnastaðir	15	»	80	4	»	80	1
163. Bjarnastaðagerði	5	»	40	3	»	40	1
164. Nýlendi	40	1	20	4	1	»	1
165. Grindur	30	1	»	4	1	»	1½
166. Kambur	20	1	»	4	1	»	2
167. Stafn	20	1	»	4½	»	80	1
168. Háleggstaðir	10	»	40	2	»	40	1½
169. Skuggabjörg	20	»	100	4	»	100	1⅓
170. Tumabrekka	30	1	60	3	1	10	1
171. Miðhús	30	1	30	4	1	»	1
172. Bær	30	1	60	3	1	60	»
Heima-umboð.							
173. Úlfstaðir	60 (173–174)	1	20	2½	1 (173–174)	80 (173–174)	2 (173–174)
174. Úlfstaðakot		»	100	1½			
175. Kúskerpi	30	1	60	4	1	60	1
176. Uppsalir	50	2	50	6	2	50	1

1802.
13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýrleiki	Afgjald jarðanna 1741			Afgjald jarðanna 1802		
	Hundr.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.
177. Kelduland	20				1	»	1½
178. Stekkjarfletir	20	3	»	8	»	90	1
179. Gilsbakki	20				1	»	1
180. Merkigil	30	1	40	4½	1	40	1
181. Miðhús	15	»	60	2	»	62	»
182. Ábær	12	»	72	2½	»	72	»
183. Tinnársel	28	»	50	2½	»	60	1
184. Nýibær		»	»	2			
185. Vatnsleysa	30	1	»	5	1	»	1
186. Lón	30	1	»	4	»	90	»
187. Narfastaðir	30	»	60	5	1	»	1½
188. Ásgeirsbrekka	50	2	»	5	2	»	2
189. Enni	20	1	»	4	1	»	1
190. Lækur	20	1	»	5	»	90	1
191. Kýrholt	50	1	20	5	»	100	1
192. Reykir	60	1	90	6	2	»	1
193. Saurbær	20	»	90	4	»	90	1
194. Unastaðir	20	1	»	3	1	»	1
195. Skriðuland	40	2	»	6	2	»	1
196. Bjarnastaðir	40	2	»	5	2	»	1
197. Fjall	20	»	90	3	»	90	1
198. Hvammur í Hjaltadal	40	1	60	4½	1	60	1
199. Hríngver	30	1	60	5	1	»	1
200. Garðakot	20	1	»	4	1	»	1
201. Skúfstaðir	60	2	60	6½	2	»	1
202. Íngveldarstaðir	24	»	100	3	»	80	1
203. Nautabú	30	1	»	4	1	»	1
204. Kjarvalstaðir	20	1	»	5	1	»	1
205. Kálfstaðir	50	1	60	5	1	60	1½
206. Sleitustaðir	40	2	»	4	1	60	1⅓
207. Smiðsgerði	10	»	»	3	»	40	1
208. Sviðníngur	20	1	»	6	1	»	1½
209. Litli-Hóll	10	»	60	2	»	60	1
210. Dýrfinnustaðir	40	1	50	4	1	»	1
211. Svaðastaðir	40	1	80	4	1	75	»
212. Syðri-Brekkur	60	2	»	4	1	80	2
213. Ytri-Brekkur	26	1	»	4½	1	»	1
214. Skatastaðir	20	»	100	3	»	110	»
215. Skuggabjörg		»	30	2			
216. Bústaðir	12	»	80	4½	»	80	1
217. Bakkakot	40	»	100	2	»	100	2½
218. Bjarnastaðahlíð		»	100	3	»	100	
219. Litlahlíð	10	»	90	2	»	90	1
220. Giljar	16	»	60	3	»	60	»
221. Þorljótstaðir (með Stafni)	15	»	80	3	»	30	»
222. Syðra-Vallholt	50	1	80	4	1	80	2
223. Húsey	20	1	»	4½	1	»	1
224. Bakki	30	1	40	3	1	40	2
225. Krossanes	60	»	100	2½	»	100	1
226. Lángamýri		1	60	4	1	60	

1802.
13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýrleiki Hundr.	Afgjald jarðanna 1741 Landsk. Hdr.	1741 Landsk. al.	1741 Kúg.	1802 Landsk. Hdr.	1802 Landsk. al.	1802 Kúg.
227. Syðra-Skörðugil	26	1	»	4	1	30	1
228. Marbæli	40	2	»	4	2	»	2
229. Geldíngaholt	60	2	60	5	2	»	2
230. Holtakot		»	»	»	»	60	½
231. Krithóll	20	1	20	3	1	20	1
232. Vellir	40	1	60	4	1	60	1
233. Skinnþúfa	20	»	80	3	»	80	1
234. Miðgrund	60	1	60	3½	1	60	1
235. Syðsta-Grund	24	»	70	3	»	40	1
236. Þorleikstaðir (með Vaglagerði)[1]	60	»	»	»	1	60	5
237. Litlidalur	24	1	20	4½	1	»	1
238. Flugumýri hálf [með allri Borgarey og	100	4	70	10	3	67[3]	2½
Eyhildarholti][2]	10					40	1
239. Flugumýrarhvammur	20	1	10	3	1	»	1
240. Rèttarholt	24	»	60	2	»	60	»
241. Bjarnastaðir	60	1	60	5	1	60	1
242. Hjaltastaðir	80	»	»	»	2	»	3
243. Hjaltastaðakot [í eyði]		»	60	2	»	60	
244. Frostastaðir	80	2	100	5	2	»	2
245. Yzta-Grund	40	2	»	5	1	60	1½
246. Þverá	44	1	60	4	1	60	1½
247. Framnes	24	1	20	3	1	20	2
248. Axlarhagi	24	»	90	4	»	90	»
249. Brekkukot	10	»	40	1	»	60	2
250. Hofdalir	60	2	40	5	2	»	2
251. Hofstaðir	25	1	20	4	1	20	1½
252. Hofstaðasel	15	1	»	4	1	30	»
253. Ás í Hegranesi	60	2	»	5	2	60	3
254. Vatnskot		»	60	3			
255. Garður	20	»	100	3	»	60	1
256. Keflavík	40	»	80	3	»	76½	1
257. Utanverðunes	40	1	»	2	»	40	1
258. Helluland (með Ásgrímstöðum)	40	1	60	4	1	15	»
259. Egg (með Reyni eða Rein)	50	2	»	4½	1	20	4
260. Bakki, með Lundey	50	2	30	4	1	90	1
261. Brimnes	50	2	»	4	2	»	1
262. Miklihóll	40	2	»	5	1	70	2
263. Viðvík (með Hólakoti)	40	2	30	6	2	30	2
264. Lánghús	20	1	»	4	1	»	1
265. Marbæli	40	2	»	5	2	»	2

[1]) Denne Jord er kommet under Bispestolen ved Mageskifte for Eyvindarstaðir, i Hunavatns Syssel, ved Reskr. 17. Mai 1799.

[2]) saal. 1741.

[3]) með Torfmýri og Bygghóli, 1802.

1802.
13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýrleiki	Afgjald jarðanna					
		1741			1802		
	Hundr.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.
266. Teigur	15	»	60	2	»	60	1
267. Kross	24	1	»	4	1	»	1½
268. þúfur	30	1	»	4	1	»	2
269. Miklibær	40	1	60	5	1	60	2
270. Brekkukot (með Grafarkoti)	} »	»	80	3	»	80	1
271. Víðirnes		1	»	2	»	60	1⅓
272. Efri-Ás	30	2	»	6	1	60	1⅙
273. Hrafnstaðir	30	1	»	3	1	»	1
274. Hrafnhóll	10	»	80	3	»	80	1⅙
275. Hólakot	»	»	»	»	»	»	»
276 Torfgarður	10	»	»	»	»	30	½
277. Beingarður (í eyði)	6	»	»	»	»	»	»
278. Hólar í Hjaltadal[1]	»	»	»	»	»	»	3
279. Drángey[2]	»	»	»	»	»	»	»
Skaga-umboð.							
280. Hraun (⅔ partar)	13⅓	»	80	1½	»	100	1
281. þángskáli	5	»	30	½	»	50	½
282. Kelduvík	»	»	60	2	»	45	½
283. Neðranes	5	»	30	1	»	50	½
284. Malland (⅔ partar)	16	»	60	2½	»	60	1
285. Keta	20	1	20	3	1	20	1
286. Kleif	15	»	90	3	»	90	1
287. Lágmúli (í eyði 1802)	»	»	»	1	»	»	»
288. Hvalsnes	»	1	»	3	1	»	1
289. Brókarlækur (hálfur)	5	»	30	1	»	30	½
290. Selnes	10	»	60	1	»	80	1
291. Selá (hálf)	»	»	30	1	»	30	½
292. Höll	»	»	50	2	»	60	1
293. Sævarland	20	1	40	3	»	90	1
294. þorbjargarstaðir	»	»	»	»	»	40	»
295. Meyjarland	10	»	»	»	»	60	2
Svínadals-umboð.							
296. Hafsvellir (í eyði 1802)	»	»	30	2	»	»	»
297. Brandaskarð	5	»	30	2	»	30	1½
298. Finnstaðir	} 24	1	40	6	»	100	} 1½
299. Háfagerði		»	»	»	»	40	
300. Spákonufell	30	2	»	5	1	60	2
301. Bergstaðir	10	»	»	1	»	30	1

[1]) i de ældre Jordeböger anföres hverken Dyrhed eller Afgift af Hjemmegaarden. Taxations-Commissionen anslaaer Afgiften til 40 Rd. aarlig, men ved Auctionen blev budt 2010 Rd. for Gaarden.

[2]) Denne Ö hörte under Bispegaarden; ved Salget blev det höieste Bud derpaa 105 Rd.

1802.
13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýrleiki	Afgjald jarðanna					
		1741			1802		
	Hundr.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.	Landsk. Hdr.	al.	Kúg.
302. Bláland	10	»	»	1	»	30	½
303. Sæunnarstaðir	20	»	80	3	»	100	1
304. Ytri-Ey	24	1	20	4½	1	»	1½
305. Kúskerpi	6	»	20	1	»	20	»
306. Enni	20	1	»	4	1	»	1⅓
307. Skrapatúnga	30	1	30	5	1	»	1½
308. Balaskarð	20	1	»	5	1	»	1
309. Mánaskál	20	1	»	5	1	»	1½
310. Núpur	10	»	40	3	»	60	1
311. Þverárdalur	30	1	60	6	1	60	1
312. Mosfell	10	»	60	3	»	60	1
313. Geithamrar	20	1	»	4	1	»	1
314. Grund	40	2	»	6	1	60	2
315. Snæringstaðir	20	1	»	5½	1	»	1
316. Ljótshólar	20	1	»	5½	1	»	2
317. Hrafnabjörg	10	»	60	4	»	60	1
318. Rútstaðir	10	»	60	3	»	60	1
319. Holt	20	1	»	5	1	»	1
320. Sólheimar	40	1	60	6	1	60	1
321. Ytri-Lángamýri	20	1	»	5	1	»	2
322. Syðri-Lángamýri	10	»	60	4	»	60	1
323. Þröm	10	»	60	3	»	40	»
324. Vigdísarstaðir	10	»	60	3	»	60	1
325. Hvarf	20	»	90	3	»	90	2
326. Hnausakot hálft	4	»	»	»	»	20	1½
327. Gafl	»	»	»	»	»	»	»
Lènsjarða-umboð.							
328. Aðalból	30	1	70	7	1	20	2½
329. Skárastaðir		»	»	»	»	50	1
330. Bjargastaðir	12	»	60	4	»	60	2
331. Haugur	10	»	80	3	»	60	1½
332. Litli-Ós	16	»	60	4	»	60	1
333. Galtarnes	24	»	100	4	»	60	1
334. Hörghóll	24	1	»	4	»	90	2
335. Kista	16	»	100	4	»	100	2
336. Flatatúnga	60	3	»	8	2	»	6
337. Túngukot		»	»	»	»	»	
338. Vaglir	24	»	90	3	»	90	1½
339. Neðri-Ás	60	2	60	6	2	»	3
340. Hraun í Fljótum 341. Hrúthús	60	2	60	6	2	60	6
342. Hof í Vestari-dal, í Skagafirði	40	1	90	4	1	90	2
Skólameistarajarða umboð.							
343. Áslákstaðir	30	1	»	4	1	»	2
344. Krossanes ytra (án Nunnuhólma)	30	1	60	4	1	60	2

1802.
13. Marts.

Jarðanna nöfn	dýr-leiki	Afgjald jarðanna 1741			Afgjald jarðanna 1802		
	Hundr.	Landsk. Hdr.	al	Kúg.	Landsk. Hdr.	al	Kúg.
345. Efstaland	36	1	30	5	1	80	3½
346. Efstalandskot		»	50	2½			2½
347. Steinstaðir	34	1	80	6	1	80	2½
348. Hólar með Tófugerði (en án Þverárdals)	20	1	»	4	»	110	1
349. Engimýri	20	1	»	5	1	»	1½
350. Búðarnes	20	1	»	5	1	»	2
351. Myrkárdalur	20	1	»	5	»	80	2

18. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Jordtaxations-Commissionen i Island, ang. Modificationer i Reglerne for Matrikuleringen. Khavn den 18. Marts 1802. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 396.

Ved de Herrer Commissariers Skrivelse af 14. August f. A. have vi modtaget Taxerings-Protokollen for Kjose Syssel, og efter at have igjennemgaaet samme, samt overveiet de af Commissarierne anförte Grunde for at Commissionen har afveget fra en og anden af de ved Instructionen foreskrevne almindelige Regler, bifalde vi aldeles de af Commissarierne antagne Bestemmelser, ligesom vi og overlade til samme, hvor et eller andet Tilfælde maatte gjöre det nödvendigt, fremdeles at antage hvad Regler De maatte finde passelige, alene at i Taxerings-Protokollen anföres de Grunde, som have gjort Afvigelsen fornöden. Dog maa vi anföre Fölgende i Henseende til hvad Commissionen har yttret til nærmere forventende Resolution:

I Henseende til hvorvidt Bederne skulle ansættes paa lige Maade i Oplandet som i Kjose Syssel, formeldes, at man her er af de Tanker, at lige Regel bliver at lægge til Grund, da det paa nærmere befindende Omstændighed og Commissionens Forslag vil blive at overveie, hvorvidt Jordernes Dyrhed kan derved ansees at være uforholdsmæssig forhöiede, og Forhöielsen kan blive at lempe ved en forholdsmæssig Nedsættelse. —

I Henseende til i hvad Forhold Sæl- og Hval-Trannen 1802.
bliver at evaluere til Hundreder, da, som det befindes, 18. Marts.
at begge disse Sorter almindelig i Handel gjelde lige, bifalde vi Commissionens Forslag, at 1½ Tönde Tran, uden Forskjel enten det er Sæl- eller Hval-Tran, bliver at evaluere til 1 Hundrede. — Ved at conferere Taxerings-Protokollen med den forrige Jordebog, har Revisionen, saaledes som hosfölgende Anmærkninger udvise, fundet, at i den sidste ere nogle Jorder anförte, eller Hjaleier, som ikke ere benævnte i den förste. Endskjöndt det er at formode, at Aarsagen dertil er, at disse Pladser forlængst ere blevne öde, maa vi dog anmode de Herrer Commissarier om, at ville derom give Oplysning, samt ellers om lige Tilfælde til Slutningen i Taxerings-Protokollen for hvert Syssel gjöre Forklaring. — Hvad angaaer Justiceraad Stephensens Begjæring om, at blive udlagt Jorden Hlíðarhús til Brugsjord, da har man vel her ved Kammeret været af de Tanker, at han og övrige Betjente kunne anvises saadanne Brugsjorder, men ikke uden i den Forudsætning: saavidt det kunde lade sig gjöre uden at tilsidesætte det Almindeliges Fordeel. Ved det hertil indsendte Situations-Charta over Reykevigs Kjöbstæd og anliggende Grund, finde vi Kammerraad Erichsens og Commissarius Briems Mening, at denne Jord i Tiden maaskee vil blive nödvendig for Kjöbstæden, bekræftet; vi ere derfor heri af lige Tanker med dem, at den Betjenterne i Reykevigs Kjöbstæd tiltænkte Brugsjord bliver at indskrænke til at anvise dem saa meget, som behöves til et Par Köers Græsning. — De belovede nærmere Underretninger om Hreppernes Fordeling i Kjose Syssel, samt Beskrivelser over Beneficier sammesteds, ville vi i sin Tid forvente os tilstillede. — I Henseende til Bestemmelsen med Taxeringens videre Fortsættelse, da, som det har allern. behaget H. Majt. ved Resolution af 25. Septbr.[1] f. A. at befale, at Holum

[1]) *see* Reskr. 2. Oktbr. 1801.

1802. 18. Marts. Bispestol skal nedlægges, og derhos allern. approberet, at Godset skal bortsælges ved de til at taxere alt Jordegods i Island allern. beskikkede Commissarier, om muligt endnu i indeværende Aar, saa ville de Herrer Commissarier ved denne Ordres Modtagelse begive sig til Nordlandet, og der, efter at have modtaget Jordebogen over dette Gods, strax begynde Taxeringen, saaledes, at Kammerraad Erichsen med Commissarius Briem begynder med Öefjords og ender med Nordre Syssel, og Assessor Stephensen med Sekretair Sivertsen begynder med Skagefjords og ender med Hunevands Syssel. Hvad ved Holum Bispestols Salg bliver at iagttage, derom referere vi os til vores à parte Skrivelse af Dags Dato[1]. Meget önskede vi, at samtlige Nordlandets 4 Sysseler kunde i dette Aar blive taxerede, men skulde det ikke lade sig gjöre, bliver det videre forholdet, for ikke længere at udsætte Sönderlandets Taxering; at med Taxeringen af den Deel i Nordlandet, som i dette Aar ikke blev fuldfört, fortfares af Assessor Stephensen og Sekretair Sivertsen, at derimod Kammerraad Erichsen og Commissarius Briem næste Aar begynde med Guldbringe Syssel og fortfare dermed over Borgerfjords Syssel, med videre, saa langt vester efter som kan tilrække. Rentekammeret den 18. Marts 1802.

18. Marts. **Rentekammer-Skrivelse til de ved Islands Opmaaling ansatte Officerer, ang. Indsendelse af Prospekt-Tegning af Reykjavík.** Khavn den 18. Marts 1802. — Idet Rentekammeret erkjender Modtagelsen af et af Lieutenanterne Aanum og Ohlsen forfattet Situations-Kort over Reykjavík Kjöbstad, forlanger det tillige en Prospekt-Tegning af denne Kjöbstad saavel fra Sö- som Landsiden, dog at den befalede Opmaaling af Sökysterne og Havnene ikke desformedelst lider Ophold. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 399.

[1]) *see* ovenfor S. 550 Anm. 1.

Rentekammer-Skrivelse til Sysselmand Th. Thorlacius i Sönder-Mule Syssel, ang. Udviisning af Byggeplads i Eskefjord. Khavn 20. Marts 1802. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 333. 1802 20. Marts.

Efter Begjæring fra Kjöbmand Isfjord, som agter at nedsætte sig i Eskefjords Kjöbstæd, ville Hr. Sysselmanden paa Anfordring udvise ham fornöden og bekvem Byggeplads paa den til Kjöbstæd udseete Grund. Rentekammeret den 20. Marts 1802[1].

[1] Communication til Kjöbmand Isfjord s. D., Copieb. sst. Nr. 334; ligeledes s. D. Forespörgsel til Grosserer Kyhn, som var bleven Eier af den ved Forretning 19. Marts 1787 til Grund for Eskefjords Kjöbstad udlagte Jord: paa hvad Vilkaar han maatte ville overlade Grunden (Copieb. sst. Nr. 335). — I Skrivelse 13. Marts (Copieb. sst. Nr. 332) indhenter Kammeret Betænkning fra Kammeradvokat Schönheider, i Anledning af et Andragende fra Huset Örum & Wulff, om, ved Rentekammerets Bistand at faae udlagt Byggeplads paa Eskefjords Kjöbstads Grund. Dette Andragende var foranlediget ved forrige Sysselmand Jon Sveinssons Dom i en Sag mellem Kyhn og Huset Örum & Wulff, som havde opfört Handelshuse paa den Förstnævntes Eiendomsgrund, hvorved Ö. & W. vare frifundne for K.'s Tiltale, men tilpligtede at ansöge Regjeringen om at indlöse saa megen Plads som behövedes til Handelens Etablissement, hvilket Stykke K. skulde være pligtig at overlade enten for accorderet Værdie eller for en af Rettens Middel bestemt Priis. — I Rentek. Skriv. 12. April 1802 meldes Sysselmanden, at Kyhn har erklæret sig villig til at afstaae den Part af Lambeyri, som ligger söndenfor det norske Huus henad Svínaskáli i 30 Favnes Afstand fra bemeldte Huus, hvor Sysselmanden altsaa beordres til at udlægge Isfjord Byggeplads; men hvis han ved sin Ankomst ikke skulde finde sig tjent med at bygge der, skulde det være ham tilladt med Kjöbstæds-Rettighed at bygge paa hvad anden Plads han maatte ansee bekvem paa Jorden Eskefjords Grund (Copieb. sst. Nr. 438; Communication til Isfjord og Kyhn s. D., sst. Nr. 437 og 439).

1802. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og**
23. Marts. **Amtmændene i Island. ang. Uniformer for disse Embedsmænd.** Khavn den 23. Marts 1802. — Canc. 4. Depart. Brevb. 1802, Nr. 331. — Islandsk: Udtog i Minnisverð Tíðindi III, 135.

P. M. Da Hans kgl. Majt. allern. har befalet[1], at Stiftamtmændene og Amtmændene i Danmark og Norge skulle efterhaanden anlægge og bære saadan Uniform, som den af Allerhöistsamme approberede Tegning Litr. B udviser, men at de ved Höitideligheder kunne bære den anden under Litr. A betegnede[2]: — saa skulde man, ved at tilstille (Tit.) et Exemplar af enhver af forbenævnte Tegninger, tjenstl. have Dem Saadant til behagelig Efterretning tilmeldet. — Den approberede Pröve af Broderierne til Uniformen under Litr. A findes iövrigt hos Perlestikker Hjelm her i Staden, og de approberede Tresser til Gehænger og Stövler hos Guldtrækkeren, Jöden Loria. Det kgl. Danske Cancellie den 23. Marts 1802.

24. Marts. **Rentekammer-Plakat ang. Mulkt for Gjenstridighed mod Taxations-Commissionen i Island.** Khavn den 24. Marts 1802[3]. — Denne Plakat er udkommen i Original-Aftryk baade paa Islandsk og Dansk, og er publiceret ved Landsoverretten i Island 21. Juni 1802, samt i Synodalforsamlingen 1802. — Islandsk: Original-Aftryk hos Joh. Rud. Thiele; derefter med Forandringer i nogle Udtryk indrykket i den af den islandske Landsoverret

---

[1]) kgl. Resol. 27. Novbr. 1801.

[2]) Beskrivelse af Uniformerne i Colleg. Tid. og hos Fogtm. (VI. 11, S. 371 Anm.).

[3]) Af denne Plakat er ved Rentek. Skriv. 3. April 1802 sendt til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island hver 300 Exemplarer, og til Biskoppen og Justitiarius i Landsoverretten hver 200 Exemplarer. Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 408—412.

udgivne Samling af Forordninger m. v. S. 92—94; Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 136. — Dansk: Originalen indheftet i Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 26; Rentek. Norske Exped. Prot. 19, S. 198; Original-Aftryk hos Schultz; Qvart-Forr. for 1802, S. 67—68; Schou XIII, 417--418; Coll. Tid. 1802, S. 293—294. 1802. 24. Marts.

Plakat, áhrærandi múlkt þeirra, sem innkallaðir forsóma að mæta, eða nærstaddir sýna tráss og ósæmilegt athæfi á ákveðnum extraþíngum, móti þeim til að verðleggja allt jarðagóz á Íslandi tilskikkuðu Commissarier.

Þar það, til þess að hans konúnglegrar majestatis velgjörandi tilgángur með þá settu Commission til að verðleggja allt jarðagóz á Íslandi skuli geta fullkomnast, og að sá kónglegi kassi ei þarvið þurfi að þýngjast með óþarflegum kostnaði, er nauðsynlegt, að viðkomendur mæti á ákveðnum extraþíngum, þá þeir innkallast fyrir Commissarierne, og góðviljuglegá gjöri þessum skýrslu á því sem þeir æskja, svo hefir hans konúngleg hátign þann 19. þ. m.[1], uppá rentukammersins allraundirdánugustu fyrirstilling þóknazt að resolvera svoleiðis:

„Vèr viljum hèrmeð hafa ákvarðað múlkt til sóknarinnar fátækra: 2 til 10 rd. af hverjum þeim tíundatakara, og 1 til 5 rd. af hverjum þeim almúgamanni eður bónda í Íslandi, sem innkallaður án bevísanlegra lagaforfalla forsómar að mæta, eða nærverandi á þeim ákveðnu extraþíngum sýnir tráss og ósæmilegt athæfi móti Commissarierne, sem sèttir eru til að verðleggja allt jarða-

[1]) den kgl. Resol. i Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 26, foranlediget ved, at Commissarierne havde ved Indsendelsen af Jordebogen over Kjosar Syssel klaget over Uvillie og Trodsighed fra vedkommende saavel Tiendetageres som Andres Side, som ikke alene havde vægret sig ved at begive sig til de afholdte Thing, endogsaa kun 100 Favnes Vei, men endog ved deres Trods havde foranlediget Commissionen til at klage for Stiftamtmanden og fordre Justitstiltale.

1802. 24. Marts gózið í landinu. — Hèr að auki gefum við Commissarierne í vald, strax að ákveða viðkomendum múlktina, og að skikka sýslumanninum að innkrefja hana með tafarlausri execution; og svo fljótt múlktin er ákveðin skulu Commissarierne gefa ávísan þarum, ekki einasta til Vors rentukammers, heldur ogsvo til stiptamtmannsins eða amtmannsins, er sjá eiga til að múlktin verði innkrafin, og innsenda til rentukammersins viðkomenda qvittering fyrir hennar móttöku". — Hver allrahæsta resolution hèrmeð kunngjörist öllum viðkomendum til allraundirdánugustu eptirbreytíngar. — Rentukammeret þann 24. Martii 1802.

PLAKAT, angaaende Mulkt for dem, som efter Indkaldelse efterlade at möde, eller som nærværende vise Trodsighed eller usömmelig Adfærd ved de berammede Extrathinge for de til at taxere alt Jordegodset i Island beskikkede Commissarier.

Da det, naar Hans kgl. Maj^ts velgjörende Hensigt med den til at taxere alt Jordegodset i Island nedsatte Commission skal kunne opnaaes, og den kgl. Kasse ikke derved skal bebyrdes med unyttige Bekostninger, er nödvendigt, at Vedkommende, efter Indkaldelse, möde ved de berammede Extrathinge for Commissarierne, og med Beredvillighed meddele dem de Oplysninger, som de forlange: saa har Hans Maj^t. under 19. i denne Maaned, paa Kammerets allerunderd. Forestilling, behaget at resolvere saaledes:

„Vi ville herved have bestemt en Mulkt til Sognets Fattige af 2 til 10 Rd. for hver Tiendetager, og 1 til 5 Rd. for hver Almuesmand eller Bonde i Island, som, efter Indkaldelse, uden at have beviisligt lovligt Forfald, efterlader at möde, eller som nærværende viser sig trodsig eller usömmelig ved de berammede Extrathinge for de til at taxere alt Jordegodset der i Landet beskikkede Commissarier. Derhos bemyndige Vi Com-

missarierne til strax at dictere Vedkommende denne Mulkt, og at beordre Sysselmanden ved prompte Execution at inddrive den. Og, saasnart en saadan Mulkt er dicteret, skulle Commissarierne derom gjöre Indberetning ikke alene til Vort Rentekammer, men og til Stiftamtmanden eller Amtmanden, der bör paasee Mulktens Inddrivelse og til Rentekammeret indsende Vedkommendes Qvittering for dens Modtagelse". — Hvilken allerhöieste Resolution herved for alle Vedkommende til allerund. Efterretning bekjendtgjöres. Rentekammeret den 24. Martii 1802. 1802. 24. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Landfoged Finne, ang. Holum Bispestols Oplagspenge. Khavn den 27. Marts 1802. — At da Amtmand Stephan Thorarensen endvidere havde indbetalt til Jordebogskassen 206 Rd. 75½ Sk. af Holum Bispestols Skoles Midler, beordres Landfogden til, i Overeensstemmelse med Rentekammerets Ordre 21. April 1798, at betale til Stiftelsen 4 pCt. Renter af dette Belöb fra Indleveringens Dato. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 366[1]. 27. Marts.

Rentekammer-Circulaire til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island, ang. Indbetaling af Bevillingsgebyrer til Landfogderiet i Island. Khavn den 27. Marts 1802. — Isl. Copieb Litr. Æ, Nr. 355—357. 27. Marts.

At Landfogden er herfra beordret at modtage Ind-

[1] Communication herom s. D. til Amtmand Stephan Thorarensen og til Cancelliet, med Tilföiende: at Rentekammeret ikke finder nödvendigt, at der erhverves en kongelig Obligation for det hele i Jordebogskassen nu indsatte Belöb, tilhörende Holum Stiftelse, tilsammen 657 Rdlr. $1^{37}/_{50}$ Sk. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 363 og 367; jevnf. Canc. Skriv. til Amtm. Steph. Thorarensen af samme Indhold 8. Mai 1802. Canc. 1. Departem. Brevb. 1802, Nr. 501[b].

1802. lösnings-Gebyrerne for de (Tit.) fra det kongel. Danske
27. Marts. Cancellie tilstillede Blanquet-Bevillinger, samt derfor at qvittere in duplo, formeldes (Tit.) til behagelig Underretning. Rentekammeret den 27. Marts 1802[1].

30. Marts. **Rentekammer-Skrivelse** til de ved den islandske **Opmaaling** ansatte **Officerer**, ang. **Indsendelse af Oplysninger om Veiene i Island. Khavn den 30. Marts 1802.** — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 407.

Over de Veie, som de Hrr. Lieutenanter paa Deres Forretninger passere, anmodes De at give et Situations-Charta med en kort Beskrivelse over hvad der ved sammes Befarlighed kunde være at anmærke. Rentekammeret den 30. Marts 1802.

30. Marts. **Cancellie-Skrivelse** til **Commissionen for Sundhedspolitiet** i **Kjöbenhavn**, ang. **Forsendelse af Vaccinmaterie og Underretning om Kopperne og Vaccinen til Island, m. v. Khavn den 30. Marts 1802.** — Cancell. 2. Departem. Brevbog 1802, Nr. 686. Fogtm. VI. 11, S. 528, med Datum 31. Marts; jevnf. Colleg. Tid. 1802, S. 587. — Underretning om Vaccinationen samt Regler for Vaccinens Indpodning trykt i Khavn 1802. 2 Bl. i 4to.

P. M. I Gjensvar paa Commissionens Skrivelse af 26. dennes meldes herved tjenstl., at Cancelliet bifalder det deri gjorte Forslag[2] om, at opsende til Is-

[1]) s. D. Communication til Cancelliet (Copieb. sst. Nr. 358) og Ordre til Landfogden s. D. (Copieb. sst. Nr. 354).

[2]) Forslaget var fremsat af Commissionens Medlem, Justitsraad Pontoppidan, og Commissionen havde strax besörget en ved Dr. Frankenau forfattet Oversættelse af tvende i Paris udgivne Tabeller, samt accorderet med en duelig Kobberstikker om at copiere et over Vaccinblegnene i Tydskland udkommet tydeligt Kobberstik; jevnf. Vaccinations-Commissionens Beretning 27. Decbr. 1802 i Colleg. Tid. 1803, S. 23.

land, Grönland og Færöerne Vaccinmaterie, saavel som en kort trykt Underretning om dens Anvendelse og Sygdommens Fremgang, samt et oplysende illumineret Kobberstik over Vaccineblegnene. — Hvad Omkostningerne paa Underretningens Trykning, Kobberpladens Stikning og Illuminering angaaer, da maa man tjenstl. anmode Commissionen at ville derover hertil indsende Regning, som herfra skal foranstaltes udbetalt. — Det kgl. Danske Cancellie den 30. Martii 1802. 1802. 30. Marts.

Kongelig Resolution ang. Stiftelsen af det Hansenske Legat til Præmier for oeconomiske Forbedringer m. v. Khavn den 7. April 1802. 7. April.

— I Finants-Collegiets Forestilling 30. Marts bemærkes, at afg. Conferentsraad og Rentekammer-Deputeret Hansens Enke, födt Graah, havde andraget, at hendes afdöde Mand havde ved hans Död, i Aaret 1796, efterladt nogle Önsker, hvoriblandt det, „at H. Maj" Kasse maatte overdrages den Capital 6000 Rd., alene mod en aarlig Rente af 4 pCt. til hans efterlevende Enke, men hvilken han efter hendes Död önskede maatte anvendes til Præmiers Uddelelse for Færöerne, Finmarken, Island og Grönland". Disse Præmier, hvortil den aarlige Rente 240 Rd. skulde anvendes, vare bestemte til at tjene som Opmuntringer og Understöttelser for nyttige Anlæg og Foretagender i de nævnte Lande, saaledes: „at de i de förste 5 eller 10 Aar kom Færöerne alene til Nytte, og derpaa i et lige Tidsrum bleve anvendte i ethvert af de andre Lande, og at man derpaa atter begyndte med Færöerne og vedblev i samme Orden som forhen". Giveren tænkte sig 24 Præmier, hver paa 10 Rd., eller og 4 Præmier à 60 Rd., som skulde anvendes til at belönne: 1) udmærket Flid i Skolevæsenet og Börne-Opdragelsen; 2) Steengjærders Opförelse og Steen-Rydning; 3) Myrers eller Moradsers Udgravning, Rydning og Forbedring; 4) Fællesskabers nyttige Ophævelse og nyttige Indhegninger; 5) Öde Gaarders Optagelse, Anlæg af Husmandspladser; 6) Tuers Bortskaffelse og Engenes Planering; 7) Nyttige Skoves Anlæg eller Opelskning af nyttige Træsorter; 8) Havers Anlæg og nyttig Anvendelse af Havesager og Væxter i Husholdningen; 9) Husflid, hvor samme behöver Opmuntring; 10) Huses Opförelse af Steen og nyttige Mölle-Anlæg; 11) en

1802. og anden Green af Fiskerierne. — Skulde den Tid nogensinde komme, at slet ingen Præmier til deslige Gjenstande i disse
7. April. Lande behövedes, da skulde Renterne anvendes til Skole-Indretninger eller og til Lönningernes Forbedring for nogle faa af de Præster i Island, hvis Indkomster ikkun ere ringe". — Denne Capital erklærede Enken sig nu beredt til at overlade til den af den Afdöde bestemte Anvendelse. — Finance-Collegii Forestillinger med de derpaa faldne kongelige Resolutioner 1. Januar til 30. Juni 1802, Nr. 113. Coll. Tid. 1802, S. 249—252; Fogtm. VI. 11, 532—534; P. Pètursson. Hist. Eccl. Island. S. 354—355.

Med særdeles Velbehag modtage Vi den af afg. Conferentsraad og Deputeret i Vort Rentekammer Hansens Enke tilbudne, og af hendes afdöde Mand til Præmier for nyttige Foretagender og Anlæg paa Færöerne, Finmarken, Island og Grönland bestemte Capital af 6000 Rd., og meddele Vi hende herved den Forsikkring, at hun, saalænge hun er i Live, skal oppebære sammes Renter ved Transport-Comptoiret for de bestandige transportable Statsfonds. Vi ville derhos, at Capitalens Anvendelse til Præmier til de af afgangne Conferentsraad Hansen bestemte Gjenstande overdrages Vort Landhusholdnings-Selskab og authoriseres Finants-Collegium herved at lade dette Tilbud offentligen bekjendtgjöre. — Kjöbenhavn i det geheime Statsraad den 7. April 1802.

14. April. **Plakat ang. Ophævelse af Anordningerne om latinske Söpassers Erhvervelse.** Khavn 14. April 1802. — Denne Plakat, hvis fuldstændige Titel er: „Plakat, angaaende Ophævelsen af de angaaende latinske Söpasses Erhvervelse givne Anordninger", er ikke publiceret i Island, men her bemærket i Henhold til Plak. 28. Marts 1794; *see* iövrigt For. 4. Mai 1803. — Ved denne Plakat erklæres for ophævede: Reskript 22. og 25. Februar samt 1. Marts 1793; ligeledes Plak. 28. Marts 1794 og Reskr. 30. Oktbr. 1801. — Emaneret igjennem General-Landoeconomie og Com-

merce-Collegium. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. 1802, S. 76—77; Schou XIII, 427. 1802. 14. April.

Reskript til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Nedlæggelse af Kirken paa Hliðarenda. Khavn den 23. April 1802. — 23. April.

Canc. 1. Departem. Registr. II, 28b—29 (1802, Nr. 127). — Colleg. Tid. 1802, S. 299; Fogtm. VI. 11, 558. Islandsk: Rubr. i Minnisverð Tiðindi III, 136.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Eftersom Vi af eders til Vort Danske Cancellie indgivne Forestillinger, som Os allerund. ere blevne foredragne, have erfaret, at Hlidarende Kirke i Rangervalle Syssel udi Vort Land Island er aldeles faldefærdig, og at denne Kirke er unödvendig, efterdi Veien derfra til Teigs Kirke ikke er nogen lang Kirkevei, og Hlidarende Kirkes Sogn alene bestaaer af Hovedgaarden og deus Hjaleier, som ligge tæt tilsammen, samt at ved dens Nedlæggelse vilde ogsaa Kirketjenesten tiere herefter end hidindtil forrettes paa de to annecterede Kirker Teige og Eyvindermule, til Vinding for den offentlige Gudstjeneste og Ungdommens Underviisning: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi paa Grund af foranförte Omstændigheder og eders derhos allerund. gjorte Forslag allern. bifalde: at Hlidarende Kirke i Island maa aldeles nedlægges og dens Menighed henlægges til Teigs Kirke, samt at de 20 Hundrede, som Kirken eier i Gaarden Hlidarende, maa henfalde til Jordens nuværende Eiere, Sysselmand Thorarensen og Provstinde Jorunn Sivertsdatter; Kirkens tre Qvilder tilfalde Præsten paa Stedet, men Kirkens Rudera, med Ornamenter, samt portione ecclesiastica, om af samme noget maatte være bleven oplagt, tilhöre Landsthingsskriver Sivert Sivertsens Börn og Arvinger. — Derefter I eder allerunderd. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Khavn den 23. April 1802.

1802. 23. April. **Commissorium** [1] ang. Udarbeidelse af Lovforslag om Pantevæsenet og Bestyrelsen af Umyndiges og Stiftelsers Midler i Island, m. v. Khavn den 23. April 1802. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Registrant II, 30 (1802, Nr. 222); jevnf. M. Stephensen Commentatio de jure hodierno Island. S. 152.

Christian den Syvende &c. Da I, i Skrivelse til Vores Danske Cancellie af 27. Julii f. A., blandt Andet haver andraget, at ordentlige Pantebögers Indretning, Overformynderie og Tilsyn med publique og Umyndiges Midler, er aldeles ukjendt i Vort Land Island, samt at denne Sag der trænger til hastig Forbedring, og Vi ei kunne andet end önske, at disse for den almindelige Sikkerhed saa nödvendige Foranstaltninger, forsaavidt Saadant lader sig gjöre, ogsaa i dette Land maatte finde Sted, saa er hermed Vores allern. Villie og Befaling, at I sammentræde i en Commission, for at forfatte Forslage saavel til nye Indretninger, disse Gjenstande betræffende (hvilke Indretninger maatte nærme sig de i Norge i saa Henseende foranstaltede saa meget muelig og det Locale tillader), som til, hvorledes den derved attraaede Sikkerhed med mindst muelig Bekostning for Almuen kan opnaaes, hvorefter I have at tilstille Os elskel. Ole Stephensen, Vores Stiftamtmand over bemeldte Island, disse Forslage, hvilke han med sin Betænkning derover haver at indsende til Vort Danske Cancellie. Derefter I eder allerunderd. o. s. v. Kjöbenhavn den 23. April 1802. [ad mandatum].

8. Mai. **Cancellie-Skrivelse** til Biskop Geir Vidalin, ang. Studenters Beskikkelse til de ringeste Præstekalde. Khavn den 8. Mai 1802. — Canc. 1. De-

[1]) Commissionens Medlemmer vare: Justitiarius i Landsoverretten, Justitsraad Magnus Stephensen og Assessorerne Stephan Stephensen, Benedikt Gröndal og Isleifur Einarsson.

partem. Brevb. 1802, Nr. 509. Islandsk: Udtog i Minnisv. Tiðindi III, 137. 1802. 8. Mai.

P. M. Deres Höiærv. har i Skrivelse af 5. Septbr. f. A. foreslaaet: 1) at de Studiosi, som have nydt kgl. Almisse og fri Underviisning i Skolerne paa Island, saaledes som hidtil har været Brug, maae beskikkes til Præster for de ringeste Sognekald, hvortil ingen Sollicitant melder sig, og at de, som vægre sig for at modtage slige Kald, burde paalægges at tilbagebetale den oppebaarne Almisse, nægtes Adgang til geistlige Embeder og udslettes af Studenternes Liste, men at 2) det derhos maatte fastsættes, hvormange Aar En skal tjene i et saadant Kald, förend han kan befordres til et bedre. — I Anledning heraf meldes tjenstlig: at den förste Post af Forslaget bifaldes; og i Henseende til den anden Post: at de, som beskikkes til ringere Kald, kan gives Löfte om fortrinlig Befordring til bedre Kald, naar de opföre sig vel og iagttage de dem paaliggende Pligter, uden at det derhos er fornödent at bestemme visse Aar. Det kgl. Danske Cancellie den 8. Maji 1802.

Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. **Holum Stifts Andeel i Bogtrykkeriet.** Khavn den 8. Mai 1802. — Canc. 1. Departem. Brevb. 1802, Nr. 533, hvor dog kun den förste Passus findes indfört med Datum 15. Mai (utydeligt i Concepten); Communications-Skrivelsen til Stiftamtmanden taler for, at det rigtige Datum maa være 8. Mai. 8. Mai.

P. M. I Skrivelse af 20. Septbr. 1800 har Hr. Amtmand anholdt om, at Holum Stift for Overdragelsen af dets Bogtrykkerie til det islandske Landoplysnings-Selskab maatte blive participeret i ⅓ Deel af den Fordeel, bemeldte Selskab deraf nyder, samt at det nærmere maatte bestemmes, hvorledes med Regnskabets Aflæggelse, Revision og Decision i denne Henseende skal forholdes m. v. — Man skulde i Anledning heraf

1802. i tjenstlig Gjensvar melde: at, da Holum Stift kun udgjör omtrent 1/4 Deel af Island, og efter de indhentede
8. Mai. Oplysninger ikkun contribuerer saare Lidet til fornævnte Instituts Fremme, kan det, i Overeensstemmelse med Reskr. af 14. Juni 1799, ikke tilfalde mere end 1/4 Deel af den Fordeel, som af Selskabets Bogtrykkerie tilligemed de ubetydelige Levninger af Trykkeriet fra Holum indkommer. — Hvad Regnskabets Aflæggelse, Revision og Decision angaaer, da har Justiceraad Stephansen forklaret, at Regnskabet for bemeldte Landoplysnings-Selskab aflægges og revideres af Selskabets Revisorer hvert Nytaar, hvilket ogsaa er skèet hidindtil. Det kgl. Danske Cancellie den 8. Maji 1802 [1].

28. Mai. **Cancellie-Plakat** ang. **Anvendelse af Vægt ved Forhandling af store Steenkul.** Khavn 28. Mai 1802. — Bemærket som sendt til Island i Minnisv. Tiðindi III, 137, men ikke der publiceret. Canc. 2. Depart. Registr. III, 180 (1802, Nr. 594). Original-Aftryk hos Schultz. Colleg. Tid. 1802, S. 342—343. Qvart-Forr. for 1802, S. 78; Schou XIII, 429—430.

Plakat, sam tillader, at der ved de saakaldte store Steenkuls Forhandling maa bruges Vægt.

I Betragtning af, at store Steenkuls Værdie bestemmes sikkrere og nöiagtigere ved at veies, end ved at maales, hvilket Sidste Forordn. af 5. Maji 1683 befaler at skulle skee i Kjöb og Salg af dette Slags Vare, har Hans Majt. Kongen under 7. denne Maaned allern. resolveret:

„At det maatte tillades Alle og Enhver i Hans Majts Riger, ved de saakaldte store Steenkuls Forhandling, at lade samme veie; dog staaer det i Kjöberens

---

[1]) Canc. Skriv. til Stiftamtmand Olaf Stephensen 8. Mai, hvorved ham meddeles Underretning om dette Svar. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1802, Nr. 501a.

Magt, at betinge sig Vægt eller Maal. — Veiermesterne tillægges ½ Sk. for hver Tönde, som veies, og Maalerne 1½ Sk. pr. Tönde ved Udsalget deraf i smaae Partier; men naar der sælges i Læsteviis, da 24 Sk. pr. Læst, eller 18 Tönder, hver Tönde beregnet i Vægt til et Skippund". — Hvilken allerhöieste Resolution herved kundgjöres til alle Vedkommendes Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 28. Maji 1802. 1802. 28. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Falkes Anskaffelse fra Island. Khavn den 5. Juni 1802. — Da 30 Stykker Falke behövedes anskaffede til det kongelige Falkonerie for det tilkommende Aar, anmodes Stiftamtmanden om at föie den dertil fornödne Anstalt. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 460. 5. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. at surnumeraire Assessorer ikke ansættes ved Landsoverretten i Island. Khavn den 5. Juni 1802. — Cancell. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1802, Nr. 694. 5. Juni.

P. M. Til Svar paa Hr. Stiftamtm.s Skrivelse af 24. Martii sidstl., hvori De, i Anledning af Assessor Gröndals Sygdom, gjör Forslag til en surnumerair Assessors Ansættelse ved Landsoverretten, der i de Virkeliges Forfald kunde som Dommer træde i deres Sted: skulde man herved tjenstl. tilmelde Dem, at det i saa Henseende bör have sit Forblivende ved Forordn. af 11. Julii 1800, dens 10. §. Det kgl. Danske Cancellie den 5. Junii 1802.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Retsgebyrer og Skriverpenge ved Landsoverretten. Khavn 12. Juni 1802. — 12. Juni.

1802. Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevbog 1802, Nr. 735.

12. Juni.

P. M. I Anledning af en fra Sekretairen i Islands Landsoverret, Björn Stephensen, hertil indkommen Skrivelse, dat. 8. Marts sidstl., hvori han gjör Forespörgsel angaaende Forstaaelsen af de Anordninger, der bestemme hans Embeds-Sportler m. v., skulde man herved tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm. at tilkjendegive ham: at der ikke (saaledes som han i bemeldte Skrivelse har yttret) er nogen Uovereensstemmelse imellem Resolutionen af 6. Junii 1800 og Forordn. af 11. Julii s. A., da hiin tillægger Sekretairen Skriverpengene, denne derimod ikkun bestemmer, at Rettens Gebyr (hvorunder ikke forstaaes Skriverpengene) skal tilfalde Kongen, hvoraf altsaa fölger, at Sekretair Stephensen, i Overeensstemmelse med fornævnte Resolution, er berettiget til at oppebære Skriverpengene ved Retten, — samt at Sagen iövrigt, forsaavidt den angaaer Godtgjörelse for Laugmandstoldens Inddrivelse, eller Befrielse fra at indfordre samme, er overladt til det kgl. Rentekammers Afgjörelse[1]. Det kgl. Danske Cancellie den 12. Junii 1802.

18. Juni. **Kongelig Resolution ang. Understöttelse af den islandske Collect i Anledning af Uaar. Frederiksberg den 18. Juni 1802.** — I Anledning af Stiftamtmandens Indberetninger af 16. og 22. Marts, hvori berettes, at Vinteren havde været meget stræng og Fiskeriet mislykket, saa at Hunger og Dyrtid var indtraadt. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 63.

Til Hjelp og Understötning for saadanne Mænd i Island, som ved de sidste tvende Vinteres Haardhed have lidt særdeles meget, især de Præster, som ikke have Beneficia, bevilge Vi allern. en Gave af 400 Rdlr

[1]) Rentek. Skriv. 14. Juli 1802.

af Collectpengene, nemlig for Nordre-Amtet 150 Rdlr., for Vesterlandet 100 Rdlr., og for Sönderlandet med begge Skaptefjelds-Sysselerne 150 Rdlr., hvoraf Stiftamtmanden haver at bestemme, hvormeget til Præsterne skal skjænkes, hvilket uddeles af Biskoppen og dennes Vicarius, forsaavidt Nordlandet eller forrige Holums Stift angaaer, ligesom det Övrige til andre Trængende udenfor den geistlige Stand bliver at uddele af Stiftamtmanden og Amtmændene, hver for sit Amt. Friderichsberg Slot den 18. Junii 1802[1]. 1802. 18. Juni.

Reskript til Biskoppen over Island, Geir Vidalin, ang. Anlæggelse af en Kirkegaard paa Skál. Khavn den 25. Juni 1802. — Canc. 1. Departem. Registr. II, 55 (1802, Nr. 236). Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 137. 25. Juni.

Christian den Syvende &c. V. G. Da du for Os allerund. haver andraget, at Opsidderen paa Gaarden Skaul i Vester-Skaptefjelds Syssel, Sigurd Gunsteinsen, har ansögt om, at det maatte tillades ham hjemme paa Gaarden at begrave de Personer, som der ved Döden maatte afgaae, da det formedelst Veiens Længde og Besværlighed ikke er mueligt om Vinteren at före noget voxent Menneskes Lig derfra hen til Kirkebai Kirke, hvortil Gaarden Skaul, tilligemed flere, efter Jordbranden i Vester-Skaptefjelds Syssel i Aaret 1783 ere hen-

[1]) Resolutionen er communiceret Stiftamtmand Olaf Stephensen og Amtmand Stephan Thorarensen, med Anmodning om at indsende Beretning om Uddelingen, ved Rentek. Skrivelser 24. Juli 1802 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 468—469). — I Minnisverð Tíðindi III, 138 anföres kort Udtog af Resolutionen, som urigtigen siges at være meddelt i en Skrivelse fra Cancelliet af 24. Juli 1802, istedenfor fra Rentekammeret. — Udgiftsordre paa de bevilgede 400 Rdlr. fra Rentekammeret til Finantskasse-Directionen i Rentek. Skrivelse 24. Juli 1802 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 470).

1802. 25. Juni. lagte: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning heraf, samt efter din herover afgivne Erklæring, allernaad. ville have bevilget: at fornævnte Sigurd Gunsteinsen, tilligemed Bonden paa Gaarden Aa, maa paa egen Bekostning opföre en liden Kirkegaard paa Gaarden Skaul, og der lade deres Liig begrave; dog under Vilkaar, at deres nuværende Sognekirke paa Kirkebai derved intet Afsavn kommer til at lide i Henseende til Begravelsespengene. — Derefter du dig allerunderd. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 25. Juni 1802. [ad mandatum].

25. Juni. **Reskript til Biskoppen over Island, Geir Vidalin, ang. Henlæggelse af to Gaarde fra Annex-Sognet Hraun til Hovedsognet Sandar i Dyrafjord. Khavn den 25. Juni 1802.** — Canc. 1. Departem. Registr. II, 55ᵇ (1802, Nr. 237). — Islandsk: Rubr. i Minnisverð Tiðindi III, 138.

Christian den Syvende &c. V. G. Da Beboerne paa Haukadal og Meðaldal inden Isefjords Syssel i Vort Land Island allerund. have ansögt om, at det maatte tillades dem, istedetfor Annexkirken Röin i Kelludal [*rett.* Keldudal], for Fremtiden at söge Hovedkirken Sande ved Dyrefjord, paa Grund af, at Veien imellem deres Gaarde og förstnævnte Kirke er om Vinteren meget besværlig og yderst farlig, og du i din herover allerund. afgivne Erklæring ikke alene har bekræftet Rigtigheden af deres Andragende, men og tillige forklaret, at Annexkirken Röin, som for Tiden har en Beholdning af 166 Rd. 34 Sk., uagtet disse Gaardes Afgang derfra, dog vil være istand til at bestride sine sædvanlige Udgifter: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning af foranförte Omstændigheder, allern. ville have bevilget, at Beboerne af Haukadal og Meðaldal maae for Eftertiden söge Hovedkirken Sande

ved Dyrefjord, istedetfor Annexkirken Röin i Kelludal, hvortil de hidtil have været henlagte. Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Skrevet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 25. Junii 1802. [ad mandatum]. 1802. 25. Juni.

Cancellie-Skrivelse til Biskop Geir Vidalin, ang. den nye Psalmebogs Indförelse i Island. Khavn den 10. Juli 1802. — Publiceret i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1803. Canc. 1. Departem. Brevbog 1802, Nr. 755. Fogtm. VI. 11, 614. I P. Pètursś. Hist. Eccl. Island. S. 107 anföres denne Skrivelse som kongeligt Reskript. 10. Juli.

P. M. Deres Höiærv. har i Forestilling af 31. Decbr. f. A. hertil indberettet, at det islandske Landoplysnings-Selskab, som ved Reskr. af 22. Julii 1796 er bevilget at maatte fuldföre en ny Psalmebog for Island, og forsyne den med endeel, efter udvalgte Revisorers Skjönnende valgte, og af daværende Biskop Finsen bedömte og for passende ansete Psalmer, strax med rosværdig Iver har arbeidet paa at foranstalte de for Landets Tilstand mest passende Psalmer af den nyeste danske Psalmebog oversatte i det islandske Sprog, og i denne Hensigt udlovet Belönninger for dem, der indsendte nye antagelige Originaler. De har tillige meldet, at Justitsraad Stephensen af disse Psalmer, der saaledes deels bestaae af gode Oversættelser af den nyeste danske Psalmebog, deels af Originaler og endeel gode gamle Psalmer, som vare blevne rettede, har ordnet en Samling, som i afvigte Sommer blev udgivet paa ommeldte Selskabs Bekostning, og som De finder i alle Henseender at have Fortrin for den gamle Psalmebog, og derfor har troet Dem beföiet til at anbefale til almindelig Brug, ligesom den og allerede paa endeel Steder er antagen med almindelig Bifald. — Med Hensyn til disse saaledes oplyste Omstændigheder skulde

1802. 10. Juli. man herved tjenstl. tilmelde D. Höiærv., til behagelig Efterretning og videre fornöden Foranstaltning, at den ommeldte af det islandske Landoplysnings-Selskab i Trykken udgivne nye Psalmebog maa indföres overalt i Island til Brug ved den offentlige Gudstjeneste, dog med de vedkommende Menigheders Samtykke og uden Tvang: — da dette Collegium iövrigt forventer af D. Höiærv., at De ville anvende Bestræbelse for Psalmebogens Indförelse der i Landet. — Det kongel. Danske Cancellie den 10. Julii 1802.

10. Juli. **Rentekammer-Skrivelse til Magistraten i Kjöbenhavn, ang. at Certificater til islandske Söpasser kunne meddeles uden Forevisning af Biilbreve.** Khavn den 10. Juli 1802[1]. — Rentek Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 465.

Det er her ved Kammeret andraget, at Magistraten er af de Tanker, at til at meddele nogle seilfærdig liggende Islandsfarere de fornödne Documenter, til derefter at erholde islandske Söpasser, udfordres, at Biilbrevene paa Skibene maae forevises. I den Anledning formeldes til behagelig Underretning, at ligesom velbemeldte Magistrat er fra det kongelige General-Landoeconomie og Commerce-Collegium communiceret en kgl. allern. Resolution af 24. Martii sidstl., hvorved er tilladt, at Certificater uden Biilbreves Forevisning kan meddeles[2], saa finder dette Kammer ingen Betænkelighed ved at disse Skibe ligeledes meddeles Certificater til islandske Söpasser uden at forevise Biilbreve, naar de ikke dermed ere forsynede. — Rentekammeret den 10. Juli 1802.

[1]) Plak. 8. Juni 1803.

[2]) Commerce-Collegium ansaae dette som Fölge af Plak. 14. April 1802, som ophæver Forpligtelsen til at forsyne Skibe med latinske Söpasser.

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Laugmandstoldens Indbetaling. Khavn den 14. Juli 1802. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 472. B. Thorsteinson om kongelige og andre offentlige Afgifter i Island, S. 78, anförer Datum „24. Juli". 1802. 14. Juli.

Istedetfor at ved Forordn. af 11. Juli 1800 er befalet, at Sekretairen ved Landets Overret skal modtage Laugmandstolden, findes det mere at svare til Hensigten, at denne Told erlægges direkte til Jordebogskassen. Hr. Stiftamtm. anmodes derfor, at ville tillægge samtlige Sysselmænd i Söndre- og Vestre-Amtet fornöden Ordre om: fra næste Aars Begyndelse derfor at aflægge Rigtighed til Landfogden, paa samme Maade som ifölge allern. Reskr. af 14. April 1759 skulde aflægges til Laugmændene, samt at de, ved at indsende Belöbet til Landfogden, tillige lader fölge med Beregning over Belöbet Liste over de Ydende, som af Hr. Stiftamtmanden er attesteret. — Rentekammeret den 14. Juli 1802[1].

Rentekammer-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. at Ingen kan tvinges til at antage Kongens Jorder til Bygsel. Khavn den 14. Juli 1802. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 476. 14. Juli.

Paa hvad det har behaget Hr. Stiftamtm. at forestille ved Promem. af 18. Febr. d. A. angaaende Hus-

[1] Ligelydende Skrivelse s. D. til Amtmand Stephan Thorarensen for Nord- og Öster-Amtets Vedkommende (Copieb. sst. Nr. 473); ligeledes er afgaaet Ordre til Landfoged Finne, at modtage og beregne Belöbet til Indtægt aarlig i Jordebogs-Regnskaberne (Copieb. sst. Nr. 474); og endelig Meddelelse til Cancelliet, hvorved dette Collegium overlades at erhverve kongelig Approbation paa denne Foranstaltning (Copieb. sst. Nr. 475), hvilken Cancelliet imidlertid i en senere Skrivelse 2. Oktbr. 1802 (3. Depart. Brevb. 1802, Nr. 1214) mener er unödvendig.

1802. 14. Juli. mand Gamaliel Thordersens Vægring for at antage halv Jorden Brekka til Beboelse, formeldes til tjenstligst Gjensvar: at, uagtet det af Hr. Stiftamtm. anförte Exempel, at Husmænd i Aaret 1690 ere af Laugmanden dömte pligtige at antage Kongens Jorder, finde vi, at en saadan Tvang ikke kan bestaae med borgerlig Frihed, men at det vil ankomme paa, hvorvidt Hr. Stiftamtm. kan ved passelige Benaadninger formaae Nogen til at antage sig denne Gaard, ligesom der i den Henseende ikke haves Noget imod, at Afgiften eftergives i 2 Aar. — Rentekammeret den 14. Juli 1802.

7. August. **Cancellie-Skrivelse til Rentekammeret, ang. Oplagspenge for Holum Bispestol.** Khavn den 7. August 1802[1]. — At, da Amtmand Stephan Thorarensen havde indberettet, at have indleveret i Jordebogskassen i Island 384 Rd. 47 Sk., som vare Indtægterne af Holum Bispe-Mensalgods for Aaret 1800, Rentek. ville drage Omsorg for, at der maatte bevirkes Ordre til at Renter 4 pCt. maatte blive udbetalte af denne Capital fra Indleverings Dato, ligesom af de forhen i Jordebogskassen indsatte Penge for samme Stiftelse. Canc. 1. Departem. Brevbog 1802, Nr. 843.

10. August. **Cancellie-Circulaire til samtlige Directeurer for Hospitaler i Danmark, Norge og Island, ang. Indberetning om Hospitalernes Forfatning.** Khavn den 10. August 1802. — Canc. 4. Depart. Brevb. 1802, Nr. 1059; Colleg. Tid. 1802, S. 524. Fogtm. VI. 11, 681—682.

P. M. Ifölge höieste Befaling skulde man herved tjenstl. anmode (Tit.) at meddele Cancelliet nöiagtige Forklaringer over de under Deres Direction værende Hospitalers Bygninger, samt Efterretning om de ved Stiftelserne ansatte Præsters Indkomster, saa og Deres

[1]) Rentek. Skriv. 27. Marts 1802.

gode Betænkning: om ikke de Værelser, som nu ere anvendte til Kirker og til Boliger for Præsterne, kunne, naar Vacancer indtræffe, indrettes til Bekvemmeligheder for Hospitalslemmerne, og disse vorde betjente af Menighedernes Præster paa ethvert Sted, imod at dem derfor tillægges en passende Deel af afgaaende Hospitalspræsters Lön, hvis Overskud da kunde anvendes til at forbedre Stiftelsernes Indretninger og de Fattiges Kaar. — Khavn den 10. Augusti 1802. 1802. 10. August.

Kongelig Resolution ang. Understöttelse af den islandske Collect til Landets Providering. Frederiksberg den 10. Septembr. 1802[1]. — 10. Septbr.

I Anledning af Stiftamtmandens Indberetninger af 22. og 24. Juni, hvori han havde andraget paa, at en Ladning maatte blive opsendt med Postskibet, samt en Skrivelse fra Landfogden af 5. August, hvori han forestillede, at skjöndt der vare ankomne 26 Ladninger til Guldbringe Syssel dette Aar, vilde der dog blive Mangel, naar ikke flere Ladninger maatte ankomme. Kjöbmand Sünckenberg, som havde Handel paa Örebakke, havde erklæret sig villig til at sende et Skib paa 48 Læster mod Præmie af 1000 Rd., som ansloges til omtrent den halve Fragt, og hvilket Rentekammeret ansaae for billigt, idet det tillige foreslaaer at bemyndige Stiftamtmanden til at aabne de Fattige Credit paa indtil 600 Rd. — begge Summer at udrede af de islandske Collectpenge (Forest. 2. Septbr.). Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 90. Kort Udtog paa Islandsk i Minnisverð Tiðindi III, 262 med Datum 1. Septbr. 1802.

For endnu i dette Efteraar for egen Regning at sende en Ladning Rug og Meel til Reykevig i Island med et Skib af 48 Commerce-Læsters Drægtighed, ville Vi allern. tilstaae Kjöbmand Sünckenberg en Præmie af 1000 Rd. af de islandske Collectpenge. Og bemyndige Vi Stiftamtmanden i Island til paa den foreslagne Maade at aabne de Fattige Credit hos Kjöbmændene

[1]) kgl. Resol. 1. Oktbr. 1802.

1802. for ialt indtil 600 Rd.; der i sin Tid ligeledes udredes
10. Septbr. af Collectpengene. — Friderichsberg Slot den 10. September. 1802[1].

1. Oktbr. **Kongelig Resolution ang. Understöttelse af de islandske Collectpenge. Frederiksberg den 1. Oktbr. 1802.** — I Rentekammerets Forestilling 28. Septbr. bemærkes, at i Anledning af kgl. Resol. 10. s. M. havde Kjöbmand Sünckenberg allerede afsendt Skib med 1100 Tdr. forskjellige Kornvarer, og Kjöbmand Ludvigsen taget med Postskibet 300 Tdr., mod at erholde 200 Rd. Afslag i Fragten. Men i tvende indkomne Skrivelser af 20. Aug. havde Stiftamtmanden indberettet, at den grönlandske Is endda paa den Tid spærrede Nordlands-Havnene saavel som Vopnafjorden, og at man overalt frygtede Folkedöd paa Grund af Misvæxt og Mangel paa Tilförsel; han havde og indsendt Lister fra Arnæs og Rangarvalla Syssel, som viste, at i dette og foregaaende Aar vare döde i disse to Sysseler 728 Köer, 2933 Heste og 39,841 Faar, hvilket efter Sammenligning med de oeconomiske Tabeller gav det Resultat, at 1/12 af Hornqvæget, 1/6 af Hestene og 1/2 af Faarene var död i disse to Aar. Da man nu savnede Efterretning fra Nordlandet, og der befrygtede det Værste, men da man dog ikke vovede at sende directe derhen, foreslaaer Rentekammeret, at man skal söge at formaae en Handlende til at före omtrent 1000 Tdr. Korn til Reykjavík for en Præmie af 1500 til 2000 Rd., og endvidere foranstalte, at Stiftamtmanden kunde aabne de Fattige Credit ved Handelen paa 1000 Rd., hvori ogsaa Folk fra Nord- og Österlandet skulde deeltage paa samme Maade som i Resol. af 10. Septbr. var bestemt. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 96.

Vi bemyndige allern. Vort Rentekammer til at lade

[1]) Communication til Stiftamtmand Olaf Stephensen, med Anmodning om at bestemme en vis Sum for ethvert Handels-District, og derpaa foranstalte Anvisnings-Sedler udgivne til Kjöbmanden fra vedkommende Sysselmænd efter Overeenskomst med Præst og Repstyrer, for dem som ansaaes trængende, hvorefter disse Anvisnings-Sedler skulde indlöses af Landfogden. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 516—517.

slutte Accord med Kjöbmand Just Ludvigsen om i dette Efteraar at opsende en Ladning af 1000 à 1200 Tdr. Korn til Island, imod at ham derfor tilstaaes 2000 Rd. i Fragt, og til Skipperen 100 Rd. i Præmie, i Tilfælde at Skibet naaer Island forinden Vinteren. Skulde dette Sidste imod Forventning ikke skee, og Skibet maatte vende tilbage til Norge, skal det dog paalægges Skipperen, saa tidligen paa Foraaret som mueligt, at bringe Ladningen til Island. Og bemyndige Vi Vores Stiftamtmand i Island til endvidere at aabne de Fattige der i Landet 1000 Rd. Credit paa den ved Vores Resolution af 10. i forrige Maaned bestemte Maade, da denne Udgift, saavel som ovenmeldte Fragt og Præmie, kan udredes af de islandske Collectpenge. — Fridérichsberg Slot den 1. Oktbr. 1802[1]. 1802. 1. Oktbr.

Kongelig Resolution ang. at islandske Pasgebyrer skulle indbetales i Rentekammerets Sportelkasse. Khavn den 1. Oktobr 1802[2]. — 1. Oktbr.

I Rentekammerets Forestilling 28. Septbr. 1802 foreslaaes nogle Forandringer i Rentekammerets Personale paa Grund af den ældste Committerede Kölles Ansögning om Entledigelse. Til Committeret foreslaaes Kammerraad Jensen, Comptoirchef i det islandske Comptoir, hvis Lön var 930 Rd. og 500 Rd. til Comptoirhold, samt de ham ved Resol. 7. Marts 1787 tillagte islandske Paspenge, der anslaaes til 120 eller 150 Rd. aarlig. Disse Paspenge foreslaaes nu at skulle lægges til Rentekammerets Sportelkasse, og at Jensen deraf igjen tillægges 100 Rd.

---

[1]) Communication til Stiftamtmand Olaf Stephensen i Rentek. Skrivelse den 12. Oktbr. 1802 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 566). — Det afsendte Skib kom iövrigt ikke til Island förend sidst i April 1803, da det laa i Norge fra i Novbr. til Marts næste Aar, men desuagtet blev det bestemte Belöb udbetalt ifölge kgl. Resol. 28. Oktbr. 1803 (Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 1803, Nr. 149; Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 983).

[2]) kgl. Resol. 22. April 1807.

1802. Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. 1802, Litr. C, Nr. 289. Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 97. — **Uddrag.**

1. Oktbr.

Etatsraaderne Ole Peter Kölle og Christian Schönningville Vi efter Ansögning herved i Naade have entledigede fra deres Embeder som Committerede i Vort Rentekammer-Collegio .... I deres Sted udnævne Vi .... Renteskriveren for det christiansandske og bergenske, samt islandske, færöeske, finmarkske og grönlandske Comptoir, Kammerraad Hans Jensen, til Committerede i bemeldte Collegio, hver med 1200 Rd. aarlig Gage uden Afkortning og 100 Rd. aarligen for Möde ved Classelotteriets Trækninger, hvorforuden Kammerraad Jensen forundes 100 Rd. aarlig af Vort Rentekammers Sportelkasse, i hvilken de islandske Paspenge herefter indflyde. - .... Friderichsberg Slot den 1. Oktobr. 1802.

2. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen og Biskop Geir Vidalin, ang. Tiendeydelse af Præstegaarden Storenup.** Khavn den **2. Oktbr. 1802.** — Canc. 1. Departem. Brevbog 1802, Nr. 1067.

P. M. Sognepræsten for Steinsholt og Nup Menigheder i Arnæs Syssel, Hr. Oddur Sverrisson, har, som Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. er bekjendt, i en hertil indkommen Ansögning anholdt om, at fritages for at svare Tiende af den til Præsten for bemeldte Menigheder, ifölge kgl. Reskript af 10. Julii 1789, henlagte Gaard, Storenup kaldet. — Efter at have desangaaende corresponderet med det kgl. Rentekammer, skulde man herved tjenstligst melde, at, skjöndt Jorden ved forommeldte Reskript er skjænket til Præste-Embedet, bör dette dog ikke drage til Fölge, at Kongen, Kirken og Böygdekassen derved skulde lide noget Afsavn, og at dette, efter Begrebet om Donation, vel kan bestaae med en rigtig Fortolkning af Tiende-Reglementet af 17. Julii 1782. — Hvilket behageligen maatte bekjendtgjöres

Vedkommende. — Det kongel. Danske Cancellie den 2. Oktobr. 1802. 1802. 2. Oktbr.

Cancellie-Skrivelse til Patronen for Kjöbenhavns Universitet, Hertugen af Augustenborg, ang. Understöttelse for en islandsk Studiosus chirurgiæ. Khavn den 23. Oktobr. 1802. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1802, Nr. 1300. 23. Oktbr.

P. M. Det kgl. chirurgiske Academie har under 5. dennes tilmeldet Cancelliet, at en fra den latinske Skole i Reykevig i Aaret 1795 dimitteret Student, navnlig Olav Brynjolvsen, her til Staden er ankommen, for at have Leilighed til at udvide sine Kundskaber i Chirurgie og Medicin, til hvilke Videnskaber han, under Information og Veiledning af Landphysikus Svendsen, i en Tid af sex Aar har appliceret sig, og at han paa det Bedste er anbefalet Academiet af fornævnte Landphysikus, til, da han er fattig, at erholde nogen offentlig Understöttelse medens han her studerer, hvortil Academiet ligeledes anbefaler ham. — Denne Olav Brynjolvsen, som er examineret i Chirurgien af fornævnte Physico, saae Cancelliet sig, i Overeensstemmelse med Stiftamtmandens Forslag, foranlediget til at forestille H. Majt. til at erholde Chirurgikatet i Vester-Amtet paa Island, i den derfra entledigede Chirurgus Bachmanns Sted (hvilket Embede og under 24. Septbr. sidstl. blev ham af H. Majt. allern. overdraget, i Betragtning af at Ingen dertil bekvemmere i Landet selv forefandtes, og at duelige chirurgiske Candidater ikke ere at formaae til herfra at gaae til Island). — Da Brynjolvsen nu er nærværende, anseer Cancelliet det meget nyttigt, at han i nogen Tid forbliver her, for at kunne perfectionere sig i de medicinsk-chirurgiske Videnskaber, og paa Grund heraf giver man sig herved den underdanige Frihed, at anmode D. Durchl. om, at De naadigen ville bevirke ham strax

1802. at kunne erholde de Emolumenta, som De i Skrivelse
23. Oktbr. til Cancelliet af 24. August sidstl. har været enig i kunde tilstaaes Studiosis chirurgiæ fra Island af Klosteret og Regentsen, indtil han engang i næste Aar vender tilbage for at tiltræde det ham allern. anbetroede Embede. — For at dette imidlertid ikke skulde forsömmes, har man tilskrevet Stiftamtmanden i Island om at constituere den forrige Chirurgus Bachmann til at vedblive Embedet i den Tid Brynjolvsen her maatte opholde sig for at studere. — Det kgl. Danske Cancellie den 23. Oktobr. 1802 [1].

30. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmand Olaf Stephensen, ang. Gebyrer for Bevillinger, m. v.** **Khavn den 30. Oktbr. 1802.** — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1802, Nr. 1344.

P. M. At Cancelliet har imodtaget det med Hr. Stiftamtm.s Skrivelse af 13. Julii d. A. fulgte Regnskab over de af Dem fra 16. Septbr. f. A. til samme Aars Udgang udfærdigede Bevillinger, tilligemed Landfogden Finnes Qvittering for imodtaget Gebyr til Belöb 47 Rd. 60 Sk. — det har man ikke villet forbigaae herved tjenstl. at tilmelde Dem til fornöden behagelig Efterretning, hvorhos man maa tilkjendegive Dem, at det i Henseende til Gebyret for den Jon Jonsen af Borgefjords Syssel meddelte Bevilling kan have sit Forblivende ved de betalte 4 Rd., hvorimod Gaardmænd i Island for Fremtiden, naar de med Attest godtgjöre at være fattige, maae, ligesom hidindtil er skeet, erholde deres Testamenters Confirmation gratis, hvorved der altsaa skeer Forandring i hvad der ved dette Collegii Promem. af 14. Junii 1800 under Nr. 4, Litr. e § 2 er fastsat. — Iövrigt maa man tillige, som en almindelig Regel, an-

[1] den omtalte Skrivelse til Stiftamtmanden i Brevb. sst. Nr. 1319.

mærke, at de, hvis Testamenter skal udfærdiges paa 4 Rdlrs Papir, ikke blot bör betale 4 Rd., men 11 Rd. 93 Sk., da bemeldte 4 Rd. er Belöbet af det stemplede Papir, hvorimod det egentlige Gebyr 7 Rd. 93 Sk. desuden bliver at erlægge, og at der ingen Middelvei gives imellem at erholde et Testamentes Confirmation gratis og imod Gebyr af 11 Rd. 93 Sk. — Det kgl. Danske Cancellie den 30. Oktobr. 1802.

1802. 30. Oktbr.

Kongelig Resolution ang. **Transport af islandske Faar til Schæferiet paa Esserom. Frederiksberg den 10. Novbr. 1802.** — I Forestilling 2. Novbr. bemærker Rentekammeret, at da det „anseer den islandske Faarearts Forbedring som en Sag af megen Vigtighed for Islands Opkomst", havde det forskrevet 8 Faar og 7 Vædere der fra Landet, hvis Transport-Omkostninger, ialt 337 Rd. 85 Sk., foreslaaes udbetalte af Kammerets Extrafond. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 108.

10. Novbr.

Fragten og övrige Omkostninger ved indbemeldte 8 Faars og 7 Væderes Nedsendelse fra Island til Kjöbenhavn kan udbetales af Vort Rentekammers Extrafond med 337 Rd. 85 Sk. — Friderichsberg Slot den 10. Novembr. 1802.

Reskript til Stiftamtmanden og Biskoppen over Islands Stift, ang. **Husafell Kirkes Inventariipenge. Khavn den 3. Decembr. 1802.** — Canc. 1. Depart. Registr. II, 115 (1802, Nr. 454). Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 263.

3. Decbr.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Sognepræsten for Husefelds Præstegjeld i Vort Land Island, Hr. John Grimsen, i en til Vort Danske Cancellie indkommen Ansögning, som Os allerund. er bleven forelagt, har ansögt om, at 19 Rd. 12 Sk., som han er skyldig til bemeldte Præste-Embede for 3 Qvilder, hvilke, som overflödige, efter Biskoppens Foranstaltning,

1802 ifölge allern. Reskr. af 24. Februarii 1747, ere bortsolgte
3. Decbr. til ham ved offentlig Auction, maatte ham eftergives paa Grund af hans Fattigdom, Kaldets ringe Indkomster og de Bekostninger, han af egne Midler har anvendt paa Kirkens Istandsættelse, uden af dens Indkomster, som ikkun ere 48 Sk. aarlig, at kunne vente Erstatning: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning heraf, samt efter eders herover afgivne Erklæringer, allern. ville have bevilget, at Præsten til Husefeld i Island, fornævnte Hr. John Grimsen, maa eftergives de 19 Rd. 12 Sk, som han er skyldig til Husefeld Præstekald for bemeldte trende til ham ved offentlig Auction bortsolgte Qvilder. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 3. Decembr. 1802.

24. Decbr. **Cancellie-Circulaire til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. Jordemödres Indberetninger om dödfödte Börn.** Khavn den **24. Decembr. 1802.** — Canc. 1. Departem. Brevbog 1802, Nr. 1434 (blank i Brevbogen). Original-Aftryk paa et Ark i Folio, som „Circulaire". Coll. Tid 1802, S. 817—820; Fogtm. VI. 11, 850—852.

P. M. For at erholde nöiagtig Underretning om Antallet af dödfödte Börn, er det ved Cancelliets Circulair-Skrivelse af 14. Junii 1800 til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island fastsat: at de fra enhver Herredsprovst aarligen afgivende Efterretninger om Copulerede, Födte og Döde skulle være forsynede med tvende nye Rubriker, under Titel: Dödfödte, en for Mand- og en for Qvindekjönnet, i hvilke ethvert Sogns dödfödte Börn, der ere over 7 Maaneder gamle, skulle anföres, dog at der tillige i Overskriften over de tvende til Dödfödte indrettede Rubriker bestemt angives, at Antallet af disse dödfödte Börn ei indbefattes i det i

den almindelige Rubrik for de Födte anförte Antal. — 1802.
Men da de Efterretninger, som derved erholdes, for- 24. Decbr.
medelst Mangel paa foregaaende nöiagtig Anmeldelse for Præsterne, ikke ere tilstrækkelige til at frembringe den tilsigtede Nytte, og Sagen selv, med Hensyn til at formindske de dödfödte Börns Antal, er af megen Vigtighed, saa har Cancelliet anseet det nödvendigt til dette Öiemeeds Opnaaelse, at föie fölgende Foranstaltning: 1) Enhver Gjordemoder skal, under Mulkt af 5 Rd.[1] for hver Gang hun forsömmer det, anmelde for Præsten ethvert Barn, ved hvis Födsel hun har været brugt, og som enten kommer dödt til Verden eller döer inden 24 Timer efter Födselen. Paa denne Anmeldelse, som afgives: i Danmark, og i Kjöbstæderne i Norge og Island, inden 8 Dage eller anden Söndag efter Forlösningen, og paa Landet i Norge og Island inden en af vedkommende Övrighed bestemmende Tid, i Forhold til Veiens Længde imellem Præsten og Gjordemoderen, anföres Faderens og Moderens Navn, omtrent i hvilken Maaned efter Svangerskabet Konen födte, Aarsagen til hendes fortidlige Nedkomst, om den kan vides; i Henseende til Forlösningen, om Fosteret kom let, naturlig, besværlig, ved Vending eller Instrumenter, til Verden; om der var Liv tilsyne, da det födtes, eller ikke: i förste Tilfælde, hvorlænge Livet varede; om Gjordemoderen brugte nogle Haandgreb eller Midler til at faae det i Live, eller holde Liv i det, og hvilke; eller ikke, og hvorfor ikke; og om Moderen tilforn havde födt noget dödfödt Barn. — Dersom Gjordemoderen ikke selv kan skrive, skal hun mundtligen opgive alle foranförte Omstændigheder for Præsten, som förer dem i Pennen. — Denne Anmeldelse oplæses derefter af Præsten for Barnets Moder, om hun lever, hvis ikke, da for dets Fader, om han var tilstede, og een eller to af de fornuftigste Koner, der have været nærværende

---

[1] Canc. Circ. 25. Januar 1806.

1802. 24. Decbr. ved Forlösningen, som da med deres Underskrift eller paaholden Pen bevidne Efterretningens Sandfærdighed, eller anföre, om nogen Omstændighed eller af Gjordemoderen begaaet Feil er urigtigen anfört eller fortiet, samt om nogen Hjelp er forsömt at pröves. — 2) Vedkommende Præster bör derefter anföre disse Anmeldelser udtogviis i Ministerialbogen, og ved Aarets Slutning sende dem sammendragne til Stiftets Physikus, der inden 8 Dages Forlöb skal afgive dem til Stedets Biskop med sine tilföiede Betænkninger over dem alle eller hver især, hvor han fandt Noget at anmærke. Biskopperne indsende dem derefter til Cancelliet med de sædvanlige Kirkelister, hvori Resultatet er anfört. — 3) Paa det at de, ifölge ovennævnte Circulair-Skrivelse af 14. Junii 1800, af Herredsprovsterne aarligen afgivende Lister over Döde og Födte kunne blive overeensstemmende, bör de Dödfödte anföres ei alene i de tvende egentlige Rubriker for samme, men ogsaa i de generale Rubriker for de Döde og Födte tillige. Det fölger af sig selv, at de egentlige Rubriker for de Dödfödte da ikke regnes med i Hovedsummen for Döde og Födte. — Dette skulle Cancelliet herved tjenstligst tilmelde D. Höiærv. til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for alle Vedkommende. — Det kongel. Danske Cancellie den 24. Decembr. 1802 [1].

29. Decbr. **Kongelig Resolution ang. Bestyrelsen af offentlige Stiftelser og Bygninger i Island.** Khavn den

---

[1]) Under s. D. er et mut. mut. ligelydende Cancellie-Circulaire (dog med Udeladelse af § 3) afgaaet til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd i Danmark, Norge og Island m. fl. — Dette Circulaire er publiceret ved den islandske Landsoverret 17. Oktbr. 1803 og findes i Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1802, Nr. 1591, og 2. Departem. Brevb. 1802, Nr. 2931—2932.

29. Decembr. 1802. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 83, Nr. 133. 1802. 29. Decbr.

Kammerraad Ludvig Erichsen udnævne Vi allern. til Amtmand for Vesteramtet i Island, med 1000 Rd. reglementeret aarlig Gage uden al Afkortning, hvorhos ham forundes fri Bolig paa Bessested, paa lige Maade som afdöde Amtmand Vibe har haft den. Den af Os underskrevne Bestalling kan ham aldeles gratis udleveres, og dens Indlösnings-Gebyrer, 254 Rd. 7 Sk., tages til Udgift i Regnskabet. Derhos er det Vores Villie, at han tillige vedbliver sine Forretninger som förste Medlem af den islandske Matrikulerings-Commission, hvorfor han, foruden de for den Tid af Aaret, medens Commissionen reiser, bestemte 1 Rd. 48 Sk. daglige Diætpenge, beholder, saalænge Commissionen vedvarer, 300 Rd. aarlig, uden al Afkortning, af de 800 Rd., han hidtil har haft i Gage, hvorimod den övrige Deel af denne Gage spares for Vores Kasse. — Iövrigt har Vort Rentekammer at gjöre Vort Danske Cancellie opmærksomt paa den slette Tilstand, hvori de offentlige Stiftelser og Bygninger i Island nu ere, og at correspondere med bemeldte Cancellie om, at Amtmand Erichsen paalægges med Stiftamtmanden og Biskoppen, forsaavidt Enhver af dem deri tager Deel, at tiltræde Bestyrelsen over bemeldte Stiftelser og Bygninger. — Kjöbenhavn den 29. Decembr. 1802[1].

Rentekammer-Skrivelse til Cancelliet, ang. Landsoverretten og det ældre Althing. Khavn 1803. 8. Januar.

[1]) De förste to Passus af Resolutionen (til Ordene: „spares for Vores Kasse" incl.) ere meddelte Erichsen ved Rentek. Skriv. 31. Decbr. 1802 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 600), samt Stiftamtmand Olaf Stephensen og Landfoged Finne ved Rentek. Skriv. 7. Januar 1803 (Copieb. sst. Nr. 606–607).

1803. 8. Januar. **den 8. Januar 1803.** — Isl. Copiebog Litr. Æ, Nr. 615.

Saavel hvad Justitsraad Stephensen har andraget til Styrke for sin Ansögning om at blive fri for at boe i Reykevig, som den Vanskelighed, det finder at faae en Bygning opfört sammesteds for Landets Overret, og de dermed forbundne Omkostninger, om hvilke begge Dele vi iövrigt referere os til vores tvende à parte Skrivelser af Dags Dato[1], have foranlediget, at det her ved Kammeret er bragt under Overveielse, hvad der kan ansees at være tabt eller vundet ved denne Indretning. Ikke nægte vi, at Rettens hurtigere Pleie jo vinder derved, men om der ikke paa den anden Side flyder andre Uleiligheder deraf, fortjener efter Vores Tanker nærmere at overveies. Under den forrige Indretning, da Althinget blev aarlig holdt paa Öxeraa i Juli Maaned, skulde samtlige Embedsmænd, Amtmænd, Laugmænd, Landfoged og Sysselmænd, saavidt disse ikke tilkjendegave antagelig Forfald, indfinde sig der; hvad derved kunde vindes til at fremme den kongelige Tjeneste og til Landets Tarv, ved fælles Overlæg, er indlysende. Der bleve samtlige kongelige Anordninger og andre almindelige Befalinger publicerede, og kom saaledes hurtigst til almindelig Kundskab. Ved det at Sysselmændene vare nærværende paa Öxeraa, fandt de Vanskeligheder ikke Sted, som efter Justitsraad Stephen-

[1]) i den ene Skrivelse (Copieb. sst. Nr. 608) erklærer Rentek. sig imod Stephensens Andragende om, enten at faae Næs udlagt til fri Bolig, eller ved Mageskifte at erholde Næs eller Bessastad mod Leiraa; i den anden Skrivelse (Copieb. sst. Nr. 610) yttrer Rentekammeret, at efter en fra de ved Opmaalingen i Island ansatte Officerer indhentet Betænkning vilde der ikke være vundet noget til at forskaffe Landsoverretten Locale ved, som paatænkt, at bygge en Etage af Tömmer eller Bindingsværk ovenpaa Tugthuset, hvilket Kammeret för havde tilraadet og Cancelliet bifaldet.

sens Beretning nu möde ved Sagernes Procedure m. v., formedelst Mangel paa Prokuratorer. Der havde Landfogden Leilighed til at gjöre Afregning baade med Sysselmænd og andre langt fraværende, som skulde svare aarlige Afgifter til Kongens Kasse, og der bleve samtlige Restancer examinerede, hvilken Examination under nuværende Indretning aldeles savnes. Der blev, foruden Overretten og Laugthingsretten, tillige det geistlige Synodus holdt, til hvilken sidste, saavidt her ved Kammeret vides, ikke er föiet nogen Anstalt. Betragtes derhos, som Justitsraad Stephensen har anmærket til Styrke for sin Ansögning, hvormange Sager der ere paadömte under den forrige Indretning, saavel ved Overretten som ved Laugthingsretten, synes deres Mængde ikke heller at udfordre en saadan vedvarende og saa kostbar Indretning, som den nærværende. Til Beviis herfor tjener, at ved Overretten er i en Tid af 5 Aar, fra Aaret 1768 til 1772 incl., ialt paadömt 28 Sager, og Althingsakterne for de seneste 10 Aar, fra 1790 til 1800 incl., vise, at der i dette Tidsrum ikkun er bleven paadömt 27 Sager ved Laugthingsretten. Disse vores Anmærkninger lede os til at henstille til det kgl. Danske Cancellies nærmere Overveiende, om der ikke kunde træffes en anden med Landets Forfatning mere passende, og i Hensyn til Lönningernes for den kgl. Kasse mindre byrdefuld Indretning end den nærværende, der medförer omtrent 2000 Rd. större Udgift end tilforn, foruden at der skal opföres en Bygning, hvis Bekostning, efter vores Skrivelse af 10. Martii f. A., næppe kan ventes at blive mindre end 8000 Rd. — Rentekammeret den 8. Januarii 1803.

1803. 8. Januar.

Kongelig Resolution ang. Understöttelse for islandske Studiosi medicinæ og chirurgiæ. Khavn den 14. Januar 1803. — Meddeelt Cancelliet ved Skrivelse fra Directionen for Fondet ad usus publicos 18. Januar 1803 (Canc. 3. Dep. Journ. A, Nr. 85); jevnf. A. W. Scheel.

14. Januar.

1803. Om Khavns Universitets Collegier og Stipendier. 1844. 4to. S. 29, hvor den dog anföres som „Reskript". — *see* Cancellie-Skrivelse 19. Februar 1803.

14. Januar.

15. Januar. **Rentekammer-Skrivelse til Finance-Collegium, ang. Ansættelsen af Byfoged og Politiebetjente i Reykjavik.** Khavn den 15. Januar 1803. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 619.

Allerede ved Plakaten [*rett.* Anordn.] af 17. Novbr. 1786 ang. Friheder for de islandske Kjöbstæder, er i 18. § bestemt, at disse Kjöbstæder kunne vente engang Jurisdiction, saasnart deres Tilvæxt gjorde det fornödent. Af disse Kjöbstæder er nu Reykevig saaledes tiltagen, at den, saavel i Hensigt til dens Störrelse, som til at overholde god Politie og Orden, trænger til at blive forsynet med en egen paa Stedet boende Byfoged, der tillige til Execution maatte forsynes med tvende Politiebetjente. Til Besparelse i den med denne Indretning forbundne Udgift finde vi, at dette Embede kunde forenes med Sysselmands-Embedet i Kjose og Herredsdommer-Embedet i Guldbringe Syssel, som og hidindtil har været den competente Dommer i Kjöbstaden, men uden at boe der. Dette er nu ledigt, og altsaa er det og den beleiligste Tid til at tænke paa denne Sag, ligesom man og, i Hensyn til at man attraaede at faae dette Embede besat med en duelig dansk eller norsk Mand, som man kunde tiltroe flere fornödne Indsigter, end man kunde love sig af en indfödt der i Landet sig opholdende Islænder, har ladet dette Embede til nu staae vacant, da en saadan Person har meldt sig med Ansögning om paa den Maade at blive overdraget dette Embede. Vi finde Indretningen höist nödvendig, og önske at kunne derom gjöre allerunderd. Forestilling, men i Henseende til Udgiften maa vi forinden derom udbede det kongelige Finance-Collegii Tanker. Disse Udgifter ere: I aarlig Lön kan en saadan Mand ikke komme ud med mindre, end at

ham foruden Indkomsterne af Sysselmands-Embedet tillige maatte forundes et Tillæg af den kgl. Kasse af 300 Rd., og aarlig Lön for tvende Politiebetjentere kan næppe blive mindre end 300 Rd., eller til hver 150 Rd., der altsaa bliver tilsammen en aarlig Udgift for den kgl. Kasse af 600 Rd., hvortil kommer engang for alle en Gave til at bestride deres Udrednings Omkostninger, nemlig til Byfogden 200 Rd. og til hver Politiebetjent 100 Rd. — Endelig er det tillige fornödent, at der maa opföres et Huus for Byfogden, der, saavidt nu kan calculeres, vil koste 14 à 1600 Rd. — Vel synes dette at ville blive en ny Byrde for den kgl. Kasse, eller Opoffrelse for et Land, hvoraf for nærværende Tid ikke haves nogen overskydende Indtægt, men i den Henseende maa det være os tilladt at anmærke, at der er Udsigt til igjen at indvinde denne med flere Udgifter, saavel naar de ved Handels-Plakaten af 18. August 1786 dens 11. § givne 20 Fribeds-Aar ere udlöbne, som naar den paatænkte nye Matrikul bliver indfört, og det kgl. Gods kan blive bortsolgt, hvis Afhændelse upaatvivlelig vil give en Indtægt, der vil overstige den Fordeel, som de nu kaste af sig. — Rentekammeret den 15. Januarii 1803. 1803. 15. Januar.

Cancellie-Skrivelse til Amtmand Ludvig Erichsen, ang. Underretninger om de islandske Forhold. Khavn den 25. Januar 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevbog 1803, Nr. 84. 25. Januar.

P. M. Det kgl. Rentekammer har under 7. dennes tilmeldet Cancelliet, at have bragt i Erfaring, at de publique Stiftelsers Bestyrelse og de kgl. Anordningers Overholdelse ikke er i den bedste Orden paa Island, samt at det synes höist fornödent, at et bedre Politie indföres i Reichevig m. v. — Da nu Cancelliet, under hvis Ressort disse Gjenstande henböre, er blevet underrettet om, at Hr. Amtm., efter Opfordring af velbemeldte

1803. 25. Januar. Kammer, har meddeelt samme en detailleret Beretning desangaaende, hvori der opgaves bestemte Facta, ved hvilke Cancelliet kan sættes istand til at tage passende og kraftige Beslutninger i denne Sag, saa skulde man herved tjenstl. anmode Dem at ville behageligen, saa hastig som muerligt, tilstille dette Collegium en Gjenpart af bemeldte Deres Beretning til Rentekammeret, forsaavidt de deri omhandlede Ting ere betroede til Cancelliets Overtilsyn, og qualificere sig til Undersögelse og Paatale fra Justits-Collegiets Side. — Ved denne Leilighed udbeder man sig tillige Efterretning: om De ved Deres Reiser og Ophold i Island har fornummet Utilfredshed eller Kläger over Althingets Ophævelse og Landsoverrettens Oprettelse, samt Deres Betænkning, om De anseer det gavnligt, at det saakaldte Althing igjen vorder indfört og Overretten afskaffet. — Det kgl. Danske Cancellie den 25. Januarii 1803.

26. Januar. **Kongelig Resolution ang. en islandsk Students Antagelse paa Blaagaards Skolelærer-Seminarium. Khavn den 26. Januar 1803.** — I Anledning af Andragende fra Halldór Bjarnason, dimitteret fra Reykjavík Latinskole i Aaret 1798 med et meget fordeelagtigt Vidnesbyrd for Flid og Kundskaber, om at forundes fri Underviisning i Skolelærer-Seminariet paa Blaagaard, „da han attraaer i Tiden at kunne gavne sit Födeland som en duelig Almueslærer", men kunde ikke vente nogen Hjelp som Studerende, naar han ikke gik den academiske Vei, „den han med Grund ikke troer at ville före ham til hans Maal". Bekostningen ved Seminariet var 40 Rd. aarlig for Kost og Underviisning og 20 Rd. til Klæder, ialt 60 Rd. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 84, Nr. 13.

„Vi tillade allern., at Haldor Bjarnesen antages for Vores Regning til Oplærelse ved Skolelærer-Seminariet paa Blaagaard i trende Aar, da Bekostningen, 60 Rd. aarligen, eller ialt 180 Rd. for den hele Tid, kan ud-

redes af Vort Rentekammers Extrafond. — Kjöbenhavn den 26. Januarii 1803 [1]. 1803. 26. Januar.

Rentekammer-Skrivelse til Finance-Collegium, ang. den islandske Collects Status og Anvendelse. Khavn den 5. Februar 1803[2]. — Isl. Copiebog Litr. Æ, Nr. 632.

5. Febr.

Ved Skrivelse af 29. f. M. har det kgl. Finance-Collegium behaget at tilkjendegive dette Kammer, at velbemeldte Collegium vel ikke havde Noget imod, at de Udgifter, som engang for alle vilde medgaae, ved at anlage flere Opmaalings-Officerer til at opmaale de islandske Sökyster og Havne, bleve extraordinaire udredte af den kgl. Kasse, men i Henseende til den Deel, samme Kasse maatte for 12 Aar tage i de aarlige Udgifter, har velbemeldte Collegium begjært nærmere Underretning om, hvorvidt der i alle Tilfælde kunde gjöres Regning paa, at de islandske Collectpenge kunne aarlig til det Brug udrede 1700 Rd., og om ikke en anden Anvendelse ved mulig indtræffende ulykkelige Tilfælde kunne finde Sted. Til tjenstligst Gjensvar formeldes, at Collectpengene, saaledes som indsluttede Conto[3].

[1]) Ved Rentek. Skriv. til Finantskasse-Directionen 9. Juli 1803 anvises det bevilgede Belöb for det förste Aar. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 855.

[2]) kgl. Resol. 25. Febr. 1803.

[3]) Conto over de islandske Collectpenge til ult. Decbr. 1802.

Debitorer.	Capital.	Rente.
1. Den kongelige Cassa . . .	35,696. 44.	2,568. 81.
2. Kjöbmand Hölter	5,250. »	259. 45.
3. Kjöbmand Sünckenberg. .	6,000. »	77. 53.
4. Stiftamtm. Stephensen . .	» »	1,000. »
5. Amtm. Thorarensen . . .	» »	171. 23½.
	46,946. 44.	4,077. 10½.

Creditorer.	Capital.	Rente.
1. Den isl. Jordebogskasse . .	» »	2,550. »
2. pr. Balance Debitorer. . .	46,946. 44.	1,527. 10½.
	46,946. 44.	4,077. 10½.

1803. 5. Febr. udviser, har foruden vundne eller i Behold værende Renter i rentebærende Activer en Capital af 46,946 Rd. 44 Sk., og at der fölgelig er Sikkerhed for, at af Renterne kan aarlig svares 1700 Rd.; hvad angaaer hvorvidt ulykkelige Tilfælde kunde gjöre anden Anvendelse af disse Penge nödvendig, da maa vi anmærke, at man vel i afvigte Aar i Anledning af de tvende indtrufne haarde Aaringer har disponeret 5000 Rd. til Uddeling til Trængende og for extraordinaire at faae Forraad af Födevare oversendt til Landet; men da Island, naar disse Collectpenge ikke havde været, kunde lige med Norge eller andre H. Majts Lande gjort sig Regning paa Understöttelse af den kgl. Kasse, saa kan ikke egentlig siges at man har grebet til disse Penge uden fordi de vare ved Haanden henstaaende ubenyttede, og kunde synes at qualificere sig til denne Anvendelse, samt tildeels for at bespare den kgl. Kasse. Vi ville saaledes forvente, at det kgl. Finance-Collegium vil befinde, at denne Tvivl vil falde bort, saameget mere, som Dispositionen over Collectpengene beroer paa dette Kammers Overveiende og derom gjörende allerund. Forestilling, og vi saaledes kan indgaae, at de ikke i noget Tilfælde skal anderledes blive anvendte, end at af Renterne kan aarlig blive udredte 1700 Rd. til Opmaalingen. Vi igjentage iövrigt vores Begjæring om, snarest mueligt at erholde det kgl. Finance-Collegii behagelige Svar, for at kunne blive istand til betimelig at foranstalte det Fornödne, og for at kunne forebygge, at et Aars Udgifter ikke ved Sagens Forhaling skal blive spildte. — Rentekammeret den 5. Februarii 1803.

19. Febr. **Cancellie-Skrivelse** til **Patronen for Universitetet, Hertugen af Augustenborg**, ang. **Understöttelse for islandske Studiosi medicinæ og chirurgiæ.** Khavn den 19. Februar 1803. —

Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 188. 1803. 19. Febr.

P. M. Efter at Cancelliet havde modtaget Deres Durchl.s naadige Skrivelse af 24. August f. A., betræffende Forslag til Understöttelse for tre islandske Candidater i Medicinen, Chirurgien og Pharmacien, anmodede man, i Overeensstemmelse dermed, Directionen for Fondet ad usus publicos, at ville bevirke tre saadanne Subjecter (foruden den Understöttelse, de, efter ovennævnte D. Durchl.s Skrivelse, kunde vente sig fra Universitetet)[1] et aarligt Bidrag af 30 Rd. for hver, hvilket man ansaae nödvendigt til deres Soutien medens de her studere. — Directionen for bemeldte Fond har derpaa tilmeldet dette Collegium, at det allernaad. har behaget H. Majt. paa Directionens Forestilling i denne Anledning under 14. Januar sidstl. at resolvere saaledes:

„Vi bevilge hermed allern., at trende af de hertil nedkommende islandske Studentere, som her ved Universitetet ville lægge sig efter de medicinske og chirurgiske Videnskaber, og derefter anvende samme i deres Fædreneland, maae engang for alle af Fondet ad usus publicos forundes en Understöttelse af 30 Rd. aarlig for hver i trende Aar". — Ved at communicere D. Durchl. denne allerh. Resolution, skulde man tillige underd. melde, at ligesom, efter Cancelliets Formening, de Ressourcer, man nu har, tilligemed de, man efter Deres Durchl.s Forslag kan vente til de omhandlede islandske Studerendes Understöttelse, maae, i det mindste i tre Aar, ansees tilstrækkelige, saaledes tiltræder dette Collegium i Et og Alt D. Durchl.s Mening, saavel i Henseende til at den Stipendiat, der lægger sig efter Me-

[1] dette specificeres i Hertugens omtalte Skrivelse saaledes:
a) fri Bolig og Ildebrand paa Regentsen.
b) det saakaldte Regentsstipendium . . . 20 Rd.
c) den saakaldte Klosterdaler . . . . . . 34 Rd. 4 Mk.

1803. dicinen, bör være dimitteret fra en islandsk latinsk
19. Febr. Skole, hvorimod de, som blot applicere sig til Chirurgie og Pharmacie, ikke behöve nogen Inscription i den academiske Matrikul, som at Landphysikus paa Island kunde til hvert Stipendium foreslaae for Stiftamtmanden 2 eller 3 Personer, af hvilke denne valgte een, samt ligeledes forsaavidt de övrige af D. Durchl. foreslagne Vilkaar[1] angaaer, under hvilke de omhandlede Subjecter maatte tillægges de dem forundte Stipendia. — Og da Cancelliet ei kan andet end ansee denne Sag, forsaavidt her handles om at bevirke Studerende Understöttelse af Regents- og Communitets-Kassen, som henhörende under D. Durchl.' Ressort, maa man overlade til D. Durchl., om det ikke maatte behage Dem at forestille H. Majt. Sagen i det Hele, i Overeensstemmelse med Deres Forslag, til hvilken Ende man herved giver sig den underd. Frihed at tilstille Dem samtlige dertil hörende Documenter. Det kgl. Danske Cancellie den 19. Februarii 1803[2].

25. Febr. **Kongelig Resolution ang. Opmaalingen af Islands Kyster.** Khavn den 25. Februar 1803. — I Forest. 22. Febr. bemærker Rentek., at Lieut. v. Ohlsen havde ved sin Nærværelse i Khavn forestillet, at der ved Opmaalingen i Island mödte saa mange Vanskeligheder, at naar Værket skulde

[1]) disse vare: at de, der indskreves som academiske Borgere, maatte underkaste sig de Övelser og Pröver, som for Fremtiden maatte blive anordnede for alle dem, som nyde Stipendia. De andre maatte hvert Halvaar til Communitets-Directionen indsende nye Attester om deres Flid og Fremgang, udstædte af vedkommende Lærere, for fremdeles at nyde Stipendiet. Ogsaa maatte de samtligen ved deres Ankomst til Academiet forpligte sig til efter fuldendt Cursus at vende tilbage til deres Födeland.

[2]) I Henhold til den her anförte kongel. Resolution anvises Chirurgus Ólafr Brynjólfsson 30 Rd. af Directionen for Fondet ad usus publicos ved Canc. Skriv. 23. April 1803 (Canc. 3. Departem. Brevb. 1803, Nr. 501).

fuldföres, trængtes til 6 Officerers Ansættelse derved, eller 5 1803.
foruden ham, „da v. Aanum formedelst indlöbne Omstændig- 25. Febr.
heder ikke kan længere vedblive Forretningerne". Arbeidet kunde ikke begyndes med Varders eller Signalers Opreisning förend Græsset var opkommet og Hestene vare komne sig efter Udegang om Vinteren, altsaa i Slutningen af Mai, og om Efteraaret kunde man ikke holde længere ud i Marken, end til Midten eller Slutningen af September Maaned. Man kunde altsaa kun regne 3 Arbeidsmaaneder, og i denne Tid kunde „Blæst, Taage og Regn gjöre Operationen paa Marken yderst vanskelig, ja ofte umuelig. Det gjælder altsaa om at nytte enhver enkelt tjenlig Time, om ikke hele eller halve Dage skal gaae bort ubenyttede, og derefter maa Planen til Opmaalingen lægges". — Ohlsen foreslaaer 6 Opmaalere i to Afdelinger, 3 i hver. Der gik een foran, „udsögte Stationer og udsatte Varder og Signaler". Den anden fulgte efter og „maalte Vinkler i de udsögte trigonometriske Triangler med det geographiske Instrument". Den tredie „optog Kystens Slyngning med Maalebordet i Combination med de trigonometriske Triangler, saavel som de mindre Fjorde, Öer, Skjær og Bugter". — Omkostningerne calculeres til 500 Rd. for hver, foruden Regimentsgagen. Opförelsen af et Observatorium anslaaes til 240 Rd. — Kammeret har Intet herimod at erindre, men mener kun, at Udredningsomkostningerne kun skulde beregnes til 300 Rd. for hver. En Calcule derefter, paa vedlagt Regning, vilde for 6 Landmaalere i 8 Aar löbe til c. **49,920** Rd. Ifölge Resol. 28. Mai 1800 skulde dette udredes af Collectpengenes Renter. Disse belöbe c. 1700 Rd. aarlig, eller for 8 Aar 13,600 Rd., mangler altsaa omtrent 36,320 Rd., eller, Udredningsomkostningerne 4000 Rd. engang for alle fradragne, 5,740 Rd. aarlig, som ikke kunde udredes anderledes end af Kongens Kasse. For at forene de to Ting: at formindske Udgifterne og fremme Arbeidet, tænkte man paa at ansætte 4, saaledes at 2 og 2 maalte sammen, og naar 1 blev syg, da 3; paa den Maade beregnes 12 Aar til Værkets Fuldendelse. Udgifterne beregnes til 50,000 Rd., altsaa Tilskud 29,600 Rd., nemlig 2,480 Rd. engang for alle og 2,260 Rd. aarlig. Herom blev da corresponderet med Finantscollegium, men dette troede ikke, at en saadan forøget Udgift kunde tilstedes „uden at fravige den allern. befalede Orden", det henstiller derfor, om ikke Opmaalingen i dette Aar maa vedblive paa samme Fod som för, og at man, hvis det syntes nödvendigt, först i næste Aar udvidede Planen. —

1803.
25. Febr.

Planens Udvidelse maatte altsaa stilles i Bero, men da v. Aanum ikke kunde vedblive, maatte man strax ansætte En i hans Sted. Kammeret finder, „at det var höilig at önske og vilde svare bedre Regning, om endnu en tredie Opmaaler blev antagen". Til at bestride Omkostningerne derved kunde Kammeret kun gjöre Regning paa Colleetpengenes Renter, men da disse ikke kunde anslaaes til mere end 1700 Rd. aarlig, kunde Kammeret kun, i Overeensstemmelse med Resol. 28. Mai 1800, foreslaae, at Kongens Kasse skal gjöre Forskud mod Erstatning af Renterne. Antoges dertil kun een Opmaaler, mener Kammeret, at det kunde beroe med Fleres Antagelse; Kongens Kasses Tilskud blev derved kun 1370 Rd. aarlig, og, da Tiden maatte calculeres saa meget længere, i 16 Aar 21,920 Rd. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 84, Nr. 33.

Efter de Os foredragne Omstændigheder ville Vi allern. entledige Lieutenant v. Aanum fra den ham i Forening med Lieutenant v. Ohlsen overdragne Opmaaling af de islandske Kyster og Havne, og forunde ham derhos 200 Rd. aarlige Vartpenge i 2 Aar af Vores Kasse. Foruden den Mand, som i hans Sted antages, ville Vi, at endnu en tredie skal ansættes ved fornævnte Opmaaling. For dem begge, om hvis Udnævnelse Vi iövrigt forvente Vort Rentekammers nærmere Forestilling, ville Vi have bestemt de samme Vilkaar [1], som for Lieutenanterne v. Ohlsen og v. Aanum ved Vores Resol. af 28. Maji 1800 bleve fastsatte, dog saaledes, at de nyde hver ialt 300 Rd. eengang for alle til Udredning og 200 Rd. aarligt Tillæg til deres Lön, samt 40 Rd. aar-

[1]) Ved kgl. Resol. 13. April 1803 (Norske Relat. og Resol. Prot. 84, Nr. 59) ansættes Secondlieutenant ved Ingenieurcorpset Hans Jörgen v. Wettlesen ved den islandske Opmaaling paa de herved bestemte Vilkaar og Gagegodtgjörelse, hvis Udredelse skulde bestrides paa samme Maade, som de övrige Udgifter ved denne Opmaaling; — ved kgl. Resol. 4. Mai 1803 (Resol. Prot. sst. Nr. 66) ansættes Premierlieutenant ved förste agershusiske Infanterie-Regiment Hans v. Frisach ved den islandske Opmaaling paa de samme Betingelser.

ligen til Hestefoder. Lige Tillæg i Lönnen og Hjælp til Hestefoder ville Vi ogsaa allern. forunde Lieutenant v. Ohlsen. Og ligesom de herved approberede forögede Udgifter, der eengang for alle ville medgaae til Udredning, m. v., blive af Vores Kasse at udrede, saaledes har Vort Rentekammer nærmere at correspondere med Vort Finants-Collegio om den aarlige Forögelses Udredelse ligeledes af Vores Kasse fra næste Aars Begyndelse, saavel som og, at den for dette Aar deraf, saavidt Collectpengenes Renter ikke kunne tilstrække, forskydes i Overeensstemmelse med bemeldte Vores Resol. af 28. Maji 1800, indtil den af berörte Renter i Tiden kan vorde erstattet. — Endeligen bevilge Vi allern. Lieutenanterne v. Ohlsen og v. Aanum for den forbigangne Tid hver ialt 500 Rd. af Vores Kasse, som Erstatning for deres Tab i Anledning af den hidtil dem tilstaaede mindre Lön og Udredningshjælp. — Kjöbenhavn den 25. Februarii 1803[1]. 1803. 25. Febr.

Declaration ang. Afdragsrettens Ophævelse mellem Danmark og Norge og de Kurhannoverske Lande. Khavn den 19. Marts 1803. — 19. Marts.
Denne Declaration, hvis fuldstændige Titel er: „Declaration, wodurch das Abzugs-Recht zwischen den Königreichen Dännemark und Norwegen und den Kurhannoverischen Landen aufgehoben worden ist", er publiceret i Synodalforsamlingen i Island 1804, men ikke ved Landsoverretten. Original-Aftryk hos Schultz. Colleg. Tid. 1803, S. 281—282. Cancell. Circ. 2. Juli 1803, hvorved Declarationen sendes til Stiftbefalingsmændene og Amtmændene, samt Biskopperne i Danmark og Norge, anföres hos Fogtm. VI. 12, 220; jevnf. Canc. Skriv. til Magistraten i Khavn 20. August 1803, Fogtm. sst. S. 260.

---

[1] Communication i Rentek. Skriv. til Ohlsen 26. Febr. 1803 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 636) til Frisach i Rentek. Skriv. 5. Marts s. A. (Copieb. sst. Nr. 640); til Finantskasse-Directionen 21. April (Copieb. sst. Nr. 674) og 30. April (Nr. 698).

1803. **Plakat ang. Præmier for Fiskefangst under**
23. Marts. **Island. Khavn den 23. Marts 1803.** — Ikke publiceret i Island og ikke bemærket som derhen sendt. Emaneret igjennem General-Land-Oeconomie- og Commercecollegium. Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1803, S. 237-238. Qvart-Forr. 1803, S. 35—36. Schou XIII, 567.

Plakat, angaaende Vedblivelsen af den hidtil allern. udsatte Præmie til Opmuntring og Understöttelse for Skibes Udrustning til Fiskefangst under Island endnu for det förste i fem paa hinanden fölgende Aar.

Vi Christian den Syvende &c. G. A. V. At, da det for den til Opmuntring og Understöttelse for Skibes Udrustning til Fiskefangst under Island hidtil udsatte Præmies Vedvarelse bestemte Tidsrum, efter Vor Plakat af 28. Februarii 1798 med den 28. Februarii d. A. er udlöbet, saa have Vi, i Betragtning af de nærværende uforandrede Omstændigheder, allern. funden for godt at bevilge og tillade, ligesom Vi hermed bevilge og tillade, at den hidtil tilstaaede Præmie af 10 Rd. for hver Commerce-Læst af Skibe fra 15 til 30 Commerce-Læster drægtige, endnu fremdeles for det förste i 5 paa hinanden fölgende Aar maa vedvare og udbetales aarlig indtil for 600 Commerce-Læster for do Skibe, som udrustes til bemeldte Fiskerie, under de Reglers og Forskrifters Iagttagelse, som ere foreskrevne i Plakaterne af 6. Junii 1787, 30. April 1791 og 28. Februarii 1798, hvilke i saa Henseende fremdeles vedblive i deres fulde Kraft. Hvorefter Vedkommende sig allerund. have at rette og forholde. Givet i Vores kgl. Residence-Stad Kjöbenhavn den 23. Martii 1803.

15. April. **Kongelig Resolution ang. Oprettelse af særegen Jurisdiction for Byen Reykjavik, m. v. Khavn den 15. April 1803.** — I Henhold til et Forslag fra Rentekammeret, begrundet paa Anordn. 17. Novbr. 1786 § 18, havde Cancelliet i Forestilling 15. April 1803 ind-

stillet: „at Reykevig Kjöbsted allern. maa forundes egen Jurisdiction, og at Sysselmand i Kjose Syssel og Herredsdommer i Guldbringe Syssel, Rasmus Frydensberg, maa tillige beskikkes til Byfoged i fornævnte Kjöbstæd, og i Tillæg til hans Lön af D. Maj^{ts} Kasse nyde 300 Rd. aarlig, samt i Udredningsomkostninger 200 Rd. — at derhos maa antages tvende Bysvende eller Politiebetjente i bemeldte Reykevig, som af D. Majts Kasse tillægges 150 Rd. i aarlig Lön hver, og ved deres Afreise herfra i Udrednings-Omkostninger hver 100 Rd." — Canc. Norske Justits-Departem. (3. Departem.) Forestillinger for 1803, Nr. 42. Coll. Tid. 1803, S. 257; Fogtm. VI. 12, 131. 1803. 15.April.

Indstillingen bifaldes i Et og Alt. — Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 15. April 1803[1].

Admiralitets-Collegii Skrivelse til General-Krigscommissairen for Danmark, ang. Skibsförere til Island, m. v. Khavn den 19. April 1803. — Fogtm. VI. 12, 138—139. — **Uddrag.** 19. April.

— — —[2] a) Romöes og andre smaae Öers Beboere, der hidtil have fört Fartöier paa Island, uden at have været indrulleret eller meddeelt Certificats som Skippere, maa tillades som Sætte-Skippere, indtil videre, at före de Fartöier, som de beviislig have eller kan faae at före paa Island, imod at staae i Hovedrullen som Matroser. — — Kjöbenhavn den 19. April 1803.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Erichsen i Vester-Amtet, ang. Handel paa Udliggerstedet. 23. April.

[1]) Canc. Skrivelser 23. April til Stiftamtmanden i Island, Rentekammeret og Finantskasse-Directionen, hvorved Indholdet af Resolutionen (Indstillingen) communiceres. Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1803, Nr. 513. — Rentek. Skriv. ang. samme til Finantskasse-Directionen 5. Mai 1803 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 728) og til Landfoged Finne 14. Maj (Copieb. sst. Nr. 749).

[2]) det Udeladte er Island uvedkommende.

1803. 23. April. **Olafsvik.** Khavn den 23. April 1803. — At Kjöbmand Bladt tillades i 2 Aar at handle paa Ólafsvík, uden först at anlöbe Kjöbstaden Grönnefjord (= Grundarf.) eller der at anlægge Handel, „imod at han forpligter sig til, naar det forlanges, efter den Tids Forlöb, at etablere sig i Grönnefjord og der drive stadig Handel" — (i Anledning af Stiftamtmandens Indstilling og Yttring: at Grundarf. „næppe kan ventes at blive til en befolket Kjöbstad"). — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 689.

4. Mai. **Forordning om Handlendes og Söfarendes Forhold i Krigstider.** Khavn den 4. Mai 1803[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 6. August 1804, jevnf. Minnisverð Tíðindi III, 263. — Emaneret igjennem General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium. Coll. Tid. 1803, S. 328–331, 343–349, 358–361. — Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1803, S. 70—78; Schou XIII, 583–591.

Forordning om, hvorledes de Handlende og Söfarende sig have at forholde, naar Krig finder Sted imellem fremmede Sömagter.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. Uagtet Vi ved forskjellige tilforn udgangne Anordninger have fastsat de Regler og Forskrifter, hvorefter Vore handlende og söfarende Undersaatter skulle rette sig, naar Krig finder Sted imellem fremmede Sömagter, have Vi dog under de nærværende Omstændigheder fundet det fornödent udi een Forordning at sammendrage, samt i sine Dele nærmere at bestemme, hvad af ovenmeldte Vore Anordningers Indhold herefter skal tjene til Rettesnor for Vedkommende, paa det deels de Grundsætninger derved kunne vorde almindeligen bekjendte, hvorefter Vi til alle Tider agte at haandhæve Vore handlende og söfarende Undersaatters Rettigheder, og deels paa det ingen skal kunne undskylde sig med

[1]) Plak. 1. Juni 1803; For. 1. Juli 1803; Bekjendtg. 20. April 1854.

Uvidenhed om de ham, som Dansk Undersaat, i ovennævnte Tilfælde paaliggende Pligter. Det er derfor Vor allern. Villie, at det efterstaaende Reglement herefter ene og alene skal fölges og paa det nöieste efterleves af Alle og Enhver, som ville tage Deel i de Fordele, som Vort Flags Neutralitet i Krigstider hjemler dem i deres lovlige Handelsforetagender og Söfart; og ville Vi til den Ende herved aldeles have ophævet og igjenkaldet alle tilforn om Vore Undersaatters Forhold i ovenmeldte Henseende udgangne Anordninger. Thi byde og befale Vi, som fölger: 1803. 4. Mai.

1) De af Vore handlende og söfarende Undersaatter, som ville sende noget dem tilhörende Skib over Söen til noget af de fremmede Steder, til hvilke Krigens Virkning efter dens Beskaffenhed i paakommende Tilfælde kan strække sig, skulle være forpligtede til, under Iagttagelse af alle de Forskrifter og Regler, som i det efterfölgende findes bestemte, at erhverve et kongeligt latinsk Söpas, samt andre til en lovlig Skibs-Expedition henhörende Papirer og Documenter. Til den Ende vil det ved Fiendtligheders Udbrud imellem fremmede Magter nærmere vorde bestemt og bekjendtgjort, til hvilke Steder det ansees fornödent, at Skibene skulle forsynes med Vore latinske Söpasse. — 2) Passet kan ikke erholdes, forinden Eieren af det Skib, for hvilket det forlanges, har erhvervet sig det fornödne Skibscertificat, til Beviisliggjörelse for hans lovlige Adkomst til Skibet. — 3) Ingen kan erholde et Skibscertificat, som ikke er Vor Undersaat, der enten er föd i Vore Riger og Lande, eller inden Fiendtlighedernes Udbrud imellem nogle af Europas Sömagter har været i Besiddelse af fuld Borgerrettighed, enten i Vore eller andre neutrale Stater. I alle Tilfælde skal Eieren af det Skib, for hvilket Certificat forlanges, være bosiddende etsteds i Vore Riger og Lande. — 4) Den, der efter forestaaende Artikel er berettiget til et Skibscertificats Erhvervelse, skal, for at erholde samme,

1803. 4. Mai. indfinde sig ved den Stads Magistrat eller ved det Steds Övrighed, hvor Skibet henhörer, eller hvor de fleste af dets Rhedere ere bosatte, hvilke enten alle, eller i det mindste Hovedrhederen, have der corporligen, eller ved en egenhændig skreven og undertegnet Eed at beedige, at Skibet er ham eller dem (samtlige Vore Undersaatter) tilhörende, og at det Skib, for hvilket Skibs-Certificatet forlanges, intet Krigs-Contrebande, der er bestemt for nogen af de krigförende Magter eller deres Undersaatter, haver inden Borde. — 5) Ingen maa i en opkommen Krig tillades at före et med Vort kongelige Söpas forsynet Skib, som er föd i nogen af de Magters Lande, som da ere i Krig begrebne, naar han ikke, inden Fiendtlighedernes Udbrud, har vundet Borgerrettighed i Vore Kongeriger og Lande. — 6) Enhver Skipper, som vil före et med Vort kongelige latinske Söpas forsynet Skib, maa have vundet Borgerskab etsteds i Vore Riger og Lande. Han er forpligtet til stedse at have sit Borgerbrev med sig om Bord. Til Sikkerhed for, at han intet foretager, som maatte stride imod denne Vor Anordnings Indhold, skal det paaligge ham, för hans Afreise fra den Havn, hvor han modtager Passet, at aflægge sin Eed, at der med hans Villie intet skal foretages, hvorved de ham meddeelte Passe og Certificater maatte vorde misbrugte. Denne Skipperens Eed skal af Rhederen indsendes med hans Ansogning om Passets Meddelelse; men naar saadant, formedelst Skipperens Fraværelse, ikke kan skee, skal Rhederen anmelde det, og skal Vor Consul eller Handels-Commissaire i det District, hvor Skipperen opholder sig, være ansvarlig for, at Skipperen ved Passets Modtagelse aflægger denne foreskrevne Eed. — 7) Paa de Skibe, som skulle forsynes med kongeligt latinsk Söpas, maa ingen Cargadör, Factor, Commis eller anden Skibsofficiant, som er en Undersaat af de krigförende Magter, være inden Borde. — 8) Af Mandskabet, Styrmænd indbegrebne, skal altid Halvparten bestaae af Vore

Rigers og Landes Söfolk. Skulde det hænde sig, at et Skibsmandskab i fremmede Lande ved Römning, Dödsfald eller Sygdoms-Tilfælde bliver ueomplet, saaledes, at det bliver umueligt for Skipperen at efterkomme denne Artikels Bydende, da skal det være ham tilladt at antage saa mange af fremmede, helst neutrale Staters Undersaatter, som behöves til Reisens Fortsættelse, dog maa i intet Tilfælde Antallet af krigförende Magters Undersaatter, som befindes ombord paa Skibet, overstige en Trediedeel af hele Mandskabet. Og skal enhver med Mandskabet foregaaende Forandring, tilligemed Aarsagerne dertil, af Skipperen behörigen antegnes og indföres i Mandskabsrullen, som hver Gang bör ved Paategning attesteres af vedkommende Vore Consuler og Handels-Commissairer, eller disses Befuldmægtigede i de Havne, hvor Skibet indlöber, og skal saadan Paategning tjene til Retfærdiggjörelse for Skipperen i alle paakommende Tilfælde. — 9) Til de Skibs-Documenter, som altid skulle forefindes ombord paa Skibet, henhöre foruden det i 2den Artikel ommeldte Skibs-Certificat fölgende: Skibets Biil- eller Bygnings-Brev[1], og saafremt den, der har ladet bygge Skibet, siden har afhændet samme til en anden Eier, da ogsaa Kjöbebrevet eller Skjödet. Disse Documenter skulle ved Passets Reqvisition af Rhederen indsendes til vedkommende Collegier eller Övrigheder, tilligemed Certificatet, for derved at beviisliggjöre Skibets lovlige Adkomst til Passets Erholdelse. — Det kongelige latinske Söpas, med tilhörende Oversættelser. — Maalebrevet. — Eqvipagerullen eller Folkelisten, som bör være vedbörligen attesteret af vedkommende Embedsmænd. — Certepartierne og Connossementerne over Ladningen; og endelig Told- eller Clarerings-Seddelen fra det Sted, hvor Ladningen er indtagen. — 10) Maalebrevet skal være udstedt af de til Skibes Maaling i Vore Riger og Lande

1803. 4. Mai.

[1]) Plak. 8. Juni 1803.

1803. beskikkede Embedsmænd. Ifald nogen Vor Undersaat
4. Mai. kjöber et Skib i en fremmed Havn, da skal Vor Consul eller Handels-Commissaire paa Stedet være authoriseret til at foranstalte Skibets Maaling, og derover at meddele den Skibförende et Interimsmaalebrev, som skal ansees gyldigt, indtil Skibet ankommer udi en af Vore Staters Havne, hvor Skibet behörigen skal maales og brændes, og et formeligt Maalebrev udfærdiges, som derefter bestandig forbliver ved Skibet. — 11) Det forbydes Alle og Enhver, Rhedere saavel som Skippere, at erhverve sig eller före ombord dobbelte Skibspapirer, eller at före fremmede Flag, imedens de seile med de dem af Os allern. meddeelte Papirer og Documenter. — 12) Vort kongelige latinske Söpas gjælder ikkun for een Reise, det er: fra den Tid, Skibet efter sammes Modtagelse er gaaet ud fra sit Hjemsted, indtil det derhen kommer tilbage, saafremt ikke Skibet imidlertid er ved lovligt Salg kommet i anden Mands Besiddelse, i hvilket Tilfælde den nye Eier har at erhverve de fornödne Passe og Papirer paa sit Navn. — 13) Da det efter de almindeligen antagne Grundsætninger ikke kan være neutrale Staters Undersaatter tilladt, at have Varer ombord, der ere at ansee som Krigs-Contrebande, naar de ere bestemte for de krigförende Magter eller disses Undersaatter, eller der allerede tilhöre disse, saa have Vi, for at forebygge at Vort Flag ei skal vorde misbrugt til at dække slige utilladelige Artiklers Föring, og paa det Ingen i denne Henseende skal kunne undskylde sig med Uvidenhed, herved paa ny udtrykkeligen villet bestemme, hvad under Benævnelsen af Krigs-Contrebande skal forstaaes. Og skal herefter fölgende Artikler og Varer af alle og enhver Vore Undersaatter ansees og agtes som Krigs-Contrebande: Kanoner, Morterere, alle Slags Vaaben, Pistoler, Bomber, Granater, Kugler, Geværer, Fyrstene, Lunter, Krudt, Salpeter, Svovl, Kyrasser, Piqver, Kaarder, Gehæng, Patrontasker, Sadler og Tömme, dog med Undtagelse af en saadan Qvantitet af disse Artikler, som kan behöves til Skibets

eller dets Mandskabs Forsvar. Desforuden skal det i alle Dele have sit Forblivende ved de af Os med de fremmede Magter ved særskilte Stipulationer indgangne positive Forbindtligheder med Hensyn til forbudne Varers og Eiendommes Föring i Vore Undersaatters Skibe; i hvilken Henseende Rhederen ved Passets Modtagelse vil blive forsynet med en særskilt Forskrift, om, hvad han i den Henseende haver at iagttage. — 14) Skulde et til en neutral Havn bestemt Skib indtage saadanne Varer, som, naar de vare bestemte til nogen af de krigförende Magters Havne, vare at ansee som Krigs-Contrebande, saa skal, foruden den Eed, som Rheder og Skipper for vedkommende Magistrater eller Övrigheder have at aflægge, ethvert saadant Skibs Indlader og Skipper være forbunden til, i Overeensstemmelse med Ladningens Facturer eller Connossementer, at udstede en fra den almindeligen befalede Toldangivelse særskilt Declaration, der skal indeholde de omhandlede Varers Sortimenter, Qvantitet og Værd; hvilken Declaration, underskreven af Indladeren og Skipperen, skal attesteres af vedkommende Tolder eller Toldinspecteur paa det Sted, hvor Toldudklareringen skeer. Denne saaledes attesterede Declaration skal ufortövet, efter Skibets Udklarering, indsendes af bemeldte Vore Toldbetjente til Vort Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, og tjene til, at de deri anförte Varers rigtige Ankomst til den i samme angivne Bestemmelse, saavidt ikke denne ved authentisk beviste Ulykkes-Tilfælde, eller ved voldsom Opbringelse, maatte blive forhindret, derefter kan controlleres. Controllen skal föres paa fölgende Maade: Indladeren af de omhandlede Varer skal forskaffe en Attest fra Vor Consul eller Handels-Commissaire paa det Sted, hvorhen Skibet er bestemt, eller naar ingen Vor Consul eller Handels-Commissaire, eller af disse Befuldmægtiget der skulde være ansat, da af vedkommende Övrighed eller andre under offentlig Authoritet ansatte og til saadan Attest at udstede qvalificerede Personer paa

1803. 4. Mai.

1803. 4. Mai. Stedet, ved hvilken Attest Skibets Ankomst og Varernes Udlosning, i Overeensstemmelse med den udstedte Declaration, lovligen maa være beviist. Denne Attest skal forskaffes og til Vort General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium indsendes, saasnart Skibet til det bestemte Sted ankommer, eller saasnart samme i en indenlandsk Havn kommer tilbage. Indkommer ikke denne Attest inden en til Reisens Længde passende Tid, saa har Vort General-Land-Oeconomie- og Commerce Collegium at affordre Indladeren en Declaration, saadan som han tröster sig til den edeligen at bekræfte, at han om Skibet og de omhandlede Varer ingen Efterretning har erholdet. Skulde Skibets Ankomst og de omhandlede Varers Udlosning i en neutral Havn derimod ikke kunne bevises, og intet Ulykkes-Tilfælde, eller nogen voldelig Opbringelse beviisligen saadant haver forhindret, da skal Indladeren til Söpas-Kassen ved Vort General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium betale en Mulkt af 20 Rd. for hver Commercelæst af Skibets Drægtighed, foruden at Rhederen saavel som Skipperen i saadant Overtrædelsestilfælde skal være Tiltale underkastet efter Loven. — 15) Ingen Skipper maa seile til nogen Havn, som af en af de krigförende Magter fra Sösiden er blokeret, og haver han i den Henseende paa det nöieste at rette sig efter de ham igjennem vedkommende Övrigheder bekjendtgjorte Advarsler om en eller anden Havns Blokade. I Tilfælde at han ved Indseilingen til nogen Havn, hvis Blokade ei tilforn har været ham bekjendt, möder noget Skib under nogen af de krigförende Magters Orlogsflag, og det ham af den Commanderende bliver tilkjendegivet, at Havnen virkelig er blokeret, haver han ufortövet at begive sig derfra, uden i nogen Maade at forsöge paa hemmeligen at indsnige sig i Havnen, saalænge den forbliver i blokeret Tilstand. — 16) Ingen af Vore Undersaatter maa tage Tjeneste ombord paa Kaperskibe, langt mindre selv udruste eller være interesseret i saa-

danne Skibes Udrustning; saa maa ei heller nogen 1803.
Rheder eller Skipper lade bruge sit Skib til at trans- 4. Mai.
portere Tropper, Vaaben eller Krigs-Ammunition, af hvad Slags de kunde være. I Tilfælde at nogen Skipper ei skulde kunne afværge det, at hans Skib af en uimodstaaelig Overmagt bliver misbrugt paa foranförte Maade, saa bliver det dog hans Pligt, paa det kraftigste og ved en formelig Akt at protestere imod denne voldsomme Behandling, som det ei har været i hans Magt at forekomme. — 17) Naar et Coffardiskib, som ikke seiler under bevæbnet Beskyttelse, bliver paa Söen praiet af noget de krigförende Magter tilhörende armeret Skib, som til Skibspapirernes Eftersyn er berettiget, saa skal den Skibförende ikke gjöre Modstand imod saadan Undersögelse, naar den af Chefen for ovenmeldte armerede Skib skulde blive foretaget, men han er derimod pligtig til, troligen og uden Forbeholdenhed at forevise alle til Skibet og dets Ladning henhörende Papirer og Documenter. Det forbydes tillige paa det strængeste, baade den Skibförende og hans Officerer eller Mandskab, at kaste overbord eller paa nogen Maade at tilintetgjöre eller dölge noget Document eller andet af de inden Borde befindtlige, til Skibet eller Ladningen henhörende, Papirer, være sig för Visiteringen eller imedens den staaer paa. Naar Handelsskibene tilstaaes bevæbnet Beskyttelse under Vort Orlogsflag, da haver enhver Skibförende, forinden han antages under Convoi, at forevise sine Skibspapirer for Convoichefen, og i alle Tilfælde paa det nöieste at rette sig efter dennes Befalinger — 18) Skulde Nogen, enten Rheder eller Skipper, formaste sig i Et eller Andet at handle imod denne Vor Forordnings Indhold, da skal han have forbrudt sit Borgerskab og Rettighed til fremdeles at udrede Skibe, samt desforuden være Tiltale undergivet efter Loven, og efter befundne Omstændigheder straffes enten som Meeneder eller som Vore kongelige Mandaters modtvillige Overtræder. Der-

1803. imod ville Vi landsfaderligen haandhæve og bekjærme
4. Mai. Vore troe og kjære Undersaatters lovlige Handelsforetagender og Söfart, naar de holde sig de forestaaende Forskrifter og Regler allerund. efterrettelige; til hvilken Ende Vi og have paalagt og befalet alle Vore Ministre, Consuler og andre vedkommende Embedsmænd paa fremmede Steder, at de af yderste Kræfter skulle söge at afværge, at ingen Ulempe eller Overlast vorder tilföiet Vore Undersaatter, samt i Tilfælde at saadant maatte være skeet, da at staae den Fornærmede bi, og stræbe at forhjælpe ham til Rets Erholdelse og Skadeserstatning, ligesom Vi og til alle Tider allern. ville lade understötte enhver grundet Reclamation, som Vore Undersaatter i ovenmeldte Henseende kunne see sig foranledigede til allerund. at lade Os foredrage. Givet i Vor kongelige Residence-Stad Kjöbenhavn, den 4. Maji 1803.

13. Mai. **Kongelig Resolution ang. Falkes Afsendelse fra Island.** Khavn den 13. Mai 1803. — I Forestilling 11. Mai bemærker Rentekammeret, at indtil 1794 bleve Falke aarlig afhentede fra Island, under Monopolet ved Handelens Skibe, siden ved befragtede Skibe efter Licitation, eller i Mangel deraf efter Akkord. Dog tænkte man allerede 1791 paa Indskrænkning heri, „men Departementet for de udenlandske Sager fandt det i Henseende til de sædvanlige Præsenter af Falke betænkeligt, at formindske Falkenes Antal eller at indskrænke Foræringerne saaledes, at de fandt sjeldnere Sted end hidtil, da Danmark havde fra de ældste Tider været bekjendt for at eie de bedste Falke i hele Europa, og havde derved haft Leilighed til at give andre Magter et Beviis paa sin Agtelse, samt havde saaledes med endeel Hoffer, især de barbariske, underholdt en vis Art af venskabelig Forbindelse formedelst disse Præsenter, som ikke lettelig kunde erstattes ved andre, hvilke, om de end vare langt kostbarere, dog ikke nær vilde have den Anseelse som disse i Almindelighed; ligesom og Departementet ansaae en Indskrænkning i Falkenes Antal saa meget mindre at være at tilraade, som det er altid forbundet med mange Vanskeligheder, naar Noget skal for-

andres eller ophæves, som ved Tidens Længde er blevet til Sædvane og af Fremmede ansees saaledes." Man hentede saaledes aarlig Falke indtil 1794, da Overfalkoneermester Calmette meldte, at det Aar ikke behövedes at hente Falke, siden de ikke vare reqvireerte fra flere Hoffer end det Hessen-Casselske. Paa Grund heraf, og de forandrede Conjunkturer i Frankrig, bestemtes, at Falke kun skulde hentes naar de behövedes, og skulde Over-Falkoneermesteren underrette derom eet Aar forud. Saaledes hentedes der Falke 1796 og 1799. — „Under 12. Mai f. A. berettede Hofjægermester Rantzau, at der var begjært Falke fra det portugisiske Hof. Man foranstaltede i Anledning deraf Falke fangede i Island, og derpaa Licitation af et Falkeskib, men ingen Lysthavende meldte sig. Siden var af En begjært 5000 Rd. Fragt for et Skib paa 49 Læster, og af en Anden 3000 Rd. for et Skib paa 64 Læster, hvilket ventedes nedsat til 25—2600 Rd. Denne Fragt oversteg dog med rigelig 1000 Rd. den, som ved lignende Leiligheder var betalt (1400—1480 Rd.), men Kammeret gjör opmærksom paa, at nogle Embedsmænd, som med Familier skulde tiltræde Reise til Island, nu kunde erholde Leilighed, hvorved den dem ved Plak. 18. August 1786 tilsagte Godtgjörelse i den Anledning kunde spares. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 84, Nr. 76. 1803. 13. Mai.

I Betragtning af de Os foredragne Omstændigheder tillade Vi allern., at for dette Aar maa betales 25 à 2600 Rd. af Vores Kasse i Fragt af det Skib, der befragtes til at afhente Falke fra Island. Kjöbenhavn den 13. Maji 1803.

Reskript til Medlemmerne af Collegium medicum m. fl. ang. Oprettelse af et almindeligt Sundheds-Collegium. Khavn den 13. Mai 1803[1]. 13. Mai.

— Canc. 2. Departem. Registrant 1803, Nr. 535; Coll. Tid. 1803, S. 323—325; Fogtm. VI. 12, 161—163. — Coll. Tid. 1803, S. 273—274, som kongel. Resol. 22. April 1803, jevnf. Fogtm. VI. 12, 146.

[1] Reskr. 18. Novbr. 1803.

1803. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf**
14. Mai. **Stephensen, ang. Akters Expedition i Justits-Sager uden Betaling.** Khavn den 14. Mai 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 623.

P. M. I Anledning af en hertil indkommen Ansögning, hvori Justits-Sekretairen i Islands Landsoverret, Björn Stephensen, anholder om, i alle Delinquent- og Justits-Sager, at maatte tilstaaes af Justits-Kassen i Island en passende og med Akternes Arketal forholdsmæssig Betaling, saavel for de allerede afskrevne som herefter afskrivende Akter, skulde man tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm. behageligen at ville tilkjendegive Supplikanten, at det Ansögte ikke kan bevilges, da det er en Fölge af hans Embede, at han skal besörge slige Akters Expedition gratis. Det kgl. danske Cancellie den 14. Maji 1803.

14. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Præsident, Justitiarius og övrige Tilforordnede i Islands Landsoverret, ang. Udgivelse paa Islandsk af de Island vedkommende Anordninger m. v.** Khavn den 14. Mai 1803. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 15. August 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 609. Fogtm. VI. 12, 163—164. — **Uddrag.**

P. M. Justitiarius i Islands Landsoverret, Magnus Stephensen, har, i Anledning af dette Collegii Skrivelse til bemeldte Ret af 2. August 1800, blandt Andet forespurgt: om enhver Anordning, som fra Collegierne opsendes til Island, skal af Retten besörges udgiven paa Islandsk, endskjöndt nogle aldeles ikke kunne angaae dette Land, eller gjælde der[1], eller om Landsoverretten

[1]) I M. Stephensens Prom. 18. Novbr. 1802 anföres som Ex-

i saa Henseende efter Omstændighederne kan vælge imellem de opsendende Anordninger. — Foranlediget heraf skulde man herved tjenstl. tilmelde Hr. Stiftamtm. og Tilforordnede til behagelig Efterretning, at andre Anordninger end de, som egentlig angaae Island og dette Lands Indbyggere bör at holde sig efterrettelige, ikke behöve at oversættes i det islandske Sprog.[1] — — —. Det kgl. Danske Cancellie den 14. Maji 1803. 1803. 14. Mai.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Execution af Tyvsdomme. Khavn den 14. Mai 1803[2]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 17. Oktbr. 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 622. Fogtm. VI. 12, 164. 14. Mai.

P. M. I Anledning af Hr. Stiftbefalingsm". Forespörgsel i Skrivelse til dette Collegium af 18. Septbr. f. A., skulde man herved tjenstl. melde til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at Domme, hvorved Nogen er dömt for förste Gang begaaet simpelt Tyverie, kan, naar de Paagjældende dermed ere tilfreds, paa Stiftamtmandens Approbation exequeres. Det kongelige Danske Cancellie den 14. Maji 1803[3].

---

empler herpaa: For. 5. Juli 1793 om Politiet i Khavn; Anordn. 20. Juni 1794 om Tromsö og For. 12. Juli 1799 for Norge om legemlig Strafs Formildelse; — paa den anden Side bemærkes, at For. 1. Septbr. 1786 om Straf for Tiendesvig i Island endnu var ukjendt der i Landet og ikke opsendt til Publication.

[1] Det Udeladte angaaer den indsendte Bogtrykkerregning for den trykte Samling, der anvises udbetalt.

[2] Tugthus-Fundat. 3 Marts 1784 § 1 Litr. B; Reskr. 26. Juni 1789 § 5; Canc. Skriv. 8. Mai 1790.

[3] Reskr. 25. Juli 1808.

1803. **Cancellie-Skrivelse til Byfogden i Reykjavík,**
14. Mai. **Rasmus Frydenberg, ang. Anlæggelse af Uniform.** Khavn den 14. Mai 1803. — At det tillades ham, efter Ansögning, at anlægge den for Politiemesterne i Norge og Danmark bestemte Uniform. — Canc 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 645.

21. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Lokale for Forligelses-Commissioner.** Khavn den 21. Mai 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 684. Fogtm. VI. 12, 174. Hos P. Pètursson Hist. Eccl. Isl. S. 107 anfört som kongeligt Reskript 21. Mai 1805

P. M. I Skrivelse til Cancelliet af 16. Decbr. f. A. har Hr. Amtm. indberettet, at afgangne Klosterholder Widalius Enke, Ragnheider Einersdatter, som til fri Beboelse er overladt den Hans Maj' tilhörende Reynestads Klostergaard i Skagefjords Syssel, har, uden at Saadant iforveien var betinget, begjært Betaling for Forligelses-Commissionens Holdelse i det af hende beboede Huus, med 48 Sk. daglig, fra den Tid Commissionen förste Gang blev holdt. — Foranlediget heraf skulde man herved tjenstl. tilmelde Hr. Amtm. til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at Cancelliet bifalder Deres i fornævnte Skrivelse gjorte Indstilling: at de, som uden alle Afgifters Erlæggelse beboe beneficerede Gaarde, bör ansees pligtige, uden videre Vederlag eller Leie, at laane det fornödne Husrum paa de af dem beboede Gaarde til de Samlinger, som de anordnede Forligelses-Commissioner i Amtet aarlig bör holde paa de dertil udseete Gaarde; og at Ragnheider Einersdatter som en Fölge heraf ikke kan tillægges den forlangte Leie. Det kgl. Danske Cancellie den 21. Maji 1803[1].

---

[1]) Rentek. Skriv. til Amtmand Stephan Thorarensen af samme

Plakat ang. Forsigtigheds-Regler mod Smitte af Kopper og Mæslinger. Frederiksberg den 27. Mai 1803[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 15. Aug. 1803, samt i Synodalforsamlingen 1804; jevnf. Minnisverð Tíðindi III, 263. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Registrant II, 149b (1803, Nr. 301a). Coll. Tid. 1803, S. 355—357. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1803, S. 82—83; Schou XIII, 592—593. 1803. 27. Mai.

Plakat, hvorved den under 18. Maji 1787 udstædte Plakat, ang. Forsigtigheds-Regler til at afværge Smitte af Börne-Kopper og Mæslinger paa Island, formedelst Skibsfart sammesteds, deels forandres, deels udvides, til Efterlevelse af dem, der seile til Grönland og Færöerne.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at, ligesom Vi, for at afværge Börnekoppers og Mæslingers Smitte og Udbredelse paa Vort Land Island, have, ved Plakat af 18. Maji 1787, foreskrevet visse Forsigtigheds-Regler, som skulle iagttages af Skippere, der seile til bemeldte Öe, samt derhos tillige paalagt de vedkommende Embedsmænd og Betjente, at vaage for Overholdelsen af disse Vore Bud, saa have Vi endvidere fundet for godt, herved at befale, at den fornævnte Plakat skal, paa lige Maade, være gjældende i Henseende til dem, som fare paa Grönland og Færöerne, dog med fölgende nærmere Bestemmelser og Forandringer:

1) De Pligter, som ere paalagte Amtmændene i Island, skulle paa Færöerne efterkommes af Landfogden. — 2) I Grönland træde Vore kongelige Handels-Inspecteurer i Amtmændenes Sted, og de överste Handelsbetjente eller Kjöbmænd bör forrette det, som efter Plakaten vedkommer Sysselmændene paa Island og Færöerne. — 3) Da det, formedelst de grönlandske

---

Indhold i samme Anledning 7. April 1804, foranlediget ved Amtmandens Skrivelse 6. Juni 1803. Isl. Copiebog Litr. Æ, Nr. 1061.

[1]) Plak. 20. Juni 1838.

1803. Etablissementers Fraliggenhed, ikke altid er muligt, at
27. Mai. Kjöbmændenes Indberetninger kunne komme Inspecteurerne saa betimeligen tilhænde, at de fra disse kunne sendes Vort Rentekammer i det samme Aar: saa ville Vi, at bemeldte Kjöbmænd skulle tilstille den administrerende Handels-Direction Duplikater af deres Beretninger til Inspecteurerne, tilligemed bekræftede Gjenparter af Skippernes Forklaringer; hvilke Documenter da fra Directionen skikkes til Rentekammeret. — 4) De Böder, som ifölge Plakaten kunne finde Sted, bör i tilfalde Fattigkassen paa Færöerne; men i Grönland henlægges de til Inspecteurernes Hjælpekasser for trængende Grönlændere. — 5) Endeligen, da Vi have taget i Betragtning, at den edelige Forklaring, som ifölge § 2 i Plakaten af 18. Maji 1787 skulde affordres Skippere, forinden deres Afreise, vanskeligen kunde gjöres med fuldkommen Vished af de Vedkommende; saa ville Vi, at bemeldte Forklaring maa indskrænkes derhen, at Skipperne alene paalægges, at bekræfte med Eed, at de have gjort Alt, hvad der har været dem mueligt, for at forvisses om, at ingen af de Folk, og intet af det Gods eller Töi, der haves inden Skibsborde, er i det Tilfælde, som Plakatens 1. § forbyder at medtage; og at dette, efter deres bedste Vidende, forholder sig saaledes i Sandhed. — Iövrigt fölger det af sig selv, at denne Forandring i Plakatens 2. § ogsaa skal gjælde i Hensigt til de Skippere, som gjöre Reiser til Island. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg, den 27. Maji 1803.

27. Mai. **Reskript til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Nedlæggelsen af Halvkirken paa Arnarbæli i Dala Syssel.** Khavn den 27. Mai 1803. — Canc. 1. Departem. Registr. II, 164ᵇ (1803, Nr. 196). Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 264.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Eieren

af Gaarden Arnarbæle paa Fellstrand i Dale Syssel paa Vort Land Island, Studiosus Boye Benedictsen, for Os allerund. haver andraget, at den paa bemeldte Gaard værende Halvkirke er ved en Storm ganske nedfalden, samt derhos ansögt om, at samme som unödvendig maatte nedlægges m. v., — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi efter hans derom gjorte Ansögning og Begjæring, samt eders derover afgivne Erklæringer, allern. ville have bevilget og tilladt, at forne Halvkirke eller Capell maa nedlægges, og de tvende samme tilhörende Holme henfalde til Eieren af Gaarden Arnarbæle, samt trende Kirkens Qvilder, imod at han aarlig erlægger 2 Rd. til Præsten for Hovedkirken paa Hvam; dog at samme Halvkirke, tillige med dens Klokker, bliver ved offentlig Auction bortsolgt, og den deraf udbringende Capital henlagt til trængende Kirker i Landet, samt at dens Utensilia og Ornamenta deles imellem de nærmeste fattige Kirker. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende eder Gud. Skrevet i Vor kongelige Residentsstad Kjöbenhavn den 27. Maji 1803. [ad mandatum]. 1803. 27. Mai.

Reskript til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Nedlæggelse af Aas Kirke i Rangarvalla Syssel. Khavn den 27. Mai 1803. 27. Mai.

— Canc. 1. Departem. Registrant II, 164 (1803, Nr. 195). Rubrum i Minnisverð Tíðindi III, 264.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Eieren af Gaarden Aas i Rangervalle Syssel paa Vort Land Island, Erik Svendsen, for Os allerund. haver andraget, at den paa bemeldte Gaard Aas værende Annexkirke er meget forfalden og bröstfældig, og har en utilstrækkelig Indtægt, samt derhos anholdt om, at samme maatte nedlægges m. v., — saa give Vi eder hermed tilkjende,

1803. at Vi efter hans derom gjorte Ansögning, samt eders
27. Mai. derover afgivne Erklæring, allern. ville have bevilget og tilladt, at for^ne Annexkirke maa nedlægges, og den til samme henhörende Menighed henlægges til Hovedkirken Kalvholt, samt at den bemeldte Annexkirke tilhörende Forstrandsrettighed og Andeel Kratskov maa ved Kirkens Nedlæggelse henfalde til Selveieren af Gaarden Aas, hvorimod Værdien af den solgte Kirke, tillige med dens Utensilia og Ornamenta, bör henlægges til Hovedkirken paa Kalvholt, ligesom og at Præsten bör fremdeles oppebære hvad han hidtil har nydt af de fornævnte Aas Annexkirke tilhörende 12 Qvilder[1]. Derefter I eder allerund have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 27. Maji 1803. [ad mandatum].

28. Mai. **Cancellie - Skrivelse til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Enkepensionen af Præstekaldet Garðar paa Akranes m. v. Khavn den 28. Mai 1803.** — Canc. 1. Depart. Brevb. 1803, Nr. 685.

P. M. Efter at Cancelliet under 28. Martii 1801, foranlediget af Hr. Stiftamtmands afgivne Erklæring, havde tilskrevet Deres Höiærv., at den Sognepræsten til Garde Menighed paalagte Enkepension fremdeles burde svares, og tillige anmodet Dem om at give ham en Irettesættelse for hans formeentlig urigtige Angivelse af hans Embeds-Indkomster, har dette Collegium modtaget tvende Forestillinger fra Deres Höiærv., hvori De deels har forespurgt, om Reskr. af 5. Junii 1750 confr. med Reskr. af 3. Marts 1758, fremdeles som hidtil skulde være den Regel, hvorefter Pension af Præstekald i Island bör svares, deels har yttret, at De fandt

---

[1] Dette Reskript synes aldrig at være traadt i Kraft, da Kirken paa Ás staaer endnu, som Annex til Kálfholt

det betænkeligt at give Præsten Hallgrim Johnsen den befalede Irettesættelse, da han, i Hensyn til Garde Sognekalds Indkomster Intet havde frembragt, som jo var overeensstemmende med Sandhed, i hvilken Henseende De tillige har anført: 1803. 28. Mai.

1) at Reskr. af 5. Junii 1750 befaler, at Pension ikkun bör ydes af de Kald, hvis Indkomster ere fra 50 til 60 Rd. og derover, og at af de ringere Kald (hvoriblandt er Garde Præstekald, hvis Indkomster er specificeret for 28 Rd. 12 Sk.) skal ingen Pension svares. — 2) at Reskriptet af 3. Martii 1758 befaler, at Pensioner til Præste-Enkerne paa Island skal i Almindelighed beregnes efter det, som Kaldene udi de forlængst fra Bisperne paa Island indsendte Specificationer findes anförte for aarlig at rendere; og — 3) at ved disse Specificationer bör i Særdeleshed forstaaes de, som af Biskop Arnesen i Aaret 1736 ere forfattede, er indlysende deraf, at Hans Majt ved sidstnævnte Reskript har lagt samme til Grund for den af Gaulverjabæ Kald svarende Enkepension; ligesom og samme Specificationer stedse skal have været anseete for at være den Regel, hvorefter Pension bör ydes m. v.

Med Hensyn til disse af D. Höiærv. anförte Grunde, og da Garde Sognekalds Indkomster efter de nævnte Specificationer ikkun ere ansatte til 28 Rd. 12 Sk., samt endog ved de ældre Specificationer af 1706 og 1709 ere anförte til en ringere Summa, end at af samme efter Reskr. af 5. Juni 1750 burde svares Pension: — saa skulde man, efter at Hr. Stiftamtm.s senere Betænkninger herom ere indkomne, tjenstligst melde, at Cancelliet aldeles bifalder Deres Höiærv.s Forhold i denne Sag, at Garde Sognekald, efter de meddeelte Oplysninger, bör være fritaget for Pensions Svarelse, samt at der i Henseende til Enkepensioners Bestemmelse af Præstekaldene i Island fremdeles bör forholdes efter de nævnte Reskripter af 5. Junii 1750 og 3 Martii 1758. Det kongelige Danske Cancellie den 28. Maji 1803.

1803.
1. Juni.

Plakat ang. Foranstaltninger i Anledning af Krigens Udbrud. Frederiksberg 1. Juni 1803.

— Publiceret ved Landsoverretten i Island den 6. August 1804. Emaneret igjennem General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium. Original-Aftryk hos Schultz. Colleg. Tid. 1803, S. 365—366. Qvart-Forr. for 1803, S. 85—86; Schou XIII, 594—595. — Islandsk: Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 264.

Plakat, hvorved, i Anledning af den nye udbrudte Krig, Forordn. af 4. Mai 1803 sættes i Kraft.

Vi Christian den Syvende &c. G. V.: At det, i Anledning af en ny Krigs Udbrud i Europa, er Vor allern. Villie og Befaling, at den af Os under 4. Maji d. A. udgivne Forordning, betræffende de Forholdsregler, som Vore handlende og söfarende Undersaatter have at iagttage, i Tilfælde af Krig mellem fremmede Sömagter, skal træde i Kraft paa ethvert Sted i Vore Riger og Lande fra den Dag, da denne Vor Befaling der bliver kundgjort, og som en Fölge deraf skal ethvert Vore Undersaatter tilhörende Skib, efter de i Forordn. af 4. Maji d. A. givne Forskrifter, forsynes med Vort kgl. latinske Söpas for hver Reise til nogen fremmed Havn eller Kyst i Nord- eller Vesthavet, eller videre, som og til Vore egne Etablissementer udenfor Europa, samt til Grönland, Island, Færöerne og Finmarken. — Hvorefter, samt efter hvad videre hidhörende Vi finde fornödent at befale, alle Vedkommende sig allerund. have at rette og forholde. Givet paa Vort kgl. Slot Friderichsberg den 1. Junii 1803.

3. Juni.

Reskript til Stiftbefalingsmand Olaf Stephensen, ang. Formildelse af Æres-Straf. Frederiksberg den 3. Juni 1803.

— Canc. 3. Departem. Registrant II, 154b (1803, Nr. 321). — Islandsk: Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 264.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Vi give dig hermed tilkjende, at Vi, efter Vort Danske Cancellies

herom gjorte Indstilling, samt i Betragtning af de derhos oplyste Omstændigheder, allern. ville, at den Gudny Jonsdatter af Setberg inden Guldbringe Syssel for at have udlagt en urigtig Barnefader ved Dom af 5. August f. A. idömte Straf at miste sin Ære, didhen allern. maa formildes, at hun istedetfor bemeldte Straf hensættes i Fængsel paa Vand og Bröd i 8 Dage. — Derefter du dig allerund. haver at rette og den fornödne Foranstaltning i Overeensstemmelse hermed at lade föie. Befalende &c. Friderichsberg den 3. Junii 1803. 1803. 3. Juni.

Cancellie-Circulaire til Stiftamtmanden og begge Amtmændene paa Island, ang. Indberetninger om Vaccination, m. v. Khavn 4. Juni 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 743. 4. Juni.

P. M. Paa Grund af et til Cancelliet indkommet Forslag fra den angaaende Vaccinationen allern. anordnede Commission, som er befalet at samle Erfaringer om Vaccinationen, skulde man herved tjenstl. anmode (Tit.) behageligen at ville, forsaavidt Deres Jurisdiction betræffer, paalægge Enhver, der enten har befattet sig eller herefter befatter sig med Vaccinationen, at meddele bemeldte Commission Resultatet af deres Erfaringer i denne Henseende, ved at tilsende den rubriquemæssigen eller i tabellarisk Form affattede Underretninger om de Vaccinerede, hvori maatte anföres: 1) de Vaccineredes Antal; 2) enhver Vaccinerets Navn, Stand, Alder og Bopæl; 3) Dagen, Stedet paa Legemet og Maaden, hvorpaa Vaccinationen er foretagen; 4) Bemærkninger ved Vaccinationen, dens Igjentagelse eller Contrapröve m. v. Enhvers Sundhed för, under eller efter Vaccinationen vedkommende. — Det kgl. Danske Cancellie den 4. Junii 1803[1].

[1]) Med Skrivelse af s. D. til Justitiarius i Landsoverretten, Magnus Stephensen, sendes denne, ifölge hans Andragende

1803. 7. Juni. **Rentekammerets Instruction for de til Opmaaling af Islands Kyster og Havne beskikkede Landmaalere. Khavn den 7. Juni 1803.** — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 811. Afskrift af den ved den islandske Opmaaling ansatte senere Major Scheel i det islandske literaire Selskabs Samlinger.

Instruction for de til at opmaale de islandske Sökyster og Havne allern. beskikkede geographiske Landmaalere.

1) Paa det at de islandske Sökysters og Havnes Opmaaling kunde blive forrettet i Overeensstemmelse med det tilsigtede Öiemed, skal fornævnte Opmaaling udföres efter den Methode, som er brugt ved den danske geographiske og norske Kyst-Opmaaling, alene med den Forskjel, at de islandske Sökyster, formedelst Landets locale Beskaffenhed, ikkun bestemmes ved Hjelp af enkelt Triangelrække, som sammenhængende indslutter Landets Omkreds og bestemmer sammes Större1se med den fornödne Nöiagtighed. — 2) Trianglerne bör, saavidt gjörligt, være godt valgte, det er at sige: ikke for smaae, ei heller have for stumpe eller for spidse Vinkler, og derhos alle 3 Vinkler i hver Triangel maales med en saadan Nöiagtighed, at, naar de sammenlægges, de ikke uden paa faa Secunder nær differere fra 180 Grader. — 3) For at denne Nöiagtig-

4. Januar 1803, nogle Apparater til Vaccination og Anvisning til Vaccinations-Behandlingen, hvilken han agtede at oversætte i det islandske Sprog, for at udbredé denne Operation der i Landet (Canc. 3. Departem. Brevb. sst. Nr. 778). — Med Skriv. 14. Juni sender Canc. ligeledes det Samme til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet Stephan Thorarensen, i Anledning af hans Forslag 25. Septembr. 1802 om Vaccinationens Indförelse i Island og Andragende om at erholde tilstillet Vaccinmaterie (Brevb. sst. Nr. 825). — I Collegial-Tidenden 1804, S. 49 ff. findes en almindelig Indberetning til Kongen ang. Vaccinationens Fremgang, dat. 31. Decbr. 1803, fra Vaccinations-Commissionen.

hed kunde blive opnaaet, og tillige de i det geographiske Instrument muelige smaae Feil paa det Nærmeste hævede, bör hver Vinkel observeres i alle 4 Quadranter af nysnævnte Instrument, trende eller i det mindste tvende Gange, foruden ved hver Observation, aflæst paa Instrumentets tvende Nonier, som saaledes bliver regnet at være maalt i förste Fald 12 og i sidste 8 Gange, samt ligeledes aflæst paa Instrumentets inddelte Rand 24, eller i det mindste 16 Gange. — 4) I Overeensstemmelse med Opmaalingens Fremme og den locale Beskaffenhed, skal Forretningen blive saaledes fordeelt paa de trende antagne Opmaalere, som gaae i Forening med hverandre til een Side af Landet, at den Ene af disse udsöger Stationerne og opsætter Varder eller Signaler, den Anden maaler Vinkler med det geographiske Instrument, og den Tredie optager Kystens Slyngning &c. med Maalebordet. Skulde den Ene blive för færdig med den ham overdragne Forretning end de to Andre, da kommer han disse, eller den mest Manglende, til Hjælp. — 5) Naar Opmaalerne have saaledes avanceret med Forretningen i nogen betydelig Strækning af Kysten, bör de igjen maale en Verifications-Linie med de til Grundlinien brugte Maalestænger, for derved at pröve Opmaalingens Nöiagtighed, hvilket Kammeret desuden önsker undersögt saa ofte Leilighed frembyder sig, og derhos ikke for megen Tid medtages til Forretningens videre Fortsættelse. — 6) Saavel Kystens Slyng, som de mindre Fjorde og Bugter, samt alle Öer, Skjær og Banker, der af de sidstnævnte maatte være synlige over Vandet, optages med Maalebordet, og anlægges med den behövende Nöiagtighed, samt alle Fjeld og Mærker, som maatte kunne tjene til Veiledning for de Söfarende. — 7) Opmaalerne maae i Særdeleshed være opmærksomme paa de Steder, som kunde synes tjenlige til nye Havne, Ankerpladse og Indseilinger, og saavidt muelígt undersöge disses Beskaffenhed, og hvor dette sidste ikke lod sig udföre, saa dog betyde samme paa Kortet med hos-

1803.
7. Juni.

1803. 7. Juni. föiet nöiagtig Forklaring. — 8) Over saadanne Strækninger langs Kysten, som i en eller anden Henseende maatte ansees mærkværdige, önsker Kammeret tillige Situations-Karter optagne, med vedlagt Beskrivelse til desto mere Oplysning, hvis dette Arbeide kan udföres uden at Hovedforretningen derved sinkes. — 9) Saasnart Hoved-Meridianen ved Kjöbstaden Reykevig er ved det behörige Antal Azimuthal-Observationer o. s. v. bleven bestemt, maae alle tjenlige Tider i de Vintre, Opmaalerne opholde sig her, anvendes til Observationer paa Længdens og Bredens nöiagtige Bestemmelse af sidstnævnte Sted, hvorhos Uhrets Gang bör idelig, og saa ofte mueligt observeres, da de övrige Steder af Kysten samt Havnenes Længde og Brede blive beregnede fra det Sted, hvor den förste Meridian er dragen. — 10) Til Bredens astronomiske Bestemmelse bruges Sol- og Stjernehöider, observerte vexelviis, naar den astronomiske Cirkels inddeelte Rand vender imod Öster og Vester, hvorved muelige smaae Feil i Instrumentets Verification og Observationerne selv enten aldeles undgaaes eller i det mindste betydeligen formindskes. — 11) Til Længdens astronomiske Bestemmelse bör lægges til Grund: 1) Solformörkelser; 2) Fixstjernernes Bedækning af Maanen; 3) Maaneformörkelser; 4) Jupiters Drabanters Formörkelser. For at undgaae forskjellige Kikkerters og forskjellige Öiesyns Indflydelse paa Maaneformörkelser og Jupiters Drabantere, maae der observeres saa mange Indgange i Skyggen og saa mange Udgange af Skyggen som mueligt, og det samme Öie og den samme Kikkert bör bestandigen bruges. — 12) De Steder, hvis Længder og Breder fornemmeligen med den allerstörste Flid og astronomiske Nöiagtighed bör bestemmes, ere: Reykevig, paa den vestre Side af Landet, og et af de yderste Steder paa den östlige Side af Landet, hvor Landmaalerne maae opholde sig i 2 à 3 Vintre. Den Længde-Forskjel, som efter de astronomiske Observationer findes imellem disse tvende Steder,

vil tjene til at pröve og bekræfte den Længdeforskjel, som efter Beregning igjennem Trianglerne eller Opmaalinger paa Jorden findes. Iövrigt vil det være meget gavnligt, om der er Leilighed til paa flere Steder, som ei ere hinanden altfor nær, at anstille astronomiske Observationer paa Længde og Bredé. — 13) For Stationerne i Hoved-Trianglerne maa beregnes deres östlige Frastand fra Reykevigs-Meridian, og hvormeget de ere norden og sönden for Reykevig. At beregne alle Stationers Brede og geographiske Længde fra Reykevig, vilde være overflödigt; det kan være nok, at disse Beregninger anstilles for nogle af Hoved-Stationerne eller andre vigtige Punkter for Sökorter. Dette vil blive en Bekræftelse paa, at disse Steder efter Kortets Længde- og Brede-Grader have samme Beliggenhed paa Kortet, som de virkelig have paa Jordklodens Overflade. — 14) Engang hver Sommer maa der fra een af Stationerne efter observerte Azimuther slaaes en Meridian og derefter observeres Compassens Misviisning; dog maa dette ei skee i saadanne Stationer, hvor man kunde formode, at Jern i Bjerge, Moser eller Lava kunde gjöre Naalens Viisning usikker. — 15) Under Opmaalingen holdes en nöiagtig Journal over Alt, hvad der ved Forretningen bliver foretaget, hvori tillige daglig antegnes Veirligets Beskaffenhed og de Aarsager, som maatte have gjort Ophold i Forretningen m. m. Foruden denne Journal maa endnu en anden General-Journal holdes, som stedse bör ligge der, hvor Opmaalernes Vinter-Opholdssted er, og ikke medtages paa nogen Reise eller udsættes for Fare at komme bort eller til Skade, hvorved Efterretninger om flere Aars Arbeider kunde tabes. Den samme Forsigtighed bör ligeledes iagttages med alle optagne Brouillon-Karter. I sidstnævnte Journal maa ydermere indföres Alt, hvad som ved Opmaalingen fra Tid til anden er bleven forrettet, tilligemed alle Slags Beregninger, m. m., som kunne tjene til Oplysning, hvilket bör være saa tydelig forklaret, at Enhver, som

1803.
7. Juni.

1803. endog var ukjendt med det forrettede Arbeide, maatte
7. Juni. kunne finde heri den behövende Underretning. — 16) Med Postskibet, som hvert Aar i Martii Maaned gaaer fra Island, skal Landmaalerne indsende (til) Kammeret de Karter, som ere optagne i den afvigte Sommer, tilligemed alle Slags gjorte Observationer, og de derover gjorte Beregninger, samt Indberetning om, hvor lang Tid de have været ude paa Forretninger, og derhos specificerede Beregninger over de Omkostninger, som paa Opmaalingen ere medgaaede i samme Tid, med mere Saadant. — 17) I Henseende til Maalestokkens Störrelse, hvorefter Karterne skal tegnes, har Kammeret bestemt samme saaledes: at alle generale Karter af Sökysten anlægges efter en Maalestok, hvor tvende decimale Tommer udgjöre 1 dansk Miil, og de specielle Situations-Karter i en Maalestok, hvor 1 decimal Tomme udgjör 1000 Alen og 12 decimale Tommer 1 dansk Miil. — 18) Da Opmaalerne iövrigt have den bedste Leilighed, saavel ved Omreiser i Landet som Ophold sammesteds, til at samle Kundskaber om dette Lands oeconomiske og physiske Forfatning, hvor Veiene falde, m. m., saa önsker dette Kammer at blive meddeelt alle de Opdagelser, som de over disse og flere Gjenstande maatte kunne gjöre. — Rentekammeret den 7. Junii 1803[1].

8. Juni. **Plakat ang. Erhvervelsen af Certificater for Biilbreve. Frederiksberg den 8. Juni 1803.** — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 6. August 1804. Emaneret igjennem General-Landoeconomie og Commerce-Collegium. Original-Aftryk hos Schultz. Colleg. Tid. 1803, S. 387—388. Qvart-Forr. for 1803, S. 89—90; Schou XIII, 636—637.

Plakat, betræffende en nærmere Bestemmelse af den i Forordn. af 4. Maji sidstleden, dens 9. Art., be-

[1]) Instructionen er tilstillet Lieutenanterne Ohlsen, Frisach og Wetlesen ved Rentek. Skriv. 9. Juni 1803. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 817.

falede Forskrift, hvorefter ethvert Skib, som udredes 1803.
til saadan Fart, hvortil behöves kongeligt latinsk Söpas, 8. Juni.
skal være forsynet med Biilbrev.

Vi Christian den Syvende &c. G. V.: Da det for Os allerund. er andraget, at flere af de Vore Undersaatter tilhörende Skibe, som allerede inden den nuværende Krigs Udbrud have været i Fart under dansk Flag, mueligen kunne mangle det i Vor Forordn. af 4. Maji befalede Biil- eller Bygningsbrev, og at samme nu, da disse Skibe skulle forsynes med Vore latinske Söpasse, vanskeligen ville være at tilveiebringe, saa ville Vi, paa det ikke deslige Skibe skulle standses i deres lovlige Fart, herved allern. have tilladt, at de Skibsrhedere, som af en eller anden gyldig Aarsag, hvilken de nærmere have at forklare for vedkommende Övrighed, ikke see sig i Stand til, ved Passets Requisition for deres allerede inden de nuværende Krigsuroligheders Udbrud til Fart under dansk Flag brugte Skibe at fremlægge det befalede Biilbrev, istedenfor samme maae fremlægge enten den over Skibet ergangne Condemnations-Akt, saafremt det har været kjöbt som fremmed Prise, eller og et Reconstructions-Brev, saafremt det ved en senere ved samme foretagen Reparation dermed er bleven forsynet, og ifald ingen af Delene kan tilveiebringes, da en for en offentlig beskikket Notarius aflagt og af ham beskreven Forklaring over de Omstændigheder, som ere Aarsag i, at det befalede Biilbrev ikke kan fölge med Skibets övrige Papirer. Naar vedkommende Rhedere paa den saaledes allern. befalede Maade have legitimeret sig, vil dem af vedkommende Övrighed tilligemed Passets Udleverelse vorde meddeelt et Certificat, hvori forklares Aarsagen, hvorfor Biilbrevet ei befinder sig iblandt Skibets Papirer, samt meldes, at Rhederne desangaaende have aflagt behörig Rede og Rigtighed; hvilket Certificat Skipperen bör være forpligtet at have i Bevaring tilligemed Skibets Papirer, til Foreviisning i paakommende Tilfælde. —

1803. 8. Juni. Iövrigt ville Vi, at det med Hensyn til de Skibe, som herefter vorde bygte eller kjöbte for Vore Undersaatteres Regning, skal have sit Forblivende ved den i Vor Forordn. af 4. Maji d. A., angaaende Biil- eller Bygningsbrevet befalede Forskrift. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 8. Junii 1803.

10. Juni. **Commissorium til Kammerraad Claus Bendeke og Assessor i Islands Stiftsoverret, Isleifur Einarsson, ang. Undersögelse af den offentlige Bestyrelse i Island. Frederiksberg 10. Juni 1803[1].** — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Registr. II, 156b–157. (1803, Nr. 341). Islandsk: Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 263, under Benævnelsen „kóngs úrskurður" med feilagtigt Datum „10. Mai" (den kgl. Resolution er af samme Dato som Commissoriet: Cancell. 3. Departem. Forestillinger 1803, Nr. 83).

Christian den Syvende &c. V. N. Da Os er foredraget, at Bestyrelsen over de publique Stiftelser og Vore Anordningers Overholdelse i Island ikke skal være i den bedste Orden, at den nylig i Reykevig opbygte Domkirke, saavel som Skolen sammesteds med flere offentlige Bygninger, skal være forfaldne; at Tugthuset ikke skal svare til sit Öiemed, og at det synes fornödent at indföre et bedre Politie i Reykevig, saavel som en större Aarvaagenhed over, at Vore Anordninger og de offentlige Foranstaltninger overholdes, samt at i Særdeleshed Os elskelig Stiftamtmand Ole Stephensens Embedsförelse fortjener Undersögelse og Paatale: — saa have Vi, for at raade Bod paa disse betydelige Mangler og Uordener, efter Vort Danske Cancellies allerunderd. Forestilling, allern. fundet for godt, at en Commission til denne Sags nöiagtigste Undersögelse skal nedsættes i bemeldte Vort Land Island. Til den Ende byde og befale Vi eder at sammentræde i en Commission,

[1]) kgl. Resol. 6. Juni 1806.

for at undersöge saavel Stiftamtmand Stephensens, som de andre paagjældende og vedkommende Embedsmænds Forhold med Hensyn til Justits- og Politievæsenets Pleie, de offentlige Stiftelsers Bestyrelse og Vore desangaaende udgangne Anordningers Overholdelse; hvorhos Vi befale, at alle de, som I troe at kunne tilveiebringe de til denne Undersögelses Fremme fornödne Oplysninger, skulle være pligtige at gaae eder tilhaande dermed. Og ville Vi allern. have eder bemyndiget til, for Commissionen, som bör holdes i Vor Kjöbstæd Reykevig, at indkalde saavel samtlige Paagjældende, som hvad Vidner og andre Vedkommende I maatte finde fornödent til Sagens Oplysning at afhöre, hvilke skulle være pligtige sine exceptione fori for eder at möde, hvorefter I, naar denne eders Undersögelse er tilendebragt, have igjennem Vort Danske Cancellie til Os at indsende samme, tilligemed eders Betænkning over Sagen. Befalende &c. Friderichsberg den 10. Junii 1803[1]. 1803. 10. Juni.

Kongelig Resolution ang. Understöttelse til Indkjöb af Födevarer for nogle Egne i Island. Frederiksberg den 17. Juni 1803. — I Anledning af Indberetninger fra Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Tilstanden i Norder-Syssel og Norder-Mule Syssels nordlige Deel, hvor Virkningerne af de foregaaende haarde Vintre vare meget trykkende. Amtmanden havde uddeelt 20 Rd. af de ved kgl. Resol. 18. Juni f. A. bevilgede 150 Rd., men efter Sysselmandens Beretning var Penge-Understöttelse til ingen Nytte, da Húsavík og Vopnafjords Handelssteder vare begge ganske blottede for Madvare. Han mener derfor, at Folkedöd af Hunger er uundgaaelig, hvis Hjelp ikke bringes, og foreslaaer, at Almuen i begge disse anförte Sysseler maatte aabnes Credit paa 80 eller 100 Tdr. Rug eller Meel i hvert Syssel for 17. Juni.

---

[1]) Ved Rentek. Skriv. 11 Juni (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 826—827) communiceres Stiftamtm. Olaf Stephensen og Amtmand Erichsen den kgl. Resolutions Indhold, samt at Erichsen indtil videre overtager Stiftamtmands-Embedets Bestyrelse.

1803. 17. Juni. sig, hvilket Rentekammeret mente bedst kunde skee ved at tilstaae en Understöttelse i Penge (Forest. 7. Juni). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 84, Nr. 93.

Vi bevilge allern. en Gave af 800 Rd. af Vores Kasse til Rugs eller Meels Indkjöb for trængende Beboere af Nordre Syssel og den nordre Deel af Nordre-Mule Syssel i Island. — Friderichsberg Slot den 17. Junii 1803[1].

1. Juli. **Forordning ang. de kongelige latinske og algierske Söpassers Fornyelse, m. v. Frederiksberg den 1. Juli 1803[2].** — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 6. August 1804. Emaneret igjennem General-Landoeconomie og Commerce-Collegium. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1803, S. 103—106; Schou XIII, 645—649.

Forordning, angaaende de kgl. latinske som og de algierske Söpasses Fornyelse, naar de dermed forsynede Skibe komme tilbage til en anden indenrigsk Havn end den, hvor de höre hjemme, som og hvad der for Brugen af de kgl. Söpasse skal erlægges.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at da Vi i Vores under 4. Maji d. A. udgivne Forordning allern. have foreskrevet, hvorledes Vore Undersaatter, med Hensyn til Vore latinske Söpasses Erhvervelse, have at forholde sig; og da det i sammes 12. Art. tillige er anordnet, at dette Pas skal være gjældende fra den Tid, da Skibet er gaaet ud fra sit Hjemsted, indtil det derhen kommer tilbage, saafremt det ikke er bleven anden Mands Eiendom: — saa have Vi endvidere fundet fornödent, ved nöie bestemte Forholdsregler at af-

[1]) Communication til Amtmand Stephan Thorarensen ved Rentek. Skriv. den 25. Juni 1803, hvorved Belöbet oversendes, samt ligeledes til Finantskasse-Directionen. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 842—843.

[2]) ophævet ved For. 9. April 1810.

værge og forebygge alt muеligt Misbrug i denne Henseende, samt tillige at fastsætte, hvad vedkommende Rhedere for Brugen af Vore latinske Söpasse have at erlægge, i Forhold til den Betryggelse, som de derved forskaffe sig for deres Handelsforetagender og Skibsfart; thi er hermed Vor allern. Villie og Befaling: 1803. 1. Juli.

1) Hver Gang et med Vort kgl. latinske Söpas forsynet Skib, efter deraf at have benyttet sig til nogen Reise, indlöber i en Havn i Vore Kongeriger eller Hertugdomme, hvor det ikke hörer hjemme, skal Skipperen möde for det Steds Övrighed, hvor han er indkommen, forevise sine Skibspapirer, aflægge den befalede Eed, at han ikke har misbrugt Passet, samt at Skibet, saavidt han derom er vidende, endnu tilhörer det Rhederie, paa hvis Navn Passet er udstædt. Efter en saadan aflagt edelig Forklaring skal Övrigheden paa det Sted meddele Skipperen en Attest, som Toldstedets Betjente ved Skibets Klarering skal fordre sig foreviist, af fölgende Indhold:

„Undertegnede Magistrat i Staden N. N. i Kongeriget Danmark (eller i Kongeriget Norge) bevidner herved, at Skipper N. N., som befandtes under Dato N. N. at være forsynet med et kongeligt latinsk Söpas Nr. ... samt Skibscertificat fra Magistraten (Övrigheden) i N. N. for Skibet N. N., tilhörende N. N. i bemeldte Stad, N. N. Læster drægtigt, til en Reise fra N. N. til N. N. og videre, er paa saadan sin videre fortsatte Reise med bemeldte sit Skib under Dato N. N. indlöben i denne Stads Havn, og at bemeldte Skipper N. N. har, idet han herfra fortsætter fremdeles sin Reise, nu bestemt til N. N. og videre, for Os foreviist bemeldte sit kongelige Söpas med Certificat, samt övrige befalede Skibs-Documenter, at Vi samme nöiagtigen have undersögt og rigtige befundet, og at bemeldte Skipper har legitimeret sig til disse Papirers videre Brug, hvortil han derfor herved authoriseres. Dets til Bekræftelse under Vort Segl og Raadstueskriverens Underskrift. Givet &c." —

1803. 1. Juli. Den af Skipperen aflagte edelige Forklaring haver vedkommende Övrighed strax at indsende til Vort General-Landoecon. og Commerce-Collegium, hvilket er forbundet til at sende den til det Steds Övrighed, hvor Rhederiet eller Hovedrhederen er bosiddende, for af dette eller denne at modtage Forsikkring om, at Skipperens Angivelse er rigtig; dog fölger det af sig selv, at naar Rhederne önske at forsyne deres Skibe med nye Passe, de da, efterat have iagttaget de i Forordn. af 4. Maji d. A. fastsatte Bestemmelser, kan dermed vorde forsynede. — 2) Paa det at heller ikke de algierske Passes nye Erhvervelse skulde foraarsage nogen Standsning i Skibsfarten, og paa det at ikke Forskjel i de forskjellige Passes Datis skulde give Anledning til Mistanke om nogen Urigtighed, saa ville Vi ligeledes tillade, at saafremt et Skib, som efter en foregaaende Reise kommer ind i nogen Havn i Vore Kongeriger eller Hertugdomme, forsynet med algiersk Pas, behöver fremdeles dette Pas til dets videre Bestemmelse, dette da, mod Foreviisning for Stedets Övrighed, maa med Skibets övrige Papirer tilbageleveres Skipperen, hvorimod denne, naar det allerede har været brugt til en Reise forbi Cap Finis-Terræ, eller har fulgt Skibet uden Fornyelse ved nogen af Vore Consuler eller Handelscommissairer i de for deres Brug bestemte 2 Aar, skal erlægge hvad der for et nyt algiersk Söpas, efter Vor Plakat af 14. April 1783, skulde erlægges, med det befalede Expeditions-Gebyr. — 3) Ved Modtagelsen af Vort kongelige latinske Söpas skal erlægges: naar Skibet er bestemt til nogen Havn i Europa, eller og til de Havne i Asien eller Africa, som ligge ved Middelhavet: to og tredive Skilling for hver Commercelæst af dets Drægtighed; — naar det er bestemt til Vestindien, America, Africa fra Strædet af indtil det gode Haabs Forbjerg, eller nogen af de Vesten for den africanske Kyst beliggende Öer: fire og tredsindstyve Skilling for hver Commercelæst; — naar det er bestemt

til det gode Haabs Forbjerg eller til Steder paa hiin Side dette, een Rigsdaler for hver Commercelæst. — 4) Herfra ville Vi dog allern. gjöre fölgende Undtagelser: 1) Endskjöndt der af de Vore Undersaatter tilhörende Skibe, som ere bestemte til Grönland, Island, Færöerne, Finmarken eller andre Steder i Vore europæiske Stater, ved Passenes Modtagelse skal erlægges 32 Sk. af hver Commercelæst, saa bliver dog den erlagte Sum at tilbagebetales Vedkommende ved Hjemkomsten, naar det godtgjöres, at Skibene ikke have gjort andre Reiser, end til de her ommeldte Steder. — 2) De fra Norge med Trælast udgaaende Skibe skulle være fritagne for at betale mere end 12 Rd. ved Erhvervelsen af Vort kgl. latinske Söpas, uden Hensigt til Skibets Drægtighed. — 5) Den i foregaaende § 3 bestemte Betaling for Modtagelsen af Vort kgl. Söpas af respective 32, 64 Sk. og 1 Rd., bliver ligeledes at erlægge af de Skibe, hvilke det ifölge denne Forordnings § 1 bliver tilladt at seile uden nye Passes Erhvervelse, ligesom Magistraterne og Övrighederne authoriseres til for den af Rhederne modtagne Declaration at lade sig betale det, de ellers for Certificatet skulde oppebære. — 6) Da Billigheden fordrer, at Vedkommende bidrage til Vor Statskasse i Forhold til den Betryggelse, som Vi ved Vore latinske Söpasses Meddelelse ville forskaffe Vore Undersaatteres Skibe og Skibsfart, befale Vi endvidere, at saa ofte et med Vort kgl. Pas forsynet Skib löber ind i nogen fremmed Havn med Ladning, og der losser samme, skal der af Skibets Rheder erlægges sexten Skilling af hver Commerce-Læst, hvilken Forhöielses-Afgift skal oppebæres og betales paa samme Maade og til samme Tid, som den ved Vor Forordning af 10. Novembr. f. A. paabudne Fragtafgift. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet paa Vort Slot Frederichsberg den 1. Julii 1803.

1803. 1. Juli.

1803.
2. Juli.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Landskyld af Bispegaarden Holum. Khavn den 2. Juli 1803. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1803, Nr. 851.

P. M. Stiftsprovst Hr. Olavsen har i en hertil indkommen Forestilling opkastet det Spörgsmaal, om hvem Landskylden for den Deel af Holum Bispegaard, som tilhörte afg. Biskop Stephensen, og for hvilken hans Enke stod til Ansvar, skal tilhöre, og hvor höit samme bör bestemmes, m. v. — Det kongelige Rentekammer, med hvilket Collegium Cancelliet desangaaende har correspondere, yttrer, at, da Holum Bispegaard bestandig har været Bispens Residents, og denne altsaa er at ansee som svarende Landskyld til sig selv, saa er denne Gaard ikke i nogen af de ved Rentekammeret værende Jordeböger ansat for Landskyld, og da den ei heller er ansat for Dyrhed, saa kan ikke heller deraf drages nogen Regel til Landskyldens Bestemmelse. Kammeret formener derfor, at Stiftamtmandens Ansættelse til 30 Rd. kan tages til Fölge; og hvad angaaer af hvem og hvortil denne Landskyld skal svares fra den Tid Naadsens-Aaret udlöb, da, som det sees at de ²/₃ Dele har været brugt af Rektor og Domkirkepræsten, og ¹/₃ Deel af Bispinden, saa blive disse pligtige derefter at betale à l'advenant, og Belöbet bliver at anvende paa samme Maade som de övrige Bispestolens Indtægter under Vacancen. — Da Cancelliet heri efter Omstændighederne er enigt, saa skulde man tjenstligst tilkjendegive Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. Saadant, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for de Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 2. Julii 1803.

16. Juli.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden over Island, ang. Offentliggjörelse af Landoplysnings-

Selskabets Forfatning. Khavn den 16. Juli 1803. 1803. 16. Juli.
— Canc. 1. Depart. Brevb. 1803, Nr. 919.

P. M. Fra Amtm. Thorarensen har Cancelliet modtaget en Skrivelse, hvori han, da det islandske Landoplysnings-Selskabs Medlemmer ikke skal have erholdet nogen Underretning om bemeldte Selskabs Indtægter og Udgifter, har indstillet, om det ikke maatte ansees tjenligst, at Justitsraad Stephensen, som Directeur for bemeldte Institut, bekjendtgjör i de af ham udgivende „mærkværdige Tidender" for Island, ikke alene af hvem saavel Revision som Decisionen af Institutets Regnskaber forrettes, men og tillige dets aarlige Balance. — Foranlediget heraf skulde man tjenstligst anmode Hr. Stiftamtm., at ville paalægge fornævnte Justitsraad Stephensen at opgive for dette Collegium bemeldte Selskabs nuværende Forfatning, med Tilkjendegivende, at man anseer det for rigtigst at saadant desuden blev offentlig bekjendtgjort ved Trykken. Det kgl. Danske Cancellie den 16. Julii 1803.

Cancellie - Skrivelse til Stiftbefalingsmanden over Island og Biskop Vidalin, ang Undersögelse af den paa Vestmannöerne endemiske Börnesygdom, kaldet Ginklofi, m. v. Khavn den 16. Juli 1803. 16. Juli.
— Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 990.

P. M. I Skrivelse til Stiftet og D. Höiærv. af 13. Decbr. 1800 forlangte man, efter det daværende kgl. Collegii medici Begjæring, hvis Betænkning man havde indhentet i Anledning af D. Höiærv'. Indberetning, til dette Collegium af 14. Julii s. A., ang. den paa Westmannöe grasserende epidemiske Börnesygdom, Ginklofe kaldet, Efterretning om denne Sygdoms Criteria m. v. — Vel har Stiftet, med Skrivelse til dette Collegium af 24. Septbr. 1802, indsendt nogle Efterretninger denne

1803. Gjenstand betræffende, samlede i Aaret 1799 af Chirurg
16. Juli. Paulsen;, men da denne Paulsens Indberetning skal grunde sig paa en Skrivelse fra Stiftamtmand Stephensen, dat. 9. Marts 1800, kan samme ikke antages som Svar paa ovennævnte Cancelliets Skrivelse, der er yngre end denne, saa meget mindre, som Paulsen, paa den Tid han afgav de omhandlede Efterretninger, har manglet den Veiledning, som Cancelliets Brev til disses Udförlighed kunde givet ham. Man skulde derfor, ved at tilstille Stiftet Gjenpart af meerbemeldte Cancelliets Skrivelse, herved tjenstl. bringe denne Sag i behagelig Erindring. — Iövrigt maa man, foranlediget af de af Chirurg Paulsen i forberörte hans Indberetning angivne vigtigste Aarsager til denne Sygdom (det kgl. Sundheds-Collegium, hvis Betænkning herover man har modtaget, anseer dem og som saadanne), nemlig: at de islandske Börn ikke gives Die, og derimod opklækkes med den overdrevent fede Melk af Creature, eller og med andre Næringsmidler, ved hvis Tilberedelse bruges ureent eller Pöle-Vand: — ligeledes herved tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm. og Deres Höiærv. at söge, ved de respective Dem underordnede Embedsmænd, at advare Almuen om de skadelige Fölger de forberörte Uskikke före med sig, samt overtale den til derpaa at raade Bod[1]. Det kongelige Danske Cancellie den 16. Julii 1803.

[1]) I den af Svein Pálsson indsendte Beretning: „Nogle Efterretninger om den paa Vestmannöe gængse eller endemiske Börne-Sygdom, Ginklofi kaldet, samlede paa en Reise dertil Aaret 1799" kaldes denne Sygdom paa Latin „opistotonus", og charakteriseres som „de heftigste insultus epileptici", der angribe Börnene i de förste 14 Dage efter Födselen, men ikke senere; de danske Familiers Börn skulde have undgaaet Sygdommen. Aarsagen menes almindelig at ligge i Föden, der bestaaer mest af Söfugle, især Filunge-Unger, Lunde og Sule, men efter P.s Mening ligger Aarsagen maaskee ligesaa meget i: a) Fjærene af

Cancellie-Skrivelse til Amtmanden i Vester-Amtet, Ludvig Erichsen, ang. Börnenes Opamning i Island. Khavn den 16. Juli 1803. — Canc 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 1000. 1803. 16. Juli.

P. M. Da Cancelliet har bragt i Erfaring, at de islandske Börn i Almindelighed ikke gives Die, men opklækkes med den overdrevent fede Melk af Creaturene, eller og med andre Næringsmidler, ved hvis Tilberedelse bruges ureent eller Pöle-Vand, hvilket skader Sundheden, og foraarsager adskillige Sygdomme iblandt Börnene, saa skulde man herved tjenstl. anmode Hr. Amtm. behageligen at ville ved de Dem underordnede Embedsmænd advare Almuen om de skadelige Fölger disse Uskikke före med sig, samt söge at overtale den til derpaa at raade Bod. Det kongelige Danske Cancellie den 16. Julii 1803[1].

---

de trannede Fugle, hvorpaa Mödrene ligge; b) Vandet, „som Öboernes Dorskhed ikke tillader at hente fra andre Steder end nogle fæle Pöle og Hraunhuller tæt ved Gaardene, som om Sommeren vrimle af podaris og allehaande Fluelarver, og hele Aaret igjennem modtage alslags Snaus og Ureenlighed fra Husene"; c) de lave, snævre og med fæle Söklæders Stank opfyldte Vaaninger; d) slet Ildebrand, mest törrede Lunder og andet trannet Snaus. — Paa Fastlandet nærmest ved Vestmannöerne mærkedes og adspredte Spor til denne Sygdom, dog syntes ogsaa her som oftest slet Vand, noget arveligt fra Forældrene, maaskee og Fuglefjærene, som kjöbtes fra Vestmannöerne, at være Aarsagen. — Lægen raader til: 1) at Mödrene give Die; 2) at Övrigheden foranstalter alle de Pöle tilkastede og stoppede, som nu benyttedes til at hente Vand fra, og at Indbyggerne under Mulkt paalagdes at hente Drikke- og Kogevand fra de friske Kilder i Herjolfsdal, Klettshellir og Undirlaungu; 3) at Indbyggerne bleve underviste om, hvorledes Söfuglene og deres Fjær kunne tilberedes for ei at skade Helbreden.

[1]) Ligelydende Canc. Skriv. er under s. D. afgaaet til Amt-

1803. **Cancellie - Skrivelse** til Stiftbefalingsmanden
17. Septbr. over **Island**, ang. **en Jordemoders Ansættelse i Reykjavik.** Khavn den 17. Septbr. 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 1296.

P. M. I Betragtning af den i Reikevig nu værende Gjordemoders höie Alder, og deraf flydende Mangel paa Tiltro hos Byens Indvaanere, har saavel Cancelliet som det kongelige Rentekammer, med hvilket man desangaaende har fört Brevvexling, anseet det nödvendigt, at en duelig dansk Gjordemoder blev antaget og dertil opsendt. — Om at ansættes som Gjordemoder paa bemeldte Sted er hertil indkommen Ansögning fra en Johanne Marie Jörgensdatter Wiezend her af Staden, og da hun med Attester fra Vedkommende har godtgjort saavel sin Dueligbed i dette Fag, som hendes gode moralske Forhold, og man altsaa anseer hende qualificeret til bemeldte Post, har man udvirket, at der af den kongelige Finantskasse-Direction bliver hende, forinden hendes Afreise herfra, udbetalte 100 Rd. i Udrednings-Penge, og at hende tilstaaes for det förste i 1 Aar 60 Rd. i Lön, hvilken Lön, ved Correspondence med bemeldte Rentekammer, er foranstaltet at skal blive hende udbetalt i Reikevig med 15 Rd. qvartaliter.[1] — Man maa derfor herved tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm. behageligen at ville, naar fornævnte Johanne Marie Jörgensdatter Wiezend (der herfra i denne Maaned afgaaer med Postskibet) melder sig hos Dem, at meddele hende Bestalling som Gjordemoder i Reikevig. — Ligeledes maa man tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm., at meddele Cancelliet Deres Betænkning i Henseende

---

manden i Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen (Canc. Brevb. sst.).

[1]) Dette var bevilget ved kgl. Resol. 9. Septbr. 1803 igjennem Finants-Collegium (Finants-Coll. Skriv. til Cancelliet 10. Septbr. 1803).

til den i Reikevig værende gamle Gjordemoder Margrethe Magnussens Forfatning, med Hensyn til hendes Entledigelse, samt hvorvidt hun i sidste Fald kunde fortjene at erholde Pension. Det kgl. Danske Cancellie den 17. Septbr. 1803. 1803. 17. Septbr.

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmanden og Amtmændene paa Island, ang. Straffen for Faaretyverie paa Island. Khavn den 24. Septbr. 1803[1]. 24. Septbr.
— Publiceret ved Landsoverretten i Island den 4. April 1804. Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 1326. Fogtm. VI. 12, 307. Islandsk: Udtog i Minnisverð Tíðindi III, 265.

P. M. Til Cancelliet er indberettet, at Dommerne i Island ere af forskjellige Meninger betræffende det Spörgsmaal, om den i Plak. af 24. Marts 1786 for Faaretyverie bestemte Straf endnu er anvendelig, eller om bemeldte Plakat i saa Henseende ved Forordn. af 20. Februar 1789 er ophævet. — Foranlediget heraf skulde man herved tjenstl. tilmelde (Tit.) til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at da Plakaten af 24. Marts 1786 er en speciel Lov for Island, kan det ikke antages, at samme ved Forordn. af 20. Februar 1789, der er en almindelig Lov, skulde være forandret, men at bemeldte Plakat maa fremdeles som en gjeldende Anordning for dette Land blive at ansee. Det kgl. Danske Cancellie den 24. Septbr. 1803.

Rentekammer-Skrivelse til Matrikulerings-Commissionen i Island, ang. Jordtaxationen i Norder-Amtet. Khavn den 24. Septembr. 1803. 24. Septbr.
— Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 914.

Ved at conferere de for Hunevatns, Skagefjords og Öefjords Sysseler indkomne Taxations-Protocoller med

[1]) Reskr. 25. Juli 1808.

1803. de her ved Kammeret værende gamle Jordeböger, be-
24. Septbr. findes den gamle Landskyld med den nye efter Taxerings-Protocollerne at staae i fölgende Forhold:

6911 I Hunevatns Syssel var den gamle Dyrhed ca. ~~46,911~~ Hdr., altsaa Landskylden, den gamle, circa 347 Hdr., som evalueret til Penge à 4 Rd. 24 Sk. pr. Hdr. belöber . . . . 1474 Rd. 72 Sk.

Den nye Dyrhed belöber ca. 3229 Hdr., og Landskylden deraf circa 206 Hdr., bestaaende i:

2 Hdr. i 1 Aars gl. Beder à 10 Al. er 24 Beder à 1 Rd. 32 Sk. — 32 Rd. » Sk.
112 Hdr. 80 Al. i 2 Aars Beder à 15 Al. er 900²/₃ Beder à 2 Rd. . . . . — 1800 — 32 -
52 Hdr. i Uld à 2 Pd. pr. Al. er 12640 Al. à 8 Sk. — 1040 — » -
— 2873 — 32 -

altsaa den nye höiere end den gamle 1398 Rd. 56 Sk.

I Skagafjords Syssel var den gamle Dyrhed circa 9966 Hdr., altsaa den gamle Landskyld ca. 498 Hdr., som à 4 Rd. 24 Sk. pr. Hdr. belöber 2116 Rd. 48 Sk.

Den nye Dyrhed belöber ca. 4092 Hdr., og Landskylden deraf ca. 206 Hdr. bestaaende i:

4 Hdr. i 1 Aars Beder à 10 Al., er 48 Beder à 1 Rd. 32 Sk. er — 64 Rd.
42 Hdr. i 2 Aars Beder à 15 Al., er 1136 Beder à 2 Rd. — 2272 —
60 Hdr. i Uld à 2 Pd. pr. Al. er 14400 Pd. à 8 Sk. . . . . — 1200 —
— 3536 — » -

altsaa overstiger den nye . . . 1419 Rd. 48 Sk.

I Öefjords Syssel: den gamle Dyrhed ca. 9099

Hdr., og Landskylden deraf ca. 500 Hdr., som à 4 Rd. 1803.
24 Sk. pr. Hdr. belöber . . . . 2125 Rd. 24. Septbr.

Den nye Dyrhed ca. 2761 Hdr., og Landskylden deraf 143 Hdr.:

105½ Hdr. i 1 Aars Beder à 10 Al., er 1266 Beder à 1 Rd. 32 Sk. . . . . . 1688 Rd.

33½ Hdr. i Uld à 2 Pd. pr. Al., er 8040 Pd. à 8 Sk. . . . . 670 —

4 Hdr. i Fisk, 6 Vætter pr. Hdr. eller 1½ Skpd., à 10 Rd. pr. Skpd. 60 -

2418 —

altsaa den nye höiere . . . 293 Rd.

[hvorom nærmere Oplysning forlanges af Commissionen, i Anledning af, at den nye Taxation syntes uforholdsmæssig lavt ansat i Öefjords Syssel]. Rentekammeret den 24. Septbr. 1803.

Rentekammer-Skrivelse til Matrikulerings-Commissionen i Island, ang. Jordtaxationen i Guldbringe Syssel. Khavn den 24. Septembr. 1803. 24. Septbr.

— Rentek Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 916.

Ved at igjennemgaae den indsendte Taxerings-Protocol for Guldbringe Syssel befindes Udfaldet at blive saaledes:

Efter den gamle Jordebog var Dyrheden omtrent 2968 Hdr. 40 Al.
og Landskylden deraf altsaa omtrent 148 — 80 —

Efter Taxerings-Protocollen udfalder det derimod saaledes:

Dyrheden . . . . 1286 Hdr. 24 Al.
og Landskylden . . . . 68 — 47 —

Forsaavidt den gamle Landskyld har været Fride-Landskyld, nu derimod ansat til Fiske-Skyld, kunde vel siges, at ved de höiere Priser, som Fiske-Landskylden kan stige til, og forudsat at Fride-Landskylden svaredes

1803. efter Landsviis i Penge, i det mindste ventes i Tiden mere
24. Septbr. end Fride-Landskylden er formindsket; forsaavidt derimod den gamle Landskyld har været svaret med Fisk og saavidt denne svares med Fisk in natura, eller, som er det samme, med de paa Fisken gjældende Priser, f. Ex paa Kongens Gods ifölge kgl. allern. Resol. af 12. Juli 1785 [*rett.* 13. Juni 1787], kan det ikke andet end lede til Spörgsmaal, om ikke Taxeringen er for lav for dette Syssel, fremfor de övrige Sysseler, som til denne Tid er taxerede, hvor Landskylden ved de antagne Ydelsers Speciers Beregning til Penge efter gangbare Priser saa anseelig stiger. Til Exempel paa, hvor meget Landskylden ved den nye Taxering er falden, anmærkes: Efter Jordebogen over Kongens Gods svares af Busthus og Fuglevig 18 Vætter Fisk i Landskyld, som er 3 Skpd., derimod ere de ved Taxeringen kuns ansatte for 58 Al., som à 4 Pd. pr. Al. udgjör 232 Pd. eller 14½ Lpd., eller evalueret til Penge, efter den gamle Ydelse, à 15 Rd. pr. Skpd. = 45 Rd., men efter den nye 10 Rd. 88 Sk. Rentekammeret den 24. Septbr. 1803.

1. Oktbr. **Cancellie-Skrivelse** til Stiftamtmanden og **Biskoppen over Island**, ang. **Uddelingen af de til Præste-Enker bestemte Penge.** Khavn den 1. **Oktobr. 1803.** — Canc. 1. Departem. Brevb. 1803, Nr. 1244.

P. M. Amtmanden over Nord- og Öster-Amtet i Island, Stephan Thorarensen, har ved dette Collegium forespurgt, om den ham för Nedlæggelsen af Holums Bispestol paaliggende Pligt, at deeltage med Biskoppen i Repartitionen af de 100 Rd., som Hans Majt aarlig skjænker af Postkassen til Understöttelse for de fattigste og mest trængende Præste-Enker i dette Stift, nu efter bemeldte Bispestols Ophævelse skal ophöre og for Fremtiden tilkomme Stiftamtmanden. — I denne Anledning har man under Dags Dato tilskrevet bemeldte Amtmand Thora-

rensen, at det fremdeles vil tilkomme ham med Biskoppen over Skalholts Stift, ligesom tilforn med daværende Biskop over Holums Stift, at deeltage i ommeldte Forretninger. Hvilket man ikke har villet forbigaae herved tjenstligst at tilmelde Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. til behagelig Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 1. Oktbr. 1803[1]. 1803. 1. Oktbr.

Cancellie-Skrivelse til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen, ang. Forligelses-Commissariers Befordring. Khavn den 15. Oktobr. 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1803, Nr. 1414. 15. Oktbr.

P. M. Foranlediget af den fra Hr. Amtmand hertil indkomne Forestilling, om, at Omkostningerne til de i Island ansatte Forligelses-Commissariers Befordring til det Sted, hvor Commissionen holdes, maatte, efter en af vedkommende Sysselmand forfattet, og af Amtmanden approberet Regning betales af Bönderne i ethvert Forligelses-Distrikt, i Forhold til deres Tiende-Formue, skulde man herved tjenstl. melde, at der i det omhandlede Tilfælde bör forholdes efter Forordn. af 20. Januarii 1797, ang. Forligelses-Indretningen paa Landet i Norge. Det kongelige Danske Cancellie den 15. Oktobr. 1803.

Forordning ang. Oprettelsen af et Skatkammerfond. Frederiksberg den 21. Oktobr. 1803. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 6. August 1804 samt i Synodalforsamlingen 1804; jevnf. Minnisverð Tíðindi III, 265. Canc. 2. Depart. Registr. IV, 257 (1803, Nr. 1217). 21. Oktbr.

[1]) Canc. Skriv. af samme Indhold til Amtmanden over Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen. Canc. 1. Depart. Brevb. sst. Nr. 1250.

1803. Original-Aftryk hos Schultz. Colleg. Tid. 1803, S. 689—695.
21. Oktbr. Qvart-For. for 1803, S. 146—150; Schou XIII, 687—691.

Forordning angaaende et Skatkammerfond, indrettet med Hensyn til Statens Forsvar og Sikkerhed.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at ligesom Vi, i Betragtning af de höie Priser, hvortil alle Ting ere stegne, som udfordres til at opretholde Statens Styrke, Selvstændighed og Velfærd, have seet Os nödsagede til, uden at tabe af Sigte den mueligste Skaansomhed for Vore kjære og troe Undersaatter, at formere Vor Kasses Indtægter ved nye Paabudde, i Forhold til Udgifterne, forsaavidt disse kunne bringes under Beregning; saa opfordrer og Pligt Os til, i dette samme Öiemærke, at sörge for, at de Midler altid haves tilrede, som i overordentlige Tilfælde behöves, naar Vi, til Fædrenelandets Betryggelse, maatte finde Os beföiede til at foranstalte Rustninger til Lands eller Söes; da det er Os magtpaaliggende at dette maa kunne udföres, uden at Statsgjælden ved ethvert saadant Tilfælde skulde foröges, eller den Orden, som er fastsat til denne Gjælds Afbetaling, skulde forrykkes. Til den Ende have Vi besluttet at oprette et Fond, der skal tjene til at bestride de Udgifter, som forefalde ved overordentlige Rustninger; og, naar disse ikke finde Sted, da voxe ved sine bestemte Indtægter, samt imidlertid virke til at oplive Penge-Omlöbet og fremme National-Vindskibeligheden. Dette Fond skal kaldes Skatkammer-Fond, og Vi befale, at der, i Henseende til dets Indtægter, Udgifter, Öiemed og Bestyrelse, skal forholdes paa fölgende Maade:

1) Skatkammerfondet skal være aldeles særskilt fra den almindelige Statskasse og have sine egne Indtægter og Udgifter, sin egen Bestyrelse og sit særskilte Regnskabsvæsen. — 2) Til Indtægt for dette Fond bestemmes det aarlige Belöb af Forhöielser paa visse Afgifter, som nærmere foreskrives ved de Anordninger,

som Vi under denne Dags' Dato udstæde igjennem Vore 1803.
Cancellier, Vort Rentekammer og Vort General-Told- 21. Oktbr.
kammer. — 3) Afgifterne som forhöies, ere fölgende: — 1) Den ind- og udgaaende Told (Kobbertolden i Norge undtagen); — 2) De ind- og udgaaende Lastepenge, ordinaire og extraordinaire; — 3) Den extraordinaire Afgift af ind- og udgaaende Varer; — 4) Afgifter af fremmede kjöbte Skibe; — 5) Kjöbstæds- og Land-Consumtionen; — 6) Afgiften af stemplet Papir; — 7) De Sportler eller Gebyrer, som erlægges ved de kongelige Collegier, Övrighederne og Retterne, og der beregnes Vor Kasse til Indtægt; — 8) De ved Forordningerne af 1. Oktbr. og 15. Decbr. f. A., for Kongerigerne Danmark og Norge, samt Hertugdommene, befalede Afgifter af Jorder og Tiender. — 4) Af de under Nr. 1 til 7 (begge inclusive) nævnte Afgifter skal, som Forhöielse, erlægges og for Skatkammerfondet beregnes 12½ Procent eller 12 Sk. pr. Rd., efter Afgifternes Belöb. Af den under Nr. 8 benævnte Afgift, i Danmark og Hertugdommene 25 Procent eller 24 Sk. pr. Rd., og i Norge det Halve. — 5) Vi have, ved Ordre til Vort Finants-Collegium og Over-Bank-Directionen, bestemt en vis Sum af Skatkammer-Fondet, der skal aarligen udredes som Tilskud til de nationale Soldaters Doueeurpenge, men iövrigt maa Alt, hvad der indflyder i bemeldte Fond, til intet andet Brug nogensinde anvendes, end til Bekostninger i overordentlige Tilfælde, naar en Deel af Vor Land- eller Sömagt maatte sættes i Bevægelse, for at værne om Fædrenelandets Sikkerhed og Fred; altsaa forstaaes ikke herunder de i Fredstider sædvanlige Samlinger til Vaabenövelser, Fæstningers, Skandsers eller Defensions-Værkers Anlæg og Vedligeholdelse, Flaadens Bygninger, Arsenalernes Forsyning, hvortil Sö- og Land-Etaten have deres reglementerede Fond. Og Vi befale herved, at de Mænd, til hvis Omhu Fondets Bestyrelse betroes, skulle stedse vaage over og staae Os til Ansvar for, at Fondet ikke til andet Brug nogensinde anvendes,

1803. 21. Oktbr. end det, som her er bestemt. — 6) Naar og forsaavidt Skatkammer-Fondet i noget Aar har mindre Udgift end Indtægt, skal det, der ikke bruges, opspares for den fölgende Tid. — 7) Hvad som saaledes spares, maa, saavidt Omstændighederne det tillade, gjöres rentebærende til Fondets Forögelse, paa saadan Maade og mod saadanne Sikkerheder, at det Udlaante i kort Tid, naar det behöves, kan inddrages. — 8) Paa det at de Summer, som gjöres rentebærende, kunne i Udlaan gavne de Dele af Staten, fra hvilke de ere ydede, og tillige, i fornödent Fald, være tilrede til Udgifter, som maatte forefalde, og overalt være usammenblandede med andre Kasser, skal det, som til Fondet indbetales fra Danmark, deponeres i Species-Banken eller Deposito-Kassen i Kjöbenhavn; det fra Norge i bemeldte Bankes eller Deposito-Kassens Laane-Institut i Christiania, Bergen og Trondhjem; det fra Hertugdommene i Laane-Institutet i Altona, igjennem hvilke Instituter Udlaanene, efter Forening imellem vedkommende Directioner, kunne skee imod bankmæssige Sikkerheder. — 9) Dersom Fondet skulde i visse Aar have flere Udgifter, end med dets löbende Indtægter eller opsparede Summer kunde bestrides, da skal det være samme tilladt, at disponere forud over saa meget, som Fondets Indtægter kunne anslaaes at belöbe sig til i 2 Aar. Paa de Summer, som i bemeldte Tidsrum haves ivente, maa Over-Bank-Directionen, efter Overlæg og Forening med Finants-Collegio, udstæde Anviisninger og Forskrivninger, med eller uden Renter. Disse Anviisninger maae ikke udstædes paa længere Tid end 24 Maaneder; de skulle lyde paa Navn eller paa Ihændehaveren, og de udstædes hver Gang paa en af de kongelige Kasser, hvor de til de bestemte Terminer betales i Species eller Courant, ifölge deres Lydende. — 10) Renternes Belöb skal ikke falde Skatkammer-Fondet til Last, men udredes af den almindelige Statskasse. — 11) Dersom det Uheld indtræffer, at Staten skulde geraade i virkelig Krig, da

skal dette Fond först bidrage til Omkostningerne, forsaavidt det kan ansees tilstrækkeligt. — 12) Bestyrelsen over Skatkammer-Fondet föres, under Over-Bank-Directionens Overopsigt, af en Administration, som Vi dertil udnævne. Over-Bank-Directionen skal paasee, at Indtægterne indkomme, og, efter de her foreskrevne Regler, anvendes til deres Öiemed, og til intet andet, samt at ordentligt Regnskab derover holdes. Aarligen skal Directionen, ved Forestilling til Os, fremlægge General-Balance over Indtægter og Udgifter, og derhos Forklaring om Fondets Tilstand, med videre derhen hörende. — 13) Fondets Indtægter indfordres af vedkommende Oppebörselsbetjente paa ethvert Sted, og derover föres særskilt Regnskab. — 14) De nærmere Bestemmelser og Forholdsregler for Skatkammerfondets Bestyrelse og sammes Regnskabsvæsen ville Vi ved særskilte Instruxer igjennem vedkommende Departements foreskrive. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg, den 21. Oktbr. 1803. 1803. 21. Oktbr.

Forordning ang. Forhöielse af Sportler og Gebyrer, til Indtægt for Skatkammerfondet. Frederiksberg den 21. Oktbr. 1803[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 6. August 1804, samt i Synodalforsamlingen 1804; jevnf. Minnisverð Tíðindi III, 265. Canc. 2. Departem. Registrant IV, 257 (1803, Nr. 1218). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1803, S. 695. Qvart-Forr. for 1803, S. 144; Schou XIII, 691. 21. Oktbr.

Forordning angaaende Forhöielse af $12\frac{1}{2}$ Procent paa de Sportler og Gebyrer, som beregnes den kongelige Kasse til Indtægt, ved Collegierne, Övrighederne og Retterne.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, i

[1]) Canc. Skriv. 19. Novembr. 1803; jevnf. Canc. Plak. 27. Decbr. 1803.

1803. 21. Oktbr. Overeensstemmelse med den 3. og 4. § i Vor Forordning af Dags Dato, angaaende et Skatkammerfonds Oprettelse, til at bestride overordentlige Udgifter, i Tilfælde af, at Vor Krigsmagt maatte sættes i Bevægelse for at værne om Fædrenelandets Fred og Sikkerhed, herved anordne og befale, at der, som en Indtægts-Green til bemeldte Fond, skal af alle Sportler og Gebyrer, som erlægges ved Vore Collegier eller beregnes Vor Kasse til Indtægt af Övrighederne og Retterne, betales i Forhöielse 12½ Procent eller 12 Sk. af hver Rd. Iövrigt ville Vi, at de vedkommende Embedsmænd og Betjente skulle före særkilt Regnskab over denne forhöiede Afgift, som tilfalder Skatkammer-Fondet, og tager fra næste Aars 1. Januarii sin Begyndelse. Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Frederiehsberg, den 21. Oktbr. 1803.

5. Novbr. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Island, ang. den fremtidige Indretning af Tabellerne over Copulerede, Födte og Döde.** Khavn den 5. Novbr. 1803. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1803, Nr. 1406 (blank i Brevb.). Islandsk: kort Udtog i Minnisv. Tiðindi III, 266.

P. M. I Anledning af en fra Deres Höiærv. hertil indkommen Forespörgsel af 24. Septbr. i A., om de for Kirkeaaret paabudne Tabeller fremdeles bör affattes og indsendes som hidindtil, eller, i Betragtning af de ved Cancell. Skriv. af 14. Junii 1800 paabudne Civilaars-Tabeller, herefter agtes som overflödige: skulde man, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, ikke undlade tjenstl. at melde, at forbemeldte Efterretninger for Kirkeaaret ikke nu ere nödvendige. Det kgl. Danske Caneellie den 5. Novbr. 1803.

9. Novbr. **Plakat ang. nærmere Bestemmelser ved danske Skibes Maal og Mærke.** Frederiksberg den 9.

Novbr. 1803. — Emaneret igjennem General-Toldkammeret, men ikke publiceret i Island. — Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1803, S. 755—757. Qvart-Forr. for 1803, S. 157—158; Schou XIII, 697—698. 1803. 9. Novbr.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. Til ydermere Beviis for, at de Skibe, der gaae i Fart som danske Eiendomme, virkeligen tilhöre Vore Undersaatter, forordne Vi herved om danske Skibes Maalebreve og Mærker fölgende:

Saalænge et Skib eies af Nogen af Vore Undersaatter, eller naar det ved Kjöb og Salg gaaer imellem Vore Undersaatter indbyrdes, maa dets Navn ikke forandres. — Ethvert Skib, som tilhörer Nogen af Vore Undersaatter, skal fra 1. Januar 1804, naar det paa den Tid er i nogen af Vore Rigers eller Hertugdommes Havne, eller naar det förste Gang efter 1. Januar 1804 indkommer til nogen Havn i Vore Riger eller Hertugdomme, forsynes med nyt Maalebrev efter den Formular, Vi til dette Brug have bifaldet, efterat de Skibets Documenter, som bevise, at det er indenlandskt, ere Skibsmaaleren foreviste. — Fra samme Tid og med det samme det nye Maalebrev udstedes, skal Skibsbjelken ved Stormasten, hvor Vort Navn-Cifre tilligemed Skibets Læstetal er paabrændt, ogsaa paabrændes det Mærke: DANSK EIENDOM. — Naar et saaledes mærket Skib sælges til en Fremmed, skal Salget anmeldes for vedkommende Övrighed, om det sælges inden Vore Staters Grændser, eller for nærmeste danske Handels-Commissaire, Consul eller Vice-Consul, om det sælges paa fremmed Sted. Denne lader sig ved Afhændelsen give Maalebrevet tilbage og foranstalter det paabrændte Mærke udslettet, hvorefter Maalebrevet med Paategning om Udslettelsen indsendes til Vort General-Toldkammer. - Paa Steder, hvor ingen dansk Handels-Commissaire, Consul eller Vice-Consul maatte være i Nærheden, skal Sælgeren lade sig give notarialt Beviis

1803. 9. Novbr. for Salget og for Mærkets Udslettelse, hvilke Beviser tilligemed Maalebrevet han har at indsende til benævnte Kammer. — For Mangel af Beviis om Mærkets Udslettelse forfalder den Sælgende i en Mulkt af 10 Rd. for hver Læst, Skibet har været drægtigt. — Hvorefter alle Vedkommende kunne vide sig at rette. Givet paa Vort Slot Frederiksberg, den 9. Novbr. 1803.

12. Novbr. **Cancellie-Circulaire** til samtlige Biskopper i Norge, samt Biskoppen i Island, ang. **Underretning om Blinde og Dövstumme.** Khavn den 12. Novembr. 1803. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 1513. — Islandsk: Rubrum i Minnisverð Tíðindi III, 266.

P. M. Da Cancelliet önsker at have en fuldstændig og nöiagtig Efterretning om Antallet af samtlige Blinde og Dövstumme i Hans Majts Riger og Lande, og man ikke skjönner, at dette Öiemed kan opnaaes bedre, end naar D. Höiærv. vilde have Omsorg for, at medfölgende Schemata igjennem Provsterne kom til at circulere imellem de i ethvert Provstie værende Sognepræster: saa skulde man tjenstl. udbede sig, at D. Höiærv. ville træffe denne Foranstaltning, og til den Ende sendes et tilstrækkeligt Antal af bemeldte Schemata, hvilke behageligen maatte tilbagesendes, naar Vedkommende derpaa havde udfyldt det ledigværende Rum. — Det kgl. Danske Cancellie den 12. Novembr. 1803[1].

---

[1]) Circulaire „til Biskopperne i Danmark og Norge", d. 8. Novbr., i 5. Departem. Brevb. 1803, Nr. 1695. — Ifölge Coll. Tid. 1803, S. 747, indeholdt det omsendte Schema fölgende 6 Rubrikker: 1) Navnet paa Herredet og Sognet; 2) Navnene paa de Blinde og Dövstumme; 3) hvad Alder de have paa nærværende Tid; 4) om de have været blinde eller dövstumme fra Födselen; 5) om Sygdom eller andre tilfældige Omstændigheder have sat dem i denne Forfatning; 6) Anmærkninger.

Kongelig Resolution ang. **Bemyndigelse for Rentekammeret at bevilge Mageskifter paa Jordegods.** Frederiksberg den 16. Novbr. 1803. — 1803. 16. Novbr.
I Anledning af et ansögt Magelæg af noget Bolsöe Sognekald i Throndhjems Stift tilhörende Jordegods mod tvende Gaarde i Romsdals Amt (Forestilling 8. Novbr.). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 84, Nr. 156. — **Uddrag.**

Vi tillade allern., at den Bolsöe Sognekald .... beneficerede Part ... maa magelægges ... — Derhos bemyndige Vi allern. Vort Rentekammer til for Fremtiden, uden foregaaende Forestilling, og ved simple Kammer-Skrivelser, at bevilge Magelæg af de Embedsmænd, beneficerede eller offentlige Stiftelser tilhörende Jorder mod Andre, dog at paa deslige Magelæg indhentes Vores Approbation ved de sædvanlige Maaneds-Forestillinger. — Friderichsberg Slot den 16. Novembr. 1803.

Reskript til det kgl. **Sundheds-Collegium,** ang. **nöiere Bestemmelse af sammes Forretninger** m. v. Frederiksberg den 18. Novbr. 1803[1]. — 18. Novbr.
Canc. 2. Departem. Registrant IV, 272 (1803, Nr. 1340). Coll. Tid. 1803, S. 741—743; Fogtm. VI. 12, 353—355.

Cancellie-Plakat ang. **Hendömmelse i Kjöbenhavns Tugthuus** m. v. Khavn den 19. Novbr. 1803. — 19. Novbr.
Denne Plakats fuldstændige Titel er: „Plakat for Danmark, som bestemmer, at undvigte Slaver herefter skulle hensættes i Rasp- eller Tugthuset i Kjöbenhavn, samt at alle, som ellers skulle dömmes til Tugthusstraf i Provindserne paa Livstid, skulle hendömmes til Arbeide i Kjöbenhavns Tugthuus". — Plakaten er, som dens Titel viser, kun udgivet for Danmark og er ikke sendt til Island eller der publiceret. Colleg. Tid. 1803, S. 740—741. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1803, S. 161; Schou XIII, 700—701.

[1]) see Reskr. 13. Mai 1803.

1803. **Cancellie-Circulaire til Stiftbefalingsmanden**
19. Novbr. **over Island m. fl.[1], ang. Beregningen af Forhöielse i Sportler og Gebyrer til Skatkammerfondet.** Khavn den 19. Novembr. 1803. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 6. August 1804, samt i Synodalforsamlingen 1804. Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1803, Nr. 1554.

P. M. Til fornöden Efterretning skulde man herved tjenstl. tilmelde (Tit.), at den Afgift. som ved den Dem tilstillede Forordn. af 21. Oktbr. sidstl., ang. Forhöielse af 12½ pCt. paa de Sportler og Gebyrer, som beregnes den kgl. Kasse til Indtægt, ved Collegierne, Övrighederne og Retterne, er befalet, vil blive at beregne fra Forordningens Publication, saafremt denne ei kan skee för end efter 1. Januar 1804. — Det kgl. Danske Cancellie den 19. Novembr. 1803.

29. Novbr. **Cancellie-Plakat ang. Tiendepenges Erlæggelse.** Khavn den 29. Novembr. 1803. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 6. August 1804, og i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1804. Canc. 3. Depart. Registr. IV, 278b (1803, Nr. 1389). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1803, S. 769; Qvart-Forr. for 1803, S. 212; Schou XIII, 706.

Plakat, som bestemmer, naar Tiendepenge, forsaavidt de tilfalde Hosbond eller Övrighed, skal erlægges.

Hans Majestæt Kongen har under 18. denne Maaned behaget allern. at resolvere:

„At Tiendepenge af Arve- eller andre Midler, forsaavidt de tilfalde Hosbond eller Övrighed, alene bör erlægges under saadanne Omstændigheder, hvor gjensidig Ret til at fordre og gjensidig Pligt til at erlægge denne Afgift imellem Jurisdictionerne kan finde Sted".

---

[1]) neml. foruden Stiftbefalingsmanden: Amtmændene og Biskoppen, samt Justitiarius og övrige Tilforordnede i Landsoverretten.

— Hvilken allerhöieste Resolution herved, til alle Vedkommendes Efterretning, kundgjöres. — Det kgl. Danske Cancellie den 29. Novembr. 1803. 1803. 29. Novbr.

Cancellie-Plakat for Danmark og Norge, ang. Opreisninger paa Politierets-Domme. Khavn den 17. Decbr. 1803. — Publiceret i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1804, men ikke ved Landsoverretten. I Aaret 1819 har dog denne Ret (i det Tilfælde bestaaende af overordentlige Medlemmer) bygget Afviisningsdom i en Sag paa denne Plakat (Canc. Skriv. 29. April 1820: Canc. 3. Depart. Brevb. 1820, Nr. 1826). Qvart-Forr. for 1803, S. 220. Schou XIII, 711. Coll. Tid. 1803, S. 817. — Islandsk: Rubr. i Minnisverð Tíðindi III, 266. 17. Decbr.

Plakat for Danmark og Norge, som bestemmer Tiden, efter hvilken der ikke maa gives Opreisninger paa Politierets-Domme ved förste Instants i Kjöbstæderne og paa Landet.

Hans Majestæt Kongen har under 9. denne Maaned behaget allern. at resolvere:

„At der ikke maa gives Opreisninger paa Politierets-domme ved förste Instants i Kjöbstæderne og paa Landet, efter 3 Maaneders Forlöb fra den Dag, de ere afsagte". — Hvilken allerh. Resolution herved, til alle Vedkommendes Efterretning, kundgjöres. — Det kgl. Danske Cancellie den 17. December 1803.

Cancellie-Circulaire til Stiftamtmanden og Amtmændene i Island m. fl., ang. aarlige Indberetninger om Medicinalvæsenet. Khavn den 20. Decbr. 1803[1]. — Cancell. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1803, Nr. 1748 (med Datum 24. 20. Decbr.

[1]) Canc. Plak. 3. Marts 1807; Canc. Circ. 21. April 1818, jevnf. Canc. Skriv. 14. Decbr. 1830.

1803. Decbr.)[1], jevnf. 2. Departem. Brevb. 1803, Nr. 2893, og 5.
20. Decbr. Departem. Brevb. 1803, Nr. 1967*. Coll. Tid. 1803, S. 826–829; Fogtm. VI. 12, 388—390.

P. M. Ligesom det ved Forordn. af 17. April 1782 er paalagt samtlige Landphysici i Danmark, ufortövet til Collegium Medicum, og følgelig nu til Sundheds-Collegiet, at gjöre nöiagtig Indberetning, naar smitsomme Sygdomme maatte udbryde i Rigets Provindser, samt at have Opsyn med de Foranstaltninger, som maatte træffes til deslige Sygdommes Helbredelse og Standsning: saa finder Cancelliet og, at det vilde ikke alene være af yderste Vigtighed for det hele Borgersamfunds Tryghed, og hver enkelt Families Beroligelse, men endog af störste Nytte for Lægekonsten og dens Dyrkere, at Sundheds-Collegiet, som har Overopsynet med alle medicinske og chirurgiske Foranstaltninger, aarligen gives nöiagtig Efterretning om Alt, hvad der angaaer den offentlige Sundhedspleie, eller maatte tjene til dennes Befordring, for derved at sættes i Stand til at foreskrive de tjenligste Forholdsregler i de jevnligen herskende Sygdomme. Man skulle derfor i saa Henseende tjenstligst anmode (Tit.) at paalægge de i Deres Distrikt ansatte Landphysici, Distrikts-Chirurger og andre praktiserende Læger, inden hvert Aars Udgang til Dem at indsende nöiagtige og fuldstændige Efterretninger om de forskjellige Poster, som herneden blive at anföre: hvilke Indberetninger uopholdeligen indsendes til Sundheds-Collegiet her i Staden, for derfra igjennem det Danske Cancellie at vorde Hans Maj. forelagte. — De Poster, som fornemmelig, efter den af Sundheds-Collegiet derom gjorte Forestilling, bör komme i Betragtning, ere, med Hensyn til Medicinalvæsenet i Almindelighed, følgende:

---

[1]) ogsaa til Stiftamtmænd, Amtmænd, Grever, Baroner og Overberghauptmanden i Norge.

1) Hvilke Sygdomme der have grasseret mest: især Kopper, Fnat, venerisk Syge, og i Norge Radesyge. — 2) Hvilke af disse der have haft deres Grund enten i Födemidlernes Beskaffenhed, eller i Mangel paa disse. — 3) Vaccinationens Fremgang. — 4) Mortaliteten, især af spæde Börn og Barselkoner. — 5) Indtrufne ulykkelige Hændelser. — 6) Antallet paa de praktiserende Læger og disses Vilkaar. — 7) De examinerede Gjordemödres Antal, Navne og Bopæle, samt deres Vilkaar. — 8) Om der har været Anledning til at frembringe Klage over Qvaksalverie. 1803. 20. Decbr.

Med Hensyn til Apothekervæsenet: 1) Om ethvert Steds Apotheker ere hensigtsmæssigen indrettede, og om de vedligeholdes paa den lovbefalede Maade. — 2) Om de ere forsynede med det nödvendige og passende Forraad af gode og uforfalskede Varer. — 3) Om disses Priser ere billige og overeensstemmende med de kongelige Anordninger. — 4) Naar den sidste Visitation er afholdet i ethvert Apothek, og hvorledes samme er udfaldet. — 5) Naar den befalede aarlige Taxt er sat; af hvilken en bekræftet Gjenpart indsendes til Sundheds-Collegiet. — 6) Om nogen Uberettiget tilbereder, falholder eller handler med Apothekervarer, og hvorledes Saadant bedst kan forebygges. — 7) Midlerne til at forskaffe Apothekerne i de mindre Stæder (hvor endog uindskrænket Enehandel med Apothekervarer ei kan ernære en Familie) det nödvendige Udkomme; og endelig — 8) hvad en eller anden Apotheker undertiden ved Flid og Kundskaber har bidraget til Industriens Fremme. — Det kgl. Danske Cancellie den 20. Decembr. 1803.

Cancellie-Plakat ang. Expeditioner igjennem Collegierne og sammes Indlösning. Khavn den 27. Decbr.

1803. 27. Decbr. **27. Decembr. 1803**[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island 6. August 1803, samt i Synodalforsamlingen 1804; jevnf. Minnisverð Tíðindi III, 266. Canc. 2. Depart. Registr. IV, 300 (1803, Nr. 1523). Original-Aftryk hos Schultz. Colleg. Tid. for 1803, S. 838–839. Qvart-Forr. for 1803, S. 225–226. Schou XIII, 715.

Plakat angaaende de herefter igjennem Collegierne udfærdigende Expeditioner, og sammes Indlösning.

Hans Majestæt Kongen har ved Resolution af 23. d. M. allern. befalet:

1) At fra 1. Januarii 1804 intet stemplet Papir skal bruges til de igjennem de kgl. Collegier udfærdigende Expeditioner. — 2) At Gebyrene for disse Expeditioner, iberegnet de ved Forordn. af 21. Oktbr. d. A. befalede Afgifter, i Fremtiden skulle erlægges efter den for ethvert Collegium nærmere bestemmende Sportel-Taxt. — 3) At Enhver, som herefter forundes noget Embede, skal være pligtig, forinden han tiltræder Embedets Forretninger og Indkomster, at indlöse den for ham dertil udfærdigede Bestalling, og forevise samme for sin nærmeste Foresatte, og — 4) at dersom Nogen, for hvem Bestalling, Bevilling eller anden Expedition igjennem noget Collegium er udfærdiget, ikke indlöser samme inden eet Aar fra Udstædelsens Dato, skal han være Tiltale undergiven, til at betale Indlösnings-Gebyrene döbbelt. — Hvilket herved til alle Vedkommendes Efterretning og allerund. Efterlevelse kundgjöres. Det kgl. Danske Cancellie den 27. Decembr. 1803.

1804. 4. Januar. **Kongelig Resolution ang. Expeditions-Gebyrer ved Rentekammeret.** Khavn 4. Januar 1804. — I Rentek. Forestilling 27. Decbr. 1803 foreslaaes, i Anledning af den kgl. Resolution 23. Decbr. 1803, en Taxt for de Expeditioner, som fra 1. Januar 1804 udfærdiges igjennem Rentekammeret, hvorefter der skulde betales:

---

[1]) Canc. Circ. 21. April 1807.

1804.
4. Januar.

	Taarnpenge	Expeditions-Gebyrer				Belöbet af det Hele
		Sportler		Gebyrer til Skatkammerfonden		
	Rd.	Rd.	Sk.	Rd.	Sk.	Rd.
Bestalling paa et Embede eller Characteer, som medföler Rang i 1ste el. anden Klasse	100	216.	85	27.	11	344
3die Klasse	80	174.	21	21.	75	276
4de —	70	152.	85	19.	11	242
5te —	60	132.	»	16.	48	208½
6te —	50	110.	64	13.	80	174½
7de —	40	89.	32	11.	16	140½
8de el. 9de Klasse	30	68.	»	8.	48	106½
Bestalling paa et Embede uden Rang, hvis saavel visse som uvisse Indkomster ei udgjöre over 100 Rd. aarligen	»	12.	85	1.	59	14½
Bestalling paa sligt et Embede, naar Indkomsterne overstige 100 Rd. aarligen, maatte for det förste 100 Rd. afIndkomsterne betales med	»	12.	85	1.	59	14½
og siden for hvert löbende 100 Rdlr. derover med . .	»	8.	85	1.	11	10
Et Skjöde, naar Kjöbesummen er under 10 Rd.	»	»	»	».	»	»
naar den belöber fra 10 til 25 Rd. excl. . .	»	1.	75	».	21	2
fra 25 til 50 — — . .	»	3.	53	».	43	4
fra 50 til 800 — — . .	»	12.	85	1.	59	14½
fra 800 Rd. og derover for de förste 800 Rd. . . .	»	12.	85	1.	59	14¹
og siden for hvert löbende 100 Rd. derover med . .	»	1.	75	».	21	2
En Contract hvorved er betinget aarlig Afgift, naar denne er under 50 Rd. .	»	».	85	».	11	1
naar den belöber 50 Rd. til 100 Rdlr. excl.	»	1.	75	».	21	2
og naar den belöber 100 Rd. eller derover, da for hvert löbende 100 Rd.	»	1.	75	».	21	2
Privilegier eller Friheder, som meddeles noget Societet, Compagnie, Participantskab, eller Fællesskab, eller forundes nogen for sig og Arvinger, efter Omstændighederne fra	»	25.	32	3.	16	28½
og til	»	216.	85	27.	11	244
Et Reskript om Udbetaling af fraværende Arvingers Arvelodder til Forældre,						

1804.
4. Januar.

	Taarn-penge	Expeditions-Gebyrer		Belöbet af det Hele
		Sportler	Gebyrer til Skatkammerfonden	
	Rd.	Rd. Sk.	Rd. Sk.	Rd.
Börn eller Södskende, eller om Eftergivelse af 6te og 10de Penge, naar Belöbet er 50 Rdlr. eller derover indtil 100 Rdlr.	»	4. 43	». 53	5
En Afskrift, det förste Ark	»	2. 64	». 32	3
og siden ethvert af de andre	»	». 48	». 6	». 3. 6.

Med Hensyn til de islandske Söpasser bemærkes, at efter Plak. af 7. Marts 1787 bleve de udfærdigede paa stemplet Papir til 4 Rd., men skulde i de förste 20 Aar indlöses med 2 Rd. Expeditions-Gebyr for hvert Pas. Det stemplede Papir blev derfor stedse udleveret gratis til disse Passer, men Expeditions-Gebyrene bleve skjænkede Renteskriveren for det islandske Comptoir, indtil 1. Oktbr. 1803, da en kgl. Resol. befalede, at de skulde indflyde i Rentekammerets Sportelkasse. — Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. 1804, A, Nr. 2; selve Resolutionen i Norske Relat. og Resol. Prot. 1804, Nr. 2.

For Betalingen for danske og norske Expeditioner, der fra 1. Januarii d. A. at regne udfærdiges igjennem Vort Rentekammer, approbere Vi allern. i Eet og Alt den heri foreslagne Taxt. Dog bemyndige Vi Vort Rentekammer til efter Omstændighederne i enkelte Tilfælde at bevilge Moderation i Gebyrerne. Iövrigt ville Vi, at Betalingen for islandske Söpasse, til hvilke, i Overeensstemmelse med Vores Resolution af 23. i afvigte Maaned[1], herefter ei bliver at bruge stemplet Papir, skal forblive, som hidtil, 2 Rd. for hvert Pas, indtil de den islandske Handel ved Plakat af 18. Aug. 1786 bevilgede 20 Friheds-Aar ere udlöbne, efter hvilken Tid Vi forbeholde Os nærmere at bestemme Betalingen for disse Passe. Og bevilge Vi allern., at de Qvittancer, som herefter gjennem Vort Rentekammer meddeles Vore Oppebörselsbetjente i Vore Riger Dan-

[1]) *see* Canc. Plak. 27. Decbr. 1803.

mark og Norge for aflagte Regnskaber, maae, hvad entcn de underskrives af Os selv eller og udfærdiges af Rentekammeret, udleveres uden Betaling, ligesom Vi og eftergive samtlige ved bemeldte Kammer henliggende uindlöste, allerede udfærdigede danske og norske Qvittancers Indlösnings-Gebyrer, saa at ogsaa disse Qvittancer kunne Vedkommende uden Betaling udleveres. Kjöbenhavn den 4. Januarii 1804. 1804. 4. Januar.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Vedligeholdelsen af Kirken paa Grimsey. Khavn den 25. Februar 1804. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1804, Nr. 262. 25. Febr.

P. M. Fra det kongelige Rentekammer har dette Collegium under 13. Junii 1801 imodtaget en Ansögning, hvori Provsten i Öefjords Syssel Erlender Johnsen anholder om en Understöttelse af 20 à 30 Rd. til at opbygge Grimsöe Kirke for m. v. — Man tilskrev i denne Anledning den da constituerede Biskop Olavsen, for at erfare de nærmere Omstændigheder ved denne Sag, og fra ham modtog man en Skrivelse, hvori han forklarede, at Öen Grimsö er henlagt under Klostrene Mödrevalle og Munchethveraa, der tilhöre Kongen og ere bortforpagtede, samt at begge Klosterne synes pligtige at opbygge Kirken, m. v. — Det kongelige Rentekammer, med hvilket Collegium man fandt sig foranlediget at correspondere om denne Sag, har herpaa tilstillet Cancelliet Amtmand Thorarensens nærmere afgivne Erklæring, hvori han har oplyst: 1) at Præstegaarden Midgard paa Grimsö, hvor den omhandlede Kirke i mange Aarhundrede har staaet, er et fuldkommen Beneficium, og det altsaa maa paaligge Præsten paa Grimsö, som alle andre Beneficiarii, at vedligeholde, samt, naar det behöves, opbygge Kirken ved Hjælp af dens egne Indtægter, hvorfore ogsaa denne Forpligtelse

1804. stedse skal være bleven Præsterne paa Grimsö ved
25. Febr. deres Collationsbreve paalagte; — 2) at Klosterholderne paa Mödrevalle og Munkethveraa Klostere ikke i næstafvigte 100 Aar have bidraget det mindste til at opbygge eller reparere Grimsö Kirke; — 3) at denne Kirke i Aaret 1719 har været opbygget af den daværende Præst paa Öen, Hr. John Haldorsen, og fölgelig denne, ligesaa lidet som Præsterne i de senere Tider paa Grimsö, har seet sig berettiget at paastaae Klosterholderne paa Mödrevalle og Munkethveraa Klostere pligtige til at foranstalte bemeldte Kirke opbygt; — 4) at Klosterholderne aldrig have oppebaaret det allermindste af Grimsö Kirkes aarlige Indkomster, men samme ere stedse oppebaarne af Præsterne paa Grimsö. — Da man, efter disse Oplysninger, ikke finder, at det kan paalægges de ommeldte Klostere, at bidrage til Grimsö Kirkes Opbyggelse eller Vedligeholdelse, og Cancelliet iövrigt ikke veed noget Middel til at bevirke Provst Johnson den attraaede Understöttelse: saa har man ikke villet undlade herom tjenstl. at meddele Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. Underretning, for behageligen at tilkjendegives fornævnte Provst Johnson. Det kongelige Danske Cancellie den 25. Febr. 1804.

9. Marts. **Kongelig Resolution ang. forskjellige Udgifter af Finantskassen.** Khavn den 9. Marts 1804. — I Finants-Collegiets Forestilling 28. Febr. gjennemgaaes de forskjellige siden 11. Juni 1803 indkomne Forslag og Ansögninger om nye aarlige Udgifter og Tillæg m. v., og bemærkes da med Hensyn til de under Rentekammeret henlagte Sager, om Planerne med Hensyn til Opmaalingen af Islands Kyster og Havne, at det under denne Opmaalings Iværksættelse er befundet, at dette Arbeide er saa vidtlöftigt, at det ikke kan tilendebringes, naar ikke flere Opmaalere antages, men Kammeret vidste ingen anden Udvei til at see den derved opkommende forhöiede Udgift udredet end ved Tilskud fra Kongens Kasse, hvorfor Finants-Collegium yttrer, at Nöd-

vendigheden byder at oppebie en gunstigere Tidspunkt og lade Opmaalingen indtil videre blive paa den hidtilværende Fod. — Finance-Collegii Forestillinger med derpaa faldne kgl. Resolutioner fra Jan. til Juni 1804, Nr. 82. — **Uddrag.** 1804. 9. Marts.

— — — 17) Det som til Opmaalingen af de islandske Kyster og Havne, saaledes som den efter Vores paa Rentekammerets allerund. Forestilling under 25. Febr. f. A. afgivne allern. Resolution er bestemt, udfordres mere end den Sum af 1700 Rd. aarlig, som dertil af Renterne af de islandske Collectpenge bidrages, bliver, som en overordentlig Udgift af Finantskassen at udrede. — — — Kjöbenhavn i det Geheime-Statsraad den 9. Martii 1804.

Cancellie-Skrivelse til Rentekammeret, ang. Holum Bispestols Oplagspenge. Khavn den 31. Marts 1804[1]. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1804, Nr. 425. 31. Marts.

Da Amtmand Thorarensen i vedlagte Skrivelse hertil har indberettet, at han i den islandske Jordebogskasse har indleveret 328 Rd. 71 Sk., som er de beholdne Indkomster af forrige Holum Bispe-Mensalgods, for det tredie og sidste Vacance-Aar, saa skulde man herved tjenstligst anmode det kongelige Rentekammer at ville, ligesom forhen i lignende Tilfælde, behageligen foranstalte, at vedkommende Stiftelse maatte godtgjöres 4 pCt. Renter af berörte Sum fra Indleveringens Dato. Det kongelige Danske Cancellie den 31. Martii 1804[2].

---

[1]) Rentek. Skriv. 27. Marts og 7. August 1802.

[2]) Denne Canc. Skriv. er anfört i Rentek. Isl. Journ. 11, Nr. 43 som indkommen, men den sædvanlige Expedition til Landfogden i Island findes ikke at være paafulgt, kun findes bemærket paa den modsatte Side med Renteskriverens Haand: „samles Fondet til Bedste". — Ifölge Amtmand Thorarensens Angivelse i en Memoire 24. Septbr. 1804, havde han i det Hele indbetalt i Jordebogskassen i

1804. 7. April. **Rentekammer-Skrivelse til Amtmand L. Erichsen, ang. Hoverie til Bessastad Gaard, m. v. Khavn den 7. April 1804.** — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1070.

Byfoged Frydensberg har hertil Kammeret indsendt en Klage fra Almuen i Hausestads Sogn (*rett.* Thingsogn), over at dem paalægges som Pligt at före Törv til Bessestæd. — I den Anledning maa vi ved her indsluttet Gjenpart af Vor Skrivelse til Landfoged Skule Magnussen af 19. April 1788 communicere Hr. Amtm., at denne Sag er da saaledes afgjort, at der ikke havdes Noget imod, at Indbyggerne forrettede dette Arbeide frivillig, men at det ikke kunde paalægges dem som en Pligt, hvorved det fremdeles vil have sit Forblivende. — Iövrigt communicieres Hr. Amtm. tillige, ved indsluttede Gjenpart, hvad Byfoged Frydensberg er herfra tilskrevet, saavel i den Anledning, som hans Forespörgsel om, hvorvidt han var pligtig til at tilsige Bönderne til dette Arbeide. Rentekammeret den 7. April 1804 [1].

2. Mai. **Kongelig Resolution ang. Salget af Holum Bispestols Gods, m. v. Khavn den 2. Mai 1804.** — Ifölge kongelig Resol. 25. Septbr. 1801, meddeelt fra Canc. 13. Oktbr. s. A., beordrede Kammeret 18. Marts 1802 Matrikelcommissionen at begive sig til Nordlandet, og der, efter at

---

Island, som Holum Bispestols Oplagspenge, 4037 Rd. 15 29/30 Sk., foruden en Obligation fra 1786, som Bispestolen eiede, stor 500 Rd.

[1]) I den paaberaabte Skriv. s. D. til Frydensberg af samme Indhold tilföies: „Iövrigt kunne vi ikke undlade at anmærke, at Hr. Byfogden, forinden De have fremsendt Almuens Klage her til Kammeret, burde tilstille Amtmanden, som vedkommende Övrighed, denne Klage, til hans derom meddelende Erklæring, hvilket vi fremdeles maa i alle forekommende Tilfælde anmode Dem om at iagttage." Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1071.

have modtaget Jordebögerne over det holumske Gods, som agtedes afhændet, strax begynde Taxeringen. Efter Taxeringen skulde de tillige strax opraabe Jorderne til Auction. — Om Hösten 1802 modtog Kammeret Auctionsforretninger for Hunav., Skagafj. og Öefj. Sysseler; men under 22. Juni 1803 meldte Commissarierne, at de efter Overlæg indbyrdes og med Amtmanden fandt det raadeligst ikke at reise til Norder-Syssel, deels fordi Vinteren havde varet længe, deels fordi de havde Efterretning om, „at de tvende foregaaende haarde Vintre havde tildeels ödelagt Nordre-Syssel," saa at man ikke kunde vente antagelige Bud. Kammeret bifaldt dette, og da Tilstanden endnu i Aar ikke antoges at være forbedret, samt for at faae Taxationen befordret, befalede Kammeret at i Aar skulde Taxationen over Skaptafjelds Syssel fuldföres, men tilkommende Aar skulde de gaae til Norder Syssel og Resten af Mule Syssel, og med det samme sælge de derværende 28 af Bispestolens Jorder. — Efter at Udfaldet af Auctionerne var meddeelt Cancelliet 3. Mai f. A. „med den Bemærkning, at man ansaae Budene i det Hele antagelige, samt at det, forsaavidt Budene paa nogle Jorder ikke svarede fuldkommen til Værdien, var dog ikke raadeligt at undtage dem, da det ikke vilde svare Regning at lade saadanne adspredte Jorder administrere." — Ved Skriv. 10. Marts 1804 yttrede Cancelliet, at det var af samme Mening, og overdrog Kamm. at erhverve Kongens Approbation. — Der var solgt af Holum Bispestols Gods 296 Jorder og Parter, for ialt 56,996 Rd. 17 Sk. og Qvilder for 3865 Rd. 55 Sk., tilsammen for 60,661 Rd. 71 Sk. [Öefj. Syssél med Ás iberegnet 14,086 Rd. 48 Sk.; Hunav. Syssel med Grund 10,940 Rd. 40 Sk. og Skagafj. S. med Flugumyri 35,634 Rd. 79 Sk.]. De „gjorte Bud ansloges 21,835 Rd. 20 Sk. höiere, end hvad Jorderne efter den gamle Landskylds Værdie kunde evalueres til, og 4184 Rd. 9 Sk. höiere end efter den nye Matrikels Landskyld".[1] Af de 296 Jorder vare 147 tilslagne Leilændinger; 1804. 2. Mai.

[1]) For at forstaae den eiendommelige Beregningsmaade, som Rentekammeret i denne Periode lagde til Grund ved Afhændelsen af de offentlige Godser i Island, maa man fastholde, at det stedse regner 1 Hdr. paa Landsviis i „Gammel Landskyld" for 4 Rd. 48 Sk. à 5 Rd. 60 Sk. pr. Hdr., men i „ny Landskyld" til 15 à 20 Rd. pr. Hdr. (i Forhold til om Landskylden betaltes i Landproducter — í friðu —

1804. Godtgjörelsen for disse i 3 Aar, forsaavidt de ikke vare Jord-
2. Mai. eiere, belöb 460 Rd. 31 Sk. aarlig, ialt for 3 Aar 1380 Rd. 93 Sk.; samt for Jordeiere, som vilde afhænde deres Jorder: 64 Rd. 48 Sk.; Kjöbesummer fra Leilændinger, hvorpaa gaves Dilation, var for Jorder 25,889 Rd. og Qvilder 1306 Rd. 36 Sk., tilsammen 27,195 Rd. 36 Sk.; Kjöbesummer hos Fremmede, hvoraf ⅓ strax skulde betales, var 31,107 Rd. 17 Sk. og Qvilder 2379 Rd. 21 Sk. — Nogle Bud troede Kammeret ikke at burde indstille, nemlig: a) Kjöbmand Thord Helgasons Bud paa Reiðará og Siglunes 944 Rd., Engimýri 333 Rd. og Spákonufell „den ubegribelig höie Summa 2331 Rd.", tilsammen 3618 Rd., men da hans Forfatning var bleven saa slet, at han „endog var undvigt af Landet", meentes rigtigst at udsætte Approbationen. b) Med Hensyn til Ás (Bud 236 Rd.) havde „Commissarierne ladet i Tvivl om den kunde henregnes til det Gods, der skulde bortsælges"; Kammeret raadede derfor til at oppebie Amtmandens Underretning. c) Med Hensyn til Krossanes, fordi der var Trætte om Nonneholmen mellem Samtun og Krossanes, og Forskjellen i Kjöbesummen, om Holmen regnedes med eller ikke, var 43 Rd. — Commissionen havde foreslaaet til Sysselmands-Bolig i Hunavatns Syssel Grund, Landskyld 2 Hdr. (= 9 Rd.), Bud 783 Rd., men da Skolen maatte godtgjöres Renterne af Kjöbesummen 31 Rd. 32 Sk. og Sysselmanden ikke kunde paalægges mere end 9 Rd., vilde Kongens Kasse derved for det förste lide et aarligt Tab af 22 Rd. 32 Sk., men man meente at indvinde dette ved de egentlige Kongsjorders Salg, da man saa kunde sælge den Sysselmanden nu udlagte Jord. For Sysselmanden i Skagafjords Syssel foreslaaes Flugumýri, Landskyld 3 Hdr. 67 Al. = 16 Rd. ½ Sk., Bud 750 Rd. og det netop af Leilændingen, Fjerdingschirurgus Ari Arason, der ogsaa skulde have Jord, og havde sögt derom 15. Septbr. f. A. Kammeret vilde derfor oppebie Amtmandens Betænkning. — Med Hensyn til Incassationen mödte den Vanskelighed her, fremfor ved det skal-

---

eller med Fisk); af denne Beregningsmaade fölger, at den nye Landskyld synes saa meget höiere end den ældre, og Salgene saa fordeelagtige, skjöndt man, ved at sammenligne de virkelige Natural-Afgifter og disses daværende Priser med Kjöbesummerne finder, at Tabet ved Salget har i Virkeligheden været fra 20 til 100 pro Cent.

holtske Gods, at disse Egne vare saa langt fra Landfogden. Amtmanden havde den 14. Septbr. 1802 foreslaaet at Sysselmændene skulde incassere mod 2—4 pCt. Godtgjörelse, og aflægge Regnskaber til Landfogden. Kammeret vilde have Incassationen paalagt Amtmanden, saaledes at han kunde overdrage den til Sysselmændene, eller hvem han vilde, og at 2 pCt. af Kjöbesummer og Renter skulde anvendes til Incassationen; Amtmanden skulde derpaa tilstille Landfogden Belöbet. Den treaarige Godtgjörelse skulde kun gaae ud paa Landskylden, men ikke paa Qvilderne. — Hvad endelig angaaer det Arrangement, der bliver at föie over disse Indtægter, og hvad, samt hvorledes samme blev at udbetale til Skoleindretningen, da mener Rentekammeret, at her, ligesom ved det skalholtske Godses Salg, vilde blive at reglementere et aarligt Fond, svarende til Skolens Fornödenheder paa den ene, og den kongelige Kasses Skadeslösholdelse paa den anden Side. Men „da der ikke, förend Godset i det Hele er bortsolgt, kan gjöres sikker Beregning paa Indtægten", saa foreslaaes, at Kammeret autoriseres til nærmere at afhandle denne Sag ved Correspondence med Cancelliet og Finance-Collegium (Forestill. 21. April). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 85, Nr. 66.

1804. 2. Mai.

Vi approbere allern. de ved Auctionerne over Holums Bispestols og Skoles, samt Bispe-Enkernes Lehnsjorder i Öefjords, Hunevatns og Skagefjords Sysseler skete höieste Bud, af Belöb ialt 51,952 Rd. 15 Sk., samt 3665 Rd. 55 Sk. for Qvilder, under de ved Auctionerne bekjendtgjorte Conditioner, dog med Undtagelse indtil videre af Budene for Jorderne Reidaraa, Siglenes, Engemyre, Aas og Krossanes, i Öefjords Syssel, Grund og Spakonufell i Hunavatns Syssel, samt Flugumyri, med Fossmyri, Bygholt og Rettarholt, i Skagefjords Syssel. Jorden Grund i Hunevatns Syssel overlade Vi allern. Sysselmanden sammesteds til Brug og Beboelse, imod at han deraf svarer den hidtil ydede Landskyld til Vores Kasse, af hvilken derimod til den nye Skole-Indretning i Island udredes Renten af den budne Kjöbesum 31 Rd. 32 Sk. — Og ville Vi, at Amtmanden skal före Hoved-Conto over Kjöbesummernes og Renternes Betaling, og derfor aflægge Rigtighed efter de Forskrifter, som ham

1804. derom fra Vort Rentekammer nærmere meddeles. Til
2. Mai. Udgifter ved Indfordringen, med videre, kan udbetales 2 pro Cento af det indcasserede Belöb. — Iövrigt har Vort Rentekammer i sin Tid, naar det hele Gods er solgt, at correspondere med Vort Danske Cancellie og Vort Finance-Collegio, angaaende hvorledes, ligesom for Reykjavigs Skole, kan bestemmes en reglementeret Fond for fornævnte nye Skole-Indretning, saaledes at samme paa den ene Side kan blive tilstrækkelig til Indretningens fornödne Udgifter, og paa den anden Side ikke blive til Tab eller Byrde for Vores Kasse. Kjöbenhavn den 2 Maji 1804 [1].

25. Mai. **Reskript til det Danske Cancellie, ang. Lærerne ved de lærde Skoler, deres Beskikkelse og Befordring, m. v. Frederiksberg den 25. Mai 1804.** — Meddeelt samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island ved Cancellie Circulaire 9. Juni 1804 (nedenfor). For Island har dog dette Reskript ikke haft nogen praktisk Indflydelse af Betydenhed. — Canc. 1. Departem. Registr. II, 301 (1804, Nr. 698). Fogtm. VI. 12, 543—545.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Vi give eder hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af et Os allerund. forelagt Forslag fra Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, samt efter de Os allerund. foredragne Omstændigheder, allern. ville have fastsat og anordnet Fölgende, hvorom Vi under D. D. ligeledes have rescriberet den kongelige Commission for Universitetet og de lærde Skoler:

1) Naar Candidater i Theologien, der ved deres Embeds-Examen have erholdet den förste Charakteer, blive ansatte som Lærere ved en af de offentlige Sko-

[1] Communication til Amtmand Stephan Thorarensen, med udförligere Forholdsregler angaaende Indbetalingen af Kjöbesummer og Renter m. v. i Rentek. Skriv. 14 Mai 1804 (Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1105); ligeledes til Canc. ved Rentek. Skriv. 15. Mai s. A. (Copieb. sst. Nr. 1106).

ler, da skal deres Ansættelse agtes lige med deres Indtrædelse i saadant et Præstekald, som de efter Universitetets nyeste Fundats af 7. Maji 1788, IV. Cap. § 13, ere berettigede at söge, og dersom deres Ansögninger om geistlige Embeder siden ledsages med berömmelige Vidnesbyrd af den Skoles Foresatte, ved hvilken de tjene, skulle de, under iövrigt lige Omstændigheder, komme i fortrinlig Betragtning fremfor saadanne Ansögende, der, skjöndt med samme Charakteer til deres Embeds-Examen, enten ikke ere befordrede til Præstekald, eller ikke have tjent saa længe i samme, som hine i deres Skole-Embeder. — 2) Det skal staae aabent for Alle med den förste Charakteer forsynede, og især de ved Udmærkelse anbefalede theologiske Candidater, der ville bestemme sig til Underviisning i de lærde Skoler, og derved tillige bane sig Vei til en tidligere geistlig Befordring, uden Betaling paa det pædagogiske Seminarium at besöge Forelæsningerne over Pædagogik, almindelig og special Methodik[1], saavel som og de ældre og nyere Sprog, om de end ikke önske at optages blandt de egentlige Alumner paa Seminariet. — 3) Förend de kunne vente at ansættes ved de lærde Skoler, skal det fordres af dem som en væsentlig Betingelse, at aflægge skriftlige og mundtlige Pröver paa deres lærde Sprogkundskaber og Duelighed til offentlig Skole-Underviisning; og ville Vi, at en Examens-Commission, bestaaende af faste eller aarligen afvexlende Medlemmer, til dette Öiemed skulle nedsættes — 4) Istedetfor den sædvanlige Benævnelse af Hörer, skulle disse Lærere i Fremtiden kaldes Adjunkter. — 5) Naar Vacance indtræffer ved de hidtil saakaldte Hörerpladser, skal det paaligge Vedkommende, saavidt muligt, at sörge for, at disse Lære-Embeder befries for Alt det, der kunde være deres egentlige Bestemmelse til Hinder, eller gjöre Indkomsternes Hævelse ubehagelig og besværende, og at indkomme med dertil

1804. 25. Mai.

[1]) saal. Concept. over Linien; „Pædagogik" har Brevb. og Fogtm.

1804. sigtende Forslag til Vor allern. Bedömmelse og Appro-
25. Mai. bation. — 6) Ifald en saadan Lærers Lönning, fri Bolig i Skolebygningen iberegnet, ikke skulde belöbe sig til fulde 300 Rd., og det, der manglede i denne Summa, ikke kunde anskaffes af Skolens egne Midler, skal Supplementet tages af Indtægternes Overskud i en anden af Landets Skoler, som Vi allern. maatte finde for godt, med eller uden Betingelse af Erstatning, i Fremtiden at paalægge dette Bidrag, saa længe indtil Skolens Fond kan formaae at udrede samme. — 7) Ved forefaldende Vacancer i disse Lære-Embeder ved de endnu ikke forbedrede lærde Skoler have Rectorerne at udbede sig af Patronatet for Universitetet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn en Angivelse af de med fornödne Egenskaber forsynede Candidater til Skole-Embeder, og derpaa at foreslaae af disse efter bedste Overbeviisning 3 eller flere Subjecter for vedkommende Biskop; denne skal derefter indsende sit Forslag, ledsaget med sin Betænkning, eller med særdeles Anbefaling af een af Candidaterne, til Vort Danske Cancellie, til allerund. Forestilling, og, efter at være bleven underrettet om Vor allern. Resolution, skal Biskoppen bekjendtgjöre den for Vedkommende, og foranstalte den nye Lærers Indsættelse af Rector, efter hidtil brugelig Maade. Derefter I eder allerund. have at rette. Befalende &c. Frederiksberg Slot den 25. Maji 1804[1].

*25. Mai. **Kongelig Resolution ang. Islands Fritagelse for Stemplet-Papir.** Frederiksberg 25. Mai 1804. — (Rentek Forestill. 15. Mai). — Rentek. Danske Relat. og Resol. Prot. 1804, Litr. A, Nr. 136; Resolutionen alene i Norske Relat. og Resol. Prot. 85, Nr. 76. — **Uddrag.**

Indbemeldte Udkast til en Forordning om det

[1]) Reskr. s. D. af samme Indhold til Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, Canc. 1. Departem. Registr. sst. Nr. 699.

stemplede Papirs Brug i Vore Riger Danmark og Norge, saavel som de deri aftrykte nye Stempler til det stemplede Papir, finde Vort allern. Bifald; og have Vi underskrevet den efter dette Udkast opsatte Forordning, hvilken iövrigt ei bliver at bekjendtgjöre i Finmarkens Fogderie, Island, Færöerne og Grönland, da Vi indtil videre ei ville have stemplet Papirs Brug paabudet i disse Lande. . . . . . . Friderichsberg den 25. Maji 1804. 1804. 25. Mai.

Cancellie-Circulaire til samtlige Biskopper i Danmark, Norge og Island, ang. Lærerne ved de lærde Skoler. Khavn den 9. Juni 1804. — 9. Juni.

Canc. 1. Departem. Brevbog 1804, Nr. 845.

P. M. I Anledning af en Forestilling fra den kgl. Commission for Universitetet og de lærde Skoler, angaaende de mest passende Foranstaltninger til hensigtsmæssigen at besætte de saakaldte Hörerpladser i de lærde Skoler, hvori den nye allern. approberede Reform endnu ikke er bleven indfört, har Hans Majt under 25. f. M. allern. meddeelt Cancelliet en saadan Ordre, som behageligen vil erfares af indsluttede Gjenpart[1], hvilken man herved tjenstlig skulde meddele D. Höiærv. til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for de Vedkommende. Det kongelige Danske Cancellie den 9. Juni 1804.

Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Godtgjörelse for en Kirkes Gjæld til Beneficiarius. Khavn den 30. Juni 1804. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1804, Nr. 982. 30. Juni.

P. M. Præsten til Barde-Præstekald i Island, John Johnsen, har i en hertil indgiven Ansögning anholdt

[1]) see ovenfor S. 674—676.

1804. om, at blive godtgjort de af ham paa Hvannöres Kirke-
30. Juni. bygning udi Siglefjord anvendte Bekostninger 62 Rd. 70 Sk., hvilke Kirken ikke formaaer at udrede. — Da Deres Höiærv. har erklæret Ansögningen for billig og vel grundet, samt derhos, til at afholde Bestridelsen af Godtgjörelsen, foreslaaet, at den ved kgl. Reskript af 2. Januarii 1801 nedlagte og bortsælgende Videmyres Kirkes Belöb maatte skjænkes Præsten til forbemeldte Gjælds Afbetaling, og hvis den bortsolgte Kirkes Værdie ikke skulde forslaae dertil, det Övrige da maatte godtgjöres af bemeldte Kirkes Portion, hvilken tilligemed Belöbet af den bortsælgende Videmyres Kirke ved fornævnte Reskript er befalet at skulle henlægges til en eller anden fattig Kirke i Siftet: — saa skulde man herved tjenstlig tilmelde Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv., at Cancelliet efter Omstændighederne bifalder dette Deres Höiærv.' Forslag. Det kongelige Danske Cancellie den 30. Junii 1804.

20. Juli. **Reskript til Biskoppen over Island, ang. Anvendelse af Inventariipenge tilhörende Söndum Kirke.** Khavn den 20. Juli 1804. — Canc. 1. Depart. Registr. II, 319b (1804, Nr. 775). Fogtm. VI. 12, 592.

Christian den Syvende &c. V. G. Da Præsten til Söndums og Röins Menigheder udi Vort Land Island, Markus Eyolvsen, for Os allerund. haver andraget, at Söndum Kirke ved Gaardenes Höikedals [= Haukadals] og Medaldals Henlæggelse under samme, hvilket Vi under 25. Junii 1802 allern. have bevilget, nu befindes at være for liden til, efter dens nærværende Indretning, at kunne rumme det derved forögede Sognefolk, og at det derfor er anseet nödvendigt, at Loft bliver lagt over Tværbjælkerne udi en Deel af Huset, hvorpaa en Deel af Menigheden kunde finde Plads under Gudstjenesten: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi, efter hans derhos allerund. gjorte Ansögning, samt din

herover afgivne Erklæring, allern. ville have bevilget 1804.
og tilladt, at fornævnte Præst Markus Evolvsen maa anvende Værdien af de tvende efter vedkommende Biskops 20. Juli.
Tilladelse under 20. April 1797 fra Præstekaldet bortsolgte Inventarii-Qvilder, for at anskaffe et Loft eller Pulpitur i bemeldte Söndum Kirke. — Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Kjöbenhavn den 20. Julii 1804. [ad mandatum].

Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmanden over Island, ang. Foranstaltninger imod smitsomme Sygdommes Udbredelse. Khavn den 21. Juli 1804. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1804, Nr. 1119. 21. Juli.

P. M. Efter at have correspondered med det kgl. Sundheds-Collegium i Anledning af den paa Island udbrudte epidemiske Sygdom, skulde man tjenstl. anmode Hr. Stiftbefalingsm., at De behageligen ville drage Omsorg for, at der uopholdeligen tages de Forholdsregler, som maatte ansees mest tjenlige til at forhindre Sygdommens Udbredelse, og ville De iövrigt, efter Overlæg med Landphysikus, til Cancelliet indkomme med Forslag til en for Island almindelig Anordning til for Fremtiden at hindre smitsomme Sygdommes videre Udbredelse, hvorved der tillige maatte tages Hensyn til de af dette Slags for Danmark og Norge gjeldende Anordninger, der maatte ansees for at være anvendelige paa Island efter Localiteten, Det kongelige Danske Cancellie den 21. Julii 1804.

Cancellie-Plakat ang. Borgere som erholde kongeligt Embede. Khavn den 27. Juli 1804. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 4. Marts 1805. 27. Juli.

1804. Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1804, S. 597. Qvart-Forr. 1804, S. 171—172; Schou XIV, 152.

27. Juli.

Plakat ang. at de Borgere, som forundes kongelige Embeder, skulle fritages for borgerlige Ombudde.

Under 20. d. M. har det behaget Hans Maj. allern. at befale: „At enhver Borger, som benaades med noget kongeligt Embede, civilt eller militairt, og som derhos tillades at fortsætte sin borgerlige Næring, skal være fritagen for alle borgerlige Ombudde." — Hvilket herved, til alle Vedkommendes Efterretning og allerund. Efterlevelse, bekjendtgjöres. Det kgl. Danske Cancellie, den 27. Julii 1804.

18. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Organisationen af den lærde Skole. Khavn den 18. Septbr. 1804.** — Canc. 1. Departem. Brevb. 1804, Nr. 1398. L. Engelstofts Universitets- og Skole-Annaler 1813, S. 200—201.

P. M. Af D. Höiærv.' hertil indgivne Beretning har Cancelliet erfaret, at Underviisningen i Reykevig Skole, formedelst Skolebygningens aldeles forfaldne Forfatning, ganske var ophört ved Slutningen af Marts-Maaned d. A.; man ansaae det altsaa nödvendigt, at nogle hurtige Foranstaltninger, uden at de foreslagne nye Indretninger til Skolevæsenets Forbedring i Island bleve tabte af Sigte, maatte föies, for at opretholde det lærde Skolevæsen, indtil ommeldte nye Indretning kunde bringes i Udförelse. — Efter at Cancelliet til dette Öiemed havde indhentet den angaaende Universitetet og de lærde Skoler nedsatte kongelige Commissions Betænkning over nogle Poster, som af dette Collegium i denne Henseende bleve bragte i Forslag, er denne Sag herigjennem allerund. foredraget H. Maj^t. — Allerhöistsamme har derpaa under 14. d. M. allern. behaget at resolvere:

„1) Stiftamtmanden og Biskoppen bemyndiges allern.

til, da Skolebygningen i Reykevig er ubeboelig, at leie et bekvemt Locale til at holde Skole i, samt at tillægge de trængende Disciple ved Reykevig Skole saa meget mere i Stipendium eller Almisse, som Savnet af Bolig og Ophold i Skolebygningen kunde beregnes til; samt, i Tilfælde af at intet saadant Locale var at faae til Leie, da at foranstalte Skolebygningens mest fornödne Reparationer, saafremt disse, uden at foranledige altfor betydelige Omkostninger, kunde foretages. — 2) De constituerede Lærere ved Reykevig Latinskole tilstaaes allern. en saadan Forandring i deres Kaar, at den förste erholder ialt 250 Rd., den anden 200 Rd. og den tredie 150 Rd. aarlig Lön, som skal tage sin Begyndelse med 1. Januar indeværende Aar, og vedvare saa længe, som deres Tjenestetid ved Skolen varer. — 3) De Bekostninger, som samtlige disse Foranstaltninger maatte fordre, maae udredes af Holum Bispestols og Skoles Jordegodses Indkomster, og af Renterne af de derfor indkomne Kjöbesummer, forsaavidt Reykevig Skoles Indkomster ikke dertil ere tilstrækkelige". 1804. 18. Septbr.

Ved tjenstl. at tilmelde Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. disse kgl. Resolutioner til behagelig Efterretning og videre Foranstaltning, skulde man, med Hensyn til, at det mueligen kunde findes betænkeligt at opföre en ny Skolebygning i Reykevig, tillige anmode Dem, saasnart mueligt, at bringe eet eller flere Steder i Forslag, hvor en lærd Skole for hele Island bekvemmeligst kunde anlægges, og derved tillige at opgive de Mangler eller Fordele, som maatte være ved ethvert af de foreslagne Steder. Det kgl. Danske Cancellie den 18. Septbr. 1804[1].

---

[1]) s. D. Canc. Skriv. til den kgl. Commission ang. Universitetet og de lærde Skoler, hvorved samme Resolution communiceres, og samtlige Documenter betræffende den islandske Skolesag tilstilles den, med Anmodning om at meddele Betænkning om Sagen i det Hele. — Cancell. 1. Depart. Brevb. 1804, Nr. 1393.

1804.
22. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Lieutenanterne v. Olsen, Wetlesen og Frisak, ang. Undersögelse af Mineralier, Svovelminer m. v. i Island.** Khavn den 22. Septbr. 1804. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1183.

Ligesom vi ikke paatvivle, at de Hrr. Officerer jo i Almindelighed lade sig være angelegen at lægge Mærke til, hvad Mineralia m. v. der maatte forefindes i Island, saa maa vi i Særdeleshed anmode Dem om, at ville eftersöge, hvor der gives Svovelminer, undersöge deres, saavel de allerede bekjendtes som endnu ubekjendtes Tilstand, og derom indgive Beretning, med Betænkning om, hvad der kunde være at iværksætte til sammes fordeelagtigste Drift eller Conservation. Rentekammeret den 22. Septbr. 1804.

25. Septbr. **Rentekammer-Skrivelse til Landphysikus Th. Klog, ang. Anskaffelse af chirurgiske Instrumenter.** Khavn den 25. Septbr. 1804. — At ham tilstaaes af den kgl. Kasse 50 Rd. til Anskaffelse af chirurgiske Instrumenter, „hvorimod de anskaffede Instrumenter forblive som Inventarium ved Embedet". — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1190.

13. Oktbr. **Rentekammer-Skrivelse til Finantskasse-Directionen, ang. Rentebetaling af Oplagspenge fra Holum.** Khavn den 13. Oktobr. 1804. — At foranstalte udbetalt efter Anviisning fra Biskop Vidalin i Island til Handelshuset Nicolai Nissen & Comp. et Belöb af 300 Rd., som var 15 Aars Rente, til 11. Decbr. 1804, af de 500 Rd., som af afg. Biskop Arne Thorarensen er af Holum Bispestols publique og Aabods-Penge indbetalte i den kongel. Kasse. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1212[1].

[1]) Ved Skriv. af 27. August 1805 (Copieb. Litr. Æ, Nr. 1524) anmodes Finantskasse-Directionen om at udbetale, efter

Plakat ang. Oprettelse af en Direction for Qvarantainevæsenet. Frederiksberg 19. Oktobr. 1804[1]. — Dette Lovbud, hvis fuldstændige Titel er: „Plakat, angaaende Oprettelsen af en Direction for Qvarantaine-Foranstaltningerne i Danmark, Norge og Hertugdommene", er bekjendtgjort i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1805, men ikke ved Landsoverretten. Canc. 2. Depart. Registr. V, 244b (1804, Nr. 1191); Coll. Tid. 1804, S. 673—675. Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1804, S. 192-193; Schou XIV, 171—172. — Ved Reskr. af s. D. beordres Kammerherre Bille, Conferentsraad O. Malling, Etatsraaderne Cold, Lange og Janssen, General-Adjutant v. Kirchhoff og Assessor v. Schmidt-Phiseldech til at indtræde i den nævnte Direction for Quarantainevæsenet. Canc. 2. Depart. Registr. V, 244b-245 (1804, Nr. 1192); Coll. Tid. 1804, S. 682; Fogtm. VI. 12, 685—686. 1804. 19. Oktbr.

Forordning angaaende Umyndiges Gjeldsbreve. Frederiksberg den 26. Oktobr. 1804[2]. — Denne Forordning, hvis fuldstændige Titel er: „Forordning, ang. hvad der herefter bör iagttages ved Gjeldsbreve, som udstedes af dem, der ikke ere fuldmyndige" — er bekjendtgjort i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1805, men derimod ikke ved Landsoverretten; den er ei heller bleven anseet gjeldende i Island og ikke anvendt der, *see* M. Stephensen Commentatio de legibus &c. S. 150—151. — For. 24. April 1839, hvorved bemeldte Forordn. ophæves, var af Regjeringen forelagt til eventuel Udvidelse til Island, og anbefalet dertil af den i 1838 nedsatte Commission af islandske Embedsmænd (Tíðindi frá nefndarfundum íslenzkra embættismanna 1841, S. 129), men fraraadet af Althinget 1845 (Tíðindi frá Alþíngi Íslendínga. 1845, S. 391), 26. Oktbr.

Biskop Vidalins Anviisning, eet Aars Rente af ovennævnte Capital, 20 Rd. (Communication til Amtmand Thorarensen og til Biskop Vidalin s. D. Copieb. sst. Nr. 1525—1526).

[1]) Plak. 8. Mai 1816; ophævet ved Plak. 22. Juli 1848.

[2]) Canc. Plak. 14. Decbr. 1804.

1804. og som Fölge deraf ikke udvidet[1]. — Canc. 2. Depart. Registr. V, 254b (1804, Nr. 1241). Original-Aftryk hos Schultz. Coll.
26. Oktbr. Tid. 1804, S. 689—693; Qvart-Forr. for 1804, S. 196—199; Schou XIV, 174—176.

2. Novbr. **Reskript til Justitiarius i Höiesteret, Conferentsraad Colbjörnsen, ang. Contingent til Vagten i Höiesteret. Frederiksberg 2. Novbr. 1804.** — Canc. 2. Departem. Registr. V, 261 (1804, Nr. 1274) med urigtigt Datum 9. Novbr. 1804; Fogtm. VI. 12, 709—710.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da du i et Promem. til Vort Danske Cancellie, som Os allerund. er bleven foredragen, har forestillet, at den Contingent, som Underofficererne ved Vor Livgarde til Fods, ifölge Reskr. af 7. Martii 1755, erholde for den Opvartning og Vagt, de gjöre i Vor Höiesteret, er, i Forhold til deres Tjeneste og det Antal Personer, mellem hvilke denne Contingent bliver deelt, meget ubetydelig, og du derhos haver indstilt, at den Belönning, som er tillagt bemeldte Underofficerer for deres Opvartning og Vagt i Höiesteret, maatte blive forhöiet: — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi allernaad. ville have fastsat, at fornævnte Contingent til Underofficererne ved Vor Livgarde til Fods, hvilken Vi ved Reskr. af 7. Novbr. 1800 have befalet at skal udredes af den eller de tabende Parter, og ikke som tilforn af den vindende Part, m. v., skal forhöies til 5 Rd. for hver Civil-Sag, som paakjendes i Vor Höiesteret, og 2 Rd. for hver Dag, nogen Sag varer længer end 5 Timer, eller een Dags Session.

---

[1]) I Forestilling til kgl. Resolution 10. Novbr. 1843 (Canc. 3. Depart. Forest. Prot. 1843. B, Nr. 170) yttrer Cancelliet med Hensyn til den ovennævnte Forordn. 26. Oktbr. 1804 og Canc. Plak. 14. Decbr. s. A., at „det turde, selv om fornævnte Anordninger maatte være thinglæste paa Island, være indlysende, at de ei der kunde gjelde som Lov", da L. 3—17 först blev indfört i Island 1831.

Derefter du dig allerund. haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Friderichsberg den 2. Novembr. 1804. 1804. 2. Novbr.

General-Postamts-Plakat ang. **Oprettelse af en Post i Throndhjems Stift.** Khavn den 10. Novbr. 1804. — Coll. Tid. 1804, S. 725–727, 742—745. Qvart-Forr. for 1804, S. 200—203. Schou XIV, 177—181. — **Uddrag.** 10. Novbr.

Plakat ang. en ugentlig Postes Anlæggelse igjennem Indherredet og Nummedalen i Throndhjems Stift, saavel som et Postcontoirs Oprettelse for denne og den Nordlandske Post. — — — I Henseende til Portoens Erlæggelse af de til Bornholm, Færöerne, Island og de Danske Vestindiske Öer, samt udenrigske Steder bestemte Breve, Brevenes Taxationsmaade og Portoens Erlæggelse af samme m. v., bliver at forholde efter Plakat for Norge af 28. Martii 1801. . . . . . — General-Postamtet den 10. Novembr 1804.

Cancellie-Plakat ang. **Fornyelse af Umyndiges Gjeldsbreve.** Khavn den 14. Decbr. 1804. — Denne „Plakat (kgl. Resol. 7 Decbr.), angaaende Fornyelse af Gjeldsbreve, hvilke, förend Forordningen af 26. Oktobr. d. A. blev kundgjort, ere udstedte af dem, der ikke vare fuldmyndige", er vel bekjendtgjort i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1805, men derimod ikke ved Landsoverretten, og er antaget for ugjeldende i Island, jevnf. den om For. 26. Oktbr. tilförte Bemærkning. Canc. 2. Depart. Registr. V, 303 (1804, Nr. 1478). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1805, S. 2-4; Qvart-Forr. for 1804, S. 299—301. Schou XIV, 191—193. 14. Decbr.

Cancellie-Circulaire til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd m. fl. i Danmark, Norge og Island, ang. **Brugen af Bevillinger.** Khavn den 15. Decembr. 1804. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805. Canc. 3. Departem. (Norske 15. Decbr.

1804. 15. Decbr. Justits-Departem.) Brevb. 1804, Nr. 2093 (2. Depart. Brevb. 1804, Nr. 2778 og 5. Depart. Brevb. 1804, Nr. 2462). Original-Aftryk som „Circulaire" paa et Ark i Folio. Coll. Tid. 1804, S. 806; Fogtm. VI. 12, 761 (begge uden at nævne Island).

P. M. Da Cancelliet har bragt i Erfaring, at Supplicantere ofte lade de for dem igjennem dette Collegio udfærdigede Bevillinger henligge uindlöste, og at de desuagtet nyde godt af Bevillingernes Indhold, naar Övrighederne eller de vedkommende Embedsmænd alene blive vidende om, at Bevillingen virkelig er udstædt, saa skulle man herved tjenstlig anmode (Tit.) behageligen at ville paasee, at Ingen nyder godt af nogen ham forundt Bevilling eller Dispensation, med mindre den först bliver foreviist vedkommende Övrighed eller Ret. — Det kongel. Danske Cancellie den 15. Decembr. 1804.

21. Decbr. **Kongelig Declaration** ang. **Afdragsrettens Ophævelse mellem de danske og kurfyrstelig-Würtembergske Stater.** Khavn den 21. Decembr. 1804[1]. — Denne Bekjendtgjörelse, hvis fuldstændige Titel er: „Declaration angaaende en gjensidig Ophævelse af Afdragsretten mellem de kongelig-Danske og de kurfyrstelig-Würtembergske Stater", er publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805, samt i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1805. — Original-Aftryk (baade paa Dansk og Tydsk) hos Schultz; Colleg. Tid. 1805, S. 195—196; Schou XIV, 193-194. — Canc. Circ. til „samtlige Stiftamtmænd, Amtmænd, Grever og Baroner" 6. April 1805 communicerer denne Declaration, men som det synes med Angivelse af Datum 31. Decembr. (Canc. 5. Depart. Brevb. 1805, Nr. 653; Fogtm. VI. 13, 118).

24. Decbr. **Cancellie-Circulaire** til samtlige **Stiftamtmænd og Amtmænd m. fl. i Danmark, Norge og Is-**

[1]) Canc. Skriv. 7. Septbr. (Raadstue-Plak 13. Septbr.) 1811; see Plak. 2. Febr. 1833.

land, ang. Indberetninger om usædvanlige Sygdomme. Khavn den 24. Decembr. 1804. — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1804, Nr. 2151, jevnf. 2. Depart. Brevb. 1804, Nr. 2841 og 5. Depart. Brevb. 1804, Nr. 2536—2537. Original-Aftryk som „Circulaire" paa 1 Ark i Folio. Colleg. Tid. 1804, S. 826—827; Fogtm. Vl. 12, 771 (begge uden at nævne Island). 1804. 24. Decbr.

P. M. Det kgl. Sundheds-Collegium har tilmeldet Cancelliet, at da smitsomme Sygdomme af en usædvanlig Art i denne Tid have begyndt at udbrede sig i Europa, vil det være af særdeles Vigtighed at blive underrettet, om nogen Sygdom skulde paa et eller andet Sted i Danmark eller Norge vise sig med saadanne Symptomer, at den kunde ansees at være Lægerne mindre bekjendt, og fornemlig, om nogen Sygdom maatte vise sig med hastig Krafteslöshed, gul Farve, store Beængstelser, sort Brækning og hastig Dödelighed. — Cancelliet skulle derfor tjenstlig anmode (Tit.) at ville paalægge de Dem underordnede Embedsmænd, at de, saafremt noget Tilfælde, som de ovenmeldte, skulde forekomme i den Dem anfortroede Virkekreds, strax derom have at indgive Beretning til Sundheds-Collegium. — Det kongel. Danske Cancellie den 24. Decembr. 1804.

Forordning ang. Forhöielse af Sportler og Gebyrer ved Underretterne. Khavn 25. Januar 1805. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805, samt i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1805; dens Gyldighed for Island er ogsaa bekræftet ved Canc. Skriv. 24. Mai 1806[1], skjöndt intet af de i Forordningen nævnte Sportelreglementer har været gjeldende i Landet; den synes saaledes at have været gjeldende i Island, uagtet den i Danmark var bortfaldet ved For. 7. April 1812, indtil den blev ophævet ved Sportelreglement 10. Septbr. 1830 § 77 (jevnf. Rentek. Skriv. 30. April 1816). Cancell. 2. Depart. Registr. VI, 27b (1805, Nr. 79). Original-Aftryk hos Schultz. Colleg. 1805. 25. Januar.

[1]) jevnf. Canc. Skriv. 14. Juni 1808.

1805. Tid. 1805, S. 70—72. Qvart-Forr. for 1805, S. 19—20.
25. Januar. Schou XIV, 234—236.

Forordning, angaaende Forhöielse af 12½ Procent paa de Sportler og Gebyrer, som ere tillagte Embedsmændene ved Underretterne i Danmark og Norge.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at ligesom Vi under 21. Oktobr. 1803, i Anledning af et Skatkammer-Fonds Oprettelse, allern. have paabudet en Forhöielse af 12½ Procent paa alle de Sportler og Gebyrer, som beregnes Vor Casse til Indtægt ved Collegierne, Övrighederne og Retterne: saa finde Vi det og nödvendigt, for at tilveiebringe et Fond til Justitsvæsenets Fremme i begge Vore Riger, at paabyde en lige Forhöielse paa de Sportler og Gebyrer ved Retterne sammesteds, som ere tillagte vedkommende Embedsmænd, istedenfor Lön. Vi befale derfor:

1) At alle de Sportler og Gebyrer, som ifölge Sportel-Reglementet for Danmark af 19. December 1800, og for Norge af 11. Junii 1788, samt efter Vore under Dags Dato udgangne tvende Forordninger om Landsoverretterne i Danmark og om Executioner hos Privilegerede i Norge, ere tillagte Embedsmændene ved Underretterne, skulle, fra den Tid denne Vor Forordning er bleven kundgjort, paa ethvert Sted forhöies med 12½ Procent, eller 12 Sk. af hver Rd., hvilken Forhöielse beregnes Justitsvæsenets Fond til Indtægt. — 2) Disse 12½ Procent oppebæres af vedkommende Embedsmænd, tilligemed de dem selv tillagte Gebyrer, men afleveres quartaliter til nærmeste Amtstue, imod Qvittering in duplo; af hvilke Qvitteringer den ene, med en Qvartals-Extract, tilstilles Vort Danske Cancellie. — 3) Ved Aarets Udgang indsendes af Rettens Betjente paa ethvert Sted til bemeldte Vort Collegium et fuldstændigt Regnskab for Belöbet i det afvigte Aar, forsynet med Dommers og Skrivers, eller om begge Embeder ere forenede i een Person, da med dennes

Paategning, under Embeds-Eed, om at intet videre er oppebaaret, end hvad der findes anfört. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kgl. Residents-Stad Kjöbenhavn den 25. Januarii 1805. 1805. 25. Januar.

Forordning ang. Dommes Execution hos privilegerede Personer i Norge. Khavn den 25. Januar 1805. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805; ligeledes bekjendtgjort i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1805. — Canc. 2. Depart. Registrant VI, 27b (1805, Nr. 80). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. for 1805, S. 72. Qvart-Forr. for 1805, S. 20—21. Schou XIV, 236. 25. Januar.

Forordning, angaaende at Execution af Domme hos adelige og privilegerede Personer i Norge herefter bör skee ved Fogderne.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at da Dommes Execution hos privilegerede Personer, naar denne skal foretages ved Commissarier, ifölge N. L. 1—22—38 og 44. Art., ei alene er besværlig for Sagsögeren, men endog til Tab for Sagvolderen, som derved paadrages flere Omkostninger, end de sædvanlige; og da Vi finde det passende, at der i slige Tilfælde forholdes efter samme Regler paa Landet, som i Kjöbstæderne, af hvilke Aarsager Vi ogsaa, ved den under Dags Dato udgangne allern. Forordning om Landsoverretter i Danmark, have gjort Forandring i D. L. 1—24—36 og 42 Art., forsaavidt Ridemænd angaaer: — saa befale Vi hermed: At Executioner af Domme hos Adelige eller lige med Adelen privilegerede Personer i Norge, skulle i alle de Tilfælde, hvor saadanne Forretninger tilforn ere blevne udförte ved Commissarier, herefter paa ethvert Sted skee ved Vore Fogder, hvilke for disse Forretninger nyde den ved Sportel-Reglementet af 11. Junii 1788

1805. ellers for dem fastsatte Betaling. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet i Vor kgl. Residents-Stad Kjöbenhavn den 25. Januarii 1805.
25. Januar.

25. Januar. **Kongelig Resolution ang. Rang for Assessorerne i den islandske Landsoverret m. v. Khavn den 25. Januar 1805.** — I Cancelliets Forestilling 25. Januar bemærkes, at Kongen under 18. s. M. har befalet, at Landsthingene i Danmark skal ophæves, og i disses Sted anordnes 2 Landsoverretter, een for Östifterne, som skulde forbindes med Kjöbenhavns Hof- og Stadsret, og een for Jylland. Landsdommerne havde hidtil nydt Rang i 6. Klasse Nr. 8, hvorimod Assessorerne i Stiftsoverretterne i Norge og Landsoverretten i Island hidtil havde haft Rang i 7. Klasse Nr. 10, og Assessorerne i Hof- og Stadsretten og Politieretten i Khavn samt Landsoverretten i Vestindien i 7. Kl. Nr. 12. — Dersom de nye ansættende Assessorer fik Rang med Medlemmerne af de nævnte Overretter, vilde de komme til at staae lavere end de forrige Landsdommere, uagtet de nye Overretter skulde faae en större Virkekreds end Landsthingene forhen havde. — Det indstilles derfor, at de nye Assessorer erholde Rang i 6. Kl. Nr. 8, og da mulig Assessorerne i de andre Overretter kunde troe sig tilsidesatte, hvis de ikke maatte erholde samme Rang, indstilles, at „Assessorerne i Stiftsoverretterne i Norge, Landsoverretterne i Vestindien og Island, samt Politieretten i Kjöbenhavn, ligeledes maatte tillægges Rang med Nr. 8 i 6. Klasse". — Canc. 2. Departem. Forestillinger 1805, Nr. 3, S. 141—142.

Resolution: Cancelliets Indstilling bliver i det Hele approberet. — Geheime-Statsraadet den 25. Januarii 1805[1].

---

[1]) Resolutionens Indhold er communiceret Landsoverretten i Island, ligesom og Stiftsoverretterne i Norge og den vestindiske Landsoverret, ved Cancell. Skriv. 2. Febr. 1805 (Canc. 3. Depart. — Norske Justits-Depart. — Brevbog 1805, Nr. 224; Coll. Tid. 1805, S. 73—74; Fogtm. VI. 13, 26), hvilken Cancellie-Skrivelse er publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805.

Forordning ang. Qvarantainevæsenet i Danmark og Norge. Khavn den 8. Februar 1805[1]. 1805. 8. Febr.

— Ikke publiceret ved Landsoverretten i Island, men derimod i Synodalforsamlingen 1805. Med Canc. Skriv. 16. Oktober 1830 sendes Stiftamtmanden i Island 12 Explr. af denne Forordning, hvorpaa denne Embedsmand under 29. Juli 1831 har indberettet til Qvarantaine-Directionen i Kjöbenhavn (Qv.-Dir. Journ. 9079), at have ved Circul. 14. Juli „til alle Embedsmændene (i Sönder-Amtet?) paa ny indskjærpet Forordningen (8. Febr. 1805) og ladet den bekjendtgjöre paa den i For. af 8. Oktbr. 1824 befalede Maade". — Ved samme Anledning er denne Forordning ogsaa iifölge Stiftamtmandens Foranstaltning bleven oversat og udgiven paa Islandsk, tillige med Instruxen for Lodser i Danmark og Norge 1. Marts 1805, og 800 Explr. deraf bestemte til Fordeling over hele Landet (Indberetn. i Sagen: Isl. Journ. 5, Nr. 486: 1851). I Plak. 20. Juni 1838 forudsættes Forordningen som gjeldende i Island. — Cancell. 2. Depart. Registr. VI, 40b (1805, Nr. 126). Original-Aftryk hos Schultz i 4to og i 8vo. Coll. Tid. 1805, S. 133—137, 151—153, 166—169, 181—184, 217—221, 228—232, 280—281, 359—360, 410—412, 441—442, 473—474, 489—493, 522—526, 534—539; Qvart-Forr. for 1805, S. 26—52 (Fortegnelse over giftfængende Varer, S. 53—55, jevnf. Fogtm. VI. 13, 28); Schou XIV, 242—271.

Islandsk: Tilskipan um Qvarantaine-ráðstafanir í Danmörku og Norvegi, útgefin þann 8. Febr. 1805, ásamt Instrúxi fyrir lóðsa í Danmörku og Norvegi, dagsettu 1. Martsí s. ár: á íslenzku útlagt af conferencer. og justit. Dr. Jur. Magnúsi Stephensen. Viðeyjar klaustri 1831. 8vo. 56 Sider.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at da Vi, med Hensyn til de farlige smittende Sygdomme, hvoraf adskillige Steder i og udenfor Europa i den senere Tid ere blevne angrebne, have fundet nödvendigt at udvide de Foranstaltninger, ved hvilke Vore Undersaatter kunne betrygges mod lignende Farer; saa have Vi ladet samtlige i Vore Riger og Lande hidtil gjeldende Anordninger, Qvarantainevæsenet betræffende, nöiagti-

[1]) Plak. 20. Juni 1838; Indenrigsminist. Circul. 5. Juli 1851.

1805. 8. Febr. gen gjennemgaae, og tillagt samme de Forandringer og nærmere Bestemmelser, hvorved deres vigtige Öiemed, som er at afholde slige Landeplager fra Vore Grændser, end sikkrere kunde ventes opnaaet. — Og ligesom Vi, efter de af Os prövede og bifaldte Grundsætninger i denne Sag, ville tillægge vedkommende Övrigheder og Sundheds-Commissioner de videre fornödne Befalinger i denne Henseende, saa have Vi og, paa det at enhver af Vore Undersaatter kan vorde underrettet om, hvad han har at agte paa, for at medvirke til det fælles Öiemed, ladet Alt, hvad her til Lands vedkommer Qvarantainevæsenet i Almindelighed, inddrage i denne Vor Forordning, ved hvilken alle for Danmark og Norge tilforn udgangne Forordninger og særdeles Befalinger, angaaende Foranstaltninger mod smittende Sygdommes Indbringelse i disse Vore Riger, formedelst Skibsfarten, aldeles skulle være ophævede; hvorhos Vi ere betænkte paa, ved en lige Anordning, at foreskrive de samme Regler for begge Vore Hertugdomme. — I Overeensstemmelse hermed befale Vi, saaledes som fölger:

1) *Sundheds-Commissioner i Söstæderne.* — Ligesom allerede Sundheds- eller Qvarantaine-Commissioner have været anordnede i adskillige af de vigtigste Söstæder i Vore Riger og Lande, saa skal endvidere i enhver af de övrige Söstæder sammesteds, hvor Skibe fra fremmede Steder kunne ankomme, være nedsat en Sundheds-Commission, bestaaende af en Övrighedsperson, Stedets Physicus eller anden Læge, en af Vore Sö-Officerer, saafremt nogen sig der paa Stedet opholder, eller en anden sökyndig Mand, tilligemed den som sammesteds förer överste Opsyn med Toldvæsenet, eller hvem Vi ellers maatte finde fornödent at lade udnævne. Samtlige disse Commissioners Pligt og Forretning skal være, nu og i Fremtiden, naar smittende Sygdomme herske udenfor Landet, da at forestaae og drage Omsorg for de Foranstaltninger, som til saadanne Sygdommes Afværgelse ere fornödne. De skulle og, paa det at med

fælles Kræfter kan virkes til eet Öiemed, for Qvarantaine-Directionen i Kjöbenhavn anmelde ethvert i deres District indtruffet Tilfælde, som fra Qvarantainevæsenets Side maatte fortjene Opmærksomhed, og til bemeldte Direction indberette, hvad af dem i Anledning deraf er eller bliver foranstaltet. 1805. 8. Febr.

2) *Övrigheds-Opsigt i Södistricterne.* — Til i samme Hensigt at holde Orden ved Kyster og Strande udenfor Söstæderne, skal ethvert Södistricts Amtmand, forsaavidt ikke han selv, eller i Danmark vedkommende Herreds- eller Birkefoged, i Norge vedkommende Sorenskriver eller Foged, boer Kysten saa nær, at nogen af dem i mödende Tilfælde snart kan faae Underretning om hvad foregaaer, og give Befaling og Anordning til, hvad skee bör, constituere en eller anden kyndig og anseet Embeds- eller anden Mand, hvilken, saavidt Foranstaltninger til smittende Sygdommes Afværgelse fra Kysterne angaaer, kan træde i Övrigheds Sted, og vaage over det Fornödne, i al Fald indtil Befalinger fra Amtmanden ere indhentede. — Saavidt det er muligt bör, i det mindste paa hver 2 Miil, være en saadan virkelig eller constitueret Övrighedsperson, og Almuen, hvor nogen constitueres, underrettes om, hvo det er.

3) *Sundheds-Commissioner og Övrigheder gjöre fælles Sag.* — Sundheds-Commissionerne i Söstæderne og Övrighederne i Södistricterne skulle gjöre fælles Sag i forbemeldte Forretninger, til hvis Fremme alle de dem underordnede, samt andre kongelige og offentlige Betjente, især Told-, Consumtions- og Politiebetjente, Havnefogder i Stæderne, Lehnsmænd, Sognefogder, Bondefogder, Brandfogder, Toldbetjente, Lods-Oldermænd og Forbjergere paa Landet, skulle gaae dem velvilligen og virksomt til Haande. Og ligesom det i Almindelighed er Pligt for menige Almue i Kjöbstæder og paa Landet, ved saadan Leilighed at möde til Vagthold og anden Tjeneste, naar tilsiges, saa paaligger dette især dem, der til Borgerværn, Landværn, Kystmilits, eller Vor Sö-

1805. tjeneste ere indskrevne. — I fornödent Fald kan Op-
8. Febr. synet ventes skjærpet ved militaire Commandoer fra nærmeste Garnisoner.

4) *Mistænkelige Steder, fra hvilke Skibene kunne komme.* — Naar i noget Land, fra hvilket Skibsfart og Handel til Vore Riger og Lande i Europa kan föres, pestartet Sygdom, efter derom indlöben Efterretning, er udbrudt, skal Qvarantaine-Directionen i Kjöbenhavn under sit Navn bekjendtgjöre saadant, ved Skrivelser til Sundheds-Commissionerne og Övrighederne, som og i den Kjöbenhavnske Handelstidende og de Berlingske Tidender, samt i de Provincial-Blade, som ellers trykkes i begge Riger. Lige Bekjendtgjörelser skulle og skee fra samme, naar Sygdommen nogensteds saaledes er standset, at ingen Fare derfra er at befrygte. Skulde det hænde, at et Skib kunde til nogen Havn bringe tidligere Efterretning om saadan Sygdoms Udbrud nogensteds, end den til Qvarantaine-Directionen er indlöbet og derfra bekjendtgjort, da skal Skipperen, eller den, som Skibet förer, derom give Forklaring til nærmeste Sundheds-Commission, og saafremt han kommer fra det Sted, hvor Sygdom er udbrudt, underkaste sig den Qvarantaine, Commissionen maatte bestemme; og skal samme Commission da ufortövet, ved Skrivelse til Qvarantaine-Directionen, og ved Bekjendtgjörelse i den offentlige Tidende, som nærmest trykkes, meddele den Underretning den har faaet, naar samme kan ansees paalidelig.

5) *Alle Skibes Henviisning til Söstæderne.* — Fra den Tid af, da det er kundgjort, at pestartet Sygdom paa fremmede Steder er udbrudt, og indtil fra Qvarantaine-Directionen offentligen er anmeldt, at Sygdommen ikke alene er ophört, men at Varer, uden Frygt for Smitte, der fra Stedet kunne föres, maa fra intet Skib, fremmed eller indenlandsk, fra fremmed eller indenlandsk Sted, Nödstilfælde undtagne, sættes Folk eller Gods i Land nogensteds, ved Kyster eller Udhavne, med mindre

Skibet fra en indenlandsk Söstad har Sundheds-Beviis, og samme ved Landingen kan forevises. — Det er Nödstilfælde, naar et Skib indstrander, eller Mandskabet ved Storm nödsages til at forlade Skibet og sætte i Land, eller naar Skipperen af Mangel paa Vand og Födemidler, eller formedelst andet Uheld, nödes til at söge Hjelp, hvor denne kan findes. 1805. 8. Febr.

6) *Sundheds-Commissionernes Opsigt og Undersögning i Almindelighed.* — Alle Skibe, som ankomme til Söstæderne i forommeldte Tid, skulle være de derværende Sundheds-Commissioners Opsigt og Undersögning undergivne, og fölgelig for Commissionen anmeldes; men efter Stedet hvorfra de komme, og Omstændighederne, der gjöre dem mistænkelige eller ikke, retter sig saavel Anmeldelsen og Undersögningen selv, som de Foranstaltninger, hvilke derpaa grundes. Og da disse Foranstaltninger ei alene have Hensyn til Skib og Ladning, men og kunne vedkomme det paa Skibet værende Mandskab og Passagerer, saa paalægges det enhver Skipper, som er Vor Undersaat, paa enhver Reise at have et Exemplar af denne Vor Anordning ombord, og at gjöre sammes Indhold bekjendt for alle med Skibet farende Personer, samt advare enhver af disse om, at holde sig de her foreskrevne Regler efterrettelige, forsaavidt ham maatte vedkomme.

7) *Skibe, som ikke ere mistænkelige.* — Imod de Skibe, som komme fra indenlandske Steder, eller fra fremmede Lande, om hvilke ingen Bekjendtgjörelse i Henseende til pestartet Sygdom er given, kan ikke være Mistanke, med mindre de paa Reisen have haft Samqvem med noget smittet eller mistænkeligt Skib, eller selv have haft, eller have smittende Sygdom inden Borde. I Henseende til saadanne Skibe haver altsaa Stedets Sundheds-Commission alene at besörge, at Skipperne, som före dem, ved en paalidelig og paa beqvemt Sted posthavende Lods, Havnefoged, Told- eller Consumtions-Betjent, eller anden af den dertil betroet Mand, ved Ankomsten, eller

1805. 8. Febr. förend Nogen træder i Land, adspörges: a) Hvorfra han kommer? — b) Om Skibet paa Reisen har haft, eller ved Ankomsten har nogen Syg eller Död inden Borde? — c) Om det paa Reisen har haft Samqvem med noget andet Skib, saaledes, at Folk eller Gods ere komne fra det ene Skib til det andet? — Dersom Skipperen besvarer de tvende sidste af disse Spörgsmaal med Nei, kan den, som er betroet til at spörge ham, tillige være bemyndiget til at tillade ham og flere fra Skibet at gaae i Land, dog at han strax melder sig for den af Sundheds-Commissionens Medlemmer, til hvem Commissionen overdrager at modtage deslige Anmeldelser, hvilket Medlems Navn skal, efter Commissionens Foranstaltning, og for at forekomme Ophold, blive Skipperen paa Stedets Toldcontoir bekjendtgjort. — Naar saadan Anmeldelse er gjort, og ingen Aarsag haves til Mistanke mod Skib, Ladning eller Mandskab, meddeles Skipperen en Attest fra Stedets Sundheds-Commission, der indeholder: at Skibet kan tilstædes fri Samqvem med alle Kyster og Steder i Vore Riger og Lande. — Men vise Skipperens Svar, at Skibet, som forommeldt, har paa Reisen haft Samqvem med andet Skib, eller at det har haft Syge eller Döde ombord, da maa hverken han eller nogen Anden, ei heller mindste Gods, tilstædes at komme i Land, förend Sundheds-Commissionen har foranstaltet nærmere Undersögning, og dertil givet Tilladelse.

8) *Mistænkelige Skibe, hvilke ere.* — Mistænkelige ere alle de Skibe, som: a) ankomme fra Lande eller Stæder, i hvilke pestartet Sygdom har yttret sig; — b) have Varer ombord, som ere komne fra disse Lande eller Stæder, eller der emballerede; — c) have paa Reisen haft eller ved Ankomsten have nogen Syg, hvis Sygdom til de ondartede og smittende kan henregnes; eller — d) have i Söen eller under Land haft Samqvem med noget Skib fra smittede eller mistænkelige Steder, saaledes at Folk eller Gods ere komne over fra det

ene Skib til det andet. — Og til disse Skibe er det især, at Sundheds-Commissionernes Opmærksomhed skal være henvendt. 1803. 8. Febr.

9) *Hvorledes disse ved Ankomsten skulle tilkjendegive sig.* — Paa det at saadanne Skibe, mod hvilke der haves Grund til Mistanke, strax kunne vorde kjendte og afsondrede fra andre, befale Vi, at disse, ved Ankomsten til Vore Havne eller Kyster, skulle tilkjendegive sig ved et særskilt Flag, hvilket skal hidses fra Stortoppen. — Alle Skibe, som tilhöre Vore Undersaatter, skulle derfor, hvad enten de fare paa lange Reiser, eller de seile i Nordsöen, Östersöen og indenlandske Farvande, stedse være forsynede med det til saadant Brug anordnede Flag, hvilket skal være af grön Farve, og omtrent 2 Alen i Fiirkant. — Saa skal og ethvert indenlandsk Skib medhave en Blikkasse med Laag og vedhæftet liden Jernkjæde, hvori en Snor kan fastgjöres, til Brug i saadanne Tilfælde, som herefter ommeldes. — Hvad fremmede Skibe angaaer, da, siden disse ei altid kunne formodes at have lignende Flag ombord, skulle alle Lodser dermed være forsynede, naar de gaae ud med deres Baade, i den Tid det er befalet at have Agtsomhed paa ankommende mistænkte Skibe, paa det at saadanne Flag i fornödent Fald af dem kunne overlades Skipperne, mod 2 Rds. Betaling for hvert. — Til Kjöbstædernes og Byernes Lodser anskaffes disse Flag förste Gang for Byens Kæmner-Kasses Regning, men paa Landet og ved Kysterne ville Vi selv lade dette besörge ved Vore Overlodser. — Er Skibet ikke ved Indseilingen bleven forsynet med forommeldte grönne Flag, da bör det tilkjendegive sig ved at hidse sin Nations Flag fra Stortoppen.

10) *Hvorledes de undersöges.* — Naar noget saadant mistænkeligt Skib ankommer til nogen Söstad, og det paa den i næstforegaaende § befalede Maade har tilkjendegivet sig ved grönt Flag, eller, om dette ikke haves, da ved sin Nations Flag fra Stortoppen (hvor-

1805. med det skal blive liggende indtil nærmere Forholds-
8. Febr. Ordre er given), eller Stedets Sundheds-Commission ellers har Underretning om, at det er mistænkeligt; da skal en eller flere af Commissionens Medlemmer, eller hvo Commissionen betroer til saadant Ærinde, helst en Lægekyndig, saasnart skee kan, begive sig ud til Skibet, gaae samme til Luvart, og, i det samtlige paa Dækket fremkaldte Mandskabs Paahör, ved Spörgsmaal fra Baaden affordre Skipperen bestemt og nöiagtig Forklaring om: Hans og Skibets Navn? — Hvorfra han kommer, og hvilke Steder han paa sin Reise har anlöbet? — Paa hvilket eller hvilke Steder han har indtaget Ladningen, og hvilken Ladning? — Om han har Sundheds-Pas eller ikke? — Om han nogensteds har lagt i Qvarantaine, og da hvorlænge og naar? — Om han paa Reisen har haft eller nu har Syge eller Döde ombord, og da af hvilken Sygdom, saavidt han har kunnet skjönne? — Om han paa Reisen har haft Folk, eller faaet Gods, Breve eller Pakker, ombord fra andet Skib, og da fra hvilket, hvor og naar? — Disse Spörgsmaale advares Skipperen at besvare saa sandfærdigen, som han drister sig til, om og naar forlanges, med Eed at bekræfte. Hans Svar antegnes, hvorefter den eller de fra Sundheds-Commissionen udsendte bestemmer ham Tid og Sted, hvor han skal fremlægge sine Skibs-Documenter, og i fornödent Fald gjöre nærmere Forklaring. Vægrer en Skipper sig ved at give nöiagtigt Svar paa noget ham forelagt Spörgsmaal, eller at fremlægge hans Skibs-Documenter, saa forbliver Skibet under Afsondring og Bevogtning, paa hans Bekostning, indtil han afgiver det Forlangte. Befindes en Skipper, eller hvo Skibet förer, at have lagt Skjul paa Sandheden, eller at have gjort urigtig Forklaring, eller at have fremlagt urigtige Documenter, da ansees han, som den der har villet tilsnige sig forbuden Samqvem med Landet, og straffes saaledes, som denne Anordning i det fölgende bestemmer.

11) *Beslutning om Qvarantaine, og sammes forskjellige Slags.* — Efter de Oplysninger, som af en med mistænkeligt Skib ankommende Skippers Forklaringer og de fremlagte Skibs-Documenter erholdes, bestemmer den Sundheds-Commission, som foranstalter Undersögningen, om Skibet bör ligge i Losnings-Qvarantaine i Christiansand, hvor en afsondret og ordnet Qvarantaine-Indretning til Varers Losning og Syges Ilandbringelse er foranstaltet, eller det kan forblive paa Stedet, hvor det er, i Observations-Qvarantaine uden Losning, eller det kan fritages for begge Dele. 1805. 8. Febr.

12) *Losnings-Qvarantaine i Christiansand.* — I Christiansand i Norge, og ingen andensteds, skulle alle de Skibe, fra hvilke Smitte især kunde befrygtes, lægges i Losnings-Qvarantaine; altsaa blive strax dertil at henvise: 1) Skibe med Ladning af giftfængende eller i giftfængende Emballage indsluttede giftfrie Varer fra smittet Sted (d. e. fra noget af de Steder, som navnligen ere bekjendtgjorte for at være smittede, og fra hvilke Qvarantaine-Directionen endnu ikke offentligen har erklæret, at Varer, uden Frygt for Smitte, kunne föres), om noget saadant Skib endog maatte have Sundhedspas, som kan være udstædt för eller efter at Sygdommen paa det smittede Sted var herskende. — 2) Skibe med Ladninger af giftfængende eller i giftfængende Emballage indsluttede Varer fra mistænkte Lande (d. e. de Lande, i hvilke de med pestartet Sygdom smittede Steder ere beliggende), naar Skibene ikke medhave formelige Sundhedspasser, af hvilke, saavelsom af Skibenes övrige Documenter, kan erfares, at ingen pestartet eller smittende Sygdom sporedes paa det Sted, hvorfra Skibet er udgaaet, paa den Tid, da det var der, ei heller i den omliggende Egn, og at Varerne ere indtagne paa Steder, hvor ingen Smitte er sporet. — 3) Skibe, i hvilke paa Reisen fra forbemeldte Lande og Steder, eller ved Ankomsten her, er funden eller findes saadan Sygdom blandt Mandskabet, som kan ansees for pestartig smit-

1805. 8. Febr. tende. — 4) Skibe, som i Sö eller under Land have haft Samqvem med smittet Skib eller Skib fra smittet Sted, og fra samme har faaet Folk eller Gods ombord. Alle disse Skibe skulle udlosses i Christiansand, hvor med Varerne og Mandskabet skal forholdes efter de strænge Qvarantaineregler, i Overeensstemmelse med hvad ved andre lige Indretninger er brugeligt. Paa Grund heraf bör enhver Skipper, der veed sit Skib at være i noget af forommeldte Tilfælde, gjöre sig al Flid for, uopholdeligen at anlöbe Christiansands Havn i Norge; og dersom Vind eller Omstændigheder ei tillade dette, bör han söge nærmeste Havn derved, for derefter at gaae, saasnart det er mueligt, til bemeldte Christiansands östre Havn.

13) *Observations-Qvarantaine.* — Til Observations-Qvarantaine i Christiansand og i enhver Söstad, hvor Sundheds-Commission er nedsat, kan, naar ingen smitsom Syge paa Reisen eller ved Ankomsten har været eller er inden Borde, antages: a) Skibe fra smittede Steder, naar de have enten ingen Ladning, eller og Ladning af ikke giftfængende Styrtegods, saasom Salt, Kornvarer og deslige. — b) Skibe fra de Lande, hvori smittede Steder ere beliggende, hvad enten de före giftfængende eller ikke giftfængende Varer, naar Skibene medhave saadanne Sundhedspasser og Documenter, som i næstforegaaende 12. § Nr. 2 ere nævnte. — c) Skibe, som i Söen eller under Land have haft Samqvem med Skibe fra smittet Sted, uden fra samme at have faaet Folk eller Gods ombord, eller med Skib fra usmittet Sted i mistænkt Land, om de endog derfra have faaet Folk og Gods ombord. — Öiemedet af Observations-Qvarantaine er, at forbinde med saa liden Tvang for Skibsfarten, som muelig, den Forsigtighed, som i Henseende til de i mindre Grad mistænkelige eller farlige Skibe kan være fornöden.

14) *Lodsernes Forhold i Henseende til Skibe, som kunne blive Qvarantaine undergivne.* — Paa det at et-

hvert Skib, som kunde blive pligtigt til at holde nogen Slags Qvarantaine, kan, lige med andre, finde al den Hjelp, som til dets Sikkerhed er fornöden, skulle Lodserne, naar noget Skib kommer under Kysterne, og gjör Signal for Lods, ikke alene anvende yderste Flid for at komme ud til Skibet, men endog uvægerligen gaae ombord paa samme, naar Saadant forlanges, for at bringe det til sikker Havn eller Ankerplads. Dog maa Lodsen, naar han er kommen ombord paa Skibet, ikke forlade dette, förend Stedets Sundheds-Commission, hvor han ankommer, dertil har givet Tilladelse, og foreskrevet ham de Regler, som han har at iagttage. — Imedens Lodsen er ombord, bliver han tillige at betragte som en af Sundheds-Commissionen udsendt Opsynsmand, i hvilken Egenskab det paaligger ham, at underrette den Skibförende om hvad han, ifölge denne Vor Anordning, har at iagttage, ligesom og Lodsen har at paasee, at Saadant nöie efterleves, og derfor at være Sundheds-Commissionen ansvarlig. For den Tid, Lodsen saaledes opholder sig ombord, skal ham betales 1 Rd. Dansk Cour. daglig, foruden de sædvanlige Lodspenge, og derhos en billig Godtgjörelse for hans Hjemreise; hvilken Godtgjörelse, naar Skipperen og Lodsen ikke derom kunne blive enige, bestemmes af Sundheds-Commissionen. — Dersom Veir, Tid og Omstændigheder tillade det, kan den Skibförende advare Lodsen om, at denne, uden at gaae over i Skibet, maa lodse det, ved at seile foran i sin Baad; men naar Lodsen erklærer, ikke at kunne paatage sig dette, under sin Ansvarlighed, skal Skipperen være pligtig at imodtage ham ombord. Begjærer Skipperen, at Lodsens Folk skulle, tilligemed ham, gaae over paa Skibet, da blive de alle underkastede de samme Regler, som ere bestemte i Henseende til Lodsen, og Enhver af dem tilkommer da den samme daglige Godtgjörelse, som Lodsen selv; men komme Flere ombord, end Skipperen forlanger, da bestemmer Sundheds Commissionen, hvor-

1805.
8. Febr.

1805. 8. Febr. vidt disse kunne være berettigede til Godtgjörelse. — Hvor et saadant Skib kommer ind, skal det lægges paa en god Ankerplads, men, saavidt muligt, afsides fra andre Skibe, og vedblive at före det i denne Forordnings 9. § befalede Signal-Flag. Dersom sammesteds er Fæstning, Batterie eller Vagtskib, bör det lægge sig under sammes Kanoner, og der forblive, indtil det er meddeelt nærmere Forholds-Ordre.

15) *Giftfængende og ikke giftfængende Varer, hvilke?* — Da Bestemmelsen af Qvarantainen for endeel beroer paa, om Varerne, som et Skib har inde, kunne henregnes til giftfængende eller ikke giftfængende, saa skal Qvarantaine-Directionen i Anhang til denne Anordning bekjendtgjöre en Fortegnelse over ethvert Slags.

16) *Hvorvidt giftfængende Varer tillades Observations-Qvarantaine.* — I Tilfælde at noget Skib, som efter sin Ladnings Beskaffenhed, og övrige i 13. § anförte Omstændigheder, har Adgang til Observations-Qvarantaine, maatte indehave nogen Deel fængende Varer, ikke större end at de paa Skibet selv behörigen kunne luftes, röges og renses, da skal dette ikke være hinderligt i, at Skibet kan tillades Observations-Qvarantaine, imod at denne forlænges, og disse Varer, efter vedkommende Sundheds-Commissions Forskrift, paa Skibet selv behandles.

17) *Fritagelse for Qvarantaine.* — Naar et Skib, efter at være gaaet ud fra smittet Sted eller mistænkt Land, med eller uden Ladning, har lagt under formelig Qvarantaine paa noget af de udenlandske Steder, hvor fuldstændige Qvarantaine-Indretninger ere, eller i Christiansand, og det, forsynet med behörigt Beviis desangaaende, ikke siden har anlöbet noget befængt Sted, eller haft Samqvem med noget befængt eller mistænkt Skib, ei heller paa Reisen har haft eller har nogen Syg eller Död inden Borde, kan det fritages for al Qvarantaine, og saasnart Undersögningen af vedkommende Sundheds-Commission er tilendebragt, tillades uhindret Landing for Folk og Losning for Varer.

18) *Qvarantainetiden.* — Qvarantainetiden bliver: A) naar Sygdom findes inden Borde, som kan ansees for farlig smittende: ikke under, men vel over 40 Dage for Skib, Mandskab og Varer, efter Omstændighederne og vedkommende Qvarantaine-Commissions Bestemmelse. — B) naar ingen saadan Sygdom findes inden Borde: a) for Varer, som efter 12. § skulle have Losnings-Qvarantaine, 40 Dage; b) for giftfængende Varer, som efter 16. § kunne tillades Rensning i Observations-Qvarantaine, ligeledes 40 Dage. Dog, dersom Skipperen, eller den, som ellers staaer for Varerne, vil, for at forkorte Tiden, beviisligen nedsænke dem i Söen til Forblivelse, kan Skibet fra den Dag af, da dette er skeet, ansættes til saadan Observations-Qvarantaine, som det vilde have faaet, naar bemeldte Varer ikke havde været ombord; — c) for Varer, som ellers efter 13. § kunne ligge i Observations-Qvarantaine uden at losses: a) naar Skibet er kommen fra smittet Sted, 14 Dage; b) naar det kommer fra mistænkt Land med Sundhedspas og Documenter efter denne Forordnings 12. § Nr. 2, 4 Dage. — I alle Tilfælde, naar Skibe have Varer inde, retter Qvarantainetiden for Skib og Mandskab sig efter den for Varerne. Er Qvarantainen for tomt Skib eller for Mandskab alene, da skal, saafremt 30 Dage ere forlöbne fra den Tid, da Skibet gik ud fra smittet eller mistænkt Sted, eller har haft Samqvem i Söen med mistænkeligt Skib, alene 4 Dage bestemmes, efter at Skibets Mandskab selv og alle dets Klæder gjentagne Gange ere rögede. Men ere ikke 30 Dage forlöbne, lægges til de bemeldte 4 Dage saamange, som mangle i de her nævnte 30 Dage. Naar nogen Lods eller Anden har haft Samqvem med noget qvarantainepligtigt Skib, för eller imedens det ligger i Qvarantaine, skal Qvarantainen for ham rette sig efter den for Skibet eller dets Mandskab. Tiden for Losnings-Qvarantaine begynder fra den Dag af, da de sidste Varer lossedes. Den for Observations-Qvaran-

1805.
8. Febr.

1805. taine fra den Dag, da Qvarantainen af vedkommende
8. Febr. Commission bestemmes. — Dersom nogen Omstændighed under Qvarantainen viser sig, som giver ny Mistanke mod Mandskab eller Varer, saasom: om Nogen af Mandskabet bliver syg, om Angivelsen af Varer findes urigtig o. s. v., da skal Tiden, efter Omstændigbederne og vedkommende Sundheds-Commissions Bestemmelse, forlænges, eller begynde fra ny af, eller Skibet henvises til Losnings-Qvarantaine i Christiansand. — Dette skal især og ufortövet skee, naar Sygdom formærkes inden Borde, som kan ansees for at være farlig smittende.

19) *Hvorledes med Skibe, som ligge under Qvarantaine, i Almindelighed bör forholdes.* — Medens Skibe ligge under Losnings-Qvarantaine i Christiansand, eller under Observations-Qvarantaine der eller andensteds, skulle de Reglementer og Ordres, som til vedkommende Commissioner paa ethvert Sted om Qvarantaine ere eller vorde givne, nöie iagttages; i Særdeleshed vaages over, at Skibene, som ligge under Qvarantaine, stedse holdes afsides fra andre Skibe og Fartöier; at de imidlertid have grönt Flag fra Toppen; at lige Flag föres af den eller de Baade, som efter Sundheds-Commissionens Foranstaltning bruges til at fare til og fra Borde; at Ingen, i hvo det er, kommer fra Landet eller fra andre Fartöier til Qvarantaine-Skibene, undtagen de, som Commissionen udsender, og ingen fra Skibene til andet Sted eller paa anden Maade end Commissionen anviser; at Alt, hvad Commissionen ellers foreskriver til Luftning, Rögning og Rensning af Skib, Folk, Klæder, Gods og Varer, rigtigen iværksættes; at een eller flere af Commissionens betroede Opsynsmænd, enten paa Skibet selv eller i Baade nær samme, bar Tilsyn med den tilbörlige Orden, og at, forsaavidt disse Opsynsmænd eller nogen Anden, i hvad Tilfælde det kunde være, have haft Samqvem med Nogen af et Qvarantaine-Skibs Folk, eller vedrört Gods eller Varer fra

samme, de da afsondres til lige Qvarantaine med Skibet, eller længere, efter Omstændighederne, samt at de röges og renses förend dem tillades fri Omgang med Andre. 1805. 8. Febr.

20) *Budsendelse til og fra qvarantainepligtige Skibe.* Behöves der Bud i Land fra et qvarantainepligtigt Skib, eller fra Skib, som allerede er taget under Qvarantaine, og dette ei af den ombord værende Lods eller Opsynsmand, ifölge dennes Instruction, kan besörges, kan Skipperen tilkjendegive Saadant ved at hidse Flag i Sjouv. Paa dette Signal skal een eller flere af de Personer, som dertil af Sundheds-Commissionen ere udnævnte, strax være pligtige til at seile ud til Skibet, for at erfare Skipperens Forlangende, og besörge Budet, imod billig Betaling. Forbliver Skibet nogen Tid paa Stedet, kan Sundheds-Commissionen bestemme et Fartöi fra Land, til at være bestandigt Sendebud fra Skibet, og dersom de Vedkommende ei kunne blive enige om Betalingen, bör denne fastsættes af Sundheds-Commissionen. Iövrigt maa Ingen i de Baade, som komme til et saadant Skib, enten tage noget Toug fra Skibet, eller röre Noget derfra, förend det har været kastet i Söen, eller er bleven afskyllet i Sövand. — Vil Skipperen sende Breve eller Papirer i Land, da er det den ombord værende Opsynsmand, eller, om ingen saadan er ansat, da Skipperen selv, tilladt, at lægge saadanne Papirer i den tilforn (§ 9) omtalte Blikkasse. Der hæftes da en Snor ved den paa Kassen fastgjorte Jernkjæde, hvorefter Kassen, tilligemed Enden af Snoren, holdes i Sövandet; og da er det Folkene i den ved Skibet liggende Baad tilladt at afskjære Snoren ved Kjæden og at före Blikkassen i Land. Den saaledes modtagne Kasse afleveres uaabnet, og uden at Noget, som er deri, röres, paa det Sted Sundheds-Commissionen bestemmer, hvor et Medlem af denne med behörig Forsigtighed udtager Papirerne med Jerntænger, trækker dem

1805. igjennem Eddike, röger dem og sender dem siden til
8. Febr. deres Bestemmelse. — I den samme Kasse kunne og de Penge lægges, som gives i Betaling for Baaden, eller til andet Brug. Men de maae ligesaalidt som Papirerne udtages af Andre end et af Sundheds-Commissionens Lemmer. Er det Metalpenge, da afvaskes de stærkt i Sövand, men bestaae de af Banco Sedler, behandles disse ligesom de övrige Papirer.

21) *Foranstaltning mod utilladelig Samqvem under Qvarantainen.* — Vover Nogen uden Commissionens Tilladelse at gaae fra eller til Qvarantaine-Skib, eller derfra at före Gods i Land eller til andre Fartöier, skulle de, naar det formærkes, derfra afholdes med Magt, saafremt Advarsel ikke frugter; og tager Nogen ved saadan Leilighed, for sin Modtvilligheds Skyld, ved Skud eller paa anden Maade, Skade paa Liv eller Lemmer, da tilskrive han sig det selv. Har han uhindret eller ubemærket fuldbyrdet sin Forseelse, straffes han saaledes, som denne Forordnings 39. § bestemmer.

22) *Opsyn dermed.* — Paa det at den fornödne Orden kan holdes, skal Sundheds-Commissionerne i de Söstæder, hvor det kan ventes at Skibe kunne blive lagte under Observations-Qvarantaine, være betænkte paa, at vide sig paalidelige Folk til, i Tilfælde, at kunne ansættes som Vogtere eller Opsynsmænd paa Skibene, eller ved samme i vagtholdende Baade, samt een eller flere Baade til Brug i Qvarantainetiden; og endelig, efter ethvert Steds Beskaffenhed, saadanne Leiligheder, hvor Brevskaber kunne röges og renses, hvor Skipperne kunne komme i Land, og, afsondrede fra Andre, gjöre Forklaring naar behöves, hvor en eller anden Person, som i lovligt Ærinde efter Commissionens Anviisning, eller ved Tilfælde, kan have haft Samqvem med mistænkeligt Skib, kan holdes i Qvarantaine, og Qvarantainebaadene kunne lande og ligge i Afstand fra andre Baade.

23) *Undersögning efter Qvarantainetidens Udlöb.* — Naar Qvarantainetiden er udlöben, lader vedkommende Qvarantaine- eller Sundheds-Commission, ved Undersögning paa samme Maade, som da Skibet ankom, sig give Vished om, at alt Mandskabet paa Skibet endnu er sundt, og naar dette befindes, meddeler den Skibet formeligt Qvarantainebeviis. Forinden dette af Skipperen er modtaget, er han ikke löst fra Qvarantainen. — Skulde han, forinden dette er erholdt, afseile, straffes han efter denne Anordnings 39. §. 1805. 8. Febr.

24) *Lige Forpligtelse for alle Skibe.* — Hvad i det Foregaaende er sagt om Skibes Qvarantaine, gjelder baade om Krigs- og Handels-Skibe, indenlandske og fremmede, som ville lande Folk og losse Varer nogensteds i Vore Riger og Lande, ligesom og om Handels-Skibe, der ville passere Öresund og Belterne til Östersöen, og da standse ved Helsingör, Nyborg eller Fredericia, for der at klarere.

25) *Særdeles Bestemmelser i Henseende til Öresund.* — Önsker en til Öresundet kommende Skipper, hvis Skib er pligtigt til Observations-Qvarantaine, at gaae fra Helsingör til Kjöbenhavn, for der at ligge under Qvarantaine, kan dette tillades, imod at han, efter den fra Sundheds-Commissionen i Helsingör ham givne Anviisning, gaaer op med Qvarantaine-Flag fra Stortoppen, og lægger sig paa det Sted, ham anvises.

26) *Forhold med de paa Reiser Dödes Efterladenskaber.* Da en uforsigtig Omgang hidtil ofte har fundet Sted, med at bringe saadanne Personers Efterladenskaber, som paa Söreiser ere döde, i Land fra Skibe, som ikke have været qvarantainepligtige, og ved saadanne Afdödes Klæder Smitte letteligen kan udbredes: saa skal herefter enhver Skibförer, som er Vor Undersaat, være forpligtet til, naar Nogen af hans Skibs Mandskab eller Passagerer paa Reisen er död inden Borde eller i Land, og deres Efterladenskab föres til noget Sted i Vore

1805. 8. Febr. Riger og Lande, endog om Skibet kommer fra sundt Sted, og hvad enten smitsomme Syger paa den Tid herske udenlands eller ikke, strax ved sin Ankomst melde for Stedets Sundheds-Commission, at han har saadant Efterladenskab inden Borde, paa det at samme, efter den af Commissionen givne Forskrift, kan blive behandlet, forinden Noget deraf til Skifteretten eller andre Vedkommende udleveres.

27) *Forholdsregler ved Sökyster og Strande.* — Da Undersögningen om ankommende Skibe i Tider, da farlige Syger herske udenlands, skal, saaledes som i det Foregaaende er anfört, være bunden alene til Söstæderne, saa bliver i saadan Tid i Södistricterne udenfor Söstæderne alene at paasee: a) at ikke Folk eller Gods fra noget Skib bringes i Land, förend der er Vished om, at Skibet ikke er mistænkeligt; — b) at ved Leiligheder af Strandinger og andre Nödstilfælde Hjælp kan gives uden at Landet sættes i Fare.

28) *Beviis fra Sundheds-Commissionen, eller Henviisning til at erholde samme.* — Naar et Skib viser sig for nogen Kyst eller Havn, og det mærkes, at der haves Hensigt til at sætte Folk eller Gods i Land, skulle vedkommende Lodser, eller andre nærmeste Strandbeboere, advare om, at Landing af Folk eller Gods ikke kan tillades, med mindre der medbringes Beviis fra en indenlandsk Sundheds-Commission. Haves dette, skal det bringes næste vedkommende Övrighed, som tillader Landing; haves det ikke, henvises Skibet til nærmeste Söstad.

29) *Forsigtighed imidlertid.* — Medens dette foregaaer, maa hverken Folk eller Gods fra Skibet komme i Land, ei heller Nogen fra Land gaae ombord. Al Samtale med Folkene paa Skibet bör skee fra Baade, som holde sig til Luvart i nogen Afstand fra Skibet. — Dersom Nogen, den givne Advarsel og Henviisning uagtet, vil söge at gaae i Land, bör de derfra afholdes med Magt. — Kommer Nogen ubemærket i Land, skulle

de vises tilbage til deres Skib, og Enhver afholde sig fra Omgang med dem. 1805. 8. Febr.

30) *Særdeles Bestemmelse ved Öresund og Belterne.* — Ved Farten gjennem Öresund og Belterne er det ikke usædvanligt, at Skippere lade sig og Andre fra Skibet sætte fra Borde ved Strandkanten, for over Land at gaae til Helsingör, Nyborg eller Fridericia. Dette kan i nærværende Tid og ellers, naar Qvarantaine-Foranstaltningerne, som nu, ere satte i Virksomhed, ikke tilstædes. De maae alene sættes i Land til forommeldte Steder selv, og ingen Lods, Fisker eller Anden, til andet Sted befordre dem, ligesom ikke heller Strandbeboerne maae tillade dem at lande paa Kysterne.

31) *Særdeles Opmærksomhed paa de Skibe, som blive henviste til Christiansand.* — Iblandt de Skibe, paa hvilke i Södistricterne bör haves mest Opmærksomhed, ere de, som fra Söstæderne ere henviste til Qvarantaine i Christiansand, fordi disse ere at ansee iblandt de farlige. Paa det at saadant Skib kan kjendes, skal den Sundheds-Commission, som henviser det, ufortövet give skriftlig Underretning om Skibet og Skipperens Navn, samt en saa omstændelig Beskrivelse over Skibet, som muligt, til nærmeste Övrigheder i Södistricterne, disse igjen strax meddele Underretningen og Beskrivelsen til næste Övrigheder, og saa fremdeles fra District til District, langs Sökysterne, for at Saadant Strandbeboerne kan bekjendtgjöres ved Kirkestævne eller paa anden Maade. Viser et saadant Skib sig nogensteds under Kysterne, skal det strax nærmeste Övrighed tilkjendegives, og Strandvagter af Strandbeboerne holdes indtil Skibet afgaaer, for, Nödstilfælde undtagne, at afværge al Landgang.

32) *Nödstilfælde: — a) i Almindelighed.* — Skulde, formedelst Mangel af Vand eller Födemidler, et Skib söge Landet, da kan det tillades Folk fra Skibet at hente Vand, og Födemidler dem overlades, men de bör da, saafremt der kan haves mindste Formodning om, at

1805. 8. Febr. de komme fra mistænkt Skib, stedse holdes i behörig Afstand, d. e. i det mindste 50 Skridt, fra Landets Beboere. — Det, dem overlades, bör henlægges til dem, til selv at tage det, og det, de betale, ligeledes henlægges. Er det klingende Mynt, bör de afvaske samme i Sövand; er det Sedler, behandles de paa samme Maade, som i 20. § er foreskrevet.

33) *b) Strandinger.* — Indstrander Skib, maa det ikke være det strandede Mandskab formeent, at redde sig til Landet. Heller ikke bör Folk fra Landet holde sig tilbage fra at komme de Strandede, saasnart og saameget muelig, til Hjælp, men saavel de, der reddes, som de, der redde, bör holde sig afsondrede fra andre Strandbeboere, indtil af Övrigheden, som ufortövet om Strandingen bör underrettes, er skeet Undersögning i Overeensstemmelse med foranstaaende 7. og 10. §, og erfares det da, at Skibet kommer fra smittet Sted eller mistænkt Land, eller kan have Smitte inden Borde, skal nöie iagttages: A) I Henseende til Folkene: at de i Land komne, ligesom og de, der have reddet dem, vedblive at holde sig afsondrede og i behörig Afstand fra Andre; at de afföre sig deres egne Klæder, og saafremt de ikke ved Stranding og Bjergning allerede ere overskyllede, vaske sit Hoved og hele Legemet med Sövand; at dem gives andre rene Klæder til Brug, og at deres egne af dem selv udskylles i Sövand og derefter törres og udluftes; at de begive sig til et, saavidt muelig, afsides liggende og af Övrigheden anviist Huus, hvor ingen Anden maa opholde sig; at de der forsynes med fornödne Födemidler; at Huset holdes under streng Vagt, for i fornöden Afstand at hindre al Samqvem med Andre; at hvad dem bringes af Klæder eller Födemidler, eller andre Fornödenheder, aflægges udenfor Huset og hentes af dem selv, efter at de, som bringe det, ere bortgangne; at nærmeste Sundheds-Commission bestemmer, om og hvorlænge det bjergede Mandskab og de, som have bjerget dem, bör holdes i Observations-

Qvarantaine paa det Sted, hvor de indlægges, hvilket skal rette sig efter de Regler, som i § 18 ere foreskrevne. — B) I Henseende til Godset: at Ingen maa begive sig til Skibet efter at Folkene have forladt det, eller bjerge endog det mindste af det strandede Gods, förend af Övrigheden, efter Overlæg med nærmeste Sundheds-Commission, er bestemt, om og hvorvidt maa bjerges eller ikke; at saadan Tilladelse ikke maa gives for de Skibe, som efter denne Anordnings 12. § skulle gaae til Losnings-Qvarantaine i Christiansand, hvilke Skibe med hvad de indehave bör antændes og opbrændes; at derimod fra de Skibe, som efter 13. og 16. § kunne tages under Observations-Qvarantaine, Bjergning kan skee: fra Skibet, naar a) Skibet, förend Noget derfra udtages, stærkt igjennemröges; b) de giftfængende eller i giftfængende Emballage indpakkede Varer nedsænkes i Söen; c) Tönder og Kasser, hvori ugiftfængende Varer forefindes, afskylles i Sövand, helst paa Skibsdækket selv, og henlægges, efter Veirligets Beskaffenhed, een eller flere Dage paa Stranden; d) Varerne af Skibet udtages, saameget mueligt, ved Skibets eget Mandskab, og: e) efterhaanden som en Deel udtages, Rögningen skeer paany. Paa Stranden, naar a) de i Land drivende Varer, saavidt de ere giftfængende, opbrændes paa Stedet uden at röres med Hænder; b) Tönder og Kasser, hvori ugiftfængende Varer, efterat være overskyllede af Sövand, henligge endnu een eller flere Dage bevogtede paa Stranden. — Alt dette skal foregaae under Opsigt og Veiledning af den vedkommende Övrighedsperson, eller en paalidelig Mand, som han dertil ansætter, med hvem alle andre Betjente og Opsynsmænd, som ved Strandingen have Forretning, skulle forene sig, for at fremme den fornödne Orden. — I de Egne især, hvor Strandinger jevnligen forefalde, skal Övrigheden udsee Huse, som efter Overeenskommelse med Beboerne kunne, i fornödent Fald, gjöres ryddelige, for deri at indlægge de Personer, som i

1805.
8. Febr.

1805. Strandingstilfælde bör for en Tid holdes afsondrede;
8. Febr. ligeledes bör Övrigheden være forud betænkt paa, hvorledes i sligt Fald de fornödne Klæder til Brug for Strandede kunne være tilrede; Alt imod billig Godtgjörelse til Vedkommende. — Til Ly for det förste kunne Hytter af Jord, Tang og deslige i Forveien, efter ethvert Steds Leilighed, opsættes. — De Udgifter, som til disse Foranstaltninger og Godtgjörelser kunne forefalde, meldes til Qvarantaine-Directionen, som besörger dem anviste. — Derimod kan ingen Erstatning tilstaaes for Skibe eller Ladninger, som ifölge den af vedkommende Övrigheder eller Sundheds-Commissioner trufne Foranstaltning opbrændes, nedsænkes i Sö, eller paa anden Maade tilintetgjöres, eller beskadiges og forringes i deres Værdie. Det overlades desaarsag Enhver, selv at drage Omsorg for sin Betryggelse i slige Tilfælde ved fornöden Assurance, da han ellers maa tilskrive sig selv den deraf flydende Skade.

34) *Gods, som löst inddriver.* — Hvad som i næstforegaaende 33. § er anfört om Behandlingsmaaden af Gods, som med Skib indstrander, gjelder ogsaa om Gods, som löst inddriver fra Havet, uden at man kan vide, hvorfra det kommer.

35) *Sygdom blandt Indstrandede.* — Kommer af strandet Mandskab fra mistænkeligt Skib nogen Syg i Land, eller falder i Sygdom efter at være kommen i Land, skal det strax meldes Övrigheden, og nærmeste Læge hentes, for at skjönne om Sygdommens Beskaffenhed. Viser det sig da, eller det kan befrygtes, at Sygdommen er farlig smittende, da besörger Lægen Alt hvad som udfordres til den Syges Kuur og Pleie, og Övrigheden foranstalter Alt hvad som til hans saa meget muelige Afsondring fra de Övrige, som med ham ere bjergede eller have bjerget, kan være fornödent; ligesom ogsaa Qvarantainen derefter forlænges.

36) *Ligs Begravelse m. v.* — Döer Nogen af de Bjergede under Bjergningen, eller efter at være kommen

i Land, og Skibet erfares at være smittet eller mistænkeligt, da skal Övrigheden, som derom ufortövet bör underrettes, selv, og efter Overlæg med nærmeste Læge, föie alle muelige og de hurtigste Anstalter til: at Liget strax bliver jordet i en Grav, fire Alen dyb, i Nærheden af det Sted, hvor det er; at Klæderne, som den Döde har baaret og hvorpaa den har ligget, jordes med Liget eller brændes; at Ingen uden de allernödvendigste Personer, og da först de Indstrandede, hvar Stranding er skeet, ere nærværende; at hverken den Döde eller det Töi, som omgiver ham, umiddelbar beröres med Hænder; at de, som behandle Liget, holde sig, saameget mueligt, paa den Side, hvorfra Vinden blæser; at de, saasnart Jordefærden er forbi, afföre sig de Klæder, som de have været iförte, hvilke lægges i Vand og siden udluftes; at de, förend at iföres andre Klæder, vaske sig over hele Legemet med Eddike, naar samme kan haves, eller i andet Fald med Sövand; at de dernæst holde sig i Qvarantaine afsondrede fra Andre i 40 Dage; at de Klæder, de have brugt under Qvarantainen, saavel som alle der i Husetværende Klædestykker, Linned og Sengeklæder, samt andre giftfængende Ting, uopholdeligen udbringes og opbrændes; at Huset derefter fast tillukkes og lades ubeboet, indtil videre Foranstaltning af Övrigheden er bleven föiet; og overalt, at alle de Forsigtigheder anvendes, som til at hindre Smittes Udbredelse kunne eragtes tjenlige og fornödne. — Dersom udenfor Strandingstilfælde Lig inddriver, som er ukjendt, da iagttages saameget af forestaaende Regler, som maatte findes anvendeligt. Men Qvarantainen for dem, der have været med at jorde saadant Lig, bestemmes af Övrigheden fra 4 til 14 Dage, efter Omstændighederne, uden at disses Klæder behöve at opbrændes.

1805. 8. Febr.

37) *Huus - Qvarantaine.* — Iövrigt skal det være samtlige Sundheds-Commissioner og Övrigheder paalagt, at, saafremt det, de foreskrevne Forsigtigheder uagtet,

1805. skulde hænde, være sig ved mistænkelige Skibes An-
8. Febr. komst under Kysterne eller til Söstæder, eller ved Qvarantainerne, hvor disse holdes, eller ved Strandinger eller anden Leilighed, at nogen af Kjöbstædernes eller Landets Beboere skulde, paa hvad Maade det end skeer, have haft Samqvem med nogen Person eller noget Gods fra mistænkeligt Skib förend dens eller dets Qvarantaine er forbi, der da ufortövet foranstaltes, at det eller de Huse, hvor saadant Samqvem har været, og den eller de Personer, som saadant Samqvem have haft, tages under Bevogtning og afsondres fra andre, indtil saadan Qvarantaine er holdt, som, i Forhold til Omstændighederne med det vedkommende Skib, maatte eragtes passende.

38) *Indberetninger om Sygdomme.* — Ligeledes skulle samtlige Stads- og Land-Physici, især i de Steder og Egne, hvor mistænkelige Skibe have været, eller Qvarantainer paa Skibe eller i Land ere holdte, være opmærksomme paa de Sygdomme, som der vise sig; og saafremt de bemærke, at nogen saadan kan henföres til det Slags, denne Anordning har til Öiemed at afværge, da ei alene underrette Sundheds-Collegiet i Kjöbenhavn om det Forefaldne, men derhos strax anmelde saadant for vedkommende Övrighed, som derom har at gjöre Indberetning til Qvarantaine-Directionen, og imidlertid at föie de Foranstaltninger, hvortil For. af 17. April 1782, og denne Forordning, give Anledning og Veiledning.

39) *Straffe for Overtrædelser af denne Anordning.* — 1) Forsömmer nogen Lods at medbringe det anordnede grönne Flag, naar han, i den Tid det er befalet at være opmærksom paa Skibe fra smittede eller mistænkte Steder og Lande, gaaer ud med sin Baad, böder han fem Rd., hvilken Mulkt fordobbles, dersom Forseelsen igjentages. Men befindes det, at Skylden er Lodsoldermandens, böder denne i Lodsens Sted, og dobbelt. — 2) Befindes det, at en indenlandsk Skipper, ved Ud-

gaaende fra noget af Vore Toldsteder, ikke, som befalet er, har forsynet sig med et Exemplar af denne Vor Forordning, hvilket stedse bör fölge Skibet, da böder han ti Rd., og udclareres ikke förend han har anskaffet sig et saadant Exemplar, saafremt det paa Stedet er at faae, og derhos erlagt den forommeldte Mulkt. — 3) Undlader Skipperen at gjöre sit Skibs-Mändskab og sine Passagerer bekjendt med denne Anordnings Indhold, saavidt dem vedkommer, da straffes han i deres Sted, naar Nogen iblandt dem af Uvidenhed forseer sig imod samme. — 4) Forsömmer en Skipper, som er pligtig til ved Ankomsten til nogen af Vore Kyster eller Havne at melde sig til Undersögelse eller holdende Qvarantaine, at tilkjendegive Skibets Forfatning ved et af de, i denne Anordnings 9. § befalede, Signaler, da bör han, saafremt han befindes at være kommen fra smittet Land, skjöndt ikke fra smittet Sted, böde eet Hundrede Rd. Men er han kommen fra befængt Sted, fra hvilket han ei har kunnet erholde reent Sundheds-Pas; eller han har smitsom Syge inden Borde, da straffes han med Fæstnings-Arbeide fra 1 til 3 Aar. — 5) Henvises noget Skib, efter Undersögelse af Sundheds-Commissionen paa det Sted, hvor det er indkommen, til Losnings-Qvarantaine i Christiansand, eller andet dertil bestemt Sted, og Skipperen ikke gjör sig Umage for at efterkomme dette, men derimod unyttigen anlöber audre Steder, eller med Flid forfeiler Reisen, da straffes han for dette sit Forhold med at böde eet Tusinde Rd., og skal, om han er Vor Undersaat, være uværdig til nogensinde at före Skib. Iövrigt behandles han paa ethvert Sted, hvor Skibet underveis henkommer, efter denne Anordnings Bydende. — 6) Forlader nogen Skipper den ham paalagte Qvarantaine, uden Sundheds- eller Qvarantaine-Commissionens skriftlige Samtykke til Skibets Afreise fra Stedet, behandles og straffes han i Alt paa lige Maade, som under foregaaende Nr. 5 er meldt. — 7) Aflægger den Skib-

1805.
8. Febr.

1805. förende urigtig Forklaring ved den förste efter denne
8. Febr. Anordnings 7. og 10. § foretagende Undersögelse, da böder han fra ti til eet Hundrede Rd. — Gjör han, ved den af Sundheds-Commissionen paa det bestemte Sted afholdende nærmere Examination, Brug af falske Documenter, eller fordölger Papirer, som han kunde og burde fremlægge, og han derved tilsniger sig anden Beslutning om Qvarantaine, end den, som, naar Omstændighederne vare rigtigen oplyste, burde efter denne Forordning bestemmes; da straffes han med Fæstnings-Arbeide fra 6 til 12 Aar. Men dersom Skibet kommer fra noget med Smitte befængt Sted, eller det har, eller har haft, smitsom Syge inden Borde, eller det har overtaget Gods eller Personer fra smittet Skib, eller det har Vare inde, som vitterligen ere komne fra smittede Steder; og saadant af den Skibförende, ved sidstmeldte Examination, lægges Skjul paa; da bör han, saafremt paa Grund heraf mildere Qvarantaine, eller Samqvem med Landet, tillades, og denne Tilladelse benyttes, have sit Liv forbrudt. — 8) Er Skibet kommet fra noget Land, om hvilket det maa være den Skibförende bekjendt, at smitsom Syge der er udbrudt, skjöndt ikke fra noget allerede befængt Sted; da skal Enhver, som, uden Sundheds-Commissionens Forevidende og Tilladelse, gaaer fra Borde; Enhver som sætter Nogen fra Skibet i Land, og ligeledes den Skibförende, som tillader at Fartöi dertil fra Skibet bruges; fremdeles: Enhver som gaaer ombord og igjen forlader Skibet; Enhver som, paa anden Maade end anordnet er, derfra sender Breve, Pakker, Klædestykker eller Vare i Land; og endelig Enhver, som vidende om Skibets Forfatning modtager slige Ting; straffes med Böder fra eet Hundrede til fem Hundrede Rd., eller, i Mangel af Betaling, med Arbeide i Forbedringshuset fra 1 til 6 Maaneder. — 9) Men er Skibet kommet fra befængt Sted, fra hvilket det ei har kunnet erholde reent Sundhedspas, eller har det allerede smitsom Syge inden Borde, da skal Enhver, som

paa nogen af de i næstforegaaende Nr. 8 benævnte Maader forseer sig, straffes paa Livet. — 10) Bryder Nogen Qvarantainen i Sygehuus eller Lazareth, ved at gaae ud af samme, forinden saadant er blevet ham tilladt af rette Vedkommende, eller ved at udbringe Klæder eller Gods derfra, da straffes han paa Livet. — 11) Forsömmer nogen Skibförende den i denne Forordnings 26. § befalede Anmeldelse af Dödes Efterladenskaber, da böder han fra ti til halvtredsindstyve Rd. — 12) Alle i denne § ommeldte Böder tilfalde Qvarantainevæsenet. 1805. 8. Febr.

40) *Denne Forordnings Bekjendtgjörelse.* — Paa det at denne Vor Anordning desto vissere kan vorde kundgjort for enhver Vedkommende, befale Vi, at et tilstrækkeligt Antal deraf skal trykkes, og hver Lods, saavelsom og Enhver, til hvem noget Opsyn med Sundheds-Foranstaltningerne langs Vore Kyster er betroet, leveres et Exemplar, saa og: at deraf omdeles saamange, som behöves, iblandt Vore Undersaatter, der boe ved Kysterne eller Fjordene i Vore Riger og Lande. — Alle Skibs-Rhedere skulle ogsaa uopholdeligen forsyne baade deres fraværende og nærværende Skippere med Exemplarer deraf; saa skulle og Magistraterne levere enhver Skipper, naar han aflægger sin Borger-Eed, et Exemplar. — Endelig skal Forordningens Hoved-Indhold kundgjöres fra Prædikestolene, og de Stykker deraf, som nærmest kunne vedkomme Stedets Beboere, Ord til andet oplæses, nemlig paa Landet: §§ 5, 7, 8, 9, 27. 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 og 39, og i Kjöbstæderne: §§ 4, 5, 6, 7, 8, 9, 20, 21, 22, 26, 32, 33, 34, 35, 36 og 39; hvilken Bekjendtgjörelse og Oplæsning bör skee, baade nu strax, og herefter eengang om Aaret ved Skibsfartens Aabning. — Iövrigt vente Vi, at saavel Qvarantaine- eller Sundheds-Commissionerne, som de vedkommende Övrigheder, ville med Omhu og Nöiagtighed vaage over fornævnte Vore Befalingers Efterlevelse, saaledes, at de derfor kunne

1805. staae Os til Ansvar. — Hvorefter alle Vedkommende
8. Febr. sig allerund. have at rette. Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn, den 8. Februarii 1805.

Fortegnelse over Varer, som ved Qvarantaine-Anstalter, efter hidtil hafte Erfaringer, sædvanligen ansees for giftfængende eller ikke giftfængende.

Giftfængende.

1) Uld, Bomuld, Silke, Bast, Haar, Fjer og Pennefjer, Duun, Hör, Hamp, Blaar, Straa, Svamp. — 2) Alt hvad af disse Materialier er forfærdiget, altsaa: Traad eller Garn, af alle Slags; Uldne-, Bomulds-, Silke-, Linnede- eller Haar-Töier, Gang- eller Senge-Klæder, af alle Slags; konstige Blomster, Snorer, Hatte, Fletninger, Matter, Netter, Sigter, Papir af alle Slags, og fölgelig Böger o. desl. Tougværk, som ikke er tjæret, Klude og Lapper, alle Slags. — 3) Huder, Skind, Pels- og Foerværk, Læder, Pergament, og alt hvad af disse Materialier er forfærdiget, tilberedet eller sammensat. — 4) Dyr som bære Uld, Haar, Börster eller Fjer. Horn og Been i raa og uforarbeidet Tilstand. — 5) Cochenille og raspet Farvetræ. — 6) Alle Slags Mynt eller Penge.

Ikke-giftfængende.

1) Kornvarer, alle Slags, saasom: a) Hvede, Boghvede, Rug, Byg, Riis, Mais; b) Bælgkorn, saasom Erter, Bönner, Vikker o. desl.; c) Alt hvad af Korn er formalet, bagt eller paa anden Maade tilberedet, saasom Gryn, Meel, Bröd, Stivelse o. s. v. — 2) Kjöd, Flæsk, Fisk, alle Slags, og paa hvad Maade det end ved Saltning, Rögning, Törring o. desl. er tilberedet. Saa og: Smör, Ost, Fedt, Talg, Honning, og hvad ellers af Dyreriget til Födemidler anvendes. — 3) Frugter, alle Slags: a) Blöde, saasom Citroner, Pommerantser, Appelsiner, Lemoner, Viindruer, Rosiner, Corender, Figener, Oliver o. desl., hvad enten de ere friske, törre, syltede, eller paa anden Maade tilberedte; b) Haarde, saasom Kaffe, Cacao, Nödder, Mandler o. desl.; c) Jordfrugter, alle Slags, saasom Kartofler, Rödder, Haugevæxter o. desl. — 4) Flydende Varer, alle Slags, saasom: a) Vine, Brændevine, Liqveurer, Spirituser, Cider, Mjöd, Olier, Vande, naturlige eller konstige; b) Frugt-, Plante- eller Træ-Safter, alle Slags. — 5) Spece-

rier, alle Slags, saasom Kaneel, Safran, Ingefær, Peber, Negliker o. desl. — 6) Drogerier og alle andre Apotheker-Varer i Almindelighed, simple eller sammensatte. — 7) Planter, og disses Blade, Stilke, Rödder og Fröer, hvad enten de ere friske eller törre; hertil henhörer altsaa: Thee, Tobak, Humle, og overalt af Planteriget Alt hvad som ikke blandt de giftfængende Ting udtrykkelig er nævnt. — 8) Træsorter, alle Slags, i Blokke, Tömmer, Planker, Brædder, Tönder, Kasser eller andet Slags Træarbeide; saa og Alt hvad fra Træ fremkommer (Farvetræ undtagen), saasom Aske, Kul, Kjönrög og Tjære, Gummi, Harpix, Kolfonium. — 9) Jordarter, i raa eller forædlet Tilstand, saasom alt Fajanee, Poreellain, andre Leerkar o. desl. — 10) Stene og Metaller, raa eller i Arbeide (Mynt undtagen), Steenkul, Kalk, Svovel, Allun, Vitriol, Blyhvidt, Salpeter og alle andre Fossilier og Mineralier, eller hvad deraf er tilberedet, samt hvad fra Söbunden erholdes, saasom Rav, Conehylier, Koraller o. desl. — 11) Farve- og Maler-Stoffer, saasom Indigo, Cobolt, Minie o. desl. — 12) Glas, alle Slags. — 13) Alt hvad ved Forædling eller Sammensætning, eller anden Tilberedning af forbemeldte ikke-giftfængende Materialier og Varer fremkommer, saasom Sæbe, Krudt o. a. m.

1805. 8. Febr.

Anm. 1) Naar giftfængende Ting ere (f. Ex. i Töier eller paa anden Maade) sammensatte eller indblandede med ikke-giftfængende, ansees det Hele som giftfængende. — 2) Naar ikke-giftfængende Varer ere omsvöbte med eller indpakkede i giftfængende Ting (f. Ex. Straa, Blaar, o. s. v.), ansees og behandles de som giftfængende indtil de ere skilte fra Emballagen. — 3) Naar der er Tvivl om en Ting eller Vare henhörer til de giftfængende eller ikke-giftfængende, bliver derom at afgjöre af vedkommende Qvarantaine-Commission, som til den Ende forsynes med de fornödne Underretninger. — 4) Dersom Erfaringer endvidere maatte veilede til at henregne en eller anden Vare til den giftfængende Klasse, som hidtil er anseet for ikke-giftfængende, skal derom nærmere vorde bekjendtgjort. — 5) Fordi en Vare eller Emballage er ikke-giftfængende, er den dog ikke fritagen for Rögning, Luftning, Vaskning eller anden Rensning i forskjellig Tid og paa forskjellig Maade; hvorom enhver Qvarantaine-Commission vil foreskrive det Fornödne. — Kjöbenhavn i den kongelige Direetion for Qvarantaine-Foranstaltningerne, den 8. Febr. 1805.

Bille. Malling. Cold. Janssen. Lange.
Kirchhoff. v. Schmidt-Phiseldek.

1805. 22. Febr. **Forordning for Danmark og Norge, ang. Forbud mod Begravelser i Kirkerne m. v. Khavn den 22. Februar 1805.** — Denne Forordning er, som Overskriften viser, kun bestemt for Danmark og Norge, og ikke publiceret ved Landsoverretten i Island; derimod er den bekjendtgjort i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1806, og har foranlediget Övrigheds-Foranstaltninger i Island mod den för ogsaa der sædvanlige Begravelse af Lig inde i Kirkerne. — — Canc. 1. Departem. Registrant III, 28 (1805, Nr. 61). Original-Aftryk hos Schultz. Coll. Tid. 1805, S. 145—148. Qvart-Forr. for 1805, S. 71—73. Schou XIV, 281—283.

Forordning for Danmark og Norge, som forbyder nye Gravsteders Indretning i Kirkerne og foreskriver de Vilkaar, under hvilke de nuværende Eiendoms-Begravelser maa afbenyttes.

Vi Christian den Syvende &c. G. V.: At da Vi ikke finde det sömmeligt, at Bygninger, indviede til det höieste Væsens Dyrkelse, tillige afbenyttes som Gjemmesteder for Legemer, der overgives til Forraadnelse; og da den fra mindre oplyste Tider nedarvede Skik, at begrave de Döde i Kirkerne, ofte har haft farlige Tilfælde, endog Helbreds Tab for de Efterlevende, til Fölge: saa opfordres Vi til, at foreskrive saadanne Regler i Henseende til Brugen af de i Kirkerne allerede værende Begravelsessteder, at disse kunne gjöres uskadelige, i det Vi drage Omsorg for, at Templerne i Vore Riger herefter kunne vorde forbeholdne til deres egentlige Bestemmelse. — Vi befale derfor saaledes som fölger:

1) Der maa herefter intet nyt Gravsted optages eller indrettes i nogen Kirke i begge Vore Riger. Ei heller maa noget efter denne Tid begravende Lig enten jordes eller hensættes i de nuværende Eiendoms-Begravelser i Kirkerne, uden med den Forsigtighed, som i det Fölgende ommeldes. — 2) Men paa det at ogsaa disse Eiendoms-Begravelser efter Muelighed kunne vorde afskaffede, paalægge Vi de Kirkers Fore-

satte, hvor saadanne Begravelser findes, strax at træde i Underhandling med Vedkommende, for at formaae disse til at afstaae deres Ret til Gravstedets Afbenyttelse for Fremtiden, mod Vederlag af en beqvem Plads paa Kirkegaarden, til Eiendoms-Begravelse for dem og deres Familie. Forhandlingerne herom indsendes derefter til Approbation i Vort Danske Cancellie. — 3) Findes Nogen utilböielig til saadan Afstaaelse, da maa det vel tilstedes ham og Familie, fremdeles at afbenytte deres Eiendoms-Begravelse, men under Vilkaar: at intet Lig deri vorder indsat, förend 2 Aar fra Dödsdagen ere forlöbne, med mindre det behörigen balsameres, under en i Districtet ansat offentlig Læges Tilsyn, og derom fremlægges dennes Attest. — 4) Vorder Liget ikke balsameret, da bör Kirkens Foresatte anvise den, som dets Begravelse paaligger, et passende Sted, hvor Liget kan henföres og bevares, indtil det efter forommeldte 2 Aars Forlöb maa indsættes eller begraves i Kirken. — 5) Til den Ende skulle vedkommende Foresatte, paa de Kirkers Vegne, i hvilke Eiendoms-Begravelser for Fremtiden kunne benyttes, sörge for, at saafremt ved Kirken er noget Kapel, i hvilket disse Lig i de nævnte 2 Aar kunne bisættes, og hvis Indgang er saaledes bevaret, at ingen Stank paa nogen Maade derfra kan indtrænge i Kirken, dette da vorder indrettet til forommeldte Brug. I andet Fald bör Kirkens Foresatte være betænkte paa, enten, at den Kirke, i hvilken intet saadant Kapel kan indrettes, erholder Sikkerhed for, at kunne i fornödent Tilfælde faae Plads til Lig i en anden Kirkes, paa ovennævnte Maade indrettende, Kapel, eller og, at en liden og passende Bygning til saadan Bisættelse opföres paa Kirkegaarden, for Kirkens Regning, efter derom gjörende Forslag, som indsendes til Cancelliets Bedömmelse og Approbation. — 6) Da saadan Foranstaltning medförer Udgifter for Kirkerne, bör til nogen Erstatning for

1805.
22. Febr.

1805. samme erlægges 4 Mk. maanedlig for ethvert Lig, som
22. Febr. paa denne Maade bisættes, til den Kirkes Kasse, hvor Gravstedet er. — 7) I Tilfælde at Lig bisættes i en anden Kirkes Kapel, bör den Kirkes Betjente, til hvilken Liget egentligen henhörer, nyde samme Betaling som hidindtil har været fastsat, hvorimod Betjentene ved den Kirke, i hvis Kapel Liget bisættes, i denne Henseende Intet have at fordre. — 8) Begjæres det at maatte opsætte Epitaphier i Kirken over Afdöde, som paa Kirkegaarden ere begravne, da kan saadant tillades, dog efter Kirkens Leilighed, og mod en Kjendelse til sammes Kasse. — 9) Endelig befale Vi og, at vedkommende Foresatte skulle drage Omsorg for, at enhver Kjöbstæd - Kirke, som ikke har Kirkegaard udenfor Byen, i det seneste inden 2 Aar erholder en beqvem Plads til samme, af saadan Störrelse, som efter Menighedens Folkemængde er tilstrækkelig, hvilken Kirkegaard, naar den til dette Brug er indrettet, bör, ved en passende Tale af Sognepræsten, dertil höitideligen indvies. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kongelige Residentsstad Kjöbenhavn, den 22. Februarii 1805.

1. Marts. **Admiralitetets Instrux** for Lodser i Danmark og Norge, ang. **Behandlingen af mistænkte Skibe.** Khavn den 1. Marts 1805. — Ikke sendt til Island eller der publiceret, men oversat paa Islandsk som Pendent til For. 8. Februar 1805 og trykt tilligemed den paa Vidö 1831 (see den straxnævnte Forordning forudskikkede Bemærkning).

Dansk: Qvart-Forr. for 1805, S. 73—78; Schou XIV, 284—288.

Islandsk: „Instrúx fyrir lódsana í Danmörku og Norvegi, áhrærandi breytni þeirra við skip, sem grunsöm þykja om flutning næmra sjúkdóma", Viðeyjar kl. 1831. 8vo, oversat efter Schous Register, men urigtigen anfört som kongeligt.

Instrux for Lodserne i Danmark og Norge, betræf-

fende deres Forhold ved Skibe, som ere mistænkte for smitsom Syge. 1805. 1. Marts.

1) Enhver Lods har at gjöre sig nöie bekjendt med den kongelige Forordning af 8. Febr. 1805, angaaende Qvarantainevæsenet, af hvilken Forordning ham overleveres et Exemplar, paa det at han ei alene selv kan holde sig Hans Majts Befalinger om Behandlingen af mistænkte Skibe efterrettelig, men ogsaa være istand til at meddele enhver ankommende fremmed Skipper fornöden Oplysning. — 2) Fra den Tid det, ifölge nysnævnte Forordnings 4. §, er bleven Lodserne tilkjendegivet af deres Foresatte, at Pest eller anden farlig smittende Sygdom er udbrudt i noget Land, fra hvilket Skibsfart og Handel föres til Danmark eller Norge, og indtil at de Lande, i hvilke Sygdom har hersket, paa lige Maade erklæres fri for Mistanke, maa ingen Lods gaae ud med sin Lodsbaad, uden at medbringe det anordnede grönne Flag, for dermed at kunne forsyne den ankommende Skipper, naar saadant maatte behöves. Skeer herudi Forsömmelse, da straffes den Skyldige efter Qvarantaine-Forordningens 39. §. — 3) De Lodser, som ikke allerede have modtaget saadanne Flag, kunne vente sig disse tilstillede af deres Oldermænd; og bliver Enhver ansvarlig for de Flag ham overleveres. Bemærkes det, at Flagene ere forkomne eller ubrugelige, bör andre strax anskaffes af Oldermanden, der har at holde sig til den Lods, som derfor burde staae til Ansvar. — 4) Enhver vedkommende Lods er pligtig til at gaae de Skibe imöde, som med det antagne Lodstegn, nemlig deres Nations Flag fra Fortoppen, eller fra den Top, som bedst kan sees, ere dem kaldende, og uvægerligen gaae ombord i Skibet, for der at forrette sin Lodstjeneste og give Skibet i saa Henseende al behövende Hjælp. — Dog, dersom Veir, Vind og andre Omstændigheder gjöre det muligt for Lodsen, at bringe Skibet til Havn ved at seile forud i sin Baad, og han finder Betænkelighed ved at gaae over i Skibet, fordi det maa

1805. formodes at medbringe Smitte: da kan det vel tillades
1. Marts. ham paa denne Maade at udföre Lodsningen. Men seer han, at han ikke under sin Ansvarlighed kan saaledes lodse Skibet, eller begjærer den Skibförende at han skal komme ombord, da bör han uden mindste Modsigelse gaae over i Skibet, og anvende sin yderste Flid for at bringe det i Sikkerhed, da de Söfarendes Veiledning under Seiladsen til eller fra Havn eller Ankerplads, er Lodsens förste Pligt. — Naar Lodsen gaaer ombord, da bör han ikke medtage sine Folk, med mindre Skipperen begjærer at disse tillige skulle gaae over i Skibet, eller Omstændighederne gjöre dette nödvendigt. — 5) Det förste Öieblik Tiden og Seiladsen tillader det, bör Lodsen söge Oplysning om: hvorfra Skibet kommer, og om det har Sundheds-Beviis fra nogen indenlandsk Söstad, eller ikke. — Er Skibet forsynet med skriftligt Beviis fra nogen Sundheds- eller Qvarantaine-Commission i Danmark, Norge eller Hertugdommene, hvoraf det kan sees, at der paa denne dets Reise ei kan være Mistanke mod samme, da er Lodsen berettiget til at före Skibet til hvilken Havn eller Ankerplads Skipperen forlanger, og der at gaae i Land med Skipperen, da ingenslags Qvarantaine finder Sted for Skibe, der meddeles forommeldte Sundheds-Beviis. — Haves intet saadant Beviis fra nogen indenlandsk Sundheds-Commission, da bör Lodsen endvidere adspörge Skipperen: om Skibet paa sin Reise har haft, eller nu har, Syge ombord? — og om det underveis har haft Samqvem med noget andet Skib, saaledes at Folk eller Gods ere komne fra det ene Skib til det andet? — Erfares det af Skipperens Svar, at Skibet er kommen fra et indenlandsk Sted, eller fra saadanne fremmede Lande, om hvilke det ei er bekjendtgjort, at smittende Sygdom der er udbrudt; og det tillige befindes, at ingen ombord har været angrebet af Sygdom paa Reisen, samt, at Skipperen ikke paa omspurgte Maade har haft Samqvem med noget andet Skib; da har Lodsen at tilkjendegive

Skipperen: at det vel kan blive ham tilladt at gaae i Land, naar Skibet er kommen til en Söstad, hvori der er Sundheds-Commission; men at han strax ved Ankomsten bör melde sig for denne, saaledes som i Qvarantaine-Forordningens 7. § er befalet. For at paasee at saadant skeer, bör Lodsen fölge med Skipperen, naar denne gaaer i Land, og tilligemed ham melde sig for Stedets Sundheds-Commission. — 6) Skjönner Lodsen, at Skibet, efter hvad den 8. § i Qvarantaine-Forordningen bestemmer, maa være mistænkeligt, da har han at paasee, at det strax hidser de anordnede grönne Flag, og saaledes melder sig til Undersögelse af vedkommende Sundheds-Commission. Det samme bör og skee i ethvert Tilfælde, hvor Lodsen er i Tvivl om Skibet bör ansees for mistænkeligt eller ikke. — 7) Fra det Öieblik det grönne Flag er hidset, bliver Skipperen og alle andre ombord værende Personer forbundne til at rette sig i Alt efter hvad Lodsen tilsiger. Hvorimod han, som Opsynsmand over Skib, Mandskab og Passagerer, staaer til Ansvar for, at Intet foretages mod Qvarantaine-Forordningen. — Formærker han nogen mistænkelig Adfærd hos Folkene eller Passagererne, bör han strax derom advare Skipperen, og dersom Noget foregaaer, der er stridende mod Anordningerne, da, saasnart og paa hvad Maade skee kan, gjöre Anmeldelse derom til nærmeste Qvarantaine-Commission eller Övrighed, paa det at Undersögelse kan anstilles, eller de nödvendige Foranstaltninger mod slige Uordener vorde trufne. — Saalænge Skibet förer det grönne Flag, maa Lodsen ikke gaae fra Borde, uden Sundheds-Commissionens Tilladelse. — Er han efterladen i at opfylde de ham, som Opsynsmand, paaliggende Pligter, da maa han vente at blive straffet, som deeltagende i de Forseelser, om hvilke han har været vidende. — 8) Saalænge Lodsen forbliver paa Skibet, bör han, efter Muelighed, holde sig paa Dækket, og,

1805. 1. Marts.

1805. ifald der er Syge blandt Mandskabet, aldeles ikke gaae
1. Marts. ned i deres Lukaf, eller have nær Omgang med disse. — 9) Hvor et mistænkeligt Skib indlodses, skal det lægges paa en god Ankerplads, men, saavidt muligt, afsides fra andre Skibe, og vedblive at före det i Qvarantaine-Forordningens 9. § befalede særdeles Flag. — Dersom sammesteds er Fæstning, Batterie eller Vagtskib, bör Skibet lægge sig under sammes Kanoner, og der forblive, indtil det er meddeelt nærmere Forholds-Ordre. — 10) For den Tid Lodsen opholder sig ombord, som Opsynsmand over Skibet, nyder han, for denne sin Forretning, daglig 1 Rd. foruden Kosten (hvorimod hans Etmaals-Penge som Lods ophöre), samt en billig Godtgjörelse for sin Hjemreise, hvilken Godtgjörelse bestemmes af Sundheds-Commissionen, saafremt han ikke derom kan blive enig med den Skibförende. — Ere de Folk han havde med sig, efter Skipperens Forlangende, gaaet over i Skibet tillige med ham, da have disse i alle Maader at forholde sig ligesom Lodsen selv, og enhver af disse tilkommer den samme daglige Betaling og Kost, som ham. Men komme flere ombord, end Skipperen forlanger, da bestemmer Sundheds-Commissionen, hvorvidt disse kunne være berettigede til Godtgjörelse. — 11) Naar Lodsen forsyner Skipperen med det anordnede grönne Flag, da bör denne, saafremt han bruger det mere end een Dag, betale Lodsen 2 Rd. derfor, hvorimod han kan beholde Flagget. — Beholder han det, da bör Lodsen, saasnart han kommer hjem, strax melde saadant til Lods-Oldermanden, eller den, som er betroet at uddele Qvarantaine-Flag til Lodserne, og aflevere de bekomne 2 Rd., paa det at et nyt Flag uopholdeligen kan anskaffes. — Boe Lodserne paa saadanne Steder, hvor de ikke selv kunne forskaffe sig disse Flag, skal deres Overlods, til hvem de have at henvende sig, være dem dermed behjælpelig; ligesom de og for ham have at anmelde, naar det Exemplar af Qvarantaine-Forordningen, som er bleven dem

meddeelt, af en eller anden Aarsag maatte være forkommet. — 12) Saasnart et Skib kommer ind i nogen Havn eller Udhavn, og förer det grönne Flag, eller sin Nations Flag paa Stortoppen, skal den Lods, som först bemærker at Skibet har kastet Anker, strax gaae ud til samme, og fra Baaden erkyndige sig: hvorfra Skibet er kommen, og om det har Lods ombord; hvorefter han uopholdeligen anmelder saadant, med alle de Omstændigheder som blive ham bekjendte, til nærmeste Lodsoldermand eller Övrighed. Admiralitets- og Commissariats-Collegium den 1. Martii 1805. 1805. 1. Marts.

Rentekammer-Circulaire *til Stiftamtmænd og Amtmænd samt Biskopper m. fl. i Danmark og Norge, ang.* **Honorar for Executores Testamenti i Stervboer.** Khavn den 9. Marts 1805. — 9. Marts.

Findes ikke at være sendt til Island, men synes dog der at have være anvendt, da Rentek. Circ. 6. Oktbr. 1838 tilkjendegiver, at det for Fremtiden „indtil videre ikke bliver at overholde" der i Landet. — Rentek. Siell. Comptoirs Copiebog Litr. OO, Nr. 713—715. Fogtm. VI. 13, 68 - 69.

I Anledning af en til Kammeret indkommen Forespörgsel: om det Honorarium, som Executores Testamenti ved Testamente tillægges for Skifters Behandling, skulde ansees som Skifte-Salarium, og saaledes være fritaget for Afgift efter Forordningen af 12. Septembr. 1792, eller som Legater, hvoraf Afgiften bör erlægges, har Kammeret correspondered med det kongelige Danske Cancellie, og da man med samme er bleven enig i, at naar en Executor Testamenti for de Boer, som i Fremtiden tages under Behandling, blev tillagt mere i Honorarium, end ham efter Anordningerne kunde tilkomme som Skifteforvalter, skulde han af det Overskydende være pligtig at udrede de befalede 4 pro Cento; — saa tilmeldes (Tit.) saadant herved til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for samtlige Dem

1805. underordnede ordentlige Skifteforvaltere. Og da de 9. Marts. overordentlige Skifteforvaltere ved den 9. Art. i For. af 12. Septbr. 1792 ere paalagte: til de ordentlige Skifteforvaltere at indberette, om og hvormeget den kongelige Kasse kan tilkomme i Afgift, saa maatte hine af disse underrettes, om denne Foranstaltning, og i Attesterne paa Anmeldelserne om Afgiften af Boerne maatte tillige anmærkes, om Executores Testamenti vare tillagte mere end de efter Anordningerne kunde tilkomme, og da hvormeget. Rentekammeret den 9. Martii 1805.

22. Marts. **Forordning** ang. **Examen artium ved Kjöbenhavns Universitet.** Khavn den 22. Marts 1805[1]. — Publiceret i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1805, men ikke ved Landsoverretten. — Canc. 1. Departem. Registr. III, 39 (1805, Nr. 97). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 106—120; Schou XIV, 295—311; Coll. Tid. 1805, S. 209—214, 234—237, 251—252, 282—284, 295—296, 393—394, 438—441, 472—473, 502—504 og 518—522. — **Uddrag.**

Vi Christian den Syvende &c. G. V. . . . .
4) Denne förste Examen, hvortil Ingen maa antages förend han har opnaaet den i Anordn. af 11. Maji 1775 bestemte Alder, holdes herefter kun eengang aarlig, nemlig om Efteraaret, i den sidste Halvdeel af Oktober, og maa være sluttet ved Maanedens Udgang. En overordentlig Examen finder . . . . , kun Sted for de fra Island dimitterede, naar Vanskeligheder ved Overfarten forsinke deres Hidkomst. . . . . . Givet i Vor kongelige Residents-Stad Kjöbenhavn den 22. Martii 1805.

23. Marts. **Rentekammer-Skrivelse** til den constituerede **Stiftamtmand og Amtmand over Sönder-Amtet, ang. Tilladelse til Handel paa Straumfjörd.** Khavn den 23. Marts 1805. — Hvorved Amtmanden sendes

[1]) Bekjendtg. 10. August 1818.

Gjenpart af Rentek. Skriv. til Kjöbmand H. M. Tofte: at han, som Borger i Reykjavík, maa vedligeholde den hans Fader ved Rentek. Skriv. 21. April 1798 tilladte Handel paa Straumfjord, imod at han i Kjöbstaden fører stadig Handel, samt ellers i Overeensstemmelse med Anordningerne, og under den Betingelse, at de Handlende, som have Borgerskab i Grönnefjorden, forbeholdes Ret til at drive Handel paa det nævnte Udliggersted. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1328 (Skriv. til Tofte sst. Nr. 1327). 1805. 23. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til Cancelliet, ang. Tiendens Beregningsmaade m. v. i Island. Khavn den 23. Marts 1805. — Rentek. Isl. Copiebog Litr. Æ, Nr. 1311. 23. Marts.

Ved Skrivelse af 5. Januar d. A. har det behaget det kongelige Danske Cancellie at forlange dette Collegii Betænkning over en Forespörgsel fra Sognepræsten til Stadestad i Sneefjeldsnæs Syssel i Island, Provst Gudmund Johnsen, om det for Præsternes Indkomster i bemeldte Island under 17. Julii 1782 udgivne Reglement endnu i alle dets Artikler skal ansees som gjeldende og forbindende Lov, eller hvorvidt samme maatte være ophævet. — Til tjenstl. Gjensvar skulle vi derfor melde: at forsaavidt Tienden og de övrige saavel Præsternes som Kirkernes Indkomster ved ovenmeldte Reglement ere bestemte at leveres i Natural-Produkter, eller i Mangel deraf med Penge, synes, naar Ydelsen ikke kan præsteres med gode Vare in natura, at medföre Billighed, at de, da Handelen er frigiven og den forhen octroyerede Handels-Taxt er ophævet, efter Sagens Natur nyde Betaling i Penge, efter den Priis som Varene gjelde for i Kjöb og Salg paa den Tid, da Betalingen skulde præsteres, og ikke efter de ved Reglementet bestemte Priser, som grundede paa de forrige Handelstaxter; men at tillige den ved Reglementet fastsatte Regel, hvorefter de Ting, som der skal ydes Tiende af, er

1805. ansat til Hundrede, skulde, som Amtmand Thorarensens
23. Marts. Formening synes at gaae ud paa, forandres derhen, at de tiendepligtige Ting skulde ansættes til Hundrede for hver 4 Rd. de nu gjelde for i Kjöb og Salg, og derefter ydes Tiende, kan Kammeret derimod ikke tilraade, efterdi Tienden ved en saadan Forandring vilde rendere 7 à 8 Gange saa meget som forhen, og altsaa blive altfor trykkende, og aldeles ikke grundet paa Reglementets Esprit af 1782, da en Ko, som i Reglementet staaer for 1 Hdr., kom, da dens Værdie er stegen til 16 à 20 Rd., paa den Maade til at staae for 4 til 5 Hdr. i Tiende; og naar Reglementet siger, at Godset skal vurderes saaledes, at hvert 4 Rigsdalers Værdie skal gjelde 1 Hundrede i Tiende, er det efter Landets Grundlov og Vedtægter ikke anderledes at forstaae, end at 4 Rd. er anseet al Pari med en Ko, og de övrige Ting dertil evaluerte: 6 Malkefaar 1 Hdr. og 8 Beder ligeledes 1 Hdr. — Iövrigt ere vi af lige Tanker med Amtmanden, at der maa bestemmes en almindelig Regel eller Capitel-Taxt, til Bestemmelse for, med hvad Penge-Belöb det, som ikke ydes in natura, skal erlægges; man har og her ved Kammeret en saadan Bestemmelse til Formaal, ved en ny Indretning med Skattevæsenet og Landskyldens Ydelse der i Landet, naar, som vi haabe, Jordegodsets Taxation bliver i dette Aar tilendebragt. Det kongelige Danske Cancellie vil da befinde, at en Anordning herom vil blive af Vigtighed, og at det fortjener den nöieste Overveielse, at bestemme, paa hvad Maade den skal sættes; i den Henseende holde vi for, at det ikke, efter Amtmandens Forslag, blev at overlade alene til Amtmændenes Videtur, men maa henstille til Sammes Overveielse, om det ikke var raadeligt at lade denne Sag endnu et Aar være ubesvaret, eller i andet Fald, at, hvad Beslutning der tages, ikkuns blev gjeldende til videre for dette Aar. Rentekammeret den 23. Martii 1805.

Rentekammer-Skrivelse til den constituerede Stiftamtmand og Amtmand over Sönder-Amtet, ang. Grundleie i Havnefjord. Khavn 23. Marts 1805. — I Anledning af indkommen Besværing fra Skibscapitain Hans Thielsen, der havde etableret Handel og bygget Handelshuse i Havnefjord paa Jorden Ófriðarstaðs Grund, over, at Grundens nuværende Eier, Kjöbmand Sivertsen, havde 1804 forhöiet Grundleien fra 2 Rd. aarlig, som var betalt til Udgang af Aaret 1803, til 12 Rd. aarlig, hvorfor Kammerets Resolution var forlangt, om ikke den ældre Leie skulde bestaae fremdeles: — at skjöndt Kammeret ikke kan indlade sig i at bestemme Leiens Störrelse, som Vedkommende selv maa enes om, vil det dog ikke paatvivle, at den constituerede Stiftamtmand vil være Thielsen behjælpelig til derom at træffe Accord. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1329. (Skriv. til A. Knudsen som Thielsens Befuldmægtigede ang. samme, Copieb. sst. Nr. 1330). 1805. 23. Marts.

Reskript til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Hjalmholt Kirkes Nedlæggelse. Khavn den 29. Marts 1805. — Canc. 1. Departem. Registrant III, 43 (1805, Nr. 105). Rubr. hos Fogtm. VI. 13, 113. 29. Marts.

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Hr. Provst B. Thorgrimsen, Sognepræst til Setberg i Snæfjeldsnæs Syssel udi Vort Land Island, som Eier af Gaarden Hjalmholt, og den derpaa staaende Annexkirke, inden Arnæs Syssel i bemeldte Island, paa Grund af, at bemeldte Annexkirke er næsten faldefærdig, — hele Sognet, hvis Folkemængde er henved 80 Mennesker, bestaaer kun af 7 Gaarde, hvoraf ingen ligger over 1½ dansk Miil fra Hovedkirken Hraungerdi, ligesom der heller ikke paa denne Vei gives betydelige Elve eller vanskelige Steder at reise over; — samt det Pligtarbeide, som ved Kirkens Opbyggelse paalaae det lidet Antal Sognefolk, vilde blive dem forholdsmæssig meer besværligt, end hvor de ere flere; og endelig, at alle

1805. 29. Marts. Vedkommende, nemlig Herredsprovsten, Sognepræsten og Sognefolket, stemme for det Ansögende, har anholdt om, at bemeldte Annexkirke maatte nedlægges, og henlægges til Hovedkirken Hraungerdi, samt at samme Annexkirkes Gjeld af 70 Rd. maatte godtgjöres af de for Kirken indkommende Auctionspenge: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, i Betragtning heraf, samt eders i denne Anledning afgivne Forslag, allern. ville have bevilget og fastsat:

1) at bemeldte Annexkirke paa Hjalmholt i Arnæs Syssel maa nedlægges, og Sognet henlægges til Hovedkirken Hraungerdi. — 2) at samme Annexkirke med tilhörende Ornamenter og Instrumenter maa sælges ved offentlig Auction, og at af den derved udbringende Capital godtgjöres Proprietarius det, han efter Kirkens Portions-Regninger har tilgode, men at det mueligen Overskydende henlægges til Hovedkirken Hraungerdi. — 3) at Proprietarius til Hjalmholt beholder alle sammes hidtilværende Annexkirkes Jordegods og Herligheder som sin Eiendom; men derimod — 4) skal være forpligtet til, Intet at lade Præsten fragaae i hans nu havende aarlige Indtægt af bemeldte Kirke. — Derefter I eder allerund. haver at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalendes eder Gud. Kjöbenhavn den 29. Marts 1805.

29. Marts. **Reskript til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Reduktion af Kirkeqvilderne paa Stad i Grunnavik.** Khavn den 29. Marts **1805.** — Cancell. 1. Departem. Registrant III, 43 (1805, Nr. 104).

Christian den Syvende &c. V. S. B. Da Præsten paa Stad i Grunnevig udi Vort Land Island, Hr. Hjalte Thorberg, har anholdt om, at maatte fritages fra at erstatte de 10 Grunnevig Kirke tilhörende Qvilder, som i de sidstafvigte tre haarde Aar vare bortdöde, uden

nogen Bröde eller Forsömmelse fra hans Side, og da du, Biskop Vidalin, har bevidnet, at dette Andragende er Sandhed, og at Supplikanten er en meget fattig og gjeldbunden Mand, der ikke kan indsætte disse Qvilder igjen paa egen Bekostning, samt at desuden alle de Kirken ifölge Maldagebögerne tilhörende 20 Qvilder ikke kan underholdes paa Mensalgodset, især i haarde Aar, hvilke ikke sjelden indtræffe paa denne nordligste Kant af Landet, saa at Qvilderne i dette Tilfælde blive Beneficiatus mere til Byrde end Fordeel: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, med Hensyn til disse af dig anförte Grunde, samt den af Assessor Einersen paa den constituerede Stiftamtmands Vegne herover afgivne Erklæring, allern. ville have bevilget og fastsat, at fornævnte Præst paa Stad i Grunnevig, Hr. H. Thorberg, allern. fritages fra at erstatte de i Aarene 1800—1803 bortdöde, Grunnevig Kirke tilhörende, 10 Qvilder. Derefter I eder allerunderd. have at rette, og Vedkommende Sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalendes eder Gud. Kjöbenhavn den 29. Marts 1805.

1805. 29. Marts.

Rentekammer-Skrivelse til den constituerede Stiftamtmand og Amtmand over Sönder-Amtet, ang. Embedsjord for Chirurgen i Sönder-Amtets östre Distrikt. Khavn den 6. April 1805[1]. — 6. April.

I Anledning af Chirurg Svein Pålssons Andragende til Cancelliet om at erholde fuld Gage fra Bestallingens Datum (4. Oktbr. 1799) til 1. Juli 1800, „fra hvilken Tid han först, efter Stiftamtmandens Bestemmelse, begyndte at trække Lön", samt om at godtgjöres af Jordebogskassen 12 Rd. aarlig for den ham tilsagte men endnu ikke udlagte frie Brugsjord: — at, da det var oplyst, at P. havde gjort virkelig Tjeneste i Chirurgikatet saavel i som för den Tid, han blev beskikket til Chirurgus, skulde Gagen udbetales ham fra Bestallingens Datum; tillige skulde Amtet bringe i Forslag en bekvemt beliggende Jord til Bopæl for ham, og indtil den dertil var approberet anvise

[1]) Rentek. Skriv. 9. April 1814.

1805. ham aarlig paa Jordebogskassen 12 Rd.[1] — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1353.

6. April.

10. April. **Kongelig Resolution** ang. **den islandske Kyst-Opmaaling.** Khavn den 10. April 1805. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 86, Nr. 29.

Lieutenant v. Ohlsen ville Vi, efter hans Ansögning, i Naade entledige fra de ham overdragne Forretninger ved de islandske Havnes og Kysters Opmaaling. Derimod ville Vi, at han skal fölge med Matrikulerings-Commissairerne i Danmark og overvære deres Forhandlinger under Jordernes Bonitering og Taxering, for at han, efter derved erhvervet Kundskab, kan i sin Tid bruges ved Matrikuleringen i Norge under lige Forhandlinger, hvorhos han iövrigt bliver pligtig til at udföre ogsaa hvilke andre Forretninger Vort Rentekammer maatte finde passende at paalægge ham. Imidlertid beholder han den Lön, 500 Rd. aarligen, som han nu nyder, hvilken udredes paa lige Maade, som Udgifterne til den i Anledning af den norske Matrikuls Forfattelse fornödne oeconomiske Opmaaling. — I Lieutenant v. Ohlsens Sted ansætte Vi allern. Premierlieutenant ved det vesterlehnske Infanterie-Regiment og Landmaaler Michael Smith ved Opmaalingen af de islandske Kyster og Havne, med 300 Rd. eengang for alle til Udredning, 500 Rd. aarlig Lön, 100 Rd. aarlig til en Karl, 40 Rd. aarlig til Hestefoder og 1½ Rd. daglig i Diætpenge for den Tid, han reiser i Forretninger. Og bemyndige Vi allern. Vort Rentekammer til at correspondere med Vort Generalitets- og Commissariats-Collegio, om han

[1]) Chirurgens Forslag, at der maatte blive kjöbt et paa Bakkahjáleiga opfört Pakhuus af Tömmer til Indretning af et lidet Apothek ved Chirurgikatet, vil Rentek. i Skriv. til Cancelliet 14. Septbr. 1805 (Copieb. Litr. Ö, Nr. 5) opsætte indtil den forventede Conference med Matrikel-Commissionen kunde komme istand.

1805.

10. April.

kan vedblive i eller skal udtræde af Nummer ved Regimentet, og i sidste Fald ansættes à la suite, med Forbeholdenhed af Anciennitet, da hans Gage ved Regimentet i saa Fald bliver at udrede paa samme Maade, som den ham for Opmaalingen tilstaaede Lön og Emolumenter, samt de övrige Udgifter ved den islandske Opmaaling. Kjöbenhavn den 10. April 1805[1].

17. April.

Kongelig Resolution ang. Forfattelsen af den nye Matrikel over Island. Khavn den 17. April 1805. — I Rentekammerets Forestilling 9. April bemærkes, at Matrikelcommissionen nu var avanceret saavidt, at Taxationen mentes at ville blive tilendebragt i denne Sommer, „Öerne Vestmannö i Söndre-Amtet og Grimsö i Nordlandet undtagne"; men da disse Öer vare saa ubetydelige, at paa den förste fandtes kun 20 og paa den anden 12 Jorder, var det unödvendigt at forlænge Commissionen derfor eet Aar, da Matrikuleringen af disse Öer kunde udföres af en eller anden af Commissarierne, som maatte blive der i Landet. Kammeret ansaae derfor Arbeidet for fuldendt i dette Aar, og mente, „at man derefter i forestaaende Vinter kan skride til en Matrikuls Forfatning for Island". — „Dette Arbeide vil (bemærker Kammeret) ikke alene blive vidtlöftigt i sig selv, men deraf vil tillige flyde mange meget indviklede Ting at tage under Overveielse". — „Paa hvad Maade disse Ventilationer blive at behandle, saasom ved en dertil anordnende Commission, eller Sammentrædelse med de övrige Collegier, saavidt det kan vedkomme dem, derom forbeholdes i sin Tid nærmere Forestilling. Men da det vilde være nödvendigt, at nogle af de mest kyndige Mænd i Landet maae derved være tilstede, for at kunne give Oplysning til Veiledning i et eller andet Tvivlsmaal, som kunde forekomme, og som ikke, i Mangel deraf, kunne erhverves uden ved Correspondence, som saa at sige kun kan skee eengang om Aaret,

---

[1]) Resolutionen er communiceret Lieuten. Smith, Generalitetet, Lieuten. Ohlsen og Finantskasse-Directionen ved Rentek. Skriv. 20. April 1805 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1363—1365 og 1394) samt den constituerede Stiftamtmand og Amtmand over Sönder-Amtet, ved Rentek. Skriv. 4. Mai s. A. (Copieb. sst. Nr. 1423).

1805. og man maatte tiltroe Taxerings-Commissarierne den störste Kundskab derom, saa indstilles forelöbigen, at Commissarierne
17. April. i samme Efteraar beordres til at reise til Khavn paa de i Resolutionen angivne Vilkaar. — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 86, Nr. 32.

Vi bifalde allern., at Landsoverrets-Assessor Stephen Stephensen og Kammer-Sekretaire og Sysselmand Gunnlög Briem, den Förste dog efter foregaaende Correspondence imellem Vort Danske Cancellie og Vort Rentekammer, beordres til med de fra Island i næstkommende Efteraar afgaaende Skibe at reise her ned til Staden, for tilligemed Cancellie-Sekretair Sivertsen, der opholder sig her om Vinteren, at gaae tilhaande ved indbemeldte Deliberationer i Anledning af den nye islandske Matrikuls Forfattelse. Og tillade Vi derhos, at disse trende Mænd imidlertid maa beholde de dem som Medlemmer af den islandske Matrikulerings-Commission tillagte aarlige Lönninger, og de tvende Förste desuden nyde hver 2 Rd. daglig Diætpenge og fri Ned- og Hjemreise. — Kjöbenhavn den 17. April 1805[1].

17. April. **Kongelig Resolution ang. Præmier for Fiskerie ved Island.** Khavn den 17. April 1805. — I Finants-Collegiets Forestilling 9. April bemærkes, at en driftig islandsk Fisker Gudmund Ingimundsson havde kjöbt en norsk Chaluppe for dermed at forsöge Torskefiskerie, og sögte nu en lige Præmie, som var tilstaaet andre kongelige Undersaatter. Collegiet yttrer, at uagtet Plak. 6. Juni 1787 ikke har forudsat slige Udrustninger fra Island selv, vilde Vedkommende dog have erholdt den der lovede Præmie, ifald Fartöiet havde haft den der bestemte Drægtighed af 15 Commerce-Læster; men efter Maalebrevet var det kun 13½ Læst. Han kunde heller ikke fremlægge nogen ordentlig Journal for 1803, men kun en Optegnelse af ham selv og hans Folk, hvorefter de i det nævnte Aar havde fisket i 52 Dage, og i

[1] Communication til Commissarierne ved Rentek. Skrivelse 12. Mai 1805 (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1440—1441.

den Tid fanget 5993 Stkr. Torsk og 6 Tdr. Kabliau. Handels-Realisations-Commissionen havde dog anbefalet ham til at erholde den ansögte Præmie nu og for Fremtiden, naar han beviste, at Skibet i det mindste i 90 Dage eller 3 Maaneder havde holdt Söen til Fiskerie, og at det havde overvintret i Island. Iövrigt bemærkes, at disse Præmier pleiede at udredes af det udsatte Præmiefond 6000 Rd. aarlig, hvilket endog ikke pleiede at blive opbrugt. — Finants-Collegii Forestillinger med derpaa faldne kongelige Resolutioner fra 1. Januar til 30. Juni 1805, Nr. 180. 1805. 17. April.

Fiskeren Gudmund Ingimundsen bevilge Vi allern. for Fiskeriet med Skibet Delphinen i Aaret 1803, efter de fremlagte Beviisligheder, en Præmie af 135 Rd. — Derhos authorisere Vi Vort Finants-Collegium til at anvise en Præmie af 10 Rd. pr. Commercelæst for de Skibe, som fra Island udredes paa Fiskerie af islandske Indvaanere, under ovenmeldte Betingelser, og forsaavidt den kan afholdes af den udsatte aarlige Præmie-Fond eller den derpaa besparte Summa. Kjöbenhavn i det Geheime-Statsraad den 17. April 1805.

Cancellie-Plakat ang. Vaccinationens Udbredelse. Khavn den 19. April 1805[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805, og i Synodalforsamlingen i Reykjavik 1805. Canc. 2. Departem. Registrant VI, 139 (1805, Nr. 482b). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 129—130. Schou XIV, 320—321 Coll. Tid. 1805, S. 250—251; jevnf. 264—265. 19. April.

Plakat angaaende adskillige til Vaccinationens Udbredelse sigtende Foranstaltninger.

Da flere Aars Erfaringer, baade her til Lands og paa andre Steder, tilstrækkeligen have godtgjort, at Vaccinationen, eller Indpodningen af Kokopper, ved rigtig Behandling, sikkrer mod de for Menneskene naturlige Koppers Voldsomhed: saa har det behaget Hans

[1]) Canc. Circ. 14. Mai 1805.

1805. 19. April. Majestæt, paa det at denne for det Almindelige yderst vigtige Sag end mere kunde fremmes, allernaadigst at befale:

1) At de i begge Rigerne beskikkede Medici og Chirurgi paa Forlangende skulle anvises nogle Subjecter iblandt de Börn, i deres Embedskreds, som nyde offentlig Opdragelse, Underviisning eller Understöttelse, som ikke have haft de naturlige Kopper og ere sunde, for at vaccinere disse, og derved at vedligeholde den friske Indpodnings-Materie. — 2) At naar Nogen befindes syg af de naturlige eller saakaldte Börnekopper, hvad enten disse ere frembragte ved Inoculation eller ved anden Aarsag, skal der, saavel med Sygdommens Anmeldelse, som med de Foranstaltninger, der have til Hensigt at forekomme Smittes Udbredelse, i alle Maader forholdes efter Forordn. af 17. April 1782 for Danmark, og Plak. af 3. Junii 1791 for Norge, angaaende hvad i Tilfælde af smittende Sygdomme bör iagttages. Og — 3) at de, som paatage sig at indpode Kokopper, skulle, til Beviis for den af dem fuldbyrdede Vaccinations Paalidelighed, meddele Enhver, der heldigen har gjennemgaaet samme, en Attest af saadant Indhold, som hostrykte Schema udviser, og hvortil authoriserede Blanquetter skulle vorde Övrighederne tilsendte, for at uddeles til dem, der befatte sig med Vaccinationen; dog at slige Attester ikke medgives Andre, end dem, hvis Vacciner den 8., 9. eller 10. Dag efter Indpodningen ere befundne at være genuine eller ægte. Hvilket herved, til alle Vedkommendes Efterretning og aller underd. Efterlevelse, bekjendtgjöres. Og paa det at denne Plakats Indhold kan komme til menige Mands Kundskab, bliver et passende Antal Exemplarer tilstillede Övrighederne, for at uddeles saavel i Kjöbstæderne som paa Landet i begge Rigerne. — Det kgl. Danske Cancellie den 19. April 1805.

Kokoppe-Indpodnings-Attest. 1805.

C7. N. N. föd i N. N og boende i N. N. Aar gammel, er af mig Underskrevne, Aar den indpodet med, og har ordentlig gjennemgaaet, de ægte Kokopper, som betrygge ham (hende) for Börnekopper i Fremtiden; hvilket herved paa Ære og Samvittighed bevidnes af 19. April.

N. N. den Aar

N. N.
(Embeds-Titel.)

Plakat for Danmark og Norge, ang. Forholdet med straffede Udlændinge. Khavn den 19. April 1805. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805, samt i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1805 — I Cancelliets Forestilling til kgl. Resol. 10. Novbr. 1843 (3. Departem. Forest. Prot. 1843 B, Nr. 170) ansees dog denne Plakat for ikke at være gjeldende i Island. — Canc. 2. Depart. Registr. VI, 139 (1805, Nr. 481). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 131; Schou XIV, 321—322; Colleg. Tid. 1805, S. 278—279. 19. April.

Plakat for Danmark og Norge, angaaende hvorledes med Udlændinge, som hendömmes til offentligt Arbeide, skal forholdes, naar disses Straffetid er udlöben.

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at da Udlændinge, som under et kort Ophold i Vore Riger og Lande have gjort sig skyldige i Forbrydelser, og desaarsag ere blevne hendömte til offentligt Arbeide, ikke sjelden efter udstanden Straf forblive her, uden at vide sig Adgang til lovlige Næringsveie: — saa ville Vi, paa det at saadanne Fremmede ikke skulle falde Vore Stater og det i samme ordnede Fattigvæsen til Byrde, herved allern. have fastsat:

At naar en Udlænding, som ikke forhen i 3 Aar har haft stadigt Ophold og lovlig Næringsvei paa noget

1805. Sted i Vore Riger og Lande, for begangen Forbrydelse
19. April. hensættes til offentligt Arbeide, da bör han, saasnart Straffetiden er udlöben, ved Politiets Foranstaltning bringes ud af Landet. Men dersom han igjen herindfinder sig, da bliver han at hendömme til offentligt Arbeide af samme Art, i dobbelt saa lang Tid som tilforn, og, efter udstanden Straf, atter paa lige Maade at bortsende. — Hvorefter de Vedkommende sig allerunderd. have at rette. Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 19. April 1805.

20. April. **Rentekammer-Skrivelse** til den constituerede Stiftamtmand og Amtmand over Sönder-Amtet, ang. **Falkefangst.** Khavn den 20. April 1805. — At han skal föie den fornödne Anstalt til, at der fanges 30 Stkr. Falke i Island, som næste Aar behövedes til det kongelige Falkonerie. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1366.

23. April. **Cancellie-Circulaire** ang. **Vaccinations-Attester.** Khavn den 23. April 1805[1]. — *see* Cancellie-Circulaire 14. Mai 1805.

27. April. **Rentekammer-Skrivelse** til constitueret Landfoged, Byfoged Frydensberg, ang. **Laugmandstoldens Beregning.** Khavn den 27. April 1805. — Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1405.

Paa den constituerede Landfoged, Hr. Byfoged Frydensbergs Forespörgsel i Skrivelse af 27. Septembr.

[1]) Under s. D. er afgaaet Cancellie-Circulaire „til samtlige Biskopper i Danmark og Norge", at Kongen har resolveret den 8. d. M., at Geistligheden bör opmuntre til Vaccinationens Fremme. Canc. 5. Depart. Brevb. 1805, Nr. 810. Communication af samme Resolution s. D. til Patronen for Universitetet, chirurgiske Academie, Sundheds-Collegium, og udförligere til Vaccinations-Commissionen, i Canc. 2. Depart. Brevb. Nr. 889[b] og 904[b].

f. A. om, hvorledes den ved Forordn. af 7. April 1688 paabudne Laugmandstold i Penge skal ydes, formeldes Dem herved til Svar og behagelig Efterretning, at Laugmandstolden, 2 Sk. pr. Fisk, bliver at beregne efter Species med $2^1/_4$ Sk., og saaledes hos Vedkommende at indfordre. — Rentekammeret den 27. April 1805. 1805. 27. April.

Rentekammer-Skrivelse til constitueret **Landfoged, Byfoged Frydensberg,** ang. **Beregningen af Procento- og Embeds-Skat.** Khavn 27. April 1805. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1407. 27. April.

Da det ikke befindes, at Administrator af Arnestappens Ombud Stephen Scheving er bleven fritagen for at erlægge den ved Forordningerne af 14. Maji 1768 og 12. Junii 1770 paabudne Procentum-Skat af hans Indkomster, saa fölger det af sig selv, at han ikke alene bliver pligtig til at betale den Restance af Procentum-Skat, som han staaer debiteret for ved Jordebogskassen, fra Aarene 1791 og 92, men endog for de fölgende Aaringer at erlægge Paabudet, saafremt hans Indkomster aarlig har belöbet 100 Rd. og derover. — Hvad ellers angaaer Embeds-Skattens Beregning i Almindelighed, da bliver samme at svare af de visse Indkomster for sig, og ligesaa særskilt af de uvisse Indkomster eller Sportler, hvilket formeldes den constituerede Landfoged, Hr. Byfoged Frydensberg, til Svar paa Deres Skrivelse af 21. Septbr. f. A. — Rentekammeret den 27. April 1805.

Kongelig Resolution ang. **Erhvervelse af Certificater for islandske Skibe.** Khavn den 1. Mai 1805. — Ifölge General-Landoeconomie og Commerce-Collegii Forestilling 23. April havde Mægler Hechscher andraget, paa Huset Andresen & Schmidts Vegne, som Commissionairer for Kjöbmand O. Thorlacius paa Bildal, at bemeldte Huus maatte for Magistraten i Khavn aflægge Rheder-Eed til 1. Mai.

1805 Erhvervelse af Certificater og kongelige Passer for en for Th.s
Regning kjöbt Fiskejagt, 18 Læster drægtig. Da det medförte
1. Mai. store praktiske Vanskeligheder at opfylde For. 4. Mai 1803 § 4 med Hensyn til Island, foreslaaer Collegiet, at der gives Undtagelse for de Skibe, der kjöbes for islandsk Regning i de danske Stater. — General-Landoeeconomie og Commeree-Collegii Forestillinger 1805, Nr. 14.

Vi ville allern.: 1) at Handelshuset Andresen & Smith maa af Kjöbenhavns Magistrat meddeles det fornödne Skibs-Certificat til kongelige Passers Erhvervelse for et af dem for Regning af Kjöbmand O. Th. Thorlacius paa Bildahl i Island kjöbt, 18 Læster drægtig, fremmed Skib, naar bemeldte Handelshuus med Lovens Eed bekræfter, at Skibet, efter den dertil givne og for Magistraten fremlæggende Fuldmagt, er kjöbt for bemeldte deres Committents Regning; dog under det udtrykkelige Vilkaar, at de derefter udfærdigende Passer alene blive gjeldende for Hjemreisen til Island. — 2) at Vort Commerce-Collegium i flere aldeles lige Tilfælde maa være authoriseret til at tillade de islandske Kjöbmænds Commissionairer, istedenfor den befalede Rheder-Eed, at aflægge en ligedan edelig Forsikkring for Magistraten her i Staden, hvorpaa de til Udreisen til Island fornödne Skibs-Certificater kunne meddeles dem. — Givet i Vor kgl. Residentsstad Kjöbenhavn den 1. Maji 1805.

8. Mai. **Kongelig Resolution ang. Salg af Stipendie-Jorden Aas, Udlæg af en Jord til Sysselmands-Bolig i Skagafjorden, m. v. Khavn den 8. Mai 1805.** — Efter at Approbationen var udsat paa nogle af de holumske Jorder ved Resol. 2. Mai f. A., havde Kammeret hos Amtmand Thorarensen indhentet Oplysninger: a) at Jorden Ás á Þelamörk var af afg. Biskop Thorlak Skulason (1628—56) legeret til pios usus, saaledes at Afgiften skulde udbetales til en Dimissus fra Holum Skole, som studerede Theologie ved Universitetet i Khavn, og havde de holumske

Biskopper stedse været Administratorer eller Ephori og haft 1805.
Opsyn med Jorden. Amtmanden fandt det derfor utvivlsomt, 8. Mai.
at den ikke hörte til Stolens Gods, men fandt Budet desuagtet approbabelt, da han mente, at vedkommende Stipendiarius vilde være bedre tjent med at oppebære Renten af Kjöbesummen, end den hidtilværende aarlige Afgift. Efter den nye Landskyld evalueret til Penge kunde Jorden nemlig ikke anslaaes til mere end 79 Rd. 16 Sk., og efter den ældre Landskyld til 112 Rd. 48 Sk., saa at man vandt aarlig i Afgiften 4 Rd. 48 Sk. (gammel Afgift værd 4 Rd. 48 Sk., Renten af Kjöbesummen 9 Rd.). — b) Med Hensyn til Krossanes, da mente Amtmanden, at Öen Nonneholmen hörer dertil, saavel paa Grund af Beliggenheden som efter Bispestolens Jordebog, som udtrykkelig anförer, efter A. Magn. Jordebog, „at denne Gaard tilhörer Æggefangst og Æderduunsavling paa Nonneholmen", tillige skal der i Mandsminde stedse være dreven „den Sælhundefangst, som der haves Leilighed til" ved bemeldte Holme, fra Krossanes. Kammeret betvivler derfor ikke, at Nonneholmen hörer til Krossanes og at Budet derfor kan approberes. — c) Flugumýri fandt Amtmanden bekvem for Sysselmanden i Skagafjords Syssel, men derimod ikke for Chirurgen paa Nordlandet, da han ansaae det rigtigst, at den Sidstnævnte boede i Öefjorden, hvor Arnarnes allerede 1760 var bestemt til hans Bolig; kun at Arnarnes laae ikke bekvemt. Skulde Flugumýri ikke blive bestemt til Sysselmands-Bopæl, foreslog Amtmanden Viðvík med Hólakot; han havde derfor ogsaa ladet Afgiften for Viðvík oppebære som för og ikke meddeelt Vedkommende Approbationen (Budet svarede nemlig ikke til Afgiften). Kammeret indstiller derfor ogsaa, at Viðvík holdes tilbage og bestemmes til Sysselmands-Bolig (Forestilling 30. April). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 86, Nr. 41.

Vi approbere allern. de skeete Bud, 236 Rd. for den saakaldte Stipendii-Jord Aas i Öefjords Syssel i Island, 388 Rd. for Jorden Krossanes med Nonneholmen af Holums Bispestols Gods i samme Syssel og 750 Rd. for Jorden Flugumýri med Fossmýri, Byggholt og Rèttarholt af bemeldte Gods i Skagefjords Syssel, under de ved Auctionerne bekjendtgjorte Vilkaar. Og bifalde Vi derhos allern., at Jorden Vidvík med Holakot ikke afhændes men udlægges Sysselmanden i sidstnævnte

1805. 8. Mai. Syssel til Beboelse og Brug, imod at han deraf svarer Landskyld til Vores Kasse, af hvilken derimod til den nye Skole-Indretning i Island udredes Renten, 8 Rd. 38²/₅ Sk., af den budne Kjöbesum. — Kjöbenhavn den 8. Maji 1805[1].

11. Mai. **Rentekammer-Skrivelse** til **Byfoged i Reykjavík** og constitueret **Landfoged Frydensberg**, ang. **Opsendelse af Maal og Vægt.** Khavn den 11. Mai 1805. — Hvorved ham tilsendes et Sæt Maal og Vægt, bestaaende af: 1 Korn-Skjæppe, 1 heel og 1 halv Kutting uden Skaft, 1 heel og 1 halv dito med Skaft, 1 Potte- og 1 Halvpotte-Maal, 1 Pægel- og 1 Halvpægel-Maal, 1 Jern-Alen og 1 to-Lispunds-Bismer, hvilke han skulde anföre som Inventarium i næste Jordebogs-Regnskab og nedsende de gamle og ubrugelige med förste Leilighed. — Rentek. Isl. Copiebog Litr. Æ, Nr. 1436.

14. Mai. **Cancellie-Circulaire** til **Stiftamtmanden og Amtmændene i Island**, ang. **Vaccinations-Attester.** Khavn den 14. Mai 1805. — Cancell. 3. Departem. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1805, Nr. 703. — Det samme Circulaire er under 23. April afgaaet til samtlige Stiftamtmænd, Amtmænd, Grever og Baroner m. fl. i Danmark og Norge. Canc. 2. Depart. Brevb. 1805, Nr 890ᵇ og 903, samt 5. Depart. Brevb. 1805, Nr. 809. Original-Aftryk paa et Ark i Folio. Colleg. Tid. 1805, S. 265; Fogtm. VI. 13, 133 (begge uden at nævne Island).

P. M. Ifölge Hans Majts allerh. Resolution af 8. Martii sidstleden, som ved en Plakat af 19. d. M. igjennem dette Collegium er kundgjort, fremsendes herved et Antal Blanquetter til de allern. befalede Kokoppe-Indpodnings-Attester, som af vedkommende Læger

[1]) Resolutionen er communiceret Amtmand Stephan Thorarensen ved Rentek. Skriv. 18. Mai 1805 (Isl. Copiebog Litr. Æ, Nr. 1452).

skulle meddeles dem, der have vaccineret. — Ved at uddele disse Blanquetter til dem, som befatte sig med Vaccinationen, ville (Tit.) tillige behageligen paalægge de Vedkommende: a) at de, naar de udstæde en slig Vaccinations-Attest, ikke alene skulle underskrive deres Navn, men tillige deres fulde Embedstitel, og b) at de skulle betyde den, til hvem Attesten meddeles, at han haver nöie at gjemme samme. — Det kgl. Danske Cancellie den 14. Mai 1805. 1805. 14. Mai.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand over Vester-Amtet Grev Trampe, ang. **Oversendelse af Reisetelte som Inventarium.** Khavn 16. Mai 1805. — I Anledning af hans Begjæring om at blive forsynet med 2 Telte[1] med Tilbehör, „for herefter at forblive ved Embedet som Inventarium". — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1447. 16. Mai.

Kongelig Resolution ang. **Organisationen af en Interims-Skole paa Bessastad.** Khavn den 17. Mai 1805. — *see* Cancellie-Skrivelse 18. Mai 1805. 17. Mai.

Kongelig Resolution ang. **Lönnings-Tillæg for Biskoppen over Island af Aarhus Bispestols Indkomster.** Khavn den 17. Mai 1805[2]. — *see* Cancellie-Skrivelse 18. Mai 1805. 17. Mai.

---

[1]) Ved kgl. Resol. 29. Mai (Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 86, Nr. 50) bevilges, at Bekostningen til Teltene, 123 Rd. 72 Sk., maatte betales af Rentekammerets Extrafond. — Ved Rentek. Skriv. 7. Oktbr. 1806 (Isl. Copieb. Litr. Ö, Nr. 610) samtykker Rentekammeret i, at de anskaffede 2 Telte maa overföres til Sönder-Amtet som Inventarium, overeensstemmende med en Aftale mellem Amtmændene.

[2]) ophævet ved kgl. Resol. 17. Juli 1822.

1805. 17. Mai. **Reskript til Biskop Geir Vidalin og Assessor Benedikt Gröndal, ang. Underholdningspenge i Hörgsland Hospital.** Khavn den 17. Mai 1805. — Canc. 4. Depart. Registr. 1800—1808, 178 (1805, Nr. 10). Fogtm. VI. 13, 183. Colleg. Tid. 1805, S. 830.

Christian den Syvende &c. V. G. Da Forstanderen ved Hörgslands Hospital udi Vort Land Island, Peter Svendsen, i en til Vort Danske Cancellie indkommen og Os derfra foredraget Ansögning allerund. haver anholdt om, at ham, i Betragtning af Levnetsmidlernes stigende Dyrhed, maatte tilstaaes Forhöielse i den ved Anordningen om Hospitalerne paa Island af 27. Maji 1746 Art. 5. for Hospitalslemmerne fastsatte Betaling, som er 500de (= 5 Hundreder) paa Landsviis i gode og tjenlige Öre, eller 20 Rd. Croner, for en Mandsperson, og 400de (= 4 Hundreder) paa Landsviis eller 16 Rd. Croner for en Qvindesperson: — saa give Vi eder hermed tilkjende, at Vi, med Hensyn til den af eder derover afgivne Erklæring og Vort Rentekammers meddelte Betænkning, allern. ville have bevilget, at Underholdnings-Betalingen for Lemmerne i benævnte Hörgslands Hospital maa, indtil videre, ansættes til 30 Rd. aarlig for en Mandsperson og 24 Rd. for en Qvindesperson, dog altid beregnet til Penge og ikke til Landöres Værdie; men dersom Hospitalets Udgifter derved skulde overstige dets Indtægter, da have I at melde Saadant til vedkommende Amtmand, som skal see Hospitalets Kasse det Manglende refunderet ved Repartition paa Amtet. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive, samt Os at indberette, at I denne Vor Befaling have bekommet. Befalende &c. Kjöbenhavn den 17. Maji 1805.

17. Mai. **Declaration ang. Afdragsrettens Ophævelse mellem samtlige danske og preussiske Lande.** Khavn den 17. Mai 1805. — Ved denne Declaration,

som er emaneret igjennem Departementet for de udenlandske Sager, men ikke publiceret i Island, er den under 17. Decbr. 1790 oprettede og under 5. Januar 1798 udvidede Convention nu extenderet til at gjelde for „alle Hans preussiske Majestæts Herredömme underlagte Lande". — Original-Aftryk (paa Tydsk) hos Schultz, 2 Bl. i 4to. Coll. Tid. 1806, S. 168. 1805. 17. Mai.

Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Island, ang. Tillæg til hans Lön af Aarhus Bispestols Indkomster. Khavn den 18. Mai 1805. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1805, Nr. 832; Resolutionen selv i Canc. 1. Depart. Forestillinger 1805, Nr. 97. 18. Mai.

P. M. Det har allern. behaget Hs. Majt. efter Cancelliets herom allerund. gjorte Forestilling under Gaars Dato[1] at resolvere: „at Biskoppen over Island Hr. Geir Vidalin maa tillægges 600 Rd. aarlig af Aarhus Bispestols Indkomster fra Naadsens-Aarets Udlöb at regne". — Denne kongelige Resolution har Cancelliet hermed den Fornöielse tjenstl. at meddele Deres Höiærv. til behagelig Efterretning. Det kongelige Danske Cancellie den 18. Maji 1805.

Cancellie-Circulaire til Stiftbefalingsmanden. Amtmændene og de Tilforordnede i Landsoverretten i Island, ang. Sysselmænds Bemyndigelse til at anlægge Action m. v. Khavn den 18. Mai 1805[2]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1805, Nr. 901—904. 18. Mai.

P. M. Da der for dette Collegium er andraget[3], at

---

[1]) hævet ved kgl. Resol. 17. Juli 1822.

[2]) jevnf. For. 24. Januar 1838 § 15.

[3]) af Amtmand Steph. Thorarensen, som i Forestilling 1. Oktbr. 1804 havde bemærket, at Sysselmændene i Island fra Arildstid havde selv anlagt Actioner og beskikket Ac-

1805. Justits- og Delinqvent-Sagers Fremme i Island meget
18. Mai. forsinkes, naar vedkommende Amtmand i enhver Sag skal beordre Action og beskikke Actor og Defensor, fordi det Sted, hvor Sagen skal anlægges, ofte ligger 20 til 40 Mile borte fra Amtmandens Bopæl, saa skulde man herved tjenstlig have (Tit.) tilmeldet til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at det kan tillades Sysselmændene at foranstalte Action og beskikke Actores og Defensores i slige Sager, uden Amtmandens særdeles Ordre, undtagen i det Tilfælde, at denne ikke boer længere fra det Sted, hvor Sagen er falden, end een Dags Reise, eller 5 à 6 Mile; dog skulle Sysselmændene, naar de i Overeensstemmelse hermed beordre Action, være pligtige strax derom at underrette Amtet. Det kongelige Danske Cancellie den 18. Maji 1805.

18. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmanden over Island, ang. at Byfogden i Reykjavik bör udstæde Reisepas til Byens Indvaanere. Khavn den 18. Mai 1805.** — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 886—887.

P. M. I Skrivelse til dette Collegium har Byfoged Frydensberg i Reikevig forespurgt om[1], hvem det tilkommer, enten Amtet eller ham som Byfoged, at udstæde Reisepas til de af Kjöbstadens Indvaanere, som reise fra Landet. — Foranlediget heraf skulle man, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tjenstl. melde, at det tilkommer Frydensberg som Byfoged og Politiemester at udstede Pas for Indvaanerne i Reikevig. Det kongelige Danske Cancellie den 18. Maji 1805.

torer og Defensorer indtil For. 3. Juni 1796 blev bekjendtgjort, da ingen Sysselmand nu siden ansaae sig competent til Sligt, uden Amtmandens Ordre.

[1]) Plak. 18. August 1786 § 20.

Cancellie-Skrivelse til Justitiarius og övrige Tilforordnede i Islands Landsoverret, ang. Fremgangsmaaden ved Inhabilitets-Exceptioner ved Landsoverretten. Khavn den 18. Mai 1805. — 1805. 18. Mai.
Publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. August 1805. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1805, Nr. 926—927. Fogtm. VI. 13, 189.

P. M. Justitiarius i den islandske Landsoverret, Magnus Stephensen, har i Skrivelse af 24. Martii sidstl. forlangt dette Collegii Bestemmelse for:

1) hvorledes exceptio judicis inhabilis mod en Tilforordnet i bemeldte Ret bör fremsættes og paakjendes; og — 2) om ikke For. af 7. Maji 1788 Cap. IV. § 18 og For. af 3. Junii 1796 § 40 bör være Regel, saavel i Henseende til beskikkende Tilforordnede i Landsoverrettens ordentlige Medlemmers Forfald, som i Henseende til Sagföreres Beskikkelse ved samme Ret. — Foranlediget heraf skulde man, til fornöden Efterretning, tjenstl. tilmelde DHrr. Tilforordnede i meerbemeldte Ret, at hvad det förste Spörgsmaal angaaer, da bör den omhandlede Exception, i Overeensstemmelse med den 15. § i Höiesterets Instrux, hvoraf herhos fölger et Exemplar[1], fremsættes for Justitiarius, og bör den Tilfor-

---

[1]) Denne § 15 i Höiesterets-Instrux 7. Decembr. 1771 lyder saaledes: „Dersom en Part eller hans Fuldmægtig af en eller anden Aarsag formener sig beföiet til at excipere mod en Assessor i Höiesteret, da skal han det i Stilhed melde for Justitiarius, og godtgjöre Grunden til hans Exception, det Justitiarius da tilkjendegiver den Assessor som det angaaer, og ifald han ikke ifölge deraf finder sig pligtig eller beföiet og villig til at afvige fra Retten medens den Sag forhandles, skal det for hele Höiesteret anmeldes, som da derudi præliminariter deciderer, og foreskriver hvorledes derudinden skal forholdes, dog inden lukte Döre, uden nogen Publication af deres i saa Fald fattende Slutning."

1805. ordnede, mod hvem Exceptionen gjöres, ikke deeltage
18. Mai. i dens Paakjendelse, hvormed bliver at forholde aldeles efter nysnævnte Paragraph i Höiesterets Instrux. — I Henseende til det andet Spörgsmaal bör det have sit Forblivende ved Forordn. af 11. Julii 1800, dens Bydende, da det ikke ansees aldeles nödvendigt, at de ovenanförte af Justitiario allegerede Anordninger fölges ved Constitutioner, især Sagföreres, efterdi Opfyldelsen af disse Anordningers Bud kunde paa Island være forbunden med Vanskelighed, og da den 6. § i Forordn. af 11. Julii 1800 blot nævner en lovkyndig Embedsmand til Constitution i en Tilforordnets Sted. — Endeligen skulle man ikke undlade at anmærke, at det er en Selvfölge, at saavel den beskikkende Tilforordnede, som Sagförerne, bör være det Sprog mægtig, hvori der procederes. Det kongelige Danske Cancellie den 18. Maji 1805.

18. Mai. **Cancellie - Skrivelse til Stiftbefalingsmanden over Island, ang. Salarium for Sagers Förelse ved Landsoverretten.** Khavn den 18. Mai 1805[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 12. Aug. 1805, efter Stiftets Communication ved Skrivelse til Retten af 20. Juli s. A. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 888—889.

P. M. Foranlediget af den med Assessor Einarsens Skrivelse, dat. 16. Martii sidstl., fulgte Begjæring fra Byfoged Frydensberg i Reykevig, om, enten aldeles at fritages for at udföre befalede Sager, eller og at tilstaaes et passende Salarium for sammes Udförelse ved Landsoverretten, skulle man tjenstl. have Hr. Stiftbefalingsm. tilmeldet til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at ham, i Betragtning af de

[1]) Canc. Skriv. 27. Decbr. 1806.

oplyste Omstændigheder[1] kan, efter Sagernes Beskaffenhed og Vidtlöftighed, tilstaaes et Salarium fra 5 til 20 Rd. for hver Sag han befales at udföre. Det kgl. Danske Cancellie den 18. Maji 1805. 1805. 18. Mai.

Cancellie - Circulaire til Stiftbefalingsmanden og samtlige Amtmænd i Island, ang. Thinglysning af Restancelister ved Landsoverretten, m. v. Khavn den 18. Mai 1805[2]. — Cancell. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 905—907. 18. Mai.

P. M. Da det kgl. Rentekammer, ved at tilstille Cancelliet en Skrivelse fra Byfoged Frydensberg i Reykevig, hvori yttres, at de aarlige Afgifts-Restancer i Island ikke kunde blive tilbörlig examinerede under Landsoverrettens nuværende Indretning, fordi bemeldte Overret holdes paa en ubestemt Tid, hvor ingen uden Parterne i de paastævnte Sager möde, tillige har begjært, at dette Collegium vilde foranstalte, at den förste Retsdag i Oktobr. Maaned herefter blev bestemt til Afgifts-Specificationers og Restancelisters Thinglysning ved Landsoverretten, saa har man under D. D. anmodet de Tilforordnede i Islands Overret at föie den i denne Henseende fornödne Foranstaltning. Hvilket man ikke undlader tjenstl. at tilmelde Hr. (Tit.) til behagelig Efterretning og almindelig Bekjendtgjörelse i det Dem anbetroede Amt. Det kongelige Danske Cancellie den 18. Maji 1805[3].

---

[1]) nemlig, foruden de Bekostninger for Justitskassen, der vare forbundne med at overdrage Sagförelsen for Overretten til de fjernere boende Sysselmænd, dette, at „Landsoverretten havde givet det tydelig at forstaae, at han (= den) formente sig bemyndiget til at frakjende dem personam standi, som uden academisk Examen fremstod med Stiftets Authorisation som Sagförere for Landsoverretten".

[2]) Rentek. Skriv. 22. Marts 1806.

[3]) den paaberaabte Skriv. af s. D. fra Cancelliet til de Til-

1805.
18. Mai.

Cancellie-Skrivelse til den constituerede Stiftamtmand, Amtmand Stephan Thorarensen, og Biskoppen over Island, ang. Organisationen af en Interims-Skole paa Bessastad. Khavn den 18. Mai 1805. — Canc. 1. Departem. Brevb. 1805, Nr. 834. — En temmelig udförlig Beretning om de islandske Skoler, og navnlig om Skolens Organisation og Forfatning paa Bessastad findes i „Actmæssig Beretning om det lærde Skolevæsens Tilstand paa Island fra 1799 til 1811" i L. Engelstofts Universitets- og Skole-Annaler 1813, S. 179—247; den her meddelte kgl. Resolution sst. S. 204—206.

Cancelliet har allerund. foredraget Hans Majt Hr. Amtmands og Deres Höiærv. Forestilling betræffende det islandske Skolevæsen, tilligemed den angaaende Universitetet og de lærde Skoler anordnede Commissions herover afgivne Betænkning. — Da Hr. Amtmand og Deres Höiærv. have meldet, at Skolebygningen i Reikevig er saa forfalden, at den ikke uden en Bekostning af 7 à 800 Rd. kan sættes i nogenledes brugelig Stand, og at den endda ikke længere kan bruges end 2 à 3 Aar, samt at der i og ved Reikevig findes intet Sted til Leie, hvor Skolen kunde henflyttes, og paa Grund heraf have De foreslaaet Gaarden Bessestad til Afbenyttelse for Skolen, ligesom og Amtm. Grev Trampe, til hvis Bolig benævnte Gaard har været bestemt, har renonceret paa den og frabedet sig enhver Leie eller nogen Erstatning, har det under Gaars Dato allern. behaget Hans Majt at resolvere:

at indtil det nye Skole-Institut kunde organiseres maa en Interims-Skole oprettes paa Bessestad.

---

forordnede i Landsoverretten i Island (Canc. 3. Depart. Brevb. sst. Nr. 928—929) er publiceret i Landsoverretten 12. Aug. 1805. — Iövrigt er den her befalede Oplæsning af Restancelister m. v. bortfaldet ifölge Rentek. Skriv. 22. Marts 1806.

De har videre anfört, at Bygningen paa Bessestad kræver en betydelig Reparation, förend den kan ansees brugelig til det forommeldte Öiemed, og yttret, at denne Reparation vil kunne afholdes med omtrent 200 Rd., naar De desuden maatte erholde 2000 Stk. Mursteen, 8 Tder Kalk, 100 Stk. Tagstene og 1 Kiste norsk Vinduesglas. — Ligesom bemeldte kongelige Commission har anbefalet disse Forslage, og det kongelige Rentekammer, som Cancelliet i denne Henseende har tilskrevet, har erklæret sig beredvillig til at indkjöbe disse Materialier og besörge deres snarest muelige Afsendelse, saaledes har det allern. behaget Hans Majt. ligeledes at resolvere: 1805. 18. Mai.

„Vi bifalde ovennævnte Forslag".

Videre har Hr. Amtmand og Deres Höiærv. yttret, at det er en uomgjængelig Nödvendighed, at der antages en Spisevært, der for billig Betaling kunde forskaffe Disciplene fornöden Mad og Pleie i Skoletiden, eftersom ingen Gaarde ere i Nærheden af Bessestad, hvor de kunde accordere sig fornöden Opvartning, i hvilken Henseende det er bragt i Forslag, at Spiseværten maatte erholde 60 Rd. aarlig for hver Discipels Spisning og Pleie, samt en aarlig Douceur af 150 Rd. — I Anledning heraf, samt i Overeensstemmelse med hvad fornævnte kongelige Commission har yttret, har det allern. behaget Hans Majt. at bifalde:

1) at Stipendiernes Antal indtil videre maa bestemmes til 24 hele Almissepladser. — 2) at en heel Almisseportion indtil videre maa forhöies til 40 Rd. — 3) at Skolekassen maa svare et Tillæg af 20 Rd. for hver Discipel, som nyder heel eller halv Almisseportion, mod Regres til vedkommende Forældre eller Værger, hvilken dog, i Tilfælde af beviislig Uformuenhed, maa bortfalde. — 4) at disse Stipendier, ligesom forhen, maa enten hele eller halve bevilges af Skoledirectionen, efter Omstændighederne og Subjecternes Duelighed. — I Henseende til den tilkommende Spisevært, og da

1805. Cancelliet ei har troet at burde andrage paa, at den
18. Mai. af Hr. Amtm. og Deres Höiærv. foreslagne Johnsen, der skal være en meget gjeldbunden Mand, indsættes dertil, har det allern. behaget Hans Majt at resolvere:

at Stiftsövrigheden allern. bemyndiges til, efter Overlæg med den ansatte Lector Theologiæ, at antage en dertil velskikket Mand til Spisevært, under foranförte Vilkaar, og paalægges derhos paa bedste Maade at paasee Skolekassens Betryggelse og Skole-Indretningens Tarv, saa og at have nöie Indseende med, at Skole-Oeconomien paa ordentlig Maade föres.

Ligeledes har det allern. behaget allerhöistsamme at resolvere:

at Lector Theologiæ ved bemeldte Skole skal til den, kgl. Commission angaaende Universitetet og de lærde Skoler hvert Aar indgive en Beretning om Skolens Tilstand og Fremgang, og deri tillige anmelde, hvorledes Oeconomien det forlöbne Aar har været fört.

Hvad angaaer de forlangte Inventariisager, da har det kongelige Rentekammer ogsaa erklæret sig villig til at foranstalte sammes snarest mueligste Afsendelse. — Til Transport af Senge, Stole, Borde, o. s. v. fra Reikevig til Bessestad og til disse Inventariisagers Vedligeholdelse og höistnödvendige Reparation, findes ingen Sum af Dem bragt i Forslag. — Men efter det af oftnævnte Commission gjorte Forslag, hvorimod dette Collegium Intet har fundet at erindre, har det allern. behaget Hans Majt at bevilge:

at dertil maa anvendes 300 Rdl.

Da Islands Tarv herefter som hidtil vil gjöre det uundværligt, at de, der fra Skolen dimitteres til geistlige Lære-Embeder, maae under en duelig Lærers Veiledning dertil have erholdt den fornödne Forberedelse, har Commissionen i saa Henseende anbefalet Candidat Steingrim Johnsen med 400 Rd. aarlig Lön og en Gratification af 100 Rd. strax. — Efter Commissionens derhos gjorte Forslag paaligger det ham, foruden hele Re-

ligionens Underviisning, at paatage sig hvad Lærefag efter Biskoppens Skjönnende ved de tvende nuværende Lærere ei kunde bestrides, ligesom at paatage sig Opsynet over den interimistiske Skole-Indretning. — Og da han, i Tilfælde af at han ved Skolen skulde blive ansat, paa det Indstændigste har anmodet Commissionen at forskaffe ham de fornödne literaire Hjælpemidler, har Commissionen foranstaltet, at ikke blot de for Lærerne mest fornödne Böger, men og et bestemt Antal af de fornödne Lære-og Læseböger til Disciplene anskaffes og medgives ham. — Det har allern. behaget Hans Majt paa Cancelliets derom gjorte allerund. Forestilling at resolvere: 1805. 18. Mai.

1) at de ommeldte Udgifter approberes. — 2) at Candidat Steingrim Johnsen under de anförte Vilkaar maa beskikkes til Lector Theologiæ ved Latinskolen i Island.

Hvad de tvende andre Lærere angaaer, da har det allern. behaget Hans Majt at bifalde:

at deres forhöiede Gager maae, for den Tid Skole-Underviisningen uden deres Skyld er ophört, tage sin Begyndelse i nöieste Overeensstemmelse med den kgl. Resolution af 14. Septbr. f. A.

Dette skulde man ikke undlade tjenstl. at tilmelde Hr. Amtm. og Deres Höiærv. til behagelig Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 18. Maji 1805[1].

---

[1]) Canc. Skriv. 20. Mai til Rentek., hvori de nævnte kongelige Resolutioner communiceres, med det Tillæg, at til Læse- og Lærebögernes Anskaffelse vare bevilgede 400 à 500 Rd. (Brevb. sst. Nr. 792). Ligeledes ere Resolutionerne, med samme Tillæg, communicerede Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler ved Cancellie-Skrivelse 18. Mai (Brevb. sst. Nr. 793). — Rentek. Skriv. 21. Mai til Landfoged Frydensberg, hvorved ham meddeles Uddrag af den kongel. Resolution om Gageforholdene, tilföier den Befaling: „paa Skole-Directionens nærmere Requisition at udbetale Foranförte af de til Jordebogskassen indkomne

1805. 18. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Assessor i Landsoverretten i Island, Stephan Stephensen, ang. Udarbeidelsen af Udkastet til den islandske Lovbog.** Khavn den 18. Mai 1805. — Canc. 3. Departement (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 934–935.

P. M. Da Cancelliet af det kongelige Rentekammer er blevet underrettet om, at Hs. Maj' allern. har behaget at resolvere [1], at Hr. Assessor skal beordres til med et af de fra Island i næstkommende Efteraar afgaaende Skibe at reise her ned til Staden, for, tilligemed de övrige til at taxere alt Jordegods i Island befalede Commissarier, at gaae tilhaande ved Deliberationerne i Anledning af den nye islandske Matrikuls Forfattelse, m. v.: saa skulde man herved tjenstl. anmode Dem, behageligen at ville medtage hvad De, ifölge Hs. Maj" Dem under 6. Juni 1800 allern. tillagte Befaling om at indsende Forslag til en almindelig ny Lov for Island, maatte have udarbeidet.[2] Det kgl. Danske Cancellie den 18. Maji 1805.

25. Mai. **Cancellie-Skrivelse til Stiftbefalingsmanden over Island, ang. Hoersagers Behandling.** Khavn 25. Mai 1805. — Canc. 3. Depart. (Norske Justits-Depart.) Brevb. 1805, Nr. 985–986.

P. M. Med en Forestilling fra Assessor Einarsen, som Befuldmægtiget ved Sönderamts-Expeditionerne,

Penge af Holums Bispestols og Skoles Indkomster" (Isl. Copieb. Litr. Æ, Nr. 1467; Gjenpart deraf meddeelt Stiftsövrigheden ved Rentek. Skriv. af s. D. Copiebogen sst. Nr. 1468).

[1]) *see* Resol. 17. April 1805.

[2]) i en Forestilling til Cancelliet 18. Marts 1805 yttrer Assessor Stephensen, at han venter til næste Efteraar (1805) at have 1. og 3. Bog fuldfærdige, og anholder tillige om at faae ved Cancelliet bevirket, at han endnu i 4 Aar maatte beholde den Lön, som ham var tillagt paa 3 Aar ved kgl. Resol. 6. Juni 1800.

har Cancelliet modtaget en Skrivelse fra Sysselmanden i Vester-Skaptefells Syssel John Gudmundsen, hvori han forespörger: om det, naar den Skyldige godvillig vil betale de Böder, som han efter Storedommen er pligtig at erlægge for förste og anden Gang begaaet Hoer, er nödvendigt at der anlægges Action mod ham. — Cancelliet skulde i den Anledning, til behagelig Efterretning og Bekjendtgjörelse for Vedkommende, tjenstligst melde, at da det, især naar den her omhandlede Forseelse oftere igjentages, er, med Hensyn til den lovbefalede Strafs Anvendelse, af Vigtighed at vide, om den Skyldige forhen er dömt, eller ikke, saa bör Sysselmændene, saasnart de blive underrettede om deslige Forseelser, ufortövet foranstalte de Skyldige tiltalte og dömte, og bör dette skee paa den almindelige Rettergangsmaade, da summarisk Procedure i deslige Sager, efter Amtets Forslag, ansees betænkelig at indföre. Det kgl. Danske Cancellie den 25. Maji 1805. 1805. 25. Mai.

Forordning ang. Delinquent-Sagers Indstævning til Overretterne. Frederiksberg 31. Mai 1805[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 30 Oktbr. 1805 samt i Synodalforsamlingen i Reykjavik 1806. Canc. 3. Departem. Registrant III, 72b (1805, Nr. 398). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 174-176; Schou XIV, 329—331; Coll. Tid. for 1805, S. 390—392. 31. Mai.

Forordning angaaende Delinquent-Sagers Indstævning til Lands- og Stifts-Overretterne i Danmark, Norge og Island.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At Vi, til at fremme Rettens Pleie i de Sager, som angaae Forbrydelser, allern. have fundet for godt, i Henseende til disse Sagers Indankning og Behandling for Lands- og Stifts-Overretterne i Danmark, Norge og Island, at anordne fölgende:

[1]) Canc. Skriv. 5. Oktbr. 1822.

1805. 31. Mai. 1) Naar Nogen, som er sat under offentlig Tiltale for Misgjernings-Sag, begjærer den ved Hjemthinget afsagte Dom appelleret, eller Sagen er af den Beskaffenhed, at den, ifölge Anordningerne, bör fra Justitiens Side indstævnes til höiere Ret, skulle Acterne uopholdeligen tilstilles den Övrighedsperson, som herefter nævnes, paa det at denne kan foranstalte det videre Fornödne. — 2) Fra Underretterne i Danmark og Island, samt i de norske Kjöbstæder, fremsendes Domsacten til vedkommende Stiftamtmand eller Amtmand. Paa Landet i Norge derimod til Fogden, af hvem Sagen paa Embedsvegne har været paatalt. — 3) Saasnart den fremsendte Domsact er kommen Övrigheden tilhænde, bör denne strax, ved Paategning paa den ergangne Hjemthingsdom, tilkjendegive saavel den eller de Tiltalte, som og alle andre Vedkommende: at Dommen, ifölge denne Vor Anordning, indstævnes for Lands- eller Stifts-Overretten, og der iblandt de förste Sager vorder foretagen, til hvilken Ret alle Paagjeldende, uden at kunne vente andet Varsel, indkaldes, for i Sagen at svare og Dom at lide; hvorhos og Underdommeren paa lige Maade indvarsles til, sin afsagde Dom at forsvare. Denne Varsels-Paategning har Övrigheden at besörge lovlig forkyndt for alle Vedkommende i Overeensstemmelse med Forordningen af 7de Juni 1760. — 4) I Tilfælde at Sagens Indstævning til Overretten foranstaltes af Fogden, har denne, ved Paategning paa Doms-Acten, at erklære, at han for sit Vedkommende modtager det samme Varsel, som i Sagen er givet. Tillige paaligger det ham strax at gjöre Indberetning til Amtmanden om den skeete Appel, og med samme at fremsende en Gjenpart af den ved Underretten afsagde Dom. — 5) Erklærer den Tiltalte sig tilfreds med Dommen, bör en Udskrift af samme strax tilstilles Amtmanden, som skjönner, om Appel fra Justitiens Side maatte agtes nödvendig. — 6) Naar Forkyndelsen er skeet og paa Acten bevidnet, indsendes samtlige Sagens Documenter til Justitiarius i

Lands- eller Stifts-Overretten, som har at foranledige, at Actor og Defensor beskikkes, og at paasee, at Sagen uden Ophold fremmes, efter den af Actor strax udtagende Stævning, hvilken, med Aftens Varsel, forkyndes for Defensor. — 7) Endelig, da det ikke bör være Nogen, som af Justitien tiltales, formeent, endog uden Stævning fra sin Side, at lade andrage, hvad han til sin Tarv maatte ansee fornödent, og, dersom den ergangne Dom indstævnes for höiere Ret, at paastaae samme forandret eller underkjendt, saa befale Vi: at de Contrastævninger i Delinqvent-Sager, som ved Forordningen af 19de August 1735, § 6, bleve hjemlede, skulle i Fremtiden aldeles være afskaffede. Hvorefter de Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette. Givet paa Vort Slot Frederichsberg, den 31te Maji 1805.

1805. 31. Mai.

Reskript til den constituerede Stiftamtmand og Biskoppen over Island, ang. Hlidarenda Kirkes Qvilder. Frederiksberg den 31. Mai 1805. — Canc. 1. Depart. Registrant III, 65b—66 (1805, Nr. 193).

31. Mai.

Christian den Syvende &c. V. G. Da Sognepræsten for Teig og Eyvindarmule i Rangervalle Syssel udi Vort Land Island, Hr. Sæmund Halfdansen, allerund. har anholdt om, at de den ved allern. Reskr. af 23. April 1802 nedlagte Hlidarenda Kirke i bemeldte Island forhen tilhörende, og Præsten for Teige Menighed tillagte 3 Qvilder maae overdrages ham til personlig Eiendom, paa Grund af, at han har tabt Smörleierne af disse Qvilder, og Præsten af Mangel paa Gaard ingen Fordeel kan have af disse Qvilder; — saa give Vi dig hermed tilkjende, at Vi i Betragtning heraf, samt efter eders herover afgivne Erklæring, som tilligemed Ansögningen er bleven Os allerund. foredraget, allern. ville have bevilget og fastsat, at bemeldte trende Qvilder maae overdrages Sognepræsten til bemeldte Teig og Eyvindarmule, fornævnte Hr. Halfdansen, til personlig

1805. 31. Mai. Eiendom. Derefter I eder allerund. have at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive. Befalende &c. Friderichsberg den 31. Maji 1805.

1. Juni. **Cancellie-Skrivelse til Stiftamtmanden og Biskoppen over Island, ang. Gudstjenestes Afholdelse paa Dansk i Reykjavik.** Khavn 1. Juni 1805. — Canc. 1. Depart. Brevb. 1805, Nr. 896.

P. M. Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. have under 27. Marts sidstl. hertil indsendt en Forestilling fra Byfoged Frydensberg i Reykevig, hvori han paa de sammesteds bosiddende danske Familiers Vegne anholder om, at Gudstjenesten hver anden Söndag maatte holdes paa Dansk i Reykevigs Domkirke.

Foranlediget heraf skulde man tjenstl. melde til behagelig Efterretning, at man, med Hensyn til hvad Hr. Stiftamtm. og D. Höiærv. desangaaende have yttret, Intet finder at erindre imod, at Gudstjenesten indtil videre, saalænge Præken hver fjerde Helligdag holdes paa Annexet Widöe, holdes paa Dansk hver femte Söndag i Reykevigs Domkirke. Det kgl. Danske Cancellie den 1. Junii 1805.[1]

14. Juni. **Forordning for Danmark og Norge, ang. Indförelsen af en ny Pharmacopoea.** Frederiks-

[1]) I en under 23. Marts 1805 afgiven Betænkning havde Domkirkepræsten B. Sivertsen oplyst, at i Domkirkens Sogn, uberegnet Vidö, vare i den Tid 879 Mennesker, „hvoriblandt kun 63 Danske, unge og gamle, af hvilke dog endeel forstaae det islandske Sprog fuldkommen, og de fleste saaledes, at de formodes at kunne höre en Prædiken paa Islandsk med ulige större Nytte, end de fleste af det övrige Sognefolk udenfor Byen vilde höre en dansk Prædiken;" han mener derfor, at dansk Prædiken ikke burde holdes oftere end hver 6te Helligdag.

berg den 14. Juni 1805[1]. — Publiceret ved Landsoverretten i Island den 30. Oktobr. 1805, samt i Synodalforsamlingen i Reykjavik 1806. Canc. 2. Depart. Regist. VI, 192ᵇ (1805, Nr. 731). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. 1805, S. 178—179; Schou XIV, 332—334; Coll. Tid. for 1805, S. 425—427. 1805. 14. Juni.

Forordning, hvorved en ny Pharmacopoea Danica befales indført til Brug i Danmark og Norge.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At da Os allerund. er bleven foredraget, hvorledes den i Aaret 1772 udgivne Pharmacopoea Danica, nu, efter de Fremskridt Lægevidenskaben og Chemien i de senere Tider have gjort, ikke længere kan opfylde sit Öiemed; og at desaarsag en ny Anviisning til at behandle og tilberede de Lægemidler, som i Apothekerne bör falholdes, maa agtes fornöden. Saa have Vi allern. bifaldet det fra Vort Sundheds-Collegium i Kjöbenhavn dertil indgivne Forslag, ligesom Vi og herved anordne og befale: At den af forbemeldte Vort Sundheds-Collegium nylig affattede, og under Titel af Pharmacopoea Danica, Regia Autoritate a Collegio Sanitatis Regio Medico-Chirurgico Hafnienfi conscripta, Hafniæ 1805, hos Möller og Sön trykte, og med et Stempel (der indeholder Bogstaverne R. C. S. i Kobberstik) forsynede, Pharmacopee, skal i begge Vore Riger indföres og fölges, som en ufravigelig Regel, hvorefter Lægemidler overalt i Apothekerne skulle anskaffes, holdes og tilberedes.

Til den Ende skal det herefter paaligge samtlige Apothekere i Danmark og Norge, uopholdeligen at forsyne deres Officiner med de i denne Pharmacopoea Danica anförte simplicia og composita, af hvilke alle de, som i Pharmacopeen opregnes, bör forefindes i ethvert af Hovedstadens og de betydeligere Stæders Apotheker,

[1]) For. 28. Decbr. 1839 (Canc. Skriv. 3. April 1841); Bekjendtgjörelse 25. Juli 1850.

1805. 14. Juni. og i det mindste saamange deraf, som i den Pharmacopeen vedtrykte Selectus medicaminum ere nævnte, være at erholde paa hvert af de övrige Apotheker. Ligeledes bör og samtlige Apothekere nöiagtigen fölge den i Pharmacopeen foreskrevne Præparationsmaade, og ved Medicamenternes Salg rette sig efter den for dem allerede satte, eller herefter anordnende Taxt. Saafremt nogen Apotheker maatte befindes herimod at handle, skal han derfor paa lovlig Maade tiltales, enten til sit Privilegii Forbrydelse, eller til Penge-Böder, efter Forseelsens Beskaffenhed. Iövrigt ville Vi, at saavel Vort Sundheds-Collegium i Kjöbenhavn, som vedkommende Provincial- og Stads-Physici, samt de paa ethvert Sted ellers practiserende Læger, baade i Almindelighed, og især ved de befalede aarlige Visitationer, nöie skulle eftersee, at intet af de i denne Pharmacopee ommeldte, enkelte og sammensatte Lægemidler, savnes i noget Apothek, forsaavidt de der bör falholdes; samt at Apothekerne paa det nöieste fölge den dem givne Anviisning og foreskrevne Taxt. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Fridrichsberg, den 14. Junii 1805.

28. Juni. **Plakat ang. fremmede Seil- Flag- og Compasmagere. Frederiksberg den 28. Juni 1805. —** Publiceret ved Landsoverretten i Island den 30. Oktbr. 1805, samt i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1806. Canc. 2. Depart. Registr. VI, 216b (1805, Nr. 788). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart.-Forr. for 1805, S. 180—181; Schou XIV, 334—335. Coll. Tid. for 1805, S. 435.

Plakat, angaaende at fremmede Seil- Flag- og Compasmagere, som i Danmark og Norge ville nedsætte sig, skulle aflægge Pröve paa deres Duelighed i Compasmager-Konsten.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. At da det er vigtigt for Söfarten, at erholde den mueligste Sikkerhed for de af Seil- Flag- og Compasmagerne forfærdi-

gende Compassers fuldkomne Paalidelighed; saa have Vi fundet det nödvendigt, forsaavidt bemeldte Professionister angaaer, nærmere at bestemme den, fremmede Haandværksmestere i Almindelighed, ved Privilegierne af 29de November 1749 (*rett.* 1748) § 7, tilstaaede Rettighed til, uden foregaaende Pröve paa deres Duelighed at kunne nedsætte sig som Mestere i Vore Riger og Lande. Vi befale derfor: At enhver fremmed Seil- Flag- og Compasmager, der som Mester vil nedsætte sig i Vore Riger og Lande, skal være pligtig til, lige med de sammesteds optagne Mestere, at aflægge den anordnede Pröve paa sin Duelighed i Compasmager-Konsten, forinden det tillades ham her at udöve samme. Hvorefter alle Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet paa Vort Slot Friderichsberg, den 28. Junii 1805.

1805. 28. Juni.

29. Juni.

Cancellie-Skrivelse til den constituerede Stiftamtmand og Biskoppen over Island, ang. Udbetaling af Stipendier til Skole-Disciplene. Khavn den 29. Juni 1805. — Canc. 1. Departem. Brevb. 1805, Nr. 1087.

P. M. I Anledning af den fra Provst Magnussen hertil indkomne og med Stiftets Erklæring forsynede Ansögning, hvori han paa Disciplene Friderich Olsen, John Johnsen og Torfe Magnussen, deres Vegne anholder om, at disse, uagtet de formedelst Skole-Övelsernes Standsning i afvigte Vinter ingen Underviisning har nydt i Reikevig latinske Skole, dog maatte udbetales de dem engang tilstaaede Almissepenge for afvigte Vinter m. v., skulle man, efter herover at have indhentet den for Universitetet og de lærde Skoler anordnede kongelige Commissions Betænkning, ikke undlade tjenstlig at melde til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjörelse for Vedkommende, at ikke alene de ovennævnte trende Disciple, men tillige alle de Andre, der forhen have nydt Skole-Almisse, maae erholde samme udbetalt, lige-

1805. som forhen, naar de med antagelige Attester fra deres
29. Juni. Lærere godtgjöre, at have siden vedblevet og fortsat deres Studeringer. Det kongelige Danske Cancellie den 29. Junii 1805.

19. Juli. **Plakat** ang. **Oprettelsen af en Direction for Universitetet og de lærde Skoler i Danmark og Norge.** Frederiksberg den 19. Juli 1805[1]. — Publiceret i Synodalforsamlingen i Reykjavik 1806, men ikke i Landsoverretten; Plakaten omtaler heller ikke islandske Skole-Sager som underlagte Directionens Bestyrelse. — Canc. 1. Depart. Registr. III, 87 (1805, Nr. 259). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 226—227; Schou XIV, 346—347; Colleg. Tid. for 1805, S. 472. — Cancelliets Skrivelse til Directionen 20. Juli 1805 om dens Oprettelse og Organisation ved kgl. Resol. 3. Juli i Canc. 1. Departem. Brevb. 1805, Nr. 1236; ligeledes til Rektor og Professorer ved Khavns Universitet s. D., sst. Nr. 1243. — Resolutionen 3. Juli hos Fogtm. VI. 13, 243, jevnf. Colleg. Tid. 1805, S. 449—452.

27. Juli. **Cancellie-Circulaire** til samtlige Stiftsoverretter i Norge, samt Landsoverretterne i Island og Vestindien, ang. **Uniformer for Landsoverretternes Medlemmer.** Khavn den 27. Juli 1805[2]. — Publiceret som kgl. Resol. 19. Juli ved Landsoverretten i Island den 16. Decembr. 1805. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 1511. Fogtm. VI. 13, 262. Resolutionen alene i Colleg. Tid. 1805, 476—477.

P. M. Efter at Cancelliet allerund. har foredraget H. Majt. en fra den kongelige Landsoverrets Tilforordnede i Viborg hertil indsendt Ansögning om, at det maatte tillades dem at bære en Rets-Costüme eller Uniform, lig den, som er foreskrevet for Assessorerne i dette Collegium, har det under 19. d. M. behaget Aller-

[1]) Instruction 13. Septbr. 1805. — Directionen ophævet ved Plak. 4. April 1848.

[2]) kgl. Resol. 27. Mai 1852.

höistsamme, i Anledning heraf, allernaad. at resolvere saaledes: 1805. 27. Juli.

„Vi tillade, at de Tilforordnede ved Landsoverretterne i Danmark og Island, samt paa de vestindiske Öer, og Medlemmerne af Stiftsoverretterne i Norge, Politieretten her i Staden, samt Justitiarius i Söretten, maae, ligesom Cancelliets Assessorer, anlægge deels en daglig og deels en Stads-Uniform, samt at den förste maa bestaae i en Kjole med Overslag af carmoisinrödt Klæde og Underfoder af samme Farve, med Opslage og Krave af sort Flöiel, broderede med to Guldslöifer paa Siderne af Kraverne og Armene, forgyldte Knapper, en hvid Vest, graae Pantalons, Stövler og en trekantet Hat med forgyldt Krampe og Knap, og Stads-Uniformen af en lige Couleur, Kjole med een Rad forgyldte Knapper, Underfoder af samme Farve, sort Flöielskrave og Opslage, samt hvide Underklæder, og paa Kjolen samt Krave og Opslager broderede Slöifer". — Hvilken allerhöieste Resolution herved meddeles den kongelige (Landsoverret i Island) til behagelig Efterretning. Det kgl. Danske Cancellie den 27. Julii 1805.

Instruction for den kongelige **Direction for Universitetet og de lærde Skoler.** Frederiksberg den 13. Septbr. 1805[1]. — Ikke bekjendtgjort i Island, som den og ikke heller omtaler islandske Skolesager eller noget Island særlig vedkommende Punkt. — Canc. Instructionsb. 1805, Nr. 2; Rubr. i Canc. 1. Departem. Registr. III, 105 (1805, Nr. 341). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 234—244; Schou XIV, 354—363; Coll. Tid. for 1805, S. 585—590, 596—605. 13. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Grev Trampe, ang. **suspenderede Embedsmænds Lön** 21. Septbr.

[1]) Plak. 19. Juli 1805; Plak. 4. April 1848.

1805. 21. Septbr. under Suspensionstiden. Khavn den 21. Septbr. 1805. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Ö, Nr. 56 *a*.

Til Svar paa Hr. Grevens Forestilling i Skrivelse af 19. Martii d. A., om at suspenderede Sysselmænd maatte, saalænge den mod dem anlagte Action varer, aarlig tilstaaes en Gratification af Jordebogskassen, formeldes tjenstligst: at Kammeret i Skrivelse til Amtet under 27. Martii 1790[1] har yttret den Formening, at den suspenderede saavel som den constituerede Sysselmand kunde blive tjente paa den Maade, at den Constituerede betaler til den Suspenderede det Halve af hvad Sysselets Indkomster belöbe, efter Mandtalsbogen, dog Afgiften til Jordebogskassen fradragen, hvorimod den Constituerede skulde igjen af den kgl. Cassa udbetales det Halve af hvad han saaledes betalte til den Suspenderede, naar han med Amtmandens Attest godtgjorde hvad dette havde belöbet; til hvilken Bestemmelse Kammeret altsaa maa have sig refereret. — Rentekammeret den 21. Septembr. 1805[2].

---

[1]) Denne Skrivelse, til Amtmand Olaf Stephensen, angaaer Indtægternes Deling af Strande Syssel under Sysselmand Haldor Jakobssons Suspension, mellem den constituerede og den suspenderede Sysselmand, men er iövrigt eenslydende med det Efterfölgende (Isl. Copieb. Litr. X, Nr. 2215[b]).

[2]) I Rentek. Skriv. til Grev Trampe s. D. (Copieb. Litr. Ö, Nr. 66, jevnf. Nr. 60) meldes, med Hensyn til den suspenderede Administrator for Arnarstappens Ombud, Stephan Scheving, — der havde anholdt om, at det med Hensyn til den imod ham anlagte Sag maatte have sit Forblivende ved den i Sagen afsagte Underretsdom, og Administrationen igjen overdrages ham uden Tab af Indkomster i Suspensionstiden, da den constituerede Administrator Ólafr Björnsson fordrede alle Indtægterne, — at derom kunde forholdes ligesom ved en Sysselmands Suspension, som i ovenstaaende Skrivelse er bestemt, og en Anden indtil Sagens Uddrag constitueres.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet, Stephan Thorarensen, ang. Mödrufell Hospitals Oplagspenge. Khavn den 26. Septembr. 1805. — At, da Finants-Collegium Intet havde haft imod Amtmandens Forslag om, at Mödrufell Hospitals Penge-Beholdning, af Belöb 142 Rd. 4 Sk., maatte indbetales i Islands Jordebogskasse og Hospitalet deraf nyde 4 Procent fra Indleverings Dato: var Landfogden beordret til at modtage Penge og udbetale Renten aarlig til Amtmanden; ved Modtagelse af Landfogdens Qvittering vil Kammeret tilstille Amtmanden Obligation for Belöbet. — Rentek. Isl. Copieb. Litr. Ö, Nr. 121. (Skriv. til Cancelliet og til Landfogden s. D., Copieb. sst. Nr. 122—123). 1805. 26. Septbr.

Rentekammer-Skrivelse til Amtmand Stephan Thorarensen, ang. Grundlæggelsen af et oeconomisk Fond for Norder-Amtet. Khavn 26. Septbr. 1805. — Isl. Copieb. Litr. Ö, Nr. 126. 26. Septbr.

Angaaende Hr. Amtm.s Forslag i Skrivelse af 12. Septbr. f. A. om, at 115 Rd., som af uæskede Præmier ere opsamlede, og skulle bestemmes til Begyndelse af et oeconomisk Fond for Norder-Amtet i Island, maatte modtages i den kongelige Kasse til Forrentelse med 4 pCt., have vi corresponderet med det kongel. Finance-Collegio, og da dette Collegium Intet imod det Foreslagne har fundet at erindre, saa har Kammeret under D. D. beordret den constituerede Landfoged, Byfoged Frydensberg, at imodtage bemeldte 115 Rd. og fra Indleveringens Dato deraf at udbetale Hr. Amtm. aarlig 4 pCt. Renter. — Ved herom at underrette Hr. Amtm. skulle vi tillige tjenstl. melde, at naar den constituerede Landfogeds Qvittering, for ovenmeldte Capitals Indbetaling til Islands Jordebogskasse til Kammeret indsendes, kan behörig Obligation derfor ventes udstædt og

1805. Hr. Amtm. tilstillet. — Rentekammeret den 26. Septbr.
26. Septbr. 1805 [1].

27. Septbr. **Bevilling for Snedkermester Borgström paa Oplærelse af Svende og Drenge i Reykjavík.** Khavn den 27. Septembr. 1805. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departements) Registrant III, 118. (1805, Nr. 776).

Vi Christian den Syvende &c. G. V., at Vi, efter Snedkermester Borgström, som agter at nedsætte sig i Vor Kjöbstæd Reykevig paa Vort Land Island, og der at ernære sig ved Snedkerprofessionen, hans derom allerund. gjorte Ansögning og Begjæring, allern. have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at han i bemeldte Reykevig Kjöbstæd maa ved berörte hans Profession holde og oplære Svende og Drenge, samt at disse overalt maae ansees og nyde samme Rettigheder, som lovlig indskrevne Laugssvende og Drenge. Forbydende &c. Kjöbenhavn den 27. Septembr. 1805. [ad mandatum].

28. Septbr. **Cancellie-Skrivelse til Justitiarius og övrige Tilforordnede i Islands Landsoverret, ang. Publication ved Landsoverretten og Udgivelse af Övrighedens Bekjendtgjörelser m. v.** Khavn den 28. Septembr. 1805. — Publiceret ved Landsoverretten den 16. Decembr. 1805. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 2037—2038.

P. M. Da det ved Forordn. af 15. April 1776 er befalet, at, naar Nogen anmelder sig for at optage Ödejorder i Island, skal Saadant bekjendtgjöres i Landsthingsbogen.

---

[1]) Rentekammerets Ordre til constitueret Landfoged Frydensberg i Overeensstemmelse hermed. Copieb. sst. Nr. 127.

3 à 4 Maaneder forinden Althinget holdes, men [da] ved Landsoverrettens Oprettelse der i Landet bemeldte Althing er ophævet [og Landsthingsbogen] ikke længere som forhen udgives, saa har denne Mangel foranlediget Amtmanden over Vesteramtet, Grev Trampe, at foreslaae, at tvende Dage om Aaret, den förste Mandag i Martii og Oktobr. Maaneder, maatte berammes til inden Landsoverretten at bekjendtgjöre hvad Övrigheden fandt fornöden, og at disse Dages Forhandlinger maatte ved Trykken gjöres offentlig bekjendte. I Anledning heraf skulle man, da Cancelliet aldeles bifalder dette Amtmandens Forslag, herved tjenstligst anmode DHrr. Tilforordnede om, at ville i denne Henseende föie den fornödne Foranstaltning. — Det kgl. Danske Cancellie den 28. Septembr. 1805[1]. 1805. 28. Septbr.

Cancellie-Skrivelse til Amtmanden over Vester-Amtet, Grev Trampe, ang. Erlæggelse af Afgifter til Revisions-Comptoirerne af Boer i Island, m. v. Khavn den 1. Oktobr. 1805. — 1. Oktbr. Bekjendtgjörelse fra Grev Trampe som Stiftamtmand og Amtmand i Sönder-Amtet 6. Oktbr. 1806: at Cancelliet ved Skriv. 1. Oktbr. 1805 har reskriberet, at den ved For. 13. Januar 1792 befalede Afgift af Fallit- og Stervboer „ikke hidtil har skullet eller fremdeles indtil videre skal svares af saa her i Landet behandlende og sluttende Boer", er publiceret ved Landsoverretten i Island 6. Oktbr. 1806, og trykt i Landsoverrettens Publicanda, Nr. 2, S. 8. — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 2052–2053.

P. M. I Skrivelse af 2. Martii d. A. har Hr. Greve

[1]) I Anledning af denne Cancellie-Skrivelse findes trykt paa Leirárgörðum nogle Nummere af Publicanda ved Landsoverretten, uden Titelblad, men med fortlöbende Sidetal i Oktav, nemlig Nr. 1 og 2, S. 1—8, 1806; Nr. 3, S. 9–16, 1807; Nr. 4 og Nr. 5, S. 17—52, 1809. Mere heraf er ikke Udgiverne bekjendt. Vi citere denne Samling under Benævnelse af „Landsoverrettens Publicanda".

1805. forespurgt, om den ved Forordn. af 13. Januar 1792
1. Oktbr. befalede Afgift, som er bestemt til at erstatte den kgl. Kasse Omkostningerne paa de til Betryggelse for Umyndiges Midler m. m. oprettede Revisions-Comptoirer, ogsaa skal erlægges af de Fallit- og Stervboer, som i Island behandles og sluttes. — Til Svar herpaa skulde man ikke undlade tjenstligst at melde: at forberörte Afgift ei hidindtil har skullet svares i Island, fra hvilket Land det ei endnu er befalet; at Overformynderie-Regnskaber til Cancelliet skulde indsendes, for sammesteds at underkastes Revision. — Det vilde imidlertid unægteligen meget bidrage til de i Island værende Umyndiges Sikkerhed, om der fra dette Land saavel som fra de övrige danske og norske Provindser, aarligen blev indsendt Overformynderie-Regnskaber til Revision ved dette Collegium, og man skjönner ikke, at saadanne Regnskabers Aflæggelse, og de ved samme fornödne Beviisligheders Erhvervelse i Island kunde medföre meget större Vanskelighed end andetsteds; ligesom det vel ei heller kan antages, at den i Forordningen af 13. Januar 1792 befalede Afgift, som, i Tilfælde at en saadan Revision blev paabuden for Island, ogsaa i dette Land maatte erlægges, kunde blive trykkende for de Boer, af hvilke den i saa Fald skulde udredes, hvorimod det snarere er at formode, at Indbyggerne med Fornöielse ville svare denne Afgift, for at blive deelagtige i den Sikkerhed, som ved Revisionen opnaaes i Henseende til Umyndiges Midlers Conservation. — Forinden imidlertid noget videre denne Gjenstand betræffende ved dette Collegium foretages, skulde man herved tjenstligst udbede sig, at Hr. Greve behageligen ville i denne Sag meddele Cancelliet Deres Betænkning. Det kgl. Danske Cancellie den 1. Oktobr. 1805[1].

[1]) Ved Cancelliets Skrivelse s. D. (Brevb. sst. Nr. 2048 og 2049) forlanges Betænkning over denne samme Sag af Stiftamtmanden og Amtmanden i Nord- og Öster-Amtet.

Conditioner for Salget af de saakaldte Borgarfjords-Jorder. Vester-Amts Comptoir (Bessastad) den 17. Oktbr. 1805. — Publiceret ved Landsoverretten i Island 3. Marts 1806, og Rubr. trykt i Samlingen af Rettens Publicanda Nr. 1, S. 1 (jevnf. ovenfor Canc. Skriv. 28. Septbr. 1805 med den dertil föiede Bemærkning). Dertil föies i den straxnævnte Samling Bekjendtgjörelse fra Sysselmanden i Myra Syssel, Gudm. Ketilsson, dat. Svignaskarð 1. Marts 1806, hvorved Salget berammes til 7., 8. og 9. Juli s. A., og disse Jorder bebudes at ville blive opraabte til Salg: Fljótstúnga, Þorvaldstaðir, Hallkelstaðir, Hvammur, Dyrastaðir, Geststaðir, Grjót, Hamar, Sólheimatúnga, Ferjubakki (1/4 Deel) og Álptartúnga (jevnf. Johnsens Jarðatal S. 124—130). — Original-Aftryk paa et Ark i Folio. 1805. 17. Oktbr.

Kongelig Majestæts til Dannemark og Norge bestalter Amtmand over Vester-Amtet i Island, Friderich Greve af Trampe, G. V., at ifölge höiere Befalning vorder först i Julii Maaned næstkommende Aar 1806 Hans Majts tilhörende, i Myre Syssel beliggende, Borgerfjords Jorder opbudne til Höistbydende paa fölgende Vilkaar:

1) Opbudet skeer paa Jordernes vedkommende Thingsteder, uden Hensyn til deres nugjeldende Dyrhed. — 2) De höieste Bud komme under nærmere Approbation, da Kjöberen eller den Höistbydende ikke erholde Eiendoms-Rettighed til Jorden, förend Approbationen er indlöbet. Resolutionen herpaa kan ventes i det fölgende Aar. — 3) De bosatte Pladse og Hjaleier, som ere opbygte af Hjemmegaarden, blive, om de have særskilte Udmarker, opbudne hver for sig. — 4) Af Kjöbesummen kan, om forlanges, de 2/3 Dele blive indestaaende i Jorden, imod at deraf svares 4 pCt. aarlig Rente; men er Leilændingen Höistbydende og bliver Eier af Jorden, gives ham saa Vilkaar, at han af den 1/3 Deel af Kjöbesummen, som andre Kjöbere strax skal betale, behöver först efter 3 Aars Forlöb at betale det Halve, eller den 1/6 Deel, og efter andre 3 Aars Forlöb

1805. den anden 1/6 Deel. Dog staaer det til Kjöberen selv, at
17. Oktbr. betale Mere, eller hele Kjöbesummen, om han vil. — 5) Leilændinger, som erholde deres paaboende Jorder tilkjöbs, ere i 6 Aar frie for at svare Skat af dem. — 6) I de 3 förste Aar efter at Leilændingen er bleven Eier af sin Bygseljord, eftergives ham saa meget af Kjöbesummens Rente, som overgaaer den Landskyld, han för maatte svare; ligeledes om han inden disse 3 Aar betaler Kjöbesummen eller Noget af den, godtgjöres ham Renterne af det, som han saaledes har betalet. — 7) Eier den Leilænding, som bliver Höistbydende paa sin Bygseljord, selv desuden en anden Jord, ansees han som fremmed Kjöber, uden saa at han overlader til Anden denne ham tilhörende Jord, da han i saa Fald, ellers ikke, kan blive deeltagende i ovenanlovede Vilkaar. — 8) Ligeledes tabe Leilændingerne de Rettigheder, som tilstaaes i § 4, 5, 6 og 7, om de sælger igjen den Jord, de kjöbte, förend den Tid er forlöben, for hvilken Leilændingerne, som have kjöbt, tilkommer denne Rettelse. — 9) Alle de Qvilder, som tilhöre Jordegodset, opbydes særskilte, og naar Salget er approberet, skal Betalingen strax udredes, undtagen saa er, at den paa Jorden boende Leilænding har været Höistbydende paa de Qvilder, som tilhörte Jorden, thi da maa Kjöbet for Qvilderne lægges til Jordens Kjöbesum, og i Henseende til dets Udsvar forundes lige Opsættelse, som med denne. — 10) Faste Qvilder paa dette Gods skal aldeles være afskaffede. — 11) Naar Leieqvilder indsættes paa Godset, skal man deri forholde sig, for det förste og indtil anderledes derom bliver fastsat, efter som i Loven er befalet, og hvad anbelanger Qvildernes Antal, eftersom Jorddrotten og Leilændingen vorde overeens om. Denne Contract bör derfor med udtrykkelige Ord indföres i Bygselbrevet, som af Leilændingen modtages, hvilket ligeledes skal sluttes med det Udtryk: at dette skal saaledes gjelde,

indtil anderledes vorder derom anordnet. — 12) Renterne af Kjöbesummerne skal regnes fra det Aars Fardage, som Approbationen derpaa indkommer; at fremmede Kjöbere derimod tilfalder Landskylden fra samme Tid, fölger af sig selv. — 13) Skjöde paa Jorderne blive strax næste Aar efter udgivet til de Leilændinger, som vare Höistbydende, saafremt de det ere begjærende, og til andre Kjöbere, naar 1/3 Deel af Kjöbesummen er betalet, samt Landfogdens Qvittering derfor indsendt til Rentekammeret. — 14) Efterbud antages ikke. — Thi ville de Lysthavende behagentligst indfinde sig til Dag og Sted, som af vedkommende Auctionsholder maatte vorde nærmere bekjendtgjorte. — Vester-Amts Contoir den 17. Oktobr. 1805. 1805. 17. Oktbr.

Cancellie-Plakat ang. Forbud mod Rygters Udbredelse i trykte Skrifter, m. v. Khavn den 18. Oktobr. 1805[1]. — Denne „Plakat, ang. Forbud mod Rygters Indförelse i offentlige Tidender og Falholdelse af Viser, Böger, Almanakker m. v. ved Udraab paa Gaden" (kgl. Resol. 27. Septbr.) er publiceret i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1806, men ikke ved Landsoverretten. Canc. 2. Departem. Registrant VI, 344 (1805, Nr. 1312). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 282; Schou XIV, 379—380; Coll. Tid. for 1805, S. 673—674. 18. Oktbr.

Cancellie-Plakat ang. Tvangsmidler til Inddrivelse af Alimentations-Bidrag. Khavn den 28. Oktbr. 1805. — Publiceret i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1806, men ikke ved Landsoverretten. Rubr. i Canc. 5. Depart. Registr. III, 125 (1805, Nr. 764b). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 284—285; Schou XIV, 380. Coll. Tid. for 1805, S. 725. 28. Oktbr.

Plakat, som bestemmer i hvilke Tilfælde Mödre til uægte Börn kunne vente den Opdragelseshjælp, som

[1]) ophævet ved Plak. 24. Marts 1848.

1805. tilkommer dem hos disses Fædre, inddreven ved Övrig-
28. Oktbr. hedens Foranstaltning.

Hans Majestæt Kongen har, efter Cancelliets derom allerund. gjorte Forestilling, allern. befalet: At uægte Börns Mödre, naar de henvende sig til Övrigheden, for at forhjælpes til de dem hos deres Börns Fædre tilkommende Bidrage til Börnenes Opdragelse, alene skulle være berettigede til at erholde Bidraget for det sidste Aar inddrevet ved de, i Forordningen af 14. Oktober 1763, 10. December 1790 og 12. Julii 1799, bestemte Tvangsmidler, men at de, i Henseende til den Opdragelseshjælp, som i de forbigangne Aaringer var forfalden, ikkun skulle have personlig Tiltale til Börnenes Fædre. — Hvilket herved, til alle Vedkommendes Efterretning og allerund. Efterlevelse, kundgjöres. Det kgl. Danske Cancellie den 28. Oktbr. 1805.

1. Novbr. **Plakat ang. Udstædelse af Reisepasser.** Khavn den 1. Novbr. 1805. — Publiceret i Synodalforsamlingen i Reykjavík 1806, men ikke ved Landsoverretten; iövrigt bemærker Magnus Stephensen: Handbók fyrir hvern mann, S. 213, Anm., at Sysselmænd i Island pleie at udstæde Passer til Udenlandsreiser siden denne Plakat udkom, istedenfor at de forhen bleve udstædte af Amtmændene. — Canc. 5. Depart. Registr. III, 125 (1805, Nr. 765). Original-Aftryk hos Schultz. Qvart-Forr. for 1805, S. 289—290; Schou XIV, 381—382.

Plakat, angaaende hvilke Övrigheds-Personer det tilkommer at udstæde Reisepasser.

Vi Christian den Syvende &c. G. V. I Anledning af indkomne Forespörgseler: Om det enten tilkommer Over- eller Underövrighederne i Kjöbstæderne og paa Landet, at udfærdige Reisepasser for dem, som dermed skulle være forsynede, naar de enten begive dem fra et Sted i Vore Riger og Lande til et andet, eller reise ud af Riget, bliver herved, for at al Tvivlsmaal i saa Henseende kan vorde hævet, fölgende foreskrevet: —

„At Reisepasser i Fremtiden bör udstædes af den underordnede Övrigheds-Person, i Kjöbstæden eller paa Landet, til hvem Politiets Bestyrelse der paa Stedet er overdraget; dog, at med de Fölgesedler og Amtspasser, som bör meddeles det under Lægderne henhörende Mandskab, forholdes som hidindtil". — Hvorefter de Vedkommende sig allerund. have at rette. Givet i Vor kgl. Residents-Stad Kjöbenhavn den 1. Novbr. 1805. 1805. 1. Novbr.

Kongelig Resolution ang. Opförelse af et Observatorium ved Reykjavik. Khavn 1. Novbr. 1805. — For at Landmaalerne i Island kunde have et Sted, „hvor de om Vinteren kunde gjöre Observationer, og tillige opbevare deres Instrumenter, er til dette Brug opfört et Observatorium paa Höiden ved Reykevigs latinske Skole", og var dette opfört af Pisé (d. e. stampet Jord), „for tillige at erfare hvorvidt denne Bygningsmaade kunde være passende i Island". Wetlesen og Frisach havde indsendt Regning over Omkostningerne 415 Rd. 73 Sk. (Forestill. 17. Oktobr.). — Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 86, Nr. 100. 1. Novbr.

Vi bifalde allern.: at den medgaaede Bekostning 415 Rd. 73 Sk. paa et Observatorii Opförelse ved Reykevig til Brug for de ved do islandske Kysters og Havnes Opmaaling ansatte Officierer udredes paa samme Maade som de övrige Udgifter til bemeldte Opmaaling. Kjöbenhavn den 1. Novbr. 1805[1].

---

[1]) Ved kgl. Resol. 29. Novembr. 1805 bevilges, at 100 Rd. godtgjöres Lieuten. Wetlesen, og udredes som andre Udgifter ved den islandske Opmaaling, for at have löskjöbt en Karl af Krigstjenesten, der siden tjente W. paa hans Opmaalingsreiser, men var i Efteraaret 1804 kommen af Dage ved Vaadeskud. Ved samme Leilighed bemærkes, at Islands Kyster nu vare opmaalte fra Flatö i Bardastrands Syssel til Portland. (Rentek. Norske Relat. og Resol. Prot. 86, Nr. 110).

1805. 30. Novbr. **Cancellie-Skrivelse til Biskoppen over Island, ang. Brudevielser. Khavn den 30. Novembr. 1805.** — Canc. 1. Depart. Brevb. 1805, Nr. 2164.

P. M. Efter at have modtaget Deres Höiærv.• Betænkning af 31. August 1805 over den hertil indkomne Forespörgsel fra Provsten i Öster-Skaptafjelds Syssel, Hr. Arne Gisleson, om, hvem det tilkommer at forrette Brudevielsen, naar en Præst indgaaer Ægteskab med et Fruentimmer udenfor hans Provstie eller Syssel, skulde man tjenstl. anmode Dem om, at give fornævnte Provst Gislason Besked i Overeensstemmelse med ovennævnte Deres Betænkning, som Cancelliet finder vel grundet. Det kongelige Danske Cancellie den 30. Novbr. 1805[1].

17. Decbr. **Cancellie-Skrivelse til Justitiarius og övrige Tilforordnede i Landsoverretten i Island, ang. Sagförere ved Landsoverretten. Khavn den 17. Decbr. 1805[2].** — Canc. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 2573 og 2574.

P. M. I Gjensvar paa DHrr. Tilforordnedes Fore-

---

[1]) I den paaberaabte Betænkning fra Biskoppen 31. August 1805 hedder det: „at det som oftest har været Brug i Island, at den Provst, inden hvis Herred Bruden opholder sig, forretter Brudevielsen, naar Brudgommen er Sognepræst, hvad enten saa Brudens Fader er af geistlig Stand eller ikke, hvortil man har formenet sig at finde Adgang i Reskr. 11. Martii 1796 samt Ritualet Cap. IX, pag. 336". „Ikke desto mindre er det" Biskoppens „Formening, at deslige Brudevielser ifölge N. L. 2—8—5 egentlig bör forrettes af den Præst, inden hvis Sogne Bruden opholder sig, naar denne ikke er ham i förste lige eller ulige Grad beslægtet eller besvogret, i hvilket sidste Tilfælde denne Embedsforretning tilhörer Herredsprovsten ifölge Reskr. af 11. Martii 1796 § 1".

[2]) Canc. Skriv. 17. Oktbr. 1837.

spörgsel i Skrivelse til Cancelliet af 16. August d. A., angaaende hvilke Egenskaber der kunne fordres hos de Personer, der skulle antages til at före Sager for Landsoverretten i Island[1], maa man tjenstlig melde: at Retten ikke bör vægre sig ved at admittere dem som Sagförere, der enten have juridisk Examen, eller ere Embedsmænd, eller og paa Grund af Övrighedens Constitution have Præsumtionen for sig, at de ere Lovkyndige. Det kongelige Danske Cancellie den 17. Decbr. 1805.

1805. 17. Decbr.

Cancellie - Skrivelse til Justitsraad Magnus Stephensen, ang. et Legat til det islandske Landoplysnings-Selskab. Khavn den 31. Decbr. 1805. — Cancell. 3. Departem. (Norske Justits-Departem.) Brevb. 1805, Nr. 2661.

31. Decbr.

P. M. Ved et af nu afgangne Bogholder Johan Christian Jensen i Throndhjem oprettet og under D. D. allern. confirmeret Testamente[2], har Testator blandt

[1] Landsoverretten (M. Stephensen, Gröndal, S. Petersen) havde önsket Cancelliets Bestemmelse om: „hvad der bör forstaaes ved Lovkyndige i Forordningen af 11. Juli 1800 § 22 — og om ikke en juridisk Examen eller dog juridisk Betjening i Embede, dertil hos dem udfordres? samt, om det kan være anstændigt og tjenligt, at Dimisser fra Skolerne, ustuderede Bönder, eller theologiske Studentere, forordnes at före Sager for Landsoverretten, og endelig, om denne er forpligtet efter Constitution at admittere saadanne?"

[2] I Testamentet, oprettet af den ovennævnte Bogholder ved Sukkerhuset i Throndhjem J. C. Jensen, og dat. Throndhjem 1. Mai 1802, er § 3 saalydende: „Til det islandske Landoplysnings-Selskab, hvortil jeg hidindtil har contribueret det aarlige Indskud, som et Medlem, giver jeg 50 Rd." Canc. 3. Departem. Registr. III, 144—146 (1805, Nr. 1002). Det Övrige i Testamentet vedkommer ikke Island.

1805. 31. Decbr. Andet legeret til det islandske Landoplysnings-Selskab, hvoraf han har været Medlem, den Summa 50 Rd. — Hvilket herved tjenstl. tilmeldes Hr. Justitsraad som Directeur for bemeldte Selskab, og tjener tillige til Efterretning, at Kjöbmændene Carsten Wensel, Philip Weiser og Mathias Carstensen i Throndhjem ere af Testator indsatte til Executores af dette Testamente. — Det kgl. Danske Cancellie den 31. Decbr. 1805.

REGISTER.

Bevillinger.

1803.	21. Oktbr.	For. ang. Forhöielse af Sportler og Gebyrer, til Indtægt for Skatkammerfondet.
—	19. Novbr.	Canc. Circ. ang. Beregningen af Forhöielse i Sportler og Gebyrer til Skatkammerfondet.
1804.	4. Januar.	Kgl. Resol. ang. Expeditions-Gebyrer ved Rentekammeret.
—	15. Decbr.	Canc. Circ. ang Brugen af Bevillinger.
1805.	27. Septbr.	Bevilling for Snedkermester Borgström paa Oplærelse af Svende og Drenge i Reykjavík.

Biskopper, *see* Geistligheden.

Bispe-Enker, *see* Geistligheden.

Bispestolene, *jevnf.* Skolevæsenet.

1796.	8. Juli.	Reskr. ang. Godtgjörelse for Qvilders Indsættelse paa Holum Bispestols Gods.
1798.	21. April.	Rentek. Skriv. ang. Rentebetaling af Holum Bispestols Midler i Jordebogskassen.
1799.	30. Marts.	Canc. Skriv. ang. Revisionen af Holum Bispestols Regnskaber.
—	17. Mai.	Reskr. ang. Mageskifte af en af Holum Bispestols Jorder.
1801.	13. Juni.	Rentek. Skriv. ang Holum Bispestols Oplagspenge.
—	2. Oktbr.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Holum Bispestol og Skole.
1802.	13. Marts.	Rentek. Conditioner for Salget af Holum Bispestols og Skoles Godser.
—	27. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Holum Bispestols Oplagspenge.
—	7. August.	Canc. Skriv. ang. Oplagspenge for Holum Bispestol.
1803.	2. Juli.	Canc. Skriv. ang. Landskyld af Bispegaarden Holum.
1804.	31. Marts.	Canc. Skriv. ang. Holum Bispestols Oplagspenge.
—	2. Mai.	Kgl. Resol ang. Salget af Holum Bispestols Gods, m. v.
—	13. Oktbr.	Rentek. Skriv. ang. Rentebetaling af Oplagspenge fra Holum.

1805. 8. Mai. Kgl. Resol. ang. Salg af Stipendie-Jorden Aas, Udlæg af en Jord til Sysselmands-Bolig i Skagafjorden, m. v.

Broer (Broen over Jökulsaa), *see* Veivæsenet.

Byfoged (i Reykjavík), *see* Embeder, Embedsmænd, Kjöbstæder.

Böger, Bogtrykkerie, Bibliothek m. v., *jevnf.* Literatur.

1792. 13. Oktbr. Canc. Skriv. ang. Indsendelse til Cancelliet af de trykte Laugthingsböger og Overrets-Acta.

1793. 26. Oktbr. Canc. Skriv. ang. Udgivelse af Overrettens Akter.

1794. 13. Septbr. Canc. Skriv. ang. Hrappsö Bogtrykkeries Rettigheder til at trykke Böger.

1795. 3. Oktbr. Canc. Skriv. ang. Udgivelsen af den islandske Börne-Lærebog.

— 24. Oktbr. Canc. Skriv. ang. en ny revideret Udgave af den islandske Psalmebog.

1796. 16. Juli. Canc. Skriv. ang. den islandske Psalme- og Alterbog.

— 22. Juli. Reskr. ang. Trykningen af den islandske Psalmebog.

1797. 28. April. Reskr ang. de islandske Bogtrykkeriers indbyrdes Forhold.

— 6. Mai. Canc. Skriv. ang. Afkortning af Skolens Bibliothekspenge.

1798. 26. Mai. Canc. Skriv. (Kgl. Resol. 23. Mai) ang. forargelige eller fornærmelige Skrifter m. v.

— 25. August. Canc. Skriv. ang. Terminen for den nye Börne-Lærebogs Indförelse.

1799. 14. Juni. Reskr. ang. Forening af de to Bogtrykkerier i Island.

— 27. Septbr. For. om Trykkefrihedens Grændser.

— 12. Oktbr. Canc. Circ. (Kgl. Resol. 4. Oktbr.) ang. adskillige Punkter med Hensyn til Trykkefriheden.

— 8. Novbr. Privilegium for Bogtrykker Schagfjord, at drive det ham paa Island overdragne Bogtrykkerie m. v.

1800.	29. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Udgivelsen af et islandsk-dansk-latinsk Lexicon.
1802.	8. Mai.	Canc. Skriv. ang. Holum Stifts Andeel i Bogtrykkeriet.
—	10. Juli.	Canc. Skriv. ang. den nye Psalmebogs Indförelse i Island.
1805.	18. Oktbr.	Canc. Plak. (Kgl. Resol. 27. Septbr.) ang. Forbud mod Rygters Udbredelse i trykte Skrifter, m. v.

Capellaner, *see* Geistligheden.

Chirurg, **Chirurgikat**, *see* Medicinalvæsenet.

Collect, *jevnf.* Opmaaling.

1792.	19. Septbr.	Kgl. Resol. ang. Understöttelse af den islandske Collect.
1793.	24. August.	Canc. Skriv. ang. den saakaldte Erichsenske Collect til Geistligheden i Holum Stift.
1794.	7. Juni.	Canc. Skriv. ang. Anvendelsen af Collecten til Holum Stifts Geistlighed.
1795.	1. Juli.	Kgl. Bekjendtgjörelse ang. frivillige Gaver i Anledning af Khavns Ildebrand
—	9. Septbr.	Kgl. Resol. ang. Understöttelse af den islandske Collect.
1796.	24. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Anvendelsen af de saakaldte islandske Penge.
1797.	16. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Opsamlingen af de saakaldte islandske Penge.
—	29. Septbr.	Kgl. Resol. ang. Islands almindelige Ansögning om Handelsfrihed m. v.
1798.	17. April.	Rentek. Skriv. ang. Regnskab for Collectpengene og Meelböderne.
1799.	5. Juni.	Kgl. Resol. ang. Understöttelse af den almindelige islandske Collect.
—	21. Juni.	Kgl. Resol. ang. Laan af den islandske Collect til Landets Forsyning.
—	22. Novbr.	Reskr. ang. Hjelp af den Erichsenske Collect til en Kirkes Bygning.
1801.	15. Juli.	Kgl. Resol. ang. Laan af Collecten til Fiskeriets Fremme.

1801.	31. Juli.	Reskr. ang. Understöttelse til en Geistlig af de saakaldte islandske Penges Renter.
—	26. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. de islandske Collectpenge.
1802.	18. Juni.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 24. Juli) ang. Understöttelse af den islandske Collect i Anledning af Uaar.
—	10. Septbr.	Kgl. Resol. ang. Understöttelse af den islandske Collect til Landets Providering.
—	1. Oktbr.	Kgl. Resol. (Rentek. Skr. 12. Oktbr.) ang. Understöttelse af de islandske Collectpenge.
1803.	5. Febr.	Rentek. Skriv. ang den islandske Collects Status og Anvendelse.
1804.	9. Marts.	Kgl. Resol. ang. forskjellige Udgifter af Finantskassen.

Collegierne, *jevnf.* Bevillinger.

1799.	20. Novbr.	Kgl. Resol. ang. det Danske Cancellies Organisation.
1800.	23. Mai.	For. ang. Udfærdigelsen af Bevillinger og Dispensationer.
—	14. Juni.	Canc. Circ. ang. Regler for Meddelelse af Bevillinger m. v.
—	4. Juli.	Kgl. Resol. ang. Cancelliets Udfærdigelser ad mandatum m. v.
1801.	11. Juli.	Canc. Circ. (Kgl Resol. 12. Septbr. 1800 og 10. Juni 1801) ang. Sagernes Fordeling mellem Cancelliet og Rentekammeret.
1803.	27. Decbr.	Canc. Plak (Kgl. Resol. 23. Decbr.) ang. Expeditioner igjennem Collegierne, og sammes Indlösning.
1804.	4. Januar.	Kgl. Resol. ang Expeditions-Gebyrer ved Rentekammeret.
1805.	19. Juli.	Plak. ang. Oprettelsen af en Direction for Universitetet og de lærde Skoler i Danmark og Norge.
—	13. Septbr.	Instruction for den kgl. Direction for Universitetet og de lærde Skoler.

Commissioner.

1799.	12. Decbr.	Commissorium ang. det islandske Skolevæsen og Justitsvæsen.
1800.	18. Juni.	Kgl. Resol. (Rentek Skriv. 24. Juni) ang. Udnævnelse af en Commission til at forfatte en ny Matrikel over Jordegodset i Island.
—	18. Juni.	Commissorium for den islandske Matrikulerings-Commission.
—	18. Juli.	Commissorium ang. Udarbeidelse af Sportel-Reglement for Rettens Betjente i Island.
1802.	19. Marts.	Kgl. Resol. ang. Skriveres Ansættelse ved den islandske Matrikel-Commission (S. 459, Anm. 1).
—	23. April.	Commissorium ang. Udarbeidelse af Lovforslag om Pantevæsenet og Bestyrelsen af Umyndiges og Stiftelsers Midler i Island m. v.
1803.	10. Juni.	Commissorium ang. Undersögelse af den offentlige Bestyrelse i Island.

Communalvæsen, *jevnf.* Kjöbstæder.

1792.	30. Mai.	Reglement ang. Rævefangst og Rævetold, Lammedrift og Fjeldgang m. v. i Borgarfjords Syssel.

Confirmation, *see* Geistligheden.

Conventioner, *see* Tractater.

Creditvæsenet, *see* Gjelds-Sager, Handel og Skibsfart, Pengevæsenet, Umyndige.

Criminalvæsenet,
jevnf. Lösagtighed, Politievæsenet, Retterne, Tugthuset.

1792.	15. Decbr.	Canc. Skriv. ang. hvorvidt mindre Tyvsstraffe medföre Tab af Æren.
1793.	5. April.	For. om Fængslernes bedre Indretning m. v.
—	5. April.	For. om Delinquent-Omkostningers Ligning, og Revision af de dertil hörende Regnskaber m. v.

1793.	14. Septbr.	Canc. Circ. ang. Paategning af Akter i Delinquent-Sager.
—	9. Novbr.	Canc. Circ. ang. aarlige schematiske Indberetninger om criminelle Fanger m. v.
1794.	5. Septbr.	For. ang. Straf for Qvaksalvere m. v.
1795.	11. April.	Canc. Skriv. ang. Laugmænds Reise-Omkostninger til Extra-Laugthing i Delinquent-Sager.
—	6. Juni.	Canc. Skriv. ang. Reisepenge for lösladte Tugthusfanger.
—	22. August.	Canc. Skriv. ang. Arresthold i Reykjavík.
1797.	5. Mai.	Plak. ang. Attester af Kirkeböger i Delinquent-Sager.
1798.	2. Novbr.	For. ang. Execution af Domme over Umyndige.
—	10. Novbr.	Canc. Circ. ang. Akters Paategning i Delinquent-Sager.
1799.	8. Marts.	For. ang. Underdommeres Pligter i Politie- og Inquisitions-Sager.
—	31. Mai.	For. ang. Aflæggelsen af Tilhjemlings-Eed i Tyvs-Sager.
—	12. Juli.	For. (for Norge) ang. Formildelse af Legemsstraffe.
—	20. Decbr.	Reskr. ang. Underretninger om Forbrydere.
1800.	28. Febr.	Reskr. ang. Paakjendelse af Mulkter for Underdommere eller Sagförere i Delinquent-Sager.
—	21. Marts.	Canc. Plak. (Kgl. Resol. 7. Marts) ang. Diætpenge i Delinquent- og Justits-Sager i Danmark og Norge.
—	28. Marts.	Plak. ang. Regler for Tilhjemlings-Eed i Tyvs-Sager.
1803.	14. Mai.	Canc. Skriv. ang. Akters Expedition i Justits-Sager uden Betaling.
—	14. Mai.	Canc. Skriv. ang. Execution af Tyvs-Domme.
—	24. Septbr.	Canc. Skriv. ang Straffen for Faaretyverie paa Island.
—	19. Novbr.	Canc. Plak. (Kgl. Resol. 11. Novbr.) ang. Hendömmelse i Kjöbenhavns Tugthuus m. v.

1799.	28. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Fattigbidrag af Landphysikus og Apothekeren.
—	24. Decbr.	Canc. Circ. ang. Sager i Anledning af Injurier mod Embedsmænd.
1800.	26. April.	Rentek. Skriv. ang. Skattefrihed for en forhenværende constitueret Sysselmand
—	2. August.	Rentek. Instruction for den islandske Matrikulerings-Commission (§ 14).
—	13. Decbr.	Canc. Skriv. ang Indsendelsen af Embedsmænds Erklæringer.
1801.	1. August.	Canc. Skriv. ang. Frihed for Jordskat af Studenters, Capellaners og Sysselmænds Bopæle.
—	27. Novbr.	Plak. ang. Forbud imod at Uberettigede bære Uniformer eller Distinctionstegn.
—	4. Decbr.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 27. Marts 1802) ang. Rang for Amtmændene.
1802.	23. Marts.	Canc. Skriv. til Stiftamtm. og Amtmænd. i Island (kgl. Resol. 27. Novbr. 1801) ang. Uniformer for disse Embedsmænd.
—	29. Decbr.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 7. Januar 1803) ang. Bestyrelsen af offentlige Stiftelser og Bygninger i Island.
1803.	15. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Ansættelsen af Byfoged og Politiebetjente i Reykjavík.
—	25. Januar.	Canc Skriv. ang. Underretninger om de islandske Forhold.
—	14. Mai.	Canc. Skriv. til Byfogden i Reykjavík ang. Anlæggelse af Uniform.
—	10. Juni.	Commissorium ang. Undersögelse af den offentlige Bestyrelse i Island.
1804.	4. Januar.	Kgl. Resol. ang. Expeditions-Gebyrer ved Rentekammeret.
—	27. Juli.	Canc. Plak. (kgl. Resol. 20. Juli) ang. Borgere som erholde kongeligt Embede.
1805.	27. April.	Rentek. Skriv. ang. Beregningen af Procento- og Embeds-Skat.

1805.	8. Mai.	Kgl. Resol. ang. Salg af Stipendie-Jorden Aas, Udlæg af en Jord til Sysselmands-Bolig i Skagafjorden m. v.
—	16. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Oversendelse af Reisetelte som Inventarium (til Vester-Amtet).
—	18. Mai.	Canc. Skriv. ang. at Byfogden i Reykjavík bör udstæde Reisepas til Byens Indvaanere.
—	27. Juli.	Canc. Circ. ang. Uniformer for Landsoverretternes Medlemmer.
—	21. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. suspenderede Embedsmænds Lön under Suspensionstiden.

Enkekasse.

1792.	20. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Embedsmænds Fritagelse for Indskud i Enkekassen.

Exercitiarii (Eleemosynarii, Degne), *see* Geistligheden.

Expropriation, *see* Landbovæsenet.

Faar, *see* Landbovæsenet.

Fabrikvæsen.

1792.	25. August.	Rentek. Skriv. ang. et Project om Potaske-Tilvirkning i Island.
1799.	28. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Hjaleierne ved Reykjavík.

Falke, Falkefangst.

1794.	10. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Postskibstourenes Indretning, samt Falkefangsten i Island m. v.
—	26. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Falkefangst i Island.
1798.	28. April.	Rentek. Skriv. ang. Falkefangst.
1802.	5. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Falkes Anskaffelse fra Island.
1803.	13. Mai.	Kgl. Resol. ang. Falkes Afsendelse fra Island.
1805.	20. April.	Rentek. Skriv. ang. Falkefangst.

Fattigvæsen, *jevnf.* Hospitaler, Legater og Stiftelser.

1792.	15. Febr.	Gavebrev paa Jorden Vaðall til Fattige.
—	30. August.	Testament til Fordeel for Fattige i Vallanes Rep
1797.	30. Septbr.	Gavebrev og Fundats paa nogle Jorder til Fattige i Vindhælis Rep.
1799.	19. Januar.	Canc. Circ. ang. Attester om Böder til Fattigkasserne ved Forlig.
—	28. Septbr.	Rentek. Skriv ang. Fattigbidrag af Landphysikus og Apothekeren.
1800.	18. Juni.	Skifteforretning, hvorved et Legat oprettes for Fattige i Vopnafjords Rep.
1801.	4. Decbr.	Kgl. Confirmation og Fundats for et Fond, kaldet Fattig-Börse eller Understöttelses-Institut for fattige Enker og faderlöse Börn inden Öefjords Syssel og Kjöbstæd.

Fiskerie, *jevnf.* Handel og Skibsfart.

1792.	7. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Forpagtning af Laxefiskeriet i Elliðaá.
—	7. April.	Rentek. Skriv. ang. Oplysninger til Erhvervelse af Fiske-Præmier.
—	28. August.	Rentek. Circ. ang. Afskaffelse af Præmier for Baadebyggerie.
1793.	18. Septbr.	Reskr. ang. Regler for Garnfiskeriet i Distrikterne Leira, Keflavík, Njarðvík og ved Vogastapi.
1795.	28. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Rettigheden til Laxefangst i Elliðaá.
—	9. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Klipfiskvirkningen i Island.
1797.	13. Oktbr.	Plak. (for Norge) ang. Tilladelse for Fiskere at udsætte deres Garn om Aftenen för Helligdage.
1798.	28. Febr.	Plak. ang. Præmier for Fiskefangst under Island.
—	7. Marts.	Plak. (for Hertugd.) ang. Præmier for Fiskefangst under Island.
1801.	15. Juli.	Kgl. Résol. (Rentek. Skriv. 22. Aug.) ang. Laan af Collecten til Fiskeriets Fremme.

1803.	23. Marts.	Plak. ang. Præmier for Fiskefangst under Island.
1805.	17. April.	Kgl. Resol. ang. Præmier for Fiskerie ved Island.

Forligelsesvæsenet, *jevnf.* Retterne o. s. v.

1795.	10. Juli.	For. ang. Forligelses-Commissioners Stiftelse i Danmark, samt i Kjöbstederne i Norge.
—	19. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Indförelse af Forligelsesvæsenet
1796.	14. Mai.	Canc. Circ. ang. Forligspröve mellem separerede Ægtefolk.
1797.	20. Januar.	For. om Forligelses-Indretninger paa Landet i Norge.
—	20. Januar.	For. ang. Vidners Förelse m. v.
1798.	27. Januar.	Canc. Circ. ang. nogle Punkter vedkommende Forligelsesvæsenet.
—	11. August.	Canc. Circ. ang. Termin for Execution efter Forlig.
—	25. August.	Canc. Skriv. ang. Forligelsesvæsenets Indretning.
—	19. Oktbr.	Reskr. ang. Möder ved Forligelses-Commissionerne.
—	15. Decbr.	Canc. Circ. ang. Möder ved Forligelses-Commissionerne.
1799.	19. Januar.	Canc. Circ. ang. Attester om Böder til Fattigkasserne ved Forlig.
—	15. Juni.	Canc. Skriv. ang. Forligelsesvæsenets Indretning.
—	27. Juli.	Canc. Circ. ang. Prokuratorers Möde ved Forligelses-Commissionerne.
—	17. Decbr.	Canc. Circ. ang. Executioner efter Forlig.
—	24. Decbr.	Canc. Circ. ang. Sager i Anledning af Injurier mod Embedsmænd.
1801.	19. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Betaling til Forligelses-Commissarier.
1803.	21. Mai.	Canc. Skriv. ang. Lokale for Forligelses-Commissioner.
—	15. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Forligelses-Commissariers Befordring.

Forpagtninger, *see* Jordegods-Administration.

1796. 22. Juli. Reskr. ang. Trykningen af den islandske Psalmebog.
— 24. Septbr. Canc. Skriv. ang. Anvendelsen af de saakaldte islandske Penge.
— 15. Oktbr. Canc. Skriv. ang. Forandring i Kirkebönnen.
— 4. Novbr. Reskr. ang. Refstad Præstekalds Nedlæggelse og Kirkens Forflyttelse m. v.
1797. 28. Januar. Canc. Skriv. ang. Fortegnelse over Præstekaldene og Præsterne i Island m. v.
— 15. Juli. Canc. Skriv. ang. Naadens-Aarets Beregning for Bispe-Enkerne i Island.
— 16. Septbr. Canc. Skriv. ang. Opsamlingen af de saakaldte islandske Penge.
— 18. Novbr. Canc. Skriv. ang. Degne og Eleemosynarii.
— 25. Novbr. Canc. Skriv. ang. Præsternes Deeltagelse i Forfattelsen af de oecomiske Tabeller.
— 1. Decbr. For. (for Danmark og Norge) ang. Behandlingen af Ægteskabssager.
— 2. Decbr. Canc. Skriv. ang. Combination af Munkathveraa med Hrafnagils Præstekald.
1798. 20. Januar. Canc. Skriv. ang. Naadens-Aar for Bispe-Enkerne i Skalholts Stift.
— 6. Juli. Reskr. ang. Henlæggelse af to Gaarde til Leiraa-Sogn.
— 25. August. Canc. Skriv. ang. Terminen for den nye Börne-Lærebogs Indförelse.
1799. 4. Januar. For. ang. Afskaffelse af Trolovelser.
— 15. Juni. Canc. Skriv. ang. Lön for Stiftsprovstens Function under Vacance.
— 20. Juli. Canc. Skriv. ang. Bopæl for Biskoppen.
1800. 10. Januar. Reskr. ang. Præstekaldet Stadastads Fritagelse for en aarlig Ydelse til den astronomiske Observator.
— 22. Febr. Canc. Skriv. ang. at Combination af et Lectorat ved Latinskolen med Domkirkepræstens Embede ikke kan bevilges.

1800.	25. Oktbr.	Canc. Circ. ang. aarlige Indberetninger om Geistligheden.
—	12. Novbr.	Kgl. Resol. ang. almindelig Folketælling i Kongens Riger og Lande.
—	28. Novbr.	Reskr. (til Biskopperne) ang. en almindelig Folketælling.
1801.	23. Marts.	Canc. Skriv. ang Præstekaldet Gardar paa Akranæs.
—	31. Juli.	Reskr. ang. Understöttelse til en Geistlig af de saakaldte islandske Penges Renter.
—	1. August.	Canc. Skriv. ang. Frihed for Jordskat af Studenters, Capellaners og Sysselmænds Bopæle.
—	2. Oktbr.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Holum Bispestol og Skole.
1802.	8. Mai.	Canc. Skriv. ang Studenters Beskikkelse til de ringeste Præstekald.
—	25. Juni.	Reskr. ang. Henlæggelse af to Gaarde fra Annex-Sognet Hraun til Hovedsognet Sandar i Dyrafjord.
—	10. Juli.	Canc. Skriv. ang. den nye Psalmebogs Indförelse i Island.
—	2. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Tiendeydelse af Præstegaarden Storenup.
1803.	28. Mai.	Canc. Skriv. ang. Enkepensionen af Præstekaldet Gardar paa Akranæs m. v.
—	1. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Uddelingen af de til Præste-Enker bestemte Penge.
1805.	23. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Tiendens Beregningsmaade m. v. i Island.
—	18. Mai.	Canc. Skriv. (kgl. Resol. 17. Mai) ang. Tillæg til Biskoppens Lön af Aarhus Bispestols Indkomster.
—	1. Juni.	Canc. Skriv. ang. Gudstjenestes Afholdelse paa Dansk i Reykjavík.
—	30. Novbr.	Canc. Skriv. ang. Brudevielser.

Ginklofi, *see* Medicinalvæsenet.

Gjelds-Sager, *jevnf.* Arv og Skifte, Retterne.

1792.	28. Decbr.	For. ang. Skibsfolks Rettigheder i Concurs-Boer.
1793.	12. April.	For. ang. Underholdnings-Penge for Gjelds-Arrestanter.
1794.	19. Decbr.	For. ang. Respondentia-Breve.

1797.	15. Decbr.	For. ang. Forbud mod Arrest eller Indförsel i Haandværks-Redskaber.
1798.	9. Febr.	For. ang. Afskrivning paa Gjeldsbreve.
1804.	26. Oktbr.	For. ang. Umyndiges Gjeldsbreve.
—	14. Decbr.	Canc. Plak. (kgl. Resol 7. Decbr.) ang. Fornyelse af Umyndiges Gjeldsbreve.

Haandværker.

1799.	16. Mai.	Bevilling for en Kleinsmedmester i Reykjavík.
1805.	28. Juni.	Plak. ang. fremmede Seil-, Flag- og Compasmagere.
—	27. Septbr.	Bevilling for Snedkermester Borgström paa Oplærelse af Svende og Drenge i Reykjavík.

Handel og Skibsfart,

jevnf. Collect, Kjöbstæder, Lodsvæsenet, Maal og Vægt, Söpasser.

1792.	10. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Regler for Udstædelse af Borgerbreve til Handel.
—	1. Juni.	Rentek. Plak. ang. Handelen paa Island.
—	13. Novbr.	Rentek. Skriv. ang. de Handlendes Pligt at holde Dug og Disk i Kjöbstæderne.
—	28. Decbr.	For. ang. Skibsfolks Rettigheder i Concurs-Boer.
1793.	9. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Ophævelse af et Handels-Anlæg paa Önundarfjord.
—	9. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Handel i Havnefjord (S. 88, Anm. 2).
—	9. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Udsættelse af Sömærke paa Helgasker i Havnefjorden.
—	2. April.	Rentek. Skriv. ang. Nægtelse af Anlæggelse af et Handels-Etablissement paa Straumfjord.
—	23. April.	Rentek. Plak. ang. nærmere Bestemmelser om nogle Punkter vedkommende den islandske Handel.

1793.	27. April.	Rentek. Skriv. ang. Sysselmændenes Eftersyn af Varebeholdninger.
—	27. April.	Rentek. Skriv. ang. Tilladelse til et Fiskevirknings- og Handels-Anlæg paa Seydisfjord.
—	6. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Tilförsel af Contanter til Island.
—	28. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Ophævelse af Handels-Anlægget paa Lángeyri.
—	8. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Ophævelse af nogle Handels-Anlæg.
—	21. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Handelsprisernes Forhöielse om Vinteren.
—	21. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Forslag til et Korn-Magazins Oprettelse i Island.
1794.	25. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Forslag om Landkræmmeres Ansættelse i Island.
—	25. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Etablissementet paa Seydisfjord.
—	28. Marts.	Plak. ang. Söpasser og Skibs-Documenter i Krigstider.
—	5. April.	Rentek. Skriv. ang. Handels-Berettigelse. Benyttelsen af Fortöinings-Redskaber o. s. v.
—	5. April.	Rentek. Skriv ang. Forslag om at gjöre Thorlakshöfn til Udliggersted, og om Udvidelse af Reykjávik Kjöbstæds Handels-Distrikt.
—	20. Juni.	Reskr. ang. Auctions-Salarium ved Salg af islandske Varer.
—	23. Juli.	For. ang. en extraordinair Afgift paa Skibe og Varer.
—	26. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Executioner af Handels-Restancer.
—	29. Juli.	Toldk. Circ. ang. Udförsels-Afgift af islandske Varer m. v.
—	19. Decbr.	For. ang. Respondentia-Breve.
1795.	9. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Klipfiskvirkningen i Island.
1796.	1. April.	For. ang. Salg og Handel med Gift.
1797.	1. Febr.	For. om Tolden og Kjöbstæd-Consumtionen i Danmark og Norge.
—	29. Septbr.	Rentek. Plak. ang. Vægt af Fisk og Meel, samt Oplag af Varer i Island m. v.

1803. 27. Mai.	Plak. ang. Forsigtigheds-Regler mod Smitte af Kopper og Mæslinger.
— 1. Juni.	Plak. ang. Foranstaltninger i Anledning af Krigens Udbrud.
— 8. Juni.	Plak. ang. Erhvervelsen af Certificater for Biilbreve.
— 17. Juni.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 25. Juni) ang. Understöttelse til Indkjöb af Födevarer for nogle Egne i Island.
— 1. Juli.	For ang. de kongelige latinske og algierske Söpassers Fornyelse m. v.
— 9. Novbr.	Plak. ang. nærmere Bestemmelser ved danske Skibes Maal og Mærke.
1805. 1. Marts.	Admiralitetets Instrux for Lodser i Danmark og Norge, ang. Behandlingen af mistænkte Skibe.
— 23. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Tilladelse til Handel paa Straumfjord.
— 23. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Grundleie i Havnefjord.
— 1. Mai.	Kgl. Resol. ang. Erhvervelse af Certificater for islandske Skibe.
— 28. Juni.	Plak. ang. fremmede Seil-, Flag- og Compasmagere.

Hoer, *see* Lösagtighed.

Hospitaler.

1792. 28. April.	Rentek. Skriv. ang. Gufunes Hospitals Forpagtning.
— 28. April.	Rentek. Skriv. ang. Benyttelsen af Kaldaðarnes Hospital fra de forskjellige Sysseler.
1793. 18. Septbr.	Kgl. Resol. ang Nedlæggelsen af Gufunes Hospital.
1794. 22. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Hoverie-Ydelse til Hospitalet paa Gufunes.
— 26. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Adgang til Benyttelsen af Kaldaðarnes Hospital.
1800. 19. Juli.	Canc. Skriv. ang. Hospitalernes og Tugthusets Bestyrelse.
1801. 14. Marts.	Canc. Skriv. ang. nogle Punkter vedkommende Medicinalvæsenet i Island (§ 4).

1801.	25. Septbr.	Reskr. ang. Forböielse af de for Lemmerne i Hallbjarnareyri Hospital bestemte Underholdningspenge.
1802.	10. August.	Canc. Circ. ang. Indberetning om Hospitalernes Forfatning.
1805.	17. Mai.	Reskr. ang. Underholdningspenge i Hörgsland Hospital.
—	26. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Möðrufell Hospitals Oplagspenge.

Hoverie, *see* Landbovæsenet.

Höiesteret, *see* Retterne.

Instructioner.

1800.	31. Mai.	Canc. Skriv. ang. Udarbeidelse af en ny Instrux for Landphysikus og Chirurgerne i Island.
—	2. August.	Rentek. Instruction for den islandske Matrikulerings-Commission.
1803.	7. Juni.	Rentek. Instruction for de til Opmaaling af Islands Kyster og Havne beskikkede Landmaalere.
1805.	13. Septbr.	Instruction for den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler.

Inventarium, Inventarii-Qvilder, *see* Bispestolene, Geistligheden, Jordegods-Administration, Kirker.

Jagten, *jevnf.* Falke, Falkefangst.

1792.	7. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Forbud imod at dræbe Rensdyr.
—	15. Septbr.	Rentek. Skriv. ang Kongens Forkjöbsret til Hvidbjörne-Skind.
1794.	18. Juni.	Kgl. Resol. ang. Tilladelse til Rensdyr-Jagt.
1798.	7. Novbr.	Kgl. Resol. ang. Rensdyrjagten i Island.

Jordebog,

jevnf. Bispestolene, Jordegods-Administration, Landbovæsenet.

1800.	18. Juni.	Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 24. Juni) ang. Udnævnelse af en Commission til at forfatte en ny Matrikel over Jordegodset i Island.

1800. 18. Juni. Commissorium for den islandske Matrikulerings-Commission.
— 2. August. Rentek. Instruction for den islandske Matrikulerings-Commission.
— 27. Septbr. Rentek. Skriv. ang. Udvidelse af Matrikel-Commissionens Hverv.
1802. 18. Marts. Rentek. Skriv. ang. Modificationer i Reglerne for Matrikuleringen.
— 24. Marts. Rentek. Plak. ang. Mulkt for Gjenstridighed mod Taxations-Commissionen i Island.
1803. 24. Septbr. Rentek. Skriv. ang. Jordtaxationen i Norder-Amtet.
— 24 Septbr. Rentek. Skriv. ang. Jordtaxationen i Guldbringe Syssel.
1805. 17. April. Kgl. Resol. ang. Forfattelsen af den nye Matrikel over Island.

Jordebogs-Kassen, *see* Regnskabsvæsenet.

Jordegods - Administration,
jevnf. Landbovæsenet, Regnskabsvæsenet.

1794. 31. Mai. Rentek. Skriv. ang. Salg af den kgl. Landskyldsfisk ved Auktion.
1796. 2. April. Rentek. Skriv. ang Indbetalingsmaaden af de kongelige Intrader.
— 24. Mai. Rentek. Skriv. ang. Erlæggelsesmaaden af Qvildeleier.
1797. 20. Mai. Rentek. Skriv. ang. Salg af den kgl. Landskyldsfisk ved Auktion.
1799. 13. April. Canc. Skriv. ang. Administrationen af Holum Skoles Gods m. v.
— 17. Mai. Reskr. ang. Mageskifte af en af Holum Bispestols Jorder.
— 25. Mai. Rentek. Skriv. ang. Jordbrug for Sysselmanden paa Vestmannöerne.
1800. 18. Juni. Kgl. Resol. (Rentek. Skriv. 24. Juni) ang. Udnævnelse af en Commission til at forfatte en ny Matrikel over Jordegodset i Island.
— 2. August. Rentek. Instruction for den islandske Matrikulerings-Commission (§ 13).
1802. 13. Marts. Rentek. Conditioner (Rentek. Skriv. 18. Marts) for Salget af Holum Bispestols og Skoles Godser.

1802.	14. Juli.	Rentek. Skriv. ang. at Ingen kan tvinges til at antage Kongens Jorder til Bygsel.
1803.	16. Novbr.	Kgl. Resol. ang. Bemyndigelse for Rentekammeret at bevilge Mageskifter paa Jordegods.
1805.	17. Oktbr.	Conditioner for Salget af de saakaldte Borgarfjords Jorder.

Jordemodervæsenet *see* Medicinalvæsenet.

Justitsvæsenet, *see* Retterne.

Kirker, *jevnf.* Geistligheden, Skatter og Afgifter, Tiende.

1792.	20. Januar.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Klosterkirken paa Skriða.
—	10. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Bjarnanes Kirkes Vedligeholdelse.
—	14. April.	Canc. Skriv. ang. Udsættelse af Kirkernes Beholdninger paa Rente.
—	29. Decbr.	Canc. Skriv. ang. Reykjavík Domkirkes Qvilder.
1793.	22. Juni.	Canc. Skriv. ang. Hraungerdi Kirkes Inventarium.
—	22. Juni.	Canc. Skriv. ang. Indberetning om Kirkernes Visitation.
—	6. Juli.	Canc. Skriv. ang. Storanup Kirkes Inventarium
1794.	4. April.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Kirken paa Laugarnes.
—	5. April.	Rentek. Skriv. ang. Tugthus-Contributionen af Proprietair-Kirkegodset.
—	23. Mai.	Reskr. ang. Formindskelse af Inventarium til Hofs Kirke i Alptafjord.
—	31. Mai.	Rentek. Skriv. ang. Reykjavík Kirkes Regnskabsförelse m. v.
—	21. Juni.	Canc. Skriv. ang. Kirkjubæ Kirkes Inventarium.
—	21. Novbr.	Reskr. ang. Anvendelse af en Kirkes Overskud til Understöttelse for en anden.
1796.	10. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Vidöe Kirkes Qvilder.
—	4. Novbr.	Reskr. ang. Refstad Præstekalds Nedlæggelse og Kirkens Forflyttelse m. v.

1797.	26. Mai.	Reskr. ang. Nes Kirkes Nedlæggelse m. v.
—	26. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Lön for Medhjælperne og Klokkeren ved Domkirken i Reykjavík.
1798.	19. Septbr.	Kgl. Resol. ang. Salg af den halve Gaard Hrafnagil til den derværende Kirke.
—	20. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Betaling for Revision af Kirke-Regnskaber.
1799.	8. Febr.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Annex-Kirken Stora-Hof.
—	5. April.	Reskr. ang. Mageskifte af en til Præstekaldet Klyppstad henlagt Jord.
—	22. Novbr.	Reskr. ang. Hjelp af den Erichsenske Collect til en Kirkes Bygning.
—	24. Decbr.	Reskr. ang. Opbyggelse af Kirken paa Gilsbakki.
1800.	23. Mai.	Reskr. ang. Gufudal Kirkes Inventariipenge.
1801.	2. Januar.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Annex-Kirken paa Víðimýri.
—	31. Juli.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Kirken paa Snæfokstaðir m. v.
1802.	5. Febr.	Reskr. ang. Eftergivelse af en fratrædende Præsts Gjeld til Mosfell Kirke.
—	13. Febr.	Canc. Skriv. ang. den forhenværende Skál Kirkes Forstrandsret.
—	23. April.	Rentek. Skriv. ang. Nedlæggelse af Kirken paa Hlíðarenda.
—	25. Juni.	Reskr. ang. Anlæggelse af en Kirkegaard paa Skál.
—	25. Juni.	Reskr. ang. Henlæggelse af to Gaarde fra Annex-Sognet Hraun til Hovedsognet Sandar i Dyrafjord.
—	3. Decbr.	Reskr. ang. Husafell Kirkes Inventariipenge.
1803.	27. Mai.	Reskr. ang. Nedlæggelsen af Halvkirken paa Arnarbæli i Dala Syssel.
—	27. Mai.	Reskr. ang. Nedlæggelse af Aas Kirke i Rangarvalla Syssel.
1804.	25. Febr.	Canc. Skriv. ang. Vedligeholdelsen af Kirken paa Grimsey.
—	30. Juni.	Canc. Skriv. ang. Godtgjörelse for en Kirkes Gjæld til Beneficiarius.

1800. 26. April. Rentek. Skriv. ang. ubenyttede Byggepladser i Reykjavík.
1802. 18. Marts. Rentek. Skriv. ang. Indsendelse af Prospect-Tegning af Reykjavík.
— 20. Marts. Rentek. Skriv. ang. Udviisning af Byggeplads i Eskefjord.
1803. 15. Januar. Rentek. Skriv. ang. Ansættelsen af Byfoged og Politiebetjente i Reykjavík.
— 15. April. Kgl. Resol. (Canc. Skriv. 23. April) ang. Oprettelse af særegen Jurisdiction for Byen Reykjavík m. v.
1805. 23. Marts. Rentek. Skriv. ang. Grundleie i Havnefjord.

Kongen.

1792. 15. Septbr. Rentek. Skriv. ang Kongens Forkjöbsret til Hvidbjörne-Skind.
1794. 23. Juli. Kgl. Bekjendtgjörelse ang. Indsamling til Slottets Bygning og Flaadens Rustning.
1799. 25. Mai. Rentek. Skriv. ang. Kongens Ret som Jorddrot til Lod i opdreven Fisk.
1800. 31. Oktbr. Canc. Plak. (kgl. Resol. 24. Oktbr.) ang. Afskaffelsen af den saakaldte Kongens Sægt efter Norske Lov.

Kort over Island, *see* Opmaaling af Islands Kyster o. s. v.

Landbovæsenet,

jevnf. Bispestolene, Jordegods-Administration.

1792. 30. Mai. Reglement ang. Rævefangst og Rævetold, Lammedrift og Fjeldgang m. v. i Borgarfjords Syssel.
1793. 4. Mai. Canc. Skriv. ang. Udkast til en Forordning om Gaardes Besigtelser og Udtægter i Island m. v.
1794. 22. Febr. Rentek. Skriv. ang. Udsættelse af Præmier.
1797. 22. Decbr. Reskr. ang. Leilændingers Forkjöbsret.
1799. 25. Mai. Rentek. Skriv. ang. Kongens Ret som Jorddrot til Lod i opdreven Fisk.
1800. 27. Septbr. Rentek. Skriv. ang. Forberedelse til Skovplantning i Island.

1801.	13. Juni.	Rentek. Skriv. ang. Hoveriefrihed for Gaarden Svidholt.
—	31. Juli.	Plak. ang. Grundes Afstaaelse til offentlig Nytte.
1802.	13. Marts.	Rentek. Conditioner for Salget af Holum Bispestols og Skoles Godser.
—	10. Novbr.	Kgl. Resol. ang. Transport af islandske Faar til Schæfferiet paa Esserom.
1804.	7. April.	Rentek. Skriv. ang. Hoverie til Bessastad Gaard m. v.
1805.	26. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Grundlæggelsen af et oeconomisk Fond for Norder-Amtet.
—	17. Oktbr.	Conditioner for Salget af de saakaldte Borgarfjords-Jorder.

Landfogden i Island, *see* Regnskabsvæsenet.

Landoplysnings-Selskabet, *see* Böger, Bogtrykkerie, Bibliothek m. v., Literatur.

Landphysikus, *see* Medicinalvæsenet.

Landsoverretten, *see* Retterne.

Laugmandstold, *see* Skatter og Afgifter.

Laugthinget, *see* Althinget, Retterne.

Legater og Stiftelser, *jevnf.* Collect.

1792.	15. Febr.	Gavebrev af Sysselmand D. Scheving paa Jorden Vaðall til Fattige.
—	26. Mai.	Canc. Circ. ang. Opbevaringen af et Fond saakaldede islandske Penge.
—	30. August.	Testament (af Sysselmand P. Thorsteinsson) til Fordeel for Fattige i Vallanes Rep.
1793.	19. April.	Kgl. Confirmation paa Sysselmand P. Thorsteinssons Testamente.
1795.	10. April.	Canc. Plak. ang. offentlige Stiftelsers Midler.
1796.	15. Juli.	Reskr. ang. Understöttelse af de saakaldte islandske Penge.
—	10. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. en Væverstol til Thorchilii Legats Börneskole.
—	24. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Anvendelsen af de saakaldte islandske Penge.

1805.	31. Decbr.	Canc. Skriv. ang. et Legat til det islandske Landoplysnings-Selskab.

Lodsvæsenet.

1793.	9. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Udsættelse af Sömærke paa Helgasker i Havnefjorden.
1794.	5. April.	Rentek. Skriv. ang. Lodsvæsenet paa Eyrarbakki.
1805.	1. Marts.	Admiralitetets Instrux for Lodser i Danmark og Norge.

Lovgivning.

1792.	26. Mai.	Canc. Skriv. ang. den islandske Lovgivnings Udgivelse paa Islandsk.
1793.	15. Juni.	Canc Skriv. ang. den islandske Lovbogs Revision.
1800.	7. Juni.	Canc. Skriv. (kgl. Resol. 6. Juni) ang. Landsoverrettens Oprettelse, Udarbeidelse af en ny Landslov o. s. v.
—	2. August.	Canc. Skriv. ang. Oversættelse og Udgivelse paa Islandsk af de for Island bestemte Love m. v.
—	2. August.	Canc. Skriv. ang. Bekjendtgjörelse af en islandsk Oversættelse af Love og Anordninger.
1803.	14 Mai.	Canc. Skriv. ang. Udgivelse paa Islandsk af de Island vedkommende Anordninger m. v.
1805.	18. Mai	Canc. Skriv. ang. Udarbeidelsen af Udkastet til den islandske Lovbog.

Læger, *see* Medicinalvæsenet.

Lösagtighed, *jevnf.* Criminalvæsenet.

1792.	22. Decbr.	Canc. Skriv. ang. Straf for Leiermaal mellem gifte og ugifte Personer.
1794.	30. Mai.	For. ang. uægte Börns Opfostring
—	21. Juni.	Canc. Skriv. ang. at Oplæsning af de forbudne Grader herefter bortfalder.
1797.	20. Mai.	Canc. Skriv. ang. Leiermaals-Straf.

1798.	31.	Mai.	Canc. Plak. (kgl. Resol. 15. Mai) ang. Forbud mod Salg af visse Medikamenter uden Recept.
1799.	20.	Marts.	For. ang. Authorisation af Pharmacopoea pauperum.
—	16.	August.	Bevilling for Magnus Ormsson som Apotheker i Island.
—	4.	Oktbr.	Reskr. ang. Oprettelse af et nyt Chirurgikat i Sönder-Amtet.
1800.	26.	April.	Canc. Skriv. ang. Apothekerens Lön m. v.
—	31.	Mai.	Canc. Skriv. ang. Udarbeidelse af en ny Instrux for Landphysikus og Chirurgerne i Island.
—	13.	Decbr.	Canc. Skriv. ang. en epidemisk Börnesygdom paa Vestmannöerne.
1801.	27.	Januar.	Bevilling for Gudbrand Vigfusson som Apotheker ved Nes Apothek i Island.
—	28.	Januar.	Canc. Skriv. ang. Apotheker Magnus Ormssons Entledigelse.
—	14.	Marts.	Canc. Skriv. ang. nogle Punkter vedkommende Medicinalvæsenet i Island.
—	5.	Decbr.	Canc. Skriv. ang. Tilladelse for Landphysikus og Apothekeren at flytte fra Næs til Reykjavík.
1802.	30.	Marts.	Canc. Skriv. ang. Forsendelse af Vaccinmaterie og Underretning om Kopperne og Vaccinen til Island m. v.
—	23.	Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Understöttelse for en islandsk Studiosus chirurgiæ.
—	24.	Decbr.	Canc. Circ. ang. Jordemödres Indberetninger om dödfödte Börn.
1803.	19.	Febr.	Canc. Skriv. (kgl. Resol. 14. Januar) ang. Understöttelse for islandske Studiosi medicinæ og chirurgiæ.
—	13.	Mai.	Reskr. ang Oprettelse af et almindeligt Sundheds-Collegium.
—	4.	Juni.	Canc. Circ. ang. Indberetninger om Vaccination m. v.
—	16.	Juli.	Canc. Skriv. ang. Undersögelse af den paa Vestmannöerne endemiske Börnesygdom, kaldet Ginklofi, m. v.

Observationer.

1800.	10. Januar.	Reskr. ang. Præstekaldet Stadastads Fritagelse for en aarlig Ydelse til den astronomiske Observator.
1805.	1. Novbr.	Kgl. Resol. ang. Opförelse at et Observatorium ved Reykjavík.

Opmaaling af Islands Kyster og Havne,
jevnf. Collect.

1800.	28. Mai.	Kgl. Resol. ang. Opmaaling af Islands Kyster og Havne.
1801.	28. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Planen til Islands Opmaaling.
—	29. Juli.	Kgl. Resol. ang. Kjöb af Instrumenter og Böger til Brug ved Islands Kystopmaaling (S. 441, Anm. 1).
—	26. August.	Kgl. Resol. ang. Anskaffelse af Telte til Brug ved Opmaalingen (S. 441, Anm. 2).
1802.	18. Marts.	Rentek. Skriv. ang. Indsendelse af Prospekt-Tegning af Reykjavík.
1803.	25. Febr.	Kgl. Resol. ang. Opmaalingen af Islands Kyster.
—	13. April.	Kgl. Resol. ang. Lieuten. v. Wettlesens Ansættelse ved Opmaalingen i Island (S. 606, Anm. 1).
—	4. Mai.	Kgl. Resol. ang. Lieuten. v. Frisachs Ansættelse ved samme (S. 606, Anm. 1).
—	7. Juni.	Rentek. Instruction for de til Opmaaling af Islands Kyster og Havne beskikkede Landmaalere.
1804.	9. Marts.	Kgl. Resol. ang. forskjellige Udgifter af Finantskassen.
1805.	10. April.	Kgl. Resol. ang. den islandske Kystopmaaling.
—	1. Novbr.	Kgl. Resol. ang. Opförelse af et Observatorium ved Reykjavík.
—	29. Novbr.	Kgl. Resol. ang. Gratification i Anledning af Islands Opmaaling (S. 775, Anm. 1).

Overretten, *see* Althinget, Retterne.

Pantevæsenet.

1793.	21. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Pantevæsenet i Island.
1795.	10. Januar.	Canc. Skriv. ang. Pantebögers Indretning.
—	10. April.	Canc. Plak. ang. offentlige Stiftelsers Midler.
1802.	23. April.	Commissorium ang. Udarbeidelse af Lovforslag om Pantevæsenet og Bestyrelsen af Umyndiges og Stiftelsers Midler i Island m. v.

Pasvæsenet, *see* Handel og Skibsfart, Politievæsenet, Söpasser.

Pengevæsenet.

1792.	9. Marts.	Canc. Plak. ang. Modtagelse af Umyndiges Midler til Forrentning i den kongelige Kasse.
1794.	3. Decbr.	Plak. ang. Species-Myntens Modtagelse i Courant-Betalinger.
1798.	9. Oktbr.	Canc. Plak. ang. Udgivelse af Specie-Sedler.
1799.	4. Oktbr.	Canc. Plak. ang. de af Handels-Institutets Comité udgivne Sedler.
1801.	18. Febr.	Plak. ang. Oprettelsen af bestandige transportable Statsfonds.
1803.	21. Oktbr.	For. ang. Oprettelsen af et Skatkammerfond.

Pensioner.

1794.	20. Decbr.	Rentek. Skriv. ang. Blanquetter for Pensioner af Postkassen.

Politievæsenet, *jevnf.* Medicinalvæsenet, Retterne, Tugthuset.

1794.	31. Januar.	For. ang. Hudens Aftagelse af döde Kreaturer.
1796.	9. Marts.	Plak. ang. Foranstaltninger og Udgifter ved Druknedes Redning.
—	1. April.	For. ang. Salg og Handel med Gift.
1798.	12. Mai	Canc. Skriv. ang. Bevogtningen af en Afsindig.
—	14. Septbr.	Canc. Plak. ang. Præmier for Druknedes Redning.

1798.	22. Decbr.	Canc. Circ. ang. Indberetninger om Anstalter til Afsindiges Bevogtning.
1799.	8. Marts.	For. ang. Underdommeres Pligter i Politie- og Inquisitions-Sager.
—	12. Juli.	For. (for Norge) ang. Formildelse af Legemsstraffe.
—	10. August.	Canc. Circ. ang. Udbetalingen af Præmier for Druknedes Redning.
—	27. Septbr.	For. om Trykkefrihedens Grændser.
—	12. Oktbr.	Canc. Circ. (kgl. Resol. 4. Oktbr.) ang. adskillige Punkter med Hensyn til Trykkefriheden.
1800.	14. Novbr.	For. ang. Qvarantaine-Indretningen.
1803.	15. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Ansættelsen af Byfoged og Politiebetjente i Reykjavík.
—	15. April.	Kgl. Resol. (Canc. Skriv. 23. April) ang. Oprettelse af særegen Jurisdiction for Byen Reykjavík m. v.
—	27. Mai.	Plak. ang. Forsigtigheds-Regler mod Smitte af Kopper og Mæslinger.
—	17. Decbr.	Canc. Plak. (kgl. Resol. 9. Decbr.) ang. Opreisninger paa Politierets-Domme.
1804.	21. Juli.	Canc. Skriv. ang. Foranstaltninger imod smitsomme Sygdommes Udbredelse.
1805.	8. Febr.	For. ang. Qvarantainevæsenet i Danmark og Norge.
—	22. Febr.	For. for Danmark og Norge, ang. Forbud mod Begravelser i Kirkerne m. v.
—	18. Mai.	Canc. Skriv. ang. at Byfogden i Reykjavík bör udstæde Reisepas til Byens Indvaanere.
—	18. Oktbr.	Canc. Plak. (kgl. Resol. 27. Septbr.) ang. Forbud mod Rygters Udbredelse i trykte Skrifter.
—	1. Novbr.	Plak. ang. Udstædelse af Reisepasser.

Postvæsenet.

1792.	22. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Ordningen af Postskibets Toure til Island.

1796.	3. Juni.	For. ang. Rettens vedbörlige og hurtige Pleie.
—	4. Juni.	Canc. Skriv. ang. Skriverpenge for Overrets-Akter.
—	7. Oktbr.	Reskr. ang. Tillæg til Landsthingsskriverens Lön af Justitskassen.
1797.	20. Januar.	For. ang. Vidners Förelse m. v.
—	5. Mai.	Plak. ang. Attester af Kirkeböger i Delinquentsager.
—	1. Decbr.	For. ang. Behandlingen af Ægteskabssager.
1798.	6. Januar.	Canc. Skriv. ang. Opreisning paa en Underrets-Dom.
—	14. Septbr.	Bevilling ang. en Stævnings Forkyndelse i Island.
1799.	19. Januar.	Canc. Circ. ang. Bistand for Dommere ved Optagelse af Præliminair- eller Extra-Forhör.
—	23. Febr.	Canc. Circ. ang. Skifteretternes Virksomhed.
—	8. Marts.	For. ang. Underdommeres Pligter i Politie- og Inquisitions-Sager.
—	31. Mai.	For. ang. Aflæggelsen af Tilhjemlings-Eed i Tyvs-Sager.
—	4. Oktbr.	For. ang. Underskrifter ved Laugretterne i Norge.
—	12. Decbr.	Commissorium ang. dét islandske Skolevæsen og Justitsvæsen.
1800.	28. Febr.	Reskr. ang. Paakjendelse af Mulkter for Underdommere eller Sagförere i Delinquent-Sager.
—	21. Marts.	Canc. Plak. (kgl. Resol. 7. Marts) ang. Diætpenge i Delinquent- og Justits-Sager i Danmark og Norge.
—	28. Marts.	Plak. ang. Regler for Tilhjemlings-Eed i Tyvs-Sager.
—	3. Mai.	Canc. Circ. ang. Tvangsmidler mod Vidner, m. v.
—	23. Mai.	For. ang. Udfærdigelsen af Bevillinger og Dispensationer.
—	7. Juni.	Canc. Skriv. (kgl. Resol. 6. Juni) ang. Landsoverrettens Oprettelse, Udarbeidelse af en ny Landslov o. s. v.
—	14. Juni.	Canc Circ. ang. Regler for Meddelelse af Bevillinger m. v.

1800.	11. Juli.	For. ang. Landsoverretten i Island.
—	18. Juli.	Commissorium ang. Udarbeidelse af Sportel-Reglement for Rettens Betjente i Island.
—	31. Oktbr.	Canc. Plak. (kgl. Resol. 24. Oktbr.) ang. Afskaffelsen af den saakaldte KongensSægt efter Norske Lov.
—	7. Novbr.	Reskr. ang. Livgardens Gratiale for Opvartning ved Höiesteret.
1802.	8. Januar.	For. ang. nogle Personer, som ikke maae före Sager.
—	5. Juni.	Canc. Skriv. ang. at surnumeraire Assessorer ikke ansættes ved Landsoverretten i Island.
—	12. Juni.	Canc. Skriv. ang. Retsgebyrer og Skriverpenge ved Landsoverretten.
1803.	8. Januar.	Rentek. Skriv. ang. Landsoverretten og det ældre Althing.
—	14. Mai.	Canc. Skriv. ang. Akters Expedition i Justits-Sager uden Betaling.
—	17. Decbr.	Canc. Plak. (kgl. Resol. 9. Decbr.) ang. Opreisninger paa Politierets-Domme.
1804.	2. Novbr.	Reskr. ang. Contingent til Vagten i Höiesteret.
1805.	25. Januar.	For. ang. Forhöielse af Sportler og Gebyrer ved Underretterne.
—	25. Januar.	For. ang. Dommes Execution hos privilegerede Personer i Norge.
—	25. Januar.	Kgl. Resol. ang. Rang for Assessorerne i den islandske Landsoverret m. v.
—	18. Mai.	Canc. Circ. ang. Sysselmænds Bemyndigelse til at anlægge Action m. v.
—	18. Mai.	Canc. Skriv. ang. Fremgangsmaaden ved Inhabilitets-Exceptioner ved Landsoverretten.
—	18. Mai.	Canc. Skriv. ang. Salarium for Sagers Förelse ved Landsoverretten.
—	18. Mai.	Canc. Circ. ang. Thinglysning af Restancelister ved Landsoverretten m. v.

1805. 25. Mai.	Canc. Skriv. ang. Horsagers Behandling.
— 31. Mai.	For. ang. Delinquent-Sagers Indstævning til Overretterne.
— 27. Juli.	Canc. Circ. (kgl. Resol. 17. Juli) ang. Uniformer for Landsoverrettens Medlemmer.
— 28. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Publication ved Landsoverretten og Udgivelse af Övrighedens Bekjendtgjörelser, m. v.
— 17. Decbr.	Canc. Skriv. ang. Sagförere ved Landsoverretten.

Saltværk.

1792. 21. Novbr.	Kgl. Resol. ang. Nedlæggelsen af Saltværket paa Reykjanes.

Schæfferie, *see* Landbovæsenet.

Selskab, *see* Literatur.

Skatter og Afgifter, *jevnf.* Sportelvæsen.

1792. 13. Januar.	For. ang. Afgift til Revisionscomptoirerne.
— 17. August.	Canc. Plak. ang. Regnskabs Aflæggelse for Afgiften af Boer til Revisions-Comptoirerne.
1793. 21. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Forslag om en Brændeviins-Afgift i Island.
1794. 23. Juli.	For. ang. en extraordinair Afgift paa Skibe og Varer.
— 26. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Skatter af Conrectors Embedsjord.
— 26. Juli.	Rentek. Skriv. ang. Klosterholderes og Kjöbmænds Skattepligt.
— 29. Juli.	Toldk. Circ. ang. Udförsels-Afgift af islandske Varer m. v.
1795. 28. Febr.	Rentek. Skriv. ang. Spörgsmaal om en Ydelse til Stiftamtmands eller Amtmands-Embedet i Sönder-Amtet.
1796. 10. Septbr.	Rentek. Skriv. ang. Mandtalsfiskens Ydelse i Guldbringe Syssel.
1797. 1. Febr.	For. om Tolden og Kjöbstæd-Consumtionen i Danmark og Norge.

1800. 18. Juli. Commissorium ang. Udarbeidelse af Sportel-Reglement for Rettens Betjente i Island.
1802. 12. Juni. Canc. Skriv. ang. Retsgebyrer og Skriverpenge ved Landsoverretten.
1803. 21. Oktbr. For. ang. Forhöielse af Sportler og Gebyrer, til Indtægt for Skatkammerfondet.
— 19. Novbr. Canc. Circ. ang. Beregningen af Forhöielse i Sportler og Gebyrer til Skatkammerfondet.
1805. 25. Januar. For. ang. Forhöielse af Sportler og Gebyrer ved Underretterne.

Statistik.

1793. 19. Juni. Kgl. Resol. ang. Mulkt for urigtige Angivelser til de oeconomiske Tabeller.
1796. 22. Septbr. Rentek. Skriv. ang. Indsendelsen af de oeconomiske Tabeller.
1797. 28. Januar. Canc. Skriv. ang. Fortegnelse over Præstekaldene og Præsterne i Island m. v.
— 25. Novbr. Canc. Skriv. ang. Præsternes Deeltagelse i Forfattelsen af de oeconomiske Tabeller.
1798. 3. Marts. Canc. Circ. ang. Indberetninger om dödfödte Börn.
1800. 14. Juni. Canc. Circ. ang. Forandring i de schematiske Indberetninger om Ægteviede, Födte og Döde.
— 12. Novbr. Kgl. Resol. ang. almindelig Folketælling i Kongens Riger og Lande.
— 28. Novbr. Reskr. (til Biskopperne) ang. en almindelig Folketælling.
— 29. Novbr. Canc. Circ. (til Stiftamtmanden) ang. en almindelig Folketælling.
— 29. Novbr. Canc. Circ. (til Amtmændene) ang. samme.
1802. 24. Decbr. Canc. Circ. ang. Jordemödres Indberetninger om dödfödte Börn.
1803. 5. Novbr. Canc. Skriv. ang. den fremtidige Indretning af Tabellerne over Copulerede, Födte og Döde.

Testamenter, *jevnf.* Arv og Skifte, Legater.

1801.	19. Septbr.	Canc. Skriv. ang. Jonsbogens Gyldighed om Gave og Bebrevelse.
—	5. Decbr.	Canc. Skriv. ang. Testamentering af Gods.
1802.	30. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Gebyrer for Bevillinger m. v.
1805.	31. Decbr.	Canc. Skriv. ang. et Legat til det islandske Landoplysnings-Selskab.

Tiende, *see* Skatter og Afgifter.

Tiendepenge, *see* Arv og Skifte.

Told, *see* Skatter og Afgifter.

Tractater.

1792.	7. Juli.	Convention mellem Danmark og Baden, ang. Afdragsrettens Ophævelse.
—	28. Septbr.	Convention mellem Danmark og Sachsen-Weimar-Eisenach, ang. samme.
1798.	5. Januar.	Kgl. Acceptations-Act med Hensyn til Afdragsrettens Ophævelse med Anspach og Baireuth.
1801.	28. August.	Declaration og Extensions-Act ang. Afdragsrettens Ophævelse imellem Danmark og Meklenborg-Schwerin.
1803.	19. Marts.	Declaration ang. Afdragsrettens Ophævelse mellem Danmark og Norge og de Kurhannoverske Lande.
1804.	21. Decbr.	Kgl. Declaration ang. Afdragsrettens Ophævelse mellem de danske og kurfyrstelig-würtembergske Stater.
1805.	17. Mai.	Declaration ang. Afdragsrettens Ophævelse mellem samtlige danske og preussiske Lande.

Tugthuset.

1793.	13. Marts.	Kgl. Resol. ang. Ophævelse af Tugthus-Contributionen af det geistlige Gods.

1793. 27. April.	Rentek. Skriv. ang. Tugthus-Contributionens Udredelse af de til Medicinalvæsenet henlagte Degnepenge.
1794. 5. April.	Rentek. Skriv. ang. Tugthus-Contributionen af Proprietair-Kirkegodset.
1795. 6. Juni.	Canc. Skriv. ang. Reisepenge for lösladte Tugthusfanger.
1796. 9. Novbr.	Kgl. Resol. ang. Ophævelse af Contribution til Tugthuset i Island.
1800. 19. Juli.	Canc. Skriv. ang. Hospitalernes og Tugthusets Bestyrelse.

Tyverie, *see* Criminalvæsenet.

Umyndige.

1792. 13. Januar.	For. ang. Afgift til Revisionscomptoirerne.
— 9. Marts.	Canc. Plak. ang. Modtagelse af Umyndiges Midler til Forrentning i den kongelige Kasse.
— 17. August.	Canc. Plak. ang. Regnskabs-Aflæggelse for Afgiften af Boer til Revisions-Comptoirerne.
1797. 24. Juni.	Canc. Plak. ang. Forrentelsen af Umyndiges Midler.
1798. 2. Novbr.	For. ang. Execution af Domme over Umyndige.
1802. 23. April.	Commissorium ang. Udarbeidelse af Lovforslag om Pantevæsenet og Bestyrelsen af Umyndiges og Stiftelsers Midler i Island m. v.
1804. 26. Oktbr.	For. ang. Umyndiges Gjeldsbreve.
— 14. Decbr.	Canc. Plak. (kgl. Resol. 7. Decbr.) ang. Fornyelse af Umyndiges Gjeldsbreve.

Underviisningsvæsenet, *see* Geistligheden, Skolevæsenet, Universitetet.

Universitetet.

1802. 23. Oktbr.	Canc. Skriv. ang. Understöttelse for en islandsk studiosus chirurgiæ.
1803. 19. Febr.	Canc. Skriv. (kgl. Resol. 14. Januar) ang. Understöttelse for islandske Studiosi medicinæ og chirurgiæ.

Ægteskab.

Rettelser.

I förste Bind: S. 2 [16] eigi skal ómögum fè ætla, þó at hann o. s. v. — *l.* eigi skal ómögum fè ætla þó at hann o. s. v. — S. 11 [19] skatt ok þíngfararkaup, sem lögbók vâttar, *l.* skatt, ok þíngfararkaup sem lögbök vâttar.

I andet Bind: S. 253 Anm. 1: 1754 *l.* 1752. — S. 729. Resol. 26. Marts 1748 skulde staae paa S. 727, foran Plak. 1. April 1748.
